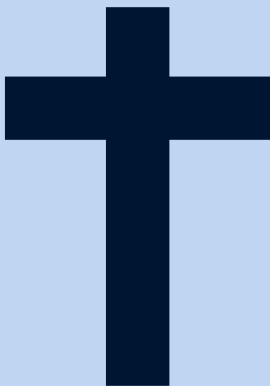

Ra 'da'yohogui
nangue ma Hmuhꞥ ra
Jesucristo

New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,
Eastern Highland)

**Ra 'da'yonhogui nangue ma Hmuhꞥ ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366

Contents

SAN MATEO . . .	1
SAN MARCOS . . .	74
SAN LUCAS . . .	117
SAN JUAN . . .	188
HECHOS	241
ROMANOS	308
1 CORINTIOS . . .	338
2 CORINTIOS . . .	368
GÁLATAS	387
EFESIOS	397
FILIPENSES . . .	408
COLOSENSES . .	415
1 TESALONI- CENSES	422
2 TESALONI- CENSES	428
1 TIMOTEO . . .	432
2 TIMOTEO . . .	440
TITO	445
FILEMÓN	449
HEBREOS	451
SANTIAGO	474
1 PEDRO	481
2 PEDRO	489
1 JUAN	494
2 JUAN	501
3 JUAN	502
JUDAS	503
APOCALIPSIS . .	506

MATEO

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

1 Guehna n'da ra søcuꜥ i ja ua im ma to'o yá ngurpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xøn ngu mi'da gátho yú ngurpa bombøta u.

2 Nu ra Abraham bim 'bꜥ a n'da rá ts'unt'ꜥ ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'bꜥ yú ts'unt'ꜥ. Nu'a n'da ra Judá a ne'ꜥ yún 'yohꜥ. Ne gue'ꜥ bi xandgahe u dyꜥ jꜥ'i israelgáhe, dyꜥ judíohe. 3 Ne nu ra Judá bim 'bꜥ i yoho yú ts'unt'ꜥ. N'dam'bꜥi thoho yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bꜥ a n'da rá ts'unt'ꜥ ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Aram a. 4 Ne nu ra Aram bim 'bꜥ a n'da rá ts'unt'ꜥ ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bꜥ a n'da rá ts'unt'ꜥ, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Salmón a. 5 Nu ra Salmón xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Isaí a. 6 Ne nu ra Isaí xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'ut'abi a. Ne nu ra

David xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Uriás.

7 Ne nu ra Salomón xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Asa a. 8 Ne nu ra Asa xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Uzías a. 9 Ne nu ra Uzías xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Acaz a. Ne nu ra Acaz, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Ezequías a. 10 Ne nu ra Ezequías xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Josías a. 11 Ne nu ra Josías, xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ ra Jeconías a, ne'ꜥ yún 'yohꜥ. Ne gue'ꜥ yꜥ pa bi ts'ix u ma mi israelhe dyꜥ judíohe bꜥ ja ra häi Babilonia. Bi zix yún suiꜥu.

12 Ne nubꜥya nu ra Jeconías bin xand bꜥ ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'ꜥ ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Zorobabel a. 13 Ne nu ra Zorobabel xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Azor a. 14 Ne nu ra Azor xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xø bim 'bꜥ rá ts'unt'ꜥ, ra Eliud a. 15 Ne nu ra Eliud xø bim 'bꜥ

rá ts'unt'u, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Matán a. Ne nu ra Matán xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra Jacob a. ¹⁶ Ne nu ra Jacob xø bim 'buh rá ts'unt'u, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a buya, rá thahni Oja.

¹⁷ Ne gue'u gátho yám bombøta ra Jesucristo u. Mbudi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho yám bombøta ne gue'u yu pa bi ts'ix pu Babilonia. Ne xø bim 'buh mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo buya.

Nu'a bin ja 'bu mim 'buh ra Jesucristo

¹⁸ Ne nu'bu mim 'buh ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, ne ya in nde din thät'ui, pe nu'bu hin ním 'buhmi, ya bi hnu ngue in hät'uhni ra María, pegue bi nequi zehé rá t'uhni nangue rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Ne nu ra José buya bi bñi hanja bin hät'uhni a ra María. Pegue ra hocja'i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pegue bi bñi da hyetho. ²⁰ Ne nu ra José, nu'bu ngubu mim bñi, bi 'uï n'da ra t'ï 'bu min apu rán ngunse, bi nu rá m 'behni Oja bi 'yëmbi:

—Nu'i, hague José, rá m bom'бето i ra David, xøn ho 'bu gam 'buhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bui, dim 'bui nangue rá Hogandahi Oja a. ²¹ Ne dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra María,

gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bøni ngue da yäni gátho yá mijudíohu, yu israel, nangue yá ts'oqui u, bi 'yëmp'a rá m 'behni Oja a ra José 'bu min aha.

²² Nguetho maya'bu thoho bi zän Oja a ra María 'bu mi man'a ra pøngahya ngue bi 'yëna:

²³ N'da ra hmute ngue hin jam'bu n'dandï bi zo a n'da ran 'yohu, ne din hät'uhni.

Ne nu'a rá t'uhni dim 'bui da t'ëmbi ra Emanuel, bi 'yë'n'a ra pøngahya maya'bu.

Ne nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'buhmbu Oja.”

²⁴ Janangue'a nu'bu mi hyax buya a ra José, bi 'yøt'e 'be'a bi xi a rá m 'behni Oja, ne 'bex bi zin'a ra María. ²⁵ Pe him 'bexque njuantho bim 'buhmi, ja gue'bu bim 'buh rá ts'unt'u ra María. Ne nu ra José buya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'bui.

2

Nu'u 'da yøn 'yohu bi dånde ra Jesús 'bu min 'uere

¹ Ne nu ra Jesús bám 'buru ra hnini Belén gueru ra häi Judea. Ne min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zam bu ra dahnini Jerusalén. Ne bi zøm bu Jerusalén 'da yøn 'yohu ngue yá 'befi mí hand yu sø. Ne nu'u bí nexpu mbe ní bøx ra hyadi u. ² Ne nu'bu mi zøm bu Jerusalén bi 'yän'du 'buru:

—Нарu i 'bucua a rá hmuts'ut'abi yu judío ja bim

'bɛi, bi 'yɛn'ɛ. Nguetho dán nuhe n'da ra sɔ njam'bɛ dá nuhe n'dandj. Nɛ gue'a ra hmɛpya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bɛi, nɛ bá ɛhmbe ya ga thɔndehe a, bi 'yɛn'ɛ bi nu ra sɔ.

³ Nɛ nu ra ts'ɛt'abi Herodes, nu'bɛ mi sifi 'bɛ'a bi man'ɛ yɛn 'yohɛ bi zɔm bɛ, bi hyonya thoho nangue a ram hma ngue bim 'bɛh man'da ra ts'ɛt'abi. Nɛ gátho 'bɛpɛ Jerusalén bin su nguetho im bɛni: “Masque i ja 'bɛ'a din ja ya,” ɛn ɛ. ⁴ Nɛ nu'a ra ts'ɛt'abi Herodes bɛya bi zon'dɛ yɛ hmumbäjä nɛ'ɛ yɛ xänbate nija, bi 'yänni hapɛ im man yú sɔcuɔ yɛ pɔngahyɔ dim 'bɛ a rá hmuts'ɛt'abi yɛ judío, ngue ra Cristo. ⁵ Nɛ nu'ɛ bi 'yɛmbi:

—Guepɛ Belén ra häi Judea dim 'bɛi, nguetho gue'a bi man ra pɔngahyɔ 'bɛ maya'bɛ 'bɛ mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén bɛ ra häi Judea,

ra t'ɛhnini a, pɛgue din ja tengu n'da ra dɔhnini

nguetho guepɛ dim 'bɛpɛ ra Hmu

di jamansu ma t'ɛhni yɛ jä'i israel,

i ɛn Ojä, bi 'yɛn'a ra pɔngahyɔ maya'bɛ, bi 'yɛn ɛ yɛ mbäjä.

⁷ Nu'bɛ mi mbenc'ɛ yɛ mbäjä nɛ yɛ xänbate nija, nu ra Herodes bi zon'dɛ bi nu ra sɔ, pɛ njon mi ndepe da nu 'bɛ mam bá ts'i. Nɛ nu'bɛ mam bá ts'i bɛ 'bɛh ra Herodes, bi 'yänni:

—Ma njam'bɛ bi nɛqui a ra sɔ, bi t'ɛmp'ɛ.

⁸ Nɛ nu'bɛ mi xifi, nu ra Herodes bɛya bi 'yɛmp'ɛ bi nu ra sɔ:

—Ní mbähä bɛ Belén, gui hyomhbɛ hapɛ bim 'bɛ a ra 'uere, nɛ nu'bɛ gá tɛmhɛ hapɛ i 'bɛi, gua ɛhmbɛ gui xijɛ, nɛcä ga mba ga thɔnde a, bi t'ɛmp'ɛ bi nu ra sɔ. Pɛ hinga gue'a mim bɛn a.

⁹ Nɛ nu'ɛ yɛn 'yohɛ bɛya bi mba da hyoni hapɛ bim 'bɛ a ra 'uere, nɛ xɔ bi nɛqui mahɔn'a a ra sɔ xpí nu bɛ yú häi. Nɛ i 'bɛt'o a. Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ Belén, bin säya a ra sɔ bɛ din 'yɛt'ui a ra ngu nubɛ mí 'bɛ a ra 'uere. ¹⁰ Nɛ nu'ɛ yɛn 'yohɛ 'bɛ mí nu bin säya a ra sɔ, bin johya yú mbɛi bɛya. ¹¹ Nɛ bi yɛt'ambo, bi nu a ra 'uere nɛ ra María rá mbe. Nɛ bin dɔnyahmu, bi dɔnde a ra 'uere. Nɛ 'bexque bi xo't' yú 'bɛni bá tu, nɛ bi un yɛn t'unni a ra 'uere ngue ɛmme xɛn ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, nɛ rá ndɛga ra za bi unni, nɛ n'da ra 'yɛthi yɛman'u. ¹² Nɛ nu'bɛ min ä ɛ yɛn 'yohɛ ngue bi nu ra sɔ, Ojä bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'bɛ bi mben-gui hin dí mba bɛ bí 'bɛh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyɔx 'bɛ mi mbeng bɛ yú häi bɛya.

Ra Jesús bi ts'ix bɛ Egipto

¹³ Nɛ nu'bɛ mí mba ɛ yɛn 'yohɛ bɛya, n'da rá m 'bɛhni Ojä bi xi a ra José 'bɛ min äha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere nɛ a rá mbe. Gui' dahmbɛ, ni mbähä bɛ ra häi Egipto nɛ gam 'bɛhmbɛ bɛ 'da yɛ pa. Nɛ him 'bex gua pengüi, jague'bɛ dá xi'au

gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'bu da dñi da hyo, bi 'yemp'a rá m 'behni Ojã a ra José.

14 Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'uhni, ne bi mba bu ra häi Egipto. Him bi dø'mi 'be da hyats'i. 15 Ne bãm 'buru Egipto jague'bu mi du ra Herodes, ja bá penc'u buya. Ne bin ja 'be'a bi man Ojã maya'bu, bi 'yena: "Gan zohn'na ma t'uhni bu Egipto," i en Ojã, bi 'yen'a rá pøngahya.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda di ho yu t'uhni

16 Ne nu ra Herodes emme bin cue ngue ya bi thät'i, nguetho nu'u yun 'yohu bi nu ra sø hin í mbeng bu 'bu mi dñ'n'a ra t'uhni. Janangue'a bi mben'ndu yá dofui ngue da hyo yu 'uere bu Belén ne yu hnini i hãnbu. Ne gätho u yu t'uhni hinga na p'e'ts'a nyojeya gätho bi hyo. Nguetho bi man u yun 'yohu, ya mbe má nyojeya ya bi nequi a ra sø.

17 Ne nu'a bin ja, maya'bu thoho bi man a ra pøngahya ra Jeremías ngue ngubu din ja 'bu mi 'yena:

18 Bin ja n'da ran ts'oni bu ra hnini Ramá,
nts'edi bi mbah yá xisu yu judío,
bin zoni ne him bi 'yø a bi xi u
bi hyurpa yá mbui,
nguetho emme im ben'u yá t'uhni bi thopi, bi 'yena ra Jeremías 'bu maya'bu.

19 Ne nu'bu mi du ra Herodes buya bi 'uj man'da

rám 'behni Ojã a ra José 'bu min xui, bu ra häi Egipto.

20 —Dami ndants'i. Dami six a ra t'uhni ne a rá mbe. Dami penju bu ra häi Israel, nguetho ya bi du u mí nde xtá hyo a ra t'uhni, bi t'emp'a ra José.

21 Ne nu ra José buya bi hyax ra 'yu ní mba bu ra häi Israel 'bu mi hyats'i, ne bi zix a ra t'uhni ne'a rá mbe ra t'uhni bi zits'i, ena xtán zøm bu ra xequi Judea. 22 Pe nu'bu mí 'yø a ra José ngue in ts'ut'abi bu ra Arquelao, bi zu da zøm bu mahøn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'u ra Herodes a. Ne'a xí 'uj xø bi bëm buya, ngue'a hin da mba bu Judea. Janangue'a í mba bu ra xequi Galilea buya. 23 Ne bi mba dim 'buru ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i bu ja yá søcuá yá pøngahya Ojã, gue nu ra Jesús da t'embu ra mengu Nazaret.

3

Bi man rá m hma Ojã bu ja ra dapo ra Xuua Nxixyã

1-2 Ne nubuya nu ra Xuua Nxixyã bi d'u mi bi xih yu jã'i ne bi 'yena:

—Dami pãh nin 'yomfënihu nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Ojã, bi t'embu yu jã'i.

Ne mí 'buru ja ra dapo bu ra xequi Judea 'bu min yãhu yu jã'i a ra Xuua.

3 Ne nu a ra Xuua gue'a bi man ra pøngahya Isaias maya'bu ngue bi ma ba ãhe, 'bu mi 'yena:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra dapo
ne da 'yena:

“Damin sahu ga simhu ra
Hmu mi ts'utho da
zocua,

dami hoc ni mbuihu ga
tomhu xun ho,” da
'yena, bi 'yen a ra Isaias
maya'bu.

4 Nu ya he ra Xuua am 'be
yu xingu yu camello, ne midin
gat'u yu xifani, ne mi sa yu
t'axi ne mi si yu t'afi t'asa
dapo. 5 Ne nu'bu mi da'mi bi
man ram hman a ra Xuua, bi
mba yu mengu bu Jerusalen,
bi zom bu 'buh ra Xuua, ne
yu mengu bu ra xequi Judea,
ne'u mi 'buru hanbu ra dathe
Jordán, ngue nde da 'yode
'be'a da man'a ra Xuua. 6 Ne
nu ra Xuua bi xixyaba u to'o
bi 'yomanho 'be'a bi ma, ne bin
juanni nangue yu ts'oqui. Ne
xun ngu bi xixyaba bu ja ra
dathe Jordán.

7 Ne xun ngu ma ngurpihe
dyu israelhe, dyu judiohe, bi
zom bu mi 'bah ra Xuua ena
din xixya u. Nu'u 'da yu
fariseo u, ne u 'da yu saduceo
u. Ne nu ra Xuua buya bi
'yemp'u:

—Nu'ahu tengu'bu ni
menihu yu pozu nguetho gyu
tontohu. To'o bi xi ahua gua
xhmbu ua ngue gua 'dahmbu
bu ja ran unbi xun u tho, bi
'yena. 8 Ha guim bexhmbu
da za gan yaxhmbu 'bu hin
gui 'yothu a ran saui u to'o
bi pah yu mbui, bi t'emp'u
ma ngurpihe. 9 Pe hin din
ja ran 'yets'i ni mbuihu ngue
gui 'yexhmbu: “Nugähe yu
t'ahnigähe ra Abraham, ya

hin gan nuhe ran unbi,” hin-
gui sä gui 'yexhmbu, nguetho
nehya yu do i 'bongua da za
din ja'i ngue da 'yembi yu
t'ahni ra Abraham 'bu gue'a
da nde Oja da 'yot'e, bi 'yen'a
ra Xuua. 10 Ne nu'a ra aza
ya mahoqui xun ho ngue da
'yex u yu za hingui ho yan
dat'ä, ne da thospu ja ra sibi
din zo. Ne nu'ahu tengu'bu
gyu zahu ngue hingui ho yan
dat'ä, bi t'emp'u yu fariseo ne
yu saduceo.

11 Ne xo bi xi u mi'da:

—Nugä di xixya ahua
nangue ra dehe 'bu ya ga pah
ni mbuihu, pe nu'a man'da
ba xhe, di hoc'ahu nangue ra
Hogandahi Oja tengu'bu n'da
ra sibi. Ne nu'a, man'da i ja
ra ts'edi xinda guca. Hin
di saca tengu a, i en a ra
Xuua. 12 Ne da 'yot' ran juanbi,
tengutho 'bu i pa ma hoqui yu
ju, ngue n'danni i pa m'be'ts'i
u yu ju ne n'danni da t'en u yu
hai. Ne nu u yu hai da t'uru
ja ra sibi njam'bu i hu't'i, bi
'yemb yu ja'i a ra Xuua.

Bin xixya ra Jesús

13 Ne nubuya bi nexpu ra hai
Galilea ra Jesús, bi zom bu ja
ra dathe Jordán gueru ja ra
dapo bi 'buh ra Xuua. Bi zom
bu ngue bi nde din xixya a ra
Jesús. 14 Pe nu ra Xuua him mi
ndehma di xixyabi ra Jesús,
ne bi 'yembi:

—Pe nu'i gui ena ga xixya
i, pe go man sa'be go gui
xixyagui, bi 'yen'a ra Xuua.

15 —Pe nuya xun ho 'bu gui
xixyagui, nguetho i jatho ga

øth_u 'be'a bi man Ojå, bi 'yɛn'a ra Jesús.

—Da nde 'b_u, bi 'yɛn'a ra Xuua b_uya.

¹⁶ Nε nu'b_u mi gua a bin xixyå ra Jesús nε bi bøx b_u ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahɛts'i, nε bi nu bá çåh rá Hogandåhi Ojå tengu n'da ra t'az_u, bi zøp_u mí 'bå a ra Jesús. ¹⁷ Nε 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yɛh mahɛts'i, bi 'yɛna:

—Nuna guehna ma Ts'ant'ugå na, ngue εmme dídi huçcå nε dí numanho, bi 'yɛn Ojå.

4

Bi mba nts'ä a ra Jesús nanguε ra zïthu

¹ Nε nu rá Hogandåhi Ojå b_uya 'bex bi zixp_u ja ra dåpo, in ndepe da mba nts'ä a ra Jesús nanguε ra zïthu.

² Nε nyote pa nε nyote nxui bim 'b_up_u ja ra dåpo, nε him bin sihmε, nε εmme biñ tumanthuhu maha. ³ Nε nub_uya, bi zøm b_u a ra zïthu ngue da zåp rá mbåi ra Jesús. Nε bi 'yɛmbi:

—Nu'b_u majuåni rá Ts'ant'å i Ojå, dami japi ðim hmε y_u do i 'bongua nε gui si, bi 'yɛn'a ra zïthu.

⁴ Nu ra Jesús bi dåti:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho mán t'o't'i b_u ja rá m hman Ojå, hinga hønt'a ra hmε dám 'b_uh y_u jå'i pε nε a gåtho i ma Ojå, bi t'ɛmp'a ra zïthu.

⁵ Nu ra zïthu xø bi zixp_u Jerusalén a ra Jesús, nε bi

'yɛxp_u magåts'i rá 'bet'e ra dånijå. ⁶ Nε bi 'yɛmbi:

—Nu'b_u majuåni gue'e rá Ts'ant'å i Ojå, damin säqui nε gui so n_u häi,

Nε Ojå ba pehn yám 'bɛhni mahɛts'i ngue da mbåx'i'i nε da bent'i i, nε hin hap_u gui 'uaqui nanguε y_u do,

tengutho im mam b_u ja rá m hman Ojå, bi 'yɛn'a ra zïthu, bi t'ɛmp'a ra Jesús b_uya.

⁷ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Håha, gue'a i hmam b_u, pε nε a i hmam b_u, ngue “Nu Ojå ma Hmu h_u njongui sä da zå a ngue da bå 'b_u majuåni da 'yøt'a im man'a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁸ Nε xø man'dandï b_uya, bi zix mahøn'a ra zïthu a ra Jesús b_u rá nyå n'da ra t'øhø xån hɛts'i, nε bi 'yuti gåtho na ndoho ra ximhäi nε gåtho 'be'a xån ho i ja b_u ja y_u hnini.

⁹ Nε bi 'yɛmbi:

—Gåtho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i 'b_u gan danyahmu gui thåndegui, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zïthu.

¹⁰ Nε bi dåh mahøn'a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nu'i grå zïthu, dami 'dagui nanguεcå, nguetho nu rá m hman Ojå i εna: “Hønt'a Ojå ra Hmu ga thåndeh_u nε ga ørpah_u rá 'bɛfi a,” bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹ Nε nub_uya bi 'da'a ra zïthu b_u 'båh ra Jesús, nε bá εh yám 'bɛhni Ojå bi zøp_u mí 'b_u a ra Jesús b_u dåpo nε bi 'uñ a.

Ra Jesús bi dæmp rá 'bɛfi b_u ra xεqui Galilea

12 Nε bi bøm bu ja ra dapo a ra Jesús buya. Nε nu'bu mí bøm bu, bi 'yøde ngue bi jot'a fädi ra Xuua nxixya. Janangue'a bi mbengda bu ra häi Galilea. Guepu ra hnini Nazaret bim 'bupu mahøn'a. 13 Pε hinga nya'a bim 'bupu nε bi mba bu ra hnini Capernaum, nubu ra ndendädehe guepu ra xequi yú häi mam bombøtahe ra Zabulón nε mam bombøtahe ra Neftalí. 14-15 Nu'bu mi zøm bu a ra Jesús bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahya Isaias maya'bu ngue din ja bu ra häi Zabulón nε ra häi Neftalí, i hänbu ra dädēhe, 'danguadi ra dæthe Jordán, ngue nε a i t'εmbi Galilea, guepu 'bu u i thände yú ojäzεhe. Nε bi 'yεn'a ra pøngahya ngue:

16 Nu yu ja'i mi 'bupu tengu'bu i bupu ja ra 'bexui, nε i ja bu ran dæte,

pε nuya bi nequi n'da ran nequi ngue di yot'i, bi 'yεn'a ra Isaias 'bu maya'bu. Nε gue'a bin ja 'bu mi zøm bu ra Jesús.

17 Nε nu ra Jesús bi du'mi bi mam bu rám hma nε bi 'yεna:

—Dami päh nin 'yomfεnihu nangue yu ts'oqui, ngue da zä di manda ua rá ts'edi Ojä bi zøcua guí 'buhmbu, bi 'yεmb yu ja'i a ra Jesús 'bu mim 'bupu.

Goho yu mbahuq bi den'na ra Jesús

18 Nε n'da ra pa mí 'yo bu ja ra ndendädehe a ra Jesús nubu ra häi Galilea, nε bi nu yoho yun 'yohu din 'yohu zεhe

u. Nu'a n'da ra Simón, gue'a ra Pedro a. Nε nu man'da ra Andrés. Nε nu'yu mbahuq u, nε mi enxit'a bu ja ra dädēhe. 19 Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Ba tεngau, gui xihmbu yu ja'i da 'yεc'yεigui, tengu thoho bu gni theui yu huq guí øt'ui, bi 'yεmp'u.

20 Nε 'bex bi hyεpu yú xit'a nε bi den'na ra Jesús.

21 Nε bi thopya bin 'yo mi ts'u a ra Jesús, nε bi nu mi yoho yun 'yohu din 'yohu zεhe u, nε nu n'da ra Jacobo, nε nu man'da ra Xuua, gätho yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo u. Nε mín 'yohu a rá ta mi hu bu 'ben yú mbosa, mí 'uet yú xit'a. Nε xø bi xi u da den'ni mahøn'a. 22 Nε 'bex bi zopu rá ta nε'u yú mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xänbi xun ngu yu ja'i

23 Nε nu ra Jesús mí 'yo gätho ra häi Galilea nε mí xänba u yu ja'i bu ja yu nija nε bi ma 'bεpu dí manda ua rá ts'edi Ojä. Nε midí hoc yu hyεnni ngue 'be'a gä ní gεhe mí hεmp'a n'da ngu n'da.

24 Nε gätho yu ja'i bu ra xequi Siria bi 'yøde 'be'a øt ra Jesús, nε bá thunba u yu hyεnni ngue 'dahma 'dan'yo yun u mí hεmbi nε'u mín 'yohu yu zithu, nε'u zant'a mi sändæte 'da yu ora, nε'u xí ts'a rá ja'i, nε gätho bi hoc'a ra Jesús. 25 Nε xun ngu yu ja'i bi den'na ra Jesús. Mín numanho da den'ho yu ja'i nangue 'be'a bi 'yøt'e. Nu'u 'da yu mεngu bu ra xequi Galilea, nε u 'da yu mεngu

b_u ra xεqui Decápolis, nε'u 'da mí 'b_ur_u Judea, nε'u 'da mí 'b_ur_u 'danguadi ra d_uthe Jordán, nε'u 'da mí 'b_ur_u ra hnini Jerusalén. Gätho bi zøm b_u mi 'b_u a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba b_u ja ra nyuni

¹ Nε nu ra Jesús 'b_u mi nu y_u ja'i εmme x_un ngu bi zøp_u, nε bi ndex b_u ja ra nyuni nε mi hup_u. Nε'u y_u xädi b_uya bi zøm b_u mí hudi, 'darp_u mi huhmb_u. ² Nε bi xänba u.

Nu'u i h_un rán ja'pi Oj_u

³ Nε bi 'yεmp' u y_u xädi ra Jesús:

—Nu'u to'o p_uσε hingui ho y_u mb_ui b_u na nu Oj_u nε da hyon Oj_u di zedi, nu Oj_u da zimanho b_u di manda rá ts'edi, janangue'a maj_upi u b_uya.

⁴ Nε nu'u tu y_u mb_ui, Oj_u da hyurpa y_u mb_ui, janangue'a maj_upi u.

⁵ Nε nu'u im b_uni i cose häi, da hy_un a ra hogahäi bi man Oj_u di unni, janangue'a maj_upi u.

⁶ Nε nu'u i humbi da 'yøt' ran ho, Oj_u di japi da 'yøt'e x_un ho, janangue'a maj_upi u.

⁷ Nε nu'u di huεc y_u mij_u'ih_u, xin di huεc Oj_u u, janangue'a maj_upi u.

⁸ Nε nu'u n'dat'a im b_uni, dim 'b_uhmb_u Oj_u u, janangue'a maj_upi u.

⁹ Nε nu'u øt' ran hocpate, nu Oj_u da 'yεmbi y_u t'uhni u, janangue'a maj_upi u.

¹⁰ Nε nu'u i nu ran unbi nangue ran ho i øt'e, da y_ur_u

di manda rá ts'edi Oj_u u, janangue'a maj_upi u, i εn'a ra Jesús.

¹¹ Nε gan johyah_u 'b_u i u'ts'ah_u y_u ja'i nε i then'nah_u nε i xi ah_u y_u fehni 'b_u gui tengah_u, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹² Nε da hyu ni mb_uih_u, gan johyah_u, guim bεmh_u ngue 'dat'a ran unbi gui_un nuh_u u y_u pøngahy_u mam 'bet'o, nε i ja 'be'a din 'da ah_u ngue am 'be'ts'i mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra u ja ra ximhäi

¹³ —Nu'ah_u gy_u u_u hap_u 'b_uh y_u ja'i, nguetho nu'a ra u di hoqui 'be'a i pa njapi, nε ngutho ah_u gui_udí hoj_u y_u ja'i, i εn a ra Jesús. Pε nu'b_u bi 'bεh rá ts'edi ra u, ya hin'y_u 'be'a sä dí hoqui, janangue da mba ma b_unt'i thoho b_u häi. Dami jamansuh_u hin din ja b_u gui 'yøth_u tengu a, bi 'yεmp' u y_u xädi ra Jesús.

Ran nεqui ua ja ra ximhäi

¹⁴ Nε bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu ah_u gy_un nεqui_u b_u 'b_uh y_u ja'i, bi 'yεmp' u y_u xädi. Dami jaf_u da hnu a ran nεqui. Tengu n'da ra hnini i ja b_u ja rá ny_u ra t'øhø, am 'batho x_un ho ngue hin'y_u 'be'a i juti.

¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sä da mba ma c_ut'i b_u ja ra huada 'b_u da mba ma søque, i jatho da t'εxp_u m'batho, janangue'a di yot'i gätho 'b_ur_u. ¹⁶ Nε ngutho gui 'yøth_u ngue tengu'b_u gy_u sibih_u εmme di hyär_u i 'b_uh y_u ja'i. Janangue'a da hnut'ah_u x_un ho nin t'øt'eh_u, nε u da 'yεspa Oj_u ma Tah_u 'b_ur_u mahεts'i

u baya, bi 'yemp'u yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcahu 'be'a nam bøn'u yún t'edi ra Moisés

¹⁷ Ne xø bi 'yēn'a ra Jesús:

—O guim bēmhbū ngue ga 'becā yūn t'edi bi man ra Moisés ne 'be'a bin xānbate u yū pōngahyā, pē bā ēcā ngue ga ut'ahū 'be'a majuāni nam bøn u. ¹⁸ Majuāni dí xi ahū, gātho 'be'a nt'o't'i bū, ne xīnga n'da u ngue hin din ja, 'bū guexta'a i jatho ra ximhāi ne mahēts'i.

¹⁹ Janangue'a madí ts'ūtho maha a ram hma ngue hingui nde da 'yūrpa ra güenda n'da, ne i xi u mi'da ngue din jabū da 'yøt'e, pē zi ts'ūtho rá ts'edi di nequi bū bí ja rá ts'edi Ojā bū mahēts'i 'bū. Pē nu'u di jā'ts'i gātho u mam bū ja rām hma Ojā, ne i xi u mi'da ngue din ja bū da 'yøt'e, ne man'da xūn ngu rá ts'edi di nequi bū bí ja rá ts'edi Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús. ²⁰ Ne gue'a dí xi ahū a, nde'bū man'da xūn ho gui 'yøthū xinda gue ma ngūrpīhū yū fariseo ne yū xānbate nijā. Nguetho nu'bū hin gui 'yøthū xūn ho, njām'bū da zā gui cūthū hapū di manda rá ts'edi Ojā, bi 'yemp'u yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cuē

²¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Gue'bū go maya'bū bi sih mam bombøtahū ran t'edi ngue im ma: “O guí hācpahū rá te ni mijā'ihū, ne nu to'o da hyācpa rá te rá mijā'iui, i jatho da ts'ānba rá muui a

bi 'yøt'e,” bi t'emp'u. ²² Pē i jagā man'da ga xi ahū, ngue nu'bū 'bo'o di cuēp rá mijā'iui nangue'a bi 'yørpe, ngue im bēni di co'ts'i, guehma da nu ran ts'embī. Ne nu'a to'o da xih ra ts'ore bū ja rá hmi rá mijā'iui, da ts'ixpū 'būh yū ngūrpi da ts'embī. Ne nu to'o ēmmē then rá mijā'iui dí mba bū ja ran ts'embī ngue ra sibi njām'bū i huēt'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'bū guí pāhā bū ja ra nijā ngue guí ēna gui thāndehū Ojā, pē nu'bū gā sōmhbū bū ne 'bex gā bēmhbū 'be'a xquín xihmi ni mijā'ihū, ²⁴ gua peng thohū ne 'be gui mba bū i 'bū a ni mijā'iui gam punbauī, ja da zā gui thāndehū Ojā baya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁵ Ne nu'bū guí pāhmbū ja 'be'a guidín xihmbū n'da ni mijā'ihū, pē gan hocpa zehēhū, ne hin gui tōmhbū da ts'ix ahū bū 'būh yū ts'at'abi. Nguetho nu'bū guí sōmhbū bū, ²⁶ guehma da jo ahū ne hin da hyc'a thohohū ra zē'mi jague'bū gui unhdū ra mbeti hangū da 'yā ahū, ne xīnga n'da centavo da nde gui 'yēspahū, bi 'yēn a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yēna hingui ho ran 'yomt'ēni

²⁷ Ne man'da bi xih yá xädi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'edi maya'bū i ēna: “O guí øthū ran 'yomt'ēni.” ²⁸ Pē i jagā man'da ga xi ahū, ngue nu'bū n'da ran 'yohū da hyant'a n'da ra xisu, ne im bēn'a

n'da ran 'yomfɛni xɛn ts'o nangué a, madague'bɛ bi bɛntho, tengu'bɛ ya bi 'yɔt' ran 'yomt'ɛni bɛ rá mbɛi a bɛya, bi 'yɛn a ra Jesús.

29-30 Janangué nu'bɛ i ja a i ut'ahɛ ra ts'oqui, pɛ gui sɛmzɛhɛ ni mbɛihɛ madague'bɛ guím bɛmhɛ ɛmmɛ xɛn ɛ 'bɛ gui 'yɛshɛ. Tengu'bɛ xquí hyá'a n'da ni dáhɛ nɛ xquí 'yɛmhɛ bɛ ma'ueni nɛ xquí n'dadá thohohɛ, uague tengu'bɛ xquí hyɛc'a nin 'yɛihɛ nɛ xquí 'yɛmhɛ bɛ ma'ueni nɛ xquí n'da'yɛ thohohɛ. Pɛ man'da xɛn ho guin nuhɛ nangué gá 'bɛhmbɛ yɛ ts'oqui, xinda gue'bɛ xquí 'yɔthɛ yɛ ts'oqui nɛ xquí 'bɛhmbɛ ran ho mazɛi bɛ ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yɛna hin da hyɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ

31 Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nɛ a bi mam 'bɛ maya'bɛ gue: “Nu'bɛ n'da ran 'yohɛ in nde da hyɛh rá xisu, i jatho da 'yɔt'a n'da ra sɔcuɔ din xummi.” 32 Pɛ i jagá man'da ga xi ahɛ, ngue hingui sá da hyɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ gue'bɛ hingui ɔt' ran 'yomt'ɛni a ra xisu. Nguetho nu'bɛ bi hyɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ, di japi da 'yɔt' ran 'yomt'ɛni a ra xisu 'bɛ bi hyɛgui nɛ dim 'bɛhmi man'da ran 'yohɛ. Nɛ 'bɛ n'da ran 'yohɛ dim 'bɛhmi n'da ra xisu bi thɛgui, ra 'yomt'ɛni a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nte ga ndɔnbahɛ rá thuhu, bi 'yɛn'a ra Jesús

33 —Nɛ guí pɛhmbɛ ran t'ɛdi mí hmam 'bɛ maya'bɛ ngue i ɛna: “Pɛ nu'bɛ gá ndɔnbahɛ rá thuhu Ojɔ, guehma gui já'ts'a gá mamhbɛ.” 34 Pɛ nuya i jagá man'da ga xi ahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Hin'yɛ 'bɛ'a i sá gui ndɔnbahɛ rá thuhu 'bɛ ja a guí xihmbɛ ni mijá'ihɛ ngue guín ndefɛ da 'yɛc'yɛi a guí xihmbɛ. Hingui sá gui ndɔmhɛ Ojɔ, pɛ nguetho hingui sá gui ndɔmhɛ mahɛts'i, nguetho nu bɛ mahɛts'i bí ja bɛ rá ts'edi Ojɔ. 35 Nɛ xíngui sá gui ndɔmhɛ ra ximhái, nguetho nɛcua i ja ua rá ts'edi Ojɔ. Nɛ xíngui sá gui ndɔmhɛ ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Ojɔ a. 36 Nɛ xíngui sá gui ndɔmhɛ ni yáhhɛ, nguetho 'dat'a Ojɔ bi zán'na, nɛ xínga n'da ni xtáhhɛ sá gui sánzɛhɛhɛ gue'bɛ xɛn t'axi o gue xɛm pothi da gohi. 37 Pɛ nu'bɛ ja a guí xihmbɛ ni mijá'ihɛ, “da zä,” ga ɛmhɛ 'bɛ da zä, “hin da zä,” ga ɛnthohɛ 'bɛ hin da zä. Pɛ gátho mi'da yɛm hma bí nɛxpɛ ja rán 'yomfɛni ra zıthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi 'yɛn'a ra Jesús hin ga cos'hɛ 'bɛ ja a da t'ɔrcahɛ

38 Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'ahɛ gá 'yɔhmbɛ 'bɛ'a bi sih mam bombɔtahɛ ngue: “Nu'bɛ n'da ra já'i di ts'onba rá dā rá mijá'iuu, pɛ nɛ a da mba ma ts'onbi rá dā. Nɛ nu'bɛ rá ts'i da 'yɔcpe, nguetho nɛ'a xin da t'ɔcpa rá ts'i.” 39 Pɛ nuya i jagá man'da ga xi ahɛ ya, ngue nu'bɛ 'bɛ a n'da in nde di ɛn'nahɛ, pɛ

o guí sahmbu a. Ne nu'bu 'bo'o da mbep'ahu 'danguadi ni hmih, gui unhd man'da nguadi da mbep'ahu. ⁴⁰ Ne nu'bu 'bo'o da zix ah bu 'buh ra ze'mi ngue da gan'na ni pahnih, pe ne a ni cotohu gui unhd. ⁴¹ Ne nu'bu i si ah gui tuspahu rá 'beni n'da ra ja'i n'da ora, xun ho 'bu nyo ora gui tuxhu a rá 'beni. ⁴² Ne hont'a go to'o da 'yá ah 'be'a i honi, dami unhd. Ne nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja a guí pes'h, pe xun ho 'bu gui unhd, bi 'yén'a ra Jesús.

Ga huéc man saih, bi 'yén'a ra Jesús

⁴³ —Ne a n'da ram hma maya'bu i éna: “Dami huéc ni amigoh ne gui ucpa nin saih,” mí t'én'ahu. ⁴⁴ Pe i ja man'da ga xi ah, ngue gui huéc nin saih, gan yamanhoh u man yu ts'ore nangué ah, ne gui 'yorpahu ran ho to'o di uc'ahu. Ne dami 'yáfu rá mate Oja u to'o i numan' u ah ne u di un'nah, bi 'yén a ra Jesús. ⁴⁵ Ne nu'bu ngubu gui 'yoth, 'da'angu gá 'yoth a ma Tahu 'buru mahéts'i ngue bá penh ra 'ye ne ra hyadi. Pe hinga hontu 'bu u yu hocja'i gue i so ra 'ye ne ra hyadi, pe nepu i 'buh yu ts'om'bäi, bi 'yén. ⁴⁶ Pe nu'bu hont'u to'o di huéc'ahu guidi huéju, 'be'a gue gá tghmbu 'bu ngubu gá 'yoth. Pe ne n'dat'a gá 'yoth u yu ziyate hyacahäi. ⁴⁷ Pe ha guí émhbu xun ho guí othu 'bu hont'u ni cuhu guidi zenguahu. Nu'bu guin jah bu, 'da'angu guí othu u

i thande yu oja zehé. ⁴⁸ Pe nde'bu xun hotho gui 'yoth, nguetho xun hotho Oja ma Tahu bí 'buru mahéts'i, bi 'yemp'u yu xädi ra Jesús.

6

Hin ga othu ran 'yets'i 'bu di othu yun t'ot'e xun ho

¹ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yemp'u mi 'buru:

—Pe nu'bu guí othu rá 'befi Oja, hin gui 'yoth da 'yés'a ni mija'ih, nguetho hin te di 'da ah ma Tahu 'buru mahéts'i 'bu din jabu gui 'yoth, bi 'yén'a. ² Ne nu'bu guin nde gui faxhu n'da ra hyoya, hin gui 'yoth ngue da nu ah yu ja'i, tengu ot'u di yorpa a im beni 'bu di un'na n'da ran t'unni yu hyoya, ngue di um bu ja yu nija o gueru ja yu 'yu ngue in nde da 'yésa yu ja'i 'be'a i ot'e. Majuani dí xi ah, ya hont'a ran 'yets'i bi dahu 'bu ngubu i ot'e, bi 'yén. ³ Pe nu'bu i ja a guí nde gui unhd n'da zi hyoya, nde'bu hin gui xihmbu u mi'da 'be'a gá 'yoth. ⁴ Ne man'da xun ho 'bu hin njon da nu 'be'a guidi unhd, pe go da nu Oja ma Tahu, ne i ja 'be'a din 'da ah buya, bi 'yén'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bémhbu 'bu guí yahu Oja

⁵ Ne man'da dí xi ah:

—Nu'bu guí yahu Oja, o guí othu tengu i ot'u di yorpa a im beni, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'u, i 'bäru ja yu nija nepu ja yu xo'yu, éna i yahu Oja pe hont'a ran 'yets'i im beni. Majuani dí xi ah, hont'a ran 'yets'i bi

daha nangué 'be'a i øt'e. ⁶ Nε nu'bu guí yaha Oja gui mbähä bu njon da nu ahü, pε Oja ma Tahü go i nu ahü nε di 'da ahü 'be'a guí äfü a, i ξna.

⁷ Pε hinga guexta'a ram hma gui mamhbü ngue nte ní mba tho 'bu guí yaha Oja, tengü i øt'ü ten yú oja zehε. Nε sä im bëni i ø'a Oja 'be'a im ma 'bu xhü ngu i xifi.

⁸ Nε o guí øthü tengü i øt'ü, nguetho nu Oja ma Tahü ya i paði 'be'a gätho guí homhbü gue'bu hinga ná äfü, i ξna. ⁹ Pε guim bëmhbü 'bu guí yaha Oja 'da yüm hma tengü dí xi ahü ngue:

Nuya ma Ta ahe guí 'büpü mahçts'i.

Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰ Nε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

Nε da t'øt' ua ni pähä ua ja ra häi tengü tho i t'ørpü mahçts'i.

¹¹ Nε dami 'daje ran ts'ihmε dí homhbe ra pa i jabü ya.

¹² Dami punga ma ts'oquihe, tengü thoho bü na punbahe ü i ørcahe ran ts'o.

¹³ Nε o guí hegahe da daje ran ts'o, pε dami yanje nangué ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'üt'abi, gä di manda ua ja ra häi ni ts'edi, nε i ja ni ts'edi mixte njäm'bü da guadi gätho yü pa mazqi.

Nε hønt'a dí xi'ahe ya.

¹⁴ Nguetho nu'bu gadí punbahü yú ts'oqui ni mija'ihü, nguetho da 'yøt'ahü Oja ma Tahü 'büpü mahçts'i, di

pun'na ni ts'oquihü. ¹⁵ Pε nu'bu hin gadí punbahü ni mija'ihü, nε ahü hin di pun'nahü Oja ma Tahü 'büpü mahçts'i 'bü, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmbü 'bu guí et' yün ts'ihmε 'bü guín yaha Oja

¹⁶ —Nε nu'ahü, nu'bu guí nde gui 'yεt' nin sihmehü n'da ora ngue guim bëmhbü Oja, o guí øthü tengü øt'ü di yorpa a im bëni. Nu'ü i ut yü ja'i 'be'a øt'e, nde'a dí hnumanho, pε hønt'a ran 'yçts'i bi daha nangué 'be'a bi 'yøzehε, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁷ Pε nu ahü, 'bü guí et' nin sihmehü ngue guim bëmhbü Oja, pε gan 'yomanhohü tengü'bü ya gán sihmehü. ¹⁸ N'dahma njon da baði 'be'a gá 'yøthü gue gá 'yεt' nin sihmehü, nε hønt'a Oja ma Tahü i nu ahü 'be'a gá 'yøthü, nε i ja 'be'a di 'da ahü büya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Gui hyomhbü 'be'a dí nεcmanho bü mahçts'i

¹⁹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Hin gui muns'hü 'be'a gdám mëmbetihü ua ja ra ximhäi, nguetho nuua i 'büh yü zu'uε ngue di ts'oni 'be'a gätho guí pes'hü, nε ja'bü da boxjua, nε ja'bü da bë ahü yü bë. ²⁰ Pεgue gui hyoni gui xanthü 'be'a dí hnumanho ahü bü mahçts'i. Nguetho hin te dim 'büpü, hin da yürpü yü bë ngue da bë ahü 'be'a guí pes'hü bü, nε hin da boxjua, nε njo'o bü yü zu'uε ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho hønbü i

ja ním pe'ts'i n'da im bɛn rá mbɛi n'da. Nu'bɛ guecua ja ra ximhái i ja 'be'a i pe'ts'a n'da, hɔnt'ua im bɛn a n'da, nɛ nu'bɛ guerpɛ mahɛts'i, guerpɛ im bɛn a n'da 'bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran nɛqui ní mbɛi n'da

22 Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nɛ nu'bɛ hɔnt'a xɛn ho guím bɛmhɛ nɛ guí ɔthɛ, din ja ahɛ tengutho 'bɛ n'da ra ja'i xɛn ho rá dǎ, i handi xɛn ho ran nɛqui, din jabɛ ni mbɛihɛ. 23 Pɛ nu'bɛ hinga gue'a guím bɛmhɛ, sǎ guí ɛmhɛ i ja ahɛ ran nɛqui, pɛgue xɛm 'bɛxui thoho ni mbɛihɛ, tengutho 'bɛ n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dǎ, nɛ xɛm 'bɛxui thoho bɛ i handi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin di yoho yá hmu n'da

24 Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nɛ hingui sǎ dim 'bɛ i yoho yá hmu n'da ra 'yɛɛ. Nguetho nu'bɛ yoho yá hmu i 'bɛ a n'da, nu'a n'da da numanho, nɛ nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pɛhmi a, pɛ nu'a man'da da zocpa thoho rá 'bɛfi a. Janangue'a hingui sǎ yoho yá hmu da dɛn'na n'da. Hingui sǎ da 'yɛmp Ojǎ rá Hmu 'bɛ i numanho ɛ yɛ mbɛti, nguetho tengu'bɛ rá hmu a ra mbɛti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ojǎ di jamansu yá 'yɛc'yɛi

25 —Janangue'a dí xi ahɛ, hin go guim bɛnsɛhɛ 'be'a guí sihɛ ngue gdám 'bɛmhɛ, nɛ xín guim bɛmhɛ 'be'a guí hyehɛ. Pɛ guim bɛmhɛ

ngue man'da di muui ni tehɛ xinda gue ɛ nin ts'ihmɛhɛ, nɛ man'da di muui ni ja'ihɛ xinda gue ɛ ni hehɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. 26 Dami nuhɛ yɛ doja i 'yo hɔnbɛ go hapɛ, nɛ hin'yɛ yá huɛhi, nɛ xín te i pe'ts'i, pɛ dí xi ahɛ, nu Ojǎ ma Tahɛ bí 'bɛpɛ mahɛts'i gǎtho i 'uɛn ɛ. Nɛ nu ahɛ, man'da di mu ahɛ xinda gue ɛ yɛ doja, bi 'yɛn'a ra Jesús. 27 Nɛ ha guím bɛmhɛ man'da nya'a gam 'bɛmhɛ ua ja ra ximhái 'bɛ ɛmmɛ guím bɛndumbɛihɛ 'be'a gǎtho guidí 'bɛmhɛ.

28 Nɛ hanja ɛmmɛ go guím bɛnsɛhɛ nangue ni hehɛ. Xɔgue ts'ɛtho guí ɛc'yɛihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Pɛ dami nuhɛ yɛ dɔni i ja bɛ dǎpo, nɛ nu'ɛ hingui dim pɛfi nɛ xíngui di hoc yá he. 29 Pɛ dí xi ahɛ, man'da mahotho yɛ dɔni xinda gue a rá he ra ts'ɛt'abi Salomón ngue mí he 'bɛ mi ja rá ts'ɛdi, bi 'yɛn'a ra Jesús. 30 Nɛ ngubɛ bi 'yɔt'a Ojǎ nangue yɛ dɔni, mahotho nám pa ya, nɛ nixudi da mba nts'ɛqui nɛ da t'udi. Janangue'a guim bɛmhɛ, man'da xɛn ho da 'yɔt'ahɛ Ojǎ xinda gue ɛ yɛ dɔni, bi 'yɛn'a. 31 Janangue o guí ɛmhɛ: "'Be'a hmaha ga sihɛ." Uague: "'Be'a hmaha ga hehɛ." 32 Nguetho nu'ɛ i thǎnde yá ojǎ zɛɛ, gue'a zǎi i hon'ɛ, pɛ nu'ahɛ i 'bɛpɛ ni Tahɛ bɛ mahɛts'i, nɛ i pǎdi 'be'a gǎ guidí 'bɛmhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. 33 Janague'a nu ahɛ, m'bet'o thoho gan umhɛ di manda ahɛ rá ts'ɛdi

Oja, ne gui hyomhb_u n'da ra hogamb_ui nangue rá pähä Oja, ne nub_uya di 'da ah_u 'be'a gätho gui hyomhb_u. ³⁴ O guím b_undumb_uih_u, o guí _umh_u: “Be'a da zä ga øth_u 'b_u nixudi.” P_uegue gui t_umh_u, 'be nixudi ja gui p_uhmb_u b_uya 'be'a da zä gui 'y_uth_u. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'y_un'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran y_upi

¹ —“Nuna bi 'y_ut' y_u ts'oqui,” hin gui 'y_umh_u, n'dahma hinga gue'a dí ts'ep'ah_u a, bi 'y_ungähe ra Jesús. ² P_u nu'b_u guidi y_uf_u u mi'da ngue guím b_umh_u h_unse ah_u x_un ho ah_u, p_u Oja hin da numanho ah_u 'b_u. Ne 'da'ingu da 'y_ut'ah_u Oja tengu gá 'y_urpah_u u gá y_uf_u, bi 'y_una. ³ Hanja bi zä gá nurpah_u ra zi häi i o rá dä ni mijä'ih_u, ne hin go guí p_uhmb_u i o ra x_uczani däh_u. In jab_u ní nequi ni ts'oquih_u. ⁴ Ne ha da zä gui xihmb_u ni mijä'ih_u: “Mba ga h_up'a ra häi o ni dä,” sä gui 'y_umf_u, ne go man'da x_un ndoho ra x_uczani o ni däh_u. ⁵ _umm_u guidi y_urpah_u a guí øth_u. P_u nde'b_u m'bet'o gan hoj_u nangue y_u ts'oqui guidi hoseh_u, janangue'a da zä gui hy_ump'ah_u ra häi o rá dä ni mijä'ih_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

⁶ O guidi unhd_u a x_un ho u y_u fo'yo, ndetho da za ah_u. O gue'b_u guidi unhd_u a di muui u y_u ts'udi, ndetho da n_um b_u häi, bi 'y_un'a ra Jesús.

Nu'b_u ja da t'äp'a Oja di uni
⁷ Ne x_u bi 'y_ump'u:

—Dami 'y_uf_u Oja 'be'a gui homhb_u, ne nu'a di 'da ah_u. ⁸ Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Oja di un'na bi 'y_upi. Ne nu'a to'o ja a i honi, di und Oja a i honi. Ne nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Oja da xocpa a, bi 'y_un'a ra Jesús.

⁹⁻¹¹ P_u nu'ah_u madague'b_u gy_u ts'om'bäih_u, xinga n'da ah_u guidi unhd_u ra do ni t'uhnih_u 'b_u i ä'ah_u ra hm_u, ne xing ra c'ey_u guidi unhd_u 'b_u i ä'ah_u ra hu_u, p_u h_unt'a x_un ho guidi unhd_u ni t'uhnih_u. Ha maguet'a Oja ma Tah_u 'b_urp_u mah_uts'i ngue hin di 'da ah_u x_un ho 'b_u ja a guí äf_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

¹² Ne nu'b_u guí nde da 'y_ut'ah_u ran ho ni mijä'ih_u, nde'b_u gui 'y_urpah_u ran ho. Gue'a nam b_un'a rán t'ëdi ra Moisés ne rám hma y_u p_ungahy_u maya'b_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi ne y_u yu

¹³⁻¹⁴ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_una:

—Nu'a ní y_ut'a n'da b_u ja ra te mazäi, tengu'b_u n'da ra goxthi x_un ts'it'i, uague n'da ra t'ü'y_u, ne hingui ngu y_u jä'i i numanho da thop_u. P_u dami hyomhb_u gui c_uth_u b_u. Nguetho nu'a ra goxthi x_un ndoho ne ra d_uy_u ní zix a n'da b_u ja ran anbi mazäi, ne x_un ngu u y_u jä'i i numanho da thop_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

Nda'a u y_u hyäte p_ungahy_u

15 —Pε gam fāhmbu nangue yu hyāte pōngahya. Nu'bu i sōm bu guí 'buhmbu, sā øt'e tengu'bu yu de'yo ngue xun ho, pε nu yá mbui tengu'bu n'da ra zate. 16 Nε da zā gui pāhmbu yu hyāte pōngahya nangue yún t'øt'e i øt'e, tengu tho ho yu za da bā a n'da nangue yún dāt'ä i zupu. Nguetho hin din zupu ja n'da ra za n'da ran dāt'ä 'bu hinga gue'a rá za a. 17 Pε nu ra za xun ho i zah yún dāt'ä xun ho, nε ngutho ra za hingui ho i zah yún dāt'ä hingui ho. 18 Nguetho nu'a ra za xun ho hin da zā din zupu yún dāt'ä ngue hingui ho, nε ngutho a ra za hingui ho hin njam'bu da zā din zupu yún dāt'ä xun ho. 19 Nε nu yu za hingui ho u yún dāt'ä, da mba nt'ets'i nε da t'udi. 20 Janangue'a da zā gui pāhmbu u yu hyāte pōngahya nangue 'be'a da 'yøt'e, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Oja

21 Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nε sā εna yá hmuju u 'da, pε hin da yurpu di manda rá ts'edi Oja u. Pε hønt'u majuani i øt' rá pāhā ma Ta mahçts'i da yurpu u. 22 Nε nu'bu bi zøn ra pa ran juanbi 'bu rán zegui, xun ngu da mbarqui da 'yεngui: “Ma Hmu, nugähe dá mamhbe a nim hma, nε nangue ni thuhu dá hømhbe thi yu zithu, nε nangue ni thuhu xun ngu yun t'øt'e mixte dá øthe,” da 'yεngui. 23 Pε nugä ga εmp'u: “Njam'bu dá pā ah. Dami

'uehmbu ua ja ma hmigä, gyu ts'om'bäihü,” ga εmbi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a dim ma, bi 'yεn'a ra Jesús

24 —Pε nu'a to'o i øh ma nde nε i øt'a ma pāhägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue mí ja rán 'yomfçni nε bi hyø a n'da rá ngu bu ja n'da ra dongu xun juani. 25 Nε bin ja n'da ra dā'ye, nε εmme xun ngu yu dehe bi 'yugui, nε bá çh ran dāhi xun ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pε him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí høpu ja ra dongu xun ho. 26 Pε nu'a to'o i ø'a dí ma nε hingui urpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue ra 'yāmbui, nε bi hyøh rá ngu bu mi ja n'da ra 'bomu. 27 Nε bin ja n'da ra dā'ye ngue bi 'yuh yu dehe, nε ran dāhi xun ndoho, nε bi yøt'a rá ngu. Nε εmme nts'utho bin ja buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu yu ja'i bi numanho rán xädi ra Jesús

28-29 Nε nu'bu mi gua a bi ma ra Jesús 'bu mí hyupu ja ra nyuni, nu yu ja'i mi huhmbu bu bi hyonya u.

—Haguen ja i xänbi xun ho, nε hinga ngubu i xāngahu ma xänbatehu bu ja ra nija, bi 'yεn'u yu ja'i.

Nguetho nu'bu mi xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mi ja rá ts'edi xun ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hømb ra t'axca'ya

1 Nε nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, ne bi garu ja ra nyuni buya, ne emme xun ngu ya ja'i mí numanho da denthoho mahon'a. 2 Nε bá ε'a n'da ran 'yohu ngu mi hεmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, nu'bu ni pähä, da zä gui 'uec'i ts'u ran u dí hεmbi.

3 Nε nu ra Jesús buya bi uat rá 'ye bi dädi ne bi 'yεmbi:

—I jagä ra pähä nguε 'bex da zä i. Dami yäni.

Nε nu'bu mí 'yεmbi, 'bexgue bi yan'a ran 'yohu.

4 Nε nu ra Jesús buya bi hecpa a ran 'yohu njon da xifi to'o a bi japi bi yäni, ne bi 'yεmbi:

—Ní mba bu 'buh ya mbäjä da nu i nguε ya bi yan i, ne gui un'na n'da ra 'bōts'e tengu i man yün t'εdi ra Moisés, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε ja bi thopu ra hnini Capernaum buya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yεhe n'da ra hmudofui

5 Nε nu'bu mí zōm bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ε a n'da ra hmudofui ra mengu bu Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yāp ra mate, 6 bi 'yεmbi:

—Nu'i grá Hmu, nu n'da ma 'yεhe i 'bem bu ja ma ngu, i ts'a rá ja'i, hingui sä di 'yāni, emme xun 'doni, bi 'yεmbi.

7 Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Ga mba bu ga hoqui.

8-9 Pε nu ra hmudofui buya bi 'yεmbi:

—Hingui jatho gui mba bu ja ma ngu, grá Hmu, nugä

hin dí sacä tengu e ne hin drá judiögä. Pε dí pađi nguε i ja ni ts'edi zεhe, nguε nu'bu guim ma da yāni, ne 'bexgue da yāni, bi 'yεna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'εdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi u ma dofui ne'u ma 'yεhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nε nguθo i, da zä guim mantho ua ne 'bexgue da yam buya, bi 'yεn'a ra hmudofui.

10 Nu'bu mí 'yōh ra Jesús 'be'a bi man a ra hmudofui, bi hyonya thoho ne bi xi u min 'yohu:

—Majuāni dí xi ah, njam'bu xtá tīngä n'da ma menguhu ya ja'i israel dyu judiōhu nguε xtām bādi i ja ma ts'edi xun ho tengu na ran 'yohu, bi 'yεn'a ra Jesús.

11 Guim bεmhbu a dí xi ah, xun ngu ya ja'i nguε gātho na ndoho ra ximhäi, nguε him ma mijudiōhu, da 'yεc'yεigui ne da yurpu di manda rá ts'edi Oja, 'darbu dim 'buhmbu ma ngurpa bombōtahu ra Abraham, ne ra Isaac ne ra Jacob. 12 Pε xun ngu ma mijudiōhu nguε yün sähu xtān yurpu, pε man'da go da t'entru ja ra 'bexui u, ne din zom bu ne din guxpu yá ts'i, bi t'εmp'u ya ja'i 'bu mi 'yεn'a ra Jesús.

13 Nε nubuya bi t'εmp'a ra hmudofui:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gām ma nguεtho gá 'yεc'yεi i ja ma ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε 'bexgue bi yan a rá 'yεhe buya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴ Nε nu'bu mí mbenc'a ra hmudofui baya, xø bi tho a ra Jesús, bi zøm bu rá ngu ra Pedro. Nε bi nu 'bem bu rá oi a rá suto ra Pedro, mi hεmb ra pa. ¹⁵ Nε nu ra Jesús baya bi bendba rá 'ye, ne 'bex bi bøn a ra pa mi hεmbi. Nε bi ndanc'a ra xisu baya, bi hyonba ra hme a ra Jesús ne u mín 'yohu, nguetho ya bi yan'a ra xisu baya.

Xun ngu yu hyenni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶ Nε nu'bu min xui baya xun ngu yu ja'i bá ts'i bu mi 'buh ra Jesús ngue min 'yohu yu zithu. Nε hont'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gátho bi hyøn a thi u yu zithu, ne bi hoc'u yu hyenni. ¹⁷ Gátho bin ja 'be'a bi man a ra pøngahya Isaías maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yena: “Da du zεhe 'be'a gátho xun hei dín nuhu, ne da nuse 'be'a gá man u dí hεmfu,” bi 'yεn'a ra Isaías 'bu maya'bu.

Yoho yun 'yohu εna da den'na ra Jesús

¹⁸ Nε nu'bu mín nu ra Jesús ngue εmme xun ngu yu ja'i mi 'bäru, bi 'yεmp'u yá xädi:

—Masque xun ho 'bu ga thohmbu 'danguadi ra dædehe, bi 'yεna.

¹⁹ Nε nu n'da ra xänbate nija bi 'yεmbi:

—Xänbate i, dín nde ga ten'ni i hønbu go hapu gui mba, bi 'yεmp'a ra Jesús.

²⁰ Nε bi dæ a ra Jesús ne bi 'yεmbi:

—Pe nu yu haho i ja yu ngu ne yu doja i ja hapu da 'yoi. Pe nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yu ma ngungä ua, bi 'yεmthoho ra Jesús.

²¹ Nε xø bi 'yεn'a man'da ra ja'i min 'yohu baya:

—Ma Hmu, dami tøcpi ts'u, 'be ga äcä ts'u ma ta ne ga ten'na baya, bi 'yεmbi.

²² Bi dæ'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Tenga maha, nu'u xun du da 'yá u 'bäru, tengu'bu ne u xun du u, bi 'yεna.

Ra Jesús bi säyaba ran dæhi ne ra t'øthe

²³ Nε nu'bu mi gua'a man ra Jesús baya, 'bex bi hyu bu ja ra mbosa ne bi mbähä yá xädi, dí mba bu 'danguadi ra dædehe. ²⁴ Nε bi mbu'a n'da ran dæhi ts'edi bi 'yεn ra dehe, ne εmme di thoni yu t'øthe, bi dons i ts'u ra dehe a ra mbosa. Pe nu ra Jesús mí äha, him bi 'yärpa ra güenda 'be'a midí ja ra dehe. ²⁵ Nε bi 'yá u yá xädi ne bi 'yεmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yanje, nguetho ya in nde ga tonthu mbo ra dehe, bi 'yεmbi.

²⁶ Nε nu ra Jesús bi dædi:

—Hanja, ha εmme zi ts'utho guí εc'yεigahu ngue i ja ma ts'edi, ne guín suhu.

Nε nubaya bi ndanc'a ra Jesús ne bi xi a ran dæhi ngue din he ne ra dehe, ne 'bexgue bin he baya. ²⁷ Nε nu'u yun 'yohu baya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yεt'ui na ran 'yohu, nguetho ne ran dæhi i

ø'a i xifi, nε ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yεmzεhε ɯ.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yɯn 'yohɯ min 'yohɯ yɯ zĩthu

²⁸ Nε nubɯya bi zøm bɯ 'danguadi ra dɔdehe bɯya, nguεpɯ ra xεqui Gadara. Nε 'bex bá εpɯ yoho yɯn 'yohɯ nguε min 'yohɯ yɯ zĩthu, nε mán ts'utho ɯ, tengutho ɯ yɯ zate. Mí 'bɯpɯ ja yɯn 'yägüi ɯ, jananguε'a nu yɯ ja'í i su da thopɯ hãnbɯ ja ran 'yägüi. Nε 'bex bá ε'ɯ yɯn 'yohɯ bin c'athɯ a ra Jesús, nε bi mbafi:

²⁹ —'Bε'a gní 'yεcua gra Jesús, rá Ts'unt'ɯ i Ojɔ. Ha cpí 'yεhε gui ɯngahe, nε hinga na søn ra pa gui ɯngahe, bi 'yεn yɯ zĩthu min 'yohɯ ɯ yɯn 'yohɯ.

³⁰ Nε hinga yatho bɯ mi 'bɯ i 'da yɯ ts'ɯdi. ³¹ Nε nu'ɯ yɯ zĩthu bɯya bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Nu'bɯ guín nde gui hyønje thi, dami 'daje ran t'εdi ga cɯthe nɯ 'yo yɯ ts'ɯdi, bi 'yεn'ɯ:

³² —Ni mbähä, dami cɯthɯ nɯ, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε nu yɯ zĩthu bɯya bi bøm bɯ ja rá mbɯi ɯ yɯn 'yohɯ, nε 'bexgue bi yεrpɯ 'bɯh yɯ ts'ɯdi. Nε nu yɯ ts'ɯdi bɯya bin tihi nε bi gɔpɯ ja ra nguani, him bi zä bin säya, nin uεm bɯ ja ra dehe, bim 'bεpɯ.

³³ Nε nu'ɯ mi fä ɯ yɯ ts'ɯdi bɯya, 'bexgue bi mba n'dihi bɯ ja ra hnini, nε nu'bɯ mi zøm bɯ, bi mam bɯya nguε 'bε'a bin ja nangue ɯ yɯn 'yohɯ min 'yohɯ yɯ zĩthu, nε nangue ɯ yɯ ts'ɯdi. ³⁴ Nε bá εh yɯ mεngu bɯ ra hnini bɯya, bi zøpɯ 'bäh ra Jesús, nε

nts'εdi bi 'yäp ra mate nguε da mbengui, nguetho him bi numanho 'bε'a bi 'yøt'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɯ xí ts'a rá ja'í

¹ Nε nu ra Jesús bɯya, xø bá hu mahøn'a ra mbosa, bá peng bɯ 'danguadi ra dɔdehe. Bi zøm bɯ ra hnini mi 'bɯi. ² Nε bá thunba bɯ man'da ra hyɛnni mahøn'a, nguε n'da ran 'yohɯ bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá ja'í. Nε 'bexgue mí pɔ a ra Jesús mí εc'yεi ɯ nguε i jase rá ts'εdi, jananguε'a bi 'yεmp'a ra hyɛnni:

—O te guím bɛni n'yø, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yεn'a ra Jesús.

³ Nε nu'ɯ 'da yɯ xãnbate nijɔ bɯya, nu'bɯ mi 'yøde 'bε'a bi man ra Jesús, 'bex bi bɛn ɯ:

—Nuna ran 'yohɯ hingui ho i øt' na, ha hinga hønt'a Ojɔ sä di punba n'da, mi εnse ɯ.

⁴ Pε nu ra Jesús 'bex bi bɔdi 'bε'a mim bɛn'ɯ yɯ xãnbate nijɔ, nε bi 'yεmp'ɯ:

—Hingui ho guím bεmhɯ mbo ni mbɯihɯ, nguε guí εmhɯ hingui ho 'bε'a dá øt'ä, bi 'yεna. ⁵⁻⁶ Ha guím bεmhɯ nte ní mbatho dá xicä ran 'yohɯ, nguε rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guím bεmhɯ man'da xquí pɔhmbɯ i ja ma ts'εdi 'bɯ ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pε nuya ga ut'ahɯ nguε i ja man t'εdigä ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yɯ ja'í, nugä nguε dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yεmp'ɯ.

Nε xø bi 'yεmp'a ran 'yohu i ts'a rá ja'i buya:

—Dami ndants'i, çax ni fidi, ní mba ni ngu, bi 'yεmbi.

⁷ Bex bi ndanc'a ran 'yohu mi ts'a rá ja'i, bi mba rá ngu.

⁸ Nε nu'bu mín nu yu ja'i 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bin su ne bi 'yεspa Oja nangu a n'da ra ja'i bin t'un'na ran t'εdi ngue di punba yú ts'oqui yu ja'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹ Nε nu'bu mi bøm bu ra Jesús, bi thopu mi hucä bu dí hacä ra renta, drá hyaçahäigä ngue drá Mateo, ne bi 'yεngui:

—Dami tengui.

Nε nubuya dá ndangui ne dá tenni.

¹⁰ Nε nubuya 'darbu dán sihmegähe ra Jesús yú xädigähe a ya. Nε bi zøm bu xun ngu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, 'darbu dá huhmbe bu dán sihmehe.

¹¹ Nε nu yu fariseo buya, ngue im bēni hønse xun ho, 'bu mi nu 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yängähe ngue yú xädigähe buya:

—Hanja in jabu ni xänbatehu 'darbu i sihmehu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yεn'u.

¹² Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yεmp'u:

—Hingui honi to'o da mbäx u im bēnse xun zaqui tengu ahu, pe hønt'u i paše xum bōca i honi to'o da mbäx u tengu ya inde da dengui, bi 'yεmp'u.

¹³ Ní mbähä bán xähmbu bu ja ni søcuähu 'be'a nam bøn'a rám hma Oja ngue i εna: “Pe nugä man'da dí numanho 'bu gui 'yøthu ran huçcate xinda

gue u yu 'bøts'e guidí 'daju,” i εn Oja, i εm bu ja yú søcuä Oja, bi 'yεn'a ra Jesús. Nε nugä him bá εcä gan zon'du im bēnse xun ho, pe bá εcä gan zon'du i paqi hingui ho, janangu da zä di päh yün 'yomfēni, bi 'yεn'a ra Jesús, bi 'yεmp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi ma nda'a ní pa da 'yεt'yün sihme yú xädi

¹⁴ Nε n'da ra pa buya bi zøm bu 'buh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixya, ne bi 'yänni:

—Hanja dí ε't'ähe man ts'ihme, ne yu fariseo, pe nu ni xädi hingui ε't' yün ts'ihme u, bi t'εmp'a ra Jesús.

¹⁵ Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bu mi daqi, bi 'yεmbi:

—Pe nu'u i 'buru ja ran thaqi hin da du yú mbai, nguetho 'buru a ran 'yohu din thaqi. Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, ne ja da 'yεt'yün ts'ihme buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁶ Pe nu'a din xä u ma xädigä hin da bømanko 'bu ne'a ram hma maya'bu da den ya, bi 'yεna. Tengutho'bu n'da ra 'ya'bøt'e 'bu dí 'bøt'a ra 'bøt'e ma'da'yo, hin da bømanko, ne nu'a ra 'bøt'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bøt'e. ¹⁷ Nε tengutho i øt' yu ja'i 'bu da xit' ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra 'yambot'asēi, da fø'a ne dim fäni. Janangu i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra mbot'asēi ma'da'yo, ne hin da fogue ne hin dim fäni, bi 'yεn'a ra Jesús, bi 'yεmp'u yú xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, ne bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbäji

18 Nε nu'bu mí yəhu u, 'bexgue bi zom bu n'da ra ngurpi bu ja ra nija, ne bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yörqui ts'u ra mate ga mbε gui cäx ni 'yε, ne da dambɛni.

19 'Bex bi mba a ra Jesús, bi den'na bi du rá t'uhni. Nε gätho dá mbäcähe dyu xädigähe. 20 Nε nu'bu má mbähmbe bu 'yu, hin da ná sōmhbe bu ja rá ngu a ra ngurpi, bi zuje n'da ra xisu ngue ná 'de'mayo nɛya min 'youi ra mbäji. Bi hyän bu rá xätha ra Jesús ne bi därpa rá nyani rá pahni. 21 Nguetho mí ɛnɛ ra xisu: “Go hōntho ga thärpa rá pahni, ya da yangui.” 22 Nε nu'bu mi därpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyε a ra Jesús, bi nu a ra xisu ne bi 'yɛmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yan i nguetho gá 'yεc'yεi i ja ma ts'edi, bi 'yɛmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yan'a ra xisu buya.

23 Nε bi tho a ra Jesús buya, dá sōngähe bu rá ngun'a ra ngurpi, ne mí 'buɾu yu mbε'bida ne xun ngu yu ja'i mi 'buɾu ngue mí ɛna xtá 'yäh ra hmute xí du. 24 Nε bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami pōmhbu thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, ne i ätho, bi 'yɛmbi.

Pε bin thetho u yu ja'i 'bu mi 'yø a bi xifi, nguetho mi pa u

ya xí du ra hmute. 25 Nε nu'bu mi bōn'u yu ja'i buya, bi thopu mbo mi 'ben a ra hmute ra Jesús, ne bi bendba rá 'yε 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. 26 Nε gätho na ndoho ra xεqui bu bi 'yø u yu ja'i 'be'a bin ja.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

27 Nε bi bōm bu rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Nε bi denni yoho yu xädä, ne i mba't' bu ní mba:

—Dami huɛgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yɛmbi.

28 Nε bi zom bu ja ra ngu a ra Jesús, bi den'ndu yu xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha gui ɛc'yεiui i ja ma ts'edigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yɛn a ra Jesús.

—Dí ɛc'yεi'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yɛn u yu xädä.

29 Nu ra Jesús buya bi därpa yú dá ne bi 'yɛmbi:

—Din ja tengu a gá 'yεc'yεiui, bi 'yɛmbi.

30 Nε 'bex bi xo u yú dá. Nε nu ra Jesús buya bi hεcpa u yun 'yohu, bi 'yɛmbi:

—Njon gui xihmi 'be'a dá øt'au.

31 Pε hōntho bi bōm bu yu xädä, 'bex bi xih yu ja'i 'be'a bi 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

32 Nu'bu mi bōn u yu xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohu a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zīthu min 'youi. 33 Nu ra Jesús buya bi hyōnba thi ra zīthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a buya. Nu yu ja'i buya

bi hyonya thoho 'b_u mi nu a bin ja, nε bi 'yεna:

—Hinjām'b_u xtá nuh_u ua ja ma häih_u ra Israel tengu dí nuh_u ya, bi 'yεn_u.

³⁴ Pε nu_u y_u fariseo sä i εna:

—Nuna ran 'yoh_u i høn a thi y_u zīthu nangue rán t'εdi bi un'na rá hmu y_u zīthu, sä i εn_u.

Bi huεc y_u ja'i ra Jesús

³⁵ Nε nu ra Jesús nza'i mi pa b_u ja y_u hnini nε min xānbate b_u ja y_u nijā, nε mim mam b_u ran ho ma'da'yo ngue 'bεp_u ní manda rá ts'edi Oja. Nε midí hoqui hōnt'a go man_u mi hεmb y_u ja'i. ³⁶ Nε bi huεc'ū y_u ja'i a ra Jesús nguetho mi 'b_ui tengu'b_u y_u dε'yo 'b_u njon midí jamansu, i 'yodumb_ui thoho. ³⁷⁻³⁸ Nε bi 'yεngāhe ngue y_u xādigāhe:

—Majuāni dí xi ah_u, x_un ngu y_u ja'i i 'b_ui ngue di dāp rá mb_ui Oja 'b_u 'bo'o da xifi nangue'a, pε hingui ngu i 'b_ui ngue da xifi. Nde'b_u gui 'yāf_u Oja di un ra 'bεfi mi'da da mbāx'a rá 'bεfi. Tengu'b_u i ja n'da ra huāhi x_u 'yot'i, nε hingui ngu y_u mbεfi, nε da 'yāp'a ra mēhuāhi mi'da y_u mbεfi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yεn'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zānni 'dε'mayoho y_u xādi

¹ Nε nu ra Jesús b_uya bi zāngahe dí 'dε'mayoho gāhe y_u xādigāhe, nε bi 'daje rán t'εdi ga hōmhbe thi y_u zīthu nε ga hoje 'bε'a gā nín_u i hεmb y_u ja'i.

² Nε nugāhe 'dε'mayoho bi zāngahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, nε'a ra Andrés rán 'yoh_u a ra Pedro. Nε ra Jacobo nε a ra Xuua rán 'yoh_u a ra Jacobo, ngue gātho yoho y_u ts'unt'ū ra Zebedeo_u. ³ Nε ra Felipe, nε ra Bartolomé, nε ra Tomás, nεcā dra Mateogā ngue min hācahāigā, nε ra Jacobo rá ts'unt'ū ra Alfeo, nε ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ nε ra Simón t'εmbi ra cananista; nε ra Judas Iscariote, gue'a xí dā a ra Jesús. Nε guecāhe 'dε'mayoho bi huangāhe ra Jesús.

Bi mbεn'd_u y_u xādi da mamp'a rām hma

⁵ Nε nu'b_u mí zāngahe dí 'dε'ma yohogāhe bi 'yεnje:

—Nuya hin gui mbāhā b_u i 'b_u i him ma mijudío_u, dy_u israelh_u. Xínga guerp_u ra xequi Samaria gui mbāhā. ⁶ Pε nuya gui mbāhā b_u 'b_u i ma menguh_u y_u israel. Nu'ū i 'b_ui tengu y_u dε'yo bi 'bεh ra 'yu in nde xtán donsp_u ja ran dāte. ⁷ Nε nub_u hap_u gui mbāhā gui 'yεmf_u: “Damin umhb_u ya ngue di manda ah_u rá ts'edi Oja,” bi 'yεngāhe ra Jesús. ⁸ Gui hoj_u i hεmp'a ra t'axca'ya, nε hōnt'a go man_u i hεmb y_u ja'i, nε gui xoxh_u i xøn du, nε gui hyōmh_u thi y_u zīthu in 'yoh_u 'da y_u ja'i. Nε nu'b_u gui 'yōth_u, hin gui 'yāh nin zābih_u, nguetho hin dá pā ah_u a ma ts'edigā, bi 'yεngāhe ra Jesús.

⁹ Nε hin te ma mbeti gui hyāxh_u 'b_u gā mbāhā, bi 'yεngāhe. ¹⁰ Nε xín ni tu'dōza

gui tuxh_u, nε hont'a ni he
guí heh_u nε hont'a ni thixfani
gui 'yath_u, nε hin'y_u 'bε'a gui
hya_xh_u, nguetho nub_u gui
sømh_b i ja nin t'εdi ngue da
zimanho ah_u.

11 Nε nu'b_u gá sømh_b b_u
ja yú hnini ma mi israelh_u
gui 'yänhd_u hap_u 'b_u a n'da
ran 'yoh_u ngue ra hocja'i nε
nu'a gätho y_u ja'i i numansu
a. Nε guer_u gam 'b_uhmb_u
b_u, jague'b_u gui thohmb_u b_u
man'da ra hnini mahøn'a, bi
'yεngähe ra Jesús. 12 Nu'b_u
gá sømh_b b_u ja rá ngu, gui
zenguah_u, gui 'yäf_u rán japi
Oja nanguε'a. 13 Nε nu'b_u rán
säui a da 'yøt'ah_u u y_u mεngu
b_u hap_u gui sømh_b, Oja di
un rán japi gá 'yäf_u b_uya. Pε
nu'b_u hin'na, tengutho 'b_u
nte gamí 'yäf_u. 14 Nε nub_u
hap_u gui sømh_b, nu'b_u hin da
zimanho ah_u nε hingui nde
da 'yømanho a gui xihmb_u,
dami pømh_b b_u nε gui huaj_u
y_u bøhäi ni guah_u. Nu'a
nam bøn'a gui sohmb_u b_u
u. 15 Nε maju_uni dí xi ah_u,
nu y_u mεngu b_u i ja n'da ra
hnini hin da zimanho ah_u,
pε nu'b_u bin ja ra pa ran
ju_uni, man'da εmme x_un u
tho da nu, xinda gue'u mí
'b_upr_u maya'b_u b_u ja ra hnini
Sodoma nε ra hnini Gomorra,
bi 'yεnje a ra Jesús.

*Y_un unbi da nu yú xädi ra
Jesús*

16 Nε xø bi 'yεna:

—Nuya høn_b go hap_u ga
pεn'nah_u, εmme di un'nah_u u
'b_upr_u, tenguthoho y_u zate di
unba y_u dε'yo. Damim fähmb_u

tengu y_u c'εya nε gui 'yøth_u
tengu øt' y_u t'az_u, hont'a ran
ho gui 'yøth_u. 17 Nε gam
fähmb_u, nguetho nu y_u ja'i di
dä ah_u b_u 'b_uh y_u ngarpi b_u
ja y_u nija, nε da mbεp'ah_u.
18 Nε da zix'ah_u b_u 'b_uh y_u
zε'mi nε y_u ts'ut'abi, nguetho
gui εc'yεigah_u, pε hinga nde-
tho da zix ah_u b_u. Nguetho
nu'b_u da zix ah_u b_u, da zä
gui xihmb_u y_u zε'mi nε y_u
ts'ut'abi nanguε ma thuhugä,
n'dahma nε u y_u judío nε u
i thande yú oja zεhe da 'yøde
nanguεä. 19 Nε nu'b_u da
ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi,
o gui hädumb_ui_u 'bε'a guim
mamhb_u o gue'b_u da zä gan
yäh_u uague hin'na, nguetho
Oja di 'da ah_u ran 'yomfεni
'bε'a gui mamhb_u 'b_u bi mba
ma ju_un'ni ah_u. 20 Nguetho
hinga guesε ah_u gan yäh_u 'b_u
bi mba ma ju_un'ni ah_u, pε
gue'a rá Hogandähi Oja ma
Tah_u din yä, bi 'yεngähe ra
Jesús.

21 Nε dim 'b_u i 'da di däse
yún 'yoh_u da mba ntho. Nε
nu'u 'da di däse yú ts'unt' u b_u
'b_uh ra zε'mi da tho. Nε dim
'b_u i 'da y_u ts'unt' u di yäp zεhe
yú ta ngue da tho. Nε din
jab_u da t'ørpa u i εc'yεigui, bi
'yεn'a ra Jesús. 22 Nε gätho na
ndoho ra ximhäi da ts'an ah_u
nanguε gui tεngah_u, pε nu'b_u
gui hyäth_u gue'b_u go ran
zεgui, gui täha gan yämhb_u
b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús. 23 Nε
nu'b_u n'da ra hnini di uc'ah_u,
dami 'dahmb_u b_u, nε gui
mbähä b_u man'da ra hnini
b_uya. Nε maju_uni dí xi ah_u,
hin gní täth_u gätho y_u hnini

Israel gui xihmbu rám hma Oja ne gui 'dahmbu, 'bu bá pengä.

24-25 Ne tengu thoho n'da ra xädi hin da t'ɛmbi xun ho 'bu him bi t'ɛmbi xun ho rá xänbate; ne hin da hnumanho n'da ra 'yɛhe 'bu him bi hnumanho rá hmu. Ne din jabu da 'yot'ahu, hin da numanho ahu yu ja'i, tengu thohogui him bi hnumanhogui, ne i t'ɛngui drá zithu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hont'a Oja da ts'u

26 —Janangue'a hin gui suhu 'be'a da 'yot'ahu yu ja'i, guehma gui mamhbu a dí xi ahu. Hin gui cõmhbu a. 27 Nu'a dí xi ahu ua njonguin nu, dami mamhbu bu 'buh yu ja'i, ne nu'a dí xi ahu njongui øde, dami mbahmbu bu ja yu hnini, da t'õpu 'be'a gätho dá xi ahu ya, bi 'yɛngähe ra Jesús. 28 Ne o gui suhu in nde da hyo ahu, hin'yu yá ts'edi ne'a ni mbuihu di juat'ahu. Man'da xun ho 'bu gui suhu a Oja, ne hont'a i sä di un'na ni ja'ihu ne ni mbuihu bu ja ran unbi mazai, bi 'yɛngähe ra Jesús.

29-31 Janangue 'yo gui hadumbuihu, guim bɛmhbu yu doja i 'bä bu ja yu tai, hingui ngu di muui, pe nu'u xinga n'da da du 'bu hin rá pähä Oja da du. Janangue'a guim bɛmhbu, hin'yu 'be'a din ja ahu 'bu hin rá pähä Oja din ja. Nguetho man'da di mu ahu bu na nu Oja xinda gue u yu doja, ne i paði gätho

nangue ahu. Janangue'a hin gan suhu, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

32 —Ne gätho to'o da mam bu 'buh yu ja'i ngue i tengä, necä gam ma bu 'buh ma Ta nubu mahɛts'i nangue u. 33 Pe nu'a to'o din cõm bu i 'buh yu ja'i nanguecä, necä xinga cõm bu bí 'buh ma Ta bu mahɛts'i, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'u u to'o da ðenni

34 —Ne hin guim bɛmhbu ngue bá ɛcä da zeh yu sui, pe man'da din ja yu sui nanguecä. 35-36 Nu yu 'yɛc'yei da ts'upu ja rá nguse, nu'bu hing yu 'yɛc'yei 'bupu. Nu yun 'yohu din suhmbu yá ta, ne nu yu xisu buya din suhmbu yá mbe ne u yá cä, nangue u hingui ɛc'yeigui, bi 'yɛna.

37 Pe nu'bu n'da ra ja'i man'da im bɛn'a rá ta ne rá mbe xinda guecä, hin ga ɛmbi ngue rá hmugui. Ne nu'bu n'da ra ja'i man'da im bɛn'a rá ts'un't'u ne rá t'ixu xinda guecä, ngutho u hin da zä ga ɛmbi ngue rá hmugui, bi 'yɛn'a ra Jesús. 38 Pe nu'bu 'bo'o ɛna i tengui ne hingui hä't' yun unbi da t'õrpe, necä xinga ɛmbi rá hmugui. 39 Ne nu'a to'o da zu da thäcra rá te nanguecä, da mba ma unbi bu ja ran ðate rá te a, pe nu to'o hin da zu da thäcra rá te nanguecä, hin da mba ma unbi bu ja ran ðate a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Ra Jesús i man yun t'unni

40 Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ah_u, nεcā xin bi zimanhogui, nε'a bá pεngā xim bi zimanho a. ⁴¹ Nε nu'a to'o da zimanho n'da rá pøngahyā Ojā nangue a ra 'bεfi i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra pøngahyā. Nε nu'b_u 'bo'o da zimanho n'da ra hocjā'i nangue a ran hocjā'i i øt'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴² Nε nu'b_u n'da ra jā'i i ja 'bε'a di un'na n'da ma xädigā ngue'a i tεngui, madague'b_u hønt'i ts'u ra dehe di unni, pε nε a i ja 'bε'a din t'unni ngue man'da x_un ho, bi 'yεn'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixyā bi manda dí anni to'o a ra Jesús

¹ Nu'b_u mi gua a man ra Jesús b_uya, bi mbεngāhe dí 'dε'mayohogāhe. Nε n'danni bi mbase ra Jesús b_uya. Bi mba bin xānbate b_u mi'da y_u hnini b_u ra häi Galilea.

² Nε mi ofādi ra Xuua Nxixyā, nε bi sifi 'bε'a gātho bi 'yøt'a ra Cristo, janangue'a bi mbεn'nd_u yoho yá xādi a ra Xuua. Nε nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh ra Jesús, ³ bi 'yänni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Ojā, ngue mi hma ba εhe, uague ga thoqui ga tømhb_u, bi 'yεn' u yá xādi ra Xuua.

⁴⁻⁵ Nu ra Jesús b_uya bi 'yεmp' u yá xādi ra Xuua:

—Ni mbε b_u, gui xihmi a ra Xuua 'bε'a gātho guí øhmi, bi 'yεmbi. Dami xihmi 'bε'a guín nuui, ngue nu y_u xādä bin zø yá dä ya, nε' u y_u dogua i 'yo, nε' u mi hεmb ra t'axca'ya ya bi yān u, nε' u y_u gogu ya i

øhnahyā ya, nε' u 'da xøn du i pa nsots'i, nε y_u hyoya i si a ram hma ngue 'bεp_u dím pø u. ⁶ Majāpi u to'o hin di øt' yá mb_ui nanguecä, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi 'yεmp' u yá xādi ra Xuua.

⁷ Nε nu'b_u mi mbenc' u yá xādi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih y_u jā'i 'bε'a øt' ra Xuua, nε bi 'yεmbi:

—'Bε'a guí mbähä guin nuh_u b_u ja ra dāpo 'b_u mi 'b_up_u ra Xuua. Ha gá mbähä gbá nuh_u n'da tengu ra xithi i εn ran dāhi. ⁸ Uague gá mbähä gbá nuh_u n'da ran 'yoh_u mahotho rá he mí he. Pε guí pāhmb_u to'o mahotho yá he i 'b_up_u ja y_u ngunts' øt' abi u. ⁹ Uague gá mbähä gbá nuh_u n'da rá pøngahyā Ojā. Majuāni ngue gán nuh_u n'da rá pøngahyā Ojā, nε nu'a, man'da x_un hεts'i rá ts'edi a xinda gue' u gā mi'da y_u pøngahyā. ¹⁰ Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam b_u ja rá m hman Ojā maya' b_u 'b_u mí 'yεna:

M'bet'o ga pεhna n'da ran 'yoh_u ngue mam 'bεhni da xih y_u jā'i ngue da døp'e'e x_un ho,

bi 'yεn Ojā, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹¹ Majuāni dí xi ah_u, njon mí 'b_uh man'da ran 'yoh_u man'da x_un hεts'i nangue a rá 'bεfi bin t'unni xinda gue a ra Xuua. Pε hønt'a go to'o din uni ngue di manda rá ts'edi Ojā, madague'a hingui hεts'i rá 'bεfi din t'unni, pε man'da xtán hεts'i b_u dí nεqui, xinda guep_u ni nεqui a ra Xuua ya, bi 'yεna.

12 Asta gue'bu mi dämp' rá 'bɛfi ra Xuua nɛ guehya, i honi da yarpu di manda rá ts'edi Oja yu ja'i. Nɛ nu'u i humbi i honi, da dɔha da yarpu, bi 'yɛn'a ra Jesús. 13 Nɛ gue'a bi man u yu pɔngahya maya'bu u bin ja, nɛ mí ɛm bu ja yán t'ɛdi Oja, nɛ gue'u mí man u 'bu hín nim 'buh ra Xuua. 14 Nɛ nu'bu guí ɛc'yɛi a dí xi ahɛ, guí pɔhmbu ngue tengu'bu da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías guí tɔmhbu ngue mí 'buh maya'bu. 15 Nɛ nu'bu 'bo'o i ja rá zagu di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

16 Ga xi ahɛ 'bɛ'a guí ɔthu ya, ngue nte guí ɔrpahɛ ra güenda. Guí ɔthu tengu i ɔt' yu t'uhni 'bu in ɛni. Din sɛsɛ u, nɛ i xih yú mit'uhnihɛ: 17 “Dá pixt' mam 'bixt'i pɛ hin gá 'yarpahɛ ra güenda, nɛ hin gán nɛhmbu,” i ɛn'u 'da. “Pɛ nugähe dá pɛ'be n'da ra 'bei ngue tengu'bu xɔn du n'da, pɛ nte gá bɛmhbu nɛ hin gán zomhbɛ,” i ɛn'u mi'da yu t'uhni. 18 Nɛ ngutho guí ɔthu, hin gá 'yarpahɛ ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yán sihme nɛ him bi zi ra vino, pɛ gá 'yɛmdahɛ in 'youi ra zıthu. 19 Pɛ nugä, dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xɛn ho man ts'ihme 'bu n'dandı nɛ ma ts'ithegä, pɛ xinga guécä guí ɔrcahɛ ra güenda. Pɛ guí xijɛ yu fehni, guí ɛnjɛ: “Nuna ran 'yohɛ ran zäthu nɛ ra mihni na, nɛ yú amigo yu ts'om'bäi nɛ yu ziyate hyaçahäi,” guí ɛnjɛ. Pɛ Oja i pɔdi 'bɛ'a xɛn ho da 'yɔt'e

ngue bi zänga'be, bi 'yɛn a ra Jesús.

N'da ram hma nangue ran unbi da nu yu ja'i him bi päh yú mbui

20 Nɛ man'da ram hma bi man ra Jesús nangue yu hnini bu bi 'yɔt'e xɛn ngu yán t'ɔt'e mixte. Nguetho nu yu ja'i bu, njam'bu bi nde bi päh yú mbui, madague'a bi nu yán t'ɔt'e mixte. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

21 —Huɛhi maha ahɛ gyɛ mɛnguhɛ bu ra hnini Corazín nɛ ra hnini Betsaida, nguetho nu'bu xcá ɔt'ä yu t'ɔt'e xcá ut'ahɛ bu ja ra hnini Tiro nɛ ra hnini Sidón, xtán du yú mbui nangue ran ts'o mí ɔt'u nɛ xtí päh yú mbui u. 22 Janangue'a nu'bu bi zɔn ra pa din ja ran juanı, man'da xɛn u tho ran unbi guí nuhɛ xinda gue u 'buru Tiro nɛru Sidón, bi 'yɛmbi. 23 Ngutho ahɛ gyɛ mɛnguhɛ ra hnini Capernaum. Masque guí ɛmhbu man'da xɛn hɛts'i rá ts'edi ni hninihɛ xinda gue u mi'da. Pɛgue hin'na, guehma da mba ma juadi ahɛ. Nguetho nu'bu xcá ɔt'ä yu t'ɔt'e mixte bu ra hnini Sodoma tengu dá ɔrpu ja ni hninihɛ, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím päh yán 'yomfɛni yu mɛngu bu, nɛ guexta'a di jat'a ra hnini ya. 24 Pɛ guehma majuanı dí xi ahɛ, 'bu bin ja ran juanı, man'da xɛn u tho ran unbi guí nuhɛ, xinda gue a da nu yu mɛngu bu ra hnini Sodoma, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbui n'da

²⁵ Ne nubaya nu ra Jesús bin yaui Oja ne bi 'yena:

—Ma Ta i, gra Hmu mahets'i, ne gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi ba'a ram hma nangue ni ts'edi u im bense ja yán 'yomfenise, pe gá japi bi ba'di nangue'e u i hon'a'i, tengu yu t'uhni ngue hin te i pa'di. ²⁶ Ne gue'a gá 'yot'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí ot'e, bi 'yén'a ra Jesús 'bu min yaui Oja rá Ta.

²⁷ Ne xó bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Gátho 'be'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Ne njon da baqui xan ho, hinda hont'a ma Ta i paqui. Ne njon da ba'di xan ho ma Ta, hinda hongda ngue rá Ts'ant'ugui dí paçá a, ne u ngue ma pähä ga japi da ba'di, bi 'yén'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Ne nu'bu gá yähmbu ne gán xómbuihu nangue 'be'a gátho guí othu, ba xhmbu gui tengahu, ne nugä ga hut'a ni mbuihu. Ne nu'a ra 'befi dí 'da ahü hingui he'i a, tengu'bu dí huthu ran thuyá dín hyanbahu ya. Ne nugä dí set ma mbui ne hin'yü ran 'yets'i ma mbui, ne ga xän'nahu ngue njabu gui 'yothu, ne ga hut'a ni mbuihu, bi 'yén'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xan ho xtá 'yot'u yu fariseo

¹ Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bu ja yu huahi. Necähe

dá mbähmbe yú xädigähe a, 'bu ra pa ran ts'äya. Dá ndehmehé ne dá taje 'da yu trigo. Dá t'ent' ma 'yehé u yu trigo ne dá sahe. ² Nu yu fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'yemp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yot'a hin xtá 'yot'e, nguetho bi 'yot'a n'da ra 'befi ra pa ran ts'äya, 'bu mi duc yu trigo.

³ Ne bi da'a ra Jesús, bi 'yembi:

—Ha hin gán nuhu bu ja ni söcuahu, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'edi Oja 'bu mi mbähä u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'yü 'be'a da zi u. ⁴ Janangue'a bi yurpu ja rá ngu Oja, bi zi u yu 'böxthuhme him mi sä da zi u, pe hont'u yu mbäjä mi si u. Pe hin guí xhmbu bi 'yot' ra ts'oqui ra David, bi 'yén'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guim bexhmbu 'be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangue yu mbäjä 'burpu ja ra nija, ngue ne'bu ra pa ran ts'äya i ot' yú 'befi. Pe hing ra ts'oqui a i ot'e, nguetho gueru ja ra nija dim pefi. ⁶ Ne nugä dí xi ahü, man'da xan hets'i ma ts'edigä xinda gue ra nija, hanja guí xhmbu bi 'yot' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yembi. ⁷ Pe nu ahü hin guí paxhmbu 'be'a nam bøn'a im ma bu ja ram hman Oja ngue i ena: “Nugä man'da dí nde din ja nin huçatehu, xinda gue gui hyohu yu zu'ue ngue gui pöscahu,” i en Oja, bi 'yén'a ra Jesús. Nu'bu xqui paxhmbu 'be'a nam bøn'a, hin xcami yafu u hin'yü yú

ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁸ Nɛ nugā guecā dán ja'igā ua ja ra ximhäi, drá hmu, nɛ i ja man t'ɛdi ga mangä 'bɛ'a da 'yɔt' yu ja' i ra pa ran ts'äya, bi 'yɛmbi.

N'da ran'yohu ra mbɛdi rá 'yɛ bi hoc'a ra Jesús

⁹ Nɛ bi thoh pɛya nɛ bi yurpu ja ra nija. ¹⁰ Nɛ nu yán suihu a ra Jesús mi nde xtán dɪnba n'da ra ts'oqui ngue mi sä xti yapi, nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Ha da zä da mba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hyɛnni, uague hin'na, bi 'yɛn'u. Nguetho mí 'bɛpu n'da ran 'yohu ngue ra mbɛdi rá 'yɛ.

¹¹ Nɛ bi da'a ra Jesús:

—Ha i 'bu a n'da ahɛ ngue nu'bu ni dɛ'yohu da dāpu ja ra hyahäi gue'bu ra pa ran ts'äya, ha hin gui juxhu. ¹² Ha má guet'a n'da ra ja' i ngue hin da zä da t'ɔrpa ran ho 'bu ra pa ran ts'äya. Nɛ nu'a, man'da di muui xinda gue yu dɛ'yo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Nɛ nubɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami juan ni 'yɛ, bi t'ɛmp'a ran 'yohu.

Nɛ bi juan buya. Nɛ 'bex bi gohi xɛn ho tengu man'da rá 'yɛ xɛn ho. ¹⁴ Nɛ nu yu fariseo ɛmme bin cue buya. Bi bɔm bu ja ra nija, bi nyase u 'bɛ'a di zä da hyo ra Jesús.

Maya'bu bi hma 'bɛ'a bi 'yɔt'a ra Jesús

¹⁵ Nɛ nu'bu mi bɛn'a ra Jesús 'bɛ'a mi nde xtá 'yɔrpa u yu fariseo, bi bɔm bu buya, bi mba n'danni, nɛ ɛmme xɛn

ngu yu ja' i bi numanho da dɛnthoho. Nɛ gätho midin hyɛnni bi hoc'a ra Jesús. ¹⁶ Nɛ bi xi u njon da xifi to'o a bi hoqui. ¹⁷ Nɛ nu'a bi 'yɔt'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin theui a mi hma maya'bu 'bu mi 'yɛn'a ra pɔngahya Isaiás:

¹⁸ Nuna guehna ma 'yɛhegä dá huahni
ngue ɛmme didi huɛcä nɛ i
hurca ma mbai,
ga un ma Hogandahi
ngue da xi u i thande yá
oja zɛhe, nangue ran
juanbi ga ɔt'ä 'bu ran
zɛgui ra pa.

¹⁹ Nɛ hin din sate a nɛ xín dim mbatho, nɛ hingan ts'edi din ya hapu din 'yo.

²⁰ Nɛ nu' u in ja tengu'bu ra xithi bi domp' ran dahi, da xots' i mahon'a.

Ngutho u in ja tengu n'da ra sibi mi ts'utho da huɛzɛhe, di japi ngue da dɛ xɛn ho mahon'a, asta gue'bu bi zoni dim hmu xɛn ho ua ja ra ximhäi, nɛ din jabu da 'yɔt'e.

²¹ Nɛ gätho yu ja' i 'dahma 'dan'yo bu na ya da dɔmp' ran ho da 'yɔrpa u, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaiás maya'bu.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'ɛmbi n'youi rá ts'edi ra zithu a ra Jesús

²² Nɛ n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu nɛ mi xädä nɛ mi gore, bi ts'ixpu 'bu a ra Jesús, ngue di hoqui. Nɛ 'bexgue

bin zø yá dä, ne bi nyä bəya.
 23 Nu'ə gätho bi nu 'be'a bi
 'yøt'e bi hyonya thoho ə, ne bi
 'yɛna:

—Masque guehna mi man
 ə yə pəngahya, ngue rá m
 bom'betə ra David, ngue rá
 Thahni Oja, bi 'yɛn'ə yə jə'i.

24 Ne nu yə fariseo 'bə mi
 'yøde 'be'a i man yə jə'i, bin
 cuə ə, bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yohə na i høn
 a thi yə zı̄thu nguetho in 'youi
 rá ts'edi a yá hmu, sä ɛn'ə.

25-26 Ne 'bex bi bə'a ra Jesús
 'be'a mim bɛn'ə yə fariseo ne
 bi 'yɛmp'ə:

—Pɛ him majuaɲi guí
 mamhbə, nguetho nu ra
 zı̄thu hin da zä din səsəhə
 yám fäts'ihə. Nu'bə din
 səsə din juasə yá ts'edi ə
 'bə, tengutho 'bə n'da ra
 ts'ət'abi din heque ne din
 tunhdə ə yám fäts'ihə, di 'bəsə
 yá ts'edi 'bə. Ne ngutho n'da
 ra hnini o gue n'da ra ngu
 'bə din heque, pɛ gä dim
 'bɛ ə. 27 Nu'ahə guí ɛmhə
 dín 'yo'be rá ts'edi ra zı̄thu,
 janangue'a i sä dí høn a thi
 yə zı̄thu, sä guí ɛmhə. Pɛ
 xi'bə da gue'a dí øt'ä, ha in
 jabə ə guí xänbahə 'bə i høn
 a thi yə zı̄thu ə. Ne guesə ə
 i ut'ahə ngue him majuaɲi
 a guí mamhbə, bi 'yɛn'a ra
 Jesús. 28 Pɛgue rá Hogandəhi
 Oja dá høn a thi yə zı̄thu ne dá
 ut'ahə ngue ya di manda rá
 ts'edi Oja ua guí 'bahmbə, bi
 'yɛmp'ə.

29 Ne tengutho n'da ran
 'yohə 'bə i 'bəpə ja rá ngu, hin
 njongui sä da yərpə 'bə hinga

m'bet'o da mba nthurpi yá 'yɛ,
 ne nuya sä da yərpə ne da
 hyəspi 'be'a gätho i ja bə. Dín
 jagä bə, him mí sä xcá mispa
 yə zı̄thu 'bə hin xcá tapä ə yá
 hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

30 Ne nu'a to'o hingui nu-
 mansugui, man səi'be a. Ne
 nu'a to'o hingui øt' ma 'bɛfi
 i di japi dim 'bɛ ə mi'da, bi
 'yɛn'a ra Jesús.

31 Janangue'a dí xi ahə,
 hønt'a go má ts'oqui ne hønt'a
 go má ts'ore da man a n'da, i
 sä da mba ma punbi, pɛ nu'bə
 i man ra ts'ore nangue rá
 Hogandəhi Oja n'da, ya hin da
 zä da mba ma punbi n'da 'bə.

32 Pɛ dí xi ahə, nu'bə 'bo'o da
 man ra ts'ore nanguecä, dán
 jə'igä ua ja ra ximhäi, pɛ i sä
 da mba ma punbi a. Pɛ nu'a
 da man ra ts'ore nangue rá
 Hogandəhi Oja, pɛ hin jam'bə
 da mba ma punbi a, bi 'yɛn'a
 ra Jesús.

*Ra Jesús bi ma 'da'anguui a
 rá mbəi n'da a rán t'øt'e n'da*

33 —Pɛ nu'bə xən ho ran
 t'øt'e ngue dá høn a thi ə yə
 zı̄thu, nde'bə guí numanhojə
 'bə, nguetho guí 'yɛmfə xən
 ho ra za gue'bə xən ho rán
 dät'ä. Pɛ nu'bə hingui ho yán
 dät'ä guí 'yɛmfə hingui ho ra
 za 'bə. Nguetho nu yán dät'ä i
 zəpə da bə a n'da nda'a ní za
 a, bi 'yɛn'a ra Jesús. 34 Nu ahə,
 tengu'bə yá məni ahə yə pozm.
 Hagee dán zä guí mamhbə
 n'da ra nde xən ho 'bə xən
 ts'otho ahə. Nguetho nu'a i
 yupə rá mbəi n'da, gue'a i
 pøn rá nde n'da, bi t'ɛmp'ə yə
 fariseo. 35 Nu'a ran 'yohə i

yuh ran ho rá mbui, hont'a xun ho im ma, pe nu'a ran 'yohu xun ts'o, hont'a im ma, nguetho xun yuh ran ts'o rá mbui. ³⁶ Ne dí xi ahü ngue nu'a ra pa din ja ran juanbi, gätho yu ja'i da mba ma juanbi nangué a him bin 'yomfëni 'be'a í mba a bi man u. ³⁷ Ne nangué yum hma gá mamhbü dí ts'an'nahü ran unbi 'da ahü ne dí mba ma thogue 'da ahü, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmepya bi yu 'bu mi t'äp yu hmepya

³⁸ Ne nubüya, bi t'ëmp'a ra Jesús, bi 'yëmp'u 'da ma ngurpihe yu fariseo ne yu xänbate nijä:

—Gra xänbate, dami 'yurc-
ahe n'da ra hmepya ngue'bu
majuani Ojä bi 'da'a ni ts'edi.

³⁹ Bi dä'a ra Jesús:

—Nu'u xø 'uegue nangué
Ojä ne xun ts'o yü mbui, gue'u
i äh yu hmepya u. Pe hin da
t'ut yu hmepya u, pe hont'a
n'da ra hmepya da t'uti, tengu
bi 'yöt'a ra Jonás. ⁴⁰ Ngue
tengu thoho ra Jonás, hyu pa
ne hyu xui bi 'yo bu mbo rá
foho n'da ra dähua, ne ngutho
din jacä guecä dán ja'igä ua
ja ra ximhäi, hyupa ne hyu
xui ga o bu 'bu u xun du, bi
'yën'a ra Jesús 'bu mi 'yëmp'u.
⁴¹ Ne dí xi ahü, nu'u mí 'bapü
ra dahnini Nínive 'darbu gam
'bähmbu u 'bu bin ja ran juanbi
'bu ran zegui, ne da 'yut'ahü
i ja ni ts'oquihü. Nguetho
nu'u 'bex bi päh yü mbui 'bu
mí 'yø a bi man a ra Jonás,
pe nu ahü xø hin guín nde
gui päh ni mbuihü nangué'a

dí mangä. Ne nugä, man'da
xun hëts'i ma ts'edi xinda gue
ra Jonás, bi 'yën'a ra Jesús.
⁴² Ne'a ra xisu min ts'ut'abi
bu Sur, 'darbu gam 'bähmbu a
'bu bin ja ran juanbi 'bu ran
zegui. Ne da 'yut'ahü ngue
i ja ni ts'oquihü. Nguetho
nu'a yatho bá xhe ngue mi
nde da 'yø a 'be'a bi man a ra
ts'ut'abi Salomón nangué ran
'yomfëni bi un Ojä, pe nu'ahü
hin guí nde gui 'yøhmbu a dí m
mangä. Pe nugä man'da i ja
rá ts'edi mam hmangä xinda
gue ra Salomón, bi 'yëmp'u yu
fariseo a ra Jesús.

*Nu rá mbui n'da da yut' ra
zithu mahøn'a 'bu hin da bën
Ojä*

⁴³ —Pe nu'a ran ts'o guidí
hohü, din ja ahü tengu bi
'yöt'a n'da ra ja'i min 'youi
n'da ra zithu. Ne bi bøn a ra
zithu, bin 'yo bu ja ra 'yonhäi,
mí honi hapü din säya pe him
bi ðini hapü din säya. Ne bi
mbeng bu ja rá mbui ra ja'i
bu bá nets'i. ⁴⁴ “Man'da xun
ho 'bu ga peng bu bá nets'i,”
bi 'yëNSE a ra zithu. Ne nu'bu
mi mbeng büya, bi zøm bu ja
rá mbui a ra ja'i mahøn'a, ne
bi nu tengu'bu n'da ra ngu
ngue mán joqui bu rá mbui, ne
njom mí 'bapü nguetho him
bin zäm bu rá m hman Ojä.
⁴⁵ Ne xø bi mba büya bá si
mí yoto yü minzithuhü ngue
man'da ëmme xun ts'o i øt'e,
ne bi yarpü, bin säya bu rá
mbui a ra ja'i. Ne man'da
ëmme xun ts'o bi 'yöt'a ra ja'i
büya. Ne gan jahü bu, bi
'yëmp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a u i din cuhu ra Jesús

⁴⁶ Nε nu ra Jesús mi yáhu yu ja'i 'bu mi zøm bu a rá mbe ne yán 'yohu. Bi zøm bu ja ra ngu mí 'bui. Pε him bi yurpu, bim 'bátho bu thi, mi nde xtín yaui a rá ts'unt'u. ⁴⁷ Nε nu'u'da buya bi xi a ra Jesús:

—I 'bácuá thi ni mbe ne nin 'yohu, ne in nde gan yáhu 'na, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁴⁸ Nε bi dá a ra Jesús:

—Ga xi ahú to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohu.

⁴⁹ Nε bi 'yut'u yá xádi buya:

—I 'bucua ya ma mbe ne ma cu, bi 'yεna. ⁵⁰ Nguetho hønt'a go to'o i øt' rá páhä ma Ta bí 'buru mahεts'i, gue u man 'yohu u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'yεn'a ra Jesús.

13*Rán t'uti ra mbomhmudä*

¹ Nε nubuya bi bøn'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'bui, ne bi mba nín hupu ja ra ndendeja. ² Nε εmme bim peti bu yu ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndexpu ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pε hingui 'yo a ra mbosa, bá copu ndenthe. ³ Nε bi xánba u yu ja'i, bi xi i'da yun t'uti. Nε nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'yεna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huahi. ⁴ Nε nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'u'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá εh yu doja bi za u. ⁵ Nε nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. ⁶ Pε nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja

yu 'yu xun ho. ⁷ Nε nu mi'da yu hmudä buya bi zo bu ja yu 'bo'uini, ne bi bøx'u yu hmudä. Pε nu'bu min te yu 'uini buya bi go'mi, ne bim 'bedi. ⁸ Pε nu'u'da bi zo bu ja ra hogahäi, ne bin ja xun ho u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, ne nu'u'da bi ndø'i hyate, ne 'däte ma 'det'a bi ndø u'da. ⁹ Pε nu'bu i ja ni zaguhu, dami jamansu 'be'a dí xi ahú, bi 'yεmp'u yu ja'i a ra Jesús.

I än'du yá xádi ra Jesús hanja i xih yun t'uti yu ja'i

¹⁰ Nε dá xihmbe ra Jesús buya, dá εmfe:

—Hanja gní xánba yun t'uti yu ja'i, ne hingui pa u 'be'a nam bøn u, dá εmfe.

¹¹ Nε nu ra Jesús bi darcæhe buya, ne bi 'yεnje:

—Nu ahú bin ja ahú gá pähmbu a njom mi päh mam'bet'o 'beru ní manda rá ts'edi Oja, pε nu'u mi'da, him bin japi da badi, bi 'yεngæhe ra Jesús. ¹² Nε tengu thofo a ram hma i εna: “Nu'a i ja, man'da xun ngu din t'unni, ne nu'a zi ts'utho i ja, ne'a i ja da thänba a,” gan jahu bu. Nu'u i honi da badi, man'da xun ngu da badi. Pε nangue u hingui honi da badi, ne a zi ts'u mi paði da thänba u. ¹³ Janangue'a yun t'uti thofo dí xi u, nguetho i øde pε εna gue'bu him bi 'yøde, ne i nu pε tengutho 'bu hin te xtá nu; him bi yut' yá mbui a dá xifi, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹⁴ Nε majuani i man'a ra pøngahya Isaiás nangue u 'bu mi 'yεn'a:

Gui 'yøhmbu pe hin gui
paḥmbu 'be'a gá
'yøhmbu.

Ne gui nuh pe hin gui
paḥmbu 'be'a nám bøn'a
guin nuh.

15 Nguetho nu ni mbuihu
εmme xam meḥto,

ne njam'bu gui 'yøhmbu,
tengu'bu njot'i ni guh,

ne njam'bu gui nuh, tengu'bu
guidi ts'aṅt' ni dāh,

ne hin jam'bu i sä da beṅ ni
mbuihu ngue dim pädi
nangue ran ts'o, ngue
ga nyaṅ ah,

i εṅ Oja, bi 'yeṅ'a ra pøngahya
Isaiás 'bu maya'bu, bi 'yeṅ a ra
Jesús.

16 Pe nu'ahu majapi ah
nguetho i nu ni dāh ne i øh
ni guh, bi 'yeṅähe ra Jesús.

17 Majuani dí xi ah εmme
xan ngu yá pøngahya Oja ne
xan ngu yu ja'i ngue 'dat' Oja
mim beṅi, mí nde xtá nuna
gätho gui nuh ya, pe him bi
zä bi nu; ne εmme mí nde
xtá 'yøhna gui øhmbu ya, pe
him bi zä bi 'yøde, nguetho
him mí zøn ra ora xtám baḍi,
bi 'yeṅähe dyu xädigähe ra
Jesús.

*'Be'a rán theui a ran t'uti ra
mbomhmudä*

18 —Ne nuya ga xi ah
'be'a nam bøn'a rán t'uti a ra
mbomhmudä, bi 'yeṅähe ra
Jesús. 19 Ne nu'a to'o bi sih
ram hma ngue di manda ua
rá ts'edi Oja, ne him bi baḍi
'be'a nam bøn'a, in ja tengu u
yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu,
ne 'bex bá ε'a ra ziṭhu bi hyax
a ra hmudä bi thup ja yá

mbui u. 20 Ne nu'u yu hmudä
bi zo bu ja yu do, tengu'bu
n'da ra ja'i εmme di johya
'bu ja bi 'yø a ram hma, pe
maxøts'e thoho. 21 Ne hinga
gätho mbo yá mbui, nguetho
hin'yu yá 'yu xan ho, ne go zi
ts'u din anbi nangue a ram
hma, 'bexgue da 'uegue. 22 Ne
nu'a ra hmudä dá xi ah bi
zo bu ja yu 'uini, nam bøni
tengu n'da ra ja'i bi 'yø a ram
hma, pe hønt'a εmme im beṅ
ra ximhäi ne ra mbeti ngue i
hät'i, janangue'a bi japi bim
'be a ne hin te bin ja rá 'befi
Oja nangue'a ra ja'i tengu a.
23 Pe nu'a ra hmudä dá ma
ngue bi zo bu ja ra hogahäi,
nam bøni tengu u i ømanho a
ram hma ne i pädi 'be'a yán
theu a, ne din te xan ho u
ne da ndøgue tengutho yu
hmudä, ngue nu'u 'da bi ndø'a
n'da ciento, ne'u 'da bi ndø a
hyate, ne u 'da bi ndø a 'däte
ma 'det'a.

*Rán t'uti ra hmudä xan ho
ne a hingui ho*

24 Ne nu ra Jesús buya bi xih
mi'da yan t'uti u yu ja'i, ne bi
'yεmbi:

—Nu'bu bi 'yøt' ran ts'ut'abi
Oja, in ja tengutho 'bu n'da ra
ja'i bi du a n'da yu hmudä xan
ho bu ja rá huahi. 25 Pe nu'bu
mín xui ne gätho bin aha, bi
mba a rán suiui ne 'darbu bi
duhmi a n'da yu hmudä hin-
gui ho bu ja rá huahi, ne bi
mba buya. 26 Ne nu'bu mí bøx
buya, bi bøx'u xan ho ne u hin-
gui ho, 'darbu bi bøts'e. 27 Ne
nu'u yá 'yεhe buya bi mba bi
xi u yá hmu: "Nu yu hmudä
gá tup ja ra huahi, xan ho 'bu

gmi tuhu, hapu bi nequi u yu hmudä hingui ho," bi 'yëmbi. 28 Ne nu u yä hmu buya bi 'yëmbi: "Ne masque n'da man sai'be bá xhe bi ts'onga ma huähi," bi 'yëna. "Ha ga xathu u yu paxi hingui ho," bi 'yë'n'u yä 'yëhe buya. 29 Ne nu yä hmu bi 'yëmbi: "Hin'na, hin da zä gui mbähä gui xathu u yu paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'aru tho ho ne u xun ho gui xathu. 30 Man'da xun ho gui hyethohu 'daru din te, ja gue'bu bin ja ran sofo. Ne nubuya ga xi u yu mbe'fi ngue nu'u hingui ho di peti ne da 'yudi, ne nu u xun ho buya da mbe'ts' bu ja ma ngu," bi 'yë'n u yä hmu, bi 'yë'n'a ra Jesús.

Ne guehna man'da ran t'uti bi mam 'bu mi xi u yu ja'i.

Rán t'uti rá hmudä ra mostaza

31 Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús ne bi 'yëna:

—Ne tengu n'da rá hmudä ra mostaza bi dupu ja rá huähi n'da ra ja'i. Ne zi ts'utho a, xmmë man'da zi ts'u xinda gue u mi'da yu hmudä. 32 Pe nu'bu bin te ne man'da xun ndoho bu ni nequi, madague'bu ra c'ani tho ho, pe i te tengu'bu n'da ra za gueru da zä da 'yøt' yä 'bafi yu doja bu ja yä 'ye. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yë'n'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjuni

33 Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús ne bi 'yëna:

—Ne tengu ra íxi 'bu din jap'a ra hocjuni, ne gätho bi nden a ra juni buya. In jabu rá

ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yëna.

Maya'bu bi ts'änni da man yun t'uti a ra Jesús

34 Ne ngubu bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'u yun t'uti bi 'yut'u yu ja'i 'bu mi xänbi. 35 Ne gue'a bi man'a ra pøngahya maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yëna:

Ga utä yu ja'i yun t'uti,
Ga xänba a njon mi pa'di asta
gue'bu go mi mbu ra
ximhäi,

i en Oja, bi 'yë'n'a ra Isaías 'bu mim pøngahya.

'Be'a rán theui a rán t'uti ra hmudä xun ho ne'a hingui ho

36 Ne nubuya bi xi u yu ja'i a ra Jesús ngue da mbengui. Ne nu'bu gätho mí mba u, bi mba ra Jesús bu ja ra ngu. Ne dá tendähe buya. Ne nu'bu mí hyupu ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'u 'be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nangue ra hmudä hingui ho bi dupu rá huähi a ran 'yohu, dá xmfë.

37 Ne bi 'yëngähe ra Jesús buya:

—Nu'a nam bøni ngue yu hmudä xun ho u dí tucä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 38 Ne nu a ra huähi nam bøni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bøni gue'u di manda rá ts'edi Oja u. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bøni yu ja'i ngue rá mbeti ra zithu. 39 Ne nu a rán saiu a rá mbeti ra huähi ngue bi dupu yu hmudä hingui ho, gue'a ra zithu a. Ne nu'a ran sofo nam bøni rán zegui ra pa. Ne nu'u yu mbe'fi da xoqui

nam bõni ngue yám 'behni Oja mahets'i. ⁴⁰ Ne tengu thoho u yu hmudä bi bõts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja bu 'bu ran zegui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, 'bu rán zegui ra pa ga pen'du mam 'behni di peti gätho nangu yu ja'i ra ximhäi. Ne gätho u bi 'yõt' ran ts'o da thõn a thi, ne u gätho midí parpa yú mija'ihu da 'yõt' yu ts'oqui. ⁴² Ne da thõspru ja ra sibi njam'bu i huët'i, gueru din zoni ne din guxt' yú ts'i bu. ⁴³ Ne nubuya, nu'u to'o i õt' rá pähä Oja, di nec thoho tengu ra hyadi bu di manda rá ts'edi ma Tahu mahets'i. To'o gätho ja yú zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yengähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'agui

⁴⁴ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nu n'da ran 'yohu bi dín'a n'da ra mbeti bu mbo ra häi ngue emme di muui a. Ne bi gärpu mahõn'a. Ne midí johya, ne bi mba buya da mbä 'be'a gätho mi pe'ts'i gueru bi zä bi dán'a ra xequi a gueru bi dín'a di muui, ngue mi paði man'da da ðapi bu. Ne din jabu gui 'yõthu ngue emme gui hyomhu bu ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena ra Jesús.

Rán t'uti a ra do emme di muui xam hmadi

⁴⁵ Ne xõ bi 'yena:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dán yu do i thim bu mbo ra dehe xam hmadi di

muui. ⁴⁶ Ne nu'bu mí dín a n'da man'da mahotho xinda gue'u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pe'ts'i ne bi dán'a emme mahotho buya. Ne din jabu gui 'yõthu ngue emme gui hyomhu bu ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yena ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ei bu ja ra daðadehe

⁴⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nu'a ní 'yõt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'q ngue i pa nt'ei bu ja ra daðadehe, ne i the hõnt'a go ní huä i 'bupu mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'bu ya bi yu'a yú xit'q yu mbahua, da gux buya, da mba nín hupu ja ra ndenthe ne da huan'du yu huä xan ho da 'yurpu ja yú 'bõts'e ne nu'u hingui ho buya di bant'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jabu 'bu rán zegui ra pa, 'darbu dim 'bämbu yu ts'om'bäi u xan ho bi 'yõt'e. Ne nu yám 'behni Oja mahets'i da huan'du yu ts'om'bäi ne da 'yentru ja ra sibi njam'bu i huët'i, gueru din zom bu u ne din guxt pu yú ts'i, bi 'yengähe ra Jesús.

Mahyoni a mi pezehē ne'a xõ bi dím ma'da'yo

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi 'yengähe yú xädigähe:

—Ha gui paðmbu a dí xi ahya.

—Haha, ma Hmu, ya dí paðmbe a guim ma, dá embähe a.

⁵² Ne xõ bi 'yengähe buya:

—Nu'u midín xäh ram hma maya'bu, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi,

ngue 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, hin te di 'beh rán xädi u buya, ne da zä da xänba u mi'da. Din ja tengu'bu n'da ra ja'i i ja 'be'a i pe'tsi'ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa yám bombøta ne'a bi ðinse. Janangue'a hin te di 'be u 'bupu ja rá ngu, bi 'yengähe ra Jesús.

Yu mengu bu rá hnini zehé him bi 'yéc'yéi rá ts'edi ra Jesús

53 Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús buya bi bøm bu. 54 Ne bi mba bu rá hnini zehé ngue Nazaret. Ne bin xäpu ja ra nija, ne nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yøt'a, ne bi 'yena:

—Hapu bí hyä rán 'yomfëni na, ngue da zä da 'yøt'a i øt'e. 55 Ha hinga guehna rá ts'unt'u ra yaxi na, ngue i 'bucua rá mbe í María. Ne nu yän 'yohu ra Jacobo ne ra José ne ra Simón ne ra Judas. 56 Ne u yän ju dí 'buhmbu ua. Pe hapu bí hyä a ran 'yomfëni na, bi 'yënu u yú menguhu. 57 Ne him bi numanho a ra Jesús. Pe nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Gätho yu ja'i in jabu. Nubu ja yú hnini zehé hin da hnumanho n'da rá pøngahya Oja, xínga gue'u i 'bupu rá ngu da numanho, bi 'yënu'a ra Jesús.

58 Janangue'a hingui ngu yun t'øt'e mixte bi 'yørupu, ngue him bi 'yéc'yéi u 'bupu.

14

Ra Xuua Nxixya bi thecpa rá 'yuga

1 Ne min ts'ut'abi bu ra xequi Galilea a ra Herodes. Ne nu'bu mi sifi 'be'a gä bi 'yøt'a ra Jesús 'bu min 'yo bu, bi 'yënu'a:

2—Masque ra Xuua Nxixya a, bi ðambëni bu 'bu u xun du, janangue'a i ja rá ts'edi xun ho i øt' yun t'øt'e mixte, bi 'yënu buya.

3-5 Nguetho guesé a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixya. Bin cue a ra Herodes 'bu mi sifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e ngue bi zinse a rá 'bepo, nu'a ra xisu mi 'buhmi a ra Felipe 'bu mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'yënu'a ra Xuua: “Hingui ho gä 'yøt'e ngue gä sinba rá xisu a nin 'yohu,” bi t'ëmp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes buya bi got'a fädi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con yu cadena. Ne mim bëni xta hyo a ra Xuua, pe him bi hyo nguetho mi su din cue yu ja'i, ngue nu yu ja'i mi paði rá pøngahya Oja a ra Xuua.

6 Pe nu'bu mi zøn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'bu mi dät ra jeya mahøn'a, bi 'yøt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran hnei bi 'yøt' buya. 7 Ne bi 'yëmp'a ra hmute: “Dami 'yädi 'be'a gätho guí nde gui 'yäqui. Majuani dí xi i, ga 'da i 'be'a gätho gui 'yäqui,” bi 'yënu'a ra Herodes. 8 Ne nu'a ra hmute buya bi 'yä a rá ya ra Xuua Nxixya ngue di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yäp'a.

9 Ne bi du rá mbui a

ra Herodes b̄uya, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, p̄e hin'ȳu 'be'a sä da 'yøt'e nguetho ya x̄i x̄ifi di unni 'be'a ḡa da 'ȳäpi, ne ya x̄i 'yøh ȳu j̄a'i di unni 'be'a ḡätho da 'ȳäpi. 10 Ne bi manda b̄uya ngue da mba ba thecpa rá ȳa ra Xuua Nxixȳa b̄u ja ra f̄ädi, ne ba j̄ät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. 11 Ne nu'b̄u min t'unni bi d̄en a ra mbohi bi un'na rá mbe b̄uya.

12 Ne nu ȳä x̄ädi ra Xuua b̄uya, bá tunba a rá ngøc'ȳei b̄u ja ra f̄ädi, bi 'ȳägui. Ne bi mba b̄uya bá x̄i a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'ūjn'i c̄ut'a mahuq̄hi ȳun yoh̄u ra Jesús

13 Ne nu ra Jesús 'b̄u mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe b̄u ja ra mbosa mí nde x̄cá sømhb̄e b̄u 'danguadi, mi ξna x̄cám 'b̄u s̄ehe n'da zi ora. P̄e nu'b̄u mi p̄ä u ȳu j̄a'i ngue dá mbähmbe b̄u a ra Jesús, ne u bá nexp̄u ja ȳä hnini bi dengähe, bin 'yogua thoho ḡätho b̄u ja rá nȳani a ra d̄ädehe. 14 Ne nu'b̄u má çahmbe b̄u ja ra mbosa a ra Jesús, x̄an ngu u ȳu j̄a'i x̄i zøm b̄u. Ne ξmme bi huξc'̄u b̄uya ne bi hoqui hønt'a go to'o mí u. 15 Ne nu'b̄u min de b̄uya dá ξmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, ne njongui 'b̄ucua ja ra x̄equi ua, dami xih ȳu j̄a'i da mba b̄u ja ȳu hnini ne da d̄äm b̄u 'be'a da zi, dá ξmbähe a.

16 Ne bi 'ȳen'a ra Jesús:

—P̄e hingui jatho da mba, p̄e gue s̄e ah̄u dami 'ūjmh̄u, bi 'ȳengähe.

17 Ne dá th̄ahmbe b̄uya:

—P̄e hin'ȳu 'be'a da zi, ne hønt'i c̄ut'a ȳu hm̄e i ja ua ne yoho ȳu hūa, dá ξmfe b̄uya.

18 —Bá c̄uh̄u ua, bi 'ȳen'a ra Jesús.

19 Ne bi xih ȳu j̄a'i ngue din säya b̄u ja ȳu t'ei, ne bi hȳan u c̄ut'a ȳu hm̄e ne yoho ȳu hūa. Bi ndøs' mah̄ets'i ne bi 'ȳäp rán j̄äpi Oj̄a, ne bi xem b̄uya ne bi 'dacähe dá darpähe ȳu j̄a'i. 20 Ḡätho bin sihm̄e u ȳu j̄a'i ne bin niȳa ne bi bong mi'da ȳu x̄equi bi yu'i 'de'ma yoho ȳu 'bøts'e. 21 Ne nu'̄u ḡätho bin sihm̄e í jua'i c̄ut'a mahuq̄hi u ȳun 'yoh̄u, ne hin njon bi mbeh ȳu xisu xinga gue ȳu t'uh̄ni.

Bin 'yo maxøts'e ra d̄ädehe a ra Jesús

22 Ne nub̄uya, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra d̄ädehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe b̄uya. Go bi gose b̄u a ra Jesús, bin 'ȳξhmb̄u ȳu j̄a'i. 23 Ne nu'b̄u mi mba u ȳu j̄a'i bi ndezehe b̄u ja ra nyuni ne bi nȳäui b̄u Oj̄a. Bá hazeh̄e b̄u a. 24 Ne nu'b̄u má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'b̄u mí zøm made ra dehe, bi zeh ran d̄ähi ne ξmme bin ja ȳu t'øthe, ne ts'edi midí cos'a ra mbosa. 25 Ne nu'b̄u ya mbe mí ts'atho da hyats'i, ne 'yo a ra Jesús b̄u maxøts'e ra dehe ngue da z̄u'a ra mbosa. 26 Ne nu'b̄u mambá ξp̄u ra Jesús, ne i 'yo b̄u maxøts'e ra dehe dá handähe b̄uya, ba ξp̄u ne hin dí p̄ahmbe ngue gue'a. ξmme dán suhe ne dá mbahmbe:

—Ba ξhnυ n'da ra ánima, dá εmhbe.

²⁷ Nε bi darcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthυ nzambuι, o guín suhυ, guecä, bi 'yεngähe.

²⁸ Nε bi dät'a ra Pedro buya:

—Nu'bu gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxøts'e ra dehe nε ga søm bu guí 'bäi, bi 'yεn'a.

²⁹ —Ba εcua, bi 'yεn'a ra Jesús, bi t'εmp'a ra Pedro buya.

Nε nu'a ra Pedro buya bi gapυ ja ra mbosa nε bi du'mi bin 'yo maxøts'e ra dehe ngue in nde da zøm bu bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pε bi nu ngue εmme nts'edi ran dahi nε 'bex bin su buya, nε bi du'mi bi dont'a mbonthε. Nε nts'edi bi mbah puya:

—Ma Hmu, dami yanguι, bi 'yεna.

³¹ Nε 'bex bi bendba rá 'yε a ra Jesús buya.

—Hanja ts'utho guí εc'yεi ngue i ja ma ts'edi nε 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yεmp'a rá hmu.

³² Nε nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro nε ra Jesús buya, 'bex bin hε a ran dahi. ³³ Nε nugähe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bä a ra Jesús nε dá εmfe:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'ant'υ i Oja, dá εmfe.

Bi hoc'υ yυ hyenni bu ra hnini Genesaret a ra Jesús

³⁴ Nε dá thohmbe buya dá sømhbε bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xequi Genesaret.

³⁵ Nε nu'υ yυ ja'i mi 'buϑυ, 'bu mi nu bi zøm bu ra Jesús,

'bexgue bi mbεnh ra nde hønbu go hapυ ja yυ hnini ngue ya mí 'buϑυ ra Jesús. Nε bá ts'inbi gätho yυ hyenni bu mi 'bucähe a ra Jesús. ³⁶ Nε bi 'yäh ra mate υ ngue bi därpa rá nyani rá pahni ra Jesús, nε 'bex bi yau υ buya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mbui n'da

¹ Nε nubuya bá ε i 'da ma ngarpihe ngue yυ fariseo nε yυ xänbate nijä. Bá nεxpυ Jerusalén υ, nε bi 'yän'na ra Jesús:

² —Hanja υ ni xädi hingui tεn yün t'øt'e mam bombøtahυ nε him 'be i xat'yε 'bu i sihme, bi 'yεn'υ.

³ Bi dā a ra Jesús nε bi 'yεmbi:

—Pε nε ahυ guí festhohohυ rán t'εdi Oja 'bu guí homhbυ guí 'yøt' nin t'øt'e zεhεhυ, bi t'εmp'υ yυ fariseo. ⁴ Nguetho i mam bu ja rá m hman Oja: “Gui numansu ni ta nε ni mbe.” Nε a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta nε rá mbe i jatho da tho,” bi 'yεn'a ra Jesús. ⁵ Pε nu ahυ, 'dan'yo tho ho guí mamhbυ, ngue guí εmhbu xun ho 'bu di yarpa Oja a mi ja ngue xtá mbäx'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohυ. Nε hin gá xihmbυ ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubυ bi 'yøt'e. ⁶ Gá 'yεmhbu nte ní mba tho yün t'εdi Oja 'bu guím bεnεε nin t'εdihυ, bi 'yεn'a ra Jesús, bi t'εmp'υ yυ fariseo. ⁷ Pε εmme guidi yorpahυ a guím bεmhbu, bi 'yεmp'a ra Jesús. Majuani bi

man Oja bɛ ja rá sɔcuɔ ra Isaías 'be'a guí ɔthɛ ngue bi 'yɛna:

8 Nuya yɛ ja'i ya i ɛsqi nangué yá nde, pɛ maxɔts'e thoho nɛ hinga gátho yá mbɛi.

9 Nɛ sáti thoho 'bɛ i thandegui, nguetho hɔnt'ɛ yán t'ɛdi zɛhɛ i xánba ɛ mi'da, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Isaías 'bɛ maya'bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10 Nɛ nubɛya, nu ra Jesús bi zon'dɛ yɛ ja'i:

—Dami 'yɔhmbɛ 'be'a dí xi ahɛ janangué'a guí pɔhmbɛ 'be'a nam bɔn'a. 11 Hinga gue'a i ts'i di ts'onba rá mbɛi n'da, pɛ gue'a ní bɔm bɛ rá nde n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

12 Nɛ dá mbähmbe bɛ mi 'bäh ra Jesús.

—Nu'ɛ yɛ fariseo bi bɛman'ɛ a gám ma, dá ɛmfɛ.

13 Nɛ bi dɔh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Hɔnt'a go 'be'a ma paxi him bi 'yɛzɛhɛ ma Ta, i jatho da mba nsat'i. 14 Nte guim bɛmhɛ nangué ɛ nguetho tengu'bɛ i xädä ɛ, nɛ ɛna da 'yut' ra 'yu yá mixädähɛ. Nɛ nu'bɛ n'da ra xädä i six'a rá mixädäwi, thambɛni tho gátho yoho da zo bɛ ja n'da ra hyähäi, bi 'yɛngähe ra Jesús 'bɛ má ɛmfɛ.

15 Nu ra Pedro bɛya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangué a ran t'uti gá ma mahɛ'bɛ, 'be'a nam bɔn'a, bi 'yɛmbi.

16 Nɛ bi dɔ'a ra Jesús:

—Ha nɛ ahɛ xingui ts'ɛ guí pɔhmbɛ 'be'a nam bɔn'a dí xi ahɛ, bi 'yɛna. 17 Ha hin guí

pɔhmbɛ nu 'be'a da zi n'da, da yarpɛ ja rá nde nɛ da mba bɛ ja rá foho, nɛ hingui zɔm bɛ, bi 'yɛngähe. 18 Pɛ nu 'be'a gátho da bɔn bɛ ja rá nde n'da í nɛxpɛ rá mbɛi nɛ gue'a di ts'on'a n'da. 19 Nguetho guerpɛ mbo rá mbɛi n'da ni nɛx'ɛ yɛ ts'on'yomfɛni, ran thodu, ran 'yomt'ɛni madague'bɛ bin thɔt'a n'da o hin gana din thɔti, nɛ yɛm fɛ, nɛ yɛ fehni, nɛ yɛn ts'ante, nɛ gue'ɛ gátho ní nɛxpɛ rá mbɛi n'da ɛ. 20 Nɛ gátho ɛ gue'ɛ ní ts'om'bäi n'da ra ja'i ɛ. Pɛ nu'bɛ bin sihmɛ nɛ him bi 'yɔt'a ran t'ɔt'e ngue din xɔt'yɛ, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá mɛnguhɛ a ra Jesús bi 'yɛc'yɛi a rá ts'edi nɛ bi yɔn'a rá t'ixu

21 Nɛ nubɛya dá pɔmhɛ bɛ a ra Jesús dá mbähmbe bɛ ja rá xɛqui ra hnini Tiro nɛ ra hnini Sidón. 22 Nɛ dán c'athe n'da ra xisu ra mɛngu Canaan, hing ra israel a. Nɛ ts'edi bi mbafi, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rá m bom'beto i ra David, din ja nin huɛcate nangué ma t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue ɛmmɛ di ɛnbi.

23 Nu ra Jesús bi thotho, tengu'bɛ him bi 'yɔ a bi xifi. Nugähe bɛya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'yɔrpa ra mate a ra xisu, janangué'a da mbengui, nɛ i mbafi i tengahɛ.

24 Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛna:

—Nu Oja bá pɛngui ga ɔrpa rá 'bɛfi ngue hɔnt'ɛ ma mɛnguhɛ yɛ israel ga

jamansu, nguetho i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu, bi 'yena.

²⁵ Pe nu ra xisu bi zom bu bah ra Jesus bin danyahmu ne bi 'yembi:

—Gra Hmu, dami zequi.

²⁶ Pe nu ra Jesus bi 'yembi:

—Hingui ho 'bu n'da ran 'yohu da hyanba ra hme yu t'uhni, go di un'du yu t'u'yo, bi 'yembi.

Ngubu bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. ²⁷ Bi 'yena' a ra xisu buya:

—Majuani guim ma gra Hmu, pe ne'u yu t'u'yo i si yu xeca hme 'bom bu ja ra 'bimexa ngue i he u yu hmu.

²⁸ Ra Jesus buya bi 'yemp'a ra xisu:

—Gra xisu, emme gui ec'yei xun ho a ma mate. Janangue'a din ja a ga 'yadi, bi 'yembi.

Ne 'bexgue gue'a ra ora bi yan'a ra t'ixu.

Bi hoc mi'da yu hyenni a ra Jesus

²⁹ Ne nubuya nu ra Jesus bi bom bu. Da mbahmbe bu ja ra ndendahe bu Galilea ne da texhe bu ja ra nyuni, ne bi hyupa a ra Jesus. ³⁰ Ne xun ngu yu ja'i bi zom bu mi hudi, ne ba ts'inba yu dogua, ne yu xada, ne yu gore, ne yu do'ye, ne xun ngu mi'da yu mbedi ne yu hyenni ba ts'inba bu mi hu'a ra Jesus. Ne nu ra Jesus buya gätho bi hoc'u. ³¹ Ne nu yu ja'i bi hyonya thoho 'bu mi nu bin ya yu gore ne bin 'yo u mi dogua ne bi yan'u mi do'ye, ne bin zo yu da u mi xada. Ne nu'bu mi nu 'be'a bi 'yot'a ra

Jesus, bi 'yepa Oja, ngue ma Ojaha dyu israelhe. Ne hyu pa dan degähe bu yu ja'i.

Bi 'ujn'i goho mahuahi yun yohu ra Jesus

³² Ne nu ra Jesus bi zongähe bi 'yengähe:

—Emme dim bengä yu ja'i i 'bucua nguetho ya na hyupa i 'bucua ne hin'yu 'be'a da zi yu. Ne nu'bu ga xifi da mba bu yu ngu, masque hin da hyat'i da zom bu ja yu ngu, bi 'yena' a ra Jesus.

³³ Ne da emhbe buya:

—Pe hin hapu ga timhbu ra hme ga unhdu yu ja'i, nguetho emme xun ngu i 'bucua, ne njongui 'bucua ngue ga tamfu ra hme, da emfe.

³⁴ —Hangu gui hahu ra hme tha, bi 'yena' a ra Jesus.

—Yoto thoho yu hme ne zi yoho yu t'ahuä, da emfe.

³⁵ Ne nu ra Jesus bi xih yu ja'i din säya bu hai. ³⁶ Ne bi hyan'u yu hme a ra Jesus ne yu huä, ne bi 'yap ran japi Oja nangu u bi hyani. Nubuya, nu ra Jesus bi xen yu hme ne yu huä ne bi dargähe ngue ga unhd yu ja'i bu mi hudi. ³⁷ Ne gätho u mi 'bupu bin sihme u ne bin niya, ne bi bongui yoto yu 'bots'e 'bu mi niya. ³⁸ Ne goho mahuahi u yun 'yohu bin sihme, ne njom bi mbeh yu xisu ne yu t'uhni. ³⁹ Ne nu ra Jesus buya bi xih yu ja'i da mbeng yu ngu. Ne nu'bu mi mbeng yu ja'i buya da mbahmbe mahon'a a ra Jesus, da huhe ra mbosa mahon'a

ngue ga sòmhbə bə ra xequi Magdala.

16

Yá ngurpi yə judío bi 'yäh mi'da yə hmɛpya

¹ Nɛ nu'bə ma sòmhbə bə, bi zòm bə 'da ma ngurpihe ngue yə fariseo nɛ yə saduceo, in nde da zäp rá mbəi a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—'Yurcahe n'da ra hmɛpya ngue ga pəhmbə majuəni Oja bá pən'ni i, bi 'yɛn'ə.

² —Pɛ nu'ehə, bi 'yɛn'a ra Jesús, guí nuhə xən theni yə güi 'bə xøn de nɛ guí ɛmhbə bəya ngue din hyadi 'bə bi hyats'i. ³ Nɛ nu'bə guí nuhə ts'ətho xən theni yə güi 'bə xudi, guí ɛmhbə din də'ye bəya. ɛmmɛ guidí yorpahə a guím bɛmhbə. Hanja ngue guí pəhmbə 'bɛ'a nam bøn'ə yə güi guí nuhə nɛ hin go guí pəhmbə 'bɛ'a nam bøn yə hmɛpya guí nuhə ya, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴ Nu ahə guí 'bəhmbə ya, gue ahə gyə ts'om'bäihə, xcá 'uehmbə bə rá 'yu Oja, nɛ sä guí ähmbə ra hmɛpya ya pɛ hin da t'ut'ahə ra hmɛpya. Pɛ hønt'a ra hmɛpya da t'ut'ahə tengu bi 'yøt'a ra Jonás maya'bə, bi 'yɛn'a ra Jesús bi 'yɛmp'ə yə fariseo. Nɛ xø dá mbäcähe a ra Jesús bəya.

Ra Jesús bi xih yə xädi di jammansu nangue rá íxi yə fariseo

⁵ Nɛ nubəya dá penje mahøn'a 'danguadi ra dədehe a ra Jesús. Nɛ dá pumbɛnihe a ra hmɛ nzaí mí sihe ngue min

'youi ra íxi. ⁶ Nu ra Jesús bəya bi 'yɛngähe:

—Damim fähmbə nangue yú íxi yə fariseo nɛ yə saduceo, bi 'yɛna.

⁷ Nɛ dá ɛnsɛhe:

—I man na ya ngue him bá hahə ra hmɛ.

⁸ Nɛ nu ra Jesús bi bədi 'bɛ'a dá bɛmhbə nɛ bi 'yɛnje:

—Hanja guí ɛmhbə: "Hin'yə ra hmɛ ga sihə." Pɛ ts'ətho guí ɛc'yɛihə. ⁹ Ha gá pumbɛnihə 'bə má 'uɪngä goho mahuəhi yən 'yohə ngue hønt'i yoto yə hmɛ nɛ yoho yə t'əhuə, nɛ bi bong thofo yoto yə 'bøts'e yə hmɛ. ¹⁰ Nɛ'bə má 'uɪn'i cət'a mahuəhi yən 'yohə ngue hønt'i cət'a yə hmɛ mi ja, nɛ xən ngu yə 'bøts'e bi yu 'bə mi bongui. ¹¹ Hanja hin gá pəhmbə 'bə má xi ahə nangue yú íxi yə fariseo nɛ yə saduceo, pɛ hin nangue ɛ yə hmɛ dá xi ahə, bi 'yɛngähe.

¹² Ja dá pəhmbə bəya 'bɛ'a nam bøn'a bi xije ra Jesús. Dá pəhmbə ngue gue'a yən xädi yə fariseo nɛ yə saduceo, nɛ hinga gue'a njuəntho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³ Nɛ nubəya dá mbəhmbə ra Jesús bə ra xequi Cesarea, guepə min ts'ət'abi ra Felipe. Nɛ bi 'yängähe dyə xädigähe ra Jesús:

—'Bɛ'a im bɛn'ə yə ja'i ngue to'ogä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

¹⁴ Dá thəthe bəya:

—Nu'u 'da yu ja'i im beɲi gue'e gra Xuua Nxixya, ne nu'u 'da im beɲi ngue gue'e gra Elías mi 'buh maya'bu. Ne nu'u 'da im beɲi gue'e grá Jeremías ngue maya'bu xon du, uague man'da rá pøngahya Oja, i en'u, dá emfe buya.

15 Nu ra Jesús buya bi 'yängähe:

—Xi'ahu, 'be'a guím beɲmhu ngue to'ogä.

16 Ra Simón Pedro buya bi ðati:

—Gue'e rá thahni i Oja ngue ra Cristo, rá Ts'unt'u i Oja i 'bui.

17 Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'unt'u i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra ja'i bi beɲni i, pegue Oja ma Ta bí 'buh mahets'i bi beɲni i. 18 Pe ne'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bøni gue ra do. Nguetho tengu 'bu da gue'e gra dongu gueru dí mbuh rán ngu Oja, nangue'e ga du'mä ga pet'u da 'yëc'yeigui. Ne hin'yu 'be'a da zä di jua u, xing ran ðate, bi 'yën'a ra Jesús. 19 Ne ga 'da a n'da nin t'ëdi ngue gui xih yu ja'i 'beru dí yut'a n'da bu di manda Oja. Tengu'bu ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocru di manda rá ts'edi Oja. Ne nu'a gui 'yëmbi hingui ho ua ja ra ximhäi, neru mahets'i da t'ëmbi hingui ho a. Ne nguetho a gui 'yëmbi xun ho, neru mahets'i da t'ëmbi xun ho a, bi 'yën'a ra Jesús.

20 Pe nubaya, nu ra Jesús bi hegähe hin ga mamhbe bu 'buh yu ja'i ngue guesë a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho ne da ðambëni

21 Ne nu'a ra pa a, bi du'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di unba bu u ma ngurpihe, ngue yu ðac'yei ne yu mbäja ne yu xänbate nijä. Ne bi xije da tho ne da ðambëni 'bu ná hyupa. 22 Ne nubaya bi zixru ma'ueni a ra Pedro ne bi zai, bi 'yëmbi:

—O guidi japi da bent'i i, damin yäni, bi t'emp'a ra Jesús, bi 'yën'a ra Pedro.

23 Ne bi ða'a ra Jesús:

—Dami pøni gra zithu. Ní mba, nguetho gui engui hin ga øt'ä a bi zän Oja. Hin'yu nin 'yomfëni tengu im beɲn Oja, pe hont'a im beɲn yu ja'i guím beɲni, bi 'yën'a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro.

24 Ne nubaya, bi 'yëngähe:

—Pe to'o gätho in nde da dengui i jatho hin da beɲ'a rá pähä zehë ne da hyät yun unbi madague'bu da tho. 25 Nguetho nu'a to'o di huëczehë rá te, da mba ma unbi rá te bu ja ran ðate, pe nu'a to'o hingui su da thacpa rá te nanguecä, da ðin'a ra te mazai a. 26 Pe nu'bu n'da ra ja'i, madague da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pe nte ní mbatho 'bu him bi pøh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzehë rá te, bi 'yën'a ra Jesús. 27 Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra

ximhäi, ne din jagä rá ts'edi ma Ta b_u mahçts'i 'b_u bá pengä mahøn'a, ne gätho yám 'b_uhni ban 'yohe 'b_u bá çcä. Ne i ja 'be'a ga undä nangue 'be'a bi 'yøt'a n'da ngu n'da y_u ja'i. ²⁸ Maja_uni dí xi ah_u, hinga gä gní tuh_u 'b_u bi d_u'mi di manda ma ts'edi ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yengähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'yøt' ra Jesús

¹ Ne nu'b_u mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, rán 'yoh_u ra Jacobo, ne bi mbähä b_u ja ra t'øhø. ² Ne nu'b_u mí zøm b_u, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengu'b_u ra hyadi, ne nu rá he bi t'axqui tengu'b_u ran nequi. ³ Ne nu'ü ma mixädihe min 'yoh_u, bi nu bi zøm b_u ra Elías ne ra Moisés, bin ya_u ra Jesús.

⁴ Ne nu ra Pedro b_uya bi 'yçmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, x_un ho ngue dí 'b_uhmbe ua, ne ga høcähe hyu y_u t'angu. Nu n'da gam 'b_uçe, nu n'da dim 'b_uh ra Moisés, ne nu'a man'da dim 'b_uh ra Elías, bi 'yçn'a ra Pedro.

⁵ Pe nu'b_u mí ya ra Pedro, bi nequi n'da ra güi di fexni, ngue bi go'b_u, ne bi 'yø'a n'da ra nde bin ya b_u ja ra güi: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, çmme dídi huçcä na ne dí numanho. Dami 'yøhmbe 'be'a i xi ah_u.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yøp_u.

⁶ Ne nu'b_u mí 'yø a ra nde _u ma mixädihe 'bex bin danyahmu b_u häi ne bi nyetho nguetho bin su _u. ⁷ Ne nu ra Jesús b_uya bi mba b_u mín danyahmu _u ne bi 'yçmbi:

—Dami ndanj_u, o guín suh_u.

⁸ Ne nu'b_u mi ndøx'ü b_uya njom bi nu, pe hønt'a ra Jesús mí 'bäp_u.

⁹ Ne nu'b_u mam bá çp_u 'yu b_u ja ra t'øhø b_uya, bi 'yçn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmb_u 'be'a gä nuh_u b_u, jague'b_u dá thambçnigä b_u 'b_u _u xøn du, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi t'çmp'ü.

¹⁰ Ne nu ma mixädihe b_uya bi 'yänni:

—Hanja i çn'ü y_u xänbate nijä ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, ne ja ba ç'a rá Thahni Ojä ngue ra Cristo b_uya, bi 'yçn'ü.

¹¹ —Maja_uni im ma ngue m'bet'o ba çh ra Elías di hoqui gätho. ¹² Pe dí xi ah_u, ya bi zøh ra Elías ne njon bi badi ngue gue'a. Pegue bi mba ma _unbi ne bi mba ma _uçpi, ne ngutho da t'ørcä ya, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yçn'a ra Jesús.

¹³ Ja bi ba _u ma mixädihe b_uya gue tengu'b_u ra Elías a ra Xuua Nxixy_u.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sändqte

¹⁴ Ne nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh y_u ja'i, bi zøm b_u n'da ran 'yoh_u b_u mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yçmbi:

15 —Gra Hmu, dami 'yørqui ts'u ran huçcate a ma ts'unt'u, jant'a tho ho i sändate ne hønbu go i so 'bu xø 'yagui. Ja'bu i so bu ja ra sibi, ne ja'bu i so bu ja ra dehe, hønbu go hapu 'yo 'bu xøn zändate. 16 Ne bá sigä bu mi 'bu u ni xädi, pe him bi zä bi hyaçpa a ran u in 'youi, bi 'yæn'a ran 'yohu.

17 Ne bi 'yæn'a ra Jesús:

—Gyu ts'om'bäihü, hin gui çc'yëihü Oja xun ho. Hangu yu pa ga tøp'a tho ho ahü ngue gui 'yçc'yëigahü, bi 'yæn'a ra Jesús. Bá si ni ts'unt'u guim ma, bi t'emp'a ran 'yohu.

18 Nu'bu mi zøpu büya, nu'a ra Jesús bi zu a ra zïthu min 'youi, ne bi xifi da bøni. 'Bex bi yan'a ra ts'unt'u büya.

19 M'bejua büya bin yahü u ma mixädihe a ra Jesús nubü däm 'büsche.

—Hanja him bi zä dá høngähe thi a ra zïthu min 'youi a ra ts'unt'u, bi 'yæn'u.

20 Bi dā a ra Jesús ne bi 'yēna:

—Him bi zä gá hyømhbu thi ra zïthu, nguetho ts'utho gui çc'yëihü. Man'da zi ts'utho ni t'çc'yëihü xinda gue n'da rá hmudä ra c'u ngue çmme zicue. Ne nu'bu da zøni gui 'yçc'yëihü tengu n'da rá hmudä ra c'u, da zä gui xihmbu n'da ra t'øhø: "Dami 'uegue gui thän nu n'danni," gui 'yçmfu, ne da 'uegue. Hin te gui hyçmfu 'bu majuani gui 'yçc'yëihü. Gätho xun he i sä gui 'yøthü, bi 'yænje. 21 Pe nu'u 'da'u yu zïthu tengu min 'youi a ra ts'unt'u, xun he i da hyøn a thi u, pe hønt'bu çmme haç

rá mbui din yaui Oja ne da 'yçt' ran ts'ihme n'da, da zä da hyøn a thi u, bi 'yçngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahøn'a da tho ne da dambëni

22-23 Ne nu'bu män 'yohe bu ra häi Galilea, bi 'yænje mahøn'a a ra Jesús:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan dägä bu 'buh yu ja'i ngue da thogä. Pe ga thambëni 'bu ná hyu pa, bi 'yæn'a ra Jesús. Ne çmme bi du ma mbuigähe büya.

N'da ran t'änni to'o i jut ra mbeti nanguie ra nijä

24 Ne nu'bu má sømhbe bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'emp'a ra Pedro:

—Xi ni xänbatehü, ha hingui jut'a ra mbeti dí haçähe nanguie ra nijä, bi t'çmbi.

25 Bi dā a ra Pedro büya:

—Haçä i jut'i, bi 'yçmp'u.

Ne nubüya nu'bu mi yarpü ja ra ngu xín säya a ra Jesús, 'bex bi t'än'na ra Pedro:

—'Be'a guim bëni gra Simón, ha ne'u yü t'ähni yu ts'ut'abi i jut'a ra mbeti ua ja ma häihü, uague hønt'u yu ja'i tho ho, bi 'yæn'a ra Jesús.

26 Bi dā a ra Pedro:

—Nu'u yu ja'i tho ho.

—Jananguie'a hin män zähma'be ga jut'ä 'bu hingui jut'u yü t'ähni yu ts'ut'abi, bi 'yæn'a ra Jesús.

27 —Pe ni mba bu ja ra dādehe, gui hyu'ts'a n'da ra huç, ne gui xemba rá nde. Gui tım bu n'da ra mbeti, ngue'a xøt'a ga jut'ui a ra cota a ra nijä, n'dahma hin da bëman'u

u i haꝥ ra mbeti, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán heꝥts'i bꝰ dán nu Oja

¹ Nε xø dá änhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da xꝰn heꝥts'i rán t'edi bꝰ na hnu bꝰ di manda rá ts'edi Oja, dá εmfε.

² Nu ra Jesús bꝰya bi zohna n'da ra t'uhni nε bi gats'i bi mbämp'u made, ³ nε bi 'yeŋje:

—Majuꝁni dí xi ahꝰ, nde'bꝰ gui päh ni mbuihꝰ gui cohmbꝰ tengu'bꝰ gyꝰ t'uhnihꝰ, nu'bꝰ hin'na hin gui sä gui cuthꝰ bꝰ di manda rá ts'edi Oja 'bꝰ, bi 'yeŋje. ⁴ Nε nu'a to'o da gohi tengu'bꝰ ra t'uhni nε da 'yøt'e ngue hin'yꝰ rá ts'edi, gue'a xtán heꝥts'i rán t'edi bꝰ na hnu bꝰ di manda rá ts'edi Oja. ⁵ Nε nu'a to'o da numanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, nam bøni bi zingä bꝰya, bi 'yeŋgähe ra Jesús.

Yꝰn t'uh't'ate ija ua

⁶ —Pε nu'bꝰ 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'uhni ngue i εc'yεigui, xꝰn uꝥho ran unbi da nu. Man'da xꝰn u xinda gue'bꝰ da t'εrpa ra doꝥni rá 'yuga nε da thørpꝰ ja ra dadehe, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

⁷ —Nhuεcate ahꝰ nangue yꝰm 'bεpate xꝰn ngu da t'øt'ahꝰ. Guehma gui nuhꝰ u, pε í huꝥhi maha to'o di 'bεp'ahꝰ, bi 'yeŋa.

⁸ Pε nu'bꝰ gui εmhꝰ gue'a ni 'yeꝥ o gue ni guahꝰ di 'bεp'ahꝰ gui 'yøthꝰ ra ts'oqui, pε xꝰn ho 'bꝰ gui hyeꝥꝰ gui

'yeꝥmhꝰ bꝰ yatho. Nguetho man'da xꝰn ho 'bꝰ dan 'datho ni guahꝰ o gue dan 'datho ni 'yeꝥ 'bꝰ gá mba bꝰ ja ra te mazai, xinda gue'bꝰ di yoho ni 'ye o gue di yoho ni gua nε gui mba bꝰ ja ra sibi njam'bꝰ da huꝥt'i. ⁹ Nε ngutho 'bꝰ gui εmhꝰ gue'a n'da ni dähꝰ di 'bεp'ahꝰ gui 'yøthꝰ ra ts'oqui, pε xꝰn ho 'bꝰ gui hyaꝥmhꝰ gui 'yeꝥmhꝰ bꝰ yatho. Nguetho man'da xꝰn ho 'bꝰ dan 'datho ni dähꝰ 'bꝰ gui cuthꝰ bꝰ ja ra te mazai xinda gue'bꝰ di yoho ni dähꝰ nε gui mba bꝰ ja ra sibi njam'bꝰ da huꝥt'i, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue ra de'yo bim 'bedi

¹⁰ —Dami jamansuhꝰ a gui øthꝰ. Hin gui 'yøthꝰ tengu'bꝰ nte di muui u zicue, nguetho dí xi ahꝰ nu yám 'behni Oja di jamansu u, nε zai i 'bεpꝰ ja rá hmi ma Ta bꝰ mahεtsi u yám 'behni. ¹¹ Nguetho nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bá εcä ngue ga nyꝰnba yá te u xøm 'bedi nangue yꝰ ts'oqui, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

¹²⁻¹³ —'Bε'a guím bεmhꝰ bi 'yøt'a n'da ran 'yohꝰ ngue mí si n'da ciento yá de'yo. Nε bim 'bε a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bedi. Pε bi zopꝰ u goho 'däte ma 'de'ma guto bꝰ mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bedi. Nε nu'bꝰ mi dꝰni, man'da bin johya nangue'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bedi. ¹⁴ In jabꝰ ma Tahꝰ bí 'bεpꝰ mahεts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bedi, madague'a hin te di muui bꝰ na hnu, bi 'yeŋ'a ra Jesús.

*N'da ran hocpi nangue yu
yεc'yεi*

15 Nε man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yεngähe:

—Nu'b_u n'da ni cuh_u b_u ja ram pεti, 'b_u hinga gue'a da 'yøt'e e, gui xi 'b_u guí 'b_uεui, janangue'a da bađi hingui ho a bi 'yøt'e e, bi 'yεngähe ra Jesús. Nε nu'b_u bi 'yømanho a gui xifi, ya gá tãha gá hocpa rá mb_ui a ni cu. 16 Pε nu'b_u hingui urpa ra güenda a gá xifi, gui six man'da o gue mí yoho y_u cu din testigo nangue'a guí mammi. 17 Pε nu'b_u guexta'a him bi 'yurpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, gui mam b_u ja ram pεti b_uya. Nε nu'b_u him bi 'yurpa ra güenda a 'be'a gá xihmb_u b_u, pεgue gui 'yøth_u tengu'b_u hin ni cuh_u a b_uya, bi 'yεngähe ra Jesús.

18 —Majuani dí xi ah_u, nu 'be'a guí εmh_u hingui ho ua ja ra ximhäi, nεp_u mahεts'i i t'εmbi hingui ho a. Nε ngutho a guí εmf_u x_un ho, nεp_u mahεts'i i t'εmbi x_un ho a, bi 'yεngähe ra Jesús.

19 —Nε nu'b_u guí yohmi 'b_u n'dat'a guím bεm_umi 'b_u ja a guí ähui ma Tah_u 'b_uurp_u mahεts'i, nu'a di 'da aui a gá 'yähui. 20 Nguetho nu'b_u dim pεti nangue ma thuhugä 'da, madague'b_u yoho o gue hyu, pεgue dí 'bä i nde b_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

21 Nε bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'b_u ja 'be'a da 'yørc_u n'da ra ja'i, hangu y_u nidi ga punbi. Ha xøt'a yoto nidi, bi 'yεn'a ra Pedro.

22 Bi da a ra Jesús:

—Hinga høn't'i yoto nidi, pε nde'b_u thocpa tho gui punbah_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

*N'da ran t'uti a him bi
punba rá mimbefui*

23 —Janangue'a dí xi ah_u, nu'a nán ts'ut'abi Oja, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi 'b_u mi 'yurpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ih_u.

24 Nε nu'b_u mi nu rá søcuã, 'bexgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate y_u millone thoho. 25 Pε nu'a ra ja'i, hin'y_u 'be'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Nε nu ra ts'ut'abi b_uya, mi nde xtá mbä a, nε yú t'ähni, nε rá xisu mí 'b_uurp_u ja rá ngu, nε 'be'a gá mi pε'ts'i, ngue da gut'a ndupate.

26 Nε nu'a ran 'yoh_u b_uya bin danyahmu nε nts'edi bi 'yäp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tøcpi ts'ü, jante tho ga jut'i i.”

27 Nu rá hmu b_uya bi huεc'a, nε bi punba a rán dupate nε bi thøh p_uya. 28 Pε nu'b_u mi nεxp_u, bin c'at'ui n'da rá mimbefui xí hmit'i ts'ü ra mbeti. Nu'a xí mba ma thøgue b_uya, 'bexgue bim bent'äte, bi bendba rá 'yuga a bin c'at'ui, nε bi 'yεmbi: “Curca a ma mbeti guí tuc ya,” bi 'yεmbi.

29 Nε nu'a rá mimbefui b_uya bin danyahmu nε nts'edi bi 'yäp rá mate, bi 'yεmbi: “Tøcpi ts'ü, jante tho ga jut'i i,” bi 'yεmbi. 30 Pε nu'a xí mba ma punbi him bi dø'mi, bi got'a fädi, εmbi din ofädi jague'b_u da gut'a in dupate. 31 Nε nu yú mimbefui b_uya εmme bi

bɛndumbɛi 'bɛ'a bi 'yɔt'a xí mba ma punbi, nɛ bi mba bi xi a rá hmu 'bɛ'a bi 'yɔt'a. ³² Nu yú hmu bɛya bi manda bá ts'i a ran 'yohɛ mahɔn'a nɛ bi 'yɛmbi: "Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bɛ gmí 'yäc ra mate, madague'a xɛn ngu guí tuqui. ³³ Nde'bɛ nɛ'e xquí huɛc'a ni mimbɛfiui," bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ Ɛmmɛ bin cuɛ a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bɛ go bi gut'a gätho yɛ millone min dupatesɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'bɛ mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jabɛ da 'yɔt'ahɛ ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i 'bɛ hin gui punbahɛ ni mija'ihɛ ngue gätho ni mbɛihɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nangué ran hyɛgui

¹ Nɛ nu'bɛ mi gua'a man ra Jesús, bi bɔm bɛ Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba bɛ ra xɛqui Judea, 'danguadi ra dɛthe Jordán. ² Nɛ xɛn ngu yɛ ja'i bi dɛnthoho nɛ bi hoqui xɛn ngu yɛ hyɛnni.

³ Nɛ nubɛya, bi zɔm bɛ'da ma ngɛrpihe ngue yɛ fariseo, bɛ mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'bɛ'a dí yɛpi, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyɛh rá xisu n'da 'bɛ madí ts'atho 'bɛ'a da 'yɔt'e, bi 'yɛn'ɛ.

⁴ Nu ra Jesús bi dɛti:

—Ha hin gá nuhɛ bɛ ja rá m hman Oja, ngue'bɛ rá mbɛdi thoho ra ximhäi bi zän Oja n'da ran 'yohɛ nɛ n'da rá xisu.

⁵ Nɛ i mam bɛ: "Nu n'da ran 'yohɛ him man da dɛn'na rá

ta o rá mbe 'bɛ dim 'bɛhmi rá xisu, pɛ dim 'bɛhmi da gohi tengu'bɛ n'dan ja'itho," i ɛm bɛ ja rá m hma Oja. ⁶ Janangué'a nu'bɛ n'da ran 'yohɛ i 'bɛhmi rá xisu, pɛ hingui yonja'i bɛ na hnu, n'datho. Nɛ nu'a bi zän Oja, dim 'bɛi tengu'bɛ n'dan ja'itho, pɛ hin njon da bɛni din hyɛgui, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'ɛ yɛ fariseo.

⁷ —Hanja gní 'yɛnje, nɛ nu ra Moisés bi ma da t'ɔt'a n'da rá sɔcuɔ ran xuni 'bɛ da hyɛh rá xisu n'da ran 'yohɛ, bi 'yɛn'ɛ yɛ fariseo.

⁸ Xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús bɛya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ɛmmɛ xɛm mɛ ni mbɛihɛ. Pɛ nu'bɛ rá mbɛdi ra ximhäi him mín jabɛ. ⁹ Nɛ dí xi ahɛ, nu'bɛ n'da ran 'yohɛ bi hyɛh rá xisu nɛ him mi 'yomt'ɛni a rá xisu, pɛ nu'bɛ bin that'ui man'da ra xisu a ran 'yohɛ, ya i 'yomt'ɛni a bɛya. Nɛ nguetho 'bɛ n'da ran 'yohɛ din that'ui n'da ra xisu bi thegui, nɛ a ra 'yomt'ɛni a bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nɛ nubɛya, dá ɛmbähe ra Jesús:

—Nu'bɛ hingui sä da hyɛh rá xisu n'da, man'da xɛn ho 'bɛ hin din that'a n'da 'bɛ.

¹¹ Ra Jesús bi 'yɛna:

—Pɛ hinga gätho da zä din jabɛ, pɛ hɔnt'ɛ bi zän Oja din jabɛ. ¹² Nguetho i 'bɛ i 'da ngue him bim 'bɛh rá xisu nguetho yɛ mbɛdi gue'bɛ go mim 'bɛi. Nɛ nu'ɛ mi'da yɛn 'yohɛ him bim 'bɛh yú xisu nguetho bi mbocpa ɛ yú hmu.

Nɛ nu'ɛ mi'da, yú pähä zɛhɛ him bim 'bɛh rá xisu nguetho

gue'a í ts'änni ngue hin dim 'buh rá xisu, ngue nte di hēni nangue rá 'bēfi Ojā mahęts'i da 'yōt'e. Nu'a to'o da bēn'na ram hma na, gue'a da bā a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yāp rān jāpi Ojā nangue' u yu t'uhni

13 Nε nubaya bá ts'inba 'da yu t'uhni bu mi 'buh ra Jesús, ngue'a mi hndepe da dospa yu ya yu t'uhni, nε da 'yāp rān jāpi Ojā nangue u yu t'uhni. Nugāhe buya, dá hεcpāhe u yu ta u yu t'uhni ngue hin da thopu 'bā a ra Jesús. 14 Pε nu ra Jesús bi 'yēnje:

—O guí hεcpahu yu t'uhni ngue him ba thocua, pε dami jafu ba thocua, nguetho nu'u to'o di manda rá ts'edi Ojā, tengu'bu yu t'uhni u, bi 'yēna.

15 Nε bi dospa yu ya yu t'uhni buya nε bi 'yāp rá mfāts'i Ojā. Nε nu'bu mi jua a bi 'yōt'a ra Jesús, dá pōngāhe bu buya.

N'da ra mēmbeti bi nyqui ra Jesús

16 Nε man'da ra ts'unt'u bi mba bu 'bā a ra Jesús nε bi 'yēna:

—Hoga xānbate i, 'be'a nin ho da zā ga øt'ā ngue ga tīngā ra te, bi 'yēna.

17 Ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Ha guím bēni 'be'a guí ma ngue guí εngui xun hogui, nguetho hōnt'a xun ho a Ojā. Pε nu'bu guín nde gui tīn ra te, dami jā'ts'u yun t'ēdi.

18 —Nda'a nín t'ēdi, bi 'yēn'a ra ts'unt'u.

19 Bi dā'a ra Jesús:

—O guí hācpa rá te ni mijā'iui, o guí 'yomt'ēni, nε o guím pε, nε o guí man yu fēhni, nε gui numansu ni ta nε ni mbe, nε gui huεc ni mijā'iui tengu'bu da guesε i, bi 'yēn'a ra Jesús.

20 —Gātho u xtā jā'ts'i gue'bu go mán t'uhni, 'be'a man'da di 'bēdi ga øt'e, bi 'yēn'a ra ts'unt'u.

21 Nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Nu'bu guí nde gui tīn ra te, ní mba bá pā 'be'a gātho i ja i, nε gui darpa yu hyoya a rá muui 'be'a gātho gā pā, nε dīn ja'a man'da di muui bu mahęts'i buya, nε nubaya ba εhe gui tengui.

22 Pε nu ra ts'unt'u 'bu mí 'yō a bi xifi, εmme bi du rá mbui, nguetho εmme xun ngu 'be'a gā mi ja, nε bi mbeng thoho buya.

23 Nε nu a ra Jesús buya:

—Majuāni dí xi ahū, bi 'yēna, xun hēi da yurpu di manda rá ts'edi Ojā n'da ra mēmbeti. 24 Dami 'yōhmbu mahōn'a. Man'da hingui hēi da yut'a ra camello bu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra mēmbeti da yurpu di manda rá ts'edi Ojā, bi 'yēnje.

25 Nε dá hyonya thohohe 'bu má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zā dīn yāni,” dán 'yēm zehεhe buya.

26 Bi hyercāhe ra Jesús nε bi 'yēnje:

—Hin da zā da 'yōzεhe yu jā'i, pε nu'a Ojā hingui hēmp'a da 'yōrpa u yu jā'i.

27 Nu ra Pedro buya bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'bɛ'a mí pɛts'ähe nɛ dá tɛn'nahe, 'bɛ'a maha ga tɪmhbe ya.

²⁸ Ra Jesús bɛya bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ahɛ, 'bɛ bin ja ma'da'yo mahɛts'i nɛ ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hupɛ ja ma mɛxa ga øt' ran ts'ut'abi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nɛ ahɛ guí 'dɛ'mayoho ahɛ, 'darbɛ ga huhmbɛ, ga comhbɛ ma ts'edigä, nɛ'ahɛ ga juanbahɛ ma mi israelhɛ dyɛ judíoɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

²⁹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohɛ o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yá t'uhni bi zogui ngue bi dɛngui, o gue rá huɛhi, da dɛha man'da xɛn ngu xinda guet'a n'da ciɛnto nidi, nɛ a ra te mazai da hyani, bi 'yɛngähe ra Jesús. ³⁰ Pɛgue nu'ɛ im bɛni i 'bɛt'o dim 'bɛjua ɛ. Pɛ nu'ɛ t'ɛmbi i 'bɛjua, dim 'bɛt'o ɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

20

N'da ran t'uti bi 'yøt'a n'da ra mɛ'bɛfi

¹ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɛ bi 'yøt' ran ts'ut'abi Oja, din ja tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɛ mí ja ra dɛhuɛhi. Midi 'yonba yɛ mbɛfi 'bɛ xudi thoho. ² Nɛ 'bɛx bi xifi hangu da gu't'i, nɛ bi mba bɛ ja rá huɛhi ɛ bɛya. ³ Nu'bɛ mbɛ gɛto xudi, xø i 'yo bɛ hnini a ra mɛ'bɛfi mahø'n'a,

nɛ bi nu 'da yɛn 'yohɛ mi 'yotho bɛ nɛ bi mbɛn bɛ ja rá huɛhi. ⁴ “Ní mbähä, gam pɛhmbɛ, ga jut'ahɛ hangu dí nde ahɛ gui tɛhmbɛ,” bi 'yɛmbi. Nɛ bi mba ɛ bɛya.

⁵ Nɛ nu'bɛ mi hyuxyadi, xø 'yo bɛ ja ra hnini mahø'n'a ra mɛ'bɛfi nɛ bi mbɛnh mi'da bɛ rá huɛhi. Nɛ'bɛ mi zøn'a hyu nde, xø bi mbɛnh mi'da.

⁶ Nɛ'bɛ mi zøn a cut'a nde, xø 'yo bɛ mahø'n'a nɛ bi nu bɛ mi'da yɛ ja'i: “Hanja ngue xcán dethohɛ,” bi 'yɛmbi.

⁷ “Nguetho njon bi xije ra 'bɛfi,” bi 'yɛn'ɛ. Nɛ bi 'yɛmp'ɛ: “Ní mbähä bɛ ja ma 'bɛfigä gam pɛhmbɛ bɛ, ga jut'ahɛ hangu dín ndegä ga jut'ahɛ,” bi 'yɛmbi. ⁸ Nu'bɛ min de bɛya nu ra mɛ'bɛfi bi xi a rá ngɛrpa mbɛfi: “Dami zon'dɛ yɛ mbɛfi, m'bet'o gui jut'ɛ m'bɛjua bi zøni,” bi 'yɛmp'a.

⁹ Nɛ nu'bɛ mi mba nju't'i ɛ xi zøm bɛ ja ra huɛhi 'bɛ cut'a nde, bin ju't'i tengu'bɛ gä ra pa xtím pɛfi. ¹⁰ Nɛ nu'bɛ min ju't'ɛ bi mbɛmxudi ra 'bɛfi, bi bɛni ngue man'da xtán dɛha xɛn ho xinda gue'ɛ n'da ora tho bim pɛfi. Pɛgue 'da'angu bi dɛha. ¹¹ Janangue'a bin cue ɛ 'da ¹² nɛ bi 'yɛmp'a ra mɛ'bɛfi: “Hanja ngue 'da angu gá jurcahe ɛ m'bɛjua bi zøhø, nɛ ts'utho bim pɛ ɛ. Pɛ nugähe, gätho ra pa dám pɛhmbe, madague'a xɛm pa ra hyadi,” bi 'yɛmbi. ¹³ Pɛ bi dɛti, bi 'yɛmp'a n'da mí 'bäpɛ: “Xi'e n'yø, nte man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴ Dami hyan'a nin

zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ah_u rán zegui bi zòhò. ¹⁵ Ha hin'y_u man t'èdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nangu ma mbeti, uague guí s_εya nguetho dá ørpa ran hocjã'i n'da," bi 'y_εn'a ra m_ε'b_εfi b_uya, bi 'y_εn'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti. ¹⁶ N_ε ngub_u din ja 'b_u bin ts'ut'abi Ojã. Nu'_u m'bejua dim 'bet'o_u, n_ε nu'_u 'bet'o_u dim 'bejua_u. X_un ngu bi zonhd Ojã, p_ε hinga gätho bi huahni, bi 'y_εngähe ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a ngue da du n_ε da damb_εni ra Jesús

¹⁷ N_ε nu'_u mi ts'ut'ho ga sømhbe b_u Jerusalén, dí 'yohe b_u ja ra nguani. N_ε bi g_ugähe b_u ma'ueni ts'_u a ra Jesús, dí 'd_ε'mayohohe, n_ε bi 'y_εnje:

¹⁸ —Nuya ga mbähä b_u Jerusalén. Nu'_u dá sømh_u b_u, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u hmumbäjä n_ε y_u xänbate nija, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹ N_ε di dägä b_u 'b_u u him ma mijudíoh_u, n_ε din thengui n_ε da th_εxcä n_ε di cuarcä b_u ja ra za, ga tu b_u, n_ε da t'ägui. P_ε nu'_u ná hyupa ga thamb_εnigä, bi 'y_εngähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo n_ε ra Xuua bi 'yãp rá mate ra Jesús nangue y_u ts'unt'_u

²⁰ N_ε nu'_u rá mbe ra Jacobo n_ε ra Xuua, ngue y_u ts'unt'_u ra Zebedeo_u, bin danyahmu b_u ja a rá gua ra Jesús, in nde 'b_ε'a da 'yãpi. ²¹ N_ε nu' ra Jesús bi 'y_εmbi:

—'B_ε'a guí nde ga øt'e e, bi 'y_εmbi.

—Dami 'yørca ra mate ngue nu'_u b_u guí 'yøt' ran ts'ut'abi, 'da xtí hyut'_u ma t'uhni, bi 'y_εn'a ra xisu.

²² Bi dã a ra Jesús:

—P_ε hin guí pãdi 'b_ε'a nam bøn'a gá 'yãqui.

N_ε bi 'yän'na ra Jacobo n_ε ra Xuua:

—Ha guí _εna n_ε'aui guí hyät'ui guí nuui ran unbi tengu gan nugä, bi 'y_εn'a ra Jesús.

N_ε bi dã u b_uya:

—Hãha, ga hãt'be.

²³ —Majuãni maha, n_ε'aui guí nuui ran unbi tengu gan nugä, p_ε hinguí sã ga 'da'a ran t'èdi guí ähmi. P_ε gue'a ma Ta di un rán t'èdi to'o in ndepe 'da xtí hyutho 'b_u dán ts'ut'abigä, bi 'y_εn'a ra Jesús.

²⁴ N_ε nugähe dí 'd_εt'agähe b_uya dán cu_ε 'b_u má øhmbe a 'b_ε'a bi man u yoho. ²⁵ N_ε gä bi zongahe ra Jesús dí 'd_ε'mayohohe, n_ε bi 'y_εnje:

—Nu'_u y_u ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yá 'y_εh_ε to'o gätho di manda, n_ε tengu'b_u magues_ε yá ts'edi u. ²⁶ P_ε nu'ah_u hinga gue'a guí 'yøth_u a. P_εgue gan 'y_εh_ε thohoh_u nangu u mi'da 'b_u guí nde din ja ni ts'edih_u. ²⁷⁻²⁸ N_ε nu'ah_u 'b_u guín nde gam 'bet'oh_u, guí 'yøth_u ngue hin'y_u ni ts'edih_u n_ε gan 'y_εh_ε thohoh_u, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá _εcä dam hmugä, p_ε bá _εcä dan 'y_εh_εgä n_ε ga dã

ma te gan yǎnba yá te yǎ ja'i, bi 'yǎnje ra Jesús.

Yoho yǎ xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁹ Nε nu'bu xø má nεxhe bu ra hnini Jericó, xǎn ngu yǎ ja'i bi dεntho na ra Jesús. ³⁰ Nε mí hupǎ yoho yǎ xädä bu ja ra nden'yu. Nu'bu mí 'yøde mba bu ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rá m bom'beto i ra David, dami huǎgǎ'be, bi 'yǎn'ǎ yǎ xädä.

³¹ Nε nu yǎ ja'i mín 'yohǎ ra Jesús bi hεcpǎ ǎ yǎ xädä. Pε man'da bi mba ǎ, bi 'yǎm mahø'n'a:

—Grá Hmu, rá m bom'beto i ra David, dami huǎgǎ'be, bi 'yǎn'ǎ.

³² Nu ra Jesús buya 'bu mí 'yø a man ǎ yǎ xädä, bi 'yǎnni:

—'Be'a guín nde ga øt'au, bi 'yǎmp'ǎ.

³³ Nu'ǎ bi dǎti:

—Grá Hmu, xoga ma dǎ'be, bi 'yǎn'ǎ.

³⁴ ξmmε bi huεc'a ra Jesús ǎ, bi dǎrpa thohe yá dǎ, 'bex bi xoh yá dǎ nε bi dεn'na ra Jesús buya.

21

Yǎ ja'i bi 'yǎspa ara Jesús 'bu mí yǎrpǎ Jerusalén

¹ Nε bi zø m bu ja ra ndehnini Betfagé, nubǎ ja ra nyuni Olivos, nε him ma yabu ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús buya bi mbεn'ndǎ yoho ma mixädihe, ² nε bi 'yǎmbi:

—Ní mbε nǎ ja ra t'ǎhnini, guehnǎ gua tǐmmi n'da ra buru in 'youi rá bǎsi. Bá xocui, nε bá siui ua ǎ. ³ Nu'bu

da t'ǎn'au, 'be'a gui jahui, “Nu'a ra hmu da hyon'i ts'ǎ nε 'bexgue ba sin'a thohe'be,” gui 'yǎm thohoui, bi 'yǎn'a ra Jesús.

⁴ Nε guehna bi man ra pøngahyǎ maya'bu ngue din ja 'bu mí 'yǎna:

⁵ Gui 'yǎmfǎ yǎ mεngu bu Jerusalén:

“Dami nuhu ya ba εcua ni hmuts'ut'abihǎ, nε hin din 'yǎts'i, ba hyux'a n'da zi buru thohe

bán 'youi rá bǎsi,” gui 'yǎmfǎ, bi 'yǎn'a ra pøngahyǎ maya'bu.

⁶ Nu ma mixädihe buya bi mba nε bi 'yøt'a bi xih ra Jesús.

⁷ Nε bá si ra buru nε'a rá bǎsi, nε bi gǎspa yá coto nε bi hyux'a ra Jesús buya.

⁸ Nε nu yǎ ja'i ξmmε xǎn ngu ǎ bi dεnni nε bi mbøh yá coto bu ja ra 'yu nε yá pahni, nε yá paxi yǎ za bi mbøcpǎ bu ngue da thopǎ ra Jesús. Nε bi 'yǎt'inde ra Jesús. ⁹ Nε nu'ǎ i 'bet'o nε'ǎ bim 'bejua bi mbuǎ na thuhu buya, bi 'yǎna:

—Mixte thohe rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Nε xǎn ngu rán jǎpi in 'youi, nguetho bá εhe nangue rá thuhu Oǎ, ra Hmu. Mixte thohe Oǎ mahǎts'i, bi 'yǎn'ǎ yǎ ja'i bu ní mba.

¹⁰ Nε nu'bu bi yǎrpǎ Jerusalén ra Jesús, gǎtho mí 'buǎ ja ra hnini bi hyonya thohe, nε bi 'yǎn'ndǎ mín 'yohǎ ra Jesús:

—To'o nín 'yohǎ na, bi 'yǎn'ǎ.

¹¹—Guehna ra pøngahyǎ, ra Jesús, ra mεngu Nazaret bu ra häi Galilea, bi 'yǎn'ǎ bi t'ǎnni.

Bi hyøn a thi ɥ mim pä bɥ ja ra nijä ra Jesús

12 Nɛ nu'bɥ mi zøm bɥ Jerusalén a ra Jesús bi ɥarpɥ ja rá ðanijä Ojä, bi hyøn a thi gätho ɥ mim pä bɥ nɛ'ɥ mín tai bɥ. Nɛ bi ndønpra yá mɛxa ɥ midí päh ɥ mbeti, nɛ bi bɥntpa yán thuts'i ɥ mi pä ɥ ts'äha, nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

13 “I thø a ma ngu ngue da mba nthandegä bɥ,” i ɛn Ojä, i ɛm bɥ ja rám hma. Pɛ nu'ahɥ gá'yørpadahɥ tengu'bɥ ra hyädo guerpɥ nín 'yän'ɥ ɥ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

14 Nɛ nu'bɥ mí 'bɥpɥ ja ra ðanijä, xø bi zøm bɥ mi'da ɥ xädä, nɛ'ɥ mi dogua. Nu ra Jesús bi hoc'ɥ bɥya. 15 Pɛ nu ɥ hmumbäjä nɛ ɥ xänbate nijä him bi numanho yán t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesús bɥ. Nɛ bin cuɛ 'bɥ mí 'yø a bi man'ɥ ɥ t'uhni 'bɥ mí 'yɛna: “Majäpi rám bom'betø ra David,” bi t'ɛmp'a ra Jesús:

16 —Ha hin guí ø'a 'bɛ'a man ɥ t'uhni ngue i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

—Dí øcä a i man'ɥ, bi 'yɛn'a. Pɛ xi ahɥ ha hin guím bɛmhɥ a i mam bɥ ja rám hma Ojä ngue i ɛna:

Gá japi bi bømanho a i man ɥ ɥ t'uhni 'bɥ i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a Ojä 'bɥ mi t'ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

17 Nɛ bi zotrɥ ɥ ɥ hmumbäjä nɛ ɥ xänbate, dá mbäcähe a ra Jesús, bán oxähe bɥ ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

18 Nɛ nu'bɥ mí hyax bɥya, xø dá pengähe a ra Jesús bɥ Jerusalén. Nɛ bin tumanthuhu bɥ 'yu. 19 Nɛ bi nu n'da ra za bɥ ja ra nden'yu, bi mba ɛna da ðucpa n'da rán dät'ä. Pɛ hønt'ɥ yá paxi mi ja. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya, njäm'bɥ din zɥh nin dät'ä ya.

Nɛ 'bexgue bi 'yot'a ra za bɥya.

20 Nu'bɥ mán nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe nɛ dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá ɛmfɛ.

21 Bi ðä'a ra Jesús:

—Majuäni dí xi ahɥ, nu'bɥ gui 'yɛc'yɛigahɥ xɥn ho, nɛ n'dat'a guim bɛmhɥ a rá ts'edi Ojä, hinga hønt'a dá øt'ä sä gui 'yøthɥ, pɛ sä gui 'yøthɥ man'da xɥn hɛi. Sä gui xihmbɥ nɥ ra t'øhø: “Dami 'uegue guin hyøzɛɛ bɥ ja ra ðejä,” gui 'yɛmfɥ, nɛ da 'ueh pɥya. 22 Nɛ nu Ojä di 'da ahɥ 'bɛ'a gä guí äfɥ 'bɥ n'dat'a guím bɛmhɥ a rá ts'edi Ojä, bi 'yɛngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ɛdi

23 Nɛ nu'bɥ má sømhbe bɥ Jerusalén, xø bin xänbate bɥ ja ra ðanijä a ra Jesús. Nɛ xø bi mba bɥ ɥ hmumbäjä nɛ mi'da ma ngarphe, nɛ bi 'yän mahøn'a:

—Hanja gní 'yøt'a njabɥ. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛn'ɥ.

24-25 Bi 'yɛn'a ra Jesús bɥya:

—Nɛcä gä ä'n'nahɥ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixyä. Hague Ojä uague

yu ja'i. Nu'bu gui xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi büya, bi 'yë'n'a ra Jesús.

Në bin 'yë'mzëhe ü yu hmumbäjä në yu xänbäte nijä:

—“Be'a gue ga xihmbü, nguetho nu'bu ga ëmfü, “Ojä bi un rán t'ëdi a ra Xuua,” në da 'yëna: “Hanja hin gá 'yëc'yëihü thä.”²⁶ Në nu'bu ga ëmfü, “yu ja'i thoho bi un rán t'ëdi ra Xuua,” pë da zëjü yu ja'i 'bü, nguetho im bënü ngue rá pøngahyá Ojä a ra Xuua, bin 'yë'mzëhe ü.

²⁷ Janangue'a bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Hin dí pähmbe, bi 'yëntho ü.

Nu ra Jesús büya bi 'yëna:

—Xinga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'ëdi ga øt'ä a dí øt'ä, bi t'ëmp'ü.

Ran t'uti a yoho yu ts'unt'ü bi sih ra 'bëfi

²⁸ Në man'da bi man ra Jesús, bi 'yëna:

—Nu n'da ran 'yohü mí 'bü i yoho yú ts'unt'ü. Në bi 'yëmp'a n'da rá ts'unt'ü: “Ní mba bü huähi, bäm pëfi,” bi 'yëmbi. ²⁹ Në bi dë'a rá ts'unt'ü: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yëntho. Pë m'bëjua bin 'yomfëni ts'ü në bi mba bim pëfi. ³⁰ Në'a man'da rá ts'unt'ü bi xifi da mba mahøn'a. “Häha, ga mba,” bi 'yëna. Pë him bi mba, bi 'yë'n'a ra Jesús. ³¹ Në xø bi 'yän'ndü yu xänbäte nijä:

—Nuya, dami xiqui nangue ran t'uti dá xi ahü, nda'a ní ts'unt'ü ngue njuantho bi

'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yë'n'a ra Jesús.

Nu'ü bi dätì:

—Masque nu'a ra ts'unt'ü him mi nde da mba 'bü ra mbüdi, gue'a njuantho bi 'yøt'a rá pähä rá ta, bi 'yë'n'a.

Në nubüya bi 'yë'n'a ra Jesús:

—Guehma majuäni dí xi ahü, nu yu ziyate hyäcahäi në yu xisu 'yomt'ëni, man'da da yurpü di manda rá ts'ëdi Ojä, pë nu ahü hin gui cäthü bü. ³² Nguetho nu'bü mi xi'ahü a ra Xuua Nxixyá, bi xän'nahü a ra 'yu xän ho, në nu ahü hin gá 'yëc'yëihü. Pë nu yu hyäcahäi në yu xisu i 'yomt'ëni, man'da go bi 'yëc'yëi ü në bi päh yú mbüi. Në nu'bü gmí nuhü ü, në guexta'a hin gá nde gá päh ni mbüihü, bi t'ëmp'ü yu hmumbäjä në yu xänbäte nijä.

Rán t'uti yu ts'om'bäi mbëfi

³³ Në bi 'yëm mahøn'a ra Jesús:

—'Yøhmbü ts'ü man'da ran t'uti ga xi ahü. Mí 'bü a n'da ran 'yohü mi ja rán uändät'ä, në bi føt'e, në bi hyø a n'da ra ngu guerpü da thëmp' yu guindät'ä. Në bi mbä'ma n'da ra jädo xän hëts'i, da ndex'ü da nu rá häi.

Në nubüya bi hmit yú häi ü 'da yu mbëfi, në bi nde bi mba n'danni a ran 'yohü büya. ³⁴ Në nu'bü mi ts'ütho din ja yün dät'ä, bá pëhn'i 'da yú 'yëhe da duspa ü yün dät'ä, nguetho gue'a än yähu a, ngue di un'ni ts'ü 'bë'a da bøm bü. ³⁵ Pë nu'ü yu mbëfi bi bënt'ü yüm 'bëhni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbëmthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Në nu'a

man'da, bi hyøta dotho a.
³⁶ Nε xø mahøn'a, bá pɛhn mi'da xɛn ngu yú 'yɛhε ngue xtan duspa yán dät'ä a rá mbɛti ran uandät'ä. Pε nu'u yu mbɛfi xø bi bɛnt mahøn'a 'bɛ mi zøpɛ u, nε 'da'angu bi t'ørpe tengu bi t'ørpa u mbɛdi bi zøpɛ.

³⁷ Nε nubɛya bá pɛn'na rá ts'unt'u zɛhε a rá mbɛti ra huəhi. Bi bɛni: "Masque da numansu ná ma ts'unt'u."
³⁸ Pε nu'bɛ mí nu ba ɛpɛ rá ts'unt'u, nu yu mbɛfi xø bi bɛn'u: "Nuna, rá ts'unt'u zɛhε, da gohmi ra häi na 'bɛ bi du rá ta. Pε mbähä ga hohɛ, janangue ga cosehɛ ra häi bɛya." ³⁹ Nε bi bɛnt bɛya, bi zixpɛ ma'ueni nε bi hyo, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndu mí 'bäpɛ:

—Xi'bɛ da mbase na ra hmu, 'bɛ'a da jap'u yú mbɛfi 'bɛ, bi 'yɛmp'u.

⁴¹ Bi dɔ u bɛya:

—Masque da hyo u yú mbɛfi, nguetho ɛmme yu ts'om'bäi u, nε nu rá häi bɛya di hmit'u i pɔdi da gu't'a ra renta 'bɛ bi zøn ra pa da gu't'i, bi 'yɛn'u.

⁴² Nε xø bi 'yɛm bɛya:

—Ha njəm'bɛ gá nuhɛ bɛ ja rá m hma Ojɔ a ram hma i ɛna: Nu'a ra do bi bunt'u yu gɔdo 'bɛ mi hyøh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu.

Gue'a bi zän Ojɔ a, nε gui hyonya thohohɛ, i ɛm bɛ rá m hma Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nε gue'a i mam bɛ nangue a rá Thahni Ojɔ ngue ra Cristo.
⁴³ Janangue'a dí xi ahɛ, Ojɔ him bi numanho a gá 'yøthɛ nε da thən'nahɛ a ra 'bɛfi bɛ di manda rá ts'ɛdi Ojɔ, din t'un'dɛ mi'da ngue da 'yøt'manho a ra 'bɛfi gmí øthɛ.
⁴⁴ Nε nu'a ra do bi mbɛ ma bunt'i, tengu'bɛ n'da ra xɛndo i ti bɛ ja ra 'yu. Nε hønt'a go to'o da dɔng bɛ ja ra do, din tɛni, nε hønt'a go to'o da zɛ'ma ra do, 'bɛgue da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'bɛ mi 'yø'a bi man a ra Jesús, bi bɔ u yu fariseo nε yu hmumbäjä, gue guesɛ u bi 'yøt'u bi sifi. ⁴⁶ Nε mí nde 'bɛgue xtám bɛnt'a ra Jesús, pɛ him bi bɛnt'i, nguetho mi su u yu jä'i, ngue mi ɛn'u, rá pøngahyɔ Ojɔ a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thɔti

¹ Nε xø bi thoqui bi xänba yu jä'i nangue yu n t'uti thoho bi man a ra Jesús, nε bi 'yɛmp'u:

² —Nu'a ní manda rá ts'ɛdi Ojɔ, i t'øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bɛ min thɔta n'da rá ts'unt'u.

³ Nε bi mbɛn'dɛ yám 'bɛhni ngue ba sinba yú amigo, pɛ him bi nde bá ɛhε. ⁴ Nε xø bi mbɛhn mi'da, bi 'yɛmbi: "Dami xihmbɛ ma amigo ba ɛhε, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmε. Dá manda bi tho 'da man dɔni xɛn zaqui nε ya gátho mahoqui, i ɛn'a ra hmu, gui 'yɛmfɛ." Nε gue'a bi man u yám 'bɛhni. ⁵ Pɛ him

bi 'yærpatho ra güenda u yá amigo, ne bi mba da huahi a n'da, nu man'da bi mba bám pätho, ⁶ ne nu'u mi'da bi bent thoho yám 'behni ne i then-thoho ne bi hyo u. ⁷ Nu'b u mí 'yø a bin ja, emme bin cue ra ts'ut'abi buya, bi mbenh yá dofai bá ho u yu hyote ne bi 'yump'a yá hnini. ⁸ Ne bi xih mahøn'a u yám 'behni: "Nuya him bá ξ'u ma amigo nguetho hing yán säh u ba ξhe. ⁹ Ní mbähä bu ja yu 'yu ne gbá sihu ua hønt'a go má ja'i gba timhbu bu, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thäti." ¹⁰ Nu yám 'behni buya bi mba bu ja yu 'yu ne bá pen bu ja ran thäti to'o gätho bin c'athu bu, pe hinga mfädi 'bu yu ts'om'bäi o gue yu hocjä'i 'da. Ne bi yupu ja rá ngu ra ts'ut'abi yu jä'i.

¹¹ Ne nu ra ts'ut'abi buya bi yærpu mbo da nu u yu jä'i bi zøm bu. Ne bi nu n'da ran 'yohu ngue him mi he u yá he i the 'bu in ja n'da ran thäti. ¹² Ne bi 'yæn'a ra ts'ut'abi buya: "Xi'i grán 'yohu, hanja gá cut'ua ne hin gui he yán säui da the ua ja ran thäti," bi 'yæmbi. Pe nu ran 'yohu him bi zä bi däti. ¹³ Ne bi 'yæmp'u yá 'yæhe ra ts'ut'abi: "Dami turpahu yá gua na ran 'yohu ne yá 'ye, ne gui 'yenthu bu ja ra 'bexui. Din zom bu ne din guxu yá ts'i u," bi 'yæn'a ra ts'ut'abi, bi 'yæn'a ra Jesús. ¹⁴ Nguetho xæn ngu i ts'ohni pe hinga gä yán säh u ngue da yærpu, bi 'yæna.

N'da ran t'änni nangue ra

renta bi t'än'na ra Jesús

¹⁵ Ne nubuya bi mba u yu fariseo. N'danni bá nyæse u, bi hyoni 'be'a dí ucpa ra Jesús ngue di yäpi. ¹⁶ Janangue bi 'behn pu 'buh ra Jesús u mi'da yá mifariseohu, ne mi'da ma ngurpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'b u mi zøm bu, bi 'yæn'u:

—Grá xänbate, dí pahmbe gätho majuani guim ma, bi 'yæmp'a ra Jesús u. Ne gui u a majuani rá 'yu Ojä, ne hin gui su 'bu da hnumanho i ogue hin'na, bi 'yæn'u. ¹⁷ Pe dín ndehe gui xije ts'u 'be'a guim beni. Ha din theui yán t'ëdi Ojä ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

¹⁸ Pe nu ra Jesús bi bädi 'be'a mim ben'u ngue in nde da dñi 'be'a dí yäpi. Janangue'a bi 'yæmbi:

—Emme guidi yorpahu a guim bemhbu. Høntho gui nde gui sägdahu. ¹⁹ Xi ni mbeti gní jut ni rentahu, ga nugä, bi 'yæn'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti buya. ²⁰ Ne nu'b u mi nu a ra mbeti, bi 'yæn'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu män t'o'ti ua, bi 'yæn'a ra Jesús.

²¹ —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'yæn'u.

Nu ra Jesús buya bi 'yæmp'u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhd u. Nu'a xin rá mbeti Ojä, gui unhd u Ojä a, bi 'yæn'a ra Jesús.

²² Ne nu'b u mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho u

ngue mi nde xti yapi. Ne xø bi mbatho u.

N'da ran t'änni gue'bu bi dambeni u xøn du

²³ Ne m'bejua buya xø bi zøm bu 'da ma ngurpihe ngue yu saduceo. Nu'u him mi εc'yei ngue da dambeni u xøn du, nguetho mi εn'u, nu rá mbui n'da, ma zä dim 'be 'bu bi du. Ne nu'u bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yεmbi:

²⁴ —Xänbate i, dím bεnthohe ran t'edi bi man ra Moisés, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohu, 'bu 'buh rá xisu, ne hin ním 'bu a n'da rá t'uhni 'bu mi du, nu'a rán 'yohu din thätui a rá xisu a ra du, ne nu'bu dim 'buh rá mbudi t'uhni, da t'εmbi rá t'uhni a xí du. ²⁵ Pe mí 'bucua yoto yan 'yohu midín 'yohuzehε u. Nu'a ra mbudi n'yohu bin thätui n'da ra xisu, pegue bi du n'dihi a ran 'yohu. Ne hin ním 'buh yá t'uhni 'bu mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yohuzehε. ²⁶ Pe ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní dñtho rá t'uhni a ra xisu 'bu mi du. Janangue'a xø bim 'buhmi a man'da rá mbegue. Ne bin ja gue'bu go mi dät'i bim 'buhmi gätho u yá mbe-gue a ra xisu. ²⁷ M'bejua buya neεε ra xisu bi du, bi 'yεn'u. ²⁸ Nuya, dami xije 'be'a din ja 'bu majuani da dambeni u xøn du, ngue guí mamhbu. Nda'a nín 'yohu da 'yεmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'buhmi, bi 'yεmp'a ra Jesús 'bu mi denthoho u.

²⁹ Bi dät'a ra Jesús:

—Nu ahu guídí 'bethohu, nguetho hin guím bεmhbu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja, ne xín guí pähmbu rá ts'edi Oja. ³⁰ Nu'bu bi dambeni u xøn du, ya him man ja ran thäti, pegue dim 'batho tengu yám 'behni Oja mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

³¹⁻³² Ne nangue'a ram hma ngue da dambeni u xøn du. Ha hin gá nuhu bu ja rá t'ohni Oja 'be'a bi ma nangue u ma ndu mbombotahu 'bu mi 'yεna: “Nugä drá Ojägä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i εc'yεigui,” bi 'yεn Oja. Ngubu im ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u, bi 'yεn'a ra Jesús.

³³ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xänbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'edi man'da mahyoni

³⁴ Ne nu mi'da ma ngurpihe ngue yu fariseo, 'bu mi nu hin'yu man'da sä da man'u yu saduceo, bin 'yänzehε 'be'a mí sä ngue dí yap'a ra Jesús. ³⁵ Nu'a n'da ra xänbate nangue u yu fariseo buya, bi 'yän'na ra Jesús:

³⁶ —Xänbate i, bi 'yεna, nda'a rán t'edi Oja hñchi thoho ga øt'ähe.

³⁷ Bi dā a ra Jesús buya:

—Nu'a ran t'edi i εna: “Gam bεmhbu Oja ngue gätho ma mbuihu, ne gätho ma ja'ihu, ne gätho man 'yomfεnihu.” ³⁸ Guehna ran t'edi i 'bet'o na, nangue u gä mi'da yan t'edi. ³⁹ Ne'a εna: “Dami huεc ni mija'ihu tengu bu gní

huεczεhe ni ja'ihu." Guehna ná yoho ran t'εdi guexta'a mahyoni na. ⁴⁰ Ne nu'bη gá 'yøthη ya yoho yηn t'εdi, tengu'bη gá jašhη gätho yán t'εdi ra Moisés ne yám hman yú pøngahya Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

To'o rá 'yη a ra Cristo

⁴¹ Ne guexta'a mi 'bäpη yη fariseo, ⁴² ne bi t'εmp'η bηya:

—'Be'a guím bεmhβη, to'o rá 'yη a ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yεmp'η, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bi da η yη fariseo bηya:

—Nu rá Thahni Oja, rám bom'βeto ra David a, bi 'yεn'η.

⁴³ Ne xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Pe ne guesε ra David bi 'yεmbi rá hmu a ra Cristo 'bη hin ním 'bηi, nguetho bi 'yεna:

⁴⁴ Nu Oja bi 'yεmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yεi ga conhui ma ts'εdi gue'bη go dá tapä gätho η man sηihη ngue gui manda η bηya,” bi t'εmp'a ma Hmu, bi 'yεn'a ra David, 'bη mi bεnba rá Hogandāhi Oja 'be'a bi ma.

⁴⁵ Hanja i εmbi rá hmu ne xin rám bom'βeto a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo, bi 'yεn'a ra Jesús, bi 'yεmp'η.

⁴⁶ Ne hin'yη 'be'a bi zä dí dāti, janangue'a him man'dandj bi zä da 'yän'ndη yη fariseo bηya.

23

Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a øt'η yη fariseo ne yη xänbate nijä

¹ Ne nu ra Jesús bi xi η yη ja'i, necähe bηya:

² —I ja yán t'εdi da xän'nahη η yán t'εdi ra Moisés η yη xänbate nijä ne yη fariseo.

³ Dami 'yøhmbη 'bη i xän'nahη η, pe hin gui 'yøthη tengu yán t'øt'e i sänzεhe, nguetho 'dan'yo thohe gä mi'da i øt'e.

⁴ Ne xän hεi i xi ahη gui 'yøthη, tengu'bη n'da ra 'bēni xän hyη i xi ahη gui tuxhη, pe nuse'η xingui ts'η in nde da 'yøt'a i sän zεhe. ⁵ Ne hønt'a i honi da hnumanho yán t'øt'e i ørpη 'bηh yη ja'i. Janangue'a di cuat yá dε yán t'εdi Oja ngue xän ndoho ne i pä't' yú 'yε, ne εmme di ho di hoc yán zädi yú nyampahni. ⁶ Ne εmme di ho rá mbädi din sihmε bη i t'øt' yän ts'ihmε; ne di ho da mipη ja ran thuts'i mahoqui bη ja ra nijä. ⁷ Ne εmme di ho da t'εspa 'bη din zεnguate. Ne i honi da t'εmbi yú xänbate η. Høntho in nde da hnumansu.

⁸ Pe nu ahη o gui ndehη da t'εn ahη gyη xänbatehη, nguetho høngdä ni Xänbatejη ngue drá Thahnigä, ne nu'ahη guidín cuhη, bi 'yεngähe ra Jesús. ⁹ Ne hin gui 'yεmfη ni tahη 'da η i 'bηcua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tahη bí 'bηpη mahεts'i a. ¹⁰ Ne xín gui ndehη ngue da t'εn ahη gyη hmuhη, nguetho guecä drá Thahni Oja ngue ra Cristo, ni Hmujη. ¹¹ Nu'a to'o din 'yεhe thohe nangue yú mijä'ihu, pe gue'a man'da xtán hεts'i bη dá nu Oja a. ¹² Nguetho nu'a i øt'e ngue xän hεts'i, man'da zi cue bη dá nu Oja a, pe nu'a

i øt'e ngue hingui hɛts'i, pɛ man'da xtán hɛts'i bɛ dá nu Ojå a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13 Nɛ nubɛya bi 'yɛmp'u yɛ xänbate nijå nɛ yɛ fariseo:

—Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehɛ bɛ ja ra nijå, nɛ gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guím bɛmhɛ, nguetho gá xihmbɛ ɛ mín nde xtán yɛrpɛ di manda rá ts'ɛdi Ojå, ngue xquí 'yuthɛ ra 'yu, pɛ nɛ tengu'bɛ gá corpa zehɛhɛ ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbahɛ. Nɛsɛ ahɛ hin da zå gui cuthɛ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

14 Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehɛ nɛ gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guí øthɛ. Sä nya'a guí yåhɛ Ojå bɛ ja yá ngun yɛ xisu xøn du yá ndø, ngue guí ɛmhɛ guí äfɛ rá m fäts'i Ojå ɛ, pɛ nɛ guí håspahɛ 'bɛ'a bi zopa yá ndø. Janangue'a man'da xæn ɛtho ran ɛnbi gui nuhɛ.

15 Huɛhi maha ahɛ, gyɛ xänbatehɛ nɛ gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guí øthɛ. Säti thoho gán 'yohɛ hønɛ go hapɛ nɛ yatho gá mbähå, ngue gá sømhɛ bɛ 'bɛ ɛ i thånde yá ojå zehɛ, ngue gá xihmbɛ da den'na nin xädihɛ. Pɛ nu'a to'o bi den'nahɛ man'da gá jafɛ bim 'bɛdi, nɛ 'da gdí mbähå bɛ ja ran ɛnbi mazåi, bi 'yɛmp'u.

16 Huɛhi maha ahɛ, gyɛ ngɛrpihɛ, pɛgue tengu'bɛ gyɛ xädähɛ nɛ guí xihmbɛ ɛ guí xänbahɛ: “Nu'bɛ ja 'bɛ'a bi ma n'da ra jå'i, nɛ bi ndønba rá thuhu ra nijå, hingui jatho di

jå'ts'a,” guí ɛmfɛ. “Pɛ nu'bɛ bi ndønba a rá oro i ja bɛ ja ra nijå, i jatho di jå'ts'a bi ma,” guí ɛmhɛ. 17 Gyɛ 'yåmbåihɛ nɛ gyɛ xädähɛ. Guí ɛmhɛ man'da di muui ra oro xinda gue ra nijå, pɛgue hin'na maha nguetho gue'a ra nijå ní t'ɛmbi xæn ho a ra oro i ja bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. 18 Nɛ guí ɛmhɛ: “Nu'bɛ ja 'bɛ'a bi man a n'da ra jå'i, nɛ bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bɛ ja ra nijå, guí ɛmhɛ hingui jatho di jå'ts'i. Pɛ nu'bɛ bi ndønba rá thuhu ran t'unni i høxpɛ ja ran ts'äya, ya ra ts'oquí a bɛya 'bɛ him bi jå'ts'i,” guí ɛmhɛ. 19 Gyɛ 'yåmbåihɛ, tengu'bɛ gyɛ xädähɛ. Guí ɛmhɛ man'da di muui ɛ yɛ 'bøts'e i ja bɛ xinda gue ran ts'äya. Pɛgue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ɛmbi xæn ho ɛ yɛ 'bøts'e bí ja bɛ. 20 Nguetho nu'a bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bɛ ja ra nijå, hinga hønt'a ran ts'äya, pɛ gätho í ndønba rá thuhu 'bɛ'a gätho høxpɛ. 21 Nɛ nu'a to'o bi ndønba rá thuhu ra nijå, hinga hønt'a ra nijå bi ndønba rá thuhu, pɛ nɛ a rá thuhu Ojå bi ndønbi, nguetho rá ngu Ojå a ra nijå. 22 Nɛ'bɛ n'da bi ndønba rá thuhu mahɛts'i, pɛ hinga høn bɛ mahɛts'i bi ndøni, pɛ nɛ a rá thuhu Ojå bi ndønbi, nguetho bí 'bɛpɛ Ojå bɛ mahɛts'i.

23 Huɛhi maha ahɛ gyɛ xänbatehɛ nɛ gyɛ fariseohɛ, ɛmme guidí yorpahɛ a guí øthɛ. Hin njam'bɛ gá pumbɛnihɛ gá hyåxhɛ bɛ

ja ra nija a ná 'det'a yú 'yēthi yu tūh bi bōxpū ja ni huāhih, tengu bi man ra Moisés, pē gá pumbēnih u yūn t'ēdi man'da mahyoni, ngue i ēna: “Da gdí numanhoh ni mijā'ih, nē din ja nin huēcateh, nē gui 'yēc'yēih Ojā.” Guehya nde'bū man'da gan ēhya gui 'yōthū, madague'bū gui thoqui gui 'yōthū u mi'da.

²⁴ Pē gá 'yōthū tengu'bū gám fāhmbū ngue xínga n'da ra 'uē i sá di uāshū 'bū ja a guí sih, pē nu'a go ra fani nē man'da go hin gá nuhū 'bū gmí tuthū a, nguetho hin guí pāhmbū nda'a nín t'ēdi man'da xūn ndoho.

²⁵ Huēhi maha ahū gyū xānbateh nē gyū fariseoh, ēmmē guidí yorpahū a guím bēmhū. Gá 'yēmhbū xūn hothon ahū, pē gá 'yōthū tengu'bū n'da ra baso bi mba m'berpe bū maxōts'e, pē hinga nēpū mbo. Nē tengu'bū n'da ra mbohi hōn bū ní ndi a hāi bi 'berpe, nē guín jahū bū nguetho ēmmē i yuh ni mbūihū nangue ram fē nē ran ts'iyate. ²⁶ Gyū xādāhū, nde'bū gui 'yōthū tengu'bū nēpū mbo bin sāt'i n'da ra mbohi, nē majuāni xtán ho ahū būya, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁷ Huēhi maha ahū gyū xānbateh nē gyū fariseoh, ēmmē guidí yorpahū a guím bēmhū. Nē guín jahū tengu'bū ra jādo bū ja ran 'yāgui ngue xūn t'axi maxōts'e, nē mahotho, pē nubū mbo, yupū yū do'yodu nē gā mi'da xūn xātho. ²⁸ Guín

jahū bū. Nubū na nu ahū yū jā'i, ēna xūn ho ahū. ēmmē guidí yorpahū a guím bēmhū nē ēmmē yuh ran ts'o ni mbūihū, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁹ Pē í huēhi maha ahū gyū xānbateh nē gyū fariseoh. Guidí yorpahū a guí ōthū. Gá hocpahū yú jādon'yāgui u yú pōngahyā Ojā maya'bū bi hyo nim bombōtahū, nē'ū yú jādon'yāgui u guí ēmfū yū hocjā'i gá hocpahū.

³⁰ Nē sá guí ēmhū: “Nu'bū di 'būhmbū u 'bū mi hyo yú pōngahyā Ojā u mam bombōtahū, nē xcá uthū ngue hingui ho a bi 'yōt'e, nē xcá 'uethohū,” guidín 'yēmfū. ³¹ Janangue'a gadín juānzehēhū ya ngue yú 'yū ahū yū hyote. ³² Dami juahmbū a ra 'bēfi bi 'yut'ahū nim bombōtahū, bi 'yēn'a ra Jesús.

³³ Tengu'bū gyū pozūhū. Hin da zā gui 'dahmbū bū ja ra sibi njām'bū i huēt'i. ³⁴ Nguetho, nu'bū ba pēn'nahū ma pōngahyā nē ma xānbate, hin gui simanhohū u, gui hyohū u 'da, nē gui cuathū bū ja ra za u 'da, nē gui fēhmbū u 'da bū ja ni nijāhū. Nē ēmmē gui ucpadahū u 'da 'bū i 'yo bū ja ni hninihū. ³⁵ Nē nangue a gui 'yōthū, tengu'bū gá hyosehū u gā yūn hocjā'i bi tho gue'bū go rá mbūdi ra ximhāi, 'bū mí tho ra Abel ngue man ra hocjā'i nē asta gue'bū mi tho a ra Zacarías, rá ts'ant'ū ra Berequías, gá hyohū bū ja rá goxthi ra nija. ³⁶ Majuāni dí xi ahū, tengu'bū ni ts'oqui zehēhū u gā yūn thote i jatho

ya, nε da ts'än'nah_u ran unbi nangue _u, bi 'yεn'a ra Jesús, bi t'εmp'_u y_u xänbate nijä nε y_u fariseo.

Bi huεc'_u y_u mεngu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Nε nub_uya bi xi a n'da ram hma _u y_u mεngu b_u Jerusalén, bi 'yεmbi:

—εmme dím bεn ah_u gy_u mεnguh_u Jerusalén. Nzai guí hoh_u y_u pōngahyā, nε guidí bat'adoh_u _u mi'da ba pεn'nah_u Ojā. Nε x_un ngu y_u nidi dím bεngä xcá pεt'ah_u xcá jamansu ah_u, tengu'b_u n'da ra sumfō di pεt yá t'ahni nε i comp' rá hua, pε nu'ah_u, hin gá ndeh_u xcá ja ah_u b_u, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuh_u ya, nu ni hninih_u tengu'b_u ya njongui 'b_up_u ya, ³⁹ nguetho hin gui nuj_u mahōn'a jaque'b_u bi zōn ra ora ba pengä ua nε gui 'yεscah_u. “Majāpi a ba εhe nangue rá thuhu ma Hmuh_u Ojā,” gui 'yεnj_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra dānijā

¹ Nε nub_uya, nu ra Jesús 'b_u mi bōm b_u ja ra dānijā, dá utähe 'bε'a gä mí ja b_u ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá εmfe.

² Pε nu ra Jesús bi 'yεnje:

—Guí nuh_u ngue mahotho i ja ua, pε gätho da mba nso't'i, nε xinga n'da ra do din tōcua ngue hin da mba ma juadi, bi 'yεn'a ra Jesús.

M'bet'o din ja y_u hmεpya 'b_u ran zεgui

³ Nε dá nεxähe dá mbähmbe b_u ja ra nyuni Olivos. Nε ní mip_u ra Jesús dá ändähe 'b_u njom mí øde, yá xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gäm mam b_u ja ra nijā. 'Bε'a ní hmεpya din ja 'b_u guá pengui mahōn'a nε'b_u ran zεgui ra pa, dá εmfe b_uya.

⁴ Nε bi 'yεngähe ra Jesús:

—Damim fähmb_u 'dahma njon da hyä ah_u. ⁵ Nguetho x_un ngu y_u hyäte ba εhe da 'yεna: “Nugä, guecä, rá thahnigä Ojā, drä Cristogä,” da 'yεn ah_u. Nε x_un ngu da hyät'_u nangue ra fehni da man _u.

⁶ Nε nu'b_u gui 'yōhmb_u ngue din ja y_u sui, o gue'b_u gui 'yōhmb_u i ja b_u ja 'da y_u hnini ya, pε o guín suh_u, nguetho jatho din ja _u. Nε nu'b_u bin ja _u, xinga gue'b_u rán zεgui'b_u.

⁷ Nguetho da ndants'_u 'da y_u ts'ut'abi din sähmb_u _u yá mi ts'ut'abih_u, nε da ndanc'_u 'da y_u hnini din sähmb_u mi'da y_u hnini. Nε x_un ngu y_u nidj_u din ja ra thuhu, nε ra dāgεhε, nε din ja y_u 'yāmhäi b_u ja y_u xεqui ua ja ra ximhäi.

⁸ Pε nu'_u, yá mbadi thoho y_un unbi din ja _u.

⁹ Nε da mba ma dä ah_u nε da ts'ix ah_u ngue din un'nah_u, nε da tho ah_u 'da ah_u. Nε gätho y_u jā'i da zan ah_u nguetho guí tengah_u.

¹⁰ Nε nu'_u 'da mí εc'yεigui, m'bejua da 'uesε. Nε guesε _u di dä _u ma 'yεc'yεi da mba ma unbi. ¹¹ Nε dim 'b_ui x_un ngu y_u hyäte pōngahyā nε x_un ngu y_u jā'i da hyät'_u. ¹² Nε nangue

a ran ts'o xtá ngu, him ma din ja yán huɛcate ɯ 'da. ¹³ Pɛ nu'a da hyät'i gue'bu go ran zegui, da dāha dim pø a. ¹⁴ Nɛ gātho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zä dí yarpɯ di manda rá ts'edi Ojā n'da. Nɛ gātho yu jā'i 'dahma 'dan'yo bu na yā da sifi, nɛ nubuya, gue'a ra pa ran zegui a buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pøngahyā Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da ran ts'o di ts'oni gātho. Janangue'a nu'bu gá nuhu da mbudi din ja bu ja ra dānijā a, dami 'dahmbu bu ra xɛqui Judea, ní mbähä bu ja yu dāpo. Nguetho nts'utho ran ɯnbi din jabu. ¹⁷ 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi tōhmbu bu maxøts'e ra tōcangu, hin gui cuthu mbo ra ngu ngue gui hyaxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. ¹⁸ Nɛ nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huāhihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhbu ngue gba çā ni xi'yohu. Dami 'dathohu. ¹⁹ Huɛcate ɯ yu xisu in ha't'uhni ɯ yu pa ɯ, nɛ'ɯ i 'buh yú 'uere, nguetho xun he'i thoho da 'da ɯ. ²⁰ 'Yäfu rá mate Ojā hinga gue'ɯ yu pa xtan sɛ din ja ahɯ ran 'dagui, nɛ xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man ɯ yun t'ɛdi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. ²¹ Dami 'yäfu rá mate Ojā, nguetho nu'a ran ɯnbi din ja, hin jam'bu n'dandj xøn ja gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. Nɛ nu'bu ya bin ja, hin man'dandj din ja a ran ɯnbi tengu a. ²² Nɛ nu Ojā da zänba thoho ɯ yun ɯnbi din ja nangu a di huɛc'ɯ xí

huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

²³ Nu'ɯ yu pa ɯ, “Dami nuhu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yɛn ahɯ. Nɛ nu'ɯ mi'da da 'yɛn ahɯ: “Dami nuhu i 'bähnu ra Cristo.” Pɛ o gui ɛc'yɛihɯ ɯ. ²⁴ Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sä da 'yɛn'ɯ: “Guecä, rá thahni Ojā, drá Cristogä,” sä da 'yɛn'ɯ. Nɛ xun ngu da 'yɛna ngue dim pøngahyā nangu Ojā, nɛ da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e nɛ yu hmɛpya ngue da nde da hyät yu jā'i. Nɛ da hyoni 'be'a da zä dí hyät'ɯ xí huahn Ojā. ²⁵ Nuya gātho dá xi ahɯ guerpɯ da zä gui pāhmbu 'be'a din ja. ²⁶ Janangue nu'bu da 'yɛn ahɯ: “Ní mbähä, bí 'bäpɯ ma'ueni a ra Cristo,” da 'yɛn'ahɯ, pɛ o gui pähä. O gue da 'yɛn'ahɯ: “Bá cuthu ua, i 'bäcua ra Cristo,” da 'yɛn'ahɯ, pɛ o gui cuthu bu. ²⁷ Nguetho nu'bu bá pengä ua mahøn'a, nugä ngue dán jā'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nɛqui ra huei ngue dam 'bathogä gātho ra ximhäi. ²⁸ Nɛ tengu i øt' yu pada, ɛmme di pɛti bu 'ben ɯ xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu ɯ yu ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

²⁹ Nɛ xø bi thoqui bi man ra Jesús nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bu bin ja a ran ɯnbi buya, him man di nɛc ra hyadi nɛ ra zāna, nu'ɯ yu sø 'buru mahɛts'i da dāgui. Gātho bí ja bu mahɛts'i gä di 'bɛh yú ts'edi ɯ. ³⁰ Nɛ nubuya di nɛqui bu mahɛts'i ra hmɛpya

nanguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugui ba ecä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi tate thoho, mixte thoho, bi 'y'en'a ra Jesús. ³¹ Ne nts'edi din ya ra thaxi. Ne ba penhdä yäm 'behni Oja di peti gätho u bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

³² Guim bεmhbu 'be'a dí othu ua ma häihu dyu israelhu, ngue nu'bu dí nuhu bi mbudi dim puh yá mbui 'da yu za, ya dí pahmbu mi ts'utho ba epu yá pa ra pa'ye. ³³ Ne ngutho 'bu guín nuhu bin ja gätho ya yun unbi dí xi ahü, gui pahmbu buya ngue mbe rán zegui. ³⁴ Ne majuani dí xi ahü, di 'butho ua 'da ahü 'bu bi mbudi din ja. ³⁵ Nu ra ximhäi ne mahets'i da zöni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

³⁶ Pe njongui padi nda'a ní pa din ja a dí m mangä ya, xinga gue'u yäm 'behni Oja mahets'i ne xinga guengä rá Ts'unt'ugä Oja dí padi, pe hont'a Oja ma Ta i pa a ra ora din ja.

³⁷ Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá pengä mahön'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nu yu pa u ngue'bu mi ts'utho din ja ra dambunt'i, nu yu ja'i mi 'buhmbu ra Noé hont'a ran ts'ihme mim bēni ne hont'a ran thati mí honi, gue'bu go mí yurpu ja ra mbosa ra Noé. ³⁹ Ne him bi 'yurpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yuh

ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahön'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰ Ne dim 'bu i yoho yun 'yohu bu ja a ra huahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. ⁴¹ Ne'bu di cum bu ja n'da ra ngu yoho yu xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴² Janangue'a dí xi ahü, o guí tonspahu ra t'aha, nguetho hin guí pahmbu 'be'a ní ora ba ε a ni hmuhu. ⁴³ Nu'bu n'da ran 'yohu xtám badi nda'a ní xui xtán yurpu yu be bu ja rá ngu, xtín äthä, xtán dö'mi, ne hin xtá japi xtá nyurpu ja rá ngu ngue da bepi 'be'a i ja bu. Pe hingui padi 'be'a ní pa, janangue'a i tō'mi gätho yu pa. ⁴⁴ Janangue'a dí xi ahü, damin sähu nguetho ts'urpu thoho ga söcä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui töcpä ga söcä, bi 'y'en'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbefi

⁴⁵⁻⁴⁶ Ne xö bi 'yēna:

—Dami 'yöthu tengu'bu gyu hogambefihu. Nu'a ra ngurpambefi 'bu xun ho i ö't'e, ne nu'bu da mba n'danni rá hmu da zopu ja rá ngu, da 'yöt'e tengu'bu i 'buse bu rá hmu. Ne nu'bu bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'befi, ne xun ngu ran japi da nu a buya. ⁴⁷ Majuani dí xi ahü, nu'a ra ngurpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gätho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ Pe nu'bu ra ts'om'bäi a

ra ngurpambɛfi, nɛ im bɛni
ngue him 'be ba penc'a rá
hmu, ⁴⁹ nɛ di ɛnba yá 'yɛhɛ nɛ
i tenthoho yɛ mihni, ⁵⁰ ts'arpu
thoho ba penc'a rá hmu n'da
ra pa ngue hingui pɔ a ra
ngurpambɛfi. ⁵¹ Nɛ nubɛya
din t'un'na n'da ran ɛnbi xɛn
ɛtho, nɛ n'dat'a ran ɛnbi da
nuhɛ ɛ di yorpa a im bɛni. Nɛ
din zom bɛya nɛ din guxtrɛ
yú ts'i bɛ ja ran ɛnbi mazai, bi
'yɛn'a ra Jesús.

25

*N'da ran t'uti nangue yɛ
hmute xtí hyɛn yɛn thɔti*

¹ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nu'bɛ bi 'yɔt' ran ts'ɛt'abi
Oja, din ja tengu bin ja 'bɛ
min ja n'da ran thɔti. Nu'a
to'o gá bin sá, bi thopɛ mbo,
pɛ nu'ɛ him bin sá, bi gopɛ
thi ɛ. Nu'bɛ min ja ran thɔti,
'dɛt'a yɛ hmute bi mba, ɛna
xtín hyɛmhɛ ɛ din thɔti. Nɛ
bá the yá bombilla mi tɔm'ma
ran 'yohɛ din thɔti. ² Pɛ nu'ɛ
cɛt'a yɛ hmute yɛ 'yɔmbɛi ɛ,
nɛ nu'ɛ mi cɛt'a bin 'yomfɛni
ɛ. ³ Nɛ nu'ɛ yɛ 'yɔmbɛi him
bi dux man'da ra sibi ngue
xta xirpa yá bombilla 'bɛ bin
the a po bɛ. ⁴ Pɛ nu'ɛ bin
'yomfɛni, bi dux yá sibi ngue
da xirba rá bombilla 'bɛ bin
the a po bɛ. ⁵ Nɛ nu'a ran
'yohɛ him 'be bi zɔm bɛ. Nɛ
nu yɛ dɔ'mate bi zɛh ra t'ɔha
ɛ. ⁶ Nu'bɛ made ra xui bi 'yɔ
a n'da ra nde bi 'yɛna: “Ya ba
ɛcua ran 'yohɛ, ndanshɛ, ba
thɔhmbɛ,” bi 'yɛna. ⁷ Gátho bi
ndang bɛya nɛ bi hoc yá sibi ɛ.
⁸ Pɛ nu'ɛ yɛ 'yɔmbɛi, bi 'yɛmp'ɛ

bin 'yomfɛni: “Daje ts'ɛ ni
sibihɛ nguetho i nde da huɛt
ma bombillahe,” bi 'yɛn'ɛ. ⁹ Pɛ
bi dɔ ɛ bi dux yá sibi: “Hin
da zá, nguetho nu'bɛ ga 'da
ahe go da huɛt' ma sibihɛ 'bɛ.
Pɛ xɛn ho 'bɛ gui mbähä gba
támhbɛ.” ¹⁰ Pɛ nu'bɛ mi mba
ba tán ra sibi, 'bexgue bi zɔm
bɛ a ran 'yohɛ din thɔti. Nɛ
nu'ɛ yɛ hmute bi dux yá sibi
bi yɛrpɛ mbo ngue da nu ra
ngo ran thɔti, nɛ 'bex bi mba
njut'i ra goxthi bɛya. ¹¹ Nɛ
nu'bɛ mi zɔm bɛ ɛ xí mba bá
tán ra sibi, bi nu ngue njut'i
tho ra goxthi, nɛ bi mba ɛ, bi
'yɛn'ɛ: “Gra hmu, grá hmu,
dami xoqui,” bi 'yɛn'ɛ. ¹² Pɛ
nu'a ra hmu bi dɛt'ɛ: “Hin
dí padi to'o ahɛ,” bi 'yɛmbi,
nɛ him bi xocpi, bi 'yɛn'a ra
Jesús.

¹³ Nɛ bi 'yɛnje ra Jesús bɛya:

—Gue'a dí xi ahɛ, nde'bɛ
gan äthahɛ nguetho hin gui
pɔhmbɛ a ra pa ba pengä
ua, guécä dán ja'igä ua ja ra
ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ
mí 'yɛngähe.

*N'da rán t'uti yɛ 'yɛhɛ bi
ts'ocpa ra mbɛti*

¹⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi
man ra Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bɛ bi 'yɔt' ran ts'ɛt'abi
Oja, da 'yɔt'e tengu bi 'yɔt'a
n'da ran 'yohɛ 'bɛ mi zon'ndɛ
yá 'yɛhɛ, bi 'yän'na rá mbɛti
xí zocpi. Nguetho nu'bɛ mí
mba n'danni n'da ra häi, bi
zon'ndɛ yá 'yɛhɛ da zocpa rá
mbɛti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yɛhɛ bi zocpa
cɛt'a mahuahi ngue di pɛpi;
nɛ nu man'da, yo mahuahi
bi zocpa a; nɛ nu man'da bi

zocpa n'da mahuąhi. Bi unni hangu xət'a di pəpi n'da ngu n'da. Ne bi mba bəya. ¹⁶ Ne nu'a bi unni cət'a mahuąhi, bi pəpi ne bi dəh mi cət'a mahuąhi. ¹⁷ Ne'a bi unni yomahuąhi, yomahuąhi xø bi dəpi. ¹⁸ Pe nu'a bi un'na n'da mahuąhi, bi mba bá cət'a häi a rá mbeti xi un'na rá hmu.

¹⁹ Ne him 'be bá penc rá hmu. Pe nu'bu mi zøhø bi zon'ndu yú 'yęhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yøt'u. ²⁰ M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cət'a mahuąhi, ne bi dáp'a rá hmu cət'a mahuąhi ngue rá mbeti zehę rá hmu. Ne xø bi un'na xí dąha ngue mi cət'a mahuąhi, ne bi 'yęmbi: "Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nehna cət'a mahuąhi dá tąha," bi 'yęmbi. ²¹ "Xun ho," bi 'yęn'a rá hmu. "Nu'i grá hogambęfi," bi t'ęm bəya. "Xun ho gá 'yørpa a ts'ut'ho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xun ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau," bi 'yęn'a rá hmu.

²² Ne xø bi zøm bu man'da xí unni yo mahuąhi, ne bi 'yęna: "Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nehna mi yomahuąhi dá tąha i ja ua," bi 'yęmp'a rá hmu. ²³ Ne nu'a rá hmu bəya bi 'yęmbi: "Xun ho, grá hogambęfi, xun ho gá 'yøt'e, madague'bu hingui ngu dá 'da i, nuya man'da xun ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau," bi 'yęmbi. ²⁴ Pe nu'bu mí zøm bu a xi hyan'a n'da mahuąhi, bi 'yęmp'a rá hmu: "Grá hmu, mí pęcä ngue hin'yü nin huęcate ne nzai guí honi 'beru gdí hyanba

rá mbeti yu ją'i ne gui hyanba yú huąhi u 'da. ²⁵ Janangue'a dá pes' thoho a gá 'daqui, dí su gui sęqui 'bu xcá 'betho, ne i ja ua ni mbeti gá 'dac ya," bi 'yęna. ²⁶ Ne nu'a rá hmu bəya bi 'yęmbi: "Gra ndødanhęęi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pęp'a ra mbeti. ²⁷ Nu'bu guí pądi ngue dí numanhogä ga tęcä, sä xquí hmi a ra mbeti ne xtán dąh rán zäbi, ne hin xtím 'beh pəya," bi 'yęn'a rá hmu. ²⁸ Ne bi 'yęmp'u mi'da yú 'yęhe mí 'bäp: "Hyanba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'det'a mahuąhi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pęfi xun ho, man'da xun ngu din t'unni. Pe nu'a him bim pęfi, pę da thąba a zi ts'u mí pę'ts'i. ³⁰ Ne nuna ra ts'om'bäi mbęfi na, bá høthü bu ja ra 'bexui guępü din zom bu ne din guxtpü yú ts'i," bi 'yęn'a ra hmu bəya, bi 'yęn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Ne njabu din ja 'bu bi 'yøt'a ran ts'ut'abi Oją.

Ran t'uti nangue ran ts'ęmbi da t'ørpa yu ją'i

³¹ Ne bi 'yęm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ją'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ut'abigä; dan 'yohe yám 'behni Oją ne ga hupü ja ma mexa ngue din ja ma ts'edi xun ho. ³² Ne dim peti gätho yu ją'i gä na ndoho ra ximhäi bu ga hucä. Ne gätho ga huan'du tengu øt'a n'da ra mbändę'yo, ngue n'danni ga fä'bu yu dę'yo ne n'danni ga fä'bu yu dęnzü. ³³ Ne nu yu dę'yo ga fämp'u

ja man 'yei ne nu yu denzu ga fämp'u ja ma gaha. ³⁴ Ne ga xmp'u dim 'bäpu man 'yei: "Ba xhmbu ua, bi jap'ahu Oja. Ga 'da ahü ra ts'edi an ts'anni ngue gui hyamhbu gue'bu go rá mbadi ra ximhäi," ga xmp'u. ³⁵ "Nguetho gá 'dajü ra hmé 'bu män tumanthuhu; ne gá 'dajü ra dehe 'bu män tuthe; ne gá säyagahu 'da ahü 'bu män 'yo bu n'danni ni hninihü. ³⁶ Ne gá 'dajü ma he 'bu gmí nuhü hin'yü ma hegä; ne gá nuc 'bu män hyenni, ne gá zenguagahu 'bu män ofädi," ga xmp'u, bi 'yén'a ra Jesús. ³⁷ Ne da 'yenc'u: "Grá Hmu, 'be'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dím bëmhbé ngue gán tumanthuhu n'dandi ne gamá 'uün ahe. Ne hin dím bëmhbé ngue gán tuthe ne xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Ne hin dím bëmhbé 'bu xcamá säya ahe, ne xcá 'da ahe ni he. ³⁹ Ne hin dím bëmhbé 'bu gamán hyenni o gue gamán ofädi ngue xcá nu ahe," da 'yengui. ⁴⁰ Ne nugä drá hmuts'ut'abigä, ga xmbä u büya: "Majuani dí xi ahü, nu'a ran ho gá 'yörpahü n'da ma cuhü, madague'a nte di muui bu na hnu, pε guecä gá 'yörca a," ga xmp'u büya, bi 'yén'a ra Jesús.

⁴¹ —Ne nubüya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga xmp'u 'bäpu ja ma gaha: "Dami 'uehmbü ua ja ma hmi, ní mbähä bu ja ra sibi njam'bu da huët'i, nguepu dá sänni din zø a ra zithu ne ü yú mizithuhü. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu

ne hin gá 'uünju, ne dán tuthe, ne hin gá sithegahu, ⁴³ ne hin gá säyagahu 'bu män 'yo bu n'danni, ne hin te má he gá 'dajü 'bu gmín nuhü hin'yü ma hegä; ne hin gá nugui 'bu män hyenni, ne hin gbán nuju 'bu män ofädi," ga xmp'u. ⁴⁴ Ne nu'u da 'yengui: "Grá hmu, 'be'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bu n'danni ra hnini. Ne 'be'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquín hyenni o gue xcamín ofädi," da 'yén'u. ⁴⁵ Pe nugä drá hmuts'ut'abigä, ga xmp'u büya: "Majuani dí xi ahü, n'da ma cu madague'a nte di muui bu na hnu, 'bu hin gá 'yörpahü ran ho, necä hin gá 'yörcahü ran ho," ga xmp'u. ⁴⁶ Ne nu u büya da nu ran unbi mazai. Pe nu'u bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazai u, bi 'yén'a ra Jesús.

26

Nu yu ngurpi bi ma da bent' ra Jesús

¹ Ne nu'bu mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yengähe:

² —Nuya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dämpeti a ran dābaxjua, ne nubüya da mba ma dägä ngue da mba ma cuatigä bu ja ra za, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yengähe ra Jesús.

³ Pe nu'u ma ngurpihe ngue yu hmumbäjä, ne yu xänbate nija, ne yu dāc'yēi, bim peti bu mbo rá mbä't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jeya a. ⁴ Ne bi nyäse u, bi ma nda'a ní fehni da xi a ra Jesús

ngue da bent'i da hyo. ⁵ Ne bi ma, 'be da gua a ra dāmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthā yā jā'i mi 'yo bā ja ram peti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yei ra Jesús

⁶ Ne nu'bā mi mbeng bā ra hnini Betania a ra Jesús, bi zōm bā ja rá ngu a ra Simón mí hēmb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Ne bi hyupā mi ja a rá mēxa a, ēna din sihme. Bi zōm bā n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xām hmadi, án t'øt'e ra do ra alabastro. Ne mi po bā ra 'yēthi yāman'u, ne'a ēmmē di muui a. Ne nu'bā mi zōm bā a ra xisu bā i hudi, bi xo'ts'a rá 'yēthi bi xispa rá yā ra Jesús. ⁸ Ne dán cuehe 'bā mán nuhe 'be'a bi t'ørpa ra Jesús, ne dá ēmhbe:

—Ndetho bi xispa ra 'yēthi, ⁹ xān ho 'bā xta 'bā, xtá mba ma darpi yā hyoya a ra mbeti, dá ēmhbe bāya.

¹⁰ Ne bi bā'a ra Jesús 'be'a dá bēmhbe, ne bi 'yēnje:

—Hanja gní ānbahā rá mbāi na ra xisu, ne xān ho 'be'a bi 'yørqe. ¹¹ Nu yā hyoya nzāi gam'bāhmbā ua ā, ne hōnt'a go má pa da zā gui fāxhā ā. Pē nugā hin dan zāngā ua, bi 'yēngāhe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngøc'yei 'bā mi xiscā ra 'yēthi, ngue da mba nt'āguigā bā ja ran 'yāgui. ¹³ Ne majuāni dí xi ahā, hōnbā go hapā da hman a rán ho ma'da'yo Ojā, nehna da hman na bi 'yørcā na ra xisu, n'dahma hōnbā go hapā da fēn'a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dā ra Jesús

¹⁴ Ne nubāya, nu'a ma mixādihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyāhā yā hmumbājä ¹⁵ ne bi 'yēmbi:

—Hangu gui 'dajā ngue ga dā ahā ra Jesús, bi 'yēmp'ā.

Ne 'bexgue bi unni 'dāte ma 'det'a yā mbeti ngue ra t'axi bāya. Ne xø bi mbeng bā 'bā a ra Jesús bāya. ¹⁶ Pē ēmmē mí honi 'be'a ní ora da zā dí dā a ra Jesús.

Rán ts'ihmē ra Hmu

¹⁷ Ne nu'a rá mbādi pa ra dāmpeti nangue ran dābaxjua 'bā zāi dí sihe a ra hme hinguin 'youi ra íxi, ngue dyā judíohe, dyā israelhe, dá ānhde ra Jesús yā xādigāhe:

—Hapā guin nde ga hoje a rán ts'ihmē ram baxjua ga sihā ya, dá ēmfe.

¹⁸ Ne bi xi ā yoho ma mixādihe a ra Jesús, ne bi 'yēmp'ā:

—Ní mbē bā ja ra hnini Jerusalén ne gui xihmi a ran 'yohā, gui 'yēnui: “Nugā, ya mi ts'ūtho da zōn ma ora, ne dí nde ga si rán sihme ram baxjua bā ja ni ngu, ne ā ma xādigā, i ēn'a bá pēngāhe,” gui 'yēnui.

¹⁹ Ne bi 'yøt'a bi xi ā bāya, ne bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ā bāya. ²⁰⁻²¹ Nu'bā mín de bāya, dá sōmhbe bā Jerusalén, 'darpā dán sihmehe bā ja ra mēxa ra Jesús, ne bi 'yēnje:

—Majuāni dí xi ahā, i 'bā a n'da ahā ngue gui dājā, bi 'yēnje.

22 Ne εμμε bi du ma mbuihe, ne n'da ngu n'dagähe dá εμfe:

—Grá hmu, ha guengä ga dá i, dá εμfe n'da ngu n'daje.

23 Ne bi da a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihmeu, gue'a di dägä a, bi 'yem buya. 24 Guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da t'örca 'be'a gätho i mam bu ja rá m hma Oja ya, pe i huçi maha a ran 'yohu ngue nu'a di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtím 'bu a, bi 'yεn'a ra Jesús.

25 Ne bi da'a ra Judas buya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Haha, gue'e, bi 'yεmp'a ra Jesús.

26 Ne nubuya bi hyac'a ra hme ra Jesús ne bi 'yáp rán japi Oja, bi xem buya, bi darcähe a.

—Dami sihu na, guehna nim bøni ma ngoc'yei na, bi 'yεnje.

27 Ne bi dec'a ra vaso mi po rán gui ra uva buya, bi un ra jamadi Oja mahøn'a, ne bi 'daje a ra vaso, bi 'yεnje:

—Gätho dami sihu, 28 guehna nam bøni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yot'ahu Oja na. Ne dim fäni dí punba yú ts'oqui yu ja'i. 29 Ne dí xi ahü, him man'dandj ga sigä ra guindät'ä jague'bu bi zøn ra pa ga sihu ma'da'yo bu di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yεngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi badi din cøn'a ra Pedro

30 Ne dán tuhmba a ra thuhu ne dá mbähmba bu ja

ra nyuni Olivos buya. 31 Ne bi 'yεngähe ra Jesús mahøn'a:

—Dí paði, nu'bu ni xui, gätho gui sogä thohohü, bi 'yεngähe ra Jesús. Ne gue'a nt'o't'i bu ja rá m hman Oja, i εna: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uεxt'u yú de'yo buya,” i εn Oja, bi 'yεn'a ra Jesús. 32 Pe nu'bu dá thambεnigä, ga mbagä bu Galilea ní tñ ahü bu, bi 'yεngähe ngue yú xädigähe.

33 Ne bi 'yεn'a ra Pedro:

—Madague'bu gätho da 'uegue pe nugä, hin'nagä, bi 'yεn'a.

34 Bi da a ra Jesús:

—Majuani dí xi i, guet'a ra xui i jabuya ná hyundi xqui cøn'c bu bi mbah ra øni.

35 Nu ra Pedro bi dati mahøn'a:

—Madague'bu 'darpü ga tuui, pe njam'bu ga cøn'i, bi 'yεna.

Ne n'dat'a gätho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbe u ma mixädihe.

Ra Jesús bi du rá mbui bu ja ra nuandät'ä Getsemani

36 Ne nu'bu má sømhbe bu ra nyuni Olivos, dá cäthe a ra Jesús bu ja ra nuandät'ä mí εmbi Getsemani.

—Dami huhmbu ua ya, ga mbagä ua njongua ts'u, da nyä'be Oja ma Ta, bi 'yεnje.

37 Ne hyu u ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro ne'u yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo. Ne εμme man'da bi du rá mbui a ra Jesús. 38 Ne bi 'yεmp'u ma mixädihe min 'yohu:

—Ʒna da fəh ma mbui a ra dumbui, Ʒna ga tugä. Dami tɔcpah, 'dat'a dan äthah, bi 'yɛmp'.

³⁹ Nɛ xø bi däm mi ts'ra ra Jesús bu mi huhmbu, nɛ bin danyahmu bu, bi nye'ma häi, bi nyäui Oja, bi 'yɛmbi:

—Ma Ta i, nu'bu da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcä sänni; pɛ hin dín nde ma pähä zehɛ pɛ hont'a go ni pähä zehɛ gui 'yøt'e, bi 'yɛmp'a Oja.

⁴⁰ Nɛ bá peng bu mí hu bu xí zopu buya, nɛ mí a bu. Nɛ bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Ha xínga n'da zi ora xquí seth a ra t'aha, ngue 'bɛ xcán hyamhbu ts'.

⁴¹ Damin äthah nɛ gui nyahu Oja, guerp da zä hin hapu gui tanju 'bu bi ts'ä ah ya, nguetho nu ní mbui n'da i ja ra pähä nangue Oja, pɛ nu ní ngøc'yɛi n'da xun güent'i thoho.

⁴² Nɛ ná yondj buya bi mba bi nyäui Oja mahøn'a:

—Ma Ta i, nu'bu ya hin da zä ga socä a xcä sänni, pɛ hont'a ni pähä zehɛ gui 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Nɛ xø bi mbeng bu mi 'bu ma mixädihe. Xø mí aθο 'bu xø mi zøm bu mahøn'a, nguetho ɛmmɛ mí nde t'aha.

⁴⁴ Nɛ xø bi zopu bu mahøn'a, ya ná hyundj buya bi mbengui di nyäui Oja, nɛ guexta'a bi ma. ⁴⁵ Nɛ xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahøn'a, nɛ bi 'yɛmbi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán aħmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zøn ra ora da mba ma dägä bu 'buh yu

ts'om'bäi, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁶ Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba ɛcua ngue di dägä, bi 'yɛmp'.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nɛ guexta'a mí yah bu ma mixädihe 'bu mi zøm bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Nɛ bán 'yohu xun ngu yu ja'i ba hyä yú juai nɛ yu ts'aza. Nɛ gue'bu yám 'behni yu hmumbäjä nɛ yu dəc'yɛi, ma ngarpa judiohe.

⁴⁸ Nɛ nu'a di dä ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yøt' 'bu bi zøm bu: “Nu'a ga səs 'bu dán zɛngua'be, gue'a guim benthu a,” bi 'yɛn'a ra Judas. ⁴⁹ Janangue'a nu'bu mí zøm bu 'bä a ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Xude ya 'bu, grá xänbate, bi 'yɛmbi.

Nɛ bi zɛspa rá 'yogu buya.

⁵⁰ Nɛ bi dɔ'a ra Jesús buya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gní 'yɛ a.

Nɛ nu'bu mi'da buya bi hyäm bu 'bä a ra Jesús nɛ bi bent'i.

⁵¹ Nɛ nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai nɛ bi zɛcpa rá gu a rá 'yɛhe ra hmumbäjä. ⁵² Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús buya:

—Dami pɛ'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'bu din tuhni nangue ra juai, nɛ'bu dí du ra juai bu, bi 'yɛmp'a. ⁵³ Ha gui Ʒna hin xtan zä ga äp'a rámfäts'i Oja ma Ta nɛ ba penhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da yangui, bi 'yɛmp'a n'da ma mixädihe. ⁵⁴ Pɛ nu'bu da gue'a xcä mangä a, hague dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni

Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁵ Nɛ bi 'yɛmp'u yu ja'i buya:

—'Be'a guí homhb_u ua ngue guí hɔ ni juaih_u nɛ ni zah_u. Ha guí ɛmh_u drá bɛgã, nɛ nya'a thoho dá xän'nah_u bu ja ra danija nɛ njam'bu gá bendgah_u bu, bi 'yɛmp'u. ⁵⁶ Pɛ gue'a din ja a tengu bi man'u yú pøngahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nugãhe buya dyu xädigãhe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bu ra Hmu.

Bi juanba a ra Jesús u yú ngurpi yu judío

⁵⁷ Nɛ bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngurpa mbäjä. Nɛ ya xím peti gátho ma xänbate nijãhe nɛ yu dɔc'yɛi, ma ngurpihe dyu judíohe. ⁵⁸ Nɛ bi den'na ra Pedro buya pɛgue a ná 'bejua thoho, bi zøm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu hap_u xí zøn'a ra Jesús. Nɛ 'darbu bi hyuhmb_u u yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

⁵⁹ Nɛ nu'u yu hmumbäjä nɛ yu dɔc'yɛi nɛ gã mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fɛhni ngue da zä dí yap'a nɛ da hyo. ⁶⁰ Pɛ guehma nte bi dɪnbi, madague'bu xun ngu u bin juanni, bi 'yɛmbi majuañi u yú fɛhni. Nɛ m'bejua buya, bi zøm bu yoho yun 'yoh_u din testigo, ⁶¹ nɛ bi 'yɛn'u:

—Nuna ran 'yoh_u na bi 'yɛna: “Nugã da zä ga xo't'ra danija nɛ man hyupa thoho

da zä ga høe mahøn'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'u bin juan bu.

⁶² Nɛ bi ndanc'a ra hmumbäjä buya bim 'bäi, bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí thãti 'be'a i man ya yun 'yoh_u.

⁶³ Pɛ nu ra Jesús bin hɛtho. Nɛ bi 'yɛn'a ra hmumbäjä buya:

—Nangue rá thuhu Oja mahɛts'i, dami xije 'bu majuañi gue'e grá Thahni, grá Cristo, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi dɔ a ra Jesús buya:

—Gue'a gám ma. Nɛ dí xi ah_u, guin nuju, guecã dán ja'igã ua ja ra ximhäi, dam mixtegã ga com'be rá ts'edi Oja tãte thoho rá ts'edi. Nɛ guin nuju 'bu bá çacã mahɛts'i mahøn'a, ba ɛcã bu ja yu güi, bi t'ɛmp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Nɛ nu ra hmumbäjä buya, bi dænɛ rá pahni. Nam bønɪ ɛmbi hingui ɛspa Oja ra Jesús nangue'a bi ma. Nɛ bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yoh_u na, bi man ra ts'ore nangue Oja. Him man ga homhb_u yu testigo. Nɛ gátho gah_u dá øhmb_u a bi ma. ⁶⁶ 'Be'a guí ndeh_u ga øth_u ya, bi t'ɛmp'u yú mingurpihu.

Bi dɔ u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yɛn'u.

⁶⁷ Nɛ nubuya, 'dahma 'dan'yo bi t'ørpa ra Jesús. Bi zox_u 'da, bi mbɛ'mi u mi'da, bi mbɛnpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸ bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuaṅni grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mbep'i i.

Ne emme bi dentho.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hup thi bu ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yeh ra hmumbäjä, bi mba bu hu a ra Pedro, bi 'yembi:

—Xna ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mangu Galilea, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi da'a ra Pedro, bin cøni:

—Hin dí paḍi, bi 'yæn'a.

Ne gätho u mi 'bap bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'bu mi nde da bøn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu buya ne bi 'yemp'u mí 'bap:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mangu bu Nazaret, bi 'yæn'a ra xisu.

⁷² Ne xø bin cøn'a ra Pedro:

—Majuṅni dí m mangä ngue hin dí paḍä a ran 'yohu guím ma, bi 'yemp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua buya nu u 'da mi 'yo bu, bi mba bu 'bäh ra Pedro, ne bi 'yembi:

—Majuṅni maha, ne'e gmín 'yohu a, mfaḍi thoho ni ndehu ne 'da'angu bu gna yaḥu a, bi 'yemp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam buya ne bin juṅni, bi 'yæna:

—Oja i paḍi majuaṅni hin dí paḍä a ran 'yohu guím mamhu, bi 'yæn'a ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfø buya. ⁷⁵ Ne nu ra Pedro buya, ja bi bæn'a xí man a ra Jesús 'bu mi 'yembi: “Dí paḍi hin ní mbah ra tamfø 'bu

na hyundi xquí cøngui.” Ne bi nexp buya ne emme bin zoni, xun u bi bæn nangue a bi 'yøt'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'bu mi hyax buya, gätho yu hmumbäjä ne yu daç'yei, ma ngurpihe dyu judiohe, dyu israelhe, 'da'angu bi bæn ngue di dä ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'bu mi mba ma dä bu 'bu a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xí dä a ra Jesús, 'bu mi 'yøde 'be'a bi man u ma ngurpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba buya bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xí un'ndu yu hmumbäjä, bi bæn 'be'a bi 'yøt'e. ⁴ Ne bi 'yæn'a ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohu hin'yu rá ts'oqui, bi 'yemp'u yu hmumbäjä.

Pe nu'u bi daḍi:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yøt'e. Ya guí pa'a guím bæne bu, bi 'yæn'u yu hmumbäjä.

⁵ Bá en bu ra mbeti bu ja ra nija a ra Judas buya, ne bi mba bá sut rá 'yuga bu ja ra ndehnini.

⁶ Ne nu'u yu hmumbäjä bi hyax'a ra mbeti ne bi 'yæna:

—Hingui sä ga pes'h u na ra mbeti ngue dim pecua mahøn'a, nguetho rán jut'iu

ra ji na, bi 'yɛn'ɸ, nɛ gue'a i mam bɸ ja man t'ɛdihɸ.

7 Nɛ bin 'yänni 'bɛ'a di jap'a ra mbɛti. Nɛ bi bɛni da däm̄ba n'da xɛqui rá häi a ra 'yɔt'ats'øe, guɛpɸ da t'äh yɸ 'damhnini 'bɸ da du bɸ. 8 Nɛ asta guɛtya ní huti “rá häi ra ji” a ra xɛqui bɸ. 9 Nɛ nu'a bin ja, maya'bɸ bi man'a ra pɔngahyɔ Jeremías ngue din ja 'bɸ mí 'yɛna ngue: “Da thɔx i 'däte ma 'dɛt'a yɸ mbɛti ngue ra t'axi, rá muui a ra ja'i. Gue'a bi man ɸ yɸ mɛngu israel ngue di muui. 10 Nɛ bi dänba rá häi a ra 'yɔt'ats'øe, ngubɸ bi xicä ra Hmu,” bi 'yɛn'a ra Jeremías 'bɸ maya'bɸ 'bɸ mí ma.

Ra Pilato bi juq̄nba a ra Jesús

11 Nu'bɸ mim 'bäpɸ ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi yɸ judío, bi t'ɛmbi.

Bi dɔ a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

12 Nɛ nu'bɸ mí yɔp'ɸ yɸ hmumbäjä nɛ mí'da ma ngɛrpihe a ra Jesús, pɛ hin te i tɔtho a ra Jesús. 13 Nu ra Pilato bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'ɸ di yɔp'i i, nɛ hin guí thɔti.

14 Pɛ nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Nɛ ɛmmɛ bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mí pɔdi 'bɛ'a sä da bɛni.

Bi hma da mbɔ ma cuati bɸ ja ra pont'i ra Jesús

15 Nɛ nu ra ts'ut'abi nzɔi midi thø a n'da ra ofädi 'bɸ ra pa ra dɔmpɛti ran dɔbaxjua.

Midi thø'a to'o bi huan'ndɸ yɸ ja'i. 16 Nɛ mí o bɸ n'da ran 'yohɸ í Barrabás, gätho mí fɔpɸ 'bɛ'a mí øt'a. 17 Nu ra Pilato bɸya bi 'yän'ndɸ bim pɛti bɸ:

—To'o guí ndehɸ ga xoc-pahɸ ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a ɛmbi ra Cristo, bi 'yɛmp'ɸ.

18 Ngubɸ bi ma nguetho mí pɔdi yɸ zɛya ɸ yɸ yɔpate.

19 Nɛ nu'bɸ mí hupɸ ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbɛnpa ra nde a rá xisu bi 'yɛmbi: “Hin te guí 'yɔrpa a ra hogan'yohɸ, nguetho má xui dá 'uì n'da ra t'ì nts'utho nangue a,” bi 'yɛmp'a ra nde bi mbɛnbi.

20 Pɛ nu yɸ hmumbäjä nɛ ɸ yɸ dɔc'yɛi, bi 'bɛp'ɸ yɸ ja'i da 'yäpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, nɛ go da mba ntho a ra Jesús. 21 Nɛ bi 'yän mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndehɸ ga thøcä, bi 'yɛmp'ɸ yɸ ja'i.

Nɛ bi dɔ ɸ bɸya:

—Gue'a ra Barrabás guí thøgue, bi 'yɛn'ɸ.

22 Nɛ bi dɔ a ra Pilato bɸya:

—Xi'a ra Jesús ɛmbi ra Cristo, 'bɛ'a ga ørpä a thɔ.

Gätho bi 'yɛn'ɸ 'bɸpɸ:

—Dami cuatpɸ ja ra pont'i a.

23 —Pɛ hin te mán ts'o dá tɪnba na, bi 'yɛn'a ra Pilato.

Pɛ nts'ɛdi bi dɔ ɸ:

—Dami cuatpɸ ja ra pont'i.

24 Min nu ra Pilato bɸya ngue hingui sä dim päh yú mbɸi yɸ ja'i, pɛ man'da bin junthɸ ɸ. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe

bɥaya, bin xət'yɛ bɥ yú hmi yu ja'i, nɛ bi 'yɛm bɥaya:

—Nɛ nugä hin ma ts'oquigä rán däte da nu na ran 'yohɥ hin te in dupate, pɛ go ni ts'oqui zɛhɛɥ, bi t'ɛmp'ɥ yu ja'i.

25 Nɛ bi dɔ ɥ yu ja'i bɥaya:

—Həha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán däte na ran 'yohɥ, nɛcähe nɛ mam bom'betohe dim 'bɥ 'bɥ niya'bɥ, bi 'yɛn'ɥ.

26 Nu ra Pilato bɥaya bi xocpa a ra Barrabás, nɛ bi manda dí fei a ra Jesús bɥaya. Nɛ bi manda da mba ma cuati bɥ ja ra pont'i.

27 Nɛ nu yu dofɥi bɥaya bi zix'a ra Jesús bɥ mí ja yú ngun'ɥ yu dofɥi bɥ ja ra ngunts'ɥt'abi. Nɛ gätho yu dofɥi mí 'bɥpɥ bim peti, midi fäts'a ra Jesús. 28 Nɛ bi mbøcpa rá he bɥaya nɛ bi het'a n'da ra he xən jɥpoi tengu mi he yu ts'ɥt'abi. 29 Nɛ nts'ɛdi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' yu ts'ɥt'abi, pɛgue ran thenni thoho bi 'yørpe, janangue'a ám 'be ra 'yɥ'uɥni a ra corona. Nɛ bi un'na n'da ra tøhø rán 'yɛi tengu mí hə yu ts'ɥt'abi. Nɛ bin dɔnyahmu bɥ ja rá hmi nɛ bi 'yɛmbi: “Grá hmuts'ɥt'abi yu judío.” Nɛ bi 'yɛns' yu biba, pɛgue ran thenni thoho bi 'yørpe.

30 Nɛ bi ts'ots'i, nɛ bi hyənba a rá tøhø nɛ bi mbärpa rá yɔ. 31 Nɛ nu'bɥ mi gua'a bi 'yɥspi bi mbøcpa a ra he xí het pɥya, bi het'ɥ yú hesɛ mahøn'a. Nɛ bi zix bɥaya ngue di cuatpɥ ja ra pont'i bɥ ndehnini.

Bi cuatpɥ ja ra pont'i ra Jesús

32 Nɛ nu'bɥ mi ts'ɥtho da bøm bɥ ja ra hnini, bin c'athɥ bɥ n'da ran 'yohɥ ra mɛngu bɥ Cirene, í Simón a. Nɛ bi t'ørpa ra ts'ɛdi da duspa rá pont'i ra Jesús.

33 Nɛ bi zøm bɥ ja ra nyuni ɛmbi Gólgota bɥaya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma “ra t'øhø nyaxmu” a. 34 Nɛ nubɥya bi un'na n'da ra vino mauɥspi ra 'yɛthi xən ju. Nu'bɥ ya mí zä a ra Jesús, him bi nde bi zi.

35 Nɛ nu'bɥ mi jua a bi cuatpɥ ja ra pont'i bɥaya, nu'ɥ yu dofɥi bi 'yøt'a n'da ran təha nangue rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra pøngahyɔ maya'bɥ ngue din ja 'bɥ mi 'yɛna: “Da mba ma dat'i a ma he nangue n'da ran təha da 'yøt'e.”

36 Nɛ mi hupɥ yu dofɥi mi fädi. 37 Nɛ nubɥ rá yɔ a ra pont'i bi mba nt'ot'i bɥ ram hma bi ma 'bɛ'a í ts'ɛmba a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra t'ohni: “Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ɥt'abi yu judío na.”

38 Nɛ bi mba ma cuatihɥ ra Jesús yoho yu bɛ, 'da a n'da yú pont'i. Nɛ bi 'bämp'ɥ ja rán 'yɛi a n'da nɛ bi 'bämp'ɥ ja rá gəha a man'da. 39 Nɛ nu yu ja'i mi thopɥ, bi zani, 40 nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'i guí ɛna guí xo't' ra dɔnijɔ nɛ xø man hyupa thoho guí hyøh mahøn'a, 'bɛ'a guí øt' ya tə. Nu'bɥ majuɔni gue'e rá Ts'ɥnt'ɥ i Ojɔ, dami çɥpɥ ja ra pont'i, gan yənse, bi 'yɛn'ɥ.

41 Nɛ'ɥ yu hmumbäjä bi 'yɥspi nɛ yu xənbate nijä, nɛ

y_u fariseo, n_e y_u d_ac'y_ei, g_atho ma ng_urpihe, din 'y_emp'u:

42 —Bi y_anba y_u te u 'da, p_e hingui s_a din y_anse ya. P_e nu'b_u maju_ani da guehna ma hmuts'ut'abih_u, dy_u israelh_u, s_a xt_an g_ase b_u ja ra pont'i n_e xc_a ξ c'y_eih_u b_uya. 43 Bi ma, i ξ na i t_op'ma r_am f_ats'i Oj_a, da z_a da y_an a Oj_a ya 'b_u, nguetho ya bi ma, gues_e r_a ts'ant'u Oj_a na, bi 'y_en'u 'b_u mi 'y_uspi.

44 N_e'u y_u b_e'darb_u bi guat'u bi zan a ra Jes_us.

Bi du ra Jes_us

45 N_e nu'b_u mi hyuxadi b_uya bim 'b_exui ra h_ai, n_e jague'b_u hyunde bi nequi mah_on'a. 46 Nu'b_u mi ts'utho da z_on a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jes_us, bi 'y_ena:

—El_i, El_i, lama sabactani, bi 'y_ena ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam b_oni: “Ma Oj_a i, ma Oj_a i, hanja g_a hyega thoho,” bi 'y_ena.

47 Nu'b_u mi 'y_o'a bi man ra Jes_us 'da y_u j_a'i mi 'b_ap_u, bi 'y_ena:

—Nuna ran 'yoh_u na, i mba't'a ra p_ongahy_a El_ias, m_i 'b_u 'b_u maya'b_u.

48 N_e nu'a n'da m_i 'b_ap_u 'b_ex bi mba b_a h_a n'da ξ na ra f_anjo, bi d_ur_p_u ja ra vino n_e bi nd_octa n'da ra xithi, n_e bi 'u_as_pa a ra Jes_us, ξ mbi da zi.

49 N_e bi 'y_en'u m_i'da m_i 'b_ap_u:

—Dami hy ξ hmb_u. O te guid_i unhd_u. 'B_e gan nuh_u 'b_u ba ξ h ra El_ias da y_ani, bi 'y_en'u.

50 N_e x_o bi mbafi nts'edi mah_on'a ra Jes_us, n_e 'b_ex bi du b_uya. 51 N_e nu'a ra

ora a b_uya, nu'a ra 'b_o't'e mi ndam b_u man'da mbo ra d_ani_a b_a f_up_u mag_ats'i bi x_et'i n_e 'b_exgue bi z_ot'a h_ai. N_e bi 'y_an ra h_ai b_uya, n_e bi f_o'i 'da y_u do h_onb_u go hap_u. 52 N_ep_u ja y_un 'y_agui bi f_oh y_u j_ado. N_e nu'b_u m_i d_amb ξ ni ra Jes_us, bi b_ox u 'da y_u 'y ξ c'y_ei xi du, bi d_amb ξ ni b_u ja y_un 'y_agui u, 53 bi mba b_u ra hnini Jerusal ξ n u n_e bi nu u 'da y_u j_a'i u xi du. P_e hinga g_atho y_u p_a.

54 N_e nu'b_u mi du ra Jes_us, n_e nu'a ra hmudof_ui m_i f_a a ra Jes_us, n_e'u m_i'da m_in 'yoh_u, 'b_u m_i nu di 'y_an ra h_ai, n_e'u g_a m_i'da bin ja, ξ mme bin su u, n_e bi 'y_en'u:

—Maju_ani maha, r_a Ts'ant'u Oj_a na ran 'yoh_u.

55 N_e m_i 'b_ap_u njomb_u ts'u 'da y_u xisu ngue man y_am f_ats'ih_u a ra Jes_us 'b_u m_an 'yohe b_u ja ra 'yu, 'b_u mamb_a n ξ xhe b_u Galilea. Mi 'b_ap_u u, nguetho mi nde da nu 'b ξ 'a da t'_orpa ra Jes_us. N_e nu'u bi nu 'b ξ 'a g_a bin ja. 56 N_e nu'a n'da m_i 'b_ap_u, ra Mar_ia Magdalena a; n ξ 'a man'da ra Mar_ia m_i 'b_ap_u, ngue r_a mbe ra Jacobo n_e ra Jos ξ ; n_e nu man'da ra xisu m_i 'b_ap_u, gue'a r_a mbe ra Jacobo n_e ra Xuua, y_u ts'ant'u ra Zebedeo u; n ξ 'u m_i'da y_u xisu m_i 'b_ap_u.

Bi mba nt'ägui a ra Jes_us

57-58 N_e nu'a ra Jos ξ , n'da ra m ξ mbeti b_u ra hnini Ari-mateate, bi mba b_u 'b_uh ra Pilato 'b_u m_i ts'utho da y_uh ra hyadi. Bi 'y_adi da 'y_acpa r_a ng ξ c'y_ei ra Jes_us, nguetho m_i ξ c'y_ei a. N_e bi manda ra Pilato

28

buya din t'unni. ⁵⁹ Nu ra José buya bi duspa rá ngøc'yēi a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bøt'e xən ho. ⁶⁰ Ne bi gärpə ja rán 'yägui zēhe a ra José. N'da ra hyädo xí manda xí mba nthəqui. Nu'bə mi gua'a bi gärpə, bi juaspə n'da ra xindo xən hyə bə ja rá goxthi ra hyädo, ne bi mba buya. ⁶¹ Ne mi hupə ra María Magdalena, ne man'da ra María mi hupə ja rá goxthi ra hyädo.

Yə dofui bi mbäh ran 'yägui

⁶² Ne nu'bə mi hyax a ra pa ran ts'äya buya, xudi thoho bi mba ə yə hmumbäjä ne yə fariseo, bá nu ra Pilato, ⁶³ ne sä bi 'yēmbi:

—Ma ts'ət'abi ahe, dá bəmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bə him maní du, bi 'yēna: “Nu'bə ná hyupa ga thəmbəni bə 'bə ə xøn du,” bi 'yēna. ⁶⁴ Janangue'a xən ho 'bə gui pəhni to'o da mbäh ran 'yägui an hyupa, xøhma ba ə yə xädi 'bə bin xui da gəcpa a rá ngøc'yēi, ne da 'yēna bi dəmbəni buya. Man'da xən ts'o ra fəhni tengu a, xinda gue a bi manse 'bə mi 'bəi, sä bi 'yēn'ə yə hmumbäjä ne yə fariseo.

⁶⁵ Bi də a ra Pilato buya, bi 'yēmbi:

—Sixhə ə n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahə. Dami cothə xən ho bə ja rá goxthi a ra hyädo, ne njon da zä da xo't'i.

⁶⁶ Ne bi mbähä ə yə mbäjä ne yə fariseo, bi got'i xən ho a ra hyädo ne bi mēpya, ne bá peng buya, bá copə yə dofui ngue da mbädi.

Bi dəmbəni ra Jesús

¹ Ne nu'bə ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbədi ra semana, bi mba mxudi thoho ə yoho yə xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bə mí nets'i ní mba bə bí ja a ra hyädo. ² Ne nu'bə mí mba ə, 'bexgue nts'edi bi 'yən ra häi mahøn'a. Nguetho bi 'yøt'a rá m 'behni Ojä xí zøpə 'bə mí 'uec'a ra do mi juaxpə ja rá goxthi ra hyädo. ³⁻⁵ Ne nu'a rá m 'behni Ojä di fəxni tengu n'da ra huēi. Ne nu rá he buya, xən t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'ə yə dofui 'bə mín nu a rá m 'behni Ojä ə mme bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengu'bə xi du. Nu'a rá m 'behni Ojä, mi hupə ja a ra do xí 'ueque, ne bi 'yēmp'ə yə xisu 'bə mi zø m bə:

—O guín suui. Dí pədi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpə ja ra pont'i ə. ⁶ Pə njo'o ua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bēni, bi 'yēn'a rá m 'behni Ojä 'bə mi 'yēmp'ə yə xisu. ⁷ Nuya, ní mbe 'dahmantho, gui xihmi yə xädi: “Bi dəmbəni bə 'bə ə xøn du ya,” gui 'yēnui. Ne nde'bə gətho ahə gui mbähä bə Galilea ne guerpə guin c'athə bə. Ne gue'a bá əcä ua ngue ga xi aui, bi 'yēmp'a rá m 'behni Ojä mahəts'i.

⁸ Ne bi bøm bə ja ra hyädo ə yə xisu, bin su ne xim midi johya. Bin tihi, bi mba bá xi ə yə xädi ra Jesús 'be'a bi sifi.

⁹ Nε bi zαpα 'yu a ra Jesús u yu xisu.

—Xihats'i, bi 'yεmp'α.

Nu yα xisu bαya bin dαnyahmu nε bi hyαp'α yá gua, bi dαnde bαya. ¹⁰ Nε bi 'yεn'a ra Jesús:

—O guín suui, ni mβε ba xihmi u ma cuhα, ní mbähä bα Galilea, ja nín tĩmhβα bα, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra fehni bi man yα dofai

¹¹ Nε nu'bα mí mbenc'α yu xisu, nε'α yα dofai mí fäh ran 'yägüi bi mba bá xi u yα hmumbäjä 'be'a gätho bin ja. ¹² Bim peti yα hmumbäjä bαya, nε yα dαc'yεi. Bi ma 'be'a da zä da 'yøt'e. Nε nubαya xαn ngu ra mbeti bi un'ndα yα dofai ¹³ nε bi 'yεmp'α:

—Gui 'yεmhβα: “Bá ε u yá xädi 'bα min xui 'bα män αhmbe, bi bεp'a rá ngøc'yεi,” gui 'yεmhβα, bi 'yεmp'α. ¹⁴ Nε nu'bα da 'yø'a ra ts'ut'abi ngue gán αhmβα, nε da 'yεna da zu ahα, nugähe dan yähe ga fäx ahe, bi 'yεn yα hmumbäjä 'bα mi 'yεmp'α yα dofai.

¹⁵ Nε bi hyαn a ra mbeti u yα dofai bαya. Bi mba da 'yøt'a bi sifi. Nε nu'a ra fehni bi man u, xαn ngu bi 'yεc'yεi u ma mijudíohe dyα israelhe. Nε guexta'a ra fehni i man u.

Yá xädi ra Jesús bi un yán t'εdi da mamp'a rá m hma

¹⁶ Nε dá mbähmbe bα ra häi Galilea bαya, dí 'dε'ma'da gähe, yá xädigähe ra Jesús. Nε dá sømhbe bα ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bα. ¹⁷ Nε nu'bα má nuhe, dá εspahe a, pε nu'α 'da him mi

εc'yεi gue gue'a. ¹⁸ Nε bi hyäm bα dí 'bähmbe a ra Jesús nε bi 'yεnje:

—Gätho ra ts'edi bin 'dacä ga manda gätho ra ximhäi nε mahεts'i, bi 'yεnje. ¹⁹ Janangue'a ní mbähä ya hønβα go hapα 'bαh yα jä'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmbα da 'yεc'yεigui. Nε nu'α to'o di dácä yá mbai, gui xixyαbahα nangue rá thuhu ma Ta, nε nangue rá thuhu rá Ts'unt'α, nε rá thuhu rá Hogandāhi Ojä. ²⁰ Nε gui xänbahα da 'yøt'e 'be'a gätho dá xi ahα. Nε guim bεmhβα dín 'yohα gätho yα pa asta gue'bα da guah ra ximhäi, bi 'yεngähe ra Jesús bαya.

MARCOS

Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixyaq bi ma mi ts'utho da zoh ra Hmu

¹ Ja ua ra mbudi ran ho ma'da'yo nangue'a ra Jesu-cristo, ra Ts'unt'u Oja. ² Bin ja a man t'ot'i 'bu maya'bu bu ja ra soucha Oja 'bu mi 'yena:

Nuga ga pehn'na n'da mam 'behni dim 'bet'o bu gni mba.

Nu'a da xih ya ja'i da dop'e'e, bi 'yemp'a ra Ts'unt'u.

³ Ne'a ra pongahya Isaías bi ma nguehna ram 'behni 'bu mi 'yena ngue:

N'da ra ja'i din ya nts'edi bu ja ra dapo ngue da 'yena:

"Damin sahu ga simhu ra hmu mi ts'utho da zoucha,

Dami hoc ni mbuihu ga tomhu xun ho," da 'yena a mam 'behni, i en Oja, bi 'yena ra Isaías.

⁴ Ne gue'a ra Xuua bi 'yot' ran xixya bu ja ra dapo bi man Oja maya'bu. Nu ra Xuua bi xih ya ja'i din xixya to'o di pah yan 'yomfeni ne da mba ma punbi ya ts'oqui buya. ⁵ Gatho ya ja'i mi 'bu ru ra xequi Judea, ne ru ra dahnihi Jerusalén, bi zom bu i ot' ran xixya ra Xuua. Ne nu'u 'da bi pah yan 'yomfeni ne bi mam buya ngue hingui ho 'be'a xi 'yot'e. Ne bi mba ma xixyaba bu ja ra dathe Jordán u buya.

⁶ Nu ra Xuua mi he n'da ra mbapahni an t'ot'e ngue ya

xingu ya camello ne mi ja ran gut'i ra xifani. Ne hont'u ya t'axi nan sihme ne ra t'afi t'asa dapo. ⁷ Ne bi 'yena:

—Ba epu n'da man'da ja ra ts'edi xinda guca, hin di saca tengu a. ⁸ Nuga xta xixya ahu nangue ra dehe thoho, pe nu'a di 'da'ahu ra Hogandahi Oja, bi 'yemb ya ja' i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyabi ra Jesús

⁹ Ne nu ya pa bi 'yot' ran xixya ra Xuua, bi ne ru ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra xequi Galilea. Ne bi zom bu ra Jesús bin xixya'a buya bu ja ra dathe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yot' ran xixya. ¹⁰ Ne nu'bu mi bu ru ru ja ra dehe buya 'bex bi nu bi xoh mahets'i ne ba cah ra Hogandahi Oja, tengu n'da ra t'azu, bi zoru 'bah ra Jesús. ¹¹ Ne bi t'o a n'da ra nde mahets'i bi 'yena:

—Ma Ts'unt'u i, dadí huca i ne din numanho i, bi 'yena a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'ap ra mbui bu ma'ueni

¹² Ne nubuya nu ra Hogandahi Oja 'bex bi benbi da mba bu ma'ueni a ra Jesús. ¹³ Ne nyote pa bim 'bu ru ne nyote xui. Ne nu ra zithu ra Satanás bi zap ra mbui a ra Jesús gatho ya pa bim 'bu ru, ne mi 'buhmbu bu ya zate. Pe bi mbax'u yam 'behni Oja mahets'i a ra Jesús 'be'a ga bi nu bu.

Nu ra Jesús bi du'mi bi man a ram hma bu ja ya hnini

¹⁴ Ya xi jot'a fadi ra Xuua Nxixya 'bu mi bom bu ra Jesús

b_u ra xεqui Judea, bi mba b_u Galilea. Nε bi mam b_u ran ho ma'da'yo ngue 'bεp_u dí manda rá ts'edi Oj_u n'da. ¹⁵ Nε bi 'yεmb y_u j_u'i:

—Mi ts'atho da z_{on} ra pa di manda ua rá ts'edi Oj_u, dami p_{ah} nin 'yomfεnih_u, damin unseh_u di manda ah_u Oj_u 'dahma din ja ah_u ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'b_u mí 'yεmp'p_u y_u j_u'i.

Ra Jesús bi zohni goho y_u mbahu_u

¹⁶ N'da ra pa mi 'yo b_u a ra Jesús b_u ndenda_udehe t'εmbi Galilea. Nε nub_uya bi nu a ra Simón n'youi rán 'yoh_u i Andrés a, mi enxit'á b_u ja ra d_udehe _u, ngue y_u 'bεfi y_u mbahu_u _u. ¹⁷ Ra Jesús bi 'yεmp'p_u:

—Ba tengauí ga ja aui gui xihmí y_u j_u'i da 'yεc'yεigui tengu thoho b_u gní theui y_u hu_u ngub_u guí øt'ui, bi 'yεmp'p_u.

¹⁸ 'Bex bi hyεp_u y_u xit'á b_uya nε bi denni.

¹⁹ Nε x_o bi thogui bin 'yo mi ts'p_u nε bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yoh_u i Xuua a, g_utho _u yoho y_u ts'ant'p_u ra Zebedeo _u. Mí hub_u ja y_u mbosa _u, midí hoc y_u xit'á. ²⁰ Nε x_o bi xifi da dεn'd_u. 'Bex bi dεn'd_u b_uya bi zop_u rá ta b_u ja ra mbosa _u b_uya nε y_u mbεfi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zithu

²¹ Nε nub_uya nu ra Jesús bi y_uth_u b_u ja ra hnini Capernaum _u xí tenni. Nu ra pa ran säya mí cεrp_u ja ra nij_u nε mi xänba b_u y_u j_u'i. ²² Nε

nu'p_u b_uya, εmme bi hyonya thoho 'b_u mí 'y_o a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi x_un ho nε hinga ngub_u mí man _u ma xänbate sche ngue dy_u israelhe, dy_u judíohe. 'Bex gue bi b_udi ja rán t'εdi ra Jesús. ²³ Nε mi 'bεp_u n'da ran 'yoh_u n'youi ra zithu nε nts'edi bi mbah p_uya, bi 'yεna:

²⁴ —'Bε'a guí nde gui 'y_orcahe grá Jesús, grá mεngu Nazaret. Ha gui juaje ya. Dí p_udi gue'e rá Thahni i Oj_u gue x_un hotho, bi 'yεna.

²⁵ Pε nu ra Jesús bi d_umhy_u ra zithu, bi 'yεmbi:

—Daman hε, dami p_om b_u ja rá mb_ui na ran 'yoh_u, bi 'yεmbi.

²⁶ Nu ra zithu b_uya nts'edi bi hu_u'ts'a ran 'yoh_u, nts'edi bi mbafi, nε bi b_om b_uya. ²⁷ G_utho bi hyonya thoho _u 'bεp_u nε bin 'yεmzεhe _u:

—'Bε'a nam b_on'a dí nuh_u ya. 'Bε'a ni 'da'y_on_xädi na, nguetho i ja rán t'εdi na i s_uh y_u zithu nε i su _u, bin 'yεmzεhe _u.

²⁸ Nε 'bexque 'dahmantho bi hmam b_u g_utho ra häi Galilea 'bε'a bi 'y_ot'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'b_u mi b_om b_u ja ra nij_u a ra Jesús bi mbähä ra Simón, nε ra Andrés, nε ra Jacobo, nε ra Xuua. Bi z_omhb_u b_u rá ngu ra Simón. ³⁰ Nε nu'a rá suto ra Simón 'bεm b_u rá oi, i hεmb ra pa. Nε bi si a ra Jesús. ³¹ Nε bi nu b_u i 'bεn'a ra xisu b_uya, bi bεnba rá 'yε nε bi xots'i. 'Bex bi b_on a ra pa,

hin hap_u x_un'u, nε 'bex bi zä bi hoc yän sihmε b_uya.

Ra Jesús bi hoqui x_un ngu y_u hyenni

32 Nε nu'b_u mí y_uh ra hyadi gätho u mi u bá ts'inba a ra Jesús b_u mi 'b_ui, nε u min 'yoh_u ra z_uth_u bá ts'inbi.

33 Bim pεti b_u ja ra goxthi gätho y_u ja'i 'b_up_u ja ra hnini.

34 Gätho na ngu y_u hyenni bi hoqui, nε bi hyønba thi y_u z_uth_u min 'yoh_u u 'da. Nε nu y_u z_uth_u, εmme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pε nu ra Jesús him bi japi din y_uh.

Nu ra Jesús bi xänba y_u ja'i b_u ra xεqui Galilea

35 Nε nu'b_u mí ts'utho da hyax b_uya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm b_u ja ra hnini, bi mba b_u ma'ueni bin y_uqui Oja.

36 Nε nu'b_u mí hyats'i x_un ho b_uya, bi mba ra Simón da hyoni, nε'u mí'da mí 'b_uhmb_u bi mbähä da hyomhb_u ra Jesús.

37 Pε nu'b_u mí d_um b_uya, bi 'yεmbi:

—Mbähä b_u ja ra ngu nguetho gätho y_u ja'i hon'a b_u mahøn'a, bi 'yεmbi.

38 —Hin'na, pε man'da x_un ho 'b_u ga mbähä b_u ja mí'da y_u hnini, nεp_u ga mangä b_u mam hmam b_u, nguetho gue'a bá εcä ua a, bi 'yεn'a ra Jesús.

39 'Bex bi mbähä b_uya, bin 'yo gätho ra häi Galilea, bi man räm hman Oja b_u ja y_u nijä nε bi hyøn'a thi y_u z_uth_u mín 'yoh_u 'da y_u ja'i b_u bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u mi hεmb ra t'axca'ya

40 Nε bi zøm b_u n'da ran 'yoh_u b_u 'bäh ra Jesús, i hεmb ra t'axca'ya. Bin danyahmu, bi 'yäp ra mate, bi 'yεna:

—Nu'b_u ni pähä da zä gui hogui ts'u, bi 'yεmbi.

41 Bin yeh rá mb_ui ra Jesús, bi dä'a ra hyenni, nε bi 'yεmb b_uya:

—I jagä ra pähä da yän'a ya, bi 'yεmbi.

42 'Bex bim 'bε'u y_u 'ya mi hεmbi. 43-44 Nu ra Jesús b_uya, nts'edi bi hεcpi nε bi 'yεmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'bε'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yup_u 'b_uh ra mbäjä, gui un b_u n'da ra 'bøts'e i man rán t'εdi ra Moisés da hyaxp_u n'da 'b_u ya bi yän ra t'axca'ya, nε da fäh b_uya ngue bi zä i, bi 'yεmbi.

Nε bi xifi da mba b_uya. 45 Pε nu ran 'yoh_u 'b_u mí bøm b_u bi mbädi εmme mma. Nε bi xih y_u ja'i 'bε'a xí t'ørpe. Jan-nangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yεp_u ja y_u hnini nε 'yotho b_u ma'ueni nguetho εmme bi muns y_u ja'i 'b_u i cεp_u ja ra hnini. Pε guehma x_un ngu y_u ja'i mí zøm b_u hap_u mí 'yo ngue høn b_u go hap_u ní nets'i.

2

Bi hoc'a n'da ra ja'i mi ts'a rája'i

1 Nu'b_u mí tho i ts'u 'da y_u pa bi yät mahøn'a b_u Capernaum ra Jesús. Nu'b_u mí 'yøh y_u ja'i ngue 'bεp_u ja ra ngu, 2 'bexque x_un ngu bi zøm b_u y_u ja'i gue'b_u go mí yup_u mbo

ra ngu nɛpɛ thi. Nu ra Jesús bɛya, bi xih rá m hman Oja ɛ yɛ ja'i. ³ Nɛ nubɛya, bi zøm bɛ 'da yɛn 'yohɛ i tu n'da ra hyɛnni ngue mí ts'a rá ja'i. Goho ma 'yohɛ ɛ yɛn dute. ⁴ Nɛ hingui sä da thopɛ 'bɛh ra Jesús nguetho mi dɛ bɛ yɛ ja'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xɛqui ra 'bet'e, bi çamp'ɛ a ra hyɛnni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi bɛh ra Jesús ngue mi pɛ ɛ ngue i jase rá ts'ɛdi, nɛ bi 'yɛmp'a ra hyɛnni bɛya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xɛm pun'ni i, bi 'yɛmbi.

⁶ Nɛ nu'ɛ 'da yɛ xänbate ni ja, mi hupɛ. Nɛ nu'bɛ mí 'yø'a 'bɛ'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yɛnsɛ mbo yú mbɛi n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengu na. Pɛ hingui numansu Oja na, njo'o n'da ra ja'i da zä di punba yú ts'oqui n'da, hinda hønt'a Oja,” bi 'yɛnsɛ yú mbɛi ɛ. ⁸ Pɛ nu ra Jesús 'bexque bi bɛtho 'bɛ'a mbɛn ɛ, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja ngubɛ guím bɛmhɛ mbo ni mbɛihɛ. ⁹ Ha guím bɛmhɛ ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yohɛ ngue rá ts'oqui ya xɛm punbi. Ha guím bɛmhɛ man'da xquí pɛmhɛ ngue i ja ma ts'ɛdi 'bɛ ga xifi da ndants'i, da gɛx rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pɛ nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ahɛ ya i ja man t'ɛdi ua ja ra häi ngue ga punba yú ts'oqui n'da ra ja'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yohɛ ya, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nɛ nubɛya, bi 'yɛmp'a mí ts'a rá ja'i:

¹¹ —Nu'i, dí xi i, ndants'i, çɛx ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yɛmbi.

¹² Nubɛya, 'bex bi ndants'i, bi gɛx rá fidi, bi bøm bɛ i ja ra ngu. Nɛ bi nu ɛ gätho mi 'bɛpɛ. Nɛ bi hyonya thoho ɛ. Jannangue a bi 'yɛspa Oja ɛ bɛya nɛ bi 'yɛn ɛ:

—Njam'bɛ xtá nuhɛ tengu a bin ja ya, bi 'yɛn ɛ.

Nu ra Leví 'bex bi den'na ra Jesús

¹³ M'bɛjua bɛya xø bi mba mahøn'a bɛ ja ra ndendädehe a ra Jesús. Nɛ mi søm bɛ yɛ ja'i nɛ mi xänba bɛ ɛ. ¹⁴ Nu'bɛ mi thopɛ 'bɛ a ra Leví, i hupɛ ja rá mɛxa gue'a ra hyaçahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'ɛ ra Alfeo a. Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmbi:

—Ba tɛngui.

'Bex bi ndants'a ra Leví bɛya, bi denni.

Jesús bin sihmɛhɛ yɛ ts'om'bäi

¹⁵ Nɛ bin sihmɛhɛ ra Jesús nɛ yú xädi bɛ ja rá ngu a ra Leví. 'Darpɛ bin sihmɛhɛ 'da yɛ ziyate hyaçahäi nɛ mi'da yɛ ts'om'bäi. Xɛn ngu mi 'bɛpɛ nguetho xɛn ngu ɛ ya xí 'yɛc'yɛi a. ¹⁶ Nɛ nu'ɛ 'da ma xänbatehe bɛ ni ja, yɛ fariseo ɛ, nɛ nu'bɛ mi nu ra Jesús nɛ yú xädi sihmɛhɛ ɛ yɛ ziyate hyaçahäi nɛ yɛ ts'om'bäi nɛ bi 'yɛmp'ɛ yú xädi ra Jesús:

—Hanja ngubɛ øt' ni Hmuhɛ. Hingui ho øt'a ngue i sihmɛhɛ yɛ ziyate hyaçahäi nɛ yɛ ts'om'bäi, bi 'yɛn ɛ.

17 Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yεmp'u:

—Nu'u im bεnse xun zaqui hinguí honi to'o da mbäts'i, hinda hønt'u i pæse in zäman'u i honi to'o da mbäx u. Ne nugä bá εcä ga fäx u i pædi ja yú ts'oqui, him bá εcä ga fäx u im bεnse yu hocjä'i, bi 'yεn a ra Jesús.

Ran t'änni nangue u ε't' yün sihme

18 Nu'u yú xädi ra Xuua Nxixyε ne yú xädi yu fariseo mí ε't' yün sihme u. Ne bi zøm bu u 'da bu mí 'buh ra Jesús ngue bi 'yänni ne bi 'yεmbi:

—Hanja hinguí ε't' yün sihme u ni xädi ne i ε't' yün sihme u yú xädi ra Xuua ne yú xädi yu fariseo, bi 'yεn u.

19 Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thaṭi 'bu mi daṭ'u, bi 'yεmbi:

—Pe nu'u i 'buṛu ja ran thaṭi hin da du yú mbui nguetho 'buṛu a ran 'yohu din thaṭi. Hin da 'yεna ngue hin din sihme u. 20 Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu ne ja da 'yε't' yün sihme buya, bi 'yεn a ra Jesús. 21 Ne nu'a din xä u ma xädigä hin da bømanko 'bu ne'a ra nyomhma da den ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zä di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xe thoho mahøn'a.

22 Ne nguetho a ra vino ma'da'yo hin da zä da sirpu ja ra 'yambot'asεi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da døn 'bu da sirpu ne dim fän a ra vino buya, gätho 'da dín ts'ontho buya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsit'i bu ja yu mbot'asεi

ma'da'yo, pi 'yεn'a ra Jesús 'bu mí daṭi.

Bi t'εmbi i øt' ra 'beft u yú xädi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

23 Ne nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xädi ra Jesús, bi thopu ja n'da rá huḥi yu trigo. Nu yú xädi buya i toc yu trigo bu bi thogui. 24 Nu yu fariseo bi nu 'be'a bi 'yøt'u yú xädi ra Jesús ne bi t'εmp'a ra Jesús buya:

—Hanja ngubu i øt'u ni xädihu ya ne i ma man t'εdihu hin dam pehmbu a ra pa ran ts'äya, bi 'yεn'u yu fariseo.

25 Pe nu'a ra Jesús bi 'yεmp'u:

—Ha hin guí nu bu ni søcuahu ngue ne ra David bi mbesta rán t'εdi Ojä 'bu n'dandj 'bu min tumanthuhu bu bin 'yo ne u min 'yohu. 26 Janangue'a bi yurpu ja rá ngu Ojä ne bi zihu bu yu 'bøxthuhme. Pe him mi sä xtán zi u ne hønt'u yu mbäjä i sä da zi u. Ne nu ra Abiatar, ra hmumbäjä bu a, bi 'yεmp'u.

27 Ne xø bi 'yεna:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep yu ja'i hin ε din unbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. 28 Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä ne i ja man t'εdi gam mangä 'be'a da 'yøt' yu ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yεn a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yohu him mi sä di juqn rá ye

1 Ne nu ra Jesús buya bi yurpu ja ra nijä mahøn'a. Ne mí 'buṛu n'da ran 'yohu him

mi sä di juan rá 'ye. ² Ne mi 'bup_u 'da di axtho ra Jesús 'bu di hocpa rá 'ye ran 'yoh_u. Ne nu'bu da nu di hocpi di yap puya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ran 'yoh_u:

—Ndants'i, gam 'bähnu made i 'buh yu ja'i, bi 'yembi.

⁴ Ne nubuya, bi 'yän'du 'bup_u ne bi 'yemp'u:

—Dami xij_u ya 'be'a xun ho da t'ot' 'bu ra pa ran ts'äya. Ha da t'ot'a n'da ran ho uague da t'ot'a n'da ran ts'o. Ha xun ho 'bu da yanba rá te rá mija'iu n'da, uague xun ho 'bu da hyacpa rá te rá mija'iu n'da.

Pe nu'u hin'y_u 'be'a sä dí dätí. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'u yu ja'i buya ne bi zot rá mbai nguetho hin'y_u ran hocja'í u. Nubuya bi 'yemp'a mi u rá 'ye:

—Dami juan ni 'ye.

Ne 'bex bi juan rá 'ye buya, bi gomanho. ⁶ Bi bon yu fariseo buya ne in cue. Bin yahu mahon'a u yün suih_u ngue mi ten ra Herodes, ne mí hon u 'beru dí hyo a ra Jesús.

Xun ngu yu ja'í bim peti bu ja ra dadehe mahon'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yú xädi bu ja ra dadehe ne xun ngu yu ja'í mi 'bup_u ra häi Galilea bi denthoho. ⁸ Ne u yu mengu bu ja ra häi Judea, ne ru ra hnini Jerusalén, ne ru ra häi Idumea, ne ru 'danguadi ra Jordán, ne ru ra xequi Tiro ne Sidón, bi 'yot' u 'be'a gätho bi 'yot'a ra Jesús. Janangue a

gätho bi zom bu mi 'bu a. ⁹ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u yú xädi:

—Damin sähu, gui jomhu n'da ra t'umbosa nu ja ra dehe, bi 'yemp'u.

Ngubu bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zontho yu ja'í ne nu'bu bin du bu yu ja'í da hyuxru ja ra mbosa ra Jesús buya. ¹⁰ Nguetho ya xí hoqui xun ngu yu hyenni, janangue a din tonthoho u yan zäman'u in nde da benba rá pahni ra Jesús ngue mi pa u, hontho ga thärpa thoho rá pahni 'bex gue da yangui, mi en'u. ¹¹ Ne nu'u min 'yoh_u ra zithu bin danyahmu bu 'buh ra Jesús ne mbafi, en u:

—Nu'i gue'e rá Ts'ant'u i Oja, bi 'yenu.

¹² Pe nu ra Jesús nts'edi bi hecpa u nguetho hingui ndepe gue'u yu zithu dí ba u yu ja'í gue gue'a rá Ts'ant'u Oja a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho yú xädi

¹³ M'bejua buya bi guam bu ja ra nyuni a ra Jesús. Nubuya bi zohn'du 'da yú xädi ne nu'u bi mba bu 'buh ra Jesús u buya. ¹⁴ Ne nubuya bi huahn'du 'de'mayoho, bi zänni din 'yoh_u ngue da zä da mbehni da xih yu ja'í räm hman Oja. ¹⁵ Ne bi un yú ts'edi di hoc yu hyenni ne da hyon a thi yu zithu n'yoh_u 'da yu ja'í. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, ne bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Ne ra Jacobo ne'a ra Xuua rán 'yoh_u na ra Jacobo. Gätho yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo ya. Ne bi zänba yün sospathuhu Boanerges,

i nde da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Ne'a ra Andrés bi zänni, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo ngue rá ts'ant'ɥ ra Alfeo, ne ra Tadeo, ne man'da ra Simón, t'ɛmbi ra cananista. ¹⁹ Ne ra Judas Iscariote gue'a di dä a ra Jesús. Ne nu'bɥ mí gua'a bi un yá ts'edi ɥ, bá ɛɥ yá ngu.

Bi t'ɛmbi in 'youi rá ts'edi ra zɪthu a ra Jesús

²⁰ Ne xø bi zøm bɥ xɥn ngu yɥ jã'i mahøn'a xø him mí pongui din sihme ts'ɥ ra Jesús ne yá xädi. ²¹ Nu'bɥ mí 'yø ɥ yá meni ra Jesús 'be'a gätho i øt'a, ɛmbi in gät'i, ne bá ɛ ɥ bi zøm bɥ 'bɥh ra Jesús i nde da zits'i.

²² Ne nu yɥ xänbate niɟã xpí 'yɛ a Jerusalén, sä ɛn ɥ n'youi ra zɪthu ra Jesús, ne ɛn ɥ nangue rá ts'edi yá hmu ra zɪthu gue'a ní zä i høn a thi yɥ zɪthu ra Jesús, sä bi 'yɛn ɥ yɥ xänbate niɟã.

²³ Nu'bɥ mí bəh ra Jesús 'be'a bi man ɥ, bi zon'dɥ bɥya ne bi xih yɥn t'uti da bədi hinga gue'a man ɥ. Bi 'yɛmp'ɥ:

—Hin da zä a ra zɪthu din sɥsɛɥ yá minzɪthuhɥ, ne xtí 'bɛtho rá ts'edi. ²⁴ Tengu n'da ra ts'ut'abi bɥ ja ra hnini hingu sä da hyã rá ts'edi 'bɥ din sɥsɛɥ ɥ yá jã'i. ²⁵ Ne ngutho n'da ra ngu 'darpɥ 'bɥhmbɥ yá ts'ant'ɥ n'da ran 'yohɥ da guasɛ ɥ 'bɥ hinga 'dat'a im bɛni. ²⁶ Ngutho ɥ yɥ zɪthu 'bɥ xtín sɥsɛɥ yá hmu, xtan guasɛ ɥ 'bɥ hinga 'dat'a im bɛn'ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Ne xø bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'yørpɥ ra zɪthu, bi 'yɛmbi:

—Njon da zä da yɥrpɥ ja rá ngu n'da ran 'yohɥ i ja rá ts'edi gue'bɥ hinga m'bet'o da thu'ti. Pe nu'bɥ ya bi thu'ti, hingui hɛi da thɥspi 'be'a gätho i pɛs' pɥya, bi 'yɛn a ra Jesús.

²⁸ Pe majuaɥni dí xi aɥh hønt'a go ma ts'oqui bi 'yøt' yɥ jã'i da mba ma punbi 'bɥ da hyon ra punbi, ne hønt'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹ Pe nu'ɥ to'o im man ra ts'ore nangue rá Hogandəhi Oɟã nɟãm'bɥ da zä da mba ma punbi ɥ, da nu ran ɥnbi gätho yɥ pa mazɟi, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁰ Ngubɥ bi xih yɥ xänbate niɟã ra Jesús nguetho bi 'yɛn'ɥ hinga gue'a rá ts'edi rá Hogandəhi Oɟã in 'youi ra Jesús, ngue mi høn a thi yɥ zɪthu.

Ra Jesús i ɛmbi rá mbe ne yán 'yohɥ ɥ i øt' rá pähä Oɟã

³¹ Ne nubɥya bá ɛsɛ rá mbe ra Jesús ne yán 'yohɥ. Pe mí 'bätho bɥ thi nguetho him bi zä bi yɥt'a mbo. Ne bi xi ɥ 'bärpɥ mbo:

—Xihmi ts'ɥ ra Jesús ngue dín zohndähe ua thi, bi 'yɛmp'ɥ.

³² Ne nu'ɥ 'darpɥ mí huhmbɥ ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ bɥya:

—'Bärpɥ thi ni mbe ne nin 'yohɥ, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jesús bɥya bi dät'ɥ: —Ga xi aɥh te'o a ma mbe ne man 'yohɥ.

³⁴⁻³⁵ Ne bi hyant'ɥ 'darpɥ huhmbɥ bɥya, ne bi 'yɛna:

—'Bucua ya ma mbe, ne man 'yohu, nguetho hont'a go te'o da 'yørpa rá pähä Ojä, gue'a man 'yohu a, ne gue'a man ju a, ne gue a ma mbe a, bi 'yemp'bu mi dadi.

4

Ran t'uti ra mbomhmudä

¹ Ne xø bi xänba yu jä'i mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne emme xun ngu yu jä'i bim petihu bu. Janangue'a bi yrbu ja ra t'ambosa bi dan i ts'u bu ja ra ndenthe. Nu yu jä'i bi gopu ndenthe buya. ² Nu ra Jesús buya xun ngu yan t'uti bi xih yu jä'i 'bu mi xänbi, ne bi 'yena:

³ —'Yøhmbu ts'u ran t'uti ga xi ahü ya. Nu'a n'da ra uähi bi mba bá pon yu hmudä. ⁴ Ne bi zo 'da bu 'yu. Nubuya bá xh yu doja bi jua'a nts'a yu hmudä xí zo bu. ⁵ Nu'u mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado ne ts'utho ra häi bu. Janangue'a 'bex bi bøxa n'dihi. ⁶ Pe nu'bu mam bá pøx ra hyadi 'bex bi 'yot'u nguetho hin hapu sä da mba yú 'yu. ⁷ Nu'u mi'da bi zo bu ja yu dapo, bi bøts'e pegue bi gom' yu dapo, ne nte bi ndø'u. ⁸ Pe nu'u mi'da buya bi zo bu ja ra häi xun ho. Bi bøts'e ne bin te, ne bi ndøgue. Nu'u 'da 'däte ma'det'a bi ndøgue, nu'u 'da hyäte, nu'u 'da n'da ciento bi ndøgue ngue n'da 'bäi, bi 'yena ra Jesús.

⁹ Ne xø bi 'yemp'bu yu jä'i:

—Hont'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma, bi 'yembi.

Hanja i xih yan t'uti yu jä'i a ra Jesús

¹⁰ Nu'bu mi 'busehu 'de'ma yoho yú xädi ra Jesús ne'u mi'da yú 'yec'yei, bi xifi da xi u 'be'a na mbøn a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'bu buya:

—Gue'ahu bi ja ahü gui pähmbu a him mam fädi mam 'bet'o ngue 'beru ní manda rá ts'edi Ojä. Pe nu'u yu jä'i thoho gue'u da sänba yan t'uti, ¹² madague da nu pe hin da 'yørpa masu 'be'a da nu, ne madague da 'yøde pe hin da badi 'be'a ní mba a, ne hin da bēni di päh yú mbui ngue da hyon ra punbi, bi 'yena ra Jesús.

Rán theui a ran t'uti a ra mbomhmudä

¹³ Ne xø bi 'yemp'bu mahøn'a: —Nu'bu hin gui pähmbu 'be'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä gui pähmbu gätho mi'da ga xi ahü 'bu. ¹⁴ Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a ra uähi que'a bá man rá m hman Ojä hønbu go hapu. ¹⁵ Guehya bi zo bu ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho rá m hman Ojä ya. Pe nu ra zithu 'bex bi japi bi pumbēni a ram hma bi sifi. ¹⁶ Ximangutya bi zo bu ja yu ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma ne bin johya. ¹⁷ Pegue hinga gätho rá mbui bi bēni. Janangue'a nu'bu bi nu yan ucpi ne yan unbi nangue rá m hman Ojä him bi hyät'i, 'bex gue bi zu ne bi 'uegue. ¹⁸ Ne nuya bi zo bu ja ra dapo na mbøni bi 'yømanho ram hma ¹⁹ pe emme di ho ra ximhäi ne ra mbeti i

hät'i, nε di ho da 'yøt' yú pähä zεε. Tengu'b_u bi gomba ram hma, nε hin di japi din te yú mb_ui. ²⁰ Pε nuya bi zo b_u ja ra häi x_un ho, na mbøni bi 'yømanho rá m hman Ojå, bi hyani, nε bin te yú mb_ui x_un ho, nε bi xant'a ram hma x_un ho, tengutho y_u hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'a u 'da, nε hyate u 'da, nε n'da ciento u 'da, bi 'yεmp'u yú xädi 'b_u mi xifi 'bε'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fadi da zøni da fadi

²¹ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho y_u ja'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho b_u mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma c_ut'i b_u ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²² Nguetho gätho 'bε'a him mam fadi da zøni da fadi, nε gätho 'bε'a him midí nεqui da zøni da hnu.

²³ Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴ Nε nu'a di jamansu a i øde da badi x_un ho nε Ojå di japi man'da x_un ngu da zøni da badi. Pε nu'a hin ε di jamansu a i øde, pε nε'a zi ts'u mi padi dim 'bedi, nε tengu ni t'eni gnán εmh_u gue'a dí t'εn'nah_u, nε man'da mbongui thoho din 'da ah_u. ²⁵ Din ja ah_u tengu ram hma i εna: “Nu'a x_un ngu i ja man'da x_un ngu din t'unni pε nu'a ts'atho i ja man'da da thamba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷ Nu ra Jesús bi 'yεmp'u mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Ojå madague'b_u hin di nεqui, tengu thoho n'da ra hmudä 'b_u bi du a n'da ran 'yoh_u, madague'b_u hingui nu hague ám bøts'e pεgue i padi da bøts'e, nte im bεntho. ²⁸ Nguetho nu'a ra häi dí tεε y_u thuhu a. Nu'b_u bi mb_udi bi bøts'e, y_u paxi thoho, m'bεjua b_uya da ndøh yú daxi, nε nub_uya din th_u. ²⁹ Nε nu ran 'yoh_u b_uya da xoqui nguetho bi zøn ra ora da 'bε'ts'i, bi 'yεn a ra Jesús. In jab_u rá ts'edi Ojå ngue di manda ua nε njongui nu hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰ Nε man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahøn'a, nε bi 'yεmp'u:

—'Bεp_u dá bεmh_u hague di manda ua rá ts'edi Ojå. Ga xi ah_u n'da ran t'uti nangue'a. ³¹⁻³² In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε εmme zicue tho, εmme man'da zicue xinda gue mi'da y_u hmudä, pε man'da i te x_un ngu yú 'yε, xinda gue gä mi'da y_u paxi nε xøgue sä da 'yøt' yú 'bafi y_u doja b_u ja yú xaha. Njab_u rá ts'edi Ojå b_u ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hanja bi xih y_un t'uti u y_u jq'i

³³ Nε x_un ngu mi'da y_un t'uti bi xänba y_u ja'i a ra Jesús 'b_u mi xänbi tengu ya i hman-gua, pε hønt'u hingui hεi b_u dá fadi bi xifi. ³⁴ Nε nte bi xih mi'da y_um hma, hønt'u y_un t'uti bi xifi. Pε nu'b_u mi 'b_useh_u yú xädi bi xih p_uya

'bɛ'a na mbɔn'u yɛn t'uti bi mam bu 'buh yɛ ja'i.

Bi xifi din hɛ ran dahi ra Jesús

³⁵ Nu'bu mín de buya nu ra Jesús bi 'yɛmp'u yú xádi:

—Nuya ga thohmbu nɛ 'danguadi ra dadehe, bi 'yɛmp'u.

³⁶ Nɛ nubuya bi xih yɛ ja'i da mbeng bu yú ngu. Nu yú xádi buya bi 'yon a ra mbosa mi huhu ra Jesús, bi mbähä buya. Nɛ xɛn ngu mi'da yɛ ja'i bi dɛnni ngue bi hyuse yú mbosa u. ³⁷ Nɛ nu'bu ya i 'yo bu ja ra dehe nɛ nts'edi ran dahi bin ja, nɛ bi donts' ra dehe ra mbosa nɛ mi ts'utho xtán yudi. ³⁸ Pɛ nu ra Jesús mi hunh ra huhni, nɛ mi apu ja ra mbosa. Nu yú xádi bi 'yá ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, ha nte guím bɛni nɛ nde ga tuhu, bi 'yɛmp'u.

³⁹ Bi ndants'a ra Jesús buya nɛ bi 'yɛmp'a ran dahi nɛ a ra dehe:

—Daman hɛ, bi 'yɛmbi.

'Bex gue bin hɛ ran dahi nɛ ra dehe buya him mam bi 'yáni. ⁴⁰ Nubuya, bi 'yɛmp'u yú xádi:

—Guín suhu nguetho ts'utho guí ɛc'yɛigahu.

⁴¹ Nu yú xádi buya bi zu a ra hmu, nɛ bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'yɛmzɛhɛ n'da ngu n'da u:

—'Bɛ'a di 'yɛt'ui na ran 'yohu, nɛ ya 'bex gue in hɛ a ran dahi nɛ ra dehe di hɛcpi.

5

Ra Jesús bi hyɔnba thi yɛ zɪthu a ra mɛngu bu Gadara

¹ Nubuya nu ra Jesús nɛ yú xádi bi zɔm bu 'danguadi ra dadehe nubu ja ra häi Gadara. ²⁻⁶ Nɛ mi 'bupu n'da ran 'yohu min 'youi yɛ zɪthu. Nu'a mi zam bu ja ran 'yägui, nɛ njo'o to'o mi sä da zammi nguetho gä i xɛcthoho yɛ cadena mi pa nthat'i. Xɛn ngu yɛ nidi bi thurpa yú 'yɛ nɛ yú gua nangue yɛ cadena, pɛ gätho i xɛcthoho. Njon mi sä di hɛcpi. Gätho ra pa nɛ ra xui mi mbapu ja ra dapo o guɛpu ja ran 'yägui, nɛ midi unba zɛhɛ nguetho mi hɛzɛhɛ rá ja'i nangue yɛ do. Nu'bu mí bɔm bu ja ra mbosa a ra Jesús nɛ yú xádi, 'bex bá ɛ a ran 'yohu bin c'athu, bí 'yɛpu ja ran 'yägui, bin danyahmu bu 'bäh ra Jesús, bi dande, ⁷ nɛ nts'edi mbafi, bi 'yɛna:

—'Bɛ'a guí nde gui 'yɔrcahe grá Jesús, rá Ts'ant'u i Oja mahɛts'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ungahe, ⁸ bi 'yɛn'u yɛ zɪthu 'bu mi sifi da bɔm bu rá mbui ran 'yohu. ⁹ Nɛ nubuya nu ra Jesús bi 'yän'nu yɛ zɪthu:

—'Bɛ'a ní thuhu, bi 'yɛmbi.

—Ma thuhu “N'dan nets'igähe” nɛ ɛmme xɛn ngu gähe, bi 'yɛna. ¹⁰⁻¹² Nɛ nts'edi dí ä a ra mate gue'bu ga pɔmhbe hin gui pɛngahe bu n'danni i ja yɛ häi, dami 'yɔrcahe ra mate gui pɛngahe nu 'buh yɛ ts'udi ga cuthe nu, bi 'yɛn'u. Nguetho hinga yatho mí 'yo u yɛ ts'udi xɛn ngu, mi sapaxi bu.

13 Nu ra Jesús ya bi un ran t'ɛdi da yɛrɛ 'bɛh yɛ ts'ɛdi. Nu'bɛ mí yɛrɛ ya 'bex bán tih yɛ ts'ɛdi bá çɛrɛ ja ra nguani ɛ 'bex bi yɛrɛ ja ra dehe ɛ, nɛ gã bi du bɛ ɛ bɛya. Mbɛ yo mahuahi i jua ɛ.

14 Nu ɛ yɛn 'yohɛ midi ja-mansu yɛ ts'ɛdi, 'bex bi 'da 'bɛ min nu 'be'a bi 'yøt'ɛ yɛ ts'ɛdi. Bi mba bá mam bɛ ja ra hnini nɛrɛ huahi a bin ja. 'Bex bi mba yɛ ja'i bɛya da nuse ɛ 'be'a bi man ɛ yú mbädi yɛ ts'ɛdi. 15 Nu'bɛ mí zøm bɛ, bi nu i hupɛ a ran 'yohɛ madí ɛnba ra zĩthu, ya xízä nɛ i he rá zi pahni. ɛmmɛ bi mbidi yɛ ja'i bɛya. 16 Nu'ɛ xí nu yɛ ts'ɛdi, xø bi xifi xɛn ho yɛ ja'i mahøn'a 'be'a xín ja. 17 Nɛ nubɛya, nu yɛ mɛngu bɛ ɛmmɛ bi 'yäp ra mate ngue 'bex gue da bøn a ra Jesús bɛ ja yú häi ɛ.

18 Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús bɛya. Nɛ nu'a ran 'yohɛ xí ɛnba ra zĩthu ɛmmɛ i nde da dɛn'na ra Jesús gue 'darpɛ din 'yohɛ. 19 Pɛ nu ra Jesús him bi un ran t'ɛdi nɛ bi hɛçpi.

—Ni mba bɛ ni ngu, nɛ gui xi ɛ nim 'bɛihɛ ran ho bi 'yøt'a Oja ra Hmu ngue bi huɛç'a i, bi 'yɛmp'a ran 'yohɛ.

20 Nu'a min 'youi ra zĩthu bɛya, bi mba rá ngu. Bi dɛ'mi bi mam bɛ gãtho ra xɛqui Decápolis 'be'a xí 'yørpa ra Jesús. Nɛ gãtho ɛ bi xifi bi hyonya thoho ɛ.

Ra Jesús bi 'yá'a rá t'ixu ra Jairo nɛ bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbeji

21 Nɛ nu'bɛ ya mi zøn ra Jesús bɛ ná 'danguadi ra dɛdehe, ɛmmɛ xɛn ngu yɛ ja'i bim pɛti bɛ ndenthe mahøn'a guɛrɛ bin säya ra mbosa. 22 Bi zø'a n'da rá ngurbi ra nijä i Jairo a, bin dɛnyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús. 23 Nɛ ɛmmɛ bi 'yäp ra mate, bi 'yɛmbi:

—Yørqui ts'ɛ ra mate ga mbähä ba çäx ni 'yɛ ma t'ixu nguetho ɛmmɛi, janangue'a da yañi nɛ hin da du, bi 'yɛmbi.

24 Nu ra Jesús bi mbɛ bɛya, nɛ xɛn ngu yɛ ja'i bi dɛn'ndɛ, xøgue bin dɛ bɛ ni mba ɛ. 25 Nɛ bi zɛrɛ 'yu n'da ra xisu ná 'dɛ'mayon jɛya mi hɛmb ra mbeji. 26 ɛmmɛ xí nu ran ɛnbi nangue xɛn ngu yɛ 'yøthebate xí 'yøthe. Xi juadi gãtho rá mbeti mi ja, nɛ xingui ts'ɛ bi dĩts'i, xøgue man'da ɛmmɛi. 27 Pɛ nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yø'am man yɛ ja'i ngue di hoqui høn't'a go 'be'a man ɛ. Janangue nu'bɛ mí zɛdi 'bex bi yɛt'i nde bɛ ní mba ɛ, bi dárpa rá xɛthapahni ra Jesús bɛya. 28 Nguetho mí ɛnɛ ra xisu, “Høntho ga thärpa rá pahni, ya da yãngui,” mí ɛna. 29 Nɛ nu'bɛ mí dárpa rá pahni ra Jesús 'bex bin hɛ a rá mbeji mí hɛmb bɛya. 'Bex bi bɛ a ra xisu ngue ya bi zä xɛn ho. 30 'Bex bi bɛh ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra ja'i rá ts'ɛdi 'bɛ mí dárpa rá pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi hyɛt'ɛ yɛ ja'i min 'yohɛ nɛ bi 'yɛna:

—To'o bi dárca ma pahni, bi 'yɛna.

31 Nu yá xádi baya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmme da ua yá ja'i, "To'o bi dárca ma pahni," ne guí ɛna.

32 Nu ra Jesús i tɔ'mi da manse to'o xí dárpa rá pahni.

33 Ne nu ra xisu baya, bin su ne di fet'i nguetho pa a xí t'ørpe. Ne bi mba bə 'bäh ra Jesús bin danyahmu bə ja rá hmi ne bi xifi gätho 'be'a xí 'yɔt'e. 34 Nu ra Jesús baya bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui. Ni mba da hyu ni mbai, him man di ən'a a gmi hɛmbi.

35 Gätho na yaui a ra xisu 'bex bi zɔpə mi'da yá ja'i bí 'yɛpə ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

36 Pe nu ra Jesús 'bə mí 'yɔ a bi man'ə, bi 'yɛmp'a ra Jairo baya:

—O di tu ni mbai, hontho gui 'yɛc'yɛi ngue majuani i ja ma ts'edi, bi 'yɛmp'a.

37 Guehma bi thoh pəya ne njom bi japi da denni. Hont'a ra Pedro, ne ra Jacobo ne ra Xuua rán 'yohə ra Jacobo, bi xifi da mbähä bə rá ngu ra Jairo. 38 Nu'bə mi zəm bə ja rá ngun a ra Jairo baya, bi nu ngue i zon'ə yá ja'i 'bəpə, ne ɛmme di mbahni na ts'oni.

39 Bi yərpə mbo ra Jesús baya, bi 'yɛmp'ə 'bəpə:

—Hanja ɛmme gadi hiñə na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pegue i aha.

40 Nu'bə mi 'yɔh yá ja'i 'be'a bi man a, bi den thoho baya. Nu ra Jesús baya, bi 'yɛmp'ə yá ja'i:

—Dami pəmhə thi, bi 'yɛmbi.

Hont'a rá ta ne'a rá mbe ra hmute xí du ne yá xádi, bi yəthə ra Jesús bə 'ben a ra hmute. 41 Nu'a ra Jesús baya bi benba rá 'ye a ra hmute ne bi 'yɛmbi:

—Talita cumi, bi 'yɛmbi. I nde da ma: "Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i."

42 Nu'a ra hmute baya 'bex bi ndants'i ne bin 'yo. 'De'mayon jəya mi pɛ'ts'a. Nu'ə bi yəthə mbo bi hyonya thoho. 43 Nu'a ra Jesús baya nts'edi bi 'yɛmp'ə:

—Njon gui xihmbə 'be'a dá øt'ä, bi 'yɛmp'ə. Ne nubaya bi 'yɛmp'a ra Jairo:

—Dami 'uñ na ni t'ixu ya, bi 'yɛmbi.

6

Ra Jesús bi zəm bə rá hninizəhe

1 Bi bəm bə ra Jesús baya, bi mba bə ja rá hnini zəhe Nazaret. Bi mbähä yá xádi.

2 Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yá xádi bə ja ra ni ja. Nu ra Jesús baya bi xänba bə yá ja'i. Nu'bə mi 'yɔh yá ja'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yɛmzəhe:

—'Be'a niñ xádi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yən t'øt'e mixte na. 3 Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'ənt'ə ra María. Ne yán 'yohə ra Jacobo, ne ra José, ne ra

Judas, ne ra Simón, ne u yán ju dí 'báhmbu ua, bi 'yén u.

Ne bi u't' yá mbui zehé u. 4 Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho yá pøngahyá Ojá i hnumansu, pe hønbu ja rá háizehé nepu 'buh yá meni, nepu ja rá nguse hingui hnumansu bu, bi 'yén'a.

5 Ne hingui ngu yan t'øt'e bi 'yørpü ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hønt'u zi yoho yan zäman'u bi gäx rá 'yé bi japi bi yan'u. 6 Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yéc'yéi u ngue i ja rá ts'edi u yá menguhü. Ne nubaya bi mba bu ja yu t'uhnihni jombu Nazaret, ne bi xänba bu u yu já'i.

Bi mbéhn'du 'de'mayoho da mamp'a rá m hma

7 M'bejua buya bi xi u 'de'mayoho yá xädi ngue da mba bu ja yu hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yá ts'edi da hyøn'a thi yu zjthu in 'yohu u 'da yu já'i. 8-9 Ne bi xi u nte da hyäx 'bu bi mba u. Hønt'a n'da ra tøhø da hyäts'i n'da ngu n'da u. Ne hønt'u yu thjxfani da 'yat'i. Xing yan ju'døzä, xing yan zedi da hyäts'i, xing ra mbeti, ne xín da gäx u yojo'ts'i yá pahni.

10 Ne man'da bi 'yemp'u:

—Hønbu go hapu da mba ma säya ahü 'bu gá sømhbu bu ja yu hnini, gam 'báhmbu bu gue'bu go gá nexhu bu. 11 Ne nubü hapü gui sømhbu ngue hin da zin ahü ne hin da 'yømanho a guí mamhbu, dami pømhbu bu, dami huaju ra häi ja ni xjnguhü, ra

hmepya ngue gui sohmbu bu u. Ne majuani dí xi ahü, nu'a ra hnini hin da zin ahü, man'da xän ngu ran ünbi da nu a 'bu bi zøn ra pa ran juänbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yemp'u yá xädi.

12 Ne bi bøm bu 'de'mayoho buya, bi mba. Hønbu go hapu bin 'yo bi xih yu já'i di päh yän 'yomfëni nangue yu ts'oqui bi 'yøt'e. 13 Ne bi hyøn a thi xän ngu yu zjthu mín 'yohu 'da yu já'i ne xän ngu yan zäman'u bi gox ra aceite ne bi japi bi zä u.

Rán däte ra Xuua Nxixyá

14 Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yu já'i 'be'a mí øt'a ra Jesús bu mí 'yo, ne bi 'yemb buya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixyá a bi dambëni, janangue'a i øt yan t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yëna.

15 Pe nu'u 'da yu já'i, mi ëna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'u 'da i ëna:

—Ra pøngahyá tengu mi 'buh maya'bu.

16 Pe nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yëna:

—Gue'a ra Xuua Nxixyá a ngue dá manda da ts'ecpa rá 'yuga, masque bi dambëni, bi 'yën a ra Herodes.

17-18 Nguetho guesë ra Herodes bi mbéhn'du bá bent ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in cue ra Herodes 'bu mí t'ëmbi hingui ho a bi 'yøt'e ngue xí zin a rá 'bepo. Ne nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'buhmi a ra Felipe. Ne nu'a ra Felipe, rán 'yohu zehé a ra Herodes. Ne nu ra xisu i

Herodías a. Ne gue'a ra Xuua Nxixya bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yot'e. Him bi 'yomanho ra Herodes baya, janangue bi manda dí cot'a fadi ra Xuua Nxixya.

19 Ne a ra Herodías bin cue ne emme honi 'beru dí hyo a ra Xuua. Pe him 'bex bi zä bi hyo. 20 Nguetho nu ra Herodes mi paði ra hocja'i a ra Xuua, ne bi xi u ya mbängoxthi njon da japi da yarpu ngue di unba ra Xuua. Ne nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yø i ts'u rám hman ra Xuua. Ne bi 'yomanho tho madague'bu hinga gätho i paði 'be'a nam bøn'a i man ra Xuua.

21 Nu'bu mi zøn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías baya bi ðini 'beru dí hyo ra Xuua baya. Bi 'yot'a n'da ra ðansihme ra Herodes bá si yám fäts'ihu, ne yá hmudofui ne'u ya ngarpi bu ja ra häi Galilea. 22 Nu'bu min sihme u bi yarpu rá t'ixu ra Herodías, bin nee a ra hmute. Nu ra Herodes ne u gä mi huhmbu bu emme bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a gui nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yembi.

23 Ne xø bi 'yembi:

—'Yec'yei Oja majuani ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gätho 'be'a dí pe'ts'ä, bi 'yembi.

24 Nu'a ra hmute baya bi bøni ne bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yembi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe baya bi 'yembi:

—'Yäp'a rá ya ra Xuua Nxixya.

25 Bi mbenga n'dihi ra hmute baya bi 'yemp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixya, gui cärcä ra mbohi, bi 'yembi.

26 Nu ra Herodes baya bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra hmute, pe hingui sä 'be'a da mam baya nguetho hupu ja ran sihme u xi 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuani di unni 'be'a da t'äpi.

27 Janangue a guehma bi mbenhna n'da ra dofui bá hanba rá ya ra Xuua. 28 Nu'a ra dofui baya bi mba bá secpa rá ya ra Xuua nubu ja ra fädi ne bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute baya. Nu ra hmute baya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Ne gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixya.

29 Nu'bu mí 'yøh yä xädi ra Xuua ngue bi ts'ecpa rá ya, bá ε u, bi duspa rá ngoc'yei ne bi mba bi 'yäpu ja ran 'yägui baya.

Bi un ran ts'ihme cut'a mahuqi a ra Jesús

30 Nu'bu jam bá penc u yä xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gätho xi 'yørupu bin 'yo, ne bi ma 'be'a gätho bi mam bu 'buh ya ja'i 'bu mi xih rám hman Oja u. 31 Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Ga mbähä ts'u nu n'danni ngue dan säyahu ts'u nu, xøhma gui yähmbu, bi 'yemp'u.

Nguetho xən ngu yə ja'i i səm bə, ní mba ne ní 'yēhe, ne xingui ts'ə im bongui din sihmə. ³² Janangue a bi hyu ra mbosa ə im bəni da zəm bə ma'ueni ə guerpə da zä dim 'bəsə. ³³ Pə xən ngu mi'da yə ja'i bi hyant'a ra mbosa bə ni mba ne bi bədi i hu bə ra Jesús. Ne bá nexpə ja yú hnini ə, ne ɛmmə bin ti ə ne 'yogua thohe ne m'bet'o bi zəm bə da zən'a ra mbosa. ³⁴ Nu'bə mi gəh ra mbosa ra Jesús ne yú xädi, bi nu xən ngu yə ja'i ya xí zəm bə, ne bi huɛc'ə ngue in ja tengu yə de'yo njo'o di jamansu. Ne 'bex bi də'mi bi xih yə ja'i rá m hman ra Jesús mahən'a asta gue'bə go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'bə mín de bəya bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—ɛmmə bin de ya, ne hinga nan sihmə yə ja'i, dami pənpə ja yə t'əhnini ya da dän yə hmə bə nguetho ma'ueni ua ne hin'yə 'bə'a da zi, bi 'yən'ə yú xädi.

³⁷ Pə nu'a ra Jesús bi 'yəna:

—Gue'ahə gui 'uimhbə yə ja'i, bi 'yəmbi.

Ne bi 'yən'ə yú xädi:

—Pə ha gui ɛnje gua tāmhbə yociənto ra hmə ngue ga un-hde yə ja'i da zi, bi 'yən'ə. ³⁸ Nu ra Jesús bəya bi 'yəmp'ə:

—Bá nuhbə hangu yə hmə ja bə.

Nu'bə mí bədi, bi 'yəmbi:

—Cət'a mhmə ne yoho yə huə ja ua, bi 'yən'ə.

³⁹ Ne bi xih pəya:

—Dami xihmbə yə ja'i din säya nə i ja yə 'bot'ei.

⁴⁰ Ne 'darpə bi hyu ə n'da ciento, ne 'darpə bi hyu ə mi yote ma 'dət'a, ne njabə bi 'yət'e gätho ə mi'da. ⁴¹ Nu'bə mi gən'ə cət'a yə hmə ne ə yoho yə huə ra Jesús, bi ndəs mahəts'i, bi 'yāp rán jəpi Oja ne bí xən'ə yə hmə. Ne ə yə huə bəya. Nubəya bi un'də yú xädi di darpa yə ja'i. ⁴² Gätho bin sihmə ə 'bəpə ne bin niyā xən ho ə. ⁴³ Ne nu'bə mi jua'a bi pət'ə bi bongui, 'de'mayo 'bəts'e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu'ə bin sihmə cət'a mahuəhi ma 'yohə ə.

Ra Jesús bin 'yo maxəts'e bə ja ra dədehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús bəya bi xih yú xädi m'bet'o da mba ə da zəm bə ra hnini Betsaida, ne bi yət'a n'dihi bə ja ra mbosa ə bəya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu'bə mín 'yēhmbə gätho yə ja'i, bi ndexpə ja ra nyuni bin yəui Oja bə. ⁴⁷ Nu'bə mín xui, ya i 'yo bə ra mbosa bə made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'bətho bə bán ts'ogui. ⁴⁸ Ne nu'bə mí hyant'ə 'bə'a ət'ə yú xädi, bi nu ngue xən hɛi bə ni 'yon yú mbosa nguetho di costa'a ran dəhi a ra mbosa. Ne nu'bə maguembə da hyax pəya bá ɛh ra Jesús bə ní mba yú xädi, ba 'yo maxəts'e ra dehe. Ne nu'bə mi zədi ɛna da mi'ts'a ra mbosa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nu'ə yú xädi 'bə mi nu bi bən ə: "N'da ra du i mba bə," ɛn'ə. Ne ɛmmə bi mba ə nguetho bin su. Nu'a ra Jesús bi 'yəmp'ə:

—Guecä o te guim bəmhbə. Damin johyahə, bi 'yəmp'ə.

⁵¹ Nε bi ndexp_u ja ra mbosa b_uya. 'Bex bin hε ran dāhi, nε εmme bi hyonya thoho yá xādi 'b_u mi nu 'yo maxøts'e ra dehe ra Jesús, nε bin hε n'dihi ran dāhi. ⁵² Bi hyonya thoho nguetho him bi bεni 'bε'a bi nu 'b_u mi 'u_in'i cut'a mahuāhi y_un 'yoh_u b_u ndenthe, nguetho hingana pādi x_un ho _u.

Ra Jesús bi hoc' u y_un zāman' u b_u ja ra xεqui Genesaret

⁵³ Nε bi zø_m b_u 'danguadi ra dādehe b_uya, nub_u ra häi Genesaret, bi zop_u yá mbosa.

⁵⁴ Nu'b_u mi gāp_u ja ra mbosa, gātho y_u jā'i bi bādi gue gue'a ra Jesús. ⁵⁵ Nε nu y_u jā'i bāya 'bex bi mba bá si y_u hyεn_i, bi zixp_u da thoh ra Jesús. Mi oxp_u ja yá 'beza 'da, høn_bu go hap_u ní nεts'i. Nε nu'b_u mi thop_u ra Jesús b_u ja yá häi _u, ⁵⁶ høn_bu go hap_u bi thogui, o gue y_u t'uh_ni_ni o gue y_u dāh_ni_ni, o guerp_u ma'ueni y_u h_ni_ni, ya xí 'bom b_u y_un zāman' u. Nε gātho b_u bi thogui bi si a ra Jesús: "Mada hønt'a ni pahni ga thāt'i i," bi t'εmbi. Nε hønt'a go to'o bi dārpa rá nyāmpahni 'bex bi zā bāya.

7

Ra Jesús bi ma nda'a dí ts'onba rá mbai n'da ra jā'i

¹ Nε bi nεxp_u Jerusalén 'da y_u fariseo nε y_u xānbate nijā, bi zø_m b_u mi 'b_uh ra Jesús. ² Nε bi nu _u 'da yá xādi ra Jesús i sihme nε hin nin x_u'yε tengu rán s_u'yε bi zānzεhe yán t'εtizεhe _u. Nε bi 'yεmbi øt

ra ts'oqui _u. ³ Nguetho nu' u y_u fariseo nε gātho mi'da ma mijudíohe εmme i tenda' u yán t'εdi y_u dāc'yεi. Nε nu'b_u hin nin x_u'yε tengu man yán t'εdi, ya hin din sihme 'b_u. ⁴ Nε ngutho 'b_u xpá mbenga tāi, him 'bex gue i sihme, 'bε din x_u'yε x_un ho tengu yán t'εdizεhe i tēn'd_u. Nε man'da x_un ngu y_un sūt'i i tēn'd_u, tengu yán t'εdi y_u dāc'yεi. Yán sūt'i ngue y_u tasa, nε y_u xaro, nε y_u t'εgui, nε yám 'be'te y_u t'ots'i. ⁵ Janangue nu y_u fariseo nε y_u xānbate nijā bi 'yānna ra Jesús:

—Hanja _u ni xādi hingui tēn yán t'εdi y_u dāc'yεi nε i sihme nε hin nin x_u'yε, bi 'yεmp' u.

⁶ Bi dāh ra Jesús, bi 'yεmp' u:

—Nu'ah_u yoho nin 'yomfεnih_u, bi 'yεmp' u. Nε majuāni bi man ra Isaías nangueeh_u 'b_u mim pøngahyā, bi 'yεna:

Nuya y_u jā'i nangue yá nde i εscagui,
pε maxøts'e thoho, hinga
gātho mbo yá mbai im
bεngui.

⁷ Sāti thoho i εscagui nguetho hønt' u

yán t'εdi zεhe i xānba _u mi'da, i εn Ojā, bi 'yεn a ra Isaías, bi 'yεn a ra Jesús. ⁸ Gue'a gá 'yøth_u a nguetho gá hyεhmb_u yán t'εdi Ojā nε gá tēnhd_u yán nt'εdi zεhe y_u jā'i nangue yán sūt'i y_u xaro, nε y_u tasa nε x_un ngu mi'da guí øth_u, bi 'yεmp' u.

⁹ Nε man'da bi xi _u, bi 'yεmp' u:

—Nε hønt'a ram fε'ts'i guí øth_u nangue yán t'εdi Ojā, tengu 'b_u nte di muui,

nguetho hōnt'u nin t'ɛdi zehɛhɛ guí nde guí tɛnhdɛ.
 10 Gue'a gní fɛstahɛ rán t'ɛdi Ojã bi xi a ra Moisés a guí øthɛ, nguetho nu a ra Moisés bi 'yɛna: "Gui numansu ni tahɛ nɛ ni mbehɛ" Nɛ man'da ram hma bi ma: "Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a." 11-12 Pɛ nu'ahɛ 'dan'yo thoho guí mamhbɛ ngue guí ɛmhɛ hing ra ts'oqui 'bɛ bi yãrba Ojã a mi ja ngue xtá mbãx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohɛ. Nɛ hin gá xihmbɛ ngue him bi numansu yú ta 'bɛ ngubɛ bi 'yøt'e. 13 Gue'a gní combahɛ rãm hman Ojã a, nangue ni t'ɛc'yɛi zehɛhɛ guí xãnbahɛ mi'da yɛ jã'i. Nɛ xɛn ngu mi'da guí øthɛ, bi 'yɛmp'u yɛ fariseo a ra Jesús.

14 Nɛ nubɛya bi zohni gãtho yɛ jã'i bi 'yɛmp'u:

—Dami 'yøhmbɛ, gãtho ahɛ, nɛ dami pãhmbɛ na ga xi ahɛ ya. 15 Hin'yɛ 'bɛ'a da yãrpɛ mbo rá mbɛi n'da, gue di ts'onba bɛ, pɛgue nu'a ní bøm bɛ ja rá mbɛi n'da gue a dí ts'onba rá jã'i n'da a. 16 Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dí m mangã, bi 'yɛmp'u yɛ jã'i a ra Jesús.

17 Nɛ bi 'uɛpɛ 'bɛh yɛ jã'i a ra Jesús, bi mbãhã yú xãdi bɛ ja ra ngu. Nɛ nubɛya bi 'yãn'du yú xãdi:

—'Bɛ'a gue na mbøn'a ran t'uti gá ma.

18 Nɛ bi 'yɛmp'u yú xãdi buya:

—Ha nɛ ahɛ hin guí pãhmbɛ a dá mangã. Ha hin guí

pãhmbɛ hin'yɛ 'bɛ'a da yãrpɛ mbo rá mbɛi n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bɛ a. 19 Nguetho nu'a 'bɛ'a gãtho i si n'da, hin din zãm bɛ rá mbɛi n'da, pɛ da mba bɛ rá foho n'da nɛ da thotho a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ngubɛ bi man ra Jesús i ndepe da fãdi ngue xɛn ho 'bɛ'a gãtho i ja ua ngue da zi n'da. 20 Nɛ mi ɛn'a ra Jesús:

—Nu'a ní bøm bɛ rá mbɛi n'da ra jã'i, gue a dí ts'on'a n'da a. 21 Nguetho nubɛ ja yú mbɛi yɛ jã'i ní bøm bɛ gãtho yɛ ts'on'yomfɛni, nɛ'bɛ i 'yomt'ɛni thoho n'da, nɛ'bɛ di 'yomt'ɛniba n'da ra xisu nɛ i 'bɛh rá xisu, nɛ'bɛ i hãcpa rá te rá mijã'iu. 22 Nɛ'bɛ øt' ram fɛ, nɛ'bɛ øt' ran ts'iyate, nɛ'bɛ nzãi øt' ran ts'o, nɛ'bɛ i hãte, nɛ'bɛ ra 'yãsä o gue ran ts'ɛya, o gue yãn c'ãte, o gue yãn 'yɛts'i, o gue'bɛ i øt'e tengu 'bɛ hin'yɛ rán 'yomfɛni n'da. 23 Gue'u gãtho ní bøm bɛ yú mbɛi yɛ jã'i nɛ gue'u ní ts'onba yú mbɛi yɛ jã'i u, bi 'yɛmp'u yú xãdi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yɛ judío bi 'yɛc'yɛi ra Jesús

24 Nu'bɛ mi jua a bin yãhɛ yú xãdi a ra Jesús, bi mbãhã bɛ ra xɛqui yɛ hnini Tiro nɛ Sidón. Nɛ nu'bɛ mi dñi hapɛ din säya bi nde ngue njon da bãdi, pɛ njãm'bɛ bi zã bin 'yãgui. 25-26 Nguetho 'bex bi zøm bɛ n'da ra xisu mi 'bɛ a n'da rá t'ixu min 'youi ra zĩthu. Bi zøm bɛ ngue ya xí 'yøde nangue rá ts'ɛdi ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe

a, ra mɛngu bɛ ra xɛqui Sirofenicia. Bin danyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús nɛ nts'ɛdi bi 'yǎp ra mate ngue da hyɔnba thi a ra zĩthu in 'youi a rá t'ĩxu. 27 Nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Hin nin sǎui ga ɔt'a a guím ma nguetho him ma mɛnguhɛ. Tenguthoho bɛ ja n'da ra ngu hin rán sǎhɛ rá mbɛdi da t'ĩn ɛ yɛ t'ɛ'yo, yú mbɛdi ɛ go yɛ t'ɛhni, bi 'yɛmbi.

28 Bi dǎ a ra xisu bɛya:

—Majuǎni guím ma, gra Hmu, pɛ nɛ'ɛ yɛ t'ɛ'yo i sip yú xeni yɛ ts'ɛnt'ɛ i hɛpɛ 'bimɛxa.

29 Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Xɛn ho ngue ngubɛ gǎ bɛni, janangue nu ra zĩthu min 'youi ni t'ĩxu ya bi bɔni. Ni mba ya.

30 Nu'bɛ mi zɔm bɛ rá ngu bi nu a rá t'ĩxu 'bɛm bɛ ja rá oi, ya xí 'ue a ra zĩthu bɛya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɛ i gogu nɛ i 'bare

31 Nɛ bi bɔm bɛ ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho bɛ ra hnini Sidón, nɛpɛ yɛ hnini ra häi Decápolis, nɛ bi zɔm bɛ ja ra dǎdehe Galilea mahɔn'a. 32 Bá ts'inba n'da ra gogu nɛ i 'bare, bi t'ǎp ra mate ra Jesús da dospa rá yǎ a. 33 Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu bɛ ma'ueni ts'ɛ nguepɛ njongui 'bɛh yɛ ja'i, nɛ bi dɛmba rá saha bɛ ja yú zagu, nɛ nu rá jĩni bi gospa rá jaɛni. 34 Nɛ nubɛya, bi ndɔts' mahɛts'i a ra Jesús nɛ bin gǎ'ts'i nɛ bi 'yɛna:

—Efata, bi 'yɛn a ra Jesús. Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

35 Nɛ 'bɛx bi xoh yú zagu, nɛ bi xoh rá nde nɛ bin yǎ xɛn ho bɛya. 36 Nu ra Jesús bɛya nts'ɛdi bi xifi njon da xifi 'bɛ'a bi 'yɔrpe. Pɛ nu'bɛ mi sifi hin da ma pɛ man'da bi ma. 37 Nɛ gǎtho ɛ bi xifi ɛmmɛ bi hyonya thoho ɛ, nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Xɔgue xɛn ho tho gǎtho i ɔt'a ra Jesús. Di jap yɛ gogu da 'yɔhnahyǎ nɛ di japi din yǎ yɛ gore, bi 'yɛn ɛ.

8

Ra Jesús bi un ran ts'ihmɛ ɛ goho mahuqi

1 Nu'ɛ yɛ pa ɛ, xɛn ngu yɛ ja'i bim pɛti mahɔn'a bɛ ma'ueni mi 'bɛh ra Jesús, nɛ nte mi ja bɛ 'bɛ'a da zi, nguetho ma'ueni bɛ. Janangue a bi zohn'dɛ yú xǎdi ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

2 —Nhuɛcate tho yɛ ja'i nguetho ná hyupa dí 'bɛhmbɛ ua ya, nɛ hin'yɛ da zi. 3 Nɛ nu'bɛ ga pɛnpɛ yú ngu yɛ ja'i ngue ban sihmɛ bɛ masque da güent ra thuhu bɛ 'yu nguetho nu'ɛ 'da yabɛ bá nets'i, bi 'yɛn a ra Jesús.

4 Bi dǎ ɛ yú xǎdi bɛya:

—Ma'ueni ua, hapɛ da zǎ da thɛn a da zi ya 'bɛcua.

5 Nu ra Jesús bi 'yǎn'dɛ:

—Hangu yɛ hmɛ guí cɛhɛ, bi 'yɛmp'a.

—Yotomhmɛ, bi 'yɛn ɛ.

6 Nu ra Jesús bɛya bi xifi da hyupɛ häi yɛ ja'i. Nɛ bi hyǎn ɛ yotomhmɛ bi 'yǎp ra jamadi Ojǎ nɛ bi xɛm bɛya, bi un'dɛ yú xǎdi di darpa ɛ yɛ ja'i i hupɛ. 7 Nɛ yɛ t'ɛhuǎ mi cɛ ɛ, bi japi nɛ bi un'dɛ yú xǎdi bɛya

bi darpa yu ja'i hupɛ. ⁸ Gätho bin sihmɛ ɛ nɛ bin niya xɛn ho. Nɛ nu'bu mi mba ma peti ɛ bi bongui, bin ja yoto 'bɔts'e. ⁹ Nɛ nu'ɛ bin sihmɛ mi jua'i goho mahuahi. Nɛ nubuya, bi xih yu ja'i da mba yu ngu. ¹⁰ Nɛ bi yurpu ja ra mbosa ra Jesús buya nɛ yu xädi, bi zɔm bu ra häi Dalmanuta.

Yu fariseo i äp ra hmɛpya a ra Jesús

¹¹ Bex bi zɔm bu yu fariseo buya bi zä ra Jesús 'bu majuani Oja bi un rá ts'edi nɛ bi 'yäp yu hmɛpya mahɛts'i. ¹² Pɛ nu ra Jesús bin ga'ts'i, bi du rá mbui nguetho guexta'a hingui ɛc'yei gue ja rá ts'edi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja ngue guexta'a gui äju yu hmɛpya. Majuani dí xi ahɛ hin te ma hmɛpya ga ut'ahɛ ya.

¹³ Nɛ bi zopu ɛ buya, bi mba bi yurpu ja ra mbosa mahɔn'a ɛ, bi mba bu 'danguadi.

Yu xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangue yun xädi yu fariseo

¹⁴ Pɛ nu yu xädi ra Jesús bi pumbɛni him bi hyax ra hmɛ. Nɛ hɔnt'a zi n'dam hmɛ mi o bu ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yu xädi ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami jamansuhɛ nangue rá íxi yu fariseo nɛ rá íxi ra Herodes, bi 'yɛmp'ɛ.

¹⁶ Pɛ yu xädi buya sä bin 'yɛmzɛhɛ n'da ngu n'da ɛ:

—Masque i xiju nguetho him bá hahɛ ra hmɛ.

¹⁷ Pɛ nu ra Jesús 'bex bi baɔi ngue him mi pa ɛ ngue gue'ɛ

yun t'ɔt'e yu fariseo nɛ'ɛ mi ten ra Herodes bi xifi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Ha gue'a gnin 'yänhdɛ a, ngue nte bá hahɛ ra hmɛ. Hin gadin 'yomfɛnihɛ, xɛm mɛ tho ni mbuihɛ. ¹⁸ Ja ni dähɛ nɛ hin guim bɛmhbu 'be'a gá nuhɛ, ja ni zaguhɛ nɛ hin guim bɛmhbu a gá 'yɔhmbu. ¹⁹ Nɛ nu'bu má xengä cut'a yu hmɛ dá japi bin xandi janague bin niya xɛn ho cut'a mahuahi dá 'uɛngä, ha'mi 'bɔts'e yu xɛqui gá pethu thɛ.

Nɛ bi 'yɛn ɛ:

—'De'mayo 'bɔts'e.

²⁰ Nɛ nu'bu má xengä yoto yu hmɛ dá japi bin xandi janague a bin niya xɛn ho goho mahuahi dá 'uɛngä, ha'mi 'bɔts'e gá pethu yu xɛqui thɛ.

Nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—Yoto 'bɔts'e.

²¹ —Ha guexta'a hin gui paɔhmbu a dim mangä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bu ra hnini Betsaida

²² Nu'bu mi zɔm bu ra hnini Betsaida ra Jesús nɛ yu xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, nɛ bi t'äp ra mate da dädi.

²³ Nu ra Jesús buya bi benba rá 'yɛ ra xädä nɛ bi zix bu ma'ueni ts'ɛ ra hnini. Bi zorpa yu dä nɛ bi darpa yu xidä, nɛ nubuya bi 'yän 'bu in nu ts'ɛ ran nɛqui. ²⁴ Nɛ nu'bu min hannu ra xädä bi 'yɛna:

—Din nugä yu ja'i ya, ɛna yu za, pɛ i 'yo, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ bi darpa yu dä mahɔn'a nɛ bi japi bi nu xɛn ho ran

nequi baya. ²⁶ Ne nu ra Jesús baya bi mbenpa rá ngu bi 'yɛmbi:

—Hin gui mba bu hnini ne njo'o to gui xifi nangu e a dá øt'e'e, bi 'yɛmp'a mí xädi.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oja a ra Jesús

²⁷ Ne nu'bu mi bøm bu ra hnini Betsaida a ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bu ja yu hnini ra xequi Cesarea Filipo. Nu'bu mi mba bu 'yu bi 'yän'ndu yú xädi ne bi 'yɛmp'u:

—'Be'a i man yu ja'i nanguecä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Ne nu'u bi ðäti:

—ɛn u 'da yu ja'i gue'e grá Xuua Nxixya. Ne nu'u mi'da i ɛn u gue'e grá Elías. Ne mi'da i ɛn u, gue'e 'da u yu pøngahya mi 'buh maya'bu, bi 'yɛn u yú xädi.

²⁹ Nu ra Jesús bi 'yänzɛhe yú xädi mahøn'a:

—Xi ah, 'be'a guí mamhbu nanguecä.

'Bex bi ðä a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oja, bi 'yɛn'a. ³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi hecua yú xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nangue rán ðatezɛhe

³¹ Nu ra Jesús bi ðu'mi bi xi u yú xädi 'be'a da t'ørpe ngue gue'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a, ne bi xi'u ngue hin da numanho ma ngurbihe yu ðac'yɛi, ne yu ngurba mbäjä ne yu xänbate nija, ne bi xi u jatho da nu xun ngu ran unbi ne da tho, ne da ðambɛni 'bu ná hyupa. ³² Ne bi xifi xun ho

'be'a da t'ørpe, hin'yu 'be'a bi gøn'du. Pe nu ra Pedro bi zix-manhɛ ne bi hecpi, bi 'yɛmbi:

—Njon gui japi da bent'i i, damin yani, bi 'yɛmbi. ³³ Nu ra Jesús bi hyand bu mi 'bäh mi'da yú xädi 'bu mi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nangu e ma hmigä grá zithu Satanás. Nu'i hingui sä guim bɛni tengu im bɛn Oja, hønt'a guim bɛn a guin nu ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu'a ra Jesús baya bi zohn'du yu ja'i ne yú xädi ne bi 'yɛmp'u:

Hønt'a go to'o i nde da dengui, hin da zän zɛhe 'be'a da 'yøt'e ne da hyät yun unbi madague da tho, ne da bɛni tengu dí m bɛngä. ³⁵ Nguetho nu'u to'o i su da du nanguecä, pɛ gätho yu pa da nu ran unbi mazai u, pɛ nu'u hingui su da du nanguecä ne nangu e mam hmangä, gätho yu pa mazai dim 'bu u. ³⁶ Hin'yu 'be'a xun ho da nu u yu ja'i 'bu xtí peti gätho 'be'a i ja ua ja ra ximhäi, ne hønt'a ran unbi mazai da nu u. ³⁷ Hin'yu 'be'a sä da 'yøt'a n'da ra ja'i ngue da 'yɛna di pøse rá te, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁸ Ne xø bi 'yɛna:

—Ne nu'a to'o i pɛ'ts' rá sä nanguecä ne nangu e mam hmangä bu 'bu u hingui ɛc'yɛi Oja, necä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xín ga ɛmbi ma t'uhni 'bu rán zɛgui ra pa a, 'bu bá pengä mahøn'a. Ne din jagä rá ts'edi ma Ta bu mahɛts'i ne gätho yúm 'bɛhni

ban 'yohe 'b_u bá ɛcä mahø'n'a,
bi 'yɛŋ a ra Jesús.

9

*Ra Jesús bim pä a n'da ora
b_u ja ra nyuni*

¹ Nε man'da bi xi _u, bi
'yɛmbi:

—Majuani dí xi ah_u, 'b_u i'da
ah_u ngue hin gni tuh_u 'b_u bi
d_u'mi di manda ua rá ts'edi
Ojã.

² Nu'b_u mi tho'a n'dato pa
xím man ra Jesús na, bi zixa
ra Pedro nε'a ra Jacobo nε ra
Xuua b_u ma'ueni b_u bí ja n'da
ra t'øhø x_un hɛts'i. Nu'b_u mí
zøm b_u, bi nu yá xädi bim
pä'a ra Jesús. ³ Nε rá pahni
bim pädi bi fɛxni, nε ɛmme
bi t'axqui xinda gue'_u gätho
mi'da t'ɛmbi x_un t'axi. ⁴ Nε
bi nεqui b_u ra Elías n'youi ra
Moisés, bin yãh_u ra Jesús, mi
'b_uh maya'b_u _u. ⁵ Nu ra Pedro
b_uya bi xih ra Jesús:

—Ma xänbate i, x_un ho ngue
gätho dí 'b_uhmb_u ua ya, bi
'yɛna. Ga høhmbe hyu y_u
t'ungu. N'da'e nε n'da Moisés,
nε n'da Elías, bi 'yɛna.

⁶ Ngub_u bi ma nguetho him
mi pädi 'bε'a bi ma nguetho
ɛmme bi mbidi. ⁷ Nε nub_uya,
bá ɛh y_u güi bi gomp'_u mi 'bä
_u nε bi 'yø a n'da ra nde _u ngue
bin yã b_u ja y_u güi, bi 'yɛna:

—Guehna ma Ts'unt'_u
ɛmme dadí huɛqui, dami
'yømanhoh_u 'bε'a da man na,
bi 'yɛŋ a ra nde bin yã.

⁸ Nε nu'b_u min hann _u yá
xädi ra Jesús, njon mam bi nu,
hønt'a ra Jesús bi nu i 'bäp_u.

⁹ Nε nu'b_u mi gäp_u ja ra
t'øhø, bi 'yɛmp'_u yá xädi ngue
njo'o to da xifi 'bε'a xi nu
b_u, jague'b_u bi dambɛnise a ra
Jesús gue nu'a bin jä'i ua ja
ra ximhäi a. ¹⁰ Janangue a bi
bɛntho a ram hma bi sifi nε
him bi ma. Nε bin 'yänzehe nε
bin 'yɛmp'_u:

—Bε'a ní mba a ram hma bi
ma ra Jesús ngue da dambɛni.

¹¹ Nε bi 'yän'na ra Jesús _u
b_uya:

—'Bε'a ní mba a i man y_u
xänbate nijã ngue jatho duam
'bet'o ra Elías nε m'bejua ra
Cristo, bi 'yɛmbi.

¹² Mi dã a ra Jesús, bi
'yɛmp'_u:

—Majuani im man _u, bam
'bet'o ra Elías di hoqui gätho
'bε'a ja ua. Nε ha guím
bɛmh_u 'bε'a man rá m hman
Ojã ngue din ja b_uya, ngue
da zøh man'da din jä'i ua ja
ra ximhäi, da nu x_un ngu ran
ɛnbi nε da t'ɛmbi nte di muui.

¹³ Pε dí xi ah_u ngue bi zøcua a
gue bi thocpa rá 'bεfi ra Elías,
nε bi 'yørpe gätho mí ndese
y_u jä'i da 'yørpe, tengu nt'o't'i
nangue a, bi 'yɛna.

*Ra Jesús bi hoc'a n'da ra
t'uhni min 'youi ra zìthu*

¹⁴ Nε nu'b_u mi zøp_u 'b_uh
mi'da yá xädi bi nu n'da
munts'i y_u jä'i ngue madi
thɛ'ts'_u. Nε nu'_u 'da y_u xänbate
nijã ngue madin junth_u yá
xädizehe ra Jesús. ¹⁵ Gätho y_u
jä'i mi 'b_up_u bi hyonya thoho
'b_u min nu ba ɛp_u ra Jesús
nε bin 'yɛmp'_u: “Bε'a din ja
ya.” Nε 'bex bin tihi bi mba

bí zengua. ¹⁶ Nε nu ra Jesús bi 'yän'du ne bi 'yεmp'ε:

—'Bε'a gue gnín junthε, bi 'yεmp'ε.

¹⁷ 'Bex bi dα a n'da ran 'yohε mín 'yohε yε jα'i:

—Xänbate i, nugä bá sigä ua n'da ma ts'unt'ε ngue in 'youi ra zīthu di japi i gore.

¹⁸ Nε hönbε go hapε i sits'i, ne i huα'ts'i, ne i pön yε fεgui rá nde büya. Nε di cuxt' yá ts'i ne di bōcabi. Nε dá xi ε ni xädi büya gue da hyönba thi ra zīthu pε him bi zä, bi 'yεn'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nu'ehε guexta a hin guí εc'yεihε 'be'a dí xi ahε. Ha'mi pa ngue ga tōp'a thoho ahε ngue gui 'yεc'yεigahε. Nu'a ni ts'unt'ε ba singa ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁰ Bá ts'i büya. Nu'a ra zīthu 'bε mi nu ra Jesús 'bex bi dεxa häi ra ts'unt'ε min 'youi. Nε nu'bε mi zo bε häi din dαn büya, ne i pön yε fεgui rá nde.

²¹ Nu ra Jesús bi 'yän'na rá ta ra ts'unt'ε:

—Man jαm'bε bi mbüdi.

Bi dα a rá ta ra ts'unt'ε büya:

—Bi mbε 'bε min t'uhni. ²² Nε xεn ngu yε nīdi di japi i apε ja ra sibi nεpε po ra dehe 'bε i 'yo bε, i nde dí du a. Nu'bε da zä, dami zεc'be gui huεga'be, bi 'yεmbi.

²³ Nu ra Jesús bi dαdi:

—Hαhα, nu'bε guí εc'yεi gue i ja ma ts'edi. Gätho din ja a da nde n'da ra jα'i 'bε i εc'yεi i ja rá ts'edi Ojα, bi 'yεmbi.

²⁴ Nu'a rá ta ra t'uhni 'bex bi dαti nts'edi:

—Majuαni dí εc'yεi pε dami jaqui man'da ga εc'yεi xεn ho, bi 'yεna.

²⁵ Nε min nu ra Jesús, man'da ni zōtho yε jα'i, janangue a 'bex bi hyön a thi ra zīthu min 'youi ra ts'unt'ε, bi 'yεmbi:

—Grá gore zīthu ne grá gogu, dami pōm bε ne him man gui cαrpε rá mbüi na ra ts'unt'ε, bi 'yεmbi.

²⁶ Nε nu'a ra zīthu bi mbafi ne nts'edi bi huαspa rá jα'i ra t'uhni, ne bi bōm büya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'bε xi du. Nε xεn ngu ε εna: “Bi du.”

²⁷ Pε nu'a ra Jesús bi benba rá 'yε, ne bi xots'i, ne bim 'bäh ra t'uhni büya.

²⁸ Nε bi mbähä yá xädi ra Jesús bε ja ra ngu büya. Nu'bε mi zōm bε bi 'yän bε ma'ueni ts'ε:

—Hanja him bi zä dá hōmhbe thi ra zīthu min 'youi ra t'uhni, bi 'yεn'ε yá xädi.

²⁹ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Nuna ra zīthu tengu na, hin da zä gui hyōmhbε thi 'bε hinga m'bet'o gui 'yε't' nin sihmεhε ne εmme gan yαhε Ojα, bi 'yεmp'ε yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahön'ar án dαte

³⁰ Nu'bε mi bōm bε ra Jesús ne yá xädi, bi mbähä bε Galilea, ne nu ra Jesús njom bi ndepe da bαdi ngue i 'yo bε. ³¹ Nguetho mí xänba yá xädi ne mí εmbi:

—Nugä nque dán jα'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä bε ja yá 'yε yεn 'yohε

ne da thogä. Ne nu'bu dá tu, ga thambenigä 'bu na hyupa.
 32 Pe nu yá xädi him bi badi 'be'a nam bön'a bi ma ne mí su da 'yänni.

Nu'a i nde dim 'bet'o din yehε thoho a

33 Ne bi zöm bu Capernaum buya. Ne nu'bu mi zöm bu ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yän 'da yá xädi:

—'Be'a gnín junth bu 'yu.

34 Ne him bi da nguetho xin junt pu 'yu, xin 'yänni nangue'a to'o dim 'bet'o.

35 Nu'bu min säya ra Jesús,

—Bá thambhu ua, bi 'yemp'u 'de'mayoho yá xädi. Ne nubuya bi 'yemp'u:

—To'o nde di ngarbi da 'yot'e ngue dim 'bejua thoho ne din 'yehε nangue gätho u mi'da, bi 'yén'a ra Jesús.

36 Ne nubuya bi japi dim 'bä inde n'da ra t'uhni, ne bi dospa rá xixi ne bi 'yemp'u:

37 —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'uhni nangue ma thuhugä, necä i simanhogui. Ne nu'a to'o i simanhogui, hinga hōngdä i simanhogä a pe ne'a Ojä bá pengä ua i simanho a, bi 'yén'a ra Jesús.

Nu'a i ten rá ts'edi ra Jesús räm fäts'ui a

38 Nu ra Xuua bi 'yemp'a ra Jesús:

—Xänbate i, xtán nuhe n'da ran 'yohu i ndøn'na ni thuhu 'bu i hōn a thi yu zithu in 'youi 'da yu ja'i, ne dá hecpahe, nguetho hin dín 'yohu.

39 Pe nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nde'bu hin xqui hecpahu nguetho hin di c'aman'ugä

to'o ot' yun t'ot'e mixte nangue ma ts'etigä. 40 Ne nu'u to'o i 'bai ngue him man sähü, gue'u mam fäts'ihü u. 41 Hōnt'a go te'o di 'da ahü ts'u ra dehe ngue i pađi gui tengahu, majuani dí xi ahü i ja 'be'a di un Ojä a nangue ran ho bi 'yot'ahu, bi 'yén'a ra Jesús.

Nu'a da 'yot' ran ts'o xun ngu ran unbi da nu a

42 Ne xō bi 'yén'a ra Jesús:

—Hōnt'a te'o di 'bepi da 'yot' ran ts'o n'da ra t'uhni i εc'yεigui, xun atho ran ts'embida nu a. Man'da xun u xinda gue'bu da thurpi rá 'yuga bu ja ra do ngue ra juni xun hyu, ne da t'en bu mbonthe ja ra deja. 43 Nu'bu ni 'yehü di ja ahü gui 'yothü ran ts'o, xun ho 'bu gui 'yothü tengu 'bu gui hyeju. Madague gan do'yehü pegue gui timhbu ra te mazai, xinda gue'bu di ja yoho ni 'yehü ne gui nuhu ran unbi mazai guepu ja ra sibi njam'bu i huēt'i. 44 Xun atho guin nuhu bu 'bu, tengu tho 'bu i sa a ni ngōhu yu zu'uε, ne njam'bu din hε a dí zapi gätho yu pa, ne tengu 'bu n'da ra sibi njam'bu da huēt'i.

45 O nu'bu ni guahu di ja ahü gui 'yothü ran ts'o, xun ho 'bu gui 'yothü tengu 'bu gui hyeju. Madague gan doguahu pegue gui timhbu ra te mazai xinda gue'bu di ja yoho ni guahu ne gui nuhu ran unbi mazai. 46 Xun u tho guin nuhu bu 'bu, tengu tho n'da ra du ngue 'buh yá zu'uε sap yá ngō ne njam'bu din hε a ni zapi gätho

y_u pa, nε tengu 'b_u n'da ra sibi njam'b_u da huεt'i.

47 O nu'b_u ni dāh_u di ja ah_u gui 'yøth_u ran ts'o, x_un ho 'b_u gui 'yøth_u tengu 'b_u gui hyahmb_u. Madague gan 'dadä thohoh_u, pεgue gui c_uth_u b_u di manda rá ts'edi Oja, xinda gue'b_u di ja yoho ni dāh_u nε gui nuh_u ran unbi mazai.

48 X_un u tho guin nuh_u b_u 'b_u, tengu tho n'da ra du ngue 'b_uh y_u zu'uε sap y_u ngø nε njam'b_u din hε a ni zapi gätho y_u pa, nε tengu 'b_u n'da ra sibi njam'b_u da huεt'i.

49 Gätho ah_u din ja ah_u yan unbi 'dahma gui pømanhoh_u, tengu tho u y_u 'bøts'e din t'un Oja i pa ma japi ra u ngue da bømanho. 50 Nu ra u x_un ho. Pε nu'b_u bi 'bεh rá ts'edi ya hin'y_u 'bε'a sä dín hoqui. Nε ngutho ah_u o guidi jaf_u gui 'bεhmb_u ran ho i ja ah_u. Pε guim 'b_umanhoh_u ni mija'ih_u.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

1 Nu'b_u mam bá εp_u Capernaum ra Jesús bi zøm b_u ra xεqui Judea, nε bin 'yo b_u rá nyani ra häi Judea nεp_u 'danguadi ra dāthe Jordán. Bi mbah y_u ja'i bim peti mahøn'a b_u mi 'bäh ra Jesús, nε bi xänbi mahøn'a tengu nzai mi øt'e. 2 Nε nu'b_u mi zøm b_u y_u fariseo, bi 'yän 'b_u da zä da hyeh rá xisu n'da ran'yoh_u, nguetho i nde da dīnbi 'bε'a dí yap'a ra Jesús. 3 Nu'b_u mi dā a ra Jesús:

—'Bε'a mam b_u ja rán t'εdi ra Moisés nangue ran hyεgui.

4 Bi dā'y_u y_u fariseo baya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'b_u n'da ran 'yoh_u in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra søcuq ngue ran xuni.

5 Nu'b_u mi dā a ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Nangue'a x_um mε ni mbuih_u janangue a gue a ran t'εdi bi man ra Moisés a. 6 Pε nu'b_u rá mbadi ra ximhäi, Oja bi zänna n'da ran 'yoh_u nε rá xisu. 7 Janangue a nu'b_u n'da ran 'yoh_u da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, 8 pεgue dim 'b_uhmi rá xisu nε dín ja tengu 'b_u n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pε nu'b_u bi zini din ja tengu 'b_u n'dan ja'itho. 9 Nε nu'ε di penba Oja u, njon da zä di xunba u, bi 'yεn a ra Jesús.

10 M'bεjua bi zøm b_u ja n'da ra ngu nε bi 'yän'du y_u xädi:

—'Bε'a nam bøn a gám ma, bi 'yεn u.

11 Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu nε da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'εni a. 12 Nε ngutho n'da ra xisu 'b_u da hyeh rá ndø nε da zim man'da ran 'yoh_u nε'a øt' ra 'yomt'εni a, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho y_u t'uhni

13 Nu'ε 'da y_u ja'i bi zix y_u t'uhni b_u 'b_uh ra Jesús, i ndepe da dospa y_u ya. Pε nu y_u xädi bi hεcpa u ngue hin da zix y_u t'uhni b_u 'b_uh ra Jesús. 14 Nu'b_u mi nu ra Jesús 'bε'a bi

'yøt' yú xädi bin cue baya, ne bi 'yɛna:

—Dami jafu yu t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahu bu, nguetho hont'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da yurpu di manda rá ts'edi Oja u. ¹⁵ Majauni dí xi ahü, nu'bu hin gui cohmbu tengu n'da ra t'uhni hin da zä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Ne nubaya i thex'u yu t'uhni ne bi dospa yú ya ne bi 'yäp rá m fäts'i Oja nangu u.

Ra membeti ts'unt'u bi si a ra te mazai

¹⁷ Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bu mí 'bui, 'bex bá ε a n'dihi n'da ra ts'unt'u. Bi zurpu 'yu, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai, bi 'yɛn a.

¹⁸—Ha guím bɛni 'be'a guím ma ngue guí ɛngui xun hogui. Nguetho hont'a Oja xun ho. ¹⁹ Ha guí pa u yun t'edi Oja ngue i ɛna: “O guí 'yomt'ɛni, o guí hacpa rá te ni mijä'iui, o guím pɛ, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yun t'edi a,” bi 'yɛn a ra Jesús.

²⁰ Ne bi da a ra ts'unt'u baya:

—Xänbate i, gätho yun t'edi dá øt'ä gue'bu go man t'uhni gä.

²¹ Nu ra Jesús ɛmmɛ bi huɛc 'bu min hyɛtui ne bi 'yɛmbi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a

gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti baya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bu mahɛts'i gue di muui. Ne nubaya ba ɛhe gui tengui, ne gui hyät' yun unbi madague gui tu, bi 'yɛmbi.

²² Pɛ nu ra ts'unt'u bi du rá mbui 'bu mi 'yø a bi man a ra Jesús nguetho ɛmmɛ ra membeti a. Janangu a bi 'uetho.

²³ Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäpu ne bi xih yú xädi baya:

—ɛmmɛ xun hej n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛna.

²⁴ Ne nu yú xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pɛ nu ra Jesús xø bi 'yɛmp'u yú xädi mahøn'a:

—Ma zu t'uhni ahü, xun hej da yurpu di manda rá ts'edi Oja n'da 'bu i hu rá mbui nangu ra mbeti. ²⁵ Man'da hingui hej ra camello da yurpu ja rá zagu ra 'yofani, xinda gue n'da ra membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛmp'u.

²⁶ Ne xø man'da bi hyonya tho u yú xädi ne bin 'yɛmzɛhe u:

—To'o maha da zä da dɛn a ra te mazai 'bu, bi 'yɛn u.

²⁷ Nu ra Jesús bin hyɛthu yú xädi ne bi 'yɛmp'u:

—Hingui sä da dɛnɛ ra te mazai n'da ra ja'i pɛ nu Oja gätho da zä da 'yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu ra Pedro baya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nugähe, gätho 'be'a mi jaje xtá sohmbé ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰ —Majuani, en a ra Jesús, ne dí xi ah_u ya, hont'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue yú cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue yú t'uhni, o gue yú häi, ngue da dengui, pe emme man'da xan ngu din ja ngue yú ngu, o gue yún 'yoh_u, o gue yún ju, o gue yú mbe, o gue yú t'uhni, o gue yú häi, xinda gue _u gätho mi ja mam 'bet'o, pe ne'ü yun unbi da nu, ne da nu ran ho gätho y_u pa mazai 'b_u rán zegui ra pa. ³¹ Ne xan ngu _u mi 'bet'o dim 'bejua ne nu'ü mi 'bejua dim 'bet'o _u, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mahon'a rán däte

³² Nu'b_u mi mba b_u 'yu Jerusalén ra Jesús, xan ngu y_u ja'i bi denni. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min 'yoh_u yú xädi, ne mí 'bejua y_u ja'i. Ne min su _u yú xädi, midi hyonya thoho _u ngue nde da mba b_u Jerusalén ra Jesús. Ne nu ra Jesús bi zix b_u ma'ueni ts'ü yú xädi nde da xifi 'be'a da t'ørpe. ³³ Ne bi 'y_{emp}'u:

—Nuya ná mbähä b_u Jerusalén. Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ngurpa mbäjä ne'ü y_u xänbate nija, ne da 'yörca ran juanbi _u ngue ga tu, ne di dägä b_u 'b_u _u him ma mijudíoh_u. ³⁴ Ne da mba nthengui ne da mba m'be'migui, ne da mba nts'ots'igä, ne da thogui. Pe nu'b_u ná hyupa

ga thambenigä, bi 'y_{emp}'u yú xädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

³⁵ Nu ra Jacobo ne ra Xuua, yú ts'unt'ü ra Zebedeo, man'da bi hyäm b_u mí 'bäh ra Jesús ne bi 'y_{embi}:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

³⁶ Ne nu ra Jesús bi 'y_{emp}'u: —'Be'a guí nde ga øt'auí.

³⁷ Ne bi 'y_{emp}'u b_uya:

—Dí nde'be 'darp_u ga huhmb_u ngue 'da xtá hutho'be b_u ja ni mexa 'b_u gán ts'ut'abi, bi 'y_{embi}.

³⁸ Ne nu ra Jesús bi 'y_{emp}'u:

—Nu'auí, hin guí pähmi 'be'a nam bøn'a guí ähmi. Ha da zä ne'auí guí säui ran unbi ga sägä. Ha da zä ne aui guí hyät'ui ra dumbäi ga hät'ä.

³⁹ —Da zä, bi 'y_{en} _u.

Ne nu ra Jesús bi 'y_{emp}'u:

—Majuani, nu ran unbi ga sägä guí säui a, ne nu a ra dumbäi ga hät'ä ne aui guí hyät'ui a. ⁴⁰ Pe hinga gue'a man t'edigä gam mangä to'o dan hyuhmbe b_u ja ma mexa. Pegue gue'a Oja di un ran t'edi to'o xan zänni, bi 'y_{en} a ra Jesús.

⁴¹ Nu'b_u mi 'yø _u yú mixädi_u 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mbädi bin cue _u. ⁴² Janangue'a nu ra Jesús bi 'y_{emp}'u gätho 'de'mayoho yú xädi b_uya:

—Nu'ü i ja yú ts'edi ua ja ra häi emme xan hej i ørpa _u to'o di manda _u, ne emme din 'y_{ex}'ü. ⁴³ Pe nu'ah_u hinga ngub_u guí 'yøth_u. Pe hont'a

go to'o da nde din ja rán t'ɛdi xən ho, pɛgue jatho din 'yɛhɛ ngue gátho mi'da. ⁴⁴ Nɛ nu'bɛ 'bɛ a n'da ahɛ ngue i nde dim 'bɛt'o, pɛgue din 'yɛhɛ thoho ngue gátho mi'da. ⁴⁵ Tengu thohogá, ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái, him bá ɛcá ngue dam hmugá, pɛ bá ɛcá ngue dan 'yɛhɛ thohogá, nɛ ga dá ma te gan yɛnba yá te yɛ ja'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Nɛ mi thopɛ ja ra hnini Jericó ra Jesús nɛ yá xädi, n'yohɛ xən ngu yɛ ja'i. Nɛ mi hupɛ nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'ant'ɛ ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷ Nɛ nu'bɛ mi 'yøde ngue gue'a ra Jesús ra mɛngu Nazaret ní mba bɛ, bi mba't'i, bi 'yɛmbi:

—Hague Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui, bi 'yɛna.

⁴⁸ Pɛ nu yɛ ja'i bi hɛcpi, bi xifi din hɛ. Pɛ nu'a ra xädä man'da nts'ɛdi mbafi:

—Rám bom'beto i ra David, dín ja a nin huɛcate nanguecä, bi 'yɛna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh pɛya, bi zonhna ra xädä. Nu yɛ ja'i mí 'bɛjua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yɛmp'ɛ.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä bɛya, bi ndants'i nɛ bi mba bɛ mi 'bäh ra Jesús. ⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—'Bɛ'a guí nde ga øt'a i.

Nɛ nu ra xädä bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵² Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛna.

Nɛ 'bɛx bin zø yá dä nɛ 'bɛx bi dɛn bɛ ni mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús nɛ bi t'ɛspi

¹ Nɛ mi ts'utho da zøm bɛ Jerusalén ra Jesús nɛ ɛ mín 'yohɛ. Bin 'yo bɛ hämbɛ ra hnini Betfagé nɛ ra hnini Betania, hɛrpɛ ja ra nyuni Olivos. Nɛ nubɛya bi mbɛhn'dɛ yoho yá xädi ra Jesús.

² —Ni mbɛ nɛ njon nɛ bí ja ra hnini nɛ nu'bɛ gá sømmi, gui tɛmmi bɛ n'da ra buru nthat'i ngue njo'o to xí hyux'a n'dandj, nɛ gua xoc pɛya nɛ gua siui ua. ³ Nɛ nu'bɛ da t'ɛn'au: “Hanja ngubɛ guí øt'ui,” bɛ da t'ɛn aui, gui 'yɛnui: “Nu'a ra Hmu i honi nɛ xø ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yɛnui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴ Nɛ bi mba bɛya, nɛ bi dɛm bɛ a ra buru, nthat'i bɛ ja ra goxthi nguɛpɛ i thoh ra 'yu. Nɛ bi xoc'ɛ bɛya.

⁵ Nu'ɛ mi 'bɛpɛ bi 'yɛn'ɛ:

—'Bɛ'a guí øt'ui bɛ, hanja guí xocui ra buru.

⁶ Nu'ɛ yɛ xädi bi dat'ɛ nɛ bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bɛ, bi t'ɛmp'ɛ yɛ xädi bɛya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús bɛya nɛ bi mbøh yá coto ɛ bá si ra buru, ngue bi gɛspi nɛ bi hyuxa ra Jesús bɛya. ⁸ Nɛ'ɛ yɛ ja'i bi mbøh

yám 'bexòts'e pahni bi ximba b_u 'yu, ne nu'_u mi'da y_u ja'i bi xec y_u paxi ne bi mbøcpa b_u ja ra 'yu.

⁹ Nu'_u mi 'bet'o b_u ní mba a ra Jesús, ne _u mi 'be'jua, gätho í mba _u bi 'yɛn'_u:

—Majari a bá penhd Oja, bi 'yɛn _u. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yɛm b_u ní mba _u.

¹¹ Bi y_uth_u b_u Jerusalén ra Jesús b_uya. Ne bi y_ur_u ja ra danija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ør_u ne bi bøm b_uya nguetho ya bin de. Bi mba b_u ra hnini Betania ne _u 'de'mayoho yú xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi z_uh yú ndät'ä

¹² Nu'b_u mi hyax b_uya bi bøm b_u Betania ra Jesús, bi mbeng b_u Jerusalén. Ne bin tumanthuhu b_u 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yú paxi, bi mba da nu 'b_u i zar_u yú ndät'o. Pe nu'b_u mi zøm b_u, nte bi d_um b_u, hont'_u yú xi nguetho hinga gue'_u y_u pa i z_uh yú ndät'o, ne säti tho ja yú xi. ¹⁴ Nu ra Jesús b_uya bi 'yɛmp'a ra za:

—Njam'b_u to da zi mahøn'a _u ni ndät'o, bi 'yɛmbi.

Ne bi 'yøh yú xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi _u y_u mbä ne _u y_u däi b_u ja ra danija

¹⁵ Ne bi thop_u Jerusalén ra Jesús ne yú xädi. Ne bi y_ur_u ja ra danija mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho y_u mbä ne y_u däi mi 'b_ur_u. Ne bi ndønba yú mexa y_um pämbeti ne yún thuts'i y_u

mbät'az_u. ¹⁶ Ne njon di japi da thop_u nija 'b_u i tu yú 'beni. ¹⁷ Ne bi 'yɛmp'_u y_u ja'i b_uya:

—Ha hinga nt'o't'i b_u ja rá søcuɔ Oja ngue bi 'yɛna: “I thø a ma ngu nguere da dandegui gätho y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi,” i ɛn Oja, bi 'yɛn a ra Jesús. Pe nu'ah_u, xcá 'yørpah_u tengu 'b_u rá hyädo nguere nin yän _u y_u bɛ, bi 'yɛmp'_u b_uya.

¹⁸ Bi 'yø _u y_u xänbate nija ne y_u ngurpa mbäja 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'b_u mi nu gätho y_u ja'i madi hyonya thoho nangue a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'b_u mín de bi bøm b_u a ra Jesús b_u ja ra dahnihni Jerusalén ne yú xädi. Bi mbähä b_u ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'b_u mi hyax b_uya bi thoh mahøn'a b_u 'bä a ra za ngue mi ɛna xtán zip yán dät'o ra Jesús. Nu'b_u mi nu'_u, ya xí 'yot'i gätho yú 'y_u. ²¹ Nu ra Pedro b_uya bi bɛn a xí man ra Jesús ne bi 'yɛmbi:

—Xänbate i, ne nun_u ra za gá 'yɛmbi him man'dand_i da ts'ip yán dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yɛn a ra Pedro.

²² Ne nu'b_u mi dāh ra Jesús, bi 'yɛmp'_u:

—Dami 'yɛc'yɛih_u ngue gätho da zä da 'yøt' Oja a x_un hɛi. ²³ Janangue'a nu'b_u ya gá xihmb_u n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzɛhɛ b_u ja ra deja, din ja a gá mamhb_u 'b_u hingui yoho

guim bεmhbu, nε guí p̄ahmbu majuañi gátho sä da 'yot' Oja a x̄hñ h̄çi. ²⁴ Janangue'a dí xi ah̄u ngue nu'bu ja a guí äfu Oja, dami 'yεc'yεih̄u ngue di 'da ah̄u a guí äfu nε din ja a buya. ²⁵ Nε nu'bu guí yāhu Oja him man guim bεmhbu a bi 'yot'ah̄u ni mijä'ih̄u, gam punbah̄u u nε'a Oja di pun'nah̄u buya. ²⁶ Nguetho nu'bu hin gadim punbah̄u ni mijä'ih̄u xinga gue'a ni Tah̄u bí 'būp̄u mah̄εts'i di pun'nah̄u, bi 'yεmp'̄u yá xädi ra Jesús.

Ran t'änni nanguε rán t'εdi ra Jesús

²⁷ Bi zom bu Jerusalén ra Jesús nε yá xädi, nε x̄o bi zom bu ja ra danija. Nε nu yu ngurpa mbäjä bi zom bu mi 'bäh ra Jesús, n'yoh̄u yu xänbate nijä nε yu daç'yεi. ²⁸ Nu'̄u bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'εdi gui 'yot'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Nε nu ra Jesús 'bu mi dađi bi 'yεna:

—Nεcä ga än'nah̄u to'o bi un rán t'εdi ra Xuua Nxixya, hague Oja uague yu ja'ithoho. Nε nu'bu gá xij̄u, nεcä ga xi ah̄u to'o bi 'dacä man t'εdi buya. ³¹ Nu'̄u bin 'yεmzεhε u buya:

—Xi'bu ga xihmbu ngue gue'a Oja bi un rán t'εdi, nε da 'yεñju: “Hanja hin gá 'yεc'yεih̄u th̄a,” da 'yεñju buya.

³² Nε nu'bu ga εmhbu yu ja'i thoho bi un ran t'εdi ra Xuua, pε hingui sä ga xihmbu tengu a, bi 'yεñ u, nguetho gátho yu ja'i mi εspa ra Xuua nε bi 'yεc'yεi ngue rá p̄ongahya

Oja a. ³³ Nε nu'bu mi da u yu xänbate nijä nε u gátho min 'yoh̄u,

—Hin dí p̄ahmbe, bi 'yεntho u.

Nu ra Jesús bi 'yεmp'̄u:

—Xinga guecä ga xi ah̄u to'o bi 'dacä man t'εdi, bi 'yεn'a.

12

Rán t'uti yuñ ts'ombefi

¹ Nu ra Jesús 'bex bi du'mi bi xi a n'da ran t'uti nε bi 'yεmp'̄u:

—Nu n'da ran 'yoh̄u bi 'yot'a n'da ra nuandät'o, nε bi f̄øt'e nε bi 'ya'ma n'da ra hyah̄ai guerp̄u da 'yot'a n'da ran thε'ma guindät'o, nε bi hyø a n'da ra jađo x̄hñ h̄çts'i da ndex̄u da nu rá häi.

Nε bi hmit'̄u yu mbefi a rá häi ngue dim pεp̄u, nε bi mba n'danni a ran 'yoh̄u. ² Nu'bu bi zøn ra pa din ja u yuñ dät'o, bá pehn̄a n'da rá 'yεhε ba tu a xí mamhb̄u di unni. ³ Pε nu'̄u yu mbefi bi bent'a ra 'yεhε, nε bi mbe'mi nε bi mbenthoho buya nε nte bi unni. ⁴ Nu rá mbeti ra nuandät'ä bá pehn̄ man'da rá 'yεhε buya. Pε nε'a bi mba ma bat'a do a, nε bi mba ma unba rá ya, nε bi zantho, nε x̄o bi mbenthoho buya. ⁵ Nε bá pehn̄ man'da, nε x̄o bá tho a. Nε x̄hñ ngu mi'da bí 'behni. Nu'̄u da bi unba thoho nε nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bu a n'da rá ts'unt'̄u a rá mbeti ra nuandät'o nε εmme di huεc'a. “Nu yu mbefi masque da numansu ma ts'unt'̄u,” bi 'yεñsε, nε bá pεn'na buya. ⁷ Pε nu u yu mbefi 'bu mi nurpa a rá ts'unt'̄u, bin 'yεmzεhε u:

“Nuna, guehna da gohmi ra häi 'b_u bi du rá ta. Mbähä ga hoh_u ne nubaya ma mbeti zeh_u ra nuandät'o,” bin 'y_{em}z_{eh} _u. ⁸ Ne bi bent'i ne bi hyo ne bi 'y_{em} b_u ma'ueni b_u ja ra nuandät'o, bi 'y_{en}'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti.

⁹ —Nuya guim b_{em}hb_u 'be'a da 'y_{ot}'a rá mbeti ra nuandät'o, bi 'y_{emp}'_u. Guehma ba _{εε} ne da hyo _u xí hmit'a rá nuandät'o ne di un ra nuandät'o _u mi'da, bi 'y_{en} a ra Jesús. ¹⁰ Ha hin gán xähmb_u rá t'ohni Oj_a ngue i _εna: Nu'a ra do bi b_{ant}'_u y_u g_{ado}, gue'a man'da mahyoni tengutho b_u ná thon y_u guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Oj_a, hanja gní hyonya thohoh_u, _εm b_u rá m hman Oj_a, bi 'y_{en} a ra Jesús.

¹² Nu y_u ngarba mbäjä ne'_u min 'yoh_u, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi b_{adi} ngue go yán t'uti _u nangue a bi man ra Jesús, p_{eg}ue bi zutho din cue y_u ja'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho _u b_{uya}.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³ Ne bi 'benp_u 'b_uh ra Jesús _u mi'da y_u fariseo ne _u 'da ma ngarpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'behni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni ne nu'b_u hinga gue a da ma, 'bex gue di y_{api}. ¹⁴ Nu'b_u mi z_{om} b_u bi 'y_{en} _u:

—Xänbate i, dí p_{ah}mbe gätho majuañi guim ma ne njon guí su, nguetho hin guí _{or}pa masu a man y_u ja'i ne guí xänba

a majuañi rá m hman Oj_a _u y_u ja'i. Dí n de gui xije, ha din theui yán t'edi Oj_a 'b_u dí _oth_u ngue dí juth_u ra renta im man ra ts'ut'abi b_u Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha x_{an} ho 'b_u ga thoqui ga juth_u uague hin'na, bi 'y_{en} _u. ¹⁵ P_e nu'a ra Jesús mi p_{adi} h_{on}tho i nde da d_{in}bi 'be'a dí y_{ap}'a, janangue a bi 'y_{emp}'_u:

—Hanja gní 'yängah_u, xi'a ni mbeti gní juth_u ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugä.

¹⁶ Ne bi un b_{uya}.

—To'o rá p_{ote} ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'y_{en} a ra Jesús.

Ne nu'_u bi 'y_{en} _u:

—Rá p_{ote} ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí dah ra Jesús ne bi 'y_{emp}'_u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Oj_a gui un'na Oj_a a, bi 'y_{emp}'_u.

Ne nu'_u bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue _u da d_{amb}eni

¹⁸ Ne bá _ε _u 'da y_u saduceo b_{uya} ngue mi _εn _u njo'o to da d_{amb}eni. Ne bi 'yän'na ra Jesús, bi 'y_{em}bi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'edi bi man'a ra Moisés i _εna, ngue nu'b_u da du n'da ran 'yoh_u ne njo'o rá t'uhni 'b_u bi du, ne nu'a rán 'yoh_u zeh_u da zinba a rá xisu a rán 'yoh_u bi du. Ne nu'a rá t'uhni dim 'b_ui da t'emb_i rá t'uhni a xí du.

²⁰ Ne mi 'b_u i yoto y_{an} 'yoh_u i din 'yoh_u zeh_u _u. Ne nu'a ra 'bet'o n'yoh_u bi zin'a n'da

ra xisu, ne nu'bu mi du njo'o yá t'uhni. ²¹ Janangue'a nu a rán 'yohu a bi du bi zin a ra xisu mahon'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'buh yá t'uhni a. Ne ná hyu ngutho. ²² Ne gátho u yoto ma 'yohu ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'buh yá t'uhni 'bu bi du u. Ne nze'gui ne'e ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'bu majua'ni da dambeni yu ja'i, nda'a nin 'yohu dim 'buhmi ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'buhmi, bi 'yēn u yu saduceo. ²⁴ Mi dah ra Jesús ne bi 'yēmp'u:

—Nu'ahu 'dan'yo tho ho guí mamhu nguetho hin guím bēmhbu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja xín rá ts'edi Oja guí pahmbu. ²⁵ Nu'bu bi dambeni u xun du him man ja ran sini bu pegue dim 'butho yu ja'i tengu yám 'behni Oja 'buru mahets'i. ²⁶ Ne nu'a ram hma ngue da dambeni u xun du, majua'ni a ne guin nuhu bu ja rá m hman Oja ngue nu'bu min yaui Oja ra Moisés bu ja ra t'uzá bi 'yēmbi: “Nugá drá Ojagá, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombotahu, i ēc'yēigui,” bi 'yēn Oja. ²⁷ Ngubu bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u. Pe hin guím bēmhbu, nguetho 'dan'yo tho ho guí mamhu, bi 'yēn a ra Jesús.

Rán t'ēdi Oja man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bu min yahu yu saduceo ra Jesús, mi 'buru n'da ra xānbate nijá bi 'yode 'be'a bi man ra Jesús ne bi ba'di ngue

xun ho a bi ma. Janangue'a bi 'yānni:

—Nda'a rán t'ēdi Oja ngue man'da ja ts'editho ga othu, bi 'yēn'a.

²⁹⁻³⁰ Bi da'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ēdi Oja man'da jats'editho ga othu, gue'a ran t'ēdi ngue i ēna: “Dami 'yohmbu gyá ja'i israelhu, nu'a Oja ra Hmu, n'datho a. Ne guim bēmhbu a nangue gátho ni mbuihu, ne gátho ni tehu, ne gátho nin 'yomfēnihu, ne gátho ni ts'edihu,” i ēn rá t'ohni Oja. Pe guehna ran t'ēdi man'da ja ts'edi tho ga othu, bi 'yēn'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ēdi ga othu i ēna: “Gui huēc ni mijá'ihu tengu bu gnin huēc zehēhu,” i ēn rá t'ohni Oja. Guehya yun t'ēdi man'da ja ts'editho ga othu xinda gue u mi'da, bi 'yēn a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xānbate nijá, bi 'yēn buya:

—Xānbate i, majua'ni xun ho guím ma, ngue hont'a n'da Oja i 'bui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'edi tho da bēn Oja n'da ngue gátho rá mbui, ne gátho rá te, ne gátho rán 'yomfēni, ne gátho rá ts'edi, ³³ ne di huēc rá mijá'iuu tengu bu nin huēczehē n'da. Man'da ja ts'editho da 'yot'a n'da u xinda gue u gátho yu 'bōts'e ne yun t'unni dí mbōspa Oja n'da, bi 'yēn a ra xānbate nijá.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yō a bi man ra xānbate nijá bi ba'di ngue n'dat'a Oja im bēni janangue a bi 'yēmbi:

—Nu'i ts'utho di 'be i ngue da zä gui cärpə di manda rá ts'edi Ojə, bi 'yɛmp'a.

Nɛ nubəya njom man'da bi zäpi da 'yän mi'da yən t'änni.

To'o gue rá Ts'unt'u a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Nɛ mí xänba yə jə'i a ra Jesús bə ja ra dənija, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Hanja ɛn ɛ yə xänbate nijə ngue nu ra Cristo rām bom'beto ra David a, nɛ xim mi ɛmbi rá Hmu 'bə hin ním 'bəi, nguetho mi ɛn'a ra David:

Nu'a Ojə bi 'yɛmp'a ma Hmu: “Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi gue'bə go dá tǎpə nin səihə ua ja ra ximhäi

nɛ gui manda ɛ bəya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn a ra David 'bə mí bənba rá Hogandəhi Ojə nangue 'be'a da 'yət' ra Cristo. ³⁷ Guesɛ ra David bi 'yɛmbi rá Hmu a ra Cristo. Hague nja pɛ nɛ rām bom'beto a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Pɛ nu yə jə'i, bi 'yømanho gätho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i øt'u yə xänbate nijə

³⁸ Nɛ bi thoqui bi xänba yə jə'i a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Gam fähmbə nangue a i xi ahə yə xänbate nijə, nguetho hønt'a ran 'yɛts'i i øt'u nɛ di ho da hye yə pahni xə mba guerpə i 'yo, nɛ di ho da mba ma zengua bə ja yə täi, ³⁹ nɛ di ho da hyux bə ja yən thuts'i xən ho bə ja yə nijə, nɛ di ho yə mbədi din sihmɛ bə ja yən sihmɛ ɛ, ⁴⁰ nɛ i hǎspi 'be'a

gätho bi ts'ocpa ɛ yə xisu xøn du yə ndø, nɛ sä nya'a thoho in yəhə Ojə ngue i nde da t'ɛmbi xən ho tho yə mbəi. Man'da xən ngu ran ɛnbi da nu ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui bə na nu Ojə

⁴¹ Nɛ mi hupə ra Jesús bə mí ja ra huada guerpə i pa njät'i ra mbeti rán t'unni Ojə. Nɛ in nu bə i cät' ra mbeti ɛ yə jə'i bə ja ra huada. Nɛ bi nu xən ngu yə mɛmbeti bi thopə ngue xən ngu ra mbeti bi gärpə ja ra huada n'da ngu n'da ɛ. ⁴² Nɛ bi zøm bə n'da ra hyoya xisu xi du rá ndø, nɛ bi gät'i yocentavo thoho. ⁴³ Nɛ nu 'bə mi nu a bi 'yət'a ra xisu bəya nɛ bi 'yɛmp'a:

—Majuəni dí xi ahə nuna zə hyoya xisu man'da xən ngu di muui a bi gärpə ja ra huada xinda gue'u gätho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gätho ɛ mi'da bi gät'a i pongui, pɛ nuna ra xisu madague i hyoya na, pɛ bi gät'i gätho mi pɛ'tsi, bi 'yɛmp'ə yə xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue damba nso't'i ra dənija

¹ Nu 'bə mi bøm bə ja ra dənija ra Jesús nɛ yə xädi, nu'a n'da bi 'yɛn'a:

—Xänbate i, hyandi ts'u nə ra nijə, ɛmmɛ xə ndoho yə do n'yohə nɛ ɛmmɛ mahotho.

² Mi dǎh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

—Guín nuhə ngue mahotho nɛ ɛmmɛ ndoho yə do,

pegue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yεmp'u.

Yú hmεpya ngue rán zegui

³ Nε nu'b_u mi zøm b_u ja ra nyuni Olivos, bi hyup_u ra Jesús, hε't ra dānija. Nε hønt'u yú xādi mi 'b_uhmb_u b_u. Nε nub_uya ra Pedro nε ra Jacobo nε ra Xuua nε ra Andrés:

⁴ —Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nijā gá xije, bi 'yεn u. Nda'a ni hmεpya da hnu 'b_u din ja a guím ma, t'εmp'a ra Jesús.

⁵ Mi dā a ra Jesús nε bi 'yεmp'u:

—Gam fāhmb_u njon da hyā ah_u, ⁶ nguetho x_un ngu ba εhe ngue sā da 'yεna: “Nugā, guecā drá Cristogā,” da 'yεn'u. Nε x_un ngu u da hyāt'i.

⁷ Nε nu'b_u gui 'yøhmb_u y_u sai nε'b_u da hma ngue din ja y_u sai, o guin suh_u nguetho jatho din ja u. Pε nu'b_u din ja u xinga gue'b_u ran zegui 'b_u. ⁸ Nguetho nu y_u jā'i b_u 'da y_u hāi din sahmi yú mijā'ih_u. Nε nu 'da y_u ts'ut'abi din sahmb_u yú mits'ut'abih_u, nε din ja y_u 'yānhāi, nε x_un ngu y_u nīdi din ja ra thuhu nε y_un 'yo'ts'i. Nε guehya yú mb_udi y_un unbi ya, bi 'yεmp'u.

⁹ Nε xø bi 'yεn'a:

—Nε gam fāhmb_u njon di 'uec'ah_u b_u ja rá 'yu Ojā, nguetho da mba ma dā ah_u b_u ja ran juānbate, nεp_u ja yú nijā ma mijudíoh_u da 'bεp'ah_u, nε nangue guí εc'yεigah_u da ts'on'nah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi, nεp_u 'b_uh y_u dāts'ut'abi ngue da ts'εp'ah_u. Nε x_un ho 'b_u din jab_u nε gue'a dí zā gui

xihmb_u mam hmangā u. ¹⁰ Pε m'bet'o thofo da mba nsifi gātho y_u jā'i 'b_ucua ja ra ximhāi ran ho ma'da'yo dí pø u. ¹¹ Nε nu'b_u da zix ah_u di dā ah_u b_u 'b_uh ra ts'ut'abi, pε him 'bε gui hyonsch_u 'bε'a gui mamhb_u 'b_u da mba ma juān'ni ah_u, nguetho nu'b_u bi zøn ra ora da t'ān'nah_u, hønt'a rá Hogandāhi Ojā da zā di bεn'nah_u 'bε'a gui mamhb_u. ¹² Nε nu n'da ran 'yoh_u di manda da tho rán 'yoh_u, nε nu'a rá ta di manda da tho rá ts'unt'u. Nε da ndants'u yú ts'unt'u din tunhd_u u yú ta nε yú mbe nε di manda da tho rá ta nε rá mbe 'da y_u ts'unt'u. ¹³ Nε gātho y_u jā'i da zan ah_u nangue a guí εc'yεigah_u. Nε nu'u to'o gātho da hyāt y_un unbi gue'b_u go rán zegui, gue u dim pø u, bi 'yεmp'u.

¹⁴ Nε bi thoqui bi xi u:

—Ba ε a n'da ra ts'edi x_un ts'o ngue di ts'oni gātho. Ngub_u bi man ra Daniel gue rá pøngahyā Ojā. Nε nu'b_u gá nuh_u dim 'bāp_u guerp_u hin rán sāui dim 'bāi, dami 'dahmb_u gyú mεnguh_u b_u Judea, gui mbāhā b_u ja y_u t'øhø guin 'yāmh_u b_u. Nu a to'o da nu ra søcuā i ja ua, da 'yεt'amb_u na. ¹⁵ Nε nu'b_u bin ja a, to'o i 'bāp_u goxthi hin da yεrp_u mbo rá ngu, hin da bēni ja 'bε'a 'bε da hyāts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶ Nε nu'a to'o 'bāp_u ja yú huāhi hin da mbeng b_u ja yú ngu ngue ba cā yú coto, 'bex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Huεcate u y_u xisu in hāt'uhni nε u 'b_uh yú 'uere y_u pa u. ¹⁸ 'Yāf_u rá

mate Oja ngue hin din ja ah
 ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un se
 xøhma hin da zä gui 'dahmb_u.
 19 Ne nu' _u y_u pa _u, din ja
 x_un ngu y_un _unbi hin jam'b_u
 n'dandj xø'n ja gue'b_u go rá
 mb_udi ra ximhäi. Ne nu'b_u
 ya bin ja, him man'dandj din
 ja y_un _unbi tengu _u. 20 Pe
 nangu _u y_u 'y_uc'y_uei, Oja di
 japi hingui ngu y_u pa din ja
 y_un _unbi, nu'b_u hin'na njon
 xtam bongui, bi 'y_uen a ra
 Jesús.

21 Ne bi thoqui bi ma, bi
 'y_uena:

—Ne nu'b_u da si ah_u: “Dami
 hyanth_u, 'b_ucua ra Cristo ya,
 rá Thahni Oja,” da t'æn ah_u.
 O gue da t'æn'ah_u: “Ba nuh_u
 'b_ur_u ra Cristo ya, rá Thahni
 Oja,” da t'æn ah_u, pe o gui
 'y_uc'y_uei_u. 22 Nguetho x_un ngu
 dim 'b_u _u y_u hyäte Cristo ne y_u
 hyäte pøngahy_u da 'yøt' y_u hy-
 onya nt'øt'e nguetho i nde da
 hyät y_u 'y_uc'y_uei gue bi huanh
 Oja, 'b_u da zä da hyät' _u. 23 Pe
 nde'b_u gam fäseh_u nguetho
 ya dá xi ah_u 'be'a gätho din ja
 m'bejua, bi 'y_uen a ra Jesús.

*Nu'a din ja 'b_u bi zøcua
 mahøn'a ra Jesús*

24 Ne xø bi 'y_uemp' _u y_u xädi a
 ra Jesús:

—Ne nu'b_u ya bi guah y_un
_unbi, nu a ra hyadi di 'beh rá
 ts'edi ne ra zana him man ja
 rán nequi. 25 Ne nu y_u sø da
 dägui. Ne gätho mi'da di 'beh
 y_u ts'edi _u gä bí ja b_u mah_uts'i,
 di 'y_uani. 26 Ne nub_uya da
 hnugui ba 'cä ua ngue dán
 j_u'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä
 b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un

ngu ma ts'edi ne dam mixte
 x_un ho. 27 Ga pen'd_u y_um
 'behni Oja mah_uts'i b_uya, di
 pet' _u gätho xtá huahni guecua
 gätho na ng_uni ra ximhäi, bi
 'y_uen'a ra Jesús.

28 Nuya da zä gui p_uhmb_u
 'be'a gue nin t'uti i ut'ah_u
 'da y_u za. Nu'b_u bi bøx y_u
 'dogui _u y_u 'y_u gui p_uhmb_u mi
 ts'utho din ja ra hyethe b_uya.
 29 Ngutho 'b_u ya bin ja gätho _u
 dá xi ah_u, gui p_uhmb_u ngue mi
 ts'utho ba pengä ua mahøn'a
 b_uya, bi 'y_uena. 30 Majuani dí
 xi ah_u di 'b_utho ua 'da ah_u 'b_u
 bi mb_udi din ja a dí xi ah_u.
 31 Mah_uts'i da guadi, ne_uua ja
 ra häi, pe nu'a mam hmangä
 hin jam'b_u da gua a.

32 Pe nu'a ra pa a, njongui
 p_udi 'be'a ní ora din ja a dí m
 mangä, xinga gue _u y_um
 'behni Oja 'b_ur_u mah_uts'i,
 xinga guecä ngue dán j_u'igä
 ua ja ra ximhäi dí p_udi. Hønt'a
 Oja ma Ta i p_udi, bi 'y_uen a ra
 Jesús.

33 Ne xø bi 'y_uena:

—Thocpa thocho gan
 nuhmb_u tengu'b_u hin gui
 tonspah_u ra t'aha. Ne xinga
 n'da zi ora gui pumb_uni_u
 Oja ne thocpa thocho gan
 y_uh_u a, nguetho hin gui
 p_uhmb_u nda'a ni pa ba pengä
 mahøn'a. 34 Tengu n'da ran
 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá
 ngu, bi un y_un t'edi y_u 'y_uhe
 ngue di jamansu b_u, n'da ngu
 n'da bi xi a da 'yøt'e. Ne bi xi
 a ra mbängoxthi ngue hin di
 tonspa ra t'aha. 35 Ne ngutho
 dí xi ah_u, dami tømhb_u tengu
 'b_u gan äth_uh_u nguetho hin

guí p̄ahmbu 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'bu bin de, o gue'bu made ra xui, o gue'bu bi mbah yu øni, o gue'bu bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin guí p̄ahmbu nda'a ni ora ba ꝑcä, xi'bu ba ꝑcä ne ga t̄in ah bu gdi āhmbu. ³⁷ Ne nu'a dí xi ah, ngutho dí xicä gätho mi'da: "Dami tømhbü," bi 'yemp'u yú xädi a ra Jesús.

14

Yü ngurbi yu judío inde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Ne man yopa da dät ra pa 'bu mi b̄en a xí 'yot' ma mbombøtahe bu Egipto dyu judíohe. Nu yu ngurpa mbäjä büya ne yu xänbate nijä bi b̄eni 'be'a ni fehni da xi a ra Jesús gueru da zä da bent'i ngue da hyo. ² Ne bin 'yemzhe u:

—Hinga gue a ra pa ra d̄ampeti gam benthu ne xøhma din cue yu jä'i, bi 'yēn u.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yēthi rá yā ra Jesús

³ Ne mi 'buru ra Jesús bu ja rá ngu ra Simón bu ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi h̄emb ra t'axca'ya 'bu mam 'bet'o. Ne nu'bu mi sihme bu ra Jesús bi zøpu n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'øt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yēthi emme yaman'u a, ne xun ngu di muui a. Bi x̄cpa rá nde büya ne bi naspa rá yā ra Jesús. ⁴ Nu'u da mí 'buru, bin cue u büya ne bi 'yēn u:

—Hanja bim 'betho ra 'yēthi ne x̄m hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtá 'bä xt̄in t'un yu hyoya a

hyu ciento rá muui a ra 'yēthi, bi 'yēn u.

Ne bi numan'u ra xisu u. ⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Hanja guín jah bu, o guidi pahmbu ra xisu nguetho xun ho bi 'yørcä na. ⁷ Nu'ahu thocpa thoho gam 'buhmbu yu hyoya ne hont'a go ma pa da zä gui fäxhu u. Pe nugä hinga thocpa thoho dam 'buhmbu. ⁸ Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e, bi hoga ma ngøc'yēi ngue da t'ägä bu ja ran 'yägüi. ⁹ Majuani dí xi ah gue hønbu go hapu da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da f̄en a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰ Nu'a ra Judas Iscariote büya, ngue'a n'da yú xädi ra Jesús, bi mba bu 'buh yu ngurpa mbäjä bi xifi di d̄äp'a ra Jesús. ¹¹ Ne bi hyu yú mbui u yu ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas büya mi honi jam'bu di dä a ra Jesús.

Bin sihme ra Hmu u yú xädi

¹² Nu rá mbudi ra pa ra d̄ampeti ngue ran d̄abaxjua i ts'i ra thuhme hin'yu rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yú xädi ra Jesús bi 'yēmbi:

—Hapu guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sihu, bi 'yēn u.

¹³ Ne nubüya bi xi u yoho yú xädi:

—Ni mbε bu ja ra dāhnihi
Jerusalén, nε nu'bu gá nuui bu
n'da ran 'yohu i tu n'daxaro
ra dehe gui tenui bu da zōni.
14 Nε nu'bu gá sōmhbu gui
'yēnu i a ra mēngu bu: “Nu'a
ra Hmu bá pēngāhe ngue ga
ān'nahe hapu i ja a ra cuarto
ngue ga sihe ran ts'ihme ra
mbaxjua,” gui 'yēnu. 15 Nε
nu'a buya da 'yut'au i n'da ra
cuarto i ja bu magats'i xun
ndoho nε mahoqui. Guepu ja
gui hocui bu a ran sihme ga
sihu, bi 'yēn'a ra Jesús.

16 Bi mba yú xādi buya
nε bi zōm bu ja ra dāhnihi
Jerusalén nε bi dīm bu gātho
'be'a xi sifi. Gātho bi hocpu
'be'a da zi bu 'bu bin de, nε bi
mbeng bu 'bu ra Jesús buya.
17 Nu'bu min de ts'u, bi mbāhā
ra Jesús 'de'mayoho yú xādi
buya. 18 Gātho bin sihme u. Nε
nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Majuani dí xi ahū, dí
sihmeu ua n'da gue di dāgā,
bi 'yēmp'u.

19 Nu yú xādi buya bi du yú
mbui, n'da ngu n'da bi 'yānni:

—Ha guecā, bi 'yēn'u.

20 Nε nu'a ra Jesús bi dāt'u:

—Go gue'a n'da gue
gue'ahu guí 'de'mayoho ahū
gue dí comh ma mbohi'be.
21 Majuani nugā ngue dán
jā'igā ua ja ra ximhāi, ga tugā
tengu nt'o't'i nanguecā. Pε í
huēhi maha a ran 'yohu ngue
di dāgā. Man'da xun ho 'bu
hin xtim 'bu a, bi 'yēn a ra
Jesús.

22 Gātho na sihme u bi hyac
man'da ra hme ra Jesús, bi un

ra jamadi Ojā, bi xeni nε bi
darpa yú xādi buya.

—Dami sihu na. Guehna
nam bōn'a ma ngōc'yēigā na,
bi 'yēmp'u.

23 Nε bi dēc'a ra vaso mi po
a nzai mi si u. Bi un ra jamadi
Ojā nε bi un'da buya, bi zi n'da
ngu n'da u.

24 —Guehna tengu 'bu
ma jigā na, i ōt' ra 'da'yo
nhogui, dim fāni dí yānba yú
te yu jā' i 'buca ja ra ximhāi.

25 Majuani dí xi ahū, hin ga si
man'da ra gui uva ja gue'bu
bi zōn ra pa ga si ma'da'yo bu
di manda rá ts'edi Ojā, bi 'yēn
a ra Jesús.

*Jesús bi bādi gue a ra Pedro
da gōn'a*

26 Nε bin tu a n'da rá thuhu
Ojā u buya. Bi bōm bu mi
sihme u nε bi mba bu ja ra
nyuni Olivos. 27 Nε nu ra Jesús
bi 'yēmp'u yú xādi:

—Nu'ahu dí pacā ngue gui
'dahmbu, gui sogahu nān xui
ya, tengu nt'o't'i bu ja rām
hman Ojā i εna: “Ga ho ra
mbāndε'yo nε din 'uext'u yú
dε'yo,” i εm bu ja rá t'ohni,
bi 'yēna. 28 Pε nu'bu dá
thāmbēnigā dan tīmhu bu
Galilea, bi 'yēmp'u yú xādi a
ra Jesús. 29 Nu'a ra Pedro bi
'yēn'a:

—Madague a gātho da 'dah
ya 'da, pε nugā hin ga soc'i'i.

30 Nu ra Jesús bi dāt'a buya:

—Hāha, dí pacā 'be'a gui
'yōt'a ra xui jabuya, ná
hyundj xqui cōngā 'bu bi
mbah ná yondj ra ōni, bi 'yēn
a.

31 Pε nu'a ra Pedro man'da
nts'edi bi 'yēn'a:

—Nugä hin ga cøn'a i madague'b_u 'darp_u ga tuui, bi 'yɛmbi.

Nε 'da'angu bi ma gätho _u mi'da yá xädi b_uya.

Ra Jesús i tu rá mb_ui nε gue'a ra ora da nu y_un _unbi a

³² Nε bi yarp_u ja ra nuädøni Getsemaní guerp_u ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús b_uya bi 'yɛmp'_u yá xädi:

—Hyuhmb_u ua gätho ah_u, 'bε dán yägä'be Ojā ua nan jongua ts'_u, bi 'yɛn'a.

³³ Nε nub_uya bi zixa ra Pedro, nε ra Jacobo, nε ra Xuua. Nε nu ra Jesús εmme bi hyundumb_ui nε bin su. ³⁴ Nε bi 'yɛmp'_u:

—εmme tu ma mb_ui, εna da hyog ra dumb_ui. Gui cohmb_u ua nε gan äthah_u, bi 'yɛmp'_u.

³⁵ Nε bi mba b_u njom b_u ts'_u. Bin danyahmu b_u ja ra häi bin yaui Ojā, gue'b_u da zä hin da nu ran _unbi a da nu. ³⁶ Nε bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gätho da zä gui 'yøt'e. Dami 'uegä a ran _unbi. Pε hin dín nde gue gue'a ma pähä zεhε ga øt'ä pε gue'a go guí nde da t'øt'e, bi 'yɛna.

³⁷ Nε bi mbeng b_u xi go _u hyu nε bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí äha. Ha hingui sä xquin äth_u n'da ora. ³⁸ Damin äthah_u nε gui 'yäf_u Ojā ngue gui serbah_u 'bε'a di bɛn'nah_u ra zjth_u. Nu rá mb_ui n'da ja ra pähä nangu ran ho, pε nu rá ngøc'yεi n'da x_un güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Nε bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yaui Ojā nε guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Nε nub_uya bi mbeng b_u bá co _u hyu nε bi dīm b_u i äha nguetho εmme mí ndet'äha _u. Janangue nu'b_u mi zo _u hingui pađi 'bε'a dí dā _u. ⁴¹ Ná hyundī bán yaui Ojā, 'b_u mam bá pengb_u bá co _u hyu, nε bi 'yɛmp'_u:

—Ähmah_u ya, damin säyah_u ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndansh_u, ga mbähä dan c'ath_u a di dägä, ya häntua, bi 'yɛmp'_u yá xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'_u y_un suih_u

⁴³ Gätho ná yah_u yá xädi 'bex bi zøm b_u ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Nε x_un ngu y_u ja'i bi zix'a, mi hā yá juai nε y_u ts'ät'εgui. Nε gue'_u yám 'bεhni y_u ngurpa mbäjä nε y_u xänbate nijä nε y_u daç'yεi. ⁴⁴ Nε nu'a ra Judas ya xí xí _u:

“Nu'a ga s_us_upa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benth_u b_uya nε gui sixh_u, nε hin gui thøhmb_u,” xi 'yɛmp'_u min 'yoh_u. ⁴⁵ Janangue a nu'b_u mi zøp_u mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yɛmbi.

Nε bi z_us_upa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent p_uya. ⁴⁷ Nε 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yoh_u ra Jesús nε bi zεcpa rá zagu rá 'yεhε ra dambäjä. ⁴⁸ Nε nu ra Jesús bi 'yɛmp'_u bi bent'i:

—Ha guí εmh_u drá bεgä ngue guá hah_u ni juaih_u nε ni zah_u ngue gui bentcah_u.

49 Gätho yu pa dām 'buhmbu, dá xän'nahü bu ja ra dānija ne hin gá bentcahü bu. Pɛ ja xi jabu thoho, ngue din ja a nt'o't'i bu ja rām hman Oja ngue mi hma din ja, bi t'ɛmp'u yám 'behni yu mbäjä.

50 Pɛ nu'u yú xädi büya gätho bi 'dagui, bi zopu a ra Jesús.

Ra ts'unt'u ngue bi 'dagui

51 Hønt'a n'da ra ts'unt'u bi dɛn'na 'bu mi ts'ix a ra Jesús, dim pät'a ra the'bø't'e, ne mí ɛn u ne'a xtám bent'a. 52 Pɛ nu'a hønt'a ra the'bø't'e bi bentpa a, ne bi 'dah puya ne bin 'yo mánxi bu ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bu 'buh yu mbäjä

53 Nu'bu mi mba ma dä bu 'buh ra dambäjä, bim pɛti u ma ngurbihe ngue yu ngurpambäjä ne yu dāc'yei ne yu xänbate nijä. 54 Ne nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bu ni mba, gue'bu go mi zøm bu mbo rá mbä't'i rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbu bu u yu asmayo nijä, bin tšpihu u. 55 Nu yu ngurba mbäjä ne gätho u mi'da i øt' ran juānbate, mi honi to'o da ma xun ho 'beru dí yāp'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xun ngu u bin yā pɛ xinga n'da u bi ma njuāntho. 56 Xun ngu bi man yu fehni pɛ him bin tɪn yám hma. 57 Xø bi ndants'u 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni u, ne bi 'yɛn u:

58 —Nuna ran 'yohu bi ma ne bi 'yɛna, “Nugä ga yøt' ra nijä ua, nt'øt'e yú 'yɛ yu jä'i, ne nu'bu ná hyupa ga høcä n'da ngue hinga nt'øt'e yú 'yɛ

yu jä'i,” bi 'yɛnna ran 'yohu, ne nugähe dá øhmbe 'bu mí 'yɛnna, bi 'yɛm büya.

59 Pɛ xinga gue'u bin tɪn u yám hman u. 60 Pɛ nu ra Jesús bin hɛtho. Njo'o to bi dāti. 61 Nu'a ra ngurpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'unt'u i Oja nuixte rá ts'edi.

62 Nu ra Jesús bi dāti:

—Guecä, ne guin nuju, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Oja madä rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá pengä, ba ɛcä bu ja yu güi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

63 Pɛ nu'a ra dambäjä bi dānse rá pahni, ɛmbi hingui ɛspa Oja ra Jesús nangue a bi ma. Ne bi 'yɛm büya:

—Ya hin ga homhbu mi'da yu testigo, 64 ne dá øhmbe ya ngue hingui ɛspa Oja na ran 'yohu. 'Be'a guí mamhbu ga ørpahü ya, bi 'yɛn a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man u ngue di un ran ts'ɛmbi ngue da hyo. 65 Nu'u 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mbe'mi ne bi 'yɛmbi, “Grá pøngahyā, man ya, to'o bi mberp'a'i,” bi 'yɛn u. Ne nu yu asmayo bu nijä ɛmme bi mbemp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

66 Nu'bu mim 'bäpu ra Pedro bu mbo ra mbä't'i, bi thopu n'da ra xisu ngue rá 'yɛhe ra dambäjä. 67 Ne bi nu'a ra Pedro din tšpi, bi hyɛ't'i ne bi 'yɛmbi:

—Ǽna nε'e gmín 'yoh_u ra Jesús ra mεngu b_u Nazaret, bi 'yεmp'a ra Pedro.

⁶⁸ Pε nu'a ra Pedro bin cōni.

—Hin dí p̄adi 'bε'a nam bōn'a guím ma, bi 'yεn a ra Pedro.

Nε bi 'uegue bi mba b_u hänt ra goxthi. Nε bi mbah ra tamfō b_uya. ⁶⁹ Ná ya'a ts'ū b_uya xō bi thop_u ra 'yεhexisu b_u 'bāh ra Pedro, nε bi 'yεmp'ū 'b_up_u:

—Nuna ran 'yoh_u, min 'yoh_u u mi tēn'na ra Jesús.

⁷⁰ Pε nu'a ra Pedro bin cōni mahōn'a. Ná ya'a ts'ū b_uya, guesε u mí 'b_up_u mi 'bāh ra Pedro bi 'yεn u:

—Majuḡni guín 'yoh_u u nguetho grá mεngu Galilea nε 'da igu b_u gná yāh_u u, bi t'εmp'a ra Pedro.

⁷¹ Nu'a ra Pedro b_uya bi 'yεmp'ū:

—Nu'b_u him majuḡni dí xi ah_u, Ojā da zεgbā, janangue dí xi ah_u, hin dí p̄acā a ran 'yoh_u guí mamhb_u, bi 'yεn a.

⁷² 'Bex bi mbah ná yondj ra tamfō b_uya. 'Bex bi bεn a ra Pedro 'bε'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yεmbi: “Dí p̄acā ngue ná hyundj xqui cōngā 'b_u bi mbah ná yondj ra ōni,” xí 'yεmp'a ra Jesús. Nε nu'b_u mi bεn a xí 'yōt'e, bi du rá mb_ui ra Pedro nε 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma dā b_u b_uh ra ts'ut'abi ra Pilato

¹ Nu'b_u t'εxudi tho, nu y_u ngurba mbājā nε y_u ḡac'yēi nε y_u xānbate nijā nε gātho u mi'da ma ngurbihe dyú

judíohe, bin yāse u. Nε nub_uya bi zix a ra Jesús ngue di dāp'a ra Pilato. Bin thā't' 'b_u mi zits'i. ² Nε nu ra Pilato bi 'yān'na ra Jesús:

—Ha gue e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi 'yεmp'a.

Bi ḡa a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yεna.

³ Nε nu y_u ngurpa mbājā εmme bi yāpi. ⁴ Janangue a nu ra Pilato bi 'yān'na ra Jesús mahōn'a, bi 'yεmbi:

—Hanja hin ni thātya i di yāpi'i. Nε xūn ngu 'bε'a gātho i xi'i, bi 'yεmbi.

⁵ Pε nu ra Jesús guexta'a him bi ḡat'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'εmbi ngue da du

⁶ Nu'a ra pa ram pēti ra mbaxjua, zāi di thō a n'da ra ofādi ra Pilato hōnt'a go nda'a da man y_u jā'i. ⁷ Nε min ofādi n'da ran 'yoh_u i Barrabás, 'darp_u mi ofādi_u u 'da'ingu bi 'yōth_u ngue bin hote u, bi ḡam'ma n'da ra sūi. ⁸ Nu'b_u mi zōh y_u jā'i xūn ngu b_u mi 'b_uh ra Pilato, nu'ū bi xih ra Pilato di thōcpa n'da ra ofādi tengu nzāi bi 'yōt' 'b_u ra pa ram pēti. ⁹ Janangue a nu ra Pilato bi 'yεmp'ū:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abih_u gyú israel_u, gyú judío_u, ga thōc'ah_u, bi 'yεmp'ū.

¹⁰ Nguetho mi pāh ra Pilato di seya thohoba ra Jesús y_u ngurpa mbājā 'b_u mi dāp'a. ¹¹ Pε nu y_u ngurpa mbājā bi parpa y_u jā'i gue'a ra Barrabás da 'yāh y_u jā'i.

12 Nu ra Pilato xø bi 'yẽmp'ũ mahø'n'a:

—Xina ni hmuts'ũt'abihũ, gyũ israhelũ, gyũ judíoũ, 'b'e'a ga ørpä na bũya, bi 'yẽn'a.

13 Nu yũ jã'i bũya nts'edi bi 'yẽn'ũ:

—Go gui cuarpũ ja ra pont'i na ra Jesús.

14 Pẽ nu ra Pilato bi 'yẽmp'ũ:

—'B'e'a gue man ts'o xũ 'yøt'na, bi 'yẽmp'ũ.

Nẽ nu'ũ yũ jã'i man'da nts'edi bi 'yẽn'ũ:

—Go cuarpũ ja ra pont'i na, bi 'yẽn'ũ.

15 Nu ra Pilato bi nde da 'yørpa rá pãhã yũ jã'i, janangue guehma go bi thøcpa a ra Barrabás. Nẽ bi manda da mba m'bei a ra Jesús nẽ da mba ma cuati bũ ja ra pont'i.

16 Nu yũ dofũi bũya, bi zixa ra Jesús bũ mbo guepũ ja yũn säya yũ dofũi, nẽ bi zo ỹ gãtho yũ mindofũihũ 'bũpũ.

17 Nẽ bi mba ma hete n'da ra pahni xũn jũpoi a ra Jesús ngue tengue he yũ ts'ũt'abi, nẽ nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be yũ 'yũ'uĩni nguetho bi den thoho.

18 Nẽ bi zẽngua ỹ nẽ bi 'yẽnsa yũ biba ỹ: “Damim 'bũmanho gra hmuts'ũt'abi yũ judío,” bi 'yẽmp' bũ mi denthoho.

19 Nẽ bi dẽspa rá yã yũ za nẽ bi zots'i, nẽ bin danyahmu, ẽna i thãnde pẽgue bi denthoho.

20 Nu'ũ mi jua'a bi denni bi tonsa a ra pahni xũn jũpoi nẽ bi het'a rá pahni zẽhẽ. Bi gũc pũya ngue bi zits'i da 'døm'pũ ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati bũ ja ra pont'i nẽ bi du

21 Nẽ nu'ũ mi mba bũ 'yũ, bin c'athũ ra Simón, ra mẽngu bũ Cirene, rá ta ra Alejandro nẽ ra Rufo, bí 'yẽ a huãhi a. Nẽ nu yũ dofũi bũya bi 'yørpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús.

22 Nẽ guepũ ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Yãxmu.”

23 Nẽ nu'ũ mi zøm bũ, bin t'un ra vino ngue ma uãnts'i n'da ra 'yẽthi xũn ju a ra Jesús. Pẽ nu'a him bi zi a.

24 Nẽ nu'ũ mi 'døm'pũ ja ra pont'i bũya, nu yũ dofũi bi 'yøt'a n'da ran tãha ỹ nangue yũ he ra Jesús ngue i nde da bãdi nda'a ní 'bø't'e da gãxa n'da ngu n'da.

25 Gũto xudi 'bũ mi mba n'dø'mi bũ ja ra pont'i a ra Jesús.

26 Nẽ mán t'o't'i bũ ja ra pont'i a í yãp'a bi 'yẽna, “Rá hmuts'ũt'abi yũ judío na,” ẽm bũ.

27 Nẽ bi mba ma cuatihũ ra Jesús yoho yũ bẽ. 'Da a n'da yũ pont'i. Nẽ bi 'bãm'pũ ja rán 'yẽi a n'da nẽ bi 'bãm'pũ ja rá gãha a man'da.

28 Nẽ nuna bin ja, mi mam bũ ja rá t'ohni Ojã maya'bũ, bi 'yẽna: “Da t'ẽmbi ngue 'da'anguui ỹ yũ dãdits'oqui a.”

29 Nẽ nu yũ jã'i bi thopũ, bi ỹcpi nẽ bi denthoho, bi 'yẽmbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nijãhũ nẽ hyupa tho gui hyøh mahø'n'a.

30 Sã gui capũ ja ra pont'i ya 'bũ, nẽ gan yãnse, bi 'yẽmbi.

31 Nẽ ximangutho bi man ỹ yũ ngũrba mbãjã bin 'yẽmp'ũ:

—Nuna, bi yaŋba yú te ɯ 'da, pɛ hingui sä din yaŋse ya. ³² Gan nuhɯ ra Cristo, rá hmuts'ut'abi yɯ judío 'bɯ ba çapɯ ja ra pont'i, gan nugähɯ, nɛ ga ɛç'yɛihɯ bɯya, bi 'yɛm 'bɯ mi dentho. Nɛ ɯ mi cuathɯ bɯ, bi ɯcra ra Jesús.

Bi du ra Jesús

³³ Nu'bɯ mi zøɯ a huxhyadi bɯya bim 'bɛxui gätho ra häi, ja gue'bɯ mi zøɯ a hyunde bin nɛqui mahøɯ'a. ³⁴ Nɛ nu'a ra ora a ɛ xø i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'yɛna:

—Eloi, Eloi, lama sabac-tani, bi 'yɛna. Nde da ma: “Ma Ojã i, ma Ojã i, hanja xcá hyɛga thoho.”

³⁵ Nu'bɯ mi 'yø ɯ 'da 'bɯpɯ, bin 'yɛmp'ɯ:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'yɛmp'ɯ.

³⁶ Nɛ bán ti a n'da mí hã n'da tengu ra fãɯjo xí 'yot'i, bi fospɯ ja ra vino xɯɯ ju, nɛ bi ndøct'a n'da ra xithi. Pi uaspa ra Jesús ɛmbi da zi, nɛ bi 'yɛmp'ɯ min 'yohɯ:

—Pɛ 'bɛ ga undã na, ga nuhɯ 'bɯ da zøh ra Elías di tongui, bi 'yɛmp'ɯ.

³⁷ Pɛ nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi nɛ 'bɛx bi du. ³⁸ Nɛ nubɯ mbo ra dãnijã 'bɛx gue bin xɛngui nde ra 'bø't'e mi ndam bɯ. Bá fɯh magãts'i nɛ bi zøtahäi a bin xɛni. ³⁹ Nɛ nu'a rá hmu yɯ dofɯi, mi hɛt'a ra Jesús bi mba 'bɯ mi du, nɛ bi 'yɛna:

—Majuãni nuna ran 'yohɯ na, rá Ts'unt'ɯ Ojã na, bi 'yɛn a ra hmudofɯi.

⁴⁰ Nɛ mi 'bɯpɯ 'da yɯ xisu bɯ ma'ueni ts'ɯ, mi hant'a ra

Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, nɛ nu'a man'da ra María, ra mɛngu Magdala, nɛ nu'a man'da ra María, rá mbe ra Jacobo nɛ ra José. ⁴¹ Guehya yɯ xisu mi tɛn ra Jesús 'bɯ mi 'bɯpɯ Galilea nɛ mi fãts'i. Nɛ ɯ mi'da yɯ xisu bi dɛn 'bɯ mi mba bɯ Jerusalén, mi 'bãpɯ.

Jesús bi mba nt'ãgui

⁴²⁻⁴³ Nɛ ya bin de, nɛ mim bɛni da 'yãcra n'dihi rá ngøc'yɛi ra Jesús nguetho mi ts'utho da dɯ'ma ra pa ran ts'äya, nɛ nu ra pa ran ts'äya njongui sä da t'ã a. Janangue a nu ra José ra mɛngu Arimatea, bi hyut'anzambɯi bi mba bán yaqui ra Pilato, bi 'yãp a rá ngøc'yɛi ra Jesús. Nu ra José n'da rá ngɯrbi yɯ jã'i israel, pɛ gue'a n'da majuãni mi ɛç'yɛi Ojã nɛ mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Ojã. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'bɯ mi sifi bi du ra Jesús. Nɛ nubɯya bi mbɛhna n'da ba si a rá hmu yɯ dofɯi ngue da 'yän 'bɯ majuãni ya bi du. ⁴⁵ Nɛ nu'bɯ mi man a rá hmu yɯ dofɯi gue bi du, nu ra Pilato bi 'yɛmp'a ra José:

—Da zã gui tuxa rá ngøc'yɛi ra Jesús 'bɯ.

⁴⁶ Nu a ra José bɯya, bi dãn a n'da ra 'bø't'e nɛ bi mba bi tongba rá ngøc'yɛi ra Jesús, nɛ bi mbant'a ra 'bø't'e xi däi nɛ bi cɯt' pɯ ja n'da ra hyãdo gue ran 'yãgui xí mba nthɛqui bɯ ja n'da ra t'umba'ye. Nɛ bi juaspa n'da ra xɯɯdo xɯɯ ndoho bɯ ja rá goxthi ran 'yãgui. ⁴⁷ Nɛ nu'a ra María, ra mɛngu bɯ Magdala,

ne man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hapu bi jät'i.

16

Bi dambëni ra Jesús

¹ Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mēngu bu Magdala, ne ra María rá mbe a man'da ra José, ne man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dän yu 'yēthi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yāgui da gōspa rá ngōc'yēi ra Jesús, tengu man t'ōt'ehe dyū judíohe. ² Ne nt'uxudi dā ndomingo 'bu mi bōx ra hyadi bi mba bu ja ran 'yāgui u buya.

³ Ne bin 'yēmzēhe u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyādo, bí 'yēn u.

⁴ Ne nu'bu mi zōm bu bi nu buya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xun ndoho. ⁵ Ne nu'bu mi yurpu ja ra hyādo buya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yēi ra hyādo, mi he n'da ra pahni xun t'axi. Ne nu' u yu xisu bin su 'bu mi nu.

⁶ Pe nu'a, bi 'yēmp'u:

—O guín suhu. Dí pācä guí homhu ra Jesús ra mēngu Nazaret, ngue bi 'dōm'pu ja ra pont'i, pe bi dambëni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mí'bēni, bi t'ēmp'u yu xisu.

⁷ Ne xō bi 'yēna:

—Pe nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro ne'u mi'da yū xädi ne gui 'yēmfu gui tūmbu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ah," bi t'ēmp'u yu xisu.

⁸ Ne nu' u yu xisu buya 'bex bi bōn'a n'dihi bu ja ran

'yāgui ne bá ē u, ēmme di fet'u nguetho bin su, ne njo'o to min nde din yāhu ngue bin su.

Ra Jesús bin tūmmi ra María Magdalena

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambëni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tūmmi ra María ra mēngu bu Magdala, ngue gue'a xí hyōnba thi yoto yu zīthu. ¹⁰ Ne nubuya bi mba a ra María, bá xip'u yū xädi ngue bi dambëni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yū mbui, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Ne nu'bu mi 'yōde ngue bi dambëni ne bi man a ra María ngue bi nuse, pe him bi 'yēc'yēi u.

Ra Jesús bin tūmbu yoho yū xädi

¹² Nubuya bin tūmbu mi yoho yū xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu án nu u. ¹³ Ne nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xō bi nu mahōn'a, pe nguetho him bi 'yēc'yēi a bi man u.

Ra Jesús bi xi u yū xädi da mamp'a rām hma 'bu mí ndex mahēts'i

¹⁴ Rán zegui thoho bin tūmbu gātho 'de'ma'da yū xädi ra Jesús. Mi hupu ja ra mēxa u. Ne bi zu u nguetho him bi 'yēc'yēi a xi sifi ngue bi dambëni a. ¹⁵ Ne nubuya bi 'yēmp'u:

—Ni mbähä gātho na nguni ra ximhäi, gui mamhu ran ho ma'da'yo. Hōnbu go hapu i 'buh yu jā'i gui xihmbu. ¹⁶ Nu'a to'o da 'yēc'yēi ne din xixya, gan yānba rá te a. Pe

nu'a hin da 'yɛc'yɛi, da nu ran ɯnbi gätho yɯ pa mazai a. ¹⁷ Nɛ nu'ɯ to'o da 'yɛc'yɛigui xɯn ngu yɯ hmɛpya ga japi da 'yɔt'ɯ. Nangue ma ts'ɛdigä da hyøñ a thi yɯ zĩthu in 'yohɯ 'da yɯ ja'i, nɛ din ya 'dahma 'dan'yo yɯ nde, ¹⁸ nɛ nu'bɯ da bɛnt'ɯ yɯ pozɯ nte da ja ɯ, ngutho 'bɯ da zi ra 'yɛthi ngue ran däte, nte da ja ɯ. Nɛ di japi da yañ ɯ yɯn zäman'ɯ 'bɯ da gäspa yú 'yɛ, bi 'yɛmp'ɯ yú xädi a ra Jesús.

Bi ndex mahɛts'i a ra Jesús

¹⁹ Nɛ nu'bɯ mi gua a bi xih yú xädi, bi ts'ix bɯ mahɛts'i a ra Hmu, nɛ 'darɯ ní conhui rá ts'ɛdi Oja. ²⁰ Nu'ɯ yú xädi bi mba bɯya bi man ráñ hman Oja hønɯ go hapɯ bi mba. Nɛ nu ra Hmu bi japi da zä da ma xɯn ho nɛ bi japi da 'yɔt' yɯ hmɛpya 'dahma da 'yɛc'yɛi yɯ ja'i yúm hman ɯ. Nɛ hønt'a dí xi ahɯ ya.

LUCAS

Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá sɔcuq ra Lucas

¹ Dí pãcã xɛn ngu yɛ jã'i bi 'yo't' yɛ sɔcuq ngue i man'a bin ja 'bɛ mím 'bɛcua ja ra ximhãi ra Cristo. ² Nu'ɛ bi 'yo't'ɛ, tengu thoho bi xãngahɛ ɛ bi nuse 'bɛ mi 'yɔt' rá 'bɛfi ra Cristo, nɛ tengu thoho bi man'ɛ hɔnbɛ go hapɛ. ³ Nɛcã dra Lucasgã dí o't'na ra sɔcuq ngue im man'a bin ja, nɛ dí pɛn'na i, hague Teófilo, ma amigo i xɛn ho. Nɛ dá änzɛhɛ yɛ jã'i to'o bi nu 'bɛ'a gã bin ja. Nɛ ɛmmɛ dá hongã 'bɛ'a nt'o't'i gã mi'da yɛ sɔcuq, janangue'a da bɔmanho 'bɛ'a dí o't'ã. ⁴ Nguetho dín nde gui pãdi xɛn ho ngue majuqni a bi sãn'na i.

Rám 'bɛhni Ojã bi ma dim 'bɛh ra Xuua

⁵ Nu'ɛ yɛ pa min ts'ɛt'abi ra Herodes bɛ ja ra xɛqui Judea, mi 'bɛpɛ n'da rá mbãjã yɛ judío, ra Zacarías a. Madim pɛhmbɛ n'dan nɛts'i yɛ mbãjã bi dɛm'ma ra mbãjã Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rá bom'bɛto ra Aarón a, ngue ra hmumbãjã maya'bɛ. ⁶ Nu'a ra Zacarías nɛ ra Elisabet, gãtho yonjã'i, Ojã bi numanho ɛ, nguetho xɛn ho yú mbɛi, nɛ mi ɔt'e gãtho yún t'ɛdi Ojã. ⁷ Nu ra Elisabet nɛ ra Zacarías, xɛn dãc'yɛi ɛ nɛ xínga n'dandĩ mi 'bɛh rá t'ɛhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹ Nɛ nu'bɛ xɔn zɔn ra pa dim pɛpɛ ja ra dãnijã ɛ n'dan nɛts'i yɛ mbãjã bi dɛ'ma ra Abías, janangue'a madim pɛpɛ ra Zacarías. Nɛ zãi mi thahna n'da ra mbãjã, ngue da yɛrpɛ man'da mbo ra dãnijã da 'yuh yɛ xiza yɛmanho. Nɛ gue'a ra Zacarías bi mba nthahni ngue da yɛrpɛ mbo. ¹⁰ Nɛ xɛn ngu yɛ jã'i mi 'bãpɛ thi mi yãhɛ Ojã 'bɛ ra ora bi 'yuh ra xiza ra Zacarías. ¹¹ Nɛ 'bɛx bi zɔ a n'da rá m 'bɛhni Ojã bɛ mi 'bãh ra Zacarías. Nɛ mi 'bãpɛ rá hyo rán 'yɛi ra mɛxa guɛpɛ mí uh yɛ xiza. ¹² Nu'bɛ mi nu a bɛya, ɛmmɛ bin su nɛ hingui pãdi 'bɛ'a da bɛni. ¹³ Nɛ nu'a rá m 'bɛhni Ojã bi 'yɛmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'yɔ Ojã 'bɛ'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet din hãt'ɛhni nɛ dim 'bɛ a n'da rá ts'ɛnt'ɛ, nɛ gui xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴ Nɛ gan johya nɛ ɛmmɛ da hyu ni mbɛi, nɛ xɛn ngu yɛ jã'i din johya 'bɛ bim 'bɛi. ¹⁵ Nguetho Ojã di un ra 'bɛfi nujxte a. Nɛ nu'a, hin da zi ra vino xínga gue'a ra sɛi, nɛ din 'youi rá Hogandãhi Ojã gue'bɛ go bim 'bɛi. ¹⁶ Nɛ nu'a rá 'bɛfi da 'yɔt'e, gue'a dí japi xɛn ngu yɛ jã'i israel di pãh yún 'yomfɛni nɛ da 'yɛc'yɛi Ojã ra Hmu. ¹⁷ Nɛ nu'a ni t'ɛhni bam 'bɛt'o a 'bɛ bá ɛh ra Hmu mahɛts'i, nɛ din ja rá ts'ɛdi tenguthoho ra pɔngahyã Elías, nɛ di japi din hocpahɛ yú t'ɛhni ɛ yɛ jã'i. Nɛ nu'ɛ nzãi hingui ɔde 'bɛ'a pa nsifi, di japi da 'yɔde. Nɛ nangue

rám hman ra Xuua di päh yán 'yomfɛni yu ja'i n'dahma da zä da zimanho ra Hmu 'bu bá ɛhe, bi t'ɛmp'a ra Zacarías 'bu min yaui rá m 'behni Oja.

¹⁸ Nu ra Zacarías buya:

—Hague dán zä ga paçä a guí xiqui nguetho xtán daç'yeigä ne'a ma xisu, bi 'yɛna.

¹⁹ Nu rá m 'behni Oja bi 'yɛmp'a buya:

—Nugä dí Gabriel ne dí 'bäcä bu ja rá hmi Oja, ne Oja bá pengä gue ga xi a ran ho din ja ahu. ²⁰ Pe nuya, gan gore ya, nguetho hin guí ɛc'yɛi a dí xi i. Nuya hin da zä gan ya astague'bu go bin ja a dá xi a i, nguetho gätho din ja a dá xi a i, bi 'yɛn'a rá m 'behni Oja.

²¹ Nu yu ja'i mi 'bäpu thi, mi tɔ'ma ra Zacarías, ne him mi pa'u hanja him 'bexque pɔni. ²² Ne nu'bu mi bɔm bu ra Zacarías hingui sä din ya, hɔnt'a bi uanda rá 'ye. Nu yu ja'i bi bah puaya ngue bi nu n'da ran t'uti bu mbo.

²³ Ne nu'bu mi guah yu pa dim pepu ra Zacarías bi mba rá ngu buya. ²⁴ Ne bin haɥ'uhni ra Elisabet, ne nubuya hin hapu í mba an cat'a zana, bim 'butho bu rá ngu. Ne bi 'yɛna: ²⁵ “Xun ngu rá mate bi 'yɔrcä Oja, nuya him man da zangä yu ja'i nguetho dim 'bu'a n'da ma t'uhni ya,” bi 'yɛnsɛ.

Rám 'behni Oja mahɛts'i bi ma dim 'buh ra Jesús

²⁶ Nu'bu mi tho i cat'a zana, nu'a Oja bi mbɛhn mahɔn'a

a rá m 'behni ngue í Gabriel. Bi mbɛhn pu ra hnini Nazaret bu ra xɛqui Galilea. ²⁷ Nu'a, bi zɔm bu mi 'bu a ra María. Nu ra María xinga n'dandj bin yaui n'da ran 'yohu, pe ya mi an'na ra José, n'da rá m bom 'beto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rá m 'behni Oja bi zɛngua, bi 'yɛmbi:

—Nu'i María ya bi 'yɔt'a n'da rá mate Oja ne guín 'youi a. Pe man'da bi jap'a Oja xinda gue'u gätho mi'da yu xisu, bi 'yɛmbi.

²⁹ Nu'a ra María 'bu mi nu rá m 'behni Oja, bin su ne bin 'yomfɛni 'be'a ním bɔn'a bi sifi. ³⁰ Nu rá m 'behni Oja bi 'yɛmp'a buya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Oja, ³¹ ne dim 'bu'a n'da ni Ts'unt'u ne guí xip rá thuhu ra Jesús. ³² Ne nu'a, din ja rá ts'edi ne da faɟi ngue rá Ts'unt'u Oja tate tho ho rá ts'edi. Ne nu'a Oja di japi din ts'ut'abi tengu rá m bombɔta ngue ra David. ³³ Ne di manda yu ja'i israel gätho yu pa ne hin jam'bu da guah rá ts'edi a, bi 'yɛn'a rá m 'behni Oja.

³⁴ Nu ra María bi 'yɛn'a:

—Hague dán zä din jabu ne hin jam'bu dán ya'be n'da ran 'yohu, bi 'yɛna.

³⁵ Pe nu rá m 'behni Oja bi 'yɛmp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogandahi Oja di ja i guí tɪn ni t'uhni, ne nu'a dim 'bui, rá Ts'unt'u Oja a. ³⁶ Ne'a ni meni ra Elisabet xun daç'yei a, pe dim 'bu a n'da rá ts'unt'u. N'dato zana ya i ha'a rá t'uhni ne mi ɛn

y_u ja'i ngue hin jam'bu da din rá t'uhni. ³⁷ Nu Oja gátho sä da 'yot'a, hin'y_u 'be'a gue hinguí sä da 'yot'e, bi 'y_{en}'a rá m'behni Oja.

³⁸ Nu'a ra María bi 'y_{en}'a:

—Nugä rá 'y_{eh}egä Oja, nu'bu gue'a in nde Oja, da 'y_{or}que gátho guím ma, bi 'y_{ena}.

'Bex bi mbeng mah_{ets}'i rá m'behni Oja buya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Nu'a ra María buya, 'bex bi mba bí zengua yú meni mí 'bu_{pu} ja y_u nyuni bu ra xequi Judea, gue'a ra Zacarías ne rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Ne nu'bu mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'yan'a rá t'uhni mí o rá mbai. 'Bex bin 'youi rá Hogandahi Oja ra Elisabet buya, ⁴² ne bi 'y_{ena}:

—Oja man'da bi jap'i i María, xinda gue'u mi'da y_u xisu. Ne nu'a ni ts'unt'u dim 'bai, majapi a. ⁴³ Pe x_{an} ngu ra mate gá 'y_{or}que ngue gá zenguagui, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Ne dí pađi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'bu má ocä nin zengua, 'bex bin johya a ra t'uhni o ma mbai ne bi 'y_{ani}. ⁴⁵ Bi jap'a Oja nguetho gá 'y_{ec}'y_{ei} a bi xi i, ne majuani da 'yot' Oja a bi xi i, bi 'y_{en}'a ra Elisabet, bi 'y_{emp}'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María buya bi 'y_{espa} Oja ne bi 'y_{ena}:

Emme dí _{espa} Oja ma Hmu,

⁴⁷ ne din johya ma mbai nangue Oja mam pørpate.

⁴⁸ Nguetho Oja bi b_{engä} ngue dra hyoya 'y_{eh}egä, ne gátho y_u ja'i da 'y_{engui} dá t_{ingä} rá mate Oja.

⁴⁹ X_{an} ngu ran ho bi 'y_{orca} Oja madä rá ts'edi, ne x_{an} hotho a. ⁵⁰ Ne da nu rá yembui to'o gátho da numansu a.

⁵¹ Nu Oja nuixte tho y_{an} t'ot'e, bi 'berpa yú ts'edi u din yezhe ngue im b_{eni} jase yú ts'edi.

⁵² Ne bi 'berba yú ts'edi y_u ts'ut'abi,

ne go bi un yú ts'edi y_u ja'i thoho.

⁵³ Ne bi japi da ba u to'o i honi da bađi,

pe nu'u to'o him bi hyoni da bađi bi japi di 'be'u.

⁵⁴ Ne nu Oja bi mbäxcahu ya ngue dy_u ja'i israelgähu,

ngue bi 'y_{en}ju yú t'ahnigahu a, ne him bi pumb_{eni} a ran ho bi ma da 'y_{orca}hu.

⁵⁵ Pe bi 'yot'e tenguthoho bi si a ra Abraham ta t'orcahu,

yúm bom'betoj_u, gátho y_u pa mazai, bi 'y_{en}'a ra María 'bu mi 'y_{espa} Oja.

⁵⁶ Ne nu'a ra María hyuzna bi gop_u rá ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bu rá nguse.

Bim 'buh ra Xuua Nxixyá

⁵⁷ Ne bi z_{on} ra pa dim 'bu a rá ts'unt'u ra Elisabet. ⁵⁸ Ne gátho yú meni ne yú menguhu bin johya 'be'a bi 'y_{or}pa Oja a ra Elisabet, ne bi z_{om} bu rá ngu bi zengua a. ⁵⁹ Nu'bu mi gua'an hyato pa xím 'bu a ra t'uhni, bi mba nts'its'i da

thɛcua rá xifani. Ne gätho ɯ mi 'bɯpɯ, bi ma da hyɔnba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías.

60 Pɛ nu rá mbe bi ma ngue hin da zä, pɛgue jatho da hyux rá thuhu ngue dí Xuua.

61 Ne gätho mi 'bɯpɯ bi 'yɛna: —Pɛ njo'o n'da ni mɛnihɯ í Xuua, bi 'yɛmbi.

62 Ne nu'ɯ, bi uɔn yá 'yɛ, bi 'yän'na rá ta: “Bɛ'a rá thuhu a ni t'ɯhni,” bi 'yɛmbi. 63 Nu rá ta bɯya bi 'yäh ra sɔcuɔ ne bi 'yo't'a n'da ram hma ngue bi 'yɛna: “Dí Xuua a ma t'ɯhni.”

64 Bɛx bi zä bin yɔ mahɔn'a ra Zacarías bɯya, ne bi 'yɛspa Ojɔ a. 65 Ne bi hyonya thoho gätho mi 'bɯpɯ. Ne gätho yɯ jɔ'i mi 'bɯpɯ ja yɯ nyuni a ra xɛqui Judea bi 'yɔ a bin ja. 66 Ne gätho bin 'yomfɛnise 'bɛ'a da 'yɔt'a ra t'ɯhni, nguetho Ojɔ bi jɔpi.

Bi 'yɛspa Ojɔ ra Zacarías 'bɯ mim 'bɯh rá t'ɯhni

67 Ne bin 'youi rá Hogandɔhi Ojɔ ra Zacarías, ne bim pɔngahyɔ a, bi 'yɛna:

68 ɛmmɛ dí ɛspa Ojɔ ra Hmu nguetho bi bɛnjɯ dyɯ jɔ'i israelgähɯ, dyɯ judíoɯ, ngue da yɔnjɯ.

69 Ne nanguehna ma t'ɯhni bim 'bɯi, janangue'a dí pɔdi him ma ya'a ba pɛnga mam pɔrpateɯ í ja rá ts'ɛdi,

rám bom'bɛto ra ts'ɯt'abi David a.

70 Gue'a bi bɛnba Ojɔ ɯ yá pɔngahyɔ maya'bɯ thoho,

71 ngue bi ma da yɔnjɯ nangue man sɯihɯ,

ne nangue gätho ɯ i nu-man'ɯjɯ.

72 Pɛ nu Ojɔ bi huɛc'ɯ mam bombɔtahɯ,

ne him bi pumbɛni ran ho mi ɛna da 'yɔrcahɯ.

73 Ne majuaɔni da 'yɔt' Ojɔ a bi xih mam bombɔtahɯ ra Abraham,

74 ngue bi xifi da yɔnjɯ nangue ɯ man sɯihɯ, ne hin ga su ga thɔndehɯ a Ojɔ bɯya.

75 Janangue da gohi xɯn ho ma mbɯihɯ bɯ dá nu a Ojɔ, ne ga ɔthɯ ra hogam'bɯi bɯ ja rá hmi.

76 Ne nuna ma t'ɯhni, da 'yɛmb yɯ jɔ'i rá pɔngahyɔ Ojɔ mahɛts'i, ne da xih yɯ jɔ'i di päh yán 'yomfɛni, da dɔ'ma ra Hmu.

77 Ne da xi ɯ da mba ma punbi yá ts'oqui, ne da mba nhyɔni.

78 Gätho da 'yɔt' Ojɔ nguetho di huɛgahɯ

ne ba pɛngahɯ ra Hmu ngue guesɛ rán nequi ma mbɯihɯ.

79 Ne gue'a di yorpa yá mbɯi ɯ i 'bɯpɯ ja ra 'bɛxui

ne i 'yo bɯ ja rá 'yu ran dɔte, ne da zixpɯ ja ran nequi, bi 'yɛn'a ra Zacarías 'bɯ mim pɔngahyɔ.

80 Ne nu rá t'ɯhni, ngue ra Xuua, bin te mán zaqui ne bin te rá mbɯi nangue Ojɔ. Ne nu'bɯ min te, bim 'bɯpɯ ja ra dɔpo asta gue'bɯ go bi zɔn ra pa bi dɯmp' rá 'bɛfi bi xi Ojɔ, guerpɯ 'bɯh yá mi'israelhɯ.

2

Bim 'bua ra Jesús

1 Nu'bu mím 'buh ra Jesús, gue'u yu pa bin ja ra dapede bi 'yot'a ra hmuts'ut'abi ngue ra Augusto César. 2 Ne gue'u yu pa bin ts'ut'abi ra Cirenio bu ja ra xequi Siria, ne gue'u yu pa ja bi du'mi bi 'yot' ra pede u. 3 Gätho yu ja'i bi mba bu ja rá hnini zehε yám bomböta ngue da thuspa bu yú thuhu. 4 Janangue nu ra José bi nexpu ja ra hnini Nazaret ngue ra xequi Galilea, ne bi mba bu ja ra hnini Belén ngue ra xequi Judea, nguetho gueru rá hnini a rámbomböta a ra José, ngue ra David. 5 Ne bi mba da thuspa bu rá thuhu. Bi mbe a ra María rá xisu. Pe nu'a ra María ya min hat'uhni a. 6 Ne nu'bu mi zöm bu ja ra hnini Belén, bi zön ra pa dim 'buh rá t'uhni buya. 7 Ne bim 'bu a rá mbudi ts'ant'u a ra María ngue ra Jesús. Ne bi mbant yu bazu, ne bi cäru ja rán ts'adetha yu fani bu ja ra ngumfani, nguetho hin'yü bu din säya bu ja n'da ra ngu.

Yám 'behni Oja bi xih yu mbände'yo ngue bim 'buh ra Jesús

8 Nu'a ra xui a buya, mi 'bupu hántho ra hnini Belén 'da yu mbände'yo, madí jamansu yú de'yo u. 9 'Bex bi nu n'da rámb 'behni Oja u, ne bi yorpu rán nequi Oja bu 'bui, ne emme bin su'u. 10 Pe nu'a rámb 'behni Oja bi 'yemp'u:

—O guín suh, nguetho bá ecä ga xi ah bu n'da ram hma gue di ja ah gan johyah gyú

ja'ihu ua ja ra ximhäi. 11 Nu bu ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bu'a nim pörpatehu, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pen'nahu Oja. 12 Ne nu'bu gá tihmbu n'da ra 'uere xí järpu ja rá yänza yu fani m'bant'i yám 'bahni, gue'a gdí pahmbu a buya, bi 'yén'a rámb 'behni Oja 'bu mi 'yemp'u yu mbände'yo.

13 'Bex bi nequi n'dan nets'i yám 'behni Oja, bi 'yεspa Oja ngue bin tuhu, ne bi 'yén'u:

14 Nuixte rá ts'edi Oja mahets'i.

Oja da hyurpa yú mbui gätho u i 'bucua ja ra häi, hont'a go to'o da hyän'a rá mate, bi 'yém 'bu min tuhu.

15 Ne bi mbeng mahets'i yám 'behni Oja buya. Ne nu'u yu mbände'yo bin 'yemp'u buya:

—Ga mbähä bu ja ra hnini Belén, ga nuhu a bin ja ngue bi jajü ra Hmu ga pahmbu.

16 Bi mba n'dihi u buya, ne bi düm bu a ra María ne ra José ne ra 'uere. Ne nu'a ra uere mi o bu ja rá yänza ra fani. 17 Ne nu'bu mi nu'u yu mbände'yo buya, bi mam bu a xí xih rámb 'behni Oja nangue ra t'uhni bim 'bui. 18 Ne gätho u bi 'yö'a bi man'u yu mbände'yo, bi hyonya tho ho u. 19 Pe nu'a ra María, bi bém bu mbo rá mbui 'be'a gätho bin ja. 20 Ne nu yu mbände'yo bi mbeng buya, ne bi 'yεspa Oja, ngue gätho bin ja'u 'be'a gätho bi sifi, ne xí nu.

Bi mba ma däpi Oja a ra 'uere Jesús bu ja ra danija

21 Nu 'b_u mi gua'an hya_o pa xim 'b_ui, bi thecua rá xifani ra 'uere, ne bi thuspa rá thuhu dí Jesús, ne ngue'a xí xih rám 'b_uehni Oj_a a ra María 'b_u hin ní hya_o rá t'uhni.

22 Ne nu 'b_u mí gua'a ra pa nts'änni da dø'ma ra María, tengu bi man yán t'edi ra Moisés, ya i sä da mba b_u ja ra danija b_u Jerusalén. Ne bi zixa rá t'uhni u ngue di dáp Oj_a. 23 In ja b_u bi 'yøt'e nguetho ne'a i mam b_u ja rán t'edi ra Moisés, ngue: “Gátho y_u mb_udi ts'ant'u da mba ma dáp_i Oj_a,” i em b_u ja y_un t'edi. 24 Ne bi hyaxa n'da ra 'bøts'e b_u ja ra danija tengu bi mam b_u ja rán t'edi ra Moisés ngue i xna: “Yoho y_u t'az_u uague yoho y_u ts'aha ngue da hyo b_u ja nija to'o im 'b_uh yá t'uhni.”

Nu ra Simeón i thex ra 'uere Jesús

25 Ne mi 'b_up_u Jerusalén n'da ran 'yoh_u i Simeón, ra hocj_a'i a, mi numansu Oj_a ne mi tø'ma ra pa ngue da mba nhyani u y_u ja'i israel, ne min 'youi rá Hogand_uhi Oj_a a. 26 Nu rá Hogand_uhi Oj_a bi b_unba ra Simeón gue hin da du asta gue'b_u go da nu'a rá Thahni Oj_a ba p_uehni ngue ra Cristo a. 27 Ne nu'a rá Hogand_uhi Oj_a bi b_unbi da zøm b_u a ra Simeón b_u ja ra danija 'b_u mi zøm b_u rá ta ne rá mbe di d_a'a ra Jesús. 28 Nu ra Simeón bi dexa ra 'uere ne bi 'y_uspa Oj_a b_uya, bi 'y_una:

29 Ma Hmu i, p_e hin te dím b_ungä 'b_u ga tugä ya,

nguetho dá nugä na gá xiqui ngue ga nugä, ni 'y_uh_ugä.

30 Nuya dá nusegä mam pørpatehe,

31 ngue gá sänni ngue da y_unba yú te u to'o da b_uh n_a.

32 Nuna di japi da nu ran nequi u hing y_u judío, ne gue'a dí t'esc_uhe dy_u ja'i israelgähe, dy_u judíohe, bi 'y_un'a ra Simeón 'b_u mi dexa ra 'uere Jesús.

Bim pøngahy_a ra Simeón 'b_u mi nu ra Jesús

33 Nu ra José ne rá mbe ra Jesús bi hyonya thoho 'be'a bi man ra Simeón nangue'a ra 'uere. 34-35 Nu ra Simeón b_uya, bi 'y_up Oj_a da 'y_uns_upa rán japi ra José ne ra María, ne bi 'y_una:

—Nuna ra t'uhni 'b_u din dan'yoh_u nts'änni x_un ngu u yú mi'israel_u dim 'bedi 'b_u hin da numanho. P_e nu'u to'o da numanho da y_un'a. Guehna dí f_udi 'be'a im b_uem b_u mbo yú mb_ui n'da ngu n'da y_u ja'i. Ne nu'i María, gui nu ra dumb_ui x_un u tho ngue 'be'a da t'ørpa na ni ts'ant'u, bi 'y_un'a ra Simeón.

Ne'a ra Ana bim pøngahy_a 'b_u mi nu ra Jesús

36 Ne'a n'da ra d_uc'y_ui xisu ngue í Ana mi 'b_up_u ja ra danija, ne'a xin rá pøngahy_a Oj_a a. Nu'a, rá t'ix_u ra Fanuel a, rám bom'beto ra Aser ngue n'da rá ts'ant'u ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto j_uya bim 'b_uhmi rá ndø ne 'b_ux bi du. 37 Ne bim 'b_uase goho 'd_ute ma goho nj_uya, ya x_un d_uc'y_ui a.

Nε nu ra Ana, mi zəm b_u ja ra dənijə a. Min yaui Ojə ra pa nε ra xui, nε ja y_u pa him mi sihmε 'b_u i tħənde Ojə. ³⁸ Nu 'b_u min yaħ_u ra Simeón ra María nε ra José, bi zəm b_u ra Ana, nε 'bex bi xi Ojə jamadi 'b_u mi nu'a ra 'uere, nguetho bi bədi gue yú yante _u. Janangue'a bi 'yεmp' _u to'o mi tōmp' yú yante ngue ya bi zəh ya.

Bi mbenc'a ra José b_u ra hnini Nazaret nε rá xisu

³⁹ Nu 'b_u mi 'yət' _u gətho mi man rán t'εdi Ojə ngue da 'yət'e, nu ra José nε ra María bi mbeng b_u ja ra hnini Nazaret b_u ja ra xεqui Galilea. ⁴⁰ Nε nu'a ra t'əhni bin te mán zaqui a, nε mi ja rán 'yomfεni x_un ho. Nε εmmε bi jəp Ojə a.

Dε'mayon jεya pε'ts'a ra Jesús 'b_u mi mba b_u ja ra dənijə

⁴¹ Nu ra José nε ra María zəi n'dandj n'da jεya i pa b_u ja ra hnini Jerusalén da nu ra dəmpeti ngue ran dəbaxjua. ⁴² Nε nu 'b_u mi mbe'ts'a 'dε'mayon jεya ra Jesús, bi mbähä b_u ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dəmpeti b_u. ⁴³ Nu 'b_u mi gua'a ram peti, bi mbeng b_u yú ngu y_u ja'i. Nε nu 'b_u mi mba b_u 'yu ra José nε ra María, him mi pə' _u ngue bá cop_u a ra Jesús. ⁴⁴ Pε mim bεni min 'yoh_u yú amigo. Nε n'dapa bin 'yo b_u ja ra 'yu. Nε nu 'b_u mín de bin säya b_uya, nε njo'o b_u ra Jesús. Nε nu rá mbe nε rá ta bi 'yän'd_u yú amigo: "Ha gbán 'yoh_u a ra Jesús," nε' _u yú mēni bi 'yänni. ⁴⁵ Pε him bi

djini, janangue'a bi mbeng b_u Jerusalén, bi hyom b_u.

⁴⁶ Nε ná hyupa b_uya ja bi dīm b_u ja ra dənijə. Mi 'b_uhm_u b_u y_u xänbate nijə. Nε nu'a ra Jesús mi øde 'be'a mi man' _u nε bi 'yän y_un t'änni 'be'a bi 'yøde. ⁴⁷ Nu y_u xänbate nijə b_uya bi hyonya thoho nangue gətho 'be'a mi pə'a ra Jesús. ⁴⁸ Nε nu'a rá mbe nε ra José, bi hyonya thoho 'b_u mi nu i yaħ_u y_u xänbate. Nu'a rá mbe bi 'yεmbi:

—Ts'unt' _u, hanja in jab_u gá 'yørca'be, nguetho nu'a ni ta necä εmmε dá hon'a'be nε mi tu ma mbəi'be.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dədi:

—Pε nde'b_u hin xquí hyongüi, nguetho guí pəhmi ngue jatho ga øt'ä rá 'befi ma Ta.

⁵⁰ Pε nu' _u, him bi bədi 'be'a nam bøn'a bi man'a.

⁵¹ Pε nu'a ra Jesús 'bex bi mbähä b_u ja rá ngu b_u ra hnini Nazaret, nε nzəi mi øt'a i pa nsifi. Pε nu'a rá mbe mim bεntho b_u ja rá mbəi 'be'a gətho bin ja. ⁵² Nu ra Jesús, in te rá ja'i nε in te rán 'yomfεni. Nε gətho y_u ja'i mi numanho a nε'a Ojə mi numanho a.

3

Xuua Nxixyq bi d_u'mi bi man rá m hma Ojə b_u ma'ueni

¹⁻² Nu 'b_u ná 'dε'ma cət'a njεya in ts'ət'abi ra hmuts'ət'abi Tiberio, nε bin yaui Ojə ra Xuua b_u ja ra dəpo mi 'b_ui, bi xifi di dəmp'a rá 'befi. Nε gue'a ra Xuua rá ts'ant' _u ra Zacarías a. Nε guet'a ra jεya bin ts'ət'abi ra

Poncio Pilato bu ja ra xequi Galilea, ne n'dat'a ra jeya bin ts'ut'abi a ra Felipe bu ja ra xequi Iturea ne ra xequi Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yohu ra Poncio Pilato. Ne guet'a ra jeya a bin ts'ut'abi ra Lisaniás bu ja ra xequi Abilinia. Ne 'dat'a ra jeya mi ngurpa mbäjä ra Anás ne ra Caifás bu Jerusalén.

³ Ne nubuya, bi dämp' rá 'befi ra Xuua Nxixyá, bin 'yo bu n'danguadi ra dæthe Jordán ne bi xih yu jä'i di päh yán 'yomfëni nangue yú ts'oqui, n'dahma da mba ma punbi. Ne bi xifi din xixyá buya. ⁴ Ne guehna ra Xuua bi man'a ra Isaías 'bu mi 'yëna:

N'da ra jä'i din yá bu ja ra dapo ne da 'yëna:

“Dami päh nin 'yomfënihu, ga simhbu ra Hmu mi ts'utho da zøcua.

Dami hoc ni mbühhu, ga tømhbü xun ho.

⁵ Tengu yu mbothäi ne yu t'øho din juäni

tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i uenthö, din ja bu ni mbühhu.

⁶ Ne gätho yu jä'i da nu'a ram pørpate ba pënd Ojä,” da 'yëna, bi 'yë'n'a ra Isaías.

⁷ Ne bi zøm bu yu jä'i bu 'büh ra Xuua ngue in nde din xixyá u. Ne nu ra Xuua bi 'yëmp'u:

—Nu'ahu tengu thoho 'bu gyú pozuhu, ne guí ënsehü hin guin nuhu rá muui ni ts'oquihu 'bu gan xixyáhu, ne hin gui hoc ni mbühhu. ⁸ Pë

nte di muui 'bu guí ëmhbu gán yamhbü ngue ya nim bombøtahü ra Abraham. Pë nehya yu do i 'bongua mi sä xtá 'yëna yú t'ühni ra Abraham gue'bu gue'a xtán nde Ojä a. ⁹ Ne nu'a to'o gätho him bi päh yán 'yomfëni nangue yú ts'oqui, tengu'bu yu za ngue hingui ho yán dät'o. Ne nu rán ts'onza Ojä ya mahoqui xun ho ngue da 'yëx'u yu za hingui ho yán dät'o, ne da thøspü ja ra sibi din zø, bi 'yë'n a ra Xuua.

¹⁰ Nu yu jä'i buya, bi 'yë'n'u: —'Be'a sä ga øt'ähe 'bu, bi 'yëmp'a ra Xuua.

¹¹ Nu ra Xuua bi dät:

—Nu'a to'o i ja yoho yú pahni, di un'na n'da to'o hin'yü rá pahni. Ne nu'a to'o i ja 'be'a da zi, di unni ts'u a to'o hin'yü da zi, bi 'yëna.

¹² Ne'u 'da yu hyaçahäi xí zøm bu ngue in nde da mba ma xixyäbi, bi 'yän'du:

—Xänbate i, 'be'a sä ga øt'ähe.

¹³ Nu ra Xuua bi dät:

—'Yo guí huspahü man'da ra renta, pë hønt'a i man rán t'ëdi ra häi gui hyäjü.

¹⁴ Ne'u 'da yu dofäi bi 'yänni: —Necähe, 'be'a sä ga øt'ähe, bi 'yë'n'u.

Nu ra Xuua bi dät:

—O guí häcuaü ra mbeti yu jä'i nangue ni ts'edizehü. Ne o gadí yafü n'da ra jä'i 'bu guí pähmbü him majuäni a guí mamhbü. Ne hin guim bëmhbü ngue man'da ëmme xun ngu guí tähmbü, pë hønt'a nin zäbi gui tähmbü, bi 'yë'n'a ra Xuua.

15 Nε xηn ngu η ngue mi tθ'ma ra Cristo mim bεnse η ngue εmbi ra Cristo a ra Xuua.

16 Pε nu'a ra Xuua bi 'yεmp'η:

—Nugä dí xixyā ahη ngue ra dehe thoho, pε ba ξ'a n'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí sūcä tengu a. Nu'a di hoc'ahη nangue rá Hogandāhi Ojā tengu'bη xti hoc'ahη ra sibi.

17 Nε da huahn'dη yη jā'i tengu 'bη i pa nt'ei yη trigo. Nu rá xi di 'uec ran dāhi, nε nu yη trigo da mba m'be'ts'i, pε nu yá xi da t'upη ja ra sibi njām'bη i huεt'i, in jabη da 'yθt' 'bη bi huahn yη jā'i a ra Cristo, bi 'yεn a ra Xuua.

18 Nε xηn ngu mi'da yηm hma bi xi η yη jā'i nangue ran ho ma'da'yo. 19 Pε nu ra Xuua bi dāmhyā ra ts'ut'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'bεpozhe, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. Nε hinga hθnt'a pε xηn ngu mi'da yηn ts'o bi 'yθt'a, janangue bi dāmhyā. 20 Pε nu ra Herodes man'da xηn ngu rá ts'oqui bi 'yθt'e nguetho bi got'a fādi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixyā

21 Nu'bη mi xixyāba yη jā'i a ra Xuua, nε'a ra Jesús bi mba bη, bin xixyā. 22 Nε nu ra Jesús 'bη mi yāui Ojā, 'bex bá xoh mahεts'i nε bá cā a rá Hogandāhi Ojā tengu n'da ra t'azη, nε bi zoxpη ja rá jā'i ra Jesús. Nε bi t'θ'a n'da ra nde mahεts'i bi 'yεna:

—Nu'i ma Ts'unt'η i, εmme dadí huεc'i i, nε dí numanho i, bi 'yεn Ojā.

Nu'η yām bombθta ra Jesús

23 Nu ra Jesús mi pε'ts'a n'dāte ma'det'a njeya 'bη mi dūmp' rá 'bεfi ua ja ra hāi. Nu yη jā'i mim bεni rá ts'unt'η ra José a ra Jesús. Nε nu ra José rá ts'unt'η ra Elí a. 24 Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. 25 Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. 26 Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. 27 Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. 28 Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adi a. Nu ra Adi, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. 29 Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. 30 Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a

rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. ³¹ Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. ³² Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. ³³ Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a. ³⁴ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. ³⁵ Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. ³⁶ Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. ³⁷ Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra Matusalén a. Nu ra Matusalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. ³⁸ Nu ra Cainán,

nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Ne nu ra Adán, bi zänd Oja a.

4

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zïthu

¹ Nu ra Jesús bi nεxpυ ja ra dαthe Jordán nε min 'youi rá Hogandāhi Oja. Ne nu'a rá Hogandāhi Oja bi bεnbi da mba bυ ma'ueni bυ ja ra dαpo. ² Nε nyote pa nε nyote xui bim 'bυpυ ja ra dαpo ra Jesús. Nε bi ts'äp rá mbui, bi zä'a ra zïthu. Nε xingui ts'υ bin sihmε gätho yυ pa bim 'bυpυ, nε bin tu-manthuhu bυya. ³ Nε bi 'yεn'a ra zïthu:

—Nu'bυ majuani gue'e rá ts'unt'υ Oja, dami japi dim hmε ra do 'bεngua, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Jesús bi dαti:

—Nt'o't'i bυ ja rám hman Oja: “Hinga hont'a ra hmε dím 'buh yυ ja'i pε nε'a gätho i man Oja,” bi t'εmp'a ra zïthu. Ne him bi 'yot'a bi sifi.

⁵ Pε nubəya, nu ra zïthu bi zix a ra Jesús bυ ja n'da ra t'ohθ xən hεts'i, nε bi 'yuti hapυ gätho 'b'υ ja yá ts'edi yυ ts'ut'abi ua ja ra häi, ⁶ nε bi 'yεmbi:

—Gätho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbεtigä. Ya bin'daqui nε sä ga unni to'o gätho dín nde ga unni. ⁷ Nε nu'bυ gan danyahmu bυ ja ma gua nε gui thandegui, ga 'da a i gätho guín nu ya, i εn'a ra zïthu.

⁸ Nu ra Jesús bi dαti:

—“Hønt'a Oja, ra Hmu, ga thāndeha ne ga ørpa ha rá 'befi a,” i em bu ja rá m hman Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁹ Nubaya, nu ra zithu bi zix mahøn'a a ra Jesús bu ra hnini Jerusalén, ne bin tøpu magāts'i thoho ra dānija. Ne bi 'yēmbi:

—Nu'bu majua ni gue'e rá ts'ant'u i Oja, damin sāqui, gui sonu hāi, ne hin hapu gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o't'i bu ja rá m hman Oja:

Nu'a Oja ba pēn'du yám 'behni da mbāx'i i.

¹¹ Ne da bēnt'i i ne hin hapu gui 'uaqui, i em bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yēn'a ra zithu.

¹² Nu ra Jesús bi dāti:

—Pe ne'a i mam bu ngue: “Nu Oja ma Hmuh njongui sā da zā'a ngue da ba 'bu majua ni da 'yøt'a im man'a,” i em bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹³ Nu'bu mi gua'a bi man yún ts'āte ra zithu, bi 'uepaya, bi zo'a ra Jesús 'da yu pa.

Ra Jesús bi dūmp' rá 'befi bu ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bu ja ra hāi Galilea, min 'youi rá Hogandāhi Oja. Ne gātho yu jā'i mi 'bupu bi 'yø'a i øt' ra Jesús. ¹⁵ Ne bi xānba yu jā'i bu ja yu nija, ne gātho bi numanho a.

Nu ra Jesús bi mba bu ja ra hnini Nazaret guēpu bin te

¹⁶ Nu ra Jesús buya bi mba bu ja ra hnini Nazaret, guēpu bin te. Nu ra pa ran sāya bi mba bu ja ra nija tengu zāi mi

ørpū hapū mí 'yo. Ne bim 'bāi ngue da neh rá m hman Oja. ¹⁷ Ne bin t'un'na rá søcuā bi 'yo't'a ra pøngahya Isaiās, ne bi tants'a ra søcuā guēpu i ēna:

¹⁸ Nu'a Oja bi 'yēncā rá Hogandāhi

nguetho bi huangā ne bá pēngā ga xih yu hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá pēngā ngue ga hurpa yá mbui to'o i ja yu dumbui.

Ne ga xocua u to'o xí bēnt'a ra zithu tengu'bu i ofādi u.

Ga xocpa yún 'yomfēni yu jā'i ne da bā'a majua ni rá 'yu Oja u.

Ne ga japi him man zā ran u u dī unba yá hmu.

¹⁹ Ne ga xih yu jā'i ngue bi zøn ra ora da 'yørpa rá mate Oja u, i em bu ja rá søcuā ra Isaiās guēpu bi neh ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús 'bu mi gua'a bi neh ra søcuā, bi mbants'i, bi uni da 'bes' mahøn'a ra søcuā. Ne bi hyuh paya ngue da xi u 'be'a mí mam bu. Ne gātho yu jā'i mi 'bupu ja ra nija bi hyēt'a ra Jesús. ²¹ Nu'a bi 'yēna:

—Nu'a dá necā ya, mi mam bu ja rá søcuā ra Isaiās ngue mi ma din ja, ne bin ja a ya, nguetho dí 'bucā ua, bi 'yēna.

²² Ne gātho yu jā'i bin yāmanho nangue ra Jesús ne bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús bu ja ra nija. Ne ēn'u:

—Hanja ngubu i øt'e, ēn'u nguetho im bēni gue ra Jesús rá ts'ant'u ra José.

23 Nu ra Jesús baya bi 'yemp'u:

—Masque guí nde gui xijá a ram hma i éna: “Grá 'yøthebate, damin hoczehé,” masque guí nde gui xijá a, nguetho guím benseh, hin dí øt'ua ja ma hnini zehé u yan t'øt'e nuixte tengu dá øt'á b, ja ra hnini Capernaum, bi 'yena. 24 Majuani dí xi ah, n'da rá pøngahya Oja hingui hnumansu b, ja rá häizehé. 25 Njabu bi 'yøt' ra pøngahya Elías 'b, maya'b. Xan ngu y, xisu xí du yá ndø mi 'b, ngue yá mijudíoh, gue'b him bin 'ye hyu jeya made, ne bin ja ra thuhu b. 26 P, him bi mbäx'a n'da ra xisu xí du rá ndø b, ja rá häizehé, pegue bi 'ben b, ra hnini Sarepta guerp, ra häi Sidón, da mbäx a n'da ra xisu mi 'b, bi 'yena. 27 N, ngutho bi 'yøt' ra pøngahya Eliseo, guexta'a xan ngu yá mijudíoh mi hemb ra t'axca'ya, p, xinga n'da bi hoc'a ra pøngahya ngue yá menguzehéh, hønt'a ra hmudofui Naamán, ra mengu b, ra häi Siria, bi hoqui, bi 'yena ra Jesús.

28 N, nu'b, mi man'a ra Jesús a bi ma, nu y, ja'i mi 'b, ja ra nijá emme bin cue baya. 29 N, bi ndants'u bi bent'a ra Jesús ne bi zixp, maya ra nyuni, im b,ni da hyøm b, ja ra mba'ye. 30 P, nu'a ra Jesús bi tho in de b, 'b, y, ja'i, ne bi zop, ne hin te bin jap'a.

Bi hoc'a n'da ran 'yoh, min youi ra zithu a ra Jesús b, ja ra

nijq

31 N, nu'a ra Jesús bi mbeng b, ja ra hnini Capernaum b, ja ra häi Galilea, ne i xänba y, ja'i 'b, ra pa ran säya. 32 N, gätho y, ja'i bi hyonya thoho nangué rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti xan ho ngue mi ja rán t'edi gue'b, mi xänbi.

33 Nu n'da ra pa mi 'b, ra Jesús b, ja ra danija ne mi 'b, n'da ran 'yoh, min 'youi ra zithu, ne emme nts'edi bi mbafi, ne bi 'yena:

34 —Gra Jesús, ra mengu Nazaret, 'be'a guí nde gui 'yørcähe, ha gui juaje ya. Nugä dí pçä to'o i, rá Hogam 'behni Oja i.

35 N, nu ra Jesús bi 'yembi: —Damin h, ne gui pøm b, ja rá mb, na ran 'yoh.

N, nu'a ra zithu nts'edi bi hyømma häi ran 'yoh, b, 'bäh y, ja'i ne bi bøm b, rá mb, ran 'yoh, baya, p, hin hap, bi unba ran 'yoh. 36 N, bi hyonya thoho y, ja'i 'be'a bin ja na ran 'yoh. N, bin 'yemzehé n'da ngu n'da: “'Be'a ní ts'edi i ja na ran 'yoh, ne i sä i høn'a thi y, zithu,” bin 'yemzehé u.

37 N, bi t'øde gätho ra xequi b, 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

38 Nu ra Jesús baya bi bøm b, ja ra nijá, bi mba b, ja rá ngu ra Simón Pedro. N, nu'a rá suto ra Simón Pedro, xan u, nts'edi ra pa mi ja. N, bi sí a ra Jesús ngue xan u a ra xisu. 39 Nu ra Jesús bim 'b, mi 'ben'a ra hyenni, ne bi ma ngue da bøn'a ra pa. 'Bex bi

bøn'a ra pa, hin hapu xun u buya. 'Bex bi ndants'a ra xisu ne bi hoc ran sihme, bi 'ujn'u.

Nu ra Jesús bi hoqui xun ngu yu ja'i

⁴⁰ Ne nu'bu mi yuh ra hyadi, gätho yu hyenni bi ts'ixpu 'buh ra Jesús. Ne 'bex bi yan'u yu hyenni 'bu mi mba nthädi n'da ngu n'da u, bi dä'a ra Jesús. ⁴¹ Ne yu zithu min 'yohu 'da yu ja'i bi japi da bøn'u. Ne nts'edi i mba'u, i en'u:

—Nu'i, rá Ts'unt'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

Pe nu ra Jesús him bi japi din ya nguetho mi pa'u gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rám hma bu ra xequi Galilea

⁴² Ne nu'bu mi hyax buya, t'uxuditho bi mbase bu ma'ueni ra Jesús. Nu yu ja'i bi hyoni gue'bu go mi dini, ne him min nde'u da mba ra Jesús. ⁴³ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da yu hnini, ga mam bu ran ho ma'da'yo, ga xih yu ja'i 'beru ní manda rá ts'edi Oja ua, jananjabu bá pengä Oja, bi 'yena.

⁴⁴ Ne bi thopu ja mi'da yu hnini ja ra xequi Galilea buya, ne bi mam bu rám hma bu ja yu nija.

5

'Da yu mbahuq bi jap'a ra Jesús xun ngu bi de yu huq

¹ Ne man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäpu ja ndendädehe Gene-saret. Ne emme mi du bu yu ja'i in nde da 'yoh rám hman

Oja, ne hingui sä bu dim 'bä'a ra Jesús. ² Ne bi nu, i hõpu yoho yu mbosa hin te i ja bu mbo. Ne bi zo'u yu mbeti bu ndenthe gue'bu mi mben yu xit'a. ³ Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, ne bi hyu'a ra Jesús. Ne bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Ne nu yu ja'i bim 'bäpu ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba yu ja'i buya. ⁴ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—Dami tham bu xun he ra dehe, ne gui 'yem bu ni xit'a. Guepu da zä gui the yu huq.

⁵ Pe bi 'yena ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui dám pehmbe ne hin te dá thehe yu huq, pe nu'bu guim ma, ga emhbe mahøn'a, bi 'yena.

⁶ Ne bi 'yem buya, ne xun ngu bi de yu huq gue'bu go mi mbadi bin tan yu xit'a. ⁷ Ne bi xi'u yu mimbahuqhu di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho yu mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nangue nän hyu yu huq. ⁸ Ne nu'bu mi nu ra Simón Pedro 'be'a bin ja, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yembi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguecä nguetho nugä drá dädits'oquigä, bi 'yena ra Pedro.

⁹ Ngubu bi ma nguetho bi hyonya thoho ngue xun ngu yu huq bi de. ¹⁰ Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue yu ts'unt'u ra Zebedeo, bi hyonya thoho u. Ne nu'u mi combu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guin su ne nuya gui du'mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yeyei, bi 'yembi.

11 Ne nu'bu mí zòm bu ndenthe u yá mbosa buya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hemb ra t'axca'ya

12 Nu n'da ra pa mi 'buḅu ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohu mi 'buḅu, mí hemb ra t'axca'ya gátho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohu 'bu mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yāp ra mate ran 'yohu ngue in nde da yaḅi, bi 'yembi:

—Ma Hmu i nu'bu guín nde, da zā gui jaqui da yaḅgā.

13 Nu ra Jesús bi dāti ne bi 'yembi:

—Nugā, dín nde ngue 'bex da zā i. Nuya bi yaḅ'a ya, bi 'yembi.

'Bex bi zā'a ran 'yohu buya.

14 Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohu gue hin da mam bu 'buh yu ja'i, pe da mam bu 'buh yu mbāja. Ne bi 'yembi:

—Ní mba bu 'buh yu mbāja, gui 'yot'a rán t'ēdi ra Moisés ngue da 'yot'a n'da 'bu bi yaḅ'a ra t'axca'ya, n'dahma da baḅ yu ja'i ngue majuḅi bi yaḅ'i, bi 'yēḅ'a ra Jesús.

15 Pe nu'bu yu ja'i guemhma mi ma hōnbu go hapu ja yu hnini 'be'a gátho ot'a ra Jesús, ne man'da xun ngu bi mba bu mi 'bui ngue da 'yose u 'be'a i man'a, ngue in nde din hocpa yún u i hēmp'i 'da'u. Ne xun ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hōnt'a go mán u mi hēmp'u. 16 Nu'a ra Jesús buya mi pa bu ma'ueni guēpu hingui 'buh yu ja'i, dín yaḅi Oja.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí ts'a rá ja'i

17 Nu n'da ra pa bi xānba yu ja'i ra Jesús. Ne mi 'buḅu 'da yu fariseo ne 'da yu xānbate ni ja, xpí 'yē'u hōnbu go hapu i ja yu hnini bu ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, neḅu ra dāhnini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'u ngue min 'youi xun ngu rá ts'edi Oja 'bu mi hoc yun zāman'u. 18 Ne bi zòm bu 'da yun 'yohu, bá tu n'da ran 'yohu xun u, mi ts'a rá ja'i a, ox ra 'beza. Ne min nde xtán yuḅu mbo 'buh ra Jesús.

19 Pe emme du yu ja'i bu ja ra goxthi, ne hin hapu sā dí yut'i. Janangue'a bi zix ra dārgēhe bu maxots'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi ca'ma ran 'yohu bu made i 'bā'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bu mi cāmp'u. 20 Bi baḅ ra Jesús buya gue i ēc'yēi xun ho u yun 'yohu gue i ja rá ts'edi a, 'bu mi nu'a bi 'yot'u. Janangue'a bi 'yēmp'a ra dārgēhe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yembi.

21 Pe nu'bu yu fariseo ne yu xānbate ni ja bin 'yēzēhe u: “Hanja na ran 'yohu ngue ēna da 'yot'a i ot' Oja, ne ya ēna sā di punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Oja na,” bi 'yēmp'u yu xānbate ne yu fariseo.

22 Pe nu'a ra Jesús i paḅi 'be'a im bēn'u, ne bi 'yēmp'u:

—Hanja in jabu guím bēmhbu. 23 Ha guím bēmhbu ngue nte ní mbatho dá xicā ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya xum punbi. Ha guím bēmhbu

man'da xquí p̄hmbu ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. ²⁴ Pɛ ga ut'ahu ngue i ja man t'ɛdi ua ja ra hāi ga punba yá ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi din 'yo na ran 'yohu, guecā gue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nubaya bi 'yɛmp'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui caɣ ni fidi nɛ gui mba ni ngu, bi t'ɛmbi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yohu bi gaɣ rá fidi nɛ bi mba rá ngu, nɛ bi 'yɛspa Oja bu ní mba. Nɛ gātho yu ja'i mi 'buru bi nu 'be'a bin ja. ²⁶ Nɛ gātho bi hyonya thoho u, nɛ bin su, bi 'yɛspa Oja nɛ bi 'yɛn'u:

—N'da ran t'ɔt'e nuixte dá nuhu ra pa jabu ya, bi 'yɛn'u yu ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da denni

²⁷ M'bejua buya, bi bɔm bu ja ra ngu ra Jesús, nɛ bi thopu mi hu'a ra Leví, gueru mí hac rán ju't'i ra hāi, nguetho ra hyacahāi a. Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami tengui, bi t'ɛmp'a ra Leví.

²⁸ Nu ra Leví buya, 'bex bi ndants'a, bi zopu gātho mi ja nɛ bi den'na ra Jesús.

²⁹ Nɛ nu'a ra Leví buya, bi 'yɔt'a n'da ran sihme xun ndoho bu ja rá ngu, ngue bin sihme bu ra Jesús. Nɛ bi zɔm bu ja ran sihme xun ngu yu hyacahāi nɛ xun ngu mi'da yu ja'i, 'darpu bin sihmeu ra

Jesús. ³⁰ Pɛ nu'u yu fariseo nɛ yu xānbate nija bi 'yɛna:

—Hanja gní sihmeu yu dādits'oqui nɛ yu ziyate hyacahāi, bi t'ɛmp'u yá xādi ra Jesús.

³¹ Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'bu mi dāt'u:

—To'o i 'buh mán zaqui hingui hon'a to'o da 'yɔthe, pɛ hont'a to'o xun u i hon'a da 'yɔthe. ³² Nugā ma 'befigā ngue ga xih yu dādits'oqui di pāh yun 'yomfɛni. Pɛ nu'u to'o ɛnse mahoqui yá mbui, nɛ hingui sā ga ze'u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ān'na ra Jesús hanja him bi 'yɛ't' yun sihme yá xādi

³³ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Nu yá xādi ra Xuua Nxixya nzaɪ ɛ't' yun sihme 'bu i yaui Oja, nɛ'u yá xādi yu fariseo, pɛ nu ni xādi hin jam'bu ɛ't' yun sihme. Hanja ngue in jabu, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu ra Jesús bi dāti:

—Pɛ nu'ui 'buru ja ran thaɪi, hin da du yá mbui nguetho 'buru a ran 'yohu din thaɪi. Hin da 'yɛna ngue hin din sihme u. ³⁵ Pɛ da zɔn ra ora da ts'ispa a ran 'yohu, nɛ ja da 'yɛ't' yun sihme buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁶ Nɛ xɔ bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui sā yá xādizehe ra Jesús da den'na ran yonxādi, nɛ bi 'yɛmp'u:

—Njo'o n'da ra ja'i da xɛn ma'da'yo rá pahni ngue da mbɔrba rá 'yapahni, nguetho nu'bu da mbɔrba a, hin da bɔmanho nɛ di ts'ontho a ma'da'yo. ³⁷ Nɛ njo'o to da xirpu ra 'yaxfani mbot'asɛi ra

vino ma'da'yo, nguetho nu'bu bin hogui, da fəh ra 'yaxfani buya. Ne dim fän ra vino ne di ts'on'a ra 'yaxfani, gätho dim 'bedi. ³⁸ Nu'a ra vino ma'da'yo da sirpə ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'besh ra vino, ne xín din ts'on'a ra xifani.

³⁹ Ne to'o in zai i si ra nyomvino, pe hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da xə cəhi ra nyomvino, ɛn'ə. Guín jahə bu ngue hin guí numanhohə man xädigä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

6

Nu ra Jesús bi ma 'be'a da t'ət' ra pa ran säya

¹ Nu n'da ra pa ran säya, nu ra Jesús ne yá xädi bi thopə ja n'da ran uətrigo. Nu ə yá xädi bi dɛc'i 'da yə trigo. Bi dɛnt yá 'yɛ'ə yə trigo, bi za buya. ² Ne nu'ə 'da yə fariseo bi 'yɛmp'ə:

—Hanja in jabə guí ɔthə, nguetho i mam bu ja man t'ɛdihə hingui sä guí 'yɔthə ra 'bɛfi a ra pa ran säya, bi 'yɛn'ə.

³ Nu ra Jesús bi dəti:

—Ha hin guí pəhmbə 'be'a mam bu ja rá sɔcuə Oja ngue ne'a ra David bi mbesta man'da rán t'ɛdi Oja, ne'ə min 'yohə, nu'bu mi tumanthuhu.

⁴ Nu'a ra David bi yərpə ja rá ngu Oja ne bi zi yə thuhmɛ rán t'unni Oja oxpə ja ra mɛxa, ne bi un'də min 'yohə. Ne hɔnse yə mbäjä i sä da zi ə. Pe hin guím bəmhə ra ts'oqui bi 'yɔt'a ra David ne yən 'yohə nguetho xən ho bi 'yɔt'ə, bi 'yɛn'a.

⁵ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dra Hmugä, ne ja man t'ɛdi ga mangä 'be'a da 'yɔt' yə ja'i ra pa ran säya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohə mi mbedi rá yɛ

⁶ Ne xə man'da ra pa ran säya, nu ra Jesús bi xänba yə ja'i bu ja ra nija. Ne mi 'bupə n'da ran 'yohə ra mbedi rán 'yɛi. ⁷ Ne'ə 'da yə xänbate nija ne 'da yə fariseo mi 'bupə, mi tɔmthoho, in nde da nu 'be'a da 'yɔt'a ra Jesús ra pa ran säya, nguetho in nde di yəp'a. ⁸ Pe nu ra Jesús i pədi 'be'a im bɛn'ə. Ne bi xi'a ran 'yohə mi ja rá mbedi'yɛ:

—Ba ɛcua, damim 'bäcua da nu'a yə ja'i, bi 'yɛmbi.

Ne 'bex bi mba bu ran 'yohə.

⁹ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ə buya:

—'Be'a i mam bu ja man t'ɛdihə, nda'a xən ho ga ɔthə. Ha i mam bu ga ɔthə ran ho uague ran ts'o ga ɔthə ra pa ran säya. Uague i man bu gan yənbahə rá te n'da uague i mam bu ga jafə da du n'da a ra pa ran säya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁰ Nubəya, nu ra Jesús bi hyɛt'ə yə ja'i, ne bi 'yɛmp'a ran 'yohə:

—Dami juən ni 'yɛ.

Nu'a ran 'yohə bi juən rá 'yɛ, ne bin hogui xən ho. ¹¹ Pe nu yə fariseo ne yə xänbate nija ɛmmɛ bin cuɛ'ə ne bi hy-oni 'be'a sä da 'yɔrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'də 'de'mayoho yá xädi

¹² M'bejua buya bi mba bu ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa

ín yaui Oja. ¹³ Nu'bu mi hyats'i bi zohn'du yú xädi ngue i ja a da xifi mahøn'a. Ne bi huahni 'de'mayoho din 'yohu ngue yú 'bäihü. ¹⁴ Ne nu'u bi huahni, gue'a ra Simón t'ëmbi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. Ne'a ra Andrés, rán 'yohu a ra Simón, ne ra Jacobo, ne ra Xuua, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé. ¹⁵ Ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo rá ts'ant'u ra Alfeo, ne ra Simón Zelotes, ¹⁶ ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo, ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dä'a ra Jesús 'bu m'bejua. Ne gue'u bi huan'na ra Jesús u ngue yú 'bäihü.

Xun ngu yu ja'i bi xänba a ra Jesús

¹⁷ Nubuya, nu ra Jesús ne yú xädi bi gapu ja ra nyuni ne bin thehu xun ngu yu ja'i bu xun juani, bí ne xpu yu hnini ra xequi Judea, ne pu ra dahnini Jerusalén, ne pu ndendadehe, gueru i ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. Ne nu'u, bi zom bu ngue in nde da 'yode 'be'a man ra Jesús, ne nu'u mi'da buya, in nde da mba ma hoqui u. Ne nu ra Jesús bi hoc'u. ¹⁸ Ne xun ngu u min 'yohu ra zithu bi zom bu, ne nu'a ra Jesús bi hyøn'a thi u. ¹⁹ Ne gätho u min nde da därpa rá ja'i ra Jesús, nguetho gätho yu hyenni bi hoc'a nangué rá ts'edi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya ne to'o da nu ra dumbui

²⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi hyet'u yú xädi ne bi 'yemp'u:

—Guí hyoyahu, pe ya gäcuthu bu di manda rá ts'edi Oja janangué'a majari ahü.

²¹ Ne guí tumanthuhuhü, pe Oja di ja ahü gui tımbu a guí hombu, janangué'a majari ahü.

Ne guí sähu ra dumbui ya, pe Oja da hyut'a ni mbuihu, janangué'a majari ahü.

²² Ne ngutho 'bu i san ahü yu ja'i, ne'bu i 'uegue nangué ahü, ne'bu di c'aman'u ahü, ne'bu da ndom mants'o ni thuhuhü ngue guí tenguahü, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, guemhma majari ahü. ²³ Gan johyahü, da hyu ni mbuihu 'bu din jabu da 'yot'ahü yu ja'i, nguetho ngutho bi t'orpa u yu pøngahya mam'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ahü ngue am 'be'ts'i mahets'i, bi 'yæn'a ra Jesús.

²⁴ Ne xø bi 'yemp'u:

—Pe í huçi maha ahü gyu membetihü ngue hont'a ni mbeti guim bëmhu, nguetho ya hin guin nuhu man'da ran johya njam'bu da guadi.

²⁵ Ne í huçi maha ahü, ngue guí emhu hin te gadi 'behmbü, pegue gan tumanthuhuhü.

Í huçi maha ahü, ngue ja nin johya zehhu, nguetho m'bejua da du ni mbuihu.

²⁶ Í huçi maha ahü ngue gätho i mamanho nangué ahü yu ja'i. Bin jabu yu hyäte pøngahya bi numanho gätho yu ja'i, bi 'yæn'a ra Jesús.

Dami huç nin sühu, bi 'yæn'a ra Jesús

27 Pε dami 'yøhmbu na ga xi ahu ya, bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Gui huɛc nin sɛihu ne gui 'yørpā ran ho u to'o i numan'u ahū. 28 Nε dami 'yāp Ojā da mbāx'u di c'aman'u ahū, ne gui 'yāp Ojā da 'yɛnspa rán jāpi u di un'nahū. 29 Nε nu'bu n'da da mbɛp'a ni 'yoguhū, gui 'bāt ni hmihū da mbɛp'a man'da nguadi ni 'yoguhū. Nε nu'bu n'da da gān'na ni cotohū, nε'a ni pahni gui unhdū. 30 Dami unhdū 'bε'a gātho da 'yā ahū, ne nu'a da thān'nahū hingui 'yāhmbū. 31 Nu'bu guí ndehū da 'yøt'ahū ran ho ni mijā'ihū nde'bu gui 'yørpahū ran ho.

32 Pε nu'bu hønt'u di huɛc'ahū gui huɛju, hin te di muui a 'bu, 'da'angu gá 'yøthū u him mahoqui yá mbūi. 33 Nε nu'bu hønt'u bi 'yøt'ahū ran ho guí ørpahū ran ho, hin te di muui 'bu, nguetho in jabu øt'u him mahoqui yá mbūi. 34 Nε nu'bu hønt'u guí pāhmbū i jut'i guí hmit ni mbɛtihū, hin te di muui 'bu, nguetho gue'a i øt' yu ts'om'bāi, di hmit yá mits'om'bāihū ngue im bɛni da mba ma cospi rá mbɛti. 35 Pε dí xi ahū, dami huɛc nin sɛihu, ne gui 'yørpahū ran ho u, ne gui hmithū madague'a guí pādi hin di cos'ahū. Nu'bu ngubū gui 'yøthū, gue'a nám fādi gue yá t'uhni ahū Ojā. Ne i ja 'bε'a di 'da ahū Ojā buya. Nguetho gue'a i øt' Ojā, gātho i ørpa ran ho madague'a hin da 'yɛn'u: “Jamadi Ojā.” Nε gātho i ørpa ran ho madague yu ts'om'bāi u. 36 Dami huɛc ni mijā'ihū tengutho bu í

huɛc'ahū Ojā ma Tahū, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin gui 'yɛmhbu bi 'yøt' yu ts'oqui u mi'da yu jā'i

37 Nε man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yɛna:

—“Nuna bi 'yøt' yu ts'oqui,” hin gui 'yɛmhbu, ne hin da t'ɛn'ahū gá 'yøthū yu ts'oqui 'bu. Nε 'yo gadí yāfu ni mijā'ihū ne hin da zɛp'ahū Ojā, pε gam punbahū ne Ojā di pun'nahū buya. 38 Dami un'dū 'bε'a i hon ni mijā'ihū, ne Ojā man'da xūn ngu di co'ts'ahū ne dim fons tho ho a di 'da ahū xinda gue'a gadí un ni mijā'ihū. Nguetho da 'yøt'ahū Ojā tengu guí ørpahū ni mijā'ihū, bi 'yɛn'a ra Jesús.

39 Nε xø bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Hingui sá n'da ra xādā da 'yut ra 'yu rá mixādāui, ts'urpu tho ho da dāpu ja ra hyɛ u. Nε ngutho n'da ra jā'i hingui sá da 'yut ran ho rá mijā'iu i 'bu hingui pāse ran ho. 40 Nε ngutho n'da ra xādi, man'da hingui ngu pādi xinda gue'a rá xānbate, ne nu'bu bi juah rán xādi, 'da'ingu i pāhmi a. Nu'bu ts'utho i pā'a ra xānbate ne ts'utho i pā'a rá xādi.

41 Nε hingui sá gui mamhbū nangue to'o i ja zū ts'u ran ts'o 'bu xūn ts'o ni mbūihū. 42 Hanja gní 'yɛmhbu gui zehmbū u mi'da yu jā'i di hoc yá mbūi, ne ɛmme go xūn ts'o ni mbūizehēhū. Jatho 'bε gui hoczehē ni mbūihū, ja da zā gui zehmbū u mi'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nangué rán dät'o dí fq'a ra za

⁴³ Nε man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yεna:

—Nu n'da ra hogaza hingui sä din z^hh yⁿ dät'o ngue hingui ho. Nε ngutho a n'da ra za hingui ho, hingui sä din z^hh yⁿ dät'o x^hn ho. ⁴⁴ Nu yⁿ dät'o i z^hp^h, gue'a ctí p^hhmb^h 'be'a ní za a ra za, nguetho hingui sä din z^hh yⁿ dät'o ngue y^h higo b^h ja ra 'u^hnza. Nε x^hn din z^hh yⁿ dät'o ngue y^h uva b^h ja y^h t'ax'u^hni. ⁴⁵ Ngutho n'da ra j^hi x^hn ho rá mb^hi, i øt' ran ho tengu i ja b^h mbo rá mb^hi. Nε ngutho n'da ra ts'om'bäi i øt' ran ts'o tengu i ja b^h mbo rá mb^hi, nguetho gätho a i ja b^h mbo rá mb^hi n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti ^h i øt'a man ra Jesús ne'^h hingui øt'e

⁴⁶ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Hanja gní 'yεnj^h ni hmuj^h nε hin guí øth^h 'be'a dí xi ah^h. ⁴⁷ Ga xi ah^h rán t'uti ^h i øt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu'^h, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh^h bi hyø'a n'da rá ngu, nε x^hn hε bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp'^h y^h j^hdo. Nε nu'b^h mam bá εh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra j^hdo. ⁴⁹ Pε nu'^h i øh ma nde nε hingui øt'a dí mangä, rán t'uti ^h tengu n'da ran 'yoh^h bi hyøh rá ngu nε bi 'yεx maxøts'e y^h j^hdo, nε nu'b^h mambá ε'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yøt rán ngu b^hya, bi 'yεn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi hocpa rá 'yεhe n'da ra hmudof^hi

¹ Nε nu'b^h mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahøn'a b^h ja ra hnini Capernaum. ² Nε mi 'b^hp^h n'da ra hmudof^hi, ra mεngu b^h Roma a. Nε x^hn'^h n'da rá 'yεhe, nde da du. Nε nu'a ra hmudof^hi εmme madi huεc'a rá 'yεhe. ³ Nε nu'b^h mi 'yøde 'b^hp^h ra Jesús bá pεhni 'da y^h ng^hbi b^h ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yεhe. ⁴ Nε nu'b^h mi zøm b^h 'b^hh ra Jesús, bi 'yäp ra mate da mba, nε bi 'yεmbi:

—Dín nde gui 'yøcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudof^hi ra hocj^hi a, ⁵ nε εmme di huεgah^h ngue dy^h judío^h. Nε nu'a bi guzεhe a í thøh ma nij^hh, madague hing ra judío a, bi 'yεmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, nε nu'b^h mi ts'atho da zøm b^h ja rá ngu a ra hmudof^hi, pε nu'a ra hmudof^hi bá pεhni 'da y^h amigo mahøn'a, din c'ath^h a ra Jesús, da 'yεmbi:

—Hingui jatho gui søm b^h ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xíngui sä ga εna ga mba gan y^hui, nε hin drá judiógä. Pε dí p^hdi ngue i ja ni ts'εdizεhe, ngue nu'b^h guim ma da y^hni, nε 'bex gue da y^hni. ⁸ Tengü thohogä bin 'dac'i ts'^h man t'εdi, nε nu'b^h i ja 'be'a dí xi ^h ma dof^hi, nε'^h ma 'yεhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nε ngutho i, sä guim mantho b^h guí 'bäi nε 'bexgue da y^hn b^hya, bi 'yεn'a ra nde bá pεhna ra hmudof^hi ngue

bi man'ɥ yá amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'bɥ mi 'yø'a bi man'ɥ yɥn 'yohɥ ngue bá pɛhna ra hmudofɥi, nɛ bin yɛgui bi xi'ɥ mí tɛnni, nɛ bi 'yɛna:

—Xínga n'da ma mijudíohɥ dá tɪngá ngue i ɛc'yɛi i ja ma ts'ɛdi tengu a ran 'yohɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yáqui, bi 'yɛna.

¹⁰ Nɛ bi mbeng bɥ ja ra ngu ɥ yá amigo a ra hmudofɥi bɥya, nɛ bi nu'a rá 'yɛɛ ra hmudofɥi ngue ya xí zá.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'ɥ n'da ra xisu xí du rá ndø

¹¹ Man'da ra pa bɥya, ra Jesús bi mbähä yá xádi bɥ ja ra hnini Naín. Nɛ xɥn ngu yɥ jã'i mi tɛnni. ¹² Nɛ nu'bɥ mi zøm bɥ ndehnini, ba ɛpɥ yɥ 'yägüi, ba tu rá ts'unt'ɥ n'da ra xisu xí du rá ndø. Nɛ njo'o man'da rá ts'unt'ɥ. Nɛ xɥn ngu yɥ jã'i mín 'yohɥ yɥ 'yägüi. ¹³ Nɛ nu ra Jesús 'bɥ mi nu a ra xisu bɥya, bi huɛc'a nɛ bi 'yɛmbi:

—O guí zoni, ɛn'a.

¹⁴ Nɛ nubɥya, bi dã'a ra huada mi o ra du a ra Jesús nɛ bim 'bã'ɥ yɥn dute. Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra du bɥya:

—Grá ts'unt'ɥ, dami ndants'i, bi 'yɛmbi.

¹⁵ Nɛ nu'a xí du 'bex bi ndants pɥ ja rá huada nɛ bin yã. Nu ra Jesús bɥya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Nɛ gátho yɥ jã'i mi 'bãpɥ bin su, nɛ bi 'yɛspa Ojã ɥ.

—Nuya, n'da ra pøngahyã nuixte dí 'bɥhmbɥ ua, nɛ Ojã da yãnjɥ ya, yá jã'igãhɥ Ojã ya, bi 'yɛn'ɥ.

¹⁷ Nɛ gátho yɥ jã'i mi 'bãpɥ, nɛpɥ ra xɛqui Judea, bi ma 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixyã bi mbɛhni 'da da yänni to'o a ra Cristo

¹⁸ Nɛ bi si'a ra Xuua Nxixyã 'bɛ'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi man ɥ yá xádi. ¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'dɥ yoho yá xádi ngue da mbɛn bɥ 'bɥh ra Jesús nɛ da 'yänni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba ɛɛe, uague ga thoqui ga tømhbɛ,” guí 'yɛnui, bi 'yɛn'a ra Xuua. ²⁰ Nɛ nu'bɥ mi dɪn'a ra Jesús ɥ yám 'bɛhni ra Xuua, bi 'yɛmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixyã bá pɛngã'be nguetho in nde da bãdi gue'bɥ gue'e ra Cristo i hma ba ɛɛe, uague ga thoqui ga tømhbɛ, bi 'yɛn'ɥ.

²¹ Nɛ 'bex bi hoc'ɥ 'da yɥ hyɛnni a ra Jesús bɥya, nɛ bi hyøn'a thi yɥ zɪthu ngue mín 'yohɥ 'da yɥ jã'i, nɛ bi xocpa yá dã yɥ xädã. ²² Nɛ nubɥya, bi 'yɛmp'ɥ yá xádi ra Xuua:

—Ní mbɛ ya, guí xihmi ra Xuua 'bɛ'a gá nuui ua, nɛ 'bɛ'a gá 'yøhmi ya. Guí 'yɛnui: “Nu yɥ xädã i nu ran nɛqui ya, nɛ yɥ dogua i sã i 'yo ya, nɛ nu'ɥ mi hɛmb ra t'axca'ya bi yãn'ɥ ya, nɛ yɥ gogu i øhnahyã ya, nɛ'ɥ xí du bi ndants'i, nɛ yɥ hy-o ya i ø'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya ɥ to'o i ɛc'yɛi xɥn ho, nɛ hin di ɥt' yá mbɛi ɥ,” guí 'yɛnui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁴ Nɛ nu'bɥ mi mbenc'ɥ yám 'bɛhni ra Xuua bɥya, nu ra Jesús bi ma 'bɛ'a øt' ra Xuua, nɛ bi 'yɛmp'ɥ yɥ jã'i:

—Nu'b_u gá mbähä b_u ma'ueni ngue gá nuh_u ra Xuua, 'b_e'a gá b_emhb_u ngue gua nuh_u b_u. Ha guá nuh_u n'da ran 'yoh_u x_un güent'i tengu n'da ra xithi i ϵ n ran d_ähi. ²⁵ Uague gá nuh_u n'da ran 'yoh_u mi he ra pahni x_um hmadi. P_e nu'ü, 'b_ur_u ja ra ngunts'ut'abi _u. ²⁶ Uague guá nuh_u n'da rá p_ongahy_ä Oj_ä. Maju_äni a gá nuh_u, ne hinga h_ont'a n'da rá p_ongahy_ä Oj_ä, p_e nu'a, x_un h_ets'i rá ts'edi xinda gue'ü mi'da y_u p_ongahy_ä. ²⁷ Gue'a ra Xuua i hmam b_u ja rá s_ocu_ä Oj_ä, gue i ϵ na:

Nugä, ga p_ehn'na n'da mam 'b_ehni dim 'bet'o b_u gní mba, da xih y_u j_ä'i da d_op'e x_un ho, i ϵ m b_u ja rá m hman Oj_ä, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

²⁸ Xínga n'da ra j_ä'i mi 'b_ui ngue nuixte rá 'b_efi tengu ra Xuua. P_e nu'a to'o dim 'b_ur_u di manda rá ts'edi Oj_ä, nu rá 'b_efi da 'y_or_u madague'a ts'atho, p_e man'da nuixte a xinda gue'a ra 'b_efi i σ t' ra Xuua ya, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

²⁹ N_e nu y_u hy_äcah_äi ne mi'da y_u j_ä'i xí xixy_äba ra Xuua Nxixy_ä, 'b_u mi 'y_o a bi man ra Jesús, bi b_ä'u x_un ho i σ t' Oj_ä. ³⁰ P_e nu y_u fariseo n_e y_u x_änbate nija, ngue him bi nde'a ran xixy_ä bi 'y_ot' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oj_ä da 'y_or_upa'ü. ³¹ N_e x_o bi 'y ϵ n'a ra Jesús:

—'B_e'a nín t'uti ga xi ah_u ngue gui p_ähmb_u 'b_e'a guí σ th_u. ³² Guí σ th_u tengu σ t'

y_u t'ahni 'b_u in ϵ ni n_e i ϵ mp'ü y_ü mit'ühni_u: “Nugähe, dá p_ehmbe ra 'bida p_e nu'ah_u hin gán n_ehmb_u,” ϵ n'ü 'da. N_e x_o ϵ n'ü mi'da b_uya: “P_e nugähe, dá p_ehmbe y_u thuhu tengu'b_u x_un du n'da, n_e nu ah_u hin gán zomhb_u,” ϵ n'ü mi'da. ³³ N_e ngutho guí σ th_u tengu σ t' y_u t'ahni, ngue nu ra Xuua Nxixy_ä bi z_ocu_a, n_e him bin sihm_eh_u y_u j_ä'i n_e xím bi zi ra vino. P_e nu ah_u gá 'y_emdah_u in 'youi ra zithu. ³⁴ P_e nugä, ngue dán j_ä'igä ua ja ra ximhäi, n_e bá ϵ cä n_e dí sihm_ehe y_u j_ä'i, n_e nu ah_u sä guí ϵ n_u drá hy_ugugä n_e drá mihni_{gä}, n_e guí ϵ n_u dín amigogähe y_u ziyate hy_äcah_äi n_e y_u ts'om'bäi. ³⁵ P_e nu'b_u maju_äni i ja rán 'yomf_eni n'da, da b_ädi to'o _u ngue maju_äni bi un rán 'yomf_eni Oj_ä, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihm_e b_u ja rá ngu n'da ra fariseo i Simón

³⁶ N_e n'da ran 'yoh_u mí t_en rán xädi y_u fariseo, bi xi'a ra Jesús dín sihm_e b_u ja rá ngu. N_e bi mbähä ra Jesús b_uya, dín sihm_e b_u. ³⁷ N_e nu'a n'da ra xisu ra 'yomt' ϵ ni a, n_e nu'b_u mi 'y_ode 'b_ur_u ra Jesús, bi y_ur_u mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito án t' σ t'e ra do alabastro, mi po ra 'y ϵ thi y_umanho, x_um hmadi di muui. ³⁸ N_e nu'a ra xisu mi hup_u ja rá gua ra Jesús, n_e mi zoni. Janangue bi mboxp_u ja rá gua ra Jesús a rá guidä, n_e bi ducua rá gua y_ü xt_ä, n_e ϵ mme z_uspa rá gua ra Jesús, n_e bi xispa rá

gua ra 'yɛ̄thi yamanho. ³⁹ Ne nu'a ra mɛngu bɛ, 'bɛ mi nu 'bɛ'a i ɔt'a ra xisu, bi bɛnse: "Him majuaɲi rá pɔngahya Oja a ra Jesús," nguetho ɛmbi hingui paɲi ra 'yomt'ɛ̄ni a ra xisu. ⁴⁰ Nu ra Jesús bɛya, bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yɛna:

—Gra xānbate, dami xic 'bɛ.

⁴¹ Nu ra Jesús bɛya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, ne bi 'yɛmbi:

—Mi 'bɛ a n'da ran 'yohɛ zai di hmih ra mbeti. Ne mi 'bɛ'a n'da ran 'yohɛ bi hmiti cat'a ciento, ne man'da bɛya bi hmiti yote ma'det'a thoho. ⁴² Ne nu'ɛ gātho yoho hin'yɛ 'bɛ'a dí co'ts'a ra mbeti xí mba ma hmiti. Janangue nu'a xí hmih ra mbeti bɛya, bi punba thoho ɛ. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Nu ra Simón bi dah pɛya, ne bi 'yɛna:

—Masque gue'a ran 'yohɛ min dupate xɛn ngu, man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛna.

—Majuɲi a guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁴ Nu ra Jesús bɛya, bi hyɛt'a ra xisu ne bi 'yɛmp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'bɛcua, nu'bɛ má cat'ua ja ni ngu xíngui ts'ɛ gá 'dac ra dehe gue xcá pe'tä ma gua, pɛ nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua ne yú xtä í dugä ma gua. ⁴⁵ Pɛ nu'i, hin gá sɛsca ma 'yogu ngue xquí

zenguagui, pɛ nuna ra xisu him bin hɛ a ní zɛsca ma gua.

⁴⁶ Ne nu'i, hin gá cosca ma ya ra aceite, pɛ nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua ra 'yɛ̄thi yaman'u. ⁴⁷ Guehna dí xi a i na, xɛn ngu rá ts'oqui na ra xisu ne xɛn ngu rá punbi ya, janangue ɛmmɛ im bɛngä na. Pɛ nu'ɛ im bɛnse ts'ɛtho ra punbi i honi, man'da ts'ɛtho im bɛngä ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁸ Ne nubɛya, bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Ne nu'ɛ i sihmɛ bɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—To'o nín 'yohɛ na, gue i ɛna sä di punba yú ts'oqui n'da, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

⁵⁰ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gá 'yɛc'yɛigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya ne gan johya, bi 'yɛmbi.

8

Yɛ xisu bi mbäxa ra Jesús

¹ Nu'bɛ mi tho'i 'da yɛ pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yú xädi bɛ ja yɛ hnini, ne bi mam bɛ 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Oja. ² Ne bi mbähä a ra Jesús 'da yɛ xisu xí hoc 'bɛ mí ɛ, ne'ɛ 'da xí hyɔnba thi yɛ zĩthu min 'yohɛ, ne'a ra María ra mɛngu bɛ ra hnini Magdala, gue mín 'yohɛ yoto yɛ zĩthu 'bɛ mi hoc'a ra Jesús. ³ Ne'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohɛ im hmu bɛ ja rá ngu ra ts'ɛt'abi Herodes. Ne'a ra Susana, ne xɛn ngu mi'da yɛ xisu bi

mbähä, mi fäx'a ra Jesús ne yú xädi nangue yú mbeti zehε.

Rán t'uti ra mbomhmudä

⁴ Nε xän ngu yu ja'i bi nεxpυ i ja mi'da yu hnini, ne bim peti bu 'buh ra Jesús. Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yεmp'υ:

⁵ —Nu n'da ran 'yohυ bi mba bu ja rá huahi bá pom bu yu hmudä. Nu'υ 'da yu hmudä bi zo bu ja ra 'yu, ne nu yu ja'i bi nεm buya ne yu doja bi za.

⁶ Nε 'da'υ yu hmudä bi zo bu ja yu ndaxnado, ne nu'bu mi bōts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'yυ ra dehe bu ja yu do. ⁷ Nu'υ mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'uini, ne nu'bu mi bōts'e, bi gom' yu 'uini υ, ne him bin te. ⁸ Nε'υ 'da yu hmudä bi zo bu ja ra hogahäi ne bin te xän ho bu, ne bin xändi, xän ngu bin ja, bi 'yεm 'bu mi man ran t'uti.

Nu'υ i ja yú zagu, bi 'yø'a dá ma, bi 'yεmp'υ yu ja'i ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti yu ja'i a ra Jesús

⁹ Nu'υ yú xädi, bi 'yän'na ra Jesús:

—'Be'a nam bōn'a ran t'uti gá ma.

¹⁰ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'υ:

—Nu'ahυ, Oja bi ja ahυ gui pāhmbυ 'berυ ní manda rá ts'edi. Pe nu'υ mi'da, dí xih yun t'uti υ, nguetho in nu yú dá pe hingui pādi 'be'a in nu, ne i ja yú zagu, pe hingui pādi 'be'a i øde, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a nam bōn'a rán t'uti ra mbomhmudä

¹¹ —Nuya, ga xi ahυ 'be'a nim bōn'a ran t'uti dá mangä.

Nu'υ yu hmudä, ra hmεpya rá m hman Oja υ. ¹² Nu'υ bi zo bu ja ra 'yu, ra hmεpya υ to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe nu ra zithu bi japi 'bex bi pumbeni, ne him bi zä bi 'yεc'yei ngue da mba nhyani.

¹³ Nε nu yu hmudä bi zo bu ja yu do, ra hmεpya υ to'o bi 'yøh rá m hman Oja ne bin johya 'da yu pa. Pe him bi gopυ mbo yú mbui rá hman Oja ne nu'bu bi zä ra zithu υ, 'bex bi 'ueh puya. ¹⁴ Nε nu'υ yu hmudä bi zo bu ja yu 'uini, ra hmεpya υ to'o bi 'yøh rá m hman Oja, pe hōnt'a bi bēni 'be'a dí hyuse yú mbui, ne 'be'a i ja ua, ne 'be 'a bi numanhose, hinga xōt'a din te bu yoho yu hmudä, ne nte bin ja a ra hoga hmudä.

¹⁵ Nε nu'υ yu hmudä bi zo bu ja ra hogahäi, ra hmεpya υ to'o bi 'yøh rá m hman Oja, ne bi mbes'pυ mbo rá mbui, ne bi xi'υ mi'da yu ja'i, ne xän ngu mi'da bi 'yεc'yei nangue'υ, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran nequi hinga nt'agui

¹⁶ Nε man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yεna:

—Xinga n'da ra ja'i di søc yu bombilla ngue da go'mi, o gue da mbøxpυ 'bit'ots'i, pe da 'yεxpυ m'batho ngue di nec bu mbo ra ngu. ¹⁷ Ngutho mam hmangä. 'Be'a gätho dí xi a zehεhυ, pe jatho gui xihmbυ mi'da yu ja'i, janangue'a din ja ran nequi yú mbui.

¹⁸ Dami jamansuhυ xän ho 'bu guí øhmbυ mam hmangä, nguetho nu'bu guí øhmbυ xän ho, sä gui pāhmbυ xän ho a mam hmangä. Pe nu'υ

to'o hingui øde xən ho, di pumbɛni a zɛ ts'ɛ bi 'yøde, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe nɛ yú cu

19 N'da ra pa bi mba bɛ rá mbe nɛ'ɛ yú cu ngue da nu'a ra Jesús. Pɛ him bi zä da nu nguetho ɛmmɛ dɛ yɛ jə'i bɛ mi 'bɛi. 20 Nɛ bi si'a ra Jesús i 'bäpɛ thi rá mbe nɛ yú cu, in nde da nu a. 21 Nu ra Jesús bi dɛti, bi 'yɛna:

—Nu ma mbe nɛ ma cu, gue'ɛ to'o i øh rá m hman Ojə, nɛ øt'a i mam bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din hɛ ran dɛhi nɛ ra dehe

22 Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbähä yú xädi, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Ga mbähä bɛ 'danguadi ra dɛdehe, bi 'yɛna. Nɛ 'bex bi mba bɛya.

23 Pɛ nu'bɛ i 'yo'a ra mbosa bɛ ja ra dehe, bin ə'a ra Jesús. Nɛ ɛmmɛ nts'edi ran dɛhi bi 'yɛn'a ra dehe, gue'bɛ go mi mbo ra dehe bɛ mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. 24 Pɛ nu'ɛ yú xädi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, nde da goguahɛ ra dehe, bi 'yɛmbi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi hɛcua ran dɛhi nɛ ra dehe, bin hɛ'ɛ bɛya, nɛ xən ho ra dehe bɛya. 25 Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Hanja, ha zɛ ts'utho guí ɛc'yɛigahɛ.

Pɛ nu'ɛ yú xädi bin su, nɛ bi hyonya thoho. Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɛ:

—'Bɛ'a din 'yɛt'ui na ran 'yohɛ, nɛ ya 'bexque in hɛ'a ran dɛhi nɛ ra dehe di hɛcpi, bi 'yɛn'ɛ.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohɛ min 'youi ra zɛthu

26 Nɛ nu'bɛ min hɛ ran dɛhi, bi thopɛya, bi zø m bɛ ja ra häi Gadara, din hyant'ui bɛ 'danguadi ra häi Galilea. 27 Nɛ nu'bɛ mi gə'a ra Jesús bɛ ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yohɛ ra mɛngu bɛ, min 'yohɛ yɛ zɛthu a. Nɛ nu'a ran 'yohɛ, him mí he rá he, nɛ him mi 'bɛpɛ ja rá ngu, pɛ mi 'bɛpɛ ja yən 'yägüi. 28 Nɛ nu'bɛ mi nu'a ra Jesús bɛya, 'bex bin dɛnyahmu bɛ ja rá gua nɛ nts'edi bi mba'a ra zɛthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'ant'ɛ i Ojə nuixte, 'bɛ'a gui 'yørcähe ya. 'Yørcähe ts'ɛ ra mate, o gadí ɛngahe, 29 bi 'yɛn'a ra zɛthu 'bɛ mi xifi da bø m bɛ rá mbɛi ran 'yohɛ.

Nguetho na ya'a thoho bi ɛnba ran 'yohɛ nɛ i xɛcta yɛ cadena i pa thu't'i, nangue rá ts'edi ra zɛthu, nɛ i sixpɛ ma'ueni mahøn'a. 30 Nu ra Jesús bi 'yänba rá thuhu a ran 'yohɛ.

—Dí n'dan nɛts'igähe, bi 'yɛm 'bɛ mi dɛdi.

Nguetho min 'yohɛ xən ngu yɛ zɛthu. 31 Nɛ nu'ɛ yɛ zɛthu bi 'yäp ra mate ra Jesús hin da 'yɛntpɛ hapɛ bí nɛts'i, nguɛpɛ ja ra mba'ye xən hɛtho nɛ nts'utho. 32 Nɛ mi 'bɛpɛ xən ngu yɛ ts'ɛdi mi sihmɛ bɛ.

33 Nε nu y_u zīthu bi bōm b_u ja rá mb_ui ran 'yoh_u nε bi y_urp_u 'b_uh y_u ts'ɛdi. Nε gātho y_u ts'ɛdi 'bex bin tihi, bin gōxp_u ja ra nguani, gātho bi zo b_u dehe, bim 'bedi.

34 Nu'a y_un 'yoh_u mi fāh y_u ts'ɛdi, 'bex bi 'dah p_uya 'b_u mi nu 'be'a bi 'yōt'ɛ y_u ts'ɛdi. Bi mba b_u ja ra hnini nεp_u ja y_u huq_uhi, bi ma 'be'a bin ja.

35 Nε x_un ngu bi mba b_u, ba nuse 'be'a bin ja. Nε bi nu'a ran 'yoh_u min 'yoh_u y_u zīthu, mi hup_u ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xí y_um b_uya. Nε gātho y_u ja'i bin su 'b_u mi nu 'be'a bi t'ōrpa ran 'yoh_u.

36 Nε nu'ɛ y_u ja'i in 'yoh_u a ra Jesús, 'b_u mi hoc'a ran 'yoh_u, bi xi'ɛ m'bejua bi zōm b_u 'be'a gātho bi 'yōt'a ra Jesús.

37 Nε gātho mi 'b_up_u ja ra hāi Gadara bi 'yāp ra mate ngue hin din 'yo b_u ja ra xεqui a, nguetho εmme min su gātho ɛ. Janangue'a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mahōn'a nε bi mbāhā y_u xādi b_uya. 38 Nu'a ran 'yoh_u min 'yoh_u ra zīthu, εmme in ndehma da dεn'na ra Jesús. Pε nu'a ra Jesús him bi japi da mba. Pε bi 'yεmbi:

39 —Ní mba ni ngu nε gui mam b_u 'be'a bi 'yōt'a'a Ojā.

Nε nu'a ran 'yoh_u bi mba rá ngu b_uya, nε bi mam b_u rá hnini a ran ho bi 'yōrpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ixu ra Jairo, nε bi hocp_u 'yu n'da ra xisu mi hεmb ra mbeji

40 Nu'b_u mi mbeng b_u ra Jesús 'danguadi ra dādehe, εmme bin johya y_u ja'i

nguetho x_un ngu mi tōmp'ɛ. 41 Nε 'bex bi zōm b_u 'b_uh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ngarp_u b_u ja ra nijā, nε bin dānyahmu b_u ja rá gua, nε bi 'yāp ra mate da mba ra Jesús b_u ja rá ngu. 42 Nguetho hōnt'a n'datho rá t'ixu mi 'b_ui, ngue 'de'ma yonjeya mi pε'ts'i, nε in nde da du. Nε nu'b_u mi mbāhā ra Jesús, εmme d_u b_u y_u ja'i b_u ní mba.

43 Nε nu'b_u mi mba b_u 'yu, hin ní zōm b_u ja rá ngu ra Jairo, bi z_u'a n'da ra xisu mí hεmb ra mbāji, ngue 'de'ma yonjeya mi hεmp'a ran ɛ. 44 Pε nu'a ra xisu b_uya bi dārpa rá nyāmpahni b_u ja rá xūthā ra Jesús, nε 'bex bin hε'a ran ɛ mi hεmbi.

45 'Bex bi 'yān'na ra Jesús:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yεna.

Pε gātho ɛ mi 'bāp_u bi 'yεmbi: “Njom bi dā'i.” Nε'a ra Pedro nε mi'da y_u xādi bi 'yεmp'a:

—Hanja gní 'yεna 'bo'o bi dā'a i, nε εmme i d_u y_u ja'i b_u gní mba, bi 'yεmbi.

46 Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'ɛ:

—Pε dí pādi ngue n'da ra ja'i bi dāqui nguetho ma ts'edigā ín ho'a, bi 'yεna.

47 Nε nu'b_u mi bā'a ra xisu hingui sā din cōni, εmme bin su, nε di fet'i, nε bin dānyahmu b_u ja rá gua ra Jesús, nε bi xifi 'be'a í dādi. Nε bi 'yεna ngue 'bex bi y_um 'b_u mi dādi. 48 Nu ra Jesús bi 'yεmthoho:

—Grá xisu, bi zā bi yān'i nguetho gá 'yεc'yεi i ja ma

ts'edi. Ní mba ya ne da hyu ni mbai, bi 'yɛmbi.

⁴⁹ Nɛ yaui ra xisu a ra Jesús 'bɛ mi zɔm bɛ 'da yá 'yɛɛ ra Jairo xí nɛxpɛ ja rá ngu, nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, säti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ɛmp'a ra Jairo.

⁵⁰ Pɛ nu'a ra Jesús mi øde 'bɛ'a bi man'a, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jairo bɛya:

—O guín su, pɛ dami 'yɛc'yɛi nɛ din nu'a ni t'ixu, bi 'yɛmbi.

⁵¹ Nɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ ja rá ngu a ra Jairo bɛya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yɛ ja'i bɛ 'bɛn'a ra hmute xí du. Hønt'a ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, nɛ rá mbe nɛ rá ta ra hmute bi thopɛ. ⁵² Nɛ mi 'bɛpɛ xɛn ngu yɛ ja'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—O guí zomhbɛ nguetho hingui tu na, i ɛtho na, bi 'yɛn'a.

⁵³ Pɛ nu yɛ ja'i bi den'na ra Jesús nguetho mi paði ya xí du'a ra hmute. ⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi bɛntpa rá 'yɛ ra hmute nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵ Nɛ 'bɛx bi ndants' pɛya, bin ja rá te, bim 'bɛi mahøn'a.

Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Dami 'uimmi na ni t'ixuui ya, bi t'ɛmp'a rá ta nɛ rá mbe.

⁵⁶ Nu rá ta nɛ rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dambɛni rá t'ixu. Pɛ nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'bɛ'a bin ja.

9

Nu ra Jesús bi mbɛhni 'dɛ'mayoho yá xädi da mamp'a rá m hma

¹ Nu ra Jesús bi zohn'dɛ 'dɛ'mayoho yá xädi nɛ bi un yún t'ɛdi ngue da hyøn'a thi yɛ zĩthu in 'yohɛ 'da yɛ ja'i, nɛ di hocua yɛn ɛ i hɛmb yɛ ja'i. ² Nɛ bi mbɛhn'dɛ yá xädi din 'yo bɛ ja yɛ hnini bɛ, nɛ da mam bɛ 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Oja, nɛ di hoc yɛn zäman'a. ³ Nɛ bi xi'ɛ hin te da hyɛts'i, nɛ hin da hyɛx rá tøhø xíng ra mbeti xínga gue mi'da yá pahni. Da mbatho. ⁴ Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Hønt'a to'o rá ngu bɛ guí cuthɛ, gam 'bɛhmbɛ bɛ gue'bɛ go gá thohmbɛ bɛ ja man'da ra hnini. ⁵ Nɛ nu'bɛ gá cuthɛ bɛ ja 'da yɛ hnini nɛ hin da 'yømanho yɛ ja'i bɛ 'bɛ'a guí mamhbɛ bɛ, nɛ 'bɛx guí pømhɛ bɛ ja yɛ hnini nɛ guí huajɛ rá häi i pät ni mbonguahɛ, ra hmɛpya ngue guí zohmbɛ bɛ ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁶ Nu yɛ xädi bɛya bi mba hønɛ go hapɛ ja yɛ hnini nɛ bi mam bɛ ran ho ma'da'yo. Nɛ bi hoc yɛ hyɛnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyɛcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyɛ

⁷ Nɛ mí ø'a ra ts'ut'abi Herodes 'bɛ'a gätho i øt'a ra Jesús, nɛ bi hyonya thoho. Nguetho nu'ɛ 'da yɛ ja'i bi bɛni gue'a ra Xuua Nxixyɛ a, gue bi ndants' mahøn'a. ⁸ Nu'ɛ mi'da bi bɛni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague

man'da rá pøngahya Oja ngue bi dambëni. ⁹ Pɛ nu'a ra Herodes bi 'yɛna:

—Nugä dá manda bi thecpa rá 'yuga ra Xuua Nxixya, janangue'a dí paði hinga gue'a ra Xuua a guí mamhbɛ. Pɛ to'o maha a, bi 'yɛn'a ra Herodes.

Janangue ɛmmɛ min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'ujn'u cut'a mahuqhi yu ja'i

¹⁰ Nu yú xädi baya bá peng bɛ xi 'bɛhni, nɛ bi xih ra Jesús 'bɛ'a bi 'yørpɛ bin 'yo. Nɛ nu'a ra Jesús baya bi mbäsehɛ yú xädi bɛ ja ra hnini Betsaida.

¹¹ Pɛ nu'bɛ mi bə'ɛ yu ja'i hapu ní mba a ra Jesús, bi dɛnni. Nɛ nu'a ra Jesús bi zomanho ɛ 'bɛ mi zədi, nɛ bi xi'ɛ baya 'bɛpɛ ní manda rá ts'edi Oja, nɛ bi hoc'ɛ gätho yuñ zəman'ɛ.

¹² Pɛ nu'bɛ mi ts'ɛtho da yuñ ra hyadi, gätho ɛ 'dɛ'mayoho yú xädi ra Jesús bi xifi da 'yɛt' yu ja'i, da mba bɛ n'danni ja yu hnini, din sihme bɛ nɛ bá opɛ 'bɛ bin xui. “Nguetho hin'yɛ 'bɛ'a da zi ua ma'ueni,” ɛn'ɛ.

¹³ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Pɛ nu'a zɛhɛhɛ gui 'uimhbɛ.

Nu'ɛ yu xädi baya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Pɛ hønt'ɛ cut'a yu hme nɛ yoho yu t'ɛhuə i ja ua. Pɛ hinda høn 'bɛ ga tämhbe mi'da yu hme, sä ga 'uimhbɛ gätho yu ja'i i 'bɛcua baya.

¹⁴ Nguetho mbɛ cut'a mahuqhi mi 'bɛpɛ yuñ 'yohɛ.

Nu'a ra Jesús baya bi xi'ɛ yú xädi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'dɛt'a yu ja'i. ¹⁵ Nɛ bi hyu pɛ ya gätho tengu xi xifi. ¹⁶ Nɛ nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme nɛ yu huə, bi ndø's' mahɛts'i, nɛ bi ja'p'ɛ. Nɛ bi xeni bi un yú xädi di darpa ɛ yu ja'i. ¹⁷ Nɛ gätho na ngu yu ja'i bin niya nɛ bi bong thoho, 'dɛ'mayo 'bøts'e bi mbɛs'ɛ yú xädi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸ N'da ra pa bin yaɛɛui Oja ra Jesús, min 'yohɛ ɛ yú xädi. Nu'bɛ mi gua'a bin yaui Oja, bi 'yän'dɛ yú xädi:

—'Bɛ'a man yu ja'i nanguecä, 'bɛ'a im bɛn'ɛ to'ogä.

¹⁹ Nu yú xädi bi 'yɛmp'a:

—Nu'ɛ 'da i ma gue'e grä Xuua Nxixya. Nɛ nu'ɛ mi'da i ma gue'e gra Elías, nɛ nu'ɛ mi'da i ma gue'e man'da ra pøngahya mi 'bɛh maya'bɛ ngue bi dambëni, bi 'yɛn'ɛ.

²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yänzɛhɛ yú xädi:

—Pɛ xi ahɛ, 'bɛ'a guím bɛmhɛ to'ogä.

Nɛ nu'a ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Oja, bi 'yɛmbi.

²¹ Nɛ nu'a ra Jesús baya bi hɛcpa yú xädi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán dɛte

²² Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, i jatho ga nu ran ɛnbi xɛn ngu. Nu ma ngɛrpihɛ yu dɛc'yɛi nɛ yu ngɛrpa mbäja nɛ yu xänbate

nija hin da 'yεc'yεigui. Ne nu'ɥ da hyogä ɥ, pε ná hyu pa ga thãmbɛnigä nε dam 'bɥi mahøn'a, bi 'yɛn'ra ra Jesús.

23 Nε man'da bi xi'ɥ yú xadi, bi 'yεmp'ɥ:

—To'o gãtho in nde da dengui da hych rán t'ɛdi zεhε nε da hyät yɥn ɥnbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Nε da bɛni tengu dí m bɛngä.

24 Pε nu'ɥɥ 'bɥ a n'da im bɛn rá te, nε i su da nu yɥn ɥnbi, pε da nu ran ɥnbi mazai a. Pε nu'a hinguim bɛn rá te madague da tho 'bɥ da dengä, di pøh rá te a. 25 Hin te di muui n'da ran 'yohɥ 'bɥ da 'yøt'e rá mbeti 'be'a gä i ja ua ja ra ximhäi, 'bɥ hin da dɥn'a ra temazai.

26 Nε nu'a gãtho to'o i pεs' rá sä nangucä nε nangue mam hmangä, nεcä hín ga εmbi ma t'ɥhni ɥ 'bɥ bá εcä ua nε gan 'yohe yú hoga m'behni Oja mahɛts'i, nε din jagä rá ts'edi Oja ma Ta, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 27 Pε majuaɥi dí xi aɥɥ, 'bɥcua 'da hin da nu ran däte asta gue'bɥ go di dɥ'mi di manda rá ts'edi Oja ua ja ra ximhäi.

Ra Jesús 'dan'yo bɥ í nεqui bɥ ja ra t'øhø

28 Mbε ná hyato pa bɥya, ra Jesús bi mbähä bɥ ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo nε ra Xuua, ngue din yaui Oja. 29 Nε nu'ɥɥ min yaui Oja a ra Jesús, 'dan'yo bɥ í nεqui a rá hmi nε nu rá pahni εmme xɥn t'axi, di fεxni a. 30 Nε 'bex bi nεqui bɥ ra Moisés nε ra Elías bin yaɥɥ ra Jesús, mi 'bɥh

maya'bɥ ɥ. 31 Nε bi hyärpɥ n'da ran nεqui hapɥ mi 'bä ɥ. Nε nu'ɥ bi mamhbɥ 'be'a da t'ørpa 'bɥ bi tho bɥ Jerusalén a ra Jesús. 32 Pε nu'a ra Pedro nε'ɥ min 'yohɥ bi zah ra t'ãha ɥ, pε nu'ɥ min nuhu bi nu di hyärpɥ n'da ran nεqui bɥ 'bäh ra Jesús nε ra Moisés nε ra Elías. 33 Nε nu'ɥɥ ma guerpɥ da mba ra Moisés nε ra Elías, nu ra Pedro bi 'yɛna:

—Ma Hmu i, εmme xɥn ho ngue dí 'bɥhmbɥ ua ya, ga høcähe hyu yɥ t'ɥngu, 'da'a n'da ni mbetihɥ. Nu'i, nε ra Moisés nε ra Elías, bi 'yɛna.

Pε him mim bɛn'a mi man'a. 34 Nε nu'ɥɥ mi 'yɛn'a ra Pedro, 'bex bá çä n'da ra güi bi go'ma ra Moisés nε ra Elías, nε εmme bin su'ɥ yú xadi ra Jesús. 35 Nε bi t'ørpɥ n'da ra nde bɥ ja ra güi ngue bi 'yɛna:

—Nuna ma ts'ɥnt'ɥ dadí huεcä na, dami 'yøhmbɥ 'be'a i man na, bi 'yɛn'a ra nde.

36 Nε nu'ɥɥ mi gua'a bi man'a ra nde bɥ ja ra güi, nu yɥ xädi bi nu 'bäse bɥ ra Jesús. Nε nu'ɥ yɥ xädi, njom bi xi'ɥ 'be'a bi nu'ɥ.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'ɥhni min 'youi ra zɥthu

37 Nu'ɥɥ mi hyax bɥya, bi gaɥɥ ja ra nyuni ra Jesús nε'ɥ hyu yú xädi min 'yohɥ. Nε xɥn ngu yɥ ja'i bin c'athɥ ra Jesús. 38 Nu n'da ran 'yohɥ nts'edi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts'ɥ ma ts'ɥnt'ɥ nguetho hønna zɥ n'datho dí si. 39 Nε ja'bɥ im bent ra zɥthu nε εmme di ɥnba a, i tεxa hai, nε εmme mbafi, nε di fet rá ja'i, nε i soh yɥ

fugui. Ne zai di ja bu ra zithu.
 40 Ne dá xi'u ni xädi di hoqui,
 pe nu'u him bi zä bi hoqui, bi
 'yɛn'a ran 'yohu.

41 Nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Nu'ahu guexta'a hin
 guí ɛc'yɛih'u 'be'a dí xi ah'u.
 Ham'mi pa ngue ga tɔp'a tho-
 hohu ngue gui 'yɛc'yɛigah'u.

Ne xɔ bi 'yɛmp'a ran 'yohu
 buya:

—Bá si ua ni ts'unt'u.

42 Ne nu'bu bá si ra ts'unt'u,
 bi bent mahon'a a ra zithu, bi
 dexa häi ne nts'ɛdi bi unbi. Pe
 nu'a ra Jesús bi xi'a ra zithu
 da bɔni, ne bi hoc'a ra ts'unt'u
 buya. Bi xi'a rá ta da zix buya.

43 Ne gätho yu ja'i bi hyonya
 thoho a rá ts'ɛdi Oja.

*Ra Jesús bi ma mahon'a rán
 dɔte*

Ne guexta'a i ya u yu ja'i ne
 i ma 'be'a gätho i ɔt'a ra Jesús.
 Nu ra Jesús buya, bi 'yɛmp'u
 yú xädi:

44 —Dami 'yohmbu xun ho a
 dí xi ah'u ya, nugä ngue dán
 ja'igä ua ja ra ximhäi, da mba
 ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi,
 bi 'yɛmbi.

45 Pe nu'u yú xädi him mi
 paði 'be'a nam bɔn'a i man'a
 ra Jesús, nguetho Oja hin
 ní japi da ba'u, ne bi zu da
 'yän'na ra Jesús 'be'a nam
 bɔn'a bi man'a.

*Ra Jesús bi 'yut yú xädi
 nda'a dim 'bet'o*

46 Nu'u yú xädi bin junzehe u
 nangue'a to'o dim 'bet'o. 47 Ne
 nu'a ra Jesús mi paði 'be'a
 mim bɛn u, ne bá si n'da ra
 t'uhni bi mbämp'u i 'bäi, 48 bi
 'yɛmp'u yú xädi:

—Hont'a go to'o da zi-
 manho n'da ra t'uhni tengu
 na ngue i ɛc'yɛigui, necä bi
 zimanhog 'bu ya bi 'yɔt'a. Ne
 to'o bi zimanhogä nam bɔni
 bi zimanho ma Ta. Ne nu'a
 to'o i ɔt'e ngue nte di muui,
 gue'a dim 'bet'o a, bi 'yɛn'a ra
 Jesús.

*Nu'u hingui sɔju, ma
 amigohu, bi 'yɛn'a ra Jesús*

49 Nu ra Xuua buya bi xi'a ra
 Jesús, bi 'yɛmbi:

—Nugähe dá nuhe n'da ran
 'yohu bi ndɔn'na ni thuhu 'bu
 mi hyon'a thi yu zithu, ne dá
 hecuahe nguetho him man
 'yogähe a ran 'yohu.

50 Pe nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nde'bu hin xquí hecuahe,
 nguetho nu'u hingui sɔju ma
 amigohu, bi 'yɛmbi.

*Nu ra Jesús bi damhyɔ ra
 Jacobo ne ra Xuua*

51 Ne ya mi ts'utho da zɔn ra
 pa da mba mahɛts'i ra Jesús.
 Ne bi nde bi mba bu Jerusalén,
 madague i paði da mba ma
 unbi bu. 52 Nu'bu mi mba bu
 'yu, bi xifi da tho'u 'da yú xädi,
 da hyonbi hapu din säya. Ne
 nu'u yú xädi buya, bi yurpu
 ja n'da ra hnini bu ra xequi
 Samaria. 53 Pe nu yu ja'i bu
 hinguin ndepe din säya bu'a
 ra Jesús, nguetho him bi nu-
 manho ngue ní mba ba nu ra
 dɔmpeti bu Jerusalén. 54 Ne nu
 ra Jacobo ne ra Xuua ɛmme
 bin cue 'be'a bi man yu ja'i bu
 buya. Ne bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga
 mandagä'be ra sibi ba çah
 mahɛts'i, ne din zɔ'u gätho
 'bucua, bi 'yɛn'u.

10

⁵⁵ Pε nu ra Jesús bi dāmhya
 ɱ yá xādi b̄ya, gue hingui ho
 a im b̄n'a. ⁵⁶ Nε bi thop̄
 man'da ra hnini b̄ya.

*Hyu ȳn 'yoh̄ ɛna da
 den'na ra Jesús*

⁵⁷ Nε nu'b̄ mi 'yo b̄ 'yu ra
 Jesús bi 'yɛn'a n'da ran 'yoh̄:

—Ma Hmu i, nugā ga tɛn'ni
 i h̄n̄b̄ go hap̄ guí mba, bi
 'yɛmbi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu ȳ haho i ja yá oi b̄
 ja ȳ hyādo, nε ȳ doja i ja
 hap̄ din sāya ɱ, pε nugā ngue
 dán ja'igā ua ja ra ximhāi, hin
 hap̄ i jase ma oigā ua, bi
 'yɛmbi.

⁵⁹ Nu ra Jesús b̄ya, bi
 'yɛmp'a man'da ran 'yoh̄:

—Dami tengui, bi 'yɛmbi.

Pε nu'a ran 'yoh̄ bi 'yɛm
 b̄ya:

—Grá Hmu, 'bε ga äcā ma ta
 'b̄ bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Pε gue'ɱ hingui ja ra te
 ma'da'yo, da 'yā'ɱ x̄n du. Pε
 nu'i guí tengui, guí xih ȳ ja'
 'bεp̄ ní manda rá ts'edi Ojā.

⁶¹ X̄ man'da ran 'yoh̄ bi
 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga
 tɛn'ni i, pε 'bε ga mbagā b̄ ma
 ngu dan 'yɛ'be ma ta nε ma
 mbe.

⁶² Pε nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Gātho to'o ɛna da dengui
 nε im b̄n'a bi zogui, hing ȳn
 s̄h̄ b̄ di manda rá ts'edi Ojā
 ɱ. Nu'a i ɔt'ɱ tengu ɔt'a n'da
 ran 'yoh̄ 'b̄ i h̄nhāi nε in
 yɛh rá x̄thā, hingui uɛntho
 yá the i hεqui.

*Ra Jesús bi mb̄n'd̄ hyāte
 ma'det'a b̄ ja ȳ hnini*

¹ Nub̄ya nu'a ra Jesús bi
 huan'd̄ hyāte ma 'det'a yá
 xādi nε bi mb̄h̄ni 'da'i yoho
 b̄ ja ȳ hnini guep̄ da those
 ra Jesús. ² Nε bi 'yɛmbi:

—Tenguthoho 'b̄ ya x̄
 'yo't'a n'da ra huāhi, pε z̄
 yonja'i tho ɱ ȳ x̄ofo, x̄n ngu
 ɱ ȳ ja'i da 'yɛc'yɛi, pε go z̄
 yoho thoho ɱ da xifi. Dami
 'yāf̄ Ojā ra Hmu ba penh
 mi'da ȳ mb̄fi da xih ȳ ja'
 da 'yɛc'yɛi.

³ 'Bex guí mbāhā ya, nε
 nugā dí pen'nah̄ tengu'ɱ ȳ
 dε'yo 'b̄ da mba b̄ 'b̄h
 ȳ zate. ⁴ Nε o guí h̄x
 ní mb̄tih̄, x̄n ní buxah̄,
 x̄n guí c̄xh̄ ná yopare ní
 th̄xfanih̄, guí mbāthoh̄ nε
 hinga nya'a guí z̄nguah̄ ȳ
 ja'i b̄ 'yu.

⁵ Nε nu'b̄ guí c̄th̄ b̄ ja
 n'da ra ngu ngue di sāya ah̄
 a ra m̄ngu b̄, guí z̄nguah̄,
 nε guí 'yāf̄ Ojā da 'yɛns̄pa
 rán ja'p̄ a ra m̄ngu b̄. ⁶ Nε
 nu'b̄ in nde rán ja'p̄ Ojā a
 ra m̄ngu b̄, da gohmi a rán
 ja'p̄ Ojā 'b̄, pε nu'b̄ hinguin
 nde, nte da gohmi 'b̄. ⁷ Nε
 nu'b̄ gá s̄mh̄ b̄ ja n'da
 ra hnini, gam 'b̄h̄mb̄ b̄
 hap̄ rá mb̄di da mba ma
 sāya ah̄. Hin guí p̄p̄ gam
 'b̄h̄mb̄. Nε guí sih̄ 'bε'a
 gātho din 'da ah̄, nε hin guí
 p̄s' ní sā guí sih̄ nguetho
 gue'a guí t̄h̄mb̄ a ngue guí
 xih̄mb̄ rá m̄ h̄man Ojā ɱ. Nε
 njo'o n'da ra mb̄fi ngue hin
 da mba njut'i. ⁸ Nε h̄nt'a go

má hnini nguep_u da ts'in ah_u,
gui sih_u 'bε'a gätho di 'da ah_u
y_u ja'i.

9 Nε gui hoc'_u y_un zäman'_u
i 'b_up_u, nε gui xihmb_u y_u ja'i
ngue mi ts'utho di manda rá
ts'edi Oja_u. 10 Pε hont'a go
nda'a má hnini gui c_uth_u, nε
nu'b_u hin da zin ah_u y_u ja'i b_u,
gan 'yoh_u b_u ja ra hnini, nε
gui 'yεmf_u y_u ja'i: 11 “Nugähe
dí huac ma guahe ra fonthäi
ua ja ni hninih_u, ra hmεpya
ngue ga sogah_u ua. Pε gui
p_uhmb_u εna xti manda maha
ua rá ts'edi Oja_u,” gui 'yεmf_u _u.
12 Nε dí xi ah_u, nu'b_u bi z_un
ra pa ran ju_unbi, man'da x_un
_u tho ran _unbi da nu'_u, xinda
gue'_u mi 'b_up_u ja ra hnini
Sodoma, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u
mi 'yεmp'_u y_u xädi.

*Da ts'änba rá muui y_u
ts'oqui _u him bi 'yεc'yei ra Jesús*

13 Í hu_uhi gätho ah_u gui
'b_uhmb_u b_u ja ra hnini
Corazín, nε gätho ah_u gui
'b_uhmb_u b_u ja ra hnini
Betsaida, nguetho ya gá nuh_u
y_un t'ot'e nuixte dá ot'ä nε hin
gá p_uh nin 'yomf_unih_u. Nu
y_u ja'i mi 'b_up_u ja ra hnini
Sidón nε'_u mi 'b_up_u ja ra hnini
Tiro, nu'b_u xtá nu'_u y_un t'ot'e
nuixte gá nuh_u ya, xti p_uh
y_un 'yomf_uni _u, nε xtá hye
y_u pahni teng_u y_u 'd_uza nε
xtá 'y_ux y_u 'bospi y_u ja'i, ra
hmεpya ngue εmme tu y_u
mb_ui nangue y_u ts'oqui _u.
14 Nε nu'a ra pa rán ju_unbi Oja_u,
nu ah_u man'da da zän'nah_u
ran _unbi xinda gue'_u mi
'b_up_u ja ra hnini Tiro nεp_u
ja ra hnini Sidón. 15 Nε ah_u

gui 'b_uhmb_u b_u ja ra hnini
Capernaum, gnín 'yεxh_u a
ngue gui εmh_u gui s_umhb_u
b_u mahεts'i, pε hin'na, pε
guep_u ja ran _unbi mazai gui
mbähä, bi 'yεn'a ra Jesús.

16 Nε bi 'yεmp'_u y_u xädi
b_uya:

—Nu'_u i øh ni ndeh_u,
tengu'b_u ma ndesεgä bi 'yø'_u.
Nu'_u to'o hin da zin ah_u teng_u
tho'b_u him bi zingä'_u, nε nu'_u
him bi zingä, xím bi zin'a ma
Ta bá pεngä, bi 'yεn'a ra Jesús.

*Bá penc'_u hyate ma 'det'a xí
mben'na ra Jesús*

17 Nu'b_u mambá penc'_u
hyate ma'det'a y_u xädi a ra
Jesús b_u bi mbehni, εmme bin
johya _u. Nε bi 'yεmp'_u:

—Grá Hmu, hinga hont'_u
y_un zäman'_u dá hoje pε nε'_u
y_u zithu dá hømhb_u thi 'b_u má
ndømhb_u ni thuhu, bi 'yεmbi.

18 Nu ra Jesús bi 'yεmp'_u
b_uya:

—Dá nugä rá hmu y_u zithu
'b_u gmí taf_u, bi mba häi teng_u
ra huεi 'b_u x_un gai, bi 'yεna,
nε ya dá 'da ah_u ra ts'edi gui
taf_u rá ts'edi man s_uih_u. 19 Pε
madague gui nes'h_u y_u poz_u
b_u gui thohmb_u, nε y_u mboz_u,
pε nte da ja ah_u. 20 Pε hin
gan johyah_u ngue bi zä gui
hømhb_u thi y_u zithu, pε nu'a
gdín johyah_u ngue bi zin ah_u
Oja_u nε bi hyux ni thuhuh_u b_u
mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u
mi 'yεmp'_u y_u xädi.

Bin johya ra Jesús

21 Nub_uya nu rá Hogand_uhi
Oja_u bi japi εmme di johya ra
Jesús, nε bi 'yεna:

—Dí ɛ'ts'a i nguetho gá japi bi ba'a ni ts'edi ɱ i hon'i, tengu y ɱ t'ɱhni ngue hin te i paɖi, ne hinga gue'ɱ im bɛnse ja y ɱn 'yomfɛnise gá japi bi ba'ɱ. Ne gue'a gá 'yɔt'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhose guí ɔt'e, bi 'yɛmp'a Oja.

22 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Gátho i ja a ma Ta bi 'daqui. Ne hɔnse ma Ta i paɖä x ɱn ho ngue rá Ts'ɱnt'ɱgä, ne hɔnse gä rá Ts'ɱnt'ɱgä dí paɖä x ɱn ho a ma Ta, ne'ɱ to'o ga japi da ba'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

23 Ne bi 'yɛmp'ɱ y ɱ xädi:

—Gan johyah ɱ ngue guín nuh ɱ a dí ɔt'ä ya. 24 Majuani dí xi ah ɱ, x ɱn ngu y ɱ pɔngahya Oja ne x ɱn ngu y ɱ ts'ɱt'abi mi 'b ɱi, mi nde da nu'a guín nuh ɱ ya, ne da 'yɔ'a guí ɔhmb ɱ ya, pɛ him bi zä, bi 'yɛmp'ɱ y ɱ xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yoh ɱ bi huɛc rá mija'ɱi

25 Ne bi zɔm b ɱ 'b ɱh ra Jesús n'da ra x ɱnbate nija, im bɛni da zä'a ra Jesús, ne bi 'y ɱnni:

—X ɱnbate i, 'bɛ'a sä ga ɔt'ä n'dahma din jagä ra te mazai, bi 'yɛna.

26 —Bɛ'a mam b ɱ ja y ɱn t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

27 Nu'a ra x ɱnbate nija bi 'yɛna:

—I mam b ɱ: “Gam bɛmh b ɱ Oja ra Hmu ngue gátho ma mb ɱih ɱ ne gátho ma teh ɱ, ne gátho ma ts'edi h ɱ, ne gátho man 'yomfɛnih ɱ, ne ga huɛc ma mija'ih ɱ tengu b ɱ nan huɛc zɛhɛh ɱ,” i ɛn rán t'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra x ɱnbate nija.

28 Bi da'a ra Jesús b ɱya:

—Majuani guí ma. Nuya gui 'yɔt'ɱ ne din ja'a ra te mazai, bi 'yɛmbi.

29 Nu ra x ɱnbate nija mi paɖ ɱ mbo rá mb ɱi ngue hinga gue'a mí ɔt'e, ne bi 'yɛmthoho:

—Pɛ to'o ma mija'i'be ga huɛcä, bi 'yɛn'a.

30 Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ne bi 'yɛmbi:

—Nu n'da ran 'yoh ɱ mi 'yo b ɱ ja ra 'yu, bí nɛxp ɱ Njerusalén ní mba b ɱ Jericó. Ne nu'ɱ 'da y ɱ bɛ bi gorpa'y ɱ ne bi ɱnba'a ran 'yoh ɱ, ne gátho ɱ y ɱ pahni mi he bi g ɱspi ne'a rá mbeti. Ne bi zop ɱ nden'y ɱ a ran 'yoh ɱ b ɱya, ɛna da du. 31 Ne bi thop ɱ n'da ra mbäjä, ne bi nu'a ran 'yoh ɱ 'bɛm b ɱ pɛ bi mbäcthoho.

32 Ne'a man'da ran 'yoh ɱ, ra mbɛfi b ɱ ra nija a, bi thop ɱ, bi nu'a ran 'yoh ɱ 'bɛm b ɱ, ne'a bi mbäcthoho tengu bi 'yɔt' ra mbäjä. 33 Pɛ nu'a n'da ran 'yoh ɱ, ra mɛngu Samaria, 'b ɱ mi thop ɱ b ɱya, bi nu mi 'bɛm b ɱ a ran 'yoh ɱ, ne bi huɛc'a. 34 Ne bi xispa ra aceite ne ra vino b ɱ xí ts'ɛrbi, ne bi mbantpa ra 'bɔt'e. Ne bi 'yɛxa rá fani b ɱya, bi zixp ɱ ja n'da ra ngun'oi ne bi jamansu'a.

35 Ne nu'b ɱ mi hyats'i, bi thop ɱ ní mba, ne bi zocpi ts'ɱ ra mbeti a ra mɛngu b ɱ, ne bi xifi di jamansu'a ran 'yoh ɱ, ne da gurpa rá gasto 'b ɱ hin dí gua'a 'b ɱ bá peng b ɱ ní mba, bi 'yɛn'a ra Jesús 'b ɱ mi man ran t'uti.

36 Nub ɱya bi 'y ɱn'na ra x ɱnbate nija:

—Xiya, nda'a nín 'yoh_u bi 'yørpa ran huɛcate rá mijá'íui.

Bi da'á ra xänbate nija:

37 —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a b_uya:

—Ní mba din jab_u gui 'yørpa ni mijá'ih_u, bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta ne ra María

38 Ra Jesús ne' _u yá xädi mi 'yo b_u ja ra 'yu ní mba b_u ja ra hnini Jerusalén, ne bi zøm b_u ja n'da ra hnini guerp_u 'b_u'a n'da ra xisu í Marta a. Ne nu'a ra Marta bi xi' _u din säya b_u ja rá ngu. 39 Ne mi 'b_u n'da rá juhuɛ í María. Nu'a mi hup_u i yá ra Jesús, bi 'yø'a bi man'a. 40 Pɛ nu'a ra Marta, x_un ngu ra 'bɛfi i øt'e. Ne bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí _ura ra güenda 'bɛ'a øt' ma cu, nde'b_u gui xifi di zɛqui, bi 'yɛmbi.

41 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ma z_u Marta, ɛmmɛ guím bɛn'a ni 'bɛfi. 42 Pɛ n'datho a mahyoni x_un ho, ne gue'a bi huan'na ra María, ne njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yɛn'a ra Jesús.

11

Ra Jesús bi xänba yá xädi din yq_u Ojå

1 N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús ne bin yáui Ojå. Ne nu'b_u mi gua'a bin yáui Ojå, n'da rá xädi bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yåhe Ojå tengu thoho ra Xuua bi xänba yá xädi.

2 Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Ngub_u gui mamhb_u 'b_u guí yå_u Ojå:

Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Ne dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'ɛdi ngue di manda ua.

3 Ne dami 'daje ra hme dí homhbe ra pa i ja b_u ya.

4 Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho b_u na punbahe _u i ørcahe ran ts'o. O guí hɛgähe da daje ran ts'o, pɛ dami yånje nangu ran ts'o, gui 'yɛmh_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

5 Ne xø bi xih man'da ran t'uti _u, bi 'yɛna:

—Xi'b_u n'da ran 'yoh_u xtí mba b_u rá ngu n'da rá amigo, made ra xui, ne xtá 'yɛmbi: “Hmiqui ts' _u hyun thuhme, 6 nguetho nu'a n'da ma amigo ja bi zøm b_u ja ma ngu, ne hin'y_u 'bɛ'a ga unni da zi,” xtá 'yɛmbi. 7 Ne xi'b_u xtá 'yɛmp thoho: “Yo gadí paqui,

nguetho ya án th_u't'i ma ngu ne ya dá ohmbe gätho ma t'uhni, ne hingui sä ga ndants'i ngue ga 'da'i,” xtá 'yɛntho. 8 'Bɛ'a hmaha xtá 'yøt'a ran 'yoh_u 'b_u. Nu'b_u hingui pɛs' rá sä di thoqui da 'yäpi, ne guehma da ndants'a rá amigo ne di un'na bi 'yädi, bi 'yɛn'a ra Jesús. 9 In ja b_u 'b_u guí yå_u Ojå, gui thoqui gui 'yå_u ne sä thocua thoho gui hyåmh_u. Thocua thoho gui hyomhb_u ne thocua thoho da zä gui tømhb_u. Thocua thoho guin zohmb_u ne Ojå da xoc'ah_u. 10 Nguetho gätho to'o da 'yädi da hyäni, ne gätho to'o

da hyoni, da d̄ini, ne ḡätho to'o da zofo da xocpi, bi 'yɛna.

11-13 Ne nu ah̄u madague gyá ts'om'b̄äih̄u, x̄inga n'da ah̄u gadí unhd̄u ra poz̄u ni t'uh̄nih̄u 'b̄u i ä ah̄u ra huá, ne x̄ing ra mboz̄u gadí unhd̄u 'b̄u i ä'ah̄u ra do'õni, pe h̄ont'a x̄un ho gadí un ni t'uh̄nih̄u. Ha maguet'a Oj̄a ma Tah̄u 'b̄up̄u mah̄ɛts'i ngue him ba pen'nah̄u rá Hogand̄ahi 'b̄u guí äfa a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ɛmp'a ra Jesús in 'youi ra z̄ithu

14 Ne mi 'b̄up̄u n'da ran 'yoh̄u hingui sä din yá, nguetho madi goreba ra z̄ithu. Ne nu ra Jesús bi hyõn'a thi ra z̄ithu ne bin yá ran 'yoh̄u b̄uya. Nu yu ja'i ɛmme bi hyonya thoho. 15 Pe nu'ũ 'da bi 'yɛna:

—Nuna ran 'yoh̄u sä i h̄on'a thi yu z̄ithu, nguetho gue'a rá hmu yu z̄ithu bi un rán t'ɛdi na, sä ɛn'ũ 'da.

16 Ne nu'ũ mi'da bi z̄ä ra Jesús 'b̄u ya majuañi Oj̄a bi un rá ts'edi, ne bi 'yãp ra hmɛpya mah̄ɛts'i. 17 Pe nu ra Jesús mi p̄arpa yán 'yomf̄eni n'da ngu n'da'ũ ne bi 'yɛmp'ũ:

—Nu'b̄u din heczɛɛ yu ja'i 'b̄up̄u ja n'da ra hnini, ne ba ɛh yán s̄uih̄u, hin da z̄ä din tunhd̄u yán s̄uih̄u 'b̄u. Da mba ma juadi ɛ. Ne ngutho ɛ 'b̄up̄u ja n'da ra ngu, 'b̄u din s̄use ɛ dim 'b̄edi. 18 Ne ngutho rá ts'edi ra z̄ithu, ha da z̄ä din s̄use ɛ ngue di 'b̄eh yá ts'edi, ne sä guí ɛmh̄b̄u, ngue'a rá ts'edi ra z̄ithu a ná h̄on'a thi yu z̄ithu ɛ. 19 B̄e'a ni ts'edi guí ɛmh̄b̄u i

ja ni x̄ädih̄u 'b̄u i h̄on'a thi yu z̄ithu. Guesɛ'ũ i ut ah̄u ngue him majuañi guím mamhb̄u. 20 Nugä dí h̄on'a thi yu z̄ithu nangue rá ts'edi Oj̄a, gue'a ctí p̄ah̄mb̄u ngue ya di manda rá ts'edi Oj̄a ua guí 'b̄uh̄mb̄u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

21 Ne man'da ran t'uti bi ma, ne bi 'yɛna:

—Nu'b̄u 'b̄u'a n'da i ja rá ts'edi ne i ja 'b̄e'a d̄ám f̄ädi x̄un ho b̄u ja rá ngu, hin te da ja. 22 Pe nu'b̄u da z̄õm b̄u n'da ngue man'da i ja rá ts'edi ne da d̄api, da hyãba a nám f̄ädi ne da duspi 'b̄e'a ḡätho i ja b̄u ja rá ngu b̄uya.

23 Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be, man s̄ui'be a. Ne nu'a to'o hingui ɔt' ma 'b̄efi, di japi dim 'b̄e'ũ mi'da.

Rán t'uti ra z̄ithu bá peng b̄u ja rá mb̄ui n'da ra ja'i

24 Ne man'da ran t'uti bi ma, bi 'yɛna:

—Nu'b̄u bi b̄õm b̄u ja rá mb̄ui n'da ra ja'i ra z̄ithu, bin 'yo b̄u ja ra 'yonh̄äi, bi hyoni hap̄u sä dim 'b̄ui, ne nu'b̄u him bi d̄ini, bi b̄ɛnse ba peng mah̄on'a hap̄u mi 'b̄ui.

25 Ne nu'b̄u mi z̄õm b̄u, bi nu njongui 'b̄up̄u, ne ma hoqui x̄un ho. 26 Ne nub̄uya, bi mba bá hom mi yoto yu z̄ithu man'da x̄un ts'o xinda guesɛ'a bin honte, ne ḡätho bim 'b̄uh̄mb̄u b̄u. Ne nu'a ra ja'i b̄uya, bi gohi man'da x̄un ts'o xinda gue'b̄u mi 'b̄up̄u n'datho ra z̄ithu, bi 'yɛn'a ra Jesús 'b̄u mi man ran t'uti. Din ja b̄u ɛ hinga ḡätho rá mb̄ui i ɛc'yɛi.

Ran jaꝓi majuꝓni

²⁷ Gätho na ya ra Jesús ne bi daꝓa n'da ra xisu, bi 'yɛna:

—Majapi'a ra xisu bi te'e, bi 'yɛmbi.

²⁸ Pɛ nu ra Jesús buya bi 'yɛmp'a:

—Pɛ ne'u man'da majapi gätho to'o i øh ráam hman Oja ne i øt'a gätho i mam bu, bi 'yɛmbi.

Yu ts'om'bäi bi 'yäh yu hmɛpya mahɛts'i

²⁹ Bi munts'u yu ja'i bu 'bäh ra Jesús, ne nu ra Jesús bi xi'u man'da ram hma, ne bi 'yɛmp'u:

—Nu'ahu guí 'buhmbu yu pa ja bu ya, gyá ts'om'bäih, guí äju ra hmɛpya mahɛts'i, pɛ hin te ma hmɛpya da 'tut'ahu, pɛ hønt'a n'da ra hmɛpya da 'tut'ahu tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ³⁰ Ne gue'a ra hmɛpya bi 'yøt' ra Jonás, bi baꝓ yu ja'i bu ja ra hnini Nínive majuꝓni Oja bí mbɛhn'na. Ngutho ah, sä guí paꝓhmbu majuꝓni bá pɛngä Oja 'bu gá nuhu 'be'a din jacä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛna. ³¹ Ne dí xi ah, nu'a ra xisu min ts'ut'abi bu Sur, 'dat'a guí ndans'hu a 'bu bin ja ran juꝓnbi 'bu ran zegui. Ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquih. Nguetho nu'a yatho bá ɛhe ngue mín nde da 'yø'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nangue rán 'yomfɛni bi und Oja, pɛ nu ah, hin guín nde guí 'yøhmbu a dí mangä ngue dí 'buhmbu ua. Pɛ nugä man'da i ja rá ts'ɛdi mam hmangä xinda

gue ra Salomón, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³² Ne xø bi 'yɛna:

—Ne'u mi 'bu bu ja ra hnini Nínive 'dat'a guí ndans'hu u 'bu bin ja ran juꝓnbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquih, nguetho nu'u 'bex bi päh yá mbui 'bu mí 'yø'a bi man'a ra Jonás, pɛ nu ah, xø hin guín nde guí päh ni mbuih nangue ni ts'oquih. Ne nugä, man'da xun hɛts'i mam hmangä xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu'a dá paꝓhmbu rán nequi Oja

³³ Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pɛ njon di søc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di cøt' pu ja ra huada. Pɛ i tixpu ja ra mbøxasibi, ndepe di yot'i gätho to'o ba ɛhe. ³⁴ Gue'a ni däh di ja ah guí hyanthu ran nequi. Nu'bu xun ho ni däh, guí hanth xun ho ran nequi, ne nu'bu hingui ho ni däh, xum 'bexuitho bu guí hanth. ³⁵ Ne ngutho ni mbuih di ja ah guí paꝓhmbu rán nequi Oja. Nu'bu i hon ni mbuih rán ho Oja, i ja ah ran nequi 'bu, nu'bu hin'na, sä guí ɛmhbu i ja ah ran nequi, pɛ hønt'a ra 'bexui i ja ah. ³⁶ Nguetho hønt'bu guín ndehu bu ni mbuih, di 'uec'ahu ra 'bexui a Oja ne di 'da ah rán nequi, ne nubuya guí 'yøth tengu'bu gyá sibih ne guí 'yuth mi'da rá 'yu Oja, tengu ra nyot'i di yorpu ni mba n'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nura Jesús bixi'u yu fariseo ne yu xänbate nijä maxøts'e thoho iyä'u

37 Ne nu'bu mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihme a ra Jesús, ne bi mba bin sihmeu. 38 Ne nu ra fariseo bi nu him bin xu'ye ra Jesús, tengu i man yún t'édizehé yu fariseo, ne bi hyonya thoho. 39 Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu ahü gyú fariseohü, guí pethü xün ho ni jä'ihü, pe guexta'a xün ts'o ni mbüihü. Hønt'a ran ts'iyate guím bémhbü, gyú ts'om'bäi thohohü. 40 Xøgue, xam me tho ni mbüihü. Nu Ojä i pädi 'be'a gadí jafü ni jä'ihü, pe ne'a ni mbüihü i pädi 'be'a im bëni, nguetho Ojä gätho bi zän'dü, bi 'yëna. 41 Pe nu'bu gui huçc ni mijä'ihü ne gui fäxhü, da fäh püya mahoqui ni mbüihü.

42 Í huçhi maha ahü, gyü fariseohü, nguetho guí haxhü bu ja ra nijä a ná 'det'a yú 'yëthi yu tühü bi bøxpu ja ni huçhihü, pe go hin gá 'yøthü a man'da in nde Ojä ngue 'da xquín numanhohü ni mijä'ihü ne xquí huçjü ü. Guehya nde'bu man'da gui 'yøthü, madague'bu gui thoqui gui 'yøthü ü mi'da. 43 Huçhi maha ahü, gyú fariseohü, xmmé guí homhbü ngue da hnumansu ahü bu ja ra nijä, ne gadí hohü yün zengua 'bu guí 'yohü bu ja ra täi. 44 Í huçhi maha ahü, nu'ahü tenguthoho n'da ran 'yägü hingam fädi, ne nu'a da thopü hin da bädi o bu xu 'ya. Ngutho ahü, im bën yu

jä'i ngue xün ho ahü, pe him majüani.

45 Ne mi 'bupü n'da ra xänbate nijä, ne bi 'yëna:

—Nu'igrá Jesús, gra xänbate i, xmmé gadí ünga ma mbüihe a gá ma, bi 'yëmbi.

46 Bi dät'a ra Jesús:

—Ne ahü, gyü xänbatehü, í huçhi maha ahü, nguetho xmmé xün hëi a gá hyuspahü yün t'ëdi ra Moisés ngue guí xihmbü yu jä'i da 'yøt'e, pe nuse ahü xingui ts'ü guí øthü a guí xihmbü da 'yøt'ü.

47 Í huçhi maha ahü, guí hocpahü yú jädon'yägü ü yú pøngahyü Ojä bi hyo'ü nim bombøtahü, ngue guí nde da 'yën'ahü yu jä'i xün ho ahü.

48 Pe gue'a gní 'yuhmbü ngue guín numanhohü yün t'øt'e ü nim bombøtahü, bi hyo'ü yú pøngahyü Ojä ne go gadí hocpahü yú jädon'yägü bi 'yo ü.

49 Pe nu Ojä i pädi 'be'a gätho din ja, janangue'a bi 'yëna: “Ga pëhdä ü ma pøngahyü, ne'ü mi'da da mam mam hmangä. Nu'ü 'da da tho, ne nu'ü 'da da t'ethoho,” bi 'yën Ojä. 50 Janangue'a gue'a ctí nuhü rán ts'embi Ojä nangue gätho yú pøngahyü Ojä ne yám 'bëhni bi mba ntho gue'bu go rá mbüdi ra ximhäi. 51 Nu rá mbüdi ra Abel bi tho asta gue'bu ne'a ra Zacarías bi tho bu mbo ra dänijä, tengu thoho 'bu ni ts'oquihü a gätho í tho'ü yú pøngahyü Ojä, ne gue'a dí ün'nahü a.

52 Í huçhi maha ahü gyü xänbatehü, guí pähmbü 'be'a nam bøn'a rá hman Ojä pe

hinga gue'a guí xānbah_u y_u ja'i. Him majuḡni guí tēnhd_u a nē hín gadí jaf_u da dēn'd_u in nde da dēnni, bi 'yēn'a ra Jesús. 53-54 Nē bi bōm b_u ra Jesús b_uya. Pē nu y_u xānbate nijā nē y_u fariseo ēmmē bin cuē, nē xō bi d_u'mi ēmmē bi 'yān y_un t'ānni, ngue i honi 'bēp_u dí yap'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi ma 'bē'a din ja to'o i mam maxōts'e thoho

¹ Nē bim pēti b_u 'b_uh ra Jesús x_un ngu y_u ja'i, nē ēmmē din tōnthoho. Nu ra Jesús bi 'yēmp_u y_u xādi:

—Gam fāhmb_u nangue y_u ixi y_u fariseo ngue hin gui tēnbah_u y_un t'ōt'e, ēna x_un ho b_u na hnu_u pē n'dan'yo thoho im bēn y_u mb_ui. ² Hin gui 'yōth_u tengu_u nguetho gātho 'bē'a im bēm b_u mbo rá mb_ui n'da, da fādi. Madague'b_u ēn_u njon da bādi, pē guehma din c'ā y_u ts'oqui. ³ Nē gātho a i man'a n'da b_u njongui øde, da hmam b_u 'b_uh y_u ja'i. Nē gātho i mam mant'āgui n'da b_u ja rá ngu, da fāp_u 'b_uh y_u ja'i, bi 'yēmp_u y_u xādi ra Jesús.

Gui suh_u Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús

⁴ Nē xō bi 'yēna:

—Nu'ah_u, ma amigo ah_u, o guí suh_u u in nde da hyo ah_u. Nu'ah_u, s_u da hyo'a ni ja'ih_u pē hin'y_u 'bē'a man'da i s_u da 'yōt'e. ⁵ Ga xi ah_u to'o a gui suh_u. Dami suh_u Ojā nguetho nu'a, i s_u da hyo ah_u nē i ja rá ts'ēdi da 'yēnt'ah_u b_u ja ran

unbi mazāi. Majuḡni dí xi ah_u, jatho gui suh_u Ojā.

⁶ Nē njom man'da gui suh_u. Guim bēmhb_u y_u doja, ts'utho di muui, hōnt'a z_u yocentavo di muui u c_ut'a ndoja, pē guexta'a i pa mfēni u, Ojā im bēn'ah_u. ⁷ Nē nu ah_u man'da dí mu ah_u xinda gue y_u doja b_u ní bēn Ojā, nē asta i paḡi hangu na ngu i ja ni xtāh_u. Janangue'a o guín suh_u.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸ Nē man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Majuḡni dí xi ah_u, gātho to'o hingui su da mangua ja ra hāi gue i paḡui, nugā, ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, ga mam b_u ja y_u hmi y_um 'bēhni Ojā, gue dí paḡā u. ⁹ Pē nu'a to'o da gōngā ua ja ra hāi, nēcā ga cōngā b_u mahēts'i a.

¹⁰ Nu'a to'o di c'āman'ugā nguecā ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, s_u da mba ma punbi 'b_u da bēn'a bi ma. Pē nu'ah_u to'o di c'āman'ah_u rá Hogandāhi Ojā, hin'y_u rá punbi u.

¹¹ Nu'b_u pa ma yap'i'ah_u nē da ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ng_urpi ja ra nijā o guep_u 'b_uh y_u zē'mi nē y_u ts'ut'abi, pē o ēmmē guím bēmhb_u 'bē'a s_u gui mamhb_u 'b_u da mba ma juḡnni ah_u, ¹² nguetho nu'b_u gām 'bāhmb_u b_u ja rá hmi u, nu'a rá Hogandāhi Ojā 'bex di bēn'nah_u gui mamhb_u, bi 'yēn'a ra Jesús.

Rán t'uti ra mēmbeti bi bēnsē 'bē'a da hyoni

13 Ne nu'bu min ya'a ra Jesús, mi 'bä inde bu 'buh yu ja'i n'da ran 'yohu, ne bi 'yembi:

—Xänbate i, dami xih man 'yohu da xegäts'u ra häi bi zoh ma ta'be.

14 Nu ra Jesús bi 'yena:

—Nu'i, grän 'yohu, hin dra ze'migä ngue ga øt'ä a guí ma, bi 'yembi.

15 Ne xø bi 'yemp'u 'buru:

—Dami jamansu ni mbuihu hin din ja ahü ran 'yaya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da däm 'bu'a n'da, madague'a xun ngu i ja.

16 Ne nubuya, bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'yemp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu ra membeti. Ne nu'a rá häi emme xun ho, ne xun ngu 'be'a gätho bin ja bu. 17 Ne nu'u yá ngump'e'ts'i, emme bi yudi ne bi bongthoho 'be'a mi ja bu ja rá huähi. Ne nu'a ran 'yohu buya, bi bēni 'be'a sä da 'yøt'e.

18 Ne bi bēnse: “Nuya, ga xo't' ma ngump'e'ts'i ne ga høh mi'da xun ndoho, n'dahma din ja hapu ga pe'ts'ä 'be'a gätho i jagä. 19 Ne nubuya, dam 'batho, hønt'a dí hyu ma mbui ga øt'ä,” bi 'yēnse ran 'yohu. 20 Pe nu'a Ojä bi 'yemp'a: “Nu'i, hin guí paði 'be'a guím ma, nguetho nán xui ya guí tu. Ne to'o hmaha da gohmi 'be'a gätho guím bēni gui hyonse,” bi 'yembi, bi 'yēn'a ra Jesús.

21 Ngubu din ja gätho yu 'yaya, ngue'a hønt'a i ja ua ja ra ximhäi im bēni, pe hinga gue'a rá mbeti dí yanba yá te u, bi 'yēn a ra Jesús.

Nu Ojä di jamansu yá t'uhni

22 Ne nubuya, bi 'yemp'u yá xädi:

—'Yo emme gui hädumbuihu 'be'a gui sihu ne 'be'a gui hyehu. 23 Ne man'da xun ho guim bēmhbü ni tehu xinda gue nin sihmehü, nguetho man'da di muui ni tehu, ne'a ni ja'ihu man'da di muui xinda gue ni hehu. 24 Damin 'yomfēnihü ts'u 'be'a i øt' yu ca. Nu'u, hingui øt' yá huähi ne hin te i pe'ts'i 'be'a i honi, pe nu Ojä di jamansu'u. Pe man'da di jamansu ahü Ojä xinda gue yu doja, nguetho man'da di mu ahü. 25 Nte sä gui tünsehü, xinga gue nin sihmehü, xinga gue ni hehu, xinga gue ni tehu, gue gam 'bühmbü ua nya'a thoho. 26 Janangue'a hin gui hädumbuihu nte di muui.

27 Dami nuhu yu døni. Hin te má 'befi i øt'e, pe guehma i te. Ne nu'a ra ts'ut'abi Salomón mi he rá pahni mahotho ne xum hmadi. Pe nu yu døni man'da mahotho xinda gue rá pahni mi he ra Salomón. 28 Nu'a Ojä di jamansu yu døni ne di japi din te, madague n'da pa thoho i døni. Xi ahü, ha hin guím bēmhbü ngue man'da xun ho di 'da ahü Ojä. Xøgue ts'utho guí εc'yēihu. 29 Janangue o guí hädumbuihu 'be'a gui sihu n'da pa ngu n'da pa, 30 nguetho nu'u hingui εc'yēi Ojä, gue'a i øt'u. Pe nu'ahü ni Tahü 'buru mahēts'i i paði 'be'a gätho guí homhbü. 31 M'bet'o thoho guin unsehü di manda ahü rá ts'edi Ojä, ne nubuya di

'da ah_u Oja 'be'a gätho gui homh_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o di mɛmbeti b_u mahɛts'i

³² Xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suh_u, madague'a hingui ngu ah_u, nguetho i hu rá mb_ui Oja ngue ya gui 'b_uhmb_u b_u di manda rá ts'ɛdi. ³³ Dami päh_u 'be'a i ja ah_u, gui unhd_u y_u hyoya, nɛ din ja ah_u x_un ngu b_u mahɛts'i. Nub_u, nte dim 'bɛp_u nɛ njam'b_u din thegue, hingui sä n'da ra bɛ da y_urp_u, xinga gue' y_u zu'uɛ. ³⁴ Nu'b_u guecua ja ra ximhäi i ja 'be'a pɛ'ts'a n'da, hønt'ua im bɛn'a n'da, nɛ nu'b_u guerp_u mahɛts'i, guerp_u im bɛn'a n'da b_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thø'mi x_un ho

³⁵ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami tøgbah_u nɛ gan säh_u tengu'b_u i sø ni sibih_u. ³⁶ Tengu i øt' y_u 'yɛhɛ 'b_u i tøm'b_u yá hmu da mbeng b_u xín sihme b_u ja ran thəti, n'dahma 'bex da xocpa n'dihi 'b_u bi zofo. ³⁷ ɛmmɛ din johya ɛ bi dø'mi, nguetho da xi'ɛ da hyup_u ja rá mɛxa, go guesɛ'a ra hmu din 'yɛhɛ b_uya, ngue da 'uini'ɛ yá 'yɛhɛ. ³⁸ Din johya ɛ bi dø'mi madague'a made nxui uague t'uxuditho 'b_u bi zøh ra hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yoh_u 'b_u xtám bədi 'be'a ní pa da y_urp_u ra bɛ b_u ja rá ngu, xtán dø'mi, hin di japi da fɛpi 'be'a pɛ'ts'i. Pɛ hingui pədi 'be'a ní pa da y_urp_u ra bɛ, janangue i tøm'i gätho y_u pa. ⁴⁰ Ngutho ah_u gui tøgbah_u nguetho hin gui pəhmb_u 'be'a

ní ora ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Rán t'uti y_u 'yɛhɛ x_un ho nɛ'a hingui ho

⁴¹ Nu'a ra Pedro b_uya, bi 'yänni 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, ha høngdähe gui xije ran t'uti, uague gätho ɛ mi'da gui xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi dəti:

—Nu'a ra 'yɛhɛ x_un ho, nɛzi i øt' rá 'bɛfi x_un ho, nɛ di manda b_u ja rá ngu rá hmu, nɛ di darpa yá mi'yɛhɛh_u. Nɛ nu'b_u bi zø'n ra ora din sihme ts'ɛ yá mi'yɛhɛh_u, i 'uini x_un ho. ⁴³ Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ, da dɪn'a rá hmu b_u dim pɛh 'b_u bi zøhø, da nu ran johya a b_uya. ⁴⁴ Nguetho majuəni dí xi ah_u, nu rá hmu di un man'da ra 'bɛfi ngue di manda b_uya 'be'a gätho i pɛ'ts'i. ⁴⁵ Pɛ nu'b_u n'da ra 'yɛhɛ im bɛnɛ him ba ɛ'a n'dihi rá hmu, nɛ di d_u'mi di ɛnba yá mi'yɛhɛh_u, madague y_u xisu o gue y_un 'yoh_u, nɛ i sihmezɛhɛ nɛ i mi-hni, ⁴⁶ ts'ɛrp_u thoho ba ɛh rá hmu nɛ bi dɪn'a rá 'yɛhɛ b_u hin di jamansu rá 'bɛfi, nɛ da z_u'a rá 'yɛhɛ b_uya. Nɛ da hyøn'a thi, nɛ da 'yɛmbi nte rán jai a. Nɛ da mbɛnp_u ba nu ran ɛnbi b_u 'b_uh mi'da guexta'a him bi 'yøt'a xí sifi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁷ Nɛ man'da ran t'uti bi xi'ɛ, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ra 'yɛhɛ 'b_u mi bədi 'be'a in nde rá hmu, nɛ him bi 'yøt'e, pɛ x_un ɛ tho ram fɛi din jap'a. ⁴⁸ Pɛ nu'a n'da ra 'yɛhɛ 'b_u hingui pədi 'be'a in

nde rá hmu, ne him bi 'yõt'a i numanho rá hmu, pe ts'utho ram fei din jap'a. Nu'a to'o bin japi da badi xan ngu, jatho da 'yõt'e xan ngu. Ijatho da 'yõt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da badi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Din ja yan heque

49 Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nugä bá ɛcä, pe hinga gätho yu ja'i da numanhogui, janangue din su'u 'da. Pe guexta'a hinga nan ja xan ho. 50 M'bet'o ga nu xan ngu yan unbi, ne nu'bu bi zøn ra pa din ja'a dí m ma, n'da ran unbi xan utho ga nugä buya. Ne xan ho 'bu ga nu n'dihi. 51 Pe o guí ɛmhbu din he yu sui ngue bá ɛcä ua, pe man'da din ja yu sui. 52 Nuya din hec yan 'yomfɛni u 'bu pu ja n'da ra ngu. Tengu'bu hyu'u 'bu pu da dengui, yoho u hin da dengui. 53 Ne din hec yan 'yomfɛni yan 'yohu ne din sahmbu yá ts'ant'u nanguécä. Ne yu xisu din sahmbu yá t'ixu ne din sahmbu yá ts'ihue, hinga 'da'angu da bɛmhbu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yu ja'i him bi ba'a rá hmɛpya ra Jesús

54 Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bu guí nuhu n'da ra güi ní bøxpu ní yuh ra hyadi, guí ɛmhbu din 'ye, ne din 'ye buya. 55 Ne nu'bu guí nuhu ba ɛh ran dahi bu sur, guí ɛmhbu xtám pa ra pa buya, ne xtám pa buya. 56 Maxøts'e tho guím mamhbu, guí pa hmbu 'be'a din ja ra pa, pe ne hin guí

pa hmbu 'be'a ní hmɛpya guí nuhu ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazɛhe nin sui hu

57 —Hanja ngue hinguí sã gan 'yomfɛni 'be'a xan ho guí 'yøthu, bi 'yɛn'a ra Jesús. 58 Nu'bu 'bu'a n'da da zix ah bu 'buh ra ze'mi in nde di yap'ahu, nu'bu gá mbɛ bu 'yu, gan hocuazɛhehu bu 'yu. Nu'bu hin'na, guehma guí sømmi bu 'buh ra ze'mi, ne di manda da jo ah. 59 Ne hin da zã guí pømhbu bu asta gue'bu go gá juthu gätho bi zãnni guí juthu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Hnɛhi thoho di pãh rán 'yomfɛni n'da

1 Ne bi si'a ra Jesús 'be'a xí t'ørpa 'da yu mɛngu bu Galilea ne bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'u 'da nu'bu mim bøx yá 'bøts'e bu ja ra danija Njerusalén, bi 'yɛmbi.

2 Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ha guím bɛmhbu man'da i ja yá ts'oqui u to'o bi mba ntho xinda gue'u mi'da yá mɛnguhu. 3 Pe hin'na maha. Pe dí xi ah, ngub u dín un'nah. Guí nuhu ran ts'ɛmbi mazai 'bu hin guí pãh nin 'yomfɛnih. 4 Ne'u 'de'ma hyato bi du bu Siloé 'bu mi yøt' ra jado, ha guí ɛmhbu man'da mi ja yá ts'oqui u xinda gue'u mi'da 'bu pu Jerusalén. 5 Hin'na maha, ne ngutho ah guin nuhu ran unbi 'bu hin guí pãh nin 'yomfɛnih, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmεpya ra za him bin zᵇh yán dāt'o

⁶ Nε nubuya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yεna:

—Mi 'bᵇa n'da ran 'yohᵇ mi ja n'da rá huḡhi. Nε bi 'yεt'a n'danza ra higo. Nε mi pa ran 'yohᵇ da nu 'bᵇ di zᵇpᵇ yán dāt'o, pε xínga n'dandj bin zᵇh yán dāt'o ra higo. ⁷ Janangue bi zon'na rá mbεfi bᵇ ja rá huḡhi nε bi xifi da 'yεxa ra za: “Nuya, ná hyu jεya ya ngue dí tᵇmi din ja yán dāt'o na ra za, pε hin te i zᵇdi. Dami 'yεx ya, ndetho í sᵇnba yú dehe ra häi a ra za,” bi 'yεmbi. ⁸ Pε nu'a rá mbεfi bi 'yεna: “Dím 'bäpᵇ man'da jεya, ga zᵇnspa ra häi bᵇ rán dai, nε ga ponbä xᵇn ho yᵇ häi. ⁹ Xᵇhma din zᵇh yán dāt'o bᵇya. Pε nu'bᵇ hin din zᵇdi, ga εxä 'bᵇ,” bi 'yεn'a ra mbεfi bᵇya, bi 'yεn'a ra Jesús 'bᵇ mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbεdi xisu

¹⁰ N'da ra pa ran säya bᵇya, min xānbate bᵇ ja ra nijä ra Jesús. ¹¹ Nε mi 'bäpᵇ n'da ra xisu ngue ná 'de'ma hyäto jεya madi ᵇnba ra zjthᵇ, him madi japi di juḡn rá jḡ'i. ¹² Nε nu'bᵇ mi nu'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, ya bi zä ni jḡ'i ya, bi 'yεmbi.

¹³ Nε bi mba nthädi ra xisu bᵇya, bi dä'a ra Jesús, 'bex bi juḡn rá jḡ'i a bᵇya. Nε nu'a ra xisu bi 'yεspa Ojḡ. ¹⁴ Pε nu'a ra ngᵇrpi bᵇ ja ra nijä εmme bin cuε nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra jḡ'i ra pa ran säya. Nε bi 'yεmp'ᵇ mi 'bᵇpᵇ:

—Nts'änni 'dato pa gam pεhmbᵇ n'da semana, nε gue'ᵇ yᵇ pa gua εhmbᵇ ngue din hoc'ahᵇ ua, pε hinga gue ra pa ran säya gua εhmbᵇ da mba ma hoc'ihᵇ ua, bi 'yεn'a ra ngᵇrpi bᵇ ja ra nijḡ.

¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yεna:

—Xi ahᵇ, ha hin guí xoju nin dḡnihᵇ nε guí sixhᵇ bᵇ ja ra dehe madague ra pa ran säya. ¹⁶ Nε mi 'bäcua n'da ra xisu rá m bom'bεto ra Abraham, ná 'de'mahyḡto njεya madi ᵇnba ra zjthᵇ tengu'bᵇ án thu't'i, nε guí εmhᵇ hinguí ho ngue dá xocpä a nangue rá ts'edi ra zjthᵇ, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁷ Bin hεtho ᵇ yán suiᵇ ra Jesús bᵇya, nε bi mbεs' yú sä. Pε nu'ᵇ yᵇ jḡ'i bin johya 'bᵇ mi nu yḡn t'ᵇt'e nuixte bi 'yᵇt'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hmudä ra mostaza

¹⁸ Nε xᵇ bi 'yεn'a:

—'Bε'a ní hmεpya sä ga xi ahᵇ ngue ga ut'ahᵇ 'bεpᵇ ní manda rá ts'edi Ojḡ ua. ¹⁹ Nu'a, tengu rá hmudä ra mostaza. Zᵇ ts'ᵇ 'bᵇ xᵇ 'boni, pε nu'bᵇ xᵇm bᵇts'e, i te tengu n'da ra za, nε yᵇ doja i ᵇt' yú 'bafi bᵇ ja yú 'yε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti rá íxi ra thuhmε

²⁰ Nε xᵇ bi 'yεna:

—'Bε'a man'da ra hmεpya sä ga xi ahᵇ ngue ga ut'ahᵇ 'bεpᵇ ní manda rá ts'edi Ojḡ ua. ²¹ Nu'a, tengu ra íxi 'bᵇ din jap'a ra jᵇni, nε gätho bi nden'a ra jᵇni bᵇya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'utiira goxthi xən ts'it'i

22 Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba b_u Jerusalén, nε bi xänba y_u ja' i b_u ja y_u hnini bi thogui. 23 Nε nu' u 'da y_u ja' i bi 'yänni:

—Ha hin ε ngu' u y_u ja' i dim pøhø, gue da mba nhyani, εn' u.

24 Nu' a ra Jesús bi dāti:

—Nu' a ní y_ut' a n' da b_u mahεts' i, tengu n' da ra goxthi xən ts'it' i. Dami hyomb_u gui c_uth_u b_u, nguetho dí xi ah_u, da zøn ra ora xən ngu da nde da y_ur_u, pε ya him man zä. 25 Nguetho da zøn ra ora da gut ra goxthi ra Hmu, nε dim 'bäp_u thi u 'da da zo' a, da 'yεmbi: “Ma Hmu i, dami xogahe.” Pε nu' a ra Hmu da 'yεmda' u: “Hin dí p_u ah_u,” da 'yεmbi. 26 Nε nu' u da 'yεn' u: “Pε dán sihme_u, nε gá xängahe b_u ja ma hninihe,” da 'yεmbi. 27 Pε nu' a ra Hmu da 'yεna: “Pε dí xi ah_u, hin dí p_u ah_u, ní mbähä b_u, hin da zä gui c_uth_u ua, gyá ts'om' b_uih_u,” da 'yεmthoho u.

28 Nε εmme da bεndumb_u i b_u dim 'bäp_u thi b_u di manda rá ts'edi Oja. Nε din zom b_u di cuxt' p_u yá ts' i u nanguε ran unbi da nu b_u. Nε da hyant' a ra Abraham 'b_ur_u mbo, nε ra Isaac, nε ra Jacob, nε gätho mi' da yá pøngahyā Oja, 29 nε da hnu u xən ngu mi' da y_u ja' i ngue bi nεxp_u gä na nguni ra ximhäi i hup_u di manda rá ts'edi Oja. 30 Nε dí xi ah_u, to' o εna i 'bet' o ua, dim 'bejua b_u u, nε nu' u t' εmbi i 'bejua ua, dim 'bet' o b_u u, bi 'yεn' a ra Jesús.

Ra Jesús min nde xti huεc' u
'b_ur_u Jerusalén

31 Nu' b_u mi man' a ra Jesús, bi zø' i 'da y_u fariseo nε bi 'yεn' u:

—Nde' b_u gui pøn' a n' dihi ua di manda rá ts'edi ra Herodes, nε in nde da hyo' a i.

32 Bi dā' a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyäte a. Ní mbähä gui xihmb_u ngue nuya nε nixudi ga thoqui ga øt' ma 'bεfi, ga høn' a thi y_u zīthu, nε ga hoc y_u hyεnni b_u ga thogui. Nimani b_uya ga juacä ma 'bεfi, gui 'yεmf_u, bi 'yεmbi. 33 Nuya, nε nixudi, nε nimani dan 'yogä, i jatho ga søm b_u Jerusalén, nguetho guerp_u i tho b_u yá pøngahyā Oja, bi 'yεn' a ra Jesús.

34 Nε εmme bi du rá mb_ui ra Jesús nanguε' u i 'b_ur_u Jerusalén, nε bi 'yεna:

—Nu ah_u gy_u mεnguh_u Jerusalén, gui hoh_u yá pøngahyā Oja, nε gadí bat' adoh_u u bí pεn' nah_u Oja. Hangu y_u pa dá nde ga jamansu ah_u tengutho n' da ra c' u' øni i comp' yá b_uasi 'b_u xən de, pε nu ah_u hin gá ndeh_u. 35 Nuya njon da mbäh ni hninih_u nε hin din ja ah_u rán j_upi Oja. Nε dí xi ah_u, hin gui nuj_u mahøn' a jague' b_u bá εcä mahøn' a. Nε nu' b_u gá nuj_u, gui 'yεnj_u: “Maj_upi a bá εhe nanguε rá thuhu ra Hmu,” gui 'yεnj_u, bi 'yεn' a ra Jesús 'b_u mi 'yεmp' u y_u mεngu b_u Jerusalén.

14

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da xan nden rá ja'i

1 Nu n'da ra pa ran säya, bi mba bán sihme bu rá ngu n'da ra ngarpa fariseo a ra Jesús. Ne gátho i 'bupu ja ran sihme emme bi d'omi da nu 'be'a da 'yot'a ra Jesús. 2 Nguetho mi 'bupu n'da ran 'yohu xu nden rá ja'i. 3 Ne nu'a ra Jesús bi 'yán'du yu fariseo ne yu xänbate nijá buya:

—Ha din theui yun t'edi 'bu di hoc'a n'da ra hyenni 'bu ra pa ran säya, xn'a.

4 Pe xinga n'da'u bi dat'a. Nu ra Jesús buya, bi hoc'a ran 'yohu ne bin 'yehmi. 5 Ne nubuya, bi 'yemp'u yu fariseo ne yu xänbate nijá:

—Xi'bu n'da ahü, 'bu xtan däh nin danihu ogue ni buruhü bu ja ra hyähäi a ra pa ran säya, ha hin guí jaxhu madague ra pa ran säya, bi 'yén'a ra Jesús.

6 Pe xinga n'da bi zä bi dadi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zehé n'da

7 Nu ra Jesús buya, bi nu'u 'da i hon yün thuts'i, in nde 'darpü da hyuhmbü u i pa nt'epsi bu ja ran sihme, ne bi 'yena:

8-9 —O guí homhbü ngue 'darpü guí hyuhmbü u ja yú ts'edi, nguetho nu'bu 'darpü guí huhmbü u, xi'bu da zom bu n'da ngue man'da da t'epsi, ne da xi ahü ra mengu bu, “Gui ndanjü nguetho rán säui da hyupü na,” da 'yén'ahü. “Bá huhnü,” da 'yén'ahü, ne emme guí pes' ni sähu buya.

10 Man'da xun ho gui hyuxhu bu ma'ueni ts'u 'bu gá cäthü bu ja ran sihme, ne nu'bu bi nu ahü ra mengu bu, da xi ahü: “Amigo ahü, ba xhmbü ua, gui hyuxhu ua man'da xun ho,” da 'yén'ahü. Ne gátho'u 'bupü da numanho ahü buya, bi 'yén'a ra Jesús. 11 Nguetho gátho'u din 'yexehé, da zon ra pa da go'ahäi. Pe gátho to'o hin din 'yexehé, da zon ra pa da t'epsi, bi 'yén'a ra Jesús.

12 Ne xö bi 'yén'a ra Jesús, bi 'yemp'a ra mengu bu:

—Nu'bu gui 'yot'a n'da ran sihme, o guí zon'du ni amigo, xinga gue'u ni cu, xinga gue'u ni meni, xinga gue'u yu membeti guin tot'am'baihu, nu'u, m'bejua da zix'i i gan sihme, tengu gá 'yörpe. 13 Pe nu'bu gui 'yot'a n'da ran sihme, dami zon'du yu hyoya, ne yu mbedi, ne yu dogua, ne yu xädä, 14 ne di jap'ahü Ojä buya. Nguetho nu'u, hin da zä di co'ts'a'i 'be'a gá 'yörpa u. Pe Ojä di co'ts'a 'bu bi zon ra pa da xox'u yú 'yéc'yéi xun du, bi 'yén'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dānsihme

15 N'da ran 'yohü mi sihme bu, 'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Majapi gátho to'o din sihme bu di manda rá ts'edi Ojä, bi 'yén'a ran 'yohü.

16 Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangue'u to'o njuantho din sihme bu di manda rá ts'edi Ojä, ne bi 'yemp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohü bi 'yot'a n'da ra dānsihme, ne

εμμε xun ngu u bi xifi din sihme bu. ¹⁷ Ne nu'bu mi gua'a bi hoc ran sihme, bi mben'na ra 'yehε da xi'u 'bex ba εhe. ¹⁸ Pe gätho u bi ma hingui sä da mba. Nu n'da ran 'yohu bi 'yεna: “Nugä ja dá tängä n'da ma huahi, jatho ga mba ba nugä. Dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yεn'a n'da. ¹⁹ Ne nu'a man'da ran 'yohu xø bi 'yεna: “Nugä ja dá tängä cut'a pare yu mbændani, jatho ga säpi ga pepi, dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yεn'a man'da. ²⁰ Ne xø man'da buya bi 'yεna: “Ja dá singä n'da ma xisu ne hingui sä ga mba bu,” bi 'yεn'a.

²¹ Nu'a ra 'yehε buya, bi mbengbu ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gätho bi man'u yun 'yohu. 'Bex bin cue'a rá hmu buya, ne xø bi mbenh mahøn'a ngue da mba n'dihi bu ja yá 'yu ra hnini, ne ba si'u yu hyoya, yu mbedi, ne yu xädä, ne yu dogua da diim bu, ba εhe din sihme. ²² Nubuya, nu ra 'yehε bi 'yεmp'a rá hmu: “Bucua ya bá sigä ya, pe him bi yuh ni ngu.” ²³ Nu rá hmu buya, bi 'yεmbi: “Ní mba bu ma'ueni ts'u ra hnini, ne dami 'yørpa ts'edi ba ε'u hont'a go to'o gui tim bu 'yu, da yuh ma ngu. ²⁴ Pe xinga n'da ran 'yohu rá mbadi dá zohndä da zi na man sihmeägä,” bi 'yεn'a rá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Bi ma nanguε'u t'εmbi hin yün sähu, pe man'da go da yurpu di manda rá ts'edi Oja u.

Da nu yun unbi to'o da

den'na ra Cristo

²⁵ Ne xun ngu yu ja'i mi ten bu 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús buya, bi nyεgui ne bi 'yεmp'u:

²⁶ —To'o gätho in nde da dengui, jatho man'da xun ngu da bεngä xinda guepu nam bεn'a rá ta o gue rá mbe, ogue rá xisu, ogue yá t'uhni, o gue yá cu. Jatho man'da da bεngä xinda guepu nin huεczεhe. Nu'bu hin'na, hin da zä da dengui. ²⁷ Ne to'o gätho hin da hyät yun unbi, ngue i su da tho 'bu da dengui, hin da zä da dengä u.

²⁸ Ne 'be gan 'yomfεnihu ts'u 'bu gui hyäthu gui tengahu, tenguthoho n'da ran 'yohu 'bu da 'yεna da hyøh rá ngu. ²⁹ M'bet'o din 'yomfεni 'be'a da 'yøt'e, nu'bu hin'na, ts'urpu thoho hinga xøt'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'i buya da den-thoho, ³⁰ ne da 'yεn'u: “Nuna ran 'yohu bi du'ma rá ngu, pe hinga xøt'a bi juadi,” da 'yεn'u, bi 'yεn'a ra Jesús. ³¹ Ne ngutho n'da ra ts'ut'abi 'bu i 'bu'i 'det'a mahuahi yá dofui, pe m'bet'o din 'yomfεni 'bu da zä din tunhui a man'da ra ts'ut'abi 'bu'i 'däte mahuahi yá dofui. ³² Ne nu'bu im bεni hingui sä da dapi, pe da mbehna n'da rá m'behni da 'yän 'bu da zä din hocpadahu.

³³ Ne ngutho ahu, pe jatho 'be gan 'yomfεnihu 'bu da zä gui 'ye'ts' ni pähä zεhehu, ne him man guim bεmhbu 'be'a i ja ahu, jananguε da zä gui tengahu buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hingui ho ra ɥ 'bɥ di 'bɛh rán ho

³⁴ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu ra ɥ mahyoni a, pɛ nu'bɥ di 'bɛh rán ho, hin'yɥ 'bɛ'a din hogui. ³⁵ Nɛ nte da mbɛfi, xínga gue ra hái sá di hoqui, nɛ da mba ma bɥnt'i thofo. Guín jahɥ bɥ 'bɥ hin'yɥ nin hohɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

15

Ran t'uti ra dɛ'yo bim 'bɛdi

¹ N'da ra pa, xɥn ngu yɥ hyaçahái nɛ mi'da yɥ ts'om'bái bim pɛti bɥ, da 'yɔde 'bɛ'a i man'a ra Jesús. ² Janangue'a nu'ɥ yɥ fariseo nɛ yɥ xánbate nijá bi c'aman'ɥ ra Jesús, nɛ bi 'yɛn'ɥ:

—Hingui ho ɔt'na ran 'yohɥ, nguetho i yáɥ nɛ i sihmɛɥ yɥ ts'om'bái, sá bi 'yɛn'ɥ.

³ Nɛ nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

⁴ —Xi'bɥ n'da ran 'yohɥ i 'bɥ'a n'da ciɛto yá dɛ'yo, nɛ xtim 'bɛ'a n'da, nɛ hɔnt'ɥ goho 'dáte ma'dɛ'ma gɥto di 'bɥpɥ, 'bɛ'a da 'yɔt'a. Ha hin da zopɥ goho 'dáte ma'dɛ'ma gɥto, ngue da mba ba hon'a bim 'bɛdi gue'bɥ go bi dɥni.

⁵ Nɛ nu'bɥ bi dɥni, da gáx rá xixi, din johya bɥya. ⁶ Da duxpɥ ja rá ngu, da zon'dɥ yá amigo, nɛ'ɥ din tɔt'am'báihɥ, nɛ da 'yɛmp'ɥ: “Dan johyahɥ ya, nguetho dá tɥngá na ma dɛ'yo bim 'bɛdi,” da 'yɛmp'ɥ.

⁷ Ngutho bɥ mahɛts'i, ɛmmɛ di johya ɥ bí 'bɥpɥ 'bɥ bi páh rán 'yomfɛni n'da ra dádits'oqui ua ja ra ximhái. Man'da di

johya nangue'a, xinda gue'ɥ mbɛni hingui dim 'bɛdi, ngue ɛna hin'yɥ yá ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'bɛh rá mbɛti

⁸ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nɛ ximangutho n'da ra xisu mi ja 'dɛt'a yá mbɛti nɛ bi 'bɛ a n'da, pɛ 'bɛ'a hmaha da 'yɔt' ra xisu bɥya. Ha hin di sɔc rá sibi nɛ da goc rá ngu, da hyoni gue'bɥ go bi dɥni. ⁹ Nɛ nu'bɥ bi dɥm bɥya, da zon'dɥ yá amigo nɛ'ɥ din tɔt'am'báihɥ, nɛ da 'yɛmbi: “Dan johyahɥ nguetho dá tɥngá ma mbɛti dá 'bɛcá,” da 'yɛmbi. ¹⁰ Ngutho ɥ yám 'bɛhni Ojá bí 'bɥpɥ mahɛts'i, ɛmmɛ di johya 'bɥ bi páh rá mbɛi n'da ra já'i ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yohɥ bi huɛc rá ts'unt'ɥ

¹¹ Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'bɛpɥ ní huɛgahɥ Ojá nɛ bi 'yɛna:

—Mi 'bɥ'a n'da ran 'yohɥ yoho yá ts'unt'ɥ mi 'bɛi. ¹² Nu'a ná yoho rá ts'unt'ɥ bi 'yɛmp'a rá ta: “Dami 'dac ya 'bɛ'a guím bɛni gui soga 'bɥ gá tu,” bi 'yɛmbi. Janangue nu'a ran 'yohɥ bɥya, bi unni 'bɛ'a gátho in ndepe da gohmi'ɥ yá ts'unt'ɥ. ¹³ Mi tho'i ts'ɥ yɥ pa bɥya, bi hyáxa bin t'un'na to'o

xí 'yáh ra erencia, nɛ bi mba. Bi mba n'danni ra hái, yatho, nɛ 'bɛxque 'dahmantho bi jua'a bi hyáts'i, nguetho bi 'yɔt'e 'bɛ'a bi numanhosɛ. ¹⁴ Gátho bi juadi, xíngui ts'ɥ

nte bi 'yεgui. Ne guepυ ra hāi xí zōni bin ja n'da ra d̄athu, ne xíngui ts'υ 'bε'a da zi.

15 Pε nubuya bi hyon ra 'bεfi ra ts'unt'υ. Ne nu n'da ran 'yohυ, ra mεngu bυ, bi xifi di jamansup yá ts'udi.

16 Pε njon bi 'uɿn'a ra ts'unt'υ ne in nde da zi'a mi si yυ ts'udi, nguetho εmme tumanthuhu. 17 Ne nu'bυ mi thoh yυ pa, bin 'yomfεni baya, bi bεni: "Nubυ ja rá ngu ma ta, mbongui thoho 'bε'a da zi yá 'yεhe, ne nugā dí sǎgā ran unbi ngue hin'yυ ga sigā ua. 18 Pε man'da xun ho 'bυ ga pengā ne ga xi'a ma ta: "Nu'i ma ta'i, nugā dá øt'ǎ ram fε'ts'i nangue'e ne nangue Ojā, 19 ne him man sǎ'be gui 'yεngui ni ts'unt'ugā ya. Gui 'yεngui ni 'yεhethohogā ya, ga εmbi," bi 'yεnse a ra ts'unt'υ.

20 Bex bi mba baya bi hyax ra 'yu í mba bυ 'bυh rá ta. Pε nu'bυ mi ts'utho da zōn rá ngu, 'bex bi hyant'a rá ta ngue ba εpυ, ne εmme bin johya, bi huεc'a rá ts'unt'υ. Bin ti'a rá ta, bin c'at'ui bυ 'yu, bi hyafi ne bi zεspa rá 'yogu. 21 Pε nu'a ra ts'unt'υ bi xi'a rá ta: "Nugā, dá øt'ǎ ram fε'ts'i nangue'e ne nangue Ojā. Ne him man sǎ'be gui 'yεngui ni ts'unt'ugā ya," bi 'yεmbi.

22 Pε nu'a rá ta, bi xih yá 'yεhe: "Dami hethυ ra pahni man'da xun ho, ne dami cǎrpaħ n'da ram fo'yε rá xā, ne gui 'yεrpaħ yá zapato. 23 Ne ba siħυ ra t'undani xun zaqui ne gui hyohυ, gui hojυ ran siħme ne dan johyahυ.

24 Nguetho nuna ma ts'unt'υ

tengu'bυ bi du, pε nuya, tengu'bυ bim 'bυi mahøn'a. Bim 'bεdi pε nuya dá t̄in ya," bi 'yεn'a rá ta.

Ne 'bex bin ja ran siħme.

25 Pε nu'a ra 'bεt'o ts'unt'υ mi 'yo bυ huāhi, ne nu'bυ mi mba bυ ja rá ngu, i øh ra 'bida ne ran johya mi ja bυ ja rá ngu rá ta. 26 Ne nu'a, bi zohn'na n'da rá 'yεhe bi 'yǎnni: "Bε'a i ja bυ ja rá ngu ma ta," bi 'yεmbi.

27 Ne nu ra 'yεhe bi 'yεmbi: "Nu'a nin 'yohυ bi zøhø, ne ni ta bi hyo ran d̄ani xun zaqui, bi 'yøt'a n'da ran siħme xun ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yohυ," bi 'yεmbi.

28 Pε nu'a rá mb̄di ts'unt'υ bin cue ne him bi nde bi yεrpυ mbo ra ngu. Ne nu'a rá ta bi bōni, bi 'yørpa ts'edi da yεrpυ mbo. 29 Pε nu rá ts'unt'υ bi 'yεmp'a: "εmme xun ngu yυ jεya dá øt'ǎ ni 'bεfi ne xínga n'dand̄i dá festhoho a gá xiqui. Ne hin jam'bυ xcá 'dac'a n'da ra t'uchibo ngue dan siħmeche ma amigo. 30 Pε nu'bυ go mi zø'a ni ts'unt'υ bi juat'a ni mbeti ne xun ts'o bi 'yøt'e, 'bex gá hyo ra t'undani xun zaqui," bi 'yεmbi.

31 Pε nu'a rá ta bi 'yεmbi: "Pε ma zυ ts'unt'υ i, thocua thoho dí 'bυħmi ua, ne gātho 'bε'a i jagā, gātho ni mbeti. 32 Pε xun ho 'bε'a dá øt'ǎ nguetho nu nin 'yohυ tengu'bυ ya xí du ne i 'bυi mahøn'a, nu'a bim 'bεdi pε ya dá t̄imhbυ," bi 'yεn'a rá ta, bi 'yεn'a rá Jesús 'bυ mi man ran t'uti.

16

Ra nt'uti ra ngurpa 'yɛhɛ hinga gue'a bi 'yɔt'e

¹ Nɛ xø bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Mi 'bɛ'a n'da ra mɛmbɛti, nɛ mi si n'da rá ngurpa 'yɛhɛ bi xifi di manda 'bɛ'a gátho i pɛ'ts'i. Pɛ bi si'a ra mɛmbɛti hingui ho øt' rá ngurpa 'yɛhɛ nguetho i hãçzɛhɛ 'bɛ'a i ndesɛ. ² Janangue'a bi zon'na rá 'yɛhɛ nɛ bi 'yɛmbi: “Dá øcã hingui ho'a guí øt'e. Nuya, dami dãqui hangu din theui ma 'bɛfi nguetho ya him man gam pɛcua,” bi 'yɛmbi.

³ Nu'a ra 'yɛhɛ bi bɛm bɛya 'bɛ'a da 'yɔt'e. Bi 'yɛnsɛ: “Nuya him man zã dam pɛcua ya, nɛ hingui sã dam pɛh na huãhi, nɛ dí pɛ'ts' ma sã ga átho ra mbɛti, 'bɛ'a hmaha ga øt'ya,” bi 'yɛnsɛ. ⁴ Bi bɛm bɛya 'bɛ'a da 'yɔt'e n'dahma dim 'bɛh yá amigo di zɛ 'bɛ hin'yɛ rá 'bɛfi.

⁵ Nɛ nu ra ngurpa 'yɛhɛ bi zon'dɛ to'o i tup'a rá hmu. Nɛ bi 'yãn'na n'da hangu in dupate. ⁶ Nɛ bi ðati, bi 'yɛna: “N'da ciento ðãmbot'ɛgui ra aceite dí tupi.” Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ bi 'yɛmbi: “Dami ts'on ni søcuã nɛ guí 'yo't' ma'da'yo guí hyuxpɛ ngue hønt'a yote ma'det'a yɛ ðãmbot'ɛgui guí tupa ma hmu,” bi 'yɛmbi. ⁷ Nɛ xø bi 'yãn'na man'da ran 'yohɛ hangu xø in dupate a. Nu'a bi ðati: “N'da ciento t'ɛni ra trigo dí tupi.” Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ bi 'yɛmbi: “Dami pãh ni søcuã, nɛ dami hyuxpɛ goho 'dãte t'ɛni thoho guí tupi.”

⁸ Nɛ nu'bɛ mi pã'a rá hmu 'bɛ'a bi 'yɔt' rá 'yɛhɛ, bi 'yɛmbi: “Èmmɛ guí pãdi 'bɛ'a sã guí 'yɔt'e ngue din jasɛ 'bɛ'a gátho guí hyoni,” bi 'yɛn'a rá hmu. Nu yɛ jã'i 'bɛh ya, èmmɛ i pãdi da hyãt' yá mijã'ihɛ n'dahma da ðasɛ. Pɛ nu'ɛ i 'yo bɛ ja ran nɛqui, hingui pãdi da 'yɔt'e tengu na, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁹ Nɛ dí xi ahɛ ngue nu ra mbɛti di ts'onba rán 'yomfɛni ɛ 'da, pɛ da zøn ra pa ngue hin te di muui a, pɛ nu ni mbɛtihɛ xɛn ho 'bɛ guí fãxhɛ yɛ jã'i, nɛ dim 'bɛh ni amigohɛ ngue 'darpɛ gním 'bɛhmbɛ bɛ mahɛts'i.

¹⁰ 'Bɛ'i 'da zɛ ts'ũtho i ja da 'yɔt'e, pɛ i pãdi di jamansu a, janangue'a mfãdi da bãdi di jamansu 'bɛ di ja xɛn ngu 'bɛ'a da 'yɔt'e. Pɛ 'bɛ'i 'da zɛ ts'ũtho i ja da 'yɔt'e, nɛ hingui pãdi di jamansu a, janangue mfãdi ngue hin da bãdi di jamansu 'bɛ di ja xɛn ngu 'bɛ'a da 'yɔt'e. ¹¹ Nu'bɛ hingui pãdi di jamansu 'bɛ'a i ja ua ja ra ximhãi, nɛ xín da bãdi di jamansu rá 'bɛfi Ojã. ¹² Nɛ nu'bɛ hingui pãdi di jamansu a hin rá mbɛti zɛhɛ, njon da zã di un'na njuãntho rá mbɛti 'bɛ.

¹³ Njo'o n'da ra jã'i sã dim 'bɛ'i yoho yá hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da nɛmanho a, nɛ nu man'da di huɛc'a. Uague da 'yørpa rá 'bɛfi a n'da nɛ da zɔcpada bɛ rá 'bɛfi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra jã'i hingui sã da 'yɛmbi rá hmu a Ojã 'bɛ èmmɛ di ho ra mbɛti, bi 'yɛn'a ra Jesús.

14 Nu y_u fariseo ɛmmɛ di ho ra mbeti _u, nɛ nu'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús, bi dentho.

15 Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'_u:

—Nu ah_u gyú fariseoh_u, guí øth_u 'be'a ní numansu ah_u y_u ja'í, pɛ nu Oja i paði 'be'a i ja bu mbo ni mbai_u. Nɛ nu'u gátho im bɛnse y_u ja'í ngue di muui, pɛ hin te di muui bu na nu Oja _u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui _u y_un t'ɛdi a rá ts'edi Oja

16 —Nu mam 'bet'o gán xähmb_u yän t'ɛdi ra Moisés, nɛ gán xähmb_u 'be'a bi 'yo't' y_u pøngahya maya'bu, bi 'yɛmp'_u. Pɛ nu ra Xuua Nxixya bi d_u'mi bi man ran ho ma'da'yo nɛ bi ma 'ber_u ní manda rá ts'edi Oja. Nɛ x_un ngu y_u ja'í ya i øt'ra ts'edi da yur_u di manda rá ts'edi Oja.

17 Pɛ madague'a, pɛ xínga n'dant'ohni dim 'be'u y_un t'ɛdi. Nu ra ximhäi nɛ mahɛts'i da guadi, pɛ hin dim 'be'u y_un t'ɛdi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hyɛgui

18 —Nɛ nu'a to'o da hyeh rá xisu nɛ da zim man'da, ra 'yomt'ɛni a. Nɛ nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, nɛ gue'a dín 'yomt'ɛni a buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra membeti nɛ ra hyoya í Lázaro

19 Nɛ bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'yɛna:

—Mi 'bu'a n'da ra membeti nɛ mahotho rá pahni x_um hmadi a mi he, nɛ ɛmmɛ mi

'b_umanho bu ja rá ngu, tengu thoho 'bu i ja ra ngo. 20 Nɛ i 'bu'a n'da ra hyoya, ɛmmɛ mi sä ran _unbi, í Lázaro a. Nɛ gátho rá ja'í mi ja y_u 'ya. Nɛ mi hup_u ja rá goxthi ra membeti, 21 ngue mim bɛni da zi 'be'a da hyer_u ja rá mexa a ra membeti. Nɛ nu'u y_u xä'yo bi decpa yú 'ya bu i hudi.

22 Bi zøn ra pa bi du'a ra hyoya. Nɛ nu yám 'behni Oja bi zixr_u mahɛts'i nguer_u 'bu'a ra Abraham. Mbejua buya bi du'a ra membeti. 23 Nɛ nu'bu mi du'a ra membeti buya, ɛmmɛ bi nu ran _unbi bu bi mba.

Nɛ bi ndøts'e, bi nu yabu bí 'bu'a ra Abraham nɛ ra Lázaro 'dar_u bí 'b_uhmi. 24 Nu ra membeti bi mbafi, bi 'yɛmp'a ra Abraham: “Nu'i mam bombøta i Abraham, dami huɛgui ts'_u, ba penhua ra Lázaro da d_ut'ra dehe rá xä, da dārca ma ja_ui, nguetho ɛmmɛ di _ung na ra sibi i ja ua.” 25 Pɛ nu ra Abraham bi 'yɛmp'a: “Nu'i, mam bom'beto i, dami bɛn'ti ts'_u 'be'a gá 'yøt'e 'bu gmi 'bur_u ja ra ximhäi. Gátho x_un ho 'be'a mi ja i, pɛ nu'a ra Lázaro hønt'a ran _unbi bi nu bu. Pɛ nuya din johya ua ra Lázaro ya, pɛ go hønt'a ran _unbi guí nu ya. 26 Nɛ man'da dí xi'i, hingui sä n'da da nexua da zør_u guí 'bu, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye x_un ndoho. Nɛ nu'i hingui sä gua nex_u guí 'bu guí søcua, nguetho i cot'a ra mba'ye bu,” bi 'yɛn'a ra Abraham.

27 Nu ra membeti xø mahøn'a bi xi'a ra Abraham: “Pɛ nu'bu hin da zä ba

penhua, pe gui pen'na ra Lázaro bu ja rá ngu ma ta da xi'u 'buru 'be'a dí sãgã. ²⁸ Nguetho i 'buru cut'a man 'yohu, ne dí ndepe ne'u da zom bu gui 'buhmi 'bu bi du, ne him ba xcua ja ran unbi," bi 'yɛn'a. ²⁹ Pe nu ra Abraham bi 'yɛmp'a: "Nubu 'buh nin 'yohu, i ja bu rá m hman ra Moisés ne yú pɔngahya Oja, i sä da 'yoxu 'be'a i man'u." ³⁰ Pe nu ra membeti bi 'yɛn'a: "Pe nu'i ma ta Abraham, hinga xot'a rá m hman ra Moisés ngue da 'yot'u man 'yohu, pe nu'bu da ndants'a n'da xun du ngue da xifi, da 'yot'bu." ³¹ Pe nu ra Abraham bi 'yɛmbi: "Nu'bu hin da 'yurpa ra güenda 'be'a i man ra Moisés ne yú pɔngahya Oja, xin da 'yurpa ra güenda 'bu da ndants'a n'da xun du," bi 'yɛn'a ra Abraham, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti.

17

Xun daxqui ra ts'oqui

¹ Nu'a ra Jesús bi xih yú xädi, bi 'yɛmp'u:

—Hin'yu n'da ra pa hin da ts'ä a ni mbuihu gue i nde di 'ber ahui gui 'yothu ra ts'oqui. Pe ndumbutho da nu'a to'o di japi da 'yot' yu ts'oqui rá mijá'iu. ² Dí xi ahui, to'o di japi da 'yot' ran ts'o n'da hinga na te rá mbui, man'da xun ho 'bu xtín tharpa n'da ra dojuni rá 'yuga ne xtá t'entru ja ra deja, xinda gue'bu xti japi xta 'yot' ran ts'o a n'da hinga na te rá mbui. ³ Dami jamansu 'be'a gui othu. Nu'bu 'bu'a n'da ni mijá'ihu bi 'yot'ahu

ran ts'o, dami xihmbu hingu ho'a bi 'yot'ahu. Ne nu'bu da 'yomanho a gui xihmbu, damim punbahu 'bu. ⁴ Ne nu'bu yoto nidi n'dapa da 'yot'ahu ran ts'o, ne n'dandj ngu n'dandj da 'yá ahui ra punbi, dami punbahu gätho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Gätho xun hei sä da 'yot'a n'da 'bu i xc'yei xun ho

⁵ Nu'u yu xädi bi 'yɛm buya:

—Grá Hmu, dami jaje ga xc'yeihe xun ho, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Madague'a emme zu ts'utho gui 'yɛc'yeigahu, tengu bu ni nequi rá hmudä ra c'u, sä gui xihmbu ra za 'bäcua da 'uegue dí m 'bäru ja ra deja ne da 'ueh ruya. Hin'yu 'be'a xun hei 'bu gui 'yɛc'yeigahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Hin ga emfu xun ho dí othu 'bu dí othu'a i siju

⁷ —Nu'bu n'da ran 'yohu 'buh rá 'yɛhe di jamansup yú de'yo uague dim peru rá huahi, ne nu'bu bin de bá eru ja rá ngu buya, ha da sifi din sihme. ⁸ Pe hin'na, pe da sifi di hocpa rán sihme rá hmu, ne nu'bu bi niya, ja din sihme ra 'yɛhe buya.

⁹ Nu'a ra 'yɛhe 'bu bi 'yot' rá 'befi bi xih rá hmu, hingu t'ɛmbi "jamadi gá 'yorca ma 'befi," hingu t'ɛmbi, ngue ya ra 'yɛhe thoho. ¹⁰ Ne ngutho ahui 'bu gá 'yothu rá 'befi Oja, gui 'yenthohu buya: "Hin nte dá othe ngue dí hnumanhoje, nguetho hont'a bi xije Oja dá

øthe,” gui 'yɛmhɓu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoqui 'dɛt'a yɛn 'yohu mi hɛmb ra t'axca'ya

¹¹ Nu'a ra Jesús 'bɛ mi 'yo bu ja ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde bu ja yán yani yu xɛqui Samaria nɛ Galilea. ¹² Nɛ nu'bu mi ts'ɛtho da yɛt'a n'da ra hnini, ba ɛpu 'dɛt'a yɛn 'yohu i nde din c'athu ra Jesús. Gätho mi hɛmb ra t'axca'ya u. Nɛ nu'u yɛn 'yohu yabu ts'u bim 'bäi nɛ nts'ɛdi bi mbafi, bi 'yɛn'u:

¹³ —Nu'i Jesús, grá xänbate i, dami huɛgahe ts'u, bi 'yɛmbi.

¹⁴ Nu ra Jesús 'bɛ mi nu'u buya, bi xi'u da 'yut yá ja'i u yu mbäjä. Nɛ nu'bu mi mba u, nu'a ra Jesús bi japi bin hoc yá ja'i bu ní mba. ¹⁵ Nɛ nu n'da, 'bɛ mi baði bi zä rá ja'i, 'bex bá peng bu 'bäh ra Jesús nɛ nts'ɛdi bi 'yɛspa Oja. ¹⁶ Bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, bi 'yáp ra jamadi nguetho bi yan'a. Nɛ nu'a, ra mɛngu Samaria a, hing rá mijudíohu ra Jesús. ¹⁷ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛna:

¹⁸ —Ha hinga gue'u 'dɛt'a dá hoqui. Харu i 'bɛ'u mi gɛto. Ha hingui sä ba ɛ'u 'da xtí un ra jamadi Oja. Pɛ hønna n'da ran'yohu hing ra judío bi bɛn'a ra mate bi 'yørpa Oja, nɛ im bɛnse u mi'da ngue ɛna i pa Oja u, bi 'yɛna.

¹⁹ Nɛ xø bi 'yɛmp'a ran 'yohu:

—Damim 'bäi, ní mba ya. Bin yan'a ya nguetho gá 'yɛc'yɛi gue i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'bɛ'a di ja bu di manda rá ts'ɛdi Oja

²⁰ Nu'u 'da yu fariseo bi 'yän'na ra Jesús:

—'Bɛ'a ní pa di manda ua rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'u.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'u:

—Hin da fa 'bu bi manda rá ts'ɛdi Oja ua. ²¹ Hingui sä n'da da 'yɛna: “Guecua di manda ua rá ts'ɛdi Oja,” xingui sä n'da da 'yɛna: “Guembu di manda rá ts'ɛdi Oja bu,” njon da zä da 'yɛna, nguetho guepu ja ní mbui n'da di manda rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²² Nɛ nubuya, bi 'yɛmp'u yá xädi:

—Da zøn ra pa ɛmme guin ndehu ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Pɛ di 'bɛtho yu pa ba pengä. ²³ Pɛ nu'u 'da da 'yɛn'ahu: “Guecua i 'bɛcua ya,” da 'yɛn'ahu. Nɛ nu'u mi'da da 'yɛn'ahu: “Guembu i 'bɛpu a.” Pɛ 'yo gui øhmbu 'bɛ'a da man'u. ²⁴ Nguetho nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, di nɛqui tengu ra huei ngue di hyät'i gätho na nguani ra ximhäi. ²⁵ Pɛ m'bet'o thoho ga nugä xɛn ngu ran unbi, nguetho yu ja'i 'bɛcua ya, hin da 'yɛc'yɛigui.

²⁶ Nu'a ra pa ba pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nu yu ja'i dim 'bui da 'yøt'u tengu bi 'yøt' yu ja'i mi 'buhmbu a ra Noé. ²⁷ Nu'u yu pa mi 'bɛ'a ra Noé, gätho yu ja'i mi øt'e 'bɛ'a mi numanhose, mi sihme, mi mihni, nɛ mi sin yá xisu, nɛ gue'a mi øt'u gätho yu pa gue'bu go mi zøn ra pa bi yɛt ra dambosa

ra Noé. Ne bin da'ye buya, bi go'mi gátho ra hâi a ra dehe, bi du gátho u yu ja'i mi 'bui. Din jabu da 'yot' yu ja'i 'bu bá pengä.

²⁸ Ne tengu bi 'yot' yu ja'i yu pa mi 'bu'a ra Lot, ne ngutho da 'yot' yu ja'i dim 'bu 'bu bá pengä. Gátho yu ja'i bi 'yot'e 'be'a mi numanhose da 'yot'e, bin sihme, bim mihni, bim pä, ne bin tai, bi 'yot' yú huähi, bi hyøh yú ngu. ²⁹ Gue'bu go mi zøn ra pa bi bøn ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá cah mahets'i ra sibi ma uanspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gátho mi 'buru bi du buya. ³⁰ Ne din jabu da 'yot' yu ja'i 'bu bi zøn ra pa gua pengä.

³¹ Ne to'o i 'bäru maxøts'e ra zets'angu, hin da yaru mbo rá ngu ngue da hyats'i 'be'a ja bu, da mba tho. Ne gátho to'o dim peru ja rá huähi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³² Dami bembhu ts'u 'be'a bi 'yot'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'u, ne man'da bi bense rá ngu, ne gue'a í du'a buya. ³³ Ne gátho to'o in nde da yanse rá te, da nu ran unbi mazai a. Pe gátho to'o hin da beni da yanse rá te, din ja ra te mazai a.

³⁴ Nu'bu bi zøn ra ora gua pengä, di aru yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopu. ³⁵ Ne nu'bu yoho yu xisu 'daru i jüni, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopu. ³⁶ Ne nu'bu yoho yan 'yohu i 'yo bu ja yú huähi, nu'a n'da da ts'ixa, ne nu'a man'da da gopu, ne hont'a to'o da 'yec'yei,

da ts'its'i, bi 'yæn'a ra Jesús.

³⁷ —Grá Hmu, haru din ja'a guim ma, bi 'yemp'u yú xädi.

—Nubu haru di peti yu pada, gui pahmbu gue di 'bom bu xun du, bi 'yæn'a ra Jesús.

18

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

¹ N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yú xädi ra Jesús, ra hmerpya jatho thocua thoho din yau Oja ne hin din xombui da 'yadi gue'bu go din ja 'be'a ädi. ² Ne bi 'yæna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yú mijä'ihu. ³ Ne mi 'buru n'da ra xisu xí du rá ndø. Ne thocua thoho mi søm bu ne mi äpi da mbäts'i nangue rán suiui i 'bui. ⁴ Ne him 'be bi 'yaru ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xombui ne bi 'yense: “Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'u yu ja'i. ⁵ Pe emme di pac na ra xisu, masque ga øt'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zocua ngue di xuhnanyagui,” bi 'yense ra ze'mi, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁶ Nubuya, bi 'yemp'u yú xädi:

—Dami bembhu 'be'a bi 'yot'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷ Dí xi ahü, man'da da 'yø'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfu rá m fäts'i ngue yú t'uhni ahü a. Nu'a Oja hingui tø'mi 'be din xombuizehe a. ⁸ Pe dí xi ahü, 'bexque da mbäx ahü 'bu gui äfu rá m fäts'i. Janangue'a gui 'yäfu Oja di zet'a ni mbuihu, ne hin da du

ni mbuih_u ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'b_u bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga t̄n ah_u b_u guí ěc'y_eigah_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyaçahäi

⁹ Ne x_o bi xih man'da ran t'uti u im b_eni x_un hose, ne i numan'u u y_u mi ja'ih_u. Ne bi 'y_ena:

¹⁰ —Yoho y_un 'yoh_u bi mba b_u ja ra d_anija, din yaui Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyaçahäi. ¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'y_ena: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u x_un ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyätägä, ne hin drá 'yomt'ēnigä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí øt'ä tengu øt'na ra hyaçahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zaí dí ε't' man sihme yondj n'da semana, ne dí un'a ná 'det'a a dí t_ah p_u ja ra nija,” sä bi 'y_en'a ra fariseo 'b_u min yaui Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyaçahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndøts' mah_ets'i, bi hy_e'mahäi, ne εmme tu rá mbui. Ne bi 'y_emp'a Oja: “Ma Oja i, dín yeh ni mbui, nguetho drá d_adits'oquigä,” bi 'y_en'a ra hyaçahäi. ¹⁴ Pe dí xi ah_u, nu'a ra hyaçahäi ya xí punba Oja 'b_u mi mbeng b_u ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a x_un ts'o rá mbui 'b_u mi b_om b_u. Nguetho to'o din 'y_ets'i, gue'a dín unba u. Pe gätho to'o hin din 'y_ets'i, gue'a dí t'εspa u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jaq y_u t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da y_u ja'i bá si y_u t'uhni b_u 'b_uh ra Jesús ngue da mba nthädi u y_u t'uhni. Pe nu'b_u mi nu'u y_u xädi 'be'a øt' y_u ja'i, him bi japi da ts'ix u y_u t'uhni b_u 'bä'a ra hmu, bi d_amyh_a tho ho u. ¹⁶ Pe nu'a ra Jesús bi zon'd_u y_u t'uhni ne bi 'y_emp'u y_u xädi:

—Dami jaf_u ba thocua ya y_u t'uhni, o gadí hecua_u, nguetho gätho to'o da y_urp_u di manda rá ts'edi Oja, jatho 'be da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'y_ohmb_u 'be'a dí xi ah_u: Jatho gui 'y_oth_u tengu'b_u gy_u t'uhni_u 'b_u guí ěc'y_eih_u. Nu'b_u hin'na, hin gui c_uth_u b_u di manda rá ts'edi Oja, bi 'y_en'a ra Jesús.

N'da ra membeti i yaui ra Jesús

¹⁸ Ne nu'a n'da rá ng_urp_u y_u judío, bi 'yän'na ra Jesús:

—Grá hogaxänbate, 'be'a sä ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai.

¹⁹ Bi d_ah ra Jesús:

—Ha guím b_eni 'be'a guím ma ngue guí εngui x_un hogui, nguetho h_ont'a Oja x_un ho. ²⁰ Guí p_adi 'be'a i mam b_u ja y_un t'ēdi ngue i εm b_u: “O guí 'yomt'ēni, o guí hodu, o guím p_e, o guí man ra fehni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe,” i mam b_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yoh_u bi d_ati:

—Gätho dí øt'ä u gue'b_u go mán t'uhni_{gä}, bi 'y_en'a ran 'yoh_u.

²² Ne nu'a ra Jesús'b_u mi 'y_ode 'be'a bi ma, bi 'y_emp'a:

—Gadí 'be'i ts'u. Ní mba, gui pä gätho 'be'a i ja i, ne gui

darpa yu hyoya. Gua eñ pəya, gui tɛngui. Ne nubəya, xən ngu din ja i bə mahəts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Pɛ nu'a ran 'yohə 'bə mi 'yø'a bi man ra Jesús, ɛmmɛ bi du rá mbəi, nguetho ɛmmɛ ra mɛmbɛti a. ²⁴ Nu'a ra Jesús 'bə mi nu bi du rá mbəi a ran 'yohə, bi 'yɛna:

—Xən hɛi yu mɛmbɛti da yɛrpu di manda rá ts'edi Oja.

²⁵ Man'da hingui hɛi n'da ra camello da yɛrpu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'u yu mɛmbɛti da yɛrpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Ne nu'u yu ja'i 'bäpu bi 'yɛn'u:

—Pɛ nu'bə in jabə, to'o maha da zä dim pøhø 'bə, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi dət'u:

—Nu'a Oja sä da 'yøt'a hingui sä da 'yøzɛhɛ yu ja'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro bəya, bi 'yɛmbi:

—Nugähe, gätho a mi jaje dá sohme ne dá tɛn'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehma dí xi ahə, gätho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yá cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yá t'uhni, ngue bin unse di manda rá ts'edi Oja u, Oja di unni man'da xən ngu xinda gue'a mí ja. Pɛ ne'a ra te mazəi bəya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dɛte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixpu ma'ueni gätho 'de'mayoho yá xädi, ne bi 'yɛmp'u:

—Dami 'yøhmbə ya. Ga mbähä bə Jerusalén, ne din ja bə 'be'a gätho bi man yu pøngahya maya'bə nanguécä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³² Nu yu ja'i di dägä bə ja rá ts'edi u hing yu judío, ne nu'u da dengui, ne di c'aman'ugui, ne da zoxqui. ³³ Ne da mbɛgbä, ne da hyogä. Pɛ ná hyu pa bəya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁴ Pɛ nu'u yá xädi, him bi bədi 'be'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yán 'yomfɛni u.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä mi haxta'a mi

³⁵ Ne mi 'yo bə häntho bə ja ra hnini Jericó a ra Jesús, ne mi hupu nden'yu n'da zə xädä mi haxta'a mí si. ³⁶ Ne nu'bə mi 'yø'a ra xädä ngue xən ngu yu ja'i mba bə, bi 'yänni 'be'a øt'u. ³⁷ Ne bi sifi mba bə ra Jesús ra mɛngu Nazaret. ³⁸ Ne nu'a ra xädä bəya, nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Nu'i gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

³⁹ Ne nu'u yu ja'i mi 'bäpu, bi xifi din hɛ. Pɛ madague him mi ndepe din ya, pɛ man'da nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bäh pəya ne bi manda ba ts'inba a ra xädä. Ne nu'bə mim 'bähmi ra Jesús a ra xädä, bi 'yän'na ra Jesús bəya:

⁴¹ —'Be'a guí nde ga øt'a'i, bi 'yɛmbi.

Ne nu ra xädä bi dəti:

—Dín nde ga nu ran nequi.

42 —Sä guin nu ya, bi zä ni dä nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'edi, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

43 'Bex bi zä bi nu ran nequi rá dä bɣya. Ne bi den'na ra Jesús. Bi 'yɛspa Oja bɣ ní mba. Ne'ɥ gätho yɥ ja' i mi 'bɣpɣ, bi 'yɛspa Oja bɣya.

19

Ra Jesús ne ra Zaqueo

1 Nu'a ra Jesús bi yɣrpɣ ja ra hnini Jericó, mi 'yo bɣ, ɛna da thogui. 2 Ne mi 'bɣpɣ n'da ra ngɣrpa hyaçahäi, ɛmme ra mɛmbeti a, í Zaqueo a. 3 Ne nu'a ra Zaqueo, ɛmme min ndehma da nu'a ra Jesús, pɛ him mi sä nguetho hingui hɛts'i, ne ɛmme dɣ yɥ ja' i bɣ mi 'yo'a ra Jesús. 4 Janangue'a, bin tihi bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue da zä da nu ra Jesús 'bɣ bi thopɣ. 5 Ne nu'bɣ mi zɔn'a ra Jesús bɣ 'bä'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi ndøts'e ne bi 'yɛmbi:

—Zaqueo, bá cɔ n'dihi nguetho ga sɔm bɣ ja ni ngu ra pa ya, bi 'yɛmbi.

6 Ne nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dahmantho bi gɔi, bi mba rá ngu ne bi zimanho a ra Jesús 'bɣ mi zɔm bɣ rá ngu. 7 Pɛ nu'ɥ yɥ ja' i him bi numanho nguetho bin säya bɣ ra Jesús bɣ ja rá ngu n'da ra ziyate. 8 Ne nu'a ra Zaqueo bim 'bäi bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undä yɥ hyoya made 'be'a gätho i jagä. Ne nu'bɣ mi siyagä n'da ra ja' i ngue hin rá 'yu 'be'a mi

øt'ä, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yɛn'a ra Zaqueo.

9 Ne nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Gá päh nin 'yomfɛni ne i ja ra punbi ni ts'oqui ya, ne gätho i 'bɣcua ja ni ngu, gra Zaqueo, rá m bom'beto i ra Abraham. 10 Ne gue'a ná ɛcä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue gan yɔnba yú te'ɥ i pɔdi ja yú ts'oqui, ne hin da nu ran ɣnbi mazai, pɛgue din ja ra te mazai ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti yɥ 'yɛhe him bi xɔnd ra mbeti

11 Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti ɥ yɥ ja' i, nguetho bi bɛn'ɥ yɥ ja' i ngue nu'bɣ da zɔm bɣ Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda bɣ rá ts'edi Oja. 12 Ne bi 'yɛmp'ɥ:

—Mi 'bɣ'a n'da ran 'yohɣ, ra ts'ɛt'abi rá ta. Ne bi mba bɣ n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bin t'un bɣ rá 'bɛfi ngue din ts'ɛt'abi bɣ rá häizehe. 13 Pɛ nu'bɣ mi nets'i, bi zon'dɣ 'det'a yú 'yɛhe, 'da'a n'da bi un ra mbeti ngue ra oro xɣn ngu di muui. Ne bi 'yɛmp'ɥ: “Gui hyomhbɣ 'be'a da zä gui 'yøthɣ ngue di xɔnd ma mbeti,” bi 'yɛmbi.

14 Ne nu'ɥ yɥ ja' i mi 'bɣpɣ ja rá häi, him mi numanho a ran 'yohɣ. Janangue bi mbɛhni 'da yám 'bɛhni ngue m'bet'o da zɔni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yohɣ. 15 Pɛ nu'a ran 'yohɣ, bin t'un ran t'ɛdi din ts'ɛt'abi ne bi mbeng bɣ rá häi bɣya. Nu'bɣ mi zɔm bɣya, bi zon'dɣ yú 'yɛhe xí un ra mbeti, nde da bɔdi hangu

bi hyuxa rá mbeti xí un'na n'da ngu n'da u.

16 Nu ra mbudi 'yɛhɛ bi 'yɛmp'a: "Nuya bin ja 'det'a a ni mbeti," bi 'yɛn'a. 17 Bi 'yɛmp'a rá hmu bɔya: "Xɛn ho gá 'yɔt'e, gra 'yɛhɛ xɛn ho, gá xanda zɛ ts'u dá 'da'i, pɛ nɛ ga 'da'a nin t'ɛdi ngue gui manda 'det'a yɛ hnini," bi 'yɛmbi. 18 Nu ná yoho ra 'yɛhɛ bi 'yɛmp'a: "Nuya bin ja cut'a a ni mbeti gá 'daqui ga xandä," bi 'yɛn'a. 19 "Nu'i, ga 'da'a nin t'ɛdi ngue gui manda cut'a yɛ hnini 'bɛ," bi 'yɛmp'a rá hmu bɔya.

20 Nɛ xø man'da ra 'yɛhɛ bi 'yɛmp'a rá hmu bɔya: "I ja ua ni mbeti gá 'daqui. Dá pɛ'ts'ä xɛn ho. 21 Nguetho dí pɛçä 'bɛ'a nim 'bäi, ngue ya hin'yɛ nin huɛcate. Guí honi 'bɛpɛ gdí hyɛnba rá mbeti yɛ jɛ'i. Nɛ guí hɛnba yé huɛhi, janangue dá pɛ'ts'ä ni mbeti ngue dí su ga 'bedi," bi 'yɛn'a. 22 Nu'a rá hmu bi 'yɛmbi: "Nu'a gá ma i udi ngue grá ts'om'bäi. 23 Hanja hin gá hmi'a ma mbeti n'dahma xtí hyux'i ts'u," bi 'yɛmbi.

24 Nɛ bi 'yɛmp'u mi 'bäpɛ: "Dami hyɛnbahɛ rá mbeti na ran 'yohɛ nɛ gui unhdɛ a ra mbudi 'yɛhɛ, nu'a to'o bi dɛha xɛn ngu," bi 'yɛmbi. 25 Pɛ nu'u mi 'bäpɛ, him bi nde da 'yɔt'e 'bɛ'a bi man yé hmu, nguetho xɛn ngu i ja a ra mbudi 'yɛhɛ. 26 Pɛ nu'a ra hmu bi 'yɛmp'a: "Nu'a to'o i humbi i øt' ma 'bɛfi, hinga hønt'a rán zäbi da dɛha, pɛ man'da xɛn ngu ga unni. Pɛ nu'a hingui

nde da 'yɔt' ma 'bɛfi, hin te da dɛha, nɛ ga hɛnba'a dá unni," bi 'yɛna. 27 "Nɛ nu'u him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba sihɛ, gui sɛcpahɛ yé 'yɛga ua," bi 'yɛn'a ra hmu bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɛ mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi yɛrpɛ ja ra hnini Jerusalén

28 Nɛ nu'bɛ mi gua'a bi man ra Jesús, bi thopɛya, ní mba bɛ Jerusalén. 29 Nɛ nu'bɛ mi ts'utho da zøm bɛ ja ra nyuni guerpɛ i ja ra hnini Betfagé nɛ ra hnini Betania, 30 bi mbɛhni yoho yé xädi, bi 'yɛmbi:

—Ní mbɛ bɛ nán jombɛ ja ra hnini. Nɛ gui tɛmmi bɛ n'da ra t'uburu ɛn thɛt'i bɛ ja ra nden'yu, nɛ xínga n'da ra jɛ'i ní hyuts'i. Bá xocui nɛ ba siui ua. 31 Nɛ nu'bɛ 'bo'o da 'yän'naui: "Hanja gní xocui ra buru," gui 'yɛnui: "Nu'a ra hmu i hon'a ra buru," gui 'yɛnui, bi 'yɛmp'u yoho yé xädi.

32 Nɛ bi mba bɛya, nɛ bi dɛn'a 'bɛ'a xí xi'a ra Jesús. 33 Nɛ nu'bɛ mi xoc ra buru, bi 'yän'na rá mbeti:

—Hanja gní xocui na ra buru, bi 'yɛmbi.

34 Bi dɛh yɛ xädi bɛya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yɛn'u. Nɛ bi ndepe da zix bɛya.

35 Nɛ nu'u yɛ xädi bá si ra buru bɛya, nɛ bi gɛspa yé coto bɛ ja rá xuthä ra buru nɛ bi hyuxa ra Jesús. 36 Nɛ nu'bɛ mi mba bɛ 'yu ra Jesús, nu'u yɛ jɛ'i 'bɛx bi mbøcua yé pahni bɛ ja ra 'yu ngue da thopɛ a ra Jesús. 37 Nɛ nu'bɛ mi

gəpə ja ra nyuni ní mba bə Jerusalén, gátho ɯ min 'yohə nts'edi i mbafi, bin johya nə bi 'yɛspa Oja nangue yəh t'ət'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yɛn'ɯ:

—Majəpi ra ts'ət'abi bá ɛhe nangue rá thuhu ra Hmu. Nɛ din ja rán johya Oja yá mbəi yə ja'i. Nuixtetho rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'ɯ.

³⁹ Nɛ nu 'da'ɯ yə fariseo bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami hecua ni xādi din he.

⁴⁰ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'bə ga hecpā yə ngue i ɛspa Oja, pɛ go da 'yɛspa Oja ya yə do bongua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nangue yə ja'i 'bəpə ja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Nɛ nu'bə mi hyān bə ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Nɛ bi 'yɛn'a:

—Min ndegā ngue xquí pəhmbə a dí yəh'ahə bə ja ran ɯnbi mazəi, pɛ hin gán nde gá pəhmbə, pɛ nuya him man zā, nguetho tengu'bə njo'mi ni dāhə. ⁴³ Nɛ da zəh ra pa ba ɛh nin səihə di mbāt'a ni hninihə nə njon da zā da bəni ngue din yəni, nə gan tunhdə ɯ bəya. ⁴⁴ Nɛ gátho ahə ngue guí 'bəhmbə nə, da hyo ahə nə da guah ni hninihə. Nɛ da mba nso't'i, nə xínga n'da ra jađo da gopə. Nguetho nu ahə xíngui ts'ɯ gá pəhmbə a ra pa xtí pə ahə Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyəh'a thi yə mbə bə ja ra dənija

⁴⁵ Nɛ nu'a ra Jesús bəya, bi mba bə ja ra dənija nə bi hyəh'a thi gátho yə mbə mi 'bəpə. ⁴⁶ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—I mam bə ja ráh hman Oja: “Í thə'a ma ngu ngue da mba nthədegā bə,” i ɛn Oja. Pɛ nu ahə gá 'yərpadahə tengu'bə ra hyəđo guerpə nín 'yəh'ɯ yə bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'əmanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xānbate bə ja ra dənija. Pɛ nu'ɯ yə ngərpa mbəja, nə yə xānbate nija, nə yə dəc'yɛi, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pɛ hin'yə 'bɛ'a da 'yət'e ngue da hyo. Nguetho gátho yə ja'i bi 'yərpa ra güenda 'bɛ'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi ɯ't' yú mbəi ɯ 'da.

20

Rán t'ɛdi ra Jesús

¹ Nɛ nu ra Jesús n'da ra pa bi xānba yə ja'i bə ja ra dənija nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ'ɯ yə ngərpa mbəja nə yə xānbate nija, nə yə dəc'yɛi, gátho bi zəh bə. ² Nɛ bi t'än'na ra Jesús:

—Hanja sä guí ət'e 'bɛ'a guí ət'e. To'o bi 'da'a nin t'ɛdi, bi 'yɛmbi.

³ Pɛ nu ra Jesús bi dətəi:

—Nɛcā, ga än'nahə, ⁴ to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua ngue bi 'yət' ran xixya, Hague Oja uague yə ja'i, bi 'yɛna.

⁵ Pɛ nu'ɯ bin 'yānzɛhe ɯ 'bɛ'a dí dətəi. Nɛ bi 'yɛnsɛ:

—Nu'b_u ga xmf_u ngue Oj_a bi un'na rán t'ɛdi a ra Xuua, nɛ da 'yɛnj_u b_uya: “Hanja hin gá 'yɛc'yɛih_u 'b_u.” ⁶ Pɛ nu'b_u ga xmf_u, y_u ja'i thoho bi un rán t'ɛdi, dí bat'adoj_u y_u ja'i nguetho x_un ngu y_u ja'i ɛc'yɛi rá pɔngahy_a Oj_a ra Xuua, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

⁷ Janangue'a bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—Hin dí p_uhmbe to'o bi un rán t'ɛdi ra Xuua, bi 'yɛntho.

⁸ Nɛc_a hin ga xi ah_u to'o bi 'dac_a rán t'ɛdi ga ɔt'ä 'bɛ'a dí ɔt'ä, bi 'yɛna.

Ran t'uti y_u ts'ombɛfi

⁹ Nɛ bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yɛna:

—Mi 'b_u'a n'da rán 'yoh_u bi 'yɔt'a n'da ra nu_undät'o, nɛ bi hmit'i 'da y_u mbɛfi. Nu'a rá mbɛti bi mba n'danni b_uya, nɛ nya'atho b_um 'b_up_u.

¹⁰ Nɛ nu'b_u mi zɔn y_u pa da th_uc y_un dät'o, nu'a rá mbɛti bá pɛhna n'da rá 'yɛhɛ da duspa 'da y_un dät'o, ngue'a án y_uh_u a. Pɛ nu'_u bi zocpa a ra nu_undät'o, bi mbɛmba thoho ra 'yɛhɛ nɛ bi 'yɛt'i, xín te bi unni. ¹¹ Nɛ ná yoho rá 'yɛhɛ bá pɛhna rá mbɛti ra nu_undät'o, pɛ ngutho bi 'yɔrpa ra 'yɛhɛ, nɛ'a bi mbɛmba thoho mahɔn'a, bi 'yɛr b_uya nɛ nte bi unni. ¹² Nɛ ná hyu rá 'yɛhɛ xɔ bi mbɛhni mahɔn'a a rán 'yoh_u, ngutho bi t'ɔrpe, bi ɔnba y_u mbɛfi nɛ bi 'yɛt'i, xíngui ts'_u bi unni.

¹³ Nɛ nub_uya, nu ra mɛndät'o bi bɛni 'bɛ'a da 'yɔt'e. Nɛ bi 'yɛna: “Masque ga pɛhn'na ma ts'unt'_u, dadí

huɛqui, xɔhma da numansu na,” bi 'yɛnɛ. ¹⁴ Pɛ nu'b_u mi nurpa rá ts'unt'_u ɛ y_u mbɛfi, bi mam b_uya ngue da hyo, bi 'yɛn'_u: “Mbähä ga hoh_u rá ts'unt'_u, janangue da zä ga cosɛh_u ra nu_undät'o,” bi 'yɛn'_u. ¹⁵ Janangue'a bi zix p_u ma'ueni, bi hyɔn'a thi ra ts'unt'_u, nɛ bi hyo b_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ xɔ bi 'yän'd_u y_u ja'i mi 'bäp_u:

—'Bɛ'a guím bɛmh_u da 'yɔt'a rá mbɛti ra nu_undät'o ya, bi 'yɛna.

¹⁶ Pɛ dí xi ah_u, ba ɛɛ nɛ da hyo'_u, nɛ n'dan'yo di un'na rá nu_undät'o b_uya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'b_u mi 'yɔt'_u y_u ja'i 'bɛ'a bi man ra Jesús, nu'_u bi 'yɛn'_u:

—Oj_a da 'yɔt'e hin din ja a guím ma, bi 'yɛn'_u.

¹⁷ Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'_u, nɛ bi 'yɛmbi:

—Pɛ 'bɛ'a nam bɔn'a rá m hman Oj_a nt'o't'i maya'b_u'b_u, ngue i ɛna:

Nu'a ra do bi b_unt'_u y_u g_udo 'b_u mi hyɔh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho y_u guangu, i ɛm b_u ja rá m hman Oj_a.

¹⁸ Nɛ tengu'b_u da guesɛgä a ra do i hmam b_u. Hɔnt'a go to'o hingui ɛc'yɛigui, din ɔnbazɛhɛ, tengu'b_u da d_ung b_u ja ra do din t_uni, nɛ go ga ɛmpä a tengu'b_u ra do da zɛ'mi nɛ da 'yɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bin t'än'na ra Jesús 'b_u din jut'ra renta ogue hin'na

19 Nu yu ngurpa mbäjä ne yu xänbate nijä 'bu mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nangu'e'u yu hyote mbe'fi, min nde da got'a fädi ra Jesús, nguetho bi ba'di tengu'bu guesε u yu hyote mbe'fi u yu mbäjä ne yu xänbate nijä. Pe him bi got'i nguetho bi zutho yu ja'i. 20 Janangue bi bεm mahøn'a büya ne bi mbe'hni 'da yun 'yohu ngue da 'yän yun t'änni a ra Jesús, n'dahma din ja 'be'a sä dí fent'a ra Jesús ngue di dä bu 'buh ra ts'ut'abi. 21 Ne nu'u yun 'yohu bi xi a ra Jesús:

—Xänbate i, dí pähmbe hont'a majuani guí ma. Ne dí pähmbe guí xänbi xun ho hont'a go to'o má ja'i ne hin guí huahni to'o guí xänbi, pe guí xifi xun ho nangu'e Ojä. 22 Dami xije ya, ha din theui man t'εdihε bi 'dajε Ojä 'bu ga juthε ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yεn'u.

23 Pe nu'a ra Jesús mi pa'di i ts'amhya thoho. 24 Ne bi 'yεmp'u:

—Hanja gní 'yängui, xi ni mbeti gní juthε ra renta ra ts'ut'abi, gan nugä, bi 'yεna.

Ne bi un büya.

—To'o rá pøte ne rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne nu'u bi 'yεn'u:

—Rá pøte ne rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

25 Bi dah ra Jesús büya ne bi 'yεmp'u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, guí un'na. Nu'a xin rá mbeti Ojä, guí un'na Ojä a, bi 'yεmp'u.

26 Janangue nu yun 'yohu him bi zä xtá hyät'a ra Jesús, pe bi hyonya thoho u 'be'a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni 'bu da ndants'u xun du

27 Ne nu'u 'da yu saduceo, bi zøm bu 'buh ra Jesús, gue'u hingui εc'yei da ndants'u xøn du. Nu'u bi 'yεmp'a ra Jesús:

28 —Nu'a ra Moisés bi 'dajε n'da man t'εdihε ne bi 'yεna: “Nu'bu bi du n'da ran 'yohu ngue mi 'buh rá xisu ne njo'o yú t'uhni, nu'a rán 'yohu da zinba a rá xisu. Ne nu'a rá mbadi t'uhni dim 'bui, da thuspa rá thuhu a ran 'yohu bi du ne da'yεmbi rá ta a,” bi man ra Moisés.

29 Pe gue'a ga än'nahe. Bim 'bu'i yoto yun 'yohu din 'yohu zεhe. Nu'a ra mbadi n'yohu bi zin'a n'da ra xisu, ne m'bejua büya bi du a ran 'yohu ne him bim 'buh rá t'uhni. 30 Ne nu'bu mi du ran 'yohu büya, ná yoho rán 'yohu bi zin'a ra xisu mahøn'a, ne xø bi du a. 31 Ne xø bi zin'a man'da rán 'yohu büya, 'da'ingu bi 'yøt'u gätho yoto yun 'yohu, gätho bi du ne xinga n'da bim 'buh yú t'uhni. 32 Mbejua büya, bi duse ra xisu, bi 'yεn'u. 33 Nuya, dami xije 'be'a din ja a ra pa da ndants'u xun du. To'o da 'yεmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'buhmbu ra xisu ua ja ra häi, bi 'yεn'u yu saduceo.

34 Ne nu'a ra Jesús bi da'ti:

—Hont'ua ja ra häi din that'u yu ja'i. 35 Ne gätho to'o yün sähu da mba bu mahεts'i 'bu bi ndants'u xun du, ne

him man ja ran th̄ati b̄u.
 36 Nguetho da gohi tengu tho
 yám 'b̄ehni Oj̄a u, n̄e him man
 da du b̄u. N̄e ma'da'yo da gohi
 'b̄u bi xoxa Oj̄a u ngue yú t'
 ah̄nise Oj̄a u.

37 P̄e n̄e'a ra Moisés bi ma
 da ndants'u x̄un du 'b̄u mi
 'yo't'i 'b̄e'a bin ja, nu'b̄u mi
 nu mí z̄o ra za 'b̄u maya'b̄u.
 N̄e i mam b̄u ngue nu Oj̄a rá
 Oj̄a ra Abraham n̄e ra Isaac
 n̄e ra Jacob, n̄e nu'u, ná ya'a
 thoho x̄í du u 'b̄u mi 'ȳemp'a
 Oj̄a ra Moisés. 38 Ngub̄u bi
 ma nguetho guexta'a i 'b̄uh
 yú mb̄ui. Nub̄u na nu Oj̄a
 'da'ingutho 'b̄u i 'b̄u'a n'da
 ogue x̄un du n'da. Guexta'a i
 jatho yú te u x̄un du, bi 'ȳen'a
 ra Jesús.

39 N̄e nu'u 'da ȳu x̄änbate
 nij̄a, bi 'ȳemp'a ra Jesús:

—̄mm̄e x̄un ho a gá ma, bi
 'ȳen'u.

40 N̄e nu'u ȳu saduceo ya
 him mi sä da 'ȳän mi'da ȳun
 t'änni.

*To'o rám bom'beto a ra
 Cristo*

41 N̄e nub̄aya, bi 'ȳen'a ra
 Jesús:

—Hague nán zä guí ̄mf̄u ra
 Cristo rám bom'beto ra David
 a. 42 Nguetho bi manse ra
 David b̄u ja ra s̄ocūa bi 'yo't'a:
 Nu'a Oj̄a bi 'ȳemp'a ma Hmu:
 "Hyucua ga conhui ma ts'edi,
 43 gue'b̄u go dá t̄ap̄ä gätho u
 nin s̄uih̄u," i ̄en Oj̄a, bi
 'ȳen'a ra David 'b̄u mi
 ma nanguie ra Cristo.

44 Hanja i ̄embi rá Hmu, n̄e
 rám bom'beto a, bi 'ȳen'a ra
 Jesús.

*Ra Jesús bi ma hinga gue'a
 b̄u nán x̄änbate u ȳu x̄änbate nij̄a*

45 Nu'a ra Jesús b̄uya, ní
 jat'a nȳah̄u yú x̄ädi, gätho mi
 'b̄äp̄u mi øde 'b̄e'a bi man ra
 Jesús. Bi 'ȳemp' u b̄uya:

46 —O guí ̄r̄pah̄u masu
 'b̄e'a da man'u ȳu x̄änbate nij̄a,
 nguetho i he yú mbapahni
 x̄um hmadi ngue da t'̄sp̄i,
 n̄e ̄mm̄e di ho da mba ma
 zengua ngue da 'ȳespa ȳu j̄a'i.
 N̄e ̄mm̄e i honi da hyup̄u ja
 ȳun thuts'i x̄un ho b̄u ja ȳu
 nij̄a, n̄ep̄u ja ȳun sihme. 47 N̄e
 i siyabi 'b̄e'a i p̄e'ts' ȳu xisu
 x̄un du ȳän nd̄o, n̄e i tunba yú
 ngu, n̄e ní jat'i nya'a thoho i
 ȳah̄u Oj̄a b̄u ja ȳu nij̄a. P̄e nu'u,
 man'da x̄un utho ran unbi da
 nu, bi 'ȳen'a ra Jesús.

21

*Nu'a ran t'unni man'da di
 muui*

1 Nu'a ra Jesús mi 'b̄äp̄u ja
 ra d̄anij̄a n̄e bi nu ȳu m̄emb̄eti
 i cät yú mb̄eti b̄u ja ra huada,
 ngue rán t'unni Oj̄a. 2 N̄e
 bi nu n'da z̄u hyoya xisu bi
 ḡäp̄u yoho ȳu t'uc'axt'i. 3 Nu
 ra Jesús bi 'ȳemp' u mi 'b̄äp̄u
 b̄uya:

—Majūani dí xi ah̄u, nuna
 ra hyoya xisu man'da di
 muui bi uni xinda gue'u gätho
 mi'da. 4 Nguetho gätho ȳu
 m̄emb̄eti 'b̄u ya bi gät'a n'da
 ra mb̄eti ja ra huada, p̄e ya
 mbongui thoho yú mb̄eti, p̄e
 nu'a z̄u hyoya xisu, bi uni
 gätho mi ja, x̄ingui ts'u bi
 bongui 'b̄e'a da hyonse, bi
 'ȳen'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a dinjara dānijā

⁵ Nu'a ra Jesús mi ø'a man yu jā'i: "Mahotho ra dānijā, ne mahotho yun t'unni i zupu." Pe ra Jesús bi 'yemp'u:

⁶ —Nuna gātho guín nuhu ya, da zøn ra pa hin te din ja ua, xingui ts'u da bongā n'da za xequi ngue hin da yøt'e, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran unbi din ja ua ja ra hāi

⁷ Ne nu'u 'da yu jā'i mi ø'a bi man ra Jesús, ne bi 'yānni:

—Gra xānbate i, nda'a ní pa din ja a guím ma, 'be'a ní hmēpya din ja sā ga pāhmbē.

⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Dami jamansu 'be'a guí εc'yēih. Nguetho da zøn ra pa ba εh yu hyāte da hyā ah: "Nugā drā Cristogā," da 'yēn'ah. Ne da 'yēn'u: "Ya bi zøn ra pa ran zēgui," da 'yēn'u. Pe o guí εc'yēih 'be'a da man'u. ⁹ Ga xi ah 'be'a gātho din ja ua ja ra hāi gue'bu go ba εcā mahøn'a. O guí suhu 'be'a guí yøhmbu, nguetho din ja yu dāshī, ne yu jā'i hinga 'da'angu da bēni. Pe hinga gue'bu ran zēgui din ja u, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁰ Ne xø bi 'yēna:

—Ne 'da'a n'danni yu hāi din ja yu sūi. Ne din sūse n'da ngu n'da yu ts'ut'abi. ¹¹ Ne din ja yu yāmhāi nts'utho, ne din ja ra dāthu, ne ra dāgēhe, ne din ja yu hmēpya nts'utho bu mahēts'i.

¹² Pe hin nín ja a dím mangā 'bu bim fent'ah ne da mba ma un'ni ah. Ne da ts'ix ah bu ja yu nijā, di un'nah

bu. Ne da mba ma dā ah bu 'buh yu ts'ut'abi ne pu 'bu ja yu ts'edi. Gātho ngubū da t'øt'ah ne guí tēngah. ¹³ Pe nu'bu da ts'ix ah bu, da zā guí mamhbū bu ran ho ma'da'yo. ¹⁴ Ne 'yo gadín 'yomfēnih 'be'a guí mamhbū 'bu bi mba ma juān'ni ah.

¹⁵ Nguetho nugā, ga bēn'nah 'be'a da zā guí mamhbū ra ora gam 'bāhmbū bu. Ne nu'a ga bēn'nah, xinga n'da nin sūih da zā da dāti 'be'a guí mamhbū bu. ¹⁶ Ne madagū'bu, ni tahū ogue ni mbehū, ogue ni cuhū, ogue ni mēnihū, ogue ni amigohū, pe guēmhma di dā ah bu 'buh yu ts'ut'abi. Ne 'da'ah da tho ah ne guí εc'yēigah. ¹⁷ Ne gātho da ts'an ah nanguecā. ¹⁸ Pe o guín suhu nguetho xinga n'da ni xtāhū dim 'bepū ja ni yāhū. ¹⁹ Pe nu'bu guí hyāthū yun unbi, Ojā di 'da ah ra te mazāi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a dinjara dāhnini Jerusalén

²⁰ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu'bu guin nuhu xī mbät ra hnini Jerusalén yu dofūi, guí pāhmbū mi ts'utho da guah ra hnini. ²¹ Ne nu'bu bin ja bu Njerusalén, gātho u 'bupu ja ra xequi Judea xun ho 'bu da 'dagui da mba bu dāpo bu ja yu nyuni. Ne'u i 'bupu ja ra hnini, xun ho 'bu da bōni, ne gātho i 'bupu dāpo hin da 'yēna da mba bu ja ra hnini. ²² Nguetho gue'a ra pa di un rán unbi Ojā u, ne gātho

din ja tengu tho i mam bu ja rá hman Oja din ja. ²³ Ne nu'bu bin ja a, huçcate u in hať'uhni, ne'u gátho u 'buh yú 'uere. Nguetho ndumbuitho rán ts'embu Oja din ja ua ja ra hái ne xun ngu yan unbi da nu yu ja'i. ²⁴ Ne nu'u 'da'u dí mba ntho ra juai, ne nu'u mi'da da ts'ixpu n'danni yu hái ne da gohi tengu'bu i ofádi. Gue'u hing yu judío di ts'on na ra dahnini ne di manda ua, gue'bu go da zon ra pa da hyanba yú ts'edi Oja, bi 'yén'a ra Jesús.

'Bu bi zon ra pa ba eh ra Cristo

²⁵ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Nu Oja da 'yot' yu hmepya bu ja ra hyadi, nepu ja ra zana nepu ja yu so. Ne yu ja'i 'bucua ja ra hái emme din su'u 'bu da 'yode nts'edi da 'yen ran dahi yu deja. ²⁶ Ne emme da güent yú mbui nangue ra mbidi din ja. 'Ne da zu 'bu da beni 'be'a din ja gátho ua ja ra ximhai. Ne gátho 'be'a bí ja bu mahets'i di 'yani. ²⁷ Ne nu'bu bin ja a dí xi ah, 'bex gua ecä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhai, ba ecä bu ja yu güi, ban 'yo'be ma ts'edi xun ngu ngue dán nuixtegä. ²⁸ Ne nu'bu gán nuhu da mbudi din ja, dami hyuthu nzambui ne gui ndos'hü mahets'i, nguetho ba eh ni porpatehu da yan ah, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁹ Ne man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yena:

—Gan 'yomfënihü ts'u 'be'a di ja ra za ra higo ne'u mi'da yu za. ³⁰ Nu'bu guin nuhu i pox yú paxi yu za, guí pahmbu 'bex ba eh yu pa xum pa. ³¹ Ngutho 'bu bi mbu'a dí xi ah, gui pahmbu mi ts'utho di manda rá ts'edi Oja ua buya.

³² Majuani dí xi ah, nu yu ja'i 'bucua ya, hinga gátho xti du 'bu bi mbudi din ja a dí xi ah. ³³ Nu bu mahets'i ne ra ximhai da guadi, pe nu'a mam hmangä hin da gua'a, bi 'yena.

³⁴ Janangue dami jamansu 'be'a guí othu, o guin nde gui 'yothu ni pähä zehehu, ne hinga hont'a guim bemhu nin sihmehu. Dami jamansu a gui 'yothu, hin ga tin'nahu ngue gdí othu a 'bu bá pengä. ³⁵ Nguetho njon da ba'a ra ora ba ecä, pe gátho yu ja'i 'bucua ja ra ximhai da nu. ³⁶ Dami tøm thohohu ne thocua thoho gan yah Oja, n'dahma din ja ni ts'edihü gui hyáthu yan unbi din ja. Nu'bu ngubu gui 'yothu, hin gui pes' ni sähu 'bu gá 'bähmbu bu ja ma hmigä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhai, bi 'yén'a ra Jesús 'bu mi xih yú xädi 'be'a gátho din ja.

³⁷ Ne nu'a ra Jesús 'bu mi 'bupu Jerusalén, gátho yu pa mi xänba u yu ja'i bu ja ra danija. Pe nu'bu ra xui buya, mi pa bu ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Ne gátho yu xudi mi pa bu yu ja'i bu ja ra danija, da 'yö'a i man ra Jesús.

Bi hma da tho ra Jesús

¹ Nuya mi ts'utho da zøn ra pa da ts'i ra hme hin'yua rá íxi. Gue'u yu pa ra dämpeti ran dąbaxjua. ² Nu'u yu ngurpa mbąja ne yu xąnbate nija, mi honi 'be'a dí hyo ra Jesús. Pe mi su'u 'be'a da 'yõt' yu ja'i 'bu da hyo'a.

³ Ne nu'a ra zıthu bi yut' rá mbui ra Judas Iscariote, gue'a n'da rá xádi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yahu yu ngurpa mbąja ne yu hmu dofai, ne bi xifi 'be'a da 'yõt' bu di dá'a ra Jesús. ⁵ Nu'u bi hyu yú mbui 'bu mi man'a ra Judas 'be'a da 'yõt'e. Ne bi xifi da gut rán ząbi ra Judas. ⁶ Ne nu ra Judas baya, bi dõ'ma ra ora 'bu njongui 'buru yu ja'i ngue di dá'a ra Jesús.

Rán sihme ra Hmu

⁷ Ne mi søn ra pa bin ja ra dąnts'ihme i ts'i ra hme hin'yua rá íxi, ne i ho ra t'ude'yo. ⁸ Ne nu'a ra Jesús bi mben'na ra Pedro ne ra Xuua ne bi xifi di hoc ran sihme ran dąbaxjua, da zi 'bu bin de. ⁹ Nu ra Pedro ne ra Xuua baya:

—Hapu guín nde ga hoc'be, ęn'u.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yęmp'u:

—Nu'bu gán 'youi bu ja ra ndenhnini ne gui nuui n'da ran 'yohu i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tendui a ran 'yohu, ne gui cat'ui bu ja ra ngu da yut'a. ¹¹ Ne gui xihmi a ra męngu bu: “Nu'a ra xąnbate bá penga'be ngue gui xic'be hapu i ja ra cuarto ngue ga sągähe ra dąnsihme,” gui 'yęnui. ¹² Ne nu'a ran 'yohu da

zix aui bu magats'i hapu i ja ra cuarto xun ndoho. Guepu gui hocui rán sihme ran dąbaxjua, bi 'yęmp'u yú xádi.

¹³ Nu ra Pedro ne ra Xuua baya bi mba bi dıni tengutho bi man'a ra Jesús. Ne bi hocpu ran sihme baya.

¹⁴ Nu'bu mi zøn ra ora baya, nu'a ra Jesús ne mi'da yú xádi bi zøm bu ne bin sihmebu. ¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yęmp'u yú xádi:

—Ęmme dán ndegä ga sihu na ran sihme ran dąbaxjua 'bu di 'bedi ga tugä. ¹⁶ Ne dí xi ahü, him man'dandı ga sigä na ran sihme jague'bu bi zøn ra pa ngue gán yąmhbu xun ho 'bu gám 'buhmbu bu di manda rá ts'edi Oja.

¹⁷ Nu ra Jesús baya bi deca n'da baso ra vino ne bi un ra jamadi Oja, ne bi 'yęmp'u yú xádi baya:

—Dami comhbu na po na ra baso, gui sihu. ¹⁸ Nguetho dí xi ahü, hin ga sigä mahøn'a asta gue'bu go da zøn ra pa di manda ua rá ts'edi Oja xun ho.

¹⁹ Ne nubaya, bi hyac ra hme ne nu'bu mi gua'a bi un ra jamadi Oja baya, bi xeni ne bi darpa u yú xádi, bi 'yęna:

—Nuna ra hme na, ma ngoc'yeigä na, ga ungä nanguie ahü. Ne n'dandı ngu n'dandı 'bu guí sihu, guim bęnju, bi 'yęn'a ra Jesús.

²⁰ Ne nu'bu mi guadi bin sihme u, nu ra Jesús bi dec'a ra baso ra vino ne bi un'du yú xádi ne bi 'yęmp'u:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam bõni ma jigä ngue bi hoc'a ra

'da'yo'yu bi 'yõt'ah_u Ojã na, bi 'yëna.

²¹ P_E dí huhmb_u ua n'da di dägä. ²² N_E nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Ojã, p_E í huëhi maha a di dägä, bi 'yën'a ra Jesús.

²³ Nu yá xädi, 'bex bin 'yänzehe to'o di dä'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bet'o

²⁴ N_E man'da ran junt'i bi 'yõt'u yá xädi ngue to'o dim 'bet'o nanguese u. ²⁵ P_E nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Nuua ja ra häi, nu yu ts'ut'abi ne'u i ja yá ts'edi, xun hëi i ørpa yu ja'i 'b_u di manda u, i øt'e yá 'yëhe u, ne i t'ëmbi xun ho a i øt'e. ²⁶ P_E nu ah_u, hin gan jah_u b_u. Nu'a to'o dim 'bet'o, da 'yõt'e dim 'bejua thoho. N_E nu'a to'o din ngarpi, da 'yõt'e din 'yëhe thoho a. ²⁷ Nu yu hmu 'b_ucua ja ra häi, hin dim p_E'u, p_E gue i tø'mi da mberp'u yá 'yëhe, p_E nugä madague dí m hmugä, p_E dí øt'ä ngue ni 'yëhegah_u, bi 'yën'a ra Jesús.

²⁸ N_E man'da bi xifi, bi 'yëna:

—P_E nu'ah_u, dán hy_umhb_u 'b_u má nugä yun unbi ua ja ra ximhäi. ²⁹ Janangue ga 'da'a nin t'ëdih_u, tengutho bi 'dacä ma Ta. ³⁰ N_E nu'b_u bi zøn ra pa ga øt' ran ts'ut'abi, 'darp_u dan johyah_u, ne gui comhb_u ma ts'edi gui juanbah_u ma mi'israelh_u, dyá judío_u, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús i pãdi 'be'a da 'yõt'a ra Pedro

³¹ N_E bi t'ëmp'a ra Pedro:

—Ma z_u Pedro, nu'a ra zĩthu bi 'yäh ran t'ëdi ngue da zä'a ni mb_uih_u, in nde ah_u gan 'uëxth_u tengu'b_u i 'uëxt ran dahi yá häi ra trigo. ³² P_E nugä, ya dá äp ma Ta him má zä gui pumbëni ni t'ëc'yëih_u. N_E nu'b_u gán 'yomfëni ts'u, gui 'yëc'yëi xun ho mahøn'a, ne gui zerpa yá mb_ui ni mi'yëc'yëih_u, bi 'yëmbi.

³³ N_E nu'a ra Pedro bi däh p_uya:

—Nugä, ga ten'na i madague dan ofädiui ogue ga tuui, bi 'yëna.

³⁴ Bi d_u'a ra Jesús b_uya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'b_u hin ní mbah ra øni, ná hyundi xqui cøngui, bi t'ëmp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'utho da nu ran unbi

³⁵ Xø bi 'yëmp'u yá xädi b_uya:

—Nu'b_u ra mb_udi dá pen'nah_u b_u gá mamhb_u ran ho ma'da'yo, ne hin te gá hyaxh_u. 'Be'a gá 'yøth_u, ha bin ja 'be'a gätho gá hyomhb_u, uague hin'na.

N_E gätho yá xädi bi 'yëna:

—Hin te dá 'behmbe.

³⁶ P_E nuya n'dan'yo gui 'yøth_u, gui tux ni buxah_u, ne gui hyax ni mb_utih_u. N_E nu'b_u hin'y_u ni espadah_u, gui pä ni pahnih_u gui tämh_u n'da.

³⁷ Nguetho i jatho din jagä tengu i mam b_u ja rá hman Ojã, i ëm b_u: “Y_u ja'i da 'yëmbi ra ts'om'bäi a,” i ëm b_u ja rá m hman Ojã nanguecä, bi 'yën'a ra Jesús.

³⁸ N_E nu'u yá xädi bi 'yëmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho yu espada, bi 'yɛn'ɥ.

—Dí gua'ɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yqui Oja bɥ ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús bɥya, bi bɔm bɥ ja ra cuarto mi sihme ɥ, bi mba bɥ ra nyuni Olivos, bi mbähä yá xädi. ⁴⁰ Nɛ nu'bɥ mi zɔm bɥ, nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Dami 'yäfɥ rá ts'edi Oja gue da zä gui hyäthɥ yán ts'äte ra zĩthɥ, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'ɥ bɥ mí 'bäh yá xädi, nɛ bin danyahmu, bin yäui Oja. ⁴² Nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, nu'bɥ ni pähä, dami japi ngue hin ga sigä a ra mbohi gá sänmi ga sigä, pɛ hin dín nde ma pähäzɛhɛ pɛ go ni pähä dín nde ga øt'ä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ 'Bex bi nɛqui bɥ n'da rá m 'bɛhni Oja mahɛts'i ngue bá hənba a í zɛrpa rá mbui. ⁴⁴ Pɛ nu'a ra Jesús ɛmme bi du rá mbui, nɛ man'da nts'edi bin yäui Oja. Xøgue ra ji a rá xänthe mi täpɥ häi.

⁴⁵ Nɛ bi ndants'a ra Jesús bɥya, bi mba bɥ 'bɥh yá xädi. Pɛ nu'ɥ, gätho min äha nguetho bi güent yá jã'i ɥ nangue ra dumbui mim bɛni. ⁴⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Hanja gnán ähmbɥ. Dami nuhmbɥ, gan yäɥɥ Oja janangue'a da zä gui tähmbɥ rán ts'äte ra zĩthɥ, bi 'yɛmbi.

Bi fɛnt'a ra Jesús

⁴⁷ Nɛ nu'bɥ min yäɥɥ yá xädi, 'bex bá ɛpɥ n'da nɛts'i yu

jã'i, nɛ bá 'bɛt'o ra Judas, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. Nɛ nu'a bi zɔm bɥ 'bɥh ra Jesús nɛ bi zɥspa rá 'yogu 'bɥ mi zɛngua. ⁴⁸ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'ɥ'ts'i guí dägüi, nugä ngue dán jã'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Nɛ nu'ɥ mi'da yá xädi 'bɥ mi nu 'bɛ'a bin ja, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha ga japähe ma espadahe, ɛn'ɥ.

⁵⁰ Pɛ him bi dø'mi 'bɛ'a da si'a n'da ɥ, 'bex bi zɛcua rán 'yɛizagu rá 'yɛhɛ ra ngɥrpa mbäjä. ⁵¹ Pɛ nu'a ra Jesús 'bex bi hɛcua yá xädi:

—O guí øthɥ a, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bex bi hocua mahøn'a a rá zagu a ran 'yohɥ. ⁵² Nɛ nu'a ra Jesús 'bex bin yäɥɥ yu jã'i ngue bá ɛhɛ da zits'i. Min 'yohɥ yu ngɥrpa mbäjä nɛ yu ngɥrpa mbädi bɥ ja ra dänijä, nɛ mi'da yá ngɥrpi yu judío. Nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha drá bɛgä ngue guä hähɥ ni espadahɥ nɛ ni zahɥ ngue gui sixcahɥ, bi 'yɛna. ⁵³ Hanja hin gá bɛntcahɥ bɥ ja ra dänijä, nɛ zänt'a min xänbategä bɥ. Pɛ nuya bi zøn ra ora din ja a bi zänd Oja nɛ n'da ora thofo gui tajɥ, nɛ'a ra dämants'o n'da ora thofo da däqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

⁵⁴ 'Bex bi fɛnt'a ra Jesús nɛ bi ts'ixpɥ ja rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu'a ra Pedro bi dɛnni a na 'bejua thofo. ⁵⁵ Nɛ mi zø bɥ n'da ra sibi bɥ mbo rá mbä't'i rá ngu ra

hmumbäjä. Nε nu ra Pedro madin t̄asp̄ih̄ b̄u ȳu ja'i. ⁵⁶ Nε mi 'b̄äp̄u n'da ra hmute ngue ra 'ȳεhe b̄u. Nε nu'b̄u mi nu'a ra Pedro, bi 'ȳεna:

—Nuna ran 'yoh̄u hucua, min 'yoh̄u ra Jesús.

⁵⁷ Pε nu'a ra Pedro bin c̄oni, nε bi 'ȳεna:

—Nu'i grá xisu, x̄oḡue hin dí p̄açä to'o a guí ma, bi 'ȳεna.

⁵⁸ Nu'b̄u mi tho n'da z̄u t'̄u ora, n'da ran 'yoh̄u bi nu'a ra Pedro nε bi 'ȳεmbi mah̄on'a:

—Nu'i grán 'yoh̄u, gue'e gmin 'yoh̄u ra Jesús.

Pε nu'a ra Pedro bin c̄oni:

—Hinga guecä, bi 'ȳεna.

⁵⁹ Nε nu'b̄u mi thoh man'da ora, x̄o man'da ran 'yoh̄u bi 'ȳεmbi:

—Nugä, dí p̄açä na ran 'yoh̄u. Guehna n'da rá x̄ädi ra Jesús. Nεhna ra m̄engu Galilea na, bi 'ȳεna.

⁶⁰ Pε nu'a ra Pedro bi ðati:

—Nu'i grán 'yoh̄u, hin dí p̄açä 'b̄e'a guím ma, bi 'ȳεna.

Nε 'bex bi mbah ra øni b̄uya.

⁶¹ Nu'a ra Jesús 'bex bin ȳεgui nε bi hyant'a ra Pedro. 'Bex bi b̄en'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'ȳεmbi: “Dí p̄açä nu'b̄u hin ná mbah ra øni, hyundj̄ xquí c̄ongui,” ngue xí 'ȳεmbi. ⁶² Nε nu'a ra Pedro b̄uya, bi mba b̄u thi nε bin zoni, bi b̄enman'u 'b̄e'a bi 'ȳøt'e.

Ra Jesús bi t'uspi

⁶³ Nε nu'u ȳun 'yoh̄u mi f̄ä'a ra Jesús, bin uspate tho'u.

⁶⁴ Nε bi gorpa rá d̄ä ra Jesús, nε bi mb̄emp' p̄uya, nε bi 'ȳεmp'a ra Jesús:

—Grá p̄ongahya, xije to'o bi mb̄ep'a'i, bi 'ȳεmbi.

⁶⁵ Nε ε̄m̄m̄e x̄un ngu ran ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jūnba ȳu ngurpi ȳu judío

⁶⁶ Nε nu'b̄u mi hyax p̄uya, bim peti b̄u ȳu ðaç'yei, nε ȳu ngurpa mbäjä, nε ȳu x̄änbate nijä. Nε nu'u bi zixp̄u madim peti ḡätho ȳu ngurpi ȳu judío, ngue di jūnba ra Jesús. Nε bi 'ȳεmp'a:

⁶⁷ —Dami xije ya, ha majuañi gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojä.

Nε nu'a ra Jesús bi ðati:

—Madague'a ga xi ah̄u, hin gui 'ȳεc'yeigah̄u. ⁶⁸ Nε ngutho'b̄u ga än'nah̄u n'da ran t'änni, hin gui th̄ah̄mb̄u, bi 'ȳεn'a ra Jesús. ⁶⁹ Pε nuya, bi z̄on ra ora ga com'be rá ts'edi Ojä nuixte thoho, nugä ngue ðán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'ȳεn'a ra Jesús.

⁷⁰ Nε nu'u mi hup̄u bi 'yänni:

—Ha gue'e rá Ts'ant'u e Ojä 'b̄u.

Nε nu'a ra Jesús bi ðati:

—Gue'a guí mamhb̄u, bi 'ȳεna.

⁷¹ Pε nu'u b̄uya, 'bex bi 'ȳεn'u:

—Hingui jatho ga homhb̄u mi'da ȳu testigo, nguetho ya bin jūanzeh̄e, nε dá øhmb̄u a bi ma, bi 'ȳεn'u.

23

Ra Pilato bi jūnba ra Jesús

¹ Janangue'a bi ndants'u, bi zix'a ra Jesús b̄u 'b̄uh ra ts'ut'abi Pilato. ² Nε ḡätho u bi

yap'a ra Jesús. Ne bi 'yεmp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yoh_u i 'bäcua, εmme i hät y_u ja'i, ne bi xih y_u ja'i ngue hin din jut y_u renta im man ra ts'ut'abi Roma, ne bi manse ngue guesε ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'yεn'ua madí yap'a ra Jesús.

³ Ne nu'a ra Pilato büya, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha majuani gue'e rá hmuts'ut'abi y_u judío.

Ra Jesús bi dāti:

—Gue'a gá ma, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Pilato büya bi 'yεmb y_u ngurpa mbäjä ne y_u ja'i mi 'bäp_u:

—Xínga n'da ra ts'oqui dá tñbä na ran 'yoh_u, bi 'yεna.

⁵ Pε εmme man'da nts'edi bi man'ua y_u yapate:

—Nuna ran 'yoh_u bi d_u'ma n'da ran heque nanguε 'be'a bi xänba y_u ja'i. Gue'a bi 'yørp_u ja ra häi Galilea, ne p_u ra xεqui Judea, ne nuya bi zøcua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yøt'ua, bi 'yεn'ua.

Ra Herodes bi juq̄nba ra Jesús

⁶ Nu'b_u mi 'yøde 'be'a bi man y_u ja'i, nu ra Pilato bi 'yänni:

—Ha ra mεngu b_u Galilea na ran 'yoh_u 'b_u.

⁷ Ne nu'b_u mi bādi gue ra mεngu b_u Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixp_u 'b_uh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi b_u ja ra häi Galilea, ne gue'a ra pa i 'b_up_u ja ra dāhnini Jerusalén a. ⁸ Ne nu'a ra Herodes, 'b_u

mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi øde 'be'a gätho mi øt' ra Jesús, ne in nde da nu n'da ran t'øt'e nuixte. ⁹ Ne nu'a ra Herodes, x_un ngu bi 'yän y_un t'änni, pε nu'a ra Jesús him bi 'yεrpatho ra güenda, xíngui ts'ua bi dādi. ¹⁰ Ne hinga yatho mi 'bäh y_u ngurpa mbäjä, ne y_u xänbate nijä, ne εmme ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. ¹¹ Pε nu'a ra Herodes ne yá dofui, εmme bi denthoho a ra Jesús, ne xíngui ts'ua bi numansu'a. Ne nu'ua y_u dofui bi het'a ra pahni tengu yá pahni y_u hmuts'ut'abi, ne bi mbenh mahøn'a b_u 'b_uh ra Pilato. ¹² Ne madín s_uhmi a ra Herodes a ra Pilato, pε nu ra pa a, bin amigoui büya.

Nura Pilato bi manda dí ho ra Jesús

¹³ Ne nu'a ra Pilato bi zon'd_u y_u ngurpa mbäjä ne'ua mi'da yá ngurpi y_u judío. ¹⁴ Ne bi 'yεmbi:

—Guá sih_u na ran 'yoh_u 'bäcua, ne gá xij_u ra hyäte na. Pε x_un ngu y_un t'änni xtá ändä ne xínga n'da ra ts'oqui dá tñbä na, bi 'yεna. ¹⁵ Ne xínga gue'a ra Herodes bi ma xtán dñba n'da rá ts'oqui, ne bá pεntho ua mahøn'a. Ne hin'y_u 'be'a bi 'yøt'na ran 'yoh_u gue dí nu ran dāte. ¹⁶ Nuya, ga manda da 'bei ne nubüya ga thøtho, bi 'yεna.

¹⁷ Nguetho nu ra Pilato nzai di thø'a n'da ra ofädi 'b_u i ja ram peti ran dābaxjua. ¹⁸ Pε nu y_u ja'i εmme bi mbafi ne n'dat'a bi man'ua:

—Dami hyo na ran 'yoh_u, ne go gui thø'a ra Barrabás, bi 'y_εn'ua.

19 Ne nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, ne mi ofädi nguetho bi parpa y_u ja'i din sahmbu ra ts'at'abi. 20 Pe nu'a ra Pilato, emme min nde di thø'a ra Jesús, ne bi zäpi din ya_hu y_u ja'i mahøn'a. 21 Pe nu'ua y_u ja'i emme i mbafi. Ne bi 'y_εn'ua:

—Cuarpu ja ra pont'i, bi 'y_εn'ua.

22 Ne ná hyundi buya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Be'a ní ts'oqui bi 'yøt'na ra Jesús, xinga n'da ra ts'oqui xtá tñbä ngue dí nu ran däte, pe 'be da gua'a m'bei ga xocä buya, bi 'y_εn'a.

23 Pe man'da nts'edi bi mbah y_u ja'i, ne n'dat'a bi mangue di cuarpu ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi dāha 'be'a min nde buya. 24 Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'øt'a 'be'a go i nde y_u ja'i. 25 Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man y_u ja'i, madague'a ín ofädi a nam parpate ne n'e'a ín hodu. Pe nu'a ra Jesús, go bi dāp'ua y_u ja'i da 'yørpe tengu mim bēni da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

26 Ne nubuya, bi ts'ixa ra Jesús bu ndehnini. Ne bin c'athu n'da ran 'yoh_u, í Simón, ra mengu bu ra hnini Cirene, ngue ní mba bu ja ra hnini Jerusalén. Ne bi fent'i ne bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. 27 Ne n'dan nets'i y_u ja'i bi den'na ra Jesús. Ne nu'ua da y_u xisu zom bu ní mba, i tu yú

mbui 'be'a da t'ørpa ra Jesús. 28 Pe nu'a ra Jesús bi hy_εt'ua ne bi 'y_εmp'ua:

—Gyú zu xisuh_u, ngue gyú menguh_u Jerusalén, o guí zomhu ngue ga tugä, pe man'da go gui zomhu nangue 'be'a gui nusehu, gy_u menguh_u Jerusalén, ne ni t'uhnih_u. 29 Nguetho da zøn ra pa xan u tho ran unbi guin nuhu. Ne him man gui samhbu u y_u xisu him bi dñ yú t'uhn_i, pegue guim bēmhu majapi u, nguetho ya njo'o yú t'uhn_i da nu'a ran unbi xan u tho tengu da nu ni t'uhnih_u.

30 Ne da 'y_εn'i 'da: “Man'da xan ho 'bu xtan yøt' y_u t'øhø ne y_u nyuni xtan gogbah_u, xinda gue'bu ga thoqui ga nuhu ran unbi xan u tho,” da 'y_εn i 'da. 31 Ne gui pāhmbu, nu'bu xan u tho ran unbi bi t'ørpa n'da ngue hin'y_u rá ts'oqui, man'da xan u tho da t'ørpa u ja yú ts'oqui, bi 'y_εn'a ra Jesús 'bu mi xih y_u xisu i zoni.

32 Ne'ua yoho y_un 'yoh_u bi ts'its'i ngue 'darpu da thoh_u a ra Jesús. Pe gātho u yoho mi ja yú ts'oqui u. 33 Ne gātho bi zøm bu ja n'da ra nyuni t'ēmbi ra ya_xmu. Guepu bi mba ma cuati bu ra Jesús ne'ua yoho y_un 'yoh_u. N'da a n'da bi guarpu ja y_u pont'i. 34 Ne nu'a ra Jesús bi 'y_εna:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcä ya y_u ja'i, nguetho hingui pādi 'be'a i øt'e, bi 'y_εn'a ra Jesús.

Ne nu'ua y_u dofui bi 'yøt'a n'da ran tāha to'o da gāxa rá pahni ra Jesús. 35 Ne mi

hand thoho yu ja'i. Ne nu yu ngurpi, emme bi den thoho ne bi 'yena:

—Nun_u ran 'yoh_u bi pø'i 'da, i sä dim pøse ya gue'b_u gue'a ra Cristo rá Thahni Oja n_u, bi 'yēn'u.

³⁶ Ne'u yu dofui emme bi denthoho ne di säti di un'na ra vino xan ju, embi da zi a ra Jesús. ³⁷ Ne bi 'yēmbi:

—Nu'b_u gue'e rá Hmuts'at'abi yu judío, damim pøse 'b_u, bi 'yēn'u yu dofui.

³⁸ Ne män t'o't'i n'da ra xithe b_u ja ra pont'i b_u ja rá yā ra Jesús. Ne nt'o't'i b_u: “Nuna rá Hmuts'at'abi yu judío na.”

³⁹ Ne nu'a n'da ran 'yoh_u mi cuat rá pont'i mi 'bāp_u nān ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. Ne bi 'yena:

—Nu'b_u majuañi gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, necä'be xquí pøc'be, bi t'ēmp'a ra Jesús.

⁴⁰ Pe nu'a man'da ran 'yoh_u mi cuarp_u b_uya, bi hecpa a bin sante ne bi 'yēmbi:

—Ha xingui ts'u guí su Oja, ne 'dat'a man anbi_u, bi 'yena.

⁴¹ Pe nugüi, ran date rán säui a dá øt'ui. Pe nuna ra Jesús, xingui ts'u ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'yēmbi.

⁴² Pe nub_uya, bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Dami bēnc 'b_u bin ja ni ts'edi ngue gui manda ua, bi 'yena.

⁴³ Nu ra Jesús bi 'yēmbi:

—Majuañi dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya b_u mahēts'i, bi 'yēmbi.

Bi du ra Jesús

⁴⁴ Pe nu'b_u huxyadi, bim 'bexui gātho ra ximhäi, asta gue'b_u hyunde. ⁴⁵ Ne nu'b_u mim 'bexui, bin xengui nde ra 'bø't'e i ndam b_u mbo ra dāñija. ⁴⁶ Ne nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, ne bi 'yena:

—Ma Ta i, dadí dā'a ma te ya, bi 'yena.

Ne 'bex bi du b_uya.

⁴⁷ Ne nu ra hmudofui mi 'bāp_u, 'b_u mi nu 'be'a bin ja, bi 'yēspa Oja, ne bi 'yēnse:

—Majuañi nun_u ran 'yoh_u hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'yena.

⁴⁸ Ne gātho na ngu yu ja'i 'bāp_u ngue yu nute, 'b_u mi nu 'be'a bin ja, 'bex bi mba yū ngu, bi bēndumbui ne bi hyonya thoho. ⁴⁹ Pe nu'u yū amigo ra Jesús n'danni ts'u mi 'bāi. Ne'u 'da yu xisu mi ten'na ra Jesús 'b_u mambá nexp_u ja ra häi Galilea, gātho bi nu 'be'a bi t'ørpa ra Jesús.

Bi t'ä'a ra Jesús

⁵⁰⁻⁵¹ Ne mi 'b_u'a n'da ran 'yoh_u, í José, ra mengu b_u ra hnini Arimatea, n'da rá hnini yu judío b_u ra xequi Judea. Nu'a, ra hoc'ja'i a, ne mi hnumansu. Ne mi tøm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. N'da rá ngurpi yu judío a, pe hinga 'da'ingu bi bēmhb_u bi juañba ra Jesús. ⁵² Ne nu'a ra José bi mba b_u bí 'b_uh ra Pilato ne bi 'yāp rá ngøc'yēi ra Jesús ngue da 'yāgui. ⁵³ Ne bi tong b_u ja ra pont'i a ra Jesús. Ne bi mbantpa rá ja'i ra Jesús n'da ra hoc'bø't'e xan ho, ne bi gārp_u ja n'da ra hyādo xinga n'dandī bi 'yo n'da ra du. ⁵⁴ Ne nu'b_u mi 'yāgui, gue'a ra pa

din sä y_u ja' i ngue da nu ra pa ran säya.

⁵⁵ Ne nu' u y_u xisu, mi ten' na ra Jesús 'b_u xí nexp_u ja ra häi Galilea, bi den' na ra José ne bi nu har_u bi jat' a ra Jesús, ne mi nu har_u án ja rá yá. ⁵⁶ Ne nu y_u xisu bi mba b_uya, di hoc ra 'y_ethi i y_uman' u, ne ra aceite da gospa rá ja' i ra Jesús. Pe nu' b_u mi mb_u' a ra pa ran säya, bin säya tengu thoho bi mam b_u ja y_un t' _edi.

24

Bi damb_eni ra Jesús b_u ja rán 'y_ugui

¹ Ne t' u xuditho ra pa ndomingo, nu' u y_u xisu bi dux ra 'y_ethi bi hoqui, ne bi mba b_u ja ran 'y_ugui ngue ra hyádo guer_u mi o ra Jesús. ² Ne nu' b_u mi zom b_u, bi nu, ya xí mba nj_unni a ra do mi juaxp_u ja ra hyádo. ³ Ne 'bex bi y_urp_u mbo, pe him bi d_um b_u rá ja' i ra Jesús. ⁴ Ne nu' b_u mi 'bäp_u ne din 'yomf_eni 'be' a bin ja, 'bex bim 'bähmb_u yoho yám 'behni Oja, mi he yá pahni di fexni. ⁵ Ne nu' u y_u xisu, _emme bin su ne bi hy_e' t' u y_un 'yoh_u. Ne bi 'y_emp' u:

—Hanja gní hyomhb_u ua n' da ran 'yoh_u i 'b_ui, guecua ja ran 'y_ugui. ⁶ Nu' a guí homhb_u, bi ndants' a, njo' o ua a. Nde' b_u guim b_emhb_u a bi xi ah_u 'b_u gám 'b_uhmb_u b_u ja ra häi Galilea. ⁷ Ngue bi ma jatho da nu ran _unbi, ne da mba ma dá b_u 'b_uh y_u ts'om' b_ui, ne da du b_u ja ra pont' i, ne nu' b_u ná hyu pa da

damb_eni, bi 'y_en' ah_u, bi 'y_en' u yám 'behni Oja.

⁸ Ne nu' u y_u xisu bi b_em b_uya 'be' a xí man' a ra Jesús. ⁹ Ne bi nexp_u ja ran 'y_ugui, bi mba b_u 'b_u' u 'de' ma' da yá xädi ra Jesús ne' u gätho mi' da, ne bi xi' u 'be' a bin ja b_u ja ran 'y_ugui. ¹⁰ Ne nu' u y_u xisu, ra María Magdalena a n' da, ne ra Juana a man' da, ne ra María rá mbe ra Jacobo a man' da, ne' u mi' da min 'yoh_u gue' u bi xi' u yá xädi a ra Jesús 'be' a bi nu b_u ja ran 'y_ugui. ¹¹ Pe nu' u yá xädi, him bi 'y_ec' yei 'be' a bi man y_u xisu, ne bi 'y_embi bi b_ens_e 'be' a bi man' u.

¹² Pe nu' a ra Pedro, bi mba n' dihi b_u ja ran 'y_ugui ne bi nu b_u mbo. Ne bi nu mi 'b_untho b_u ra 'b_u' t' e má mbant' i ra Jesús. Ne bi mbeng b_u ja rá ngu b_uya, bi hyonya thoho 'be' a bin ja.

Ra Jesús bin 'yoh_u b_u 'yu' da yá 'y_ec' yei

¹³ Ne gue' a ra pa bi mba yoho y_u 'y_ec' yei b_u ja ra hnini Emaús ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo. ¹⁴ Ne i mam b_u ní mba 'be' a bin ja b_u Jerusalén. ¹⁵ Ne gätho ná yá' u, bi z_urp_u 'yu a ra Jesús ne bin 'yoh_u. ¹⁶ Ne nu' u bi nu a, pe him bi b_udi to' o a. ¹⁷ Ne nu' a ra Jesús bi 'yän' da:

—'Be' a guí mammi.

Ne nu' u yoho bim 'bäp_u b_uya, ne _emme tu yá mb_ui.

¹⁸ Ne nu' a n' da í Cleofas bi d_uti, bi 'y_ena:

—Masque h_un' a z_eh_e hin guí p_udi 'be' a bin ja b_u

Jerusalén yu pa i ja baya, bi 'yɛmbi.

19 Nu'a ra Jesús bi 'yänni:

—'Bɛ'a bin ja bɛ.

Nɛ bi xih paya 'bɛ'a bin ja, bi 'yɛmbi:

—Nu ra Jesús, ra mɛngu Nazaret, n'da rá pɔngahya Oja ɛmme mi ja rá ts'ɛdi, bi 'yɔt' yun t'ɔt'e nuixte nɛ bi hoc yun zāman'ɛ. Nɛ bi 'yɔt' ran ho bɛ na nu Oja, nɛ nu yu ja'i bi numansu a. 20 Nɛ nu'ɛ yu ngurpa mbāja nɛ mi'da ma ngurpihɛ, bi dā'a ra Jesús bɛ 'bɛh ra ts'at'abi ngue da tho. Nɛ bi mba ma cuati bɛ ja ra pont'i baya. 21 Nɛ nugāhe, dá bɛmhbe gue'a da yanju dyú ja'i israelgāhɛ, nɛ xtín jase ma ts'ɛdi zɛhɛhɛ mahɔn'a. Pɛ ya ná hyu pa ya bi tho. 22-23 Pɛ nu'ɛ 'da yu xisu ma mi 'yɛc'yɛihe, mán t'ɛxuditho bi mba bɛ ja rán 'yāgui, guɛpɛ bí o ra Jesús, pɛ him bi dɪm bɛ a, nɛ bá peng bɛ ja ra ngu bi xije 'bɛ'a bi nu, nɛ bi man'ɛ bi nu 'da yám 'bɛhni Oja mahɛts'i, bi xifi i 'bɛ'a ra Jesús. Nɛ ɛmme dadí hyonya thohe. 24 Pɛ nu'ɛ 'da man 'yohe, bi mba bɛ ja ran 'yāgui nɛ ngutho bi man'ɛ ngue hin'yɛ bɛ rá ja'i, bi 'yɛn'ɛ yu 'yɛc'yɛi.

25 Pɛ nubaya, nu'a ra Jesús bi xi'ɛ min 'yohɛ:

—Nu'au, guí 'yambɛiui nɛ xingui ts'ɛ guí ɛhya guí 'yɛc'yɛiui 'bɛ'a gātho bi man yu pɔngahya Oja. 26 Nguetho gātho ɛ bi ma jatho da nu ran ɛnbi ra Cristo, gue'bɛ go bi gonhui rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

27 Nɛ nubaya, bi xi'ɛ 'bɛ'a gātho bi man yu pɔngahya ngue din ja, nɛ 'bɛ'a nam bɔn'a nt'o't'i bɛ. Bi dɛ'mi bɛ rá mbɛdi rá sɔcuɔ ra Moisés nɛ bi xifi gātho ɛ mi'da yú sɔcuɔ Oja.

28 Nɛ nu'bɛ mi ts'ɛtho da zɔm bɛ ní mba, nu ra Jesús bi 'yɔt'e tengu 'bɛ da thogui. 29 Pɛ nu'ɛ yoho min 'yohɛ bi zɔmmi din oxhɛ bɛ, nguetho bin de. Nɛ nu'a ra Jesús baya, bi gohmbɛ bɛ ɛ.

30 Nɛ nu'bɛ min sihmɛhɛ, nu ra Jesús bi hyɔc ra hmɛ, nɛ bi un ra jamadi Oja, bi xɛni, bi un'dɛ mi 'bɛpɛ baya. 31 'Bɛxgue 'dahmantho bi bɔdi to'o a ra Jesús tengu'bɛ ja bin zɔ yú dā. Pɛ nu'a ra Jesús 'bɛxque bim 'bɛtho bɛ, him bi nu hapɛ í mba. 32 Nɛ nu'ɛ yoho bin yɔsɛ ɛ, bi 'yɛn'ɛ:

—Pɛ hanja hin dá pɔhmi 'bɛ mán c'athɛ bɛ ja ra 'yu. Ha him bin johya ma mbɛiui 'bɛ mí xicui 'bɛ'a nam bɔn'a rá mhma Oja, bin 'yɛmzɛhɛ ɛ.

33 'Bɛx bi ndants'i, bi mbeng bɛ Jerusalén, nɛ bi dɪm bɛ ɛ 'de'ma'da ngue madím pɛtihɛ mi'da yu ja'i. 34 Nɛ ɛmme madí johya ɛ, nɛ i ma ngue bi ndants'i mahɔn'a ra Hmu nɛ bin yaui ra Pedro. 35 Pɛ nu'ɛ bi zɔhɔ ngue min 'yohɛ ra Jesús bɛ 'yu, bi xi'ɛ mi'da 'bɛ'a bi 'yɔrpɛ 'yu. Nɛ bi xi'ɛ ngue gue'a í bɔ'a ngue bi xɛn ra hmɛ ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse bɛ 'bɛh yú xādi

36 Nɛ nu'bɛ gātho na ya'ɛ yu xādi, ya xí 'bāpɛ ra Jesús 'bɛ

mi nu. Ne bi zengua ɯ, bi 'yɛmbi:

—Gan johyahɯ.

³⁷ Ne ɛmmɛ bin su, bi bɛni gue i nu n'da ran dɔhi, ngue him majuɔni. ³⁸ Pe nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Hanja ngue in jabɯ nin 'yomfɛniɯ, ne hingui sá gui 'yɛc'yɛigahɯ. ³⁹ Dami hyɛtcaɯ, ne guin nuɯ ma 'yɛ ne ma gua, ne gui nuɯ ngue gueczɛhɛgá. Dami tháqui, janangue da zá gui pɔhmbɯ ngue i ja a ma ngɔc'yɛi. Pe nu'a n'da ran dɔhi tengu guím bɛmhɯ, hinguin 'youi rá ngɔc'yɛi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Ne nubɯya, bi 'yut'ɯ yú 'yɛ ne yú gua. ⁴¹ Pe guexta'a him 'bexque bi 'yɛc'yɛi nguetho bi hyonya thoho, ne xin di johya ɯ. Nu ra Jesús bɯya, bi 'yápi 'be'a da zi. ⁴² 'Bex bi un'na n'da xɛqui ra huɔ. ⁴³ Bi hyɔm bɯya ne bi za, ne gátho yɯ já'i mi 'bɯpɯ bi nu. ⁴⁴ Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Nuya bin ja 'be'a gátho dá xi ahɯ 'bɯ mám 'bɯhmbɯ. Ya dá xi ahɯ gue din ja a nt'o't'i bɯ ja yán t'ɛdi ra Moisés, neɯ ja yú sɔcuɔ yɯ pɔngahyɔ, ne'a nt'o't'i bɯ ja yɯ thuhu, yɯ salmo, ne ya bin ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús bɯya, bi xocpa yán 'yomfɛni gue da zá da bɔ'ɯ 'be'a nam bɔn'a rá m Hman Ojɔ. ⁴⁶ Ne bi 'yɛmp'ɯ:

—Nt'o't'i bɯ ja rá m Hman Ojɔ gue da nu ran ɯnbi ra Cristo, ne da tho, ne ná hyu pa da dɔmbɛni. ⁴⁷ Ne nt'o't'i bɯ ngue dí mbɯpɯ Jerusalén

da hman ran ho ma'da'yo, ne gátho ná ngɛni ra ximhái, ne da sih yɯ já'i di páh yán 'yomfɛni ne da mba ma punbi yú ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ahɯ, sá guim mamhbɯ majuɔni ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuɯ 'be'a gátho bin ja. ⁴⁹ Ne gua pɛn 'nahɯ rá Hogandɔhi Ojɔ bi mam ma Ta di 'da ahɯ. Pe jatho gui tɔmhɯ ua Jerusalén, gue'bɯ go bá ɛh mahɛts'i rá ts'edi gan 'yohɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛm'bɯ min yɔhɯ yú xádi.

Bi ndex mahɛts'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'bɯ mi gua'a bi man ra Jesús, bi zix ɯ yú xádi bɯ ja ra 'yu ní mba bɯ Betania, ne guɛpɯ bi 'uɔ'ts' yú 'yɛ ne bi jɔp'ɯ bɯya. ⁵¹ Pe nubɯya bi zopɯ ɯ yú xádi ne bi ndex mahɛts'i. ⁵² Ne gátho ɯ mi 'báɛpɯ bi 'yɛspi ne ɛmmɛ bin johya yú mbɯi ɯ. Ne bi mbeng bɯ Jerusalén bɯya. ⁵³ Ne gátho yɯ pa bin de bɯ ja ra dɔniɔ, mi numansu Ojɔ ne bi un ra jamadi Ojɔ bɯ. Ne hɔnt'a dí xi'a ya.

Xuua
Ran ho ma'da'yo bi
'yo't'a ra Xuua rá
xädi ra Jesús, nε xin
rá 'bäiui a

Nu'a ra Cristo t'εmbi ram
Hma

¹ Nu'a ra Cristo tengu'bu ram hma nguetho di jajü ga pähmbu Ojä a. Ne ya xmi 'bu 'bu hin te mi ja ra ximhäi, ne i 'buhmi Ojä a, ne nu'a Ojä a. ² Ne gue'a mi 'buhmi Ojä 'bu rá mbüdi thoho. ³ Gätho bi 'yöt'e 'be'a i ja. Nu'bu hin xtá 'yöt'a, hin te di ja 'bu. ⁴ I jase rá te, ne gue'a ní ja yú te u yu jä'i, ngue di 'yomfēnip yú mbüi u. ⁵ Janangu'e'a nu'a tengu ran nequi di yorpü ja ra 'bexui. Pe nu'a ra 'bexui hin da zä di huε't'a ran nequi.

⁶ Nu Ojä bi huahna n'da ran 'yohu gue'a ra Xuua Nxixya a. ⁷ Nu'a ra Xuua Nxixya bi thahni da ma nangu'e'a ran nequi majuani, ndepe gätho da 'yεc'yei ran nequi yu jä'i, nangu'e'a bi man'a ra Xuua. ⁸ Pe nu'a ra Xuua Nxixya hinga gue'a ran nequi a, pe bi ma nangu'e'a ran nequi. ⁹ Nu'a ran nequi majuani, bá εcua ja ra ximhäi, ndepe gätho din ja ran nequi yú mbüi yu jä'i.

¹⁰ Nu'a ran nequi majuani bi 'yöt' ra ximhäi, ne bim 'bucua, pe nu yu jä'i ua ja ra ximhäi him bi bađi gue gue'a. ¹¹ Í zocua dí 'buhmbe ngue ma mεngugähe a. Pe xun ngu u

him bi 'yomanho a. ¹² Pe gätho to'o bi zim bu mbo yú mbüi a ra Cristo, ne bi 'yεc'yei gue yú yante a, gue'a í zä bi xand mahön'a Ojä u ngue bi 'yöt'e yú t'uhni zεhe u. ¹³ Pe nu'bu bi xand mahön'a Ojä n'da, hinguin ja tengu'bu xam 'bu a n'da ra 'uere, ngue bi ndese yu jä'i ne nangu'e yú jä'i zεhe, pe bim 'büi mahön'a nangu'e Ojä.

¹⁴ Ne nu'a tengu'bu ram hma bin jä'i a, ne mi 'buhmbe a. Ne dá nuhe rá nuixte nguetho rá 'dats'unt'u Ojä a, hin hapu i se a rá mate, ne gätho majuani bi ma. ¹⁵ Nu'a ra Xuua Nxixya bim pōngahya nangu'e'a. Ne ts'edi bi ma bi 'yεna:

—Nuna guehna dá mangä 'bu má xi ahü, m'bejua ba εhe, pe man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bu 'bu rá mbüdi thoho, ne hin'na gä, mi εngä, bi 'yεn'a ra Xuua Nxixya.

¹⁶ Ne gätho gahu dyu 'yεc'yeihu, dá hahmbu rá mate xun ndoho, ne thocua thoho di 'dajü man'da rá mate. ¹⁷ Nu ra Moisés bi xāngahu yān t'ēdi Ojä. Pe nu ra Jesucristo bi 'dajü rá mate ngue majuani dí zingdahü Ojä a. ¹⁸ Njo'o n'da ra jä'i da zä da nu Ojä ngue xtām baεε, hinda hōnt'a rá 'dats'unt'u dim paεeui a rá Ta, ne gue'a bi jajü dá pähmbu a.

Ra Xuua Nxixya bi ma to'o
a

¹⁹ Nu'u ma ngurpihe dyu judíohe dyu israelhe ngue mi 'bupü ja ra dāhnini Jerusalén, bi mba u 'da yu mbäjä ne'u 'da

yám fäts'ih_u, bi zòm b_u 'b_uh ra Xuua Nxixyá da 'yänni to'o a. ²⁰ N_ε nu'a bin juañni, him bin cøni, n_ε bi 'y_εna:

—Hinga guecä dra Cristo gue x_u huand Ojå, bi 'y_εn'a.

²¹ N_ε bi t'änni mahø'n'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecä, bi 'y_εn'a.

—Ha gue'e gra pøngahyá bi man ra Moisés gue ba çhe.

N_ε bi dät:

—Hin'na, bi 'y_εntho.

²² N_ε bi t'änni mahø'n'a:

—To'o e. Xije. Nu'b_u gui xije n_ε da zä ga xihmbe _u bá pøngähe b_uya.

²³ N_ε bi dät'a ra Xuua Nxixyá b_uya:

—Nugä guecä bi man ra pøngahyá Isaías 'b_u mi ma: “Dim 'b_u a n'da dim 'bäp_u ma'ueni ra hnini, n_ε ts'edi da ma di hoc yá mb_ui y_u jå'i gue da 'yømanho ra Hmu 'b_u bi zøhø,” bi 'y_εn'a ra Isaías, bi 'y_εn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁴ N_ε nu'x bi zòm b_u, yám 'b_εhni y_u fariseo _u. ²⁵ N_ε bi t'εmp'a ra Xuua:

—Hanja gní 'yøt' ran xixyá 'b_u hinga gue'e grá Cristo, xínga gue'e grá Elías, xínga gue'e man'da ra pøngahyá bi man ra Moisés.

²⁶ Nu'a ra Xuua b_uya bi dät'x, bi 'y_εna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixyába y_u jå'i, pøgue i 'bä inde n'da ran 'yoh_u ua dí 'bähmb_u, ngue hin guí pähmb_u 'b_ε'a di 'yét'ui a. ²⁷ Nuna guehna dá mangä ngue m'b_εjua di dæmp' rá 'b_εfi, p_ε man'da nuixte xinda guecä,

janangue'a hin dí sæcä tengu a, bi 'y_εn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁸ N_ε guehya gätho y_un t'änni bi hmam b_u ja ra x_εqui Betábara, n'danguadi ra dätthe Jordán, guep_u bi 'yøt' ran xixyá ra Xuua.

Tengu ra t'udε'yo ra Cristo

²⁹ Nu'b_u mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixyá bi nu ba εp_u ra Jesús, n_ε bi 'yεmp'x mí 'bähmb_u b_u:

—Dami hyanth_u ya, tengu'b_u ra t'udε'yo, nguetho bi zänba Ojå dim 'bøts'e zεhe, gue di hocpa yá ts'oqui y_u jå'i 'b_ucua ja ra ximhäi. ³⁰ Nun_u guehn_u mí m mangä n_u 'b_u má εngä: “Ba ε a n'da ran 'yoh_u m'b_εjua, nu'a man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'b_u 'b_u rá mb_udi thoho, n_ε hin'nagä.” ³¹ N_ε nugä him mí pçä to'o a t'εmbi ra Cristo. P_ε bi siqui ga xixyá ah_u nangue ra dehe, ngue gui pähmb_u to'o a ni yänteh_u, ma mi israël ah_u, bi 'y_εna.

³² N_ε bi ma majuañi ra Xuua Nxixyá, bi 'y_εna:

—Dá nugä rá Hogandähi Ojå bá çah mahçts'i, tengu n'da ra t'az_u, n_ε bi gohmi ra Jesús 'b_u má ørpa ran xixyá. ³³ Ja dá pçä b_uya ngue gue'a. Nguetho nu Ojå ngue bi xiqui ga øt' ran xixyá nangue ra dehe, n_ε bi xiqui: “Nu'b_u guin nu ma Hogandähi da gaj n_ε da gohmi n'da ran 'yoh_u, gui pädí ngue gue'a di un ma Hogandähi y_u jå'i,” bi 'yεngui. ³⁴ N_ε gue'a dá nugä a b_uya, janangue dí m mangä: “Guehna rá Ts'unt'x Ojå na,”

dí ɛngä, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixya.

Yá mbudi yá xädi ra Jesús

³⁵ Xø man'dapa bɣya mí yo'be mi 'bähmbe ra Xuua Nxixya yá xädigä'be a. ³⁶ Nu ra Xuua Nxixya bɣya bi hyandi ngue 'yo bu ra Jesús, ne bi 'yɛnc'be:

—Dami nuui ya ra t'ude'yo ngue'a rá m 'behni Oja, bi 'yɛna.

³⁷ Nu'bu má ø'be a bi ma, dá ten'be ra Jesús. ³⁸ Ne nu'a ra Jesús bin yɛ'bu má ten'be ne bi 'yänga'be:

—'Bɛ'a guí hommi, bi 'yɛnc'be.

Ne dá än'be a:

—Rabí, nde da ma, xänbate i, hapu guí 'bui.

³⁹ Ne bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bu dí 'bucä.

Dá mbähmbe bɣya ne dá nu'be hapu mi 'bui. Ne man'da ora däm 'bu'be bu 'bu má sømhbe bu, nguetho mbe goho nde 'bu má sømhbe bu.

⁴⁰ Ne nu'a man'da gue min 'yohe 'bu mi xic'be ra Xuua Nxixya ga ten'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohu ra Simón Pedro. ⁴¹ Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohu.

—Ya dá tɛm'be ra Mesías, bi 'yɛna. Nu'a nde da ma rá Tahni Oja a, ngue gue'a ra Cristo a.

⁴² Ne nu ra Andrés bɣya, bi zix'a ra Simón guepu bí 'bä a ra Jesús. Ne nu ra Jesús 'bu min nu, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'ant'u i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra

Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe ne ra Natanael

⁴³ Xø man'dapa mahøn'a bɣya bi bɛn a ra Jesús da mba bu ra häi Galilea. Ne nu'bu má mbähmbe bin tɛm mi ra Felipe.

—Dami tɛngui, bi 'yɛmp'a.

⁴⁴ Nuna ra Felipe ra mɛngu bu Betsaida, ne ra Andrés, ne ra Pedro. ⁴⁵ Ne nu'bu mi mba ra Felipe ne bi dɛn'a ra Natanael, bi 'yɛmbi:

—Ya dá tɛngähe a gue mi hmam bu ja rá søcuä ra Moisés, nepu ja yá søcuä yá pøngahya Oja mi hma, ne gue'a ra Jesús ra mɛngu Nazaret, rá ts'ant'u ra José, bi 'yɛn'a.

⁴⁶ Nu ra Natanael bɣya bi 'yɛna:

—Hague dán zä di nequi n'da ra hocjä'i bu Nazaret.

Nu ra Felipe bɣya bi 'yɛmp'a:

—Ga mbe gua nuse.

⁴⁷ Ne nu'bu min nu ra Jesús gue ba epu ra Natanael, bi 'yɛnje bu mi 'bähmbe:

—Dami nuhu nu ran 'yohu ba ɛhu ya, gue rán säui njuantho da t'ɛmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfɛni, bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi 'yɛn'a ra Natanael bɣya:

—Hanja guí paði gue hingui yoho man 'yomfɛnigä ne njam'bu gá nugui, bi 'yɛna.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'bu hin ní zo a ra Felipe, dí paði 'bɛ'a gnám bɛm 'bu gmi hupu ja ra za, bi 'yɛmp'a.

49 Nu ra Natanael bɥaya bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'u i Oja, gue'e bi zán'na Oja gam hmuts'ut'abi nanguecähe dyu israelh, dyu judioh.

50 Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha gue'a guí 'yɛc'yɛigä a dá xi i, gue'bɥ má xi i: “Dí pãdi 'bɛ'a gnám bɛm 'bɥ gmi hupɥ ja ra za.” Pɛ man'da nuixte guin nu 'bɥ m'bejua xinda guehna dá xi i. 51 Nguetho majuañi dí xi i, guin nuh da xoh mahɛts'i, ngue guin nuh yám 'bɛhni Oja ba çah mahɛts'i, nɛ da zøpɥ hapɥ gä dan 'yogä, nɛ da ndets'e, gue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn a ra Jesús.

2

N'da ran thãti bin ja bɥ Caná

1 Nɛ nu'bɥ mí tho'a nyopa bɥaya bin ja n'da ra dants'ihmɛ 'bɥ mín thãta n'da ra ts'unt'u bɥ Caná ra häi Galilea. Nɛ bi zøm bɥ rá mbe ra Jesús, bi mbäx'u bi hoc ran ts'ihmɛ.

2 Nɛ ra Jesús nɛcähe yú xädigähe bi ts'oncahe bɥ ja ran ts'ihmɛ. 3 Nɛ nu'bɥ min theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yɛn'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

4 Bi dã'a ra Jesús bɥaya:

—Ma mbe i, 'bɛ gám bɛnse 'bɛ'a ga øt'ä, nguetho hinga na søn ra ora ga øt'a n'da ran t'øt'e nuixte, bi 'yɛmp'a rá mbe.

5 Nɛ nu'a rá mbe ra Jesús bɥaya bi xi u yɥ 'yɛhe 'bɥpɥ:

—Hønt'a go 'bɛ'a da xi ahɥ ra Jesús, dami 'yøthɥ, bi 'yɛna.

6 Nɛ mí høpɥ 'dato yɥ xaro ngue yɥ do, mbɛ goho 'däte litro i hät'u. Nguetho i ja ran t'ɛdi ma mi judiohe gue i jatho din xɥt'yɛ. 7 Nɛ nu'bɥ mí zøn ra ora bi man ra Jesús, bi xi u yɥ 'yɛhe 'bɥpɥ:

—Dami yus'hɥ yɥ xaro nangue ra dehe.

—Nɛ bi yus' pɥaya. 8 Nɛ bi 'yɛmbi mahøn'a:

—Dami 'yä i ts'u ra dehe nɛ gui un'na ra ngɥrpa 'yɛhe, bi 'yɛna.

Nɛ bi un bɥaya. 9 Nɛ nu'bɥ mí zä a ra ngɥrpa 'yɛhe gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancɥhi. Pɛ him bi bãdi hapɥ bi nɛqui, pɛ nu yɥ 'yɛhe gue bi 'yä a ra dehe mí pã u. Janangue'a nu ra ngɥrpa 'yɛhe bi ma bá ts'i a ra ts'unt'u da 'yänni nangue ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'u go din thãti. 10 Nɛ bi t'ɛmp'a:

—Pɛ hanja 'bɛ bin niya u yɥ ja'í, gá un'na ra gui'uva xɥn cɥhi, nɛ hinga gue'a zãí øt' yɥ ja'í a. Pɛ zãí rá mbãdi thoho di un a xɥn cɥhi bɥ ja n'da ran ts'ihmɛ, nɛ nu'bɥ bin niya yɥ ja'í din t'un'na hin ε ho, bi 'yɛn'a ra ngɥrpa 'yɛhe. Nɛ xinga gue'a mí pã a.

11 Nɛ guehna rá mbãdi ran t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Jesús bɥ Caná ra häi Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Nɛ man'da dá ɛc'yɛihe bɥaya yú xädigähe a.

12 M'bejua bɥaya dá mbähmbe ra Jesús bɥ ra hnini Capernaum, nɛ rá mbe nɛ yán

'yohu. Pe hinga nya'a dām
'buhmbe bu.

*Ra Jesús bi mbaxt'a ra
danija*

¹³ Dá mbähmbe ra Jesús
bu Jerusalén 'bu ma guepu
da dāt' ra pa mahøn'a ran
dabaxjua gue 'bu mi hyo
ra t'ude'yo bu Egipto mam
bombøtahe. ¹⁴ Ne nu'bu mí
yurpu mbo má mbä't'i ra
danija, bi nu ngue 'buru yu
mbändani ne yu mbäde'yo ne
yu mbäts'aha mim pä bu. Ne
mí 'buru u yam pämbeti øt'
yú 'befi bu. ¹⁵ Ne bi 'yøt'a
n'da ram fei gue ra xahi gue
í dex'u yu mbä. Ne gätho bi
hyøn a thi yu mbä ne yán dani
ne yú de'yo. Ne bi 'uønba yú
mbeti yam pämbeti, bi ndønba
yú mexa. ¹⁶ Ne bi t'emp'u yu
mbäts'aha:

—Ní mbähä, dami six ni do-
jahu. Hingui sä gui 'yøthu ra
nguntäi ua rá ngu ma Ta, bi
'yøn'a ra Jesús.

¹⁷ Ne 'bex dá bëmhbē a mán
t'øt'i ja rá t'ohni Oja: “Çna
da guah ma mbui nanguē ra
dumbui 'bu má nu a ni ngu,
nguetho emme dín ndepe
xtán hotho bu,” bi 'yemp a rá
Ta ra Cristo, bi 'yøn rá t'ohni.

¹⁸ Nu'u ma ngurpihe dyu
judíohe bi 'yän buya, ne bi
'yembi:

—'Be'a ní hmēpya gui 'yurc-
ahe ya, n'dahma da zä ga
pähmbe 'bu i ja nin t'ēdi gui
'yøt'a gá 'yøt' ya, gue gá hyøn
a thi yu mbä, bi 'yøn'u.

¹⁹ Nu ra Jesús bi dät'u:

—Ga xi ahū ra hmēpya gá
'yäjū. Nu'bu gui xothū ra nijā

ua, ne hyupa thoho dá høh
mahøn'a, bi 'yemp'u.

²⁰ Bi 'yøn'u ma ngurpihe
būya:

—Pe yote ma 'dato njeya
án guahna ra nijā, ne gui
çna, nhyupa thoho gdí hyøh
mahøn'a, bi 'yøn'u.

²¹ Pe nu'a ra nijā bi man
a ra Jesús, bi ma nanguē rá
ngøc'yēi zēhe. ²² Nu'bu mí zøn
ra ora bi du ne bi dambēni,
'bexgue dá bēmhbē 'be'a xí
man'a, ne man'da dá pähmbe
majuāni a bi man rá t'ohni
Oja ne yām hman ra Jesús.

Gätho i paxē ra Jesús

²³ Ne nu'bu mām 'buhmbe
bu Jerusalén, gue'u yu pa
ran dabaxjua, xun ngu çna bi
'yēc'yēi ra Jesús 'bu mín nu
yan t'øt'e nuixte bi 'yørpu. ²⁴ Pe
nu'a ra Jesús hinga gätho bi xi
u 'be'a mím bēni, nguetho bi
bādi 'be'a di ja yú mbui gätho
yu jā'i, bi bādi hin da 'yømanho
u. ²⁵ Ne hinga hnehi tho da
sih ra Jesús 'be'a im bēn yu jā'i
nguetho ya i pā a ra Jesús 'be'a
di ja yú mbui.

3

*Bin yqui ra Jesús a ra
Nicodemo*

¹ Mí 'bu a n'da ran 'yohu,
n'da ra fariseo, gue'u min
çhya da 'yøt' yán t'ēdi Oja, í
Nicodemo a. Nu'a n'da rá
ngurpi ma mijudíohe. ² N'da
ra xui bi zøm bu 'buh ra Jesús,
ne bi 'yembi:

—Xänbate i, dí pähmbe
Oja bi zän'ni i gui xängahe,
nguetho hin xtán zä xquí 'yøt'

yən t'ət'e nuixte 'bɛ hin di zɛ a Oja, bi 'yɛna.

³ Nu ra Jesús bi daɗi, bi 'yɛmp'a:

—Majuɗani dí xi a i, nu'a hin dim 'bɛi ma'da'yo, hin da zä da yɛrɸɸ di manda Oja, bi 'yɛmbi.

⁴ Nu ra Nicodemo bi 'yɛm buya:

—Hague dán zä dim 'bɛi ma'da'yo n'da gue'bɛ xɛn daɕ'yɛi n'da. Ha da zä da yɛt' mahøn'a bɛ ja rá mbɛi rá mbe nɛ dim 'bɛi mahøn'a.

⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Majuɗani dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'bɛi ma'da'yo nangue ra dehe nɛ rá Hogandɗahi Oja, hin da zä da yɛrɸɸ di manda Oja.

⁶ Nguetho nu'bɛ din xɛnd yɛ ja'i, xø yɛ ja'itho yú t'ɛhni, pɛ nu'ɛ dí xɛnd rá Hogandɗahi Oja, gue'ɛ i ja rá te Oja bɛ ja yú mbɛi ɛ. ⁷ Janangue'a o gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'bɛi ma'da'yo. ⁸ Nɛ tengu ran daɗi i 'yo hønɸɸ go hapɸ in nde, nɛ guí øde di hi, pɛ hin guí paɗi hapɸ ní 'yɛɛ o hapɸ ní mba. Njabɸ i øt' rá Hogandɗahi Oja 'bɛ bi xɛnd mahøn'a n'da, hingam 'batho ha bin ja 'bɛ mí un ra 'da'yote, pɛ mfɛɗi ngue i ja a, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁹ —Hín dí paɗi 'bɛ'a nam bøn a guí man ya, bi 'yɛn'a ra Nicodemo.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá xänbate, zai guí xänba rá m Hman Oja ɛ ma mi israelɸɸ, hanja hin guí paɗi 'bɛ'a dí xi a i. ¹¹ Majuɗani dí xi i, dí m mangä a dí paɕä, nɛ dí m ma majuɗani 'bɛ'a xtá

nugä, pɛ hin guí hɛmhɸɸ mam hmangä. ¹² Dá xi'a rá 'bɛfi Oja i øt' ua ja ra ximhäi, pɛ hin gá 'yɛɕ'yɛi. Pɛ dami 'yɛɕ'yɛi a, janangue'a da zä ga xi i 'bɛ'a rán 'yomfɛni Oja, ngue 'bɛrɸ ní nɛqui rá 'bɛfi i øt' ua.

¹³ Nɛ høngdä da zä ga mangä ua a, nguetho drá mengugä bɛ mahɛts'i nɛ bá ɛcä bɛ, guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nɛ njo'o man'da ra ja'i ngue bi yɛt mahɛts'i nɛ bá pengui ngue da mangua 'bɛ'a øt' Oja. ¹⁴ Nɛ tengu thoho bi 'yøt' ra Moisés, gue bi cuarɸɸ magɛts'i n'da ra pozɸ nt'øt'e ra t'ɛgui, nu'bɛ mín 'yo bɛ ja ra ɛhäi, ngutho jatho din jacä din cuarcä magɛts'i, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Nɛ nu'bɛ bin jacä tengu a, nɛ hønt'a go to'o da 'yɛɕ'yɛi 'bɛ'a dá tugä bɛ, hin da nu ran ɛnbi mazai, pɛgue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yɛn a ra Jesús, bi 'yɛmp'a ra Nicodemo.

Oja di huɛɕ'ɛ 'bɛcua ja ra ximhäi

¹⁶ Nguetho ɛmme di huɛgahɸ Oja gue dí 'bɛhmbɸ ua ja ra ximhäi. Janangue'a bi 'dajɸ rá 'dats'ɛnt'ɛ ngue ma yɛntɛhɸ, n'damhma hin da nu ran ɛnbi mazai to'o gätho di dɛp rá mbɛi a, pɛgue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷ Nguetho in nde Oja da yɛnjɸ guejɸ dí 'bɛhmbɸ ua ja ra ximhäi, nɛ hinguin nde di 'dajɸ rá muui ma ts'oquihɸ, nɛ gue'a bí mbenhua rá Ts'ɛnt'ɛ ua ja ra ximhäi a.

18 Ne nu'a to'o di dāp rá mbui a rá Ts'unt'u Ojā, hin da nu a rá muui yá ts'oqui. Pe nu'a to'o hin di dāp rá mbui a, pe guehma da nu a xí ts'ānbi da nu nangue yá ts'oqui, nguetho hingui εc'yēi a rá 'dats'unt'u Ojā. 19 Ne gue'a bí mbēn Ojā ran nequi ua ja ra ximhāi, gue ní nequi 'be'a di ho yu jā'i. Nu'u to di ho ra 'be'xui hingui sōm bu ja ran nequi, nguetho øt' ran ts'o. Mfādi xun ho din unba u. 20 Nguetho gātho u i øt' ran ts'o hin di ho ran nequi, ne hingui sōm bu ja ran nequi, ngue i su hin da hnumanho 'be'a øt'u. 21 Pe nu yu jā'i i honi da 'yøt'a ran ho, i pa bu ja ran nequi, n'dahma da hnu gue gue'a Ojā di ze u da 'yøt' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixyā bi ma mahøn'a nangue ra Jesús

22 M'bejua dá mbähmbe ra Jesús dyú xädihe, dá mbähmbe bu ja ra häi Judea, ne dām 'buhmbe bu 'da yu pa ne dá xixyābahe yu jā'i bu. 23 Ne'a ra Xuua Nxixyā mí øt' ran xixyā bu Enón 'darpu ra xequi Salim, nguetho xun ngu yu mbøthe i pøpu, 24 ngue'bu hin ní jot'a fādi ra Xuua Nxixyā.

25 Bin junthu 'da u yú mi-judío hu u yú xädi ra Xuua, gue bi be'ni man'da di muui rán xixyā i øt'a ra Jesús. 26 Bi zōm bu 'bā'a ra Xuua Nxixyā u yú xädi buya, ne bi 'yēmbi:

—Xänbate i, nu'a ran 'yohu gmín 'youi bu 'danguadi ra dāthe Jordán, gue gá xije to'o

a, pe nuya i øt' ran xixyā, ne gātho yu jā'i i tenni.

27 Nu ra Xuua Nxixyā buya bi 'yēmp'u:

—Guesε Ojā bi zänni hangu nangu ra 'befi n'da ngu n'da ngue da zā da 'yøt'a n'da.

28 Nu'ehu guí pāhmbu 'be'a gātho dām mangā gue dá xi ah, hinga guecā drá Cristo, pe nugā bām 'bet'ogā, gue dá xih yu jā'i din sä da den ra Cristo. 29 Tengu'bu n'da ra hmute din thāti, da den'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohu bin thāti, i 'bāpu i ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadā buya, dadín johyagā 'bu dín nu i ten yu jā'i a ra Jesús.

30 Nu'a ra Jesús jatho da dāha gue nugā, pe nugā jatho ga 'becā, bi 'yēn a ra Xuua Nxixyā.

Bí 'yēh mahęts'i ra Jesús

31 Nguetho nu'a ra Jesús bá εh mahęts'i, man'da nuixte a xinda gue u gāthogahu. Pe nuju dām 'buhmbu nangue yu jā'i ua ja ra ximhāi, dyu menguhu ua ja ra ximhāi, ne hinga gātho da zā ga pāhmbu, hønt'a 'be'a da zā da bā'a n'da ua ja ra ximhāi. Pe nu'a bá εh mahęts'i man'da xun ho ngue gātho mi'da, 32 ne im ma 'be'a bi nu bu ne 'be'a bi 'yøpu. Pe hingui ngu bi hyānba rām hman a. 33 Nu'a to'o bi hyānba rām hma, bi bādi majuāni bi man Ojā ngue gue'a rá Ts'unt'u a. 34 Nguetho bá penh Ojā a, ne guesε Ojā i yā 'bu i yā a, nguetho nte di 'be'x rá Hogandāhi Ojā a. 35 Nu'a

ra Ta εμμε in numanho rá Ts'ant'ɥ, janangue'a bi un ran t'ɛdi gátho di manda rá 'bɛfi. ³⁶ Nu'a to'o i εc'yɛi rá Ts'ant'ɥ Oja ya i ja ra 'da'yote mazai, pɛ nu'a hingui εc'yɛi rá Ts'ant'ɥ Oja, hin da nu ra te pɛ guexta'a da nu rá cuɛ Oja mi ja da nu, nɛ gátho yɥ pa mazai.

4

Nu ra Jesús bi 'yäp ra dehe ra xisu bɥ Samaria

¹ Nɛ nubɥya nu yɥ fariseo bi 'yø a man yɥ ja'i ngue man'da xɥn ngu i tɛn ra Jesús nɛ man'da xɥn ngu di xixyabi, xinda gue'a ra Xuua Nxixyaa.

² Pɛ nu ra Jesús him bi 'yøzɛhɛ ran xixyá, pɛ hɔngdähe yú xädigähe dá øthe ran xixyá.

³ Nɛ nu'bɥ mi bɔ'a ra Jesús 'bɛ'a mi 'yø ɥ yɥ fariseo, bi bɛni da 'uetho, ngue hin da bɛn yɥ fariseo din sɥhmi ra Xuua. Bi bøm bɥ ja ra häi Judea bɥya, nɛ dá mbähmbe mahøn'a bɥ ra häi Galilea.

⁴ Pɛ guemhma bá thohmbe bɥ ja ra häi Samaria. ⁵ Nɛ nu'bɥ má thohmbe bɥ, dá sømhbe bɥ ja ra hnini Sicar, mɛ hántho ra xɛqui bi un'a ra Jacob, bi un'na ra José rá ts'ant'ɥ. ⁶ I jabɥ n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bɥ. Nɛ guɛpɥ bin säya ts'ɥ ra Jesús, nguetho bi yäh ra 'yu. Mbɛ huxhyadi 'bɥ má sømhbe bɥ. ⁷ Nɛ bi zøm bɥ n'da ra xisu ra mɛngu Samaria, da gɥx ra dehe. Bi 'yɛn'a ra Jesús:

—'Daqui ts'ɥ ni dehe, ga sigä ts'ɥ, bi 'yɛmp'a.

⁸ Nɛ gátho gähe dyɥ xädigähe xtá sohmbe bɥ ra Jesús, nɛ dá

cøthe bɥ ja ra hnini ga tämhbe 'bɛ'a gátho ga sihe.

⁹ Nu'a ra xisu bi 'yɛna:

—Hanja gní zoqui nɛ guí äc ra dehe, nguetho nu'i grá judío, nɛ nugä drá mɛngu Samaria, bi 'yɛmbi.

Ngubɥ bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yɥ mɛngu bɥ Samaria. ¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nu'bɥ xquí pɔ a rá mate Oja in nde di 'da'i, nɛ'bɥ xquí pɔqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yäc ra dehe di un ra te, nɛ nugä xcá 'da'a 'bɥ, bi 'yɛna.

¹¹ Nɛ nu ra xisu bi 'yɛna:

—Nu'i grán 'yohɥ, hin'yɥ nin juxthe, nɛ xɥn hɛ ua po na ra dehe. Hapɥ ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹² Pɛ nu mam bombøtahɥ ra Jacob bi zi ra dehe i po ua nɛ ɥ gátho yú t'ɥhni nɛ yán dani. Nɛ bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'ɛdi ngue guí ɛna man'da xɥn ho ra dehe gui 'daje, bi 'yɛn'a ra xisu.

¹³ Nɛ nu ra Jesús bi dɔt'a bɥya:

—Hønt'a go to'o i sithe ua, gue'a nám 'bɥ ɥ yɥ pa ja bɥya, pɛ i tuthe mahøn'a. ¹⁴ Pɛ hønt'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njam'bɥ din tuthe mahøn'a, pɛ din ja tengu n'da ra mbøthe bɥ mbo rá mbɥi njam'bɥ din thegue, nɛ gue'a nám 'bɥh mazai n'da a, bi 'yɛna.

¹⁵ Nu'a ra xisu bi 'yɛmbi:

—Grán 'yohɥ, 'daqui ts'ɥ ra dehe guím ma gue hin dan

tuthe mahøn'a, ne hin gua ꞥcä mahøn'a ua ja ra pozo ga jax ra dehe baya.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bi dät'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi dät'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'yenthø.

Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Majuani guím ma, njo'o ni ndø. ¹⁸ Nguetho ya hin guí 'bähmi 'da u cät'a yän 'yohu xcán thätthü, pe nu'a guí 'bähmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuani njo'o ni ndø, bi 'yén'a ra Jesús.

¹⁹ Bi dät'a ra xisu baya:

—Nu'i grán 'yohu, masque grá pøngahya Oja. ²⁰ Xiqui ts'u 'be'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí thände Oja ua ja ra t'øhø, pe nu ahü gyü judío ahü guí emhbü, jatho da mba n'da bü Jerusalén da dände Oja bü, bi 'yëna.

²¹ Nu ra Jesús büya bi 'yemp'a:

—Grá xisu, dami 'yëc'yëi a ga xi i, ε maguepü da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga hønübü Jerusalén din thände ra Ta. ²² Sä guí ëna guí thändehü Oja, pe hin guí thändehü tengü bi zän zehë Oja ngue din thände. Nugähe dyü judíohe dí thändehë a bi zän Oja nguetho bi zän Oja ma t'ëc'yëihe, ne'a ra Yante bi zän'na Oja ra judío a. ²³ Pe bi zän Oja n'da ra xequi bü din thände, guepü ja ní mbüi n'da. Ne mi ts'ütho da zøn ra ora, pe ya bi zøni, ngue da dände Oja nangue yü mbüi u to majuani da dände, ne hin nangue yän t'øt'e ua ja ra

ximhäi. Nguetho nu'a Oja i honi to'o da dände nangue yü mbüi. ²⁴ Nguetho hin di nequi Oja. Janangue'a hønt'a go to'o da dände Oja, jatho da dände nangue rá mbüi ne nangue i ten'na ram hma majuani, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu büya bi 'yëmbi:

—Dí paçä ba ε a rá Thahni Oja ngue ra Cristo a. Ne nu'bü bá ëhe da xängahü xän ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yëmbi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'yëmbi.

²⁷ Nu'bü mí gua'a bi man ra Jesús, ε xø dí sømhbe bü dyü xädigähe. Ne dá hyonya thohöhe gue nu ra Jesús mí yaui a ra xisu. Pe xinga n'dagähe gue dá änhde hanja bin yaui o 'be'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu büya 'bex bi zopü rá mbamhmi, ne bi mba bü hnini bi xih yü ja'i:

²⁹ —Mbähä ne gua nuhü n'da ran 'yohü bi xicä gätho 'be'a xtä øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo 'bü, bi 'yemp'ü.

³⁰ Bi mba yü ja'i büya da zøm bü 'bä a ra Jesús. ³¹ Pe nu'bü hin ni zøm bü yü ja'i, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'bü gan sihme ya, dá emfe.

³² Pe bi dät'a ra Jesús, ne bi 'yënje:

—Ja man'da ní niya ma mbüigä, pe hinga ná paqhbü, bi 'yënje.

³³ Dán 'yänzehëhe:

—Ha 'bü to'o bi 'uüni, dán 'yëmfë büya dyü xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'yënje:

—Tengu'bu man ts'ihmegä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá pengä ne ga juacä rá 'befi a. Ne gue'a man'da ní niyá ma mbäigä a. ³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ahü a ya, nguetho ya ba ðhnü yu ja'i. Ne ha gui ðmhbu di 'beh man goho zana din ja ran sofo. Pe dami hyanthü yu ba ðhnü, tengu'bu n'da ra huähi ya xü 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'bexque da zä ga cuthü bu di manda Ojä yu. ³⁶ Ne nu'u to i pa ma cut'i bu din zam bu hönt'bu go njäm'bu. Janangue'a nu'u to da xoqui di johya, ne nu'u to bi duhu ne'u bi xoqui 'da dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuañi rán theui rá 'befi Ojä a bi 'yot'a n'da ra ja'i, "bi zopu rá huähi bi duhu, ne n'dan'yo bi xoqui," ngue i man yu ja'i. ³⁸ Ya xtá xi ahü gui xojü harü hin gá tuhmbü, xín gá uafü, pe n'dan'yo bi 'yot' ra 'befi bu, pe guehma gui comhbü 'be'a da da ü, bi 'yengähe ra Jesús.

³⁹ Ne nu'bu mí mam bu ja ra hnini ra xisu, xan ngu yú menguhü bi 'yéc'yei gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra xisu gue xí xi a ra Jesús gätho 'be'a xí 'yot'e. ⁴⁰ Nu'bu mí zöm bu yu mengu Samaria bu 'bäh ra Jesús, bi 'yén'u:

—Dami 'bucua ja ma hninihe, bi t'emp'a ra Jesús.

Ne dán dehe bu nyopa büya. ⁴¹ Ne ðmme man'da xan ngu bi 'yéc'yei yu ja'i bu, nangue rá mhmansé ra Jesús. ⁴² Bi t'emp'a ra xisu büya:

—Ya dí ec'yeihe ya, pe hinga hönt'a gá xije ná ec'yeigähe ya, pe ne'a dá øsehe bi man na ra Jesús. Ne dí pähmbe majuañi ra Cristo na, rá m pørpate yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yén'u yu ja'i.

Ná mbähmbe Galilea a ra Jesús

⁴³ Nu'bu mí gua'a nyopa dá pømhbé bu ra hnini Sicar, dá haxhe ra 'yu mahøn'a ní mba bu Galilea. ⁴⁴ Ne bi mansé ra Jesús, nubü rá häi zehé n'da ra pøngahyá hin da hnumansu bu. ⁴⁵ Pe nu'bu má sømhbe bu ra häi Galilea, bi numanho ma menguhe bu. Nguetho xí nu yan t'øt'e nuixte bi 'yot'a ra Jesús bu Jerusalén 'bu mín ja ra dämpeti ran dábaxjua, ngue ne'u xí mba bu ü.

Bi yqn rá ts'unt'u rá m fäts'iui ra ts'ut'abi

⁴⁶ Ne dá mbähmbe ra Jesús mahøn'a bu ra hnini Caná ra häi Galilea, guepu xí päh ra dehe bin gui'uva. Ne mí 'burü n'da rá m fäts'iui ra ts'ut'abi xan ü rá ts'unt'u, ne i 'bem bu ja rán oi nubü ja ra hnini Capernaum. ⁴⁷ Nu'bu mí 'yøde gue bi zøh mahøn'a bu ra häi Galilea ra Jesús ne i 'burü ra hnini Caná, ne bá epü 'büh ra Jesús büya, bi 'yørpa ra ts'edi da zixpu Capernaum bu ná 'ben a rá ts'unt'u, da xospi nguetho nde da du a. ⁴⁸ Ne bi dá a ra Jesús:

—Pe ha jatho m'bet'o guin nuhü yu hmepya ne yan t'øt'e nuixte, ja gui 'yéc'yeigahü büya.

⁴⁹ Pe man'da i humbi sits'i, ne bi 'yëmbi:

—Pε mbεhma ts'ɥ cuø, xøhma da du ma t'ɥhnigä.

⁵⁰ Nε bi dät'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni t'ɥhni.

Nε nubɥya bi 'yεc'yεi a rám hman a ra Jesús, nε bi mba bɥya. ⁵¹ Nε bá thɥ ɥ 'da yú 'yεhe 'bɥ mím mba bɥ 'yu bi xifi:

—Bi zä ni ts'ɥnt'ɥ ya, ɣn'ɥ.

⁵² Nε bi 'yänni:

—'Bε'a ma ora bi zä.

Nε bi t'εmbi:

—N'dande mande bi bøn ra pa, bi 'yεn'ɥ.

⁵³ Nε 'bex bi bɥ'a rá ta gue gue'a ra ora mín yaui ra Jesús 'bɥ mí 'yεmbi da yañ a rá ts'ɥnt'ɥ. Janangue'a nu'a ran 'yohɥ bi dáp rá mbai ra Jesús bɥya, nε'ɥ gätho mi'da 'bɥpɥ rá ngu.

⁵⁴ Guehna bi 'yøt' ra Jesús 'bɥ mambá penje bɥ Judea dá sømhbe bɥ Galilea. Ya ná yondj ra hmεpya bi 'yørpɥ ja ra häi Galilea.

5

Bi yañ ran 'yohɥ bɥ Betesda

¹ M'bεjua bɥya bin ja man'da ra dämpeti ma mijudíohe. Nε dá mbähmbe ra Jesús bɥ Jerusalén. ² Nubɥ Jerusalén mí po bɥ n'da ra mbothe mbε hántho bɥ ja rá goxthi yɥ dε'yo, gue ma ndehe dyɥ judíohe dí εmfε Betesda. Nε jabɥ cat'a yɥ 'døzangu midí mbä'ts'a ra dehe. ³ Nε xɥn ngu i 'bom bɥ yɥ mbedi, 'da ɥ yɥ xädä nε ɥ yɥ dogua nε ɥ bi ts'a yú ja'i. Nε gätho ɥ i tø'mi di 'yañ ra dehe. ⁴ Nguetho ja'bɥ bí ɣh mahεts'i n'da rám 'bεhni

Oja nε i ɣn ra dehe. Nε nu'bɥ xɥn nu di 'yañ ra dehe, nε nu'a rá mbädi da yɥpɥ ja ra dehe din ho a rá mbedi i ja. ⁵ Nε mí 'bεm bɥ n'da ran 'yohɥ, ya ná 'däte ma 'dε'ma hyäto njeya madí ts'a rá ja'i, him mi sä din 'yo. ⁶ Nε nu'bɥ min nu a ra Jesús, nε bi badi nya'a thoho mi hεmbi, bi 'yεmbi:

—Ha guín nde xtán ho i, bi 'yεmp'a.

⁷ Bi dät'a ra mbedi:

—Dín ndehma thɥ, n'yø, pε njongui 'bɥcua da zixcä nɥ ja ra dehe. N'dandj ngu n'dandj dí ɣna ga cɥhnɥ ja ra dehe, 'bex go i 'bet'o ɥ'da.

⁸ Bi 'yεmp'a ra Jesús bɥya:

—Dami ndants'i jɥx ni fidi nε gan 'yo, bi 'yεmbi.

⁹ 'Bex bin hoh rá ja'i 'bɥ mí ndants'i, nε bi gɥx rá fidi nε bin 'yo. Nε nu'a gue'a ra pa ran ts'äya a. ¹⁰ Nu'ɥ'da ma mijudíohe bi 'yεmp'a ran 'yohɥ xín hoh rá ja'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hingui sä gui cɥx ni fidi, bi t'εmp'a.

¹¹ Bi dɥ'a ran 'yohɥ:

—Pε nu'a bi hoga ma ja'i, gue'a bi xiqui nguetho bi 'yεngui: “Dami ndants'i gui cɥx ni fidi nε gan 'yo,” bi 'yεngui, bi 'yεn'a mí ts'a rá ja'i.

¹² Nε nu'ɥ'da ma mijudíohe bi 'yänni:

—To'o nín 'yohɥ bi xi i gui cɥx ni fidi nε gan 'yo, bi 'yεn'ɥ.

¹³ Pε nu'a him mi padi to'o xí hocpa rá ja'i, nguetho nu ra Jesús bi yɥt'inde bɥ 'yo yɥ ja'i xɥn ngu.

¹⁴ M'bejua bi mba ra Jesús b_u ja ra danija. Ne nu'b_u mi d_in'a ran 'yoh_u b_uya, bi 'y_embi:

—Bin ho a ya, nde'b_u hin gmi 'y_ot' mi'da y_u ts'oqui. Man'da ts'edi ran _ubi guin nu 'b_u gui 'y_ot' mi'da y_u ts'oqui, bi 'y_embi.

¹⁵ 'Bex bi mba a ran 'yoh_u b_uya, da xi _u ma mijudíohe xí 'yänni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi d_up'_u ma ng_urpihe dy_u judíohe di _ucra ra Jesús, ne im b_eni da hyo. Nguetho _en'_u: “I _ot' rá 'b_efi a ra pa ran ts'äya.” ¹⁷ P_e nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Nzai dim p_eh ma Ta, janangue'a ne_{cä} jatho dam p_ecä, bi 'y_emp'_u.

¹⁸ P_e nanguehna bi man ra Jesús, nu'_u ma ng_urpihe b_uya man'da bi b_eni da hyo, nguetho hinga h_ont'a bim p_efi ra pa ran ts'äya í _ucpi, p_e ne'a í ma gue gue'a Oja rá Ta, nam b_oni 'da i guui Oja.

Ija rá ts'edi rá Ts'unt'_u Oja

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'y_ena:

—Majuani dí xi ah_u, nte sä ga _ozehegä p_e h_ont'a 'b_e'a d_in nu _ot' ma Ta. Ne gätho 'b_e'a i _ot' ma Ta, gue'a dí _ot'ä a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta _emm_e in numanhogui ngue rá Ts'unt'_ugä a, ne i urqui 'b_e'a gätho i _ot'e. Ne da 'yurcä mi'da y_un t'_ot'e man'da nuixte xinda gue _u gán nuh_u, ne gui hyonya thohoh_u. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'_u x_un du ne di un ra te mah_on'a, nguthogä, rá Ts'unt'_ugä a, dadí un ra

te mah_on'a _u to'o gätho d_in nde ga unni. ²² Ne nu ma Ta hingui ju_unbatese, p_e bi 'dacä ra ts'edi go dan ju_unbategä rá Ts'unt'_ugä a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gätho y_u ja'i da numansugui gue rá Ts'unt'_ugä a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'b_u 'b_u a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pengä.

²⁴ Majuani dí xi ah_u, nu'a _oh mam hmangä ne i _ec'y_ei ma Ta bá pengä, gue'a i ja ra 'da'yote mazai a. Ne hin da nu rá muui rá ts'oqui p_e tengutho 'b_u xí th_umb_eni b_u 'b_u x_un du, nguetho ya i ja ra 'da'yote mazai a. ²⁵ Majuani dí xi ah_u, ya bi z_on ra ora da 'y_oh mam hmangä _u x_un du nangu_e yá mb_ui, p_egue din t'un ra 'da'yote 'b_u da 'y_omanho mam hmangä rá Ts'unt'_u Ojagä. ²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jase ra te rá mb_ui, ne bi 'dacä ra ts'edi din jase ra te ma mb_uigä, ne gue'a ra 'da'yote dí un y_u ja'i. ²⁷ Ne bi 'dac ra ts'edi dan ju_unbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí pa_udi 'b_e'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohoh_u a dá xi ah_u, nguetho da z_on ra ora gätho y_u ja'i x_u t'äg_ui da 'y_oh ma nde 'b_u dá zohni. ²⁹ Ne da b_ox'_u bi 'y_ot' ran ho, din ja ra 'da'yote mazai. Ne da b_ox'_u bi 'y_ot' ran ts'o, da nu ran _ubi mazai.

Di dä majuani nangu_e ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'y_ena:

—Nugä hin te dí m angä nangué man 'yomfēnise. Pē nu'a i xic ma Ta gue'a dí m angä a. Nē'a 'bē'a dí sändä, xñn ho a, nguetho him ma pähä zēhē dí honi ga øt'ä, pē hønt'a rá pähä ma Ta bá pēngä. ³¹ Nu'bñ høngdä xcä däse majuāni gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bñ. ³² Pē nē a ma Ta di dä majuāni ngue rá Ts'ant'ugä a, nē dí paçä ngue majuāni im ma 'bñ im ma nanguecä.

³³ Nu ahñ gá pēnhdñ 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyā nanguecä. Nē nu'a ra Xuua bi ma majuāni a. ³⁴ Nē madague'bñ hin xtí dä majuāni, pē guemhma ja ma ts'edigä. Pē dadí bēn'nahñ a bi man ra Xuua Nxixyā ngue man'da da zä gui 'yēç'yēigahñ nē gan yañhbñ bñya. ³⁵ Nē tengu ra sibi di hyät'i nē i fät yñ zu'uē, bin ja bñ ra Xuua Nxixyā, gá numanhohñ 'da yñ pa. ³⁶ Nē nu'a ra Xuua Nxixyā bi ma nanguecä. Pē i ja 'bē'a gue man'da i udi nanguecä xinda gue'a rá m hman ra Xuua, nē gue'a ra 'bēfi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Nē gue'a ε xø i uh majuāni bá pēngä ma Ta. ³⁷ Nē'a ma Ta gue'a bá pēngä, di dä majuāni nanguecä, pē nu'ahñ njām'bñ gá 'yømanhohñ 'bñ mín ya, xín gá 'yørpahñ ra güenda 'bñ mín 'yuse.

³⁸ Mfädi hin gá hyañhbñ rá m hma bñ ja ni mbñihñ, nguetho nu'bñ xquí hyañhbñ a, xquí 'yēç'yēigahñ gue bá

pēngä a. ³⁹ Nu ahñ thocpa tho ho guidín xähmbñ yñ søcuā Ojā, nguetho guí εmhñbñ gue'a gní tñmhñ ra te mazāi a. Pē nu'ñ gätho yñ søcuā guidín xähmbñ gätho im ma nanguecä. ⁴⁰ Nu ahñ hin guín nde gui xijñ gan yañ'na ni tehñ, pē hinda hønt'bñ gui xijñ gan yañ ahñ din ja ahñ ra te mazāi 'bñ, bi 'yēn a ra Jesús.

⁴¹ Nē xø bi 'yēna:

—Pē madague'bñ njon da numansugui, pē guexta'a rá Ts'ant'ugä Ojā. ⁴² Pē dí paçi hanja hin guí pajñ, nguetho hín guín numansuhñ Ojā nangué ni mbñihñ. ⁴³ Bá εçä nangué rá thuhu ma Ta, pē nu'ehñ hin guín numanhojñ. Pē nu'bñ ba ε a n'da nangué rá thuhu zēhē, man'da guín numanhohñ a. ⁴⁴ Njām'bñ da zä gui 'yēç'yēigahñ, nguetho guí homhbñ da numanho ahñ yñ jā'i, nē hin guí homhbñ da numanho ahñ Ojā ngue hønt'a i 'bñi. ⁴⁵ Ha guí εmhñbñ guēcä ga yañ'ahñ bñ 'bñh ma Ta. Pē dí xi ahñ gue gue'ñ yám hman ra Moisés gue'ñ dí nēqui i ja ni ts'oquihñ, pē sä guím bēmhñbñ gue'ñ dí yañ'ahñ ñ. ⁴⁶ Pē nu'bñ xquí 'yēç'yēihñ yñm hma bi 'yo't' ra Moisés, xquí 'yēç'yēigahñ ya, nguetho bi ma nanguecä. ⁴⁷ Pē hin guí εç'yēihñ 'bē'a bi 'yo't' ra Moisés, janangué'a xín guí εç'yēihñ 'bē'a dí mangä ya, bi 'yēn'a ra Jesús 'bñ mín yañh ma ngärpihe dyñ judíohe.

6

Ra Jesús bi 'uñ ñ çut'a

mahuqhi

¹ Nε nu'bu mí tho i 'da yu pa, m'bejua buya, dá mbähmbe ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe Galilea, n'dat'a ra dadehe Tiberias. ² Nε xun ngu yu ja'i bi dengähe nguetho bi nu yun t'ot'e nuixte bi 'yot'a ra Jesús nangue u mín zäman'u. ³ Nε dá mbähmbe ra Jesús bu ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bu. ⁴ Nε nu'u yu pa u mí ts'utho da zøn ra pa ga ot'ähe ra dämpeti ran dābaxjua, dyu judiohe. ⁵ Nε nu'a ra Jesús bin hannu ne bi hyandi xun ngu yu ja'i ba epu. Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Felipe buya:

—'Bepu dí zä ga tämhbu 'be'a da zi yu ba xhnu.

⁶ Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da badi 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí paxe 'be'a da 'yozehε.

⁷ Nε bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'u yu mahuqhi tho dá tämhbu a da zi yu ba xhnu 'bu di ja, madague'bu zu ts'utho din t'unni n'da ngu n'da, bi 'yena.

⁸⁻⁹ Nε nubuya nu'a man'da ma mixadihe ra Andrés, rán 'yohu ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—'Bucua n'da ra ts'unt'u i ha zu ts'u rán zedi, gue cut'a yu hme ra cebada, ne yoho yu t'uhua. Pe hin dí gua'u yu ja'i nguetho xun ngu u, bi 'yena'a ra Andrés.

¹⁰ Nε bi 'yengdahe ra Jesús:

—Jafu din säya yu ja'i, bi 'yena.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Nε bi hyupu häi buya, ne mí

jua i cut'a mahuqhi u yun 'yohu. ¹¹ Nε nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme, ne bi 'yap rán japi Oja nangue ra hme ne bi 'daje yu xädigähe. Nε nugähe dá darpähe u yu ja'i buya, ne u yu hua, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Nε nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pethu u gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi 'yexje.

¹³ Nε nu'bu má pethe buya bi yu u gätho 'de'ma yoho ma 'bøts'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangue cut'a yu hme. ¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'ot'e nuixte u gue bi 'yot'a ra Jesús, bi 'yenu buya:

—Masque majuqni guehna ra pøngahya mí hma da zocua ja ra ximhäi, bi 'yenu.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi badi 'be'a mbexu u yu ja'i ngue nde da bent'i, im benbi din ts'ut'abi. Janangue'a bi zoh yu ja'i buya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxøts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de buya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Nε dá hux ma mbosahe, gue ga sømhbe bu ja ra hnini Capernaum. Nε hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí zuje ra 'bexui. ¹⁸ Nε nts'edi bi 'yenu ran dahi a ra dehe buya. ¹⁹ Nu'bu mí dan i ts'u ra mbosa mí huxhe ne dá sømhbe made ra dadehe, dá nuhe ba epu ra Jesús, ba 'yo maxøts'e ra dehe, ní 'yepu ja a ra mbosa mí huxhe. Nε emme dá suhe nguetho him min nuhe xun ho, him mi

pahmbe ngue gue'a ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—Guecä, o guín suh.

²¹ Nɛ bi hyu ma mbaihe, nɛ dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpɛ ja ra mbosa. Nɛ ɛna ya xmí 'bähmbe bɛ ndenthe ná mbähmbe bɛya nubɛ ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

²² Nu'bɛ mí nɛc pɛya, nu'ɛ yɛ ja'i 'bɛpɛ hapɛ xí 'uɪn a ra Jesús, bi bɛm bɛya gue hɔnt'a n'da ra mbosa mí hɔpɛ a ran de dán sihmɛhe, nɛ hin dá mbähmbe ra Jesús 'bɛ má huhe ra mbosa, pɛ dá mbäshe. ²³ Pɛgue m'bejua thoho bi zɔm bɛ mi'da yɛ mbosa bí nɛxpɛ Tiberias, nɛ bi zɔm bɛ jom bɛ dán sihmɛhe 'bɛ mí 'yäp rán japi Oja ra Jesús. ²⁴ Nɛ nu'ɛ yɛ ja'i 'bɛ mí hyon'a ra Jesús nɛ him bi dɪm bɛ, xinga guecähe, bi hyux'ɛ mi'da yɛ mbosa bɛya nɛ bi zɔm bɛ ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hmɛ däm 'bɛh mazai n'da a

²⁵ Nɛ nu'ɛ yɛ ja'i 'bɛ mí dɪm bɛ ra Jesús bɛ 'danguadi ra dɛdehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bɛ gá sɔcua, bi 'yɛmp'ɛ.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Majuani dí xi ahɛ, hin gní hyonjɛ gue gui pahmbɛ a ran t'uti dá ut'ahɛ, pɛ nu'a guín niyaɛhɛ 'bɛ gmín sihmɛhɛ gue'a gní hyonjɛ a. ²⁷ Pɛ dami 'yɛs'hɛ ngue hɔnt'a gní hyomhbɛ ra hmɛ nám 'bɛhmbɛ yɛ pa ja bɛya. Pɛ

m'bet'o thoho dami hyomhbɛ a ra hmɛ nám 'bɛh mazai n'da a gue ga 'da ahɛ, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yɛna.

²⁸ Nu yɛ ja'i bɛya bi 'yän'na ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—'Bɛ'a sä ga ɔt'ähe gue ga tɪmhbe a guím ma, bi 'yɛn'ɛ.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi dɛdi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yɔthɛ gui sinjɛ bɛ ni mbaihɛ, guecä bá pɛngä Oja, bi 'yɛna.

³⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—'Bɛ'a ní hmɛpya gui 'yurcähe, ngue da zä ga sin ahe bɛ ma mbaihe. Ha da zä gui 'yɔt'e tengu bi 'yɔt'a ra Moisés. ³¹ Nguetho nu'ɛ mam bombɔtahɛ bi zi ra maná 'bɛ mí 'yo bɛ ja ra ahäi, tengu mán t'o't'i bɛ ja rá sɔcua Oja, i ɛna: "Nu'a ra Moisés, bi un yɛ ja'i ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i," i ɛna, bi 'yɛn'ɛ yɛ ja'i.

³² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Majuani dí xi ahɛ, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i, pɛ Oja bi un a. Nɛ hinga gue'a ra hmɛ nám 'bɛh mazai n'da a ra maná mi si ɛ. Pɛ nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hmɛ mahɛts'i gue nám 'bɛh mazai n'da a. ³³ Nɛ nu'a njuantho ra hmɛ di un Oja, bí 'yɛh mahɛts'i a, gue däm 'bɛh mazai ɛ yɛ ja'i 'bɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

³⁴ Nɛ bi 'yɛn'ɛ:

—'Daje thocpa thoho a ra hmɛ guím ma, n'yɔ.

³⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Guecä drá hmɛ däm'bɛh mazai n'da a. Nu'a to'o da zingä bɛ ja yá mbai tengu'bɛ

i sihme, ne njam'bu din tu-manthuhu yá mbui ne xín din tuthe buya. ³⁶ Pe tengu dá xi ah, hin gui ec'yeyigah, madague'bu gá nuh 'be'a dá øt'ä. ³⁷ Pe nu'bu to'o bi 'dacä ma Ta, gue'u di dácä yá mbui u. Ne nu'bu di dác yá mbui, njon ga embi hin da zä ga sini. ³⁸ Nguetho bá ecä mahets'i ngue ga øt' rá pähä a bá pengä, ne him bá ecä ga øt' ma pähä zeh. ³⁹ Nu'a rá pähä ma Ta bá pengä, gue'a nte ga 'becä gátho bi 'dacä, pe ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, ne dim 'bui mazai. ⁴⁰ Nu rá pähä ma Ta, gue hont'a go to'o da badi rá Ts'ant'ugä Oja, ne da 'yec'yeyigui, din ja ra te mazai u. Janangue'a ga xoxä u 'bu rán zegui ra pa, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁴¹ Ne bi mbudi bi ucpa a ra Jesús u ma mijudíohé 'bu mí 'yø a bi ma, gue bi 'yæna: "Nugä drá hme majuani gue bá cah mahets'i." ⁴² Ne bin 'yemzeh u:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'ant'u ra José na, rá ta ne rá mbe dí pahmbu. Hanja ní 'yæna bí 'yeh mahets'i, bi 'yæn u.

⁴³ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'u buya:

—O gadí c'aman'uju n'da ngu n'da ah. ⁴⁴ Xinga n'da sä da dengui 'bu hin di un ra pähä a ma Ta, gue'a bá pengä, ne ga xoxä 'bu rán zegui ra pa u, ga undä ra te mazai. ⁴⁵ Tengu män t'o't'i bu ja yá søcuä yá pøngahya Oja, bi 'yæna: "Gátho yu jã'i da xänba

Oja," bi 'yæn'u. Janangue'a nu'bu to'o gátho bi hyani xun ho a bi xänba Oja, ne gue'u di dác yá mbui u.

⁴⁶ Pe hin dí æna 'bo'o xun nu Oja, hinda hængdä gue bá nexä bu, dín nugä a. ⁴⁷ Majuani dí xi ah, nu'a to'o ec'yeyigui i ja ra 'da'yote mazai a. ⁴⁸ Nugä drá hme majuani gue nám 'buh mazai n'da. ⁴⁹ Nu'bu mam bombøtah bi zi ra maná bí 'yeh mahets'i 'bu min 'yo bu ja ra uhäi, pe guehma bi du u. ⁵⁰ Pe nugä drá hme majuani, bá nexä bu mahets'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bu i sihme, ne njam'bu da du. ⁵¹ Nugä drá hme majuani, bá ecä mahets'i, tengu ra hme i si n'da i ja rán zaqui yu pa i ja bu ya. Pe nu'a ra hme dím mangä, din ja ran zaqui mazai to da zi. Ne gue'a ma jã'igä a gue ga uni, ngue din ja ra 'da'yote u 'buca ja ra ximhäi, bi 'yæn'a ra Jesús.

⁵² Bin junzeh u ma mijudíohé buya, bin 'yemzeh u:

—Hague nja ran 'yohu sä di 'daju rá jã'i ga sahu, bin 'yemp'u.

⁵³ Ne nu ra Jesús bi dät'u:

—Majuani dí xi ah, nu'bu hin gui sihu ma ngøc'yeyi ne ma ji, guecä dán jã'igä ua ja ra ximhäi, hin'yu mbo ni mbuihu ra 'da'yote mazai. ⁵⁴ Nu'a to'o da za ma ngøc'yeyi ne da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, ne ga xox 'bu rán zegui ra pa. ⁵⁵ Nguetho nu ma ngøc'yeyi ne ma ji njuantho ran ts'ihme ngue dám 'buh mazai n'da. ⁵⁶ Nu'a to'o da za ma

ngøc'yēi ne da zi ma ji dí zəm
b_u ja y_u mb_ui, ne i ja ra te
nanguēcä. ⁵⁷ Tengu thoho dí
øt'be ma Ta, nu'a i jase rá te,
ne i jagä ra te nangu'e'a b_uya.
Nε bá pengä gue ga thocpa a
ra te _u to da zingä, tengu'b_u i
sagä. ⁵⁸ Nuna ra hmε dí xi ah_u
gue bá cəh mahęts'i, hinga
ngu a bi zi mam bombøtah_u,
nguetho bi du _u. Pε nu'a to'o
da zi ra hmε dí m mangä ya,
gue'a dí m 'b_uh mazai a, bi
'yęn'a ra Jesús.

⁵⁹ Nε guehna ram hma
bi man'a ra Jesús 'b_u mín
xänbate b_u ja ra nijä b_u
Capernaum.

*Y_um hma di un ra 'da'yote
mazai*

⁶⁰ Nu'b_u mí gua'a bi man ra
Jesús, bi 'yęn'_u mí tenni:

—Hingui ho a bi xij_u n_u ya,
to'o da hyät'i da 'yøde, x_un
ngu _u bi 'yęna.

⁶¹ Nu ra Jesús bi badi 'be'a
bi bęn'_u y_u ja'i, gue him bi
numanho rá m hma, ne bi
'yęmp'_u:

—Ha guím bęmh_u hingui
ho a dá xi ah_u. ⁶² 'Be'a
guim bęmh_u 'b_u gá nu_u ga
texä b_u mahęts'i guerp_u bá
nεxä, guecä dán ja'igä ua ja
ra ximhäi. ⁶³ Pε nu'a nam
bøn'_u y_um hma dá xi ah_u, hin-
gan juantho gui saj_u, pε gui
'yęc'yęih_u ngue ga un ma te
nangu'e ah_u, ne din ja ah_u ra
te b_uya. ⁶⁴ Pε 'b_u i 'da ah_u
hin gui ęc'yęigah_u, bi 'yęn'a ra
Jesús.

Nguetho xmí pađi to'o hin
da 'yęc'yęi, ne xmí pađi to'o di
dá a. ⁶⁵ Nε bi 'yęmp'_u mahøn'a:

—Janangu'e'a dá xi ah_u,
hingui sä n'da ra ja'i ba ęhe
da dengui 'b_u him bi jap'a ma
Ta bi dác rá mb_ui.

⁶⁶ Nu'b_u mí 'yøh mahøn'a
_u mí tenni, x_un ngu bi 'ue
_u ne him bin 'yoh_u mahøn'a.
⁶⁷ Janangu'e'a nu ra Jesús bi
'yängahe dí 'de'mayohogähe:

—Ha ne ah_u gui sogah_u, bi
'yęnje.

⁶⁸ Nu ra Simón Pedro bi
dať'a:

—Ma Hmu i, pε njo'o
man'da da zä ga tenhde
nguetho nu'i ja nim hma di
un ra 'da'yote mazai. ⁶⁹ Nε
nugähe dí ęc'yęi ahe ne dí
paħmbe gue gue'e grá Cristo
rá Ts'unt'_u i Ojä i 'b_ui, bi 'yęna.

⁷⁰ Bi da'ra ra Jesús:

—Nugä xtá huan'nah_u gui
'de'mayohoh_u, pε nu'a n'da
ah_u i ten ra zıthu, bi 'yęnje.

⁷¹ Pε nu'a bi man ra
Jesús, gue'a ra Judas a, rá
ts'unt'_u ra Simón Iscariote,
nguetho gue'a di dá a. Nε
gue'a n'da mín 'yohe a, mí
'de'mayohogähe.

7

*Hingui ęc'yęi yän 'yoh_uzēhe
a ra Jesús*

¹ M'bejua b_uya, bin 'yo b_u
mi'da y_u hnini b_u Galilea.
Him bi nde bi mba b_u ja ra
xęqui Judea, nguetho nu ma
ngarpihe dy_u judíohe, dy_u is-
raelhe, nde xtá hyo b_u. ² Nε
ma guerp_u da dät ra pa ngue
zai dim peti ma mijudíohe,
'b_u x_u hyøh y_u t'angu, im
bęni 'be'a bi 'yørpa Ojä _u mam
bombøtahe 'b_u min 'yo b_u ja

ra ʰhäi. ³ Nu yán 'yohʱ a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nde'bu gui pɔngua ní mba bu ja ra xɛqui Judea, ba nu a bu i tɛn'ni i nangue'a guí øt'e. ⁴ Nguetho njo'o to da 'yǎh rá 'bɛfi 'bu in nde da t'ɛspi. Nu'bu majuaɲi guí øt' yán t'øt'e nuɲte bá ut yu ja'i, nɛ gǎtho ra ximhäi da bǎ'a i, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁵ Ngubʱ bi xih yán 'yohʱ nguetho him mi ɛc'yɛi ʱ. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'yɛmp'bu buya:

—Hinga na sɔn ra ora bi ts'ängä ga mbagä bu, pɛ nu'ahʱ hɔnt'a go 'bɛ'a má ora da zä gui mbähä bu. ⁷ Nu'bu 'bu'cuja ja ra ximhäi hin di ʱc'ahʱ nguetho 'da i gu guí øthʱ ʱ, pɛ go di ʱgä ʱ nguetho dí m mangä gue hingui ho øt'ʱ. ⁸ Ní mbäsehʱ 'bu guín ndehʱ, nugä hin ga mba ya nguetho hinga na sɔn ra ora ga mba bu, bi 'yɛna.

⁹ Nu'bu mí gua'a bi man buya bim 'bu'p ʱ mi'da yu pa bu ra xɛqui Galilea.

Bin xänbate ra Jesús bu ja ra dǎmpɛti

¹⁰ Nu'bu mí mba bu Jerusalén ʱ yán 'yohʱ, m'bɛjua bi mba bu ra Jesús. Mbɛ bin 'yǎntho nguetho bi nde him 'bexque da hnu. ¹¹ Nɛ nu ma ngʱrpihe dyu judíohe i 'bu'p, bi hyon'a ra Jesús bu ja ram pɛti. Nɛ bin 'yɛm zɛhɛ ʱ:

—Harʱ i 'bu'i 'bu, bin 'yɛmp'ʱ.

¹² Nɛ xən ngu yu ja'i bin yǎnjo'dre nangue'a ra Jesús,

nu'bu 'da im ma ngue xən ho a, nɛ nu'bu 'da i ɛna: “Häte a.”

¹³ Pɛ xinga n'da bin yǎ ts'edi nangue'a ra Jesús nguetho i su ma ngʱrpihe 'bu'p.

¹⁴ Nu'bu mí tho'i ts'ʱ yu pa, ya bi zo i nde yam pɛti i t'ørpʱ, ja bi mba bu ja ra dǎniǎ ra Jesús buya nɛ bin xänbate bu.

¹⁵ Nɛ nu ma ngʱrpihe bu ja ra niǎ bi hyonya thoho nɛ bi 'yɛn'ʱ:

—Hague nja i sä da ma xən ho rá m hman Oǎ na ran 'yohʱ, nɛ him bi zʱ'a man xädiʱ, bin 'yɛm zɛhɛ ʱ.

¹⁶ Bi dǎ a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmansegä a pɛgue rá m hman a to bá pɛngä. ¹⁷ Nu'bu 'bu a n'da gue nde da 'yøt' rá pähä Oǎ, da bǎ 'bu rán xädi Oǎ, o gue da bǎ 'bu mam hmansegä. ¹⁸ Nu'bu 'bu a n'da im ma 'bɛ'a mbɛnɛ, i honi da hnumansuse. Pɛ nu'bu 'bu a n'da i honi da t'ɛspa rá hmu, im ma majuaɲi a nɛ hingui häte a.

¹⁹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Bi 'dajʱ yən t'ɛdi ra Moisés, pɛ xinga n'da ahʱ guí øthʱ nguetho bi ma njon din hote, nɛ guín nde gui hyoʱ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Nɛ bi dǎ'ʱ yu ja'i thoho:

—Masque bi bɛn'na ra zǐthu a gám ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'yɛn'ʱ.

²¹ Nu ra Jesús bi dǎt'ʱ:

—Nugä dá øt'a n'da ra 'bɛfi 'bu ra pa ran ts'äya, nɛ gǎtho ahʱ gá hyonya thohohʱ.

²²⁻²³ Pɛ nɛ'ahʱ, nu'bu din tǐn i yoho yən t'ɛdi bi man ra

Moisés, nu'a n'da bi ma gue guí hęcpah_u yá ja'i y_u 'uere, ne nu man'da b_uya ra pa ran ts'äya, guí huanhd_u nda'a guí øth_u, gue guí hęcpah_u yá ja'i y_u 'uere. Nguetho hin guín nde guí festah_u a rán t'ëdi ra Moisés. Ne hinga hønt'a ra Moisés bi ma da thecpa yá ja'i y_u 'uere, pe ne'ü mam bombøtah_u bi ma. Ne ngutho dá øt' 'b_u má hoc'a n'da ra hyenni 'b_u ra pa ran ts'äya. Hanja gní s_uj_u ne gue'a n'youi b_u rán t'ëdi ra Moisés dá øt'ä. ²⁴ Pe damin 'yomfënih_u x_un ho 'b_u guí ñna guí juanbah_u n'da ra ja'i. Jatho 'b_e guí p_uhmb_u 'b_e'a nam bøn'a i øt'a n'da, bi 'y_en'a ra Jesús.

Bin 'yän'd_u 'b_u gue'a ra Cristo

²⁵ Ne nu'ü 'da y_u m_engu b_u Jerusalén bin 'y_emp'ü:

—Ha hinga guehna ran 'yoh_u im ma ma ng_urpih_u da hyo. ²⁶ Pe Hague in ja, in xänbate ua bim peti gätho y_u ja'i ne nte i xih ya. Uague bi b_en'ü ma ng_urpih_u gue majua_uni ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja dim Hmu ua. ²⁷ Pe nuna ran 'yoh_u, dí p_uhmb_u hap_u bá nexna, pe nu'b_u bá ñ a majua_uni ra Cristo, njo'o to da b_udi hap_u dí nex'a, bin 'y_em zeh_e ü.

²⁸ Nu'b_u mín xänbate ra Jesús b_u ja ra d_unija, nts'edi bi 'y_ena:

—Guím b_emhb_u guí p_uja ne guím b_emhb_u guí p_uhmb_u hap_u bá nexä. Pe hin bá ñcä nanguesegä, pegue bá pengä a majua_uni i ja rá ts'edi. Nu'eh_u

hin guí p_uhmb_u a. ²⁹ Nugä dí p_uçä a nguetho bá nexä b_u i 'b_u a, ne gue'a bá pengä a, bi 'y_ena.

³⁰ Ne 'bexque nde da bent p_uya, pe njom bi zä bi bent'i nguetho hin ní zøn ra ora da bent'i. ³¹ Ne x_un ngu y_u ja'i bi 'y_ec'y_ei gue majua_uni ra Cristo a. Ne bi 'y_en'ü:

—Guehma majua_uni ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba ñhe, nguetho njon da zä da 'yøt' y_un t'øt'e man'da nuixte, bi 'y_en'ü.

Bi 'benh y_u asmayo da bent'a ra Jesús

³² Nu'b_u mí 'yøh y_u fariseo ne y_u d_umbäjä 'b_e'a bi man y_u ja'i nangue'a ra Jesús, bi xi ü 'da y_u asmayo b_uya da bent'a ra Jesús ngue da got'i. ³³ Nu'a ra Jesús 'b_u mí thoqui bin xänbate, bi 'y_ena:

—Mi ts'ütho dí 'b_uhmb_u ua nguetho ga mba b_u bí 'b_u a bá pengä. ³⁴ Ne nu'ah_u b_uya guí hyonj_u pe hin da zä guí t_unj_u, ne hin da zä guí sømhb_u b_u hap_u dam 'bucä, bi 'y_ena.

³⁵ Ne bin 'y_emzeh_e ma ng_urpihe:

—Hap_u da mba gue hin da zä ga t_umhb_u. Ha da mba b_u n'danni 'b_u ü ma mijudíoh_u, ne da xänba ü, ne'ü n'dan'yo y_u ja'i gue y_u griego. ³⁶ 'B_e'a ním bøn'a man'a: “Gui hyonj_u ne hin guí t_unj_u, ne hin da zä guí sømhb_u hap_u ga mba,” ñnj_u, bin 'y_emzeh_e ü.

Tengu n'da ra d_uthe da nex_u ní mb_ui n'da

³⁷ Nu rán zegui ra pa nangue y_um peti mí øt'ü,

gue'a ra pa εmb yu ja'i man'da xun ndaxqui a. Ne 'bäpü ra Jesús ne nts'edi im man'a:

—Nu'a to'o di 'be a man'da mahyoni thoho rá mbüi, tengu'bü i tute, ba εhe ga un'na mahyoni thoho, tengu'bü da zi ra dehe. ³⁸ Ne nu'a to'o da zi ra dehe dí m mangä, din ja tengu n'da ra dæthe da nexpü rá mbüi gue di un mahøn'a ra 'da'yote, tengu xí man rá t'ohni Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

³⁹ Ne gue'a bi ma nangué rá Hogandähi Oja da hyäni to'o gätho da 'yεc'yéi. Pε hin ní zøh rá Hogandähi Oja 'bü mí m ma nguetho hin ní ndex mahεts'i ra Jesús gue tpa pengahü a.

'Dahma 'dan'yo bi bεn yu ja'i

⁴⁰ Nu'bü mí 'yøh yu ja'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yεn i 'da:

—Masque majuäni rá pøngahyå Oja mí hma ba εhe.

⁴¹ Ne nu mi'da bi 'yεna:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Oja a.

Pε nu mi'da bi 'yεna:

—Pε ha dí 'yεpü Galilea ra Cristo. ⁴² Nguetho bi man rá t'ohni Oja, gue ra Cristo ba εhe nangué rá 'yu ra David, ne di nequi bü ra hnini Belén guerpü mí 'büh ra David, εn'ü.

⁴³ 'Bex bin hec yu ja'i nangué'a bi man'ü, ne 'dahma 'dan'yo 'be'a mí m bεni ngue to'o a ra Jesús. ⁴⁴ Ne 'da ü nde da bent'i ngue da got'i, pε xínga n'da bi zä bi bent'i.

Him bi 'yεc'yéi yu ngurpi

⁴⁵ Nu'bü mbenc'ü yu as-mayo bü 'bü ü yu dæmbjä ne yu fariseo, nu'ü bi 'yänni:

—Hanja hin guá sihü a dá xi ahü, bi 'yεn'ü.

⁴⁶ Ne nu yu asmayo büya bi dædi:

—Pε him mí 'bü a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yεn'ü.

⁴⁷ Ne bi dæ yu fariseo büya:

—Ha ne ahü bi hyä ahü.

⁴⁸ Pε xínga n'dagähe dyu fariseohe dí εc'yéihe a, xínga gue'ü mí da ma mingurpihe.

⁴⁹ Pε nu ü yu ja'i thoho gue hingui päh yun t'edi, hønt'ü i εc'yéi a ran 'yohü ü, pε da nu ran ünbi mazaü ü, bi 'yεn ü.

⁵⁰ Ne nubüya nu ra Nicodemo, gue'a xí zøm bü 'büh ra Jesús 'bü n'da ra xui, bi 'yεmp'ü yú mifariseohü:

⁵¹ —Nu'a man t'εdihü, hingui sä ga juänbahü n'da ra ja'i 'bü hin dá øhmbü 'be'a da manse, ne'bü hin dí pähmbü majuäni 'be'a i øt'e, bi 'yεna.

⁵² Ne bi dæ ü, bi 'yεmbi:

—Nu'i tengu'bü ne'i guí 'yεpü Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man yu 'yåmbüi. Pε dami hyomhbü ja rá søcuå Oja gue'bü di nequi bü Galilea n'da rá pøngahyå Oja.

⁵³ Ne n'da ngu n'da bi mba yú ngu büya.

8

Ra xisu ra 'yomt'εni

¹ Pε nu ra Jesús bi mba bü ja ra nyuni Olivos. ² Ne nu'bü t'uxudi tho bi mbeng bü ja ra dänijå mahøn'a ne bi hyupü.

Nε gätho nan ngu y_u ja'i bá xhe nangue'a nε bi xänba u. ³ Ya xí ya b_u ra Jesús 'b_u mí zøm b_u y_u fariseo nε y_u xänbate ni ja, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'b_u mín yaui n'da ran 'yoh_u hing rá ndø. Nε bi mbä'minde b_u 'b_uh y_u ja'i. ⁴ Bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá tĩmhbe b_u i øt' ran 'yomt'εni. ⁵ Nε nu ran t'εdi bi xij_u ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, nε i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'bε go guí xije ya, bi 'yεn' u y_u fariseo nε y_u xänbate ni ja.

⁶ Pε guehna bi man u nguetho i sätho ra Jesús, i honi 'bεp_u dí ya pi. Nε 'bex bi mbom thoho a ra Jesús nε bi 'yo't' rá saha b_u häi tengu'b_u hin xtá 'yø'a bi man' u. ⁷ Pε man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh p_uya nε bi 'yεmp' u:

—Nu'b_u 'b_u a n'da ah_u hin'y_u ni ts'oquih_u, gue'a di d_u'mi da 'yεmba ra do ra xisu a.

⁸ Nε bi mbo'mi mahøn'n'a b_u häi nε bi 'yo't' rá saha b_u ja ra häi. ⁹ Nε nu'b_u mí 'yø' u 'bε'a bi man ra Jesús, bi d_u'mi 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xín dæc'yei asta gue'b_u go mín the u y_u ya pate, nguetho bi bæse mbo yá mb_ui i ja yá ts'oqui. Nε hønt'a ra Jesús bi gohmb_u b_u u mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰ Nε nu'b_u mí m' 'bä'a ra Jesús nε bi nu njo'o b_u y_u ya pate, pε hønt'a ra xisu bi gop_u, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, hap_u bi mba u bi yap'i i. Ha njo'o ua u in nde xtí

'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹ Nε bi dæ'a ra xisu:

—Grá Hmu, xinga n'da.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nεcä, xinga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ní mba ya, pε hin gui 'yøt' mi'da y_u ts'oqui.

Rá nyot'i yá mb_ui y_u ja'i

¹² Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba y_u ja'i mahøn'a, bi 'yεna:

—Nugä, drá nyot'i yá mb_ui y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo b_u ja ra 'bexui, pε din ja ran nequi yá mb_ui gue ra 'da'yote maza i, bi 'yεmp' u.

¹³ Janangue'a nu'b_u mi dæ u 'da y_u fariseo mi 'bap_u, bi 'yεmbi:

—Pε nu'i guím manse 'bε'a guí øzεhe, janangue'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yεn' u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús b_uya bi dæt' u nε bi 'yεmp' u:

—Madague'b_u dí m manse nanguesεgä, pε di muui a, nguetho dí paçä hap_u bá nexä nε hap_u ná mbagä. Pε nu ah_u hin gui pa hmb_u hap_u bá nexä o hap_u ná mbagä. ¹⁵ Nu'eh_u sä gadí juanbah_u n'da 'b_u hin gui pa hmb_u xæn ho 'bε'a øt'a n'da. Pε nugä madague'b_u dí pa di 'bε'a øt'a n'da, pε njon dadí juanbä ya. ¹⁶ Pε nu'b_u dí m mangä 'bε'a øt'a n'da, majuani dí m ma, nguetho hin dí 'dase pε n'dat'a dí m mam'be ma Ta gue bá pengä ua. ¹⁷ Nt'o't'i b_u ja yæn t'εdi za i guidín xähmb_u, gue nu'b_u yoho yæn 'yoh_u 'da'angu da ma 'b_u xæn juanni, mfädi gue

ya majuani a buya. ¹⁸ Nugä dí xi ah_u to'ogä, n'dahma gui paj_u, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yena.

¹⁹ Bex bi 'yena:

—Hap_u 'b_uh ni ta, bi 'yembi.

Ne nu ra Jesús bi dat'ua:

—Hin guí paj_u, xinga gue'a ma Ta guí p_uhmb_u. Nu'b_u xquí paj_u, ne'a ma Ta xquí p_uhmb_u 'b_u, bi 'yena.

²⁰ Ne guehna bi man ra Jesús 'b_u mín xänbate b_u ja ra danija guer_u i pa m'be'ts'i ra mbeti. Ne njom bi bent'i gue xtan got'i nguetho hin ní zøn ra ora dim fent'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹ Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahøn'a u:

—Nugä ga mbagä, ne m'bejua gui hyonj_u, ne gui tuh_u 'b_u hin nín hotho ni ts'oquih_u. Nub_u hap_u ga mbagä hin da zä gui mbähä b_u, bi 'yena.

²² Ne bi 'yena u ma ngurpihe:

—Ha din hyose nanguese nguetho bi ma: “Nub_u ga mbagä, hin da zä gui mbähä b_u,” bi 'yenj_u, bi 'yena.

²³ Ne nu'a ra Jesús bi 'yemp'ua:

—Nu'ah_u i ja ah_u rán 'yomfeni ra ximhäi nguetho gy_u menguh_u ua ja ra ximhäi. Pe nugä 'da'angu dí m'be Oja, nguetho hin dra mengugä ua ja ra ximhäi.

²⁴ Janangue'a dí xi ah_u, nu'b_u hin gui 'yec'yeh_u 'be'a dí m'be manse gue to'ogä, gui tuh_u ne njam'b_u din hoh ni ts'oquih_u, bi 'yena.

²⁵ Ne bi 'yan'nd_u buya:

—To'o i, bi 'yena.

Nu'a ra Jesús buya bi 'yemp'ua:

—Ya xtá xi ah_u to'ogä ne guexa thogä. ²⁶ I ja man'da x_un ngu ga xi ah_u 'ber_u nín ja ni ts'oquih_u. Pe majuani a dí m'be ma nguetho majuani a bá pengä. Ne nu'ua yam hma di bengä a, gue'ua dí m'be mangä ua ja ra ximhäi u, bi 'yena.

²⁷ Pe nu'ua ma ngurpihe 'b_u mí xi u, him bi b_u u gue'a bi ma ra Jesús gue Oja bá penhua. ²⁸ Janangue'a xø bi 'yena ra Jesús:

—Nu'b_u gä cuarcah_u b_u magats'i, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua buya ja gui p_uhmb_u to'ogä. Ne ja gui p_uhmb_u buya nte dí m'be manse, pe gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dí m'be m'be, ne njam'b_u i sogä a nguetho zai gätho dí ø'tä a in numanho, bi 'yena ra Jesús.

³⁰ Nu'b_u mí man na, x_un ngu u mi'da bi 'yec'yeh mahøn'a.

Yü 'yeha a ra ts'oqui

³¹ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'ua 'da ma mijudíhe ngue ena bi 'yec'yeh a:

—Nu'b_u gui thoqui gui tenhd_u mam hmangä, majuani ma 'yec'yeh ah_u 'b_u. ³² Ne da zä gui p_uhmb_u 'be'a nam bøn'ua yam hma majuani, ne gue'a dí yan ah_u gue da zin ah_u Oja, bi 'yena.

³³ Ne bi da u:

—Pe nugähe, dyam bom'betoje ra Abraham

janangue'a ya yú t'uhnigähe Oja. Ne njam'bu midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyangähe gue da zinje Oja, bi 'yɛn'.

³⁴ Ne nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'.

—Majuani dí xi ah, nu'a to'o øt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nehna man'da guim bɛmhbu, hin gui sá gui comhbu ran ho ra Abraham, pɛ tengu'bu yú 'yɛhe thoho ah a. Pɛ hont'u njuantho yú t'uhní da gomhbu ran ho mazai. ³⁶ Nugä njuantho rá Ts'unt'u Ojagä. Ne nu'bu guecä ga juc'ah bu ja yu ts'oqui, majuani da zin ah ma Ta ne yú t'uhní ah a 'bu. ³⁷ Ne madague'bu bi xant'ah ra Abraham, tengugä, pɛ guín nde gui hyoju, nguetho hin hapu da zä da yut' mam hma bu ja ni mbuih. ³⁸ Hont'a bi 'yurcä ma Ta dí m mangä. Ngutho ah, hont'a bi 'yut'a ni tahu guí øthu, bi 'yɛmp'.

³⁹ Ne bi da ma mijudíohe mí 'bäp:

—Ra Abraham ma tahe.

Ne nu ra Jesús xø bi 'yɛmp'.

—Nu'bu majuani yú t'uhní ah ra Abraham xquí comhbu ran 'yomfɛni ra Abraham 'bu. ⁴⁰ Pɛ nuya guín nde gui hyoju, guecä dí xi ah a majuani gue'a bi xänga ma Ta. Pɛ hinga ngubu bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcah. ⁴¹ Janangue'a dí xi ah, guí øthu rá 'bɛfi man'da ni tahu, bi 'yɛna.

Ne 'bex bi 'yɛn'.

—Hin dyu 'betat'uhní gähe, pɛgue n'datho ma tahe 'bui, Oja a, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi da't'.

—Nu'bu da gue'a Oja ni tahu, xquí numanhoju 'bu, nguetho bá ɛcä bu bí 'bu Oja. Ne hin bá ɛcä nangue ma ts'edi zehɛ pɛ gue'a Oja bá pɛngä ua. ⁴³ Hanja hingui sá gui pahmbu 'be'a dí m mangä. Nguetho hin guín nde gui pahmbu a. ⁴⁴ Nguetho ra zithu ni tahu, ne guí honi gui 'yøthu rá pähä a. Ne nu'a, rá mbadi thoho bi da'mi bin hote, ne guet'u yu pa i ja bu ya i øthoho. Ne nu'a, him bin zammi a majuani nguetho him bi numanho a. Ne hont yu fehni man'a nguetho rám 'bäi a. Ne in ta nangue gätho yu fehni. ⁴⁵ Pɛ nugä dí m ma majuani, janangue'a hin guí ɛc'yɛigah. ⁴⁶ To'o ah da ma majuani dí øt' ran ts'o o gue dí m man ra fehni. Pɛ nu'bu gätho majuani a dí xi ah, hanja hingui sá gui 'yɛc'yɛih. ⁴⁷ Nu'a to'o bim 'bui nangue Oja, i ømanho rám hman Oja a, pɛ nu'ah hin guí ømanho rám hman a nguetho hin gám 'buhmbu nangue Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ya xmi 'buh ra Cristo 'bu hin ním 'buh ra Abraham

⁴⁸ 'Bex bi da' ma mijudíohe buya:

—Ha him majuani dí m mamhbe, gue nu'i grá mangu bu Samaria, gue him majuani grá mbom'beto ra Abraham. Ne guí 'buhmi n'da ra zithu, sá bi 'yɛn'.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi da't'.

—Nugä hin dí 'b_u'be n'da ra zı̄thu p_e dí numansu ma Ta. Nu'ah_u hin guí numansuj_u.
 50 N_e hin dí honi gue da hnumansugui p_e i 'b_u a n'da gue i honi da hnumansugui, n_e di _unbi to'o hingui numansugui.
 51 Maju_uni dí xi ah_u, nu'a to'o da 'y_ec'y_ei a dí_m mangä hin da nu ran d_ate a, bi 'y_ena.

52 'Bex bi d_a'_u ma mi-judíohe:

—Nuya dí p_ah_mbe go gue'e guí 'b_uh_mi a ra zı̄thu, nguetho bi du ra Abraham n_e g_atho y_u p_ongahy_a Oj_a, p_e s_a guí _ena, hin da du to'o da 'y_ec'y_ei i. 53 Ha guí _ena man'da guín nuı̄xte xinda gue'a ma tahe ra Abraham n_e _u y_u p_ongahy_a, n_e maya'b_u x_un du _u. To'o guí _ena gue gue'e 'b_u, bi 'y_en'_u.

54 Nu'a ra Jesús bi d_at'_u:

—Nu'b_u x_cá honi dan nuı̄xte z_eh_eg_a, s_ati thoho 'b_u. P_e nangu_e a rá ts'_edi ma Ta, gue'a nán nuı̄xteg_a a, gue'a guí _em_f_u ni Oj_ah_u. 55 P_e n_jam'b_u g_a p_ah_mb_u a. P_e nugä dí p_ac_a a, n_e nu'b_u x_cá mangä hin dí p_ac_a a, x_cám f_eh_nig_a 'b_u, tengu ah_u. P_e maju_uni dí p_ac_a a n_e dí _ot'a im man a. 56 Nu a ra Abraham, z_ai guí _em_f_u ni tah_u, p_e bin johya 'b_u mi b_adi da z_on ra pa ba _ec_a ua. N_e bi t'_uti gue ga s_oc_a ua, n_e bin johya 'b_u mi nugui, bi 'y_ena.

57 N_e s_a 'bex bi 'y_emp'_u ma mijudíohe:

—Hin guí p_e'ts'i yote ma 'd_et'a n_ey_a n_e guí _ena g_a nu ra Abraham, bi 'y_en'_u.

58 N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Maju_uni dí xi ah_u, nu'b_u hin ním 'b_uh ra Abraham, x_mi 'b_uc_a, nguetho z_ai dí 'b_ui, bi 'y_emp'_u.

59 'Bex bi g_ux y_u do _u, _ena di bat'i, p_e nu ra Jesús 'bex bi y_ut'i nde b_u 'b_uh y_u j_a'i, bin 'y_ani n_e bi b_om b_u ja ra d_anij_a b_uya.

9

Ra xädä 'b_u mim 'b_ui bi y_ani

1 Nu'b_u má mb_ah_mbe b_u'y_u ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yoh_u, ra xädä gue'b_u go mim 'b_ui. 2 N_e nugähe dy_u xädihe dá änhde:

—Xänbate i, to'o bi 'y_ot' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui z_ehe gue bin xädä, dí _em_f_e.

3 Nu'a ra Jesús bi 'y_engähe:

—Xínga guehna ran 'yoh_u n_e xinga gue'a rá ta n_e xínga gue'a rá mbe, p_e h_ont'a ran t'_ot'e nuı̄xte da 'y_orpa Oj_a gue da nu y_u j_a'i. 4 Nuj_u i jatho ga humbi ga _orpa_u rá 'b_efi Oj_a ya tengu'b_u ma patho ya, nguetho da z_on ra pa ga tuh_u, n_e hin man da z_a ga _oth_u ra 'b_efi ua ja ra ximhäi b_uya. 5 Nu'b_u dí 'b_ucua ja ra ximhäi dí xänba y_u j_a'i, tengu'b_u dí xocpa y_u d_a da nu ran n_equi, bi 'y_enje.

6 Nu'b_u mí jua'a bi ma, bi zoh rá j_ini b_u häi, n_e í 'y_ot' ra b_ohäi rá j_ini n_e gue'a í gospa rá d_a ra xädä a b_uya. 7 N_e bi 'y_emp'a ra xädä:

—Ní mba bán x_udä n_u ja ra mbothe Siloé.

Bi mba n_e bán x_udä. N_e nu'b_u mam bá pengui in nu ran n_equi b_uya. 8 N_e nu'_u din

töt'am'baih_u ne'u mi'da y_u ja'i
gue zai mín nu 'b_u mín xädä,
nu'b_u mín nu _u, bin 'yemp'u:

—Ha hinga guehn_u ra xädä
n_u mí haxta'a 'be'a mí si.

⁹ Da'u bi ma:

—Guehn_u.

N_e nu'u mi'da bi 'yena:

—Ena ngun_u a pe hinga
guehn_u.

Pe nu ra xädä bi dadi:

—Guecä, bi 'yena.

¹⁰ N_e bi 'yän'du baya:

—Hague nja bi xoh ni dä.

¹¹ N_e nu ra xädä bi dadi:

—Nu'a ran 'yoh_u rá thuhu
ra Jesús bi 'yöt' ra böhäi ne bi
gosca ma dä. N_e bi 'yengä: “Ní
mba b_u ja ra mbothe Siloé ne
guan xädä b_u,” bi 'yengä a. N_e
dá mba dán xädä, ne bi zä dá
nu ran nequi ma dä baya, bi
'yena.

¹² N_e bi t'emp'a:

—Har_u i 'b_u a.

N_e bi dah p_uya:

—Hin dí pa_udi, bi 'yenth_u.

*Bi t'orpa ran t'änni a mí
xädä*

¹³ N_e bi zix b_u 'b_uh y_u
fariseo baya. ¹⁴ Nu'a ra pa
bi 'yöt' ra böhäi ra Jesús ne bi
xocpa rá dä ra xädä, ra pa ran
ts'äya a. ¹⁵ Nu y_u fariseo bi
'yänni mahon'a:

—Hague nja bi nu ran
nequi ni dä.

N_e bi 'yemp'u:

—Bi gosca ra böhäi ma dä,
ne bán xädä, ne nuya dín nu
ran nequi, bi 'yena.

¹⁶ Janangue'a bi 'yena 'da
y_u fariseo:

—Nu'a ran 'yoh_u guím ma,
hingui numansu Oja nguetho

hingui numansu ra pa ran
ts'äya, sä bi 'yena.

Pe nu'u mi'da _u bi 'yena:

—Pe nu'b_u ra ts'om'bäi hin
xtán zä da 'yöt' y_un t'öt'e
nuixte gue i ot'a.

'Bex bin hec'u baya. ¹⁷ N_e bi
t'än'na ra xädä:

—'Be'a guím ma nangu'e'a
bi xoc'a ni dä.

N_e bi 'yena:

—Nu'a, n'da rá pøngahy_u
Oja a, bi 'yena, ne bi bøm baya.

¹⁸ Pe nu'u him bi 'yey'yei gue
gue'a mí xädä, jague'b_u mí
zonpa a rá ta ne rá mbe. ¹⁹ N_e
bi 'yän'du:

—Ha gue'a ni ts'unt'ui gue
mí xädä a. Hague nja in nu
ran nequi ya, bi 'yena.

²⁰ Bi da'a rá mbe ne rá ta:

—Dí pa'be gue gue'a ma
ts'unt'ui'be gue mí xädä 'b_u
mim 'bäi. ²¹ Pe hin dí pa'be
hague in ja in nu ran nequi
ya, hin dí pa'be to'o bi xocpa
rá dä. Nu'a x_un dan'yoh_u ya,
dami 'yänhd_u, da mans_e to'o.

²² Ngub_u bi man rá ta ne
rá mbe nguetho i su ma
ngurpihe dy_u judiohe. Gue
bi zän'na n'da ra nde, gue
da hyon'a thi b_u ja ra nij_u
_u to'o da ma bá penh Oja a
ra Jesús, ne ma zä hin da
hnumanho b_u ja yá hnini.
²³ Janangue'a bi 'yenth_u rá ta
ne rá mbe: “X_un dan'yoh_u ya,
dami 'yänhd_u,” bi 'yenth_u _u.

²⁴ Janangue'a bi zonz
mahon'a ran 'yoh_u mí xädä,
ne bi 'yemp'a:

—Pe dami ma majuani gue
gue'a Oja bi xoc'a ni dä. Pe
nu'a ran 'yoh_u gá ma, dí

pəhmbe ra ts'om'bäi a, bi 'yɛn'ɥ.

²⁵ Nɛ nu'a mí xädä bi dɔdi:

—Hin dí pəçä 'bɥ ra ts'om'bäi a, o gue hin'na, pɛ hɔnt'a dí pɔdi mí xädägä, nɛ dín nu ran nɛqui ya.

²⁶ Nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—'Bɛ'a bi 'yɔt'a'i 'bɥ mí xoc'a ni dā.

²⁷ Nɛ bi dɔ'a:

—Nugä ya xtá xi ahɥ nɛ hin gá 'yɛç'yɛihɥ. Ha gui 'yɛç'yɛihɥ 'bɥ ga xi ahɥ mahɔn'a. Ha nɛ ahɥ guín nde gui tɛnhɥ a 'bɥ, bi 'yɛna.

²⁸ 'Bex bin sante thoho ɥ 'bɥ mí 'yɛmp'a:

—Nu'i rá xädi i a ra ts'om'bäi. Pɛ nugähe yá xädigähe a ra Moisés. ²⁹ Dí pəhmbe Ojɔ bin yɔui ra Moisés, pɛ nu'a ran 'yohɥ guí ɛspi hin dí pəhmbe hapɥ bi nɛx'a rán t'ɛdi a, bi 'yɛn'ɥ.

³⁰ Bi dɔ'a mín xädä bɥya:

—Nugä dadí hyonya thoho nangu'e a gá mamhbɥ, gue hin guí pəhmbɥ hapɥ bí 'yɛ a rán t'ɛdi, nɛ ya bi xoga ma dɔ a. ³¹ Nɛ dí pəhmbɥ hin da 'yɔmanho Ojɔ 'bɥ da 'yäp rá ts'edi n'da ra ts'om'bäi, pɛ nu'bɥ 'bɥ a n'da i thənde Ojɔ nɛ ɔrpa rá pähä, i ɔ Ojɔ 'bɥ i äp rá ts'edi. ³² Nɛ gätho yɥ jɛya xɥ thogui njəm'bɥ bim 'bɥ a n'da bi xocpa rá dā n'da mí xädä 'bɥ mí m' bɥi. ³³ Nu'a ran 'yohɥ dím ma, nu'bɥ hin di fəx Ojɔ a, hin te sä da 'yɔt yɥ nuixte 'bɥ, bi 'yɛn'a mí xädä.

³⁴ Nɛ bi t'ɛmp' mahɔn'a:

—Nu'i grá dɔdits'oqui, janangu'e a guí xädä 'bɥ gmím

'bɥi. Ha go gui xängahe, bi 'yɛn ɥ.

Nɛ bi hyɔn a thi gue ma zä hin da numanho ma mi-judíohe bɥya.

I xädä yá mbɥi ɥ 'da

³⁵ Nu'bɥ mí 'yɔ'a ra Jesús gue bi thɔn'a thi ra xädä, bi dɔni nɛ bi 'yänni:

—Ha guí ɛç'yɛi rá ts'ant'ɥ Ojɔ, bi 'yɛmbi.

³⁶ Nɛ bi dɔt'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts'ɥ, ga ɛç'yɛi a, bi 'yɛna.

³⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a: —Guecä guín nug ya, nɛ dí yɔui ya.

³⁸ Nɛ bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, dí ɛç'yɛi a ya.

Nɛ bin danyahmu bɥ ja rá hmi bɥya. ³⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Janangu'e a dám 'bɥcä ua ja ra ximhäi, gue ga japi di nɛqui 'bɛ'a mbɛni n'da ngu n'da. Nɛ nu'ɥ i xädä da nu ran nɛqui, nɛ nu'ɥ in nu ran nɛqui din xädä, bi 'yɛna.

⁴⁰ Nɛ nu'ɥ 'da yɥ fariseo bi 'yɔh rá m hman a, bi 'yɛn'ɥ:

—Ha nɛcähe dí xädähe, bi 'yɛn'ɥ.

⁴¹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Nu'bɥ xquí pəhmbɥ gue guí xädähɥ, xtán zä xtím pun'nahɥ 'bɥ nɛ njon xtá xi ahɥ gue ja ni ts'oquihɥ bɥya. Pɛ guí ɛnsɛhɥ guín nuhɥ ran nɛqui, janangu'e a hin dim pun'na ni ts'oquihɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10

Ran t'uti nangu'e rá mbä't'i yɥ dɛ'yo

1 —Majuḡani dí xi ahḡ, bi 'yḡn'a ra Jesús, nu'ḡ hin dí yḡrḡ ja rá goxthi a rá mbä't'i yḡ de'yo, nḡ dí dons ḡ ja ra mbä't'i, yḡ bḡ ḡ. 2 Pḡ nu'ḡ dí yḡrḡ ja ra goxthi, njuḡntho yḡ mbändḡ'yo ḡ. 3 Nḡ da xocpa a ra mbängoxthi nḡ da yḡt'ambo ra mbändḡ'yo bḡya. Nḡ nu'ḡ yḡ de'yo i ḡrpa rá nde a rá mbädi nḡ i ḡt'a i xifi. Nḡ i ndḡnba yḡ thuhu nguetho i ḡḡ ḡ yḡ mbeti a. Nḡ i sixḡ ja yḡ 'bot'ei. 4 Nḡ nu'bḡ mí gḡc ḡ thi gätho ḡ yḡ de'yo, di 'bet'o 'bḡ i sits'i, nḡ nu'ḡ yḡ de'yo i tenni nguetho i ḡḡra rá nde 'bḡ im mba't'i. 5 Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, ḡḡ i 'dagui, nguetho hingui ḡḡra rá nde a n'dan'yo, bi 'yḡna.

6 Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, ḡḡ hingui ḡḡ ḡ 'be'a nam bḡn'a bi si ḡ.

Ra Jesús ra hogambändḡ'yo

7 Janangue'a 'bex bi 'yḡmbi mahḡn'a:

—Majuḡani dí xi ahḡ, nugä drá goxthigä a ra mbä't'i gueḡḡ i 'bḡh yḡ de'yo. 8 Pḡ gätho ḡ im bḡni dim 'bet'o zḡḡ xinda guecä, nḡ gue'ḡ yḡ bḡ ḡ. Pḡ nu'ḡ yḡ de'yo hingui ḡrpa yḡ nde ḡ. 9 Nugä drá goxthigä, nu'a to'o da yḡt'i nanguecä, ma zä da ts'imanho bḡ. Nḡ da bḡdi gue rá ngu bḡ, janangue i 'yo nḡ da dḡni 'be'a dí zḡrpa yḡ mbḡi, tengutho ra de'yo i tḡn yḡ t'ei.

10 Nu'ḡ yḡ bḡ ní 'yḡḡ dim ḡḡ nḡ din hodu nḡ di ts'onbi gätho rá 'bḡfi Oja. Pḡ nugä ná ḡḡ gue dí tḡn ra te n'da nḡ dḡn ja ra te i juadi xḡn ho.

11 Nugä drá hogambändḡ'yo

nḡ ga 'beh ma te gue gan yḡn ḡ ma de'yo. 12 Pḡ nu'ḡ 'da yḡ mbḡfi, hḡnt'ḡ yḡn zäbi nde da ḡḡha, nḡ him majuḡani yḡ mbändḡ'yo, gue hin yḡ mbḡti ḡ yḡ de'yo. Janangue'a nu'bḡ in nu ba ḡḡ n'da ra zate, i sopḡ yḡ de'yo nḡ i 'dagui. Nḡ nu ra zate bḡya im bent'ḡ yḡ de'yo nḡ im maxt'i. 13 Nu'ḡ yḡ mbḡfi i 'dagui nguetho hin'yḡ yḡn huḡcate nangue yḡ de'yo, nḡ hḡnt'ḡ yḡn zäbi ní hyu yḡ mbḡi.

14 Nugä drá hogambändḡ'yo, nḡ dí ḡḡ ma de'yo nḡ nu'ḡ i ḡḡqui. 15 Tengu thofo dí ḡt'be ma Ta, i ḡḡqui nḡ dí ḡḡcä a. Nḡ ga ungä ma te ngue gan yḡn ḡ ma de'yo. 16 I 'bḡh mi'da ma de'yo gue hinga guecua i 'bḡcua. Nḡ'ḡ jatho gua sigä. Nḡ da 'yḡ 'bḡ dá mba't'i. Janangue'a 'darḡḡ din 'yo gätho ma de'yo. Nḡ gätho ga fäh ḡḡya nguetho hḡngdä drá mbändḡ'yogä.

17 ḡḡḡḡ numanho ma Ta 'be'a ga ḡt'ä gue ga ungä ma te nangue ma de'yo. Pḡ ga thḡmbḡnigä mahḡn'a. 18 Xínga n'da ra ja'i da zä da hyogui, ḡḡ nugä ga unḡḡ ma te. Ja ma ts'edi ga uni nḡ ja ma ts'edi ga thḡmbḡni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'yḡn'a ra Jesús.

19 Nangue'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahḡn'a. 20 Xḡn ngu ḡ bi 'yḡna:

—Nuna 'bḡhmi ra zḡtho nḡ ran ḡḡt'i na. Hanja gní 'yḡhmbḡ 'be'a man na, bi 'yḡn'ḡ 'da.

21 Pḡ nu'ḡ mi'da bi 'yḡna:

—Pε hinguin jab_u rām hman a in 'youi ra zīthu. Nε mƒādi hin'y_u rá ts'edi ra zīthu da xocpa yá dá y_u xādā, bi 'yεn'_u mi'da.

Him bi hnumanho a ra Jesús

22 Nu y_u pa x_un sε bin ja ran ts'ihmε b_u Jerusalén ngue ra dāmpeti bi 'yøt' ma mijudíohe. 23 Nu ra Jesús mí 'yo b_u ja rá ngun'yu ra dānijā ní hu ra Salomón. 24 Nu'_u 'da ma mijudíohe b_uya bi mbä'ts'a ra Jesús, nε bi 'yεmp'a:

—Hanja gní jacthohohe dan 'yānhde nangue'e, pε dami xije njuāntho 'b_u gue'e grá Cristo, bi 'yεn'.

25 Nε nu ra Jesús bi dāt'.

—Ya xtá xi ah_u pε hin gá 'yεc'yεigah_u. Nε'a ra 'bεfi dí øt'ä nangue rán t'edi ma Ta, i udi to'ogä. 26 Pε nu ah_u hin guí εc'yεih_u nguetho him ma dε'yo ah_u, tengu xtá xi ah_u. 27 Nu'_u ma dε'yo i ømanho ma nde, nε dí pāpā yá mb_ui nε i tengu. 28 Nε dí un ra 'da'yote mazāi nε njā'm' b_u dim 'bēdi. Nε njo'o to'o da zā da huā'ts' i o ma 'yε. 29 Nu a ma Ta bi 'dacā n, man'da nuixte a, nε njo'o man'da tengu a. Nε njo'o to da zā da huā'ts' i o rá 'yε ma Ta. 30 Nugä nε ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yεn'a ra Jesús.

31 'Bex bi g_ux y_u do mahø'n'a εna di bat'i ngue da hyo. 32 Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'.

—X_un ngu y_u 'bεfi x_un ho xtá ut'ah_u ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'bεfi guín nde gdí baj_u y_u do, bi 'yεna.

33 Nε bi 'yεmp' y_u judío:

—Hin nangue y_u 'bεfi x_un ho dí εna ga ba ahe, pε nangue hin guí εspa Ojā gue gá 'yεna, n'datho guí cohmi Ojā, nε grá jā'i thoho, bi t'εmp'a ra Jesús.

34 Nu ra Jesús bi dāt'.

—Ha hinga nt'o't'i b_u ja y_un t'edi gadín xāhmb_u, gue bi 'yεn Ojā: “Nu ah_u tengu'b_u gyā ojah_u,” i εm b_u ja ra t'ohni. 35 Gue bi 'yεmbi tengu'b_u y_u oja n bi un rán t'edi Ojā. Nε hingui sä dim 'bεh rá T'ohni Ojā. 36 Pε hanja gní 'yεnj_u hin dín numansugä Ojā 'b_u dím mangä, rá Ts'ant' Ojāgä, guecä gue bi huangä ma Ta nε bá pengä ua. 37 Nu'b_u hin dí øt'ä tengu øt'a ma Ta, hin guí 'yεc'yεigah_u 'b_u. 38 Pε nu'b_u dí øt'ä tengu øt'a ma Ta, dami pāhmb_u ngue hønt'a Ojā sä i øt' y_u nuixte dí øt'ä. Janangue'a da zā guí 'yεc'yεih_u gue n'datho ran 'yomfēni dí com'be ma Ta, bi 'yεna.

39 Janangue'a bi 'yεna da bent'i mahø'n'a n ma mijudíohe mí 'bāp_u. Pε nu ra Jesús bi 'uegue.

40 Nε bi mbeng mahø'n'a b_u 'danguadi ra dāthe Jordán, guerp_u rá mb_udi mí øt' ran xixyā ra Xuua, nε bim 'b_up_u 'da y_u pa. 41 Nε x_un ngu y_u jā'i bá εp_u 'b_uh ra Jesús. Nε bi man'.

—Madague'b_u nte man t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Xuua Nxixyā, pεgue gātho ma-juāni a bi mam 'b_u mi xij_u nanguehna ra Jesús, bi 'yεn'.

⁴² Nε xən ngu ɥ bi mba bɥ, bi 'yεc'yεi a ra Jesús.

11

Bi du ra Lázaro

¹ Mí 'bɥpɥ Betania n'da ran 'yohɥ in zāman'ɥ, í Lázaro. Nε mí 'bɥhmbɥ yoho yán ju, ra María nε ra Marta. ² Nε nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yεthi rá gua ra Jesús εmme yɥman'u nε bi 'yonbi nangue yá xtɔ. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xən ɥ. ³ Janangue'a nu'ɥ yán ju bi mbehna n'da ra nde bɥ 'bɥh ra Jesús nε bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'be'a ga ɔthɥ ya, xən ɥ a guidí huεqui, bi 'yεmbi.

⁴ Nε nu'bɥ mí 'yøh ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a ran ɥ hing ran dɔte a pε hont'a gue da hnu rá ts'edi Ojɔ nuixte thoho, nεcä rá Ts'ant'ɥ Ojɔgä, bi 'yεna.

⁵ Nu ra Jesús εmme madi huεc'a ra Marta nε rá juhue nε'a ra Lázaro. ⁶ Pε nu'bɥ mí 'yøde xən ɥ ra Lázaro, him 'bex bi nde da mba, 'be bi døm' man yopa guerpɥ mí 'bɥhmbɥ. ⁷ M'bejua bɥya bi xije dyɥ xädigähe a:

—Ga mbähä bɥ Judea mahøn'a, bi 'yεnje.

⁸ Pε dá εmfɥ bɥya:

—Xänbate i, ha gui mba bɥ mahøn'a, nguetho nu ma mijudíohe 'bɥpɥ him maya'bɥ gue nde di bat'a do i, dá εmfɥ.

⁹ Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti bɥya:

—Ha hinga gue'a 'de'mayo ora n'da pa. Nu'bɥ ma pa i 'yo n'da ra ja'i, hin di fet rá

gua nguetho in nu hapɥ i pa. ¹⁰ Pε nu'bɥ 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin nu hapɥ i pa. Nu'a bi ma gue hingana søn ra ora da du.

¹¹ Nε m'bejua bi 'yεnje mahøn'a:

—Nu'a ma amigohɥ ra Lázaro i äha. Nε ga mbähä ga ents'ä a, bi 'yεna.

¹² 'Bex dá εmbähe a bɥya:

—Ma Hmu ahe, nu'bɥ i äha da yəm 'bɥ, dá εmfɥ.

¹³ Pε nu ra Jesús bi ma gue bi du 'bɥ mí ma i äha. Pε dá bεmhbe gue i ätho. ¹⁴ 'Bexque njuantho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵ Pε nangue ahɥ, xən ho gue hin dá nugä 'bɥ mín hyεn'na, gue man'da gui 'yεc'yεigahɥ 'bɥ guin nuhɥ 'be'a ga ɔt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuhɥ.

¹⁶ Pε nu'a ra Tomás nε i t'εmbi ra Go, ma mixädihe, bi 'yεnje:

—Mbähmahɥ 'bɥ, madague'a 'darpɥ ga tuhɥ.

Nu ra Jesús di un ra te ɥ xən du

¹⁷ Nu'bɥ má sømhbe bɥ ra Jesús bɥya, ya ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸ Nu bɥ Betania hinga ya bɥ Jerusalén, mbe made ora na 'yo. ¹⁹ Janangue'a xən ngu ma mijudíohe bi mba bɥ rá ngu ra Marta nε ra María gue da hyurpa yá mbɥi ɥ, nangue'a rá ida bi du. ²⁰ Nu'bɥ mí 'yøh ra Marta gue ba εpɥ ra Jesús, bi mba nε bin c'at'ui bɥ 'yu. Pε nu ra María bi gotpɥ ja rá ngu. ²¹ Nε nu'a ra Marta bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'b_u xquím 'b_uque ua, hin xtán du ma ìda.
 22 P_e madague'b_u ya bi du ya, p_e dí p_acä di 'da'a Oj_a hont'a go 'be'a gui 'yäpi, bi 'y_ena.

23 Nu a ra Jesús bi dät'a:

—Nu'a ni ìda da ndants' mahøn'a, bi 'y_ena.

24 Nu ra Marta bi 'y_ena:

—Dí p_acä da ndants'a rán zegui ra pa a, n_e u gätho x_un du, bi 'y_ena.

25 N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te u x_un du. Nu'a to'o da 'y_ec'y_eigui, madague'a da du, p_e ga japi da ndants'i n_e din ja ra 'da'yote mazai. 26 N_e nu'a to'o 'b_ui nanguecä n_e _ec'y_eigui, nj_am'b_u da du a. Ha guí _ec'y_ei a dí xi i, bi 'y_embi.

27 N_e bi 'y_emp'a:

—H_aha ma Hmu i, dí _ec'y_ei gue gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'u i Oj_a, gue'e mí hma gua _ecua ja ra ximhäi, bi 'y_ena.

Bin zon'a ra Jesús

28 N_e nu'b_u mí gua'a bin yaui ra Marta a ra Jesús, bi mbeng b_u rá ngu n_e bin yajodreui a rá juhue ra María, n_e bi xi a:

—Bí 'bäp_u ra xänbate n_e in zon'na i, bi 'y_ena.

29 N_e nu'b_u mí 'y_o a 'be'a bi sifi, bi ndants'a n_e bi mba n'dihi guep_u 'bäh ra Jesús.

30 Nu ra Jesús him 'bex bi z_om b_u ja ra hnini, p_e bim 'bätho b_u ndehnini guep_u xín yaui ra Marta. 31 Nu ma mijudíohe mí hup_u mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá mbai, nu'b_u mí nu bi ndants'a ra María n_e

bi mba n'dihi, bi den'd_u ma mijudíohe b_uya, n_e bi 'y_en u: “Masque ní mba ban zom b_u ja ran 'yägui na.”

32 Nu'b_u mí z_om b_u ra María b_u bí 'bäh ra Jesús, bin danyahmu b_u ja rá gua, n_e bi 'y_emp'a:

—Nu'b_u xquím 'b_uque ua, hin xtán du ma ìda 'b_u, bi 'y_ena.

33 Nu'b_u mín nu ra Jesús gue i zon'a ra María, n_e u ma mijudíohe zoni gue'u bi denni, bin g_as' p_uya n_e bi hyundumb_ui. 34 N_e nu ra Jesús bi 'yänni:

—Hap_u bi t'ä a ra Lázaro.

N_e bi t'ém b_uya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'ëmbi.

35 N_e a ra Jesús bin zom b_uya. 36 'Bex bin 'y_em zeh_e ma mijudíohe b_uya:

—Nun_u ya mfädi _emme madi hu_ec'a, bin 'y_emp'u.

37 N_e nu'u 'da bi 'y_en'u:

—Nuna guehna bi xocua y_u dä ra xädä. Ha hin xtán zä xtí japi hin xtán du ra Lázaro 'b_u.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro b_u ja rán 'yägui

38 Nu'b_u mí z_om b_u ja ran 'yägui ra Jesús, bin g_a'ts' mahøn'a. Nu ran 'yägui n'da ra hyädo a n_e bi juaspa n'da ra x_indo. 39 N_e nu ra Jesús bi 'y_emp'u:

—Dami 'uej_u ts'u na ra x_indo.

P_e nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'y_embi:

—Ma Hmu i, masque x_un x_a ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'y_ena.

40 Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Pε dí xi i mahøn'a, nu'bη guí 'yεc'yεi gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Ojā nuixte, bi 'yεmbi.

41 'Bex bi mba ma 'ueque ra do bηya. Nε nu ra Jesús bi ndøts'e nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bη má äp'i'i nanguehna ra Lázaro. 42 Nε dí pādi thocpa thoho guí øh ma nde. Pε nu'a dí xi a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bäcua ya, n'dahma da 'yεc'yεi gue gue'e bá pengä ua.

43 Nε nu'bη mí jua'a bin yaui Ojā bin ya nts'edi:

—Lázaro, bá pøni.

44 Nε nu'a xí du bá pøm bη ja rán 'yägüi bηya, nsøt'e thoho ra 'bøt'e rá 'yε nε rá gua, nε nu rá ya n'dan'yo ra 'bøt'e mán søt'e. Nu ra Jesús bi 'yεmp'η:

—Xothη, da zä din 'yo bηya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ihma da fent'a ra Jesús

45 Nε xηn ngu ma mijudíohe ngue xí den'na ra María, bi 'yεc'yεi ra Jesús 'bη mí nu a bi 'yøt'e. 46 Pε nu mi'da bi mba bá xih yη fariseo 'bε'a bi 'yøt' ra Jesús. 47 Janangue'a bi man yη dambäjä nε yη fariseo ngue 'darpη dim pεtihη η yú mí ngærpihη, nε bin 'yεm zεhε η:

—'Bε'a sä ga øthη, nguetho nu'a ran 'yohη i øt'e xηn ngu yηn t'øt'e nuixte. 48 Nu'bη hin ga hεcpahη, gätho yη jä'i da 'yεmbi yú ngærpi. Nε nubηya nu yη romano da zujη ngue da bεni ya dá tēnhdη man'da ra Hmu, nε hinga hønt'η dí

tēnhdη η, nε di juarca ma duxca nijāhη nε di juajη bηya.

49 Nε nu'a n'da í Caifás, ra dambäjä a ra jεya a, bi 'yεna:

—Ha hin guí pāhmbη 'bε'a da zä ga øthη ya. 50 Ha hin guí pāhmbη man'da xηn ho 'bη n'datho da du n'dahma hinga gätho na ngujη ga juahmbη, bi 'yεna.

51 Pε him bi bεnε a bi ma, pε nangue'a ra dambäjä a ra jεya a, janangue'a bi jap Ojā da ma 'bε'a da t'ørpa ra Jesús, gue da du da yañje dyη judíohe. 52 Pε nu ra Jesús 'bη mí du, hinga høngdähe in nde da yañje, pε nε η gätho mi'da i 'bui hønbnη go bi zä gätho na ndoho ra ximhäi, 'darpη dam 'bηhmbη a. 53 Nε nangue'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bεn η gätho ma ngærpihe bηya. Nε gue'a ra pa bi ma njuantho da hyo ra Jesús.

54 Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'η bη 'bηh ma ngærpihe, nε bi mba bη ja rá nyāni n'da ra ηhäi, nε dām 'bηhmbε bη 'da yη pa bη ja ra hnini Efraín.

55 Nε mi ts'ηtho da zøn ra pa ran dābaxjua, n'da ra dānts'ihme bi zängahe Ojā maya'bη dyη judíohe. Janangue'a xηn ngu yη jä'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bη Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jä'ihe bη, nangue ra dehe. 56 Nε nu'bη mí zøm bη ja ra dānijā η 'da ma mijudíohe, bi hyom bη a ra Jesús nε bin 'yän'dη n'da ngu n'da η:

—'Be'a guím mamhb_u, ha ba ðh ra Jesús da nu ram peti ua uague hin'na, bin 'yemp'u.

⁵⁷ Nu y_u dambäjä ne y_u fariseo bi 'yén'u:

—Nu'b_u 'b_ui to i pädi hap_u i 'b_ui, jatho da ma, n'dahma da zä gam benthe, bi 'yemp'u y_u jä'i.

12

Pansispi ra 'yëthi rá gua ra Jesús

¹ Di 'beh man 'dato pa din ja ra dants'ihme b_u Jerusalén nangué ran dābaxjua, ne bi mba mahøn'a b_u Betania a ra Jesús, nguep_u rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dambëni b_u ja rán 'yägüi ngue xí du. ² Nu'b_u mín de, nu ra Marta bi 'yörpa n'da ran ts'ihme ra Jesús. Ne'a ra Lázaro 'darp_u bin sihmeh_u b_u ja ra mexa. ³ Ne bi mba ra María b_u mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua made litro ra 'yëthi emme y_uman'u ne x_um hmadi, ne í 'yonba ra 'yëthi nangué rá xtä. Ne gätho ra ngu bi y_un'a ra 'yëthi. ⁴ Ne mí 'b_up_u rá ts'ant'u ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixädihe a, ne gue'a bi dä a ra Jesús. Ne nu'b_u mín nu a bi 'yöt'a ra María, bi 'yëna:

⁵ —Hanja him bi 'bä a ra 'yëthi, y_u mahuähi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un y_u hyoya, sä bi 'yén a ra Judas.

⁶ Ngub_u bi man a nguetho ra b_ë a, ne him majuäni di huëc y_u hyoya. P_ë rá 'befi a gue ní mbesca ma mbetihe dy_u xädihe ne'a rá mbeti ra

Jesús. Ne nzäi hác zeh_e ra mbeti 'b_u in nde. ⁷ 'Bex bi 'yén'a ra Jesús:

—O guidí hecpa na ra xisu, nguetho bi 'yörca a rán säui da 'yörque, nguetho mi ts'utho ga tu ngue da t'ägagui. Janangué'a mí pësta'a ra 'yëthi na, xtí jacä ma jä'i 'b_u dá tu. ⁸ P_ë thocpa thoho gam 'b_uhmb_u y_u hyoya, p_ë nugä hinga thocpa thoho dam 'b_uhmb_u ua, bi 'yén'a ra Jesús.

Ihma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'b_u mi 'yöde x_un ngu ma mijudíohe, gue 'b_up_u ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, p_ë hinga hönt'a ra Jesús in nde da nu, p_ë ne'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús b_u ja ran 'yägüi. ¹⁰ Janangué'a nu y_u dambäjä bi b_ëni ne'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho gue'a ra Lázaro í japi man'da x_un ngu bi 'yëc'yëi a ra Jesús u ma mijudíohe.

Bi t'ëspa ra Jesús 'b_u mí yut'a Jerusalén

¹² Nu'b_u mi hyax b_uya dá mbähmbe ra Jesús b_u Jerusalén. Ne nu'u y_u jä'i x_un ngu xí zöm b_u Jerusalén gue in nu ra dāmpeti, bi 'yöde da mba b_u ra Jesús. ¹³ Janangué'a bi gax yú xí y_u jāxiza ne bi mba bá thap_u 'yu. Ne nts'edi bi 'yén'u:

—Nuixte tho rá ts'edi Ojä di jap na ma Hmuts'at'abih_u dy_u israelh_u, dy_u judíohe, bi zöcu a ya nangué rá thuhu Ojä, bi 'yén u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'uburu xí dñi, tengü mán

t'o'ti b_u ja rám hman Ojã.

¹⁵ Gue mán t'o'ti:

Him man gan suh_u ya gy_u
mengu_u ua Sión,

nguetho ba ξ h ni hmuts'ut'abih_u,
da hyux'a n'da ra t'uburu, mí
 ξ n rá t'ohni maya'b_u.

¹⁶ P ϵ nuje dy_u xádihe him
'bexque dá pãhmbe 'b ϵ 'a nám
bøn na bin ja, p ϵ nu'b_u mí
mbeng mah ξ ts'i ra Jesús dá
b ξ mhbe b_uya gue guehna bi
t'ørpa ra Jesús gãtho mán t'o'ti
maya'b_u.

¹⁷ Nu' y _u ja'i mí 'b_uhmb_u
ra Jesús 'b_u mi xox'a ra
Lázaro, xí ma gue xí xox'a
ra Lázaro. ¹⁸ Janangue x_un
ngu y _u ja'i bi mba bá th α a ra
Jesús, nguetho bi 'yø a xin ja.
¹⁹ Janangue'a nu y _u fariseo
bin 'y ξ mz ϵ h ϵ μ :

—Nte ts' μ ní mbatho 'b_u
dadí h ϵ cpah_u y _u ja'i. Ha hin
guín nuh_u ya gãtho ra ximhäi
i t ϵ nn_u ra Jesús, bin 'y ξ mp' μ .

*Ihon ra Jesús μ y _u mengu b_u
Grecia*

²⁰ N ϵ nu' μ 'da bi mba b_u
Jerusalén da nu ram p ϵ ti b_u,
 y _u mengu b_u ja ra häi Gre-
cia μ . ²¹ N ϵ bin t \imath mh_u ra Fe-
lipe μ 'b_u mám 'b_uhmb_u b_u
Jerusalén. N ϵ nu ra Felipe, ma
mixádihe a, ra mengu b_u Bet-
saida ra x ϵ qui Galilea. N ϵ nu
 y _u mengu b_u Grecia bi 'y ξ n' μ :

—Hague n'yø, dín nde dan
yãhe ts' μ ra Jesús, bi 'y ξ n' μ .

²² Nu'a ra Felipe b_uya bi xi
a ra Andrés, n ϵ nu' μ b_uya bi xi
a ra Jesús. ²³ N ϵ nu ra Jesús bi
dãt' μ :

—Ya mi ts' μ tho da zøn ra pa
dan u \imath xtegã 'b_u dá tu, guecã

dán ja'igã ua ja ra ximhäi.

²⁴ Majuãni dí xi ah_u, tengu
n'da ra hmudã, nu'b_u hin
da thup_u ja ra häi ngue dim
da thuh_u, da zã din xãndi. P ϵ nu'b_u
da thuh_u, da zã din xãndi x_un
ho. ²⁵ Nu'a to'o i su din μ nba
'b_u da d ϵ ngui, da mba ma
 μ nbi rá te a, p ϵ nu'a hingui
su din μ nba 'b_u da d ϵ ngui
gucua ja ra ximhäi, din ja
ra te mazã a. ²⁶ Nguetho
nu'b_u 'b_u a n'da in nde din
'y ξ h ϵ nanguecã, jatho da
b ξ ni tengu dím b ξ ngã, n ϵ ga
com'be ma ts'edi b_u mah ξ ts'i
b_uya. Nu'b_u 'b_u a n'da din
'y ξ h ϵ nanguecã, nu'a ma Ta
dá numanho a.

Ra Jesús im ma da tho

²⁷ —P ϵ nuya ξ mme tu ma
mb_ui, bi 'y ξ n'a ra Jesús. 'B ϵ 'a
sã ga xih ma Ta. Ha sã ga äpi
di 'uegã 'b ϵ 'a din jacã ya. P ϵ
hingui sã, nguetho gue'a bá
 ξ cã ngue gan nu'a i jatho gan
nugã ya, bi 'y ξ n'a ra Jesús.

²⁸ N ϵ nub_uya bin yãui rá Ta:
—Ma Ta a i, dami jaqui gan
nugã hønt'a go nda'a dí t' ξ s'i i,
bi 'y ξ mbi.

'Bexque bi t'ø'a n'da ra nde
b_u mah ξ ts'i, bi 'y ξ na:

—P ϵ ya dí ja'i guín nu, n ϵ
guin nu mahø'n'a, bi 'y ξ na.

²⁹ N ϵ nu' y _u ja'i mí 'b_uhmb_u
b_u, bi 'yøh rá nde Ojã n ϵ bi
'y ξ n' μ 'da:

—Bin gãni.

N ϵ nu' μ mí'da:

—Masque n'da rám 'b ϵ hni
Ojã mah ξ ts'i bi zofo, bi 'y ξ n μ .

³⁰ P ϵ nu'a ra Jesús bi
'y ξ mp' μ :

—Nu'a ra nde gã 'yøhmb_u,
nts'edi bi zocã Ojã, hin

nangue ga paçä bi 'yøh ma nde, pe guere guí pañmbu ya i øh ma ndegä a. ³¹ Nuya mi ts'atho ga øt'ä a dí faði nda'u da mba ma unbi, ne nda'u hin da mba ma unbi. Ne mi ts'atho ga tap ra zithu, gue in ts'at'abi ua ja ra ximhäi a, ne da ts'anba ya da t'erbu ja ran unbi. ³² Nu'bu dá cuat'ä bu ja ra pont'i, gue'a dá zohn'du gätho yú mbui yu ja'i ga xifi di dác yú mbui gan yan'u, bi 'yæn'a ra Jesús.

³³ Ne guehna mi man na, ngue mi ndepe xtám bah yu ja'i 'be'a nín däte dí tho a. ³⁴ Ne nu yu ja'i buya bi dät'a:

—Nugähe ya dá øhmbe im mam bu ja ran t'edi Oja, i 'bui mazäi a ra Cristo. Ne guí ñense jatho gui tu bu ja ra pont'i, gán ja'i ua ja ra ximhäi. To'o e ngue guí ñense gán ja'i ua ja ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra Cristo 'bu.

³⁵ Nu ra Jesús 'bex bi 'yemp'u:

—Him min ngu yu pa ga xän'nahu ya, ngue drán nequigä. Nde'bu gan 'yohu bu ja ran nequi ya, ne hin da zu ahu ra 'bexui. Nguetho nu'a to'o i 'yo bu ja ra 'bexui hingui paði hapu i 'yo. ³⁶ Dami hyamhbu ran nequi ya, janya i ja ya, ne din ja ran nequi ni mbuihu buya, bi 'yemp'u.

Ne nu'bu mí jua a bi man ra Jesús bi mba, bin 'yanse.

Hinguin nde da 'yεc'yεi u ma mijudíohe

³⁷ Pe guexta'a him bi 'yεc'yεi xun ngu ma mijudíohe, madague'a xun ngu yan t'øt'e

nuijte bi nu bi 'yøt' ra Jesús. ³⁸ Pεgue bin ja tengu tho ho bi man ra pøngahya Isaías 'bu mí ma 'be'a din ja, bi 'yεna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yεc'yεi a dá mamhbe ne to'o bi ba 'bu gmí 'yuh ni ts'edi, bi 'yεna.

³⁹ Him bi zä bi 'yεc'yεi u 'da nguetho nu'bu him mín nde u, bi mba njapi tengu bi man ra Isaías 'bu mí ma mahøn'a:

⁴⁰ Nu'a Oja bi gomba yú dä u ne bi mep yú mbui u, gue din ja tengu'bu din xädä, ne hin din ja yün 'yomfēni yú mbui, ne hin da zä di päh yú mbui gue xtí punba Oja u, bi 'yεn a ra Isaías.

⁴¹ Guehna bi man ra Isaías 'bu mí 'yut Oja din ja rá ts'edi nuijte ra Cristo, ne bi mam buya 'be'a da 'yøt'a ra Cristo.

⁴² Pe xun ngu ma ngurpihe mim bense ngue εc'yεi ra Jesús. Pe him bi ma gue εc'yεi u, nguetho i su xtá hyøn a thi yu fariseo bu ja yú nijä, gue má zä da zan'u. ⁴³ Nguetho man'da bi bēni 'be'a da man yú mijä'ihu, gue da 'yēmbi xun ho u, xinda gue'bu go xtá 'yēmp Oja xun ho u.

Dí mba ma juqnbi n'da u yám hman ra Jesús

⁴⁴ Pe nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i εc'yεigui, i εc'yεi a bá pengui. ⁴⁵ Nguetho nu'u to'o i paqui, i pa a bá pengä. ⁴⁶ Nu'a bá εcä gue ga yorba yú mbui u 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui hin din 'yo bu ja ra 'bexui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam

hmangä ne hingui εc'yεi, pe hinga guecä ga juänbä a, nguetho hin ná εcä ga øt' ran juänbate, pe ná εcä ua gan yän u 'bucua ja ra ximhäi. 48 Nu'a to'o hin da 'yεc'yεigui ne hin da 'yø a dí m angä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí juänba u 'bu rán zegui ra pa. 49 Nguetho him mam hmanse a dá ma, pe nu'a ra Ta gue bá pengä bi xiqui 'be'a dá mangä ne 'beru ná xänba yu ja'i. 50 Ne dí paçä da dñ ra te mazai u to'o da hyän rá m hma ma Ta. Ne gue'a i xicä a ne dí mangä a buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi xuguaba yú xädi

1 Nu'bu mi ts'utho da mbuh ra dämpeti nangue ran dābaxjua, ne mí pañ ra Jesús ya mi ts'utho da zøn ra ora da bōngua ja ra ximhäi, da mbeng bu bí 'buh rá Ta. Ne gätho yu pa mi 'bucua, midí huεc'u to gätho bi 'yεc'yεi a, ne nuya man'da di huεc'u di huεqui.

2 Ne nu'bu mán sihmehe ra Jesús 'bu bin de, nu'a ra zñthu buya bi be nba ra Judas rá ts'ant'u ra Simón Iscariote gue di dá a ra Jesús.

3 Nu ra Jesús i pañi bí ne xp'u 'buh rá Ta ne da mbeng bu mahøn'a, ne i pañi gue rá Ta bi unni gätho 'be'a i ja gue di manda zεhe. 4 Pe guehma bin 'yεhe nanguecähe. Nguetho bi ndants' 'bu mín sihme ne bi mbø'a n'da rá pahni, in nte di heñi. Ne bi dut' rá foho n'da ran thu'yε. 5 Ne nu'bu mí xit' ra dehe ra ximbo, bi du'mi

bi mberca ma guahe ne bi dugahe nangue'a ran thu'yε mim bongui bu rá foho.

6 Ne nu'bu mí zøm bu huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'yεmp'a buya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'yεna.

7 Nu ra Jesús bi dñti ne bi 'yεmbi:

—Majuani hingui sä gui pañ ya 'be'a nam bøn'a dí øt'ä, pe m'bejua da zä gui pañi, bi 'yεmbi.

8 Nu ra Pedro xø bi 'yεmp'a: —Njam'bu dan uni gui perca ma gua.

Pe nu ra Jesús bi dñt'a:

—Nu'bu hin ga pe't'ä ni gua, nte man jai 'bu, bi 'yεna.

9 Nu ra Simón Pedro buya bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, hinga hønt'a ma gua 'bu, ne'a ma 'yε ne'a ma ya, bi 'yεmbi.

10 Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Pe ya ma zä bi bo ahu nangue ni ts'oquihu, nguetho nu'a to'o bin hi ya bi bo rá ja'i. Pe hønt'u ni guahu zai da 'be'te ngue pärpu yu fonthäi hapu guí'yohu. Pe nu n'da ahu him bin hi, bi 'yεna.

11 Ngubu bi ma nguetho bi pañi i hupu a di dá a. Janangue'a bi ma hinga gätho dán hihe.

12 Nu'bu mí jua a bi xuguagahe, bi hye mahøn'a rá pahni ne bin säya. Bi 'yεnje buya:

—Ha guí pañmbu 'be'a nam bøn'a dá øt'ahu ya. 13 Nu ahu guí εñju drá xänbategä ne guí εñju drá Hmugä. Xuñ ho guím mamhu nguetho

gue'a dí øt'ä a. ¹⁴ Dá pe't'ä ni guah_u, guecä ni xänbatej_u ne ni Hmu_u. Janangue'a ne ah_u gam perpa ni guah_u n'da ngu n'da ah_u, ngue gui 'yøth_u gui cohmb_u häi ne 'da gdám fäxtah_u. ¹⁵ Nuya dá ut'ah_u 'be'a gui 'yøth_u nguetho dín nde ah_u gui 'yøth_u tengu dá øt'ah_u. ¹⁶ Maju_uni dí xi ah_u, man'da nuixte n'da ra Hmu xinda gue'u yá mbefi, man'da nuixte a i pēhnate xinda gue'a ram 'behni. ¹⁷ Nu'b_u guí pāhmb_u a dím mangä ya ne thocpa thoho gui 'yøth_u a, gan johyah_u nangue Ojā 'b_u.

¹⁸ Pē hín dím mangä gātho ah_u da zā gan johyah_u nangue Ojā, nguetho dí pāt'a ni mbai_u n'da ngu n'da ah_u gue dá huan'nah_u. Pē guehma dá huahni gātho ah_u, n'dahma dín ja 'be'a bi man rá t'ohni Ojā ngue bi 'yēna: "Nu'a n'da dí sihmē'be, gue'a di dägä a." ¹⁹ M'bet'o dí xi ah_u 'be'a da t'ørcä, janangue'a da zā gui thoqui gui 'yēc'yēigah_u gue drá Cristogä 'b_u ya bin ja. ²⁰ Maju_uni dí xi ah_u, nu'a to'o da 'yømanho a im man a n'da mam 'behnigä, i simanhogä a ne i simanho a bá pengä, bi 'yēnje.

Ra Jesús i pādi di dä a ra Judas

²¹ Nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mbai, ne bi xije mahøn'a:

—Maju_uni dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u di dägä, bi 'yēnje.

²² Nugähe b_uya dy_u xädigähe, dán hyēthe n'da ngu n'daje ne dán 'yānhde:

"To'ogah_u di dä 'b_u," dán 'yēmfē. ²³ Ne nugä 'darp_u mi hu'be ra Jesús nguetho ēmme midí huēgä. ²⁴ Nu ra Simón Pedro b_uya bi uānga rá 'yē, ndeque ga änni nda'a di dä a. ²⁵ Nugä b_uya gue 'darp_u mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá ēmbi.

²⁶ Bi 'yēngä a ra Jesús b_uya:

—Nu'a ga cārpa a ra hme ra tūh_u gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'yēngä a b_uya.

Ne 'bex bi un'na ra hme a ra Judas Iscariote rá ts'unt'ū ra Simón. ²⁷ Ne nu'b_u mí zi ra hme, 'bex bi yūt' ra zīthu rá mbai. Ne nu ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'a guí nde gui 'yøt'e dami 'yøt'a n'dihi ya, bi 'yēna.

²⁸ Ne xīnga n'dagähe mi huhmbe b_u ja ra mēxa gue dá pāhmbē 'be'a nám bøn a bi xifi.

²⁹ Pē 'dagähe dím bēmhbē gue gue'a bi xih ra Judas da mba da däi 'be'a ga homhbē 'b_u bin ja ra dānts'ihmē. Ne nu mi'da gähe dím bēmhbē gue bi xih ra Judas da mba di unni ts'ū ra mbeti yā hyoya, nguetho mí hā ra buxa i o ma mbetihe. ³⁰ Ne nu'b_u ya xí zi ra hme, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui b_uya.

Ra 'da'yont'ēdi

³¹ Nu'b_u ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'yēngähe:

—Nuya di nequi dan uixtegä guecä dán jā'igä ua ja ra ximhäi. Ne nu'a ga øt'ä ya, gue'a man'da dí nequi gue xən hotho Ojā. ³² Ga udi nuixte xən hotho Ojā, ne nu

Ojã da 'yudi gue nuixte xan hogã guecã ngue dán ja'i ua ja ra ximhäi. Ne mi ts'utho ya din ja a dím mangã. ³³ Ma zã t'uhni ahã, man'da zã ora dam 'bãhmbã ya. Ne m'bejua guim bẽnjã. Ne ga xi ahã ya tengu dá xi ã ma ngarpihã, hingui sä 'darbã ga mbãhã hapã ga mbagã. ³⁴ Nuya ga xi ahã n'da ran t'ẽdi ma'da'yo, gue 'da xtín huẽctahã n'da ngu n'da ahã. Tengu thoho bã dá huẽc'ahã, ngubã gan 'yõrpaã n'da ngu n'da ahã. ³⁵ Nangue 'da gdín huẽctahã n'da ngu n'da ahã, gãtho yã ja'i da bãdi guí tẽngahã, bi 'yẽnje.

Ra Jesús i paqi din cõn'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'yẽmp'a:

—Ma Hmu i, hapã gui mba.

Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Hingui sä 'bex gui tẽngã ya hapã ga mba. Pẽ m'bejua da zã gui mba bã ga mbagã.

³⁷ Janangue'a nu ra Pedro bi 'yẽmp'a:

—Hanja hingui sä 'darpã ga mbe ya, madague'a necã da thogã nangue'a ga ten'ni i, bi 'yẽna.

³⁸ Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Ha majuãni gui tẽngui madague'bã da tho i, nguetho ná hyundj xquí cõng 'bã bi mbah ra tamfõ, bi 'yẽmbi.

14

Ra Jesús ra 'yu ní zõm bã bí 'bãh rá Ta

¹—Pẽ o di tu ni mbũihã. Guí ẽc'yẽihã Ojã janangue'a necã

dami 'yẽc'yẽigahã. ² Nubã rá ngu ma Ta bí ja bã xan ngu yã ngu mahotho. Nu'bã hin te di ja bã, xcã xi ahã 'bã. Pẽgue i ja bã, janangue'a nu'bã dá mbagã gua hoc'ahã hapã dam 'bãhmbã. ³ Ne nu'bã dá mbagã ba hoc'ahã bã dam 'bãhmbã, nẽ ba pengã mahõn'a ga six ahã bã ngue 'darpã dam 'bãhmbã bãya. ⁴ Nubã ga mbagã guí pãhmbã nẽ guí pãhmbã ra 'yu, bi 'yẽnje.

⁵ Pẽ nu'a ra Tomás bi 'yẽmp'a:

—Ma Hmu i, hin dí pãhmbẽ hapã gui mba, xín dí pãhmbẽ a ra 'yu, bi 'yẽna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yẽmp'a:

—Nugã drã 'yugã nẽ guecã ní fa a majuãni nẽ dadí ungã ra 'da'yote mazãi. Njon da zã da zõm bã 'bãh ma Ta hinda hõnt'bã da 'yẽc'yẽigui. ⁷ Nu'bã majuãni xquí pãjã nẽ'a ma Ta xquí pãhmbã 'bã. Pẽ ja gã pãhmbã ya nguetho ya guín nuhã a ya, bi 'yẽnje.

⁸ Pẽ nu ra Felipe bi 'yẽmp'a:

—Ma Hmu i, pẽ hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe nẽ nte ga 'bẽhmbẽ, bi 'yẽna.

⁹ Nu ra Jesús bi ðãt'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui nẽ nya'a tho xtãm 'bãhmbã. Nu'a to'o xan nugui, ya xan nu ma Ta. Hanja gní 'yẽngui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí ẽc'yẽi gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'ã yãm hma dí xi ahã him mam hmansẽgã ã, pẽ yúm hman a ma Ta i 'bũcua ja ma mbũigã, nẽ gue'a di jacã ga õt'ã a dí õt'ã. ¹¹ Dami

'yɛc'yɛigahɯ gue n'datho dí com'be ma Ta. Pɛ nu'bɯ xɯn hɛi gui pɔhmbɯ, dami pɔhmbɯ gue hɔnt'a Ojɔ sã i ɔt'ɯ yɯ nuixte dí ɔt'ã. Janangue'a da zã gui 'yɛc'yɛihɯ gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majuɔni dí xi ahɯ, nu'bɯ gui 'yɛc'yɛigahɯ, nu ra 'bɛfi dí ɔt'ã, nɛ ahɯ da zã gui 'yɔthɯ 'bɯ. Nɛ man'da nuixte yɯ 'bɛfi da zã gui 'yɔthɯ nguetho ga mba bɯ bí 'bɯh ma Ta. ¹³ Nguetho hɔnt'a go 'bɛ'a gui 'yãhmbɯ 'bɯ 'da angu dí m bɛmhɯ, ga ɔt'ã, janangue'a da t'ɛspa ma Ta nangue a ga ɔt'ã, rá Ts'unt'ugã a. ¹⁴ Hɔnt'a go 'bɛ'a gui 'yãqui 'bɯ n'dat'a dí m bɛmhɯ, ga ɔt'ã.

Ra Jesús bi ma ba pɛnpa rá Hogandɔhi Ojɔ

¹⁵ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɯ majuɔni hɔngdã guín numanhojɯ, dami pɛs'hɯ 'bɛ'a gãtho dí xi ahɯ. ¹⁶ Nɛ ga äp ma Ta ba pɛn'nahɯ man'da nim fãts'ihɯ da mbãx ahɯ tengu dá ɔt'ahɯ, nɛ gam 'bɯhmbɯ mazai a bɯya. ¹⁷ Gue'a rá Hogandɔhi Ojɔ a, nɛ di ja ahɯ gui pɔhmbɯ a majuɔni. Pɛ nu'ɯ di ho ra ximhãi hin da zã da zini, nguetho hin'yɯ 'bɛ'a dí bɔ a, xíngui pɔdi 'bɛ'a rá 'bɛfi a. Pɛ nu ahɯ guí pɔhmbɯ a nguetho dí 'bɯhmbɯ a, nɛ da zɔn ra pa din zã m bɯ mbo ni mbɯihɯ. ¹⁸ Hin gan jahɯ tengu yɯ hyoya t'uhni 'bɯ dá mbagã, nguetho ba pengã dam 'bɯcã bɯ mbo ni mbɯihɯ. ¹⁹ Mi ts'utho ya him man da nuc'ɯ di ho ra ximhãi. Pɛ nu ahɯ da zã guín

nujɯ nangue ni mbɯihɯ, nɛ zai gam 'bɯhmbɯ nguetho zai dí 'bɯcã. ²⁰ Nɛ nu a ra pa da zɔh rá Hogandɔhi Ojɔ, da zã gui pɔhmbɯ gue dam 'bɯpɯ mbo ni mbɯihɯ, nɛ gam 'bɯhmbɯ bɯ ja ma mbɯigã bɯya. Nɛ da zã gui pɔhmbɯ dí 'bɯi nangue ma Ta. ²¹ Hɔnt'a go to'o i ɔt' man t'ɛdigã nɛ pɛ'ts'a mam hmangã, gue'a majuɔni hɔngdã i numanhogã a. Nɛ nu'a ma Ta nɛcã ga huɛc'be a, nɛ ga japi da badi xɯn ho ma ts'ɛdi, bi 'yɛnje.

²² Nu'a ra Judas, pɛ hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yãn'na bɯya:

—Haguen ja hɔngdãhe gui jaje ga pɔhmbɛ xɯn ho ni ts'ɛdi, nɛ hin'na ɯ di ho ra ximhãi, bi 'yɛna.

²³ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Nu'bɯ i 'bɯ a n'da ahɯ majuɔni hɔngdã i numanhogui, da mbɛsca mam hmangã a 'bɯ. Nɛ di huɛc'a ma Ta bɯya, nɛ ba ɛ'be, nɛ dan zã'm'be bɯ mbo rá mbɯi a. ²⁴ Pɛ nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pɛ'ts' mam hmangã a. Nɛ nu'a mam hmangã, him mam hmansɛgã pɛ rá m hma ma Ta gue'a bá pengã ua, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ xɔ bi 'yɛna:

—Nuya yɯm hma dá xi ahɯ gãtho yɯ pa dãm 'bɯhmbɯ ua ja ra ximhãi. ²⁶ Pɛ nu'a nim fãts'ihɯ rá Hogandɔhi Ojɔ gue ba pɛnh'nahɯ ma Ta, tengu'bɯ da guecsɛgã a, nu'a di bɛn'nahɯ yɯm hma xtã xi ahɯ, nɛ da xãn'nahɯ 'bɛ'a gãtho m'ida.

²⁷ Dadín 'yɛhmbɯ ya, dami hyãmhɯ ran t'unni ngue

ran johya dadí 'da ah_u ya, n_e thocpa thoho din ja ah_u. Hinguiñ ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mb_uih_u n_e hin din su ni mb_uih_u.
 28 N_e nu' b_u majuañi guín numanhoj_u, din johya ni mb_uih_u nanguehna dí xi ah_u: "Ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta." N_e man'da ja rá ts'edi xinda guecä. 29 Nugä xtá xi ah_u 'b_e'a gätho din ja guep_u da zä man'da gui 'y_ec'y_eigah_u 'b_u ya bin ja.

30 Nuya him ma nya'a dan yañ_u ya, nguetho ba xp_u rá ngurpi ra ximhäi. P_e njam'b_u bi dācpä a, janangue hin'y_u rá ts'edi da dācpä a ya. 31 P_e jatho ga øt'ä a ma 'b_efi ga øt'ä ya, n'dahma da b_u u 'b_ucua ja ra ximhäi hønt'a ma Ta dín numanhogä, n_e zai dí øt'a i xiqui. Janangue'a ga ndansh_u ya ga mbähä, bi 'y_enje ra Jesús.

15

Rá za ra uva majuañi n_e'u yá y_e

1 Nu ra Jesús bi 'y_ena:

—Nugä drá za majuañi, ngue i z_uh yán dät'o. N_e nu'a ma Ta di jamansu a. 2 N_e nu' u yá 'y_e hingui ja yán dät'o, nu'a ma Ta da hyequi, n_e da mbøgue. P_e nu' u y_u 'y_e i ja yán dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yán dät'o. 3 Nu' ah_u ya mahoqui ah_u nangue mam hmangä dá xi ah_u. 4 Dami thoj_u ngue thocpa thoho dam 'b_uhmb_u. Nguetho hingui sä gui 'yøth_u rá 'b_efi Ojā 'b_u hin gui thoqui gui hyamh_u ma tegä, tengu n'da rá 'y_e ra za

hingui sä din jase yán dät'o 'b_u hin da n_exp_u rá te a rá za.

5 Nugä tengu'b_u drá za, nu ah_u tengu'b_u yá 'y_e ah_u ra za i z_uh yán dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguecä, da hyānga ma ts'edi n_e din z_udi x_un ngu yán dät'o. P_e nu'a hin da guat'i nanguecä nte din ja. 6 Nu a to'o da hyegä din ja tengu n'da ra 'y_eza 'b_u bi dāse, da 'yot'i, da mba ma b_unt'i n_e i pa ma p_eti da t'up_u ja ra sibi.

7 Nu' b_u gui thoqui gui cuath_u nanguecä n_e'b_u din z_um b_u ja ni mb_uih_u mam hmangä, dami 'yähmb_u 'b_e'a guín nde gui 'yähmb_u n_e din ja b_uya. 8 N_e nu' b_u din ja x_un ngu nin dät'oh_u, gue'a dí 'yu a rá nuixte ma Tah_u a, n_e gue'a dí fadi majuañi ma 'y_ec'y_ei ah_u a. 9 Tengu thoho b_u ni hu_egä ma Ta, ngub_u na hu_ec'ah_u. Dami thoqui guin ndeh_u man hu_ecate. 10 Nu' b_u gui p_esp_u ni mb_uih_u gätho dí xi ah_u n_e gui 'yøth_u a, da zä thocpa thoho gui p_uhmb_u man hu_ecate 'b_u. Tengu b_u na p_e'ts'ä rá m hma ma Ta, janangue'a thocpa thoho dí p_uh rán hu_ecate.

11 Gätho ya dí xi ah_u n'dahma ga comh_u a man johyagä, n_e da yup_u ni mb_uih_u n_e da bonts' thoho b_uya. 12 Nu'a man t'edi dí xi ah_u, gan hu_ej_u n'da ngu n'da ah_u, tengu b_u na hu_ec'ah_u. 13 Nu'a ran hu_ecate man'da x_un ho, gue di un rá te n'da nangue u yá amigo da yañi. 14 Nu ah_u ma amigo ah_u 'b_u guí øth_u 'b_e'a gätho dí xi ah_u.

15 Him ma xi ah_u ma 'y_εhe ah_u, nguetho nu a ra 'y_εhe hingui p_αdi 'be'a i σ t' rá hmu. P_ε nuya dí xi ah_u ma amigo ah_u, nguetho ya dá xi ah_u gätho bi xicä ma Ta. 16 Nu'ah_u hin gá huangah_u, p_ε go dá huan'nah_u n_ε dá sän'nah_u din z_αh nin dät'oh_u, nangué gui 'y_oth_u ma 'be'figä n_ε da hyät' mazai. Janangue'a h σ nt'a go 'be'a gui 'yähmb_u ma Ta nangué n'dat'a dím b_εmhb_u, din ja b_uya. 17 Nuna man t' ξ digä dí xi ah_u, gan huej_u n'da ngu n'da ah_u.

Nu ra ximhäi di μ cpa ra Jesús n_ε'u i tenni

18 N_ε x σ bi 'y_εn'a ra Jesús:

—Nu'b_u di μ c'ah_u u di ho ra ximhäi, dami p_αhmb_u m'bet'o thoho bi μ gä. 19 Nu'b_u da 'da angu gui σ th_u u di ho ra ximhäi, nu' u da numanho ah_u u 'b_u. P_ε hin guí σ th_u tengu σ t' u nguetho dá huan'nah_u. Janangue'a di μ c'ah_u ya. 20 P_ε guim b_εmhb_u a ram hma dá xi ah_u: “P_ε man'da rán säui da hnumanho n'da ra Hmu xinda gue' u yú mbefi.” N_ε nugä hingui hnumanhogui, janangue'a ha ma gue'adah_u, da hnumanho ah_u. N_ε him bi t' σ manho a dá ma, janangue'a ngutho hin da t' σ manho a guim mamhb_u. 21 N_ε din ja b_u da t' σ t'ah_u nangué gui tengah_u. Nguetho nu' u di ho ra ximhäi hingui p_α a bá p_εngä.

22 Nu'b_u hin xcá s σ cä ua gue xcá zofo, hin xtám b_αdi gue ja yú ts'oqui 'b_u. P_ε nuya hingui sä da g σ n yú

ts'oqui u ya. 23 Nu'a to i p σ h rá cue nanguecä, n_ε a ma Ta i numan' u. 24 Nu'b_u hin xcá σ t' y_un t' σ t'e njo'o sä da 'y σ t'e, hin xtám b_αdi gue ja yú ts'oqui 'b_u. P_ε nuya ya bi nu man t' σ t'e nuixte. P_ε bi cuectohogä u. P_ε nu' u bi μ gä gue'a ma Ta bi μ p' u. 25 P_ε gue'a mán t'o't'i b_u ja rán t' ξ di Oj_α maya'b_u, bi 'y_εna: “Din ja ra cue nanguecä, p_ε hin' y_u 'be'a dín cue u,” mí ξ n ra t'ohni z_αi din xä u.

26 P_εgue ga xicä ma Ta ba p_εn'nah_u rá Hogand_αhi, n_ε da mbäx ah_u di ja ah_u gui p_αhmb_u a majua_ui n_ε da xi ah_u nanguecä. 27 N_ε ah_u da zä guim mamhb_u majua_ui nanguecä, nguetho gätho y_u pa xtám'b_uhmb_u gue'b_u go má t μ m' ra 'befi n_ε guehya, bi 'y_εn'a ra Jesús.

16

1 N_ε man'da bi man ra Jesús bi 'y_εna:

—Guehya dí xi ah_u n'dahma hin gui hy_εgah_u 'b_u gá nuh_u y_un μ nbi. 2 Nguetho da hy σ n ah_u thi b_u ja yú nij_α ma mijudíoh_u, n_ε da z σ n ra pa da hyo ah_u n_ε da b_εni gue'a ní 'y σ rpa rá 'befi Oj_α a. 3 N_ε din ja b_u da 'y σ t'ah_u, nguetho him bi b_αcä, xínga gue'a ma Ta. 4 P_ε nuna dí xi ah_u, janangue'a nu'b_u bin ja, guim b_εmhb_u b_uya gue gue'a xtá xi ah_u. N_ε nuna dí xi ah_u ya, hin dá xi ah_u mám'bet'o, nguetho hin ní z σ n ra ora ga mba.

Nu rá 'befi rá Hogand_αhi Oj_α

⁵ —Nuya ga mbagä b_u bí 'b_u a bá pengä. Ne xinga n'da ah_u guí ängah_u ya hap_u ga mbagä. ⁶ Nguetho i tu ni mb_uih_u ngue dá xi ah_u ga mbagä. ⁷ Pe guehma majua_{ni} dí xi ah_u, man'da x_un ho nangué ah_u ngue ga mbagä. Nguetho nu'b_u hin ga mbagä, hin da zä ba çh nim fäts'ih_u 'b_u. Pe nu'b_u dá mbagä, ba pen'nah_u nim fäts'ih_u gue rá Hogand_uhi Oj_u. ⁸ Ne nu'b_u bi zøcua ja ra ximhäi rá Hogand_uhi Oj_u, di jap y_u ja'i ua ja ra ximhäi da ba_{di} i ja yá ts'oqui, ne di japi da ba_{di} drá 'yugä nangué ran ho, ne di japi da ba_{di} din ja rá muui ran ts'o. ⁹ Nu rá Hogand_uhi Oj_u di b_unba y_u ja'i gue i jatho yá ts'oqui nguetho him bi xiqui gan ya_nba yá te. ¹⁰ Ne di b_unba y_u ja'i gue drá 'yugä nangué ran ho. Da fa_{di} nguetho ga th_umbe_{ni} ne da zingä ma Ta b_u bí 'b_ui, ne hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹ Ne nu rá Hogand_uhi Oj_u di b_unba y_u ja'i ngue din ja ran _unbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'anba rá muui a rá 'be_{fi} ra zithu gue nu'a rá ng_urpi ra ximhäi.

¹² Guexta'a i jagä x_un ngu dí_n nde ga xi ah_u, pe hin gui hyäth_u gui 'yøhmb_u mi'da 'b_u ga xi ah_u. ¹³ Pe nu'b_u bi zøcua rá Hogand_uhi Oj_u, da xän'nah_u gätho a majua_{ni}. Ne nte da mans_e nanguese, pe hønt'a 'be'a da xi Oj_u, gue'a da xi ah_u a. Ne da xän'nah_u 'be_{pe} gdí 'yøth_u rá 'be_{fi} Oj_u, ne da xi ah_u 'be'a gätho man'da din ja. ¹⁴ Ne di japi da fa_{di} i

ja ma ts'edi x_un ho, nguetho ga un mam hma da xän'nah_u nanguécä. ¹⁵ Nu'a nam bøni n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangué'a dá xi ah_u, ga un mam hma da xän'nah_u nanguécä.

Ni dumb_uih_u dim pommi ran johya

¹⁶ —Ne hin guin nu_{ju} man'da pa o gue manyopa, pe sä guin nu_{ju} mahøn'a mi'da y_u pa, ne m'bejua ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta, bi 'y_ena.

¹⁷ 'Bex bin 'yän'd_u 'da ma mixädihe:

—'Be'a ní mba bi ma, ne çna: “Hin guin nu_{ju} man'da pa o gue manyopa, pe sä guin nu_{ju} mahøn'a 'da y_u pa, ne m'bejua ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta,” bi 'y_en_{ju}. ¹⁸ 'Be'a ní mba gue bi xij_u na, 'be'a da 'yøt'e 'da y_u pa. Hingui sä ga pa_hmb_u 'be'a man na, bin 'y_emz_ehe ma mixädihe.

¹⁹ Nu ra Jesús mi pa_{di} 'be'a nde da 'yänni, gue 'be'a nam bøn'a xí man a, ne bi 'y_enje:

—Ha gadín 'yänzehe_u 'be'a nám bøn'a däm mangä 'b_u má xi ah_u: “Hin guin nu_{ju} man'dapa o manyopa, pe sä guin nu_{ju} mahøn'a mi'da y_u pa,” gue dá çngä. ²⁰ Majua_{ni} dí xi ah_u, da du ni mb_uih_u ne gan zomh_u, pe nu'x y_u ja'i i ten ra ximhäi din johya _u. Pe m'bejua b_uya nu ni dumb_uih_u dim pommi ran johya. ²¹ Tengu n'da ra xisu 'b_u bi zøn ra ora dim 'b_uh rá t'ähni, i tu rá mb_ui nguetho in nu ran _unbi, pe m'bejua din johya 'b_u bim 'b_uh rá t'ähni b_uya, ne him mam b_un a ran

unbi mín nu. ²² Ne ngutho ah_u i tu ni mb_uih_u ya. Pe gan nu ah_u mah_on'a ne da hyu ni mb_uih_u, ne njon da zä da hyac'a nin johyah_u b_uya.

²³ Ne nu'b_u bi z_on ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängah_u. Pe maju_uni dí xi ah_u, h_ont'a go 'be'a gui 'yäf_u ma Ta 'b_u 'dat'a dím b_emhb_u, ne din ja b_uya. ²⁴ Nte ganá äf_u ma Ta nangue ma thuhugä, pe nuya dami 'yäf_u ya ne din ja ah_u, janangue'a da yuh ni mb_uih_u ran johya.

Nu ra Jesucristo bi 'berpa rá ts'edi ra ximhäi

²⁵ —Nuya y_um hma dá xi ah_u, y_un t'uti _u, bi 'y_en'a ra Jesús. Pe da z_on ra ora hin ga xi ah_u mi'da y_un t'uti, pe nju_uantho ga xi ah_u x_un ho nangue Oj_u. ²⁶ Ne nu'b_u bi z_on'a ra pa dím mangä, da zä gui 'yäpzeheh_u ma Ta nangue ya guí paj_u, ne him man ga thocpä a guí äf_u ma Ta. ²⁷ Nguetho guese ma Ta di hu_ec'ah_u nangue guín numanhoj_u, ne gá 'y_ec'y_eih_u gue guerp_u bí 'b_uh ma Ta bá ne_xä. ²⁸ Nugä bá ne_xä b_u 'b_uh ma Ta, ne dá s_ocua ja ra häi. Ne ga p_ongä mah_on'a ua ja ra häi, ga mba b_u bí 'b_uh ma Ta, bi 'y_enje.

²⁹ —Nuya mf_uadi 'be'a gui xije ya, nguetho hin guí xije n'da ran t'uti ya, dá _emfe b_uya. ³⁰ Nuya dí p_uhmbe nte guídí 'bedi gui p_uadi, nguetho m'bet'o thoho guí p_uadi 'be'a dím b_emhb_e 'b_u ya ja a dín nde ga än'nahe. Ne gue'a ná

p_uhmbe gue guerp_u bí 'b_u Oj_u gbí 'y_eque, dá _emfe.

³¹ Nu ra Jesús bi 'y_enje mah_on'a:

—Ha maju_uni guí _ec'y_eigah_u.

³² Pe nuya bi z_on ra ora gan 'u_exth_u, gui 'dahmb_u, n'da an 'danni gui mbähä. Ne gätho ah_u gui sogah_u. Pe hin dan 'dase nguetho dí 'b_u'be ma Ta. ³³ Nuya y_um hma dá xi ah_u, n'dahma guexta'a gan johyah_u nanguecä, madague'b_u guin nuh_u ran unbi nangue ra ximhäi. Pe o di tu ni mb_uih_u, pe guim b_emhb_u dá tapä ra ximhäi.

17

Bin y_uqi rá Ta ra Jesús

¹ Nu'b_u mí jua a man ra Jesús, bi nd_ots'e, ne bin y_uqi rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi z_om ma oragä din ja a gá sängui. Dami jap ya _emme da b_omanho 'be'a ga _ot'ä ya, ni ts'unt'ugui, ne gue'a dí f_uadi nuixte x_un ho i b_uya. ² Nguetho ya xcá 'dac ra ts'edi ga unni 'be'a xcá sänba _u gätho i 'b_ucua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote maz_ui _u gätho gá 'daqui. ³ Ne nu'a to'o i ja ra 'da'yote maz_ui, maju_uni dím p_uhmbe _u, gue gue'e h_on'a thoho i maju_uni grá Oj_u, ne nugä drá Jesucristogä gue guá p_ongä dan y_untegä ua.

⁴ Ya ní mba b_u ga juacä ra 'be_fi gá 'daqui, guerp_u da bah y_u ja'i ua ja ra ximhäi _emme x_un hotho i. ⁵ Ma Ta i, nu'b_u ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte b_u guí 'b_ui, tengu tho mín jaii 'b_u má

hin'y_u ra ximhäi. ⁶ Nuya dá xih y_u ja'i nangue e, gue nu'ü gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mbeti ü, ne gá 'daqui, ne bi mbets'a nim hma dá xänba ü. ⁷ Ne i pa ü ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá øt' ra 'befi dá øt'e, ne ü yam hma dá mangä. ⁸ Nguetho bi hyän'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i paði majuani bá nexä b_u guí 'b_ui, ne bi 'yεc'y_ei gue gue'e guá pengä dan yantegä ua.

⁹ Nugä dí äp'a ya gui fäx'i ts'ü ü, ne hin dí ä a nim fäts'i nangue ü i ten ra ximhäi. Pe hønt'ü gue gá 'daqui nguetho ni mbeti ü. ¹⁰ Ne nu'ü gätho ma mbeti ni mbeti ü, ne nu'ü gätho ni mbeti ma mbeti ü. Ne gue'ü i udi nuixte x_un hogä ü.

¹¹ Nuya him man dam 'b_ucua ja ra ximhäi. Ga mbagä b_u guí 'b_ui. Pe nu'ü go di thoqui dim 'b_ucua ü. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu ü gätho gá 'daqui nangue ni ts'edi zεε, gue da gohi tengu'b_u n'danja'itho tengu gaui. ¹² Gätho y_u pa dám 'b_uhmbe ü gá 'daqui, dá jamansu ü nangue ni ts'edi gá 'daqui. Ne xinga n'da bim 'bedi, hønt'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu män t'o't'i b_u ja ni søcuq maya'b_u ngue ngub_u din ja.

¹³ Ne nuya mi ts'atho ga mba b_u guí 'b_ui, pe nuna dí mangä ya ngue dí 'b_ucua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yá mb_ui ü i øh ya nangue man johyagä. ¹⁴ Nugä dá un'na nim hma ne bi hyam b_uya. Janangue'a di cpa ra ximhäi ü, nguetho hing

yá mengu ua ja ra ximhäi ü, tengugä hind rá mengugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Hin dí ä'a i gue gui 'uec'ü nanguecua ja ra ximhäi ü, pe dí ä'a i gui jamansup yá mb_ui hin da dap ra zithu ü. ¹⁶ Nu'ü hing y_u mengu ua ja ra ximhäi ü, tengu thogä. ¹⁷ Dami xänbi x_un ho a nim hma majuani, janangue'a da 'uegue x_un ho nangue y_un ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Tengu tho b_u guí 'dac ra 'befi dá jap y_u ja'i ua ja ra ximhäi da b_ui, nguthogä dí un ra 'befi ü, di jap y_u ja'i ua ja ra ximhäi da b_u'a i. ¹⁹ Dan unse janangue'a ne'ü tengu'b_u da du nangue yá nyomb_ui, ne da zä da den'na ram hma majuani.

²⁰ Ne nu'b_u bi mam hmammi ü i εc'y_eigä ya, ne nu'b_u bi 'yεc'y_eigä ü da sifi, ne'ü dí äp'a nim fäts'i nangue gätho ü b_uya. ²¹ Janangue'a gätho da gohi tengu'b_u n'danja'itho, tengu thogau i ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da b_εn ü, nguetho n'dat'a man 'yomf_εniui dá unui gätho ü. Janangue'a da 'yεc'y_ei ü i ten ra ximhäi, gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi. ²² Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä ü, gue da zä da gohi tengu'b_u n'danja'itho, tengu gaui. ²³ Nugä dí 'b_uhmbe ü, ne'e dí 'b_uhmi, janangue'a majuani da zä gätho 'dat'a gam b_εmhb_u. Ne da nu ü i ten ra ximhäi, da b_udi gue gue'e guá pengä dan yantegä ua ja ra ximhäi, ne da b_u ü i ten ra ximhäi gue

εmmε guidí huεc'ε tengu bε
gní huεgagui.

²⁴ Ma Ta i, dín nde 'darpε
dan zαmhβε ε gá 'daqui, gue
da nu mazαi a ran ho tαte
thoho gá 'daqui. Nguetho
zαi guidí huεgä ne gue'βε go
má hin'yε ra ximhäi. ²⁵ Ma
Hogata a i, nu ra ximhäi hin-
gui pα'a i. Pε nugä dí pα'a
i, ne'ε 'da gá 'daqui i pαdi
gue gue'e guá pengä. ²⁶ Nugä
dá japi bi bα'a i, ne man'da
man'da ga japi da bαdi gätho
nin ho, gue da zä din ja xεn ho
nin huεcate βε mbo yá mbεi
ε, tengu tho βε nan jagä nin
huεcate. Ne dan zαm βε ja yá
mbεi ε, bi 'yεmp'a rá Ta.

18

Bi fεnt'a ra Jesús

¹ Nu'βε mí jua'a bin yαi
rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús
bεya dyε xädihe, dá 'daxhe
n'da ra t'αhyε gue ra Cedrón,
ne dá cεthe βε ja n'da ra
nuαndät'o. ² Nu'a ra Judas,
gue'a di dä a ra Jesús, mí pαpε
ja ra nuαndät'o nguetho zαi
mí pähmbe βε ra Jesús. ³ Nu
yε fariseo ne yε dαmbäjä bá
pεhn'dε 'da yε dofεi ne mi'da
yεn 'yohε gue bán 'yohε ra
Judas. Gätho i hα yε sibi ne yá
juai. ⁴ Nu ra Jesús i pαdi gätho
'βε'a din ja ngue da t'ørpe.
Janangue'a bi mba bin c'athε,
ne bi 'yän'dε:

—To'o guí homhbε, bi
'yεmbi.

⁵ Ne bi dα ε:

—Dí homhbe ra Jesús ra
mεngu βε Nazaret, bi 'yεn'ε.

—Guecä, bi 'yεn'a ra Jesús
bεya.

Ne i 'bähmβε βε ra Judas
gue di dä. ⁶ “Guecä,” 'βε mí
'yεn'a ra Jesús, 'bex bi goh yá
xεtha ε yεn hyonte ne bi 'ya
ε bεya nanguε ra mbidi. ⁷ Nu
ra Jesús bi ma mahøn'a:

—To'o guí homhbε.

Ne bi dα ε:

—Dí homhbe ra Jesús ra
mεngu βε Nazaret, bi 'yεn'ε.

⁸ Nu ra Jesús bi dαt'ε bεya:

—Ya dá xi ahε, guecä.
Pε nu'βε hεngdä guí honjε,
hinga nehya ma xädi guí
sixhε, bi 'yεna.

⁹ Ne guehna bi man na ra
Jesús bin thεui a bi xih rá Ta
'βε mín yαui, ngue xí 'yεmbi:
“Gätho gá 'daqui xinga n'da
ga 'bedi,” xí 'yεmbi. ¹⁰ Nu ra
Simón Pedro bεya bi gαx a rá
juai mí hα ne bi 'yespa rán
'yεizagu a rá 'yεhε ra dαmbäjä,
rá thuhu Malco a. ¹¹ Pε nu'a
ra Jesús bi 'yεmp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai.
Nuna ra mbohi xεn zānga
ma Ta ha hin ga sigä na, bi
'yεmbi.

Bi ts'ix βε 'bεh ra hmumbäjä a ra Jesús

¹² 'Bex bi bent'ε yε dofεi
ne'ε yá hmu ne yε policía bi
mben ma mijudíohe, ne bi
du't'i. ¹³ M'bet'o bi zixpε 'bεh
ra Anás rá ndøhyα a ra Caifás,
ne nu'a ra Caifás, ra dαmbäjä
a ra jεya a. ¹⁴ Guehna ra
Caifás ngue xí xi ε yá mi
ngεrpihε, gue man'da xεn
ho 'βε n'datho da du, xinda
gue'βε gätho ga juahmβε.

Nu ra Pedro bi gøn'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, necä büya, dá ten'be ra Jesús. Ne madím pã'be a ra dambäjä, janangue'a bi zä dá cut'ä bü bi mba ma cüt't'i a ra Jesús bü mbo rá mbät't'i a rá ngu ra dambäjä. ¹⁶ Pe nu ra Pedro mí 'bäpü thi bü ja ra goxthi. Pe dá pøngä büya gue dá äp ra mate a ra mbängoxthi, janangue'a bi zä bi yät'ambo ra Pedro büya. ¹⁷ Nu'a ra mbängoxthi büya, gue n'da ra xisu, bi 'yemp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xädi'i nü ran 'yohü, bi 'yëmbi.

Nu ra Pedro bi dät'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yëna.

¹⁸ Madín tãspihü ü yä 'yëhe ra dambäjä ne yü policia a ra Pedro, nubü ja ra sibi xí 'yudi, nguetho xün se.

Nu ra hmumbäjä bi juq̄nba ra Jesús

¹⁹ Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gätho i tenni, ne bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'bü in xänbate. ²⁰ Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nugä zäi dá mam bü ja ma nijahü nepü ja ra danijä, guerpü zäi dim peti gätho ma mijudíoü. Njam'bü dá mangä bü njongui 'büh yü jä'i. ²¹ Ne ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'bü män xänbate. Nde'bü gui 'yän'dü bi 'yøh mam hmangä. Nu'ü i pädi 'be'a dá mangä ü, bi 'yëna.

²² Ne nu'a ra Jesús 'bü mí dät'a ra dambäjä, ne nu'a n'da

ra ngurpa dofui bi mbemp'a rá hmi, bi 'yëmbi:

—Hanja ngübü gá xih ra dambäjä, bi 'yëmbi.

²³ Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'bü ja 'be'a dá mangä gue hingui ho, dami ma. Pe nu'bü nte dá mangä, hanja gní pëgbi, bi 'yëmbi.

²⁴ Nu ra Anás büya bi mbenhna ra Jesús bü 'büh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gøm mahøn'a ra Jesús

²⁵ Ne mí 'bäpü ra Simón Pedro madín tãspi a. Ne än'dü i 'bähmbü:

—Ha ne'e rá xädi'i nü.

'Bex bin cøni:

—Hinga guecä, ëna.

²⁶ Nu'a n'da rá 'yëhe ra dambäjä büya, gue dim meniüi a ra 'yëhe xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'bü mí 'yëna da yän'a rá Hmu, bi 'yëmbi:

—Ëna gue'e dá nu a bü ja ra nuändät'o, bi t'emp'a ra Pedro.

²⁷ Ne bin cøm mahøn'a ra Pedro. 'Bex bi mbah ra tamfö.

Nu ra Pilato bi juq̄nba ra Jesús

²⁸ T'üxuditho bá ts'i bü ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, ne bi ts'ix bü ja ra nguts'üt'abi. Pe nu ma ngurpihe dyü judíohe dyü israelhe, him bi yüzehë bü mbo nguetho ën yän t'ëdi din ts'on yä jä'i 'bü da yärpü ja yä ngu ü hing yü judío, ne hin da zä da zi ran ts'ihme nangue ran dqbaxjua 'bü xtän yärpü mbo. ²⁹ Janangue'a nu ra ts'üt'abi Pilato, bi mba bü thi gue da zo ü yü yäpate, ne bi 'yän'dü:

—'Be'a gní yafu a ran 'yohu, bi 'yena.

³⁰ Ne bi da u ma ngurpihe:

—Nu'bu hin gra ts'om'bäi, hin xcá dá ahü 'bu, bi 'yennü.

³¹ Ne nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—Dami sixhu 'bu, ne gui juanbahü nangué nin t'edi zehéhu, bi 'yena.

Ne nu ma ngurpihe bi dat'a:

—Pe hin'yü man t'edizéhéhe gue'a ga hohe n'da, bi 'yennü.

³² Nu'a bi man'u bin theui a bi man a ra Jesús 'bu mí ma 'be'a mán date dí du a, gue da mba ma cuati bu ja ra pont'i.

³³ Nu ra Pilato bi mbeng mahøn'a bu ja ran ts'embate ne bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yembi.

³⁴ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Ha guím bense 'be'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguécä, bi 'yembi.

³⁵ Nu ra Pilato bi 'yembüya:

—Hin drá judíogä. 'Be'a gá 'yot'e thä, ngue bi dá'a ua ni mijudíohü ne ni dambäjahü.

³⁶ Nu ra Jesús bi dat'a:

—Hin däm hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'bu xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhdü u ma ja'igä u bi bendgui 'bu, ne hin xtí dägä ua 'bu. Pe nu ma ts'edigä him bi nequi ua ja ra ximhäi a, bi 'yena.

³⁷ Nu ra Pilato bi 'yembi mahøn'a:

—Ha majuani grá hmuts'ut'abi 'bu, bi 'yembi.

Nu ra Jesús bi dat'a:

—Majuani guím ma gue drá hmuts'ut'abigä ne gue'a däm 'bücä ua ja ra ximhäi, ne gue'a ná xcä ua gue ga u'a majuani. Nu'u to'o in nde da ba'a majuani, da 'yømanho a dím mangä u, bi 'yena.

³⁸ Nu ra Pilato i ena:

—'Be'a maha a majuani, njon da zä da badi nda'a a majuani, bi 'yemthoho.

Bi ts'änba rán ümbi ra Jesús

Ne nu'bu mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba bu thi din yahu u yä yäpate mahøn'a, ne bi 'yemp'u:

—Nte mán ts'o dá tünbi. ³⁹ Pe nu'ahu zäi guí xijü ga thøc'ahu n'da ra ofädi 'bu bi dat' ra pa ran dābaxjua. Ha guín ndehü ga thøc'ahu ni hmuts'ut'abihü, bi 'yena.

⁴⁰ Ne bi mbüdi bi mbafi nts'edi u, bi 'yennü:

—Hin'na, hinga gue'a, pe nu'a ra Barrabás, gue'a gui thøgahe a, bi 'yennü ma ngurpihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19

¹ Nu ra Pilato bi manda dí fei a ra Jesús. ² Nu yu dofui büya bi 'yørpa n'da ra corona gue yu 'yü'üni, ne nts'edi bi huspa rá yä ra Jesús. Ne bim päba n'da ra 'bøt'e xän jəpoi tengu dim pä't' yu hmuts'ut'abi. ³ Ne bi den büya ne bi 'yenspa yä biba, bi 'yembi:

—Biba, grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yembi. Ne bi mbemü büya ngue yä 'ye.

⁴ Bi mba b_u thi mahøn'a a ra Pilato, bin yãh_u ma ngærpihe:

—Nuya gã dã ah_u na ran 'yoh_u, dami pãhmb_u nte dá tĩnba n'da ran ts'o gue x_u 'yõt' na, bi 'yẽna.

⁵ Bi ts'ix b_u thi ra Jesús b_uya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'õt'e y_u 'y_u'uĩni, nẽ he ra 'bø't'e x_un jũpoi.

—I 'bãcua na ran 'yoh_u ya, bi 'yẽn'a ra Pilato.

⁶ Nu'x y_u dãmbãjã nẽ ma ngærpihe 'b_u mín nu a ra Jesús, nts'edi bi mbafi, nẽ x_un ngu y_u nidi bi 'yẽna:

—Dá du, dá 'døm'p_u ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yẽmp'x b_uya:

—Dami sizẽhẽh_u 'b_u guín nde gui cuath_u b_u ja ra pont'i, nguetho nugã hin te dá tĩnbã n'da ran ts'o x_u 'yõt' na, bi 'yẽmp'x.

⁷ Nu'x ma ngærpihe bi dãp_uya:

—Nugãhe i jaje n'da man t'ẽdihe gue da du n'da im ma tengu im ma na, nguetho bi mansẽ guesẽ rá Ts'unt'x Ojã, bi 'yẽn'x.

⁸ Nu'b_u mí 'yø a ra Pilato mí ẽn'a ra Jesús gue rá Ts'unt'x Ojã a, man'da bi zu a. ⁹ Nẽ bi zix p_u mbo ja ran ts'embate mahøn'a a ra Jesús, bi 'yãnni:

—Hãp_u ẽ majuãni guí nẽts'i.

Pẽ nu ra Jesús him bi ðãti.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yẽmp'a:

—Hanja hin gní thãrcagui. Ha hin guí pãdi ja ma ts'edi ga cuat'a b_u ja ra pont'i, nẽ ja ma ts'edi ga xoc'a b_u, bi 'yẽmbi.

¹¹ Nu ra Jesús bi ðãdi:

—Hin xtín ja ni ts'edi nẽ nte sã gui 'yørque 'b_u hin xtán zãn Ojã 'bẽ'a gui 'yørque. Pẽ nu'x bi dãgã ua, man'da ja yã ts'oqui x_u xinda gue'e, bi 'yẽn'a ra Jesús.

¹² Nẽ nub_uya nu ra Pilato ẽmmẽ bi hyoni 'bẽp_u dí hyetho a ra Jesús. Pẽ nu ma ngærpihe nts'edi bi mbafi, bi 'yẽn'x:

—Nu'b_u gui hyet na, nin sãiui a ma hmuts'ut'abih_u ra César 'b_u. Nguetho nu'b_u 'bo'o da ma gue im hmuts'ut'abi zẽhẽ din sãhmi a ra César 'b_u, bi 'yẽn'x.

¹³ Nu'b_u mí 'yøhna ra Pilato, bá si b_u thi mahøn'a a ra Jesús b_u ja rá ngun'y_u ran juãnbate magãts'i, dí ẽmfe ma ndehe Gabata. Nẽ bi hyux ra Pilato b_u ja rá mẽxa ran juãnbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui yãn ts'ihmẽ da ts'i 'b_u bi hyats'i, nangue ran dãbaxjua. Nẽ di 'bẽh mits'x da zøn i huxhyadi. Nẽ nu ra Pilato bi 'yẽmp'x ma ngærpihe:

—Nuya 'bãcua na ni hmuts'ut'abih_u, bi 'yẽmp'x.

¹⁵ Pẽ nts'edi bi mba x:

—Dá du, dá duhma, dá 'døm'p_u ja ra pont'i, bi 'yẽn'x.

Nẽ nu ra Pilato bi 'yẽmp'x:

—Hanja gní 'yẽnj_u gam ma da 'døm'p_u ja ra pont'i ni hmuts'ut'abih_u, bi 'yẽmbi.

Pẽ nu y_u dãmbãjã bi ðãdi:

—Njongui 'bãcua man'da ma hmuts'ut'abihe, hønt'a ma hmuts'ut'abih_u b_u Roma ngue ra César, bi 'yẽn'x.

¹⁶ Nu ra Pilato b_uya bi 'yø't'a bi nde y_u mbãjã, bi manda dí cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús. Nẽ bi ts'ix b_uya.

Bi mba n'dø'mi b_u ja ra pont'i ra Jesús

17 Nε bi zix y_u dofai a ra Jesús b_uya, nε i tuzehε rá pont'i b_u ní mba, da zøm b_u ja n'da ra nyuni t'εmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyaxmu.

18 Nε nu'b_u mí zøm b_u, bi mba n'dø'mi ra Jesús b_u ja ra pont'i. Bim 'bä inde rá pont'i, nε n'da an 'danguadi bim 'bä u mi'da y_u pont'i, bi guarp_u u mi yoho. 19 Nu ra Pilato, bi 'yo't'a n'da ram hma bi 'yεna: "Nuna ra Jesús ra mεngu b_u Nazaret, rá hmuts'ut'abi y_u judío na," bi 'yo't'i. Nε nu'a ra t'ohni bi mba n'dø'mi b_u ja ra pont'i. 20 X_un ngu ma mijudíohe dy_u israelhe bi nu b_uya 'be'a nt'o't'i b_u, nguetho mbe ndehnini tho b_u. Nε nt'o't'i nangue ma ndesche ra hebreo, nε yá nde y_u mεngu b_u Grecia gue ra griego, nε yá nde y_u mεngu b_u Roma gue ra latín. 21 Nu' u y_u dambájä b_uya bi 'yεmp'a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't'i gue ma hmuts'ut'abihe. Pε dami hoqui da ma: "Bi manse: Nugä drá hmuts'ut'abi y_u judío," da 'yεna, bi 'yεn' u.

22 Pε nu ra Pilato bi dät' u:

—Ya nt'o't'i 'be'a dá o't'ä, dá guet'a, bi 'yεmthoho.

23 Nu'b_u mí cuar b_u ja ra pont'i ra Jesús, nu y_u dofai b_uya bi gäspa yá he, goho munts'i bin ja yá he, n'da ngu n'da y_u dofai n'da n'da munts'i bi gax' u. Pε nu rá pahni rá m 'bexøts'e hin hap_u ma zøte a. 24 Janangue'a bin 'yεmzehε u:

—Nde'b_u ga øth_u n'da ran taha to'o da bøni din theui rá pahni na.

Nε nu'a bi man' u bin theui a mán t'o't'i b_u ja rá t'ohni Ojä gue njab_u da 'yøt' u, mi εna: "Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts'i bi gax' u 'da. Pε nu'a mam 'bexøts'e bi t'øt'a n'da ran taha to'o da gäts'i," mí εn rá t'ohni. Gue'a bi 'yøt' y_u dofai a.

25 Nuya mí 'bäp_u ja ra pont'i rá mbe ra Jesús nε a rá juhue, nε'a ra María rá bømbε a ra Cleofas, nε'a ra María ra mεngu b_u Magdala a. 26 Nε nu'a ra Jesús 'b_u mín nu a rá mbe, necä gue madí huεgä, bi xi a rá mbe b_uya:

—Ma mbe i, dami 'yεmbi ni ts'unt' u n_u ma xädi guí 'bähmi, bi 'yεmbi.

27 Nε bi 'yεngä ra Jesús b_uya:

—Dami bεni tengu'b_u ni mbe n_u ma mbegä, bi 'yεngui.

Nε 'bex dá sixä b_u ja ma ngu b_uya, nε dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

28 Nε nu'b_u mí man a ra Jesús bi bäh p_uya gue bi juah rá 'befi mí mam b_u ja rá T'ohni Ojä gue din ja. Nε bi 'yεm b_uya:

—Dí tuthe, bi 'yεna.

Nε'a bin theui a mán t'o't'i a bi ma. 29 Nε mí hørp_u n'da ra t'axaro i po ra guindät'o x_un ju. Nu' u mí 'bäp_u b_uya bi gärp_u ja ra guindät'o a n'da εna ra fεnjo gue bi zinni, bi fospa rá yä ra xithi b_uya nε bi hyurpa rá nde ra Jesús da zäts'i. 30 Nu'b_u mí zäts'a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'bɛfi, bi 'yɛna.

'Bex bin ye'mahäi rá ya, nɛ bi unɛ rá te bi du bɛya.

Bin sɛnba rá 'bɔts'e ra Jesús

³¹ Nu ma ngɛrpihe hingui ndepe da guathoho bɛ ja yɛ pont'i ɛ yɛ ja'i 'bɛ ya xɛ hyats'i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tɛte nangue ra dɛmpeti. Janangue'a bi t'äp ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yá juɛngua gue da du n'dihi ɛ, nɛ da mba ma tongui bɛya.

³² 'Bex bi mba ɛ yɛ dofai, nɛ bi 'uacpa yá juɛngua ɛ yoho mí cuarpɛ ja yá pont'i guepɛ mí 'bäh rá pont'i ra Jesús.

³³ Pɛ nu'bɛ mi zɔm bɛ cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yá juɛngua a.

³⁴ Pɛ nu'a n'da ra dofai bi sɛnba rá 'bi'bɔts'e ra Jesús a ra ts'ɛt'ɛgui. 'Bex bi bɔn ra ji nɛ ra dehe. ³⁵ Nɛ nugä gätho dá nuse 'bɛ'a bi t'ɔrpa ra Jesús. Janangue'a majuaɛni na dí o't'ä ya. Nɛ guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yɛc'yɛihɛ. ³⁶ Nɛ nu 'bɛ'a gätho bin ja, bin thɛui a mán t'o't'i bɛ ja rá sɔcuɛ Ojɛ gue din ja. Nɛ man t'o't'i: "Xínga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mi ɛn ra t'ohni. ³⁷ Nɛ man'da bi hmam bɛ ja rá T'ohni Ojɛ, bi 'yɛna: "Nu'ɛ di ɛcpi da nu gue gue'a bi mba ma sɛnbi ra ts'ɛt'ɛgui rá 'bɔts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ Nɛ nubɛya nu ra José ra mɛngu bɛ Arimatea, nu'a n'da rá 'yɛc'yɛi ra Jesús, pɛ

him mi ma gue mí ɛc'yɛi nguetho mí su ma ngɛrpihe, pɛ nuya bi 'yäp ran t'ɛdi ra Pilato di tongba rá ngɔc'yɛi ra Jesús bɛ ja ra pont'i da 'yägui. Nɛ nu'bɛ min t'un ran t'ɛdi ra José, bi mba bɛya nɛ bi tongba rá ngɔc'yɛi ra Jesús. ³⁹ Nɛ bá ɛh ra Nicodemo bɛya, gue gue'a xí zɔm bɛ mí 'bɛh ra Jesús n'da ra xui. Nɛ i tu ra 'yɛthi ɛmme i yɛman'u, mbɛ 'däte ma 'det'a kilo nan hyɛ, ma thɛspi ra mirra a ra áloes. ⁴⁰ Nu'bɛ mi mbantpa rá ngɔc'yɛi ra Jesús ra hoc'bɔt'e xɛn ho, nɛ bi 'yɛrpa ra 'yɛthi guepɛ ní m fíx ra 'bɔt'e, tengu zai dí ɔthe dyɛ judíohe 'bɛ dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ Nɛ i ja bɛ n'da ra mba'ye jombɛ ja ra pont'i xí 'dɔm'ma ra Jesús, nɛ nubɛ häi oqui bɛ n'da ra hyɛdo ngue ran 'yägui, mahoqui pɛ njon ní 'yo bɛ n'da ra du. Nɛ jabɛ n'da ra nuɛndät'o bɛ rá goxthi a ra hyɛdo gue ran 'yägui. ⁴² Nɛ nu'a ra pa man'da tɛte thoho nangue ran dɛbaxjua ɛ ma guepɛ da mbadi. Janangue'a bi cu't'a n'dihi bɛ ja ra hyɛdo a rá ngɔc'yɛi ra Jesús, nguetho hinga yatho bɛ.

20

Bi dɛmbɛni a ra Jesús

¹ T'ɛxuditho domingo hin ní nɛc ra häi nu ra María ra mɛngu bɛ Magdala bi zɔm bɛ ja ran 'yägui. Bi nu gue xí mba njɛnni a ra xíndo mi juax bɛ ja rá goxthi ran 'yägui. ² Bá pengui nɛ bán tihí, bi zɔm bɛ mí 'bɛ'be ra Simón Pedro nɛ bi 'yɛnc'be:

—Bin ꞑꞑ ma Hmuꞑ. Nε hin dí ꞑꞑi hapꞑ bi thux ya, bi 'yεꞑc'be.

³ Dá mbε'be bꞑ ja ran 'yǎgui bꞑya. ⁴ ξmmε dán ti'be, bin ts'ogui ts'ꞑ ra Pedro, nε m'bet'o go dá sɔngǎ bꞑ ja ra hyǎdo. ⁵ Dá c'ǎ't'ǎ bꞑ mbo dá nu hɔnt'ꞑ yꞑ 'bɔ't'e cǎx bꞑ ngue xí 'bant'i. Pε him 'bex dá cǎt'ǎ mbo. ⁶ Nε nu'bꞑ mí zɔm bꞑ ra Simón Pedro, 'bex bi uεntho bꞑ mbo, nε'a bi nu cǎx bꞑ yꞑ 'bɔ't'e. ⁷ Nε nu'a n'da ra 'bɔ't'e xí 'banba rá yǎ ra Jesús n'danni mí cǎts'i, ma do'mi a. ⁸ Nεcǎ dá cǎt'ǎ mbo bꞑya, madague'bꞑ m'bet'o dá sɔngǎ bꞑ. ⁹ Nε nu'bꞑ má nu 'bε'a di ja bꞑ, dá εc'yεigǎ gue majuǎni bi dǎmbɛni a ra Jesús. ¹⁰ Dá peng'be bꞑ ma ngu'be bꞑya.

Nu ra Jesús bi nεqui bꞑ mí 'bǎ a ra María

¹¹ Pε nu'a ra María bi gotho bꞑ ja rá goxthi ra hyǎdo nε i zoni nε di c'ǎꞑꞑꞑ mbo. ¹² Nε bi nu yoho yǎm 'bεhni Oǎ mahεts'i i he yꞑ t'axcahe. I hupꞑ n'da bꞑ mí ja rá yǎ ra Jesús nε hupꞑ man'da bꞑ mí ja yú gua. ¹³ Nε bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gná zoni, bi 'yεmp'a.

Nε nu ra María bi dǎt'ꞑ:

—Nguetho bin ꞑꞑ'a ma Hmu nε hin dí ꞑꞑi hapꞑ bi thuts'i, bi 'yεna.

¹⁴ Nε nu'bꞑ mín hanni ra María, bi nu ra Jesús i 'bǎꞑ. Pε him mí ꞑꞑi gue gue'a. ¹⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yεmbi.

Pε nu ra María mín bɛni gue gue'a ran 'yohꞑ

di jamansu ra nuǎndǎt'o. Janangue'a bi 'yεmbi:

—Nu'bꞑ gue'e gǎ ꞑꞑa ma Hmu, dami 'yurqui ts'ꞑ hapꞑ gǎ ꞑꞑui nε ga tuxǎ, bi 'yεmbi.

¹⁶ Nε nu ra Jesús bi ndɔnba rá thuhu:

—María, bi 'yεmbi.

Nu ra María 'bex bi 'bǎt'i xꞑn ho bꞑya, bi nu nε bi 'yεna:

—Raboni, nde da ma, "Xǎnbate i," bi 'yεmbi.

¹⁷ Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Pε hingui sǎ 'bexque gui thǎcǎ ya nguetho di 'bεh mi ts'ꞑ ga mba bꞑ bí 'bꞑh ma Ta. Janangue'a 'bε ní mbahma bá xi ꞑ ma cuui ga pengbꞑ bí 'bꞑh ma Tagǎ, nε ahꞑ ni Tahꞑ a, nu'a ma Oǎgǎ a, nε ahꞑ ni Oǎhꞑ a, bi 'yεmbi.

¹⁸ Nu'a ra María ra mεngu bꞑ Magdala bi mba bꞑya, nε bi xije dyꞑ xǎdihe gue bi nu ra Hmu nε bi xije 'bε'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi nεqui bꞑ mí 'bꞑ ꞑ yǎ xǎdi

¹⁹ Nε nu'bꞑ mín de guet'a ra pa domingo, nthꞑt'i yú jut'i ra ngu bꞑ dǎm 'bꞑhmbe nguetho dá su ma ngǎꞑꞑihe, nε nu'bꞑ má nuhe, 'bǎ inde bꞑ dí 'bꞑhmbe ra Jesús. Nε bi 'yεna:

—Daman johyahꞑ, bi 'yεnje.

²⁰ Nε nubꞑya bi 'yurcahe yú 'yε guεꞑꞑ xí 'dɔmbi, nε rán zꞑ'bɔts'e guεꞑꞑ xín sꞑnba ra ts'ǎt'εgui. Nε nu'bꞑ má nuhe, dá ꞑǎhmbe majuǎni ma Hmuhe a, nε ξmmε dán johyahe bꞑya. ²¹ Nε bi ma mahɔn'a ra Jesús:

—Daman johyah. Ne tengu tho bu í 'dac ra 'befi ma Ta dá jap yu ja'i ua ja ra ximhäi da bađi, nguthogä dí 'da ahü ra 'befi gui jafü yu ja'i ua ja ra ximhäi da bađi, bi 'yęnje.

²² Ne nu'bu mí jua a bi man na, bi huigähe ran dađi n'da ngu n'dagähe büya.

—Dami hyamhbü rá Hogandähi Oja, bi 'yęnje. ²³ Nu'a to'o di päh yu mbüi nangue yu ts'oqui, i ja nin t'ędihü gui xihmbü ma punbi a. Pe nu'a hin di päh yu mbüi nangue yu ts'oqui, i ja nin t'ędihü gui xihmbü him ma punbi a, bi 'yęnje.

Bi hyaxanjuani a ra Tomás

²⁴ Pe nu ra Tomás gue'a i t'ęmbi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o bu 'bu mí nequi ra Jesús. ²⁵ M'bejua büya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

Pe nu ra Tomás bi 'yęna:

—Pe nugä dí ęna him majuani a gui xijü hinda hont'bu gan nuse hapü bim fospa yu clavo yu 'ye, ne ga fospa ma saha hapü bim fox yu clavo ne ga fot ma 'ye bu ja rá 'bi'böts'e, sä ga ęc'yęi 'bu, bi 'yęnje.

²⁶ Nu'bu mí dät'an hyäto pa büya dám petihe mahön'a. Ne'a ra Tomás. Ne nthu'ti yu jut'i tengu mam'bet'o, pe xö bi nequi bu ra Jesús mahön'a, bim 'bä inde bu dí 'bühmbe.

—Daman johyah, bi 'yęnje mahön'a.

²⁷ Nu'a ra Jesús büya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ni saha ua bim foscä yu clavo ne guin nu ma 'ye, ne bá 'uät ni 'ye gui fo'ts'ua ja ma 'böts'e. O gui ęna him majuani pe dami 'yęc'yęi, bi 'yęmbi.

²⁸ Nu ra Tomás bi 'yęmp'a:

—Ma Hmu i, ma Oja i, bi 'yęna.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yęmp'a:

—Tomás, gui ęc'yęi ya nguetho ya gá nugü. Pe nu'ü to da 'yęc'yęigui 'bu nte ní nu, man'da di jap Oja ü, bi 'yęmbi.

'Bepü án t'o't'na ra søcuq

³⁰ Pe nu'ü yu hyonya nt'öt'e dá nuhe bi 'yöt' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra søcuq. ³¹ Pe hont'ü 'da dá o't'ä dí ja ahü gui 'yęc'yęihü gue majuani ra Cristo a ra Jesús rá Ts'ünt'ü Oja a. Ne nu'bu gue'a gui 'yęc'yęihü din 'da ahü ra 'da'yote mazäi.

21

Bi nequi ra Jesús bu ndenthe

¹ M'bejua büya dá nuhe ra Jesús mahön'a, bi jaje dá pähmbe man'da xün ho bu ja ra dađehe Tiberias, n'dat'a ra dađehe Galilea. Ne ga xi ahü gätho bin ja. ² Mín 'yohe ra Simón Pedro ne ra Tomás i t'ęmbi ra Go, ne ra Natanael ra mengü bu Caná ra xęqui Galilea, ne man 'yohügä yu ts'ünt'ü gä'be ra Zebedeo, ne mí yoho ma mixädihe. ³ Ne nubüya bi 'yęnje ra Simón Pedro:

—Nugä ga mba na 'bahuq, bi 'yęnje.

—Ga mbähä 'bu, dá ęmfe.

Dá mbähmbe bəya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. Pɛ gátho ra xui nte dá thɛhe yu huə. ⁴ Nɛ nu'bu mí hyax bəya mí 'bäpə ndenthe a ra Jesús. Pɛ nugähe him 'bexque dá pəhmbe gue gue'a. ⁵ Bi 'yɛnje ra Jesús:

—Gyɛ ts'ant'uhɛ, ha nte gá thɛhɛ yu huə.

—Hin'na, dá ɛmfe.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yɛnje bəya:

—Pɛ dami 'yɛnt ni xit'əhɛ bu ja rán 'yɛi ra mbosa, nɛ 'bex gui thɛhɛ bəya.

Dá ɔthe a bi xije ra Jesús, nɛ ɛmmɛ xɛn ngu dá thɛhe yu huə, him mí sä ga jɛxhe ra xit'ə. ⁷ Nɛ nugä gue madi huɛgä ra Jesús, dá ɛmp'a ra Pedro:

—Guehnɛ ma Hmuhɛ nɛ.

Nu'bu mí 'yøh ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mbøgue. Nɛ bin säcpɛ ja ra mbosa gue bi zøn'a n'dihi bu i 'bäh ra Jesús. ⁸ Pɛ nuje dá cohmbɛ bu ja ra mbosa, zɛn jante dá sømhbɛ bu ndenthe nguetho dí jɛt'ähe ra xit'ə nɛ yupɛ yu huə. Nɛ hinga yatho ndenthe, mbɛ n'da ciento metro. ⁹ Nɛ nu'bu mí zøm bu ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i zø bu, nɛ n'da ra huə i oxpɛ ja yu despi, nɛ mí oxpɛ ra hmɛ. ¹⁰ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛnje:

—Bá cɛ 'da ni huəhɛ xcá thɛhɛ.

¹¹ Nu ra Simón Pedro bəya, bi mba bá jɛt'a ra xit'ə bu ja ra häi i yuh yu huə, n'da ciento nɛ yote ma 'dɛ'ma hyu yu huə xɛn ndoho. Pɛ hin hapɛ bi

xɛt'a ra xit'ə. ¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba ɛhmbɛ dan sihmɛhɛ, bi 'yɛnje.

Pɛ xínga n'daje xcá änhde to'o a, nguetho dá pəhmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Nɛ bi mba bu zø ra sibi a ra Jesús bi hyəc ra hmɛ, nɛ bi 'daje, nɛ ra huə.

¹⁴ Nɛ ná hyundɪ dá nuhe ra Jesús bəya gue bin 'yuse, gue'bu go mí dambɛni bu ja rán 'yägui.

I yqui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'bu mán niyəhe, nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'ant'ɛ i ra Jonás, ha man'da guí numanhogui xinda guehya 'da.

Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a:

—Həha ma Hmu i, guí pədi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'yɛmb bəya:

—Dami 'uɪn ɛ ma t'ɛdɛ'yo, nangue mam hmangä guí xänba yu jə'i i ɛc'yɛigui.

¹⁶ Ná yondɪ xø bi 'yɛmp'a:

—Simón rá ts'ant'ɛ i ra Jonás, ha majuəni guí numanhogui.

—Həha ma Hmu i, guí pədi gue dí numanho i, bi 'yɛmbi.

Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Dami fəh ma dɛ'yo 'bu.

¹⁷ Nɛ ná hyundɪ bəya bi 'yɛmbi:

—Simón rá ts'ant'ɛ i ra Jonás, ha guí numanhogui, bi 'yɛmbi.

Nɛ bi du rá mbɛi ra Pedro, nguetho ya ná hyundɪ bi 'yän 'bu i numanho. Nɛ bi dətɪ:

—Ma Hmu i, gätho guí pãdi, guí pãdi dí numanho i.

Nε nu ra Jesús bi 'yεmbi mahøn'a:

—Dami 'uɿn'u ma zɯ dε'yo dadí huεcã. ¹⁸ Nu'bɯ gmín ts'ant'u zãí gán 'yose hønɯ go hapɯ guín nde gui mba, nε guí tuzεε rá ngut'i ni foho. Pε nu'bɯ gán ðac'yεi gui ñng ni 'yε nε n'dan'yo da tut'i i, nε da zix'i i hapɯ hin guín nde gui mba, bi 'yεmbi.

¹⁹ Guehna bi man ra Jesús, gue da bäh ra Pedro 'be'a nín ðate da nu a, nε gue'a dí 'yudi xɯn hotho Ojã a. Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Pedro mahøn'a:

—Dami tεngui gui thoc'a ma 'befigã, bi 'yεmbi.

Bi t'än'na ra Jesús nangue a ra Xuua

²⁰ Nε nu'bɯ mí dɯ'mi bi ðen bɯya bi nyεgui, bi nugã gue nεqui dí tet'i, guecã madí huεgã ra Jesús, ngue 'darpɯ xtã hu'be bɯ ja ra mεxa 'bɯ mán sihmεhe gue'bɯ má änni to'o di dã a. ²¹ Nε nu'a ra Pedro 'bɯ mín nugui dí tet'i, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nín ðate xin da nu na ra Xuua, bi 'yεmbi.

²² Nu ra Jesús bi ðati:

—Nu'bɯ ma pähä di 'bɯtho ua gue'bɯ go dá sɔcã mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui. Pε nu'a ni 'befi gui tεngui gui thoc'a ma 'befi, bi t'εmbi.

²³ Pε janangue'a mi manse yɯ 'yεc'yεi gue njam'bɯ ga tugã. Pε hinga ngubɯ bi man ra Jesús, pε bi 'yεna: “Nu'bɯ ma pähä di 'bɯtho ua gue'bɯ

go dá sɔcã mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui,” xí 'yεmp'a.

²⁴ Guecã rá xädigã gue bi man ra Jesús, nε guecã xin dí o't' na ra sɔcuã 'be'a dá nu gue majuani bin ja. Nε dí pãhmbe majuani na dí o't'ä ya. ²⁵ Nε xɯn ngu mi'da yɯn t'öt'e bi 'yöt'a ra Jesús. Pε nu'bɯ gätho xcã o't'ä, hinga xöt'a gätho xtín ja ua ja ra ximhäi 'bɯ. Nε hønt'a dí xi ahɯ ya.

HECHOS Yún t'òt'e yú 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba êh rá Hogandâhi Ojâ

¹ Nu'i Teófilo, rá mbâdi ra søcuâ dá o't'a'i mäm'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'bëfi. Nê dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbâte. ² Nê dá xi'a'i gätho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahëts'i. Nê nu'bü mi 'bücua ja ra häi, nu rá Hogandâhi Ojâ bi xih ra Jesús 'bë'a da xih yú 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'ü yú 'bäihü, gue'ü yün 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yú xädi ü. ³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi nê bi du. Nê gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'bäh yú 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Nê bi 'yuti xün ngu yün t'òt'e guerpü bi nde da fâdi gue i 'büi. Nê bi xi'ü nangue rá 'bëfi i òt' Ojâ ua ja ra ximhäi, nê 'bëpü dí manda Ojâ ü gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü mím 'bähmbü yú 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, nê bin sihmehü, bi xi'ü da dämp'ü Jerusalén 'bë'a bi ma majuâni rá Ta gue ba êhe. Nê ên'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yòhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba penh Ojâ rá Hogandâhi. ⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyâ nangue ra dehe thoho, pë mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandâhi Ojâ, bi 'yên'a ra Jesús.

Bi ndex mahëts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim pëti ü, bi 'yänni: —Ma Hmu ahe, hague guehya yü pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'ëdi zehëhü mahøn'a, dyü israelhü.

⁷ Bi dâ'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xün zän ma Tahü da 'yòt'a 'bë'a gätho da 'yòzëhe. Hin ni 'bëfihü gui pähmbü. ⁸ Pë nu'bü bá êh rá Hogandâhi Ojâ, nê gam 'bühmbü, din ja ni ts'ëdihü. Nê nu'bü bin ja, gui xihmbü yü jâ'i ua ra dähniini Jerusalén nanguecä, nê gätho ua ra häi Judea, nerpü ra häi Samaria, nê gätho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahëts'i. Nu yú 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahëts'i. Nê n'da ra güi bi go'mi nê him bi nu yú 'bäihü mahøn'a. ¹⁰ Nê mi 'bäpü, mi ndò'ts' mahëts'i, 'bex mi 'bähmbü yoho yám 'behni Ojâ mahëts'i, i he yü t'axca pahni.

¹¹ Nê bi 'yëmbi:

—Nu'ahü gyü mënguhü Galilea, hanja gni 'bähmbü ua ya nê gni ndòs'hü mahëts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua gui 'bähmbü, nê tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahøn'a, nê guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías rámpõniui ra Judas

¹² Nu yú 'bäihü ra Jesús bi nerpü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, nê hinga yatho, ndehniini. ¹³ Nê nu'bü mi yärpü ja ra hnini bi nderpü n'da ra cuarto magäts'i guerpü i 'büü. Gue'ü i 'bäpü ü, ra

Pedro, ne ra Xuua, ne ra Jacobo, ne ra Andrés, ne ra Felipe, ne ra Tomás, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Simón gue t'ɛmbi ra Zelote, ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya 'darpu bim pɛti ne ɛɛi min yaɥu Oja. Ne bi zɔpu 'da yu xisu ne ra María rá mbe ra Jesús, ne'u yún 'yohu ra Jesús.

¹⁵ 'Darpu madím pɛti u n'da ciento ne 'däte njá'i. Ne nu'u yu pa'u bi ndants'a ra Pedro ne bi 'yɛna:

¹⁶ —Ma cu ah u nangu ra Cristo, nu rá Hogandáhi Oja maya'bu bi jap'a ra David da 'yo't' ra sɔcuɔ, ne bi ma 'be'a da 'yɔt' ra Judas, nguetho mí pɔ Oja 'be'a da 'yɔt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dá'a ra Jesús nu'bu mi fɛnt'i. Ne gue'a bin ja nguetho gátho 'be'a mán t'o't'i bu rá m hman Oja din ja. ¹⁷ 'Dat'a ra 'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bu á huancáhe. ¹⁸ Ne bi thán'a n'da ra hái nangu'e'a í mbá'a ra Jesús. Nu'bu mi zohäi ra Judas, bi nyepu häi, ne bi fɔh rá foho, ne bi bɔni gátho yú xɛfo. ¹⁹ Gätho yu já'i mi 'bupu Jerusalén bi 'yode 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma huti ra häi ngue yú nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bu ra ji. ²⁰ Nguetho nt'o't'i bu ja rá sɔcuɔ ra Salmos:

Din häitho ra häi
ne njon dim 'bupu,
ne nt'o't'i ngue n'dan'yo da
hyan rá 'befi mi ja xtá 'yɔt'a.

²¹ Janangu'e'a jatho ga huahndu a dam pɛhmbe. Jatho ga huahndu n'da rá m poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyenje gátho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²² Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyaba ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyenje gátho yu pa dám 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahɛts'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahɔn'a ra Jesús 'bu mi du, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²³ Ne nubuya bi ndɔnba yú thuhu to'o da thahni, gue yoho yan 'yohu bi hndɔni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴ Ne nu'u yu já'i bin yaɥu ra Hmu buya, ne bi 'yɛna:

—Ma Hmu ahe, guí pɔrpa yú mbui gátho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni. ²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'befi ngue ma 'bäigáhe ra Jesu-cristo, ngue'a xtá 'yɔt'a ra Judas. Nguetho xí 'uepu ja rá 'befi nangu'e rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yɛm 'bu min yaɥu Oja.

²⁶ Nu yu 'yɛc'yɛi buya bi 'yɔt'e tengu'bu n'da ran taha, ngue nde da bɔ'u nda'a bi nde Oja. Bi bɔni gue gue'a ra Matías. Ne nu yu 'yɛc'yɛi buya bi huanh ra Matías, ne bi gomhbu yú 'befi u 'de'ma'da yú 'bäih u ra Cristo.

2

Bi zoh rá Hogandáhi Oja

¹ Pɛ guex̄ta'a di thoqui dim peti gātho y_u 'yɛc'yɛi, din ja'a mí tɔ'mi, gue bá pɛnh Oja a rá Hogandāhi, nɛ bin theui n'da ra dāmpeti mí sānba Oja u y_u israel, t'ɛmbi Pentecostés. ² 'Dahmantho bi zɔp_u di h̄j, tengu'b_u n'da ra ndɔnth̄j gue bí 'yɛh mahɛts'i a. Nɛ nu'a ní h̄j b_u, bi yus'p_u ja ra ngu guerp_u mi hu'a. ³ Bi nɛqui tengu y_u t'usibi nɛ 'da'i ts'ɛ bi zox yá yá y_u ja'i n'da ngu n'da u mi 'b_up_u. ⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'b_up_u, gātho bin t'un rá Hogandāhi Oja, nɛ bi h̄at ra ts'ɛdi x̄n ho u. Nɛ bi mb̄adi 'dahma 'dan'yo b_u án yá'u n'da ngu n'da'u nangue rá ts'ɛdi rá Hogandāhi Oja in 'yoh_u.

⁵ Nɛ nu'a y_u pa'u bi zɔm b_u Jerusalén u y_u judío, da 'yɔt'a ra dāmpeti mí xi Oja maya'b_u, ngue bá nɛxp_u gātho y_u h̄ai ua ja ra ximh̄ai. ⁶ Nɛ nu'b_u mi 'yɔ'a di h̄j u y_u ja'i, bim peti b_u, nɛ n'da ngu n'da u bi zɔ'u y_u 'yɛc'yɛi nangue yá ndese, nɛ him bi zā bi b̄ɛni ha bin ja. ⁷ Nɛ bi hyonya thoho nɛ him bi b̄adi 'bɛ'a nam b̄ɔni, nɛ bin 'yɛmb zɛhɛ u:

—Hague án zā bin ja b_u, bin 'yɛmp'ɛ. Ha hinga gue'ɛ y_u mɛngu b_u Galilea gātho i yá ua ya. ⁸ Hanja s̄a i sij_u ma ndesɛh_u n'da ngu n'daj_u. ⁹ Nɛ nuj_u n'da'a n'danni bá nɛxh_u, nɛ 'daj_u, 'b_ui 'da bá nɛxp_u Partia, nɛp_u Media, nɛp_u Elam, nɛp_u Mesopotamia, nɛp_u Judea, nɛp_u Capadocia, nɛp_u Ponto, nɛp_u ra h̄ai Asia. ¹⁰ Nɛp_u Frigia, nɛp_u Panfilia,

nɛp_u ra h̄ai Egipto, nɛp_u ra h̄ai Africa jom b_u Cirene. Nɛ nu'a mi'da y_u romanos u, madague'b_u gātho y_u judío u, nɛ nu mi'da u gue ɛc'yɛi tengugah_u dy_u judío_h, nɛ 'b_uh mi'da bá nɛxp_u Creta, nɛp_u Arabia. ¹¹ Nɛ dí ɔhmb_u i mam ma ndeh_u nangue yán t'ɔt'e gue i ɔt' rá ts'ɛdi Oja, bin 'yɛmp'ɛ.

¹² Nɛ gātho madi hyonya thoho, nɛ hingui p̄adi 'bɛ'a da b̄ɛni. Nɛ n'da ngu n'da bi mānsɛ u:

—'Bɛ'a ní mba na in ja ya.

¹³ Pɛ nu'a mi'da bi ma:

—Iti u.

Bi zoh y_u ja'i ra Pedro

¹⁴ Nɛ nu ra Pedro b_uya 'darp_u mí 'bāhmb_u u mi 'dɛ'ma'da yá 'bāih_u ra Cristo, nɛ nts'ɛdi bin yá, bi 'yɛna:

—N'yoh_u ah_u dy_u judío_h nɛ gātho ah_u guí 'b_uhmb_u ua Jerusalén, dami 'yɔhmb_u x̄n ho 'bɛ'a ga xi ah_u ya.

¹⁵ Nuje hin dí itihe tengu guím bɛmh_u, nguetho ja guto ya.

¹⁶ Pɛ nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá p̄ongahyá Oja, bi 'yɛna:

¹⁷ Din ja b_u n'da ra pa ba ɛhɛ, ɛn Oja,

gue ga pɛn'nah_u ma Hogandāhi gātho nangu y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximh̄ai.

Nɛ nu'a ni ts'ant'ah_u nɛ ni t'ixuh_u dim p̄ongahyá.

Nɛ ni ts'ant'ah_u da nu'a y_un t'uti tengu y_u t'í

nɛ ni d̄ac'yɛih_u da 'uɪ y_u t'í.

¹⁸ Nu'b_u bin ja, nu'a ma 'yɛhɛ, y_un 'yoh_u nɛ y_u xisu, ga

penpä ma Hogandähi
 H,
 ne dim pøngahya nanguecä.
 19 Ne ga uh yH hmεpya bH
 magäts'i,
 nepH ja ra häi, yH hmεpya ra ji,
 ne ra sibi ne ra 'bifi.
 20 Ne nu'a ra hyadi ya hin din
 ja rán nequi,
 ne ra zana xtan theni tengu ra
 ji.
 M'bet'o nja bH din ja, m'bejua
 da zøN ra pa dua ξh ra
 Hmu mahęts'i,
 ne nu'a ra pa a, nuixte thoho
 ne nts'utho 'be'a din ja.
 21 Ne nu'a ra pa dua ξhe,
 din ja gue hønt'a to'o xí
 mba't'a ra Hmu da yan
 Ojä a.
 NgubH bi 'yo't'a ra Joel 'bH
 maya'bH, bi 'yεn'a ra Pedro.
 22 Nu ra Pedro xø bi 'yεmp'H
 mahøN'a:
 —N'yohH ahH dyH israelH,
 dami 'yøhmbH ma nde. DíM
 mangä nanguε ra Jesús ra
 mεngu Nazaret. Ojä bi japi
 ngue bi 'yøt' yan t'øt'e nuixte
 nanguε rá ts'edi Ojä, ne yH
 hyonya nt'øt'e, ne yH hmεpya,
 guεpH da zä gui pähmbH ngue
 Ojä bi ze'a. 23 Ne maya'bH Ojä
 mi pädi 'be'a gá 'yørpahH rá
 Ts'unt'H. Ne Ojä mi sänmi gue
 gá cuathH bH ja n'da ra pont'i
 nanguε yá 'yε yH tonto, ne gá
 hyohH. 24 Pε nu'a Ojä bi xox
 'bH mí du, ne bi hyaçua ran
 däte, nguetho hin'yH rá ts'edi
 ran däte xtán zä xtán zäm'ma
 ra Jesús. 25 Nguetho bi man ra
 David gue 'be'a da nu ra Jesús,
 'bH mí 'yεna:
 Nugä thocua thoho dí nugä
 Ojä bH ja ma hmi.

Ne di 'dac ra ts'edi, jananguε'a
 njon da zä di 'uegagui.
 26 Jananguε'a i hu ma mbH,
 ne dadín johya 'bH díM
 mangä nanguε'a.
 Ne nu'bH din sanya ma jä'i bH
 ja ran 'yägui, dí tøp'ma
 ran ho da t'ørcagui.
 27 Nguetho hin gui hyεgä ma
 te da gopH guεpH o'H
 xHn du,
 Ne hin gui japi da 'ya ma
 ngøc'yεi, guεcä, ni
 Hoga t'ahnigui.
 28 Ne gá 'yurqui 'bepH däm
 'bHmi mazaqi mahøN'a,
 ne nu'i gui jaqui ngue din
 ja ran johya ma mbH
 nu'bH dá nut'a ni hmi,
 bi 'yεn ra Pedro tengu bi man
 ra David.
 29 Ne xø bi 'yεn'a ra Pedro:
 —N'yohH ahH, da zä ga
 xi ahH majuani nanguε ma
 ngarpa mbombøtahH ra
 David mi 'bH maya'bH, him
 bi manse nanguεε 'be'a da
 t'ørpe, nguetho bi du, ne
 guexta'a i o bH rán 'yägui
 i ja ua dí 'bHhmbH. 30 Pε
 nu ra David bim pøngahya
 'bH mí man na, ne mí pädi
 majuani 'be'a bi xi'a Ojä, gue
 n'da ráM bom'betø ra David
 din ts'ut'abi nanguε yH israel
 tengu ra David, ne guehna
 ra Cristo na. 31 Ne mi päh ra
 David 'be'a din ja, jananguε'a
 bi ma nanguε da ndants'
 mahøN'a ra Cristo, ne hin da
 ts'opH nidu rá te, ne xín da 'ya
 rá ngøc'yεi a. 32 Nguetho ra
 Jesús, Ojä bi xox 'bH mi du, ne
 nu'a dí pähmbe majuani gätho
 gahe, ne dí mamhbe nguetho
 dá nuhe 'be'a bi t'ørpe. 33 Ojä

bi xots'i nε bi zixp_u ja rá ts'edi, nε bi un'na rá Hogandāhi tengu xí man Ojā, janangue'a bi 'dacāhe b_uya. Gue'a rá Hogandāhi i øt'e 'be'a gātho guín nu_u ya, nε guí øhmb_u ya. ³⁴ Nguetho ra David him bi ndex mahęts'i, pε gue'a im mansε a:

Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu: "Dami hyucua ja ma ts'edi,

³⁵ asta gue'b_u ga tǎhui man s_uiui,"

bi 'yęn'a ra David, bi 'yęn'a ra Pedro.

³⁶ Nε xø bi 'yęna:

—Gātho ah_u ma mi israel ah_u, guí pǎhmb_u ya majua_{ni} bi jap Ojā dim hmu a gá cuath_u b_u ja ra pont'i, nε guehna ra Jesús, nε guí pǎhmb_u gue bi huan Ojā a, bi 'yęn'a ra Pedro.

³⁷ Nu'b_u mi 'yøh y_u ja'í 'be'a bi man'a ra Pedro, εmme bi du yú mb_ui, 'b_u mí 'yøde gue rá Ts'ant'_u Ojā a xí hyo. Nε bi t'än'na ra Pedro nε yún 'yoh_u:

—Man 'yoh_u ah_u, 'be'a da zä ga øthe ya, ęn'_u.

³⁸ Nu ra Pedro bi dǎti:

—Gui pǎh nin 'yomfęnih_u nangue ran ts'o, nε gan xixyǎh_u n'da ngu n'da ah_u nangue rá thuhu ra Jesu-cristo. Nε din ja ra punbi ni ts'oquih_u, nε di 'da ah_u rá Hogandāhi Ojā. ³⁹ Nguetho bi man Ojā di 'da ah_u ran t'unni gue'a rá Hogandāhi Ojā, nε ni t'ǎhnih_u din t'unni, nε gātho _u høn_u go hap_u i 'b_ui din t'unni, gue hønt'a go to'o da zohn'na Ojā ra Hmu, bi 'yęn'a ra Pedro.

⁴⁰ Nε nu ra Pedro man'da x_un ngu bi xifi nε bi hęcui, nε bi 'yęmbi:

—Damin yǎmh_u nangue'a ran _unbi da nu'_u y_u ts'om'bāi i 'b_ucua ya, bi 'yęn'a ra Pedro.

⁴¹ Nε gātho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi m_uba ma xixyǎbi. Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbε hyu mahuǎhi y_u ja'í bi 'yęc'yęi. ⁴² Nε nu'_u bi thocta'a bi xänba yú 'bāih_u ra Cristo _u, nε bi hyu yú mb_ui nguetho 'da'angu im bęni. Nε thocua thoho bim pęti gue din yǎh_u Ojā, nε da zi ra xεcahme, ngue bi bęn rán dǎte ra Hmu.

Y_um 'b_ui _u mb_udi bi 'yęc'yęi

⁴³ Gātho y_u ja'í bi numansu Ojā nε εmme bi hyonya thoho 'be'a bin ja nangue y_un t'øt'e nuixte nε y_u hmępya bi 'yøt' yú 'bāih_u ra Cristo. ⁴⁴ Nε gātho gue bi 'yęc'yęi n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, nε nu'a 'be'a mí pęts'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵ Nε nu'b_u n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da b_uya bi mbä 'be'a mí pęts'i, bi un'na b_uya. ⁴⁶ Nε mpa 'b_u mpa 'b_u madím pęti b_u ja ra dǎnijǎ. Nε nu'b_u x_un sihme, bin sänbi bi mba b_u ja yú ngu yú mi'yęc'yęih_u, nε bin johya yú mb_ui, nε 'dat'a im bęni. ⁴⁷ Nε bi 'yęspa Ojā, nε bi hnumansu _u nangue gātho y_u ja'í. Nε nu Ojā bi japi n'dapa ngu n'dapa i cǎrp_u ja rá ts'edi mi'da y_u ja'í, gue bi zin'_u.

3

Bi zä ra dogua

1 N'da ra pa 'b_u hyunde, gue'a ra ora 'b_u nzai mí y_hu Oja y_u ja'i, bi mba b_u ra danija ra Pedro ne ra Xuua. 2 Mi 'b_u n'da ran 'yoh_u ra dogua gue'b_u go mim 'b_u. Ne nzai bi thuxp_u ja rá goxthi ra danija. Nu ra goxthi t'ɛmbi mahotho. Nu ran 'yoh_u da 'yāp y_un t'unni y_u ja'i i thop_u mbo. 3 Nuna, nu'b_u min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba b_u ja ra danija, bi 'yāp ran t'unni. 4 Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'b_u min nu i hup_u, bi 'yɛmbi:

—Hyandg'a'be.

5 Nu ra dogua bi hyant'ɛ, mi t'ɔ'mi da hyani 'be'a di un'd_u. 6 Pɛ nu ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hāgā, pɛ nu'a i jagui dadí 'da'a'i. Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mɛngu b_u Nazaret, damí ndants'i ne gan 'yo, bi 'yɛmbi.

7 Nu ra Pedro bi bentpa rán 'yɛi, bi xots'i. 'Bex bin hāts'edi rá gua, ne rá hyudi xingua. 8 Ne n'da sāgui thoho bi 'yōt' 'b_u mi ndants'i ne bin 'yo. Ne'a bi y_uth_u b_u ja ra danija, sāgui ne 'yo, ne ɛspa Oja. 9 Gātho y_u ja'i bi nu ran 'yoh_u ngue bin 'yo ne bi 'yɛspa Oja. 10 Ne mi pādi gue nu'a mi hup_u ja ra goxthi mahotho b_u ja ra danija mi āh ra mbɛti. Ne gātho bi hyonya thoho 'be'a bin ja ran 'yoh_u.

Nu ra Pedro im mam b_u ja ra ngun'yu t'ɛmbi Salomón

11 Nu'a mi dogua hingui nde da hɛ'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bá ɛp_u x_un ngu y_u

ja'i guep_u ja ra ngun'yu mi 'bā_u, t'ɛmbi Salomón, ne madí hyonya tho'ɛ. 12 Nu'b_u mí hyant'ɛ y_u ja'i a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—N'yoh_u ah_u dy_u israelh_u, hanja gadí hyonya thoh_u nanguehna ra dogua, ne hanja gní hyandga'be. Ha guí ɛmh_u gue ma ts'edis'be ne man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na. 13 Hin'na maha, pɛ ga xi ah_u hague bin ja. N'dat'a Oja gue mí ɛspa mam bombotah_u ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, bi zixp_u mahɛts'i a rá Ts'unt'ɛ, ne bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá dāh_u b_u ja rá hmi ra Pilato ne gá cōmh_u b_u. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthɛgui. 14 Pɛ nu'eh_u gá cōmh_u n'da x_un ho, ne gue'a rá Thahni Oja a. Ne gá 'yāhmb_u n'da ra hyodu da soc'ah_u. 15 Ne gá mamh_u gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pɛ Oja bi xoxp_u 'b_u x_un du, gue'a dá nuhe ne dadín juānhde. 16 Bi zā na ran 'yoh_u nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Jesús. Ne guehna ran 'yoh_u guín nuh_u ya, ne guí pāhmb_u to'o na.

17 Pɛ nuya, n'yoh_u ah_u, dí pācā ngue hin gmí pāhmb_u 'be'a xcá 'yōth_u 'b_u gmí hyoh_u ra Jesús, ne ximangutho ni ngurpih_u. 18 Pɛ Oja bi japi bin ja 'be'a gātho bi ma maya'b_u, gue bi man y_u pōngahyā nangue ran unbi bi nu ra Cristo rá Thahni Oja. 19 Janangue'a nuya, damí pāh nin 'yomfɛnih_u ne guí dāp ni mbuih_u Oja. Ne nu Oja b_uya

da zä da duc'a ni ts'oquih_u ne di 'da ah_u ran johya ni mb_uih_u. ²⁰ Ne nu Oj_u ba penhua mahøn'a ra Jesús ne gue'a ra Cristo xa ts'änni di j_ucauh_u. ²¹ Nu ra Jesús jatho da gop_u mah_uts'i jague'b_u da zøn ra pa da mba ma hoqui gätho ua ja ra ximhäi, tengubi man Oj_u maya'b_u, nanguue yú nde yú hoga pøngahy_u. ²² Pe bi 'y_uense a ra Moisés: "Nu'a ra Hmu ma Oj_uh_u, da zänna n'da rá_u m'behni ngue gue'a nin 'yoh_uh_u tengugä. Damí 'yøhmb_u 'be'a gätho da man'a. ²³ Ne din ja, hønt'a go to'o má j_u'i hin da 'yømanho a, da mba ma 'ueque nanguue yú t'uhni Oj_u, ne da mba ma 'be_upi rá te," bi 'y_uen'a ra Moisés.

²⁴ Ne majua_uni, gätho bi man yú pøngahy_u Oj_u gue'b_u mí man ra Samuel ne gätho mi'da y_u pøngahy_u m'bejua mí 'b_ui, gätho bi ma 'be'a gätho da 'yøt' Oj_u, ne gue'u dí nuh_u y_u pa jab_uya. ²⁵ Guej_u dy_um bom'betoj_u yú pøngahy_u Oj_u, ne ndej_u Oj_u ga comhb_u rán hogui bi 'yø_upa ma ng_urp_u bøtah_u nu'b_u mi t'emp'a ra Abraham: "Nanguue n'da nim bom'beto dim 'b_uh niya'b_u, dí mba ma j_upi gätho y_u j_u 'i guecua ja ra häi," bi t'emp'a. ²⁶ Jananguue'a nu'b_u mi xoxa Oj_u a rá Ts'unt'ue gue bi du, m'bet'o thoho bá penhua dí 'b_uhmb_u, ngue nde di 'uegah_u n'da ngu n'daj_u nanguue ma ts'oquih_u, bi 'y_uen'a ra Pedro.

4

Pa ma juanbi ra Pedro ne ra

Xuua

¹ Nu'b_u mi xänba y_u j_u'i ra Pedro ne ra Xuua, bá _uh_u y_u mbäjä ne'u y_u hmu b_u ja rá danij_u y_u judío, ne y_u saduceos. ² Nu'u emme bin cue u, nguetho bi xänba y_u j_u'i gue bi ndants'a ra Jesús b_u 'b_u'u xän du. ³ Nu'u bi bent'a ra Pedro ne ra Xuua, ne bi got'a fädi, jague'b_u mi hyats'i bi juanbi, nguetho xän de 'b_u mi got'i. ⁴ Pe xän ngu u xí 'yøh ram hma bi ma, bi 'y_ueyei. Mb_ué í jua'i cat'a mahu_uhi yän 'yoh_u ngue bi 'y_ueyei.

⁵ Nu'b_u mi hyats'i bim peti b_u Jerusalén y_u ng_urp_u mbäjä ne y_u d_uc'yei ne y_u xänbate nij_u. ⁶ Mi 'b_urp_u ra Anás ra dambäjä a, ne ra Caifás, ne ra Xuua, ne ra Alejandro, ne gätho mi'da yú meni ra dambäjä, bim peti ngue di juanba ra Pedro ne ra Xuua. ⁷ Ne bi manda da ts'ispa ra Pedro ne ra Xuua, ne bim 'b_urp_u ja yú hmi ne bi 'yänni:

—'Be'a má ts'edi o gue to'o rán t'edi ngue xcá 'yøt'ui na.

⁸ Nu ra Pedro b_uya n'youi xän ngu rá ts'edi rá Hogand_uhi Oj_u, bi 'y_uembi:

—Gyú ng_urp_uih_u y_u j_u'i ne gy_u d_uc'yeih_u dy_u j_u'i israelh_u.

⁹ Ha guí ängahe nam pa ya nanguue ran ho bi t'ørpa na ran 'yoh_u, ne hague nja bi zä na ran 'yoh_u ngue mi u.

¹⁰ Nu'b_u majua_uni guí ängahe, guí 'yøhmb_u ya, ne gätho ma mi'israelh_u, ngue nanguue rá ts'edi ra Jesucristo, gue'a í zä ín 'yo na ran 'yoh_u ya. Gue'a ra Jesús ra mengu b_u Nazaret, gue gá cuath_u b_u ja

ra pont'i, ne nu Oja bi xoxpu 'bu'u xun du. ¹¹ Guehna ra Jesús hin gá nde gá pahmbu, ngue tengu'bu gyu gadohu gá samhbu n'da ra do. Pe nuya Oja bi japi ngue tengu'bu n'da ra do man'da mahyonida bu pa nthoe ra ngujado. ¹² Njo'o man'da da za di pø'a n'da hinda hont'a ra Jesús. Nguetho him bi zan Oja man'da ra ts'edi ua ja ra ximhai gue da za di pøju, hinda hont'a ra Jesús, bi 'yæn'a ra Pedro.

¹³ Ne madi hyonya thoho u yu juanbate 'bu mi badi him bi zu din yahu ra Pedro ne ra Xuua, gue mi padi him bin xadi. Pe bi bəm buya, bin 'yohu ra Jesús ra Pedro ne ra Xuua. ¹⁴ Ne nu'bu min nu ran 'yohu xi za gue mi 'bahmbu u, hin'yu 'be'a man'da sa da xifi. ¹⁵ Ne bi mbəhn bu thi u yoho n'da zu ora, ngue nde din 'yän'du 'be'a da za da 'yørpe. ¹⁶ Ne bin 'yän'du:

—'Be'a sa ga øthu nanguue yun 'yohu, nguetho majuani n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'u. Ne gätho 'bucua Jerusalén i padi, hingui sa ga cømhbu. ¹⁷ Pe guehma nde'bu ga sahmbu n'dahma njon da xifi nanguue ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma bu 'bah yu ja'i, bi 'yæn'u.

¹⁸ Bi zohn mahøn'a u, bi xih pəya, gue him man'dandi da ma, xin da xänba yu ja'i nanguue ra Jesús. ¹⁹ Bi dah ra Pedro ne ra Xuua, bi 'yēmbi:

—'Be'a go guim bənsəhu ngue i nde Oja ga øt'be, ha gue'a guim mamhbu o gue'a

man Oja a ga øt'be. ²⁰ Nguetho jatho ga mamhbe 'be'a xtá nuhe ne 'be'a xtá øhmbe, bi 'yæn'u.

²¹ Nu'bu man'da mi damhya u, bi hyegui nguetho him mi tini 'be'a dí unba u. Nu'u i supi din cue yu ja'i 'bu xtí unba ra Pedro ne ra Xuua, nguetho gätho yu ja'i mí əspa Oja nanguue'a xin ja. ²² Nguetho nu ran 'yohu mi ponga nyote njeya mi pe'ts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi za.

Nu yu 'yəc'yēi bi 'yāp Oja hin din su

²³ Nu'bu mi theh ra Pedro ne ra Xuua, bá epu gueru mi 'bah yu 'yəc'yēi. Ne bi xifi gätho xi xi'u yu mbaja ne yu dəc'yēi. ²⁴ Nu'u, nu'bu mí 'yøde, bi zo Oja, n'dat'a im bəni, ne bi 'yæn'u:

—Ma Oja ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahəts'i necua ja ra hai ne ra deja ne gätho u i jabu. ²⁵ Ne nu ní Hogandahi bi bənba mam bombøtahe ra David, ni 'yēhe, 'bu mí 'yēna: Hanja nín 'yo'ts'u yu ja'i gue hingui tən'na Oja,

ne im bən'u gue him majuani. ²⁶ Yú hmuts'ut'abi yu hai ya bi du'mi bi za bi dəmp' ra su.

Ne yu ts'ut'abi bim peti din sahmbu ra Hmu Oja ne ra Cristo rá Thahni Oja, bi 'yæn'a ra David.

²⁷ Nguetho majuani bim peti ua ja ra hnini ra Herodes, ne ra Poncio Pilato, ne yu ja'i ngue hing yu judío, ne ma mi'israelhe, ne bi zəh ni hoga Ts'ant'u Jesús, gue'a gá huahni. ²⁸ Nu'u bi 'yøt'u

gätho 'be'a xcá sän mam'bet'o gue bin ja. ²⁹ Nuya ma Hmu ahe, damí nu'u gue nde di unje, ne damí 'daje ni ts'edi, ni 'yēhēgāhe, ga huthe ran zambui ga mamhbe nim hma. ³⁰ Ne ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zā'u yun zāman'u. Ne gui 'yut yun t'ot'e nuixte ne yu hmēpya nangue ni Hoga ts'ant'u ra Jesús, bi 'yēm 'bu min yāhu Oja u.

³¹ Ne nu'bu mí jua'a bin yāhu Oja, nu ra ngu guēpū xīm peti bin huāni, ne gätho u man'da bi hyā yú ts'edi nangue rá Hogandāhi Oja. Ne gätho yu 'yēc'yēi bi hyut'an zambui, bi mamp'a rām hman Oja.

Bi gohmi 'be'a gätho mi ja

³² Gätho yu 'yēc'yēi i 'bui tengu n'danjā'i tho, 'dat'a i ot'e, 'dat'a im bēni. Xinga n'da bi ma gue jase yú mbeti, ne gätho 'be'a mi ja mi cohmi. ³³ Ne nu yú 'bāihū ra Cristo, nu'bu mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra Hmu Jesús 'bu mi du, ne bi jap Oja bin ja rá ts'edi yūm hma, ne xun ngu rá mate Oja bin t'un'ndu n'da ngu n'da u.

³⁴ Gätho yu 'yēc'yēi nte madi 'bedi 'be'a gätho mi honi, nguetho xun ngu bi mbä yú häi o gue yú ngu mí ja, ne bi un ra mbeti yú 'bāihū ra Cristo. ³⁵ Ne nu'u bi darpa u to'o di 'be a da hyoni. ³⁶ Ne gue'a bi 'yot'a n'da ra 'yēc'yēi, ra José na, ra mēngu Chipre, rá 'yu ra Leví, pē nu'u yú 'bāihū ra Cristo bi zānba man'da rá thuhu gue dí Bernabé, nde da ma i hurpa rá mbui n'da. ³⁷ Ne

gue'a bi 'yot'e, bi mbä n'da rá huāhi mi ja, ne bá hā ra mbeti, ne bi dā bu 'bāihū yú 'bāihū ra Cristo, ngue di un'du nte mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ Pē nu'a man'da ra 'yēc'yēi í Ananías mi 'būpū, ne rá xisu, bi mbä yú häi. Nu'a rá xisu ra Safira a. ² Ne bi gōn'i ts'u ra mbeti ne 'dat'a bi bē mmi rá xisu. Ne bá hāc made ra mbeti, bi gāpū 'bu'u yú 'bāihū ra Cristo. ³ Pē nu ra Pedro bi 'yēmp'a:

—Nu'i grā Ananías, hanja guí cāt' ni mbui ra zīthu, ra Satanás, gue di 'bēp'i'i gui xih ra fehni rá Hogandāhi Oja, ngue gá hyāc'i ts'u ra mbeti guí pä ni häi. ⁴ Nu'bu hin xquí pä ni häi, ha hin xquí cohmi gue ni mbeti zēhe. Ne nu'i gá pä ni häi, ha hinga gue ni 'bēfizehe xquí 'yot'e nangue ni mbeti. Hanja ngubū guím bēni. Hinga gue'u yun 'yohū gá xih ra fehni, pēgue Oja gá xih ra fehni, bi 'yēn'a ra Pedro.

⁵ Ne nu'bu mí 'yō'a ra Ananías 'be'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi du. Ne gätho to'o bi 'yōde nangue'a ēmme bin ja ra mbidi yú mbui u. ⁶ Nu'u yun 'yohū mi 'būpū bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima Ananías, bi duts'i, bi 'yāgui.

⁷ Ne nu'bu mi tho'i ts'u nhyu ora, bi zōh ra Safira, rá xisu ra Ananías, ne him mí pādi 'be'a bi thogui. ⁸ Nu ra Pedro bi 'yān'na ra xisu:

—Xiqui hangu guí päui ni häi, tengu man ni ndø, bi 'yɛn'a ra Pedro.

—Haha ngubɛ rá muui, bi 'yɛntho ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'a buya:

—Hanja 'dat'a gá bɛm̄mi, hanja sä gá cøn rá Hogandahi Oja. Nuya 'bäcua ja ra goxthi ɛ gue bá äc'a ni ndø, nɛ'e da dux'a ya, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Nɛ 'bex bi yørpɛ ja rá gua ra Pedro, nɛ bi du. Bi yut'ɛ yɛn 'yohɛ, bi nu, ya xí du, nɛ bi duts'i, nɛ bi 'yäḡui, 'darpɛ thoho bi 'youi rá ndø.

¹¹ Nɛ ɛm̄mɛ bi mbidi gátho ɛ yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ'ɛ gátho mi'da bi 'yøde bi mbidi.

Xɛn ngu yɛn t'øt'e nuixte bi 'yøt'yá 'bäihɛ ra Cristo

¹² Xɛn ngu yɛ hmɛpya, nɛ yɛn t'øt'e nuixte bi 'yøt' yá 'bäihɛ ra Cristo bɛ 'bɛh yɛ jã'i. Nɛ gátho madim peti bɛ ja ra danija guerpɛ t'ɛmbi rá ngun'yu ra Salomón, nɛ 'dat'a im bɛn'ɛ. ¹³ Nɛ nu'ɛ mi'da ɛ gue hingui ɛc'yɛi, bi zu din uans'hɛ yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ bi hnumansu yɛ 'yɛc'yɛi. ¹⁴ Pɛ man'da man'da xɛn ngu bi 'yɛc'yɛi ra Hmu, yɛn 'yohɛ nɛ yɛ xisu. ¹⁵ Nɛ nangue bi 'yøt' yɛn t'øt'e nuixte yá 'bäihɛ ra Cristo, jananjabɛ i ts'opɛ ja 'yu yɛ hyɛnni guerpɛ da tho'ɛ, i oxpɛ ja yá t'ots'i nɛ yá fidi. Nɛ nu'ɛ da thopɛ rá xudi ra Pedro da yani. ¹⁶ Nɛ xɛn ngu bi bøm bɛ ja yɛ hnini guerpɛ hãn bɛ Jerusalén, bi mba bɛ Jerusalén, bi zix'ɛ yɛn

zãman'ɛ, nɛ'ɛ min 'yohɛ yɛ zĩthu. Gátho bi zã.

Ra Pedro nɛ ra Xuuabi hnuman'ɛ

¹⁷ Janangue'a yɛ dambãja nɛ gátho min 'yohɛ, nu'ɛ ɛmbi yɛ saduceos, ɛm̄mɛ bin ja yɛn ts'eya yá mbɛi ɛ.

¹⁸ Janangue'a bi bent'ɛ yá 'bäihɛ ra Cristo nɛ bi got'a fãdi. ¹⁹ Pɛ nu'a n'da ram 'bɛhni bí 'yɛh mahɛts'i 'bɛ min xui, bi xocua ra jut'i yɛ ofãdi nɛ bi zixpɛ thi. Nɛ bi xifi:

²⁰ —Ní mba, damam 'bãhmbɛ bɛ ja ra danija, dami xihmbɛ yɛ jã'i gátho nangue ram 'bɛi ma'da'yo, bi 'yɛna.

²¹ Nu'ɛ, nu'bɛ mí 'yøh na, bi yarpɛ ja ra danija 'bɛ mi t'axuditho, nɛ bi xãnba yɛ jã'i.

Nɛ nu'bɛ mí peti yɛ hmumbãja bɛ ja n'da ra ngu, nɛ'ɛ min 'yohɛ, nɛ madin zohni yɛ ngarpi nɛ yá dɛc'yɛi yɛ israel, nɛ sä bi mbɛnpɛ fãdi yɛ asmayo gue ba si yá 'bäihɛ ra Cristo. ²² Pɛ nu'bɛ mi zøm bɛ ja ra fãdi yɛ asmayo, njom bi d̄im bɛ ɛ. Bi mbeng mahøn'a bɛ bí 'bɛh yɛ hmumbãja, ²³ nɛ bi 'yɛmbi:

—Dá t̄im'be ra goxthi xø man thɛ't'i thoho nɛ yɛ mbãdi mi 'bãpɛ thi ja ra goxthi. Nɛ nu'bɛ ma xoc'be, njo'o to'o dá t̄im'be bɛ mbo, bi 'yɛn'ɛ.

²⁴ Nɛ nu'bɛ mi 'yø'a rá hmu yɛ mbãdi bɛ ja ra danija, nɛ yɛ hmumbãja, bi hyonya thoho. ɛm̄mɛ bi du yá mbɛi: “Harɛ maha nín sɛ'a øt'ɛ,” din 'yɛmp'ɛ. ²⁵ 'Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'u yun 'yohu gá cothu fädi bí 'bäpü ja ra dānijā ya, nē i xānba u yu jā'i, bi t'ēmp'ü.

²⁶ Nē bi mba rá hmu yu mbädi büya, nē in 'yohu yu mbädi. Nē xø bá si yú 'bāihü ra Cristo, nē him bi ünbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado. ²⁷ Nē nu'bü bá ts'i bü ja ra junta, bi 'yān yun t'ānni a ra hmumbājä. Bi 'yēmp'ü:

²⁸ —Ha hin dá hēc'ahü gue hin gui xānbahü yu jā'i nangue ra Jesús. Pē hin gui øhmbü 'bē'a dá mangähe. Nuya gätho yu jā'i 'bücua Jerusalén i päh ram hma gui mamhbü. Ha gui ēnje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro nē'u mi'da yun 'yohu bi dāti:

—Jatho ga øthe 'bē'a i xije Ojä xinda gue i xije yu jā'i. ³⁰ Nu Ojä gue bi dānde ma ngurpa bōtahü, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohü 'bü gmí cuathü bü ja ra za. ³¹ Pē Ojä bi zixpü bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu nē dim pørpate. Nē da japi di päh yú mbüi yu jā'i israel nē di punba yú ts'oqui.

³² Nē nugähe dí mamhbe majuāni nanguehna. Nē'a rá Hogandāhi Ojä im ma majuāni nanguehna. Nē nu Ojä bi un rá Hogandāhi to'o gätho bi 'yēc'yēi, gue da bāse gue majuāni a, bi 'yēn'a ra Pedro.

³³ Nē nu'bü mí 'yø'u hupü, ē mmē bi dē ra cue, nē min nde xtá hyo ü. ³⁴ Pē bi ndants'a n'da ran 'yohu mi hupü ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a

n'da ra xānbate yun t'ēdi yu judío. Nē gätho yu jā'i in nūmansu a. Nu'a bi mandā da ts'ixpü thi n'da zü ora ü i pa ma juānbi. ³⁵ Nē bi 'yēna:

—N'yohü ahü, dyü israelhü, dami jamansu 'bē'a gui ørpahü ya yun 'yohü. ³⁶ Nguetho hin ε huā maya'bü bi ndants'a n'da ran 'yohü ra Teudas, mi ēna mi jase rá ts'edi. Nē xun ngu yu jā'i bi dēnni, mbē goho ciento. Nē nte dá ørpahü pē bi tho, nē gätho mi tēnni bin 'uēxt'i 'da'a n'danni bi mba. ³⁷ M'bējua büya, bi ndants' ra Judas ra mēngu ra häi Galilea. Nu yu pa bin ja ra pede bin tēt'i 'da yu jā'i. Pē nē'a bi mbantho, nē gätho mi tēnni bin 'uēxt'i. ³⁸ Janangue'a dí xi ahü, dami hyēhmbü ya yun 'yohü, nguetho nu'bü rá ts'edi zēhe gue ra 'bēfi i øt'e, da mba ma juadi 'bü. ³⁹ Pē nu'bü rá 'bēfi Ojä i øt'e, hingui sä gui hēcpahü. Nu'bü gui ēna gui hēcpahü, gan sühmbü Ojä 'bü, bi 'yēn'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu'u, bi 'yømanho 'bē'a bi man ra Gamaliel, nē nu'bü mí xifi da yut'a mbo mahøn'a yú 'bāihü ra Cristo, bi mba m'bēi, nē bi xi'u hin diñ xānbate nangue ra Jesús, nē bi hyētho büya. ⁴¹ Nu'bü mí bøm bü ja ra junta ü, bin johya yú mbüi, nguetho ya bi nu ran ünbi nangue ra Jesús. ⁴² Nē xínga n'da ra pa mi ε't'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangue ra Jesucristo, nē bi xānba yu jā'i nubü ja rá dānijā yu judío, nēpü ja yu ngu.

6

*Bi thahni yoto má 'yohu
ngue dim fäxte*

¹ Nu'u yu pa u man'da xun ngu bi 'yεc'yei. Nu'u 'da buya gue i ya ra griego, bi du'mi bi zu'u i ya ra hebreo, i εna hingui pa ma peti xun ho u 'da yu menguhu, gue yu xisu xun du yu ndø, gue'bu pa ma dat'i yun ts'ihme n'da pa ngu n'da pa. ² Nu'u 'de'mayoho yu 'bäihu ra Cristo bi ma gue dim peti yu 'yεc'yei buya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde yun ts'ihme yu ja'i, nguetho jatho ga mamhbe rám Hman Oja. ³ Janangue'a ma zu cu ahü nangué ra Cristo, dami huahndu 'da gue gue'ahu yoto yu hogan'yohu gue i ha ra ts'edi xun ho nangué rá Hogandahi Oja in 'yohu, ne xun ho yun 'yomfēni, di darpa yun ts'ihme yu ja'i ngue nte i ja. ⁴ Pe nugähe ga thoje dan yähe Oja ne ga mamhbe rám Hman Oja.

⁵ Ne gätho u gue madi peti bu, bi 'yømanho u 'be'a bi man'u yu 'bäihu ra Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yohu εmme εc'yei xun ho ne in 'youi xun ho rá Hogandahi Oja. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba yu t'εc'yei yu judío 'bu hin ní 'yεc'yei ra Cristo, nu'a bá nεxpü ja ra hnini Antioquia. ⁶ Ne gätho bi ts'ixpu 'buh yu 'bäihu ra Cristo. Ne nu'u bi gäspa yu 'ye yu ya u

buya, ne bin yahü Oja ngue da mbäx'u nangué ra 'befi bin t'un'du.

⁷ Ne man'da man'da bi hman rám hman Oja, janangue'a man'da xun ngu yu ja'i bu Jerusalén bi 'yεc'yei. Ne'u yu mbäja bu ja yu nija yu judío, xun ngu bi 'yεc'yei ne bi dēnni.

Bi fent'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, xun ngu rám fäts'i Oja bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte ne yu hmεpya nangué rá ts'edi Oja bu 'buh yu ja'i. ⁹ Pe nu'u 'da yun 'yohu bi du'mi bin junthu ra Esteban, gue'u i pa bu ja n'da rá nija yu judío guerpü i pa yu ja'i min 'yēhe, ne'u 'da yu mengu bu ra häi Cirene, nεpü ja ra hnini Alejandría, nεpü ja ra häi Cilicia, ne 'da yu mengu bu ra häi Asia, gätho bin junthu ra Esteban. ¹⁰ Pe him bi zä bi dαp'a ra Esteban, nguetho xun ngu rán 'yomfēni mi ja, ngue mi ya con rá ts'edi rá Hogandahi Oja. ¹¹ Janangue'a nt'αgui thofo bi 'bep'i 'da da man ra fehni, da 'yεna: "Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'εdihü, ne bi c'aman'u Oja," bi t'εmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu ja'i buya, ne yu dαc'yei, ne yu xänbate nija, bi fent'a ra Esteban ne bi ts'ixpu bí ja ra junta nguerpü i ja rán juänbate yu hmumbäja. ¹³ Ne bi mba nthoni 'da da man yu fehni, ne bi 'yεna:

—Hingui ε'ts'a ní c'aman'u na ra dänija ne'u yun t'edi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá

øhmbe bi man na ran 'yohu, bi 'yɛna: “Nu ra Jesús ra mɛngu Nazaret da xo't' ra dɔniɔa nɛ di päh yun t'øt'e gue bi xijɔ ra Moisés,” bi 'yɛn na ra Esteban, sä bi 'yɛn'u.

¹⁵ Gätho mi hupɔ ja ra junta bi hyand ra Esteban, nɛ bi nu ngue majuaɔi in 'youi xun ngu rá ts'edi Oɔa.

7

Din juan ra Esteban

¹ Nu'a ra dambäjä bi 'yän'na ra Esteban:

—Ha majuaɔi 'bɛ'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dadi:

—N'yohu ahɔ, gyɔ ta ahɔ, dami 'yøhmbe ya 'bɔ majuaɔi guecä dí øt'ä a i sicä. Nu'a Oɔa nuixte thoho bin yaui ma ngurpa bøtahɔ ra Abraham, nu'bɔ mí 'bɔpɔ Mesopotamia, nɛ hin ní mba bɔ ra häi Harán. ³ Oɔa bi xifi: “Dami pøngua ni häi, nɛ gui socua ni mɛni, nɛ gua ɛpɔ n'da ra häi ga ut'a'i,” bi 'yɛmbi. ⁴ Janangue'a bi bøm bɔ ra häi Mesopotamia, nɛ i t'ɛmbi Caldea, nɛ bim 'bɔpɔ ra häi Harán. Nu'bɔ ya bi du rá ta, bi nɛxpɔ Harán nɛ Oɔa bá si ua ja ra häi dí 'bɔhmbe ya. ⁵ Pɛ nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Oɔa di un'na ra häi, xinga n'da xɛqui da ma gue rá häi zɛhɛ. Pɛ majuaɔi bi xifi di un ra häi gue da gomhbɔ yúm bom'bɛto. Nu'bɔ mi xifi, mán jo'o yá t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Oɔa bi 'yɛmbi: “Nu nim bom'bɛto ban 'yɛhɛ bɔ n'danni ra häi, nɛ da mba ma unbi goho ciento nɛya.” ⁷ Nɛ xø bi 'yɛmbi: “Nugä ga unbä

u yɔ jä'i 'bɔpɔ ja ra häi guepɔ din 'yɛhɛ, nɛ m'bɛjua bɔya nu'u ba pøm bɔ guepɔ min 'yɛhɛ, nɛ ba ɛcua ja ra häi, nɛ guecua da dandegui,” bi 'yɛn Oɔa. ⁸ Oɔa bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmɛpya a gue da mba nthɛqui rá xifani, nɛ'u yá xifani yá ts'unt'u. Bin jabɔ 'bɔ mim 'bɔh ra Isaac rá ts'unt'u ra Abraham, ná hyato pa bi mba nthɛqui rá xifani. Nɛ nu'bɔ mín dan'yohu ra Isaac, bim 'bɔh ra Jacob rá ts'unt'u, nɛ nu'bɔ min te ra Jacob bim 'bɔi 'dɛ'mayoho yá ts'unt'u, nu'u gue'u ma ngurpa bøtahɔ u, bi 'yɛn'a ra Esteban.

⁹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'u ra Jacob, ra José a. Nɛ nu yán 'yohu ra José bi sɛyabi, nɛ bi mbä. Nɛ nu'a to'o bi dái bi zixpɔ ja ra häi Egipto. Pɛ Oɔa min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Oɔa bi zɛh ra José nangue gätho yun unbi bi nu, nɛ bi un rám fäts'i nɛ bi un rán 'yomfɛni xun ho. Nɛ nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bɔ ja ra häi Egipto, bi numanho a ra José, nɛ bi japi di manda gätho ra häi bɔ nɛpɔ ja rá ngu.

¹¹ Nɛ bin ja n'da ra dathu bɔ gätho ra häi Egipto, nɛpɔ ra häi Canaán, nɛ nu yɔ jä'i bi nu ran unbi nguetho xø ma hin'yɔ 'bɛ'a da zi ma bøtahɔ bɔ mí 'bɔpɔ. ¹² Nɛ nu'bɔ mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'bɛ'ts'i bɔ 'bɛ'a da ts'i bɔ ja ra häi Egipto, bi mben'dɔ 'da yá ts'unt'u, gue'u ma bøtahɔ u. ¹³ Nɛ nu'bɔ mi mba mahøn'a yún 'yohu, guexta'a him mi pɔ'a ra José. Nu ra José bi 'yɛmp'u: “Dadín 'yohuɔhɔ.”

Nε nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'u yún 'yohu u. 14 Nu ra José baya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, ne gátho ná ngu mi 'bapra ja rá ngu, gue í jua'i hyate ma'de'ma cat'anja'i. 15 Janangue'a nu ra Jacob bi mba bu ja ra häi Egipto ne bi du bu. Ne'u yú ts'ant'u mam bombotahu bá tu bu u. 16 Pe nu'u, him bá t'äru, pe bi thuxru Siquem nubu ra häi mí 'bai, ne bi t'äru ja n'da ra jado. Nu ra jado gue'a bi dän'a ra Abraham gue bi mbä yú ts'ant'u ra Hamor, ra mengu Siquem.

17 Nu'bu mi ts'utho da hyän yu pa tengu bi xi Oja ra Abraham, gue di un rá häi yüm bom'betu, emme bin xand yu ja'i baya, gue ma mi'israelhu, nubu ja ra häi Egipto. 18 Ne nubaya bi ndants' man'da ra Faraón bu Egipto, nguetho gátho ní huti yu Faraón yu ts'ut'abi Egipto. Ne nuna man'da ra Faraón him mí pah ra José. 19 Janangue'a bi uci ne bi unba u mam bombotahu. Ne bi manda da mba ma bunbi gátho yú ts'ant'u a ra pa dim 'bai, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xand yu ja'i israel. 20 Nu'u yu pa'u bim 'bu'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'ahni madi nequi din hocja'i, ne mi numanho Oja. Nhyuzna bi jamansu rá ta ne rá mbe bu ja yú nguse. 21 Pe nu'bu mi thon'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi dini. Ne bi zini ne bi tede tengu'bu e rá t'ahni zehu. 22 Nu'a ra Moisés baya gátho mi sänbi 'be'a mí pah

yu mengu Egipto. Ne gátho í pømanho 'be'a mi ma, ne xangu mi sä da 'yot'e.

23 Ne nu'bu mi mbe'ts'a nyote njeya, bi beni da mba bí zengua hapu madim peh yú menguhu gue yu ja'i israel. 24 Nu'a n'da u, bi nu ran unbi ngue bi unba n'da ra ja'i egipto. Nu'bu mi nu'a ra Moisés, bi yani, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra ja'i egipto. 25 Nu ra Moisés mim beni gue mi pa'u yu ja'i israel 'be'a da 'yot' Oja, gue ra Moisés da yan'u, di japi him man da nu ran unbi. Pe him mi pa'u yu ja'i. 26 Man'da pa baya bi nu mahon'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yun 'yohu israel, ne nu ra Moisés bi zä bi hocua yú mbai, bi 'yembi: "N'yohu auí gadín cuui, 'be'a guí enui a guí øt'ui gadín sahmi," bi 'yembi. 27 Pe nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, ne bi ndon'na ra Moisés, bi 'yemp'a: "Ha i ja nin t'edi guí hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi ngue guí hogä'be. 28 Ha guí ena guí hyogui tengu'bu gmí hyo ra mengu Egipto män de," bi 'yembi. 29 Nu ra Moisés nu'bu mi 'yode 'be'a bi man'a ran 'yohu, bi 'dagui, bi mba bu 'danguadi ra häi Madián. Ne mí 'bapra tengu bu nam 'bu'u yu 'dan'yo ja'i, ne gueru ja bim 'bapra yoho yú ts'ant'u.

30 Ne nu'bu mi tho'a nyote njeya ngue mi 'bapra, bi nequi n'da ram 'behni Oja mahets'i bu ja ra t'aza mi zø ra sibi, nubu ja ra uhai, jombu ra t'øhu

t'ɛmbi Sinaí. ³¹ Nu'b_u mín nu ra Moisés, madi hyonya thoho, bi mba bi hyän'i ts'u b_u ja ra t'ɛza ɛna da nu 'be'a i ja b_u. Bi 'yørpa rá nde ra Hmu mahɛts'i b_uya, ³² bi 'yɛmbi: “Nugä drá Ojå gue i thånde ni ngørpa mbombøtah_u. Nugä dra Ojå gue i thånde ra Abraham, nɛ ra Isaac, nɛ ra Jacob,” bi 'yɛmbi. Pɛ nu ra Moisés bi fet'i nɛ bin su, him bi hyanzamb_ui gue xpi hyandi. ³³ Nu'a ra Hmu bi 'yɛmbi: “Dami c'oc ni thiɣfani nguetho nuua guí 'bäi, x_un ho ua, ngue ya dí 'bäcä ua,” bi 'yɛn Ojå. ³⁴ Nɛ xø bi 'yɛn Ojå: “Dá nu ma t'ɛhni 'b_up_u ra häi Egipto ngue i pa ma ɛnbi. Nɛ dá øcä yá hmbafi _u. Bá ɛcä ya gue ga japi da thegui. Nɛ nuya gui mba b_u Egipto,” bi 'yɛn Ojå, bi t'ɛmp'a ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Esteban.

³⁵ Nu ra Esteban xø bi xi'ɛ y_u juånbate mahøn'a, bi 'yɛna:

—Guehna ra Moisés bi ts'u 'b_u mí 'yɛna xtí hecua yoho y_un 'yoh_u ma mi'israelh_u, nɛ bi t'ɛmbi: “Ha i ja nin t'ɛdi gui hegä'be, to'o bi xi'i gan ts'ut'abi.” Guehna ra Moisés, Ojå bi mbɛnp_u ngue din ts'ut'abi nangue y_u ja'i israel, nɛ bi japi bi mba nthegui. Nɛ nu'a 'be'a bi 'yøt'a ra Moisés, bi 'yøt'e nangue rá_m 'behni Ojå mahɛts'i bi nɛqui b_u, nu'b_u mi dɛ ra t'ɛza. ³⁶ Nuna ra Moisés bi 'yøt' y_un t'øt'e nuixte nɛ y_u hmɛpya nub_u ja ra häi Egipto. M'bejua b_uya bi g_ucp_u thi y_u ja'i b_u ja ra häi Egipto, nɛp_u ja ra thenga dejä bi 'yøt'a n'da ran t'øt'e

nuixte, nɛp_u ma'ueni nguep_u bin 'yo yote njɛya y_u ja'i. ³⁷ Guehna ra Moisés bi xih y_u ja'i israel: “Ojå da huan'nah_u n'da ra pøngahyå guep_u 'b_uh nin 'yoh_uh_u, tengutho b_u bi huancä. Nu'a jatho gui 'yøhmb_u 'be'a da man'a,” bi 'yɛna, bi 'yɛn'a ra Esteban.

³⁸ Nu ra Moisés gue'a bin 'yoh_u y_u ja'i b_u ma'ueni. Nɛ nub_u ja rá yå ra t'øhø Sinaí bin yåui rá_m 'behni Ojå mahɛts'i, 'b_u mi gop_u ja rán d_ui ra t'øhø mam bombøtah_u. Nɛ bi hyånba rá_m hman Ojå ra Moisés gue njåm'b_u da guadi, nɛ gue'a bi thogah_u a ya.

³⁹ Pɛ nu'ɛ mam bombøtah_u him bi nde bi 'yɛc'yɛi a ra Moisés, him bi nde bi dɛnni x_un ho, pɛ bi numan'utho nɛ bi goh yá mb_ui, mí_m bɛ_m b_u Egipto. ⁴⁰ Nu'ɛ bi 'yɛmp'a ra Aarón, ra hmumbåjå: “Dami 'yørcahe 'da y_u ojä da zixcah_u. Nguetho hin dí p_uhmb_e 'be'a bi ja a ra Moisés gue bá jugåhe b_u ja ra häi Egipto,” bi 'yɛn'ɛ. ⁴¹ Nu'ɛ bi 'yøt'a n'da ra t'undani b_uya, ɛmbi yá ojä, nɛ bi hyo y_un dani nɛ bi mbøx yá 'bøts'e. Nɛ madín johya a bi 'yøt'e nangue yá 'yɛsɛ. ⁴² Pɛ nu Ojå bi 'uegue nangue'ɛ, nɛ bi hyɛgui da dån_e ra hyadi, ra zåna, nɛ y_u sø, nguetho nt'o't'i b_u ja rá søcuå y_u pøngahyå:

Pɛ hanja hinga guecä gá pøscah_u 'b_u gmí hyoh_u y_un dani 'b_u gmí 'b_uhmb_u nyote njɛya b_u ma'ueni,

i ɛn Ojå, bi 'yɛn'ɛ y_u pøngahyå.

⁴³ Pɛ hinga guecä gá thåndegah_u pɛ guá

tuh_u n'da ra ngu'bø't'e
 guep_u gá th_undeh_u a gá
 sänba zeh_e rá thuhu, gá
 εmf_u ra Moloc.

Ne guá tuh_u n'da rá hmite ra
 sø gá 'yεmb zeh_eh_u ra
 oja Renfán,

ngue gá nde gá th_unde zeh_eh_u.

Janangue'a ga un'nah_u ne
 ga pen'nah_u man'da
 yatho xinda guep_u ra
 häi Babilonia,

i εn Oja, bi 'yεn' u y_u pøngahya.

44 P_e guehma mi tu n'da ra
 ngu'bø't'e gue mí sänba Oja
 u ma ngarpa bombøtah_u 'b_u
 mín 'yo b_u ma'ueni, guep_u da
 d_unde Oja u, bi 'yøt'e tengu xí
 xí Oja ra Moisés, nu'b_u min
 yaui b_u ja ra t'øhø. Bi xifi
 da 'yøt'e tengu ra hmεpya
 xí nu.

45 M'bejua b_uya,
 nu'b_u mí ngarpi ra Josué,
 pε guexta'a ra ngu'bø't'e bá
 tu' u ma ngarpa bombøtah_u
 'b_u mí zøm b_u ja ra häi xí xí
 Oja. Ne mí 'b_ura mi'da y_u ja'i
 gue hing y_u israel. Nu Oja
 b_uya bi hyøn'a thi y_u 'dan'yo
 ja'i ne bim 'b_ura y_u israel
 b_uya. Ne guexta'a mí jatho ra
 ngu'bø't'e nu'b_u min ts'ut'abi
 ra David.

46 Nu'a Oja εmme
 mí numanho ra David, gue
 'dat'a Oja mí th_unde ra Jacob.
 Nu'a ra David bi 'yäp rán t'εdi
 Oja da hyømba rá ngu gue
 rá m poniui ra ngu'bø't'e. 47 P_e
 nu ra Salomón rá ts'unt' u ra
 David a, gue'a bi hyømba rá
 ngu Oja. 48 P_e nu'a Oja nuixte
 thoho hingui 'b_ura ja y_u ngu
 nt'øt'e ngue yá 'yε yan 'yoh_u.
 Ngub_u bi man ra pøngahya 'b_u

mi thocpa rá m hma ra Hmu
 mahεts'i, ne bi 'yεna:

49 Nuua mahεts'i i ja ma ts'edi,
 necua ja ra ximhäi ja ma
 ts'edi,

'be'a ní ngu guín nde gui
 hyøguah_u,

o hap_u guí εmh_u ja ma säya.

50 Ha hinga guesεgä dá øt'ä
 gätho ja ua ya,

εn Oja, bi 'yεn'a ra pøngahya,
 bi 'yεn'a ra Esteban.

51 Ne bi thoc'a ra Esteban bi
 xi' u y_u mbäjä i ørpa ran juänbi:

—Nu'ah_u xíngui ts' u guí
 øhmb_u 'b_u ja'a si ah_u, ne x_um
 mε ni mbäih_u, xíngui ts' u
 di c_ut' ni zaguh_u. Thocua
 thoho guí säman'uh_u rá
 Hogandähi Oja tengutho
 mam bombøtah_u, guín
 jah_u b_u. 52 Xinga n'da rá
 pøngahya Oja gue him bi
 hyo mam bombøtah_u, n'dat' u
 y_u pøngahya gue bi ma dua
 εh ra Hoga Cristo, gue'a gá
 däh_u ne gá ya_u ne xin gá
 hyoh_u. 53 Nu' u yám 'behni
 Oja mahεts'i bi 'daj_u rán t'εdi
 Oja, pε hin guí arpah_u ra
 güenda a 'be'a bi ma, bi 'yεn'a
 ra Esteban 'b_u mi 'yεmp' u y_u
 ngarpi.

Bi tho ra Esteban

54 Ne nu'b_u mí 'yøh ya 'be'a
 bi ma ra Esteban, bi de ra
 cue yá mbäi ne bi yεxp_u yá
 ts'i. 55 P_e nu ra Esteban mí
 hä ra ts'edi x_un ho rá mbäi
 nangué rá Hogandähi Oja in
 'youi, ne bi ndøs' mahεts'i ne
 di nec thoho hap_u 'b_u Oja. Ne
 bi nu ra Jesús 'darp_u 'b_uhmi
 Oja ne i ja rá ts'edi. 56 Ne bi
 'yεna:

—Pε dami ndøs'h_u n_u dín nugã, n'yø, nsoqui mahëts'i nε dín nugã a bin ja'i ua ja ra ximhäi, i 'b_uhn_u ja rán 'yεi Oja, bi 'yεna.

⁵⁷ Pε nu'_u b_uya man'da bi got yá zagu, nε bi mbafi nangue yá cuε, gätho bi muxp_u 'bäh ra Esteban. ⁵⁸ Nε bi g_ucp_u ja ra hnini nε bi bat'ado b_u ma'ueni. Nε nu'_u gue bim bate, bi mbøh yá coto nguetho in nde nte di hεn'_u. Bi mbøp_u ja rá gua n'da ran 'yoh_u ní huti ra Saulo, nε bi 'yεn'_u:

—Gui jamansu ts'_u ma cotogähe, bi t'εmp'a. ⁵⁹ Nε nu'b_u gätho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Oja, bi 'yεmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyanga ma te ya.

⁶⁰ Nε bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yεna:

—Ma Hmu i, o guí _urpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Nε nu'b_u mi man na, bi du b_uya.

8

Nu ra Saulo bi un ran _unbi y_u 'yεc'yεi

¹⁻³ Nε nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhb_u _u bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu ran _unbi ra Esteban, nu y_u 'yεc'yεi mi 'b_up_u Jerusalén bi mba ma _ucp_i. Nε x_un ngu _u bi mba b_u mi'da y_u hnini b_u ra häi Judea, nεp_u ra häi Samaria, pε bi gop_u _u 'dε'mayoho yá 'bäih_u ra Cristo. Nε 'da'_u y_u 'yεc'yεi bi 'yäh ra Esteban, nε εmme bin

zoni nangue'a. Nu ra Saulo εmme madi _ucp_a y_u 'yεc'yεi, nε mi c_urp_u ja y_u ngu mi six y_un 'yoh_u nε y_u xisu, nε bi got'a fädi.

I hman ran ho ma'da'yo nub_u ra häi Samaria

⁴ Pε nu'_u bi 'dagui, bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo b_u n'danni ním pa. ⁵ Nu'a ra Felipe bi mba b_u ja n'da ra hnini ra häi Samaria, nε bi xih y_u ja'i nangue ra Cristo. ⁶ Gätho y_u ja'i bi 'yømanho 'bε'a bi man na ra Felipe 'b_u mi nu y_un t'øt'e nuixte bi 'yøt'a. ⁷ Nguetho x_un ngu y_u ja'i bi hyønba thi y_u zithu, nε nts'edi bi mba 'b_u mí bøn'_u. Nε nu'_u mí 'uε'ts' yá ja'i nε'_u y_u dogua gätho bi zä. ⁸ Janangue'a εmme bin ja ran johya b_u ja ra hnini.

⁹ Nε mí 'b_up_u n'da ran 'yoh_u í Simón, mi øt' ran thäte, nε nu'_u y_u mεngu Samaria madi hyonya thoho. Nu ra Simón min ndep y_u ja'i da bεni jase rá ts'edi. ¹⁰ Nε gätho na ngu'_u, y_u t'ähni nε y_u d_uc'yεi, nu'b_u mi 'yø'_u 'bε'a bi man a, bi 'yεna:

—Nuna ran 'yoh_u na, ja ra ts'edi tengu Oja, εn y_u ja'i.

¹¹ Nu'_u mi numansu ra Simón nguetho nya'a thoho mi häte. Nε bi hyonya thoho _u 'bε'a bi 'yøt'a. ¹² Pε nu y_u ja'i bi 'yεc'yεi 'bε'a bi man'a ra Felipe nu'b_u mí ma ra Hogamhma 'bεp_u ní manda rá ts'edi Oja, ngue bi ma nangue ra Jesús. Nε bi mba ma xixyabi y_un 'yoh_u nε y_u xisu. ¹³ Nε'a ra Simón εna bi

'yεc'yεi, nε nu'b_u mίν xixy_α, bi den'na ra Felipe. Nε nu'b_u mίν nu y_u hmεpya nε y_un t'ot'e nuixte bi 'yot' ra Felipe, bi hyonya thoho ra Simón.

14 Nε nu'b_u mi 'yø'u yú 'bäih_u ra Cristo 'b_up_u Jerusalén gue bi 'yεc'yεi y_u mεngu Samaria, bi mbenp_u ra Pedro nε ra Xuua _u mi'da yú 'bäih_u ra Cristo. 15 Nu'b_u mi zøm b_u b_uya, bin y_uh_u Oj_α, bi 'y_äp rá ts'edi ngue da hy_un rá Hogand_uhi Oj_α y_u 'yεc'yεi 'b_up_u. 16 Nguetho hin ní zøh rá Hogand_uhi Oj_α b_u ja yú mb_ui _u, pε hønt'a nanguε rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixy_α _u. 17 Nu ra Pedro nε ra Xuua b_uya, bi gäs_upa yú 'yε yú y_u y_u 'yεc'yεi, nε bi hy_un rá Hogand_uhi Oj_α b_uya.

18 Pε nu ra Simón, nu'b_u mi nu bi hy_un rá Hogand_uhi Oj_α _u bi g_äx yú 'yε yú 'bäih_u ra Cristo, bi 'yut ra mbeti b_uya. 19 Bi 'yεmbi:

—Dami 'dac ma ts'edi gue hønt'a to'o ga c_äx ma 'yε da hy_un rá Hogand_uhi Oj_α tengu guí øt'ui, ma gá jut'au, bi 'yεna.

20 Pε nu ra Pedro bi 'yεmbi:

—Di jua Oj_α ni mbeti, nε'e, nguetho guím bεni nanguε ra mbeti sä guí t_än'a 'bε'a di un Oj_α. 21 Nguetho hinga gue'e ga comhb_u na ra 'bεfi, mf_ädi ya him mahoqui ni mb_ui b_u ja rá hmi Oj_α. 22 Dami p_äh ni mb_ui nanguε ran ts'o. Dami 'y_äp rá punbi ra Hmu, nε da zä di pun'na'i nanguε ran ts'o gá bεni. 23 Nguetho dí p_ädi εmme ja ran ts'eya ni mb_ui, nε

εmme x_un ngu ran ts'o ja ni mb_ui guím bεni.

24 Nu ra Simón bi d_äti:

—Nu'au, gui 'y_ähmi ts'_u rá ts'edi ra Hmu nanguεcä, ngue hin gan nugä a guí mammi, bi 'yεmp'_u.

25 Nu'b_u mim 'b_u'i ts'_u b_u ra Xuua nε ra Pedro, nε xí mamp'a r_äm hma ra Hmu mahεts'i, bi mbeng b_u Jerusalén. Pε him 'bex bi zøm b_u, nε m'bet'o g_ätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo b_u bi thogui.

Nu ra Felipe nε ra mεngu Etiópia

26 Nu'a n'da r_äm 'behni Oj_α mahεts'i bi zøm b_u bí 'b_u'a ra Felipe, nε bi 'yεmbi:

—Ní mba 'danguadi guεp_u bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bøm b_u Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba b_u ra huenhäi na, bi 'yεmp'a r_äm 'behni Oj_α.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba b_u. Bi nu, i 'yo b_u 'yu n'da ran 'yoh_u x_un hεts'i rá 'bεfi, di jamansup rá mbeti ra xuts'ut'abi Candace b_u ra häi Etiópia. Jananguε'a i t'εmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui. 28 Nu'a xpí mbeng b_u Jerusalén guεp_u bá th_ände Oj_α. 29 Nu rá Hogand_uhi Oj_α bi 'yεmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui s_u'a ran 'yoh_u i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih p_uya nε bi z_ädi. Nu'b_u mí zøm b_u, bi 'yøde gue mi neh ra søcu_α ran 'yoh_u, gue rá søcu_α ra Isaías rá pøngahy_α Oj_α. Ra Felipe bi 'y_än b_uya:

—Ha guí p̄adi 'bɛ'a nam
bøn'a ra s̄ocuaɣ gadín xäh ya.

³¹ Bi d̄a'a ran 'yohu:

—Hague dán zä ga p̄acä
nu'b̄u njon da xängui.

Nɛ bi xih ra Felipe da
ndets'e din hȳummi b̄u.

³² Nɛ nu'a ra s̄ocuaɣ madin
xäh ran 'yohu mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohu tengu
n'da ra d̄ɛ'yo i ts'its'i
ngue da hyo.

Nɛ tengu n'da ra t'udɛ'yo
nu'b̄u i ɣp̄ra rá x̄ingu,
hin di c'uɛɛɛ,

nɛ ngutho a ran 'yohu hin din
ȳ.

³³ Nɛ nu'b̄u mín nu ran ɯnbi,
njom bi ȳani, njom bi
mbäts'i.

Nɛ njon da zä da ma hangu da
denni,

ngutho bi th̄acua rá te ua ja
ra ximhäi.

Gue'a bi man ra s̄ocuaɣ bi nu
ran 'yohu.

³⁴ Nu ran 'yohu b̄uya bi
'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ɯ to'o nín
'yohu na da nu ran ɯnbi,
uague guesɛ na ra p̄ongahȳa
bi nu, uague n'dan'yo, bi
'yɛmbi.

³⁵ Nu'a ra Felipe b̄uya, bi
d̄u'mi bi ma 'bɛ'a nam bøn'a
ra s̄ocuaɣ nub̄u madín xäh na
ran 'yohu, nɛ bi xifi nanguie
ra Jesús bi t'ørpa na im man
ra s̄ocuaɣ, nɛ bi thoqui bi xifi
x̄un ho. ³⁶ Nɛ nu'b̄u mí z̄om b̄u
po ra dehe, nu'a ran 'yohu bi
'yɛmp'a ra Felipe:

—Ha hin da zä dan xixyagä
'b̄u, nɛ po ua ra dehe ya, bi
'yɛn'a.

³⁷ Bi d̄a'a ra Felipe:

—Da zä, nu'b̄u guí ɛc'yɛi a dí
xi'i nanguie ra Jesús, gue gätho
ni mb̄ui.

Bi d̄a'a ran 'yohu:

—Dí ɛc'yɛi gue gue'a ra Je-
sucristo rá Ts'unt'ɯ Oj̄a a.

³⁸ Nɛ bi säyabi rá carro b̄uya.

Nɛ bi ḡap̄u ja ra carro nɛ bi
mba b̄u mí po ra dehe. Nu

ra Felipe b̄uya bi 'yørpa ran
xixȳa a ran 'yohu. ³⁹ Nɛ nu'b̄u

mí b̄oxp̄u mí po ra dehe, 'dah-
mantho bi 'berp̄u ra Felipe

gue bi zix rá Hogand̄ahi Oj̄a.

Nɛ nu ra m̄engu Etiopía him
man'dand̄i bi nu'a. Nɛ nu'b̄u

mí thogui, bin johya rá mb̄ui.

⁴⁰ Pɛ nu ra Felipe ní n̄equi
mahøn'a b̄u ra hnini Azoto.

Nɛ nu'b̄u mambá thop̄u ja
yɯ hnini, bi mam b̄u ran ho
ma'da'yo asta gue'b̄u mí z̄om
b̄u ja ra hnini Cesarea.

9

*Nu'a ra Saulo bi p̄äh rán
'yomfɛni*

¹ Pɛ nu'a ra Saulo mim
man ȳan ɯcuate, nɛ ran d̄ate
nanguie yɯ 'yɛc'yɛi, gätho ná
'yot'a bi 'yot' ra Felipe. Nɛ bi
mba b̄u bí 'b̄uh ra hmumbäjä.

² Nɛ bi 'yäp̄ ra s̄ocuaɣ ngue
ran t'ɛdi da mba b̄u ja ȳu nija

yɯ judío nub̄u ra hnini Dam-
asco. Nɛ nu'b̄u 'bo'o da d̄im b̄u

gue i t̄en ra Cristo, ogue ran
'yohu ogue ra xisu, da bent'i

nɛ da zixp̄u Jerusalén nthu't'i
din ofädi b̄u. ³ Nɛ nu'b̄u mí

mba b̄u 'yu, mí ts'ɯtho da
z̄om b̄u Damasco, 'bex bí 'yɛh

mahɛts'i n'da ra nyot'i ɛmme
bi hyärp̄u i 'bä'a ra Saulo. ⁴ Bi

d̄ang b̄u häi ra Saulo b̄uya, nɛ
bi 'yot'a n'da ra nde bi 'yɛna:

—Saulo, Saulo, hanja gñi ñgui.

⁵ Bi ña'a ra Saulo:

—To'o i, gra Hmu.

Nu ra Hmu bi ña'a:

—Nugä dra Jesús, guecä gadí ñgui, ñe xñ hxi guí øt'e tengu n'da ra mbñdñi i pa ma sñni ra t'o ndepe dim pefi xñ ho, ñe i ñete thoho.

⁶ Nu'a ra Saulo emme bin su ñe bi fet'i, bi 'yena:

—Ma Hmu, 'be'a guín nde ga øt'ä.

Nu ra Hmu bi 'yembi:

—Dami ndants'i gui mba bñ ja ra hnini, nubñ, da si'i 'be'a gui 'yøt'e, bi t'embi.

⁷ Ñe nu'ñ gätho mín 'yohñ him mi sä din yä nguetho bin su. Nu'ñ mí øh ra nde pñ him min nu to'o min yä.

⁸ Nu'bñ mi ndants'a ra Saulo bi zøt' rá dá pñ him mi nu, mi xädä thoho. Nu'ñ mín 'yohñ bi bentpa rá 'yñ bi zixpñ Damasco. ⁹ Ñe hyupa bám 'bñpñ, ñe mi xädä, ñe him mi sihmñ, xing ra dehe mi si.

¹⁰ Ñe mi 'bñpñ Damasco n'da ra 'yñc'yñi rá thuhu ra Ananías. Nu ra Hmu mahçts'i bin 'yuse bñ ñe bi zofu tengu'bñ bin 'uñ.

—Ananías, bi 'yembi.

Nu ra Ananías bi ña'ði:

—Dí 'bñcä ua gra Hmu.

¹¹ Nu ra Hmu bi 'yemp'a:

—Dami ndants'i gui mba bñ ja ra 'yu t'embi xñ juñi, ñe gui hyom bñ n'da ran 'yohñ ra Saulo, ra mñgu Tarso, i 'bñpñ ja rá ngu ra Judas. Nuya in zocä ya. ¹² Ñe'a ra Saulo in nu tengu'bñ ra t'ñ ñgue guí mba bñ ñe guí cäx ni 'yñ, ñe da

nu ran ñequi mahøn'a, bi 'yñ Ojã.

¹³ Bi ña'a ra Ananías:

—Ma Hmu i, xñ ngu yñ jã'i bi xiqui 'be'a øt'na ra Saulo, xñ ngu yñ ts'o xñ 'yørpa yñ 'yñc'yñi 'bñpñ Jerusalén.

¹⁴ Ñe nuna bá äp rán t'ñdi yñ hmumbäjä da bent'i ñe da got'a fädi gätho to'o da ndøn'na ni thuhu, bi 'yena.

¹⁵ Pñ nu'a ra Hmu bi xi'a ra Ananías:

—Ní mbahma nguetho dá huahndä da ma nanguecä bñ 'bñ'ñ hing yñ judío, ñe yñ hmuts'ñt'abi, ñe yñ jã'i israel ñgue yñ judío. ¹⁶ Ñe ga xifi xñ ngu yñ ññbi da nu nanguecä, go bi 'yñ Ojã.

¹⁷ Bi mba ra Ananías bñya, ñe nu'bñ mi yñpñ ja ra ngu, bi gäx rá 'yñ rá yä ra Saulo ñe bi 'yembi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu bñ 'yu 'bñ guá çñ, bá pñcä ua ya gue di ja i da xoh ni dá. Ñe di ja i gui hyä ra ts'edi xñ ho ñague rá Hogandñi Ojã gan 'youi, bi 'yena.

¹⁸ Ñe 'bex bi hyø'ñ mi comba yá dá tengu ra xihua. Ñe 'bex bi hyand ran ñequi yá dá ra Saulo, 'bex bi ndants' pñya ñe bin xixyã. ¹⁹ Ñe nubñya, bin sihmñ ñe bi zac mahøn'a rá jã'i. Ñe bám 'bñ'i ts'ñ bñ bí 'bñ'i 'da yñ 'yñc'yñi bñ ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam bñ rá m Hman Ojã bñ Damasco

²⁰ Ñe nu ra Saulo bñya 'bex bi dñ'mi bá mam bñ rá m Hman Ojã bñ ja yá niñã yñ judío. Ñe bi xifi gue nu

ra Jesús rá Ts'ant'u Oja a.
 21 Gätho mi øde bi hyonya
 thoho ne bi 'yena:

—Ha hinga guehna ran
 'yohu na mi cot'a fädi gätho mi
 ndønba rá thuhu ra Jesús bu
 Jerusalén. Ne ha him bá εcua
 ngubu da 'yøt'e, ne da zits'i
 nthu't'i bu 'buh yu hmumbäjä,
 bin 'yemp'u.

22 Pe nu ra Saulo man'da bi
 hya ra ts'edi bi ma xun ho.
 Ne nu yu judío 'buru Damasco
 nte mi sä da ma, nguetho bi
 xifi, nu 'be'a gätho män ts'änni
 da'yøt'a rá Thahni Oja gue ra
 Cristo, pe gue'a bi 'yøt'a ra
 Jesús, gueru bi 'yuti n'dat'a.

*Nu'a ra Saulo bi 'dagui, εna
 xtám bent yu judío*

23 Ne nu ra Saulo 'bu mím
 'buru nya'a ts'u yu pa, n'dat'a
 mí man'u yu judío hing yu
 'yεc'yεi, ngue da hyo. 24 Pe nu
 ra Saulo mi øde 'be'a mbεn'u
 yu judío. Nu'u mí fäh yá gox-
 thi bu ja ra ndehnini, gueru
 ma mbä't'i ra jado. Ma pa ne
 ra xui mí fäh yu goxthi ngue
 nde da hyo. 25 Pe nu yu 'yεc'yεi
 bi zix ra Saulo gue ra xui, í
 ca'ma n'da ra 'bøts'e bu thi bu
 ja ra jado ngue ma føt'e ra
 hnini. Gue'a í 'da'a.

*Ra Saulo 'buru ja ra hnini
 Jerusalén*

26 Nu'bu mí zøm bu
 Jerusalén ra Saulo, mím bεni
 gue xtín 'yohu yu 'yεc'yεi. Pe
 nu'u mín su'u ne him mí εc'yεi
 gue ra 'yεc'yεi ra Saulo. 27 Pe
 nu ra Bernabé bi zix'a ra
 Saulo gueru 'buh yá 'bäih ra
 Cristo. Ne bi xifi ngue bi nu
 ra Hmu bu 'yu, ne bin yaui ra

Hmu. Ne bi xifi bi hyut' ran
 zambu bu Damasco nu'bu
 mím ma nangué ra Jesús.
 28 Nu yu 'yεc'yεi bi zim buya,
 ne bin 'yohu bu Jerusalén.
 29 Ne nu ra Saulo bi hyut' ran
 zambu bi mamp'a rám Hman
 Oja nangué ra Jesús. Pe nu'u
 'da yá mijudíohu gue í ya ra
 nde ra griego, madin junthu
 ra Saulo, ne'u nde da hyo'u.
 30 Nu'bu mí 'yøh yu 'yεc'yεi gue
 nde da tho ra Saulo, bi zixru
 Cesarea ne bi mbεnru Tarso.

31 Nuya bin hε yán unbi
 yu 'yεc'yεi gätho ra häi Judea,
 ne ra häi Galilea ne ra häi
 Samaria. Ne bin te yá mbui
 nangué Oja. Bi numansu ra
 Hmu ne bi nu rám fäts'i rá
 Hogandahi Oja. Ne man'da
 xun ngu bi 'yεc'yεi.

Bi zä'a ra Eneas

32 Nu'a ra Pedro mí 'yo mi
 nu u yu 'yεc'yεi 'buru ja yu
 hnini, ne bi zøm bu ja ra hnini
 Lida gue da nu yu 'yεc'yεi
 'buru. 33 Ne bi dím bu n'da
 ran 'yohu ní hu Eneas, nhyato
 njeya xí 'yoi gue xun u, xín
 t'ε'ts' rá ja'i. 34 Nu ra Pedro bi
 'yemp'a:

—Eneas, da zä'i nangué ra
 Jesús, dami ndants'i pants' ni
 fidi, bi 'yεmbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas
 buya. 35 Ne gätho ngue 'buru
 Lida eru Sarón bi 'yεc'yεi ra
 Hmu 'bu mín nu'a bin ja, ne bi
 hyεε yá t'εc'yεi.

*Nu'a ra Dorcas bi dambεni
 'bu mi du*

36 Ne nu'u yu pa u, mí 'buru
 ja ra hnini Jope n'da ra xisu
 gue ra 'yεc'yεi, í Tabita, ne

í Dorcas ngue rá nde yu griego. Nuna ra xisu emme xun ngu ran huçcate mí ørpa yá mija'ih. ³⁷ Pε nuya bin zāman'u, nε bi du. Nu'bu mí 'berpa rá ja'i, bi jāxpū bí ja n'da ra t'ots'i magats'i. ³⁸ Nu ra hnini Lida mí hān bu Jope. Nu'bu mí 'yøh yu 'yεç'yεi, gue 'buru Lida ra Pedro, bi mbēhn'du yoho yun 'yohu gue ba ørpa ra ts'edi ba εhe. ³⁹ Nu ra Pedro buya 'bex bán 'yohu u. Nu'bu mí zøhø, 'bex bi ts'ixpu magats'i ja a ra cuarto gueru mí 'bā'u yu hyoya xisu mí zoni. Nε bi 'yut yá he xí t'ørpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'bu mí 'bāi. ⁴⁰ Pε nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømhbu ts'u n'da zu ora gātho ahu.

Nε bin danyahmu nε bin yaui Oja. Nε bi hyant'a gue bi du, bi 'yεmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yεmbi.

'Bex bi zøt' rá dā, nε nu'bu mín nu ra Pedro, bi hyudi.

⁴¹ Nu ra Pedro buya bi bentpa rá 'ye nε bi xots'i, bim 'bāi. 'Bex bi zohn'du yu 'yεç'yεi nε yu hyoya xisu buya:

—Dami nuhu na xí du, nε bi dambēni ya, bi 'yεmp'u.

⁴² Nu'bu mí 'yø'u gātho ra hnini Jope, xun ngu bi 'yεç'yεi ra Hmu. ⁴³ Nε nu ra Pedro xun ngu ts'u yu pa bá copu Jope, bām 'buru rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindani a.

10

Ra Pedro nε ra hmudofui Cornelio

¹ Mí 'buru n'da ran 'yohu í Cornelio, nubu ra hnini Cesareia. Gue nuna ran 'yohu im hmu nangue'u n'da munts'i yu dofui gue'a ní t'εmbi Italiano u. ² Nuna ra Cornelio madague'bu hing ra judío a, pε nu'a nε gātho 'buru rá ngu mi thānde Oja nε mí numansu a. Nzai mí un yun t'unni yu hyoya nε nzai min ya hu Oja. ³ N'da ra pa mbε hyunde, tengu'bu bi 'u'i 'bu mí nu n'da rām 'bēhni Oja mahets'i, bi yurpu ja ra cuarto mí 'bāi, bi zozo:

—Cornelio, bi 'yεmbi.

⁴ Nε nu'bu mí hyandi, bin su nε bi dādi:

—'Bε'a ma Hmu.

Nu ram 'bēhni bi 'yεmbi:

—Nu'a Oja im bēn'i, nε i ø'bu guí yaui, nε in nu Oja 'bu gdí un yun t'unni yu hyoya.

⁵ Nuya, guí pēhn'du 'da yun 'yohu bu Jope da dīm bu n'da gue ra Simón, nε guet'a ra Pedro a, nε gua pēnhua. ⁶ Nu'a ra Pedro i 'buhmbu n'da ran 'yohu í Simón gue ra hoca xindani a, nε i 'buru ndendeja. Nu'a da xi'a'i 'bε'a guí 'yøt'e, bi 'yεn'a rām 'bēhni Oja.

⁷ Nu'bu mí gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahets'i ram 'bēhni. Nu ra Cornelio buya bi zohni yoho yá 'yεhe nε n'da ra dofui ngue i numansu Oja, ngue rá 'yεhe a. ⁸ Nε nu'bu mí xifi gātho 'bε'a bi xih rām 'bēhni Oja mahets'i, bi mbēnpu Jope u buya.

⁹ Man'da pa buya mbε huxyadi nu'bu bá εpu 'yu yām 'bēhni ra Cornelio, hāntho Jope, nu ra Pedro bi ndexpu

thi b_u ja ra ze'ts'angu b_u mí 'b_ui, guerp_u din yaui Oj_a.
 10 Nu'a ra Pedro emme bin tumanthuhu, ne g_atho ní mba mahoqui ran ts'ihme, nu ra Pedro b_uya bi nu n'da ran t'uti, tengu'b_u bi 'u_i. 11 Ne bi nu nsoqui mahets'i, ne bá c_ai tengu n'da ra the'b_o't'e x_un ndoho gue mfent'i y_u ts'at'i. 12 Ne ba 'yo b_u ja ra 'b_o't'e hont'a go 'be'a má zu'u_e i ja goho y_u gua, ne y_u zate, ne y_u poz_u, ne y_u doja. 13 Nu ra Pedro bi 'y_o'a n'da ra nde, bi t'ɛmbi:

—Dami ndants'i gui hyo gue gui sa.

14 Bi d_a'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njam'b_u xtá sagä x_un ts'o, gue'a i man nin t'ɛdi hingui ho 'b_u ga sa.

15 Ne bi 'y_embi mahøn'a:

—'Yo guí ɛna hingui ho 'be'a dá sändä da ts'a, ngue g_atho dí hocä _u, bi 'y_emp'a ra nde.

16 Ná hyund_i bi sifi, bi ndex mahøn'a mahets'i ra 'b_o't'e. 17 Nu ra Pedro, nu'b_u g_atho madí hyonya thoho ne im b_eni 'be'a ní mba'a xí nu tengu ra t'_i, 'bex bi z_oh y_um 'behni ra Cornelio. Ne mí 'b_ap_u thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, ne xí 'y_änni hap_u ja'a ra ngu. 18 Nu'b_u mí z_om b_u, bi 'y_änni:

—Ha 'b_ucua ra Simón Pedro.

19 Ne g_atho nín 'yomf_eni ra Pedro 'be'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogand_ahi Oj_a bi 'y_embi:

—'B_up_u hyu y_un 'yoh_u i hon'i. 20 Dami ndants'i, gui

c_ai ne gui mbähä _u y_un 'yoh_u, gui tenni ne hin gan su, nguetho nugä bá penhdä _u, bi 'y_embi.

21 Nu ra Pedro b_uya bi g_ap_u mi 'b_ah y_un 'yoh_u gue bá penh ra Cornelio, ne bi xifi:

—Nugä guecä guí hongui. 'Be'a gní hyonj_u.

22 Bi d_a'a:

—Nu ra Cornelio ra ngarpa dof_ui bá p_encähe. Nu ra Cornelio n'da ra hocj_a'i gue i numansu Oj_a. Ne g_atho y_u judío i nd_omanho nangue'a. Ne n'da ram 'behni mahets'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba b_u rá ngu, ne da t'_omanho 'be'a g_atho gui xifi, bi 'y_en'_u.

23 Nu ra Pedro bi xifi da y_ur_u mbo ra ngu, bin oxp_u b_uya. Nu'b_u mi hyats'i bi mbähä ra Pedro. Ne'_u 'da y_u 'y_ec'y_ei mí 'b_up_u Jope bi mbähä.

24 Man'da pa b_uya bi z_om b_u ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni g_atho 'b_up_u ja rá ngu ne y_u amigo, ngue dim peti b_u ja rá ngu. G_atho i t_om'b_u. 25 Nu'b_u mí z_om b_u ja ra goxthi ra Pedro, bá p_on ra Cornelio, bi d_adi ne bin d_anyahmu bi d_ande. 26 P_e nu ra Pedro bi g_u'ts'i ne bi 'y_embi:

—Dami ndants'i nguetho nugä dran 'yoh_u thohogä tengutho i, bi 'y_ena.

27 Ne i yaui g_atho án y_ut'a mbo rá ngu. Ne bi nu x_un ngu xím peti b_u. 28 Nu ra Pedro bi 'y_emp'_u b_uya:

—Guí p_ahmb_u hin 'y_u man t'ɛdihe dy_u judíohe gue dan u_ans'h_u o gue ga c_uthe b_u ja ní ngumhb_u, nguetho hin

gyu judío ahu. Pɛ Ojɑ xu 'yurcagui gue xinga n'da yu jɑ'i ga ɛmhbe hin da zɑ dan yɑmanhohe, ogue ga ɛmfe hingui ho. ²⁹ Janangue'a nu'bu gmí zoncagui, bá ɛcɑ nɛ nte mán t'änni dá änni. Nuya dín nde ga pɑdi hanja gá zoncagui, bi 'yɛn'a.

³⁰ Nu ra Cornelio bi 'yɛm buya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabuya, dá ɛt' man ts'ihmɛ 'bu mán yɑgɑ'be Ojɑ, 'bex bi zø'a n'da ran 'yohu ua dí 'bui, mí he ra pahni di fexni. ³¹ Nɛ bi 'yɛngui: “Cornelio, Ojɑ bi 'yøde 'be'a gám ma nɛ bi nu yun t'unni gá un yu hyoya, nɛ im bɛn'a'i. ³² Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'buru Jope bu ja rá ngu ra Simón ra hoca xindani a, nɛ i ja rá ngu bu ndendejɑ. Nɛ nu'bu da zøcua gan yɑui,” ɛn'a ram 'bɛhni mahɛts'i 'bu min zoqui. ³³ Jananjabu dá zonh'na 'i nɛ xun ho guá ɛhe. Nuya gáthogáhe dí 'buhmbe ua ngue da nuje Ojɑ, ga øhmbe 'be'a gátho da xije Ojɑ, gue gui xije, ɛn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

³⁴ Nu ra Pedro bi 'yɛmp'u:

—Nugá dí pɑcɑ ya hingui huahna Ojɑ to'o da numanho gue'bu ra judío o hing ra judío. ³⁵ Nu Ojɑ da zini hont'a go nda'a ní nde i yɑ, ngue to'o gátho da numansu'a, nɛ to'o i øt' ran ho. ³⁶ Guí pɑhmbu ram hma bá pɛncáhe Ojɑ dyu israelgáhe, dyu judiogáhe, bi ma nangu ra Jesucristo, gue

nu'a di hocpa ní mbui n'da, guehna rá Hmuu gátho hont'a go 'be'a ní nde i yɑ. ³⁷ Nɛ guí pɑhmbu ram hma nangu ra Jesucristo bi hmam bu gátho ra hái Judea, bí mburu Galilea, gue'bu ya xí juah rá 'bɛfi ra Xuua Nxixyɑ gue bi ma di xixyɑba yu jɑ'i. ³⁸ Nɛ guí pɑhmbu Ojɑ bi un rá ts'ɛdi rá Hogandahi Ojɑ ra Jesús, ra mɛngu bu Nazaret. Nu ra Jesús hɔnbu go hapu bin 'yo mí øt' ran ho, nɛ gátho u mín 'yohu ra zĩthu bi hyonba thi ra zĩthu. Gátho bi 'yøt'u nguetho min 'youi Ojɑ. ³⁹ Nɛ nugáhe ma 'báigáhe a ra Jesús, dí mamhbe majuani, nguetho dá nuhe 'be'a gátho bi 'yøt' ra Jesús nubu ma háihe dyu judíohe, nɛru ma ngurpa hninihe Jerusalén. Nɛ m'bejua bi tho, bi guarpu ja ra pont'i. ⁴⁰ Pɛ Ojɑ bi xox'a ná hyupa, nɛ bi japi dá nugáhe xun ho. ⁴¹ Pɛ njom mi'da bi nu, hɔngdáhe gue xí huancáhe Ojɑ. Janangue dí mamhbe majuani, gue ya majuani dán sihmegáhe ra Jesús 'bu mi ndants' 'bu mi du. ⁴² Nɛ nu'a bi mbɛncáhe gue ga xihmbe yu jɑ'i nɛ ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Ojɑ da 'yørupa ran juanbi yu jɑ'i 'bui nɛ'u xun du. ⁴³ Nɛ guehna mím man'u gátho yú pɔngahyɑ Ojɑ, gue gátho to'o da 'yɛc'yɛi nangu ra Jesús, da hyan ra punbi nangu yú ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Pedro.

Nu'u hing yu judío bin t'un rá Hocandahi Ojɑ

⁴⁴ Nε i ya ra Pedro, 'bex bá εh rá Hogandahi Oja, gátho bi gohmbu ya ja'i i øh rá m hma ra Pedro. ⁴⁵ Nε nu'u ya judío min 'yohu ra Pedro madí hyonya thoho 'bu mí baði bin t'un rá Hogandahi Oja u hing ya judío. ⁴⁶ Nguetho bi 'yøde bin ya 'da ya nde hing yá ndese u, gue bi 'yεspa Oja 'bu mí ya. ⁴⁷ Nε bi 'yεn'a ra Pedro, bi 'yänni:

—Ha sä da mba ma hecpi ya 'bucua gue hin din xixya, ne ya xu hyan rá Hogandahi Oja tengukah, bi 'yεna.

⁴⁸ Nε bi ma di xixyabi nangué rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua buya bi 'yap ra mate ra Pedro da gohmbu bu mi'da ya pa.

11

Nu ra Pedro i xih ya 'yεc'yεi bu Jerusalén hague án zä bi 'yεc'yεi u hing ya judío

¹ Nε nu'u mi'da yá 'bäih u ra Cristo ne ya 'yεc'yεi bu ra häi Judea mí øde gue ya ja'i hing ya judío bi hyan rá m hman Oja. ² Pε nu'bu mí mbeng bu Judea ra Pedro, ne bi zøm bu Jerusalén, nu'u 'da ya judío ya 'yεc'yεi bu, bi zu'a ra Pedro. ³ Nu'u bi xi'a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—Hanja gá mba bu yá ngu ya ja'i ngue hing ya judío, ne gán sihmeh u.

⁴ Nu ra Pedro buya bi xifi 'be'a gátho xín ja, gue'bu mí du'mi bi xi Oja gue da zøm bu rá ngu ra Cornelio. Bi 'yεna:

⁵ —Mí 'bucä bu ra hnini Jope, ne mí ya gä'be Oja. Dá

nugä tengu'bu dá 'uj, bá çah mahεts'i tengu n'da ra the'bøt'e. Nε bá çai mfent'i goho yá ts'at'i, ne bi zøpu dí 'bui. ⁶ Nu'bu má handi dá nu hont'a go 'be'a má zu'uε 'bucua ja ra häi. Dá nu'u ja goho yá gua, ya zu'uε ne ya zate ne mi'da. Nε dá nu ya poz u ne ya doja. ⁷ Nε dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yεngui. ⁸ “Hin'na ma Hmu,” dá εmbi, “nguetho njam'bu dá sagä a man nin t'εdi ngue hin ga sahe.” ⁹ Pε nu ra nde mahεts'i bi xiqui mahøn'a: “Pε 'yo guí εna hingui ho 'be'a dí sändä da ts'a, ngue gátho dá hocä ya,” bi 'yεngä a ra nde. ¹⁰ Nhyundi bi 'yøt'e njabu, bi mba ra 'bøt'e bu mahεts'i buya. ¹¹ Nε 'bexque gue'a ra pa bi zøpu hyu yan 'yohu bu ja ra goxthi gueru dám 'bucä, gue yam 'behni bá ne xpu Cesarea, ne bi hyongui. ¹² Nε nu'a rá Hogandahi Oja bi xiqui ga tenni, ne nte mán t'änni ga änni. Nε 'bäcua ya 'dato ya 'yεc'yεi ngue dá mbähmbe. Nε dá cæthe bu ja rá ngu n'da ran 'yohu í Cornelio. ¹³ Nε nu'a bi xije gue bi nu n'da rá m 'behni Oja mahεts'i mí 'bäpu ja rá ngu, gue bi xifi da mænpu ja ra hnini Jope 'da yan 'yohu, da 'yänni nanguecä. ¹⁴ Nε bi xifi gue ga xifi hague dán zä dim pøhø, ne'u 'bupu rá ngu. ¹⁵ Nε nu'bu mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá du'mi dá zocä buya. Nε nu'bu má du'mi dá mangä, nu rá Hogandahi

Ojā bá ɛhe ne bi gohmbu u mí 'bap̄u buya, tengutho bi 'yørcahu rá mb̄udi thoho. ¹⁶ Ne nub̄uya dá b̄engä rá m hma ra Hmu Jesús nu'b̄u mim ma: “Nu ra Xuua bi xixyā ah̄u ra dehe, pe nugä ga 'da ah̄u rá Hogand̄ahi Ojā,” bi 'ȳengähe ra Jesús, bi 'ȳen'a ra Pedro.

¹⁷ Ne x̄o bi 'ȳena:

—Nu'b̄u n'dat'a ran t'unni bi un Ojā u, tengutho bi 'daj̄u 'b̄u ya xtá ɛc'ȳeih̄u ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga serpä a in nde da 'ȳot' Ojā, bi 'ȳen'a ra Pedro.

¹⁸ Nu'b̄u mí 'ȳo'u yu 'ȳɛc'ȳei 'b̄up̄u Jerusalén 'b̄e'a bi man ra Pedro, him mam bi zai pe bi 'ȳɛspa Ojā, ne bi 'ȳen'u:

—A, njab̄u øt Ojā 'b̄u, gue ne'u yu j̄a'i hing yu judío di japi di p̄ah ȳn 'yomf̄eni nangue yá ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temaz̄ai u, bi 'ȳen'u.

Nu yu 'ȳɛc'ȳei dim peti bu Antioquía

¹⁹ Nu'u 'da yu 'ȳɛc'ȳei ngue bi nu ran unbi bu Jerusalén 'b̄u mí mba ntho ra Esteban, bin 'uɛxt'u. Nu'u 'da bi mba bu n'danni yu häi Fenicia neɾu Chipre neɾu ja ra hnini Antioquía. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bu bim 'b̄u, pe h̄ont'u yá mijudío hu bi xifi. ²⁰ Pe nu'b̄u mí z̄om bu Antioquía 'da yu m̄engu bu Chipre neɾu Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangue ra Hmu Jesús. ²¹ Nu'u mí ja ra ts'edi x̄n ho nangue Ojā u, janangue'a x̄n ngu yu j̄a'i hing yu judío bi 'ȳɛc'ȳei, bi

hyɛɛ yá t'ɛc'ȳei, ne bi den'na ra Hmu.

²² Ne bi 'ȳo'u yu 'ȳɛc'ȳei 'b̄up̄u Jerusalén gue bi 'ȳɛc'ȳei u 'da hing yu judío bu Antioquía. Janangue'a bi m̄enɾu a ra Bernabé. ²³ Ne nu'b̄u mí z̄om bu, bi nu ngue i nu rá mate Ojā yu j̄a'i i 'b̄up̄u. Bin johya rá mb̄u ra Bernabé buya, ne bi zofu, bi xifi hin da hyegui, pe din 'yomanho bu ja rá 'yu Ojā, ne da 'yørpa rá 'b̄efi Ojā ngue ḡätho yá mb̄u. ²⁴ Nuna ra Bernabé n'da ra hocj̄a'i na, ne mí h̄a rá ts'edi x̄n ho rá mb̄u nangue rá Hogand̄ahi Ojā in 'youi, ne mí ɛc'ȳei x̄n ho. Janangue'a x̄n ngu mi'da yu j̄a'i bi 'ȳɛc'ȳei ra Hmu.

²⁵ Nub̄uya, bá p̄om bu ra Bernabé, bi mba bu Tarso bi hyom bu ra Saulo. Ne nu'b̄u mí d̄ini, bi zixɾu Antioquía. ²⁶ Ne n'daj̄eya b̄am 'b̄uhmi bu, ne mí pa bu ja ram peti ne bi x̄nbi x̄n ngu yu j̄a'i. Gueɾu ra mb̄u bi t'ɛmbi yu cristiano u yu 'ȳɛc'ȳei, gue mí nde da ma, i ten ra Cristo u.

²⁷ Nu'u yu pa u, bá neɾu Jerusalén 'da yu p̄ongahyā, bi mba bu Antioquía. ²⁸ Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'b̄ap̄u madim peti yu 'ȳɛc'ȳei, ne bi ma con rá ts'edi rá Hogand̄ahi Ojā. Bi ma gue din ja ra thuhu ḡätho ra ximhäi. Ne nuna bin ja 'b̄u mim hmuts'ut'abi bu Roma a ra Claudio. ²⁹ Ne nu'b̄u mín ja ra thuhu, nu'u yu 'ȳɛc'ȳei bu Antioquía bi z̄anni hangu na ngu ts'u ra mb̄eti da b̄adi n'da ngu n'da, gue da 'benpa u yá mí 'ȳɛc'ȳeih̄u 'b̄up̄u ra

häi Judea, ngue da mbäx'i ts'u. ³⁰ Nε ngubü bi 'yøt'e, bi mbεnpa ra mbeti u yú ngärpi yu 'yεc'yεi bε Judea, bi hyäx'a ra Bernabé nε ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo nε bi mba mfent'i ra Pedro

¹ Nu'u yu pa u, nu ra ts'ut'abi Herodes bi manda da mba mfent'i yu 'yεc'yεi, bi du'mi di unba u. ² Nε bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohü ra Xuua, ra juai í tho a. ³ Nu'bü mi bäh ra Herodes gue i numanho yu judío hing yu 'yεc'yεi gue bi hyo ra Jacobo, bi bent'a ra Pedro, nε bin theui n'da ra dāmpeti mí sänba Ojä u yu israel, t'εmbi dābaxjua. ⁴ Janangue'a him 'bex bi tho ra Pedro, pε bi jot'a fädi. Nε bi manda 'de'ma 'dato yú dofui ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cut'i. Mím bεn'a ra Herodes xtán zixpü 'büh yu jä'i, mí εna xtá hyo bε 'bü mí gua'a ram peti ran dābaxjua. ⁵ Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bädi xñn ho bε ja ra fädi, pε nu yú mi 'yεc'yεihü bim peti, nε εmmε bin yähü Ojä nangue ra Pedro.

Ojä bi gñc'a ra Pedro nu'bü mí ofädi

⁶ Nu ra xui a gue mi εn'a ra Herodes xtán gñc 'bü mí hyats'i, nu ra Pedro mi cāt'inde yoho yu dofui, nε nu'a, nthu't'i yoho yu cadena, nε bin äha. Nε xø mí 'bäpü mi'da yu dofui bε ja rá goxthi ra fädi. ⁷ N'dahmantho bi

zøpü 'büh ra Pedro n'da rám 'behni ra Hmu mahεts'i. Nε bi nεcpü mbo ra fädi. Nu ram 'behni bi 'yänba rá hyo ra Pedro, bi 'yä'a, nε bi 'yεmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yεmbi.

Nu yu cadena bi xosε gue'a mán thu't'i rá 'yε. ⁸ Nε nu ram 'behni bi 'yεmp'a mahøn'a:

—Dami tüt' ni ngüt'i nε gui 'yüt' ni thixfani.

Nu ra Pedro bi 'yøt'e tengu bi si'a. Nε xø bi 'yεmbi:

—Hye ni dāpahni nε gui tengu.

⁹ Nu ra Pedro bi dεn'na ram 'behni, bi bøm büya. Pε him mí pā 'bü majuāni gue'a rám 'behni Ojä bi zits'i, uague tengu'bü bi 'uitho. ¹⁰ Nε nu'bü mi thopü bí 'bäh rá mbädi yu mbädi, nε bi thopü ná yoho 'bäh yu mbädi, bi zøm bε bí ja ra jut'it'εgui bε ja ra 'yu ní mba bε hnini. Bi xosε ra jut'i nε bi bøm büya. Nε nu'bü min 'yo bε 'yu, bi 'ue'a rám 'behni Ojä, bi ts'o'a ra Pedro büya. ¹¹ Nu'a ra Pedro, nu'bü mi bādi 'be'a gätho bin ja, ngue majuāni nε hing ra t'j, bi 'yεnse:

—Dí pāsegä ya gue ra Hmu mahεts'i bá pēhna n'da rám 'behni, nε bá jugä bε ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, nε bi yängä nangue 'be'a nde xtá 'yørcä ma mijudíohe, bi' yεnse ra Pedro.

¹² Nε nu'bü mín 'yomfēni ts'u, bi mba bε ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, nε xñn ngu madím peti bε, i yähü Ojä nangue ra Pedro. ¹³ Nε nu'bü madí jät

ra jut'i b_u thi ja ra mbä't'i, bi mba b_u n'da ra hmute, ra 'yε_hε, í Rode, gue da bādi to'o i 'bāp_u. ¹⁴ Nε nu'b_u mí 'yōrpa rá nde ra Pedro, bi bādi to'o, nε ε_{mm}ε madí johya. Pε him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi y_u jā'i 'bāp_u, gue 'bāp_u ra Pedro b_u ja ra goxthi. ¹⁵ Nu y_u jā'i bi 'yεmbi:

—Guí häte.

Pε nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Nε nu'a bi ma:

—Gue'a rán dāhi a.

¹⁶ Pε nu ra Pedro bi thoc thoho di jät ra jut'i, nε nu'b_u mi xocpi nε bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho _u.

¹⁷ Pε nu'a ra Pedro bi uānba rá 'yε, ndepe din hε. Nε bi xifi ha án zā bi gūcp_u ja ra fādi ra Hmu. Nε bi 'yεmp' _u y_u jā'i:

—Dami xihmb_u a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, nε' _u mi'da y_u 'yεc'yεi 'bε'a bin ja, bi 'yεna.

Nε bi bōn'a ra Pedro bi mba n'danni.

¹⁸ Nu'b_u mi hyats'i, ε_{mm}ε bin ja ran cui, gue'da xnin 'yānthoho y_u dof_ui, nguetho him bi bādi 'bε'a bin ja ra Pedro. ¹⁹ Nε nu ra Herodes bi manda dí honi pε him bá th_uni. Nε nub_uya bi 'yān'd_u y_u mbāngoxthi Hague bin ja, nε bi manda ngue da tho' _u b_uya. M'bεjua bi bōn'a ra Herodes ra häi Judea, bi mba b_u ja ra hnini Cesarea, nε bām 'bāp_u.

Bi du a ra Herodes

²⁰ Nε nu ra Herodes ε_{mm}ε mí numan' _u y_u jā'i 'bāp_u ra hnini Tiro nεp_u Sidón. Pε

nu y_u jā'i bim pεti, pε m'bet'o bin amigoh_u ra Blasto, rá_m fäts'iu_i ra ts'ut'abi Herodes. Nε bi sih ra Blasto din hoc-pah_u a ra Herodes, nguetho jatho dí nεxp_u 'bε'a da zi y_u jā'i b_u bí ja rá häi ra Herodes. ²¹ Janangue'a bi zān man'da ra pa b_uya, nu y_u jā'i bim pεti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni ε_{mm}ε x_un ho, nε bi hyup_u ja rá mεxa, nε bin hōt'ahyā. ²² Nε ε_{mm}ε bi mbahni y_u jā'i nε bi 'yεn' _u:

—Hing rá nde n'da ran 'yoh_u b_u na yā n_u, pεgue rá nde n'da ra oja, sä εn' _u.

²³ 'Dahmantho n'da rá_m 'behni Oja mahεts'i bi japi 'bex bin zāman' _u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yεspa Oja. 'Bex bi nεqui y_u zu'uε mbo rá foho, bi du b_uya.

²⁴ Pε nu rá_m Hman Oja bi thoqui bi hma, gātho b_u n'danni bi 'yōh rá_m Hman Oja y_u jā'i.

²⁵ Nu ra Bernabé nε ra Saulo, nu'b_u mi guah y_u 'bεfi, gue bi sifi da hyāx ra mbeti b_u Jerusalén, bá peng b_uya, bán 'yoh_u ra Xuua Marcos, bi zōp_u Antioquia mahōn'a.

13

Nu ra Bernabé nε ra Saulo bi dūmp' y_u 'bεfi ngue bi mamp rá_m hman Oja b_u n'danni y_u häi

¹ Nub_u ra hnini Antioquia mi 'bāp_u y_u 'yεc'yεi ngue nzāi dim pεti. 'Da' _u y_u pōngahyā, nε 'da' _u y_u xānbate. Mí 'bāp_u ra Bernabé, nε Simón t'εmbi ra Negro, nε ra Lucio ra mεngu

b_u Cirene. Ne mí 'b_up_u ra Manaén, nu'a 'darp_u bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, ne mí 'b_up_u ra Saulo. ² N'da ra pa nu'b_u mí 'yot' ram peti _u, ne mí ε't' yán ts'ihme, ne nu'a rá Hogandāhi Ojā bi 'yεmp'a:

—Dami 'uej_u ya yoho y_un 'yoh_u, ra Bernabé ne ra Saulo, nguetho xtá huanhdā _u da 'yot' ra 'be fi dá xifi, bi 'yεmbi.

³ Nu'b_u mí 'ye't' yán ts'ihme mahøn'a, bi 'yāp rām fāts'i Ojā 'b_u mí dospa rá yā ra Bernabé ne ra Saulo.

Bin 'yεhmb_u b_uya:

—Ojā da zix ah_u, bi 'yεmbi.

Nu' u bi 'behni bi mam b_u rām Hman Ojā b_u Chipre

⁴ Nub_uya nu rá Hogandāhi Ojā bi zix'a ra Bernabé ne ra Saulo, bi mba b_u ra hnini Seleucia. Nu'b_u mí ne xp_u, bi hyu ra barco, bi mba b_u ra häi Chipre, ra t'uhäi i ja b_u made rá dejā. ⁵ Ne nu'b_u mi zøm b_u ra hnini Salamina, bi mam b_u rām Hman Ojā b_u ja yú nijā y_u judío. Ne ra Xuua Marcos mín 'yoh_u ne bim fāxp_u. ⁶ Nu'b_u mi thop_u gātho ra häi Chipre, bi zøm b_u ja yú hyodi ra hnini Pafos. Ne bin tīmhb_u n'da ra judío gue ra bādi, εna rá pøngahyā Ojā pεgue ra hyāte a, nu rá thuhu í Barjesús. ⁷ Nu'a mín 'youi b_u ja rá 'be fi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi b_u. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yoh_u εmme mí ja rán 'yomfēni x_un ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé ne ra Saulo nguetho nde da 'yøh rām Hman Ojā. ⁸ Pε nu ra bādi Barjesús, n'dat'a ra

Elimas, bi 'y_ut'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yεc'yēi a i sifi, ne bin junth_u a ra Bernabé ne ra Saulo. ⁹ Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi x_un ngu ra ts'edi nangue rá Hogandāhi Ojā a, εmme bi hyεt'a ran 'yoh_u ngue ra bādi. ¹⁰ Ne bi 'yεmp'a:

—Nu'i gra ndøhyāte εmme guín 'youi gātho 'be'a x_un ts'o. Nu'i gra ts'unt' u i ra dāmants'o. Nu'i gadī _ucuā _u gātho x_un ho. Ha njām'b_u gui 'ye'ts'a gní xih y_u ja'i hingui ho 'b_u da den Ojā. ¹¹ Nuya da 'yot'a'i ran _unbi ra Hmu mahεts'i. Gan xädā gue hin da zā gui nu ran nequi 'da y_u pa, bi 'yεmp'a ra Pablo.

'Bex bin xädā, bi gā 'bexui rá dā, ne bi hyoni to'o da g_urpa rá 'ye'a b_uya. ¹² Nu'b_u mí nu'a ra ts'ut'abi 'be'a bin ja, bi hyonya thoho, 'bex bi 'yεc'yēi b_uya, nguetho ya bi bādi majuāni a rán xādi ra Hmu mahεts'i ngue mím man'a ra Pablo.

Ra Pablo ne ra Bernabé nub_u ra hnini Antioquia, gue ra häi Pisidia

¹³ Nu ra Pablo ne' u mín 'yoh_u bi hyu ra barco, bi ne xp_u Pafos ne bi zøm b_u Perge b_u ja ra häi Panfilia. Pε nu ra Xuua Marcos bá ε'a, bá sotho _u mín 'yoh_u, ne bá peng mahøn'a b_u Jerusalén. ¹⁴ Nu ra Pablo ne'a ra Bernabé mín 'youi, bi ne xp_u Perge bi mba b_u man'da ra hnini Antioquia b_u ra häi Pisidia. Ne nu'b_u mi zøn ra pa ran säya, bi y_urp_u ja rá nijā y_u judío ne bi hyup_u _u. ¹⁵ Nu'b_u mi gua'a

man'u 'bapɥ, ngue rá sɔcuɔ yán t'ɛdi yɥ judío ne rá sɔcuɔ yɥ pɔngahya, nu'u di jamansu bu ja ra nija bi xi'a ra Pablo ne ra Bernabé:

—N'yohɥ aui, nu'bu ja aui ts'u n'da ran zofo, dami xije ts'u.

16 Bi ndants'a ra Pablo buya, bim 'bái, bi uɔn rá 'yɛ ngue ndepe da 'yøh yɥ ja'i, ne bi 'yɛmbi:

—N'yohɥ ahɥ ma mi'israelhɥ, ne gátho ahɥ guín numansuhɥ Oja, dami 'yøhmbɥ ya.

17 Nu'a Oja gue dí tɛnhdu dyɥ israelhɥ, bi huan'dɥ mam bombøtahɥ ne bi japi bin xɔndi xɥn ngu nu'bu mí 'bapɥ ra häi Egipto, ne mí 'bapɥ tengu yɥ n'dan'yo ja'i. Ne nu Oja buya bá jɥc'u nangue rá ts'ɛdi bu mi 'búi. 18 Ne madague'a him madí dɔp Oja yú mbúi ɥ 'bu min 'yo mbe nyote njɛya bu ma'ueni ɥ, pɛ guehma bin ja rá yembúi Oja.

19 Ne bi un'na ra häi Canaán ɥ ma mi'israelhɥ gue di manda zɛhɛ, 'bu mí jua'a bi hyo'u yoto yɥ nde xmi 'bapɥ. Ne bin zɔm bu ma mi'israelhɥ buya. 20 Nu Oja buya bi japi bim 'buh yú ze'mi, ne goho ciɛnto ne yote ma'dɛt'a njɛya madí manda ma mi'israelhɥ, asta gue'bu go mí m 'buh ra pɔngahya Samuel. 21 M'bejua bi ndese yɥ ja'i n'da ra hmuts'ut'abi di manda ɥ. Ne bi jap Oja a ra Saúl dim hmuts'ut'abi buya. Nu ra Saúl, rá ta a ra Cis, gue rá m bombøta ra Benjamín mí 'buh maya'bu. Ne nu'a ra Saúl bim hmuts'ut'abi yote njɛya. 22 Nu'bu mi 'uec Oja

ra Saúl buya, bi japi bim hmuts'ut'abi ra David. Ne mi man Oja, bi 'yɛna: “Nuna ra David, rá ts'unt'u a ra Isaí, ɛmmɛ dín numanho, nguetho da 'yørca a ma pähä ne 'be'a gátho dín nde,” bi 'yɛn Oja, bi 'yɛn'a ra Pablo 'bu mín zo'u yú mijudíohɥ bu ra hnini Antioquia, ra häi Pisidia.

23 Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yɛna:

—Ne gue'a ra David rá m bom'betɔ na ra Jesús gue bá pɛncahɥ Oja, ma pørpatehɥ dyɥ israelhɥ, dyɥ judíohɥ, tengu mí man Oja maya'bu.

24 Ya ma guepɥ di dɔmp'rá 'befi ra Jesús, nu ra Xuua mí xih ma mi'israelhɥ gue din xixya to'o gátho bi päh yú mbúi nangue yú ts'oqui.

25 Nu'bu mi ts'utho da du a ra Xuua, nu'a mí mam buya: “Nu'a gá bɛmhɥ gue guecä pɛ hinga guecä. Pɛ m'bejua ba ɛhɛ, ne hin dí sɔcä tengu a, nguetho ɛmmɛ xɥn hɛts'i rá ts'ɛdi a,” mí ɛn'a ra Xuua, bi 'yɛn'a ra Pablo.

26 Ne bi thoqui bi man ra Pablo, bi 'yɛna:

—Man 'yohɥ ahɥ, yám bom'betɔjɥ ra Abraham, ne mi'da ahɥ gue ne'ahɥ guí numansuhɥ Oja, guejɥ bá pɛncahɥ na rá m hma Oja, ne i ma hague dán zä di pøjɥ.

27 Pɛ nu ma mɛnguhɥ mí 'bapɥ Jerusalén, ne yú ngɥrpi ɥ, him mi paði gue gue'a ra Jesús mí o't' yɥ pɔngahya, madague'bu i hmam bu ja ma nijahɥ gátho yú pa ran säya. Janangue'a bi 'yørpa ra Jesús tengu mán t'o't'i 'bu mí yapi gue da hyo.

28 Nu ra Jesús nte min dupate, pε bi si'a ra Pilato gue di manda da tho. 29 Nε nu'bu mí 'yørpe 'be'a gátho mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja, nε m'bejua buya bi mba ma ca'mi bu ja ra pont'i, nε bi t'ägüi. 30 Pε nu Oja m'bejua ts'u bi xoxpu 'bu'u xun du. 31 Nε nu yan 'yohu mín 'yohu mam'bet'o a ra Jesús 'bu mí nεxpü ra häi Galilea, nε bi mba bu ra dahnini Jerusalén, nε guet'u i xih yu ja'i u ya.

32 Necä'be dí xi ahü ya nangué ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Oja u ma bötahü 'bu mí ma gue 'be'a majuani din ja. 33 Nε gue'a bin ja a ya. Gue bi jácua hü 'bu mí xox'a ra Jesús, gue gueju dyum bom'betojü u bi xi Oja majuani. Tengu mán t'o't'i bu ja rá m Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i εna: “Nuya nam pa ya, dí ε'ts'i'i, da nu'u yu ja'i ya gue majuani ma Ts'ant'u i,” mí εn Oja 'bu mí 'yεna, bi 'yεn'a ra Pablo.

34 Nε xø bi 'yεn'a ra Pablo:

—Nε bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí du, nε hin da du mahøn'a. Nε gue'a bi man Oja, 'bu mí 'yεna: “Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuani ra David,” bi 'yεn Oja, bi 'yεn'a ra Pablo.

35 Nε xø bi 'yεna:

—Nε gue'a bi mam bu man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Oja: “Hin gui jap'a ni Hoga Ts'ant'u da 'ya a rá ngøc'yεi,” bi 'yεmbi. 36 Pε nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yørpa rá pähä Oja gátho mí 'bücua ja ra häi, bi du. Nε 'darpü yán 'yägüi yá

bøta bi t'ägüi, nε bi 'ya bu rá ngøc'yεi a buya. 37 Pε nu'a rá ngøc'yεi ra Jesús, bi xox Oja a, him bi 'ya a. 38 Ma cu ahü, dín nde ahü gui pähmbü, nangué ra Jesús i jaju ra punbi nangué ma ts'oquihü, nε gue'a dí xi ahü a ya. 39 Hønt'a go to'o gahü ga dáp ma mbühü a ra Jesús, dín jaju ra punbi gátho ma ts'oquihü. Nε madague'a dí øthü yán t'εdi ra Moisés bi xi Oja, pε hinga gue'u dí punga ma ts'oquihü u. 40 Damí 'yεc'yεihü ra Cristo ya, janangué'a hin gui nuhü 'be'a bi man yu pøngahya bu ja rá m Hman Oja, nu'bu mí ma:

41 Damin 'yomfεnihü ts'u a gnán thennate thohü, nguetho dí øt'ä n'da ra 'befi nuixte yu pa jabuya gui 'bühmbü.

Pε nu'bu hin gui 'yεc'yεihü 'bu 'bo'o i xi ahü, gui hyonya thohohü 'bu bi mba ma un'ni ahü, nε gui tuhü buya.

Gue'a mí man yu pøngahya 'bu mí 'yεn Oja, bi 'yεn'a ra Pablo.

42 Nε nu'bu mí bøm bu ja ra nijä ra Pablo nε'a mín 'youi, nε nu'u 'da gue madim peti bu bi 'yáp ra mate gue da xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih ya. 43 Nε nu'bu mí gua'a ram peti bu ja ra nijä, xun ngu yá mijudíohü nε'u i εc'yεi tengu yu judío, bi den'na ra Pablo nε ra Bernabé. Nu ra Pablo nε ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yεc'yεi ra Jesús, gue dí 'daju rá mate Oja a.

44 Janangué'a nu'bu mí zøn'a hyäto pa buya, ngue ra

pa ran säya, mbe gätho na ngu yu ja'i 'bupu ja ra hnini bim peti bu, ngue da 'yoh ram Hman Oja mahon'a. ⁴⁵ Pe nu'bu mi nu'u yu judio ngue ni mba bu ja yu nija gätho yu ja'i, ne bin seya u buya. Ne bin junthu ra Pablo ne mi en'u him majuanu a bi ma, ne bi c'aman'u a. ⁴⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran zambu ne nts'edi bi ma:

—Bi zan Oja m'bet'o thoho bi siju ram Hman Oja dyu judiohu, ne hin ga hyambhu. Janangue'a hin nin sahu gui hyambhu ra temazai. Pe ga mbahmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu judio ya. ⁴⁷ Nguetho ra Hmu mahets'i bi mbencähe ne mi ma:

Ya da penh'nahu gui xihmbu yu ja'i hing yu judio, din ja ran nequi yu mbu.

Ne gätho ra ximhai gui mamhu hague dan za ga yanba yu te yu ja'i, ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yena ra Pablo.

⁴⁸ Ne nu'bu mi 'yoh yu ja'i ngue hing yu judio 'be'a bi man ra Pablo, bin johya yu mbu, ne bi 'yena:

—Xun ho ram Hman Oja, bi 'yenu.

Ne bi 'yenc'yei to'o gätho man thahn gue din t'un'na ra temazai. ⁴⁹ Ne nu ram Hman Oja, ya gätho bu ja ra hai Pisidia bi hma. ⁵⁰ Pe nu'u 'da yu judio bi parpa u 'da yu xisu, gue'u 'da mi som bu ja yu nija ne mi pa nt'epsi bu ja ra hnini, ne'u mi'da yun 'yoh gue yu ngarpi bu ja ra hnini. Ne nu'u bi ucpa ra

Pablo ne ra Bernabé buya, ne bi xifi da bom bu ja yu hai. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo ne ra Bernabé bi huac yu gua yu fonthai, ngue n'da ra hmerpya nde da ma, da nu ran theui a bi 'yot'u. Ne bi mba bu ja ra hnini Iconio buya. ⁵² Pe nu yu 'yenc'yei bu Pisidia emme bin johya, ne bi hya ra ts'edi xun ho nangué rá Hogandahi Oja.

14

Ra Pablo ne ra Bernabé nubu ra hnini Iconio

¹ Nubu Iconio, bi yurpu ra Pablo ne ra Bernabé bu ja yu nija yu judio, ne bi mam bu a ram Hman Oja. Ne bi ma xun ho, janangue'a xun ngu yu mi-judiohu bi 'yenc'yei, ne'u yu ja'i gue hing yu judio. ² Pe nu'u 'da yu judio ngue him bi 'yenc'yei emme madin 'yuthu u hing yu judio, bim parbi da zu'u yu 'yenc'yei. ³ Pe nu ra Pablo ne ra Bernabé nya'a bim 'bupu, nguetho xun ngu bi 'yenc'yei bu, ne bi hyut' ran zambu bi ma nangué ra Hmu mahets'i. Nu ra Hmu bi un yu ts'edi u ngue da 'yot' yu hmerpya ne yun t'ot'e nuixte, gueru da bah yu ja'i, Oja in 'yohu ra Pablo ne ra Bernabé. ⁴ Pe nu yu ja'i bu ja ra hnini bin heque. 'Da'u bi den yu judio hing yu 'yenc'yei, ne 'da'u bi den ra Pablo ne ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu yu ngarpi bu ja ra hnini bi un ran t'edi u hing yu 'yenc'yei, yu judio u'da, hing yu judio u 'da, gue da zu'u, ne di bat'ado u. ⁶ Pe nu ra Pablo ne ra Bernabé, 'bu mi badi 'be'a nde da 'yörpe, bi 'dagui, bi mba bu ja ra hnini

Listra, neꝑu ra hnini Derbe nubu ra häi Licaonia. Ne bin 'yo gätho ra xequi bu. ⁷ Neꝑu bá mam bu rán ho ma'da'yo ra Cristo bu u.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bu Listra

⁸ Nubu ja ra hnini Listra mí 'buꝑu n'da ran 'yohu, ra dogua, ngue ya xín jabu 'bu mim 'buí. Ne mí hurpu nguetho hin jam'bu bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yohu i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'bu mí hyet a ra Pablo, mí paði 'be'a mí m bæn'a zu dogua, ngue ya i ec'yei gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yohu buya 'bex bi zägui bin 'yo. ¹¹ Ne nu'u yu ja'i, nu'bu mín nu 'be'a bi 'yot'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, ne bin ya yú nde 'u licaonia, bi 'yena:

—Nuya yu oja ya, pe bi nequi tengu'bu yun 'yohu, bi zocua ja ra häi dí 'buhmbu, bi 'yenu.

¹² Nu ra Bernabé bi 'yembi tengu rá thuhu yú oja zehu ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yembi tengu rá thuhu yú oja zehu ra Mercurio. Nguetho man'da mi ya'a ra Pablo, ne i embi rá pøngahya ra Júpiter a ra Mercurio. ¹³ Nu'a ra mbäja buya, ngue mí pep'a yú oja Júpiter, mí ja bu n'da ra ngu bu ndehnini, gueru mí thande ra Júpiter yu ja'i. Nu'a ra mbäja ne'u 'da yu ja'i bá si yun dani gueru 'buh ra Pablo ne ra Bernabé, embi ra Mercurio ne ra Júpiter, gue da hyo yun

dani da mbøspe. Ne bá ca yu døni, gätho da mbøspe. ¹⁴ Pe nu'bu mí bañ ra Bernabé ne ra Pablo 'be'a i nde da 'yot'u yu ja'i, bi yurpu 'buh yu ja'i, bi dun yú pahni, ndepe da bañ yu ja'i hingui numanho 'be'a nde da 'yot'u, ne bi 'yembi:

¹⁵ —N'yohu ahu hanja ngubu gní 'yothu. Nguetho dyán 'yohu thoho'be, pe bá e'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yes'hü 'be'a gui øthu, nguetho säti thoho 'be'a guím bømhu. Nde'bu gui 'yes'hü gní thandehu u guí emfu yu oja ua ja ra häi, ne gui thandehu majuañi Oja. Nguetho gue'a bi 'yot' mahets'i necua ja ra häi ne ra deja ne gätho i ja ua. ¹⁶ Nu'u yu pa bi thogui, Oja bi hyetho yu ja'i da 'yøzehu yú pähä zehu. ¹⁷ Pe nu Oja buya za i urcahu rá hogan 'yomfeni i ørcahu, gue bí penh ra 'ye ne di japi din ja ma huahihu, ne di 'daju 'be'a dí sihu ne di 'daju ran johya ma mbuihu, bi 'yenu'a ra Pablo.

¹⁸ Madague'bu ngubu mí man ra Pablo, pe xun hei bu í hecpa yu ja'i gue hin da mbøspe.

¹⁹ Pe bi zøm bu 'da yu judío bá neꝑu ra hnini Antioquia bu ja ra häi Pisidia, neꝑu Iconio, ne nu'u bi parba yu ja'i da zuh ra Pablo ne ra Bernabé. Nu yu ja'i buya bi bat'ado ra Pablo ne bi guꝑu häi, bi hyøn'a thi bu ja ra hnini, ne embi gue ya bi du. ²⁰ Pe nu'bu mí zøh yu 'yec'yei bu 'ben'a ra Pablo, bi ndants' puya, ne bi mba mahøn'a bu ja ra hnini.

Nu'bu mí hyax buya bi mbe ra Bernabé bu ja ra hnini Derbe.

²¹ Nubu ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne xun ngu bi 'yεc'yεi. Ne nubuya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá nexp, bi thoh mahon'a bu ja yu hnini Listra ne Iconio nepe Antioquia bu ra hai Pisidia. ²² Guepu bi thoqui bi hat ra ts'edi yá mbui yu 'yεc'yεi, ne bi xifi di thocta a dí 'yεc'yεi, nguetho gátho to'o da yurpu di manda rá ts'edi Oja, jatho da nu xun ngu yun unbi. ²³ Ne nubuya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'ye't' yún ts'ihme 'bu mí huan'du din ngurpi n'da ngu n'da bu ja yum peti. Ne bi 'yap Oja ngue da mbax'u yu ngurpi. Ne bi dap'a Oja u gátho na ngu u yu 'yεc'yεi gue di jamansu, nguetho bi 'yεc'yεi Oja u.

Bá peng bu ra Pablo ne ra Bernabé bu Antioquia ra hai Siria

²⁴ Ne nubuya ra Pablo ne ra Bernabé bi thopu ra hai Pisidia ne bi zom bu ra hnini Perge nubu ra hai Panfilia. ²⁵ Ne guepu bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua buya bi mba bu ra hnini Atalia. ²⁶ Guepu bi hyu ra barco bi mba bu Antioquia bu ra hai Siria, guepu ra mbudi xí un Oja yá 'befi u, ne xí t'ap rá m fát's'i Oja u. Ne nuya bi juah ya. ²⁷ Nu'bu mi zom bu, bi ma dim peti yu 'yεc'yεi, ne bi xifi gátho bi 'yot'e ngue bi ze'a Oja, ne bi xifi ne'u hing yu judío bi jap Oja bi 'yεc'yεi. ²⁸ Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a

bim 'buhmbu yu 'yεc'yεi bu buya.

15

Bim peti yu ngurpi bu Jerusalén

¹ Nu'u yu pa u bi zom bu Antioquia 'da yun 'yohu bi nexp ra hai Judea. Ne sä bi xi'u yu 'yεc'yεi hing yu judío ngue hingui sä dim pø'a n'da 'bu hinga nthequi yá xifani, tengu bi xänba ra Moisés u yu judío. ² Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junthu u, janangue'a bi t'εmbi da mba bu Jerusalén, ne'u mi'da yu 'yεc'yεi, din yahu bu yá 'bäih ra Cristo ne'u mi'da yu ngurpi bu, nangue 'be'a bi man'u yun 'yohu.

³ Janangue'a nu'u yu 'yεc'yεi bu Antioquia bin 'yεhmbu buya, bi mbenpu ja ra 'yu u. Ne nu'bu mi hyax ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thopu ja ra hai Fenicia nepe ra hai Samaria. Ne nubu bi thogui, bi xih yu 'yεc'yεi ngue bi hye'u yá t'εc'yεi zeh u hing yu judío, ne bi den ra Cristo. Ne nu'bu mí 'yø'u yu cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya buya.

⁴ Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'u mín 'yohu buya, bi zom bu Jerusalén. Ne nu yá 'bäih ra Cristo ne'u mi'da yu ngurpi mi 'buru, ne gátho mi'da yu 'yεc'yεi, bin johya 'bu mín nu'u, ne bim petihu. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gátho 'be'a bi 'yot'e, ngue bi ze'a Oja 'bu mí xi'u hing yu judío. ⁵ Pe 'da'u yu judío, yu

fariseo ɹ ngue mí ɛc'yɛi, bim 'bäi ne bi 'yɛna:

—Jatho da mba nthɛqui yá xifani yɹ 'yɛc'yɛi gue hing yɹ judío, ne da sifi da 'yɔt' yán t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'ɹ.

6 Nu'ɹ yá 'bäihɹ ra Cristo buya, ne'ɹ mi'da yɹ ngarpi, bim pɛti ngue bin 'yän'dɹ 'bɛ'a man'da xɹn ho da 'yɔt'e.

7 Ne nu'bɹ nya'a thoho madín 'yomfɛni ɹ, bim 'bä'a ra Pedro, ne bi 'yɛna:

—N'yohɹ ahɹ, guí pɹhmbɹ gue maya'bɹ ts'ɹ bi xicä Ojɹ n'dandj gue ga xi'ɹ 'da yɹ jɹ'i hing yɹ judío ran ho ma'da'yo. Ne nangue dá mangä, bi zä bi 'yɔde ne bi 'yɛc'yɛi. 8 Nu Ojɹ gue i pɹpɹ yá mbɹi yɹ jɹ'i, bi jajɹ ga pɹhmbɹ i sin'ɹ hing yɹ judío, nguetho bi un rá Hogandɹhi Ojɹ ɹ, tengu bi 'dajɹ dyɹ judíoɹ. 9 Nu Ojɹ him bi 'yɔt'a n'da ran heque nanguejɹ dyɹ judíoɹ ne'ɹ hing yɹ judío, pɛ ne'ɹ bi japi bi bo yá mbɹi ngue bi 'yɛc'yɛi. 10 Nuya hanja guí ɛmhɹ hin da zin Ojɹ ɹ gue him bi 'yɔt' yán t'ɛdi ra Moisés, pɛ ya bi zin Ojɹ ɹ. Nguetho guí ɛmhɹ i jatho da 'yɔt'ɹ yán t'ɛdi, tengu'bɹ guí hyɔspahɹ n'da ra 'beni, gue hin dá häthɹ, xínga gue'ɹ mam bombɔtahɹ xtá hyät'i, bi 'yɛn'a ra Pedro.

11 Ne xɔ bi 'yɛna:

—Pɛ nujɹ dí ɛc'yɛihɹ ngue da mba ma pɔhɔgähɹ nangue rá mate ra Hmu Jesús, ngutho'ɹ hing yɹ judío, bi 'yɛn'a ra Pedro.

12 Ne nubɹya bi yɹ ra Bernabé ne ra Pablo, ne bi xi'ɹ 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'e nangue rá ts'ɛdi Ojɹ, yɹ hmɛpya ne yán t'ɔt'e nuixte ngue bi 'yɔrpɹ 'bɹh yɹ jɹ'i hing yɹ judío. Ne gätho ná yɹ'ɹ njom bin yɹ. 13 Nu'bɹ mí gua'a bi ma ra Pablo ne ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yɛmp'ɹ madim pɛti bɹ:

—N'yohɹ ahɹ guí 'yɔhmbɹ ya 'bɛ'a dí mangä. 14 Nu ra Simón Pedro ya bi xijɹ ha ín ja Ojɹ ra mbɹdi bi huahn'ni 'da yɹ jɹ'i hing yɹ judío ngue da 'yɛc'yɛi. 15 Ne ngutho bi man yɹ pɔngahyɹ 'bɹ maya'bɹ, 'bɹ mi 'yo't'i 'bɛ'a bi man Ojɹ.

16 Bi 'yɛna:

M'bɛjua gua pengä mahɔn'a, ne ga japi din thɹndegui mahɔn'a tengu mi thɹndegui nu'bɹ mí 'bɹh ra David.

Tengutho 'bɹ di hoc mahɔn'a n'da ra nijɹ gue xɹn yɔt'e.

17 Ne gätho mi'da yɹ jɹ'i da hyongui, guecä dra Hmu mahɛts'i.

Gätho to'o yɹ jɹ'i hing yɹ judío ngue ma mbɛti ɹ, da hyongui.

18 Njabɹ bi man Ojɹ maya'bɹ ne bi japi bi fɹhya gue'bɹ go maya'bɹ.

19 Janangue'a dí xi ahɹ ya, ɛn'a ra Jacobo, nde'bɹ hin te ga xihmbɹ da 'yɔt'a xɹn hɛi ɹ hing yɹ judío, gue nu'ɹ xí hyɛɛ yá t'ɛc'yɛi ne i ten'na Ojɹ. 20 Pɛ ga othɹ n'da ra sɔcuɹ, ne ga xihmbɹ ɹ da hyɛgui gätho yán t'ɔt'e yɹ hmite, ne hin da 'yɔt' yán 'yomt'ɛni, ne hin da

za ra ngø gue him bi bøn rá ji 'b_u mí tho, nε hin da zi ra ji. ²¹ Janangue'a hin di _unba yú mb_ui to i ten yán t'ɛdi ra Moisés, nguetho x_un ngu y_u jeya xí thogui i hmam b_u ja yú nijá y_u judío yán t'ɛdi ra Moisés, gátho y_u hnini i hma 'b_u ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn'a ra Jacobo.

²² Gätho y_u 'yɛc'yɛi nε yú 'bäih_u ra Cristo nε mi'da y_u ngurpi bi numanho 'be'a bi man'a ra Jacobo. Nε mi ɛn'u gue da thanh'ni 'da da 'behni da mbähä ra Pablo nε ra Bernabé b_u Antioquía. Nε bi thanh'na ra Judas t'ɛmbi Barsabás nε ra Silas, nε gue'u 'da yú ngurpi y_u 'yɛc'yɛi _u. ²³ Nε nu ra sɔcuá ngue bi gats'i bi ma:

“Nugähe, ma 'bäigähe a ra Jesucristo, nε mi'da gähe gue dyú ngurpigähe, nε gátho ni cuje nangue ra Cristo, dí pɛn'nah_u ra sɔcuá, ma cu ah_u, nε dadí zengua ahe. Dadín cuh_u nangue ra Cristo gy_u já'ih_u ngue hin gy_u judío h_u guí 'b_u hmb_u b_u Antioquía, nɛp_u gátho ra häi Siria nɛp_u ra häi Cilicia. ²⁴ Nugähe dá øhmbe ngue 'da y_un 'yoh_u bi nɛxua bi mba b_u, nε bi pat'ah_u nε bi xi ah_u ngue jatho da mba nthequi ni xifanih_u nε gui 'yøth_u rán t'ɛdi ra Moisés. Pɛ nu'u hin dá pɛnhdähe _u. ²⁵ Nugähe däm petihe nε dá sänhde 'da y_un 'yoh_u da mbähä ra Pablo nε ra Bernabé. ²⁶ Nu ra Pablo nε ra Bernabé ɛmmɛ dí numanhohe, nguetho hingui su din 'yo b_u hap_u ɛna da

tho, ngue da ma nangue ma Hmuh_u ra Jesucristo. ²⁷ Nε dá pɛnhde ra Judas nε ra Silas da xi'asɛh_u 'be'a dá othe. ²⁸ Nguetho rá Hogandähi Ojä bi xije, nε dá numanhohe, ngue hin ga 'da ah_u mi'da y_un t'ɛdi x_un hɛi gui 'yøth_u nangue yán t'ɛdi ra Moisés. Hønt' ya z_u ts'u y_un t'ɛdi dá ot'ahe. ²⁹ Nuya dí xi ahe ya, ngue hin gui sih_u 'be'a bi 'bøspa y_u hmite, xínga gue ra ji gui sih_u, xínga gue gui sah_u ra ngø gue him bi bøn ra ji 'b_u mi tho. Nε hin gui 'yøth_u y_un 'yomt'ɛni. Nu'b_u gui hyɛhmb_u gátho 'be'a dí xi ahe, x_un ho 'b_u. Ojä da mbäx ah_u. Nε hønt'a dí xi ahe ya,” bi 'yɛn'a ra sɔcuá bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago 'b_u mi ja ram peti b_u Jerusalén, bi gax ra Pablo.

³⁰ Nε nub_uya, bi mbähä ra Pablo, ra Bernabé, nε ra Judas, nε ra Silas b_u ja ra hnini Antioquía. Nu'b_u mí zøm b_u, bi ma dí peti y_u 'yɛc'yɛi nε bi dá ra sɔcuá baya. ³¹ Nε nu'b_u mí nu'u 'be'a mí mam b_u ja ra sɔcuá, bin johya yú mb_ui nangue ran zofo bi sifi, ngue bi hyurpa yú mb_ui. ³² Nu ra Judas nε ra Silas, nɛ'u, y_u pøngahyá _u. Nε nangue rán zofo _u bi hyurpa yú mb_ui y_u 'yɛc'yɛi. Nε bi mbäts'i da 'yɛc'yɛi x_un ho. ³³ Nu ra Judas nε ra Silas bim 'b_up_u Antioquía 'da y_u pa. M'bejua bin 'yɛte y_u 'yɛc'yɛi, bi mbɛhni da mbeng b_u 'b_uu ngue bá pɛnh'd_u. ³⁴ Nε m'bejua him bi nde bi mbeng b_u ra Silas, nε bá cop_u Antioquía. ³⁵ Nε ra

Pablo ne ra Bernabé bi gopu Antioquia. Nu'u ne'u gátho mi'da yu xänbate bin xänbate bu, ne bi mamp'a rá m Hman ra Cristo.

Ná yondj bi mba n'danni ra Pablo, bi man rá m Hman Ojã

³⁶ Nu'bu mí tho'i 'da yu pa, ra Pablo bi 'yemp'a ra Bernabé:

—Ga mbe bu ja n'da ngu n'da yu hnini xtán 'youi xtám mammi rá m Hman Ojã. Ga nuui ma cuhu nanguie ra Cristo 'be'a di ja'u.

³⁷ Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos. ³⁸ Pe nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapu Panfilia, ne him bi thoc rá 'befi bu. ³⁹ Ne hinga 'da'angu bi bẽmmi ne bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco i mba bu ra t'uhãi Chipre. ⁴⁰ Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas ngue da mbe. Ne nu yu 'yẽc'yẽi bu Antioquia bin yãhu Ojã, bi 'yãp rá mate Ojã nanguie'u. Bi mba buya. ⁴¹ Ne nu'u bi thoru ra häi Siria nebu Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'buru haru bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yẽc'yẽi bu.

16

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe nebu Listra. Ne bin tĩmhbu bu n'da ra 'yẽc'yẽi, ra Timoteo na. Nu rá mbe ra judío, ne ra 'yẽc'yẽi a, pe nu rá ta, ra mengu bu Grecia a. ² Nu yu 'yẽc'yẽi

bu Listra nebu Iconio bi manho nanguie ra Timoteo. ³ Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, jananguie'a bi hyẽcpa rá xifani, gue hin di u't' yu mbui yu judío. Nguetho gátho yu judío 'buru i paði ngue rá ta ra mengu bu Grecia a. ⁴ Ne gátho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yẽc'yẽi da 'yõt'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yu 'bãihu ra Cristo ne yu ngurpi yu 'yẽc'yẽi bu Jerusalén, ngue 'be'a xun ho da 'yõt'u hing yu judío. ⁵ Ne gátho yu 'yẽc'yẽi bi thochtatho bin te yu mbui nanguie 'be'a bi 'yẽc'yẽi. Ne mpa 'bu mpa 'bu man'da i hux'a ná ngu yu 'yẽc'yẽi.

Nu ra Pablo bi 'uj tengu'bu n'da ra mengu Macedonia

⁶ Nu'u bi thoru ra häi Frigia nebu ra häi Galacia buya, nguetho him bi jap'a rá Hogandãhi Ojã xtá man ram hma bu ra häi Asia. ⁷ Nu'bu mi zom bu ra häi Misia ẽna xtá mba bu ra häi Bitinia, pe nu rá Hogandãhi Ojã xinga gueru bi japi da mba bu. ⁸ Bi thoru ja ra häi Misia buya, bi mba bu ra hnini Troas bu ndendejã. ⁹ Ne nubuya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'bu mín xui, tengu'bu ra t'j, ẽna gue'bu n'da ran 'yohu ra mengu Macedonia mí 'bãru ja rá hmi, ne bi 'yẽmbi: “Ba ẽcua ja ra häi Macedonia ne gui zeje ts'u,” bi 'yẽna. ¹⁰ Ne nugã dra Lucas, dí o't'ã ra søcuã i ja ua, dín nde ga mbãhmbe bu ra Pablo. Ne nanguie'a bi t'ut'a ra Pablo, jananguie'a 'bex dán sähe ga mbãhmbe bu

ja ra häi Macedonia, nguetho dá haxhe njuani ngue'a Oja bi zoncähe bu, in ndeje ga mamhbe bu ran ho ma'da'yo dí yanjä a.

Bi zöm bu Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹ Nu'bu má pömhbe bu Troas dá huhe n'da ra barco ne njuantho dá uenthe bu ja ra t'uhäi Samotracia gue i jabu made ra deja. Nu'bu mi hyats'i dá thohmbe bu Neápolis. ¹² Dá nexhe bu Neápolis buya ne dá sömhbe bu ra dahnini Filipos, rán guat'i ra häi Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da yu hnini bu ra häi Macedonia. Ne däm 'buhmbe bu 'da yu pa. ¹³ Ne nu'bu ra pa ran säya dá pömhbe bu ja ra hnini, dá mbähmbe bu ja ra ndendaŋthe gueru zant'a min yahu Oja yu ja'i. Ne dá huhmbe bu, dá xihmbe rám Hman Oja u yu xisu ngue madim peti bu. ¹⁴ Ne nu n'da ra xisu í Lidia ra mengu bu Tiatira, bi 'yöde 'be'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'bø't'e na, i pä ra 'bø't'e xän jüpoi ngue xän ho. Nu'a i écyei ne mi numansu Oja, janangue'a bi xocua rá mbui da 'yöde xän ho 'be'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵ Nu ra Lidia bin xixyá buya ne gätho 'bäru rá ngu. M'bejua bi xicähe:

—Nu'bu guí ñna majuañi dí écyei ra Hmu mahets'i, ba xhmbu ua ja ma ngu gam 'buhmbu ua 'da yu pa, bi 'yénje.

Ne bi 'yörcahe ts'edi janangue'a dá mbähmbe.

¹⁶ N'da ra pa nu'bu má mbähmbe bu zäi bi yahu Oja yu ja'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'yéhé. Nu'a man ra 'yöde nangue ra zithu min 'youi, ne mí taha xän ngu ra mbeti di un'du yú hmu. ¹⁷ Nu'a ra hmute mi ten'na ra Pablo necähe. Bi mbafi bi 'yëna:

—Nuya yan 'yohu, yú mbefi Oja nuixte thoho, i xängahu hague dán zä dam pöhmbe, bi 'yëna.

¹⁸ Ne xän ngu yu pa ngubu mi øt' ra hmute. Madí xömbui ra Pablo ne bi xi'a ra zithu min 'youi ra hmute:

—Nangue rá thuhu ra Jesu-cristo dami pöm bu rá mbui na ra hmute, bi 'yëmbi.

'Bexque bi bøn ra zithu buya.

¹⁹ Nu'bu mí päh yú hmu ra hmute gue him man zä da dap rán zäbi, bi bent'a ra Pablo ne ra Silas, ne bi zixru ja ra tai gueru 'buh yu ze'mi. ²⁰ Ne nu'bu mi dä bu 'buh yu ze'mi, bi 'yëñ'u:

—Nuya yan 'yohu 'bucua, yu judío ya. Ne in nde di ts'on yu ja'i 'bucua ja ma hninihu.

²¹ Ne i man yan t'øt'e gue hinguí sä ga øthu, nguetho nuju dyu romanohu. Ne hin'yu man t'ëdi ga øthu a i xiju, sä bi 'yëñ'u yu yapate.

²² Ne bi munts' yu ja'i ngue nde da zu'u. Nu yu ze'mi buya, bi manda da 'böcua yú pahni, da mba m'bei ra Pablo ne ra Silas. ²³ Ne nu'bu mi juadi ngue xmmé xí 'bei, bi mba njot'i bu ja ra fädi. Ne bi sih ra mbängoxthi da mbädi xän ho. ²⁴ Nu'bu min t'un ran t'ëdi ra

mbädi bi zixp_u man'da mbo. Ne bi zemba yá gua b_u ja ra fädiza.

²⁵ Nu'b_u mi zøm made ra xui b_uya, nu ra Pablo ne ra Silas min yãh_u Ojã ne bin tuh yá thuhu Ojã. Ne gãtho mi'da y_u ofädi mi øde. ²⁶ Ne 'dahmantho 'b_u mi mbädi bin ja n'da ra 'yãnhãi, gue'b_u go mi guhni yá guangu ra fädi. Gãtho y_u jut'i bin xozeh_e ne gãtho y_u t'egui man thät'i y_u ofädi bin xozeh_e. ²⁷ Ne nu'b_u mi nuh rá mbängoxthi ra fädi, bi nu gãtho nsoqui y_u goxthi, bi g_ux rá juai b_uya gue nde xtín hyose, nguetho mim b_{en}i ngue ãmbi gãtho xí 'da'u y_u ofädi. ²⁸ P_e nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'y_embi:

—O gadín unba zeh_e nguetho gãtho dí 'b_ucãhe ua.

²⁹ Ne nu'a ra mbängoxthi b_uya bi 'yã'a n'da ra sibi, bi yãrp_u mbo, ne ãmme di fet'i nguetho min su. Ne bi yõrp_u ja rá gua ra Pablo ne ra Silas. ³⁰ Ne bi gãcp_u thi u, ne bi 'yãnni:

—N'yoh_u aui 'be'a sä ga øt'ä nguerp_u da zã dam pøcã, bi 'y_ena.

³¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi 'y_embi:

—Dami dãp ni mb_ui ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, ne da zimanho i, ne'u gãtho 'b_urp_u ni ngu, 'b_u di dãp yá mb_ui a, bi 'y_embi.

³² Nub_uya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo ne gãtho 'b_urp_u rá ngu. ³³ Ne nu'a ra mbängoxthi ne gãtho 'b_urp_u ja rá ngu bin xixyã a ra xui a. ³⁴ Nu'a ra mbängoxthi b_uya bi

zix'a ra Pablo ne ra Silas b_u ja rá ngu, ne bi 'uñi. Ne'a, ne gãtho 'b_urp_u ja rá ngu ãmme bin johya nguetho bi 'y_ec'y_ei Ojã.

³⁵ Nu'b_u mí hyats'i, nu'u y_u z_e'mi bi mb_{en}h'd_u y_u as-mayo da xih ra mbängoxthi da bøm b_u ja ra fädi ra Pablo ne ra Silas. ³⁶ Ne nu'a ra mbängoxthi bi xi'a ra Pablo b_uya:

—Nu y_u z_e'mi bá p_{en}h ra nde ga xoc'au. Nuya sä gui pømme ne nte gui jaui, bi 'y_embi.

³⁷ P_e nu ra Pablo bi 'y_embi:

—Nugã'be dí cã'be ran t'ẽdi bi bøm b_u Roma, p_e guehma bi 'benzagã'be b_u 'b_uh y_u jã'i, ne him 'be bi juãgã'be p_e bi goctã'be. Nuya ha ãn'u gui jũgã'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sä. Bá xifi ba ãse da xogã'be, bi 'y_ena.

³⁸ Nu y_u asmayo b_uya bi mba bi xih y_u z_e'mi 'be'a bi ma ra Pablo. Nu y_u z_e'mi nu'b_u mi 'yõde ngue i cã yan t'ẽdi b_u Roma a ra Pablo ne ra Silas b_uya, ãmme bin su. ³⁹ Ne nu'b_u bá ãh y_u z_e'mi b_uya, bi xocuabi ne bi 'yãp ra punbi, ne bi xi'u:

—Yõrcahe ra mate gui pømme ua ja ra hnini, bi 'y_embi.

⁴⁰ P_e nu ra Pablo ne ra Silas 'b_u mí bøm b_u ja ra fädi, bi mba b_u ja rá ngu ra Lidia. Ne nu'b_u mi nu y_u cu nangue ra Cristo, bi hãt ra ts'edi yá mb_ui u, ne bi mba b_uya.

17

Ran 'yo'ts'i b_u Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo ne ra Silas bi thopu ja ra hnini Anfipolis nepu Apolonia ne bi zom bu ja ra hnini Tesalónica. Guepu Tesalónica bí ja bu n'da rá nija yu judío. ² Ne nhyu semana bim 'bapu, ne nu'bu xun dat yu pa ran säya, bi mam bu ram Hman Oja a ra Pablo. ³ Ne jante thoho bi xifi xun ho nangue ram hma man t'ot'i maya'bu, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran unbi ne da du, ne m'bejua da ndants' mahon'a bu 'bu'u xun du.

—Ne gue'a bi nu ra Jesús a man t'ot'i tengu dí xi ah, janangue'a ga pahmbu gue gue'a ra Cristo rá Thahni Oja a, bi 'yem 'bu mi xänbi.

⁴ Ne nu'u 'da yu judío bi dap yu mbai ra Cristo, ne bi den'na ra Pablo ne ra Silas. Ne emme xun ngu yu mengu bu Grecia ngue mi numansu Oja bi 'yec'yei. Ne xun ngu yu xisu yu mengu bu grecia gue mí hnumansu, bi 'yec'yei.

⁵ Pe 'da yu judío ngue him mí ec'yei bin seya, ne bi zonh'nu yu ts'om'bäi bi xifi di parba yu ja'i, asta gue'bu gätho ra hnini bi parbi. Ne nu'u bi mba bu rá ngu ra Jasón, bi 'uexpa bu rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, ena da guqui gue di dä bu 'buh yu ja'i. ⁶ Ne nu'bu him mi din ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gats'i, ne mi'da yu 'yec'yei, bi zixpu 'buh yu ze'mi bu ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yena:

—Guehna n'dat'a mbemhbu u yun 'yohu gue ya bi ts'oni gätho ra ximhäi, ne bi zocua ya. ⁷ Ne nuna ra Jasón bi

säyaba bu rá ngu. Ne nu'u hingui numansu rán t'edi ma ts'ut'abihu bu Roma, nguetho en'u i 'buh man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yem'u yu ts'om'bäi.

⁸ Nu yu ja'i ne yu ze'mi bin cue 'bu mí 'yode 'be'a bi man'u. ⁹ Ne nubaya nu ra Jasón ne'u mi'da bi thacua ra mbeti gue da bom bu ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thogue buya.

Bi zom bu Berea ra Pablo ne ra Silas

¹⁰ Bexque guet'a ra xui a bin 'yehmbu yu 'yec'yei a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bu ja ra hnini Berea. Ne nu'bu mí zom bu, bi mba bu ja rá nija yu judío. ¹¹ Nu yu judío gue 'bapu, man'da xun ho yu mbai xinda gue'u 'bapu Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yu mbai, mí ja ra pähä ngue da hyan a bi man ra Pablo. Ne gätho yu pa bi neh yu socua Oja maya'bu, ngue nde bu da badi 'bu din theui u i man'a ra Pablo. ¹² Ne xun ngu u bi 'yec'yei. Ne yu xisu, yu mengu bu grecia, ngue mi hnumansu, xun ngu bi 'yec'yei, ximangut yun 'yohu bi 'yec'yei. ¹³ Ne nu yu judío bu Tesalónica nu'bu mi badi gue i man ran ho ma'da'yo bu Berea a ra Pablo, bi mba bu buya ngue di parba yu ja'i. ¹⁴ Pe nu yu 'yec'yei 'bex bi zix'a ra Pablo bu ndendeja. Pe nu ra Silas ne ra Timoteo bi gopu Berea. ¹⁵ Nu'u min 'yohu ra Pablo bi zixpu ja ra hnini Atenas buya. Ne bi mbeng bu, ne bi xi'a ra Silas ne ra Timoteo

gue ra Pablo ndepe da mba bu n'dihi bu 'bäi.

Bi zoh yu mēngu Atenas a ra Pablo

¹⁶ Nε nu'bu min dø'mate ra Pablo bu Atenas, εmme bi du rá mbäi 'bu mín nu gátho ra hnini xí muns' yu nyogui. ¹⁷ Janangue'a nu ra Pablo bin yáhu yu judío bu ja ra nija, ne'u mi'da ngue mi thānde Oja. Nε gátho yu pa mi yáhu yu ja'i ngue gátho mi tím bu ja ra täi. ¹⁸ Nε'u 'da yun 'yohu gue i tenba yá t'εc'yēi zehε yu Epicúreos, ne mi'da i tenba yá t'εc'yēi zehε yu Estoicos, bin yáhu ra Pablo. Nu'u 'da bi ma:

—'Bε'a ní mba i man na ra ndemhyá n'yohu.

Nε'u mi'da bi ma, bi 'yεna:

—Masque im ma ngue 'buh mi'da yu oja, bi 'yεn'u.

Ngubu bi ma nguetho bi man ra Pablo nangue ra Jesús, ne bi ma ngue bi ndants' 'bu mi du. ¹⁹ Nu'u bi zix'a ra Pablo bu ja ra nyuni t'εmbi Areópago bu ja ra hnini guerpū zai i hman yun zofo. Nε bi xi'a ra Pablo:

—'Bε'a ním hma guín nde gui xije, dín nde ga pāhmbε. ²⁰ Nguetho guí xije 'dan'yo yam hma ngue hin dí pāhmbε, ne dín nde ga pāhmbε 'bε'a nám bøn'a, bi 'yεn'u.

²¹ Nguetho yu mēngu bu Atenas ne'u mi'da yu 'damhnini mí 'bupū, hōnt'a numanho da 'yōt'a, gue da 'yōde 'bε'a gue ma' da'yo, ne da ma.

²² Nε nu ra Pablo bi 'bä'inde bu ja ra junta guerpū Areópago. Nε bi xi'u:

—N'yohu ahū gyū mēnguhū ua Atenas, dá nugā εmme guí thāndehū yu oja. ²³ Nu'bu mán 'yogā bu ja ni hninihū dá nugā 'bε'a guí thāndehū. Nε dá nugā n'da ra mεxado guerpū guí thāndehū man'da ra Oja, ne man t'o't'i bu: “Ra Oja ngue njongui pādi to'o a.” Nuya ga xi ahū ya nangue ra Oja guí thāndehū pε hin guí pāhmbū to'o.

²⁴ Nu'a Oja ngue bi 'yōt' ra ximhäi ne gátho 'bε'a i ja ua, nu'a gue'a ra Hmu mahεts'i necua ja ra häi. Nu'a hingui 'bupū ja yu ngu i hōh yu ja'i. ²⁵ Nε nte di 'bēdi, hingui jatho da hyāni 'bε'a da 'yōrpa yu ja'i nguetho gue'a di un ra te ne di un ran zaqui gátho to'o i 'bäi. Nε gátho mi'da mahyoni di uni.

²⁶ Nε 'dat'a ra ji bi 'yōt' Oja gátho yu ja'i ngue gátho yu nde, ndepe dim 'bäi gátho na ngāni ra ximhäi, ne bi zānba yu pa dim 'bucua ja ra häi, ne bi zānbi hapū dim 'bäi. ²⁷ Njabū bi 'yōt' Oja, ndepe gátho yu ja'i da hyon'a Oja guerpū da dīni. Pε majuāni hinga yatho i 'bu Oja 'bu ga homhbū ga pāhmbū a. ²⁸ Nguetho nu Oja bi jajū dām 'buhmbū, ne bi jajū dí 'yohū, ne dadí 'yāhmbū. Tengu bi man'i 'da ni 'yosocuaḥū nu'bu i εna: “Nuju yá ja'igāhū Oja nguetho bi zānni dām 'buhmbū ua,” bi 'yεn'u. ²⁹ Nu'bu gue'a Oja di 'dajū ma tehū, hanja gní 'yεmfū Oja a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'ōt'e ngue yá 'yε yun 'yohū,

nangue yán 'yomfɛnise. ³⁰ Pɛ nu Ojã him bi 'yɛrpa ra güenda 'bɛ'a mim bɛnse ɯ yɯ ja'i 'bɯ him mi bɔ Ojã mam'bet'o. Pɛ nuya Ojã bi mangue gátho yɯ ja'i di pãh yán 'yomfɛni. ³¹ Nguetho xɯn zãn Ojã n'da ra pa din ja ran t'änni nangue ra ximhäi. Da 'yøt'ran t'änni xɯn ho n'da ran 'yohɯ ngue bi huanh Ojã. Nuna ran 'yohɯ, Ojã bi xox 'bɯ mi du, janangue'a da bɔh yɯ ja'i hingui hɛi da 'yøt' ran juɔnbi, bi 'yɛn'a ra Pablo.

³² Nɛ nu'bɯ mí 'yø'ɯ yɯ ja'i 'bɛ'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'bɯ mi du, 'da'ɯ bin thennate nɛ 'da'ɯ mí ɛna:

—Ga øhmbɯ mahø'n'a nanguetha bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uepɯ bɯya. ³⁴ Pɛ nu'ɯ 'da bi dɛn'na ra Pablo nɛ bi 'yɛc'yɛi. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra zɛ'mi bɯ guerpɯ madím pɛti yɯ ja'i bɯ Areópago. Nɛ n'da ra xisu, ra Dámaris, nɛ'ɯ mi'da bi dɛn'na ra Pablo.

18

Bi zøm bɯ Corinto ra Pablo

¹ M'bejua bɯya nu ra Pablo bi bøm bɯ Atenas, bi mba bɯ ra hnini Corinto. ² Nɛ bin tĩmmi bɯ n'da ra judío í Aquila, ra mɛngu ponto. Ja ní søhø bí 'yɛpɯ Roma bɯ ra häi Italia ra Aquila nɛ rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ut'abi Claudio bá høn'a thi gátho yɯ judío bɯ ra dɔhnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila nɛ ra Priscila bɯya. ³ Nɛ bin zøm bɯ yú ngu, nguetho 'dat'a ra 'bɛfi

i øt'e, i øt' yɯ ngu'bø't'e. ⁴ Nɛ gátho yú pa yɯn säya mí pa bɯ rá nijã yɯ judío a ra Pablo, nɛ bi mam bɯ rá m Hman Ojã nɛ bi hyoni 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi yɯ judío nɛ'ɯ hing yɯ judío.

⁵ Nu'bɯ bá ɛpɯ ra häi Macedonia ra Silas nɛ ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gátho yɯ pa ɛmmɛ mi mam rá m Hman Ojã. Mí xãnba yɯ judío ngue gue'a ra Jesús majuani ra Cristo mí tø'bɯ yɯ judío ngue din yãnte a. ⁶ Pɛ nu yɯ judío bi dɯ'mi bi ɯcpa a, nɛ bi man yɯ ts'ore nangue ra Pablo. Nɛ nu ra Pablo bɯya bi huɔc rá pahni, n'da ra hmɛpya gue hingui numanho 'bɛ'a i øt'ɯ. Bi 'yɛmbi:

—Ya ni ts'oqui zɛhɛhɯ ngue hin gá hyãn ra te mazã, tengu'bɯ gãn hyosɛhɯ. Nuya hingui pa ma güendagã, nguetho ya dá xi ahɯ. Pɛ nuya ga mbagã ga xih yɯ ja'i hing yɯ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

⁷ Nɛ má zã bi bøm bɯ ja rá nijã yɯ judío a ra Pablo, bi mba bɯ ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohɯ ngue i thãnde Ojã, nɛ nu rá ngu, 'darpɯ jaurá rá nijã yɯ judío, nɛ guerpɯ din xãnbate bɯ mahø'n'a. ⁸ Nu ra Crispo, n'da ra ngɛrpi bɯ ja rá nijã yɯ judío, bi 'yɛc'yɛi nɛ gátho 'bɛpɯ rá ngu. Nɛ xɯn ngu yɯ mɛngu corinto mi øh ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'yɛc'yɛi, nɛ bi mba ma xixyabi. ⁹ Nu ra Hmu mahɛts'i bi zo'a ra Pablo bɯya, nu'bɯ min xui, tengu'bɯ bi 'uĩ n'da ra t'ĩ. Nɛ bi xifi:

—O guín su, pɛ dami thoqui gan yã, hin gan hɛtho,

¹⁰ nguetho dadí hyan'a'i, ne njon da zä di an'na'i, ne xan ngu i 'bucua ja ra hnini da 'yεc'yεigui, bi 'yεn Oja.

¹¹ Nubaya nu ra Pablo bi gopu ja ra hnini Corinto n'da jeya made, ne bi xänba räm Hman Oja u yu ja'i.

¹² Pe nu'bu mín ts'ut'abi ra Galiön nubu ra häi Acaya, nu 'da'u yu judío bim peti ngue nde da zu'a ra Pablo. Ne bi zix'a ra Pablo bu 'buh ra ts'ut'abi. ¹³ Bi 'yεmbi:

—Nuna ran 'yohu na bi xänba yu ja'i ngue da dande Oja, pe n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'εdih, εn'u.

¹⁴ Ne nu ra Pablo in nde din ya, pe nu ra ts'ut'abi ra Galiön 'bex bi 'yεmp'u yu judío:

—Nu'bu xcuá sihu na ran 'yohu nangue n'da ran ts'o xtá 'yot na, xcá ocä a guim mamhu. ¹⁵ Pe guín cuhu nangue rá t'εc'yεi na, ngue nde da xi ah'u to'o gui thandeh, ne nangue nin t'εdi zehéh. Hin dí nde dan juanbate nangue nin t'εdi zehéh, janangue'a dami hocpa zehéh, bi 'yεn'a ra Galiön.

¹⁶ Bi 'yet'i, bi hyon'a thi buya. ¹⁷ Nubaya gätho yu mengu bu ja ra hnini gue hing yu judío bi bent'a ra Sóstenes, ra ngurpi bu ja rá nijä yu judío, ne bi 'benza bu ja rá hmi ra ts'ut'abi. Pe nu ra ts'ut'abi ra Galiön him bi 'yörpamasu.

Bi mbeng bu ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo buya bi thoqui bim 'buru nya'a ts'u yu pa mahon'a bu Corinto. M'bejua

bi 'yε'u yu 'yεc'yεi, bin 'yohu ra Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bu mí jua'a ra hmεpya gue bi te rá xtä, bi 'yax rá ya buya, gue'a bi 'yörpu Cencrea. N'da ra hmεpya nangue ram hma xí man ra Pablo gue bi xi Oja di ja'tsi.

¹⁹ Nu'bu mi zöm bu ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopu ra Priscila ne ra Aquila ne bi mba bu rá nijä yu judío. Ne bi xih yu judío bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁰ Nu yu judío mi ndepe xtán gopu 'da yu pa, pe nu ra Pablo him bi nde. ²¹ Bin 'yεte ne bi 'yεmbi:

—Jatho ga mba bu Jerusalén ga nu bu ra dampeti da 'yot' ma mijudíohu. Pe nu'bu rá pähä Oja gua pengä mahon'a, bi 'yεna.

Bi nexp'u, bi hyu n'da ra barco buya.

Ná hyundj bi mba n'danni ra Pablo

²² Nubu Cesarea bi gapu ra Pablo bu ja ra barco, ne bi mba bu Jerusalén, bi zengua yu 'yεc'yεi bu ja ra nijä, ne 'bex bi mba bu Antioquia. ²³ Nu'bu mim 'buru 'da yu pa, bi mba bu ja n'da ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia ne ru Frigia, bi hat ra ts'edi yú mbu yu 'yεc'yεi 'buru.

Ra Apolos bi mamp räm Hman Oja bu Éfeso

²⁴ Nu'u yu pa u bi zöm bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mengu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi badi xan ho räm Hman Oja maya'bu.

25 Nε bi sänbi zü ts'ü nangué ra Hmu, ra Jesucristo. Nε εmmε bin johya nε nts'edi bi ma xän ho 'bü min xänbate, bi ma majuani nangué ra Jesús. Pε hont'a rá m hma ra Xuua Nxixyá mí pãdi, nε rán xixyá. 26 Nε nu ra Apolos bi hyut'an zambüi him bi zu bi mam bü ja rá nijá yü judío. Pε nu'bü mí 'yøh ra Priscila nε ra Aquila 'bε'a man'a, n'danni bi zits'i nε bi xänbi man'da xän ho ngue rá 'yu Ojá. 27 Nε nu'bü mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, guerpü Corinto, nu yü cu nangué ra Cristo bi xifi ngue xän ho da mba. Bi 'yørpa n'da ra søcuá da gats'i, bi xih yü 'yεc'yεi bü ngue da zini. Nε nu'bü mí zøm bü, bi hæť ra ts'edi yú mbüi yü 'yεc'yεi bü, nε bi mbäts'i gätho bi 'yεc'yεi rá mate ra Cristo. 28 Nguetho nu'bü min yähu yü judío gue hing yü 'yεc'yεi, bi dāha, ngue ya mí yá con rá ts'edi Ojá. Bi 'yuti nangué rá m Hman Ojá maya'bü, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam bü, gue mí tø'bü.

19

Bi zøm bü Éfeso ra Pablo

1 Nu'bü mí 'büpü Corinto ra Apolos, nε nu ra Pablo büya i 'yo gätho yü hnini maxøts'e, nε bi zøm bü ra hnini Éfeso. Nε bin tñmhbü bü 'da yü 'yεc'yεi. 2 Nu ra Pablo bi 'yän büya:

—Ha bin 'da ahü rá Hogandāhi Ojá nu'bü gmí 'yεc'yεihü, bi 'yεna.

Nu'ü bi dāti:

—Hin'na, njäm'bü dá øhmbe gue i 'bäh rá Hogandāhi Ojá, bi 'yεn'ü.

3 Nübüya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Bε'a ním hma gá hyāmhbü 'bü gmín xixyāhü, bi 'yεmp'ü.

Nε bi 'yεn'ü büya:

—Tengu tho ho bi man ra Xuua Nxixyá, bi yεn'ü.

4 Nε nu ra Pablo bi 'yεmbi:

—Guim bεmhbü 'bε'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyá yü jã'i to'o bi päh yän 'yomfēni nangué yú ts'oqui, nε bi xih yü jã'i da 'yεc'yεi n'da ba εhe m'bεjua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yεna.

5 Nε nu'bü mí 'yøh rá m hman ra Pablo, nu'ü bi mba ma xixyábi nangué rá thuhu ra Hmu Jesús. 6 Nε nu'bü mí dospa yú yá yü jã'i ra Pablo, bi hyän rá Hogandāhi Ojá ü. Nε n'dan'yo yü nde bin yã'ü büya, nε bim pøngahyá bi man rá m Hman Ojá. 7 Nε nu'ü yü jã'i gue bi 'yεc'yεi, í jua'i 'dε'mayoho ü.

8 Nu ra Pablo bim 'büpü nhyuzna bü Éfeso büya. Bi hyut'an zambüi bin yá bü ja rá nijá yü judío, bi xih yü jã'i hague dán zä di manda Ojá bü ja yú mbüi, nε bi hyoni 'bεpü dí 'yεc'yεi yü jã'i. 9 Pε nu'ü 'da bi ü't' yú mbüi, hingui nde da 'yεc'yεi, nε bi man ra ts'ore nangué rá 'yu Ojá, guerpü madím peti yü jã'i. Janangué'a bi 'ue'a ra Pablo büya nε bi mbähä yü 'yεc'yεi bü ja n'da ra ngxädi, nu'a ra

Tiranno ra xänbate bu. Nu'bu xam pøn yú xädi, i cut'a ra Pablo buya ne gätho yu pa min xänbate bu. ¹⁰ Nyo jeyä njabu bi 'yot'a ra Pablo. Ne gätho yu ja'i 'buḅu ja ra häi Asia, yu judío ne'u hing yu judío mí øh ran ho ma'da'yo nangue ra Hmu, ra Jesús. ¹¹ Ne xun ngu yan t'ot'e nuixte bi 'yot'a ra Pablo, ngue bi 'yot' Oja. ¹² Nguetho bi dä'u yu bayu o gue yu 'bøt'e a ra Pablo, gue'u bi mbenpa u yan zäman'u buya, ne gätho bi zä, ne bi bøn'u yu zithu min 'yohu.

¹³ Nubuya 'da yu judío ngue zai yu mbonni, ena paḅi da hyøn'a thi yu zithu, ne sä i ndønpa rá thuhu ra Jesús. Bi du'mi bi xih yu zithu:

—Dami pøni nangue rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sä en'u.

¹⁴ Ne nuya guehya yoto, yú ts'ant'u n'da ra judío, ra Escava, ra hmumbäjä a. Ne nu'u yú ts'ant'u ena da hyøn'a thi n'da ra zithu. ¹⁵ Pe nu ra zithu bi daḅi:

—Nu ra Jesús dí paçä ngue ja rá ts'edi, ne ra Pablo dí paçä ngue ja rá ts'edi, pe nu'ehu, to'o ehä, bi 'yæn'a ra zithu.

¹⁶ Ne nuna ran 'yohu min 'youi ra zithu, bi zäspa maxøts'e gueru mi 'bä'u yoto má 'yohu, bi daḅa bin tunhdu ne bi unbi, gätho di danba yú pahni. Ne bi bøm bu thi yan 'yohu, ya xí unbi gätho, nte he yú he. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, gätho bi t'øpu ja ra hnini Éfeso. Gätho yu judío ne'u hing yu judío bi 'yøde ne gätho mí ja

ra mbidi. Ne gätho bi 'yæspa ra Jesús, ra Hmu buya.

¹⁸ Ne xun ngu u gue mí æc'yæi, bi zøm bu, bi nde da gomanho yú mbui, ne bi dä ra güenda a xí 'yot'e. ¹⁹ Ne'u 'da mím baḅi bá ca yú søcuä, ngue yu libro yün xädi yu baḅi, ne bi hyøspu ja ra sibi, gätho da nu'u mí 'buḅu. Ne nu'bu mi mbede hangu gätho di muui, mbe mí jua'a yote ma 'det'a mahuḅhi yu mbeḅi gue ra t'axi. ²⁰ Ne man'da xun ngu bi 'yæc'yæi rá m hman Oja yu ja'i bu Éfeso, man'da bi faḅi ja rá ts'edi Oja.

²¹ M'bejua buya bi be'n'a ra Pablo da mba bu Jerusalén, pe m'bet'o da zøm bu ra häi Macedonia, neru ra häi Acaya. Ne bi 'yænä:

—Dam 'buçä ts'u bu Jerusalén, m'bejua ga mbagä bu ja ra daḅnini Roma, bi 'yænä.

²² Ne bi mbenpu Macedonia u yoho yám fäts'ihu, ra Timoteo ne ra Erasto, pe guese ra Pablo bim 'buḅu mí'da yu pa bu Éfeso gue ra häi Asia.

Ran 'yo'ts'mahya bu Éfeso

²³ Nu yu pa u, xun ngu bi ndesui nangue rá 'yu Oja bu Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yohu í Demetrio, rá 'beḅi da 'yot' yu zu t'angu ngue ra t'axi, ngue yú pøte ra daḅija gueru i pa nthande ra oja Diana. Nu'a, ne'u madim pehmbu, xun ngu bi daḅa nangue ra 'beḅi i øt'u. ²⁵ Nu ra Demetrio buya bi zonh'du 'da'angu ra 'beḅi mí øthu, ne bi xifi:

—N'yohu ahü guí pãhmbu nangue ma 'befihu xun ngu ra mbeti dí tãhmbu. ²⁶ Dí nuhu ne dí øhmbu hinga hont'ua ra hnini Éfeso pe gãtho ra häi Asia, 'be'a øt' na ra Pablo, i xih yu ja'i gue nu'u yu oja nt'øt'e yú 'ye yun 'yohu embi ngue hing yu oja u. Ne xun ngu yu ja'i bi pãh yun 'yomfëni ne bi 'yëc'yëi a bi man ra Pablo.

²⁷ Nuya dán thehu n'da ra 'yãnthi, ngue nu ma pøte dí øthu njon da däi. Ne dim 'beh rá ts'edi rá ngu ra oja Diana, ngue i nuixte. Ne da t'ëmbi nte di muui. Pe nu'a ra Diana gue'a oja a, ne gãtho yu ja'i 'bucua ja ra häi Asia ne gãtho ra ximhäi i thãnde a, sä bi 'yën'a ra Demetrio.

²⁸ Ne nu'bü mí 'yø'u, ëmme bi de ra cue. Ne nts'edi i mbafi: —Xun ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojahü dyu menguhu ua Éfeso.

²⁹ Ne gãtho bi yuntonto gue 'bupü ja ra hnini. Ne gãtho bin tihí 'darpü ní muxpü ja n'da ra ngu xun ndoho, ne bá bent' ra Gayo ne ra Aristarco, bi zixpü, ne nu ra Gayo ne ra Aristarco, yu mengu bu Macedonia min 'yohu ra Pablo bu 'yu. ³⁰ Ne'a ra Pablo nde xtá mba bu 'buh yu ja'i, pe nu yu 'yëc'yëi bi japi hin da mba. ³¹ Ne 'da'u gue mi ja yú ts'edi bu ja ra häi Asia madin amigohu ra Pablo, bi mbenpa ra nde gue hin da mba bu bí mux yu ja'i. ³² Ne 'dahma 'dan'yo bi man'u n'da ngu n'da nguetho gãtho bi yuntonto. Ne xun ngu u hingui pãdi hanja bim peti bu.

³³ Nu ra Alejandro mi 'bä'inde bu 'buh yu ja'i, bi mba njëqui bu ja yú hmi yu ja'i büya, nguetho ndep'u yú mijudíohu din ya. Nu'a ra Alejandro büya bi uanba rá 'ye ndepe din hë yu ja'i, nguetho nde da xifi nte män ts'o mí øt' yu judío.

³⁴ Pe nu'bü mi nu yu ja'i ngue ra judío ra Alejandro, mbë ma nyo ora bi mbafi, ne 'da'ingu bi ma:

—Xun ngu rá ts'edi ra Diana ma ojahü dyu menguhu ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario bu ja ra hnini büya, bi japi ngue bin hë yu ja'i, bi xifi:

—Dyun 'yohuhu, dyu me'efesohu, hingui 'bucua n'da ran yohu gue hingui pãdi dí jamansuhu ra oja Diana, gueju dyu me'efesohu, ne gãtho dí ëspahu ra do bi däh mahëts'i, gue rá pøte ra Diana. ³⁶ Ne nuna njo'o da zä da gøni. Janangue'a daman 'yomfënihü ts'u ne hin gui 'yøthu a hin da bømanho. ³⁷ Nu yun 'yohu ngue guá sihu ua, him bim pë bu ja rá nijä ra oja Diana. Ne him bi man ra ts'ore nangue'a ma ojahü ra Diana, bi 'yëna.

³⁸ Ne xø bi 'yën'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio ne'u mi'da gue dim pëhmbu, nu'bü i ja 'be'a i nde dí yapa n'da, nde'bu gue din yaui bu ja ra dangu n'dahma n'da ngu n'da da zä din yase. ³⁹ Ne nu'bü ja man'da guí nde gui 'yøthu, dami xihmbu ra zë'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guepu da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho

dí su da hnercah_u häi 'b_u da t'ängah_u nangue ra mbahni dá øth_u ra pa jab_uya, nguetho hin'y_u 'b_e'a sä ga mamhb_u nangue'a dá øth_u ya, bi 'y_ena.

⁴¹ N_e nu'b_u mi gua'a im ma, bi 'y_et' y_u ja'i.

20

Nu ra Pablo bi mba b_u ra häi Macedonia n_ep_u ra häi Grecia

¹ N_e nu'b_u min h_e nín 'yo'ts'mahy_a b_u ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonh'd_u y_u'y_ec'y_ei. N_e nu'b_u mí un ran zofo, bin 'y_ete b_uya, bi mba b_u Macedonia. ² N_e gätho bi zengua y_u'y_ec'y_ei gätho ra häi Macedonia, bi h_at ra ts'edi y_u mb_ui nangue rá_m hman Oj_a bi xi'_u. N_e m'bejua bi zø_m b_u ja ra häi Grecia mahø'n'a.

³ Hyuzna bim 'b_ap_u, ξna xtá hyu ra barco, gue xtá mba b_u ra häi Siria, p_e nu'_u 'da y_u judío ξna xtán däqui. N_e nu'b_u mí b_adi 'b_e'a nde xtá t'ørpe, bin 'yomf_eni n_e bá peng b_u ja ra häi Macedonia. ⁴ N_e min 'yoh_u ra Pablo ra Sópater ra m_engu berea a, n_e'a ra Aristarco n_e ra Segundo, y_u m_engu tesalónica _u, n_e nu ra Gayo ra m_engu derbe a, n_e nu'a ra Timoteo n_e ra Tíquico n_e ra Tróximo, y_u m_engu asia _u.

⁵ Nu'_u bim 'bet'o bi mba ní tøguahe b_u ra hnini Troas, n_e nugä dra Lucascä, dí o't' ra søcu_a j_aua, dín hy_unbahe _u. ⁶ Nu'b_u mí guah y_um p_eti nangue ran d_abaxj_ua, dá huhe ra barco dá n_exhe b_u ra hnini Filipos, n_eat'a pa dán 'yohe dá sømhbe b_u Troas guerp_u i

tøguahe _u mi'da. N_e nyoto pa däm 'b_uhmbe b_u.

Nu ra Pablo i 'b_up_u Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo däm p_etihe y_u 'y_ec'y_ei b_u ja ra hnini Troas, dá sihe ra x_ecahm_e, gue dá b_emhbe rán d_ate ra Hmu. N_e nu'a ra Pablo bi man rá_m Hman Oj_a. N_e nya'athoho bin y_a gue'b_u go mi zø_m made ra xui, nguetho da mba 'b_u bi hyats'i. ⁸ N_e ξmm_e x_un ngu ra sibi mí zø b_u ja ra cuarto mag_ats'i guerp_u bim p_eti y_u ja'i. ⁹ N_e huxp_u ja n'da ra ventana n'da ra ts'unt'_u í Eutico, n_e ξmm_e bi ndet'äha, nguetho ra Pablo nya'a bin y_a. Nu ra ts'unt'_u bi dop ra t'äha, bi dägui, ná hyu tøque ra ngu b_u bi dägui. Ya xí du 'b_u mi th_ats'i. ¹⁰ N_e bi g_ah ra Pablo, ní nyexp_u 'ben'a ra ts'unt'_u n_e bi hy_uf_i, n_e bi xi'_u b_uya:

—O di tu ni mb_ui h_u, ya bi d_amb_eni na.

¹¹ Nu ra Pablo bi nd_ex mahø'n'a b_u ja ra cuarto b_uya, n_e dán sihm_ehe. N_e nya'a thoho bin y_a ra Pablo mahø'n'a, gue'b_u go mi bø_x ra hyadi, ja bi mba b_uya. ¹² N_e nu'b_u mí ts'ix'a ra ts'unt'_u gue bi dägui, n_e i te 'b_u mí zø_m b_u rá ngu, gätho bin johya _u.

Bi mba b_u Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco n_e dá mbähmbe b_u ra hnini Asón nguetho nub_u dan c'athe ra Pablo, ngub_u bi xije mam'bet'o, gue xí 'y_en ra Pablo dín 'yogua thoho. ¹⁴ N_e nu'b_u mán t_imhbe b_u Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe

ra barco ne dá sòmhbē b_u ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne dá ne xhe b_u, ne man'da pa dá sòmhbē b_u ní hē't'a ra t'uhäi Quío gue i jab_u made ra de ja. Ne man'da pa b_uya dá sòmhbē b_u ra t'uhäi Samos gue i jab_u made ra de ja. Ne dán säyahe ts'ü b_u ra hnini Trogilio, ne man'da pa b_uya dá sòmhbē b_u ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thochtho b_u ra hnini Éfeso, hingui nde din säya b_u ra häi Asia. Nguetho di xöni da zön'a n'dihi b_u Jerusalén, ya dí 'b_up_u' b_u ra pa ra dämpeti t'ëmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'd_u y_u ngurpi y_u 'y_uc'y_ui b_u Éfeso

¹⁷ Ne nu'b_u má sòmhbē b_u Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'd_u y_u dāc'y_ui, ngue y_u ngurpi y_u 'y_uc'y_ui dim peti b_u ra hnini Éfeso. ¹⁸ Ne nu'b_u mi zöp_u b_u, bi 'y_ump'a ra Pablo:

—Nu'eh_u guí pāhmb_u 'b_u'a gātho mam 'b_ui dá øt'ä ua ra häi Asia, asta gue'b_u go rá mb_udi dá šocä ua. ¹⁹ Gātho y_u pa dām 'b_ucä ua dá ørpa rá 'b_ufi ra Hmu mahçts'i, ne hin dadín 'y_uçts'i. Ne x_un ngu ma guidä dá fāni gue'b_u má hāh ma mb_ui dá āp Ojā nanguē ah_u. Ne x_un ngu ran ünbi dá nu ngue bi 'y_urcä y_u judío.

²⁰ P_u nugä hin te dá cön'nah_u p_u dá xi ah_u gātho 'b_u'a da mbāx ah_u. Ne dá xän'nah_u b_u dim peti y_u jā'i, ne dá xän'nah_u b_u ja ni ngumhb_u.

²¹ Ne dá xifi x_un ho y_u judío ne'ü hing y_u judío, ngue di pāh yān 'yomfēni nanguē Ojā, gue da 'y_uc'y_ui ma Hmu h_u ra Jesucristo. ²² P_u nuya, rá

Hogandāhi Ojā i ørca ra ts'edi ga mbagä b_u Jerusalén, ne hin dí pādi 'b_u'a gua thocä b_u. ²³ P_u hönt'a di pācä gue dan ofädi b_u Jerusalén, ne ga nugä x_un ngu y_un ünbi, nguetho gues_u rá Hogandāhi Ojā bi xiqui hönb_u go hap_u dá thocä b_u ja y_u hnini. ²⁴ P_u hinga guet'a dím b_un'a, hin te di muui ma tesegä nanguēc zeh_ugui. Hönt'a ran johya dí nde ga nu 'b_u dá juah ra 'b_ufi bi 'dacä ma Hmu h_u ra Jesús, gue'a ga mangä ran ho ma'da'yo nanguē rá mate Ojā.

²⁵ Ne gātho ah_u dá xi ah_u rām Hman Ojā gue 'b_up_u ní mandagah_u Ojā, ne dí pācä xinga n'da ah_u gui nurcah_u ma hmi mahön'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ah_u, hingui pa ma güendagä 'b_u gui 'b_uhmb_u rán ho Ojā ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cön'nah_u, gātho dá xi ah_u 'b_u'a nde Ojā gui pāhmb_u.

²⁸ Nuya gui jamansu 'b_u'a gui 'y_uth_u, ne da zä b_u gui jamansuf_u y_u mb_ui ni mi 'y_uc'y_ui h_u b_uya. Ne gue'a ra 'b_ufi bi 'da ah_u rá Hogandāhi Ojā, gue gui jamansuf_u y_u 'y_uc'y_ui ra Hmu, gātho ná ngu'ü i 'b_uhmb_u ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa y_u ts'oqui 'b_u mí du.

²⁹ P_u nu'b_u dá mbagä, dí pācä m'b_uejua ba ç'i 'da tengu y_u zate, nde da za'ü y_u de'yo, din jab_u da 'y_ut'ah_u gue di ün'na ni mb_ui h_u gy_u 'y_uc'y_ui h_u.

³⁰ Ne 'da'ü gue gues_u ah_u da ndants'i, ne hinga njuantho da man rām Hman Ojā, gue da ndep'a dí ten'd_u mi'da.

³¹ Janangue'a gui jamansu ni mbũihũ ngue hin da hyä ahũ Ʃ. Nε guim bεmhbũ gue nhyu jεya, ma pa nε ra xui, dá xän'nahũ n'da ngu n'da ahũ, nε εmme dán zoni nangue ahũ.

³² Nuya dadí dā ahũ Ojā. Nε ga soc'ahũ rá m Hman Ojā, nu'a i ma nangue rá mate Ojā, gue'a ram hma di zet'a ni mbũihũ, nε gue'a dín ja ahũ gātho i ja Ojā, tengu tho Ʃ gātho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugā hin dá nde a ni mbetihũ, xínga gue ni pahnihũ. ³⁴ Pε guí pāhmbũ dām pepzehe nε dá undā 'be'a gātho mí hon'ũ dán 'yogāhe. ³⁵ Dá øt'ā gue dá honse man ts'ihme, dá ut'ahũ gue dam pεhmbũ nε ga fāxhũ Ʃ hin 'yũ 'be'a da hyoni. Nε gam bεmhbũ 'be'a bi ma ma Hmuhũ ra Jesús 'bũ mí 'yεna: “Man'da di johya ní mbũi n'da 'bũ di uni, xinda gue'bũ din t'unna n'da,” ngubũ bi man ra Hmu, bi 'yεn'a ra Pablo.

³⁶ Nε nu'bũ mi gua'a rá m hma ra Pablo, bin dānyahmu gātho mí 'bũpũ, nε bin yāhũ Ojā. ³⁷ Nε nu'ũ gātho bin zoni, nε bi hyũ'a ra Pablo nε bi zũspa rá 'yogu. ³⁸ Nu'ũ εmme bi du yú mbũi, nguetho ra Pablo bi xi'ũ him man'dandĩ da nu mahøn'a. Nε nu'ũ bi zix'a ra Pablo bũ ja ra barco bũya.

21

Bi mba bũ Jerusalén ra Pablo

¹ Nε nu'bũ mán hyehmbe yũ 'yεc' yei, dá huhe ra barco,

nε njuāntho 'bex dá sōmhbe bũ ja ra t'ũhāi Cos ngue i ja bũ made ra deĵa. Nε man'da pa bũya dá thohmbe bũ ja ra hnini Pátara. ² Nubũ, dá tĩmhbe n'da ra barco ní mba bũ ra hāi Fenicia, dá huhe bũya dá mbāhmbe. ³ Nε nu'bũ má thohmbe nthandi thoho ra t'ũhāi Chipre i ja bũ made ra deĵa, ngāha dá mbāhmbe dá sōmhbe bũ ra hāi Siria nubũ ra hnini Tiro, guerpũ da zoh rá 'beni ra barco. Nε dá çāhmbe bũya, dá mbāhmbe bũ ja ra hnini. ⁴ Nu'bũ má tĩmhbe bũ yũ 'yεc'yei bũya, dām 'bāhmbe nyoto pa. Nε nu rá Hogandāhi Ojā bi bēnba yũ 'yεc'yei 'be'a da thoh ra Pablo 'bũ da mba bũ Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵ Nε nu'bũ mí gua'a nyoto pa, dá pōmhbe bũ. Nε gātho yũ 'yεc'yei, yũn 'yohũ nε yũ xisu nε yũ t'ũhni, dá mbāhmbe asta gue dá pōmhbe bũ ja ra hnini. Dán dānyahmuhe bũ ja ra ndendeĵa bũya, nε dán yāhe Ojā. ⁶ Nubũya dán 'yēhmbe nε nugāhe dá huhe ra barco, pε nu'ũ bi mbeng bũ ja yú ngu.

⁷ Bá nεxhe bũ Tiro, dá mbāhmbe nε dá çāhmbe 'bũ má sōmhbe bũ Tolemaida. Nu'bũ má zεnguahe yũ cu, dán tehe bũ n'da pa. ⁸ Nu'bũ mi hyats'i, gātho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe bũ ra dāhnini Cesarea. Nε dán sāyahe bũ ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bũ rán ho ma'da'yo Ojā. Nu'a, n'da gue'ũ yoto má 'yohũ nthahni

mín 'yoh_u ra Esteban. ⁹ Nε nu ra Felipe mi 'b_ui goho yá t'ixu him bin th_uti, nε nu' _u, y_u p_ongahya_u _u, bi man r_ám Hman Oj_á. ¹⁰ Nε nu' b_u má m_ám 'b_uhmbe b_u 'da y_u pa bi z_o'a n'da r_á p_ongahya_u Oj_á í Agabo, b_á nεxp_u ra h_ái Judea. ¹¹ Nu' b_u m_i z_om b_u d_i 'b_uhmbe a, bi g_áspa a r_á ng_ut' i ra Pablo nε bi duzehe y_u gua nε y_u 'yε ra Agabo, nε bi ma:

—Nu r_á Hogand_uhi Oj_á bi bεng_á ngue ngub_u da 'y_orpa y_u judío a r_á mbeti na ra ng_ut' i b_u Jerusalén, nε din d_á b_u 'b_uh y_u j_á' i ngue hing y_u judío.

¹² Nu' b_u má øhmbe 'bε'a bi man ra Agabo, g_átho gahe nε y_u mεngu b_u, d_á ørpahe ra ts'edi hin xt_á mba ra Pablo b_u Jerusalén. ¹³ Nu ra Pablo bi 'yεm b_uya:

—'Bε'a guí øth_u guí zomhb_u. O gadí ungh_u ma mb_ui. Nug_á dadín s_ág_á h_ont'a go 'bε'a da t'ørcagui, o gue da thurqui o gue da thog b_u Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴ Nε him bi z_á d_á s_ámhbe, d_á hεthe b_uya nε d_á εmhbe:

—Nu'a r_á p_áh_á Oj_á da t'øt'e.

¹⁵ Nε m'bejua b_uya dán s_áhe nε d_á mb_áhmbe ra Pablo b_u Jerusalén. ¹⁶ Nε 'da' _u y_u 'yεc'yεi b_u Cesarea d_á mb_áhmbe. Nε nu' b_u má s_omhbe b_u Jerusalén, nu' _u bi zixc_áhe b_u r_á ngu ra Mnasón, ra mεngu chipre. Nε maya'b_u thoho mí εc'yεi ra Mnasón. Guerp_u r_á ngu dán s_áyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo b_u Jerusalén

¹⁷ Nu' b_u má s_omhbe b_u Jerusalén, nu y_u cu nangue ra Cristo b_u, bi hyu y_u mb_ui 'b_u mi nuje, nε bi zimanhoje. ¹⁸ Man'da pa b_uya d_á mb_áhmbe ra Pablo d_á nuhe ra Jacobo Santiago, nε' _u g_átho mí 'b_up_u, y_u ming_urpih_u, y_u d_ác'yεi. ¹⁹ Nu ra Pablo bi zengua _u nε 'bex bi d_u'mi 'dahmi'datho bi ma 'bε'a g_átho bi 'yøt' Oj_á nangue r_á 'bεfi ra Pablo, nub_u 'b_uh y_u j_á' i ngue hing y_u judío. ²⁰ Nε nu' b_u m_i 'yø' _u 'bε'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanho 'b_u mí sih r_ám Hman Oj_á, εmme bin johya nε bi 'yεspa Oj_á. Pε nu' _u, bi 'yεmbi:

—Pε guí p_ádi, ma z_u cu' i Pablo gue y_u mahu_uhi thoho y_u judío i εc'yεi ya, nε g_átho i εna jatho da 'yøt' y_un t'edi ra Moisés. ²¹ Nε nu' _u bi sifi 'bε'a g_átho g_á 'yøt'e. Nε s_á εn' _u g_á x_ánbi gue g_átho da hyeh y_un t'edi ra Moisés _u y_u judío gue 'b_up_u 'b_uh y_u j_á' i hing y_u judío, nε g_á xifi ngue hin da mba nthequi y_u xifani, nε hin da 'yøt' y_un t'øt'e y_u judío, εn' _u. ²² Nuya 'bε'a s_á ga øth_u ya, g_uehma dim peti _u ma m_i 'yεc'yεih_u y_u judío, gue da gohmahya'a' i, nguetho da 'yøde ya g_á s_ohø, bi 'yεmbi. ²³ Nuya nde' b_u gui 'yøt'e 'bε'a ga xi ahe. Nuya 'b_ucua goho y_un 'yoh_u ngue bi ma da 'yøt'a n'da ran hogui nangue Oj_á, nε jatho da 'yøt'e. Nuya gui 'yøt'e 'bε'a da 'yøt' _u. ²⁴ Nu' i gue'e gui six b_uya y_un 'yoh_u, nε gui 'yøt'e tengu jatho da 'yøt' _u, ngue mí ma n'da ran hogui nangue Oj_á. Nε g_átho

gui jurpa yá gasto ɯ, gui tämb yɯ de'yo ngue da mbøts'e. Ne nubɯya sä gui 'yax ni yaxɯ tengu i øt' yɯ ja'i nu'bɯ xɯn guah yɯ pa yɯn hogui. Ne gätho yɯ ja'i sä da badi ngue him majuani'be'a bi man'ɯ 'da nangue'e. Ne da bah pɯya ne'e gui ten'na rán t'ɛdi ra Moisés. ²⁵ Pe nangue yɯ ja'i hing yɯ judío ngue bi 'yɛc'yɛi, ya dá penpahe n'da ra søcuá, ne dá xihmbe hin da zi 'be'a bi 'bøspa yɯ hmite, xín da za'a ra ngø ngue him bi bøn rá ji, xín da zi ra ji. Ne hin da 'yøt' yɯn 'yomt'ɛni, bi 'yɛn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bɯ danija Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'ɯ yɯn 'yohɯ bɯya, ne bi 'yøt'e tengu bi 'yøt'ɯ. Ne bi mbähä bɯ mbo yá danija yɯ judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yá pa ran hogui. Ne bi ma nda'a ní pa di un yɯ 'bøts'e.

²⁷ Hin ε ní zøn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yɯ judío gue hing yɯ 'yɛc'yɛi, yɯ mɛngu ra häi Asia, bi nu bɯ mbo ra danija ra Pablo. Nu'ɯ bi parba yɯ ja'i ne bi bent' ra Pablo. ²⁸ Bi mbafi:

—N'yohɯ ahɯ dyɯ israelhɯ, dami zeje gam benthɯ na ran 'yohɯ 'bäcua, i xänba yɯ ja'i hønba go hapɯ i pa ngue hingui hojɯ, ne ɛna nte di muui yán t'ɛdi ra Moisés ne nte di muui ma danijahɯ. Ne hinga hønt'a bi 'yøt'e, pe man'da, bá si ua mbo ra danija yɯ ja'i ngue hing yɯ judío. Janangue'a bi ts'on'a

ra hoganija ngue majapi, sä ɛn'ɯ.

²⁹ Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bɯ ja ra hnini n'da ra mɛngu éfeso í Trófimo. Ne mi manse ngue ɛmbi bi zixpɯ mbo ra danija.

³⁰ Ne nubɯya gätho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, ne gätho ní muxpɯ 'bäh ra Pablo, bi bent'i, bi gɛcpɯ thi ra danija. Ne 'bex bi gut' yá nija. ³¹ Ne nu'bɯ mí zäpi ɛna xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudofai mí øde ngue gätho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i. ³² Nu'a 'bex bi zix'ɯ yɯ dofai ne gätho yɯ hmudofai, ne bi mba n'dihi bɯ 'bäh yɯ ja'i. Ne nu'bɯ mi nu yɯ ja'i gue mba bɯ yɯ dofai ne yɯ hmudofai, 'bex bin hɛ ním 'benza ra Pablo. ³³ Ne nu'a ra hmudofai bɯya bi bent' ra Pablo ɛna da got'i, ne bi manda ngue da mba nthat'i yoho yɯ cadena. M'bejua bi t'an'dɯ, ne bi t'ɛmp'ɯ:

—To'o na, 'be'a bi 'yøt'na.

³⁴ Pe nu yɯ ja'i ɛmme madí mbahni ne gätho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudofai him mi sä da badi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixpɯ ja ra ngundofai a bɯya. ³⁵ Ne nu'bɯ mí zøm bɯ ja rá 'dede ra ngu, bi dux'ɯ yɯ dofai a ra Pablo, nguetho nu yɯ ja'i man'da nde da bent'i mahøn'a. ³⁶ Nguetho xɯn ngu yɯ ja'i bi dɛnni bi mbafi:

—Dami hyohɯ, ɛn'ɯ.

Nura Pablo bin juqn zɛhɛ bɯ ja yá hmi yɯ ja'i

³⁷ Nε nu'bu mangueru da zixru mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yän'na ra hmudofui:

—Dami 'yörqui ts'u ra mate dan yäui ts'u, bi 'yena.

Nu ra dofui bi dädi:

—Ha gui pä'a rá nde yu griego.

—Haha, bi yen'a ra Pablo.

³⁸ —Oh, ha hinga gue'e gra mengu Egipto, ngue gá dör'a n'da ran 'yo'ts'i ne gá sixru ma'ueni goho mahuähi yan 'yohu ngue yu hyodu, bi 'yemi.

³⁹ Nu ra Pablo bi dädi:

—Hin'na, hinga gucü. Nugä dra judiógä ne dra mengu Tarso, n'da ra dahnini ngue ja rá ts'edi bu ja ra häi Cilicia. Nuya dí ä'a n'da ra mate ngue ga xicä ts'u yu jä'i.

⁴⁰ Nu ra hmudofui bi un ran t'edi. Nubaya, nu ra Pablo bi 'bäru ja ra 'dede, ne bi uä'ts' rá 'ye ndepe din hε yu jä'i. Ne nu'bu min hε, bi zofo nangué yú ndese u, gue yú nde ra hebreo, bi 'yena:

22

¹ —N'yohu ahü, gyu ta ahü, gui 'yömbu 'be'a ga xi ahü ya, bi 'yen'a ra Pablo 'bu mi dör'mi bin yä.

² Nε nu'bu mi 'yö'u ngue bi ts'ofu nangué yú ndese ra hebreo, man'da bin hε. Nu ra Pablo bi 'yem buya:

³ —Nugä dra judiógä, dám 'bücä bu Tarso, nubü ra häi Cilicia, ne bi mba ma tedegä ua Jerusalén. Ne dán xäcä rán xädi ra Gamaliel, ne dán xäcä xun ho yün t'edi u ma ngarpa bötahü. Ne emme mi ghyagä

nangué rá 'befi Ojä ngue gätho ma mbü, tengutho ahü ya. ⁴ Nε madí undä ran unbi to'o gätho mi εc'yei ra Jesús, ne 'da'u dá ho ne'u mi'da, yan 'yohu ne'u yu xisu dá sixru fädi. ⁵ Nu ra hmumbäjä ne yu dāc'yei da zä din juanni 'be'a xtä øt'ä, nguetho dá canba yú søcuä bi 'dacä, gue mí ena xcä un yu ngurpi bu ja yú nijä ma mijudíohü bu Damasco. Nε dá hax ra 'yu dá mba bu Damasco. Nu ra søcuä dá jucä ngue'a ran t'edi ga cot'a fädi yu 'yεc'yei, ne dí ena xcuä si ua Jerusalén, ngue xtä nu ua ran unbi.

Nu ra Pablo bi ma ha bin jabu i 'yεc'yei

⁶ Nε nu'bu män 'yogä bu 'yu hānbü Damasco, tengu'bu mbe huxyadi, bá cä n'da ra nyot'i mahets'i, ngue nts'edi bi hyäru dí 'bäi. ⁷ Nugä dá täng bu häi, ne dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Saulo, Saulo, hanja gní ungagui,” bi 'yengui. ⁸ Nε dá thäti: “To'o i ma Hmu.” Nε nu'a bi xiqui: “Nugä dra Jesús, dra mengu nazaret, gucü gadí ungagui.” ⁹ Nε nu'u 'da min 'yogähe bi nu'a ra nyot'i, pε him bi 'yø'a ra nde ngue bi zocä. ¹⁰ Nε dá änni: “Ma Hmu 'be'a sä ga øt'ä.” Nε nu ra Hmu bi 'yengui: “Dami ndants'i ní mba bu Damasco, nubü, da si'a bu 'be'a gätho dá sän'ni'i gui 'yøt'e.” ¹¹ Nε nugä 'bex dán xädä nangué'a ra nyot'i, ne nu'u mín 'yogähe bi gurca ma 'yε, ne dá sømhbe bu ja ra hnini Damasco.

12 Nε mi 'bupɛ n'da ra hocjɑ'i í Ananías, ngue mi tenni xɛn ho yán t'ɛdi ra Moisés. Nε gátho yɛ judío mi 'bupɛ mi numanho a. 13 Nu ra Ananías bi zopɛ dám 'bɛcǎ, nε bi xiqui: “Ma cu'i Saulo, dami hyand ran nεqui ni dá ya.” Nε 'bex bi zø ma dá, nε bi zǎ dá nu a ran 'yohɛ bɛya. 14 Nε bi xiqui: “Nu'a Ojɑ mi thǎnde ma ngurpa bøtahɛ bi huahn'na'i ngue gui pɑdi 'be'a rá pǎhǎ a. Nε bi ja'a'i gá nu rá Hoga Ts'unt'ɛ, nε bi ja'a'i ngue gá 'yørpɑ rá nde a. 15 Nuya gui mam bɛ 'bɛh yɛ jɑ'i 'be'a gá nu nε 'be'a gá 'yøde. 16 Nε hin'yɛ 'be'a man'da gui tø'mi, dami ndants'i gan xixyɑ, gui 'yɛc'yɛi majuɑni a ra Hmu ngue di 'uec'a'ɛ ni ts'oqui nangue rá thuhu a ra Hmu,” bi 'yɛngǎ ra Ananías, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo hanja bi mba bɛ 'bɛ'ɛ hing yɛ judío

17 Nε xø bi 'yɛna:

—Nε nu'bɛ jǎmbǎ pengǎ ua Jerusalén, dán yǎ'be Ojɑ bɛ mbo ra dǎnijɑ, nε nu Ojɑ bi jacǎ dá nu tengu n'da ra t'j. 18 Nε dá nugǎ ra Hmu, bi 'yɛngui: “Dahmantho dami pøngua Jerusalén, nguetho hin da t'ørpamasu 'be'a gui ma nanguecǎ.” 19 Nε dá xi'a: “Ma Hmu, nu'ɛ ma mɛnguhe ua gátho i pɑdi 'be'a gátho dá øt'ǎ, dá mba bɛ gátho ma nijǎhe, nε dá unba ɛ gátho bi 'yɛc'yɛi i, nε dá cot'a fǎdi ɛ. 20 Nε nu'bɛ mi mba ntho ra Esteban mi 'bǎcǎ bɛ, nε 'da'angu dá bɛmhbe ɛ bin hote, nε dá jamansup yǎ

pahni ɛ.” 21 Pɛ nu ra Hmu bi xiqui: “Ní mba, nguetho ga pɛnh'na bɛ yabɛ guerpɛ 'bɛh yɛ jɑ'i ngue hing yɛ judío,” ngubɛ bi xiqui, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dá bɛ 'bɛh yɛ hmudofɛi

22 Nu'ɛ bi 'yømanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'bɛ mí ma da mba bɛ 'bɛh yɛ jɑ'i hing yɛ judío. Nubɛya bin cue'ɛ yɛ judío i 'bǎpɛ gue hing yɛ 'yɛc'yɛi, bi mbafi nε bi 'yɛna:

—Dá tho na ran 'yohɛ, man'da xɛn ho 'bɛ hin di thoqui dim 'bɛi, bi 'yɛn'ɛ.

23 Man'da bi mbafi bi huǎt't' yǎ pahni nε bi 'yɛnts' yɛ fonthǎi. 24 Nu ra hmudofɛi bi manda da ts'ixpɛ mbo ra Pablo, nε bi manda da mba m'be'i, ngue ndep'a dín juǎn'na ra Pablo hanja ná mba'ɛ yɛ jɑ'i. 25 Nε nu'bɛ i pa nthǎt'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yǎn'na ra dofɛi ngue mi 'bǎpɛ:

—Ha i ja nin t'ɛ dihɛ gui fɛ'a n'da ra romano nu'bɛ hin ní t'ørpɑ ran juǎnbi, bi 'yɛn'a ra Pablo.

26 Nε nu'bɛ mi 'yø'a ra dofɛi a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu nε bi 'yɛmbi:

—Dami jamansu 'be'a gui ørpɑ na ran 'yohɛ, n'da ra romano na.

27 Nε bá ɛ'a ra hmudofɛi bɛya, bi 'yǎn'na ra Pablo:

—Ha majuɑni gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi dɑdi:

—Hǎhɑ, bi 'yɛna.

28 Nu ra hmudofɛi bi 'yɛmp'a:

—X_{un} ngu ra mbeti dá jut'ä
ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pε nugä mbüdi thoho ma
ta bin t'un ran t'ędi gue din
romano, janangue'a man'da
dra romanogä.

²⁹ Nε nu'a ra hmudof_{ui} bin
su nguetho ya xí du'ti ne
nu'a ra Pablo ra romano na.
Janangue'a nu'ü nte bi 'yörpa
ra Pablo, ęna xtá mbei.

*Nu ra Pablo mi 'bäp_u ja rá
junta ü yá hmumbäjä y_u judío*

³⁰ Nε nu'b_u mi hyats'i, nu
ra hmudof_{ui} nde da badi
hanja í yäp'ü y_u judío, bi
xocta'a ra Pablo mán thu'ti,
ne bi manda dim peti y_u
hmumbäjä ne yá ngurpi y_u
judío. Nε bi zix'a ra Pablo b_u
dim peti.

23

¹ Nu ra Pablo ęmme madín
hyeth_u b_u, ne bi xifi:

—N'yoh_u ah_u, nugä zai dí
öt'ä'a í xicpa ma mbüi Oja,
asta gue ra pa jab_uya, bi 'yem
'b_u mí d'ü'ü din yä.

² Pε nu ra Ananías, ra
dambäjä, bi xi'ü gue 'darp_u mi
'bähmb_u ra Pablo, da mberpa
rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a
ra Ananías büya:

—Ojä da mberp'a'i nguetho
yoho ni mbüi. Sä guí ęmh_u
hin dá öt' y_un t'ędi, pε go
gue'ah_u hin guí öth_u y_un t'ędi,
ngue gadí manda da 'berca
ma nde.

⁴ Nε nu'ü 'darp_u mi 'bähmi
bi 'yęmbi:

—Hanja gní that'a ra
dambäjä ngue bi huahn'na
Ojä.

⁵ Ra Pablo bi dadi:

—Cu ah_u, hin dí pačä ngue
ra dambäjä a, nu'b_u xcá pačä
hin xcá thatä 'b_u, nguetho
nt'o't'i gue hin ga c'aman'ü ma
ngurpih_u, bi 'yęmbi.

⁶ Nε nu'a ra Pablo 'b_u mí
nu'ü 'da gue hup_u ja ra junta,
bi badi hinga 'da'ingu yá
t'ęc'yei ü, nguetho 'da'ü bi
den'd_u í man y_u saduceo ne
nu mi'da bi den'd_u í man y_u
fariseo. Janangue'a nu ra
Pablo bi 'yęmp'ü 'b_ura ja ra
junta:

—N'yoh_u ah_u, nugä dra
fariseogä, ne xin rá ts'ant'ügä
n'da ra fariseo. Nugä dí
'bäcua ne guí örcah_u ran juanı
nguetho dí ęc'yei gue i ndants'
mahøn'a ü í tu, bi 'yęn'a ra
Pablo.

⁷ Nε nangue'a xí man na ra
Pablo bin junth_u y_u fariseo
ü y_u saduceo, ne gätho bin
hecp_u ja ra junta. ⁸ Nguetho í
man'ü y_u saduceo gue hingui
ndants' mahøn'a ü í tu, ne í
ma ngue njo'o yám 'behni Ojä
mahęts'i, ne í ma ngue njo'o
y_un dahi. Pε nu y_u fariseo
gätho í ęc'yei. ⁹ Bin ja n'da
ra mahni, ne nubaya bin
ndants'i 'da'ü yá xänbate ü y_u
fariseo, bi 'yęn'ü:

—Nuna ran 'yoh_u 'bäcua,
nte mán ts'o bi 'yöt'e. Xi'b_u
majuani n'da ran dahi o
gue n'da rá m 'behni Ojä
mahęts'i bin yäu, nde'b_u hin
ga sähmb_u Ojä, bi 'yęna.

¹⁰ Pε nu'ü 'b_ura ja ra junta,
ęmme bin s_u'ü, asta gue'b_u mí
zu ra hmudof_{ui} da sen'inde
ra Pablo. Bi xih yá dof_{ui}
büya gue ba jęcp_u 'b_uh y_u ja'i,

ne da zix mahøn'a b_u ja ra ngundof_ui.

¹¹ N_e nu' b_u min xui, ra Hmu mah_ets'i bim 'bähmi ra Pablo ne bi 'y_embi:

—O di tu ni mb_ui Pablo, nguetho ngutho gui ma b_u ja ra d_ahnini Roma nanguecä, tengutho gá man-gua Jerusalén.

Mi _ena xtá tho ra Pablo

¹² Nu' b_u mi hyats'i, 'da' u_u judío 'da'ingu bi b_en' u_u da hyo ra Pablo, ne bi ma jatho di j_a'ts'a bi man' u_u. Ne bi 'y_en' u_u ngue hin din sihm_e, xing ra dehe da zi, asta gue' b_u go bi hyo. ¹³ N_e mi pongui yote má 'yoh_u u_u 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. ¹⁴ Nu' u_u bi mba b_u 'b_uh y_u hmumbäjä ne y_u d_ac'y_ei, ne bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe ma-ju_ani 'be'a ga øthe, ne hin dan sihm_ehe asta gue' b_u go dá hohe ra Pablo. ¹⁵ Janangue'a nu ah_u ne' u_u mi'da guin 'yoh_u b_u ja ra junta, nu' b_u nixudi gui xihmb_u ra hmudof_ui ba si'a ra Pablo, gui 'y_embi gue gui 'yänhd_u mi'da y_un t'änni. Janangue'a nugähe b_uya, dan sähe gua täcuahe b_u ja ra 'yu, ga hohe, bi 'y_en' u_u.

¹⁶ P_e nu rá 'be'ue ra Pablo bi 'yøde 'be'a nde da 'yørp_a y_un 'yoh_u. Bi mba b_u ja ra ngundof_ui ne bi xi'a ra Pablo. ¹⁷ Nu ra Pablo bi zoh'n'a n'da ra dof_ui b_uya, bi 'y_embi:

—Dami six na ra ts'ant' u_u b_u bi 'b_uh ra hmudof_ui, nguetho i ja 'be'a da xifi.

¹⁸ Nu ra dof_ui bi zixp_u 'b_u'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofädi, bi zoncagui ne bi 'y_ac ra mate gua siua na ra ts'ant' u_u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

¹⁹ Nu ra hmudof_ui bi b_entpa rá 'y_e ra ts'ant' u_u, n'danni bá änni:

—'Be'a guin nde gui xiqui.

²⁰ Nu'a ra ts'ant' u_u bi xi'a ra hmudof_ui b_uya:

—Nu' u_u 'da y_u judío bin y_as_e' u_u, bi ma da 'y_a'a ra mate 'b_u nixudi, ngue gui sixp_u mahøn'a b_u ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'y_en' i, da 'yän mi'da y_un t'änni. ²¹ P_e 'yo guí øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yoh_u y_u judío ngue x_un jot' ra 'yu, i täcua b_u ra Pablo. Nu' u_u, 'da'angu x_um ma ngue x_un din sithe x_un din sihm_e asta gue' b_u go bi hyo ra Pablo. Ne i t_øp'a thoho 'be'a go gui ma, bi t'emp'a ra hmudof_ui.

²² Nu ra hmudof_ui bi h_ecua ra ts'ant' u_u ngue njon da xifi, ngue ya xi xi'a ra hmudof_ui. Ne nub_uya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni b_u 'b_uh ra Félix

²³ Nub_uya nu ra hmudof_ui bi zoh'n'd_u yoho y_u ng_urp_a dof_ui, bi xifi din sä yoci_ento ndof_ui da mba b_u ra hnini Cesarea 'b_u g_uto nxui. Ne da mbähä mi hy_ate ma 'd_et'a y_u dof_ui ngue din t_øgue, ne da mbähä mi yoci_ento y_u dof_ui ngue i c_u y_un ts'at' _egui. ²⁴ N_e bi manda da thøspa y_u fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu x_un ho b_u 'yu, asta gue' b_u go bi dä b_u 'b_uh ra ts'at'abi Félix. ²⁵ N_e bi 'yo't'a n'da ra s_øcua

ra hmudofui, bi mbenpa ra ts'ut'abi Félix.

²⁶ Ne bi 'yɛn'a ra sɔcuɔ:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadí zengua'i, gra Félix, gra hoga ts'ut'abi. ²⁷ Nuna ran 'yohu na, nu'bu mi bent' yu judío, nde xtá hyo. Pe dá yamhbe nangué xun ngu yu dofui, nguetho dá øcä ngue ra romano na. ²⁸ Nugä him mí paði hanja bi mba ma yaði, dá sixpu ja rá junta yu judío. ²⁹ Pe nubuya dá øde ngue hont'u yän t'ɛdi zehɛ yu judío ngue í mba ma yaði, ne hin'yü 'be'a dí tho, o gue dín ofädi. ³⁰ Ne nu'bu mi sicä 'be'a nde da 'yøt' yu judío, ngue nde da hyo, 'bex dá penh'na bu gui 'bui. Ne dá xi'u yu nyapate gue da xi'i 'be'a ní mbespa ra hnuman'u. Ne hont'a dá xi'a ya,” bi 'yɛn'a rá sɔcuɔ ra hmudofui.

³¹ Nu yu dofui buya bi 'yøt'e tengu bi xi'u yü hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zøm bu Antípatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofui gue him madín tɔgue. Pe nu'u gätho madín tɔgue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zøm bu ra hnini Cesarea, bin dáp ra sɔcuɔ ra ts'ut'abi, ne bi mba ma dä bu ra Pablo. ³⁴ Ne nu'bu mi nu'a ra ts'ut'abi a ra sɔcuɔ, bi 'yän'na ra Pablo:

—Haru ni häi.

Ne nu ra Pablo bi xifi gue ra mangu bu ra häi Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugä ga øcä 'be'a gui mam 'bu bi zø'u di yäp'i'i.

Ne bi manda da mba m'bädi bu ja rá nguts'ut'abi ndudan Herodes.

24

Nura Pablo binjuqn zehɛ bu 'buh ra Félix

¹ Ne nu'bu mi jua'a cut'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbäjä, ne 'da yu dacyei, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yaði ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi d'u mi bin yapate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugähe dí paḥmbe ngue nangué'e i ja ran johya ua ra häi dí 'buhmbe. ³ Ne gäthogähe man'da dí 'buhmbe xun ho nangué 'be'a gui øt'e. Ne gätho yu pa dí xi'ahe ra jamadi nangué'e. ⁴ Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yørca ra mate gui 'yøde 'be'a dí xi ahe. ⁵ Nuna ran 'yohu, xmmɛ ra ts'om'bäi na, ne xmmɛ di parba yu judío hønbu go haru 'bui ngue gätho ra ximhäi. Ne nuna, rá ngurpi 'da'u yu ja'i t'ɛmbi yu nazareno. ⁶ Nu'a mí nde xtí ts'on ra danija bu Jerusalén, pe nugähe dá benthe, ne dí ɛmhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'ɛdihe. ⁷ Pe nu ra hmudofui, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jɛcpu mi 'buhmbe. ⁸ Ne bi xije dan yafe ua. Nuya, nu'bu gui 'yän zehɛ a, gui paði gue majuani 'be'a gätho ní mba ma yaði, bi 'yɛmp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. ¹⁰ Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'ɛdi ra

Pablo gue din ya b̄ya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'ȳna:

—Nugä i hu ma mb̄i ngue sä dan juandä ua, nguetho guí p̄adi 'be'a nám 'b̄hmbe dȳ judíohe, gue x̄n ngu ȳ j̄ya guín ts'ut'abi ua. ¹¹ Nu'b̄ guí nde gui p̄adi, sä gui p̄adi, ja mán 'de'mayo ma pa ya gue dá mba b̄ Jerusalén, dá th̄nde Oj̄a b̄. ¹² Ne nu'̄ ma mijudíohe him bi nu 'b̄ 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'b̄ 'bo'o xcá parbi, xínga guerp̄a ja ma d̄anij̄ahe, xínga guerp̄a ja ma t'̄nij̄ahe, xínga guerp̄a ḡätho ra hnini.

¹³ Nuya hingui sä din juanni x̄n ho nguetho him majuañi 'be'a ní yaçp̄a ya. ¹⁴ Pe nuya dadín juandä gue dí tendä ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a ãmbi him majuañi ̄. Pe guet'a ra 'yu mí ten'd̄a ma nḡarpa b̄tahe, gue mí numansu Oj̄a nguetho dí ãc'yei 'be'a ḡätho mán t'o't'i b̄ ja rá s̄ocua yán t'̄di ra Moisés ne yá s̄ocua ȳ p̄ongahya. ¹⁵ Ne nugä dí t̄'mi 'be'a nín ho da 'ȳt' Oj̄a, tengu i t̄mp' ya i 'b̄cua. Nugähe dí ãc'yeihe ngue ḡätho x̄n du da ndants'i, ne'̄ bi 'ȳt' ran ho, ne'̄ bi 'ȳt' ran ts'o. ¹⁶ Janangue'a ḡätho dí òt'ä 'be'a di b̄ngä Oj̄a n'dahma hin hap̄a da th̄nga ma ts'oqui, xínga guerp̄a 'b̄ Oj̄a xínga guerp̄a 'b̄h ȳ ja'i, bi 'ȳna.

¹⁷ Ne x̄ bi 'ȳna:

—Ne nu'b̄ mi thogui x̄n ngu ȳ j̄ya, bá pengä b̄ Jerusalén ngue ga un ȳn t'unni ma m̄enguhe, ne ga un ȳn t'unni b̄ ja ma d̄anij̄ahe.

¹⁸ Ne ngub̄ dá òt'ä b̄ d̄anija, dá th̄nde Oj̄a. 'Da'̄ ȳ judío, ȳ m̄engu b̄ ra häi Asia dán t̄mhbe b̄ b̄ya. Ne njom mí 'b̄rp̄a x̄n ngu ȳ ja'i, xíng ra sai mi ja b̄. ¹⁹ Nu'̄ gue dán t̄ngähe b̄, nde'b̄ gue'̄ xtambá 'ȳcua ̄, xtá mangua 'b̄ ja 'be'a dá òt'ä b̄. ²⁰ O gue guehya ȳn 'yoh̄ 'b̄cua da ma 'b̄ ja 'be'a bi nurcä 'b̄ má mbagä b̄ ja ra junta. ²¹ H̄nt'a nts'edi dá mangä b̄, ne dá ãmb̄ ̄: “Nu ah̄ guí òrcä ran ts'̄mbi nam pa ya nguetho dí ãc'yei ngue i ndants'̄ i tu,” dá ãngä, bi 'ȳn'a ra Pablo.

²² Ne nu'b̄ mi 'ȳ'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho x̄n ngu ts'̄ mi p̄'a ra Félix nangue rá 'yu Oj̄a. Ne bi xi'̄:

—Nu'b̄ dambá ãcua ra hmudof̄i, ra Lisias, sä ga paçä 'be'a ḡätho bin ja.

²³ Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'b̄adi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'̄rpa ran ho nangue'a, ne nu'̄ ȳ amigo sä da mba b̄ ne di unni 'be'a ḡätho da hyoni.

²⁴ Nu'b̄ mí tho'i ts'̄ 'da ȳ pa, nu ra Félix bá peng b̄ ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma hague dán zä n'da da 'ȳc'yei ra Jesucristo. ²⁵ Ne nu'b̄ mi man ra Pablo nangue ram 'b̄i njuañtho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'ȳt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'b̄ ran zegui nangue ȳ ts'oqui, nu ra Félix bin su b̄ya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'bε ním 'bähma b_u ja ra fädi mahøn'a, nε nu'b_u da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'εmp'a ra Pablo.

²⁶ Nu ra Félix mí εna xtán gu'ti ts'ε, n'dahma xtí thø'a ra Pablo. Janangue'a njant'a thoho min zohni nε min yäui.

²⁷ Nε nu'b_u mi gua'a nyojεya bi mba ma poni a ra Félix, nε bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'b_u mí bøm b_uya, bi zop_u ra Pablo b_u ja ra fädi, nguetho mí su da numan'ε y_u judío 'b_u xtí hocpi.

25

Nu ra Pablo din juan b_u 'b_uh ra Festo

¹ Nu ra Festo bi mba b_u ra häi guep_u din ts'ut'abi, nε hyupa bim 'b_up_u ra hnini Cesarea, bi mba b_u ra hnini Jerusalén b_uya.

² Nub_u Jerusalén, y_u hmumbäjä nε yú ngurpi y_u judío bi xi'a ra Festo, bi nyäpi nangue ra Pablo. ³ Nε bi 'yørpa ts'edi bi 'yäp ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zøm b_u Jerusalén, nguetho im bεn'ε da gorpa b_u 'yu, gue nde da hyo. ⁴ Pε nu ra Festo bi xifi ngue ofädi b_u Cesarea ra Pablo, nε “mi ts'utho ga mbagä ya,” bi 'yεmbi.

⁵ Nε bi xifi:

—Nde'b_u ga mbähä 'da ah_u gue ja ni ts'edi_u, nε nu'b_u ja män ts'o bi 'yøt'a, sä gui yäfu.

⁶ Nu ra Festo, masque mβε man 'det'a pa bim 'b_up_u Jerusalén, bi mba b_u Cesarea b_uya. Nu'b_u mí hyax b_uya, bi mba b_u ja rán juanbate, nε

bi manda ba ts'i ra Pablo. ⁷ Nε nu'b_u mi zøm b_u ra Pablo, nu y_u judío ngue bá nεxp_u Jerusalén bi mbä'ts'i. Nε εmme x_un ngu 'bε'a x_un ts'o í yäpi. Pε hingui sä da bøm majuani 'bε'a bi man'ε. ⁸ Nu ra Pablo bi ma nanguesε b_uya:

—Nte dá øt'ä ngue hingui ho nangue man t'εdihe dy_u judíohe, xínga gue'a ra dänijä, xínga gue'a rán t'εdi ra hmuts'ut'abi b_u Roma, bi 'yεn'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yøt'a dí numanho ε y_u judío, janangue'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba b_u Jerusalén, guep_u ba øt'a ran juanbi b_u, nangue 'bε'a í yäp'a y_u judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi dädi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'ørcä ran juanbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'εdi ra hmuts'ut'abi 'b_up_u Roma gue gui 'yørcä ran juanbi ua. Nε nte män ts'o xtá ørpa y_u judío, gue gui sixcä b_u. Nu'í guí pädi x_un ho ngue te dá øt'ä. ¹¹ Pε nu'b_u xtá øt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'εdi gui hyogui, jatho ga tu 'b_u, hin ga 'dagui nangue man däte. Pε nu'b_u him majuani 'bε'a ní yäcpä ε, njo'o n'da i ja rán t'εdi di dägä b_u ja yú 'yε ε. Nugä dí ä'a ran t'εdi gui thocä b_u 'b_uh ra hmuts'ut'abi b_u Roma, bi 'yεn'a ra Pablo.

¹² Nu'b_u min yäp_u yúm fäts'ih_u a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bu guí ɛna ga dä ahe bu Roma, da zä 'bu, bi 'yɛmbi.

Nu ra Festo i yqui ra ts'ut'abi Agripa

13 Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, n'da rá ts'ut'abi yu judío, ra Agripa na, ne'a rán ju, Berenice, bi zøm bu Cesarea di zengua a ra ts'ut'abi Festo.

14 Ne nu'bu mi 'buɸu 'da yu pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangué ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—O bu n'da ran 'yohu, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. 15 Ne nu'bu má mbagä bu Jerusalén, nu yu hmumbäjä ne yu dác'yei ngue yu judío bi xicä nangué ra Pablo. Nu'u mi äp ran unbi nangué'a. 16 Ne nugä dá xi'u: “Pe nugähe dyu romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bu hinda nadí juanbähe u, ne dim 'bäɸu ja yu hmi to'o di yäpi, din yäse.” Ngubu dá xifi. 17 Ne nu'bu mi zocua yun yäpate, nu'bu mi hyats'i, 'bex dá mba bu ja man juanbate ne dá manda da ts'ixɸu a ra Pablo. 18 Nu'bu mí 'bähmbe bu u yun yäpate, pe xinga n'dare bi ma gue yu ts'oqui tengu mí m bɛngä ngue xtá ma. 19 Pe hont'a n'da ram hma madín junthu nangué 'be'a mí ɛc'yei zɛɛ u yu judío. Ne nangué n'da ran 'yohu í Jesús nín junt'u, ngue bi du, pe nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bui, bi 'yɛna.

20 Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Ne nugä hin dí pácä ga øt'ä ran juanbi nangué 'be'a ɛc'yei yu judío. Janangué'a dá än'na ra Pablo 'bu nde da

mba bu Jerusalén, da mba ma juanbi bu. 21 Pe nu ra Pablo bi 'yác ran t'ɛdi, nde ga dä bu 'buh ra hmuts'ut'abi Augusto bu Roma. Dá manda buya da 'bädi asta gue'bu bi zä ga pɛhdä bu 'buh ra hmuts'ut'abi, ɛn'a ra Festo.

22 Nu ra ts'ut'abi Agripa buya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohu.

Bi dā'a ra Festo buya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

23 Man'da pa buya bi mba bu ja rá ngu ran juanbate ra Agripa ne ra Berenice. Ne bi mba bu mbo gätho ja yu ts'edi, min 'yohu yu hmudofui ne yu ngurpi bu ja ra hnini Cesarea. Ne bi ts'ini xun ho nguetho i ja yúts'edi. Ne nu'a ra Festo bi manda da ts'ixɸu ra Pablo. 24 Ne nubuya bi 'yɛn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, ne ahu gyun 'yohuhu gätho guí 'buhmbu ua ya, guí nuhu na ran 'yohu. Ne gätho yu judío 'buɸu Jerusalén ne'u 'bucua Cesarea madín yäpi nanguéhna. Nu'u njam'bu mi ɛ't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. 25 Pe nu'bu má pácä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá ɛngä ga pɛɸu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma, nguetho mí manse da mba ma dä bu. 26 Pe hin'yu 'be'a sä ga o't'ä a xu 'yøt'e ngue ga pɛɸu ma hmu. Janangué'a dá zonhdä na ran 'yohu, gui 'yøhmbu ts'u 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Ne nu'bu gá 'yøhmbu, masque da zä gui xij buya 'be'a da zä ga o't'ä

nangue ran yaꝑi. ²⁷ Nguetho dí ɛna hingui ho ga pɛnpɛ n'da ra ofádi, nɛ nte má sɔcuꝥ da jaꝥs'i ngue da mam bɥ hanja i ofádi, bi 'yɛn'a ra Festo bɥaya.

26

Nura Pablo bin juꝥn zɛhɛ bɥ bɥh ra ts'ut'abi Agripa

¹ Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui mansɛ nangue'a zɛhɛ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pablo bi uꝥn rá 'yɛ nɛ bi ma nanguesɛ. Bi 'yɛna:

² —I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, nɛ sä gam mangä nangue 'bɛ'a í yaꝥpä ma mijudíohe.

³ Nguetho gui paꝑi xɥn ho 'bɛ'a gätho yán t'ɔt'e yɥ judío, nɛ gui paꝑi 'dahma 'dan'yo ma t'ɛꝥ'yɛihe dyɥ judíohe. Janangue'a dí ä'a ra mate, gui 'yɔ'i ts'ɥ xɥn ho 'bɛ'a gam mangä.

Rám 'bɥi ra Pablo 'bɥ hin ní yɛꝥ'yɛi

⁴ Nu'ɥ gätho ma mijudíohe i paꝑi 'bɛ'a ním 'bɥi dá ɔt'ä bɥ 'bɥh ma mɛnguhe, 'bɥ mán t'ɥhnigä nɛ 'bɥ mám 'bɥcä bɥ Jerusalén, asta guehya.

⁵ Nu'ɥ hin'yɥ ra pähä da ma, pɛ maya'bɥ mi paꝑi ngue nya'a thoho dá tɛnni xɥn ho tengu man yɥ fariseo. Nu yɥ fariseo man'da ɛhya da 'yɔt' man t'ɛꝑihe dyɥ judíohe xinda gue'ɥ mi'da. ⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran juꝥnbate, nangue'a 'bɛ'a dí ɛꝥ'yɛi. Nugä dí ɛꝥ'yɛi 'bɛ'a bi xi'a

Oja ma ngɥrpa bombɔtahe, ngue da xox'ɥ xɥn du.

⁷ Nugähe yám bom'bɛto ɥ 'dɛ'mayoho yá ts'ɥnt'ɥ ma ngɥrpa bombɔtahe ra Jacob, dí ɛhyahe ma pa nɛ ra xui nangue rá 'bɛfi Oja. Nɛ nugähe dí tɔmhbe 'bɛ'a bi man Oja, gue da xox'ɥ xɥn du. Nugä dí ɛꝥ'yɛi gue majuꝥni bi dɥ'mi bi 'yɔt'a, nɛ gue'a ní yaꝥpä ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. ⁸ Hanja gní bɛmhɥ ngue hingui sä Oja da xox'ɥ xɥn du, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí ɥnba yɥ yɛꝥ'yɛi

⁹ Nɛ xɔ bi 'yɛm mahɔn'a:

—Guec zɛhɛgä, nya'a thoho dá bɛngä ngue mi ɛngä xɥn ho 'bɥ ga sɥcä ra Jesús, ra mɛngu Nazaret. ¹⁰ Nubɥ Jerusalén xɥn ngu yɥ yɛꝥ'yɛi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'ɛꝑi yɥ hmumbäjä. Nɛ nu'bɥ mi t'ɛna da mba ntho, 'da'angu dá bɛmhbe. ¹¹ Nɛ xɥn ngu yɥ nidɔ dá ɥnba ɥ yɥ yɛꝥ'yɛi bɥ ja ma nijähe dyɥ judíohe. Nɛ dá säpi dá sɛrpa yá t'ɛꝥ'yɛi. Nɛ nugä ɛmmɛ min cuɛgä nangue'ɥ, nɛpɥ ja yɥ hnini yatho dá mbagä, dá un ran ɥnbi ɥ, bi 'yɛna.

Bi mam mahɔn'a ha bin jabɥ bi yɛꝥ'yɛi

¹² Nɛ xɔ bi 'yɛm mahɔn'a:

—Nɛ dá ɛaxä ra sɔcuꝥ, ngue rán t'ɛꝑi yɥ hmumbäjä, ngue ga ɥnba yɥ yɛꝥ'yɛi. Dá ha ra 'yu ná mba bɥ ra hnini Damasco. ¹³ Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bɥ mbɛ huxyadi dá nu bɥ 'yu n'da ra nyot'i bi

'yɛh mahɛts'i, nɛ man'da madí hyät'i xínda gue ra hyadi. Nɛ nu'a bi hyärpɸ dí 'bähmbe. ¹⁴ Nɛ nu'bɸ gätho má tɛnje bɸ häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndesɛ i ts'oqui, ra hebreo, i ɛna: "Saulo, Saulo, hanja gní ɸngui. Xɸn hɛi guí øt'e, tengu n'da ra mbündɸni i pa ma sɸni ra t'o hndepe dim pɛfi xɸn ho, nɛ i nɛte thoho," bi 'yɛngui. ¹⁵ Nɛ nugä dá änni: "To'o i, ma Hmu." Nu ra Hmu bi dɸdi: "Nugä dra Jesús, guecä gadí ɸngui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, guí 'bäi. Nuya dán 'yusɛgä ua n'dahma guí ma nɛ gan juɸnni nangue gätho 'bɛ'a gá nu ya, nɛ gätho 'bɛ'a ga ut'a m'bɛjua." ¹⁷ Nɛ bi 'yɛngui: "Nuya ga pɛhn'na'i bɸ 'bɸh yɸ jɸ'i hing yɸ judío, nɛ ga ja-mansu i nangue 'bɛ'a da nde da 'yøt'a'i yɸ judío, nɛ yɸ jɸ'i ngue hing yɸ judío. ¹⁸ Nɛ nangue nim hma, ga japi da xoc yú mbɸi yɸ jɸ'i nɛ him man din 'yo bɸ ja ra 'bɛxui, pɛ din ja ran nɛqui yú mbɸi. Nɛ ga japi da 'uɛpɸ ja rá ts'ɛdi ra zɪthu, nɛ din 'yo bɸ ja rá ts'ɛdi Ojɸ ma Ta. Nɛ din ja ra punbi yú ts'oqui. Nɛ da nu ra te mazai ɸ, nɛ gätho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uecä," bi 'yɛngä ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mbɛsta a bi man ra Hmu 'bɸ mín 'yusɛ

¹⁹ Nɛ nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ɸt'abi Agripa:

—Nugä hin dá festhoho 'bɛ'a bi xicä ra nde gue bá ɛh mahɛts'i. ²⁰ Rá mbɸdi dá xi'ɸ 'bɸpɸ Damasco, gue di päh

yán 'yomfɛni nɛ din 'yo bɸ rá 'yu Ojɸ. Nɛ dá xifi da 'yøt' ra 'bɛfi xɸn ho nguepɸ da fɸdi xɸ päh yán 'yomfɛni. Ngutho dá mangä bɸ Jerusalén, nɛpɸ gätho ra häi Judea, nɛ dá xicä yɸ jɸ'i ngue hing yɸ judío. ²¹ Pɛ nangue'a 'bɛ'a dá mangä, nu'ɸ 'da yɸ judío bi bentcä bɸ ja ra dɸnija, mi nde xta hyogui. ²² Pɛ asta gue yɸ pa jabɸya i fäxcä Ojɸ. Nɛ dí xi'ɸ ja yú ts'ɛdi, nɛ dí xi'ɸ hin'yɸ yú ts'ɛdi. Nɛ hønt'a dí xänbi 'bɛ'a bi man ra Moisés nɛ 'bɛ'a bi man yɸ pøngahya, ngue bin ja. ²³ Nu'ɸ, bi ma ngue jatho da nu ran ɸnbi ra Cristo, nɛ gue'a ra mbɸdi da mba nsots'i bɸ 'bɸ'ɸ xɸn du. Da mba nsots'i guepɸ da zä di un ran nɛqui yú mbɸi ɸ yɸ judío, nɛ'ɸ hing yɸ judío, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'yɛc'yɛi ra ts'ɸt'abi Agripa

²⁴ Nɛ nu'bɸ ngubɸ mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'ɛdi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín gɸt'i, ɛmme xɸn ngu guí päh ra søcuɸ janangue'a guín gɸt'i.

²⁵ Bi dɸ'a ra Pablo bɸya:

—Hin dí jɸt'ä, gra hoga ts'ɸt'abi gra Festo. Pɛ gätho dí mangä majuɸni a. ²⁶ Nu ra Agripa in ts'ɸt'abi bɸ 'bɸh yɸ judío, i 'bɸcua, i pɸdi nangue 'bɛ'a gätho dí mangä. Janangue'a hin dí su ga mangua ja rá hmi. Nɛ dí haɸa njuɸni ngue i pɸdi, nguetho him bi t'ɸgui 'bɛ'a bin ja, bi 'yɛn'a ra Pablo.

²⁷ Nɛ xø bi xih ra ts'ɸt'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí εc'yei 'be'a bi man yú pøngahya Oja. Nugä dí paçä gue guí εc'yei, bi 'yεmbi.

²⁸ Nu ra Agripa baya bi dat'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga päcä man 'yomfēni, ngue ga εc'yei ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'yεmp'a:

—'Bexgue guehya, ogue niya'bū ts'ū, Oja i paçi 'be'a dín ndegä. Dín nde gue guí 'yεc'yei, ne ahu gätho guí 'būhmbū ua guí øhmbū 'be'a dím mangä ya. Ne dín nde guí cohmbū tengugä, pe hont'ū yū cadena hin'na ũ, bi 'yεmbi.

³⁰ Ne nu'bū ngubū mi man ra Pablo, ra Festo ne ra Agripa bim 'bäi, ne'a ra Berenice ne'ū mi'da mi hupū. ³¹ Ne nu'bū mi mba bū thi, n'da ngu n'da bin yaſe ũ:

—Nu'a ran 'yohū ra Pablo, nte bi 'yøt'a ngue da du, xinga gue'a dín ofädi, bin 'yεmzεhe ũ.

³² Nu ra Agripa bi 'yεmp'a ra Festo:

—Nu'bū hin xtá ma dín dä bū 'būh ra hmuts'ut'abi bū Roma, sä da mba nso'ts'i 'bū, bi 'yεmbi.

27

Bi 'benpū Roma a ra Pablo

¹ Nu'bū ya xí hma ngue ga huhe ra barco, ne ga mbäcähe bū Roma, ra häi Italia, nu ra Pablo ne mi'da yū ofädi bi mba ma däpi a ra ngurpadofūi, rá thuhu ra Julio, rá ngurpadofūi ra hmuts'ut'abi Augusto bū Roma. ² Dá huhe ra barco ngue bi nexpū ra hnini

Adramitio, ne εn'ū da thopū ja yū hnini bū ja ndendeja bū ra häi Asia. Dá nexhe bū baya, ne dá mbähmbe ra Aristarco, ra mēngu ra hnini Tesalónica bū ra häi Macedonia. ³ Nu man'da pa dá sømhbe bū ra hnini Sidón, dán säyahe bū. Nu ra Julio min yañanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'ēdi da mba bū 'būh yú amigo. Ne nu yú amigo bi un ran säya. ⁴ Ne nu'bū má nexhe bū, dá thohmbe bū nthε't'i ra t'ūhäi Chipre i ja bū made ra deja. Dá thothe bū n'danguadi nguetho εmme ts'edi ran dāhi bū njombū. ⁵ M'bejua dá thohmbe bū ja ra häi Cilicia ne ra häi Panfilia ja bū ndendeja. Dá sømhbe bū ra hnini Mira bū ra häi Licia.

⁶ Guepū bi dīm bū n'da ra barco a ra hmudofūi ngue bá nexpū Alejandría, ní mba bū ra häi Italia. Ne nu'a ra hmudofūi bi jaje dá huhe ra barco. ⁷ Ne xūn ngu yū pa zū njante thoho dán 'yohe bū ja ra deja, ne xūn he'i dá thohmbe bū gätho rá nyāni ra t'ūhäi Gnido. Nu ran dāhi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabū dá cäthe njombū ja ra t'ūhäi Creta, guepū nthε't'i ra t'ūhäi Salmón. ⁸ Ne xūn he'i dá thohmbe bū gätho rá nyāni ra t'ūhäi Creta, ne dá sømhbe bū ja yān säya yū barco, t'εmbi Buenos Puertos. Ne hinga yabū ja ra hnini Lasea.

⁹ Ne xūn ngu yū pa ya dá 'behmbe nangue ran dāhi, ne nts'utho bū dín 'yo ra barco bū ja ra dehe, nguetho yū pa ya i

ja yun dahi. ¹⁰ Nu'a ra Pablo bi xi'u min 'yohu:

—N'yohu ahu dí xi ahu, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun hei thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'urpu thoho necahu ga tuhu, bi 'yemp'u.

¹¹ Pe nu ra hmudofui man'da mi ec'yei 'be'a bi ma rá mbeti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. ¹² Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da goru ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbe gátho u mi ena xcá sómhbe bu ra hnini Fenice, gueru xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhái Creta, man'da ja yun säya xun ho bu yu barco, nguetho hin e ts'edi thoru ran dahi.

Ran dahi bi 'yen ra dejq

¹³ Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yeh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne en'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'egui mi o bu mbo ra dehe, ngue rán ts'ammi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendejq ra barco bu ra t'uhái Creta. ¹⁴ Ne 'bex bá e'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta. ¹⁵ Ne nu'bu mí mbudi bi ndon ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tendahe ran dahi bu í mba. ¹⁶ Ne dá cäthe bu herpu ja ra t'uhái Claudia i ja bu made ra dejq, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra häi. Ne

xun hei bu dá juxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. ¹⁷ Ne nu'bu mi carpu mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xot's' yu xithe. Ne nu'u buya mí supi da 'yen ran dahi ra barco bu ja ra 'bomu, ne da dontpu gueru t'embi Sirte. Janangue'a bi gacua yun thäcan dahi ra barco. Ne bi duxtho ran dahi ra barco bu ja ra dehe. ¹⁸ Man'da pa buya bi du'mi bi hyorpu ja ra dehe yu 'beni mi horpu mbo ra barco, ndepe hin di hyu ra barco, nguetho emme nts'edi mi enje ran dahi. ¹⁹ Ne ná hyu pa buya dá sosegähe, dá hómhbe thi 'be'a gátho mí honi 'bu di 'yon ra barco. ²⁰ Ne xun ngu yu pa emme mi ja yu güi, ne nya'a him bin c'a ra hyadi, xinga gue yu sò 'bu xun xui. Ne dá nuhe n'da ran datendahi emme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihme. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yena:

—N'yohu ahu nde'bu xqui 'yode 'be'a dá mangä. Nde'bu xcambän säyah bu Creta, ne hin xcá nuhu ran unbi ya, ne hin xqui 'beh ni 'benihu. ²² Pe nuya, o di tu ni mbaihu, nguetho xinga n'da ahu gam 'behmbu, pe hont'a ra barco dim 'bedi. ²³ Nguetho dám 'bä'be n'da rám 'behni Ojq mahets'i má xui, gue nugä rá mbetigä Ojq ne dí thande a. ²⁴ Ne nu'a ram 'behni bi xiqui: “O guin su Pablo, nguetho jatho da mba ma dä'i bu 'buh ra hmuts'ut'abi bu Roma. Ne

nu'a Oja hin di japi da du u guí 'buhmbu ua ja ra barco, tengu gá 'yäpi," én'a rá m 'behni Oja mahéts'i. ²⁵ Nuya, n'yohu ahu, dan johyahu, nguetho dí é'c'yei gue majuañi da 'yot' Oja tengu bi xic rá m 'behni. ²⁶ Pε nu ran dahi da 'yenju bu ja n'da ra t'uhäi i ja bu made ra dehe, bi 'yen'a ra Pablo.

²⁷ Nε nu'bu ya xí gua'i 'de'ma goho ma pa dí 'yohe, nubuya bi 'yengähe ran dahi bu ja rá xequi ra deja t'εmbi Adria, 'bu min xui. Nε nu'u yu mbefi gue di 'yon ra barco, mí m bēni hinga yabu ja n'da ra häi. ²⁸ Nε bi 'yeni hangu nan hε ra dehe, 'däte ma 'de'ma'dato metro nan hε. Nε bi dan'i ts'u ra barco, bi 'yeni mahōn'a, nε nuya hōnt'i 'däte ma yoto metro nan hε ra dehe. Janangue'a bi bađi him ma yatho bu ndenthe. ²⁹ Nu'u mi supi da zōm bu ndenthe ra barco, gue din thehu yu do. Janangue'a bi 'yent'i goho yu t'εgui ngue yán ts'ammi ra barco, bi 'yentru ja rá xuthä ra barco, ndepe hin din 'yo. Nε εmme mi xōnni din nequi. ³⁰ Nu yu mbefi di 'yon ra barco mim bēni xtá 'dagui, bi ca'ma man'da ra t'ubarco bu ja ra dehe. Pε bin häte, nguetho εna gue'u yu t'εgui xtá 'yent' mi'da bu ja rá ya ra barco, gue yán ts'ammi. ³¹ Pε nu ra Pablo bi 'yεmp'a ra hmudofui, nε'u yu dofui:

—I nde da 'dah yu di 'yon ra barco, pε nu'bu da 'dah yu, hin da zä gui ponju 'bu.

³² Nu yu dofui buya bi

hyεcua yán that'i ra t'ubarco, nε bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³ Nε nu'bu t'nequi tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'bu din sihme. Bi 'yεna:

—Nuya, ná 'de'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mbuihu, nε hin gán sihmehu.

³⁴ Nuya dí øt'ahu ra ts'edi gui sihu ts'u ra hme. Nu'a dí zac ni ja'ihu a, nε gueru da zä xinga n'da gam 'behmbu nε njon din unbi, xingui ts'u.

³⁵ Nε nu'bu mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hyaca n'da ra thuhme, bi un ra jamadi Oja bu ja yú hmi gätho mí 'buru, nε bi xeni bi du'mi bi zi. ³⁶ Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yú mbui u, bin sihme ts'u buya. ³⁷ Nε nugähe í juaje yociento nε hyate ma 'de'ma 'dato nja'i mi 'buhmbe bu ja ra barco. ³⁸ Nε nu'bu mi juadi bin sihme u, nu'a ra trigo mi hōpu ja ra barco bi hyōm bu ja ra dehe, ndepa dí çah nan hu ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

³⁹ Nε nu'bu mí hyats'i, him mi pađi 'be'a rá thuhu ra häi bi hyandi. Nu'bu mi nu mi ja bu n'da ra 'yethe gue him mí ja yu do, gueru mim bēni mi sä xtí cēt' ra barco.

⁴⁰ Bi hyεcua yán that'i yan ts'ammi buya, bi zopu dehe. Nε bi xocua yán thu't'i yán thäcadehe ngue yám 'bät't'i ra barco. Nε bi 'yεspa mahōn'a n'da ran thäcandahi. Nu ran dahi buya bi 'yon ra barco, nε bi du'mi bi hyäm bu ja ra ndendeja. ⁴¹ Pε nu'bu má sōmhbe haru hingui hε ra

dehe, dán t̄imhbe b̄u yoho yu 'yεthe, n'da n'danni ní yεhe. Nu'a rá ȳa ra barco bi ȳarp̄u ja ra 'bomu nε bin d̄u b̄u, nε him mi sä da thogui. Pε nu rá x̄uth̄a b̄uya bi mb̄adi bi x̄en ra dehe, nguetho nts'edi din the b̄u ȳu dehe. ⁴² Nu ȳu dof̄ui b̄uya, ξna da hyo ȳu of̄adi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³ Pε nu ra hmudof̄ui him mi ndepe gue nε ra Pablo da tho, him bi japi da 'ȳot'e 'be'a mim b̄en'u ȳu dof̄ui b̄uya. Bi manda ngue to'o p̄ah nan xaha, ra mb̄adi da zo b̄u ja ra dehe nε din xaha, da z̄om b̄u ja ra häi. ⁴⁴ Nε'u mi'da ngue him mi p̄ah nan xaha, bi 'yoxp̄u ja ȳu xithe o gue ȳu xεca barco. Nε ḡätho bi z̄omanho b̄u ja ra häi.

28

Bi z̄om b̄u ra häi Malta a ra Pablo

¹ Nε nu'b̄u má s̄ohmbe b̄u ja ra häi, bi sije ngue rá thuhu ra t'uh̄ai Malta, i ja b̄u made ra dehe. ² Nu ȳu m̄engu b̄u εmme bi 'ȳorcahe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguerep̄u dán t̄aspihe. Bin 'ye b̄u nε x̄u seje. ³ Nu ra Pablo bi pet ȳu 'yont'o, bi 'ȳasp̄u ja ra sibi, 'bex bi b̄on'a n'da ran d̄ate poz̄u b̄u ja ra t'o, nu'b̄u mi z̄a ra sibi. Nε nuna ra poz̄u bi zap rá 'yε ra Pablo, nε bin z̄arp̄u. ⁴ Nu'b̄u mi nu ȳu m̄engu b̄u ngue i z̄arp̄u ja rá 'yε ra Pablo ra poz̄u, bi 'yεn'u:

—Masque ra hyodu na ran 'yohu, masque him bi du b̄u ja ra dehe, pε nuya m'bejua da gut'a 'be'a xí 'ȳot'e.

⁵ Pε nu ra Pablo bi hūac rá 'yε, nε bi d̄ah ra poz̄u, n̄in so b̄u ja ra sibi, nε nte mán unbi bi nu ra Pablo. ⁶ Nε nu'u 'b̄arp̄u, mi t̄o'mi nde da nu 'b̄u da nden b̄u bi zapi, o gue da 'yagui nε 'bex da du. Nε nu'b̄u ná nya'a mi t̄o'mi, hin te bi ja, bi p̄ä'a mim b̄en'u. Nε ξn'u: “Masque n'da ra oja na.”

⁷ Nu'a rá ts'ut'abi ra t'uh̄ai Malta, í Publio a, mí jase n'da x̄equi rá häi jomb̄u dán t̄aspihe. Nε bi xije ga mb̄ahmbe b̄u rá ngu. Nε hyu pa d̄am 'b̄ahmbe b̄u, nε εmme x̄un ho bi 'ȳorc̄ähe. ⁸ Nu rá ta a ra ts'ut'abi Publio ya xm̄i u 'b̄u má s̄ohmbe b̄u, mi ja ra pa nε ra mb̄oni. Nu ra Pablo bi mba b̄u da nu, bin ȳaui Oja nε bi ḡax rá 'yε, nε 'bex bi z̄ä b̄uya. ⁹ Nε nu'b̄u min ja 'be'a bi 'ȳot'a ra Pablo, ḡätho mi 'b̄arp̄u ja ra häi ngue m̄in z̄aman'u bi z̄om b̄u, nε ḡätho bi hoqui, bi z̄ä b̄uya. ¹⁰ Nε x̄un ngu ȳun t'unni bi 'daje, nε nu'b̄u má mb̄ac̄ähe, x̄o bi 'daje ḡätho 'be'a ga homhbe b̄u ja ra barco.

Bi z̄om b̄u Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna d̄am 'b̄ahmbe b̄u ja ra t'uh̄ai Malta, dá huhe n'da ra barco b̄uya. Nu ra barco mi h̄o b̄u ḡätho ȳu pa x̄u se, ngue bá n̄exp̄u Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'εmbi ȳu gon'yohu Cástor nε Pólux. ¹² Nε dá huhe ra barco, dá n̄exhe b̄u ra t'uh̄ai Malta b̄uya, nε dá s̄ohmbe b̄u n'da ra hn̄ini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, nε hyupa dán dehe b̄u. ¹³ Dá n̄exhe b̄u, nε dá c̄äthe b̄u ja ndendej̄a asta gue'b̄u go má

sømhbe b_u ra hnini Regio. Ne man'da pa b_uya bin 'yo x_un ho ran d_uhi, ne ná yopa dá sømhbe b_u ra hnini Puteoli, gue ra h_ui Italia, ne dá çaçähe b_uya. ¹⁴ Nub_u, dá t_umhbe 'da'u y_u cu nangué ra Cristo. Nu'u bi xije dan säyahe b_u nyoto pa. M'bejua b_uya dá h_uxhe ra 'yu í pa b_u ra d_uhnini Roma. ¹⁵ Ne nu'u y_u cu nangué ra Cristo mi 'b_up_u Roma, mi øde ba çhmbe b_u 'yu. Bá çh p_uya, bi d_uje b_u ja ra hnini Foro de Apio, ne bi d_uje mi'da b_u ra hnini Tres Tabernas. Ne nu ra Pablo 'b_u mí nu, bi xi Oj_u jamadi, ne nu Oj_u bi hyurpa rá mb_ui b_uya. ¹⁶ Ne nu'b_u má sømhbe b_u ja ra d_uhnini Roma, nu ra hmudof_ui bi dá b_u y_u ofädi b_u 'b_uh rá hmu y_u mbädi. Pe nu'a ra Pablo bin t'un ran t'èdi dim 'b_use b_u ja n'da ra ngu, ne h_uønt'a n'da ra dof_ui da mbädi.

Bi man rá m Hman Oj_u ra Pablo b_u Roma

¹⁷ Ne nu'b_u mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'd_u y_u ngurpi y_u judío ngue mí 'b_up_u. Ne nu'b_u mim peti b_u 'b_u'a ra Pablo, bi 'y_uembi:

—Man 'yoh_u ah_u, nte man ts'o dá ørpä u ma mijudíoh_u, xín dá festa yán th_unde bi thocta u ma ngurpa bombøtah_u, pe guehma bi mba ma dägä b_u 'b_uh y_u romano b_u Jerusalén. ¹⁸ Ne nu'b_u mi 'yørcä ran ju_unbi, nu'u mi nde xtá hyega thoho, nguetho nte dá øt'a ngue da thogui. ¹⁹ Pe nu ma mijudíoh_u him mi nde xtá hyega thoho, janangué'a dá äh ran t'èdi

di dägä ua Roma. Pe hin'y_u 'be'a dím b_uni dá yapä u ma mijudíoh_u. ²⁰ Janangué'a dá zoh'n'nah_u dan nuh_u ne dan y_uh_u. Nu_u dy_u israelh_u, dí tømhb_u din ja 'be'a bi man Oj_u gue din ja. Pe dí çc'y_ueí ngue ya bi d_u'mi bin ja 'be'a bi man Oj_u, jananjab_u nthu't'igä ra t'egui ja ua, bi 'y_uen'a ra Pablo.

²¹ Nu'u bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte má søcu_u bi 'b_ungähe ní 'y_up_u Judea nangué'e. Xínga n'da man 'yoh_uh_u bí n_uxp_u, bi man ran ts'o nangué'e, njo'o to'o bi yap'a'i. ²² Pe dím nde gui xije ts'u 'be'a guím b_uni, nguetho høn_ub_u bi zä i hma hingui ho 'be'a guí çc'y_ueih_u, bi 'y_uen'u.

²³ Ne nu'u bim peti man'da ra pa nangué'a xí ma, ne x_un ngu u bi zøm b_u mi 'b_u'a ra Pablo. Nu ra Pablo b_uya gätho ra pa bi xifi nangué rá 'b_ufí i øt' Oj_u ua ja ra ximhäi, ne 'b_up_u ní manda Oj_u u y_u j_u'i. Bi hyoni 'b_up_u dí 'y_uçc'y_ueí ra Jesús, ne bi 'yuti hap_u nt'o't'i nangué ra Jesús b_u ja rá søcu_u ra Moisés, ne y_u søcu_u y_u pøngahy_u. ²⁴ Nu'u 'da bi 'y_uçc'y_ueí 'b_u mí man ra Pablo, pe 'da'u him bi 'y_uçc'y_ueí. ²⁵ Ne nu'b_u him mí sä'u ngue 'da'angu da b_uni, bi mbädi bi mba. Pe nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'u:

—Nuna rá Hogand_uhi Oj_u maju_uni bi ma nu'b_u mim pøngahy_u ra Isaías, ne bi xi'u ma ngurpa bombøtah_u. ²⁶ Ne bi t'emp'u:

Ní mba b_u 'b_uh ni mijudíoh_u,
ne gui 'y_uembi:

“Nu ah_u zai guí øhmb_u nangué
ni zaguh_u, p_e hin
guí p_hmb_u 'b_e'a guí
øhmb_u.

N_e guín nuh_u nangué ni dāh_u,
p_e hin guí p_hmb_u 'b_e'a
guín nuh_u,”

ngub_u bi 'y_emb y_u jā'i.

²⁷ Nguetho nu y_u jā'i x_um m_e
yá mb_ui,

n_e xíngui ts'u cu't' yá zagu 'b_e'a
øde.

N_e tengu'b_u di ts'ant' yá dā,

nguetho su da nu,

su da 'yøde,

nguetho hingui nde di pāh yá
mb_ui

guerp_u da zā xcá hocpa yá
mb_ui,

ɛn'a rá Hogandāhi Ojā 'b_u
mím pøngahyā ra Isaías, bi
'y_en'a ra Pablo.

²⁸ N_e bi thoqui bi 'y_embi:

—Dami p_hmb_u ngue nuya
da si'u hing y_u judío 'b_ep_u da
zā dí zin Ojā u, n_e gātho y_u pa
dí mba b_u. N_e nu'u, man'da da
'yø'u, bi t'ɛmp'u y_u judío.

²⁹ N_e nu'b_u mí gua'a bi
ma ra Pablo, nu y_u judío bi
mba, n_e bin junz_eh_e u 'b_u mí
mba'u, nangué 'b_e'a bi man'a
ra Pablo.

³⁰ N_e nu'a ra Pablo bim
'b_ep_u nyo j_eya b_u ja ra ngu xí
mihi. N_e gātho to'o bi mba
b_u, bi numanho. ³¹ N_e nu ra
Pablo bi ma 'b_ep_u dí manda
Ojā u, n_e bi xānbi nangué ma
Hmuh_u ra Jesucristo. N_e nu'a
ra Pablo him mi supi to'o da
'yøde, n_e njo'o to bi h_ecpi.

ROMANOS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra ngurpa ɔɔhnini Roma

Ran zengua

1 Nugä drá Pablogä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Ne bi xic Ojɔ ma 'bäigä'be ra Cristo, ne bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Ojɔ. 2 Ne guet'a ram hma mi man Ojɔ bɥ ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'ɥ yú pɔngahya maya'bɥ. 3 Ne n'dat'a ram hma im ma nangué ra Jesucristo rá Ts'ɥnt'ɥ Ojɔ a, ne nangué'a bim 'bɥcua ja ra ximhäi, rá m bom'betó ra David a. 4 Pɛ nu'bɥ mi ɔɔmbɛni bɥ 'bɥ ɥ xɥn du, ja bi 'yu Ojɔ xɥn ho gue rá Ts'ɥnt'ɥ Ojɔ a bɥya nte hɛmbi nangué rá Hogandahi in 'youi. Gue'a ma Hmuhɥ a. 5 Ne rá mate zɛhɛ bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc' yɛi yɥ ja'i gätho yɥ hnini, ne gue'a dí hnumanho ra Cristo a bɥya. 6 Janangué'a in ndec Ojɔ ga mba ga fäx'a ni t'ɛc'yɛihɥ, nguetho bi zon'nahɥ Ojɔ bi ja'ahɥ yú mbeti ahɥ ra Jesucristo. 7 Guehna dí ot'ahɥ na ya gätho ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ja ra ɔɔhnini Roma, ngue bi huɛc'ahɥ Ojɔ ne bi zon'nahɥ, ne bi 'uec'a ni mbuihɥ in nde ahɥ hɔnt'a guim bɛmhɥ a. Dí äp Ojɔ ma Tahɥ ne ra Jesucristo ma Hmuhɥ da

hyut'a ni mbuihɥ nangué rá mate zɛhɛ.

*ɛmmɛ in nde da zɔm bɥ
Roma a ra Pablo*

8 M'bet'o thoho dí xi ahɥ ɛmmɛ dadí johyagä, nguetho dí ø'a man yɥ ja'i hɔnbɥ go hapɥ dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɥ xɥn ho. Janangué'a dí xi Ojɔ jamadi nangué gätho ahɥ. Ne di thocpa ra jamadi ma Ojɔhɥ ra Jesucristo. 9 Ne i pa Ojɔ hin dí ɛ'ts'a ná ya'be nangué ahɥ. Ne dí hah ma mbui dí ørpa rá 'bɛfi 'bɥ dí m man a ran ho ma'da'yo nangué rá Ts'ɥnt'ɥ. 10 Ne dí äp rá mate Ojɔ ngue hin da ya'a ga mbagä bɥ guí 'bɥhmbɥ. Ne hin dí paði 'bɛ'a da zä dá sɔm bɥ, pɛ go pa Ojɔ, ne xɔmhma thoho da nde Ojɔ ga mba bɥ. 11 Nguetho ɛmmɛ dí n de gan nu ahɥ, ga fäx ahɥ dí n ja ahɥ man'da xɥn ngu rá ts'edi Ojɔ, ne man'da gam 'bähmbɥ xɥn ho bɥya. 12 Necä da zä guí fäxcahɥ, janangué'a da zä 'da xtám fäxtahɥ nangué ma t'ɛc'yɛihɥ dí comhbɥ. 13 Ma zi cu ahɥ dí n de guí paɥhmbɥ ngue xɥn ngu yɥ níðí mí ɛna xcá mba bɥ, pɛ hinga na sä. Pɛ guehna dí n de ga mbagä bɥ ne da hnurca ma 'bɛfi bɥ guí 'bɥhmbɥ, tengu bɥ mí'da yɥ hnini xtá mba. 14 Nguetho i 'yo ma güenda ga xänba yɥ ja'i, ne ɥ 'bɥpɥ ja yɥ hnini ne ɥ yam 'bündapo ja'i, ne'ɥ paɥ ra sɔcuɔ ne ɥ hingui paði, gätho ga xänbi. 15 Janangué'a ne ahɥ ɛmmɛ jag ra pähä ga xän'nahɥ rán ho ma'da'yo ra

Cristo, gätho ah_u guí 'b_uhmb_u b_u ja ra d_uhnini Roma.

*Nu ran ho ma'da'yo ní y_un
u to'o gätho da hy_un a*

16 N_e hin dí p_es' ma sä gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'edi Oj_a a dí y_un u to'o gätho da hy_un a. N_e mb_udi bi sije dy_u israelgähe, n_e x_u bi si u mi'da b_uya. 17 Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xij_u 'b_e'a ní hogah_u, gue ga h_unthoh_u rá mate, n_e hin'y_u 'b_e'a man'da dí zinj_u Oj_a a. Tengu mán t'o't'i: "To'o bi 'y_ec'y_ei rá mate Oj_a, bi hocpa y_u ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote b_uya."

*Gätho y_u ja'i in dupate y_u
ts'oqui*

18 Nguetho nu'b_u hin da y_un Oj_a y_u ja'i i jatho di _unbi, nangue'a 'dan'yo thoho i th_unde, n_e i _ut'e 'b_e'a gä má ts'oqui. N_e nu'a maju_uni nde di b_enba Oj_a u, p_e di h_ecpada u, nguetho man'da in numanhos_e y_u ts'oqui. 19 P_e i p_uhma 'b_e'a sä da f_udi nangue Oj_a, nguetho gues_e Oj_a di b_enbi. 20 N_e madague'b_u hin di n_equi Oj_a, p_e da zä da b_uh y_u ja'i gue magues_e Oj_a n_e i ja rá ts'edi maz_ui a, nguetho in nu 'b_e'a gätho bi 'y_ut'ua ja ra häi. N_e gue'b_u go rá mb_udi ra ximhäi mi sä xtá f_udi x_un ho. N_e mi sä xtám b_uh y_u ja'i xtá numansu Oj_a. Janangue'a njon da zä da xi Oj_a nte in dupate. 21 N_e mi sähma xtám b_u Oj_a, p_e him mi nde xtá numansu a n_e him bi xifi jamadi 'b_e'a gätho bin t'un'd_u. P_e bi d_u'mi bi b_en a

n'da ran 'yomf_eni nte ní mba tho. Janangue'a bi 'b_eh ra hogan'yomf_eni. N_e nj_um'b_u bi zä da b_eni 'b_e'a x_un ho da 'y_ur p_uya. 22 Sä _ena p_us_e u, n_e guerp_u i 'b_erp_u ra hogan 'yomf_eni b_uya. 23 Nu Oj_a t_ute x_un ho a, gue i 'b_ui maz_ui. P_e nu'u bi 'y_uz_ehe y_u ja'i bi b_uni tengu y_u p_ute y_u ja'i dim 'b_edi, n_e y_u doja n_e y_u zate n_e y_u poz_u, man'da bi 'y_embi oja u. 24 Janangue'a bi hy_e Oj_a u. N_e man'da bi 'y_uz_ehe 'b_e'a gätho bi numanhos_e b_uya gue ran 'yomt'eni. N_e bi ts'onse y_u ja'i n'da ngu n'da u. 25 Bi hy_e a maju_uni Oj_a n_e go bi 'y_ec'y_ei u him maju_uni Oj_a. Bi d_unde gätho bi 'y_ut' Oj_a ua ja ra ximhäi xinda gue'a Oj_a gue bi 'y_ut'u. P_e h_unt'a Oj_a mixte x_un ho a gätho y_u pa maz_ui. Janangue'a h_unt'a ga _espah_u a. 26 N_e gue'a i hy_e Oj_a u. N_e nub_uya bi zä bi 'y_ut' ran ts'o, gue'b_u go mí 'y_ut' man'da x_un ts'o, n_e y_u xisu bi pä a bi zänba Oj_a xtá 'y_ut'e, gue bi 'y_usäba y_u mixisuh_u tengu'b_u ran 'yoh_u z_ehe. 27 N_e y_un 'yoh_u bi hy_eh y_un t'edi mi sän Oj_a xtín th_ut' u y_u xisu ngue xtí manda, nguetho _emme in nde di 'y_usäba y_u min'yoh_uh_u, nu'a him mi sä xtá 'y_ut'e. P_e bi hyonse ran _unbi gue y_u ja'i z_ehe u 'b_u mí 'uegue. 28 N_e nu'b_u him mi numanho a ran 'yomf_eni maju_uni nangue Oj_a, ngutho bi hy_e Oj_a u, n_e man'da bi b_en u y_u ts'on 'yomf_eni n_e bi 'y_ut' y_un ts'o him mi sä xtá 'y_ut'e. 29 N_e _emme di

yus' yú mbúi gátho yú ts'oqui, ran 'yomt'ɛni, ra ts'om'bái, ran ts'iyate, ra nexmate, ran ts'eya, ran thote, ran súi, ran thâte, ran ucate, ran c'áte. ³⁰ Nε yú zánfɛhni ɱ, nε i san Ojã, nε hingui su n'da ra ja'i, nε din 'yɛx'ɱ, nε ma maguesε ɱ, thocpa thoho i honse mi'da yú ts'oqui hingui pa'di da 'yɔt'e, nε i festa'a 'be'a man yú ta nε yú mbe. ³¹ Nε hingui nde din 'yomfɛni ɱ, nε hin di ja'ts'a man ɱ, nε hin'yú yún huɛcate, nε hin'yú yú yembúi. ³² I pa'hma di ɱnba Ojã ɱ gátho yú pa mazai, gue'a yún sáhu a nguetho i ɔt' ya i hmangua. Pε man'da guexta'a i ɔt'e nε man'da di johya 'bú xɱn ngu ɱ 'da'angu ɔthú ɱ.

2

Di ɱnba Ojã ɱ to'o di ho yú ts'oqui

¹ Janangue'a hingui sä ga ɛmhbu him man sähu a ran ɱnbi hont'a go to'o gahu. Nguetho nu'bu dí numan'ahu ɱ 'da nangue yú ts'oqui, nε dí ɛmhbu go yún sähu da nu ran ɱnbi ɱ, pε gue'a nán juanba zehɛhu a 'bu gue n'dat'a dí ɔthú. ² Pε dí pa'hmbu gue yún sähu 'bu di ɱnba Ojã ɱ ɔt' yú ts'oqui. ³ Pε sä dí ɛmhbu ngue go ga ponju rán juanbi Ojã, ngue go dí ɛmfu hingui ho ɔt'ɱ 'da, nε ya 'da'angu dí ɔthú ɱ. ⁴ Ha hin dí pa'hmbu hanja him 'bexque di ɱngahu Ojã nangue ma ts'oquihú. Pε gue'a ní jajú ga päh ma mbúihú xɱn ho a. Pε nuju dí festahú rá yembúi i ɔrcahu.

⁵ Pε nu'bu xɱm mε ní mbúi n'da, nε xingui ts'ɱ coh rá mbúi nangue yú ts'oqui, pε ɛmme di pet yún ɱnbi da t'ɔrpa 'bu bi zɔn ra pa, ngue rá muui a bi 'yɔt'e, nε da zemp Ojã a. ⁶ Nε n'da ngu n'da din t'un'na rán theui 'be'a bi 'yɔt'e. ⁷ Nu Ojã di unt'a ra temazai 'bu 'bo'o zai ɔt'a ran ho, nguetho honi dim 'buhmi Ojã, nε i honi da 'yɔt'a i numanho Ojã, nε i honi da t'ɔrpa ran ho njam'bu din thegue. ⁸ Pε nu'bu dadín sahmbu Ojã, nε hin dí numanhohú a ra 'yu majuani pε hont' yú ts'oqui go dí numanhohú, pε gue'a dí 'daju ra cue Ojã a 'bu, ngue ɛmme nts'utho. ⁹ Nts'edi yún ɱnbi nε 'be'a gátho má dumbúi da nu'ɱ n'da ngu n'da to'o gátho nzai ɔt' yú ts'oqui, neje dyu israelhe, nε ahú hin gyu israelhu. ¹⁰⁻¹¹ Pε hont'a go to'o da hyoni da 'yɔt' ran ho, di japi 'darpú dim 'buhmi Ojã nε da numanho Ojã a, nε da hyurpa rá mbúi thocpa thoho, necáhe dyu israelgáhe, nε ahú hing yú israelhu. Nguetho gátho 'da'anguju bu na nuju Ojã. ¹² Nε nu'ɱ hing yú israel him bi sih yún t'ɛdi Ojã. Nε madague'bu him bi sifi, pε guehma da nu yún ɱnbi to'o di thocta yú ts'oqui. Nε ngutho ɱ yú israel ngue bi sih yún t'ɛdi Ojã, nε gue'ɱ yún t'ɛdi Ojã dí juanba ɱ to'o di thocta yú ts'oqui. ¹³ Nguetho nu'bu da bátho yún t'ɛdi Ojã n'da, hin da numanho Ojã a 'bu, hinda hont'bu da 'yɔt'a hmam bu. ¹⁴ Nu'ɱ hing yú israel, him

bin t'un yán t'ɛdi Ojã ngue ran hocjã'i xtã 'yøt'e. Pɛ guehma i pãse mbo yá mbúi nda'a xɛn ho, nguetho ja'bɛ i øt'a rán theui ɛ yán t'ɛdi Ojã ngue ran hocjã'i. ¹⁵ Nɛ madague'bɛ him bi sih yán t'ɛdi Ojã ɛ 'da, pɛ tengu 'bɛ mán t'o't'i bɛ ja yá mbúi ɛ yán t'ɛdi Ojã, nɛ guesɛ yá mbúi i xifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e, o ja'bɛ xɛn ho. ¹⁶ Nɛ gue'a dí juãba Ojã ɛ gãtho yu jã'i, nangue ra Jesucristo 'bɛ bi zøñ ra pa. Nɛ di juãba ɛ nangue ɛ i ašɛ mbo yá mbúi ɛ. Nɛ gue'a i mam bɛ ja ran ho ma'da'yo ngue dí m mangã.

Sã ín 'yɛx'ɛ 'da yɛ israel ɛ yán t'ɛdi Ojã

¹⁷ Pɛ nu ahɛ ma mi'israel ahɛ, guidín 'yɛxɛ nguetho gyɛ mɛngu israelhɛ, nɛ, "høñsegahɛ i numanhojɛ Ojã, nguetho bi 'dajɛ ɛ yán t'ɛdi," sã guí ɛmhɛ. ¹⁸ Nɛ gá pãhmbɛ rá pãhã Ojã, nguetho gán xãhmbɛ yán t'ɛdi, nɛ gá pãhmbɛ nda'a xɛn ho da zã da 'yøt'a n'da. ¹⁹ Nɛ guím bɛñsɛhɛ guí uthɛ ra 'yu ɛ yu xãdã, guím bɛmhɛ yá nyot'i ahɛ ɛ i 'yo bɛ ja ra 'bɛxui. ²⁰ Nɛ sã guí ɛmhɛ ja nin t'ɛdi guí xãnbahɛ yu 'yãmbúi, nguetho guí pãhmbɛ ɛ yán t'ɛdi Ojã ngue majuãni, ngue di un ran 'yomfɛni n'da. ²¹ Pɛ nu'bɛ gue'a guí øthɛ ma mi'israel ahɛ guí xãnbahɛ mi'da, hanja hin gán xãsɛhɛ thã. Guí xihmbɛ mi'da ngue hin dim pɛ, pɛ hanja go guím pɛsɛhɛ thã. ²² Guí xihmbɛ mi'da ngue hin din 'yomt'ɛni, pɛ hanja

go guí 'yomt'ɛni zɛhɛhɛ. Guí xihmbɛ mi'da hin da 'yɛspa ɛ yu hyãte oja, pɛ ha hin guím bɛmhɛ ngue go guí cãzɛhɛhɛ bɛ i thãnde yá ojašɛ ɛ, nɛ guí pɛfɛ 'bɛ'a guí numanhohɛ bɛ. ²³ Gnã yãthɛ a ngue'a guí ɛmhɛ guí pãhmbɛ yán t'ɛdi Ojã. Pɛ man'da gadí jafɛ hin da numansu Ojã ɛ mi'da, nguetho guí festahɛ ɛ yán t'ɛdi bi ma. ²⁴ Janangue'a bin ja tengu mán t'o't'i, ngue di c'ãman'ɛ Ojã ɛ hing yu israel 'bɛ i nu a ran ts'o guí øthɛ, gyɛ israelhɛ. ²⁵ Pɛ nu'bɛ xcã øthɛ yán t'ɛdi Ojã bi man ra Moisés, xɛn ho ngue am hmɛpya ma jã'ihɛ, ngue dyɛ israelhɛ. Pɛ nu'bɛ hin dí tɛnhɛ ɛ, sãti thoho am hmɛpyagahɛ 'bɛ, nɛ nte ja bɛ a uh ma hmɛpyahɛ. ²⁶ Nɛ nu'ɛ hing yu israel ngue him bi mba ma hmɛpyabi yá jã'i, nu'bɛ øt' yán thehɛ ɛ yán t'ɛdi Ojã, nu'ɛ i numanho Ojã ɛ, tengu'bɛ xtã hmɛpya bɛ na nu Ojã ɛ. ²⁷ Nɛ nu'ɛ hing yu israel ngue nte ma hmɛpya i ja, pɛ nu'bɛ i øt' yán t'ɛdi Ojã, gue'ɛ dí jajɛ din c'ã ma ts'oquihɛ ɛ, dyɛ israelhɛ. Nguetho sã dá mɛpya ma jã'ihɛ, tengu man'a ran t'ɛdi, nɛ hin dá øthɛ a rán sãui ma hmɛpyahɛ. ²⁸ Nɛ madague'bɛ n'dat'a mam bombøtahɛ ra Abraham, pɛ hinga gue'a ní 'yøt'e rá t'uhni Ojã n'da a. Nɛ xín nangue'a am hmɛpya maxøts'e rá jã'i n'da. ²⁹ Pɛ hinda hønt'bɛ hmɛpya ma mbúi hɛ nangue rá Hogandãhi Ojã, nu'a njuãntho ra hmɛpya i nu Ojã

a. Ne nu'bu njabu ma mbuihu, hin gam beḡmhbhu ngue da numanhoju ma mijai'ihu, pe hont'a Oja gam beḡmhbhu da numanhoju.

3

1 Nu'bu 'bo'o da 'yengui: "Pe hanja bi huand Oja u yu israel tha, ne 'be'a nam bon'a ra hmerpya bi si u," gue'bu 'bo'o da 'yengui. 2 Pe xun ngu 'be'a i huand Oja u. M'bet'o thoho gam beḡmhbhu bin t'un ram hman Oja maya'bu u ndu mam bombotahu. Ne gue'a ga xi u to'o da 'yangui. 3 Pe xun ngu u him bi nde. Pe ha gam beḡmhbhu bi zepu a mi ena xta 'yorpa Oja yu jai' bu. 4 Hin'na maha, pe guehma guesu Oja di jats'a ram hma, madague'bu gatho xtin hetu yu jai' nangue ra 'befi. Ne tengu bi man ra t'ohni Oja, gatho di jats'a bi ma, ne hin hapu ga timhbhu ngue him bi 'yot' Oja a mi ma, 'bu ga anhdhu. 5 Pe sa en u 'da hingui oh ram hman Oja: "Hingui ho 'bu di unghahu Oja nangue ma ts'oquihu, nguetho man'da di necmanho ran ho Oja 'bu gatho xun ts'otho ga othu," en'u yu jai'. 6 Pe hingui sahma ngubu ga mamhbhu, ne xun ho 'bu di unghahu Oja nangue ma ts'oquihu, nguetho jatho da 'yot' ran ts'ut'abi nangue gatho ra ximhai. 7 Ne sa en u 'da: "Man'da di espahu Oja nangue ma fehnihu di mamhbhu. Pe hanja di unghahu 'bu, tengu'bu dyu 'yot'a ts'oquihu, ne man'da

di uhmbhu ngue njam'bu dim fehni Oja," sa en u 'da. 8 "Ne mbaha ga othu ran ts'o, n'dahma di nequi a ran ho," i enju di emhbhu u 'da 'bu di ena hin ni yanju Oja u yan t'edi, gue'u to i sanju. Pegue da ts'emba u nangue yam hman u.

Gätho dín dupatehu yu ts'oqui

9 Pe ha gam beḡmhbhu man'da xun hoju dyu israelhu. Pe hin'na, tengu thoho da xi ahhu 'bu ra mbudi, nguetho 'da'angu dyu 'yot'a ts'oquihu, ne'u yu israel ne'u hin yu israel. 10 Ne man't'o't'i:

Njo'o n'da xun ho, xinga n'da.

11 Njo'o n'da i ja ran 'yomfeni, ne njo'o i hon Oja ngue nde da deni.

12 Gätho gahu da 'uethohu, ne 'da an ts'ontho 'be'a da othu.

Xinga n'dajhu di othu ran hocjai'.

13 Emmu xun ts'o ma ndehu, tengu'bu n'da ra hyahai bu ja ran 'yagui ngue hingan jo'mi, xun xa, in jabu ma ndehu.

Nguetho emme di mamhbhu yu fehni,

ne ran date i pom ma ndehu, tengu'bu dyu pozahu.

14 Nu ma ndehu emme yupu ran ts'ante ngue xun ju.

15 Nu ma guahu, emme i ehya na 'dih ngue dan hotehu.

16 Pe i huhi thoho u 'bupu hapu di 'yohu, ngue xun ts'o 'be'a di oprahu u.

17 Nε hin dadí hocpah_u yú mbúi ma mijá'ih_u, xínga gue'a ma mbúi zehéh_u.

18 Nε xíngui ts'_u dí m bεmh_u ngue ga numansuh_u Oj_a.

Nε gue'a bi man rá t'ohni Oj_a 'b_u maya'b_u a. 19 Nε nu'a mí hmam b_u ja ram hma maya'b_u ngue bi xije Oj_a dy_u israelgáhe, ga p_uhmb_u gátho i ja ma ts'oquih_u b_u na nuju Oj_a. Janangue'a gátho ra ximhái din hεtho 'b_u bi 'y_urpa ran ju_unbi Oj_a. 20 Nε nu'_u yán t'εdí Oj_a, xínga n'da ra ja'i dí 'yεmbi x_un ho _u ngue bi xij_u ran hocjá'i xcá øth_u. Pε nu'_u yán t'εdí, ja ga t_umh_u b_u 'bε'a dá øth_u.

Da y_unju Oj_a 'b_u ga h_umh_u rán hoqui

21 Janangue'a nuya bi t'urcah_u man'da ran hoqui ngue dí 'yεnju x_un hoju Oj_a, nε hin nangue _u yán t'εdí ngue bi xij_u xcá øth_u ran ho, madague'b_u midí nεqui ts'_u b_u ja ram hma maya'b_u a ran hoqui dí xi ah_u ya. 22 Gue ga h_unthoh_u a rán hoqui Oj_a nangue ra Jesucristo di hoga ma ts'oquih_u h_unt'a go to'o gah_u. 23 Nguetho njo'o gah_u dá jas'h_u gátho ran ho nguep_u xtá numanhoju Oj_a, pε gátho dá øth_u y_u ts'oqui b_u án nuju. 24 Janangue'a bi zänni di hogazehéh_u Oj_a ngue rán t'unni thoho, nguetho bi gurca ma ts'oquih_u ra Cristo Jesús. 25 Nguetho bi zän Oj_a a ra Cristo ngue bim 'b_uts'e zehε, bi gurca ma ts'oquih_u

nangue rá ji. Nε gue'a ní y_un _u to'o da hy_un'a bi 'y_urpe.

Nε nguetho nangue _u mí 'b_uh maya'b_u, nu'b_u mi du ra Cristo, ja bi nεqui a í punba yú ts'oqui _u to'o mí nde rá punbi Oj_a. Nε ja bi 'yu Oj_a b_uya 'bε'a í thøtho _u. 26 Nε ja bi 'yu Oj_a a rán jut'i ma ts'oquih_u, janangue'a da zä di hogah_u ya, nε da zimanhoju ngue gueju dá εc'yεih_u rá mate ra Jesús. 27 Pε xiya, hap_u bi go'a man 'yεts'ih_u. Bi mba ma 'bεrquigah_u. Pε hague nja. Nguetho hin dá jas'h_u yán t'εdí Oj_a, pε bin 'dactah_u rá mate 'b_u má εc'yεih_u a. 28 Nε dí p_uhmb_u ngue bi hogah_u Oj_a 'b_u má h_unthoh_u rán hma nangue rán hoqui. Nε hin da 'yängah_u 'b_u xcá jas'h_u, o hin'na. 29 Pε sä dí εmh_u dy_u israelh_u h_ungdah_u í numanhoju Oj_a. Pε i jatho ga p_uhmb_u ngue nε'_u hin y_u israel in nde da numanho Oj_a. 30 Nguetho n'datho a Oj_a, nε gátho to'o da hy_un rá mate gátho 'da ni hocpada Oj_a _u nε da zimanho, nε _u y_u israel, nε _u hing y_u israel. 31 Pε ha dí εn ah_u nte di muui yán t'εdí Oj_a ngue dí εn ah_u ga h_unthoh_u rá mate. Pε hin'na, pε man'da dí jas'h_u yán t'εdí Oj_a ya, nangue ra Cristo rá mate Oj_a i fäxch_u.

4

Ran t'uti nangue ra Abraham

1 Xi a mam bombøtah_u ra Abraham ngue dy_u israelh_u, 'bε'a í hocpa yú ts'oqui Oj_a a th_a, nε 'bε'a í 'yεmbi x_un

ho a. ² Pε hinga gue'u 'be'a gätho bi 'yøt'e í t'εmbi xun ho a, nguetho nu'bu da gue u, ya mí ja 'be'a xtín 'yεzεhe 'bu. Pε hin te ín 'yεx'a ra Abraham bu án nu Oja a. ³ Pε tengu man rá t'ohni Oja, nu ra Abraham bi 'yεc'yεi tho a ram hma 'bu mí xifi 'be'a da 'yøpα Oja. Ne gue'a í 'yεmbi xun ho a buya. ⁴ Nu'bu xtá xijū Oja ngue gue'a rá 'befi ga øthū dí 'yεnjū xun hojū a, pε hing ra mate tho ho a dí 'yεnjū xun hojū 'bu, pε tengu'bu man zäbithohū a 'bu. ⁵ Pε nu Oja hingui xijū n'da ra 'befi dí 'yεnjū xun hojū, nguetho hingui zaqui ma mbaihu nanguē ma ts'oquihu. Jananguē'a i xijū ga hanthohū a rá mate di hoga ma ts'oquihu, ne gue'a dí 'yεnjū xun hojū a buya. ⁶ Ne'a ra David ngubū bi 'yøpα ja rá t'ohni Oja maya'bu ngue:

εmμε di johya n'da ra ja'i
 ngue da 'yεmp Oja xun
 ho, ne hin da 'yøpα ra
 güenda 'bu xun ho xtá
 'yøt'e o hin'na.

⁷ Nguetho bi mba ma punbi
 yá ts'oqui, ne him man
 din c'a, bi 'yεna.

⁸ Ne εna:

Di johya u to'o bi mba ma
 hoqui yá ts'oqui ne nte
 da thĩnba 'bu bi mba ma
 juānbi,

bi 'yεn'a ra David. ⁹ Pε ha
 guím bεmhbu ngue hønt'u
 am hmεpya yá ja'i da nu na
 ran johya i hmangua. Ha
 hin guím bεmhbu ngue ne u
 hin gam hmεpya, da zin Oja,
 ngue'bu 'da'angu im bεmhbu

a ra Abraham 'bu mi hyāntho
 a ra mate bi man Oja, ne gue'a
 í t'εmbi xun ho a buya. ¹⁰ Pε ga
 än'nahū, ha m'bejua bi t'εmbi
 xun ho a ra Abraham, 'bu
 mi hmεpya rá ja'i. Uague
 m'bet'o tho ho bi t'εmbi xun
 ho. Pε hinga m'bejua maha,
 pε 'bexque bi t'εmbi xun ho
 'bu hin ní hyc rá ja'i. ¹¹ Ne
 m'bejua bi sifi da hyc rá ja'i,
 ngue ra hmεpya ya xí 'yεmp
 Oja xun ho a. Pε bi 'yεmbi
 xun ho 'bu mi hyāntho a ram
 hma 'bu hin ní hyc rá ja'i.
 Jananguē'a i εmbi rá ta ra
 Abraham u to'o gätho i εc'yεi
 tho a bi man Oja. Ne'u hing
 yu israel, ngue him bi mba
 nthequi yá ja'i, ne'u da t'εmbi
 xun ho u. ¹² Neju dyu israelhu
 gue dá hyc ma ja'ihu, da'igu
 bu na 'yεnjū xun hojū Oja a
 ra Abraham, 'bu 'da'angu dí m
 bεmhbu ra Abraham 'bu hin
 ní hyc rá ja'i.

*Ga hqmhbū rām hma Oja
 nanguē ran ja'pi i xijū*

¹³ Ne nu Oja bi mam ma-
 juāni a da 'yøpα ra Abraham,
 ngue bi 'yεmbi: "Ga 'da'a
 ran ja'pi ne'u nim bom'βeto
 gätho ná ndoho ra ximhäi,
 ne ga 'da ahū ra 'da'yo häi,"
 bi 'yεmp Oja a ra Abraham.
 Pε hin nanguē n'da ra 'befi
 nín t'un na ran ja'pi na, pε
 nanguē bi t'εmbi xun ho 'bu
 mí hyāntho na ram hma bi
 sifi. ¹⁴ Pε nu'bu dí m bεmhbu
 gue gue'u yán t'εdi dí jap Oja
 n'da, pε dí m bεmhbu nte ní
 mba tho a man'da ran hogui
 'bu, ngue ga hanthohū a rām
 hma, ne hin da zä di jacpahū

Ojã 'bũ. ¹⁵ Nguetho nu'bũ dí ɛna gue gue'ũ yán t'ɛdi Ojã ga homhbũ, o gue'ũ dí pãsehũ xcá ɔthũ, pɛ dí fɛstahũ ɛ, nɛ hɔnt'a ran ɛnbi ga nuhũ 'bũ. Pɛ nu'bũ hin xtín ja yun t'ɛdi, o gue'bũ hin xcá pãsehũ mbo ma mbũihũ, hin xtí nɛqui yũ ts'oqui 'bũ. ¹⁶ Pɛ hingui ma nangue yán t'ɛdi dí jãpahũ o gue'ũ dí pãsehũ, nguetho hin xcá nuhũ ran ho 'bũ. Pɛ i ma ga hãnthohũ rá m hma nangue rá mate, nɛ nubũya da zã majuãni gãtho gahũ ga nuhũ ran ho bi sih ra Abraham da nu yúm bom'beto. Nɛ madague'bũ njuãntho dyũm bom'betojũ ra Abraham o hin'na, pɛ 'da'angu dí m bɛmhũ ra Abraham. Janangue'a ma tahũ ra Abraham bũ nam bɛn Ojã. ¹⁷ Nɛ gue'a nam bɔn'a mí xi Ojã ra Abraham 'bũ mí 'yɛmbi: “Nu'i grã Abraham, ga ɔt'e'e ngue grã ta xun ngu nim bom'beto gãtho nan ndoho ra ximhãi.” Nɛ nu'a ra Abraham bi hyãn'a ram hma bi sifi, nguetho bi bãdi jase rá ts'edi Ojã, gue da zã dí un ra ts'edi ɛ xun dãc'yɛi nɛ ɛ xun du. Nɛ tengu'bũ ya bin ja 'bũ mí ma Ojã, nguetho majuãni da 'yɔt'e. Nɛ gue'a bi bɛn'a ra Abraham. ¹⁸ Nɛ nu ra Abraham him mi sã xtín ta nangue ɛ yúm bom'beto dim 'bũ. Pɛ bi hyãn a ram hma 'bũ mi sifi: “Xun ngu nim bom'beto dim 'bũ gãtho nan ndoho ra ximhãi.” Nɛ bi dɔ'mi din ja, janangue'a bin ja bũya. ¹⁹ Nɛ madague'bũ xí thoh yũ pa i 'bũ ngue

xtím 'bũh yũ t'ũhni, nguetho ya xí ndɔ, xí mbɛ'ts'a n'da ciento njɛya, nɛ 'da'angu xín dãc'yɛiui a rá xisu ra Sara, him mí sã xtím 'bũh yũ t'ũhni, pɛ him bi 'bɛh rá ts'edi rá t'ɛc'yɛi, bi bãdi majuãni dim 'bũh rá t'ũhni. ²⁰ Nɛ xingui ts'ũ bi bɛni ngue hin da 'yɔt' Ojã a bi ma, nguetho bi bãdi hingui hɛmp'a da 'yɔt' Ojã. Janangue'a bi hyãn rá ts'edi Ojã a bũya, nɛ gue'a í 'yɛspa Ojã a. ²¹ Nɛ n'dat'a mim bɛni ngue jase rá ts'edi Ojã dí ja'ts'a bi ma. ²² Nɛ nu'a bi hyãntho a ram hma 'bũ mí sifi 'bɛ'a da 'yɔrpa Ojã, nɛ gue'a í hocpa Ojã a, nɛ bi 'yɛmbi xun ho, i ɛm bũ ja rá m hman Ojã. ²³ Pɛ hinga hɔnt'a ra Abraham bi t'ɛmbi xun ho 'bũ mi hyãntho a ram hma bi man Ojã. ²⁴ Pɛ nɛjũ, bi hogahũ Ojã nɛ bi 'yɛnjũ xun hojũ 'bũ má hãnthohũ a ram hma bi xijũ Ojã, ngue bi xox'a ma Hmuhũ ra Jesús 'bũ mi du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquihũ, nɛ bi t'ãgui. Nɛ bi xox Ojã a, janangue'a dí pãhmbũ majuãni bi dãha bi xogahũ.

5

Dí yãmanhohũ Ojã nguetho bi pungahũ rá Ts'unt'ũ

¹ Bi hogahũ Ojã 'bũ má hãmhũ rán hoqui bi ma. Midín sũhmbũ Ojã, pɛ nuya dí yãmanhohũ, ngue bi hogahũ ma Hmuhũ ra Jesucristo. ² Nɛ bi zixcahũ ra Jesucristo bũ i ja rá mate Ojã, nguetho dá hãmhũ rán hoqui, nɛ

dí 'buhmbu bu. Ne dadín johyahue gue dí tømhbue a ran ho tate thocho da 'yõrchahue. ³ Ne hinga hõnt'a ran ho dí tømhbue nán johyahue ya, pe ne ue yan unbi dín nuhue ya, guexta'a dadín johyahue. Nguetho nu'ue yan unbi ní jajue ga hãthue xun ho ue. ⁴ Ne nu'bu dí hãthue xun ho, gue'a dín te ma mbueihue a. Ne nu'bu bin te ma mbueihue, gue'a ná tømhbue a ran ho dí 'dajue Ojã buya. ⁵ Ne dí pãhmbue hin da hyãjue Ojã nangue ran ho dí tømhbue, nguetho di huegahue. Ne nu'a rá Hogandãhi bi 'dajue, di jajue dí sãhue rán huecate Ojã emme xun ngu. ⁶ Ne him mí sã xcãn yanse ma teshue, nguetho bi güendga ma mbueihue nangue ma ts'oquihue. Pe bi du ra Cristo 'bu mi zõn ra pa bi man Ojã, ngue bi yanjue dyue ts'om'bãihue. ⁷ Pe hinga ngubue rán huecate n'da ra jã'i, hõnt'bu ra hocjã'i rá amigo, da nde di 'beh rá te ngue xtãn yan a, pe nu'bu ra ts'om'bãihue, hin da nde di 'beh rá te 'bu. ⁸ Pe nu Ojã i urcahue tate thocho xun ho rán huecate, nguetho hin dyue hocjã'ihue, pe bi du ra Cristo bi yanjue 'bu man dyue ts'om'bãihue. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihue nangue rá ji ra Jesucristo, ne bi zimanhojue Ojã. Janangue'a dí pãhmbue majuanie da yanjue ra Jesucristo nangue rá cue Ojã 'bu rán zegui. ¹⁰ Ne nu'bu midín sãhmbue Ojã, pe bi hogahue rá Ts'unt'ue zehue 'bu mi du. Ne i 'bueh ya, janangue'a bi zã di thoqui di 'dajue ra hogambue ya, ne da xõchahue

'bu rán zegui. ¹¹ Pe ne a i õrchahue ya dadín johyahue nangue dadín amigohue Ojã ya. Nguetho bi 'uegahue 'be'a midín sãhmbue Ojã a ma Hmueh ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹² Pe n'datho maha ran 'yohue bi dũmp' ra ts'oqui ua ja ra ximhãie, gue nu ra Adán. Ne bi dũmp' ran dãte nangue rá ts'oqui a buya. Ne gue'a gãtho ran dãte bi thoc'ue yue jã'i a buya. Nguetho tengue'bu 'dat'a dá õthue ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴ Ne ngutho bin ja ue bi xãnd ra Adán, guehma bi du nangue yã ts'oqui, madague'bu him bi si'a n'da ran t'ẽdi tengue bi sih ra Adán. Gue gãtho yue jã'i mí 'bu 'bu him mí hman yãn t'ẽdi Ojã, gue hin nám 'bueh ra Moisés, pe bi du, nguetho yã hmu a ra Adán. Pe bi zõh man'da ra hmu ngue rá m poniui ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba ehue. ¹⁵ Pe n'dan'yo thocho bi 'yõt' ra Adán ne ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran dãte gãtho yue jã'i, nangue rá ts'oqui a. Pe nu ra Jesucristo emme man'da xun ngu rá ts'edi, nguetho rá mate zehue bi punga ma ts'oquihue hõnt'a go to'o da hyãn a. Ne gue'a rán t'unni Ojã bi 'dajue. ¹⁶ N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín unba yue jã'i. Pe nu ra Cristo bi gut'ie xun ngu yue ts'oqui nangue rá mate zehue, janangue'a da zã da xõcpa yue jã'i. ¹⁷ Ne nangue ra ts'oqui bi 'yõt'a n'da ra jã'i

ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'edi ran däte a nangué gätho yu ja'i a baya. Pe nu to'o gätho da hyän rá mate Oja, da mba ma hoqui yu mbai, 'darpu dim hmuhu a ra Jesucristo, ne din ja bu dim 'buhmbu gätho yu pa mazai. ¹⁸ Nu'u bi xant'a ra Adán gätho bi ts'anba ran unbi nangué rá ts'oqui ra Adán. Pe nu ran ho bi 'yot'a ra Jesucristo, da zä da xocpa yu ja'i, ne di un ra temazai. ¹⁹ Nu'a ra Adán bi mbesta'a rá m hman Oja, gue'a in ts'om'bäi gätho u bi xandi. Pe nu ra Jesucristo 'bu mi 'yot'a bi man Oja, gue'a in hocja'i u to'o gätho bi xant'a. ²⁰ Nu Oja bi un yän t'edi, da fadi emme xun ngu yu ts'oqui i ja. Nguetho nu'bu di pahmbu ngue emme xun ngu yu ts'oqui i jaju, ga pahmbu baya, emme man'da xun ndoho rán huécate Oja ngue di pungahu. ²¹ Tengu tho ho a ra ts'oqui bim hmu, ne mí nde xti 'daju ran däte. Ne ngutho a rá mate Oja, bim hmu ne gue'a bi pungahu, ne bi 'yenjü xun hoju, ne di 'daju ra te mazai nangué ma Hmuhu ra Jesucristo.

6

Bi 'berca man 'yomfenishu a rán däte ra Cristo

¹ 'Be'a maha gam bembhu baya, ha ga thoqui ga othu yu ts'oqui 'bu, n'dahma man'da xtán ndoho rán huécate Oja di pungahu. ² Pe hingui sahma ngubu gam bembhu, ngue xo ga thoqui ga othu

yu ts'oqui. Pegue dín jahu tengu n'da ra du hingui o 'bu sifi da 'yot' yu ts'oqui. Hague dán zä ga thoqui ga othu yu ts'oqui 'bu. ³ Ha hin dím bembhu 'be'a nám bøn'a ran xixya dí othu. Nám bōni bi 'berca ma ts'on 'yomfenihu 'bu mí du ra Cristo. ⁴ Ne nu'a ran xixya nam bōni bi t'ä a ma ts'on 'yomfenihu 'bu mí t'ä a ra Cristo. Ne bi 'daju ran 'yomfēni ma'da'yo 'bu mi xoxa rá Ta nangué rá ts'edi mixte. Janangué'a bi zä 'darbu dí 'buhmbu bu ja ra 'da'yote ne dí othu yän thehu a. ⁵ Nu'bu mí du ra Cristo, ne'a ma ts'on 'yomfenihu bi du baya. Janangué'a nu'bu mi xox Oja a ra Cristo, dám 'buhmbu ma'da'yo ne ma'da'yo dím bembhu ya. ⁶ Ne dí pahmbu tengu'bu mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfenihu bu ja ra pont'i 'bu mi du bu ra Cristo. Janangué'a bi thacpa rá ts'edi man 'yomfenishu, ngue hin di mandagahu yu ts'oqui. ⁷ Nguetho tengu'bu n'da ra du, ya him ma 'yot' ra ts'oqui, pe ya bi mba ma thogue bu ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸ Bi du ma ts'on 'yomfenihu nangué bi du ra Cristo, janangué'a dí pahmbu 'darbu dí 'buhmbu ra Cristo ya. ⁹ Ne dí pahmbu ngue bi ndants' mahøn'a ra Cristo 'bu mi du, ne him man'dandj da du mahøn'a, him man ja rá ts'edi ran däte mahøn'a nangué ra Cristo. ¹⁰ Nguetho má zät'a n'dandj bi du ra Cristo nangué ma

ts'oquih_u, ne nuya nám 'b_ui di japi da f_uh rá ts'edi Oj_u ya. ¹¹ Janangue'a i jatho ga p_uhmb_u tengu'b_u dá tuh_u nguetho bi th_ugah_u rá ts'edi ra ts'oqui nanguej_u, ne hin dín nde ga øhmb_u y_u ts'oqui ya. Ne nuya nám 'b_uhmb_u dí jaf_u da f_uh rá ts'edi Oj_u, nangue ra Cristo Jesús dí 'b_uhmb_u. ¹² Janangue'a hingui sä dan hy_uhmb_u ngue di mandagah_u ra ts'oqui mahøn'a, ngue di 'b_ucpah_u ga øth_u 'b_ue'a im mam man 'yomf_uñis_uh_u. ¹³ Ne hingui sä ga un ma ja'ih_u da 'yøt' y_um p_ufi ra z_uth_u, ngue ga øth_u y_u ts'oqui. P_ugue dan unse_uh_u b_u 'b_u Oj_u ngue bi 'daj_u ra 'da'yote 'b_u mí du man 'yomf_uñis_uh_u. Ne ga un ma ja'ih_u da 'yøt' y_um p_ufi Oj_u, ngue ga øth_u ran ho. ¹⁴ Ne hin man säh_u di mandagah_u ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yoh_u a rá mate Oj_u ngue di z_uerca ma mb_uih_u. Ne hin di mandagah_u y_un t'edi Oj_u, nu'x hingui sä di z_uerca ma mb_uih_u u.

Hin ga øc'y_uei_uh_u y_u ts'oqui, p_u ga øc'y_uei_uh_u Oj_u

¹⁵ P_u nu'b_u rá mate thoho Oj_u dín 'yoh_u ya, ne hin di mandagah_u y_un t'edi Oj_u, ha da z_u ga øth_u y_u ts'oqui 'b_u. P_u hingui sä ngub_u gam b_uhmb_u. ¹⁶ Ha hin dí p_uhmb_u nu'b_u dadí d_up ma mb_uih_u a n'da ra hmu ngue ga ørpah_u rá 'b_ufi, ma hmuh_u a 'b_u, ne dí t_unhd_u a b_uya. Nu'b_u gue'a ra ts'oqui ma hmuh_u, hønt'a ran unbi maz_ui di 'daj_u a. P_u nu'b_u da gue'a Oj_u ma

hmuh_u, dí øth_u a i xij_u, ne di 'daj_u ra hogamb_ui, ne dam 'b_umanhoh_u a Oj_u g_utho y_u pa b_uya. ¹⁷ P_u jamadi Oj_u nangue ah_u. Ne madague'b_u g_u p_up ni hmuh_u ra ts'oqui m_um'bet'o, p_u nuya i ja ni p_uh_u g_ui thoctah_u 'b_ue'a bi 'yut'ah_u 'b_u gmín d_uh_u b_u ja rán x_udi Oj_u. ¹⁸ Ne bi mba nj_uc'i ah_u nangue rá ts'edi ra ts'oqui, janangue'a guín 'y_uh_uh_u rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹ Dí xi ah_u y_un t'uti, n'dahma hingui h_ui b_u dí p_uhmb_u. Ngue tengu b_u dán d_uh_u b_u ja y_u ts'oqui, gue dá øth_u g_utho y_un ts'o dím b_uhmb_u. P_u ngutho ya, mb_uh_u dan d_uh_u b_u ja ran ho, gue dam 'b_uhmb_u ga øth_u g_utho rá hoga'b_ufi Oj_u. ²⁰ P_u nu m_um'bet'o xíngui ts'x mí ndeh_u ran ho 'b_u mín 'y_uh_uh_u y_u ts'oqui. ²¹ P_u nte m_un ho bi bøn'a ma 'b_ufi dá øth_u. Ne nuya dí p_us' ma säh_u 'b_u dím b_uhmb_u 'b_ue'a dá øth_u mam'bet'o, ne gue'x mí sixcah_u b_u ja ran unbi maz_ui u. ²² Ne nuya bi mba nj_uguigah_u nangue rá ts'edi ra ts'oqui, ne dín 'y_uh_uh_u b_u 'b_u Oj_u ya. Janangue'a man'da da hnurca ma hoga 'b_ufi_uh_u b_u. Ne i ts'ixcah_u b_u dan z_uhmb_u b_u, g_utho y_u pa maz_ui. ²³ Nu'a rán z_ubi da d_u u to'o øt' y_u ts'oqui, ran unbi maz_ui a. P_u nu'x to'o i 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús ma Hmuh_u, di unda Oj_u ra te maz_ui u, ne hingui jut'x.

7

Tengu'b_u dán th_uth_u ra Cristo

1 Ma zi cu ah_u, ga xi ah_u n'da ran t'uti ya. Guim b_εmhb_u hague in ja _u y_un t'ɛdi, di manda n'da 'b_u i 'b_ui, p_ε nu'b_u bi du, ya ma hin'na. 2 Tengu'b_u n'da ran 'yoh_u i 'b_uh rá xisu. N_ε nu rá xisu i jatho din z_um_umi a rá ndø gátho y_u pa i 'b_ui. P_ε nu'b_u bi du rá ndø, him man zä di manda a rá xisu. 3 P_ε nu'b_u hinga na tu rá ndø, n_ε nu'b_u dim 'b_uhmi man'da ran 'yoh_u ra xisu, da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni 'b_u. P_ε nu'b_u bi du rá ndø, bi mba ma thøgue b_u mi 'b_uhmi rá ndø. Nuya da zä dim 'b_uhmi a man'da ran 'yoh_u, n_ε hin da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni b_uya. 4 N'da ran t'uti nanguej_u, ngue bi mba ma thøguegah_u nangue ma hmuh_u mí 'b_uhmb_u, ngue y_un t'ɛdi Oj_u, nguetho tengu'b_u dá tuh_u 'b_u mi du ra Cristo. N_ε gue'a ma hmuh_u dán th_uth_u 'b_u mí xox Oj_u a ya. N_ε 'darb_u dí 'b_uhmb_u a ya, p_ε gue'a ní zä ga øth_u x_un ho rá 'b_εfi Oj_u ya. 5 P_ε nu'b_u mi 'b_uthoh_u a man 'yomfɛniseh_u ɛmme xøt y_u ts'oqui midí hoh_u. Janangue'a nu'b_u mi xij_u _u y_un t'ɛdi Oj_u ngue hin ga øth_u _u dí numanhoseh_u, man'da dá øth_u _u b_uya. N_ε nu' _u bin ja ma 'b_εfi_u, ran d_ute n_ε ran _unbi a b_uya. 6 P_ε nuya ma thøguegah_u nangue _u y_un t'ɛdi Oj_u nguetho bi du man 'yomfɛniseh_u mi pa ma h_εcpi. Janangue'a dí ørpah_u rá 'b_εfi Oj_u ya, nangue ma'da'yo ra ts'edi, n_ε gue'a rá Hogand_uhi Oj_u a. N_ε hin dí tenthohoh_u _u maya'b_u nt'o't'i

nangue y_un t'ɛdi Oj_u.

Nán c'q ma ts'oquih_u _u y_un t'ɛdi Oj_u

7 'B_ε'a gam b_εmhb_u b_uya, ha ga ɛmf_u hingui ho _u y_un t'ɛdi Oj_u. Hin'na maha, x_un ho y_un t'ɛdi Oj_u, nguetho gue'a dá p_ucä ngue i ja ma ts'oquigä. Nugä hin jam'b_u xcä p_ucä gue dí øt' ra ts'oqui ngue ran ts'eya. P_ε nu'b_u má b_εngä a ran t'ɛdi ngue i ɛna: "O gadí s_εyaba ni mij_u'iui," ja dá p_ucä i ja ma ts'oqui. 8 P_ε nu'b_u má b_εngä 'b_ε'a man na rán t'ɛdi Oj_u, man'da dá øt'ä ran ts'eya mí o ma mb_uigä b_uya. P_ε nu'b_u hin xcä c_ut' ma mb_ui a ran t'ɛdi, hin xti nequi x_un ho y_u ts'oqui o ma mb_uigä 'b_u. 9 Janangue'a nu'b_u him ma ná b_εngä nangue rán t'ɛdi Oj_u, him mi p_ucä ngue drá ts'om'bäigä. Xø mi 'b_utho, dá b_εnse ngue x_un hogä. P_ε nu'b_u má b_εngä nangue'a ran ho xcä øt'ä, dá festä a. N_ε ja dá p_ucä b_uya ngue ran d_ute maz_ui a man zäbi. 10 Janangue'a nu y_u hogant'ɛdi Oj_u, ngue xti 'dac ra te 'b_u xcä j_u'ts'ä _u, p_ε nangue hin dá j_u'ts'ä _u, mí ja xti 'dac ran d_ute. 11 N_ε mí ɛngä xcám 'b_umanho nangue y_un t'ɛdi Oj_u. P_ε bi mu't' _u y_un t'ɛdi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xti _ungä _u y_un t'ɛdi Oj_u b_uya. 12 P_ε x_un hohma _u y_un t'ɛdi Oj_u, n_ε n'da ngu n'da ran t'ɛdi gátho x_un hotho _u, n_ε i ma nangue rá pähä Oj_u _u, n_ε hin hap_u di 'b_εdi. 13 P_ε ha gue'a rá hogant'ɛdi Oj_u í zixcä b_u ja ran d_ute 'b_u. Hin'na.

Pe nu'u yun t'edi nán c'a ma ts'oqui i o ma mbwigä, ngue n'dan'yo thoho dí øt'ä. Ne mí ja xti 'dac ran unbi nangue a. Da zä ga pähmbu büya ngue majuani xun ts'o u ma ts'oquihü, nguetho di jap'a rá hogant'edi Oja da 'yørcahü ran unbi.

I ørcahü ran sñi a man yomfënisëhü

14 Dí pähmbu bi man yün t'edi Oja a rá Hogandahi. Pe n'dan'yo thoho dímb bëmhbü. Nugä dán däsë bü ja ra ts'oqui, në dá øt' ma hmu a. 15 Pe xingui ts'ü dí pãcä 'bë'a dí øt'ä, nguetho hin dí øt'ä a majuani dín nde. Pe nu'a xingui ts'ü dí numanho, go dí øt'ä a. 16 Ne dín juan zehëgä 'bü hin dí øt'ä yün t'edi Oja, pe nu'a nán juan zehëgä gue'a ná pãcä xun ho yün t'edi Oja a büya. 17 Pe hinga guëcä dí øt'ä 'bü dí øt'a xun ts'o, pegue ma nyon 'yomfënisëgä i 'büpu mbo ma mbwigä gue'a di 'bëcpi ga øt'ä a. 18 Ne dí pãcä ngue nu ma nyon 'yomfënisëgä, hin te manho i ja. Dín ndehma thocpa thoho ga øt'ran ho, pe ja'bü hingui sä. 19 Dín nde ga øt'ä ran ho, pe hin dí øt'ä a, në hin dín nde ga øt' ran ts'o, pe go dí øt'ä a. 20 Nubüya, dí pãdi ngue hinga guëcä dá øt'ä a him ma pähä 'bü dí øt'e, pegue gue'ü yu ts'oqui o ma mbwigä. 21 Ne njabu dí øt'ä, ngue nu'bü dín nde ga øt'ä ran ho, pe man'da hingui hëi ga øt'ä yu ts'oqui. 22 Ne nu'a ë ma mbwigä, gue ëmme dadí hohma a rán t'edi Oja.

23 Pe dín nugä man'da ran t'edi gue rán t'edi ra ts'oqui i o ma ja'igä, ngue din sähmi a rá hogant'edi Oja ngue dí numanhogä. Nguetho në'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pähä. 24 Pe í huëhi mahagä nangue ma nyon 'yomfënisëgä, i ørca ran sñi, in nde da zixcä bü ja ran däte, ngue gätho yu dumbüi gätho yu pa mazai. To'o maha da zä da yangui. 25 Pe jamadi Oja, da yangui nangue ma Hmuhü ra Jesu-cristo. Ne nuya dí ørpa rán t'edi Oja nangue ma 'da'yon 'yomfënisëgä, madague'bü numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfënisëgä.

8

Hønt'a rá Hogandahi Oja nám 'bühmbü ya

1 Janangue'a, nuya, hin te da gügbañu a rá muui a ma ts'oquihü, nguetho dí 'bühmbü ra Cristo Jesús, në hin dímb bëmhbü man 'yomfënisëhü ya, pe dímb bëmhbü rá Hogandahi Oja. 2 Dí comhbü ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangue rá ts'edi rá Hogandahi Oja. Ne gue'a í thøgahü bü ja rá ts'edi ra ts'oqui, ngue mí ëna xti 'dajü ran unbi mazai. 3 Nu yün t'edi Oja hin dá hä't'i dá øthu, janangue'a him bi zä bi 'dajü ra hogambüi u guëpu xta numanhøjü Oja. Pegue bi 'dactahü ra hogambüi Oja 'bü mam bá pënhua rá Ts'ant'ü zehë, ngue bin ja'i a, tengu'bü n'da ma mi ts'om'bäihü, bin däsë, bi nu ran unbi nangue

ma ts'oquih_u. Ne gue'a í yañj_u nangue ra ts'oqui midí mandagah_u. ⁴ Ne gue'a í zä bi 'daj_u ra hogamb_ui tenguthoho 'b_u dá jas'h_u yán t'ɛdi b_u án nuj_u Oj_u. Janangue'a hin dím b_umh_u man 'yomf_uɛniseh_u ya, p_u nuya h_unt'a rá Hogand_uhi Oj_u dím b_umh_u ya. ⁵ P_u nu'a to'o 'b_ui nangue rán 'yomf_uɛnise, im b_uni da 'y_ut'e 'b_u'a i numanhose, p_u nu'a to'o i 'b_ui nangue rá Hogand_uhi Oj_u, im b_un a rán 'yomf_uɛni Oj_u di un'na rá Hogand_uhi. ⁶ Ne nu'a to'o i t_un'na rán 'yomf_uɛnise, ra dumb_ui a ngue gätho y_u pa n_u ran _unbi maz_ui. P_u nu'a to i t_un rá Hogand_uhi Oj_u, ra te a n_u ran johya gätho y_u pa maz_ui. ⁷ Nguetho nu man 'yomf_uɛniseh_u rán s_uiui Oj_u a, n_u hin jam'b_u da hyät'i da 'y_ut'_u yán t'ɛdi Oj_u, n_u hingui nde da 'y_ut'_u. ⁸ Janangue'a nu'_u to'o i t_un thoho yán 'yomf_uɛnise, hingui hä't'i da 'y_ut'_u a i numanho Oj_u _u. ⁹ P_u nuj_u hin dím b_umh_u a man 'yomf_uɛniseh_u ya, nguetho 'b_up_u mbo ma mb_ui_u a rá Hogand_uhi Oj_u. P_u nu'b_u 'b_u a n'da hingui 'b_uhmi rá Hogand_uhi ra Cristo, hin te rán j_uui ra Cristo a 'b_u. ¹⁰ Ne madague'b_u o tho ran _u n_u ran d_ute ma ja'ih_u nangue ma ts'oquih_u, p_u nangue ra Cristo i 'b_up_u mbo ma mb_ui_u, dí 'b_umanhoh_u ngue ya bi hogah_u Oj_u. ¹¹ Ne nu'b_u 'b_up_u mbo ma mb_ui_u rá Hogand_uhi Oj_u, gue n'dat'a rá Hogand_uhi bi xox'a ra Cristo

Jesús 'b_u mi du, janangue'a n_u'a ma ja'ih_u di un ra 'da'yote 'b_u bi xoxcah_u. ¹² Janangue'a ma zi cu ah_u, hin'y_u ran t'ɛdi ga t_unhd_u a man 'yomf_uɛniseh_u ngue rá pähä ma ng_uc'y_uɛih_u. ¹³ Nguetho nu'b_u dí _uth_u rá pähä man 'yomf_uɛniseh_u, ga tuh_u 'b_u. P_u nu'b_u thocpa thoho dan s_umz_ueh_u nangue rá Hogand_uhi Oj_u, tengu'b_u ga hoseh_u man 'yomf_uɛniseh_u, n_u dam 'b_uhmb_u 'b_u. ¹⁴ Nguetho nu'_u din uni di manda rá Hogand_uhi Oj_u, h_unt'_u y_u t'_uhni Oj_u _u. ¹⁵ Ne nu rá Hogand_uhi Oj_u dá h_umh_u hin di jaj_u dan suh_u mah_un'a. Ne hinga ngu 'b_u min 'y_uɛh_u b_u ja y_u ts'oqui min suh_u b_u. P_u bi zin_u y_u t'_uh_unigah_u a, nangue rá Hogand_uhi. Janangue'a, "ma zi Ta ahe," dí _umf_u Oj_u ya. ¹⁶ Ne nu rá Hogand_uhi Oj_u di b_unga ma mb_ui_u, gue maj_uañi y_u t'_uh_unigah_u Oj_u. ¹⁷ Ne nangue y_u t'_uh_unigah_u Oj_u, ga comhb_u rá herencia Oj_u bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'b_u ga comhb_u rán _unbi ra Cristo, n_u ga comhb_u rá herencia b_u bí ja rá ts'edi b_uya.

Ne'a ma ng_uc'y_uɛih_u di pärcah_u Oj_u

¹⁸ P_u gam b_umh_u _umm_u zi ts'utho ran _unbi dín nuh_u ya, p_u nu'_u y_un ho gan nuh_u m'bejua _umm_u mixte thoho. ¹⁹ Ne gätho 'b_u'a bi 'y_ut' Oj_u _umm_u i t_u'mi 'b_u'a da t'ørpa _u 'b_u bi z_un ra pa din t'un y_un ho mixte thoho _u y_u t'_uhni Oj_u. ²⁰ Nguetho nu 'b_u'a gätho

bi 'yøt' Ojå, gätho him bi gohi xæn ho, pε hin yú ts'oquizehε u, pε nangue rá ts'oqui ra Adán. Pε bi zänd Ojå gue hin da gohi xæn ho ra ximhäi, nguetho ndep'u yu ja'i da hyon'a ran ho da 'yørpa 'bu m'bejua. ²¹ Nguetho nu yu ximhäi bi 'yøt' Ojå, gätho da mba ma hoqui nangue'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja yu 'yänthi ne yæn unbi, ne 'be'a Gä i ja. Ne gätho u 'dat'a da mba ma hoquigahu yú t'uhnigahu Ojå, 'bu bi pärca ma ja'ihu. ²² Nguetho dí pähmbu gätho 'be'a bi 'yøt' Ojå, tengu'bu gätho 'da na mbahni thoho gue'bu go maya'bu ne asta guehya, tengu'bu xæn u, ne tu yú mbui, tengu'bu in nde dim 'buh rá 'uere n'da ra xisu. ²³ Ne segahu tengu thoho 'bu 'da na mbahni thohohu gätho 'be'a i ja, madague'bu bi du'mi bi ts'inju ya, gue dí 'buhmbu rá Hogandahi Ojå, gue'a rá mbudi a ran ho da 'yørcahu Ojå. Pε dí sähu ran u nangue ma mbuihu gätho yu pa dín dømtehu ua, gue'bu go ne'a ma ngøc'yēihu da yāngahu. ²⁴ Ne gue'a dá pähmbu 'bu mí zinjū, ngue him 'bex da mba mahoqui gätho ma ngøc'yēihu. Janangue'a dí tømhu ya. Pε nu'bu 'bexque xcá nuhu a dí tømhu, ya hin di tømhu a ya 'bu, ne hingui jatho ga tømhu a ya bin ja. ²⁵ Pε nuya dí tømhu a hinga nan ja, ne dí häthu yæn unbi, gue'bu go bi päju xæn ho Ojå. ²⁶ Ne gätho yu pa dín dømthohohu, di zeju

rá Hogandahi Ojå, nguetho xæn güent'igahu, gue hin dí pähmbu dan yahu Ojå xæn ho, ja'bu dí çastahu bu nam bæn Ojå. Pε guesε rá Hogandahi i yäui a Ojå bu ja ma mbuihu 'bu dí yahu a. ²⁷ Ne nu Ojå di aşca ma mbuihu 'bu dí yahu a. Ne i pädi 'be'a dí äfu, nguetho din theui rá pähä zehε a bi bēngahu rá Hogandahi Ojå.

Pε dí tafu xæn ho yæn unbi nangue ra Cristo

²⁸ Ne dí pähmbu di jap Ojå dí 'yørcahu ran ho a 'be'a Gä dí thohmbu ua, ngue nuju εmme dí numanhohu a Ojå. Nguetho ya bi zänni 'beru dá cohmbu m'bejua. ²⁹ Ngue nu'bu to'o bi huanh Ojå mam'bet'o, guet'u bi zänni da gohi tengu rá Ts'ant'u zehε. Janangue'a dim 'bet'o rá Ts'ant'u zehε ngue xæn ngu yú cu dim 'bejua. ³⁰ Ne nu'bu bi zänd Ojå mäm'bet'o, ne guet'u in zonh Ojå u ya ngue da yäru bí 'bui. Ne nu'bu in zonh Ojå, gue'u i εmbi xæn ho u ya, ngue bi hocpa yú ts'oqui. Ne guet'u da gohi tengu rá Ts'ant'u zehε. ³¹ 'Be'a gam bēmhu buya, nguetho guesε Ojå i numanhohu. To'o maha da zä da 'yørcahu ran ts'o. ³² Nu Ojå xinga gue rá Ts'ant'u zehε bi huεqui, pε bi döp ran däte nangueju. Janangue'a gätho di 'daju 'be'a i ja, nte da gøngahu. ³³ Pε nuju to'o maha a da xi Ojå ngue hingui ho dí øthu, ngue yú thahnigahu Ojå. Nguetho guesε Ojå thocpa thoho di hoga ma ts'oquihu. ³⁴ To'o

gue da zä da xi Ojä ngue dan unbah nangue ma ts'oquih, nguetho guesε ra Cristo bi du, bi nu ran unbi nanguej, ne xø bi xox Oja baya, ne bí 'bap guerp i conhui rá ts'edi Ojä. Ne thocpa thoho i äp rá mate Ojä nanguej. ³⁵ 'Be'a maha da zä di 'uegah, gue hin gan nuh a rán huçcate ra Cristo. Ha gue'u yan unbi, uague yu dumbai, uague yan ucpi, uague ra thuhu, uague ra 'yåhe, ua gue'bu nts'utho hap di 'yoh, uague da thoj nangue ra juai. Ha gam bεmhbu ngue hin di huçgah ra Cristo 'bu dín nuh u. ³⁶ Pε hin'na, nguetho ya nt'o'ti:

Thocpa thoho t'εna da thoj nangue Ojä dí εc'yεih, ne im bεni tengu'bu dyu de'yoh gue nts'anni da tho.

³⁷ Pε nu gätho yan unbi, dí tafu xan ho, nangue ra Cristo di huçgah. ³⁸ Ne dí pahmbu majuañi hin'yu n'da ra ts'edi da zä di 'uegah gue hin ga nuh a rán huçcate ra Cristo. Xínga guehya gue dí 'buhmbu, ne xínga gue'bu dá tuhu. Ne xínga gue'a n'da rá m 'behni Ojä mahεts'i, ne xínga gue'a n'da rá m 'behni ra zithu, xínga gue man'da ra ts'edi. Ne xínga gue'a 'be'a gätho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegah. ³⁹ Ne xínga gue'u 'bap mahεts'i, ne xínga gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yu 'be'a gätho i ja ngue da zä di 'uegah gue hin ga nuh rán huçcate Ojä i ørcah ra Cristo Jesús ma Hmuh, nguetho gätho bi 'yøzeh Ojä u.

9

Bi huand Ojä yu israel maya'bu

¹ Nu ra Cristo dí 'bu'be, i pañi majuañi dí xi ah ya, ngue εmme dadí huçmahagä ma mijudíohe yu israel. Pε ne'a rá Hogandahi Ojä i xicpa ma mbai ngue majuañi dím mangä. ² Ne thocpa thoho dín nu ran unbi ngue ma mbai ne εmme tu ma mbai nangue ma mijudíohe. ³ 'Be'a sä ga øt'ä ngue xtím pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Ojä di 'berca ma te ngue njam'bu ga nu ra Cristo. Ngue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø u. ⁴ Nguetho nuje dyu israelhe bi thahn ma ngarpa bøtahe ngue bi nde dyu t'uhni Ojaje, ne bi nu rá Thai Ojä ma bøtahe ne bi bah paya ngue Ojä mí 'buhmbu. Ne gue'u bi 'yøth ran hoqui a Ojä u, ne gue'u bin t'un yan t'εdi Ojä nangue 'berp dá m 'bamanhohe. Ne bi sih yan t'øt'e dí dande Ojä. Ne bi sih majuañi nangue 'be'a gä da 'yørpe. ⁵ Ne nu'u ma mi'israelhe i 'buh ya, yá t'uhni ndu ma ngarpa bombøtahe ngue bin yaui Ojä maya'bu. Ne guet'u yu israel bu ám 'bu'a ra Cristo 'bu min ja'i ua ja ra ximhäi. Pεgue Ojä a, rá Hmu ngue gätho 'be'a i ja, janangue'a gätho yu pa mazai ga numansuh a. Ne hønt'a gam bεmhbu a ya. ⁶ Pε xan ngu hingui εc'yεi u ma mijudíohe yu israel. Pε hin gam bεmhbu ngue bi zerp a bi man Ojä, ngue hin di ja'ts'a ran hoqui bi ma. Pεgue gam bεmhbu

ngue'a hinga gätho majuqni yu israel u yú t'uhni ra Israel bu nam beñ Oja, gue'bu mí ma di jap yu israel. ⁷ Ne hinga gätho yú t'uhni ra Abraham bu nam beñ Oja u bim 'bui, pe hont'a bi xi a Oja ngue dim 'bui. Tengu bi man Oja: "Pe hont'u di xant'a ra Isaac, ngue ni ts'unt'u, ga embi ni t'uhni," bi 'yemp Oja a. ⁸ Nu'a in nde da 'yurcahu ngue njo'o n'da rá t'uhni Oja bim 'bui nangue rá ta o gue rá mbe. Pe hont'u bim 'bui nangue'a bi man Oja, da 'yembi yú t'uhni. ⁹ Ne guehna bi xi a Oja a ra Abraham: "Ni jeya, tengu ya, ga ut'auí ma ts'edi ne din ja a dí xi i, gue dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra Sara," bi 'yemp Oja a. ¹⁰ Ne ngutho nangue yú ts'unt'u ra Isaac, Oja bi ma nda'a da numanho. Bin ja ngue bim 'bu i yoho yú ts'unt'u ra Rebeca, nangue a ra Isaac a rá ta u. ¹¹ Pe nu'bu hin ním 'bu u yoho, hin ní 'yot' ran ho, ne xín ni 'yot' ran ts'o, pe Oja mí sänni 'be'a din jap'u. Janangue'a bi zä bi japi nda'a bi nde di japi, nangue bi ndese, ne hin nangue yán t'ot'e bi 'yot'u. ¹² Ne nu'bu hin ním 'buh yú t'uhni, bi xi Oja a ra Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui, din 'yehé nangue'a m'bejua dim 'bui." ¹³ Ne tengu nt'o't'i, man'da ram hma i éna: "Dá numanho a ra Jacob ngue ra Israel, pe nu ra Esau hin dá numanho," bi 'yén Oja. ¹⁴ Xiya, ha gam beñmbu hingui ho 'be'a bi 'yot' Oja, ngue bi huahna n'da, ne hin'na

a man'da. Pe hingui sä ga emhbu hingui ho ot' Oja. ¹⁵ Pe tengu bi xi Oja a ra Moisés: "Ga un ra mate to'o dín nde ga unni, ne ga huéqui to'o dín nde ga huéqui," bi 'yén Oja. ¹⁶ Dí pahmbu ya, nangue in ndese Oja di un rá mate ne hin nangue bi ndese n'da, o gue bi 'yot' yan t'ot'e ngue bi beñi dí dah rán japi Oja. ¹⁷ Ne tengu bi man ra t'ohni, bi sih ra ts'ut'abi bu Egipto, ngue ra Faraón: "Dá sän'ni i ngue gan ts'ut'abi, ne ga mep'a ni mbui ngue hin gui 'yot'a ga xi i. N'dahma da zä ga ut'a ma ts'edi 'bu ga penh yu 'yanthi bu ja ni häi. Ne da farca ma ts'edigä gätho na ngüni ra ximhäi buya," bi 'yén Oja. ¹⁸ Janangue'a ga pahmbu ya, Oja di un rá mate to'o in ndese di unni, ne guese Oja di mep rá mbui n'da to'o in nde di mep rá mbui, tengu thoho bi 'yorpa a ra Faraón. ¹⁹ Pe ha 'bo'o da 'yängä buya: "Nu'bu in jabu i ot' Oja, hague dán zä da 'yena i ja rá ts'oqui n'da 'bu, ne njon da zä da zerpa a in nde Oja gue xtám beñi 'be'a xan ho xtá 'yot'e." ²⁰ Pe hingui sä ngubu gui mamhbu, gyu ja'ihbu, to'o ahbu ngue guí xihmbu hingui ho ot' Oja. Xi'bu n'da ra ts'oe ngue ra jahäi, ha da zä da 'yänni to'o bi 'yot'e: "Hanja ngubu gá 'yorque," ha da zä da 'yena. ²¹ Ha hin'yu rá ts'edi a to i ot' ra ts'oe, ha hingui sä da zän zehé 'be'a da 'yorpa n'da ra böhäi 'bu, ngue da zän'na n'da mahotho, ne'a man'da him mahotho, ne n'dat'a ra böhäi ní 'yot'e. ²² Nguetho

in ndese Ojã da 'yuh rá cue nangue u to yún sãhũ di unbi. Ne madague'bu i hãt'i set rá mbũ nangue u to di unbi. Pe nu'bu hinguim bẽni 'beru nan dõ'ma Ojã, gue'a man'da dí nequi xũn ho rá cue Ojã ne rá ts'edi 'bu bi unba u buya. ²³ Janangue'a da fãdi tãte xũn ho rá mbũ Ojã 'bu bi un rá mate u mi'da yũ jã'i, madague'bu ne'u yún sãhũ xtĩ unbi, tengu thohogahũ. Ne nuya m'bet'o thoho di hogahũ Ojã, ngue da zã ga comhbũ rán ho. ²⁴ Ngue gueju bi zongahũ Ojã, nangue ma 'yahũ 'dahma 'dan'yo, ne u yũ judío, ne u hin yũ judío, pe hõnt'u bi numanhose bá si. ²⁵ Ne gue'a bi mam bu ja rá sõcuã ra Oseas, bi 'yẽna:

Nu'u him mi ẽmbã ma t'ũhni, gue'u ga ẽmbi ma t'ũhni u ya.

Ne nu'u him madĩ huẽcã, pe nuya ga huẽcã u ya, bi 'yẽn Ojã.

²⁶ Ne mi ẽn ra t'õhni:

Nubũ hapũ bi t'ẽn ahũ: "Him ma t'ũhni ahũ,"

guepu da t'ẽn ahũ buya ngue yã t'ũhni ahũ Ojã i 'bũi.

²⁷ Pe nangue yũ israel bi man ra Isaías: "Madague'bu ẽmme xtã ngu u yũm bom'betõ ra Israel, tengu yũ 'bõmu bu ja ra deju, pe hõnt'u zi yoho dim põhõ," bi 'yẽna. ²⁸ Nguetho Ojã di juãnba ra ximhãi, ne di jua'a n'dihi rán ts'ẽmbi bi ma. ²⁹ Ne tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yẽna:

Nu'bu hin xtã 'ye Ojã 'da yũ hmudã nangueju, dyũ israelhũ,

gãtho xtĩ juaju 'bu, tengu ra hnini Sodoma, ne ra hnini Gomorra, ngue bi jua Ojã, bi 'yẽna.

Xũn ngu yũ israel him bi nde bi hyãn rá mate Ojã

³⁰ Pe xiya, hague bin ja nangue yũ jã'i hin yũ judío. Bi t'ẽmbi xũn ho nguetho bi hyãntho rá mate Ojã ngue bi hocpa yã ts'oqui, madague'bu him mím bẽni xtã 'yõt' ran hocjã'i i mam bu ja yún t'ẽdi Ojã. ³¹ Pe nu yũ israel gue mí honi xtã 'yõt' ran hocjã'i i mam bu ja yún t'ẽdi Ojã, pe him bi zõni ngue xtã t'ẽmbi xũn ho u. ³² Pe hanja him bi t'ẽmbi xũn ho u yũ israel. Nguetho him bi nde bi hyãntho rá mate Ojã guepu xtã t'ẽmbi xũn ho u. Pe bi bẽni xtã hnumanho 'bu mi 'yõzehe yún t'ẽdi Ojã u. Ne nu ra Cristo buya tengu'bu n'da ra do 'bem bu ja ra 'yu, guepu di fet rá gua n'da, ne bi dãng bu yũ israel 'bu mi 'yẽna xtãn dah ra 'dih. ³³ Ne gue'a mán t'o't'i bu rãm hman Ojã, i ẽna:

Dami bẽmhbu, dí hõpu n'da ra do bu Siõn, guepu da dãng bu n'da, ne dim 'bedi.

Pe nu'a to'o da 'yẽc'yẽi a, hin da mbes' yã sã, pe guehma da hnumanho.

10

¹ Ma zi cu ahũ, ẽmme dí hãh ma mbũ dí ãp rá mate Ojã di põ u ma mi'israelhe. ² Ne dí pãdi ngue majũni ẽmme

ɛhya ɯ nangu e Oja, pegue hinguĩ pađi ndana majuani rá 'yu Oja ɯ. ³ Nguetho hinguĩ nde da bađi 'berɯ dí 'yɛmp'a Oja ngue xtán ho. Im bɛni din hoc zɛɛ nangu yún hose, nguetho im bɛni dí numanho Oja 'be'a ɔt'ɯ. Janangu'e'a hinguĩ nde din uni xtí hoc Oja ɯ, nangu ran hoqui bi zánd Oja. ⁴ Pɛ gátho to'o bi 'yɛc'yɛi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yɛ'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nangu yan t'ɛđi.

To'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, da yaŋ ɯ

⁵ Nu ra Moisés bi 'yo'ti 'be'a da 'yɔt'a n'da nangu yan t'ɛđi nguepɯ xtán zɔni xtá numanho Oja n'da. Ngue bi 'yɛna: “Nu'ɯ yɯ ja'i 'bɯ di ja'ts'ɯ yan t'ɛđi, gue'ɯ dí japi dim 'bɯ'ɯ,” bi 'yɛna. ⁶ Pɛ nu'a ran hoqui ga hamhbɯ rá mate Oja, o guí ɛmhɯ xɯn hɛi bɯ dá tɪmhɯ a, gue ba sɔnsehɯ bɯ mahɛts'i ba sisehɯ ua ra Cristo. ⁷ Nɛ o guí ɛmhɯ ga mbähä bɯ 'bɯ ɯ xɯn du ngue ba sisehɯ bɯ a ra Cristo. ⁸ Pɛ 'be'a i man'a ran hoqui 'bɯ. Pɛ hinguĩ hɛi bɯ dá tɪmhɯ a. Nɛ ɛna: “Gui hyanthohɯ rá mate Oja, nɛ da zä da 'yo ni mbuihɯ buya, nɛ da zä da 'yo ni ndehɯ buya.” Nɛ gue'a ram hma dí m mamhbe a. ⁹ Ngue nu'bɯ ga ɛmhɯ ma Hmuɯ ra Jesús, nɛ ga ɛc'yɛihɯ mbo ma mbuihɯ ngue bi xox Oja a 'bɯ mi du, da yaŋjɯ Oja 'bɯ. ¹⁰ Nguetho gue'a ní 'yɛnjɯ xɯn hojɯ Oja a ga ɛc'yɛihɯ mbo ma mbuihɯ, nɛ gue'a ní pɔjɯ Oja a gam mamhbɯ nangu ma ndehɯ.

¹¹ Nɛ mí ɛn rá t'ohni Oja: “To'o gátho da 'yɛc'yɛi a bá penh Oja, hin da thäda ɯ,” bi 'yɛna. ¹² Nɛ hin gam bɛmhɯ ngue n'dan'yo yá hmu i 'bɯ ɯ yɯ judío nɛ ɯ hing yɯ judío. Pɛ n'dat'a yá hmu ngue gátho yɯ ja'i i 'bɯi, nɛ 'da dí unthoho xɯn ngu to'o gátho da 'yáp rám fäts'i. ¹³ Nguetho nu'ɯ to'o gátho da 'yáp rám fäts'i ra Hmu, di pɔ ɯ, mí ɛn ra t'ohni maya'bɯ. ¹⁴ Pɛ hague dán zä da 'yáp rám fäts'i ra Hmu 'bɯ him bi ba a rá mate bɯ ja rá mbui. Nɛ hague dán zä da hyaŋ rá mate 'bɯ him bi 'yɔde. Nɛ hague dán zä da 'yɔde 'bɯ njon da xifi nangu ra Cristo. ¹⁵ Nɛ hague dán zä da mba n'da da xifi 'bɯ hingam 'bɛhni. Janangu'e'a i ɛn rám hman Oja: “Mahotho i ɔt'a n'da 'bɯ i man ran ho ma'da'yo di 'dajɯ ran johya, hapɯ i 'yo,” bi 'yɛna. ¹⁶ Pɛ hinga gátho i ɔmanho ɯ i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yɛna: “Ma Hmu i, nda'a ɯ bi 'yɔmanho a dá mamhbe ya.” ¹⁷ Pɛ nu'bɯ 'bɯi to'o da sih ram hma nangu ra Cristo, da zä da hyaŋ rá mate Oja 'bɯ. ¹⁸ Pɛ dí äŋ 'bɯ hin xtamá 'yɔ ɯ yɯ judío. Pɛ hagen ja ngue him bi 'yɛc'yɛi ra Cristo. Bi 'yɔhma, nguetho hɔnbɯ go hapɯ bi mba rám hman Oja, bin 'yo gátho ná nguni ra ximhäi. ¹⁹ Nɛ xɔ dí äŋ'nahɯ, ha him mí pa ɯ yɯ israel ngue man'da da t'ɛmbi yá t'ahni Oja ɯ hing yɯ israel. Bi baŋma, nguetho nubɯ ja rá sɔcuá ra Moisés mí ɛn Oja:

Ga ja ah_u gan seyah_u 'b_u ga simanho 'da y_u ja' i him mí ɛmbä ma t'uhni.

Ne ga ja ah_u gan cu_ueh_u 'b_u ga simanho 'da y_u 'yamb_ui ja' i, bi 'yɛmp Oja ɛ y_u israel.

20 Ne bi xifi x_un ho b_u ja rá s_ocu_uá ra Isaías, bi 'yɛn Oja: "Bi dɔngä ɛ 'da him mí hongui, ne dá japi da bac'ɛ him mí ängui," bi 'yɛna. 21 Pe nangue y_u israel bi 'yɛn Oja, "Gätho ra pa dá 'u_uarpa ma 'yɛ, dá zon'nd_u, pe bi mb_uesca thoho ma 'yɛ, ne bi ugä thoho ɛ," bi 'yɛn Oja.

11

'Da ɛ y_u israel bim pøh ya

1 Pe ga ä'n'nah_u mahøn'a, ha gätho bi hye ɛ yá t'uhni Oja, gue nu ɛ yám bom'bet_o ra Israel. Pe hin'na. Nguetho gueczeh_ugä drá m_u'israel, ngue mam bombøtagä ra Abraham, ne ra Benjamín.

2 Pe Oja hingui he ɛ nju_uantho yá t'uhni ngue'ɛ bi huan 'b_u mam'bet'o. Ha hin guím b_umh_u'be'a bi man rá t'ohni Oja, gue bi sih ra Elías 'b_u mí yap'ɛ yá mí israelh_u. Ne bi 'yɛna: 3 "Ma Hmu i, bi hyo ni pøngahyá ɛ y_u israel, ne bi xot'a b_u ja ni m_uxa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, ne høngdä dá pongä, nequi nde da hyogui," sä bi 'yɛn a ra Elías. 4 Pe ha hin guím b_umh_u'be'a í d_u Oja b_uya nangue bi t'ɛmb ra Elías. "Pe hin'na, hin guí 'dase," bi 'yɛmbi. "Pe dá jamansup yá mb_ui ɛ yoto mahu_uhi y_un 'yoh_u israel, gue'ɛ him bin

d_unyahmu b_u 'bäh ra pøte ra Baal," ngue mi t'ɛmbi oja.

5 Ne ngutho ya, 'b_u i 'da y_u israel him bi 'uegue nangue Oja, ngue gue'ɛ to bi huand Oja nangue rá mate thoho.

6 Ne gam b_umh_u nu'b_u rá matethoho Oja bi huan'nd_u, ga p_uhmb_u b_uya hin nangue y_un t'øt'e i øt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'b_u xtá hnumanho nangue y_un t'øt'e

bi sifi, hin xtín ja rá mate tho Oja 'b_u, ne nte nam bøn'a rá mate Oja 'b_u.

7 Xiya, 'be'a gam b_umh_u nangue y_u israel, ne hinguin ngu ɛ bi d_uni 'be'a mí honi, gue da t'ɛmbi x_un ho. Pe

hønt'ɛ nthahni bi d_uni, ne bim pøhø. Pe nu'ɛ mi'da bi m_uep yá mb_ui ɛ. 8 Ne gue'a mán t'o't'i:

"Oja bi pumb_uɛnip yá mb_ui, tengu'b_u bin äha. Ne bi japi him bi zä bi nu ne him bi zä bi 'yøhnahyá. Ne guexta ɛ y_u pa i jab_u ya," bi 'yɛn rá t'ohni Oja.

9 Ne ngutho bi man ra David:

Da mbøspa Oja, pe hin da b_uni 'be'a nam bøn ɛ y_u 'bøts'e da 'yøt'ɛ,

ne gue'a dán ɛnba ɛ.

10 Ne din xädä, hin da nu ran nequi.

Ne nu yá x_utha dim mboqui ma zä, nangue yá ts'oqui x_un ngu i tuts'i, bi 'yɛn a ra David.

Ne'ɛ 'da hing y_u israel bim pøh ya

11 Pe dí ä'n'nah_u mahøn'a, nu'b_u mí 'ue'ɛ y_u israel, ha bi b_un Oja him man'dand_u da 'y_uenspa rán japi ɛ 'b_u. Pe hin'na. Pe nangue'a bi zan rá

mate Ojã u yu israel, ne gue'a í zã bim pø u hing yu israel buya. Pe gue'a bi 'yøt' Ojã, n'dahma din seya yu israel 'bu bi nu u bi hyan rá mate Ojã, ne da hyon Ojã mahøn'a. 12 Nu Ojã bi zã bi jãp'u 'da yu jã'i hing yu israel gãtho ná ndoho ra ximhäi, nanguie bi 'ue'u yu israel. Ne bi dñn rá mate Ojã u hin yu israel 'bu mi thãcpa rán jãpi Ojã u yu israel. Jananguie'a man'da xun ngu ran jãpi da nu u hing yu israel 'bu bá peng bu 'bu Ojã u yu israel mahøn'a. 13 Guehna dí xi ah u na ya, ngue hin gyu israel ah u, nguetho drám 'behnigã nanguie ah u. Ne dñn nde ga ja ah u gui pømanhohu nanguie ra Cristo, 14 n'dahma din 'yomfñni u ma mijudíohe yu israel 'bu bi nu a ran ho gá tñmhbu, jananguie'a man'da xtã ngu ðim pø u buya. 15 Ne nu'bu mí hye Ojã u yu judío, bi zã bi hocpa u hing yu judío 'buca gãtho ua ja ra ximhäi. Pe emme man'da xun ho din ja ua gãtho ra ximhäi 'bu bi ts'im mahøn'a xun ngu u yu judío. Ne din ja tengu'bu ya bi ndants'u yu du. 16 Nu mam bombøtahe mí yãhu Ojã maya'bu, yú mbeti Ojã u, tengu'bu yú 'bøts'e Ojã u. Ne tengu'bu mí 'bøspa Ojã ra mbudi thuhme 'bu øt ra thuhme, jananguie gãtho a ra jñni rá mbeti Ojã buya. Ne nu'bu mí huand Ojã a ra Abraham, ne gue'a í than'ndu yú 'yu a buya, tengu'bu n'da ra za xun zaqui rán ðui, ne'u yú 'ye xun zaqui u. 17 Pe bi ts'ecpa 'da u yú 'yese a ra hogaza.

Ne nu ah u hing yu israel ah u ne tengu'bu bá ts'ec'ah u bu gmí tømhb u tengu n'da ra za hingui ho. Ne bi t'ès'ah u bu bi ts'ecpa u 'da yú 'ye ra hogaza. Ne gá comhb u rán zaqui a ra za, gue bá nexpu rán ðui, ngue nu ra Abraham bi huand Ojã maya'bu. 18 Pe hingui sä gdá yãth u a ngue bi t'ès'ah u bu bi ts'ec u 'da yú 'ye ra za. Dami bømhb u ngue hinga gue ah u guidí unhd u rán zaqui a rán ðui ra za, pe gue'a rán ðui ra za í øt'ah u rán ho Ojã bu guí tømhb u. 19 "Pe man'da xun hoje, nguetho bi ts'ec' u 'da yu 'ye, ne go bi t'escãhe ua," masque guí emhb u. 20 Majuani bi ts'ec' u 'da yu israel nguetho him bi nde rá mate Ojã. Bi bñni xun hose. Ne guí tømhb u bu 'da ah u ngue hing yu israel ah u, nguetho guí pãmhb u hønt'a rá mate Ojã nãn ho ah u. Pe o guím bømhb u gãn tøseh u bu, pe gan jamansuh u. 21 Damí bømhb u him bi yãn Ojã u 'da yú 'yese ra za. Ha má gue'adah u da yãn ah u 'bu guím bømhb u xun hose ah u. 22 Pe nu'bu 'bo'o hinguin nde rá mate Ojã, pe da nuse a rán säui a to'o da 'uepu ja rá mate. Pe nu ah u gui nuh u rá mate Ojã 'bu gui thoqui guim bømhb u a. Pe nu'bu hin'na, ne ah u da ts'ec'ah u mahøn'a bu ja ra za 'bu. 23 Ne nu' u yú 'yese a ra hogaza, ngue yu israel, nu'bu da 'yec'yei rá mate Ojã, da t'ès' mahøn'a bu ja yú zase. Nguetho ja rá ts'edi Ojã da 'yès' mahøn'a bu bi zequi.

24 Nu'bu mam bá ts'ec'ahu bu gmi tǒhmbu ja n'da ra za hingui ho, ne bi t'ēs'ahu bu ja man'da ra za ngue hin ni zasehu, pe man'da hingui hēi da ndǒpu mahǒn'a u yú 'yese nguetho rá zase.

Da zǒni n'dat'a dim pǒhǒ xun ngu yu israel

25 Ma zi cu ahū, dín nde ahū gui pǎhmbu a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'yēzēhēhu hing yu judío ahū. Dín nde gui pǎhmbu, 'da yu patho bi meh yú mbui u 'da u yu israel, ja gue'bu bi zǒn ra pa xtí cǎthū xun ngu ahū hǒnt'a go to'o hing yu judío ahū. 26 Ne m'bejua buya, xun ngu dim pǒ u yu israel. Ne gue'a bi man rá t'ohni Ojā, bi 'yēna:

Di nequi n'da yú yante ngue yú mi'israelhu bu Siǒn,
da yan'a ra Jacob nanguē yú ts'oqui. Ngue ra Israel a ra Jacob.

27 Ne ja gue'bu ga jā'ts'a dá xifi, ga punba yú ts'oqui, bi 'yēm bu ja rá t'ohni Ojā maya'bu.

28 Nu'u yu israel i ǒt'e ngue yún suihu Ojā ya, ngue'a hingui ēc'yēi ra hogamhma. Pe gue'a í zā bi zin ahū Ojā a. Pe guehma di huēc Ojā u yu israel, nguetho bi than 'bu maya'bu u yú ngurpa bombǒta. 29 Nguetho njām'bu da goh rá mbui Ojā nanguē u to xí zohni, pe majuāni di un'na bi ma, tengu'bu ya xí um 'bu mí ma 'be'a di unni. 30 Ne nu ahū hin gyu israel ahū gmí ǒthū ram fē'ts'i nanguē Ojā mam'bet'o. Ne m'bejua ne

u yu israel bi mbesthoho Ojā. Jananguē'a bi zā gá tǐmhbu rá mate Ojā. 31 Ne gue'a in ja ya, ngue i festa a rá mate Ojā u yu israel, ne guí tǐmhbu rá mate Ojā ya. Pe gue'a dí dǐn rá mate Ojā mahǒn'a u yu israel. 32 Ojā bi ma, njo'o n'da ra jā'i bi 'yēc'yēi a nguetho ja yú ts'oqui. Ne bi 'yǒt' Ojā buya gue njon da hyāt'i din hoc zēhe, nguetho in nde gǎtho di un rá mate di hoqui to'o gǎtho in nde dim pǒhǒ. 33 Ēmme xun ngu rá mate Ojā, ne Ēmme xun ndoho rán 'yomfēni. Ne hin'yu ngue hingui pǎ Ojā. Njo'o n'da ra jā'i da bǎdi 'be'a nam bǒn'a i ǒt' Ojā, ne njongui sǎ da bǎdi 'be'a gǎtho i sǎnd Ojā da 'yǒt'e. 34 Njo'o n'da ra jā'i da bǎdi da 'yǒt'e tengu rán t'ǒt'e Ojā, ne njon da 'yut Ojā 'be'a da 'yǒt'e. 35 Ne njo'o n'da ra jā'i da hyoni 'be'a di un Ojā ne ngue'a dí 'yēmbi dín dupate Ojā a. 36 Nguetho gǎtho bí 'yēpu 'bu Ojā, ne gǎtho di 'yonse Ojā u, ne gǎtho bi 'yǒt' u gue di pepzēhe u. Jananguē'a nde'bu ga ēspahu Ojā gǎtho yu pa mazai. Ne hǒnt'a gam bēmhbū a ya.

12

Dam 'buhmbu ngue hǒnt'a Ojā gam bēmhbū

1 Ma zi cu ahū, ts'edi dí xi'ahū, nu'bu dí pǎhmbu rá mate Ojā, pe nde'bu gǎtho ma jā'ihu dan umhbū bu 'bu Ojā gue ga ǒpahu rá 'befi. Ne gue'a majuāni ná thǎndehū Ojā a, ne gue'a ra 'bǒts'e in numanho Ojā a. 2 Ne hin

gam bɛmhbu ga homhbu 'be'a gátho xun ho nangué yu pa i jabu ya, tengu i øt'u 'bucua ja ra ximhäi. Pɛgue thocpa thoho ga päh man 'yomfɛnihu gam bɛmhbu ma'da'yo. Janangué'a thocpa thoho ga homhbu ga pähmbu nda'a rá pähä Oja, ngue nda'a xun ho ga øthu, ne nda'a numanho Oja buya. ³ Bi 'dacä rá ts'edi Oja ga ørpa rá 'befi nangué rá mate. Janangué'a dí xi ahü, ngue 'ne ahü gátho n'da ngu n'da ahü bin tat'ahü rá mate Oja nangué rá 'befi. Janangué'a hin gan 'yɛxhu, pɛgue gui pɛschü nda'a ní 'befi bi zän'nahü n'da ngu n'da ahü, nangué rá m fäts'i Oja. ⁴ Tengu ní ja'i n'da, ngue an ts'änni xun ngu yú xɛqui. Ne hinga gátho 'dat'a ra 'befi øt'e, pɛ 'dahma 'dan'yo yú 'befi u yu xɛqui. Ngutho dí øthu. ⁵ Ne madague'bu xun nguju, pɛ tengu'bu n'danja'itho ma ja'i dí comhbu ra Cristo. Ne tengu ní ja'i n'da, 'da nam fäxta n'da ngu n'da yu xɛqui, ngutho dí øthu ngue dí comhbu rá 'befi ra Cristo. ⁶ Bi 'daju ra ts'edi Oja gue ga øthu rá 'befi 'dahma 'dan'yo, nangué rá mate zɛhɛ. Pɛ nde'bu ga øthu xun ho. O nu'bu n'da dim pøngahya da hyoni 'bɛpu dí ma xun ho a di bɛnba Oja, nangué rá m fäts'i. ⁷ O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi dim fäxte 'be'a di 'be a n'da, pɛ di ja'ts'i xun ho, ngue da mbäx yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi din xänbate, din xänbate 'be'a nam bøn'a rá m hman Oja. ⁸ O nu'bu n'da ra zote, pɛgue da

xifi nda'a xun ho da 'yøt'u yú cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi di un rá mbɛti, pɛ hin da bɛni da hnumanhose. O nu'bu yu ngurpi ngue di manda rá 'befi Oja, di ja'ts'i xun ho nangué ra ts'edi bin t'unni. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi da mbäx u yu hyoya ne yun zäman'u, mpähä thoho da mbäts'i.

Gam bɛmhbu nda'a xun ho dá tɛnhdu Oja

⁹ Ne hingui yoho gam bɛmhbu 'bu ga huɛju n'da, pɛ majuani ga øthu ran huɛcate. Ne xingui ts'u gam bɛmhbu ga øthu a hingui ho, pɛ dan ɛhyahu ga øthu a 'be'a gátho xun ho, ne nzai ga øthu a. ¹⁰ Dan huɛju n'da ngu n'daju nguetho dadin cuhu. Ne n'da ngu n'da man'da da bɛni da 'yɛspa rá mija'iui, xinda gue'bu da t'ɛspa zɛhɛ. ¹¹ Ne hin ga cuthu ran danhyi ma mbuihu, pɛ dan ɛhya ga ørpahu rá 'befi ma Hmuhu. ¹² Dan johyahu nangué'a ran ho dí tømhbü, ne hin dan xømmbuihu nangué yun unbi. Ne thocpa thoho yu ora thoho dan yahü Oja. ¹³ Ga fäxhu yu 'yɛc'yɛi 'bu ja 'be'a di 'bedi. Ne mpähä thoho ga säyabahu yu ja'i bu ja ma ngumhbu. ¹⁴ Pɛ ga äfu ran japi nangué u to di ugahu, ne hin ga äfu ra 'yanthi. ¹⁵ Ne 'dat'a dan johyahu to'o di johya, o nu'bu 'bo'o tu rá mbui, 'da dán du ma mbuihu buya. ¹⁶ Ne gátho 'dat'a gam bɛmhbu. Ne hin da bɛn'a n'da man'da xun ho xinda gue rá mija'iui, pɛ din

amigohu u yu ja'i hin'yu yu ts'edi. Ne hin gam bεmhbu ngue jase man 'yomfεnih. 17 Nu'bu 'bo'o orcahu ran ts'o, hin ga cospahu ran ts'o. Pe gam bεmhbu nda'a xun ho ga orpahu, ngue 'be'a gātho i hnumanho. Ne nubaya da nu gātho yu ja'i ngue xun ho ma mbaihu. 18 Ne dam 'būmanhohu u gātho yu ja'i 'bu da zā. 19 Ma zi cu ahū, hin ga cos'hū ra pengui 'bu ja'a da t'orcahu. Pe 'be ga tōmhbu ts'u di unba Oja 'bu gue'a in nde di unba u. Nguetho nt'o't'i: "Ma 'befi zehēgā ngue ga unba n'da ne ga un rán theui a bi 'yōt'e," bi 'yēn Oja. 20 Janangue'a nu'bu tumanthuhu man sūihu, ga 'uimhbu. Ne nu'bu tuthe, ga sithebahū. Nguetho nu'bu njabu dí orpa man sūihu, xun u da bēni ngue'a midí ughū, ne xōhma thoho da goh yá mbai buya. 21 Hin ga cos'hū ran ts'o pe ga orpahu ran ho, gue'a dá tafu a ran ts'o a buya.

13

Ga othu yun t'edi yu ts'ut'abi

1 Gātho gahu ga εc'yēihu ra ts'ut'abi ua ma hāihu. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra hāi ngue bi zān zehē yun t'edi. Pe Oja bi zānni ngue din ja yá ts'edi. 2 Janangue'a nu to din sūhmi ra ts'ut'abi, din sūhmi a to bi zānba rá ts'edi a, ne i honse rán use. 3 Nguetho nu'yu ts'ut'abi ua ma hāihu, hin ga suhu 'bu dí othu ran ho, hinda hōnt'bu ga othu ran ts'o ga suhu 'bu. Pe nu'bu dín nde hin ga suhu

ra ts'ut'abi, pe ga othu ran ho, ne da numanhoju buya. 4 Nguetho nu'yu ts'ut'abi, Oja bi zānni da mbāxcahu. Pe nu'bu dí othu ra ts'oqui, ga suhu 'bu, nguetho i ja rán t'edi di unba n'da. Ne Oja bi un yun t'edi di unba u to'o ot' ra ts'oqui. 5 Janangue'a i jatho ga εc'yēihu yun t'edi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di unghū. Ne gue'a di bēngahu Oja 'bu in zoc ma mbaihu. 6 Ne janangue'a ga juthū 'be'a gātho i āju yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yōt' yé 'befi ngue bi zānba Oja, ne i tēh yun zābi u. 7 Mpāhā thoho ga juthū xun ho to'o gā i ja yun t'edi da 'yādi 'be'a gā da 'yāju. Ga jut'a ma hāihu, ne ga juthū yu puesto, ne mi'da yu cota i āh ra ts'ut'abi. Ne ga numansuhu yun t'edi u to'o gātho i ja yun t'edi.

Ga orpahu ran ho ma mija'ihu

8 Ne ga juthū 'be'a gātho dín dupatehu, ne hin te gam bεmhbu ngue dín dupatehu buya. Pe gam bεmhbu ngue dan huēju n'da ngu n'dajū. Nguetho nu to gātho ja yun huεcate bi ja'ts'i gātho yun t'edi Oja u. 9 Nguetho gue'a bi man'yu yun t'edi Oja bi 'yēna: "O guí 'yomt'εnihū, ne o guí hācpahu rá te ni mija'ihu, ne o guím pēhu, ne o guidí seyahahu 'be'a pe'ts' ni mija'ihu." Ne nu 'be'a gātho mi'da yun t'edi i man yun t'edi, nu'yu gātho n'dat'a i ma: "Guí huεc ni mija'ihu tengu bu gní huεczehē ni ja'ihu." 10 Nu'a ot'

ran huɛcate, hingui ɔrpa ran ts'o rá mijá'iuu a. Janangue'a dí ja'ts'u yán t'ɛdi Ojã a ran huɛcate í ɔt'a n'da. ¹¹ Nɛ man'da ga humbi ga ɔthɛ na, nguetho dí pãhmbɛ ya bin de, ya bi thoh yɛ pa. Damin 'yomfɛnihɛ xɛn ho ya ngue daná hãmhɛ yɛ pa gan nuhɛ ra Hmu, xinda gue'a dá ɔthɛ 'bɛ ja má dɛ'mi dá ɛc'yɛihɛ. ¹² Ya bi thoh ra xui, ya maguepɛ da hyats'i. Mbãhá ga bɛnthɛ yán t'ɔt'e ra 'bɛxui, ga he man thãquihɛ, ngue dan sãmzɛhɛhɛ janangue'a da dãh ran nɛqui. ¹³ Mbãhá ga ɔthɛ a rán sãui ran nɛqui, hin dan itihɛ, nɛ hin dam muns'hɛ bɛ ja yán johya zɛhɛ yɛ jã'i. Nɛ xín dan 'yomt'ɛnihɛ, xínga gue'a ma pãhá zɛhɛhɛ ga ɔthɛ, xín ga ɔthɛ yɛ sui, xín ga ɔthɛ yɛn ts'ɛya. ¹⁴ Pɛ jatho gam bɛmhɛ ga hãmhɛ rá ts'ɛdi a ma Hmuhɛ ra Jesucristo, ngue ga ɔthɛ tengu bi 'yɔt'e, nɛ him ma gam bɛmhɛ ga ɔthɛ rá pãhá ma ngɔc'yɛihɛ.

14

'Dahma 'dan'yo bɛ na ɛc'yɛihɛ

¹ Nu'bɛ 'bɛ a n'da ra 'yɛc'yɛi gue hin ɛ pãdi xɛn ho, pɛ ga simanhohɛ bɛ ja mam pɛtihɛ ɛ. Nɛ hin dan junthɛ nangue 'bɛ'a im bɛni ngue xɛn ho da 'yɔt'e. ² Nguetho 'dahma 'dan'yo im bɛnsɛ 'bɛpɛ ní 'yɛc'yɛi Ojã. Nu'ɛ 'da im bɛni xɛn ho da zi gãtho 'bɛ'a í ts'i. Pɛ nu mi'da im bɛni hingui ho 'bɛ da za ɛ 'da yɛ ngɔ. ³ Nɛ nu ra 'yɛc'yɛi gue í si

nɛ í sa gãtho 'bɛ'a í ja, pɛ hin da zan'a n'da to'o mbɛni hingui ts'i. Nɛ ximangutho a n'da to'o hingui si, pɛ hin da 'yɛmbi hingui ho ɔt'a í si gãtho 'bɛ'a í ts'i. Nguetho Ojã 'da nan zintho. ⁴ Nu'i, to'o e, gue guí ɛmbi hingui ho ɔt' ní mi'yɛhɛhɛ. Nu rá hmusɛ n'da da mam 'bɛ xɛn ho 'bɛ'a ɔt'a n'da rá 'yɛhɛ, o hin'na. Pɛ guehma da bɔmanho n'da ngu n'da ra 'yɛc'yɛi, nguetho í ja rá ts'ɛdi ra Hmu dí japi da bɔmanho. ⁵ Nɛ í 'bɛ í 'da yɛ 'yɛc'yɛi im bɛni din sãya 'da yɛ pa. Nɛ nu mi'da baya im bɛni xɛn ho 'bɛ hin din sãya 'da yɛ pa. Pɛgue n'da ngu n'da da bɛnsɛ 'bɛ'a xɛn ho da 'yɔzɛhɛ. ⁶ Nguetho nu to din sãya 'da yɛ pa, din sãya nangue da bɛn Ojã. Nɛ ngutho 'bɛ hinga gã í si yɛn ts'ihmɛ ɛ 'da, njabɛ ɔt'e nguetho im bɛn Ojã, nɛ í xifi jamadi Ojã nangue ɛ 'da í si. Ximangutho a to gãtho í si, njabɛ í ɔt'e nguetho im bɛni Ojã bi un'na, nɛ di un ra jamadi Ojã. ⁷ Njo'o gahɛ gue gam bɛmhɛ dyá hmusɛhɛ. Pɛ yá mbɛtigahɛ a ma Hmuhɛ. Nɛ ngutho 'bɛ dí 'bɛmhɛ nɛ ngutho 'bɛ dá tuhɛ. ⁸ Nguetho dán dãsɛhɛ bɛ 'bɛ Ojã gãtho yɛ pa dí 'bɛmhɛ. Nɛ ngutho 'bɛ dá tuhɛ, dan dãhɛ bɛ 'bɛh ma Hmuhɛ nɛ guexta'a yá mbɛtigahɛ a. ⁹ Nɛ gue'a í du nɛ í ndants'a ra Cristo mahɔn'a, ngue dim hmu nangue ɛ xɛn du nɛ'ɛ í 'bɛi. ¹⁰ Pɛ 'da ahɛ hanja gní numan'ɛ a ní cuhɛ ngue guí xihmbɛ hingui ho 'bɛ'a í si. Nɛ nu mi'da ahɛ guí pãhmbɛ xɛn ho 'bɛ'a gãtho

i ts'i, pε hanja gñi numan'u
'da ni cuh_u guí εmf_u nte di
muui 'b_u hingui nde da zi 'da
y_un ts'ihmε. Nguetho gätho
gah_u dam 'bähmb_u b_u ja rá
hmi ra zε'mi ngue'a ra Cristo.
11 Nguetho nt'o't'i 'bε'a bi man
Ojå gue'b_u mí 'yεna:

Guehma majuani din ja a
dím ma, ngue gätho y_u
jä'i din danyahmu b_u dí
'bui,

nε gätho din juan b_u ja ma hmi
ngue guecä drá Ojå, bi
'yεn Ojå.

12 Janangue'a dí pähmb_u,
gätho gah_u ga däf_u ra güenda
Ojå nangue man t'øt'e zεhεh_u.

*Hin ga jaf_u da dang b_u ja ra
ts'oqui n'da ma cuh_u*

13 Him ma numan'u_{h_u} n'da
ngu n'daj_u. Pε hønt'a gam
bεmh_u hin ga jaf_u n'da ma
cuh_u di fet rá gua b_u ja y_u
ts'oqui. 14 Dí pácä nangue ran
'yomfεni bi 'dac ma Hmu_{h_u}
ra Jesús, gue hin'y_u 'bε'a da
ts'i ngue hingui ho. Pε nu'b_u
mbεnse n'da hingui ho da
ts'i, ra ts'oqui a 'b_u da zi
'b_u. 15 Pε nu'b_u 'da ni cuh_u
hingui numanho nin ts'ihmε
zεhεh_u, nde'b_u hin guí tho-
qui guí sih_u, nguetho hin guí
ørpah_u ran huεcate 'b_u guidí
thoqui guí sih_u. Pε o guí øth_u
nangue ran ts'ihmε dí 'ue u
'da ni cuh_u bi pøh ra Cristo
'b_u mi du. 16 Pε guí 'yεs'h_u a
ní jaf_u da ts'an'a guí pähmb_u
x_un ho. 17 Nε hin gam bεmh_u
nangue ran ts'ihmε ná øth_u
rá 'bεfi Ojå. Pε nu rá 'bεfi
Ojå, ga øth_u ran hocjä'i, nε

'dat'a gam bεmh_u, nε dan jo-
hyah_u nangue rá Hogandähi
Ojå dí 'bähmb_u. Gue'a nam
bøni gue rá 'bεfi Ojå a. 18 Nε
nu'b_u njab_u i øt'a n'da, ma-
juani i ørpa rá 'bεfi ra Cristo
a 'b_u. Nε Ojå da numanho a,
nε'u yú mijå'ih_u da numanho
a. 19 Mbähä dan εhyah_u dan
hocpa ma mbuih_u n'da ngu
n'daj_u, nε 'da däm fäxtah_u din
te ma mbuih_u n'da ngu n'daj_u.
20 Nε hin ga ts'onbah_u rá 'bεfi
Ojå nangue man ts'ihmεh_u.
Mfädi gue gätho x_un ho da ts'i.
Pε hingui ho 'b_u dadí unbah_u
rá mbui n'da ma cuh_u nangue
'bε'a dí sih_u. 21 Man'da x_un
ho 'b_u ga εs'h_u a na unbah_u yú
mbui 'da ma cuh_u nangue ra
ngø dí sah_u, o ra vino o 'bε'a
gä ní dehe dí sih_u. 22 Nu'b_u
bi bεn'nah_u Ojå nε guí pähmb_u
gue x_un ho 'bε'a guí sih_u, x_un
ho a 'b_u. Nε'a Ojå in nu-
manho. Pε hin dá yäth_u a. Nε
di johya n'da 'b_u xise rá mbui
x_un ho 'bε'a gätho i øt'e, nε hin
te mbεm b_uya. 23 Pε nu'b_u
n'da im bεni hingui ho da ts'i
'bε'a gätho i ja, pε nu'b_u bi zi
b_uya, ya ra ts'oqui a bi 'yøt'
'b_u. Nguetho 'bexque bi bεni
bi mbesta'a rá pähä Ojå 'b_u mi
zi. Nε'u 'bε'a gätho dí øth_u,
nu'b_u hin dí pähmb_u majuani
rá pähä Ojå a, ra ts'oqui 'b_u dí
øth_u a 'b_u.

15

*Ga homhb_u 'bεp_u dí zac yú
mbui ma cuh_u*

1 Pε nuj_u 'b_u dí pähmb_u x_un
ho 'bε'a da zä da 'yøt'a n'da, pε
nde'b_u man'da gam bεmh_u
ga fäxh_u u hin ε pädi x_un

ho, xinda gue'bu ga øthu 'be'a gätho dím bensehu xun ho. ² Pē n'da ngu n'dajū ga øthu 'be'a i numanho ma mi 'yεc'yēihū gue 'be'a dín te yá mbai ũ. ³ Tengu ra Cristo, him bi 'yøt'e 'be'a di hose pe bi 'yøt'e 'be'a bi numanho Oja. Janangue'a bi 'yεmp'a rá Ta: "Go dá tuxä yun ts'ante bi si i," bi 'yεn a ra Cristo. ⁴ Nε 'be'a gätho bi t'o't' maya'bu bu ja rá m hman Oja, bi t'o't'i ngue da xängahu, nε di zerca ma mbaihu, di jajū ga tømhbū rá m fäts'i Oja, hin dan xømhbū. ⁵ Oja di jajū dan zámhbū bu, nε di zerca ma mbaihu. Nε dí äp rá mate di ja ahū 'da'angu guim bεmhbu n'da ngu n'da ahū, nguetho 'darbu guí 'bühmbū ra Cristo Jesús. ⁶ Nε janangue'a da zä n'dat'a guim bεmhbu 'bu guí thāndehū Oja, ngue nu rá Oja nε rá Ta ma Hmuhū ra Jesu-cristo.

Gä da sih ra hogamhman ũ hingyū judío

⁷ Janangue'a n'da ngu n'da ahū gan numanhohū, nε ũ yū judío nε ũ hing yū judío, tengu thoho ra Cristo 'da nan zimanhogdahū n'da ngu n'dajū. Nε gue'a ná εspahū Oja a. ⁸ Nguetho bí 'yεh ra Cristo ngue din 'yεhe nanguue yū judío. Nε bi jā'ts'a mi man Oja maya'bu ngue bi sih yám bombøta yū judío ba εh ma yāntehū. Janangue'a bi fadi majuāni bi man Oja. ⁹ Pē nε ũ hing yū judío nε ũ yū judío bi jap ra Cristo 'darbu bi 'yεspa Oja ũ nanguue rá mate. Tengu

mán t'o't'i 'be'a bi xih rá Ta ra Cristo:

Ga xi ũ hing yū judío nanguue ni mate,

nε ga xifi εmme xun ho i, bi 'yεmb rá Ta a ra Cristo.

¹⁰ Nε man'da bi man ra t'ohni: Gan johyahū ya gyū jā'i gue hin gyū judío ahū, gan 'yohū ũ bi huand Oja ngue yū judío.

¹¹ Nε man'da bi mam bu: Dami 'yεspahū ra Hmu Oja gyū jā'ihū ngue 'dahma 'dan'yo bu gná yāhū gätho ná ngūni ra ximhäi,

gätho gui numansuhū Oja.

¹² Nε bi 'yεn a ra pøngahyā Isaiás:

Dim 'bu a n'da rá m bom'βεto ra Isai gue nε'ū hing yū judío da 'yεmbi rá Hmu,

ngue da dø'bu rá m fäts'i a, bi 'yεna.

¹³ Nu'a Oja di jajū dí tømhbū ran ho bi xijū. Janangue'a dí äp Oja da hyut'a ni mbaihu nanguue guí εc'yēihū a. Nε xíngui ts'ū nte guim bεmhbu, pe thocpa thoho gui tømhbū da mbäx ahū rá Hogandāhi Oja nanguue rá ts'edi.

I man ra Pablo hanja bi yo't'na ran zozo

¹⁴ Ma zi cu ahū, dí paçä gue xun ngu ni hogambaihu, nε i ja nin 'yomfēnihū xun ho, nε guí paħmbū 'da gdín xänba thohohū n'da ngu n'da ahū. ¹⁵ Pē guehma dá hut'anzambūi dá ot'ahū na, ngue dadí bēn'nahū 'be'a gá paħmbū. Nguetho gue'a ran t'ēdi bi 'dacä Oja nanguue rá

mate. ¹⁶ Nguetho rá mbefigä ra Cristo Jesús b_u 'b_u u hing y_u judío, dí m mangä ran ho ma'da'yo. Ne tengu'b_u drá mbäjä dadí hocpa rá 'bøts'e Ojä, nu'a nám bøni dadí hoc'a ni mb_uih_u ngue hing y_u judío ah_u n'dahma da numanho ah_u Ojä. Ne mahoqui ah_u nangué rá Hogandähi Ojä guín 'yoh_u. ¹⁷ Janangue'a emme i hu ma mb_uigä nangué 'be'a gätho bi 'yørpa u hing y_u judío a ra Jesucristo, bi jaqui bi bømanho rá 'befi Ojä dá øt'ä b_u i 'b_u u. ¹⁸ Pe hingui sä gam mangä 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo nangué u mi'da yá mbefi. Pe hønt'a da zä gam mangä 'be'a bi 'yørpa däm pecä. Ne bi jap u hing y_u judío da den'na ra Cristo nangué ram hma dá xifi ne nangué y_un t'øt'e bi 'yuti. ¹⁹ Nguetho bi 'yøt' y_u hmepya, ne y_un t'øt'e mixte nangué rá ts'edi rá Hogandähi Ojä. Ne dá ja'ts'ä ma 'befi dá mangä ran ho ma'da'yo nangué ma yanteh_u ra Cristo. Dá d_u'mi dá mangä b_u Jerusalén, ne dá mangä gätho y_u xequi nán zant'i ra häi gue'b_u go má søm b_u Ilírico, gätho dá mangä b_u ram hma. ²⁰ Ne guehna dá nde ga øt'e, gue dá mba dá mamp'a ram hma guerp_u him mi fäp_u rá thuhu ra Cristo. Ngue hin dá nde dá mba b_u ja yá 'befi u mi'da bi mb_uen'na ra Cristo. ²¹ Pe dá øt'ä tengu bi mam b_u ja rá t'ohni, ngue i ña: Nu' u 'da gue njam'b_u mi sifi pe nuya da b_uah ya. Ne nu' u 'da njam'b_u mi øde da zøni da b_uädi nangué rá

'yu Ojä.

Im b_ueni da mba b_u Roma a ra Pablo

²² Ne janangue'a him 'bexque bi zä dá mba b_u guí 'b_uhmb_u. Nguetho guexta'a mi ja ma 'befi ua bí ja ra xequi ua nán jongua. ²³ Pe nuya ya nte mi ja ua ma 'befi ya. Ne x_un ngu y_u nidi mín nde xcá mba b_u guí 'b_uhmb_u b_u Roma. ²⁴ Ne mí ts'utho ya ga mbab_u ga zengua ah_u ne dam 'b_uhmb_u b_u'da y_u pa. Ne nu'b_u dá thop_u España, da zä dan hy_umhb_u ts' u b_u ja ra 'yu ní mba b_u. ²⁵ Pe 'be ga mba b_u Jerusalén, ne ga dá b_u a ra mbeti dí mbäx u y_u 'y_uc'y_ui bí 'b_up_u. ²⁶ Nguetho bi b_uen u y_u cu bí 'b_up_u Macedonia nep_u Acaya ngue da mbäx'i ts' u y_u hyoya 'y_uc'y_ui bí 'b_up_u Jerusalén, ngue ga hax 'b_u dá mba b_u. ²⁷ Ne gue'a bi zänni da 'yøt' u hing y_u judío, nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi t'ørpe. Nguetho bi gomhb_u rán japi Ojä u hing y_u judío u y_u judío gue yá mi 'y_uc'y_uih_u 'b_up_u Jerusalén. Janangue'a nde da mb_uenbi ts' u ra mbeti u. ²⁸ Ne nu'b_u ya dá dá a 'be'a bi 'b_uhni, ja ga mba b_u Roma ga nu ah_u b_u, ne ga thocä b_u España b_uya. ²⁹ Ne nu'b_u dá søngä b_u guí 'b_uhmb_u, dí p_ucä da 'y_unscah_u rán japi x_un ngu a ra Cristo nangué di p_uhmb_u rá m hma. ³⁰ Ma zi cu ah_u 'y_urcah_u ts' u ra mate emme guí 'y_uf_u rá m fäts'i Ojä nanguécä, nangué 'dat'a ma Hmuh_u ra Jesucristo ne nangué rá

Hogandahi Oja bi jaju dan huɛju. ³¹ Dami xihmbu Oja da yangui nangue u hing yu 'yɛc'yɛi bu ra häi Judea, guet'a ra xɛqui bu Jerusalén. Ne dami 'yáfu rá mate Oja nangue u yu cu bí 'buɾu Jerusalén, ngue da hyamanho a ra mbeti ga haɣ bu ga unni, ngue bi mbɛn'ndu hing yu judío bu Macedonia neɾu Acaya, ngue'u yá cu. ³² Ne nu'bu da nde Oja dan johyagá 'bu dá mbagá bu, dan säya ts'u bu guí 'buhmbu. ³³ Ne nu Oja nzai i hurpa rá mbui n'da, pe ne ahu da hyut'a ni mbuihu. Ne hont'a gam bɛmhbu a ya.

16

Nu ra Pablo i penba ran zengua yá amigo

¹ Nuna man juhu ra Febe, mi ts'utho da mba bu guí 'buhmbu ya ne di zengua ahu na. Nuna, rá 'befi im fáxte ram peti bu Cencrea. ² Ne dami simanhohu na, nangue rá thuhu ma Hmuhu, ngue nuju dyu 'yɛc'yɛihue'a man sähu ga øthu. Ne dami fáxhu 'be'a gátho ní 'befi da 'yot'a ra Febe, nguetho guesɛ bi mbäx u xun ngu mi'da, necä bi mbäxqui. ³ Dami zenguagui ts'u bu ra Priscila, ne ra Aquila rá ndø, ma mimbefihe nangue rá 'befi ra Cristo Jesús. ⁴ Ne nugä 'bu mi t'ɛna xtá thogä, ne u mi t'ɛna xtá tho u 'bu mí yangä 'bu n'dandj. Gue'a ná undä ra jamadi Oja nangue u. Pe hinga hõngdä pe ne u gátho yám peti yu 'yɛc'yɛi ngue hing yu judío, 'da xna

undähe ra jamadi Oja nangue u. ⁵ Ne dami zenguagui ts'u u gátho dim peti bu rá nguse ra Aquila. Ne'a ma amigogä ra Epeneto dami zenguagui ts'u bu a. Nu'a ra mbadi 'yɛc'yɛi bu ja ra häi Acaya a. ⁶ Ne'a ra María, dami zenguagui ts'u bu. Nu'a ɛmme xun ngu ra 'befi bi 'yot'e nangue ahu. ⁷ Ne a ra Andrónico ne ra Junias ma mijudíohe, ne 'darbu dá sähe ran unbi. Nu'u gátho yá 'bäihue ra Cristo i numanho u, ne m'bet'o bi 'yɛc'yɛi ra Cristo u xinda guecä. ⁸ Ne a ra Amplias dami zenguagui ts'u bu. Dadí huɛcä a nangue rá thuhu ra Hmu. ⁹ Ne dami zenguagui ts'u bu ra Urbano, ma mimbefi'be nangue ra Cristo, ne ra Estaquis ngue dadí huɛqui. ¹⁰ Ne a ra Apeles dami zenguagui ts'u bu. Nu'a ɛmme bi ts'ä rá t'ɛc'yɛi, ne bi bõmanho. Ne u 'buɾu ja rá ngu ra Aristóbulo dami zenguagui ts'u bu. ¹¹ Ne a ra Herodiön ma mijudío'be, ne u 'buɾu ja rá ngu ra Narciso, gue nu yu 'yɛc'yɛi 'buɾu, dami zenguagui ts'u bu. ¹² Ne a ra Trifena ne ra Trifosa dim pefi nangue ra Hmu, gátho dami zenguagui ts'u bu. Ne a ra Pérsida mahuɛqui a, ne a xun ngu ra 'befi bi 'yot'e nangue ra Hmu. ¹³ Ne dami zenguagui ts'u a ra Rufo, an thahni da 'yõrpa rá 'befi ra Hmu, ne a rá mbe tengu'bu ma mbegä a. ¹⁴ Ne a ra Asíncrito, ne ra Flegonte, ne ra Hermas, ne ra Patrobas, ne ra Hermes, ne u yun 'yohu bí 'buhmbu u, dami zenguagui ts'u bu. ¹⁵ Ne

a ra Filólogo, ne ra Julia, ne ra Nereo ne a rán ju a, ne'a ra Olimpas, ne'u gätho mi'da yu 'yεc'yei bí 'bηpη. ¹⁶ Ne damín zenguahη n'da ngu n'da ahη nangue ran huεcate. Ne gätho yám peti yu 'yεc'yei ja ua i pen'nahη ran zengua.

N'da ran zofo rán zegui bi man ra Pablo

¹⁷ Pe dí xi ahη ma zi cu ahη, damim fäsehη nangue η to'o in nde di hec'ahη gue di 'uec'ahη nangue a ra hogamhma gán xänbahη. Pe hin gui 'yurbahη ra güenda η. ¹⁸ Ne nu'η yu 'yu't'ate, hingui ørpa rá 'befi ma Hmuhη ra Jesucristo η. Ne i häte thoho nangue εmme xηn ho 'be'a mma ne i sixmanho ahη. Pe i härpa yú mbui η 'da hingui pađi dim fäse. Ne gue'η yú 'befi zehε i øt'η. ¹⁹ Pe nu'η mi'da gätho i pađi hin gui festahη rá m hman Oja. Janangue'a i hu ma mbuigä. Pe dadí hec'a thohohη ngue'a dín nde ahη gui paħmbη gätho 'be'a xηn ho, pe nu'a hingui ho hin dín nde ahη gui paħmbη a. ²⁰ Ne nu Oja ngue'a nzai di hoc ra sui, nu'a di ja ahη 'dahmantho gui 'yethη bu häi ra zıtho nangue η to in nde di hec'ahη. Janangue'a gui comhbη rá mate ma Hmuhη ra Jesucristo. Ne hønt'a gam bεmhbη a ya. ²¹ Nuna ra Timoteo i pen'nahη ran zengua, ma mimbefi'be na. Nehna ra Licio nehna ra Jason, nehna ra Sosipater, ma mijudıohe ya, gätho i pen'nahη ran zengua. ²² Nugä dí Terciogä rá 'yosøcuagä ra

Pablo, dí o't'ä ra søcuq ja ua, dadí zengua ahη nangue ma Hmuhη. ²³ Nehna ra Gayo, i pen'nahη ran zengua, nuna di säyagui ua rá ngu drá Pablogä, ne η gätho yu 'yεc'yei di säyabi ua rá ngu. Nehna ra Erasto i ja rá 'befi i haχ ra mbeti ua ja ra hnini, nehna man 'yohηhη ra Cuarto, gätho i pen'nahη ran zengua. ²⁴ Dami comhbη rá mate ma Hmuhη ra Jesucristo gue gätho ahη.

Hønt'a Oja ga εspahη gätho yu pa mazai

²⁵ Zai ga εspahη Oja, nu'a i ja rá ts'edi di zet'a ni t'εc'yehη 'bu guím bεmhbη ran ho ma'da'yo ngue 'be'a bi 'yøt' ra Jesucristo, tengu dím mangä. Nguetho nuya i si ahη ram hma ngue maya'bη thoho him mí fađi. ²⁶ Pe nuya i pa mhman ya, ne i sifi gätho yu ja'i hønbη go hapη i 'bui gätho ra ximhäi. Ne nu'a ram hma i hman ya, guet'η yám hman η yú pøngahya Oja maya'bη. Ne i hman ya nangue rán t'εdi Oja gue i 'bui mazai, in ndepe gätho yu ja'i da 'yεc'yei ra hogamhma. ²⁷ εmme xηn ho rá 'yu Oja bi 'dajη, janangue'a ga εspahη Oja gätho yu pa mazai nangue ga εspahη ra Jesucristo. Ne hønt'a dí xi ahη ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra

dɔhnini Corinto

Ran zɛngua

¹ Ma zi cu ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ra dɔhnini Corinto, dí ot'ahɥ rá sɔcuɔ i jaua. Dí zɛngua ahɥ gátho gyɥ 'yɛc'yɛihɥ Ojɔ. Nɛ nugä drá Pablogä, bi huangä Ojɔ, nɛ rá pähä zɛhɛ bi xiqui gam mangä rá m hman ra Jesucristo hɔnbɥ go hapɥ. Nɛ'a man 'yohɥhɥ ra Sóstenes dí 'bɥ'be ua, di zɛngua ahɥ. ² Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbɥihɥ bɥ ja ra ts'oqui. Nɛ bi zon'nahɥ guí 'yɔrpahɥ rá 'bɛfi Ojɔ. Nɛ tengu'bɥ 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ɥ mi'da to'o gátho i thɔnde ma Hmuhɥ ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbɥ ɥ. ³ Nɛ dí äpä Ojɔ ma Tahɥ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo ngue di 'da ahɥ yún japi, nɛ'a rán johya guí hyámhbɥ a.

Bi dɪn yún japi Ojɔ nguetho i 'bɥhmbɥ ra Cristo

⁴ Bi 'da ahɥ yún japi Ojɔ nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo Jesús. Gue'a ná undä ra jamadi Ojɔ a ya. ⁵ Nɛ nte di 'bɛpɥ ja nim pɛtihɥ, nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo. Pɛ gä i ja ahɥ ran 'yomfɛni da zä guí pähmbɥ xɥn ho a ya, nɛ da zä guí mamhbɥ xɥn ho rá 'bɛfi Ojɔ ya. ⁶ Nɛ gue'a rá m

hman ra Cristo gá hyámhbɥ, gue'a gní bɔmanhohɥ a ya. ⁷ Janangue'a i juadi xɥn ho rá ts'edi bi 'da ahɥ Ojɔ nangue rá 'bɛfi guí ɔthɥ gátho gní tɔmhbɥ dí 'yɛh mahɔn'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁸ Nɛ di ja ahɥ Ojɔ gan zámhbɥ bɥ gue'bɥ go rán zɛgui yɥ pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dɪn'nahɥ 'bɥ bá peng ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nguetho dí pähmbɥ nzɔi di ja'ts'a im man Ojɔ, nɛ guesɛ Ojɔ bi zoncahɥ dam 'bɥhmbɥ rá Ts'ɔnt'ɥ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

Bin sɥh yɥ 'yɛc'yɛi

¹⁰ Dí äcä ra mate n'dat'a guim bɛmhbɥ, nguetho guí tɛnhɥ a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ 'yo guidín hejɥ, pɛ jatho n'datho guim bɛmhbɥ nɛ n'dat'a guí 'yɔthɥ. ¹¹ Gue'a dí xi ahɥ a, ma zi cu ahɥ, nguetho bi xicä 'da yɥ cu ngue yá mɛnguhɥ ra Cloé, bi xiqui 'bɛ'a guí ɔthɥ. ¹² Nguetho guí ɛmhbɥ 'da ahɥ guí tengahɥ, nɛ ɛn'i 'da ten ra Apolo, nɛ ɛm mi'da ten ra Pedro, nɛ ɛm mi'da ngue tɛn'na ra Cristo. ¹³ Pɛ ha guím bɛmhbɥ gá xɛmhbɥ ra Cristo. O xigä ha dá tugä bɥ ja ra pont'i nangue ahɥ. Uague guím bɛmhbɥ ngue gán xixyáhɥ nangue ma thuhugä. ¹⁴ Pɛ jamadi Ojɔ ngue njo'o to dá xixyá ahɥ, hɔnt'a ra Crispo nɛ ra Gayo. ¹⁵ N'damhma njon da zä da ma bin xixyá nangue ma thuhugä. ¹⁶ Nɛ hɔnt'ɥ gátho 'bɥpɥ rá ngu ra Estéfano dá xixyábi. Pɛ hin dím bɛngä 'bɥ 'bo'o xcamá

xixyaḅi mi'da, uague hont'u.
 17 Nguetho hinga gue'a ra
 'bɛfi bi xicä ra Cristo ga øt' ran
 xixya, pɛ bi xiqui gam mangä
 ran ho ma'da'yo. Pɛ nu'bɛ dím
 mangä a, pɛ hin dí ya tengu bɛ
 na ya yam bamhya, nguetho
 hont'a dí honi da bah yɛ ja'i
 ma ts'oquihɛ í du ra Cristo bɛ
 ja ra pont'i. Janangue'a din ja
 ra ts'edi ram hma di hocpa yú
 ts'oqui u.

*Gue'a ra Cristo ní 'dajɛ ran
 'yomfɛni Oja*

18 Pɛ nu'a ram hma ngue ra
 Cristo bi du bɛ ja ra pont'i,
 ɛmbi nte ní mbatho u ní mba
 bɛ ja ran unbi mazai. Pɛ nujɛ
 ná mbähä bɛ ja ra temazai,
 dí pɛmbɛ gue'a ram hma ní
 zinjɛ Oja ngue bi du ra Cristo
 bɛ ja ra pont'i, bi hoga ma
 ts'oquihɛ. 19 Nɛ i ɛm bɛ rá
 t'ohni Oja:

Ga uti ngue nte ní mbatho
 u im ma jase yán
 'yomfɛni,
 nɛ ga haɕpa yú ts'edi zehɛ yɛ
 ja'i, ga ɛm bɛ ma'ueni,
 bi 'yɛn Oja.

20 Nguetho bi zän Oja hin
 te ní mbat u to'o ɛna jase
 yán 'yomfɛni, nɛ'u ɛmme bin
 xäse yám hmanse yɛ ja'i, nɛ'u
 ɛna paḁi da daḁ yam hma.
 Nguetho hingui sä da yaḁ
 a n'da u nangue yám hman
 u. 21 Nɛ bi bɛnse Oja, bi
 zän baya ngue hin dí ba Oja
 n'da u yán 'yomfɛnise. Pɛ bi
 zänni da yaḁ u to da hyan'a
 rá m hma nangue ra Cristo bi
 du, madague'bɛ t'ɛmbi nte ní
 mbatho. 22 Nguetho nu ma
 mijudíohe im bɛni gue'u yan

t'øt'e mixte da nu 'bɛ gue'a
 n'da ram hma ngue majuaḁi.
 Nɛ nu'u 'da ni mænguhɛ ngue
 hing yɛ judío ahɛ nzai i honse
 n'da ram hma ngue i ɛmb
 zehɛ majuaḁi. 23 Pɛ nu'a ram
 hma dím mamhbɛ ngue bi
 du bɛ ja ra pont'i ra Cristo,
 njonguin numanhose a. Nɛ'u
 yɛ judío i san tho 'bɛ i sifi,
 nɛ'u hing yɛ judío i ɛmbi nte
 ní mbatho 'bɛ i sifi. 24 Pɛ
 nujɛ ngue bi zoncahɛ Oja,
 madague'bɛ dyɛ judío hɛ ogue
 hin dyɛ judío hɛ, pɛ n'dat'a dí
 pɛmbɛ i ja rá ts'edi Oja di
 hoga ma ts'oquihɛ nangue'a
 ra Cristo bi du. Janangue'a
 bi nɛqui ɛmme xɛn ndoho rán
 'yomfɛni Oja. 25 Nɛ nuna ra
 'yu bi zän Oja, pɛ man'da di
 muui na, madague'bɛ t'ɛmbi
 hin te ní mbatho, xinda gue'u
 yú 'yuse bi zän zehɛ yɛ ja'i.
 Ngue gue'a í t'ɛmbi hin'yɛ rá
 ts'edi Oja a, ngue bi du ra
 Cristo, pɛ man'da xɛn ngu bɛ
 ní nɛqui a, xinda gue'u gätho
 yán t'øt'e zehɛ yɛ ja'i. 26 Ma zi
 cu ahɛ ngue bi zoncahɛ Oja,
 gam bɛmbɛ hague dín jahɛ
 bɛ na nujɛ ra ximhäi, ngue
 xɛn nguju dyú 'yambuihɛ, nɛ
 xɛn nguju hin'yɛ ma ts'edihɛ,
 nɛ xɛn nguju ngue bin hyoya
 ma tahɛ. 27 Pɛ bi huan Oja u i
 t'ɛmbi yɛ 'yambui, n'damhma
 da mbɛ'ts' yú sä u i jase yán
 'yomfɛni. Pɛ gue'a í huan
 Oja u hin'yɛ yú ts'edi bɛ na
 nu ra ximhäi, janangue'a da
 mbɛ'ts' yú sä u i jase yú ts'edi.
 28 Nɛ bi huan Oja u nte di
 muui bɛ na nu ra ximhäi, nɛ'u
 to'o i pa nts'ani, pɛ man'da in

numanho Ojã ð, nε gue'a dí 'berpa yá ts'edi ð to'oxna i ja se yán t'edi. ²⁹ Janangue'a njon di jap Ojã din 'yεzεhε. ³⁰ Nε bi jajũ Ojã 'darpũ dãm 'bũhmbũ ra Cristo Jesús, nε gue'a ní 'dajũ ran 'yomfɛni Ojã a, nε nangue'a ra Cristo ní zimanhojũ Ojã, nε gue'a í 'yõrcahũ Ojã ngue yá t'ũhni gahũ a, nε gue'a ní yãnjũ bũ ja ran ts'o. ³¹ Nguetho i mam bũ ja rá t'ohni Ojã, hin'yũ 'be'a man'da ran ho da zã da man'a n'da, hinda hõnt'a ran ho bi 'yõrpa Ojã.

2

Hõnt'a ram hma 'be'a í dura Cristo i ja rá ts'edi

¹ Ma zi cu ahũ, nu'bũ má mbagã bũ guí 'bũhmbũ, ngue dá xi ahũ rãm hman Ojã majuãni, pε hin dá huan thohogã yãm hma guerpũ da numanhogã ra ximhãi, nε hin te dá ma nangue man 'yomfɛnise. ² Nε nu'bũ má bɛni ga mba bũ guí 'bũhmbũ, pε dá bɛni hõnt'a ga xi ahũ 'be'a ín unba ra Jesucristo 'bũ mí du bũ ja ra pont'i. ³ Nε nu'bũ mãm 'bũhmbũ bũ, dá øt'ã hin'yũ ma ts'edi, nguetho dá su Ojã hin da numanho 'bũ xcá uãspa mam hmanse, nε dá fet'i. ⁴ Nε nu'bũ mán yãhũ bũ ngue dá xi ahũ ram hma, hinga gue'a mam hmanse ngue mahotho bi pãt a ni mbũihũ, pε hõnt'a rá ts'edi rá Hogandãhi Ojã bi zã bi hoc a ni mbũihũ. ⁵ Janangue'a hinga gue'ũ yán 'yomfɛni 'da yũn 'yohũ bi ja ahũ gá 'yɛc'yɛihũ Ojã, pε hõnt'a

rá ts'edi zεhε Ojã bi ja ahũ gá 'yɛc'yɛihũ.

Rá Hogandãhi di japi dí fajã Ojã

⁶ Pε nu'a ram hma dí m mamhũ nangue ra Cristo, go i pã ð xũn ho yá t'ɛc'yɛi, ngue ran 'yomfɛni majuãni a. Nε hinga gue'a rán 'yomfɛni ra ximhãi bi bã ð xũn ho yá t'ɛc'yɛi, xinga gue'ũ yãm hmanse ð yá ngũrpi ra ximhãi, nε nu'ũ mí ts'ũtho di 'bεh yá ts'edi. ⁷ Pε nu ran 'yomfɛni dí m mamhũ him mãm fajã, pεgue urcahũ Ojã ya, nangue ra Cristo mi sãnni da yãnjũ 'bũ him mani 'yõt' ra ximhãi, nε da zixcahũ bũ mahɛts'i ní comhũ rán ho bũya. ⁸ Pε xinga n'da ð i ɛna jase yá ts'edi ua ja ra ximhãi ngue i pãrpa rán 'yomfɛni Ojã. Nu'bũ xtãm bã'ũ 'da, hin xtí cuarpũ ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹ Pε tengu mán t'o't'i bũ ja rá t'ohni Ojã:

Hin da zã da bãse n'da a ran ho bi zãn Ojã da 'yõrpa ð to'oxna hõnt'a Ojã im bɛni,

nε njãm'bũ da zã da 'yõse n'da, nε njãm'bũ da zã da nuse n'da, bi 'yɛn rá t'ohni Ojã.

¹⁰ Pε nujũ dí pãhmbũ a, nguetho bi xijũ rá Hogandãhi Ojã. Nε nu rá Hogandãhi Ojã di aʈs'i xũn ho bũ ja rán 'yomfɛni Ojã, nε gue'a i xijũ a bũya. ¹¹ Tengu yũ jã'i hin jon da zã da bãrpa rá mbũi rá mijã'iuui, pε hinda hõnt'a rá mbũi zεhε n'da i pãdi. Nε in jabũ Ojã, njon da bãrpi 'be'a mbɛni, pε hinda hõnt'a

rá Hogandāhi zehē i pādi. Nē di bēngah_u a. ¹² Nguetho bi 'daj_u rá Hogandāhi Ojā, nē hinga gue'a rán 'yomfēni ra ximhāi, ngue in nde di bēngah_u rán 'yomfēni Ojā, nē gātho yá hogant'unni bi 'daj_u nangue rá mate x_un ndoho. ¹³ Pē nu'b_u dí mamb_u rán 'yomfēni Ojā, pē hin dí uāspah_u y_um hma nangue man 'yomfēni seh_u, pē hōnt'_u y_um hma bi xāngah_u rá Hogandāhi Ojā, nē da zā dí xihmb_u x_un ho _u to'o bin t'un rá Hogandāhi Ojā. ¹⁴ Pē nu'a hingui 'b_uhmi rá Hogandāhi Ojā, hingui sā da hyāni 'be'a gātho i xāngah_u rá Hogandāhi Ojā, nē ēmbi rām hman a n'da ra 'yāmbūi. Nē njām'b_u sā da bādi, hinda hōnt'b_u dim 'b_uhmi rá Hogandāhi Ojā. ¹⁵ Pē nu'a ra jā'i ngue 'b_uhmi rá Hogandāhi Ojā da zā da bādi 'be'a nam bōn'a 'be'a gā i ja, ngue nda'a da numanho nē nda'a hin da numanho. Pē nu'a hing ra 'yēc'yēi hin da zā da bāpa yān 'yomfēni _u y_u 'yēc'yēi. ¹⁶ Njon da 'yēnse da bāpa rán 'yomfēni Ojā ra Hmu, njo'o da xifi x_un ho 'be'a da 'yōt' Ojā. Pē nuj_u dí comhb_u a rán 'yomfēni a ra Cristo.

3

I comhb_u Ojā rá 'befi _u yá mbēfi

¹ Ma zi cu ah_u, nu'b_u mām 'b_uhmb_u b_u hīm bi zā dá xi ah_u _u x_un hēi tengui si _u in 'youi x_un ho rá Hogandāhi Ojā. Pē dá xi ah_u tengui b_u gmí 'yothoh_u ua ja

ra ximhāi, uague tengui b_u ja gnīm 'b_uhmb_u nangue ra Cristo. ² Pē dá xi ah_u a hingui hēi tengui b_u ra xi'ba thoho dá 'da ah_u, nguetho tengui b_u hin ní zā gui sih_u x_un ho ra hmē. Nē nguetho ya, guexta'a hōnt'a ra xi'ba da zā gdín sihmēh_u. ³ Nguetho hin guín zac ni mbūih_u. Nē guín nde gam mixte zehēh_u, jananjab_u gadín sūhmb_u. Pē ha hin guí øth_u tengui b_u gy_u jā'i thohoh_u ua ja ra ximhāi. ⁴ Nguetho guím mamb_u to'o guí tēnhd_u, nē 'da'ah_u guí ēmh_u guí tēngah_u, nē mi'da ēna tēn ra Apolo. Pē gue'a gní 'yōth_u tengui b_u gy_u jā'i thohoh_u. ⁵ 'Be'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí pāhmb_u ngue yá mbēfi thoho gā'be Ojā, ngue dá fāxa'be gā 'yēc'yēih_u ra Hmu, nangue ra 'befi bin 'dac'be n'da ngu n'da gā'be. ⁶ Nugā dá tuh ra hmudā b_u, nē nu'a ra Apolo bi uāpi, pē nu'a Ojā bi japi bin te nē bi bōx _u y_u hmudā. ⁷ Janangue'a hin'y_u rá ts'edi a bi duh ra hmudā, xinga gue'a bi uāpi, pē hōnt'a Ojā i ja rá ts'edi ngue bi japi bin te y_u hmudā a. ⁸ Nē nugā dí comhma'befi'be a ra Apolo, nē nugā dá tuhu, nē nu'a ra Apolo bi uāpi. Nē di 'dac'be Ojā 'be'a in nde di 'dac'be nangue ra 'befi dá øt'be n'da ngu n'da gā'be. ⁹ Nēse Ojā dí comhbe rá 'befi. Nē nu'ah_u tengui b_u yá huāhi ah_u Ojā ngue bi thuhu.

Nē nu'ah_u tengui b_u n'da ra ngu ngue i hō a Ojā.

10 Ne nugä tengu'bu n'da drá ngurpagádo nangue rá mate zehé Ojá, ngue dá fá'mi xun ho yú guangujádo a ra ngu. Ne nu man'da pe di thoqui dim peru ja a ra ngu. Pe n'da ngu n'da ra mbefi 'bu dim peru ja a ra ngu, pe i jatho dim pefi xun ho. 11 Ne njon da zä di pärpa a rá guangujádo ra ngu, ne hont'a ra Jesucristo ngue rá guangu n'da rá ngu Ojá. 12 Pe nu'u to'o di thoc'a ra ngu, sä da huahni xun ho 'be'a da japi. Xun ho 'bu xotho yu do dí fò't'a ra ngu, ne nu rá 'bet'e, xotho yu t'egui u. Pe 'bo'o im beni dí fò't' yu za, o gue yu 'yox'yo, ne 'bo'o im beni dí mbet' yu paxi. 13 Ne nu yú 'befi n'da ngu n'da yu 'yéc'yéi da hnu hangu nangu di muui 'bu bi zøn ra pa din ja ran juanbi. Nguetho da zøn ra pa da ts'ä nangue ra sibi, ne da fah puya gue'bu xun ho bi 'yöt rá 'befi n'da ngu n'da yu 'yéc'yéi. 14 Ne nu'bu n'da ra mbefi bi hyät' ra sibi a rá ngu bi hyøe, da dah rán zäbi buya. 15 Pe nu'bu bin zø a ra ngu bi hyøe, ne nte da dah rán zäbi buya nangue rá 'befi bi 'yöt'e. Ne maguepu hin xtám bongui, tengu u 'da bi 'da 'bu min zø yú ngu. 16 Pe ha hin guí pahmbu ngue gue ahü yú ngu ahü Ojá, ne nu rá Hogandahi Ojá i 'buru mbo ni mbuihu. 17 Ne nu'a to'o da 'yena di ts'onba rá ngu Ojá, emme xun ngu yun unbi da 'yörpa Ojá. Nguetho nu rá ngu Ojá xun ndaxqui a, ne guesé ahü rá ngu ahü Ojá. 18 Ne hin da

zä gui thoqui gan hyäzehéhu ngue guim bémhbu jase nin 'yomfënihü. Pe jatho gam pumbënihü a guim bënshü, janangue'a da zä gui tímhbü a njuantho ran 'yomfëni xun ho. 19 Pe nu rán 'yomfëni ra ximhäi nte di muui bu na nu Ojá. Ne gue'a män t'o't'i bu rám hman a, ngue nu'a nín 'yomfënisse n'da 'bu i ena dim mixte, pe di jap Ojá dim 'besé bu n'da buya. 20 Ne man'da bi man ram hma, ngue nu'a to'o ena jase yán 'yomfëni, pe go i pä a ra Hmu ngue nte di muui u yán 'yomfëni. 21 Janangue'a hin guim bémhbu man'da di muui n'da ra ja'i. Pe Ojá bi 'da ahü gätho ni ngurpihu ngue da mbäx ahü. Ne gätho u i jaua ja ra ximhäi ne'u 'be'a gä i 'bui, ne bi zän Ojá di ze ahü u. 22 Necä ngue drá Pablogä dí fäx ahü, ne ra Apolo, ne ra Pedro. Pe ne'a 'be'a gätho dín nuhu ua ja ra ximhäi i fäxcahu ga pahmbu Ojá, ne ra te i fäxcahu, ne ran däte, ne ra pa i jabu ya, ne ra pa ba xhe. Ne janangue'a gätho ni mbetihu u. 23 Nguetho yú mbeti ahü ra Cristo ne nu ra Cristo rá mbeti Ojá a.

4

Yú 'befi i øt' yú 'bäihü ra Cristo

1 Pe nugä ne ra Apolo, ne jatho guim bémhbu ngue yú 'yêhe gä'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'befi ngue ga xi a'be rám hman Ojá him mám fädi. 2 Pe damím bémhbu, n'da ra 'yêhe thoho 'bu bin t'un ra 'befi, i jats'edi tho di ja'ts'a sifi.

³ Pε hin dí ɯrpä a ra güenda a guím bεmhbu, ximangutho ɯ mi'da yɯ jä'i εngui hin dí jä'ts'i. Nε xinga guecä i sä ga pɯsε 'bɯ dí jä'ts'i uague hin'na. ⁴ Pε nu ma mbuigä dím bεni hin dá soh ma 'bεfi. Pε madague'bɯ ngubɯ dím bεnsε, pε jatho ga tɔ'mi gue'bɯ go da nuse Ojä 'bε'a dá øt'ä. ⁵ Pε hin go m'bet'o gui 'yεmfɯ hingui ho bi 'yøt'a n'da. Pε 'bε gui tømhbɯ ba εh ra Hmu, nε gätho di nεqui buya 'bε'a mim bεmhbu mbo ma mbuɯhɯ n'da ngu n'dajɯ. Nε di un Ojä buya 'bε'a rán säui a bi 'yøt'a n'da ngu n'da ra 'yεc'yεi. ⁶ Nu ram hma dí xi ahɯ, ma zi cu ahɯ, nanguecä'be ra Apolo, pε n'da ran zofo ngue hin da donts'i 'bε'a gui 'yøthɯ. Nε him man guim bεmhbu i ja rá ts'edi n'da ra xänbate, nε xín guim bεmhbu n'datho xɯn ho xinda gue'ɯ mi'da. Janangue'a hin gui thoqui gan 'yεxhɯ. ⁷ Pε to'o bi ja ahɯ ngue xɯn ho ahɯ xinda gue'ɯ mi'da. Gätho 'bε'a i ja ahɯ bi 'da ahɯ Ojä. Nε nu'bɯ guí pɯhmbɯ bin 'da'adahɯ 'bε'a gä i ja ahɯ, pε hanja gnán 'yεzεhεhɯ, tengu'bɯ gá tɯnsehɯ a ran ho i ja ahɯ. ⁸ Pε guí øthɯ tengu'bɯ gám hmusehɯ, ngue hin te guidí 'bεhmbɯ, nε tengu'bɯ ya bin 'da a ni ts'ediɯ ngue guidí mandahɯ gätho mi'da. Pε nuya tengu'bɯ ya gá sogae. Pε hyøcta hmaha 'bɯ xquí søni ngue xtín ja ni ts'ediɯ, nguetho necähe n'dat'a xtín 'dac ma ts'ediɯ 'bɯ. ⁹ Pε nugähe

ngue ma 'bäihe ra Cristo, dím bεmhbe Ojä bi 'yørcähe ngue i hnuhäigahe xinda gue gätho mi'da. Nε tengu'bɯ dyá ofädihe i pε'ts'i da thoje. Nε i pa ma ɯnguigahe 'bɯ i thengahe ra ximhäi. Nε'ɯ yám 'bεhni Ojä mahεts'i di hyonya thoho nangue 'bε'a dí sähe. ¹⁰ Nε nuje t'εnje dyá 'yambuɯhe, nguetho dí tenhde ra Cristo. Pε nu'ahɯ εmme guí homhbɯ da t'εn ahɯ i ja nin 'yomfεnihɯ nguetho guí εna guí tenhdɯ ra Cristo. Pε nugähe hin'yɯ ma ts'edihe bu na hnuje, pε nu bu na hnu ahɯ tengu'bɯ εmme i ja ni ts'ediɯ. Nε εmme i pa nt'ε'ts'i ahɯ, pε nugähe i pa nts'ani gähe. ¹¹ Nε gätho yɯ pa xɯ thogui, nε gätho yɯ pa i jabɯ ya, εmme dí sähe ra thuhu, nε ra tuthe, nε dyá 'yähehe, nε pa m'bε'migahe, nε hin hapɯ pøni i ja ma ngumhbe. ¹² Nε εmme dí yähmbe ngue dadím pesεhe nangue ma 'yεhe. Nε εmme i ts'anje, pε man'da dí äfe rán jäpi Ojä nangue ɯ i sante. Nε εmme pa ma ɯngui gahe, pε mpähä thoho dí häthe 'bε'a i t'ørcahe. ¹³ Nε di c'aman'ɯje, pε man'da dín zomanhohe. Nε ngutho yɯ pa jabɯ ya, i t'ørcahe tengu'bɯ dyá ngohäihe ra ximhäi ngue hin'yɯ 'bε'a dadí muje. ¹⁴ Pε hin dín nde ahɯ guí pε'ts' ni sähɯ nanguehna dí xi ahɯ. Pε dadí 'da ahɯ n'da ran zofo, nguetho tengu'bɯ ma t'ɯhni ahɯ εmme dadí huεc'ahɯ. ¹⁵ Pε madague'bɯ xquí nuhɯ 'det'a mahuähi ni ngɯrpihɯ i xän'nahɯ nangue

ra Cristo, pε hont'a n'datho ni tahu i 'bui, ngue guecä, nguetho rá mbadi thoho dá xi ahü nangué ra Cristo, jananjabu gá 'yεc'yehü büya. ¹⁶ Janangué'a dí ä'ahü ra mate ngue guí 'yøthü tengu dí øt'ä. ¹⁷ Nε gue'a dá pεhndä bu ra Timoteo, ngue di zε ahü. Nε nu'a tengu'bu majuañi ma ts'unt'u ngue εmme dadí huεqui, nε di ja'ts'i xun ho, nguetho εc'yεi xun ho a ra Hmu. Nε di bεn'nahü ngue 'bε'a dí øt'ä ngue dí tenni xun ho ra Cristo Jesús. Nε nguetho dí m mangä bu hapü gätho i ja yüm peti yu 'yεc'yεi. ¹⁸ Nu bu guí 'buhmbu, i 'buþu 'da im bεni jase yú ts'edi, im bεni ngue hin ga mba bu. ¹⁹ Pε mi ts'utho ga mba bu gan nu'ahü 'bu da nde Oja. Nε ga paði to'o gätho i εna i jase yú ts'edi. Nε hinga hont'u yüm hma ga øts'e, pε gan nu 'bu majuañi i ja yú ts'edi nangué Oja. ²⁰ Nguetho nu'bu majuañi di manda Oja bu ja rá mbui n'da, hinga hontho da baði din ya xun ho, pε din ja ra ts'edi njuantho. ²¹ Ha guín ndehü ga femhya ahü 'bu dá mbagä bu, uague guín nde ga huεc'ahü 'bu dá songä bu.

5

Da thøn'a thi n'da ra 'yεc'yεi bi 'yøt'e tengu'bu ran 'yomt'εni

¹ Nε dí øcä bin thañui rá hømbe n'da ra cu. Pε n'da ran thañi gá 'yøthü εmme xun ts'otho, tengu'bu ran 'yomt'εni. Nε njo'o to'o numanho tengu a, xinga gue'u

yu ja'i hingui εc'yεi Oja. ² Nε sä εmme guídín 'yεxhu guí εmhbu nte guídí 'behmbu. Pε xingui ts'u tu ni mbuihu nangué 'bε'a bi 'yøt'a. Hanja ngue hin guí hømhbü thi a. ³ Pε madague'bu njo'ogä bu guí 'buhmbu, pε tengu'bu 'darpü dí 'buhmbu, ngue dá sändä a ran unbi da nu a bi 'yøt' ra ts'oqui, tengu tho 'bu ya dí 'bücä bu. ⁴ Pε i jatho gätho gam petihü nangué rá thuhu ma Hmuhü ra Jesucristo. Nε tengu thoho 'bu necä dí 'bücä bu, janangué'a dá 'da ahü ran t'εdi i ja ua. Pε gan 'yohü rán t'εdi ma Hmuhü ra Jesús. ⁵ Nε nu'a ran 'yohü, dami hyømhbü thi da bent'a ra zithu, di unba rá ngøc'yεi, n'damhma da 'yöp rá punbi Oja nangué rá ts'oqui. Nε da zä da yan Oja nangué rá mbui 'bu bi zøn ra pa bá peng ra Hmu büya. ⁶ Pε hingui sä gan 'yεxhu. Ha hin guí pañmbü n'da ram hma, ngue ts'utho ra íxi pε i sinni gätho ra jüni. ⁷ Dami hyømhbü thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'buhmbü di ts'on'na nim petihü. Janangué'a xtán ho ahü, tengu ra thuhmε an t'øt'e nangué ra jüni ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbε, i ts'i 'bu ndäbaxjua. Nε i jatho dan hoju, gue'a bi nde a ra Cristo 'bu mim 'bøts'e zεhe bi hoga ma ts'oquihü. Nε gue'a ra hmεpya mi u u yu ja'i 'bu ndäbaxjua mi pøxa n'da ra t'udε'yo. ⁸ Janangué'a thocpa thoho hont'a xun ho ga øthü, nε hont'a ra 'yu majuañi ga tēhdü. Nε gue'a ra thuhmε a

ngue hin'y_u ra íxi. P_e hin ga øth_u tengu ra nyo'ixi, ngue 'b_e'a gátho dín numanhos_e nangue man 'yomf_eniseh_u, n_e 'b_e'a gátho mi'da x_un ts'o. ⁹ P_e nu ra s_ocu_q dá p_en'nah_u mam'b_et'o, n_e hin gá p_ahmb_u 'b_e'a dín nde xcá xi ah_u, ngue dá xi ah_u hin gan 'yoh_u n'da ra 'yomt'ëni. ¹⁰ P_e hin dí ãn ah_u him man zohmb_u u hinga na p_adi, madague'b_u y_u 'yomt'ëni, n_e y_u ziyate, n_e y_u b_e, n_e'u th_ande y_u hy_ate oja. Nguetho nu'b_u gui sothoh_u u, n_e gui 'uehmb_u ua ja ra ximh_ai 'b_u. P_e hinga gue'a dá xi ah_u a. ¹¹ P_e nu'a mi nde xcá xi ah_u, ngue hin gui 'y_emf_u ni cuh_u u 'da, n_e xín gui comhb_u rá 'b_efi Oja n'da 'b_u ãmbi ra cu 'b_u guexta'a ran 'yomt'ëni øt'e o gue'b_u bin th_atui a him mi sä xtín th_atui, o ran ts'iyate, o i th_ande y_u hy_ate oja, o n_e'u y_u ucuate, o gue ra ãti, o gue ra b_e. P_e o guín 'yoh_u u tengu u, xínga 'darp_u gan sihmeh_u u. ¹²⁻¹³ Nguetho ni 'b_efih_u gui ju_anbah_u ni mi'y_ec'y_eih_u 'b_urp_u ja nim p_etih_u. Janangue'a gui hy_omhb_u thi a bi 'y_ot' ra ts'oqui b_u guí 'b_uhmb_u. P_e nu'u hinga ná ãc'y_ei, hingui sä ga ju_anbah_u u, h_ont'a Oja di ju_anba u.

6

Sä din hocpa zeh_e y_u 'y_ec'y_ei

¹ Hanja gnín y_ap zeh_eh_u b_u 'b_uh ra z_e'mi, nu'a hing ra 'y_ec'y_ei. Hanja hinga gue'u ni mi'y_ec'y_eih_u guí xihmb_u di hoc'ah_u. ² Ha hin guí p_ahmb_u

ngue ga ju_anbah_u ra ximh_ai 'b_u rán z_egui y_u pa, nguetho y_u t'uhni gah_u Oja. Hague má guet'u y_un s_ui dí øth_u hin ga hoj_u, nguetho man'da hingui h_ei dan hocpah_u. ³ N_e asta gue'u y_um 'b_ehni Oja mah_ets'i ga ju_anbah_u. Ha má guet'u y_un junt'i dí øzeh_eh_u y_u pa i jab_u ya ngue hin da z_a ga hoj_u. ⁴ Janangue'a nu'b_u ja n'da ran junt'i, p_e hin ga xihmb_u n'da ra z_e'mi, nguetho hin dí comh ma 'b_efih_u a. ⁵ Gue'a dí xi ah_u a, janangue'a jatho gui p_e'ts' ni säh_u 'b_e'a guí øth_u. Ha njo'o n'da ah_u i ja ts'u ran 'yomf_eni ngue'a di hoc'ah_u nangue ran s_ui guí øth_u. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu b_u 'b_uh ra z_e'mi n'da ra 'y_ec'y_ei, n_e hing ra 'y_ec'y_ei a ra z_e'mi. ⁷ N_e nu'a gní 'y_oth_u y_un junt'i, n_e gue'a gním 'b_ehmb_u a. Hanja hin gní hy_ath_u a ran ts'o i t'øt ah_u, n_e hin guídí jaf_u da f_e ah_u 'b_e'a guí pesh_u. ⁸ Hin guí häth_u, nguetho gues_e ah_u guí ørpah_u ran ts'o ni cuh_u, n_e guí p_ef_u 'b_e'a i p_e'ts'i. ⁹ P_e ha hin guí p_ahmb_u ngue hin da z_a da y_urp_u di manda Oja n'da ra ts'om'b_ai. N_e o sä guim b_emhb_u da zin Oja u y_u 'yomt'ëni, o gue'u i th_ande y_u hy_ate oja, o gue'u in nutonto y_u xisu y_u mim 'yoh_uh_u, o gue'u di 'y_asäba y_u mim 'yoh_uh_u tengu'b_u ra xisu. ¹⁰ N_e hin da y_urp_u di manda Oja u y_u b_e, o y_u ziyate, o y_u ãti, o y_u ucuate, o y_u n_exmate. ¹¹ In jab_u gá 'y_oth_u 'da ah_u, p_e bi mba m'b_et'e ni ts'oquih_u, n_e gues_e Oja bi

'yøt'e yá t'ahni ahú. Nε bi hoc'ahú nangue a guí εc'yεihú ra Hmu Jesús, nε nangue a guí 'búhmbú rá Hogandáhi ma Ojáhú.

Rá mbeti Ojá ma já'ihú

¹² Majuáni a ram hma ngue i ja man t'εdihú ga øthú 'bε'a gátho dín ndehú. Pε m'batho a da bømanho ga øthú. Majuáni ngue i ja man t'εdihú ga øthú 'bε'a gátho dín ndehú. Pε hin gan nde ga øthú a da daçpa ma mbúihú. ¹³ Nε majuáni a ram hma nangue ran ts'ihmε, ngue nu'bú in ndehmε ma fohohú, dan sihméhú. Pε hin'yú 'bε'a man'da nts'änni nangue ma fohohú, nε da zøn ra pa ngue da man Ojá him man dan sihméhú. Pε nu'bú in nde ran 'yomt'εni ma já'ihú, hingui sä ga øthú a, nguetho nu ma já'ihú bi zán Ojá dim 'búpú ra Hmu. ¹⁴ Nε da xox Ojá ma já'ihú nangue rá ts'εdi, tengu thofo a ra Cristo bi xox 'bú mi du. ¹⁵ Ha hin guí pähmbú ngue nu ma já'ihú, gue'a rá já'i ra Cristo a. Ha da zä ga hajú n'da xεqui rá já'i ra Cristo, ngue ga øt' ran 'yomt'εni, tengu'bú n'danja'i tho ga øt'be n'da ra xisu ra 'yomt'εni. Pε hingui sä ga øthú tengu a. ¹⁶ Pε gue'a i øt' ra 'yomt'εni bú na nu Ojá, tengu bi mam bú ja rá t'ohni, ngue nu'ú mi yonjá'i, pεgue bi 'yøt'e tengu'bú n'danja'i tho bi gohi. ¹⁷ Pε nu'a ra já'i 'bú in 'youi ra Cristo, tengu'bú n'danja'i tho da 'yøt'ui. ¹⁸ Janangue'a da zä gui 'dahmbú búya nangue'a ran 'yomt'εni. Nguetho nu

mi'da yú ts'oqui di ts'onba bú maxøts'e rá ngu Ojá, pε nu ran 'yomt'εni di ts'onba bú mbo rá ngu Ojá. ¹⁹ Ha hin guí pähmbú ngue nu ni já'ihú rá nguse rá Hogandáhi Ojá a, nguetho 'búpú mbo ma já'ihú a, gue'a bi 'dajú Ojá a. Nε nu ni já'ihú hin ni mbeti zεhéhú a. ²⁰ Nguetho Ojá bi 'yøt'e rá mbeti ahú, nε tengu'bú xúm hmadi bi gut'i. Janangue'a ga ørpahú rá 'bεfi Ojá nangue ma já'ihú nε nangue ma mbúihú.

7

Ran zofo nangue ran tháti

¹ Pε nuya ga xi ahú a guí ängahú. Nε ya dí xi ahú ngue xún ho 'bú da zet'a n'da ran 'yohú, hin da hyon rá xisu. ² Pε εmme xún ngu ran 'yomt'εni i ja. Janangue'a man'da xún ho 'bú dim 'búh rá xisu n'da ran 'yohú, nε dim 'búh rá ndø n'da ra xisu. ³ Nu ran 'yohú i jatho dim 'búhmi xún ho rá xisu. Nε ngutho ra xisu, i jatho dim 'búhmi xún ho rá ndø. ⁴ Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zεhε a rá já'i zεhε, pεgue di manda a rá ndø. Nε ngutho n'da ran 'yohú hin di manda zεhε a rá já'izehε, pεgue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'búi øt'e. ⁵ Pε hin da 'ue'a n'da nangue rá xisu, nε xín da 'ueh ra xisu nangue rá ndø. Pε hinda hønt'bú gá bεmhmbú gan yáhu Ojá 'da yú pa da zä gui sεthú. Pε i jatho 'da'angu guim bεmhmbú ni xisuhú. Nε m'bεjua búya da zä gan yáhu ni xisuhú mahøn'a. Nguetho nu'bú nya'a ts'ú yú pa hin

gui yãhã ni xisuhã, xõmhma thocho da hyã ahã ra zĩthu 'bũ hingui sã gui sẽthã. ⁶ Nu'a dí xi ahã, tengu'bũ n'da ran t'ẽdi. Pẽ hin dadĩ hẽc'ahã 'bũ guĩn nde gan thãthã o xin guĩn nde gam 'bũsẽhã. ⁷ Pẽ dí ẽnse gã ngue xãn ho 'bũ gãtho dim 'bũsẽ tengugã. Pẽ hingui sã, nguetho n'da ngu n'da bin 'dajũ ra ts'edi nangue Ojã, ngue 'dahma 'dan'yo ga øthũ n'da ngu n'dajũ. ⁸ Pẽ dí xi ahã, nu'ũ to'o hinga na din thãti, nẽ'ũ xãn du yũ xisu, nẽ'ũ xãn du yũ ndø, man'da xãn ho 'bũ ya hin gan simhbũ, tengu thohogã. ⁹ Pẽ nu'bũ hingui sã da zethoho n'da, man'da xãn ho da hyon rãm pẽpiui, ngutho n'da ra xisu, nẽ ngutho n'da ran 'yohũ. Nguetho ẽmme di xõmbũ ngue njongui 'bũhmi. ¹⁰ Nẽ dí xi ẽ to'o i 'bũhmi yũ ndø, hingui sã da zogui. ¹¹ Nẽ nu'bũ bi zoh rá ndø n'da ra xisu, i jatho dim 'bũsẽ, o gue dim 'bũhmi mahõn'a a rá ndø. Nẽ ximangutho n'da ran 'yohũ, hingui sã din xummi a rá xisu. Nẽ nuna ran t'ẽdi i jaua dí xi ahã, him mam hmansẽgã, pẽgue rãm hma ma Hmuhũ ra Jesucristo 'bũ mi'bũcua ja ra ximhãi. ¹² Nẽ nu man'da ram hma dí xi ahã him bi man'a ma Hmuhũ 'bũ mi 'bũcua. Nẽ nu'a ram hma dí xi ahã, nu'bũ n'da ra cu, ngue hing ra 'yẽc'yẽi a rá xisu, pẽ nu ra xisu 'bũ in nde ma zã dim 'bũpũ, pẽ man'da xãn ho 'bũ di thoqui dim 'bũhmi. ¹³ Nẽ ngutho n'da ra xisu 'bũ ra 'yẽc'yẽi, nẽ hing ra 'yẽc'yẽi

a rá ndø, pẽ nu rá ndø 'bũ ma zã in nde dim 'bũhmi a rá xisu, pẽ man'da xãn ho 'bũ di thoqui dim 'bũhmi. ¹⁴ Nẽ nu Ojã di jamansu n'da ran 'yohũ ngue hing ra 'yẽc'yẽi, ngue'bũ ra 'yẽc'yẽi a rá xisu. Nẽ ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yẽc'yẽi, pẽ Ojã di jamansu ngue'bũ ra 'yẽc'yẽi a rá ndø. Nu'bũ hin xtan jabũ, ya hin xtĩ jãp Ojã ni t'ũhnihũ 'bũ. Pẽgue ya majãpi nangue Ojã ẽ. ¹⁵ Pẽ nu'a ran 'yohũ hing ra 'yẽc'yẽi, o gue n'da ra xisu, nẽ nu'bũ in nde da zo a ra 'yẽc'yẽi mi 'bũhmi, man'da xãn ho 'bũ di thøtho da mba. Nẽ hingui sã da 'yõrpa ra ts'edi dim 'bũhmi 'bũ ya hingui nde. Nguetho Ojã bi zãngahũ dam 'bũmanhohũ ngue nte man sũi din ja. ¹⁶ Nẽ nu'bũ guĩ 'bũhmbũ ẽ hing yũ 'yẽc'yẽi, xõmhma thocho da yãn yũ mbũi 'bũ gui fãxhũ da dĩn ra 'yu, nẽ'ahũ gyũ xisuhũ, nẽ'ahũ gyãn 'yohũhũ. ¹⁷ Pẽ jatho gui 'yõthũ a dí bõmanho a rá ts'edi bi 'da ahũ Ojã, n'da ngu n'da ahũ, ngue nda'a bi zãn Ojã gdãm 'bũhmbũ, tengu gmĩ øthũ 'bũ hin ní zon'nahũ Ojã. Nẽ ngutho dí xicã mi'da ngue hõnbũ go hapũ i ja yãm pẽti yũ 'yẽc'yẽi. ¹⁸ Nẽ nu'ũ to'o nthẽqui yũ xifani 'bũ mi 'yẽc'yẽi Ojã, pẽ i jatho guexta'a rá hmẽpya yũ jã'i nguetho yũ judío. Nẽ nu'bũ n'da ngue him mán thẽqui rá xifani, pẽ hin da bẽni ngue m'bejua tho da hyẽqui. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bũ am hmẽpya uague hin'na. Pẽ man'da i jats'editho ga øthũ a i xijũ Ojã.

20 Pɛ n'da ngu n'da da 'yøt'e nda'a da zä däm 'bɛi, tengu mi øt 'bɛ hin ní 'yɛc'yɛi. 21 Nu'bɛ gmín 'yɛhɛɛ bɛ 'bɛh yɛ ja'i 'bɛ gmí dáp ni mbɛihɛ Ojå, pɛ hingui jatho gui päh ni 'bɛfiɛ. Pɛ nu'bɛ da xi a ni hmuhɛ ngue gui pømhbɛ, pɛ man'da xɛn ho 'bɛ gui pømhbɛ bɛya. 22 Nɛ nu'bɛ n'da ra 'yɛhɛ, 'bɛ mi dáp rá mbɛi ra Cristo, bi mba ma thøgue bɛ na nu Ojå. Nɛ ximangutho n'da ra ja'i ngue him bin 'yɛhɛ, pɛ bin 'yɛhɛ nangue ra Cristo. 23 Ngue nu Ojå bi 'yøt'e yá t'uhni gahɛ, nɛ tengu'bɛ xɛm hmadi bi gut'i. Janangue'a 'yo guí tenthohohɛ 'bɛ'a di 'bɛp ahɛ gui 'yøthɛ yɛ ja'i 'bɛ i xi ahɛ gui 'yøthɛ yɛ ts'oqui. 24 Nɛ n'da ngu n'da ahɛ, ma zi cu ahɛ, gui thoqui gui 'yøthohohɛ ni 'bɛfiɛ, tengu gmí øthɛ 'bɛ hin gni 'yɛc'yɛihɛ Ojå. Pɛ man'da gui thoqui gui 'yøthɛ xɛn ho guepɛ da numanho Ojå. 25 Nɛ nu man'da ram hma guí ängahɛ nangue'ɛ njo'o yá xisu o yá ndø, pɛ hin'yɛ n'da ram hma bi manɛ a ma Hmuhɛ ra Jesucristo 'bɛ mim 'bɛcua ja ra häi. Pɛ ga xi ahɛ a dím bɛngä. Nɛ xɛn ho 'bɛ gui 'yøthɛ a dím mangä, nangue a rá mate ma Hmuhɛ bi 'dac ran 'yomfɛni. 26 Nɛ nu mam hmangä dí xi ahɛ ya, nangue njo'o yá xisu o njo'o yá ndø, xɛn ho 'bɛ din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'ɛ yɛ pa jabɛ ya, xɛn hɛitho 'bɛ gan nuhɛ yɛn ɛnbi 'bɛ dán simhbɛ. 27 Nɛ nu'bɛ n'da i 'bɛh rá xisu, hin da bɛni ngue

da hyɛgui, nɛ nu'bɛ n'da njo'o rá xisu, hin da bɛni da hyoni. 28 Pɛ nu'bɛ guín ndehɛ gan simhbɛ, hin guim bɛmhɛ ngue ra ts'oqui a. Nɛ ngutho 'bɛ n'da ra hmute da bɛni din thåti, pɛ hin da 'yɛmbi ra ts'oqui a. Pɛgue nu'bɛ gan simhbɛ, man'da xɛn hɛi ram 'bɛi gui 'yøthɛ, xinda gue'bɛ njon xtím 'bɛ ahɛ. Nɛ dín nde gan yɛn ahɛ nangue ɛ xɛn hɛi. 29 Ma zi cu ahɛ, nu'a nam bøn a dí xi ahɛ, him min ngu yɛ pa dam 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhäi. Janangue'a i jatho ga humbahɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojå yɛ pa ní mba bɛ. Nɛ nu'ɛ to'o i 'bɛh yá xisu bɛya, nɛ xingui ts'ɛ da bɛni da 'yɛ'ts'a rá 'bɛfi Ojå nangue a rá xisu. 30 Nɛ hingui sä nya'a ga ɛshɛ rá 'bɛfi Ojå 'bɛ ya dín nuhɛ ra dumbɛi, nguetho dí xønhdɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojå. Nɛ xíngui sä nya'a dan johyahɛ nangue ma amigohɛ, xínga gue'ɛ dí tãmhbɛ nya'a gan numan-hohɛ. 31 Nɛ ngutho ɛ to'o gätho i øt' yá 'bɛfi zɛhɛ ua ja ra ximhäi, pɛ man'da zi ts'ɛtho da bɛni. Nguetho mi ts'ɛtho da guadi 'bɛ'a gätho dín nuhɛ ya. 32 Janangue'a dín nde ahɛ ngue man'da ts'ɛtho guim bɛmhɛ 'bɛ'a di hɛn ahɛ ua ja ra ximhäi. Nɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ ngue njo'o rá xisu, pɛ man'da ɛmmɛ da bɛn a rá 'bɛfi Ojå, nguetho 'bɛɛ, nɛ i honi 'bɛ'a da numanho Ojå. 33 Pɛ nu'bɛ ya i 'bɛh rá xisu, nɛ hinga hønt'a rá 'bɛfi Ojå da hyom bɛya, nɛ'a rá xisu da

numanho ne da hyonbi 'be'a gätho da hyoni. ³⁴ Ne nu'a n'da ra xisu ngue njo'ora ndø, pe man'da da zä hønt'a rá 'befi Oja da be'ni da 'yøt'e. Pe ne'a rá ja'i ne'a rá mbai hønt'a rá 'befi Oja øt'e. Pe nu'a ra xisu 'bu ya i 'buh rá ndø, ne da 'yøt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Ne nuna dí xi ahü dín nde ga fäx ahü, ne hin dín nde ga un'nahü. Ne dín nde ahü gui 'yøthü a xun ho, ngue hin di hxi ni mbaihü 'bu gui 'yøthü rá 'befi Oja. ³⁶ Pe nu'bu n'da ran 'yohü ngue i 'bu a n'da rá t'ixu, ne ya bi zøn ra ora din thäti. Ne im be'ni hingui ho 'bu da zammi, ne emme in nde rá t'ixu dín thäti, xun ho 'bu di tharpa a rá t'ixu, ne hin da 'yembi ra ts'oqui a. ³⁷ Pe nu'bu n'da ran 'yohü hin te im be'n rá mbai ngue din thät'a rá t'ixu, ne nu'bu ja rán t'edi rá ta da zä da xifi, pegue man'da xun ho 'bu dim 'batru. Ne n'dat'a im be'ni ngue gue'a xun ho da 'yøt'a. Ne da badi xun ho a bi 'yør buya. ³⁸ Janangue'a nu'u to'o di tharpa yá t'ixu, xun ho i øt'e, pe ne'u to hingui nde di tharpa yá t'ixu, pe man'da xun ho i øt'u. ³⁹ Pe nu'bu n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pe i jatho dim 'buhmi gätho yu pa i 'bu a rá ndø. Ne nu'bu ya bi du a rá ndø, 'bu in nde din thät mahøn'a, xun ho ngue din thäti, pegue n'da rá mi'yec'yeiui dín thätui mahøn'a. ⁴⁰ Pe dí ensegä ngue man'da din johya 'bu hin din thäti mahøn'a. Ne dím be'ni ngutho di bengä rá

Hogandähi Oja.

8

Da yun t'änni nangue yu 'bøts'e

¹ Ne nuya dín nde ga xi ahü a gá 'yängahü, 'bu da zä gui sahü a ra ngø xí 'bøspa u yu hyäte oja, uague hin'na. Ne majuani guim mamhbu ngue gätho gahü dí pahmbu xun ho a. Pe nu'a gní pahmbu, gue'a gnín 'yextahü a. Pe man'da gue'a ran huçcate nan te rá 'befi Oja a. ² Pe nu'bu guí ensehü guí pahmbu ran 'yomfëni, pe gueru na färu buya ngue hinga ná pahmbu xun ho, nguetho guidín 'yexhü. ³ Pe nu'bu majuani dín numanhohü Oja, ne dí comhbu rán 'yomfëni Oja 'bu. ⁴ Nuya, nu'u 'be'a gätho bí 'bøspa u yu hmite, pe dí pahmbu hing yu oja u embi n'youi. Ne dí pahmbu n'datho Oja 'bai, ne hønt'a i ja rá ts'edi a. ⁵⁻⁶ Ne madague'bu t'embi 'buh yu oja ua ja ra häi neru mahçts'i, ne t'embi xun ngu yu oja ne yu hmu, pe nuju, hønt'a n'datho a Oja dí 'buhmbu, ngue ra Ta, ne bi zänni 'be'a gätho i ja, neju bi zängahü ga ørpahü rá 'befi. Ne hønt'a n'datho a ra Hmu dí 'buhmbu, ngue gue'a ra Jesucristo a, ne gue'a í 'yøt' Oja 'be'a gätho i ja, ne gue'a bi 'daju ra te xun ho ma mbaihü a. ⁷ Pe hinga gätho yu cu guí 'buhmbu i pa'di xun ho nangue u yu hyäte oja, ne zai mi thande u, janangue'a ena guexta'a im bëm 'bu ya bi za a ra ngø xí

'bøts'e. Ne i ãnse ñgue'a ra ts'oqui a 'b_u ya bi za, ñguetho hinguin zaqui yá t'ẽc'yẽi. ⁸ Pẽ hinga gue y_un ts'ihmẽ dí sih_u nan numanhoj_u Ojã. Xín gam bẽmh_u ñgue'a nan numanhoj_u a 'b_u dí sih_u o hin dí sih_u. ⁹ Pẽ i jatho gui jamansuf_u yá mb_ui ni cuh_u. Ne mamí jaf_u da d_ung b_u ja ra ts'oqui, ñguetho hinga na pãdi 'bẽ'a guí øth_u 'b_u guí øth_u a guí pãhm_ub_u x_un ho. ¹⁰ Pẽ xi'b_u da nu ah_u 'da ni cuh_u gue'a guí sihmẽh_u b_u ja yá nijã y_u hmite. Ne guí pãhm_ub_u x_un ho 'bẽ'a guí sih_u. Pẽ nu'ã ni cuh_u im bẽnse gue'a ra ts'oqui a 'b_u da ts'i. Ne xi'b_u sã da 'yẽna da hyut'an zamb_ui da zi ã xí 'bøx b_uya. ¹¹ Jananjab_u nu nin 'yomfẽnih_u gue'a nam 'bẽh ni cuh_u a, ñguetho hinga na pãdi x_un ho. Pẽ nu'ã ni cuh_u, gue'a í du ra Cristo a ñgue da yãnba yá te. ¹² Janangue'a nu'b_u ngub_u guí øth_u, pẽ guí ørpah_u ra ts'oqui ra Cristo 'b_u, ñguetho guí ørpah_u ra ts'oqui ni cuh_u ñgue hinguin zaqui yá t'ẽc'yẽi, ñe guidí ts'onbah_u yá mb_ui. ¹³ Ne nugã drá Pablogã, nu'b_u gue'a ra ngø dí sagã nin ãnba rá mb_ui n'da ma cu, pẽ man'da x_un ho 'b_u him man ga sagã ra ngø 'b_u, janangue'a hin ga japi da mbeng b_u ja y_u ts'oqui n'da ma cu.

9

Da bẽni nda'a x_un ho da 'yøt'yá 'bãih_u ra Cristo

¹ Ne nugã man'da ja man t'ẽdi xcá øt'ã 'bẽ'a gãtho dín

numanho ga øt'ã, ñguetho majuañi ma 'bãigã'be a ra Cristo, ñgue dá nusegã a ra Hmu. Ne mfãdi majuañi bin 'dac man t'ẽdi ñguetho dá ja ah_u gá 'yẽc'yẽih_u Ojã nangue rá m fãts'i ra Hmu. ² Ne masque i 'b_uh mi'da ñngui him ma 'bãigã'be ra Cristo, pẽ nu'ah_u guí pãhm_ub_u, ñe mfãdigui nangue ah_u. ³ Ne gue'a ga xicã ã to'o da 'yãngui nangue man t'ẽdi. ⁴ Ne i ja man t'ẽdi xcá tãh man zãbi o xtín 'dac man ts'ihmẽ. ⁵ Ne i ja man t'ẽdi xcán thãt'be n'da ra xisu, ñgue ma mi'yẽc'yẽi'be, ñe xcá sits'i høn_ub_u go hap_u dí 'yo, tengu i øt'ã yãn 'yoh_u ra Cristo, ñe ra Pedro, ñe mi'da yá 'bãih_u ra Cristo. ⁶ Pẽ ha guím bẽmh_u hin'y_u man t'ẽdi'be a ra Bernabé ñgue xcá ø'ts' ma 'bẽfi zẽhẽ'be ñgue'a ná tãh man ts'ihmẽ'be. ⁷ Ñguetho njo'o n'da ra dofãi i juzẽhẽ yá gasto zẽhẽ. Ne n'da ra jã'i 'b_u i øt' ran uãndãt'ã i jant'ẽdi da zi. Ne y_u jã'i 'b_u di 'yẽh yá dẽ'yo, i jant'ẽdi da zip yá xi'ba ã yá dẽ'yo 'b_u in nde. ⁸ Pẽ hinga hønt'ã y_u jã'i im ma tengu na dí xi ah_u, pẽ ñe'a Ojã im ma tengu na, ñe gue'a mán t'o't'i b_u ja rán t'ẽdi Ojã a. ⁹ Ñguetho nu'a rán t'ẽdi Ojã bi 'yo't'a ra Moisés: "Pẽ nu'b_u n'da ra mbãndãni i p_u, hinguí sã da thurpa rá nde, n'damhma da zã da za ã y_u xi'yømpøhø i jab_u," bi 'yẽna. Pẽ ha gam bẽmh_u hønt'ã yãn dãni in nu Ojã. ¹⁰ Ha hin dí pãhm_ub_u ñgue ñej_u da t'ørcah_u a i hmangua, ñguetho

n'da ran t'uti a, man t'o'ti nanguej_u. Ne tengu'b_u dadim p_ehmb_u b_u ja ra häi, ngutho _u y_u duj_u ne'_u y_u mbej_u, ne x_un ho 'b_u da b_eni da d_ah y_un zäbi nangue y_u 'b_efi *öt'e*. ¹¹ Ne nugä'be tengu'b_u ya dá tu'be ra hmudä b_u guí 'b_uhmb_u nangue ra te. P_e xiya ha guím b_emhb_u hingui ho 'b_u xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam b_on'a dí xi ah_u, tengu'b_u ya xquí jurca'be. ¹² P_e nu'_u mi'da y_u xänbate i h_ani 'be'a guídí unhd_u, ne man'da i ja man t'ēdi'be xcá h_am'be 'b_u xcá nde'be. P_e hinga gue'a dí hongä'be ngue'a ga t_a'be. X_un ngu _u gätho dadin 'y_epta'be, nguetho dí su'ah_u hin xquí hy_amhb_u a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³ P_e guí p_ahmb_u 'be'a i *öt'u* to'o dim p_ep_u ja y_u nija ma mijudíohe, h_ont'a i t_im b_u ja ra nija i si, ne gue'a nam p_ep_u _u y_un t'unni din t'un'na Oj_a b_u. ¹⁴ Ne nguthogähe ya, ngue'a dí m mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, bi zän ra Hmu ngue gue'a däm p_epähe a räm hma. ¹⁵ P_e hin dí *öt'u* y_un t'ēdi gä bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam b_on'a dá *öt'ah_u* a, ngue gui 'daj_u man zäbigä. P_e man'da x_un ho 'b_u ga tugä, xinda gue'b_u 'bo'o da 'u_ingui, ne ndetho dí 'uega man johya. ¹⁶ P_e nu'b_u h_ont'a ga *öt'ä* ngue ga mangä räm hman ra Cristo, p_e hin dí guah man johyagä a 'b_u, nguetho gue'a ín 'dac ma 'b_efi a. Nguetho jats'edi tho gam mangä a ram hma. ¹⁷ P_e nu'b_u mpähä thoho dí

öt'ä rá 'b_efi ma Hmu, ne i ja 'b_e'a dí t_ah_a. P_e nu'b_u d_ats'edi tho ga *öt'e* ts'utho, p_e guemhma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸ P_e 'b_e'a nin jurca 'b_u mpähä thoho dí m man rán ho ma'da'yo ra Cristo. P_e man'da dí t_ah ran johya 'b_u nte dí t_acä ra hme. Janangue'a man'da x_un ho 'b_u nte ga t_ah_a, madague'b_u i ja man t'ēdi ngue xcá t_ah_a nangue'a ma 'b_efi. ¹⁹ Ne madague'b_u hingan ts'änni ngue dan 'y_eh_egä, ne njo'o n'da ra j_a'i ngue'a ma hmu, p_e dí cohi tengu'b_u drá 'y_eh_egä _u gätho y_u j_a'i, ngu_ep_u da zä ga zedi da d_in ra 'y_u x_un ho _u mi'da x_un ngu. ²⁰ Janangue'a nu'b_u dí 'b_uhmbe ma mijudíohe, ngue i *öt'* y_un t'ēdi bi xi Oj_a y_u judío, necä dí *öt'ä* _u, madague'b_u hin di mandagä _u. Janangue'a da zä ga z_erpa y_u mb_ui da 'y_ec'y_ei ra Cristo. ²¹ P_e nu'b_u dí 'b_uhmbe _u hingui p_ah y_un t'ēdi bi xi Oj_a y_u judío, necä hin dí *öt'ä* _u. Janangue'a da zä b_u ga zedi da 'y_ec'y_ei ra Cristo. P_e hingui nde da ma ngue dí sotho _u y_un t'ēdi Oj_a, nguetho dí t_endä a im man ra Cristo. ²² Ne nu'b_u dí 'b_uhmbe _u x_un güent'i thoho y_u t'ēc'y_ei, p_e necä dí *öt'ä* tengu'b_u x_un güent'i thohogui, janangue'a i sä b_u dí zedi da 'y_ec'y_ei ra Cristo. Ne gue'a dí *öt'ä*, ngue 'da'iguje n'da ngu n'da y_u j_a'i, ne dí honi x_un ho 'b_ep_u dí 'y_ec'y_ei y_u j_a'i. ²³ Guehna gätho dí *öt'ä* na, janangue'a da zä ga comhb_u rán j_api ra Cristo h_ont'a go to'o ní j_a'i da hy_an'a

ran ho ma'da'yo. ²⁴ Pε guín nuh_u y_un t'uti nangu'e_u i tihi, madague'b_u i tihi, pε n'datho a i t̄ah ran t'unni. Pε dami tihmb_u ya nguεp_u da zä gui t̄ahmb_u. ²⁵ Nε tengu thoho y_un 'yēni ua ja ra ximhäi, εmme dín jamansuse, nε hingui nde da 'yōt'a di hēni. Pε hōnt'a dim 'bēdi i t̄a u. Pε nu'b_u in jab_u ga øth_u, ga t̄ahmb_u a da hyät'i mazäi. ²⁶ Nε nugä tengu'b_u dí øt' ra 'dihi, dí hax ra 'yu i uēntho b_u hap_u i ja ran t̄ah̄. Nε tengu'b_u 'bo'o dadín tun'be, pε hinga ha sätho dí p̄ucpi, pε dí pađi hap_u dí täpi x_un ho. ²⁷ Pε dí s̄am zehε ma ngøc'yēi, dín ndepe da 'yōt'a dí xifi, n'damhma hin go ga 'bēcä a 'bē'a dí xi' u mi'da ngue da d̄ah̄.

10

Ma hεcpi y_u 'yēc'yēi nangu'e y_u hmite

¹ Nε gue'a dín nde ah_u gui paḥmb_u a, ma zi cu ah_u, ngue 'bē'a bi 'yōt' mam bombōtahe maya'b_u, gätho mi cot ra güi b_u ní mba u, nε bi zits'i. Nε gätho bi 'daxp_u 'danguadi ra thengdejä. ² Nε gätho bin yam b_u ja ran unbi 'b_u mi dēn ra Moisés, tengu'b_u ya yú yante a. Nε janangue'a i t'ēmbi tengu'b_u bin xixyā nangu'e'a ra dejä b_u bi thogui nε ra güi. ³ Nε gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hme bi un Ojä hap_u ní mba. ⁴ Nε gätho bi zi ra dehe bi bōm b_u ja ra do, tengu'b_u bi zip rán zaqui a ra Cristo, nε tengu'b_u ya bin 'yoh_u ra Cristo b_u ní

mba u. ⁵ Nε madague'b_u bi t'ørpe gätho u, pε εmme x_un ngu u him bi numanho Ojä a bi 'yōt'e. Nε hōnb_u go hap_u bin c'uaxt' yú do'yo b_u ja y_u d̄apo bi thogui. ⁶ Nε gue'a urcah_u a, janangue'a hin gan ndeh_u ga øth_u y_u ts'oqui, tengu mi øt' u 'b_u mi 'yo b_u ja ra d̄apo. ⁷ Janangue'a o guí thandeh_u y_u hyäte ojä, tengu mi øt'i 'da u, tengu mán t'o't'i, ngue bin sihme u nε bim mihni, bi ndants'i bin nε 'b_u mi dānde ra pōte xí 'yōzehε. ⁸ Janangue'a hin ga øth_u ran 'yomt'ēni tengu mi øt'i 'da, nε n'dapa thoho án du 'däte ma hyu mahuāhi njā'i. ⁹ Pε hingui sä ga säh_u ra Hmu nangu'e ma ts'oquih_u, tengu mi øt'i 'da, nε x_un ngu bi du, bi za y_u c'εyā. ¹⁰ Janangue'a hin ga säman'uh_u nangu'e Ojä, tengu bi 'yōt' u 'da, nε gue'a bí mbēnh Ojä n'da ram 'bēhni mahēts'i ngue'a bi hyo u. ¹¹ Nε gue'a bin ja a tengu'b_u ya n'da ran t'uti ngue i suj_u dan jah_u b_u. Nε gue'a xmán t'o't'i 'bē'a dām 'buhmb_u y_u pa i jab_u ya ngue rán zεgui. ¹² Janangue'a nu'b_u dím bēmhb_u tengu bi 'yōt' u, pε hingui sä ga εmh_u, nangu'e ra ts'edi bi 'daj_u Ojä hin'y_u 'bē'a ga suh_u. Pε i jatho εmme dam fäseh_u, ngue hin ga tanj_u b_u ja y_u ts'oqui. ¹³ Pε nu'b_u i ts'ac ma mbuih_u ga øth_u y_u ts'oqui, tengu'b_u i ts'ap yú mbui gätho mi'da y_u jā'i. Pε dí paḥmb_u di zerca ma mbuih_u Ojä ga t̄af_u ran ts'äte. Pε nu'b_u εna da sij_u mi'da x_un hēi ngue hin da

zä ga tafu, hin di jaju Oja gan nuhu u. Ne i urcahu 'beru dá tafu u dín nuhu. ¹⁴ Ne nuya, ma zi cu ahü, ne xingui ts'u guim bεmhbu gui thandehu yu hyäte oja. ¹⁵ Ne guehna dá xi'ahu na ya, nguetho i ja nin 'yomfenihu, ne sä gui pæsehü 'be'a nam bøn'a dá xi ahü. ¹⁶ Ne zai dí äfu Oja rán japi 'bu dí sihu ran ts'ihme bi zän'na ra Cristo bu ja ram peti. Ne nu'bu dí sihu rán gui ra uva, ha hin dím bεmhbu ngue dí comhbü rá ji ra Cristo ngue bi hogahu. Ne'bu dí xεmhbu ra hme ne dí sihu a, ha hin dím bεmhbu ngue dí comhbü rá ja'i ra Cristo ngue bi unba 'bu mi hogahu. ¹⁷ Madague'bu εmme xun nguju ngue dá sihu u, pe n'dat'a ra hme, ne gue'a ní 'yorcahu n'datho ma ja'i dí comhbü a ra Cristo. ¹⁸ Ne tengu bi 'yot' ma mi'israelhe, gä bi zi yan t'unni mí pa nt'unni Oja, ne gue'a í gomhma rá te Oja a. ¹⁹ Janangue'a hin nin sähu gui comhbü a i si u pa m'böspe yu hmite, madague'bu hingui nduxqui u yu ngø i pa m'böspe u, ne hin'yu yá ts'edi u yu hmite. ²⁰ Pegue dí xi ahü, nu'u 'da ngue hingui pa Oja, i pøspa yu hmite, pegue yu zithu i hani. Janangue'a hin dín nde'ahu gui com'ma gui sihu u yá 'bøts'e, n'damhma hin gui comhbü rá 'befi yu zithu. ²¹ Hingui sä ga thecpahu rá tasa ra Cristo 'bu dí thecpahu rá tasa yu zithu. Ne hingui sä ga comhbü rá ngøc'yéi ra Cristo 'bu dí comhbü yá

'bøts'e yu zithu. ²² Uague guím bεmhbu go gui muthu a Oja. Ha man'da i ja ni ts'edihu xinda gue Oja.

I sä 'be'a da 'yot' yu 'yεc'yéi, pe da bεn ran huεcate

²³ Majuani a ram hma ngue da zä ga øthu 'be'a go dín numanhohü. Pe nu'bu ga øthu 'be'a gä i ja, hinga gä xun ho bu dán gohi. Majuani da zä da 'yot'e hønt'a go numanho n'da ra ja'i, pe hinga gätho nan te rá 'befi Oja u. ²⁴ Pe i jatho ga huanhdü nda'a man'da xun ho, ngue da zä ga fäxhu u mi'da, ne hin nangué man hosehu. ²⁵ Pe dami sihu 'be'a gätho i 'bä bu ja ra tai, ne hingui jatho gui 'yänhdü 'be'a di ja a ra ngø 'bu m'bøts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gätho rá mbeti Oja u gätho i ja ua ja ra häi, ne ra ngø, ne'a ra ximhäi buya. ²⁷ Ne nu'bu 'bo'o da zix'ahu na ts'ihme bu ja yá ngu u hing yu 'yεc'yéi, ne nu'bu guín nde gui mbähä, dami sahu 'be'a gätho di 'da'ahu, ne hin te gui 'yänhdü, ne o guím bεmhbu ngue di hec'ahu Oja ngue gui sihu. ²⁸ Pe nu'bu n'da ngue da xi'ahu: "Nuna ra ngø bi mba m'böspe yu hmite," da t'εn'ahu, pe o guí sihu buya, janangue'a hin gui unbahü rá mbüi a to bi xi'ahu, nguetho im bεni hingui nde Oja gui sihu a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jamansup rá mbüi ni mi ja'iuu, madague'bu gui pa di ngue xun ho a ra ngø. Pe masque 'bu'i 'da ahü guín nde gui 'yängahu: "Hanja

ngue ga et' man ts'ihmεh_u 'b_u 'bo'o hingui numanho a, pε tengu'b_u hin'y_u ma ts'edi_h 'b_u. ³⁰ Nε nu'b_u dadí unhde ra jamadi Ojā nangue man ts'ihmε dí sihe, hanja ngue sä di c'aman'uje_u 'da," gue'b_u 'bo'o da 'yängui. ³¹ Pε dí xi'ah_u, dami jamansuh_u a guí øth_u, uague ran ts'ihmε guí sih_u, o 'bε'a gätho guí øth_u, pε hønt'a dí t'εspa Ojā gui 'yøth_u. ³² Nε εmme ga jamansuh_u 'bε'a dí øth_u ngue njon ga jaf_u da dängui, xinga n'da ra judío, xínga gue'u hing y_u judío, nε xínga gue'u ma mi'yεc'yεih_u. ³³ Nguthogä ya, εmme dí honi ngue ga øt'ä 'bε'a gätho da numanho mi'da y_u jã'i x_un ngu, nε hin dí honi 'bε'a dín numanhosegä. Pεgue dí honi nangue mi'da, nguep_u da zä da dñn ra tema'da'yo_u u gä mi'da x_un ngu.

11

¹ Pε dí xi'ah_u gui tεnhd_u a dí øt'ä, nguetho dí øt'ä a i øt'a ra Cristo dí tēndä.

'Bε'a da 'yøt' y_u xisu b_u ja ram peti

² Pε x_un ho guí øth_u ngue'a guím bεnthoh_u 'bε'a gätho dá xi'ah_u, ngue bi bεngä Ojā ga xi ah_u. ³ Pε dín nde ah_u gui pähmb_u, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da ngu n'da ran 'yoh_u, nε nu y_u xisu, tengu'b_u yá hmu u yá ndø. Nε dín jah_u b_u nangue Ojā. Nε in jab_u a ra Cristo, rá Hmu a Ojā a. ⁴ Pε nu'b_u n'da ran 'yoh_u i yäui Ojā b_u i ja ram peti, o gue im man ram hma, pε hingui

sä da hyu'ts' rá f_ui, tengu'b_u hin'y_u rá ts'edi. ⁵ Pε nu'b_u n'da ra xisu i yäui Ojā b_u ja ram peti, o gue im man ram hma, i jatho da gomp' rá yä, ngue hin da mispa a rá ndø, nε hin da 'yøt'e tengu'b_u nt'äxi rá yä. ⁶ Pε nu'b_u n'da ra xisu hingui nde da gomp' rá yä, man'da x_un ho 'b_u da 'yax rá yä 'b_u. Pε nu'b_u guím bεmh_u ra 'yasä 'b_u nt'äxi n'da ra xisu, o gue'b_u tengu'b_u hin'y_u yá xtä, pε man'da x_un ho 'b_u xtän gomp' rá yä. ⁷ Pε nu n'da ran 'yoh_u hingui sä da hyu'ts' rá f_ui b_u ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'edi x_un ho, tengu 'b_u guesε Ojā i 'b_up_u. Pε nu n'da ra xisu i udi man'da ja rá ts'edi n'da ran 'yoh_u. ⁸ Nguetho mbädi bi 'yøt' Ojā a ran 'yoh_u, nε m'bεjua b_uya bi thäcpa n'da rá do'yo'bøts'e a ran 'yoh_u, nε gue'a í t'øt' ra xisu a b_uya. ⁹ Nu ran 'yoh_u hin í t'øt'e ngue da mbäx'a ra xisu, pε í t'øt'a ra xisu ngue da mbäx'a ran 'yoh_u. ¹⁰ Nε ε gue'a dím mangä a, ngue nu y_u xisu i jatho da gomp' yá yä, janangue'a da 'yudi ja yá ts'edi yá ndø. Nε gue'a dín numanho yám 'behni Ojā mahεts'i a b_uya. ¹¹ Pε nu b_u ja rá 'bεfi ra Cristo, hin da bømanho 'b_u hønt'u y_un 'yoh_u dim pεp_u, xín da bømanho 'b_u hønt'u y_u xisu, pεgue gätho 'da däm fäxtah_u. ¹² Nguetho majuäni nu'a ra xisu nt'øt'e nangue rá do'yo'bøts'e a ran 'yoh_u, pε guexta'a majuäni ím 'b_u a n'da ran 'yoh_u nangue rá mbe. Nε gätho bi zän Ojā din

jabu. ¹³ Pɛ dami bɛnsehɛ 'be'a man'da xɛn ho gui 'yɔthɛ, nangue n'da ra xisu 'bɛ in yɔui Ojɔ, 'bɛ hingan jo'mi rá yɔ. Ha guí ɛmhɛ xɛn ho i ɔt'e uague hin'na. ¹⁴ Nɛ dí pɔhmbɛ 'yɔsá 'bɛ xtá mba rá yɔ n'da ran 'yohɛ. ¹⁵ Nɛ ngutho n'da ra xisu, gue'a ní necmanho a rá xtɔ 'bɛ xɛ mba. Nɛ gue'a í ts'ánba n'da ra xisu a, ngue'a xtá mba yé xtɔ, tengu'bɛ ya rán jo'mayɔ a. ¹⁶ Pɛ nu'bɛ 'bo'o in nde dán junt'a 'be'a dí xi ahɛ, pɛ hingui sá dán junthɛ a. Nɛ i jatho ga xifi ngue ngutho i t'ɔrɔpɛ ja mí'da yám pɛti yɛ 'yɛc'yɛi.

Da hnumansu ran ts'ihmɛ bi zán ra Hmu

¹⁷ Pɛ nu'a man'da ga xi ahɛ ya, hingui sá ga ɛn'ahɛ xɛn ho guí ɔthɛ. Nguetho hingui sá di zet'a ni mbɛihɛ a guí ɔthɛ bɛ ja nim pɛtihɛ, pɛ man'da di ts'on'nahɛ. ¹⁸ Nguetho i siqui 'be'a guí ɔthɛ 'bɛ guídín pɛtihɛ, guídín junthɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ dí ɛc'yɛi ngue majuaɔni a i siqui. ¹⁹ Masque guím bɛmhɛ jatho gan hejɛ. Pɛ guepɛ bi fɔdi nda'a majuaɔni yɛ 'yɛc'yɛi. ²⁰ Nguetho nu bɛ ja nim pɛtihɛ guí sihmɛhɛ, pɛ him majuaɔni gue'a ran t'ɔt'e bi xic ma Hmuhɛ guí ɔthɛ. ²¹ Pɛ nu'bɛ ra ora guí sihmɛhɛ, ɛmme guídín uɛmhɛ nin ts'ihmɛhɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nu'ɛ da xínga n'damhɛ gá unhɛ, nɛ nu'ahɛ bɛya gue'bɛ go ɛmme gán niyahɛ. ²² Ha hin'yɛ ni ngumhɛ ngue gan sihmɛhɛ bɛ. Nguetho guídí

ts'onbahɛ rá 'bɛfi Ojɔ, nɛ guídí 'yɔsábahɛ ɛ ni cuhɛ nte gá unhɛ. 'Be'a guí ɛna ga xi ahɛ. Ha guí ɛna ga ɛn'ahɛ xɛn ho a guí ɔthɛ. Pɛ hin'na.

Nangue 'be'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zán ra Hmu

²³ Janangue'a dín nde ga xi ahɛ mahɔn'a ya 'be'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zán ra Hmu. Nɛ tengu thoho bi xängá ra Hmu, nɛ ngutho dí xi ahɛ. Ngue n'dat'a ra xui bi mba ma dá ra Hmu Jesús, nɛ bi hyɔc ra hmɛ, ²⁴ bi 'yáp ra jamadi Ojɔ nɛ bi xɛm bɛya. Nɛ bi 'yɛna: "Dami sihɛ na, nuna ma ngɔc'yɛigá na, ngue dín ɛnbi nangue ahɛ. Nɛ gui thoqui guí 'yɔthɛ na, n'damhɛ guim bɛnjɛ." ²⁵ Nu'bɛ mi jua a bi zi a ra hmɛ, bi dec a ra tasa bɛya, ngue mi po ra gui'uva, nɛ bi 'yɛna: "Nuna nam bɔni ngue ya di hoc'ahɛ xɛn ho ra 'da'yo'yu da 'yɔt'ahɛ Ojɔ nangue ma jigá. Nɛ n'dandí ngu n'dandí guí sihɛ, guim bɛnjɛ dá tugá nangue ahɛ," bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁶ Janangue'a n'dandí ngu n'dandí ga sihɛ ra hmɛ nɛ ra gui'uva, dí uhmbɛ rán ɔte ra Hmu gue'bɛ go bá pengua mahɔn'a.

'Bɛpɛ dá fɛn ran ts'ihmɛ bi zán ra Hmu

²⁷ Pɛ nu'a to'o hin din 'yomfɛni, nɛ sá i si a ra hmɛ nɛ ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán ɔte a ra Hmu bi du. ²⁸ Janangue'a i jatho m'bet'o da bɔsɛ n'da 'be'a i ja mbo rá mbɛi, nɛ nubɛya da zá

da zi ra hme ne'a ra gui'uva.
 29 Nguetho nu'bu i si a ra hme ne i si rán gui ra uva, ne hinguim beni 'be'a in unba ra Hmu 'bu mi du, ne hont'a ran unbi da nu a. 30 Ne gue a gui othu a, janangue'a xun ngu xun u ahu ne xun guent'i ahu, ne ya xca tuh 'da ah. 31 Pe nu'bu m'bet'o dadí juanbazehē ma mbuihu, hin da zēgbahu ra Hmu 'bu. 32 Pe nu'bu hin dadí juanbazehē ma mbuihu, guemhma da 'yorchahu ram fei 'bu. Pe man'da xun ho 'bu da mbēgbahu ra Hmu ya, n'damhma hinga 'darpu gan nuhu ran unbi ra ximhai. 33 Janangue'a ma zi cu ah, nu'bu guidím petihu, ngue gui sihu ra hme ne ra gui'uva, nde'bu hin gan uensehu, pe gui tōmhbu din 'da ah n'da ngu n'da ah. 34 Ne nu'bu 'bo'o i tumanthuhu, hin da beni din sihme bu ja ram peti, pe jatho 'be din sihme bu ja rá ngu, n'damhma hin da mēp ah Oja nangue'a nim peti gui othu. Ne nu'a 'be'a gátho man'da gui othu, ga hoc'ahu 'bu dá mba bu.

12

'Dahma 'dan'yo yá ts'edi bi un rá Hogandahi Oja

1 Ne nuya ma zi cu ah, dín nde ah gui pāhmbu 'be'a nam bōn a ra ts'edi di 'daju rá Hogandahi Oja nangue ga ōrpahu rá 'befi 'dahma 'dan'yo. 2 Guí pāhmbu 'be'a gá 'yōthu 'bu him maní 'yēc'yēihu, ne gá hya 'dahu yu hyāte oja, ne hingui ya u. 3 Janangue'a dín nde ah gui

pāhmbu a majuani ya. Nu'bu guí ōhmbu 'bo'o i ya nangue rá Hogandahi Oja, da 'yēmbi rá Hmu a ra Jesús 'bu i ya. Pe nu'bu i san'a ra Jesús 'bu i ya, him majuani in 'youi rá Hogandahi Oja a. 4 Ne 'dahma 'dan'yo yu 'befi da zā da hyan'a n'da ngu n'da yu 'yēc'yēi, pe n'dat'a rá ts'edi rá Hogandahi Oja ngue di unni. 5 Ne 'dahma 'dan'yo 'bepu ní 'yōrpa rá 'befi Oja n'da ngu n'da, pe n'dat'a ra Hmu dí ōrpahu rá 'befi. 6 Ne gátho bi ts'anbi 'be'a da mbefi n'da ngu n'da yu 'yēc'yēi, pe n'dat'a Oja di beni 'be'a da 'yōt'e. 7 Ne nu Oja bi 'daju ra ts'edi, janangue'a gátho dí uhmbu ngue dín 'yohu rá Hogandahi Oja. Ne gue'a bi 'yorchahu Oja a, n'damhma da zā 'da dām fāxtahu. 8 Nu'u 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfēni Oja ngue him mám fādi, pe nangue rá Hogandahi Oja di beni da ma. Ne nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xun ho 'be'a nam bōn'a rām hman Oja. Ne n'dat'a rá Hogandahi Oja bi unni gátho yu 'befi 'dahma 'dan'yo. 9 Ne nu mi'da bin t'un ra ts'edi da bādi din t'un'na i āp'a Oja. Ne nu'u 'da bin t'un ra ts'edi da xox yu hyēnni, ne n'dat'a rá Hogandahi Oja di unni. 10 Ne nu'u 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yōt' yan t'ōt'e mixte ngue hingui sā da 'yōt'a n'da ra jā'i. Ne nu'u 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'be'a din ja. Ne nu'u 'da bin t'un ra ts'edi da bādi nda'a ním hma bi bēnba rá Hogandahi Oja,

ne nda'a bi bɛnba ra z̄ithu. Ne nu'ɸ 'da bɸya bin t'un ra ts'edi din yɸ man'da ra nde ngue hingam fadi 'be'a nam bɸni. Ne nu'ɸ 'da bɸya da ma 'be'a nam bɸn'a bi man a. ¹¹ Pɛ gɸtho ya i ɸzɸhe rɸ Hogandɸhi Ojɸ, ne di darpi n'da ngu n'da 'be'a da ndese Ojɸ da 'yɸt'e.

Gɸtho n'danjɸ'i tho dɪ comhbɸ

¹² Ne tengu n'da ra jɸ'i ɸmme xɸn ngu nɪ hut rɸ jɸ'i, pɛ n'danjɸ'i tho i cohi. Ne in jabɸ ra Cristo nanguɸɸ. ¹³ Ne dɸ gue'bɸ dyɸ judiɸhɸ o dyɸ griegoɸhɸ, o dɸ gue'bɸ dyɸ 'yɸhɸhɸ o hin'na, pɛ n'dat'a rɸ Hogandɸhi Ojɸ dɸ hɸmhɸ bɸ ja ma mbɸihɸ, tengu'bɸ 'darbɸ i nex ra dehe dɸ sihɸ. Ne gue'a i 'yɸrcahɸ ngue n'danjɸ'i tho dɪn jahɸ. ¹⁴ Pɛ nu rɸ jɸ'i n'da, hinga n'datho nɪ huti, pɛ ɸmme xɸn ngu i ja yɸ thuhu, ngue i juadi xɸn ho n'da ra jɸ'i. ¹⁵ Pɛ nu'bɸ n'da ra gua da 'yɸnse ngue hinga gue'a ra 'yɛ: "Janangue'a hin te dɪ pɛcɸ 'bɸ," ɸna. Pɛ hingui sɸ ngubɸ da bɸni, nguetho rɸ gua ra jɸ'i a. ¹⁶ Ne nu'bɸ n'da ra zagu da bɸni: "Hin te dɪ pɛcɸ," nguetho im bɸni hinga gue'a ra dɸ a. Pɛ hingui sɸ ngubɸ da bɸni, nguetho rɸ zagu ra jɸ'i a. Ne hingui sɸ da bɸni ngue hing rɸ ngɸ ra jɸ'i a. ¹⁷ Nguetho nu'bɸ gɸtho xtɪn jɸ'i a rɸ dɸ n'da, 'be'a dɪ 'yɸnhayɸ 'bɸ. Xi'bɸ gɸ xtɪn zagu rɸ jɸ'i n'da, ne hin'yɸ rɸ xɪyu, 'be'a xtɪn zɸ xtɪm bɸhɸ tengu rɸ xɪyu. ¹⁸ Pɛ nu Ojɸ bi zɸnni 'be'a gɸtho i ja

rɸ jɸ'i n'da, ne n'da ngu n'da bi un rɸ ts'edi ngue da zɸ da 'yɸt'e 'be'a gɸtho in ndepe da 'yɸt'e. ¹⁹ Pɛ nu'bɸ n'daxɸqui tho, ha dɸn zɸ din ja tengu ra jɸ'i. ²⁰ Pɛ in jabɸ n'da ra jɸ'i, ɸmme xɸn ngu yɸ xɸqui i ja, guepɸ nan ho a n'da ra jɸ'i. ²¹ Pɛ nu rɸ dɸ n'da hingui sɸ da 'yɸmp a rɸ 'yɛ, ngue nte nɪ mbɸts'i, xinga gue'a rɸ yɸ hingui sɸ da 'yɸmp ɸ yɸ gua nte nɪ mbɸts'i. ²² Pɛ hingui sɸ ngubɸ da ma, nguetho n'da ngu n'da yɸ xɸqui gɸtho i ja yɸ 'be'fi. Pɛ nu yɸ xɸqui ma jɸ'ihɸ ngue dɪ ɸmfɸ nte i pɛfi, pɛ man'da ɸmme dɪ muui ɸ. ²³ Ne nu 'da yɸ xɸqui dɪ ɸmfɸ di 'bedi, pɛ man'da ga hojɸ n'damhɸ xtɪn ho. Ne nu yɸ xɸqui dɪ ɸmfɸ hingui sɸ da hnu, pɛ man'da dɪ jamansuhɸ n'damhɸ hin da ts'ani. ²⁴ Pɛ nu 'be'a dɪ necmanho nanguɸ ma jɸ'ihɸ, ya hin'yɸ 'be'a man'da ga jafɸ. Pɛ Ojɸ bi hoqui gɸtho ma jɸ'ihɸ, ne bi japi ngue man'da bi muui a dɪ ɸmfɸ hingui ho. Janangue'a hin da t'ɸmp a n'da xɸqui nte dɪ muui. ²⁵ Janangue'a hin da zɸ din hec yɸ 'yɛc'yɛi, tengu'bɸ yɸ xɸqui ma jɸ'ihɸ, pɛ 'da xtɪn jamansu n'da ngu n'da. ²⁶ Janangue'a nu'bɸ n'daxɸqui ma jɸ'ihɸ xɸn ɸ, ya 'da nan ɸ tho gɸtho ma jɸ'ihɸ bɸya. O nu'bɸ n'da ra xɸqui ngue hin hapɸ i sɸ, ya dɪ johya gɸtho ma jɸ'ihɸ bɸya. ²⁷ Pɛ guim bɸmhɸ nanguɸ nim petihɸ, ne gue'a rɸ jɸ'i ra Cristo a, ne n'da ngu n'da ahɸ tengu'bɸ n'da a n'daxɸqui ahɸ

rá ja'i ra Cristo. ²⁸ Ne ngubũ bi zãn Oja nanguẽ ram peti dí øthũ, ngue 'be'a ní 'befi dí øthũ n'da ngu n'dajũ. Ne nu'ũ yú 'bãihũ ra Cristo man'da bi ts'ãnbi da hnumansu Ʃ. Ne nu yú pøngahyã Oja, ne'ũ bi ts'ãnbi da hnumansu Ʃ, pe hinga 'da'igu. Ne ná hyu bũya yũ xãnbate nanguẽ rãm hman Oja, ne bi ts'ãnbi ne'ũ da hnumansu Ʃ, pe hinga 'da'iguhũ Ʃ mi'da. Ne'ũ mi'da i øt' yũn t'øt'e mixte, ne'ũ mi'da i øthe yũ hyenni, pe ne'ũ mi'da to'o i fãx yú mi'yẽc'yẽihũ nanguẽ ran huẽcate ørpe, ne'ũ mi'da yũ ngarbi di manda ram peti, ne'ũ to'o 'dahma 'dan'yo bũ na yã ngue yũ nde hingan fãdi, gãtho bi ts'ãnba yú 'befi n'da ngu n'da. ²⁹ Pe ha gãtho ahũ ni 'bãihũ ra Cristo 'bũ, uague yú pøngahyã ahũ Oja 'bũ, uague guí ẽmhũ gãtho gan xãnbatehũ, uague gãtho guí 'yøthũ yũn t'øt'e mixte 'bũ. ³⁰ Ha gãtho i ja ni ts'edihũ ngue guí xoxhũ yũ hyenni, uague gã 'dahma 'dan'yo yũ nde guí yãhũ, ha gãtho guí paði guim mamhbũ 'be'a nam bøn'ũ yũ nde xũn hẽi. Ne majuãni dí xi ahũ ngue hin'na. ³¹ Pe dami hyomhbũ Oja ngue di 'da ahũ ra ts'edi nda'a man'da dí fãx ni mijã'ihũ. Pe nuya ga ut'ahũ man'da ra 'befi 'be'a ctí fãx ni mijã'ihũ pe xinda gue mi'da.

13

Nanguẽ'a ran huẽcate

¹ Pe nu'ũ gã xcãn yãhũ yú nde yũ ja'i, o tengu bũ na yã Ʃ yãm 'behni Oja mahẽts'i, pe

nu'ũ hin'yũ man huẽcatehũ, hin te ní mba tho 'be'a dí øthũ 'bũ, tengu tho ho n'da ra dambu o gue'ũ yũ xit'ẽgui zũntho ne ndetho ẽmmẽ xũn hẽi. ² Ne madague'bũ i ja ma ts'edihũ gam mamhbũ ram hma ngue dí m pøngahyãhũ nanguẽ Oja, pe nu'ũ hin dadí huẽju to dí xihmbũ ram hma, nte ní mba tho. O nu'ũ xcá paĩmbũ 'be'a gãtho an t'ãgui nanguẽ Oja, o gue'bũ xcá paĩmbũ 'be'a gãtho man'da xũn hẽi, o nu'ũ ga paĩmbũ da t'ørcahũ a dí ãfũ Oja, ne'ũ yũ t'øhø da zã da 'uegue, pe nu'ũ hin'yũ man huẽcatehũ, hin te dadí muhũ 'bũ. ³ O nu'ũ xcá unhũ yũ hyoya 'be'a gãtho dí peshũ, pe nu'ũ hin dá bẽmhũ a ran huẽcate, ya nte dá taĩmbũ bũ na nu Oja 'bũ. Ne ma xinda gue'bũ gãtho ma ja'ihũ xcá umhbũ ngue xtín zø, pe nu'ũ him bin ja man huẽcatehũ, ya nte dá taĩmbũ bũya nanguẽ rán ja'i Oja. ⁴ Pe nu'a ran huẽcate nam bøni, ra yembũ, ne hin din xømbũ, ne hin din seya, ne xín ná yat'a ngue ja rá ts'edi, xĩngui honi da t'ẽspa zehẽ. ⁵ Ne nu ran huẽcate nam bøni, pespa rá sä rá mijã'iui, ne hingui honi nanguẽ rán hose pe i honba ran ho rá mijã'iui. Ne hingui sãmã'ũ, ne hingui ørpa ra güenda ran ts'o bi t'ørpe 'bũ majuãni ja rán huẽcate. ⁶ Ne nu'ũ di huẽc yú mijã'ihũ, hin di johya 'bũ 'bo'o in nu i øt' ra ts'oqui, pe ẽmmẽ di johya 'bũ 'bo'o in nu i tẽn'na ra 'yu majuãni. ⁷ Ne nu'a i ja rán huẽcate, hingui sumanhẽi

di huɛc'a n'da, madague'bu i ɔrpa ran ts'o. Ne hinjam'bu ɛc'yɛi 'bu t'ɛmbi ɔt' ran ts'o a to di huɛqui. Pe nu'bu i paɗi bi 'yɔt' ran ts'o, i tɔ'mi din 'yomfɛni. Ne hinjam'bu ɛ'ts'a ní 'yɔt' ran huɛcate. ⁸ Pe nu'bu 'da gä dí ɔthɯ ya, da zɔni da ze'u. Nguetho da zɔn ra pa ngue njom mam pɔngahya nangue Oja, ne njom mam ma nangue mi'da yu nde 'dahma 'dan'yo ngue hingam faɗi. Ne nu'bu to'o i ja yá ts'edi da ma 'be'a gätho xun heɗi da faɗi nangue Oja, pe him ma man'u, 'bu ya gätho ga paɗmbɯ xun ho. ⁹ Pe nuya nu to'o bin t'unni da man'a xun heɗi, pe hinga gätho i paɗi xun ho nangue Oja. Ne'u to bin t'unni dim pɔngahya, pe hinga gä im ma. ¹⁰ Ne nu'a dí ɔthɯ ya ngue dí 'buhmbɯ yu pɔngahya, pe ya him ma homhbɯ 'bu dá paɗmbɯ xun ho, nguetho hinga gätho im man'u. ¹¹ Ne tengu'bu mán t'uhniɯ, dá yaɗɯ tengu bu na ya yu t'uhni, ne ngubu dá m bɛmhɯ, tengu bu nam bɛn yu t'uhni. Ne nu'bu mán dan'yohuɯ buya, ya dá bɛmhɯ ngue ga sohmbɯ 'be'a gätho mí ɔthɯ 'bu mán t'uhniɯ. ¹² Ne gue'a dí ɔthɯ yu pa i jabu a ya, ne hingui sä gan nuhu 'be'a di ja Oja. Tengu thoho 'bu dí heɗthɯ n'da ran hyɛdä hingui di nequi xun ho rá hmi n'da ra ja'i. Pegue da zɔni ngue da zä ga paɗmbɯ xun ho 'bu dá nusehu Oja. Nuya hingui sä ga paɗmbɯ xun ho ha in ja, pegue da

zɔni ga paɗmbɯ xun ho, tengu thoho Oja i pajɯ ya. ¹³ Pe hyu i jajɯ ngue hinjam'bu ga juahmbɯ. Nu'a n'da, ngue'a ga paɗmbɯ majuani da 'yɔt'a ran ho bi man Oja, ne nu'a ná yoho ngue'a ga tɔmhɯ a i mam buya, ná hyu buya, ngue a ran huɛcate. Ne man'da xun ngu di muui ran huɛcate xinda gue'u mi'da i hmangua.

14

Nangu'e'u 'dahma 'dan'yo bu naya

¹ Pe man'da ga humbi ga ɔthɯ ran huɛcate. Ne a man'da di bɛngahu rá Hogandahi Oja, dam pɔngahyaɗɯ ga mamhbɯ rá m hman Oja. Ne m'bejua ts'u da zä ga ɔthɯ mi'da yu 'befi di bɛngahu rá Hogandahi Oja buya. ² Pe nu'bu to'o i ya n'da ra nde hingam faɗi, hɔnt'a Oja da zä din yaui, ne hinga gue'u yu ja'i i yaɗɯ. Nguetho njongui ɔde 'be'a im ma. Ne masque rá Hogandahi Oja di bɛnbi, pe nt'agui thoho. ³ Pe nu'bu to'o dim pɔngahya nangue ra nde ngue'a mfaɗi, i xih yá mija'ihɯ, ne da zä di japi din te yá mbui, ne di zɛrpa yá mbui, ne ɛmme di un ran johya yá mbui. ⁴ Pe nu'bu to'o i ya n'da ra nde ngue hingam faɗi, masque di zɛɛ rá mbui, pe nu'bu to dim pɔngahya, gä di ze'u yá mi'yɛc'yɛihɯ. ⁵ Ne dín ndehmagä gätho ahɯ gan yaɗɯ 'dahma 'dan'yo yu nde. Pe ɛmme man'da dín nde ahɯ gätho gui mamhbɯ rá m hma Oja nangue ra nde

ngue mfādi. Nguetho man'da x̄n ho a, xinda gue'b̄u gan yāh̄u mi'da ȳu nde gue n'dan'yo hinda h̄on'b̄u da zā gui mamhb̄u 'be'a nam b̄on'a gá mamhb̄u, ne gātho din te yá mb̄ui ȳu 'ȳɛc'ȳei b̄uya. ⁶ Jannangue'a ma zi cu'ah̄u, xi'b̄u h̄ont'̄u ȳu nde hingam fādi gam mangā 'b̄u dá mbagā b̄u, 'be'a ním fāts'i ga øt'ah̄u 'b̄u. P̄e man'da x̄n ho 'b̄u ga xān'nah̄u rām hman Ojā nangue ma ndeseh̄u, ne ga 'da ah̄u n'da ran 'yomf̄ɛni hin guí p̄ahmb̄u, ne ga xān'nah̄u 'be'a bi 'yurcā Ojā. ⁷ Ne gam b̄ɛmh̄b̄u 'be'a i øt' ȳum 'bixt'i ne ȳu 'bida. Nu'̄u hingui ja yá te p̄e i yā. P̄e nu'b̄u hingui p̄omanho a im ma, ya hingam fādi 'be'a ní 'bei a b̄uya, nguetho 'da nan ḡɛtho. ⁸ Ne ngutho n'da ra th̄axi b̄u ja ra sui, da ma x̄n ho a ra 'bei ngue dín tunh ȳu dof̄ui. P̄e nu'b̄u hin da mba m'bixt'i x̄n ho, njon da b̄adi 'be'a nam b̄oni, ne njon din s̄a da mba ra tuhni. ⁹ Ne ngutho ah̄u 'b̄u hin guí yāh̄u n'da ra nde nt'ode x̄n ho, hague dán zā da fādi 'be'a guím mamhb̄u. ¹⁰ Ne masque ɛmm̄e x̄n ngu ȳu nde i ja ua ja ra ximh̄ai, ne gātho x̄n ho 'b̄u 'bo'o i p̄adi 'be'a nam b̄oni. ¹¹ P̄e nugā, nu'b̄u hin dí p̄a a ra nde ní ts'oqui, ya xcá øt'be tengu'b̄u n'da an 'danni ma hnini'be, ne hingui s̄a dam p̄a'be. ¹² Nu'a guí ndeh̄u ɛmm̄e din ja ni ts'ɛdih̄u nangue rá Hogand̄ahi Ojā, p̄e dami 'yāf̄u 'be'a ní ts'ɛdi da zā dín te ȳu mb̄ui gātho ȳu 'ȳɛc'ȳei guí

'b̄uhmb̄u. ¹³ Nu'b̄u n'da ra jā'i din yā man'da ra nde hingam fādi, p̄e da 'yāp rá ts'ɛdi Ojā da zā da ma 'be'a nam b̄oni. ¹⁴ Nu'b̄u dí yā'be Ojā nangue man'da ra nde n'dan'yo, go i yā rá Hogand̄ahi Ojā i o ma mb̄ui, p̄e hin dí thocpa ran 'yomf̄ɛni ɛ mi'da 'b̄up̄u, ngue 'be'a nam b̄on'a dí ma. ¹⁵ 'Be'a x̄n ho ga øt'e. P̄e nde'b̄u dan yā'be Ojā nangue rá Hogand̄ahi, p̄e i jatho ga japi da b̄a ɛ mi'da 'b̄up̄u ngue 'be'a nam b̄oni. Ne ngutho 'b̄u dan tuh ȳu thuhu, ga ɛspa Ojā nangue rá Hogand̄ahi, p̄e guexta'a i jatho ga b̄ɛni 'be'a nam b̄oni, ne ga japi da b̄ɛn'̄u mi'da b̄uya. ¹⁶ Nguetho nu'b̄u guí ɛspah̄u Ojā nangue n'da ra nde hingam fādi, ne madague'b̄u di b̄ɛn'nah̄u rá Hogand̄ahi Ojā, p̄e nu'̄u 'da hin da zā gui comhb̄u a ram hma 'be'a gní 'ȳɛspah̄u Ojā, nguetho hingui p̄adi 'be'a nam b̄on'a guí mamhb̄u. ¹⁷ Ne madague'b̄u majuāni guídí unhd̄u ra jamadi Ojā gue'b̄u n'dan'yo ra nde guí yāh̄u, p̄e hin guídí zerpah̄u yá mb̄ui ni mija'ih̄u, ngue ne'̄u dí un ra jamadi Ojā. ¹⁸ Jamadi Ojā nguetho man'da i s̄a dan yāgā ȳu nde hingam fādi xinda gue ah̄u. ¹⁹ P̄e nu b̄u ja ȳum p̄eti, madague'b̄u h̄ont'i cut'a thoho ȳum hma ga ma gue'̄u nt'ode x̄n ho, p̄e man'da x̄n ho, xinda gue'b̄u ga ɛna ga mam b̄u 'det'a mahuāhi ȳum hma gue'̄u hingam fādi 'be'a nam b̄oni. Nguetho dín nde ga xānba ȳu cu. ²⁰ Ma zi cu ah̄u, o

guí øth_u tengu'b_u gyú t'ahni ah_u, p_e damín 'yomf_enih_u x_un ho 'b_e'a man'da x_un ho gui 'yøth_u b_u ja nim p_etih_u. Nguetho gy_u daj_a'ih_u, madague'b_u i t'ɛn'ah_u gy_u 'u_ereh_u ngue'a hin guí nde gui 'yøth_u y_u ts'oqui. ²¹ Bi 'y_em b_u ja rá t'ohni Oj_a: "Madague'b_u dá japi bá ɛh y_u 'damhnini ngue 'dan'yo b_u na y_a, ngue da zo _u 'b_ucua, p_e ngutho him bi 'y_urpa ra güenda a dám mangä _u," bi' y_en Oj_a. ²² Janangue'a ga p_ahmb_u n'da ra hm_epya 'b_u 'bo'o din y_a man'da ra nde n'dan'yo, i uh rá ts'edi Oj_a, hndepe da 'y_ec'y_ei _u hingui nde da 'y_ec'y_ei. N_e hinga gue'_u y_u 'y_ec'y_ei i pa nt'ørpe y_u hm_epya. P_e nu ra ts'edi ngue da man rám hman Oj_a nangue y_u ndese _u, x_un ho ngue'a da xänbi gätho y_u 'y_ec'y_ei, n_e hin nangue'_u ɛmme x_um me y_u mb_ui, hingui nde da 'y_ec'y_ei. ²³ P_e xi'b_u bim p_eti gätho y_u 'y_ec'y_ei n_e gätho 'dahma 'dan'yo y_u nde i y_a, n_e da zøm b_u 'da ngue hing y_u 'y_ec'y_ei, o gue'_u hinga na p_adi x_un ho. Ha hin guím b_emhb_u ngue da 'y_en'ah_u guí j_ath_u. ²⁴ P_e nu'b_u gätho guí mamhb_u rám hma Oj_a ngue ra nde mf_adi, n_e da y_ur_p_u 'da hing y_u 'y_ec'y_ei o gue'_u hinga na p_adi x_un ho. N_e da b_as_e b_uya ngue ja y_u ts'oqui, n_e da b_adi 'b_e'a i ja y_u mb_ui z_eh_e 'b_u bi 'yø'a guí mamhb_u. ²⁵ N_e nu'a nt'ägui b_u mbo y_u mb_ui da japi di n_equi x_un ho. N_e din d_anyahmu n_e

da 'y_ap rá punbi Oj_a b_uya. N_e da 'y_ena: "Maju_ani maha guí 'b_uhmb_u Oj_a," da 'y_em b_uya.

Da t'øt'e x_un ho a ram p_eti

²⁶ Nuya, ma zi cu ah_u, dín nde ga xi ah_u 'b_e'a man'da x_un ho gui 'yøth_u 'b_u guídím p_etih_u. P_e nde'b_u 'b_e guim b_emhb_u 'b_e'a dín te y_u mb_ui gätho y_u 'y_ec'y_ei, n_e da zä gan tuhmb_u n'da ra thuhu guín nde gan tuhmb_u b_uya, o gue n'da ram hma guín nde gan xänbateh_u, o gue n'da ram hma bi b_en'nah_u Oj_a ngue gui mamhb_u, o n'da ram hma guí nde gui mamhb_u n'da ra nde hingat f_adi 'b_e'a nam bøni, p_e gue'b_u di 'b_ui to'o da man a 'b_e'a nam bøni ngue hingat f_adi. ²⁷ P_e nu'b_u guí y_ah_u man'da ra nde n'dan'yo, hønt'_u yonj_a'i din y_a, n_e nu'b_u x_un ngu, hyunj_a'i. N_e hinga n'dat'a ra ora din y_a gätho. Nub_uya i jatho dim 'b_u'a n'da da ma 'b_e'a nam bøn a bi hma. ²⁸ P_e nu'b_u njongui 'b_up_u n'da i p_adi da ma 'b_e'a nam bøn'a bi hma, man'da x_un ho 'b_u nte da mam b_u ja nim p_etih_u. Da zä din y_a, p_e n'danni din y_as_eui Oj_a. ²⁹ Ximangutho _u i man rám hman Oj_a nangue ra nde mf_adi, dín y_a yoho o hyu. N_e nu'_u to'o bin t'un ra ts'edi da b_adi 'b_e'a nam bøn'a ram hma, da mam 'b_u hingui ho, ua gue'b_u x_un ho. ³⁰ N_e nu'b_u i hup_u n'da bi b_enba Oj_a da ma 'b_e'a im b_eni da ma, p_e 'b_e di jua a i y_a b_u, n_e gui jaf_u dín y_a a man'da b_uya. ³¹ Janangue'a da xøt'a gan y_ah_u 'dahmi 'datho, n_e

gätho ah_u to'o gätho di b_{en}ba Oj_a din y_a. Nub_uya tengu 'b_u gán niy_abah_u y_u cu nangue y_u mb_ui n_e gätho da hy_a y_u ts'edi y_u mb_ui b_uya. ³² Nu'_u to i man rá_m hman Oj_a i jatho da z_amz_eh_e rá mb_ui z_eh_e, madague'b_u Oj_a bi b_{en}bi din y_a, p_e jatho da d_o'mi ts'_u, 'b_e din y_a a man'da. ³³ Nguetho nde Oj_a da ts'änni 'b_e'a gätho din ja b_u, n_e hinga 'da ni th_as tho_ho 'b_e'a gätho i øt' Oj_a. N_e in jab_u i t'øt'e h_on_bu go hap_u i ja y_um peti ma mi'y_ec'y_eih_u. ³⁴ N_e nu y_u xisu hingui sä din y_a b_u ja y_u d_amp_eti, nguetho hin'y_u y_un t'edi din y_a _u, n_e i jatho da 'yø'a 'b_e'a da sifi, n_e hin dim 'bet'o, tengu i mam b_u ja rá t'ohni Oj_a. ³⁵ N_e nu'b_u in nde da 'yänni 'b_e'a nam b_on a hmam b_u, i jatho da 'yän'na rá nd_ob_u ja rá nguse, nguetho hin di n_ecmanho 'b_u i y_a n'da ra xisu b_u ja ram peti. ³⁶ Ha guím b_emhb_u gá d_amz_eh_eh_u rá 'b_efi Oj_a, ngue gui _emhb_u da z_a gui s_anz_eh_eh_u 'b_e'a gui 'yøth_u. Uague guím b_emhb_u h_on'adah_u gá hy_amhb_u a ram hma. ³⁷ P_e nu'b_u maju_ani bi 'da ah_u rá ts'edi Oj_a gui mamhb_u rá_m hma, o gue'b_u maju_ani bin 'da ah_u nin 'yomf_eni_h nangue rá Hogand_ahi Oj_a, nu'b_u, jatho gui 'yøth_u a dá ot'ah_u 'b_u, nguetho rá manda ra Hmu a. ³⁸ N_e nu'b_u 'bo'o hingui nde da 'yø'a dá ot'ah_u, p_e hingui sä gui 'y_urpah_u ra güenda a. ³⁹ Janangue'a ma zi cu ah_u, man'da _emme gui hyumbi gui mamhb_u rá_m hman Oj_a

nangue ra nde mf_adi. P_e hin gui h_ec_pah_u to'o in nde din y_a man'da ra nde. ⁴⁰ P_e gan 'yomf_eni_h x_un ho, n_e 'darp_u dí mba gui 'yøth_u, n_e hinga 'da dí th_as tho_ho 'b_e'a gätho gui 'yøth_u.

15

Bi ndants' mahøn'a ra Cristo

¹ Nuya ma zi cu'ah_u, dín nde ga xi ah_u mahøn'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ah_u mam 'bet'o. N_e gue'a ram hma gá hy_amhb_u, n_e gue'a gním 'b_ahmb_u x_un ho a. ² N_e guet'a ram hman a gní y_an ni teh_u a 'b_u guidí thoqui gui t_en tho_hoh_u a dá xi ah_u. P_e nu'b_u hin'na, säti tho gui _emhb_u gui øth_u 'b_u. ³ N_e dá ja ah_u gá p_ahmb_u a ram hma bin 'dacä ngue man'da jats'edi tho ga p_ahmb_u. Ngue dá x_an'nah_u bi du ra Cristo, bi hoga ma ts'oquih_u, tengu tho_ho mán t'o't'i b_u ja rá t'ohni Oj_a. ⁴ Bi t'ägui, n_e bi xox Oj_a 'b_u ná hyupa, tengu tho_ho mí mam b_u ja rá t'ohni Oj_a. ⁵ N_e nu'b_u mi d_amb_eni ra Cristo, m'bet'o bin 'yuse b_u 'b_uh ra Pedro, n_e m'bejua b_uya bi nu mi'da y_u xädi. ⁶ N_e m'bejua b_uya xø 'bexque bi n_equi b_u 'darp_u mídím peti c_ut'a ciento y_u cu. N_e _emme x_un ngu i 'b_utho _u ya, madague'b_u x_un du _u 'da. ⁷ N_e m'bejua bi nu ra Jacobo, n_e m'bejua mahøn'a bi nu gätho _u y_u 'b_aih_u. ⁸ P_e rán z_egui tho_ho n_ecä bi zä dá nugä ra Cristo b_u 'yu. N_e _emme x_un h_ei b_u dá _ec'y_eigä a ram 'b_ui ma'da'yo,

tengu'bu n'da ra 'uere hingui sä dim 'bui, ne xmmε din unbi. ⁹ Ne him man zä'be ngue xtá t'engä ma 'bäi'be ra Cristo, ne man'da ts'utho dadí mu'be xinda gue'u mi'da yú 'bäihü, nguetho xmmε dá unbä u yú 'yεc'yei Oja. ¹⁰ Pe nu Oja rá mate zεhe bi jaqui tengu dín jagä ya. Ne hinga säti thoho rá mate Oja bi 'yørque, nguetho xmmε dá humbi xinda gue gätho mi'da yú 'bäihü ra Cristo. Pe hinga guecä dá øt' ra 'befi, ne gue'a rá mate zεhe Oja bi zεqui dá øt'e. ¹¹ Madague'bu guecä o gue'u mi'da bi xän'nahü, pe n'dat'a ram hma dí mamhbe ngue bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihü, ne bi xox Oja 'bu mi du. Ne gue'a ram hma gá 'yεc'yeihü a.

Da xox Oja u xun du

¹² Pe xi a ram hma dí mamhbü, ngue bi dambëni ra Cristo 'bu mí du, pe hanja gní 'yεmhbü 'da ahü büya, ngue hingui sä da dambëni u xun du. ¹³ Nu'bu hin da dambëni u xun du, pe xinga gue'a ra Cristo xtán dambëni 'bu, ne guexta'a ya xun du a ya 'bu. ¹⁴ Ne nu'bu hin xtán dambëni a ra Cristo, hin'yü rá ts'edi a ram hma dí mamhbü 'bu, ne ndetho guí 'yohü bu 'bu. ¹⁵ Ne nu'bu ngubü guím bεmhbü ngue hingui sä da dambëni u xun du, guí nubethäni gahe 'bu ngue dí mamhbe bi xox Oja a ra Cristo 'bu mi du. ¹⁶ Nu'bu hingui sä da dambëni n'da ra du, pe xinga gue a ra Cristo xtán zä xtán dambëni

'bu. ¹⁷ Ne nu'bu guexta'a ra du a ra Cristo, säti thoho guí εc'yeihü a 'bu, ne guexta'a him mahoqui ni ts'oquihü 'bu. ¹⁸ Ne nu'bu ngubü guím bεmhbü, pe ne'u yü 'yεc'yei xun du bu ja rá 'ye ra Cristo, ne má zä dim 'berü 'bu Oja 'bu, gue'bu ya má zä bim 'be a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁹ Pe nu'bu hontya dí nuhü ran ho nangue ra Cristo, ha hin guím bεmhbü ga nuhü man'da ran ho 'bu dá tuhü 'bu. Pe huεhigahü 'bu nte ga nuhü, xinda gue'u gä mi'da yü jä'i ngue nte mbëni da nu. ²⁰ Pe majuäni maha bi dambëni ra Cristo 'bu mí du. Ne tengu'bu rá mbüdi n'da ra thä bi sopü ja n'da ra huähi, ne gue'a nam böni ngue da xox Oja u to'o gätho i 'bühmi ra Cristo. ²¹ Tengu thoho 'bu mí dämp' ran däte ua ja ra ximhäi n'da ran 'yohü, ngue ra Adán, ne ngutho a man'da ran 'yohü ngue ra Cristo, bi d'ümi ngue da ndants' mahøn'a yü du. ²² Ne tengu tho u gätho bi xänd ra Adán, gätho i tu, pe nu gätho di xänd ra Cristo, gätho da mba nsots'i. ²³ Pe hinga gätho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mbüdi a ra Cristo, ne nu'bu bá εh ra Cristo, gätho u xü huähni da mba nsots'i m'bejua. ²⁴ Ne nubüya, ba εh rá pa ran zεgui. Nguetho nu'a ra Cristo xí dapi 'be'a gätho má ts'edi, ngue yün säihü Oja, ne gätho to'o i hase yün t'edi, ne to'o di manda zεhe, ngue'u yü jä'i ne'u yü zithu. Ne nu'bu ya bi dāha, di un'na Oja rá Ta rá ts'edi mahøn'a. ²⁵ Nguetho nu

ra Cristo, im Hmuts'ut'abi ya, ne gue'bu go bi dāha di 'berpa yá ts'edi u gātho yán sūih. 26 Ne nu'a ran dāte ran zegui thoho da dāpi, ne má zā dim 'be a baya. 27 Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Oja, di japi da dāh ra Cristo 'be'a gātho má ts'edi i ja. Pe njon da bēni ne'a Oja rá Ta da dāpi, nguetho guesē bi un rá ts'edi ra Cristo a. 28 Ne nu'bu gātho bi dā a ra Cristo u 'be'a gā ní ts'edi i ja, ne nu'a ra Cristo baya, ngue rá Ts'unt'u Oja, ne din dāse bu 'bu Oja rá Ta. Nguetho m'bet'o xí un rá ts'edi. Nubaya da hōnse Oja din ja rá ts'edi baya. 29 Ne man'da guí ōthu guídín xixyāhu nangue'u xun du. Pe hanja gní 'yēmbu him mam 'bu u xun du baya. 30 Ne hanja hin dí su man dātehe, gātho u yu pa dí 'buhmbe ua thā, gue'bu xcá pāhmbē hin ga ndanshe mahōn'a. 31 Ne majuāni thocpa thoho dadím pom'be ran dāte. Ne gue'a dí xi ahu a ngue'a dín nde ahu guí pāhmbu 'be'a dí ōt'ä. Nguetho ēmme dí numanho ahu, ma zi cu ahu, ngue n'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo dí ēc'yēih. 32 Ne dá hāt'i xun ngu yun unbi, ne xi u yu zate dán tunhdä'be ua Éfeso, ngubu i ēmb yu jā'i. Pe 'be'a ní mba a dá ōt'ä 'bu hin da dāmbēni u xun du. Pe nu'bu hin ga ndanshu mahōn'a, mbähä dan sihmehū ya ne dam minhdū, nguetho má zā ga tuhū nixudi mani. 33 O guídín hyēhmbu da thā ahu guí tēhdū yām hman u 'da

yu hyāte, janangue'a hin guí 'behmbu yu hogan t'ōt'e. 34 Pe damin 'yomfēnihū xun ho guí pāhmbu nda'a ram hma gue majuāni, ne guí 'yeshu yu ts'oqui baya. Nguetho guí 'buhmbu 'da hinga ná pāhmbu xun ho Oja. Ne guehna dí xi ahu na, janangue'a guí pes' ni sāhu.

Hague din ja 'bu bi dāmbēni u xun du

35 Uague guím bēmhbu 'da ahu guí 'yāngahu: “Be'a di ja 'bu bi dāmbēni u xun du, ne 'be'a ní ngōc'yēi din ja mahōn'a.” 36 Pe n'da rán t'ānni yu 'yāmbui a. Ha hin guí nuhu 'be'a di ja n'da ra hmudä 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi ne ja da bōx'a rá mbui baya. 37 Ne hōnt'a go má hmudä guí tuhmbu, hinga guexta'a rá ndä 'bu bi bōts'e. Nguetho gue'a rá ndä gā tuhmbu, ne ra paxi bu dán go 'bu bi bōts'e. 38 Ne hōnt'a go nda'a má hmudä da thuhu, gātho yá xise 'bu bin ja, tengu bi zānba Oja a. 39 Ne hinga 'da'angu ma ngōc'yēihū yu fani o gue yu doja o yu huā. 40 Ne in jabu 'be'a gātho i ja bu mahēts'i ne 'be'a gātho i ja ua ja ra ximhäi, nu'u bí ja bu mahēts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'u ja ua ja ra häi. 41 Nu'a rán nequi ra hyadi ne ra zāna ne yu sō gātho 'dahma 'dan'yo. Ne hinga 'da'angu u yu sō, 'dahma 'dan'yo bu ni nequi. 42 Ne ngutho nangue'bu bi dāmbēni yu du, ne nu'bu bi t'ä a ra ngōc'yēi, da 'ya nguetho nts'ānbi da 'ya a. Pe nu'bu bi

dambɛni bɔya nɛ hin njam'bu da du mahɔn'a. ⁴³ Nu'a bi t'ägui hingui ho, pɛ nu'a da bɔts'e ɛmmɛ xɛn ho a. Nu'bu mi t'ägui hin'yɛ rá ts'edi, pɛ nu'bu mí bɔts'e, man'da ɛmmɛ bin ja rá ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ra ngø 'bu mi t'ägui, nts'änni hont'ua ja ra ximhäi dim 'bui. Pɛ nu'bu bi bɔts'e, nts'änni dim 'bupɛ mahɛts'i bɔya. Nɛ guí pɔhmbɛ i ja ma jɔ'ihɛ nangue ra ximhäi, pɛ man'da i jatho gui pɔhmbɛ ngue nɛ'a dín ja ma jɔ'ihɛ nangue rá Hogandɔhi Ojɔ. ⁴⁵ Nɛ gue'a in ja a tengu mán t'o'ti bu ja rá t'ohni Ojɔ, gue ná n'da ra Adán bi ts'änni bin jɔ'i ua ja ra ximhäi. Pɛ nu'a ná yoho gue'a di un ra temazɔi ngue njam'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶ Nɛ m'bet'o dám 'buhmbɛ nangue ma ngøc'yɛihɛ ngue hont'ua ja ra ximhäi dim 'bui. Nɛ m'bejua bɔya dam 'buhmbɛ nangue ra ngøc'yɛi ngue nts'änni dim 'bupɛ mahɛts'i. ⁴⁷ Nɛ nu rá mbudi ran 'yohɛ nt'øt'e nangue ra häi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yɛh mahɛts'i, ma Hmuhɛ ra Cristo a. ⁴⁸ Nɛ ngutho ma ngøc'yɛihɛ ua ja ra häi, tengu tho a ran 'yohɛ ngue bi t'øt'e nangue ra häi. Pɛ nu ma ngøc'yɛihɛ m'bejua dín ja tengu thoho rá ngøc'yɛi a ma Hmuhɛ ra Cristo, nu'a ran 'yohɛ bí 'yɛh mahɛts'i a. ⁴⁹ Nɛ tengu thoho bu dá nɛquihɛ nangue ra Adán nt'øt'e ra häi, nɛ ngutho bu dá nɛquihɛ mahɔn'a nangue'a ra mɛngu bu mahɛts'i. ⁵⁰ Nɛ dín nde ga xi ahɛ mahɔn'a,

ma zi cu ahɛ, ngue nu'a man ngøhɛ nɛ ma jihɛ i jajɛ ya, hingui sä da gonhui rá ts'edi Ojɔ mahɛts'i a. Nguetho nu'a hingui hät'i, hingui sä 'darpɛ da 'bes'ui a da hyät'i høn'bu go njam'bu. ⁵¹ Pɛ dín nde ahɛ gui pɔhmbɛ a him mam fɔdi, ngue hinga gätho ga tuhɛ ngue dyú 'yɛc'yɛihɛ, pɛ gätho da mba ma pärquigahɛ ma ngøc'yɛihɛ. ⁵² Nɛ xøgue n'dan c'uɛrpadätho da 'yørcahɛ 'bu bin yɔ ra thɛxi 'bu rán zɛgui ra pa. Nɛ nu'bu bin yɔ ra thɛxi, 'bex da ndants'i gätho ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du, nɛ dín ja yú ngø him man zä dín ts'oni. Nɛ'ɛ xí du, nɛ'ɛ hin ní du, gätho da mba ma pädi. ⁵³ Nɛ nu ma ngøc'yɛihɛ dí hehɛ ya hin da hyät'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyät'i mazɔi bɔya. Nɛ i ja rán dɛte a ma ngøc'yɛihɛ ya, pɛgue dín jajɛ a njam'bu da du. ⁵⁴ Nɛ nu'bu bin ja ma ngøc'yɛihɛ ngue njam'bu da du, ya bi jɔ'ts'a bi man rá t'ohni Ojɔ bɔya, bi 'yɛna: "Pɛ nu'bu dám 'buhmbɛ mahɔn'a, gue'a dí guah ran dɛte a, nguetho ya bi thɔpi." ⁵⁵ "Hague grán dɛte, hapɛ i ja ni ts'edi ya ngue gui hyoje. 'Be'a gá ja ya thɔ, nɛ ya guí ɛna xquí taje." ⁵⁶ Nɛ nu yán t'ɛdi Ojɔ nɛ gue'ɛ nám fɔdi ja ma ts'oquihɛ. Nɛ nu'a ma ts'oquihɛ bɔya, gue'a ní zä di ɛngahɛ ran dɛte a. ⁵⁷ Pɛ jamadi gahɛ Ojɔ, nguetho bi jajɛ dá tɔfɛ ran dɛte nangue'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁵⁸ Janangue'a, ma zi cu ahɛ, damín zɔhmbɛ bu xɛn ho

ne hin hapu gui 'uehmbu bu. Ne gui hyumbi man'da man'da gam pehmbu nangue rá 'befi ra Hmu, nguetho gui paphmbu hinga sáti thoho a, xinda gue'bu hin ga ndanshu mahon'a.

16

Nthaqui yu mbeti da 'bax yu cu

¹ Ne nuya dín nde ga xi ahú 'be'a gui 'yothu nangue ra mbeti guídí pethu, ngue nu'a rá m fáts'i ma mi'yéc'yéihú. Dami 'yothu tengu thoho dá xicá u 'buru ja yam peti bu Galacia. ² Ngue gátho 'bu domingo, n'da ngu n'da ahú gui hyaju ts'u a hangu xquí tãhmbu nhyato 'bu nhyato, gui peshu. Ne nu'bu dá songá bu, ya di jabu, ne hinga ja gui pethu buya. ³ Ne nu'bu dá songá bu, ga pehdá bu Jerusalén u yun 'yohu ngue gá huanhdú. Ne ga un ra sœcuq da gats'i nangue ran zengua, ne da hyax'a xquí pethu buya. ⁴ Ne 'be dán 'yomfœni 'bu da zã 'nequi ga mba, ya 'darpú dá mbãhmbu buya.

Bi ma da bœn na 'yo ra Pablo

⁵ Ne nu'bu dá mba na 'yo, i jatho 'be ba songá bu Macedonia, ne ja ga thocã bu Corinto buya. ⁶ Ne xœmhma thoho dam 'buhmbu bu 'da yu pa, uague dam 'buhmbu bu gátho dãm bœn yu pa xu se. Ne nubuya xœmhma thoho da zã gui zejú ts'u 'bu di nequi to'o da 'yurca ra 'yu hapu gátho dan 'yo m'bejua. ⁷ Pe hin dín ndegã ngue xœ ga

thotho bu gui 'buhmbu, pe dín nde dam 'buru 'da yu pa, 'bu gue'a da nde ma Hmuhu a. ⁸ 'Be dam 'bucã ua ja ra hnini Éfeso man yozna, ja ga mba bu. ⁹ Nguetho œmmu hndequu ga man rá m hman Ojã ua, madague'bu xun ngu man sui'be 'bucua. Pe œmmu i te rá 'befi Ojã ua, jannanguu'a him 'bexquu sã ga mba n'dihi. ¹⁰ Ne nu'bu da zœm bu a ra Timoteo, dami simanhohu, jananguu'a nte da bæni. Nguetho dim pefi nangue rá 'befi ma Hmuhu a, tengu thohogã. ¹¹ Pe jatho gátho ahú gui numansuhu a ra Timoteo. Ne nu'bu bá œcuu, dami fãxhu ngue da zœmanho ua. Nguetho dí tœn'ua a, ne œmmu dín nde ga nu mahon'a, ne'u gátho mi'da. ¹² Ne œmmu dá xicã ma cuhu ra Apolo xtã mbãhã 'da yu cu 'bucua, ngue da nu ahú. Pe him bi nde bi mba ya. Pe xœmhma thoho m'bejua da mba bu 'bu bi zã da mba.

Yun zegui ran zengua

¹³ Ne jant'a thoho gui 'yothu tengu'bu gan äthãhu, ngue gan zãhmbu bu ja ni t'éc'yéihú. Dami hyuthu ran zambai, din ja ni ts'edihú xun ho. ¹⁴ Ne 'be'a gátho gui œthu, pe dami 'yothu nangue ran huécate. ¹⁵ Ne nuya ma zi cu ahú, gui paphmbu ngue gátho ja a yun jahú ra Estéfano, mbudi yu 'yéc'yéi bu ra hãi Acaya, ne œmmu hœnt'a im bæni ngue da mbãx yã mi'yéc'yéihú u. ¹⁶ Jananguu'a dín nde ahú œmmu gui numansuhu a ra

Estéfano, ngue'a gui 'yøth_u a da man a. Pɛ nɛ'ɯ mi'da i 'b_up_u, ngue 'da'angu i øth_u a ra Estéfano, ngue'a hin din s_ui, nɛ humbi da 'yøt' ra 'bɛfi x_un ho, nɛ'ɯ gui numansuh_u ɯ. ¹⁷ Nɛ ɛmmɛ dadí johyagä, ngue nu'a mí hɛmbä 'bɛ'a guí øth_u, pɛ ya dí pɔcä ya, nguetho bi zøcua a ra Estéfano, nɛ ra Fortunato, nɛ'a ra Acaico. ¹⁸ Janangue ɛmmɛ bi xah ma mb_ui. Nɛ ah_u bi xah ni mb_uih_u ya, nangue'a ram hma gá 'yängah_u gue'a hin gmí p_uhmb_u. Nɛ dami numanhoh_u ɯ y_u ja'i tengu ɯ. ¹⁹ Nu y_u cu i 'b_ucua ra häi Asia, gätho i pɛn'nah_u ran zengua. Nu ra Aquila nɛ ra Priscila rá xisu, nɛ gätho ɯ dim pɛti b_u ja rá ngu, nɛ gätho i pɛn'nah_u ran zengua nangue rá thuhu ma Hmuh_u. ²⁰ Dami hy_un bah_u yän zengua gätho y_u cu i 'b_ucua. Damin zengua zɛhɛh_u n'da ngu n'da ah_u ngue 'da gdín huɛctah_u. ²¹ Pɛ nugä dra Pablogä ga ozɛhɛgä n'da ran zengua dí pɛn'nah_u nangue ma 'yɛsɛgä. ²² Nu'b_u i 'b_u a n'da ngue him maju_uni i numanho a ma Hmuh_u ra Jesucristo, nɛ hin te rán jaii Oj_u a 'b_u, nɛ da zänba ran ɯnbi a. Nɛ mi ts'utho ba ɛh ma Hmuh_u da 'yøt' ran ju_unbi a. ²³ Nɛ nuya da mbäx ah_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo. ²⁴ Nɛ ɛmmɛ dadí huɛc'ah_u gätho ah_u nangue 'dar_up_u dí 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús. Nɛ hønt'a dí xi ah_u ya.

2 CORINTIOS

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zɛngua

1 Nugä drá Pablogä, nɛ nangue rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhɯ ra Timoteo. Nɛ dí pɛn'nahɯ bɯ ra sɔcuɔ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ ngue dim peti bɯ ja rán ngu Ojɔ bɯ ja ra hnini Corinto, nɛ gátho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ja ra xɛqui Acaya. 2 Nɛ nu'a Ojɔ ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ di 'da ahɯ rá mate a, nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

Yán ɯnbi ra Pablo

3 Jamadi Ojɔ rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembɯi nanguejɯ. Nɛ guesɛ Ojɔ thocua thoho i hurca ma mbɯihɯ. 4 Nu'a Ojɔ i hurca ma mbɯihɯ nangue gátho yán ɯnbi dín nuhɯ. Janangue'a da zä ga hurpahɯ yá mbɯi 'da to'o in nu ran ɯnbi, tengu tho bɯ í hyurcahɯ ma mbɯihɯ Ojɔ. 5 Nu'bɯ dí comhbɯ yán ɯnbi ra Cristo, nu'a di zerca ma mbɯihɯ, go din theui ran ɯnbi dín nuhɯ. 6 Nɛ nangue ran ɯnbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'ɛc'yɛihɯ, nɛ di zet'a ni mbɯihɯ a. Nɛ nu'bɯ di zerca ma mbɯi'be Ojɔ, nɛ ahɯ di zet'a ni mbɯihɯ. Nguetho nu'bɯ guím bɛmhɯ a ran ɯnbi dín nu'be, sä gui

hyáthɯ nɛ hin gan xɔmbɯihɯ ran ɯnbi guín nuhɯ, tengu thohogä'be. 7 Hin ts'ɯ dadí 'yon ma mbɯi'be nangue ni t'ɛc'yɛihɯ. Nɛ dí pɔ'be ngue guí comhbɯ man ɯnbi'be. Ngutho Ojɔ da hyurca ma mbɯihɯ. 8 Nugä'be dín nde ahɯ, ma cu ahɯ, gui pɔhmbɯ ngue dán nu'be ran ɯnbi bɯ ja ra häi Asia. Nɛ hin'yɯ ma ts'ɛdi'be ngue xcá häzɛhɛ'be, nguetho ɛmmɛ ts'ɛdi ran ɯnbi dá nu'be, nɛ mi ts'ɯtho xcá tu'be bɯ. 9 Majuɔni ɛ maguerɯ xcá tu'be, pɛ gátho ɯ bin ja n'damhma sä ga pɔ'be ngue hin'yɯ ma ts'ɛdi zɛhɛ'be, pɛ ga tɔm'be 'be'a da 'yɔt' Ojɔ, ngue man'da xɯn ndoho rá ts'ɛdi ngue da xox'ɯ xɯn du. 10 Nu'a Ojɔ bi yängä'be bɯ ja ran dɔte ngue ɛmmɛ nts'utho, nɛ dí pɔ'be ngue Ojɔ da yängä'be mahɔn'a. Nɛ dí ɛc'yɛi'be nɛ dí tɔm'be ngue thocua thoho da yängä'be Ojɔ. 11 Nɛ nu ahɯ sä gui zec'be ts'ɯ 'bɯ guín yáthɯ Ojɔ nanguecä'be, nɛ m'bɛjua bɯya da zä gátho ahɯ n'dat'a ga xihmbɯ jamadi Ojɔ nangue 'be'a bi 'yɔrca'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bɯ ja ra hnini Corinto

12 I hu ma mbɯi'be nguetho di bɛnga ma mbɯi'be ngue xɯn ho 'be'a dí ɔt'be ua ja ra ximhäi, nɛ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be nangue ahɯ. Nɛ hin nangue man 'yomfɛnisɛ'be, pɛ Ojɔ i fäxca'be ngue dí ɔt'be ran ho. 13 Dín nde ahɯ gui pɔhmbɯ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be, tengu dí ɔt'ahɯ ya. 14 Nɛ madague'bɯ

hin guí p̄hmb̄ gätho ya dí xi'ah̄, p̄ nu'b̄ bi z̄on ra pa ba ɛ̄h ra Hmu Jesús, gan johyah̄ nangue a ram hma dí ot'ah̄. N̄ ngutho ga'be da hyu ma mb̄i'be nangue ah̄. ¹⁵ Majūani min ndegä xcá mba b̄, n̄ nu'b̄ xcá mba b̄, mi sä nyond̄i xcá hut'a ni mb̄ih̄. ¹⁶ Mim b̄ngä ngue xcá thocä b̄ guí 'b̄hmb̄, gan nu ah̄ ts'ü nu'b̄ má mbagä b̄ ja ra häi Macedonia, n̄ dím b̄ngä ga thop̄ mah̄on'a 'b̄ dá p̄ngä ua ja ra häi Macedonia. N̄ nu'b̄ dá mba b̄, dím b̄ngä ngue guí fäxcä b̄ ja ra 'yu Judea. ¹⁷ P̄ hingui yoho man 'yomf̄enigä, tengu guí ɛ̄nj̄ dí ɔt'ä 'b̄ him má thocä b̄. Hin dí ɔt'ä tengu ɔt'i 'da ɛ̄ ȳan 'yoh̄ ngue yoho im b̄ni. ¹⁸ N̄ majūani dá b̄ngä xcá mba b̄ 'b̄ má xi ah̄. N̄ i p̄ Oj̄ majūani dí xi ah̄. ¹⁹ Nugä n̄ ra Timoteo n̄ ra Silvano ya dá xi ahe nangue ra Cristo Jesús, rá Ts'unt'ü Oj̄. N̄ nu'a ra Cristo hin di pä a im b̄ni, p̄ h̄ont'a majūani im man a. ²⁰ N̄ gue'a ra Cristo ní ja'ts'i 'be'a gätho i sän Oj̄ da 'ȳot'e, n̄ nangue bi hogah̄ ra Cristo dí p̄hmb̄ di 'daj̄ rá mate Oj̄ 'b̄ dí äf̄, n̄ gue'a ná ɛ̄spah̄ Oj̄ a. ²¹ Guet'a Oj̄ bi 'daj̄ ra ts'edi ngue thocua thoho ga tenhd̄ ra Cristo, n̄ n'da ngu n'daj̄ bi 'daj̄ ra 'b̄fi. ²² N̄ guet'a Oj̄ bi 'ȳot'e yá mb̄eti gah̄ a, n̄ bi 'daj̄ rá Hogand̄hi mbo ma mb̄ih̄, guerp̄ na f̄adi majūani di 'daj̄ 'be'a gätho man'da. ²³ Majūani

a dí xi ah̄ ngue hanja hin dá thocä b̄ guí 'b̄hmb̄. Nu'b̄ xcá s̄ngä b̄ a ra pa dá xi ah̄, xcá d̄mhyä ah̄ ts'ü 'b̄, nguetho hinga nadí hoj̄ 'be'a guí ɔth̄. N̄ ndetho ɛ̄mm̄ xcá ɛ̄n'na ni mb̄ih̄ 'be'a xcá xi ah̄. N̄ dí p̄adi majūani a dí xi ah̄ ya, n̄ dí xi Oj̄ di 'dac ran ɛ̄nbi 'b̄ him majūani a dím ma. ²⁴ P̄ dín nde ah̄ da hyu ni mb̄ih̄, n̄ hin da du ni mb̄ih̄ 'be'a ga xi ah̄. N̄ gue'a dín nde ga ɔt'ah̄ 'b̄ dá mbagä b̄. P̄ hin'ȳ man'da sä ga xi ah̄ guí 'ȳɛ'ȳeih̄, nguetho i jua'a guí ɛ̄'ȳeih̄ ngue guí p̄hmb̄ majūani ra Cristo.

2

¹ Janangue'a dá ɛ̄nsegä, nu'b̄ dá mba b̄ mah̄on'a, hin ga 'da ah̄ ra dumb̄i mah̄on'a. ² Nguetho nu'b̄ guím b̄ndumb̄ih̄, hingui sä guí 'daj̄ ran johya 'b̄. N̄ h̄onse ah̄ sä guí 'daj̄ ran johya, p̄ hingui sä 'b̄ i tu ni mb̄ih̄. ³ Janangue'a dá ot'ah̄ ra s̄cuä nguetho dín nde ngue gan 'yomf̄enih̄ ts'ü, n̄ sä guí hoj̄ 'be'a gnám 'b̄hmb̄. N̄ nu'b̄ dá mbagä b̄, ya xquí hoj̄ a 'be'a man'da gnám 'b̄hmb̄, n̄ sä guí 'daj̄ ran johya b̄ya n̄ hin dín ja'ah̄ ra dumb̄i. Nguetho dí ɛ̄nsegä ngue n'dat'a dím b̄mh̄b̄, nu'b̄ dín johyagä n̄ ah̄ ja nin johyah̄. ⁴ N̄ ɛ̄mm̄ mi tu ma mb̄i nu'b̄ má ot'ah̄ ra s̄cuä, n̄ ɛ̄mm̄ dán zoni, nguetho hin dín nde guí ɛ̄t' ni mb̄ih̄ nangue 'be'a dá

ot'ah_u, pε dín nde gui pãhmb_u
ngue εmmε dadí huεc ah_u.

*Da mba ma punbi to'o bi
'yõt' ran ts'o*

⁵ Hinga hõnsεgä pε gätho
ah_u i ja ah_u ra dumb_u
nangue 'be'a bi 'yõt' ran 'yoh_u
ngue bi zin rá hõmbe. ⁶ Pε
dí εna xõt'a ya ran unbi gá
unhd_u a ran 'yoh_u. ⁷ Nε
nuya nde'b_u gui punbah_u
rá ts'oqui, nε gui hyurpah_u
rá mb_u. Nguetho nu'b_u
hin gui hyurpah_u rá mb_u,
man'da din ja ra dumb_u
ngue njãmb_u sä din hogui.
⁸ Nuya dí ä ah_u ra mate
ngue gui 'yuth_u x_un ho nin
huεcateh_u a ran 'yoh_u. ⁹ Nugä
dá ot'ah_u nguetho dín nde ga
pã 'b_u guí øth_u tengu dí xi
ah_u, uague hin'na. ¹⁰ Nu'b_u
guí punbah_u n'da ni mijã'ih_u,
nεcã ga punba a. Nε nu'b_u guí
punbah_u 'be'a bi 'yõt'a n'da,
nε dí punbã a nangue rán t'εdi
ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín
ndegä da daj_u ra zĩthu nangue
'be'a dí øth_u. Dí pãhmb_u 'be'a
nde da 'yõt'a ra zĩthu nguetho
in nde da hyãj_u.

*Him bin säya a ní bεm bu
Corinto ra Pablo*

¹² Nu'b_u má sõngä b_u ja ra
hnini Troas, Ojã ya xí xocua
yú mb_u y_u ja'i b_u. Nε hin-
gui hεi dá mangä b_u rán ho
ma'da'yo ra Cristo nguetho y_u
ja'i min nde da 'yøde. ¹³ Pε
hin dán johyagä, nguetho hin
dá tĩngä b_u ma cuh_u ra Tito.
Ngue xtã xiqui 'be'a guí øth_u
b_u. Jananjab_u dá socã y_u ja'i
b_u Troas nε dá mbagã b_u ja ra

häi Macedonia, ja dá tĩngä b_u
a ra Tito.

*Nangue ra Cristo sä ga tafu
ra zĩthu*

¹⁴ Pε jamadi Ojã, nangue
dín 'yoh_u ra Cristo di jaj_u
ga taf_u ra zĩthu be'a gätho dí
øth_u. Nε hõnb_u go hap_u dím
mam'be ran ho ma'da'yo, Ojã
di japi da tho a, tengu tho
'b_u n'da ra 'yεthi i tux ran
dãhi i y_umanho. ¹⁵ Nε nangue
dín 'yoh_u ra Cristo, Ojã in
numanhoj_u, tengu ra 'yεthi
i y_umanho b_u nam bεn Ojã.
Nugã'be dím mam'be ra Cristo
Jesús b_u 'b_ui gätho y_u ja'i,
gue'u i ja yú temazã, nε u di
'beh ra temazã. ¹⁶ Nu a ram
hma dím mam'be, da zãnba
ran unbi a 'b_u hingui nde da
hyãn a n'da, pε nu u to'o i εc'yei
'be'a dím mam'be, di un ra
te a. Pε to'o maha da hyät'i
da'yõt' na. ¹⁷ Hõnt'u tengu
gã'be ngue n'dat'a Ojã dím
bεmhbe, nε dy_um 'behnigã'be
Ojã, nε dyú 'yεhe gã'be ra
Cristo, nε nu a Ojã in nuc'be.
Nε nugã'be hin dí øt'be tengu
øt'u 'da x_un ngu ngue in nde
da dãse nangue rá 'befi Ojã i
øt'e.

3

Rãn hoqui Ojã ma'da'yo

¹ Ha guí εmh_u dí ozεhe ma
certificado'be 'b_u dí xi ah_u
'be'a dí øt'be. Ha jatho din ja
ma certificado'be ngue da xi
ah_u x_un ho dí øt'be tengu i cã
y_u hyäte xãnbate guí 'bahmb_u
b_u. O ha guí εmh_u jatho
gui 'yørca'be n'da tengu guí
ørpa u 'da. ² Pε go guesε ah_u

ma certificado ah_u nguetho nu'b_u 'bo'o ngue bi ba'a gním 'b_uhmb_u, da bađi 'be'a ma hoga'befi dá øt'ä b_u 'b_u má_m 'b_uhmb_u b_u. ³ Ne nu u y_u ja'i ngue hingui øc'y_ei da nu ah_u, tengu 'b_u bi nu n'da ra søcu_u nangue rá_m hman Oja. Pe hinga gue ra søcu_u nt'o't'i ra tinta o gue nt'o't'i b_u ja ra do ngue da nu u, pe gue'a bi 'yo't'a ra Cristo b_u ni mbuih_u nangue rá Hogand_uhi Oja 'b_u má xän'nah_u. ⁴ Da zä ngub_u ga xi ah_u ngue x_un ho ra 'befi dí øt'a'be, nguetho i fäxca'be Oja nangue dín 'yoh_u ra Cristo. ⁵ Ne hin nangue man hose'be da zä ga øt'be ran ho, pe hønse Oja di 'dac'be ra ts'edi ga øt'be 'be'a dí øt'be. ⁶ Nu Oja bi 'dac'be 'be'a ga hom'be ngue i juadi x_un ho, ngue da zä ga xi'be y_u ja'i rán hoqui Oja ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi y_un t'edi nt'o't'i maya'b_u. Nguetho nu'a ran ho ma'da'yo i xij_u di 'daj_u ra temaz_ui a rá Hogand_uhi Oja. Pe nu y_un t'edi i xij_u tengu 'b_u ma y_upateh_u, ngue'a hin dí hä't'i ga øzeh_u a ran ho im mam b_u. ⁷ Pe nu'b_u rá mbadi bin t'un y_un t'edi, pe min 'youi a rá nuixte Oja, nguetho ømme madi yoxni rá hmi ra Moisés 'b_u madín t'un y_u do nt'o't'i y_un t'edi, janangue'a hingui sä u y_u ja'i da hy_epa rá hmi. M'bejua b_uya bim 'be a rá nuixte mi ja b_u rá hmi. Pe madague'a in 'youi ra nuixte u y_un t'edi 'b_u ja min t'uni, pe din y_upate ne ran anb_i. ⁸ Nu y_un t'edi

min 'youi rá nuixte Oja ne bi man a ran da_e. Pe ømme x_un ngu man'da rá nuixte Oja in 'youi rá 'befi rá Hogand_uhi Oja. ⁹ N'youi rá nuixte Oja y_un t'edi ngue din y_upate, pe ømme man'da x_un ngu rá nuixte Oja din 'youi ran ho ma'da'yo ngue im man Oja di hogah_u. ¹⁰ Nuya bim 'be_h rá ts'edi u y_un t'edi, nguetho ømme man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹ Nu y_un t'edi min 'youi ra nuixte, pe nts'änni'da y_u patho da hyät'i, ne bi thogui. Pe nuya ømme x_un ngu ra nuixte in 'youi a ran ho ma'da'yo, ne njam'b_u da guadi. ¹² Dí pa_hmb_u ngue njam'b_u dim 'be_h rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yøt' Oja. Janangue'a sä ga huth_u nzamb_ui gam mamhb_u ran ho ma'da'yo. ¹³ Ne nu'b_u dí_m mamhb_u ran ho ma'da'yo, hin dí øth_u tengu mi øt' ra Moisés maya'b_u, ngue bi gop rá hmi ra 'bø't'e, ndepe hin da nu y_u ja'i israel gue'b_u xtím 'be a rá nuixte. ¹⁴ Pe nu y_u ja'i him mi pa u ngue dim 'be u y_u nuixte y_un t'edi ne guexta'a y_u pa ya, nu'b_u in nu ra søcu_u guep_u nt'o't'i y_un t'edi rán hoqui Oja maya'b_u, hingui sä da bađi. Nguetho tengu 'b_u i ja n'da ra 'bø't'e b_u ja rá hmi da gop rá dä. Ne hønt'a ra Cristo sä di 'uecpa a. ¹⁵ Guexta'a y_u mbui u 'da i 'b_uhya, nu'b_u in nde da den y_un t'edi ra Moisés ne nu'b_u im ma, hingui sä da bađi 'be'a nam bøn u, nguetho njot'i tho y_u mbui. ¹⁶ Pe nu'b_u di pä_h rán 'yomf_eni n'da

nangue a ra Cristo ne di dáp rá mbúi a, din ja ran nequi rá mbúi 'bú. ¹⁷ Nu'a ra Cristo, 'da anguui rá Hogandáhi. Ne nu'bú i 'búpú mbo ma mbúihú, ne gue'a í thógahú bú ja ra 'bexui ne ran únbi. ¹⁸ Ne hingan jo'mi ma mbúihú tengu 'bú dí hanthú xún ho a rá nuixte ra Cristo. Ne tengu n'da ra hyédá di nequi bú to'o da hyandi, ne ngutho gahú man'da man'da di nequi gahú rá nuixte ra Cristo dí hanthú, ne gue'a ní 'yørcahú a ngue ga cohmbú tengu a.

4

¹ Nu rá mate zehé Ojá ngue bi 'dac'be ra 'befi, janangue'a hingui cuent ma mbúi'be nangue ra 'befi dí øt'be. ² Zai hin di thoc man 'yomfēnise'be nangue rá 'befi Ojá, ne hin dí häte'be 'bú dí m mam'be rá m hman Ojá tengu i øt'ú 'da. Pe dí m mam'be ngue majuañi a rá m hman Ojá, ne gátho yú ja'i sä da badi ngue dí 'yo'be xún ho bú ja rá hmi Ojá. ³ Hønt'ú ngue ní mba bú ja ran únbi hingui paði 'be'a nam bøn a dí m mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴ Nguetho nu ra zithu t'ēmbi oja ua ja ra ximhäi i ja ya di xädäba yú mbúi ú i tēnni, hin di japi ngue da nu nuixte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xtí yorpú 'búi. Pe nu'a ra Cristo gue'a ní fa Ojá a, ne 'da anguui rá ts'edi. ⁵ Pe nugä'be hin dí m mam'be a dí hnumanhoc'be, pe dí m mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Ne dí øt'be ni 'yēhe ga'be, nguetho

εμμε dín numanho'be ra Jesús. ⁶ Nu Ojá rá mbúdi bi manda din ja ran nequi bú mi ja ra 'bexui, guet'a Ojá bi yorbú ja ma mbúihú. Ne nangue ran nequi i jajú bú ma mbúihú, sä ga pāhmbú rá nuixte Ojá. Nguetho ra Jesucristo bi jajú dá pāhmbú rá nuixte Ojá.

Nám 'búhmbú a ngue dí pāhmbú a majuañi

⁷ Ojá bi 'dajú rá ts'edi mbo ma mbúihú, tengu n'da ra jähäi bi järpú a xún ngu di muui. Tengu 'bú dyú ts'øehú din xén'a n'dihi. Pe guerpú na faði him ma ts'edi zehéú a ná ørpahú rá 'befi Ojá, pe guesé rá ts'edi a bi 'dajú. ⁸ Nguetho thocua thoho dín nu'be yún únbi, pe hingui tu ma mbúi'be nangue rá ts'edi Ojá dín 'yohe. Ne ja'bú hin dí pa'be 'be'a dán go a dí øt'be, pe hin dí m mam'be ngue ga hēh ma 'befi'be. ⁹ I 'búh man sai'be pe hin di 'yosé'be nguetho 'búh mam fäts'ihe ra Cristo, ja'bú in nu ran ú ma ja'i'be, pe hin dí tu'be. ¹⁰ Hønbú go hapú ga mbé'be, dín nu'be ran únbi, ne sä xcá tu'be nangue rá 'befi ra Jesús dí øt'be, tengu tho 'bú mi du ra Jesús. Pe nangue dí hät'be yún únbi di nequi dí 'búhmbé ra Jesús, ne di jamansuc'be. ¹¹ Ne thocua thoho éna da thog'be nangue dí øt'be rá 'befi ra Jesús, pe gue'a ní nequi rá ts'edi ra Jesús dín 'yo'be a, ngue i fäxca'be, ne hin'yú ma ts'edi zehé'be. ¹² Janangue'a thocua thoho i thusca man dātehú, pe

gue'a man'da gním 'bähmbu Oja xän ho a. ¹³ Nu'a n'da ran 'yohu bi ma maya'bu bu ja rá t'ohni Oja: "Nugä dí εc'yεigä, janangue'a dí m mangä na," bi 'yεna. Ngutho dí øt'ä'be ya, dí εc'yεi'be, janangue'a dí mam'be a dí εc'yεi'be. ¹⁴ Ne hin dí su'be, nguetho dí pã'be madá thog'be, pε guet'a Oja ngue bi xox'a ma Hmuhu ra Jesús 'bu mi du, da xoxcä'be tengu bu í xox'a ra Jesús. Ne ahü dan 'yohu 'bu dá sømhbu bu 'bu a Oja. ¹⁵ Pε nu'u 'be'a gätho dín nu'be nangue ahü, n'damhma man'da xtán ngu ahü guin nuhu rá mate Oja, ne man'da xtán ngu ahü gui 'yεmfu Oja, jamadi ni mate. Ne gue'a man'da dí t'εspa Oja a buya. ¹⁶ Janangue'a hingui cuent ma mbüi'be nangue a ma 'bεfi'be, madague'bu man'da man'da in theh rá ts'edi ma jä'i'be. Pε Oja di un ra ts'edi ma mbüi'be gätho yu pa. ¹⁷ Nu'u yän ünbi dín nuhu ua ja ra häi hingan ya'a u, pε gue'a man'da dá tımhbü ran ho bu mahεts'i. εmme man'da xän ngu ra nuıxte gan nuhu bu, xinda gue ran ünbi dá nuhu ua ja ra häi. ¹⁸ Hin dím bεmhbu gätho yän ünbi dín nuhu ua ja ra ximhäi, nguetho da tho u. Pε man'da dím bεmhbu 'be'a gätho hin dín nuhu ya, nguetho nu'a din jagähü bu mahεts'i hin da tho a.

5

¹ Ne dí pãhmbu ngue ma jä'ihu tengu n'da ra ngu ua ja ra ximhäi, hinga ya'a da

hyät'i. Ne nu'bu da yøt' ma ngu ua din ja bu a man'da ma ngumhbu bu mahεts'i ngue bi hyø Oja. Ne njäm'bu da gua a, nguetho him bi hyøh yu jä'i. ² Ne nuju dadín xømbüihu nangue ma ngøc'yεihu i jaju ya, ne dín dømdahü di pãrca ma jä'ihu, da gohi ma'da'yo, ngue rán säui bu mahεts'i a. ³ Nu Oja di japi ngue din ja ma ngøc'yεihu bu. ⁴ Pε nuya ngue dí 'bähmbu ua, ne in nu ran ünbi ma ngøc'yεihu ne dín xømbüihu. Pε hin nangue a dín nde ga tuhu n'dihi, pε man'da dín ndehu a ma jä'ihu ma'da'yo, ngue dím pãrcahu ma ngøc'yεihu i ja ya. ⁵ Nu Oja bi zänni ngue di pãrca ma jä'ihu, ne bi 'daju rá Hogandahi ngue ra hmεpya majuani din ja. ⁶ Ne dín dø'mate thohü yu pa dí 'bähmbu ua. Nguetho dí pãhmbu nu yu pa dí 'bähmbu ma jä'ihu i jaju ya, hin dí 'bähmbu ma Hmuhu ra Jesús bu ja rá ngu bu mahεts'i. ⁷ Dí pãhmbu majuani din ja ma ngumhbu bu, nguetho dí εc'yεigähü Oja, madague'bu hin dín nuhu. ⁸ Ne dín dø'mate thohü ua, pε dí εmhbu ngue man'da xän ho ga sohmbu ua ma ngøc'yεihu, ne ga mbähä bu bí 'bu a ma Hmuhu mahεts'i. ⁹ Pε man'da hnehi thoho dín nde ga øthu 'be'a in nde ma Hmuhu, madague'a dí 'bähmbu ua ja ra häi, uague dí 'bähmbu bu gueru bí 'büi. ¹⁰ Nguetho da zøn ra pa ngue gätho dyu 'yεc'yεihu jatho dam 'bähmbu bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'daju.

'Dahmi 'datho ga hãmhbu
'be'a yãn thehu dá othu ua ja
ra häi. Ga tãhmbu 'bu xãn ho,
ga 'behmbu 'bu hin ε ho.

*Bi hogahu 'be'a nãn sãhmbu
Ojã 'bu mí du ra Cristo*

11 Nε dí su ga øt'ã a hin da
numanho Ojã, janangue'a dí
humbi dí xifi 'be'a dí 'yεc'yεi
Ojã u yã jã'i. Nugã'be Ojã i
pãc'be xãn ho 'be'a majuãni
dí øt'be, nε nu ahã dín nde
ngue gui pãc'be xãn ho. 12 Hin
dín nde a'be guim bẽmhbu
ngue dí m ma nangue man
hosε'be. Pε dín nde ngue
guin numanhoc'be, guerpã
da zã gui hεcuahã yã jã'i
ngue i tãn'ndã yãn 'yohã dín
'yεzεhε, pε nu'ã yú mbui u
him majuãni u. 13 Pε dí øt'be
'be'a gãtho da numanho Ojã,
nguetho dín numanho'be
Ojã, madague'a im man yã
jã'i dí tontogã'be. Pε nu'a
'be'a dí øt'ã'be da bõmanho
nangue ahã. 14 Nangue rán
huεcate ra Cristo ná øt'be
'be'a gãtho dí øt'be, nguetho
dí pãhmbu ngue bi du bi nu
ran unbi nangue gãtho yã jã'i.
Nε gue'a ní zã dim pomhbu
ran unbi u, tengu 'bu xtãn
duse ngue xtãn guzehe yú
ts'oqui. 15 Nε bi du nε bi
ndants' mahøn'a ngue nde di
un ra 'da'yote u gãtho yã jã'i.
Janangue'a da 'yε'ts'a ní 'yøt'
yú pãhä zεhe u to da hyãn ra
'da'yote, nε da 'yøt'e 'be'a in
numanho a. 16 Janangue'a
nuya dá pãh man 'yomfɛnihã,
nε nuya hin ná numanhohã
ma mijã'ihã 'be'a di ja, tengu
mi øthu nu'bu him mí εc'yεihã.

Pε gam bẽmhbu tengu bu
nam bẽn Ojã u. Nε nu'bu
him mí εc'yεigã, dí m bẽn
ngue nu ra Cristo n'da ran
'yohã thoho tengugã, pε nuya
hinguin ja bu dí m bẽnã ya.
17 Nguetho gãtho to'o in 'yohã
ra Cristo tengu 'bu ma'da'yo
u, nu yãn yon 'yomfɛni zεhe
bi 'be'u, pε nuya gãtho bi
gohi ma'da'yo. 18 Pε gãtho
bi 'yøzεhe Ojã dãm 'bãhmbu
ma'da'yo. Nguetho bi hogahu
'be'a madín sãhmbu Ojã 'bu
mí du ra Cristo. Nε nuya bi
'dajã ra 'bεfi ngue ga xihmbu
yã jã'i 'be'a dí zin a Ojã u, nε
da mba ma punbi yú ts'oqui
u gãtho i εc'yεi. 19 Nguetho
nu'a Ojã min 'youi ra Cristo
nu'bu mí 'yøt'e 'be'a dí hocpa
yú mbui yã jã'i ja ra ximhäi.
Nuya hin da gũcpa a rá muui
u yú ts'oqui gãtho to'o da
'yεc'yεi a. Nε bi 'dajã ra 'bεfi
ngue ga xihmbu yã jã'i 'bεpã
dín yãmanhohã Ojã u. 20 Nuju
ma 'bãigãhã ra Cristo, εmme
dí hãh ma mbui dí xihmbu
yã jã'i tengu tho 'bu xtã xise
Ojã u, ngue da 'yãpi di hocpa
yú mbui, nε dín 'yohã xãn
ho Ojã. 21 Nu'a ra Cristo
hin'yã rá ts'oqui, pε bi nu ran
unbi nangue ma ts'oquihã
tengu 'bu yú ts'oqui zεhe.
Janangue'a da 'yεmbi rán ho
a rán hosε ra Cristo to'o gãtho
da 'yεc'yεi 'be'a í du a.

6

1 Nεεε a Ojã dí comhbe
rá 'bεfi, nε janangue'a gãtho
ma mbui'be dí xi ahã ngue
gui jamansuhã rá mate Ojã.

2 Nguetho Ojã bi mam bu ja rá t'ohni: "Dá øcã ni ndehu a ra pa gá zoju, ne dá øt'ahu ra mate. Ne dá ze ahã ra pa dá yãh ahã," en'a Ojã. Nuya yu pa ja buya Ojã sä da 'yøt'ahu ran ho, nuya nám pa ya Ojã i sä di pø'ahu. 3 Ne dí honi xun ho 'be'a gãtho ga øt'be, ngue hin di 't' yú mbui 'da 'be'a dí øt'be, n'damhma njon di c'aman'u rá 'befi Ojã dí øt'be. 4 Ne nangue 'be'a dí øt'be dín nde ga ut yu ja'i ngue majuani yúm 'behniga'be ra Cristo ua ja ra häi. Ne gãtho dí øt'be xun ho ne hin dín xømbui'be, madague'bu xun ngu ran unbi dín nu'be. Ne xun he'i 'be'a nám 'bu'be, ne ja'bu hin dí pa'be 'be'a ga øt'be. 5 Ne xun ngu yu nidi i 'benzaga'be, ne dí ofãdi'be, ne dín nu'be 'da yun 'yo'ts'i 'bu in cue yu ja'i. Ne 'da yu pa emme dí yã'be nangue ra 'befi xun he'i dí øt'be. Ne dí äthã'be 'da u yu xui, hin dí a'be, pe dí tømda'be 'be'a din ja. Ne 'da yu pa hin'yu ga si'be. 6 Pe n'datho ma mbui'be tengu rán säui a majuani, ne dá øt'be ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogandahi Ojã. Ne hin dadí xømbui'be nangue ma 'befi'be, pe dí utã'be yu ja'i ma yembui'be ne man huçcate'be. 7 Ne dím mam'be a ram hma majuani, nguetho di zec'be Ojã ga øt'be rá 'befi. Ne nangue ma hocja'i dí øt'ã'be, hingui sä di yãcpa'be yu ja'i. 8 Ja'bu i hnumansuc'be, ja'bu hin'na, nu'u 'da di c'aman'uc'be, nu'u mi'da im ma xun ho dí øt'be,

nu'u 'da im ma dí fehnigã'be. Pe madague'a xun ngu 'be'a man u yu ja'i, dím mam'be 'be'a ngue majuani. 9 'Bu i 'da ngue im ma ngue hingui paði 'be'a dí øt'be, pe 'bu i 'da i paç'be xun ho. Ne n'dapa ngu n'dapa i husca man dãte'be, pe guexta'a dí 'bu'be. Ne xun ngu yun unbi dín nu'be, pe hin dí tu'be. 10 Ne nu'bu dín nu'be ra dumbui, 'bex di 'dac'be ran johya ra Hmu mahçts'i. Nugã'be dí hyoya'be, pe xun ngu u dí jap'be da dín a ran ho, nguetho dí xicã'be 'be'a di un'na Ojã. Ne hin'yu 'be'a da zã gam mam'be ngue ma mbeti zeh'e'be, pe hin'yu 'be'a dadí 'be'be, nguetho Ojã di 'dac'be gãtho dí hom'be. 11 Nu ahã ma amigo ahã guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corinto, ya dá xi ahã gãtho 'be'a dím be'ni, nguetho dadí huçc'ahu ngue gãtho ma mbui. 12 Nugã'be majuani dadí huçc ahã, pe nu ahã hin e ja nin huçcate nanguecã'be. 13 Pe dí xi ahã tengu tho 'bu ma t'uhni ahã, dami xoc ni mbuihu ne din ja ahã ran huçcate nanguecã'be, tengu tho dí øt'be nangue ahã.

Ojã i 'bupã mbo ma mbuihu

14 O guín 'yohu u 'da ngue hingui çc'yei Ojã, nguetho nte yún jahu n'da u øt' ran ts'o 'bu øt' ran ho n'da. Ne nte rán jai ra 'bexui a ran nequi. 15 Ne hin te rán jai ra Cristo a ra Satanás ngue ra zĩthu, ne hinga 'dat'a im be'mmi n'da ra 'yçc'yei a hingui çc'yei. 16 Ne hin te rán jai rá ngu Ojã u

yü hmithe, nguetho ni mbüihü rá ngu Ojä ngue i 'büi mazäi. Ne gue'a bi man Ojä maya'bü: "Nugä dam 'büpü mbo yü mbüi, ne dan 'yohü, ne nugä ga øt'e yü Ojägä ü, ne nu'ü ga øt'e ngue ma t'ühnigä ü," bi 'yæn Ojä. ¹⁷ Janangue'a bi 'yæn Ojä: "Damí 'uehmbü bü, o guí ténhdü ngue'ü hingui øc'yüei, ne 'yo guí sähü 'be'a xün ts'o. Ne ga øt'e ngue ni Ojäjü, ne ga sin ahü büya. ¹⁸ Ne ga øt'e ni Tajü ne nu ahü ga øt'e ma ts'ant'ü ahü ne ma t'ixu ahü." Gue'a bi man Ojä ngue nüjxte rá ts'edi.

7

Bim päh yü mbüi yü 'yøc'yüei

¹ Ma amigo ahü dadí huøc ahü, ya xün ngu yün ho bi man Ojä da 'yørcahü, pø jatho ga 'uehmbü bü i ja 'be'a gätho xün ts'o. Ne ga 'uehmbü 'be'a in nde di ts'on ma jä'ihü, ne ma mbüihü. Jatho ga homhbü man'da man'da 'be'a dí gua'a dán hojü, ngue gan numansuhü Ojä. ² Ne nu ahü guí 'bühmbü bü ja ra hnini Corinto, dami bænc'be nanguecä'be, nguetho xinga n'da ahü bi nu ran ünbi 'be'a dá øt'ahü, ne hin te dá øt'ä'be ngue di ts'on'na ni mbüihü, ne xinga n'da ahü dá hä ahü ngue m'bejua ga øn'ahü guí jurcahü. ³ Nuya hin dín nde ngue ga dämhyä ahü, nguetho ya dí xi ahü ngue ømmø dadí huøc ahü, ne thocua thoho dím bæñ ahü, asta gue'bü ga tugä. ⁴ Nugä dí øc'yüei ngue guí øthü ran ho, ne gue'a ní hyu ma mbüi a. Ne nu ahü gadí

'dajü ran johya, madague xün ngu yün ünbi dín nugä'be, pø ømmø hu ma mbüi ran johya. ⁵ Nu'bü má søngä'be bü ja ra häi Macedonia, ømmø xün høi 'be'a dá øt'be, nguetho hønübü go hapü dá tho'be bi züc'be yü jä'i, ne xün høi 'be'a nám 'bü'be ne mi ja ra mbidi ma mbüi'be. ⁶ Pø nu Ojä nzäi i hurpa yü mbüi ü to'o i tu yü mbüi, ne bi hyurca ma mbüi'be 'bü mi zøm bü ra Tito. ⁷ Bi hyurca ma mbüi'be nangue gä hyurpa rá mbüi ra Tito 'bü gmí 'bühmbü bü. Nu ra Tito bi xicä'be ngue ømmø bi du ni mbüihü nangue 'be'a gä 'yøthü ngue hingui ho. Ne bi xicä'be ømmø gmín ndehü guin nüjü. Ne nu'bü mi c'aman'ügä 'da, nu ahü bü gä yänjü. Ne nangue guím bæñjü, man'da i hu ma mbüi. ⁸ Bi du ma mbüigä 'da yü pa nangue rá mbüdi søcuä dá pæn'nahü bü, pø hin'na ya. Bi du ma mbüi nangue ra dumbüi dá 'da ahü. ⁹ Nuya dadí johyagä, hin nangue bi du ni mbüihü, pø nangue gä päñ nin 'yomfëñihü 'bü mi du ni mbüihü. Ne nu Ojä bi japi ngue bi bømånho 'be'a dá xi ahü. Ne nte man ünbi bi gohi 'be'a dá øt'a'be. ¹⁰ Nguetho nu'ü i hon Ojä 'bü i tu yü mbüi, di japi di päñ yü mbüi nangue yü ts'oqui, ngue da yäñi, ne da 'ue'a ra dumbüi büya. Pø nu'bü i tu yü mbüi ngue hingui pädi 'be'a da 'yøt'e ne im bæñ ra ximhäi, hin di päñ rá mbüi 'bü, pø man'da di un ran däte büya. ¹¹ Nu ni dumbüihü bi 'da ahü ran 'yomfëñi xün

ho nangué gá hyomhba Oja, ne emme gá hyumbi gá hojba 'be'a bin ja. Ne emme gá numan'ahba a ngue bi 'yot' ra ts'oqui, ne emme gá suhba 'be'a bin ja. Ne gá un ran unbi to'o bi 'yot' ran ts'o, ne emme gán xhyahba gui 'yothba ran ho. Emme gmin ndehba xcá mbagä ba xcá ze ahba. Ne ya gá 'yuhmba bin ho a ra ts'oqui gmin 'yohba. ¹² Jananjabba gue'a dá ot'ahba ra sœcuä a, ngue hinga hont'a ngue di hoc rá mbai a ran 'yohba ngue bi 'yot' ran ts'o, xinga gue'a bi t'örpa ran ts'o, pe nangué ma sœcuä dá ot'ahba, Oja bi zä bi 'yut'ahba ngue majuani gui tengahba. ¹³ Janangué'a emme hu ma mbai'be. Ne man'da dadí johya'be nu'ba mi xic'be ra Tito ngue gá hyurpa rá mbai a nangué 'be'a gá 'yothba. ¹⁴ Ne dá xih ra Tito, gue da t'ömanho a rá m hma ba gui 'bahmbba. Ne gue'a gá 'yörpahba, gá 'yömanho a ram hma bi xi ahba. Janangué'a hin dí pe'ts' ma sägä nangué 'be'a dá xifi, pe emme i hu ma mbai. ¹⁵ Nguetho nu'ba mí mba ba ra Tito, emme gá numansuhba, ne emme gán xhyahba gá 'yothba 'be'a gátho bi xi ahba. Janangué'a man'da bin ja rán huçcate ra Tito nangué ahba ba. ¹⁶ Ne emme hu ma mbai nguetho sä ga çc'yeyi ngue majuani gui othba ran ho.

8

Yän t'unni yu 'yçc'yeyi

¹ Ma za cu'ahba, dín nde ahba gui pahmba 'be'a gátho bi 'yot'

rá mate Oja ba mbo yá mbai yu 'yçc'yeyi dim peti ba ja ra häi Macedonia. ² Nu yu 'yçc'yeyi ba bi nu ran unbi nguetho yu hyoya thoho ba. Pe guemhma emme i ja ran johya yá mbai, ne man'da man'da di unda yän t'unni yá mi'yçc'yeyihba. ³ Nugä dí haçxanjuani ngue bi unni xän ngu, madague'a hin'yu 'be'a da gopba ja rá nguse, ne rá pähäzehe bi uni. ⁴ Ne bi 'yác ra mate ngue ne'ba da gom'ma ram fäts'i din t'un'ndu yu hyoya 'yçc'yeyi ba ja ra häi Judea. ⁵ Ne man'da xän ho bi 'yot'e xinda gue'a dá bängä, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá pähä Oja ngue di bänbi 'be'a da 'yot'e, ne nubaya bi xiqui ngue da mbäxqui ga fäx ba yu cu. ⁶ Nu ra Tito rá mbadi bi xi ahba nangué yän t'unni gui umhba. Ne dá xi'be ra Tito di jua'a di peti gátho nin t'unnihba gá mamhba gui umhba, nangué nin huçcatehba, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ahba emme xän ngu yän ho gui othba, ne i ja ni t'çc'yeyihba xän ho, ne sä guím mamfba rá m hman Oja xän ho, ne emme gui pahmba xän ho, ne emme gui çhya gui 'yothba rá 'befi Oja, ne ja ahba nin huçcatehba nanguecä'be. Pe nuya xän ho 'ba gui umhba xän ho nin t'unnihba, n'damhba hin te gui 'behmba nangué rá 'befi Oja gui othba. ⁸ Nugä drá Pablogä hin dín nde ga manda ahba 'be'a gui othba. Nuna 'be'a bi 'yot' yu cu ba ja ra häi Macedonia, n'da

ra hmεpya a. Nu'bu ngubε
gui 'yøthε, da zä ga pçä
ngue majuañi i ja ahε nin
huçcatehε nangue yε 'yεç'yεi.
9 Nguetho guí pçhmbε rá mate
ma Hmuhε ra Jesucristo.
Nu'a tengu 'bε ra mεmbeti
a, pε bin hyoya nanguejε
ngue bi nde din jajε xεn
ngu. 10 Nuya i ja a ga xi
ahε 'bε'a dí m bεngä. Xεn
ho 'bε gui juahmbε 'bε'a gá
dεmhbε má jεya, nguetho
εmme gán εhyahε má jεya
gá un nin t'unnihε. 11 Nuya
dami pεthε nin t'unnihε, nε
daman εhyahε ya, tengu 'bε
rá mbεdí gá bεmhε, nε gui
umhbε 'bε'a gätho sä gui
umhbε. 12 Nu'bu ja a nde di
un a n'da, Ojå da numanho,
'bε gue'a rán thεui 'bε'a pε'ts'a
n'da a di uni. 13 Pε hin dí εna
go din dånhyεi ε 'da o dí m
mεmbeti ε 'da nangue a gá
unhdε, nε nu ahε buya hin'yε
'bε'a gui hyomhbε. 14 Pε nu'a
dí xi ahε, pε nuya xεn ngu i
ja ahε, xεn ho 'bε gui unhdε
ts'ε ε 'da hin'yε 'bε'a da hyoni.
Nε nu'bu da zøn ra pa ngue
hin'yε 'bε'a gui hyomhbε,
nu'ε di zε ahε ε. Janangue'a
gätho thocua thoho din ja
'bε'a da hyoni. 15 Nε gue'a
mán t'ø't'i bε ja rá m hman Ojå:
"To'o di peti xεn ngu, pε hin
da bong thoho a da hyonse,
pε nε'ε di peti zε ts'εtho, hin
te di 'bεdi."

Ra Tito nε'ε in 'yohε

16 Dí εmfe jamadi Ojå ngue
bi 'dac mam fäts'i'be ra Tito,
ngue nε'a εmme im bεn ahε
nε εmme εhya nangue ahε.

17 Ngue nu ra Tito min nde
da 'yøt'e 'bε'a dá xifi, nε'a
mi ja rá pähä zεhε da mba
bε. 18 Nε da mbε ra Tito na
man'da ra cu ngue dí pεnhdä
bε, nu'a im man rá m hman
Ojå xεn ho, nε gätho yε 'yεç'yεi
ngubε im ma nangue'a. 19 Ma
mi'yεç'yεihε bi huanhna ran
'yohε na, ngue dan 'yohe
'bε dá haxhe ra mbeti bε
Judea. Nε gue'a ná uh man
huçcatehe ngue dí n de ga
fäx ma cuhε, nε dí nuixte ra
Hmu mahεts'i a. 20 Nugä'be
dadí jamansu 'bε'a dí øt'be
nangue yεn t'unni xεn ngu,
nguetho hin dí n de din ja
'bε'a dí c'aman'εc'be. Nε gue'a
í than'ndε mi'da yε cu ngue
ga mbähmbe 'bε dá haxhe a ra
mbeti. 21 Nguetho dí n de ga
øt'be gätho xεn ho bε na nu
Ojå nεpε na nu ma mijå'i'be.
22 Nε ga pεn'nahε bε man'da
ra cu mahøn'a ngue da mbähä
ra Tito. Nε nuna dí pçhmbε
ngue ra 'yεç'yεi xεn ho na.
Nεhna εmme εhya da 'yøt'e
xεn ho rá 'bεfi Ojå. εmme
nde da mba bε da nu ahε,
nguetho ya dá xihna nangue
ni hogant'øt'ehε. 23 Nε nuna
ra Tito, man 'yo'be nangue
ma 'bεfi dadí zε ahε. Nε
nu'ε mi'da in 'yohε ra Tito,
yám 'bεhni ε yε 'yεç'yεi dí m
peti ua. Nε da mbäx ahε
nangue rá 'bεfi Ojå, gue'a
dí n nεqui xεn ho rá nuixte
ra Cristo bε guí 'bεhmbε.
24 Nuya dami 'yørca'be ra
mate gui simanhohε yεn
'yohε, n'damhma gätho mi'da
yε 'yεç'yεi da badi ngue
majuñi i ja nin huçcatehε,

tengu tho dí m angä ngue nzai i ja ah ran huçcate.

9

Di pet yan t'unni nangué yá mi'yçc'yéih

¹ Nugä hingui jatho ga xi ah nangué gui zehmbu ni mi'yçc'yéih, nangué yan t'unni gui unhd. ² Nguetho dí pađi ngue emme i ja ah ra pähä gui zehmbu. Ne ya dá xih y ja'i ngue i 'bucua ja ra häi Macedonia 'be'a gui othu bu ja ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán çhyahu gá pet nin t'unnih má jeya. Ne y cu ua nde da den'nah 'be'a gui othu. ³ Nuya dí pen'nah ya y cu da mbäx ah gui pethu nin t'unnih jannangué'a di ja bu 'bu dá söngähe bu, ne din nequi ngue guín çhyahu gui fäxhu y hyoya, tengu dá xih y cu ua ngue gui othu. ⁴ Ne nu'bu ga mbähmbe bu u 'da y mengu ua ja ra häi Macedonia, ne hin xquín çhyahu gui pet nin t'unnih, ga pe'ts' ma sähu 'bu. Nguetho emme dí çc'yéi gui othu 'be'a guím mamhu. ⁵ Janangué'a dá xihya y cu dim 'bet'o da mba bu, di ze ah, n'damhma da zä gui pethu gätho nin t'unnih, di jua a gá mamhu. Ne nu'bu dá mbähmbe bu, ya xtí guadi xquí pet'u gätho nin t'unnih. Ne nu man 'yohe da bađi ngue gá umhu nangué ni pähä zehhu, ne hin nangué dá xi ah. ⁶ Dami be'mhu ya, to'o i tu zu yoho y hmudä, zu yoho da xoc'u, pe to'o da duhu xan ngu, da xoqui xan ngu.

Janangué'a mpähä thoho gui unhd y hyoya yan t'unni, ne nu Oja xan ngu ran japi di 'da ah buya. ⁷ N'da ngu n'da di uni tengu im ben rá mbai zeh di uni. O gadi umhu 'bu hin guín ndese ni mbuihu, pe xinga gue'u mi'da da xi ah gui umhu. Nguetho Oja di huçc'u to'o i ja ran johya di uni. ⁸ Nu Oja sä di 'da ah xan ngu, janangué'a dí gua a gui hyonsehu, pe ne'a thocua thoho gui unhd to'o hin'y 'be'a da hyoni. ⁹ Nt'o't'i bu ja rá m hman Oja to'o ngue di unni xan ho u y hyoya, nu'a rá hogant'ot'e da gohi mazai. ¹⁰ Nguetho nu'a Oja ngue nzai di un y hmudä to'o i tupu ja ra huahi, ne di japi din xandi ngue din ja 'be'a da zi, guet'a Oja di 'da'ah ra hmudä dán xand ni hogant'ot'ehu, tengu bu nan xand y hmudä bu ja ra huahi. ¹¹ Nu Oja di 'daju xan ngu, n'damhma da zä xø ga thoju xan ngu buya. Ne nu'bu dá undähe nin t'unnih, ne to'o da hyani da 'yçspa Oja ne di un ra jamadi Oja. ¹² Yoho yan ho da böni nangué nin t'unnih, nu y 'yçc'yéi din ja 'be'a da hyoni, ne gätho u di un ra jamadi Oja buya. ¹³ Ne gätho to'o da hyan nin t'unnih da 'yçspa Oja, nguetho nu nin t'unnih ra hme'pya a ngue majuani gui çc'yéih rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne emme di johya ngue gui pahmbu ni cuhu u, ne'u gätho mi'da y cu. ¹⁴ Ne to'o da hyan nin t'unnih, da 'yap Oja da mbäx

ah_u, ne di huɛc ah_u b_uya, nguetho i ja ah_u x_un ngu rá mate Oj_a b_u mbo ni mb_uih_u.
 15 P_e jamadi Oj_a nangue ran t'unni ɛmme x_un ho bi 'daj_u, ngue rá Ts'ant'ɔ, ne hingui sä gam b_ɛmhb_u hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'b_u dí m b_ɛmhb_u 'be'a bin 'daj_u, hin ga hyøj_u 'be'a dí pesh_u 'b_u.

10

I ja rán t'ɛdi ra Pablo 'be'a da xih y_u y'ɛc'y_ei

1 Nugä drá Pablogä, ɛmme dín nde ah_u gui 'yøhmb_u a ga xi ah_u, p_e janate tho ga xi ah_u, tengu thoho 'b_u da xi'azeh_eh_u ra Cristo. Nguetho guí 'b_uhmb_u b_u 'da ɔ sä ɛna mbe dín su 'b_u dí 'b_uhmb_u b_u, ngue'a janate tho dí m mangä, p_e nu'b_u dí p_en'nah_u ma søcu_a, ɛmme nts'edi dí m mam b_uya, sä ɛn ɔ 'da. 2 Nu'b_u dá mbagä b_u, hin dín nde ga ut'ah_u hangu rá ts'edi man zamb_ui, p_e sä ga d_amhyagä ts'ɔ to'o im ma ngue dí m b_ɛnse_gä'be 'be'a dí øt'be. 3 Maju_ani dy_u ja'i thohoga'be ua ja ra ximhäi, p_e hin dí t_um'be ua a ra ts'edi ná taf_u ra ximhäi. 4 Nuj_u hinga gue'a ma ts'edizehe nán s_uhmb_u, p_e rá ts'edis_e Oj_a a ná taf_u rá ts'edi ran ts'o. 5 Nangue rá ts'edi Oj_a dí h_ecuah_u yán 'y_ets'i y_u ja'i nangue 'be'a p_ase, ne'ɔ hinguin nde da b_a Oj_a. Ne nu rá ts'edi Oj_a da zä di pärpa yán 'yomf_eni y_u ja'i ngue 'da'anguui da b_ɛmhb_u ra Cristo. 6 Ne nu'b_u ya dá p_a'be ngue maju_ani guí øth_u

'be'a in nde Oj_a, nugä ga hut'anzamb_ui ngue ga 'uec'ɔ 'da guí 'b_uhmb_u b_u, ngue hingui nde da 'yøt'a in nde Oj_a. 7 Dami b_ɛmhb_u ya 'be'a i t'øt'ah_u. 'B_u i 'da ah_u ngue im b_ɛni ngue maju_ani in 'yoh_u ra Cristo, x_un ho 'b_u, p_e jatho da b_adi ngue necä'be dín 'yo'be ra Cristo. 8 Hin dí p_e'ts' ma sä x_un ngu y_u nidi ga xi ah_u, ngue bi 'dac man t'ɛdi'be Oj_a. Nu Oj_a bi 'dac'be ra ts'edi ga ze ah_u man'da gui p_ahmb_u Oj_a, p_e hin nangue ga ts'ongä'be ra 'b_efi b_u. 9 Nugä hin dín nde gui suh_u nangue 'be'a dí ot'ah_u. 10 Nguetho 'b_up_u 'da di c'aman'ugä, ne ɛn'ɔ: "ɛmme ja rá ts'edi rá søcu_a ra Pablo, p_e nu'b_u i 'b_ucua hin'y_u rá ts'edi, ne hingui sä din y_a x_un ho," ɛn ɔ 'da. 11 P_e jatho guim b_ɛmhb_u 'da ah_u ngue tengu b_u nan ja rá ts'edi ɔ ma søcu_agä, ne ngutho 'b_u dá xi a zeh_eh_u. 12 Nugä'be hinga 'da'igu dí m b_ɛmhb_e y_u ja'i i 'b_up_u, ngue i ja ran 'y_ets'i nangue 'be'a ɛna p_ase ɔ. P_e nu'ɔ to'o im b_ɛni man'da i p_ase xinda gue'ɔ mi'da, p_e hingui p_a a maju_ani. Nguetho sä i nu_ispa y_e mi_a ja'ih_u nangue 'be'a im b_ɛnse. 13 P_e nugä'be hin dí m mam'be man'da ja man t'ɛdi'be xinda gue'a bi zänga'be Oj_a, p_e hønt'a dí øt'be 'be'a i xic'be Oj_a. Ne bi xic'be Oj_a dam p_e'be b_u guí 'b_uhmb_u. 14 Ne njon da zä da 'y_ena man'da bi tho'a dá øt'be, xinda gue'a bi xic'be Oj_a 'b_u mb_udi thoho dá søm'be b_u guí 'b_uhmb_u dá xi ah_u

rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Nε hin dín nde ga εm'be ngue ma 'bεfi'be 'bε'a bi 'yøt'u mi'da bη guí 'bηhmbη, hønt'a ma 'bεfi'be ga ja ahη guim bεnthη ni t'εc'yεihη xηn ho, nε gue'a dí zä ga øt'be man'da ra 'bεfi bη, 'bη da xic'be Ojå. ¹⁶ Nε sä ga mbe'be bη mi'da yη hnini baya ngue man'da yatho guerpη njom bi xih yη jå'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nε njon da zä da ma ngue n'dan'yo dá thocpa rá 'bεfi bη. ¹⁷ Hingui ho 'bη din 'yεzεhε n'da, pε man'da da hyådumbwi da 'yεspa ra Hmu mahεts'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'bη din 'yεzεhε n'da, pε nu'bη i øt'e 'bε'a da numanho Ojå, gue'a di muui.

11

Ra Pablo bi ma nanguε yη hyäte

¹ O gadín xømbwihη 'bε'a dí xi ahη ya, madague'a dí yåtontogä ts'u. ² Pε nugä εmme dí hah ma mbwi nanguε ahη, nguetho i ja bη mbo ma mbwi rán huεcate Ojå. Nε εmme dín nde ahη hønse ra Cristo guin numanhohη, tengu n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mbwi, hønt'a in numanho a to'o dim 'bηhmi. ³ Pε dín su ngue di ts'on nin 'yomfεnihη nanguε ra fεhni im man ra zithu, tengu thoho bi 'yørpa ra zithu ra Eva rá mbwi di thoho, nε ts'erpη thoho di ja ahη ngue hinga gätho ni mbwihη guin numanhohη ra Cristo. ⁴ Pε εmme guí øhmbη 'bε'a gätho i xi ahη 'da yη jå'i

ngue i søm bη guí 'bηhmbη, madague'a i xi ahη n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin din theui a dá xi ahη, nε n'dan'yo n'da ran 'yomfεni in nde di 'da ahη, nε i xi ahη n'dan'yo thoho nanguε ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ahη. ⁵ Pε nugä hingui coh ma ts'edigä xinda gue η 'da guí tēhhdη, ngue im manse ngue man'da yü 'bäihη ra Jesucristo. ⁶ Pε dí pęcä a majuani ran 'yomfεni nanguε Ojå, nε gue'a dá ut'ahη xηn ngu yη nidi, madague'a hingui sä dan høt'ahyå tengu'η yηn 'yohη. ⁷ Uague guí εmhmbη hingui ho dá øt'ä nguetho nte dá hęc'ahη 'bη má mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo bη. Pε dá øt' ra 'bεfi dá honse man ts'ihmε, nguetho min nde ga zε ahη. ⁸ Nε nu'bη má xän'nahη bη, nu'η yη 'yεc'yεi i 'bηpη mi'da yηm pεti, gue'η bi 'dacä 'bε'a dá hongä bη, jananguε'a bi zä dá xi ahη ran ho ma'da'yo nε nte dá ä ahη. ⁹ Nε nu'bη mám 'bηhmbη bη, him mi ja 'bε'a dá hongä, nε hin te dá ä ahη. Pε nu'bη mí zøm bη ma cuhη yη mεngu macedonia, bi 'dacä 'bε'a madi 'bεcä. Nε ngubη ga øt'ahη mahøn'a bη, hin te ga ä ahη. ¹⁰ Nε dím ma majuani bη ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga hęcua yη cu 'bηpη ja ni häihη Acaya, nanguε rá 'bεfi Ojå dí øt'ä bη, nε njon da zä da xiqui ga äh ra mbeti. ¹¹ Ha gue'a dí øt'ä gni 'yεmhmbη hin dadí huęc'ahη, pε Ojå i pądi ngue dadí huęc'ahη. ¹² Nε ga thoqui tengu dá øt'ä,

n'damhma di nequi ngue hinga 'da'igu dí øthe yu hyäte madague'bu ná yat'a ena i øt'e xun ho rá 'befi Oja. ¹³ Nu u im manse u ena yu 'bäihü ra Cristo, pe him majuañi im man u, yu hyäte thoho, ne hin yu 'bäihü ra Cristo u. ¹⁴ Pe nde'bu hin gui hyonya thohohü 'be'a i øt'u, nguetho nese a ra zithu da zä da hyä ahü, da zä da 'yøt'e tengu 'bu n'da ra hogam'behni mahets'i bá pen'na Oja. ¹⁵ Janangue'a 'da'igu øthu u yu 'yehü ra zithu, ne im ben yu ja'i yu hogam'behni u. Pe da zøn ra pa da nu ran unbi din thehu 'be'a bi 'yøt'e.

Ran unbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bäiui ra Cristo a

¹⁶ Pe emme dí nde ahü gui 'yøhmbü 'be'a dí xi ahü, madague'bu guim bømhbü ngue dí tontogä ts'u 'bu dí manse 'be'a dí øt'ä. ¹⁷ Nu'bu dí mán manse 'be'a dí øt'ä, ena gue'bu hinga gue'a bi xicä Oja ngue gam ma, pe ena gue'bu dí tontogä ts'u 'bu dí mán mangä tengu na. ¹⁸ Pe nu yan 'yohü bu i xi ahü nangue yan hose, nuya necä ga xi ahü ts'u nangue man hose. ¹⁹ Nu ahü emme xun ho nin 'yomfënihü, pe emme guí ehüahü guí øhmbü 'be'a i xi ahü yu tonto. ²⁰ Ne emme gadí hohü gan 'yehëhü to'o in nde di manda ahü, madague'bu i hä ahü o gue i ä ahü 'be'a gätho i ja ahü. Ne guin numansuhü u emme din 'yehëhë, madague da mber'a ni hmihü, pe guexta'a guí

tendhu u. ²¹ Nugä'be hingui sä ga øt'be tengu u, pe gue'a gnim mamhbü hin'yü ma ts'edigä'be. Nu'ü yan 'yohü guí 'bühmbü bu im man yan hose. Necä ga hut'anzambü gam mangä ts'u nangue man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yat'u ngue yu hebreo u, pe necä drá hebreogä. Ne ná yat'u gue yu israel u, pe necä drá israelgä. Ne ná yat'u gue yüm bom'betö ra Abraham u, pe necä drám bom'betögä ra Abraham. ²³ Ne ná yat'u ngue yu 'yehü ra Cristo u, pe nugä man'da drá 'yehëgä a ra Cristo xinda gue'u. Nuya dí mán mangä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xun ngu ra 'befi dí øt'ä xinda gue'u 'da yan 'yohü, ne man'da xun ngu yu nidí dán ofädigä, ne xun ngu yu nidí dá nu ran unbi nangue yüm fei, ne xun ngu yu nidí mi ena xtá thögä. ²⁴ Ne cat'a nidí bi 'yørcä 'däte ma 'de'magato yüm fei u ma menguhe yu judío. ²⁵ Ne nhyundi bi 'benzagä, ne n'dandí yu ja'i bi bat'adögä. Ne nhyundi án xen'a ra barco mi hugä büya, bi zo bu ja ra dehe, ne 'däte ma goho ora dá o bu ja ra dehe büya. ²⁶ Pe xun ngu yu nidí dán 'yögä ne xun ngu yu nidí má gueru xcá tugä bu ja yu dæthe, neru 'büh yu bæ. Ne bi gorcä ra 'yu ma menguhe yu judío, ne'u hing yu judío. Ne mi ena xtá thögä bu ja yu hnini neru ja yu dæpo. Ne dá hu yu barco bu emme en ra dehe ran dæhi emme nts'utho. Ne mi ena xtá hyögä u yu hyäte

'yɛc'yɛi. ²⁷ Nɛ ja'bu ɛmme dá yäcä nangué ma 'bɛfi, nɛ bin unba ma ja'i, nɛ ja'bu nya'a thoho hin dán açä. Nɛ ja'bu nya'a thoho hin dán sihmägä, xinga gue ra dehe dá sigä. Nɛ ja'bu xun sɛ nguetho hinga xot'a ma pahngä. ²⁸ ɛmme xun hɛi 'bɛ'a dí øt'ä, nɛ'u yu 'yɛc'yɛi gätho hɔnbu go hapu dim peti ɛmme dí hädumbui ga jamansugä u. ²⁹ Nɛ'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe u 'bɛ'a gätho i sä u, nu'bu 'bu a n'da ra 'yɛc'yɛi xun güent'i, dí com'be rán güent'i a. Nɛ nu'bu n'da ra 'yɛc'yɛi i øt' ran ts'o, nugä ɛmme dí cuägä nangué a to bi 'bɛpi da 'yøt'e. ³⁰ Pɛ nu'bu i ja a dín nde dá yädä, pɛ hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Oja rá Ta ma Hmuhu ra Jesucristo majapi mazai a, i paði ngue hing ra fɛhni dím mangä. ³² Tengu dá øt'ä n'dandj nu'bu mám 'bucä bu ja ra hnini Damasco, nu'bu min ts'ut'abi ra Aretas, nɛ nu'a ra ts'ut'abi bi xi u yu dofui da gorca ra 'yu bu ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim bɛni ngue da bɛndgä bu. ³³ Pɛ nugä dá pøngä bu ja n'da ra ventana nɛ dá hugä bu ja n'da ra dɔ'bøts'e, nɛ nu'u ma amigo bi ca'ma ra 'bøts'e ngue ra xahi bu thi rá mbä't'i ra hnini. Nɛ him bi bɛndgä u yu cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bu má pøngä bu ja ra hnini Damasco.

12

Oja bi 'yurpu mahɛts'i ra Pablo

¹ Nu'bu dím mansägä 'bɛ'a dí øt'ä, hin te di muui. Pɛ guemhma ga xi ahü 'bɛ'a bi 'yurcä ra Hmu mahɛts'i 'bu n'dandj. ² Bi bonga 'de'magoho njeya Oja bi zixcä bu mahɛts'i. Hin dí paçä 'bu nɛ'a ma ngøc'yɛi o hin'na, pɛ Oja paði 'bɛpu ín ja. ³ Hønt'a dí paçä ngue dá mba mahɛts'i, hin dí paçä 'bu n'youi ma ngøc'yɛi o hin'na, hønt'a Oja paði 'bɛ'a dá øt'ä. ⁴ Nɛ nu'bu mí ts'ixcä bu guɛpu mahotho, dá øcä 'bɛ'a bi hmam bu, nɛ njongui man yu ja'i tengu a. Nɛ him bin 'dac ran t'ɛdi gam ma 'bɛ'a dá øpu. ⁵ Nɛ nuna bi t'ørcä i sä xcä yädä a 'bu gue'a xcä bɛni gam ma, pɛ hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí paçä hin'yu ma ts'edi zɛhɛgä. ⁶ Nugä i jagä 'bɛ'a xcan 'yɛxä 'bu xcä ndegä nɛ hin dadín hyät'ä tengu 'bu ra tonto, nguetho da zä xcä ma majuani 'bɛ'a bi t'urcä. Pɛ hin dín nde ngue gue'a dí t'ɛscä a, pɛ dín nde ngue gue'a in nuse yu ja'i a dí øt'ä dí numansugä u, nɛ'a 'bɛ'a øsɛ ngue dím mangä. ⁷ Nugä dá nugä ɛmme mahotho bu. Pɛ nu ra zjthu bi 'dacä n'da ran unbi dí sägä. Nɛ Oja bi un ran t'ɛdi da 'yørcä, ndeque hin dán 'yɛzɛhɛgä nangué 'bɛ'a bi 'yurcä Oja. ⁸ Nɛ hyundi dá äpä Oja ngue di 'uec'i ts'u ran u i jagä. ⁹ Pɛ nu'a Oja bi xiqui hin di 'uec'a ran u, pɛ di 'dacä rá mate nɛ rá ts'edi sä ga hä't'ä ran unbi. "Nu'bu hin'yu ni ts'ɛdizɛhɛ, man'da di nɛqui ma ts'ɛdigä," i ɛngä Oja.

Janangue'a nu'bu hin'yu ma ts'edi zehēgā, man'da emme dadín johyagā, nguetho dí pçä ngue'a man'da dí nequi rá ts'edi ra Cristo. ¹⁰ Nuya hingui tu ma mbui 'be'a dí øt'ä, madague'a xun ngu yun unbi dín nugā, ngue di c'aman'ug yu jã'i, uague i pa ma uguigā. Ne hingui tu ma mbui nangue 'be'a i ørca yu jã'i 'bu dí øt' rá 'befi ra Cristo. Nguetho nu'bu hin'yu ma ts'edi, pe man'da di 'dac rá ts'edi ra Cristo.

I hah rá mbui ra Pablo nangue yu 'yç'yei bu Corinto

¹¹ Nu'a 'be'a guim bēngahu, jatho ga xi'asehu 'be'a dí øt'ä, tengu 'bu drá tontogā. Man'da xun ho 'bu xquim mansēhu man hogā xinda gue'bu gam mansēgā. Nu yun 'yohu guí tenhdū, hin'yu 'be'a i ja u ngue hin'yugā, madague'a nte i jagā a di muui. ¹² Nu'bu mám 'bucā bu, dá ut'ahu ngue majuani ma 'bäigā'be ra Jesucristo, hin dán xombui 'bu má ut'ahu yun t'øt'e nuixte ne yu hyonya nt'øt'e gue gā nusehu 'bu mám 'buhmbu bu. ¹³ Hanja guim mamhu ngue hin dá øt'ahu bu tengu dá øt'ä bu 'buh mi'da yu 'yç'yei. Pe 'da'angu dá øt'ahu, pe hont'a n'da, ngue hin dá ä ahū 'be'a dá hongā. Ha gue'a gni 'yēnjū hingui ho a dá øt'ä. Pe dami pughu 'bu. ¹⁴ Nuya ná hyundj ga mbagā bu. Ne hin te ga ä'ahu 'be'a dí hongā mahøn'a, nguetho hin dín ndegā a ni mbetihu, pe dín ndegā gan

jahu tengu 'bu ma t'ahni ahū. Ne hinga gue'u yu t'ahni i pe'tsi 'be'a i hon rá ta o rá mbe. Pe nu yu ta ne yu mbe i pe'tsi 'be'a da hyon yu t'ahni. ¹⁵ Pe da hyu ma mbui 'bu da zä ga 'bedi 'be'a gätho dí pe'tsi gueru da zä ga hon'na ran ho ni mbuihu, ne gueru go him mi sä dam pefi ga ze'ahu. Pe masque hin gadí huēgahu tengu bu na huç'ahu. ¹⁶ Ne guim mamhu majuani ngue hin te dá hçä ni mbetihu, pe guim bēmbu 'da ahū ngue dá tçä ni mbetihu ngue guí emhu dá hä ahū. ¹⁷ Ha guim bēmbu dá hä ahū ngue dá pen'nahū yun 'behni bu. ¹⁸ Nugā dá ndep ra Tito da mba bu, in 'youi man'da ma cuhu. Guí pāmbu hin te bi dāha ngue dāmā 'yā ahū. Nguetho 'da'ingu dím bēngā'be ra Tito ngue dadí huç'a'be, ne 'da'ingu bu na øt' ma 'befi'be. ¹⁹ Ma cu'ahu, dadí huç'ahu, dín 'yohu ra Cristo. Ne Ojā pādi majuani a dím mam'be ya, ngue dí hom'be 'be'a dín te ni mbuihu. Janangue'a dí honi ga tãpā u yun hma him majuani, ngue im man'u yu hyäte di ugu. Ne hinga gue'a guim bēmbu 'da ahū, ngue guí emhu dí hom'be guin numanhoju. ²⁰ Pe dí su ngue hin gan numanhogā 'be'a guí øthu bu 'bu dá mbagā bu. Pe ne da du ni mbuihu 'be'a ga xi ahū buya. Dí su ngue ga tñ ahū gadín sahmbu n'da ngu n'da ahū, ne gadín seyabahū, ne gadín cuēfu n'da

ngu n'da ah_u, ne gadín tafu n'da ngu n'da ah_u, ne gadín c'aman'uh_u, ne gadín 'yøspatho 'be'a gadín xihmb_u, ne gadín 'yεzeh_u, ne dí su ga tñn ah_u hinga gue'a guí øth_u b_u ja nim p_etih_u. ²¹ Ne nu'b_u dá mbagä b_u, dí su ngue ma Oj_u di jaqui ga p_e'ts' ma sä nangue 'be'a guí øth_u b_u. Ne din jagä ra dumb_ui nangue to'o bi 'yøt' ran ts'o mam'bet'o, ne guexta'a hin ni päh yá mb_ui, him bi 'yäp rá punbi Oj_u nangue ran ts'o bi 'yøt'e, gue'ü bi 'yøt' ran 'yomt'eni, ne'ü bi zinba yá xisu mi'da y_un 'yoh_u.

13

Rán zofo ra Pablo, ne y_un zengua

¹ Na hyundi ya ga mbagä b_u gan nu ah_u. Ne nu'b_u dá mbagä b_u, ga ju_unbä ü i 'bähmb_u ü yoho o gue hyu y_u testigo. ² Nu'b_u mäm 'bucä b_u mam'bet'o dá d_umhyä ü to'o zai i øt' y_un ts'o. Nuya ga xi'ü mahøn'a ne gätho mi'da ah_u, nu'b_u dá mbagä b_u mahøn'a, to'o gätho i øt' ran ts'o hin ga hu_ucthoho ü. ³ Ne nu'ah_u da zä gui p_uhmb_u x_un ho ngue majua_uni rá ts'edi ra Cristo 'b_u ja a dim mangä b_uya, ne him ma ts'edi zeh_ugä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'beh rá ts'edi ne guí p_uhmb_u nguetho dim p_ep_u mbo ni mb_ui_u rá ts'edi. ⁴ Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'b_u mi du b_u ja ra pont'i, p_e nuya i 'b_ui nangue rá ts'edi Oj_u. Ne cä'be hin'y_u ma ts'edi zeh_u'be tengu tho a ra Cristo

'b_u mi du, p_e nuya dín 'yohe ra Cristo nangue rá ts'edi Oj_u, n'damhma da zä ga hoc'ah_u b_u. ⁵ Nuya n'da ngu n'da ah_u dami b_umhb_u x_un ho mbo ni mb_uiz_ueh_u, janangue'a gui p_uhmb_u majua_uni guí ε'yei_u o hin'na. Nu'b_u hin gán hyäzeh_u, sä gui p_uhmb_u majua_uni i 'b_up_u mbo ni mb_ui_u ra Cristo. ⁶ Ne cä'be dín nde ah_u gui p_uhmb_u ngue majua_uni dí ε'yei'be ra Cristo. ⁷ Dí äp'be rá ts'edi Oj_u ngue gui 'yøth_u ran ho, ne hin nangue da b_umanho ma 'befi b_u, nguetho man'da dín nde ah_u gam 'b_umanhoh_u ra Cristo, xinda gue'b_u guin numansuc'be. ⁸ Nugä'be hin dín ndehma ngue ga h_um'be to'o i øt'a majua_uni p_e h_unt'a dín nde ga øt'be 'be'a di z_e ü. ⁹ Da hyu ma mb_ui'be 'b_u di zac ni mb_ui_u nangue Oj_u, madague'a guim b_umhb_u ngue hin'y_u ma ts'edi'be. P_e h_unt'a dí äp'be Oj_u ngue din te ni mb_ui_u nangue Oj_u. ¹⁰ Dí o't'ah_u ngue gui hoc ni mb_ui_u, nguetho hin dín nde nts'edi ga d_umhyä ah_u 'b_u dá mbagä b_u. Nu Oj_u bi 'dacä ran t'edi ngue ga tet'a ni mb_ui_u, p_e him bi 'dac ran t'edi ga ü't'a ni mb_ui_u. ¹¹ Nuya h_unt'a dí xi'ah_u ya, ma z_u cu'ah_u, Oj_u gui cohmb_u b_u guí 'b_uhmb_u. P_e man'da din te x_un ho ni mb_ui_u. Ne dami b_umhb_u 'be'a gätho dá xi'ah_u, nde'b_u n'dat'a guim b_umhb_u n'da ngu n'da ah_u, ne gam 'b_umanhoh_u, ne hin gan s_uhmb_u b_u. Ne Oj_u da zä man'da di hu_uεc ah_u ne da hyu

ni mbuih. ¹² N'da ngu n'da
dami zomanhoth nangu
ran huɛcate, nguetho n'dat'a
ra Hmu dí tɛnhd. ¹³ Nɛ gätho
y 'yɛc'yɛi 'bɛcua i pɛn'nah
ran zɛngua. ¹⁴ Nu rá mate
ma Hmuh ra Jesucristo, nɛ
rán huɛcate Oja, nɛ rá m fäts'i
rá Hogandahi Oja dí comhb
gätho ah. Nɛ hønt'a dí xi ah
ya.

GÁLATAS

Ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi bɥ ja ra hɑi Galacia

Ran zɛngua

1 Nugɑ dra Pablogɑ, guecɑ him bi huangɑ yɥn 'yohɥ, pɛ guesɛ a ra Jesucristo, nɛ'a rɑ Ta, ngue bi xox'a rɑ Ts'ant'u 'bɥ mi du. 2 Nugɑ nɛ gɑtho ya ma cuhɥ nangue Ojɑ ngue i 'bɥcua dɪ pɛn'nahɥ ran zɛngua. Guehna ra sɔcuɑ dɪ ot'ahɥ, nangue gɑtho yɥ 'yɛc'yɛi i 'bɥpɥ ra hɑi Galacia. 3 Dɪ ɑp Ojɑ ra Ta nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo di 'da ahɥ rɑn jɑpɪ nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ. 4 Nu'a ra Jesús bin dɑsɛ bi gurca ma ts'oquihɥ. Nɛ nangue'bɥ mɪ du a, bi zɑ da yɑnjɥ nangue ran ts'o i jaua ja ra ximhɑi. Nɛ guehna rɑ pɑhɑ ma Tahɥ Ojɑ bi 'yɔrcahɥ. 5 Janangue'a dɪ ɛspahɥ Ojɑ nɛ i ja rɑ nuɪxte gɑtho yɥ pa mazɑi.

*Hin'yɥ man'da ram hma
ngue dɪm pɔ a n'da*

6 Nugɑ xɔgue dadɪ hyonya thoho hanja 'bexque gɑ hyɛhmbɥ Ojɑ ngue bi zon'nahɥ xquɪ pɑhmbɥ rɑ mate ra Cristo, nɛ gɑ hyɑxhɥ n'dan'yo ra 'yu t'ɛmbi nɪ zin ahɥ Ojɑ. 7 Pɛ hin'yɥ man'da ra 'yu nɪ zinjɥ Ojɑ, hinda hɔnt'a rɑn ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ i 'bɥ'i 'da'ɥ in nde da hyɑ ahɥ, ngue nde di pɑt'ahɥ ra 'yu nangue ra Cristo. 8 Pɛ ya xtɑ

xi ahɥ ra 'yu ngue majuaɥni dɪ yɑnjɥ Ojɑ a. Nu'bɥ 'bo'o da xi ahɥ nɛ 'dahma 'dan'yotho da xi ahɥ, da nu rɑn ts'ɛmbi Ojɑ a, madague'bɥ guecɑ o n'da rɑm 'bɛhni mahɛts'i. 9 Ga xi ahɥ mahɔn'a tengu ya xtɑ xi ahɥ, nu'bɥ 'bo'o xi ahɥ n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gɑ hyɑmhɥ, Ojɑ da zɑnba ran ɥnbi a. 10 Nuna ram hma dɪ xi ahɥ nts'ɛdi ts'ɥ. Mfɑdi hin dɪ honi guin numanhojɥ, pɛgue dɪ hongɑ Ojɑ da numanhogui. Pɛ nu'bɥ xcɑ honi 'bɛ'a dɪ numanhog yɥ jɑ'i, hingui sɑ xcɑn 'yɛhɛgɑ nangue ra Cristo 'bɥ.

*Hɔnt'a Ojɑ bi bɛnba ram
hma im man ra Pablo*

11 Ma zɥ cu ahɥ, dɪn nde ahɥ gui pɑhmbɥ hing rɑm hman yɥ jɑ'i a rɑn ho ma'da'yo ra Cristo dɑ xi ahɥ. 12 Nu ran ho ma'da'yo dɪm mangɑ, xɪnga n'da ran 'yohɥ bi xiqui, nɛ hɪn dɑ ɔcɑ bɥ ja man xɑdi a, pɛ guesɛ a ra Jesucristo bi jaqui dɪ pɑdi. 13 Nu ahɥ ya gɑ 'yɔhmbɥ 'bɛ'a mɪ ɔt'ɑ nu'bɥ mi tendɑ yɑ t'ɛc'yɛi ɥ ma mijudɪohe, ɛmmɛ madɪ undɑ ran ɥnbi ɥ yɥ 'yɛc'yɛi ra Cristo, nɛ mim bɛngɑ xcɑ juadi gɑtho ɥ. 14 Nɛ mi ɔt'ɑ xɥn ho yɑ t'ɛc'yɛi ma mɛnguhe yɥ judɪo, ɛmmɛ mi ɛhya ga jɑ'ts'ɑ ɥ, nɛ xɪnda gue'ɥ mɪ'da 'da ingu yɥ jɛya mi pɛs'he. Nguetho ɛmmɛ min nde xcɑ thocɑ yɑn t'ɔt'e ɥ ndu mam bombɔtahe maya'bɥ. 15 Pɛ nu'bɥ hin nɑm 'bɥcɑ, Ojɑ xɪ huangui, nɛ m'bɛjua bi zongui nangue rɑ mate. Nguetho bi ndesɛ Ojɑ a. 16 Janangue'a bi jaqui dɑ

pa'a rá Ts'unt'u ngue gue'a ra Cristo, gueru bi zä gam man rá m hma bu 'buh yu ja'i hing yu judío. Ne nu'bu mi zoncä Oja, xinga n'da ra ja'i bi xängui. ¹⁷ Ne him 'bex dá mbagä bu ja ra hnini Jerusalén ngue xcán ya'be u mi'da yú 'bäih bu ra Cristo ngue m'bet'o xinda guécä. Pe m'bet'o dá mbagä bu ja ra häi Arabia bu njongui 'bui, gueru dán yase'be Oja. M'bejua buya duá pengä bu ra hnini Damasco. ¹⁸ Pe xí tho'an hyu jeya 'bu má mbagä bu ja ra dahhini Jerusalén, ja dá paçä ra Pedro buya, ne 'de'macut'a thoho däm 'bu'be bu ra Pedro. ¹⁹ Pe hin dá nugä mi'da yú 'bäih bu ra Cristo, pe hont'a ra Jacobo rán 'yohu ma Hmuhu dá nugä bu. ²⁰ Pe majua ni na dí ot'ahu, nguetho i pa Oja hin dí mangä ra fehni. ²¹ M'bejua buya dá mbagä bu ja ra häi Siria ne ra häi Cilicia. ²² Ne nu'u yu 'yec'yei dim peti bu ja yám peti bu ra häi Judea, him mi paqui nguetho njam'bu min nugui. ²³ Pegue mi øde ngue guécä drá Pablo mi xna xcá juah yu 'yec'yei, pe nuya dí m mangä rá m hman Oja. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Oja ngue 'be'a bin ja nanguecä.

2

Mi'da yú 'bäih bu ra Cristo bi zimanho a ra Pablo

¹ Nu'bu mi tho'a 'de'magoho njeja dá mbagä mahon'a bu ja ra dahhini Jerusalén. Dá mbe'be ra Bernabé ne dá six'be ra Tito. ² Nugä

dá mbähmbe bu nguetho bi bengä Oja. Ne dán yahe 'da'u yú ngurpi yu 'yec'yei. Ne hont'u dá xi'be 'be'a ním hma dí xi'u hing yu judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di'u't' yú mbui 'be'a dí øt'ä, ngue hinga ne'u yú t'ec'yei yu judío dí mangä hapu dí 'yo. Ne nu'bu hin xtá numanho, xti ts'onga ma 'befi bu 'bu. ³ Pe nte bi xic'be, xim bi ma ngue jatho da thecuä rá xifani ra Tito tengu yú t'ec'yei yu judío. Ne nuna ra Tito hin ra judío na, pe ra griego na. ⁴ Pe mi 'buru u da yu hyäte ngue yan 'yøxte, ngue hontho in øxtho, ngue nde da baði gue'bu dí øt'ä yú t'ec'yei yu judío o hin'na. Nu'u in nde di hegahu 'be'a gätho bi 'daju ra Cristo, ngue bi jaju ga hehmbu yán t'øt'e yu judío. ⁵ Pe xingui ts'u dán hyehmbe ngue da hyäje u yu hyäte, pe dá zacuahe a ram hma majua ni. Nguetho dí n dehe, hont'a majua ni rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'ye't'ambäih u a. ⁶ Ne nu'u njuantho yu ngurpi bu, madague'bu t'ëmbi man'da ja yán t'ëdi xinda guécä, pe 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yan 'yohathoho bu na nu Oja. Ne him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yu ja'i. ⁷ Pe nu'u yu ngurpi bi hyaxa njuani ngue gue'a Oja bi 'dacä ra 'befi ga xi'u hing yu judío a rán ho ma'da'yo ra Cristo, tengu thoho ra 'befi bi un Oja ra Pedro nangue da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Oja bi 'dac'be ra ts'edi ra

Pedro, nε bi xifi da xi'η yη judío, pε nugä, bi xiqui ga xi'η hing yη judío. ⁹ Janangue'a nu'bη mi hyäxa njuani ngue 'da'angu nan hεts'i a ra 'bεfi bin 'daje η yη ngurpi a ra Jacobo, nε ra Pedro, nε ra Xuua, bi bεndga ma 'yε'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí εc'yεihe, nε n'dat'a dí m mamhbe ga mbε'be bη 'bη'η hing yη judío, dam pε'be bη, pε nu'η, di thoqui da xih yη judío. ¹⁰ Hønt'a bi xic'be jatho ga fäx'be yη hyoya, pε ngubη dí εhya ga øt'a.

Nu'a ra Pablo bi dαmhyä ra Pedro bη Antioquia

¹¹ Pε nu'bη mi mba bη ja ra hnini Antioquia a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bη mi zøm bη 'da η ma mijudíohe bi mben'na ra Jacobo, nε 'bex bi 'yε'ts'a na sihmehη η hing yη judío, sä bi zu da 'yεmp'η yä mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Nε nu'η mi'da yη judío ngue mi εc'yεi bη, bi den'na ra Pedro. Ne'a ra Bernabé bi den'ndη ngue madí yorba yán t'øt'e. ¹⁴ Pε nu'bη má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'η, dá xi'a ra Pedro, nε gätho mi 'bäpη: “Nu'i gra Pedro gra judío, pε hin gmi øt' yán t'øt'e yη judío. Pε hanja gni 'yøt' mahøn'a yán t'øt'e yη judío, nε n'danni guín sihme. Pε tengu'bη guí uthη η hing yη judío ngue da 'yøt' yán t'øt'e yη judío,” dá εmbi.

Dyη judíohe, ní yänje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue dām 'bηhmbe dyη judíohe, nzai dá øthe yán t'εdi Ojä bi sije. Nε hin dām 'bηhmbe tengu'η hing yη judío, ngue hingui päh yán t'εdi Ojä η. ¹⁶ Pε guehma dí pähmbe hin dí hogahe η yän t'εdi gue Ojä bi un mam bombøtahe maya'bη, pε hønt'bη ga hāmhbε rá mate ra Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dyη judiogähe. Janangue'a nεcähe ngue dá pähmbe yán t'εdi Ojä, pε dá hāmhbε rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Nε hin dí εmhbe di hogahe 'bη dí øzehεhe η yän t'εdi. Nguetho mán t'o't'i: “Xínga n'da da t'εmbi xän ho nangue yán t'εdi Ojä.” ¹⁷ Nε nugähe dyη judíohe, pε nangue ra Cristo dí homhbε di hogahe ya. Nε gue'a ná εs'he a dí m bεmhbe di hogahe η yán t'εdi Ojä. Pε hin dí m bεmhbe ngue dyη 'yøt'ats'oquihe 'bη dí εs'he η, nguetho gätho xän hotho rá 'yu ra Cristo. ¹⁸ Pε nu'bη gam mangä ngue jatho ga øt'ä mahøn'a yán t'εdi Ojä bi un ma mijudíohe, ngue gue'η dí hogä η, pε ga cohi dra 'yøt'ats'oqui 'bη, nguetho hin dí hä't'i ga øt'ä yän t'εdi tengu in nde Ojä. ¹⁹ Janangue'a dá ε'ts'ä ná bεngä ní zingä Ojä η yán t'εdi, nε dá ten'na ra Jesucristo nguεpη da zä di 'dac ra 'da'yote, nε da zä bη ga ørpa rá 'bεfi Ojä bηya. ²⁰ Nuya dām 'bücä tengutho 'bη 'darpη xcá tu'be ra Cristo bη ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfεnise. Nε gue'a ra

Cristo i 'bucua mbo ma mbui ya, di bēngā a dīm ma ne 'be'a gātho man'da dí øt'ä. Pē gue'a nám 'bucā a ngue thocua tho dí hāngā rá ts'edi a rá Ts'ant'u Ojā, ngue bi huēgā a ne bi un rá te nanguēcä. ²¹ Nē nugā hin te dīm mangā ngue sāti tho ho bi du'a ra Cristo. Pē nu'bū xti hogahū u yán t'ēdi Ojā, sāti tho ho bi du'a ra Cristo 'bū.

3

Hinga gue'u yun t'ēdi ín 'dajū rá Hogandāhi Ojā u

¹ Nu'ahū ma zū cu ahū, ngue guí 'būhmbū bū ra hāi Galacia, hanja gnán 'yāmbūihū, to'o bi hyā ahū ngue hin gui 'yøthū a majuāni. Nguetho rá mbūdi gā 'yøhmbū xūn ho 'be'a nam bøn'a í du'a ra Jesucristo. ² Pē damim bēmhū ya nda'a ín 'dajū rá Hogandāhi Ojā a, ha gue'u yán t'ēdi Ojā bi man ra Moisés, uague gue'bū má ēc'yēihū bi du ra Cristo nanguē ma ts'oquihū. ³ Nē ya gā dūhmbū gán 'yohū rá Hogandāhi Ojā nanguē gā 'yēc'yēihū ra Cristo. Ha guí ēna gui hyēhmbū a, nē guí ēna gan hoczēhēhū ya. Hanja gán tontohū. ⁴ Nē nanguē gātho yun unbi gā nuhū, ha hin te ts'ū nin 'yomfēni bi 'da ahū yun unbi. Nde'bū gui pāhmbū ts'ū 'be'a nam bøn'ū yun unbi. ⁵ Pē gā 'yēc'yēihū 'be'a bi 'yøt'ahū ra Cristo, nē gue'a ín 'da ahū rá Hogandāhi Ojā a, nē gue'a ní ja ahū gui 'yøthū yun t'øt'e nuixte, nē hinga gue'a gní 'yøthū yán t'ēdi yū judío. ⁶ Nu ra Abraham bi 'yēc'yēi a

bi xi Ojā da 'yørpe, nē hin'yū man'da 'be'a í ts'imanho a. ⁷ Nde'bū gui pāhmbū ya ngue gātho yū 'yēc'yēi i comhbū rán jāpi Ojā bin t'un'na ra Abraham, tengu'bū njuāntho gātho yū t'ūhni ra Abraham. Nguetho i ēc'yēi 'be'a bi man Ojā tengu ra Abraham. ⁸ Nu Ojā mām'bet'o mi pādi ngue da numanho u gātho to'o da 'yēc'yēi 'be'a bi ma, dague'bū dyūm bom'betohū ra Abraham o hin'na. Jananguē'a Ojā bi xi'a ra Abraham: "Gātho yū nde 'dahma 'dan'yo gui comhbū ran jāpi u da 'yēc'yēi gui tengu i," bi t'ēmp'a ra Abraham. ⁹ Jananguē'a gātho to'o da hyāntho ram hma nanguē ran ho da 'yørcahū Ojā, n'dat'a ran jāpi ga comhbū ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'ēc'yēi dí øthū. ¹⁰ Nu'ū gātho ngue i ēna, jatho da 'yøt' yun t'ēdi bi un Ojā yū judío, gātho da nu rán ts'ēmbi Ojā u. Nguetho i mam bū ja rām Hman Ojā: "Nu'bū gui fēsthohohū a n'da ran t'ēdi, sāti tho ho 'be'a mi'da gui 'yøthū 'bū, nē guexta'a gui nuhū rán ts'ēmbi Ojā." ¹¹ Mfādi ya ngue xinga n'da ra jā'i sā da zin'a Ojā nanguē'a ní 'yøt' yán t'ēdi yū judío. Pē tengu i mam bū ja rām Hman Ojā: "Gātho to'o da hyāntho ram hma nanguē ran ho da t'ørpe, nu Ojā di hocpa yū ts'oqui, nē di un ra temazāi." ¹² Pē nu yán t'ēdi Ojā, guí ēmhū gui uāspahū rá mate Ojā u. Pē bi 'yēntho u: "Nu'bū 'būi to'o da hyāt'i

da 'yõt'e gätho yán t'õt'e yán t'ëdi, dí zin Ojã yán t'ëdi 'bũ," bi 'yë'n'ũ. ¹³ Nu'a ra Cristo bi yãnjũ nangue ran ts'embi mi ja xcá nuhũ ngue hin dá jã's'hũ yán t'ëdi. Nguetho bi nu ran ts'embi nanguejũ 'bũ mín zãpũ ja ra pont'i. Ne gue'a nam bõn'a mán t'o't'i bũ ja rãm Hman Ojã: "Da nu rán ts'embi Ojã a to'o din zãpũ ja ra za," mi ñna. ¹⁴ Nangue 'be'a bi 'yõt'a ra Cristo Jesús, sä ga hãmhbũ rá Hogandãhi Ojã, nangue'a dá ëc'yëihũ. Ne n'dat'a ran jãpi bi un Ojã ra Abraham ngue da comhbũ yã jã'i hing yã judío, ne gätho mi'da ngue da 'yëc'yëi.

Hingui sä yãn t'ëdi di ts'onba ran hoqui bi 'yõt' ra Jesucristo

¹⁵ Ma zũ cu ahũ, ga xi ahũ n'da ra hmëpya ya. Tengu'bũ yoho yãn 'yohũ i hon yã tes-tigo da 'yõt'a n'da ran hoqui, ne i huspa yá firma ne rá sello ra zë'mi. Njo'o man'da ran 'yohũ sä di pädi. ¹⁶ Nu ran hogui bi 'yõt'ui Ojã a ra Abraham ne rãm bom'beto. Pë nu rãm hman Ojã him bi ma ngue gätho yãm bom'beto, pë bi ma hõnt'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. ¹⁷ Nugã ga xi ahũ ya 'be'a nam bõn'a dí'm mangã. M'bet'o thoho xí 'yõt'ui ran hogui Ojã a ra Abraham, ne tengu'bũ ya bi firmabi ngue njãm'bũ dim pädi. Ne m'bejua bũya bi un yãn t'ëdi ma mijudíohe, 'bũ ya xí thoqui goho ciento ne 'däte ma 'det'an jëya. Pë hin'yũ yá ts'ëdi ã yãn t'ëdi ngue di

ts'onba a ran hogui bi 'yõt'ui Ojã ra Abraham. ¹⁸ Ne nu'bũ da gue'ũ yãn t'ëdi xtí zinjũ Ojã, pë hin xtá man'a Ojã a ran hogui í hogazëhëhũ Ojã 'bũ. Pë nu'a ran hogui bi mammi Ojã a ra Abraham, di untho nangue rá mate zëhë. ¹⁹ Pë hanja í zãn'na Ojã ã yãn t'ëdi, gue'bũ ya hinga gue'ũ òrcahũ ran ho ã. Pë m'bejua bi man Ojã yãn t'ëdi, guerpũ da fãdi gätho i ja yá ts'oqui yã jã'i. Pë nu'ũ yãm 'behni Ojã mahëts'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yãn t'ëdi yã jã'i ne hinga guesë Ojã. Ne bi zãn Ojã din t'ëts' 'bũ bi zõh rãm bom'beto ra Abraham ngue bi ma ba ëhë, ngue gue'a ra Cristo. ²⁰ Pë nu Ojã bin yãseui ra Abraham 'bũ mí 'yõt'ui ran hogui, njom mi 'bã'inde n'da ra pøngahyã, ne him mi 'bähmi n'da rãm 'behni mahëts'i. Ne hõnt'a Ojã bi 'yõt'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bõn'ũ yãn t'ëdi

²¹ Pë nu'a Ojã hingui yoho yãm hma bi xijũ. Nu'bũ xcá häthũ xcá jã's'hũ yán t'õt'e ã yãn t'ëdi, gue'ũ xtí 'dajũ ra temazãi 'bũ. ²² Pë nu rãm Hman Ojã i ma ngue gätho yã jã'i i ja yá ts'oqui. Ne gätho to'o da 'yëc'yëi 'be'a bi 'yõt'a ra Jesucristo, da hyãni 'be'a bi man Ojã ngue di unni. ²³ Nu'bũ hin ní zõcua häi ra Cristo, mí øthe yán t'ëdi Ojã madí mandagahe xãn ho, tengu'bũ dyũ ofãdihe. Jague'bũ mi zõh ra Cristo, dá hãmhbë rá mate bi xogahe. ²⁴ Ne nu yãn t'ëdi midí mandagahe 'bũ hin ná pãhmbe ra Cristo.

Nε tengu n'da ra t'uhni i pa ma unbi 'b_u hingui ho øt'e, pε gue'u dá hãmhbe rá mate ra Cristo di hogahe. ²⁵ Nuya dá dãh ma mbuih_u ra Cristo, nε him man dí hombh_u 'be'a man'da di mandagah_u. ²⁶ Nguetho gãtho bi 'yørcah_u yú t'uhnigah_u Ojã 'b_u má hãmh_u rá mate ra Cristo. ²⁷ Nε gãtho dán xixyãh_u nangue dí tẽnhd_u ra Cristo nε 'da'angu dí m bẽmh_u a. ²⁸ Nε dí 'bũhmb_u ra Cristo, janangue'a hinga 'dahma 'dan'yo b_u na nuju Ojã, dy_u judiõh_u, o gue dy_u griegoh_u, o gue dy_u 'yẽhẽh_u o gue hin dy_u 'yẽhẽh_u, o gue y_un 'yoh_u, o gue y_u xisu. Pε gãtho gah_u tengu'b_u dí 'bũhmb_u n'danjã'itho b_u na nu Ojã. ²⁹ Nε nu'b_u dí 'bũhmb_u ra Cristo, tengu'b_u nε ah_u gãtho bi xãndgah_u ra Abraham, nε sã ga comhb_u ran hogui bi 'yøt'ui Ojã a, nε sã ga hãmh_u rán jãpi Ojã bi ma di unni.

4

¹ Nuya dín nde ga xi ah_u n'da ra hmεpya 'be'a mi ørcahe yún t'ẽdi Ojã 'b_u him mi tĩmhbe ran 'yomfẽni. Tengu'b_u n'da ra t'ut'uhni da du rá ta, nε i 'bũi tengu'b_u n'da ra 'yẽhẽ b_u ja rá ngu, madague'b_u xãn ngu 'be'a bi zocpa a rá ta. ² Jatho da mba ma manda asta gue'b_u go bin te ra t'uhni. ³ Nε gue'a mi øthe a 'b_u hin ná pãhmbe, midí mandagahe _u yún t'ẽdi Ojã, gue bi xije 'bεp_u dán 'yohe ua ja ra ximhãi. ⁴ Pε nu'b_u mi zøn ra pa nangue bá pẽn

Ojã rá Ts'unt'a, nε bim 'bũi nangue n'da ra xisu ngue ma mijudiõhe. Nε nu'a rá Ts'unt'a Ojã bi 'yøt' yún t'ẽdi Ojã. ⁵ Janangue'a bi zã bi hyãgah_u gãtho y_u ts'oqui dín dupateh_u nangue hin dá øth_u y_un t'ẽdi xãn ho, nε bi zã b_u bi zinju Ojã nangue dy_u t'uhni gah_u b_uya. ⁶ Nε nuju yú t'uhnigah_u Ojã, nε bá pẽngah_u a rá Hogandãhi b_u ja ma mbuih_u. Nε nangue dí 'bũhmb_u rá Hogandãhi Ojã, sã gam mamhb_u ngue ma Tah_u Ojã. ⁷ Nuya guí 'bũhmb_u ngue yú t'uhni ah_u Ojã, nε hin guí 'bũhmb_u tengu gy_u 'yẽhẽh_u. Nε nangue'a 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo, Ojã di 'da ah_u 'be'a gãtho i ja, nguetho yú t'uhni ah_u.

Ihãdumbui ra Pablo nangue y_u 'yẽc'yẽi

⁸ Pε nu'b_u hin gní pãhm_u Ojã majuãni, ngue gue'ah_u hing y_u judiõ ah_u, gmín 'yẽhẽh_u y_u ojã nangue him majuãni. ⁹ Pε nu ah_u ya gã pãhm_u Ojã, ne'a Ojã i pã ah_u. Ha guím bẽmh_u gui hyomhb_u man'da ra 'yu mahøn'a, ngue gan 'yẽhẽh_u yún t'ẽdi Ojã guím bẽnsẽh_u dí zin'ah_u Ojã _u. Pε nu y_un t'ẽdi hin'y_u yú ts'edi _u, tengutho a ra 'yu gã hyẽhmb_u mam'bet'o, 'b_u gmí thãndeh_u y_u ojã him majuãni. Pε nte manho da 'yøt'ah_u mahøn'a _u. ¹⁰ Pε nuya guí ẽmh_u i ja yú ts'edi _u 'da y_u pa, o gue'u 'da y_u zãna, o gue 'da y_u jeya. ¹¹ Nugã dra Pablogã, ẽmmε dí su nangue ra 'bẽfi xtã øt'ã b_u guí 'bũhmb_u, nε

'be'a dá xi ah_u, ξna gue'bu nte ní mbatho. ¹² Nu ah_u ma z_u cu ah_u, dín nde ah_u gam 'b_uhmb_u tengugä, nguetho dá ε'ts' y_un t'εdi mi øt'ä, ne dí 'b_ucä tengu ah_u ngue njam'bu gá 'yøth_u y_un t'εdi mam'bet'o. Ne nu'bu má_m 'b_uhmb_u b_u, gán numanhoj_u, nte mán ts'o gá 'yørcah_u. Masque nehya gui 'yømanhoh_u na. ¹³ Pε guí p_uhmb_u ngue mi ugä, ne gue'a dá mbagä b_u. Ne nu'bu má_m 'b_uhmb_u b_u, dá xi ah_u ran ho ma'da'yo b_uya. ¹⁴ ξmme x_un hεi ran _u mi jagä, pε njo'o ah_u gá sanj_u ngue x_un uguí. Pε gätho ah_u gá sinj_u x_un ho, tengu'bu dram 'b_uhni mahεts'igä, o tengu'bu da guecä dra Jesucristogä. ¹⁵ ξmme mi hu ni mb_uih_u 'b_u má xi ah_u ram hma. Ne nu'bu 'bo'o xtán zä, xtá hyah rá dä ne xtí 'daqui. ¹⁶ Pε nuya, ha guí s_uh_u ya nangué dí xi ah_u majuani. ¹⁷ Nu y_u ja'i ngue i hä ah_u, høntho in nde di 'uec'ah_u nanguécä, nguetho in nde ah_u go gui numansuh_u _u ne gui tēnhd_u _u. ¹⁸ X_un ho ngue gui tēnhd_u _u 'da, pε gui huanhd_u to'o majuani im ma x_un ho, madague'a hinga 'darb_u dí 'b_uhmb_u. ¹⁹ Ma z_u t'uhni ah_u nangué ra Cristo, nts'edi gá ungh_u, tengu'bu n'da ra xisu ngue hinga nam 'b_uh rá t'uhni, ngue xø ga ja ah_u gam 'b_uhmb_u ma'da'yo mahøn'a. Ne guexta'a ga thoqui ga nu ran unbi, jague'bu gá p_uhmb_u x_un ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bu dí 'b_ucä b_u, n'dahma sä dan y_usch_u, nguetho nuua dí

'b_ucä hingui sä ga p_udi 'be'a guím bεmh_u.

Rá hmεpya ra Agar ne ra Sara

²¹ Nu ah_u ngue guín nde gui 'yøth_u y_un t'εdi ma mijudíohe, ga xi ah_u ya 'be'a nam bøn _u y_un t'εdi. ²² Nt'o't'i ngue mi 'b_ui yoho yá ts'unt'_u ra Abraham. N'da rá ts'unt'_u ra 'yεhε xisu, ne n'da rá ts'unt'_u a rá xisu zεhε ngue hinga gue'a rá 'yεhε. ²³ Nu rá ts'unt'_u ra 'yεhε xisu bim 'b_ui tengutho 'b_u im man y_u ja'i dim 'b_uh yá t'uhni, pε nu rá ts'unt'_u a rá xisu zεhε bim 'b_ui nangué rá ts'edi Oj_u nguetho ya xí man'a Oj_u ngue dim 'b_ui. ²⁴ N'da ra hmεpya ngue yoho y_u 'yu i hax y_u ja'i. Nu ra 'yεhε xisu ní huti ra Agar, rán t'uti _u y_un t'εdi Oj_u bin t'un'na Moisés b_u ja ra t'øhø Sinai. Ne nu'_u to i tēn'nd_u, tengu'bu y_u 'yεhε _u. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmεpya nangué ra t'øhø Sinai nub_u ja ra häi Arabia, ne ngutho ra dāhnini Jerusalén ngue'a i ja b_u a ya. Ne nu y_u ja'i i 'b_up_u, i uh ra hmεpya tengu'bu yá 'yεhε _u y_un t'øt'e y_un t'εdi _u. ²⁶ Pε nu ra xisu ngue hing ra 'yεhε i uh ra hmεpya nguep_u mahεts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Ne njongui pa ma manda b_u nangué y_un t'εdi. Ne nuj_u dyú mεnguh_u b_u. ²⁷ Nt'o't'i b_u ja rá_m hman Oj_u:

Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yεhε, madague'bu hinga nam 'b_uh ni t'uhni.

Nts'edi gan ya nangue nin joha, gue'e hin gana nu ran unbi.

Nguetho dim 'buh mi'da ni t'uhni ngue yá t'uhni Oja, emme xtán ngu, xinda gue'a ra 'yehé xisu ngue i tñ yá t'uhni nangue bi manse tengu ya ja'i.

²⁸ Ma zú cu ahú, nuya dí øthú tengu ra Isaac rá ts'unt'ú ra Abraham, ngue Oja bi ma dim 'bui. Nguetho yá t'uhnigahú Oja tengu bi ma.

²⁹ Pè nu man'da ra ts'unt'ú ngue bim 'bui nangue bi manse tengu man ya ja'i, bi zú'a ra ts'unt'ú ngue bim 'bui nangue rá ts'edi a rá Hogandáhi Oja, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bú ja rá m hman Oja; "Dami 'yethú ra 'yehé xisu né'a rá t'uhni, nguetho hin da gonhui 'bé'a i ja rá ts'unt'ú ra xisu ngue hing ra 'yehé." ³¹ Gui páhmbú ya, ma zú cu ahú, ngue hin dyú t'uhni gahú ra 'yehé xisu. Pè tengu'bú dyú t'uhnigahú ra xisu ngue hing ra 'yehé.

5

Hin dan 'yehéhu yun t'edi mahón'a

¹ Nu'a ra Cristo bi yáñju bú min 'yehéhu mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yehéhu bú. Pè damin zámhbú bú hapú bi mbáp'ahú ra Cristo, né 'yo gadín umhbú gan 'yehéhu mahón'a. ² Dami 'yøhmbú ya 'bé'a dí xi ahú, nugä dra Pablogä. Nu'bú gui 'yèna gui 'yøthú 'da yun t'edi ngue gui hýc ni xifanihú, nu'a ra

Cristo hin da zä da 'yøt'ahú n'da ran ho a 'bú. ³ Dín nde ga xi ahú mahón'a. Nu'bú gui dá'mi gui 'yøthú yán t'edi ma mijudíohe, jatho gätho gui 'yøthú, nguetho hinga xøt'a n'datho gui 'yøthú. ⁴ Nu'bú 'bú i 'da ahú éna ngue ja yá ts'edi ú yun t'edi di hoc'a ni mbuihú ngue da zimanho ahú Oja, pé ya gá hýehmbú ra Cristo 'bú, né gá 'uehmbú bú ja rán huécate Oja búya. ⁵ Pè nu rá Hogandáhi Oja dá hámbú 'bú má páhmbú majuáni ra Cristo, gue'a dí 'yèñju xun hoju Oja a, né gue'a ná tømhbú da zinju xun ho. ⁶ Né nu'bú dí 'búhmbú ra Cristo, madague'bú da mba nthéqui ma xifanihú o hin'na, hin te di muui. Pè man'da hñhi thoho ga simhbú xun ho ma mbuihú a ra Cristo, né gue'a dí jajú ga øthú ran huécate a. ⁷ Pè nu'bú rá mbúdi thoho, emme gmí 'yohú xun ho bú ja rá 'yu Oja. To'o bi zám'p'ahú ngue hin guí øthú ra 'béfi majuáni. ⁸ Him bi zám'p'ahú Oja, nguetho guesé Oja bi zon'nahú gan 'yohú bú ja rá 'yu. ⁹ Nu'bú guí 'búhmbú n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfènihú, 'da xni ts'on'natho ni mbuihú 'bú, tenguthoho 'bú rá íxi ra thuhmé i sinni gätho ra jani. ¹⁰ Nugä dí háxa njuáni ngue ma Hmuhú Oja di ja ahú 'da'angu gam bémhbú. Né to'o i 'búpu ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfènihú, da nu rán ts'embi Oja a, hønt'a go to'o. ¹¹ Nu'bú guexta'a dí xicä yú ja'i, jatho gui 'yøthú yán t'edi ma mijudíohe, hin din

nugä ran ucpí 'bũ. Pɛ guexta'a i pa ma uguigä nguetho dí m mangä, jatho gui 'yɛc'yɛihũ a ra Cristo, ngue bi du bũ ja ra pont'i nangue ma ts'oquihũ. 12 Nu'a to'o in nde da hyɛc'a ni xifanihũ, man'da xũn ho 'bũ da 'uetho u. 13 Nguetho nu ahũ, ma zũ cu ahũ, Ojã bi ja ahũ bi thɔc'ahũ yũn t'ɛdi, nɛ bi zon'nahũ in nde ahũ gan 'yɛhɛhũ n'da ngu n'da ahũ nangue ran huɛcate. Nɛ hínguín nde ahũ gui 'yɔthũ ni pãhã zɛhɛhũ. 14 Pɛ tengu'bũ dá jãs'hũ gãtho yũn t'ɛdi Ojã 'bũ dan huɛjũ n'da ngu n'dajũ tengu bũ nan huɛcɛhũ. 15 Pɛ gan jamansuhũ, xøhma ts'ũrpũ thoho gam 'bɛɛhũ 'bũ gan sũhmbũ n'da ngu n'da ahũ, nɛ gan tãthũ.

Gam bɛmhũ rá Hogandãhi Ojã

16 Pɛ guehna dí xi ahũ na ya. Dami 'yɔthũ a di bɛn'nahũ rá Hogandãhi Ojã, nɛ gue'a gní 'yɛs'hũ gní 'yørpa rá pãhãzɛhɛ ni jã'ihũ bũya. 17 Nguetho nín 'yomfɛnise n'da, hinga gue'a im man rá Hogandãhi Ojã a, nɛ nu rá Hogandãhi Ojã hinga 'da'anguui ní pãhãzɛhɛ n'da, nɛ din sũhmi u. Nɛ nu rá Hogandãhi Ojã hin di jajũ ga øthũ 'bɛ'a in nde ma ts'on 'yomfɛnihũ. 18 Nɛ nu'bũ gue'a rá Hogandãhi Ojã dí tɛnhdũ, di zɛrca ma mbũihũ, janangue'a hin da zã da sijũ dá fɛstahũ yũn t'ɛdi Ojã. 19 Gãtho mfãdi 'bɛ'a nín t'øt'e n'da 'bũ øzɛhɛ 'bɛ'a in nde ní jã'i n'da. Ngue i øt' ran 'yomt'ɛni, nɛ ran ts'om'bãi, nɛ

ra ts'on'yomfɛni, 20 nɛ i thãnde yũ za o gue yũ hmite, nɛ i øt' yũn jãxtøni, nɛ i øt' yũn sũi, nɛ i øt' ran ts'ɛya, nɛ in cuɛ, nɛ i øt'a i numanhosɛ, nɛ i øt' yũn heque, nɛ i nde n'danni din 'yo, 21 nɛ i siyate, nɛ i hote, nɛ mihni, nɛ di muns' pũ ja yũ ngo ngue da 'yøt' yũ ts'oqui, nɛ n'dan'yo thoho i øt'e. Nɛ dí xi ahũ mahøn'a tengu dá xi ahũ, ngue nu'u to'o øt' ya, hin nan sãui da yũrpũ di manda rá ts'ɛdi Ojã. 22 Pɛ nu'a rá Hogandãhi Ojã di jajũ ga øthũ ran huɛcate, nɛ ran johya, nɛ ní hyu ma mbũihũ a, nɛ hin dan xømbũihũ, nɛ ga øthũ ra yembũi, nɛ ran hocjã'i, nɛ ga jãs'hũ dí mamhbũ, 23 nɛ hin ga sãman'ũhũ, nɛ ga sãmzɛhɛ ma mbũihũ. Nɛ nu'bũ ga øthũ ya, hin'yũ n'da ran t'ɛdi da zã dí zũjũ 'bũ. 24 Nɛ nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengu'bũ xí guarpũ ja ra pont'i a rá ts'on'yomfɛni zɛhɛ, ngue him man di manda a rá pãhã zɛhɛ nɛ gãtho 'bɛ'a mí nde rá jã'i. 25 Pɛ nu'bũ dí 'bũhmbũ rá Hogandãhi Ojã, jatho ga jafũ di mandagahũ 'bɛ'a gãtho dí øthũ 'bũ. 26 Pɛ nde'bũ hin dan 'yɛzɛhɛhũ, janangue'a hin ga bɛnbahũ u mi'da ngue da nde da 'yøt'e tengu'u 'da bin 'yɛts'i.

6

Dam fãxhũ n'da ngu n'dajũ

1 Ma zũ cu ahũ, nu'bũ 'bũ'a n'da ahũ bi dãng bũ ja ran ts'o, pɛ nu'ahũ gue guexta'a guím bɛmhũ rá Hogandãhi Ojã, janate tho guin zohmbũ a, gui zɛhmbũ da mbeng bũ

ja rá 'yu Oja, guim bɛmhbu ne'ahɛ hin'yɛ ni ts'ɛdihɛ, ts'arpɛ thoho ne ahɛ gui tɔnjɛ 'bu da ts'ä ahɛ. ² Ne nu'bu guí comhbɛ ni dumbɛihɛ, guí ɔthɛ rán t'ɛdi ra Cristo 'bu. ³ Pe nu'bu 'bu'a n'da ahɛ din 'yɛzɛhɛ, ne hin'yɛ 'be'a paɗi, din hyäzɛhɛ 'bu. ⁴ Ne hinga gue'a nan johyahɛ ngue gam bɛmhbu xɛn ho ma 'befihɛ xinda gue mi'da. Pe ga ɔrpamasu ma 'befihɛ ngue ga ɔthɛ xɛn ho, ne gue'a dán johyahɛ a buya. ⁵ Pe n'da ngu n'da ahɛ jatho gui 'yɔzɛhɛhɛ 'be'a go ní 'befi di 'da ahɛ Oja, ngue ni 'befizɛhɛhɛ. ⁶ Nu ahɛ ngue i sän'nahɛ ran ho ma'da'yo, nde'bu gui fäxhɛ ni xänbatehɛ gätho 'be'a i honi, janangue'a 'da xtám fäxtahɛ. ⁷ O guím bɛmhbu gui nuhɛ ran ho 'bu gui ɔthɛ ran ts'o, nguetho guidín hyäzɛhɛhɛ 'bu guím bɛmhbu a, ne hingui sä ga häthɛ Oja. Tengu'bu ga tuhmbɛ yɛ hmudä. Nu'bu dá tuhmbɛ a xɛn ho, xɛn ho a din ja buya, pe nu'bu ga tuhmbɛ a hingui ho, hingui ho din ja buya. ⁸ Nu'bu 'bɛi to'o i ɔt'e ngue i numanhose rá ja'izɛhɛ, xmá mba di 'bɛh ra temazaí 'bu. Pe to'o 'bɛi nangue rá pähä rá Hogandahi Oja, nu'a dín t'un ra temazaí. ⁹ Nde'bu hin dan xɔmbɛihɛ ngue ga ɔthɛ ran ho, nguetho da zɔn ra pa da hnurca ma 'befihɛ 'bu hin da güent' ma mbɛihɛ. ¹⁰ Janangue'a jant'a thoho ga ɔrpahɛ ran ho gätho ma mijá'ihɛ a ra ora ngue da zä ga ɔrpahɛ. Ne man'da gam bɛmhbu ga ɔrpahɛ ran ho ɛ

ma cuhɛ nangue ra Cristo.

Man'da ran zofo, ne ran zengua ran zegui

¹¹ Guín nuhɛ ya yɛ t'ohni xɛn ndoho dá o't'äzɛhɛ. ¹² Nu'bu to'o in nde di 'bɛp'ahɛ ngue gui hyɛc ni xifanihɛ, pe hɔnt'a in nde dí numanho yɛ ja'i. I su xtá nu ran ɛnbi 'bu xtá ma, hɔnt'a ra Cristo í hogahɛ 'bu mí du bu ja ra pont'i nangue ma ts'oquihɛ. ¹³ Nu'bu to'o im ma ngue da thec'a ni xifanihɛ, pe nde hɔnt'a dí yaɗ'a gui tɛnhɛ, gue'bu da zä di 'bɛp'ahɛ gui hyɛc ni xifanihɛ. Ne hingui ɔt'e gätho yɛn t'ɛdi. ¹⁴ Pe nugä hin dín nde dá yaɗ'a dí ɔzɛhɛ. Pe hɔnt'a nán johyagä a í du bu ja ra pont'i ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Ne nugä tengu'bu 'darbu dá tu'be ra Cristo, tengu'bu dá tugä ua ja ra ximhäi, ngue hin dí ɔt'ä yɛn t'ɔt'e a. Ne nu yɛn t'ɔt'e ra ximhäi, hin te rán jauí a 'be'a dí ɔt'ä. ¹⁵ Pe nu'bu in 'yohɛ ra Cristo, hin te di muui 'bu nthɛqui o hin'na, pe man'da di muui ngue i ja ra tema'da'yo. ¹⁶ Ne dí äp Oja da hyurpa yú mbɛi, ne di un rán johya ɛ gätho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ahɛ, nguetho gue'ɛ majuani yú t'uhni Oja ɛ. ¹⁷ Nu yɛ pa dí mba bu ya, o ɛmme gadi ɛngahɛ ma mbɛi, nguetho i ja yɛ mbɛdi ma ja'i hapɛ bi ts'ɛgui, nangue dán 'yɛhɛgä ra Hmu Jesús. ¹⁸ Ma zɛ cu ahɛ, dami cohmbɛ rá mate ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Ne hɔnt'a dí xi ahɛ a ya.

EFESIOS

Nu ra sɔcuɔ bi

'yɔrba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ra dɔhnini

Éfeso

Ran zɛngua

1 Nugä drá Pablogä, nangue rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Nu'ahɥ gyú 'yɛc'yɛihɥ bɥ ja ra hnini Éfeso, dí ot'ahɥ na ra sɔcuɔ. Nɛ gätho gyɥ mbeti ahɥ Ojɔ nangue guí ɛc'yɛihɥ ra Cristo Jesús. 2 Dí äp Ojɔ ma Tahɥ di 'da ahɥ rán jɔpi, nɛ rán johya da hyut'a ni mbɛihɥ, nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

Ojɔ di jɔcuahɥ nangue dín 'yohɥ ra Cristo

3 Dí ɛspahɥ Ojɔ, nu'a rá Ta ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ nangue a dín 'yohɥ ra Cristo, nu'a Ojɔ bi jɔcuahɥ nangue gätho yún jɔpi i ja bɥ mahɛts'i. 4 Nu Ojɔ bi huangahɥ nangue ra Cristo nu'bɥ ma hin'yɥ ra ximhäi, nguetho in ndejɥ hin din ja ma ts'oquihɥ, nɛ xtán hotho ma mbɛihɥ bɥ na nu Ojɔ. 5 Nɛ nangue rá pähä Ojɔ ya xɥ huangahɥ, nɛ nangue ra Jesucristo bi jajɥ ngue dyú t'uhnigahɥ Ojɔ. Nɛ gue'a bi 'yɔt'e nguetho bi huɛgahɥ. 6 Janangue'a zai dí ɛspahɥ Ojɔ, nguetho ɛmmɛ xɥn ngu rán huɛ cate bi 'yɔrcahɥ 'darbɥ dí ' bɥhmbɥ a rá Ts'unt'ɥ di huɛqui. Nɛ gue'a rán jɔpi bi 'dajɥ 'bɥ má däh ma mbɛihɥ a rá Ts'unt'ɥ. 7 Ngue ɛmmɛ

bi huɛgahɥ Ojɔ, nɛ gue'a í du a rá Ts'unt'ɥ bi pɔjɥ, bi nde bi punga ma ts'oquihɥ. 8 Nɛ ɛmmɛ xɥn ngu rán huɛcate Ojɔ, ngue bi jajɥ dá pɔhmbɥ a rá 'yu, nɛ bi 'dajɥ rán 'yomfɛni xɥn ho. 9 Pɛ bi jajɥ Ojɔ dá pɔhmbɥ 'be'a mán t'agui, ngue 'be'a mím bɛnse da 'yɔt'e ngue da 'yɔt'a ra Cristo. 10 Nguetho da zɔn ra pa di jua'a 'be'a mim bɛn Ojɔ da 'yɔt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gätho ja ua ja ra häi nɛpɥ mahɛts'i. 11 Nu'a Ojɔ i ɔt'e 'be'a gätho mim bɛni da 'yɔt'e, nɛ bi huangahɥ maya'bɥ ngue dan 'yohɥ ra Cristo. Nɛ nangue'a dín 'yohɥ ra Cristo, sä ga hɔhmbɥ yún jɔpi di 'dajɥ a. 12 Gue'a bi zän Ojɔ nanguejɥ, janangue'a da t'ɛspa Ojɔ 'bɥ bi hnu a ran ho da 'yɔrcahɥ. Nɛ guecähe yá mbɛdigähe dá ɛc'yɛihe ra Cristo, nɛ yú mbɛdigähe bi 'yɔrcähe a. 13 Nɛ ahɥ, nu'bɥ gmí 'yɔhmbɥ rán ho ma'da'yo ra Cristo di pɔjɥ, gue ram hma majuɔni a, gá 'yɛc'yɛihɥ a. Nɛ nu'bɥ gmí 'yɛc'yɛihɥ, nɛ ahɥ gá hyɔhmbɥ rá Hogandɔhi Ojɔ, ra hmɛpya ngue yú mbeti ahɥ Ojɔ, tengu xí ma. 14 Nu rá Hogandɔhi i udi ngue majuɔni ga hɔhmbɥ rán t'unni di 'dajɥ Ojɔ 'bɥ bi zɔn ra pa da zixcahɥ bɥ mahɛts'i, gätho gahɥ ngue yú mbɛtigahɥ a. Gue'a ná ɛspahɥ nuixte thoho a.

Nu ra Pablo i äp Ojɔ di un ran 'yomfɛni xɥn ho yɥ 'yɛc'yɛi

15 Nɛ nu'bɥ má ɔcä ngue guí ɛc'yɛihɥ a ra Hmu Jesús, nɛ í ja ahɥ ran huɛcate nangue

ni mi'yεc'yειη, dán ya'be Oja,
 16 ne zai dí xi Oja i hu ma
 mbui ngue di huεc'ah, ne zai
 dí ápä rá m fäts'i nangue ah.
 17 Ne nu'a ra Ta nuixte thoho,
 gue'a rá Oja ma Hmuh
 ra Jesucristo, dí áp'ah ran
 'yomfεni man'da gui pähmbu
 xun ho a. 18 Ne dí áp'a Oja
 ngue man'da da xoc'a nin
 'yomfεnih, ngue gui pähmbu
 a ran ho nuixte guí tōhmbu,
 ngue gue'a í zon'nah gui
 comhbu a. Ne gui pähmbu
 ngue εmme nuixte thoho di
 muui 'be'a di 'da ah Oja gätho
 u to'o yá mbeti a. 19 Ne dí áp
 Oja gui pähmbu εmme xun
 ndoho rá ts'edi rá Hogandahi
 hin hapu nín zegui, ngue dim
 pεpu mbo ma mbuih, gätho
 gahu dí εc'yειη. 20 Ne n'dat'a
 rá ts'edi ngue εmme se a dim
 pεpu mbo ma mbuih, gue'a
 bá xox'a ra Cristo bu 'bu xun
 du, ne bi japi ngue da hyupu
 ja rán 'yei Oja bu mahεts'i.
 21 Ne nu'a ra Cristo bin t'un
 man'da ra ts'edi xinda gue'u
 to'o gätho ja yá ts'edi bu
 mahεts'i ne cua ja ra häi, o gue
 yu ts'ut'abi, o gue yu ngarbi,
 o gue'u mi'da di manda. Ne
 hingui sä n'da da ndonba n'da
 ra thuhu da t'εmbi i ja man'da
 rá ts'edi gue i 'buhya o gue yu
 pa dí 'yεpu. 22 Ne gätho 'be'a i
 ja Oja bi jap'a ra Cristo ngue
 gätho di manda. Ne bi jap'a ra
 Cristo ngue di manda gätho
 yu 'yεc'yει, nguetho tengu 'bu
 ma yahu a di mandagahu.
 23 Ne nu yu 'yεc'yει i 'bui tengu
 'bu rá ja'i ra Cristo. Ne dí
 comhbu 'be'a gätho i ja ra

Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a
 'be'a gä øzehε ua ja ra häi,
 nepu mahεts'i.

2

*Dám pōhmbu nangue rán
 huεcate Oja*

1 Ne mam'bet'o tengutho
 'bu xtá tuh nangue ma
 ts'oquih, nguetho him mi
 ørpahu masu a ran ho mi sij.
 Pe nuya nu Oja bi 'daju ra
 temazai nangue ra Cristo.
 2 Ne nu'ahu nu'bu hin gmí
 'yεc'yειη, gmí tenhdu yán
 t'øt'e ra ximhäi, ne madí
 manda ah rá hmu yu zithu,
 tengutho yu pa ja bu ya, gätho
 to'o hingui ørpa masu Oja,
 ne hingui øt'e 'be'a nde Oja.
 3 Ne gätho gähe 'da'angu tho
 mi øthu 'bu mam'bet'o, ne
 mi tenhdu 'be'a min nde ma
 ja'i zehεh. Ne dá øt' ma
 pähä zehεh. Ne nu'bu xcá
 thoqui xcá tenhdu, εmme xcá
 nuhu rá cue Oja 'bu, tengu
 tho u mi'da. 4 Pe nu'a Oja
 εmme xun ngu rá yembui i
 ja, ne εmme i ja rán huεcate
 nangueju. 5 Janangue'a bi
 'daju ra 'da'yote, tengu 'bu
 'darbu bi xoxgahu ra Cristo,
 madague'bu tengu 'bu ya
 xí du ma tehu nangue ma
 ts'oquih. Pe nangue rá mate
 thoho Oja xtám pōhmbu. 6 Ne
 nu'a Oja n'dat'a bi xoxgahu ra
 Cristo Jesús, ne bi jajm 'darbu
 dá huhmbu a ra Cristo bu
 mahεts'i bu nam bεn Oja.
 7 Guehna bi 'yøt'e, ngue gätho
 yu pa mazai da 'yuh rán
 huεcate, ne da fadi hin hapu
 se a rá mate bi 'yørcahu 'bu mí
 yanju ra Cristo Jesús. 8 Bi pøju

Ojã 'bũ má hãmhbũ rá mate thofo Ojã, nẽ hin nangue yũ hogant'õt'e dá øthũ. Pẽ nangue a rán t'unni zehẽ Ojã xtám pøhmbũ. ⁹ Nẽ hin nangue ra 'bẽfi xũn ho xtá øthũ, janangue'a njon da zã din 'yẽts'i. ¹⁰ Nguetho bi 'yørca zehẽhũ Ojã ngue dãm 'bũhmbũ ma'da'yo nangue ra Cristo Jesús, guerpũ da zã ga øthũ xũn ho rá 'bẽfi bi zãn Ojã maya'bũ.

Nu ra Cristo bi jajũ dán yãmanhohũ dyũ judíohe nẽ'ahũ

¹¹ Nẽ nu ahũ ngue hin gyú judío'ahũ, o gadín 'yẽxhũ nangue rá mate Ojã, pẽ damim bẽmhmbũ ngue yatho gnán hyajũ Ojã mam'bet'o. Nẽ nte má hmẽpya gmí øthũ tengu mí øt'ãhe ngue dá hẽc ma xifanihe dyú judíohe. Nẽ gue'a ná hut'a thofohe gyũ 'yãnthẽquihũ. ¹² Nẽ nu'ũ yũ pa ỹ, hin te nin jahũ ra Cristo, xín te nin jahũ ỹ yũ judío. Nẽ hin gní pãhmbũ ran hogui ngue mi man Ojã da 'yøt'e. Pẽ gãm 'bũhmbũ ua ja ra ximhãi nẽ nte gmí tømhbũ 'bẽ'a da 'yøt' Ojã, nguetho hin gní pãhmbũ Ojã. ¹³ Nẽ gmí 'yo man hẽthũ nangue a Ojã, pẽ nuyã bá jũn'nahũ, nẽ sä guin 'yohũ ra Cristo ngue bi du nanguejũ. ¹⁴ Pẽ nu'a ra Cristo bi jajũ dán yãmanhohũ, dyũ judíohe nẽ ahũ ngue hin gyú judíohe. Nẽ bi jajũ ngue 'da'angu bũ na nujũ Ojã yũ judío nẽ'ũ hing yũ judío. Nu'a ra Cristo bi hogahũ 'bẽ'a madín hyajũ. ¹⁵ Nguetho bi du ra Cristo, nẽ gue'a í

jua ỹ yũn t'ẽdi yũ judío bi xi Ojã, ngue yũn t'uti mi øt'ũ. Nẽ bi japi ngue 'da'angu ga comhbũ ra temazã yũ judío nẽ'ũ hing yũ judío, nangue ma'da'yo dí 'bũhmbũ ra Cristo ya, nẽ hinga 'dahma 'dan'yo bũ dán nujũ Ojã. Janangue'a hin dadín sũhmbũ ya. ¹⁶ Nẽ nu'bũ mi du bũ ja ra pont'i ra Cristo, bi japi da numanho Ojã ỹ hønt'a go to'o ma jã'i da 'yẽc'yẽi a, madague'a yũ judío, uague hing yũ judío. Nẽ him man sũhmbũ ỹ. ¹⁷ Nu'a ra Cristo bi zøcua ja ra hãi nẽ bi xijũ ran ho ma'da'yo, ngue'a dá ẽshũ ran sũi mi øthũ a Ojã, guẽcãhe dyũ judíohe ngue mi hãnthẽ rá 'yu Ojã, nẽ ahũ ngue hing yũ judío'ahũ ngue gmin 'yomanhẽtho nangue rá 'yu Ojã. ¹⁸ Nẽ gue'a ra Cristo bi zã dán yãmanhohũ Ojã rá Ta, nguetho n'dat'a rá Hogandãhi bi 'dajũ, madague'bũ dyũ judíohe o gue hin dyũ judíohe. ¹⁹ Pẽ nuyã hin guí 'bũhmbũ tengu 'bũ gyú 'damhninihũ ya, pẽ 'da'angugdahũ ngue dyũ 'yẽc'yẽihũ. Nguetho nuyã gãtho gahũ dyũ mænguhũ bũ bí 'bũ Ojã, nẽ gãtho gahũ yú t'ũhni gahũ Ojã. ²⁰ Nẽ nujũ dyũ 'yẽc'yẽihũ, tengu 'bũ n'da ra ngu bi thøe nguerpũ dim 'bũ Ojã. Nẽ bi dũ'mi bi hyøh yũ pøngahyã maya'bũ, nẽ'ũ yú 'bãihũ ra Cristo nu'bũ mi ma nangue ra Cristo. Nẽ bi dũ'mi tengu 'bũ i pa m'bã'mi yú guangujãdo n'da ra ngu, nẽ guesẽ a ra Jesucristo a ra do mahyoni bim pẽpũ. Nẽ guenjũ tengu 'bũ dyũ føt'ehũ bũya.

21 Nε nu'a ra Cristo tengu 'b_u ra cemento nín zøt' _u y_u do b_u pa nthøts'e a ra ngu, ngue da gomanho, asta gue'b_u go bi guadi x_un ho, guep_u ja rá ngu Ojå, tengu ndese Ojå. 22 Nε nangué dín 'yoh_u ra Cristo, ne_u tengu 'b_u dy_u doh_u ngue dim p_up_u ja a rá ngu Ojå, guep_u i 'b_uh rá Hogandåhi.

3

Nura Pablorá 'b_ufi i xih ran ho ma'da'yo _u hing y_u judío

1 Janangué'a dí äpå rá ts'edi Ojå nangué ah_u, drå Pablogå. Pε dí ofädigå nangué dí xi ah_u ran ho ma'da'yo, gue ah_u ngue hing y_u judío'ah_u. 2 Masque ya gå 'yøhmb_u ngue Ojå bi 'dacå ra 'b_ufi ngue dí xi ah_u rá m hma, nangué rá mate thofo. 3 Nugå ya dá ot'ah_u ts' _u 'b_ue'a bi 'yurcåzεε Ojå, ngue njom mi påd_i, ngue nε _u hing y_u judío da zin Ojå nangué ra Cristo. 4 Nε nu'b_u gå nuh_u ra søcuå, sä gui pähmb_u a bi xicå Ojå ngue njom mi påd_i nangué ra Cristo. 5 Nε x_un ngu y_u jeya bi thogui ngue him mi xi Ojå y_u jå'i 'b_ue'a mim b_uni da 'yøt'e. Pε nuya bi 'uega ma mb_uihe gueje ma 'båigåhe ra Cristo nε _u yú pøngahyå, nε bi jaje rá Hogandåhi ga pähmbe 'b_ue'a him mam fåd_i, ngue i fåh ya. 6 Pε nuna him mam fåd_i, guehna ngue ran ho ma'da'yo sä gui pähmb_u ya 'b_ue'a i ja ua ya, ngue nε' _u y_u jå'i hing y_u judío sä dim 'b_uhmb_u Ojå tengutho y_u judío. Nε n'dat'a gui comhb_u y_u judío ran

hogui bi 'yøt' Ojå nangué ra Cristo Jesús. Nε n'danjå'itho gui comhb_u nangué rá jå'i ra Cristo, nguetho ya gå 'yεc'yεih_u rán ho ma'da'yo ra Cristo. 7 Pε nangué rá mate zεε nε rá ts'edi Ojå sä gam mangå rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague'a him man 'yεnigå'be. 8 Nugå hin te ts' _u dadí mu'be, nε him man 'yεni'be ngue ga xih y_u jå'i ngue hing y_u judío rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pε guehma bi 'dacå Ojå ra mate ngue gam mangå a, nε ga xih y_u jå'i njon da hyät'i da mbede hangu nan ngu y_un ho in nde di 'daj_u ra Cristo. 9 Nε bi 'dac rá 'b_ufi ga japi gåtho y_u jå'i da båd_i 'b_ue'a him mam fåd_i, ngue 'b_ue'a mím b_un Ojå da 'yøt'e 'b_u rá mb_udi thofo, ngue nε' _u hing y_u judío da zin Ojå 'b_u da hyån rá mate ra Cristo. Nε gue'a mi sänni da 'yøt' Ojå, n'dat'a Ojå bi 'yøt'e 'b_ue'a gåtho ja ua ja ra ximhäi, nep_u mahεts'i. 10 Gue'a mím b_un Ojå da 'yøp_u y_u 'yεc'yεi, guep_u da fåd_i x_un ho gåtho rá hogan'yomfēni, da bå _u i 'b_up_u mahεts'i ngue i ja yú ts'edi. 11 Nε gue'a i øt' Ojå ya, tengu mim b_um 'b_u ra mb_udi thofo da 'yøt'e, nangué ma Hmuh_u ra Jesucristo, nε da 'yøt'e gåtho y_u pa mazåi. 12 Nε nangué dí εc'yεih_u ra Cristo, hin dí su ga sømh_u b_u nangué ma mb_uih_u ngue dan yåh_u Ojå. Nε dí pähmb_u da 'yøde. 13 Janangué'a dí ä'ah_u ra mate hin da du ni mb_uih_u 'b_u dín nugå ran _u nbi,

nangue'a dá xi ah_u ran ho ma'da'yo. Xingui ts'_u guim b_εmhb_u ngue'a dín nugä ran unbi, p_ε 'da dán johya thohoh_u ngue bin 'dac ra ts'edi ga hä't' y_un unbi.

Rán huçcate ra Cristo

14 Nu'b_u dím b_εngä ngue n_ε ah_u gy_u m_εnguh_u b_u bí 'b_u Oj_ä, dín d_änyahmu dí äp'ah_u ra jamadi Oj_ä rá Ta ma Hmuh_u ra Jesucristo. 15 N_ε rá Ta _u gätho y_u 'y_εc'y_εi, n_ε'_u bi z_øm b_u mah_εts'i, n_ε'_u 'b_utua ja ra ximhäi. 16 N_ε dí äp Oj_ä ma Tah_u nuixte thoho di muui rá ts'edi, ngue di zac ni mb_uih_u nangue rá ts'edi rá Hogand_ähi Oj_ä. 17 N_ε dí äp Oj_ä ngue din z_äm b_u mbo ni mb_uih_u a ra Cristo, nguetho guí _εc'y_εih_u a. N_ε dí äp Oj_ä ngue man'da din te nin huçcateh_u, n_ε nangue nin huçcateh_u dí zac ni mb_uih_u. 18 Janangue'a n_ε ah_u n_ε gätho mi'da y_u 'y_εc'y_εi da zä gui p_ähmb_u hangu nan uant'i, n_ε hangu na mba, n_ε hangu nan h_ε, n_ε hangu nan h_εts'i a rán huçcate ra Cristo. 19 N_ε madague'b_u hingui sä gätho ga p_ähmb_u rán huçcate ra Cristo nguetho _εmme x_un ngu, p_ε dí äp Oj_ä ngue man'da man'da gui p_ähmb_u a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mb_uih_u a rá ts'edi z_εh_ε Oj_ä. 20 P_ε x_un ho ga _εspah_u Oj_ä gätho y_u pa maz_äi, nguetho i ja rá ts'edi da 'y_øt'e x_un ngu man'da, xinda gue'a 'be'a dí ähmb_u o 'be'a dím b_εmhb_u. Ngue n'dat'a ra ts'edi dim p_εp_u mbo ma mb_uih_u. 21 N_ε gätho

gah_u dy_u 'y_εc'y_εih_u, x_un ho dan johyah_u ga _εspah_u Oj_ä, nangue'a ra Cristo Jesús dí p_ähmb_u, h_øn'b_u go nj_äm'b_u maz_äi. N_ε h_ønt'a gam b_εmhb_u a ya.

4

Nu rá Hogand_ähi Oj_ä di jaj_u n'dat'a gam b_εmhb_u

1 Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangue dí øt'a rá 'be'fi ra Hmu. N_ε dí ä'ah_u ra mate ngue gam 'b_umanhoh_u tengu nin säh_u ngue ya bi zon'nah_u Oj_ä. 2 N_ε hin gan 'y_εxh_u, p_ε gui 'y_øth_u ngue hin'y_u ni ts'edi z_εh_εh_u, n_ε hin gan x_ømb_ui n'da ngu n'da ah_u 'be'a i t'øt'ah_u, n_ε hin gan xuhnanyah_u n'da ngu n'da ah_u, p_ε gan hu_εju. 3 N_ε _εmme gan jamansuh_u ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim b_εmhb_u. P_ε dami thoqui gui t_εnhd_u rá Hogand_ähi Oj_ä di ja ah_u n'dat'a guim b_εmhb_u. 4 Nguetho tengu 'b_u gätho n'danj_ä'idäh_u b_u na nuju Oj_ä dy_u 'y_εc'y_εih_u, n_ε n'dat'a rá Hogand_ähi Oj_ä dí comhb_u. N_ε n'dat'a dí t_ømb_u 'be'a da 'y_ørchah_u Oj_ä, ngue gätho bi zongah_u. 5 H_ønt'a n'da ma Hmuh_u i 'b_ui ngue di mandagah_u. N_ε n'dat'a ma t'_εc'y_εih_u nangue ma Oj_äh_u i 'b_ui, n_ε n'dat'a man xixy_äh_u dí øth_u, ngue dí uhmb_u y_ü mb_εtigah_u Oj_ä. 6 N_ε n'dat'a Oj_ä gue'a ma Tah_u dí comhb_u, ngue gätho gah_u, n_ε gätho di mandagah_u, n_ε gätho di 'yonj_u, n_ε gätho gah_u i 'b_up_u mbo ma mb_uih_u a. 7 Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho,

'dahma'dan'yo y_u ts'edi bi 'daj_u n'da ngu n'daj_u ngue sä ga o_{th}u ra 'befi ngue ndej_u ga o_{th}u. ⁸ Ne gue'a män t'o'ti b_u ja rá m hman Oj_a maya'b_u: "Pe gue'a ra Cristo bi un yú ts'edi y_u ja'í 'b_u mí mbeng b_u mahçts'i, 'b_u mi dambçni. Ne bi 'berba rá ts'edi gátho nan ngu ran ts'o mim bent'u y_u ja'í." ⁹ Ne nu'b_u mi mbeng b_u mahçts'i, mf_adi ngue guep_u bá nçxp_u, ne bi z_ocua ja ra häi, ne bi mba nt'ägui. ¹⁰ Guet'a bá ç_ai, ne guet'a bi ndex mahçts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi b_u mahçts'i, ne h_on_bu go hap_u, neçua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Ne 'dahma 'dan'yo y_u ts'edi bin 'daj_u n'da ngu n'daj_u ngue dy_u 'yç'yçih_u. Bin 'dac ma ts'edihe 'dagähe ngue ma 'bäigähe ra Cristo, ne 'da ah_u di ja'ah_u gam p_ongahy_ah_u, ne mi'da ah_u di ja ah_u gadí 'yomhb_u a ran ho ma'da'yo, ne 'da ah_u di ja ah_u gam mbädih_u, ne mi'da ah_u di ja ah_u ngue gan xänbateh_u nangue rá m hman Oj_a. ¹² Ngub_u bi 'y_ot'a ra Cristo, bi un yú ts'edi y_u 'yç'yçei, nguep_u da zä da 'y_ot'e x_un ho ra 'befi bi zänbi n'da ngu n'da, nangue rá 'befi Oj_a. Janangue'a da zä 'da däm fäxtah_u. Ne gue'a dín te rá 'befi Oj_a a, tengu 'b_u bi zac rá ja'í ra Cristo. ¹³ Ne da z_oni ngue gátho 'dat'a gam bçmh_u nangue ma t'ç'yçih_u, ne gátho n'dat'a ga p_ahmb_u x_un ho rá Ts'unt'u Oj_a. Ne gue'a dín te x_un ho ma mb_uih_u ne dam 'b_uamanhoh_u tengu ra

Cristo. ¹⁴ Ne nu'b_u gue'a dí homhb_u, hin da thäj_u tengu 'b_u dy_u t'ahnih_u, 'b_u 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xij_u ngue da 'yçna da hyäj_u. Nguetho nu'u y_u hyäte çna gue'b_u çmme p_adi, pe h_ont'a in ndej_u ga tenhd_u yú fehni. ¹⁵⁻¹⁶ Pe ga p_adi ga tenhd_u a majuçni nangue ran huçcate. Ne gue'a nán te x_un ho ma mb_uih_u, ne di jaj_u tengu 'b_u n'danja'í tho ga cohmb_u. Tengu 'b_u rá ja'igah_u ra Cristo, ne nu'a ra Cristo, tengu 'b_u rá ya a. Ne gue'a nín z_ot'u y_u 'yç'yçei. Nguetho di manda gah_u ne di z_erca ma mb_uih_u, di jaj_u n'dat'a gam bçmh_u, ne gátho ga comhma'çt'eh_u x_un ho ra 'befi bi 'daj_u n'da ngu n'daj_u, ngue 'da däm fäxtah_u, nangue ran huçcate. Ne gue'a nán te x_un ho rá 'befi Oj_a, tengu 'b_u bin te x_un ho rá ja'í ra Cristo.

Dám 'b_uhmb_u ma'da'yo nangue ra Cristo

¹⁷ Nugä dra Pablogä dím p_ongahy_agä nangue ra Hmu 'b_u dí xi ah_u na jaua, ngue nu'ah_u him mam 'b_uhmb_u ya tengu u y_u ja'í hinga na p_a Oj_a. Ne him mam 'b_uhmb_u tengu y_u ja'í ngue di manda yú ts'on'yomçeni zehç. ¹⁸ Ne nu'u i 'yo tengu n'da ra xädä nangue yán 'yomçeni, ne hingui p_adi 'be'a nam b_on'a i çt'e nguetho hingui 'yo b_u ja rán neçui Oj_a. Ne hinguin nde da b_a Oj_a nguetho çmme x_um me yú mb_ui u. ¹⁹ Ne hingui pe'ts' yú sä 'b_u çt y_u ts'oçui, nguetho ya x_um bent ran ts'o, ne çmme di ho da

'yøt'e hønt'a go 'bɛ'a man ts'o, nguetho hin'yɥ mbo yá mbɥi 'bɛ'a di zedi ngue da zəmmi. ²⁰ Pɛ nu'ehɥ hinga ngubɥ bi xän'nahɥ ɥ bi xi'ahɥ nangue ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yøhmbɥ nangue ra Cristo, nɛ nu'bɥ majuani gá 'yøhmbɥ 'bɛ'a bi xi ahɥ, guí pəhmbɥ ya ngue gue'a majuani a. ²² Janangue'a dami hyehmbɥ gätho 'bɛ'a gnám 'buhmbɥ, ngue ni nyon'yomfɛnisɛhɥ i hä ahɥ, ngue 'bɛ'a guí ndesɛ guí 'yøthɥ. ²³ Nɛ ma'da'yo ni mbɥihɥ nɛ nin 'yomfɛnihɥ, ngue gätho ma'da'yo guim bɛmhɥ ya. ²⁴ Nɛ dami hyehɥ ngue gätho ma'da'yo tengu bi zän'nahɥ Oja nangue rá pähä zɛhɛ. Nuya dami 'yuhmbɥ ram 'bɥi njuəntho guí 'yøthɥ, ngue nte man ts'o guí 'yøthɥ ya. ²⁵ Dami 'yeshɥ a ra fɛhni ngue madín xihmbɥ n'da ngu n'da ahɥ, nɛ guim mamhɥ a majuani. Nguetho tengu 'bɥ n'danjá'itho dí comhɥ ra Cristo. ²⁶ Nɛ nu'bɥ guín cuɛhɥ nangue ran ts'o i t'øt'e, pɛ damím fähmbɥ, mamán də ahɥ ran ts'o. Nɛ hinga n'dapa gan cuɛhɥ. ²⁷ Pɛ xingui ts'ɥ ga cəthɥ ra zıthɥ bɥ ja ma mbɥihɥ. ²⁸ Nu'bɥ guím pɛhɥ 'da ahɥ, pɛ guí 'yeshɥ a gnám pɛhɥ. Nɛ gam pɛhmbɥ xɥn ho, nɛ gue'a gdí tımhɥ a guí homhɥ, nɛ da zä guí fäx'ɥ mi'da ngue hin'yɥ 'bɛ'a da hyoni. ²⁹ Nɛ 'yo guím mamhɥ yɥ ts'ore, pɛ guim mamhɥ ran ho dí zɛ'ɥ nɛ dí hyu yá mbɥi ɥ to'o guí xihmbɥ. ³⁰ Nɛ 'yo gadí unhɥ

ra dumbɥi a rá Hogandəhi Oja nangue n'da ra ts'oqui. Nguetho nu'a i 'bɥpɥ mbo ma mbɥihɥ, nɛ gue'a da 'yudi ngue yá mbɛtigahɥ Oja 'bɥ rán zɛgui ra pa, tengu 'bɥ jajɥ ra sello. ³¹ Dami 'yeshɥ a gní bɛman'ahɥ, nɛ hin gan cuɛhɥ 'bɥ ja 'bɛ'a da si ahɥ o ja 'bɛ'a da t'øt'ahɥ. Nɛ 'yo gadí c'aman'ahɥ n'da ngu n'da ahɥ, nɛ o guím bɛmhɥ ran ts'o nangue ni mijá'ihɥ. ³² Pɛ gan 'yøpəhɥ ran ho n'da ngu n'da ahɥ, nɛ 'da xtán ja ni yembɥihɥ, nɛ gam punbahɥ n'da ngu n'da ahɥ, tengu tho í pun'nahɥ Oja nangue ra Cristo.

5

Da 'yøt'e xɥn ho ɥ yá t'əhni Oja

¹ Ga øthɥ 'bɛ'a øt'a Oja, nguetho yá t'əhni gahɥ a ngue di huɛgahɥ. ² Ngue ga ørpəhɥ ran huɛcate ma mijá'ihɥ, tengutho ra Cristo bi huɛgahɥ 'bɥ mín däsɛ bɥ ja ra pont'i nanguejɥ. Nɛ nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Oja. ³ Nɛ yá t'əhni gahɥ Oja, janangue'a xingui ts'ɥ gam bɛmhɥ ran ts'o, hin ga øthɥ ran 'yomt'ɛni, xing ran ts'iyate, nɛ xinga n'da ran ts'o ga øthɥ. ⁴ Nɛ hin gam mamhɥ ra ts'ore o gue ran 'yánt'ɥ, nɛ hin dan yá mangət'ihɥ, nguetho hin rán thɛui rá 'yɛc'yɛi Oja ɥ. Pɛ ga xihmbɥ Oja jamadi nangue rán ho bi 'dajɥ. ⁵ Pɛ dí pəhmbɥ hingui sä n'da da yəpɥ di manda ra Cristo nɛ Oja, nu'bɥ

i øthoho ran 'yomt'ɛni, o gue im bɛn ra ts'on'yomfɛni, o gue i øt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'bɛ i thɛnde 'bɛ'a i ja. ⁶ Nɛ njon ga jafɛ da hyäɛ gue'bɛ 'bo'o da xijɛ ngue xɛn ho 'bɛ ga øthɛ ran ts'o. Nguetho to'o da 'yøt' ya yɛn ts'o, ɛmme xɛn ngu da nu rá cue Ojɔ, nangue a him bi 'yørpa masu Ojɔ. ⁷ Pɛ hin dan 'yohɛ to'o i øt' ran ts'o, nguetho hin'yɛ 'bɛ'a man jahɛ ɛ. ⁸ Pɛ nu'ahɛ mam'bet'o gmí 'yohɛ bɛ ja ra 'bɛxui. Pɛ nangue guí 'bɛhmbɛ ra Cristo ya guí 'bɛhmbɛ bɛ ja rán nɛqui a. Nuya dɛmam 'bɛhmbɛ tengu rán säui bɛ ja ran nɛqui. ⁹ Nɛ nu'a rán nɛqui Ojɔ, gue'a dán jahɛ ra hogambɛi a, nɛ gue'a dɛm mamhɛ majuɔni a, nɛ gue'a dá øthɛ ran ho a. ¹⁰ Nɛ dami hyumbi gan xähmbɛ guí 'yøthɛ 'bɛ'a dí hyu rá mbɛi Ojɔ. ¹¹ Pɛ xíngui ts'ɛ ga øthɛ tengu øt'ɛ i 'yo bɛ ja ra 'bɛxui. Pɛ ga uhmbɛ ngue nte ní mbatho 'bɛ'a øt'ɛ. ¹² Pɛ ga pɛ'ts' ma sähɛ hin gam mamhɛ 'bɛ'a øt'ɛ i øt' mán t'ɔguitho ran ts'o. ¹³ Pɛ nu'a rán nɛqui Ojɔ di yot'ɛ to'o i 'yo bɛ ja ra 'bɛxui, ndepe da bɔdi ngue i ja yú ts'oqui. Nɛ hingui sä da 'yɔn mant'ɔgui thoho n'da 'bɛ'a øt'e, nguetho nu'a rán nɛqui Ojɔ di yot'ɛ gätho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'o't'i: "Daman nuhmbɛ ngue guí ɔhmbɛ, tengu 'bɛ gyú duhɛ, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahɛ ran nɛqui," bi 'yɛna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'bɛ'a guí øthɛ, nɛ hin gam

'bɛhmbɛ tengu ɛ yɛ jɔ'i ngue hingui pɔdi 'bɛ'a øt'e. ¹⁶ Pɛ madague'a xɛn hɛi yɛ pa i ja bɛ ya, dami hyumbi gam pɛhmbɛ xɛn ho. ¹⁷ 'Yo guí co'yɔmbɛihɛ, pɛ dami hyumbi guí hyoni guí pɔhmbɛ rá pähä ra Hmu. ¹⁸ Pɛ hin dán johyahɛ a ra sɛi, nguetho di ts'ongahɛ a. Pɛ man'da dán johyahɛ rá Hogandɔhi Ojɔ. ¹⁹ Nɛ 'da dán johyabahɛ n'da ngu n'dajɛ ngue dan xihmbɛ 'bɛ'a i ørcahɛ ra Hmu, ngue dan tuhmbɛ yú thuhu Ojɔ gätho ma mbɛihɛ dá ɛspahɛ Ojɔ a. ²⁰ Nɛ thocua thoho ga xihmbɛ jamadi Ojɔ ra Ta, nangue 'bɛ'a gätho jajɛ, nangue rá thuhu ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

Dim 'bɛmanho yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja yún ngue

²¹ Nɛ hin dan junthɛ, pɛ 'da xtán 'yɛhɛ thohohɛ, nguetho gätho gahɛ dín numansuhɛ ra Cristo. ²² Nɛ nu ahɛ gyú xisuhɛ, dami 'yøthɛ 'bɛ'a im man ni ndøhɛ, tengutho bɛ gní 'yøthɛ a im mam ma Hmuhɛ mahɛts'i. ²³ Nguetho nu'ɛ yɛn 'yohɛ i 'bet'o bɛ ja rá ngu, tengu a ra Cristo i 'bet'o bɛ 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, ngue tengu 'bɛ guesɛ a rá jɔ'i a, nɛ rá m pørpate gätho ɛ. ²⁴ Nu'ɛ yɛ xisu da 'yøt'e 'bɛ'a gätho im man yú ndø, tengu tho yɛ 'yɛc'yɛi da 'yøt'e 'bɛ'a gätho im man ra Cristo. ²⁵ Nɛ nu ahɛ ma min'yohɛ ahɛ, dami huɛc ni xisuhɛ, tengu tho a ra Cristo bi huɛc yɛ 'yɛc'yɛi, nɛ bi un rá te nanguejɛ. ²⁶ Nɛ nu a ra Cristo ngubɛ bi 'yøt'e, nu'bɛ mi japi da bo xɛn ho

gätho y_u 'yεc'yεi nangue räm hman Ojä. Nguetho ram hma tengu 'b_u ra dehe i pe't'e gätho ran ts'o. Ne nu'a ran xixya, n'da ra hmεpya ngue ra Cristo bi hoga ma mb_uih_u. ²⁷ N'damhma da zin _u y_u 'yεc'yεi, ngue ya gätho mahoqui, ne nte man ts'o din 'yoh_u. Ne hin'y_u 'be'a da th_umbi, pegue gätho i jua a ran ho. ²⁸ Ne gätho y_un 'yoh_u, nde'b_u di huεc y_u xisu, tengu b_u ni huεc rá ja'izehe. Nguetho nu'_u to'o di huεc rá xisu, din huεc zehε a. ²⁹ Ne xinga n'da ra ja'i i san rá ja'izehe, pe din jamansu, ne i 'u_uni x_un ho rá ja'i, tengutho i ø't'a ra Cristo nangue y_u 'yεc'yεi. ³⁰ Nguetho nuj_u dy_u 'yεc'yεih_u, tengu 'b_u rá ngøc'yεi ne rá do'yo gah_u a rá ja'i ra Cristo. ³¹ Tengü män t'o't'i: "Nu'b_u n'da ran 'yoh_u i sin rá xisu, i soh rá ta ne rá mbe, n'damhma da zä di manda rá xisu, tengu 'b_u ε rá ja'izehe," bi 'yεn'a ra t'ohni. ³² Ne x_un hεi da bađi 'be'a nam bøn na, pe dí εngä drá Pablogä, ngue i udi nangue ra Cristo ne nangue y_u 'yεc'yεi. ³³ Pe ne im ma, gätho ah_u ngue gy_un 'yoh_uh_u, dami huεc ni xisuh_u tengu b_u gní huεc zehεh_u. Ne nu'ah_u gy_u xisuh_u damin numansu ni ndøh_u.

6

¹ Nu'ah_u gy_u t'uhnih_u gy_u 'yεc'yεih_u dami 'yøth_u 'be'a man ni tah_u ni mbeh_u, nguetho gue'a y_un theh_u a ngue gui 'yøth_u. ² Dami

numansu ni tah_u ne ni mbeh_u. Ne gue'a rá mb_udi a rán t'εdi Ojä ngue ní jaρ Ojä n'da a, ngue bi ma maya'b_u. ³ Ne guehna ran jaρi bi ma da nu n'da 'b_u da 'yøt'e, ngue din ja ran johya ne x_un ngu y_u pa dim 'b_ucua ja ra häi. ⁴ Ne nu ah_u gy_u tah_u, nu'b_u guí sah ni t'uhnih_u, nde'b_u hin gui jaf_u din cuetho. Pe dami temanhohe guerp_u dí 'yεc'yεi ra Hmu _u. ⁵ Ne nu ah_u gy_u mbefih_u ne gy_u 'yεhεh_u, dami 'yøth_u x_un ho 'be'a im man ni hmuh_u ua ja ra häi, ne guin numansuh_u _u, ne gui suh_u. Ne mpähä thoho gui 'yøth_u ni 'befih_u, tengutho b_u gní 'yørpah_u rá 'befi ni Hmuh_u ra Cristo. ⁶ Dami 'yøth_u x_un ho ni 'befih_u, hinga høn'b_u in nu ah_u ni hmuh_u, pe dami 'yøth_u tengutho b_u gnín 'yεhεh_u ra Cristo. Ne gätho ni mb_uih_u, ne gue'a rá pähä Ojä a b_uya. ⁷ Dami 'yøt' ni 'befih_u nangue ran johya, tengu b_u gní 'yøth_u rá 'befi ni Hmuh_u mahεts'i, ne hinga hønt'a dín numanho ah_u y_u ja'i. ⁸ Ne damim bεmh_u ya, Ojä di cos'ah_u ran ho nangue ran ho xcá 'yøth_u, madague'a gy_u 'yεhεh_u o gue gy_u hmuh_u. ⁹ Ne nu ah_u gy_u hmuh_u, pe gui 'yørpah_u a x_un ho _u ni mbefih_u, o gue ni 'yεhεh_u, tengu tho b_u gní ndepe da 'yøt'ah_u ran ho. Ne hin gui xihmb_u y_un _unbi, nguetho guí paρmh_u ngue n'dat'a ni Hmuh_u mahεts'i. Ne nu a ra Hmu mahεts'i hin di hyesp_u na nuj_u.

Di zerca ma mbuihu rá ts'edi Oja tengu rá he ra dofui

10 Ne nuya ma zu cu ah, ga zacia ma mbuihu nangué rá ts'edi Oja i jaju. 11 Ngue tengu n'da ra dofui i he rá he ngue ra t'egui ní tácia yán sa u yán suihu. Ne ngutho rá ts'edi Oja 'bu dí homhbu ngue hin da zä da hyäju ra zithu. 12 Nguetho hinga gue'u yu ja'i man suihu, pε gue'u yú hmu yu ts'oqui, ngue ra zithu rá hmu ra 'bexui i ja gätho ra ximhäi. Ne u gätho yám fäts'ihu ra zithu in 'youi ran dähi, ne gätho 'be'a má ts'edi bá nεxpü 'buh rá hmu ran ts'o, gätho man suihu u. 13 Janangué'a tengu 'bu ga hehu yu t'egui ya, nangué gätho rá ts'edi Oja, ngue ga häthü ga tafu yán sa ra zithu i säc ma mbuihu. Ne nu'bu dá tåhmbu ran sui, ya dá juahmbu xän ho, ne dá nuhu xingui ts'u dá 'behmbu. 14 Ne nu yu t'egui dí xi ah, ne gue'u nán sähu u. Ngue nu'a ram hma dí tenhdü, ngue tengu 'bu ran gat'i ngue ra t'egui gam päthü. Ne nu'a ná hãmhbü ran hogui bi 'yörcahu ra Cristo, tengu 'bu ra coto ngue ra t'egui a, ngue hingui sä da daju ra zithu. 15 Ne nu'a ná yámanhohu Oja nangué'a ran ho ma'da'yo dá hãmhbü, ne gue'a ná huthü ran zambu tengu 'bu dí net' ma zapatohu ngue yu t'egui, ne dan tihmbü ga sahmbü ra zithu. 16 Ne man'da, nu'a ná pãmhbü majuani Oja, ngue tengu 'bu n'da ra xit'egui ní däqui gätho yán sa ra zithu, tengu 'bu

t'engbahü n'da ra sibi. 17 Ne nu'a ná pãmhbü majuani dám pøhmbü, tengu 'bu dá pant' ma yahu ra fui ngue ra t'egui, ngue hin gam bëmhbü a in nde di bεngahü ra zithu. Ne nu'a rám hman Oja, tengu 'bu ra espada di 'daju rá Hogandähi Oja, gue'a dám muthü ra zithu a. 18 Pε thocua thoho dan yahu Oja, ga äfu rá ts'edi, xingui ts'u ga εshü nan yahu Oja, tengu di bεngahü rá Hogandähi Oja. Ne dan εhyahu hin dan xømbuihu, ngue ga äfu Oja da mbäx'u gätho ma mi'yεc'yεihü. 19 Ne nugä drá Pablogä, dami 'yäfu Oja nanguécä, n'damhma di 'dacä ran 'yomfëni ne ga hut'anzambu gam mamp'a rám hma, ne ga xi u hing yu judío 'be'a nde Oja ngue da bah ya. 20 Gue'a nán ofädigä a, ngue dí xicä yu ja'i 'be'a bi xicä Oja. Dami 'yäfu rá ts'edi Oja ngue hin ga su ga thoqui gam mangä rám hma.

Ran zengua ran zεgui

21 Nuya dí penhdä bu na ma cuhu ra Tíquico, ngue εmme mahuεqui. Ne nuna εmme øt'e xän ho rá 'befi Oja. Nu'a da xi ahü 'be'a gätho dadí jagä, ne nangué gätho 'be'a dí øt'ä. 22 Nuna ra Tíquico da gax na ra søcuä dí øt'ä, ne da xi ahü nanguécähe, ne da hyut'a ni mbuihu. 23 Pε Oja ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo da hyut'a ni mbuihu, ne di ja ahü gui huε c ni mi'yεc'yεihü, nguetho gä hãmhbü rán ho mbo ni mbuihu. 24 Pε Oja di 'da ahü rán japi gätho ahü

to'o gätho hin gui 'yε'ts'a gnín
numanhohε a ma Hmuhε ra
Jesucristo. Ne hεnt'a dá xi ahε
ya.

FILIPENSES

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra daɦnini Filipos

Ran zɛngua

1 Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Timoteo drá 'yɛɦɛ'be ra Jesucristo. Dí o't'ä'be na ra sɔcuɔ gätho ahɯ ma zɯ cu ahɯ, nɛ ɯ yɯ ngɯrbi nɛ ɯ yúm fäts'ihɯ yɯ ngɯrbi, nɛ gätho ɯ i 'bɯpɯ ra daɦnini Filipos ngue i tɛn'na ra Cristo. 2 Pɛ dí ndep Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuɦɯ ra Jesucristo da 'yɛnts'ahɯ rán japi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojɔ nangue yɯ 'yɛc'yɛi

3 Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojɔ, n'dandɨ ngu n'dandɨ dí m bɛn ahɯ, nguetho gue ahɯ mam fäts'i ahɯ bi 'dacä Ojɔ. 4 Nɛ zai ɛmmɛ i jagä ran johya 'bɯ dí äpä ra jamadi Ojɔ nangue ahɯ. 5 Nɛ dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'bɛfi ran ho ma'da'yo dí comhbɯ, gue'a gní zɛjɯ a, nɛ gue'a gá 'yɔthɯ 'bɯ rá mbɯdi gá 'yɛc'yɛɦɦɯ, nɛ asta gue yɯ pa i jabɯya. 6 Nugä dí pɔdi ngue Ojɔ di thocta a ra hoga'bɛfi ngue bi dɯ'mi bi 'yɔrbɯ ni mbɯihɯ, janangue a di juadi xɯn ho 'bɯ bi zɔn ra pa ba ɛɦ mahɔn'a ra Jesucristo. 7 Nɛ gue'a ná äpä ra jamadi Ojɔ a, ngue ɛmmɛ dí m bɛn ahɯ. Nɛ tengu'bɯ 'da'angu dí sähɯ ran ɯnbi dí sägä nɛ gue'a ná comhbɯ

rán japi Ojɔ a, dá gue'bɯ dí ofädigä, o gue'bɯ dí 'bäpɯ ja ran juɔnbate, ngue dadín yɔn a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí m ma ngue majuɔni a. 8 Nɛ hɔnt'a Ojɔ i pɔdi hangu nan gu bɯ ná huɛc'ahɯ, nɛ tengu bɯ ɛmmɛ ni huɛgahɯ ra Jesucristo. 9 Hanangue'a dí äp Ojɔ ngue man'da xɯn gu din ja ahɯ ran huɛcate n'da ngu n'da ahɯ, nɛ din ja ahɯ ran 'yomfɛni xɯn ho, nɛ guim bɛmhɯ xɯn ho nangue a 'bɛ'a gätho guí ɔthɯ. 10 N'damhma gu huanhdɯ 'bɛ'a man'da xɯn ho guí 'yɔthɯ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɯ, nɛ hin hapɯ di nɛqui ní ts'oquihɯ 'bɯ bi zɔn ra pa ngue ba ɛɦ ra Cristo. 11 Nɛ hɔnt'a ra Jesucristo sä di 'da ahɯ ra hogambɯi, ngue xɯn gu yɯ hoga'bɛfi din ja ahɯ, nɛ gue'a dí t'ɛspa Ojɔ a.

Hɔnt'a ra Cristo nám 'bɯ a ra Pablo

12 Ma zɯ cu ahɯ, dí n de ahɯ ngue guí pɔɦmbɯ, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. 13 Ngue gätho yɯ dofɯi ua ja ran guts'ɯt'abi, nɛ'ɯ gätho mi'da yɯ jɔ'i i pɔdi ngue rá 'bɛfi ra Cristo a ná 'bäcä ua. 14 Nɛ dá gue'bɯ dí ofädigä, pɛ gue'a ní hyut'an zambɯi ma cuɦɯ ngue'ɯ xɯn gu i 'bɯcua, nɛ hinguin su 'bɯ im man rá m hman Ojɔ. 15 I 'bɯcua 'da ɯ ngue im mamp'a rá m hman Ojɔ, i sɛya nangue rá m hman Ojɔ dí ɔt'ä. Pɛ i 'bɯh mi'da ngue im man rá m hman Ojɔ ngue nde da 'yɔt' ran ho. 16 Nɛ nu'ɯ ngue ɯ i ja ran ts'ɛya, im ma nangue ra Cristo, nguetho

in nde 'be'a da dąse ı. Pe hinga gátho rá mbıi im ma, pe hontho nde ıngue di yop a ma dumbıigä ua ja ra fädi. ¹⁷ Pe nu'ı mi'da di huęgä, ne nde da mbäxgui, ne gue'a ní man rá m hman ra Cristo ı, nguetho i pądi 'be'a ná 'bäcä ua, ngue dın yarıba a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸ Pe madague a hont'a go to'o im mamp'a rá m hman Oja, dá gue'ı n'dat'a im bėni o hin'na 'ı im ma nanguie a ra Cristo, ne guexta a ęmme dadın johya. Ne thocuą thoho dan johyagä. ¹⁹ Nguetho dí pądi ngue ga pomanhogä ua ja ra fädi, nguetho zai guí äfı rá ts'edi Oja nanguiecä, ne zai i fäxcä rá Hogandahi ra Jesucristo. ²⁰ Nugä hin dın ndegä ngue m'bejua ga pe'ts' ma sä nanguie 'be'a dí ot'ä, pe ęmme dın nde ga hut'an zambıi gam mangä xın ho rá m hman Oja 'ı bi ts'egbä. Jananguie a gátho ıı ja'i da bąh rán uıxte ra Cristo nanguie a dí ot'ä, madague'ı dí 'bucä o gue'ı da thogä. ²¹ Nguetho hont'a dí 'ıi nanguie ra Cristo, dın ndegä ngue dın uıxte ra Cristo nanguie 'be'a gátho dí ot'ä, ne man'da tho 'ı dá tugä. ²² Pe nu'ı guexta a dadı thoqui dí 'bucua ja ra häi, sä ga tąh mi'da ıı ja'i ngue da 'yęc'yei a ra Hmu mahęts'i. Pe hin dí pąse nda a ga huanhni, Hague dam 'ıi, uague ga tu. ²³ Pe nugä ęmme xın heı ga pądi nda a ngue man'da xın ho. Pe nu'ı da hönsegä, man'da dın nde 'ı ga tu ngue ga mba

nım 'ıı'be ra Cristo, nguetho man'da xın ho nanguiecä. ²⁴ Pe man'da xın ho nanguie ahı ngue guexta a dí 'bucä ua ja ra ximhäi. ²⁵ Jananguie a dí hąxanjuanı guexta a dam 'bucä ua ngue ga fäx ahı ngue dın te ni t'ęc'yeiıı. Ne man'da dın ja ahı ran johya 'ıı man'da gá 'yęc'yeiıı ra Cristo. ²⁶ Ne nu'ı dí 'bucä ua ja ra häi, ne guın nuıı mahon'a, ęmme da hyu ni mbıiıı nanguie ra Cristo, ne gui 'yęspahı ra Cristo bıya. ²⁷ Pe damam 'ıımbıı 'be'a rán sähı rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne madague a 'darıı dí 'ıımbıı o yabıı dí 'bucä, pe ga ocä ran ho gui 'yothı bıya, nanguie 'da' angu guim bęmhıı, ne gui fähmbıı ma t'ęc'yeiıı nanguie rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸ Ne hin gui suhı to'o da zı ahı nanguie ran ho ma'da'yo. Ne nanguie hin gá suhı, da bądi ngue di 'beh yú te ı, ne da bądi ngue i ja ahı ra temazai ngue bi 'da ahı Oja. ²⁹ Nguetho hinga hont'a ran ho bi 'da ahı Oja ngue gui 'yęc'yeiıı ra Cristo, pe ne'a man'da ran ho, ngue gui sähı ıın ınbı nanguie ra Cristo. ³⁰ Ne 'da'angu dí othı ya, dadın ınbahı ngue dın ıımhıı a ran ho ma'da'yo, tengu thoho gá nuhı dá ot'ä mám'bet'o, ne guı oımhıı ngue guexta'a dí ot'ä ya.

2

*Nu rán uıxte ra Cristo,
hin'ıı ran 'yęts'i*

1 Nu'bu gue'a ra Cristo di ze ah_u, ne guí p_hmb_u rán hu_εcate a, ne nu'bu guín 'yoh_u rá Hogand_hi Oj_h, ne guí p_hmb_u gui 'y_oth_u ra yemb_ui ne ra mate, dan johyagä 'b_u. 2 Pe dami yusca ma mb_ui ran johya nanguie 'be'a guí _oth_u ya, ngue n'dat'a guim b_εmhb_u, ne 'da xct_un hu_εctah_u, ne 'da'angu nin 'yomf_εnih_u guim b_εmhb_u, hinga 'dahma 'dan'yo guim b_εmhb_u. 3 Ne hin ga _oth_u ran 'y_hya, ne hin dan 'y_εxh_u, ne hin gam b_εmhb_u ngue dan u_ixteh_u, pe man'da da b_εnse n'da hingui hose xinda gue'u gä mi'da. 4 Ne hinga h_ont'a ga honse_hu gam b_εmhb_u, pe ne'a i hon _u mi'da ga fäxh_u. 5 Pe n'da ngu'n'da dam b_εmhb_u tengu tho b_u í b_εn_hu ra Cristo. 6 Nu ra Cristo 'da'angudui Oj_h a, pe him bin 'y_εzehe ngue Oj_h a, nguetho bi b_εn_hu. 7 Ngue bá sogui gätho rá ts'edi mah_εtsí, ne bin 'y_εhe 'b_u mín ja'i ua ja ra ximhäi, ne bi mbäx y_u ja'i. 8 Ne nu'bu mín ja'i xingui ts'u bin 'y_εts'i, pe bi 'y_ot'e gätho 'be'a min nde Oj_h, ne bi du b_u ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bäi. 9 Ne nanguie a bi 'y_ot' ra Cristo, Oj_h bi 'y_εspa a, ne bi un ra ts'edi man'da x_un gu, ne gue'a ra thuhu bi unni _εmme man'da di muui. 10 Jananguie a nu'a ra Jesús gue'a rán säui din th_hnde a, gätho 'b_up_u mah_εts'i ne_εcua ja ra häi ne'u gätho x_un du, y_u ja'i ne yám 'behni Oj_h ne y_u z_ith_u, gätho da 'y_εspa ra Jesucristo ra Hmu. 11 Ne gätho nán gu da

b_udi ne da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nanguie gätho 'be'a i ja, n'damhma gätho da 'y_εspa Oj_h ra Ta.

Nu y_u 'y_εc'y_εi gues_ε u y_un yot'i ua ja ra 'b_εxui

12 Jananguie a ma z_u cu ah_u ngue dadí hu_εc'ah_u, z_ui gá 'y_oth_u 'be'a dá xi ah_u nu'bu 'darb_u mám 'b_uhmb_u, p_ε madague'a yaua dí 'b_ucä ya, man'da h_hchi thoho gui 'y_oth_u a nin säh_u ngue i 'b_uh ma p_or_upateh_u, ne hin gan 'y_εxh_u, pe guin numansuh_u Oj_h. 13 Nguetho gue'a Oj_h dim p_εp_u mbo ma mb_ui_hu ne gue'a di 'daj_u rá pähä ne rá ts'edi ngue ga _orbah_u rá pähä Oj_h. 14 Ne o gadí y_uni thoh_u, x_un gan junth_u, pe dami 'y_oth_u gätho in nde Oj_h. 15 N'damhma njon da dingah_u n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquih_u. Pe dam 'b_uhmb_u tengu man säh_u ngue y_u hogat'uhni gah_u Oj_h, guep_u 'b_u u y_u ja'i ngue i _ot' ram fe'ts'i. Jananguie a ga _oth_u b_uya tengu n'da ran yot'i b_u ja ra 'b_εxui, ngue ga xihmb_u rám hman Oj_h di un ra te. 16 Ne nu'bu gui xihmb_u rám hman ra temaz_ui, nugä dan jhyagä 'b_u bi z_on ra pa ngue ba _εh ra Cristo, ngue hin'y_u 'be'a dá p_ε'ts' ma sä nanguie ra 'b_εfi xtá _ot'ä b_u guí 'b_uhmb_u. 17 Nguetho dadí hoc'a ni t'ε'c'y_εi_h, tengu'b_u dadí hocä n'da ra 'b_ots'e, x_un ho 'b_u dá undä Oj_h. Ne nugä 'b_u hin dí gua u y_un ungi dá sä 'b_u gmí 'y_εc'y_εi_h, pe man'da x_un ho 'b_u ga un ma te ne ga

fäm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undä Oja nangué gätho ahü. Guexta a dadín johyagä, nε da zä gui hyämhbü man johyagä. ¹⁸ Janangué a ga comhbü man johyagä 'bü bi zøn ra pa da t'ēna da thogä.

Ra Timoteo nε ra Epafrodito

¹⁹ Nε nu'bü rá pähä Oja 'bex ga pēn'nahü bü ra Timoteo da nu ahü. Nε nu'bü dá pädi 'bε'a gadí jahü bü dan johyagä büya. ²⁰ Nguetho njohgui 'bücua man'da ngue im bēni tengu dí m bēm'be ra Timoteo nangué ahü. ²¹ Nguetho gätho mi'da i 'bücua im bēnsε nangué yú 'bēfi zεhε, nε him majuañi rá 'bēfi ra Cristo Jesús im bēm büya. ²² Pε ya guí pähmbü ngue εmmε di muui nangué 'bε'a i øt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'bēfi Oja, tengu n'da ra ts'ant'ü i conhui rá 'bēfi rá ta. ²³ Pε dí tøm'i hasta gue'bü ga päçä 'bε'a din jacä ua. Nε m'bějua ga pēnhdä bü na ra Timoteo. ²⁴ Pε xømhma da nde ra Hmu mahęts'i ngue da zä ga mba bü n'dihi, gan nu ahü. ²⁵ Pε dí m bēni ngue m'bet'o ga pēn'nahü bü mahøn'a na ra Epafrodito, ma cuhü, nε dí com'be rá 'bēfi ra Cristo dín yänba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guá pēncä'be ua nangué da mbäxca'be. ²⁶ Pε nuya εmmε nde da mba bü gam 'bühmbü mahøn'a, nε εmmε tu rá mbüi ngue ya rá 'yøhmbü ngue mí ü a. ²⁷ Nε majuañi εmmε mí ü nε mi ts'ütho xtán du. Pε

nangué rá mate Oja ngue him bi du. Nε nu'bü xtán du, man'da εmmε xøn gu ra dumbüi xcá nugä 'bü. ²⁸ Pε janangué a dí humbi ga pēnhdä n'dihi na, n'damhma gan johyahü 'bü guin nuhü mahøn'a, nεcä da hyu ma mbüigä ua. ²⁹ Nε nu'bü bi zøm bü dami simhbü xøn ho, nε gui 'yäfü ra jamadi Oja ngue bi xox a. Nε gätho yü ja'i guin numansuhü ngue øt'e tengu i øt' na ra Epafrodito. ³⁰ Nε nuna mi ts'ütho xtán du nangué rá 'bēfi Oja, nguetho bi 'yēn rá te nangué bi zεqui, ngue bi 'yøt' ra 'bēfi tengu tho'bü gue ahü xzuí zεjü.

3

Nu ra Cristo 'bü dí εç'yēihü, gue'a ní bo ma mbüihü a

¹ Nuya ma zü cu ahü, dí xi ahü, daman johyahü nangué ra Hmu mahęts'i. Nugä hin dadín xømübüi ngue ga xi ahü mahøn'a, gan johyahü, nguetho nin hos'εhü ngue dí xi ahü. ² Daman jamansuhü nangué yü ts'on'yomfēni ja'i, nguetho nu'ü tengu tho'bü yü satexa'yo, nε i xi ahü jatho da hmεpya ni ja'ihü ngue da mba nthεqui ahü. ³ Pε nujü majuañi am hmεpya gahü bü na nujü Oja, nguetho dí thāndehü Oja nangué rá Hogandāhi, nε dadín johyahü nangué a ra Cristo Jesús, nε dí pähmbü hinga gue'a man hosegahü ní 'yēnjü yü t'ünigahü Oja. ⁴ Pε nu'bü 'bo'o sä ēna yú t'ühni Oja nangué xøn hose, pε man'da sä xcá

ɛngä 'bɯ, nguetho man'da mi pømanho man t'øt'egä. ⁵ Nguetho däm 'bɯi nangue yɯ judío, nɛ ná hyɔtopa xtám 'bɯcä 'bɯ mi thegä ma xifani, nɛ gätho dá comhbe a bi xije Ojɔ dyú hebreohe dyú judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi xand mam bombøta ra Benjamín mi 'bɯh maya'bɯ. Nɛ dá tendä 'bɛ'a im man yɯ fariseo, ngue ɛmme dá humbi dá øt'ä ɯ yún t'ɛdi yɯ judío. ⁶ Nɛ nugä ɛmme dá yängä a ma t'ɛc'yɛihe dyú judíohe, janangue a madí ɯnba yú 'yɛc'yɛi ra Cristo. Nɛ mi øt'ä ɯ gätho yɯn ho im man ɯ yún t'ɛdi yɯ judío, janangue'a njo'o to'o mi sä da man'a n'da rán t'ɛdi Ojɔ ngue dá festhoho. ⁷ Nɛ mín bɛngä ní zingä Ojɔ a man hose. Pɛ nuya dí pɔdi ndetho di 'bɛrpa nín 'yomfɛni n'da a. Nɛ dá ɛ'ts'ä a ná bɛngä xɯn ho segä janangue bi zä dá tɪngä ran ho nangue ra Cristo. ⁸ Nɛ madague'a hangu nan gu xtá øzehɛgä, pɛ ndetho man'da dí 'bɛdi, nguetho man'da di muui ngue dí pɔcä ra Cristo Jesús ma Hmu. Janangue a gätho man hose dá 'bɛdi, ya him mín numanho, n'damhma bi zä dán 'yo'be ra Cristo. ⁹ Nɛ nuya sä dam 'bɯ'be ra Cristo, nɛ ntemanho i jagä 'bɛ'a dí øzehɛgä nangue yɯn t'ɛdi, pɛ nangue a dí ɛc'yɛi 'bɛ'a bi 'yørca ra Cristo, nɛ gue'a í bo ma mbɯi a nɛ in numanhogä Ojɔ. Nguetho Ojɔ in numanho ɯ i hanttho

rá mate ra Cristo. ¹⁰ Nɛ nuya hønt'a man'da ɛmme dín nde ga pɔdi xɯn ho a ra Crsito. Ngue ga com'be xɯn ho a rá ts'ɛdi bin t'um 'bɯ mi dambɛni, nguepɯ da zä dam 'bɯi xɯn ho 'bɯ dí 'bɯtua ja ra ximhäi, nɛ da zä dan ɯnbä tengu yɯn ɯnbi bi nu a, nɛ da zä ga com'be rán dɔte, ngue nde da ma di 'bɛrqui xɯn ho a man yombɯi zɛɛ. ¹¹ Nɛ nubɯya xømhma thoho da zä ga com'be xɯn ho a rá ts'ɛdi ra Cristo bin t'um 'bɯ mí dambɛni, ngue dam 'bɯi xɯn ho a ra 'da'yote.

Gan uɛnthohɯ ga tqhmbɯ ra 'dihɯ bɯya

¹² Pɛ nugä hingui sä gam mangä ngue gätho dí com'be rá ts'ɛdi ra Cristo, nguetho hin daná søni ngue gätho xtán hotho ga øt'e. Pɛ guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga pɔdi gätho 'bɛ'a bi bɛngä ra Cristo Jesús 'bɯ mi bɛndgä. ¹³ Pɛ ma zɯ cu ahɯ dí xi ahɯ ya, ngue hinga gätho dí øt'ä xɯn ho, pɛ hin dín nde gam bɛngä mahøn'a 'bɛ'a xtá øt'ä mam'bet'o. Pɛ guexta a ɛmme dadí thoqui dí nde man'da ga øt'ä ran ho, ngue ga tqhɔ xɯn ho. ¹⁴ Nɛ dín nde gan uɛntho xɯn ho, ngue ga tqhɔ ga hɔn a í zoncahɯ Ojɔ bɯ mahɛts'i ga hɔmhɯ, nangue dí ɛc'yɛihɯ ra Cristo. ¹⁵ Nɛ gätho ahɯ ngue xɯn te nin 'yomfɛnihɯ nangue ni t'ɛc'yɛihɯ, nde'bɯ 'da'angu guim bɛmhɯ tengu dím bɛngä. Nɛ nu'bɯ bɯ a n'da ahɯ n'dan'yo guím bɛmhɯ, nu a Ojɔ di ja ahɯ ngue gui pɔhmbɯ 'bɛ'a nde Ojɔ. ¹⁶ Pɛ

nde'bu ga thohmbu tengu zai di othu, nangué rá 'befi Oja. ¹⁷ Ma zu cu ah, dami tenhd a 'be'a di ot'ä, ne'u mi'da 'bu i ot'a tengu di ot'ä, dami tenhd u. ¹⁸ Nugä drá Pablogä, ga xi ah mahon'a, emme xun gu yu nidj ya xtá xi ah, nguetho emme tu ma mbui nangué 'be'a i ot'u 'da xun gu, i ena i 'yo bu rá 'yu Oja, pegue din sühmbu ra Cristo ngue hingui ec'yei 'be'a i du bu ja ra pont'i. ¹⁹ Ne da zon ra pa ngue da guadi ne di 'beh yá te, nguetho hont'a 'be'a i si ne 'be'a ndese rá ja'i i hadumbui. Pe emme din 'yex u nangué 'be'a i ot'u ne hin'yu yá 'yasä. Ne hont'a im beni nangué a 'be'a jaua ja ra ximhai. ²⁰ Pe nuju dyú 'yec'yeh, dyú menguh bu mahets'i, ne dadí thoqui di tömdah ngue ba eh mahets'i a mam pörpateh, ngue gue'a ma Hmuh ra Jesucristo. ²¹ Ne nu'a ra Cristo di pärcá ma ngoc'yehi tengu rá ja'izehe ngue nuixte thoho, rá rs'edi i ja. Ne n'dat'a rá ts'edi ngue di manda 'be'a gätho i jaua.

4

Thoscuá thoho dan johyah nangué ra Hmu

¹ Ma zu cu ah emme dadí huéc'ah ne emme dí m ben ah, nguetho xcá 'daju ran johya, ne nangué gá 'yec'yehi, gue'a ní nequi xun ho ma 'befigä a. Ne nuya ma zu cu ah, o gadí uanspa nin 'yomfēnih nangué ni t'ec'yehi. ² Ne

nu aui man ju aui nangué ra Cristo ra Evodia ne ra Síntique, dami 'yorcaui ra mate ngue 'yo gadín sühmi, nguetho gadín cuui nangué ra Hmu mahets'i. ³ Ne nu i ma hogamfäts'i ngue gá fäxca ra 'befi, dami fäx u yu xisu ngue dim 'bushmanho, nguetho emme dám pecähe u nu'bu má mamhbe bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne a ra Clemente ne'u mi'da bi mbäxqui, ngue gätho bi thusca ma thuhuh bu ja ra xöcuq bu mahets'i nangué bin 'daj bu ra temazai. ⁴ Pe thocua thoho dan johyah nangué ra Hmu, ne dí xi ah mahon'a, dan johyah. ⁵ Ne ga fäxhu ma mijä'ih, n'damhma gätho yu ja'i da nu ngue dadí jamansuh 'be'a nám 'bühmbu. Ne gam bēmhb ngue mi ts'utho ba eh ra Hmu mahets'i. ⁶ Ne hin ga hadumbuih nangué 'be'a gätho dí homhb, pe gätho ga xihmb Oja 'be'a dí homhb, ne ga xihmb ra jamadi ngue zai orcahu a xun ho. ⁷ Ne nu Oja da hyurca ma mbuih buya nangué ran johya hingui sä xtám bāse n'da, pe gue'a ran johya ní jamansuc ma mbuih ne man 'yomfēnih, nangué dín 'yohu ra Cristo Jesús.

Gambēmhb 'be'a gätho xun ho

⁸ Nuya ma zu cu ah, mi'da jaua ngue dín nde ga xi ah. Ngue gam bēmhb gätho 'be'a a majuani, ne gätho 'be'a yún theh ngue dí hnumansuj, ne gam bēmhb hin di yoho

b_u dá øth_u 'be'a dí øth_u, ne hin te man ts'o gam b_emhb_u. Ne gam b_emhb_u ga ørpa_u 'be'a dí hyu yá mb_ui u ma jija'ih_u, ne gam b_emhb_u ga øth_u 'be'a mfa_udi ngue x_un ho. Ne gam b_emhb_u gátho 'be'a emme x_un ho, ne gam b_emhb_u ngue 'be'a gátho da t'εspi x_un ho. ⁹ Ne gui 'yøth_u 'be'a gátho dá xán'nah_u, ne gui tenhd_u gátho 'be'a xtá ut ah_u. Ne nu'b_u ngub_u gui 'yøth_u, da zä gan 'yoh_u x_un ho Oja ngue zai i hurpa ní mb_ui n'da.

Bi 'benpi ts'u ram fäts'i a ra Pablo

¹⁰ Ne nu Oja bi 'dacä ran johya nangué a gá b_en_ju mahøn'a, ngue gadí zεj_u ts'u. Ne dí paçä ngue hin gá pumb_enij_u, p_e hønt'a nja, him mi sä b_u gui zεj_u mam'bet'o. ¹¹ P_e hin dí εna ngue xcán unbä 'b_u hin xqui fäxca_u, nguetho ya xtán zai ngue i jagä ran johya madague'b_u i ja a ga honi o hin'y_u. ¹² Nugä dí paçä 'be'a nám 'b_umanho n'da ra hyoya, ne dí paçä 'be'a nám 'b_umanho n'da ngue i ja x_un gu. Ne dadín johyagä madague a dín niya_ugä o gue dí tumanthuhugä. Ne hønt'a go 'be'a dín nu, uague x_un gu i jagä o hin'y_u, p_e i hu ma mb_uigä. ¹³ Ne hønt'a go má ts'edi indec Oja, ya gátho sä ga øt'e, nguetho i fäxca ra Cristo. ¹⁴ P_e guexta a x_un ho gá 'yøth_u ngue gá zεj_u ts'u, ngue i pan hnuman'ugä. ¹⁵ Ne nu ah_u guí 'b_uhmb_u b_u Filipos, guí pa_uhmb_u ngue hønse ah_u gá zεj_u ts'u nu'b_u má pøngä

b_u ra häi Macedonia, ngue rá mb_udi dá mangä ran ho ma'da'yo b_u, ne gá p_encah_u ra mb_eti. ¹⁶ Ne nu'b_u guexta a mí 'b_ucä b_u ra hnini Tesalónica, yondí hyundí gá p_encah_u ra mb_eti, gue'b_u má hongä. ¹⁷ Ne hinga høntho dín nde ga ha_uni, p_e dín nde ngue di ja_up ah_u Oja nangué a xcá 'daj_u, nangué gá zεj_u. ¹⁸ Nugä ya dá ha_uni 'be'a guá p_encäh_u 'b_u mi zøcua ra Epafrodito, ne i pongui ts'u 'be'a dí honi. Ne nangué 'be'a guá p_encäh_u, nu Oja i numanho, tengu'b_u n'da ran t'unni emme di muui. ¹⁹ Ne nu'a ma Oja_u di 'da ah_u x_un ho 'be'a gátho guí homhb_u nangué dí 'b_uhmb_u ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'be'a, ne emme x_un ho a di 'daj_u. ²⁰ P_e dí εspah_u ma Tah_u Oja ne gátho y_u pa mazai. Ne hønt'a dím b_engä a.

Rán zεgui ran zεngua

²¹ Ne dí p_en'nah_u ran zεngua gátho y_u 'yεc'y_ei ngue i 'b_up_u, nangué rá thuhu ra Jesucristo. Ne gátho ya y_u cu dí 'b_uhmb_e ua i p_en'nah_u ran zεngua. ²² Ne'u mi'da y_u 'yεc'y_ei ngue i 'b_ucua ja ra hnini, gátho i p_en'nah_u ran zεngua. Ne nu'u y_u 'yεc'y_ei ngue dim p_ecua ja ran guts'at'abi man'da in nde di zεngua ah_u. ²³ Ne nu ma Hmuh_u ra Jesucristo dí äpä di 'da'ah_u rán ja_ui gátho ah_u. Ne hønt'a dí xi ah_u a, ne hønt'a gam b_emhb_u a ya.

COLOSENSES

Ra sɔcuʌ bi 'yorba

ra Pablo ɥ yɥ 'yɛc'yɛi

bɥ ja ra daɦnini

Colosas

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, ma 'bäigä'be ra Cristo Jesús, nangue rá pähä Oja. ² Ne dí yo'be ma cuɦ ra Timoteo, dadí zɛngua ahɥ gätho yɥ 'yɛc'yɛi ngue guí 'bɥɦmbɥ bɥ ja ra hnini Colosas, dadín cuɦ nangue n'dat'a dím bɛɦmbɥ ra Cristo. Ne dín ndehe ngue gätho ahɥ guin nuɦ rán japi Oja ma Tahɥ, ne da hyut'a ni mbɥihɥ.

Jamadi dí ɛmfɛ Oja

³ Nu'bɥ dí yähe Oja ngue rá Ta ma Hmuɦ ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfɛ jamadi nangue ahɥ. ⁴ Nguetho ya xtá øɦmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɥ nangue ra Cristo Jesús, ne dá øɦmbe ngue ja ahɥ ran huɛcate nangue ni mi 'yɛc'yɛihɥ. ⁵ Nguetho guí tɔɦmbɥ 'bɛ'a gätho yɥn ho guin nuɦ bɥ mahɛts'i, ne guí tɔɦmbɥ gue'bɥ go rá mbɥdi gmí 'yɛc'yɛihɥ a ram hma majuani. ⁶ Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøɦmbɥ, nuya din xandi, ne hɔnbɥ go hapɥ i pa, di pärpa yú mbɥi yɥ ja'i, tengu tho bin ja bɥ guí 'bɥɦmbɥ 'bɥ gmí 'yɛc'yɛihɥ njuan̄tho rá mate Oja. ⁷ Gmí 'yøɦmbɥ ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahɥ man 'yo'be ra

Epafras. Nugähe ɛmmɛ dadí huɛje na, nguetho nuna ran 'yohɥ n'da rá 'yɛɦɛ ra Cristo, ne di zɛ ahɥ nangue rá 'bɛfi Oja. ⁸ Ne nuna ra Epafras bi xije ngue gadí huɛgahe nangue rá Hogandahi Oja di bɛn'nahɥ. ⁹ Ne nu'bɥ ra pa dá øɦmbe ngue xɥn ho ni t'ɛc'yɛihɥ ne nin huɛcateɦɥ, thocua thoho dí äfe rá ts'ɛdi Oja nangue ahɥ, ngue gui pɥɦmbɥ rá pähä Oja ne gui pɥɦmbɥ rán 'yomfɛni a rá Hogandahi Oja. ¹⁰ Ne dí äfe rá ts'ɛdi Oja ngue gam 'bɥɦmbɥ tengu rán säui ɥ yú t'ɥɦni Oja, ne thocua thoho zai gui 'yøthɥ a in numanho ra Hmu. Ne dí äfe Oja ngue gui 'yøthɥ yɥ hogant'øt'e, ne din te ni mbɥihɥ ngue man'da gui pɥɦmbɥ Oja. ¹¹ Ne gätho nan gu rá ts'ɛdi Oja dí äpähe nangue gätho yɥn ɥnbi guín nuɦɥ, ngue hin gan xømbɥihɥ. Ne nangue rá ts'ɛdi Oja di ja ahɥ ngue hin di ɥn'na ni mbɥihɥ, ne din ja ahɥ ran johya. ¹² Janangue a da zä gui 'yɛmfɥ jamadi ma Tahɥ Oja, nguetho bi hogahɥ da zä ga comɦbɥ 'bɛ'a gätho di un yɥ 'yɛc'yɛi guɛpɥ bí ja rán nequi. ¹³ Ne bi yajɥn̄ Oja bɥ ja rá ts'ɛdi ra 'bɛxui, ne bi zixgahɥ bɥ di manda rá Ts'ɥnt'ɥ di huɛqui. ¹⁴ Ne nu'a rá Ts'ɥnt'ɥ bi gurca ma ts'oquihɥ, ne gue'a í zä bi pungahɥ Oja a.

Rá 'bɛfi bi 'yøzɛɦɛ ra Cristo

¹⁵ Ne nu Oja hingui sä da nu n'da, pɛ nu ra Cristo ngue 'da'angudui Oja, ne bin ja'i ua ja ra häi tengu tho 'bɥ dá nuɦ

Ojã. Nu ra Cristo mi 'bũ 'bũ rá mbũdi thoho, 'bũ nte mi ja ua. ¹⁶ Nε nangue rá ts'edi Ojã ra Cristo bi 'yõt'e 'be'a gãtho i ja nε to'o gãtho i 'bũi, guecua ja ra häi, nεpũ mahęts'i, nu'ũ di nεqui nε'ũ hin di nεqui, gãtho ı i ja yá ts'edi, nε'ũ ęmbi i jase yá ts'edi, pε nu ra Cristo bi 'yõt'e gãtho ı ngue di manda ı. ¹⁷ Nε nu'a ra Cristo mi 'bũi nu'bũ ma hin'yũ ua ra ximhäi. Nε nangue rá ts'edi di jamansu xũn ho gãtho 'be'a bi 'yõt'e, nε gue'a ní bõmanho a. ¹⁸ Nu gãtho yũ 'yęc'yęi i 'bũi n'dam'bũi tho i øt'e tengu'bũ n'danjã'i tho, nu ra Cristo tengu'bũ rá yã a. Nε di un ra temazaı yũ 'yęc'yęi. Nε nu'a, rá mbũdi ngue bi dambęni a. Janangue a hin'yũ man'da ra ts'edi nuıxte tengu rá ts'edi a. ¹⁹ Nguetho bi zãn Ojã hønt'a rá Ts'unt'ı bi unni gãtho rá ts'edi. ²⁰ Nε nu'bũ mí mbãn rá ji ra Cristo bũ ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi ı gãtho madın sũhmbũ Ojã i 'bũcua ja ra häi nεpũ mahęts'i. Nε gue'a dí hocpi gãtho 'be'a i ja, nε gue'a dí hocpa ı to'o gãtho in nde. ²¹ Nε nu'a ra Cristo bi hogahũ, nguetho yatho dá 'uehmbũ bũ rá 'yu Ojã, nε mí øthũ yũn ts'o, nε gue'a dán sũhmbũ Ojã a. Pε nuya Ojã sä da numan-hojũ. ²² Nu Ojã bi hogahũ gãtho ma ts'oquihũ, nguetho rá jã'i ra Jesús bi nu ran ınbı nε ran dãte nanguejũ. Janangue'a xtãn hotho gahũ 'bũ bi däjũ bũ 'bũ Ojã, nε hin da dınga ma ts'oquihũ. ²³ Pε nu'bũ guın nde ngue din ja ahũ bũ, pε jatho thocua

thoho gui 'yęc'yęihũ, nε hin gui 'yon nin 'yomfęnihũ. Nε gui thoqui gui tõmhbũ ran ho ma'da'yo gã 'yøhmbũ, nu'a bi sih yũ jã'i gãtho ra ximhäi. Nε n'dat'a ram hma dí øt'ã ngue dí m pøngahyãgã, guecã drã Pablogã.

Rã 'befi ra Pablo

²⁴ Nε nugã di johya ma mbũi 'bũ dí nũ nu ran ınbı nangue ahũ. Nε xũn zãn Ojã ga comhbũ rán ınbı ra Cristo, nguetho yá mbeti gahũ a. Nu'a bi nu ran ınbı nangue gãtho yũ 'yęc'yęi, necã dí nũ nu ran ınbı tengu bi zãn Ojã ngue gan nugã. ²⁵⁻²⁶ Nε bi huancã Ojã gãtho yũ 'yęc'yęi ga pępi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Nε nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rá m hman Ojã a, ngue im ma gãtho him mam fãdi mam'bet'o. Nguetho gue'bũ rá mbũdi thoho njom mí pãdi. Nε nu'bũ má m 'bũhmbũ bũya, nε ja dá pãhmbũ bũya. ²⁷ Nε nuna ram hma him mam fãdi, ngue dim 'bũpũ ra Cristo bũ mbo ma mbũihũ, ngue gãtho dyũ 'yęc'yęihũ i 'bũh ra ximhäi, nε'ũ hing yũ judío. Nε nangue dim 'bũpũ mbo ma mbũihũ ra Cristo, sä ga tõmhbũ a rán ho nuıxte bí ja bũ mahęts'i. Nε guehna ran t'øt'e nuıxte in ndejũ Ojã ga pãhmbũ ya. ²⁸ Janangue a nu ran ho ma'da'yo dí m mamhbe nε dí xãnbahe xũn ho, nε gãtho yũ jã'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacã ran 'yomfęni Ojã. Nguetho dí ndepe gãtho da mba ma hocpi yá mbũ ı,

nu'bu i pađi 'be'a bi 'yørba ra Cristo. Ne da zä dim 'bui xan ho ra Cristo bu mbo yä mbui buya. ²⁹ Janangue a gätho ma mbui dí øt'ä ma 'befi, nangue ra ts'edi ngue bi 'dac ra Cristo dí øt'ä.

2

¹ Nugä drá Pablogä dín nde ahü gui paħmbü ngue dí hađumbui dí äpä rá ts'edi Oja nangue ahü gyä 'yεc'yεihü. Ne'ü ngue 'burü ra hnini Laodicea ne gätho ü mi'da ngue njam'bu mi nugui. ² Dín nde ahü ngue da hyu ni mbuihü, ne n'dat'a guim beħmbü nangue i ja ahü nin huεcatehü n'da ngu n'da ahü. Ne hin te di 'bedi ngue gui paħmbü nangue ra Cristo, nguetho 'be'a gätho him mam fađi sä gui timhü nangue ra Cristo. ³ Pe nangue ra Cristo sä gui timhü 'be'a him mam fađi nangue rán 'yomfēni ra Cristo. Ne hønt'a ra Cristo sä da 'yut ahü rán 'yomfēni Oja. ⁴ Nuna guehna dí xi ahü na, nguetho 'bui 'da nde da hyä ahü, εmme mahotho im man ü, pe him majuani. ⁵ Nugä hinga 'darbu dí 'bühmbü ya, pe i so ma mbui nangue ahü. Ne εmme i hu ma mbui 'bu dí øde ngue hingui cuent' ni mbuihü, ne hingui tap a ni mbuihü ü yu hyäte, nangue ni t'εc'yεihü nangue ra Cristo. ⁶ Nde'bu thocua thoho gan 'yohü ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gá sin a ra Cristo ngue dim Hmu bu ja ni mbuihü, ne bi du nangue ahü. ⁷ Nu ra Cristo

tengu'bu ra da'yü a, ne n'dat'a guí comhbü rá te ni mbuihü, ne gue'a nán te ni mbuihü a. Ne dami zacua ni t'εc'yεihü, tengu bi sän'nahü. Ne zai gui 'yεmfü jamadi Oja gätho bi 'da ahü.

Dí comhbü ra 'da'yote ra Cristo

⁸ Damin jamansuhü ngue hin din ts'on ni t'εc'yεihü nangue 'be'a im man i 'da yun 'yohü, ngue nde da hyä ahü. Pe im beñse a i xi ahü, ne him majuani a i xi ahü. Gue'ü yüm hmanse yun 'yohü im ma mi'da yu hmu hin di nequi di manda ua ja ra ximhäi, ne hin rán t'ēdi ra Cristo ü. ⁹ Pe nangue a ra Cristo da zä ga paħmbü xan ho Oja. Nguetho Oja bin ja'i nangue rán gøc'yēi ra Cristo, ne nte di 'bedi gätho i ja a Oja nangue rá ja'i ra Cristo. ¹⁰ Janangue a nu'bu dín 'yohü ra Cristo, i jajü 'be'a gätho dí homhbü. Ne nu'a ra Hmuts'ut'abi a, ne hønt'a di manda gätho 'be'a i ja. ¹¹ Ne nu'bu má εc'yεihü ra Cristo, bi thegahü gätho ma ts'oquihü gätho gahü, ne ahü ngue hing yu judío ahü. Ne gue'a njuantho ran thequi in nu Oja a bi 'yøt ahü ra Cristo. ¹² Nguetho nu'bu män xixyāhü, tengu'bu 'darbu bi t'ägahü a ra Cristo, ngue dá sohmbü bu ma nyon 'yomfēnihü. Ne tengu'bu 'darbu dá thambēnihü ra Cristo bu ja ra 'da'yote, nguetho dí εc'yεihü rá ts'edi Oja bi xox'a ra Cristo 'bu mi du, nangue rá ts'edi xan

ndoho. ¹³ Nε nu'bu hin ní hoc ni mbuuh, gátho ah ngue hing yu judío ah, tengu'bu gyú duhu nangué ni ts'oquih, ne hin gmi comhbu ran hoqui bi man Oja maya'bu. Pε nu Oja bi ja ah ne'ah dá comhbu ra tema'da'yo ra Cristo, ne bi pungah gátho ma ts'oquih. ¹⁴ Nε nuju hin dá jashu yán t'edi Oja, o gue'a ran hocja'i dí pashu hin dá jashu a, ne gue'a gá dín dupatehu a. Pε bi gurga man dupatehu a ra Jesús 'bu mi du bu ja ra pont'i. Ne gue'a ní hogahu Oja a. ¹⁵ Nε nangué a 'be'a bi 'yot' ra Cristo 'bu mi du bu ja ra pont'i, bi 'berpa yú ts'edi u i εna i ja yú ts'edi ngue hin di nequi. Ne bi japi ngue bi mbε'ts' yú sä 'bu mi hnu ngue bi da a ra Cristo.

Ga homhbu ga othu ngue dyu menguhu bu mahets'i.

¹⁶ Janangué a njon da zä da xiju ga sufu 'be'a dí sihu, ne njon da zä da xiju jatho ga sufu n'da ran go, gue'u yu t'ungopa, o gue'u yu pa ran ts'äya. ¹⁷ Nε nuya yun t'edi εmbi xun daxqui, bi man Oja maya'bu ngue bi xi u yu judío, pε 'da yu patho u. Ne dín t'es' 'bu bá εh ra Cristo u, nguetho yu hme'pya thoho nangué a ra Cristo. Pε nuya bi zoh ra Cristo, ne gue'a majuani i ja rá ts'edi a. ¹⁸ Nε masque i si ah gui 'behmbu rán japi Oja 'bu hin gui thandehu yám 'behni Oja mahets'i. Pε o gui suhu. Gue'a im man u 'da, nguetho εmbi ran 'yets'i 'bu dí thandehu ra Cristo, nguetho i

ja rá ts'edi. Pε go i εn u hing ran 'yets'i 'bu ga thandehu u i coh yú ts'edi, ngue yám 'behni Oja mahets'i. Pε im manse, ne him bi 'yut Oja, nguetho εmme xun ts'o yán 'yomfeni u. ¹⁹ Pε nu'bu hin'yu 'be'a yán jahu ra Cristo. Pε nuju dyu 'yεc'yεihu dí 'buhmbu ra Cristo tengu'bu n'danja'i tho dí comhbu. Nu ra Cristo tengu'bu ra ya, ne di bεngahu yun 'yomfeni xun ho, ne gue'a nán te ma mbuuh a, tengu bi zän Oja.

'Darbu dá tuhu ra Cristo ne 'darbu dí 'buhmbu a

²⁰ Ha hin gá tuhu ra Cristo, ne gui εna gá hyehmbu yán t'ot'e ra ximhäi. Pε hanja guexta a gní 'yothu tengu'bu rá mbeti ah ra ximhäi, ngue gui odahu yán t'edi u to'o εmbi di manda ua ja ra ximhäi. ²¹ Ngue sä i εn ah: "'Yo gui thähmbu ya, ne o gui sahu ya, ne o gui haxhu ya." Pε nde'bu hin gan hyehmbu ngue di 'ber ah u yán t'edi u. ²² Pε gátho ya εnju ga sufu, pε an ts'änni gátho ga homhbu ne din thegue. ²³ Nε εna gue'bu gue'a ran 'yomfeni xun ho a im man ya yun 'yohu, nguetho im man a n'da ran thande ngue hin dín 'yεx a n'da, ne im ma da zethoho 'be'a in nde n'da. Pε mfadi hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zεpa ní mbu n'da 'bu im bεni da 'yot' ran ts'o.

3

¹ Pε gam bεmhbu ngue 'darbu dá thambenih ra Cristo, tengu'bu ya dá

sohmbu ra ximhäi. Janangue a ga homhbu ga othu ngue dyu menguhu bu mahets'i, ngue ya di 'buhmbu ra Cristo, ne nu'a i 'buru ja ran 'yei Oja, i conhui rá ts'edi a. ² Gam bεmhbu tengu bu nam ben u 'buru mahets'i, ne hin gam bεmhbu tengu bu nam ben u 'bucua ja ra ximhäi. ³ Gam bεmhbu ngue 'darbu dá tuhu ra Cristo, ne nuya 'darbu bi 'besca ma tehu ra Cristo bu bí ja rá ts'edi Oja, bu nam ben a. ⁴ Nu ra Cristo dá simhbu mbo ma mbuihu, ne gue'a ma tehu ijaju a ya. Ne nu'bu bi hnu a rá ts'edi nuixte ra Cristo, neju da hnu ngue dí comhbu rá nuixte a.

Hønt'a ma'da'yo gam bεmhbu ya

⁵ Janangue a nuya gátho yán ts'o ra ximhäi i ja bu mbo ma mbuihu ga hehmbu, tengu'bu dán hyosehu. Hin dan 'yomt'εnihu, xin ga othu yu 'yāsā, ne ga eshu u yu ts'on'yomfēni. Xín dan siyatehu, nguetho tengu'bu dí thāndehu u yu oja ngue him majuañi. ⁶ Pegue guehya da nu rán ts'embi Oja nts'utho, ngue gátho u hin di jamansu 'be'a im man Oja. ⁷ Nu'ehu ngubu gmí othu 'bu gmí 'yohu bu ja ra 'bexui. ⁸ Pe nuya dami hyehmbu 'be'a gmím benbahu ni mijá'ihu ya, gátho ra cue, ne dami hyehmbu a gní 'yēt'ambuihu ran ts'o. Ne o gadí c'aman'u ni mijá'ihu nangue ra ts'ore, ne gui 'yeshu nangue ra ts'ore i pōn ni ndehu. ⁹ Ne o gadín xihmbu yu fehni n'da ngu n'da ah,

nguetho ya gá pāhmbu nin 'yomfēnihu ne gátho 'be'a gmí othu. ¹⁰ Ne nuya i ja ah ma'da'yo nin 'yomfēnihu. Pe nu Oja man'da man'da di 'da ah ran 'yomfēni, da gohi tengu thoho rán 'yomfēni ra Cristo, ngue bi 'daju ra 'da'yote. ¹¹ Nu ra Cristo 'da'angu bu na nu yu jā'i, madague hønt'a go 'be'a má jā'i, yu griego, o gue yu judío o gue hing yu judío, o gue yu 'būndapo jā'i, o gue yu 'yēhē, o gue hing yu 'yēhē. Nu ra Cristo in 'yohu hønt'a to'o nde da 'yēc'yēi, ne nangue ra Cristo ga tūmhbu gátho dí homhbu. ¹² Ne nangue rán huεcate Oja ya bi huancahu ngue ga εc'yēihu. Janangue a nde'bu ga othu ran hocjā'i, ne hin dan 'yēxhu, ne ga ørbahu ran ho ma mijá'ihu, ne din ja ma yembuihu, ne hin dan xōmbuihu 'be'a da t'ørcahu. ¹³ Ne dam punbahu n'da ngu n'daju nu'bu da 'yørcahu ran ts'o n'da, tengutho bu í pungahu ra Cristo. ¹⁴ Pe man'da εmme hnehí thoho ga othu ran huεcate, hin te dadí 'behmbu 'bu. ¹⁵ Ne ga jafu ra Cristo di manda gahu, n'damhma dim 'būmanho ma mbuihu. Nguetho ya bá zoncahu Oja ngue dam 'buhmbu tengu'bu n'danjá'itho. Ne thocua thoho ga xihmbu ra jamadi 'be'a bi 'yørcahu Oja. ¹⁶ Ne gam bεmhbu rá m hman ra Cristo, ne nangue rá m hma din jajū ran 'yomfēni xan ho. Ne gue'a dán xānbahu a n'da ngu

n'dajꞤ. Nε ga εmfꞤ jamadi OjꞤ nu 'bꞤ dí tuhmbꞤ yꞤ thuhu, o gue díꞤ mamhbꞤ ráꞤ hman OjꞤ. ¹⁷ Nε 'bε'a gátho dí øthꞤ, nε 'bε'a gátho díꞤ mamhbꞤ, pε ga øthꞤ a dí t'εspa ra Hmu Jesús. Nε ga εmfꞤ jamadi OjꞤ ma TahꞤ, nangue a ra Jesús.

Dam 'bꞤmanhohꞤ bꞤ ja ma ngumhbꞤ

¹⁸ Nε nu ahꞤ gyꞤ xisuhꞤ, dami 'yøhmbꞤ 'bε'a im man ni ndøhꞤ, nguetho gue'a rán sāui n'da ra 'yεc'yεi. ¹⁹ Nε nu ahꞤ gyꞤ 'yohꞤhꞤ, dami huεc ni xisuhꞤ, nε hin gui sꞤhmbꞤ Ꞥ. ²⁰ Nε nu ahꞤ gyꞤ t'ꞤhniꞤhꞤ, dami 'yøthꞤ 'bε'a gátho man ni tahꞤ nε ni mbehꞤ, nguetho gue'a in numanho OjꞤ a. ²¹ Nε nu ahꞤ gyꞤ tahꞤ, nε gyꞤ mbehꞤ, hinga thocua tho gui sꞤh ni t'ꞤhniꞤhꞤ, janangue a mpähä thoho da 'yøt'a guín numanhohꞤ. ²² Nε nu ahꞤ gyꞤ 'yεhεhꞤ nε gyꞤ mbεfiꞤhꞤ, dami 'yøthꞤ 'bε'a gátho nde ni hmuhꞤ, yꞤ ja'i. Pε hinga hønt'Ꞥ guim bεꞤmhꞤ da numanho ahꞤ Ꞥ, pε gue'a OjꞤ guín ndehꞤ da numanho ahꞤ. Janangue a gui 'yøthꞤ xꞤn ho ni 'bεfiꞤhꞤ ngue dí numanho ahꞤ OjꞤ. ²³ Nε nu'Ꞥ 'bε'a gátho ní 'bεfi guí øthꞤ, gui 'yøthꞤ xꞤn ho, nguetho hinga hønt'a ra ja'i ni hmuhꞤ, pε nεsε a OjꞤ. ²⁴ Nguetho ya guí pꞤhmbꞤ a ra herencia di 'dajꞤ ra Cristo, ngue i juadi xꞤn ho, nε gue'a majuꞤni ni HmuhꞤ a. ²⁵ Pε nu'Ꞥ to'o i øt' ran ts'o, OjꞤ di cospa a bi 'yøt'e, madague a hønt'a go to'o ní ja'i.

4

¹ Nε nu ahꞤ gyꞤ hmuhꞤ, dami 'yørpahꞤ ran ho ni 'yεhεhꞤ o gue ni mbεfiꞤhꞤ, nguetho guí pꞤhmbꞤ i 'bꞤpꞤ mahεts'i ni HmuhꞤ.

Man'da ran zofø

² Nε gátho gahꞤ hin dan xømbꞤihꞤ nangue dan yꞤhꞤ OjꞤ, nε thocua thoho ga xihmbꞤ jamadi OjꞤ 'bε'a gátho di 'dajꞤ. ³ Nε nu ahꞤ damin yꞤhꞤ OjꞤ nanguecähe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe ráꞤ hma, nε ga xih yꞤ ja'i 'bε'a bi 'yurcahꞤ, ram hma ngue him mam fꞤdi, ngue dim 'bꞤpꞤ mbo ma mbꞤihꞤ ra Cristo. Nε nugä dí ofädigä nguetho díꞤ mangä na ram hma. ⁴ Dami 'yäfꞤ rá ts'edi OjꞤ ngue da bømanho 'bε'a díꞤ mangä, ngue 'bε'a bi 'yurcahꞤ, nguetho jatho gam mangä xꞤn ho a. ⁵ Nε dami jamansu ni mbꞤihꞤ, janangue a nu yꞤ ja'i hing yꞤ 'yεc'yεi da nu ngue majuꞤni guín 'yohꞤ ra Cristo. Nε dꞤman εhyahꞤ gui xihmbꞤ nangue ra Cristo. ⁶ Dami zomanhohꞤ yꞤ ja'i, nε hin gui 'yꞤthꞤ Ꞥ, pε dꞤmi hyurpahꞤ yꞤ mbꞤi. Pε ga pꞤhmbꞤ 'bε'a dá thꞤhmbꞤ n'da ngu n'da, nangue a ran ho di bεngahꞤ OjꞤ ngue ga xihmbꞤ.

Ran zεngua ran zεgui

⁷ Nuna ma zꞤ cuhꞤ ra Tíquico, εmme dadí huεcä na, nε bi mbäxqui xꞤn ho ngue dá øt'be rá 'bεfi OjꞤ. Nu'bꞤ bi zøꞤm bꞤ, da xi ahꞤ gátho 'bε'a dadí jagä. ⁸ Janangue a dí pεhndä bꞤ ya, ngue gui pꞤhmbꞤ 'bε'a dí jagähe ua. Nε nu'a da hyut

a ni mbuih_u nangu_e ra Cristo.
 9 Ne da mbε ra Tíquico ma
 cuh_u ra Onésimo, nuna i εc'yεi
 x_un ho na, nehna dadí huεcä
 na. Nuna n'da ra mēngu b_u
 guí 'b_uhmb_u, ne da xi ah_u
 'be'a gätho bin ja ua. 10 Nehna
 ma mi ofädi'be ra Aristarco,
 i pen'nah_u ran zengua, ne ra
 Marcos rá meni ra Bernabé i
 pen'nah_u ran zengua. Ne ya
 dá xi ah_u nangu_e ra Marcos,
 ne nu'b_u da zøm b_u, dami
 simhb_u x_un ho. 11 Nehna ra
 Jesús i Justo i pen'nah_u ran
 zengua. Pe høndi hyutho ya
 ma mijudíohe ngue y_u 'yεc'yεi
 dadím pēhmbe ua nangu_e
 rá 'befi Ojā, ne guehya hyu
 εmme i hurca ma mbui. 12 Ne
 nuna i pen'nah_u ran zengua
 na ra Epafras, n'da ra mēngu
 b_u guí 'b_uhmb_u, ne rá 'yεhε
 ra Cristo na. Ne zāi i äp rá
 ts'edi Ojā nangu_e ah_u, ngue
 hin gui päh nin 'yomfεnih_u
 nangu_e ra Cristo, pe njuantho
 gui 'yøth_u rá pähä Ojā. 13 Ne
 majuāni dím mangä nangu_e
 ra Epafras, ngue εmme x_u
 hyädumbui in yāui Ojā nangu_e
 ah_u, pe hinga høn'a thoh_u,
 pe ne'x_u y_u 'yεc'yεi i 'b_up_u
 ja ra hnini Laodicea, ne'x_u
 'b_up_u ja ra hnini Hierápolis.
 14 Nu'a ra Lucas, ra médico,
 εmme dadí huεj_u a, ne'a i
 pen'nah_u ran zengua. 15 Necä
 dra Pablogä dí penpa ran
 zengua y_u 'yεc'yεi ngue i
 'b_up_u ja ra hnini Laodicea,
 ne'a man juh_u nangu_e ra
 Cristo ra Ninfas, ne gätho x_u
 y_u 'yεc'yεi ngue dim peti b_u
 rán gu. 16 Ne nu ah_u, nu'b_u
 gá jua a gá mamhb_u na ra

søcuā dí pen'nah_u ya, dami
 thocpah_u y_u 'yεc'yεi bí 'b_up_u
 ja ra hnini Laodicea. Ne'a
 man'da ra søcuā dá pēhdä
 b_u Laodicea, dami nuh_u b_u.
 17 Ne nu'i gra Arquipo, pe i
 jaua a dí xi a'i. Dami 'yøt'e
 x_un ho ra 'befi ngue bi 'da a'i
 ra Hmu, ne hingui ts'utho gui
 'yøt'e. 18 Nugä dra Pablogä,
 dá o't'ä ua na man zengua
 nangu_e ma 'yεεε. Pe damim
 bεmh_u ngue dí ofädigä. Ojā
 di jamansu ah_u ne da mbäx
 ah_u. Ne hønt'a dí xi'ah_u ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ̃ bi 'yorba ra Pablo ɩ yɩ 'yɛc'yɛi bɩ ja ra ɔɔhnini Tesalónica

Ran zɛngua

1 Nugä dra Pablogä ne ra Silvano ne ra Timoteo dí ot'áhe na ra sɔcuɔ̃, ne dí pɛnh'nahe ran zɛngua gätho ɩ yɩ 'yɛc'yɛi gue dim pɛti bɩ ja ra hnini Tesalónica, gätho yɩ ja'i ngue in 'yohɩ Ojɔ ma Tahɩ ne ra Jesucristo ma Hmuɩɩ. Ne nu ahɩ ne dín ndehe din ja ahɩ rán jaɩi Ojɔ, ne da hyut'a ni mbɩihɩ Ojɔ ma Tahɩ ne ma Hmuɩɩ ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɩ 'bɛpɩ dí 'yɛc'yɛi ɩ 'bɩpɩ mi'da yɩ häi

2 Ne zai dí xihmbe jamadi Ojɔ nangue ahɩ. Ne zai dím bɛn ahɩ 'bɩ dí yáhe Ojɔ. 3 Ne dím bɛn ahɩ 'bɩ dí yáhe Ojɔ ma Tahɩ, nangue ni t'ɛc'yɛihɩ gní'yóthɩ rá 'bɛfi Ojɔ ne nangue nin huɛcatehɩ ɛmmɛ guí humbi gam pɛhmbɩ, ne nangue a guí tɔmdahɩ ngue ba ɛh mahɔn'a ra Jesucristo, ne gue'a gní hyät'i gní sɛthɩ 'bɛ'a gätho guín nuɩɩ. 4 Ma zɩ cu ahɩ dí pɔhmbɩ ngue ɛmmɛ dí huɛc'ahɩ Ojɔ, ne bi huan'nahɩ ngue gyɩ mbɛti ahɩ a. 5 Ne nu'bɩ rá mbɛdi dá mangähe bɩ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pɔhmbɩ him mam hmansɛgä, pɛ nangue rá ts'ɛdi a rá Hogandɔhi Ojɔ

guí hyɔmhɩ a ram hma bi bɛn'nahɩ gue majuaɩi a. Ne guí pɔhmbɩ mam 'bɩihɩ nu'bɩ máam 'bɩcähe bɩ, nguetho dá ut'ahɩ 'bɛ'a dám 'bɩ a n'da. 6 Ne nu ahɩ gá tɛnhɩ a ram 'bɩ dá ut'ahɩ ngue tengu bi 'yót' ra Hmu mahɛts'i. Ne madague'a xɩn ngu ran ɩnbi gá nuɩɩ, pɛ guehɩma gá hyɔmhɩ a ram hma ne gán johyahɩ nangue rá Hogandɔhi Ojɔ. 7 Pɛ nangue mpähä tho ho gá hyɔmhɩ ram hma ne gám 'bɩmanhohɩ, gätho gá 'yuthɩ 'bɛpɩ dí 'yɛc'yɛi ɩ 'bɩpɩ ra häi Macedonia nɛpɩ ra häi Acaya. 8 Ne nangue ahɩ gá jafɩ bi fa a rán ho ma'da'yo ra Cristo, janangue'a hinga hɔnbɩ ra häi Macedonia ne ra häi Acaya, pɛ hɔnbɩ go hapɩ i faɔi gue ɛmmɛ i ja ni t'ɛc'yɛihɩ nangue Ojɔ. Ne him mahyoni ga xihmbe a ram hman ya. 9 Ne nu'ɩ gätho yɩ ja'i i ma ngue ɛmmɛ gá simanhoje 'bɩ má mbähmbe bɩ ni hninihɩ. Ne i ma nangue gá sohmbɩ ni nyoguihɩ, ne nuya guí thandehɩ Ojɔ i 'bɩi ngue majuaɩi a. 10 Ne i ma gue guí tɔhmbɩ ba ɛh mahɔn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'ɩnt'ɩ Ojɔ. Gue'a bá xox'a Ojɔ bɩ 'bɩ ɩ xɩn du, ne gue'a ra Jesús da yɔnjɩ nangue rán ts'ɛmbi Ojɔ xɩn ɩ tho ngue ba ɛhɛ.

2

Rá 'bɛfi ra Pablo bɩ Tesalónica

1 Ne nu ahɩ ma zɩ cu ahɩ guí pɔhmbɩ ngue hinga säti tho ho dá mbähmbe bɩ guí

'buhmbu. ² Ne guí p̄ahmbu hangu nangu ran unbi bi mba ma unguigahe nu'bu mám 'buhmbe bu ja ra hnini Filipos. Pe madague'a dá nuhe ran unbi, nu Oja bi 'daje ran zambuí dá xi ahú rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xun ngu min nde da zuje. ³ Nguetho hin dá xi ahú n'da ram hma him majuañi, ne hin dá xi ahú nangu 'be'a ga t̄asehe, ne hin dí m̄beni ngue h̄ontho xcá há ahú. ⁴ Pe nugähe nzai dí mamhbe tengu in nde Oja, nguetho Oja bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne i p̄a Oja ngue hin te dá c̄omhbe, ne hin dá homhbe 'be'a da numanho yu ja'i. Pe Oja di asca ma mbuihe. ⁵ Ne hin dí huanhde yam hma mahotho guepu da numanhoje yu ja'i. Ne hin dí homhbe ngue ga t̄ahmbe ra m̄beti. Nu'a Oja i p̄adi 'be'a dí mamhbe. ⁶ Ne hin dá homhbe 'be'a dí numansuje yu ja'i, xinga gue ahú o gue'u mi'da, madague'a mi sä xcá øt'ahe ts'edi nguetho ma 'bäigähe ra Cristo. ⁷ Pe emme dá tump'a ma mbuihe tengu'bu n'da ra mbe di jamansu yú t'uhni, nangu man huçcatehe dá øt'ahú. ⁸ Dín nde ga comhbu a rám hman Oja madague'a jatho ga em ma tehe, nguetho emme dadí huçc'ahú. ⁹ Ma zu cu ahú, ha hin guím b̄emhbu 'be'a dá øthe 'bu mám p̄ehmbe bu ma pa ne ra xui ngue dá hons̄ehe 'be'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. Pe ra mate thoho dá xi

ahú rám Hman Oja. ¹⁰ Pe ha hin guí p̄asehu, ne a Oja i p̄adi 'be'a mam 'buihe nu'bu mám 'buhmbe bu guí 'buhmbu gyú 'ȳçc'ȳeihú, ngue h̄ont'a Oja dín ndehe da t'̄espi, ne hin'yú 'be'a dí mba ma ȳaçpihe, nguetho gätho xun ho 'be'a dá øthe. ¹¹ Ne guí p̄ahmbu ngue n'da ngu n'da ahú dá øthe tengu'bu ma t'uhni ahe tengutho n'da ra ta di huçc yú t'uhni ne di un ran zofo. Ne xtá hat'ahú ra ts'edi ni mbuihu. ¹² Ne dá xi'ahú ja ts'editho gui 'ȳøthú ram 'bui tengu i numanho Oja. Nguetho Oja bi zonh'nahú gui comhbu a rá ts'edi nuixte bu di manda. ¹³ Ne nzai dadí unhde ra jamadi Oja nangu ahú, nguetho nu'bu má xi ahú rám Hman Oja, gá hyamhbu a majuañi rám Hman Oja, ne hin gá 'ȳemhbu gue h̄ontho rám hman ra ja'i. Ne gue'a ram hma dim p̄epu mbo ni mbuihu ya, gätho ahú ngue guí çc'ȳeihú. ¹⁴ Nu ahú ma zu cu ahú, gá nuhu ran unbi gue bi 'ȳøt'a ni m̄enguhú, tengutho bi nu yu 'ȳçc'ȳei bu ra häi Judea nu'bu mi nu ran unbi ngue bi 'ȳørpa yú mijudíohu u. ¹⁵ Nu yu judío bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'ȳørpa yú p̄ongahyá Oja mam'bet'o, necähe bi hyønje thi, ne Oja dín s̄uhmbu u, ne njo'o to i numanho u. ¹⁶ Ne nu'bu má xihmbe yu ja'i ngue hing yu judío ra 'yu dí p̄ø Oja u, p̄e bi hegähe u yu judío. Janangu'e'a bin te yú ts'oqui u, ne nuya bi ts'anni da nu rán ts'embi Oja nts'utho u.

Nu'a ra Pablo nde da mba mahøn'a b# Tesalónica

17 Ma z# cu ah#, nu'b# má njo'ogähe b# 'da y# pa, hin dadí pumb#ni ah#, p# dí m b#n ah# n# #mm# dín ndehe ga mbähmbe b#, gua nu ahe. 18 Nugähe mim b#ni ga mbähmbe b#, n# nugä dra Pablogä mi säpi ga mbagä b# x#n ngu y# nidi, p# 'bex bi z#ngua ra z#thu. 19 P# gue'a z#h#h# man johya ahe. Nguetho nu'b# bá #h mahøn'a ma Hmuh# ra Jesucristo, di n#qui x#n ho ma 'b#fihe, ngue ya gá 'y#ç'y#ih#. 20 Maju#ni gues# ah# man johya ah#, nguetho tengu'b# man t'unni ah# ga dä ah# b#.

3

1-2 P# nugä him mí hä't'i ga t#'mi mi'da y# pa ngue da 'bäx ah#. Janangue'a dá p#n'nah# na ma z# cuh# ra Timoteo ba fäx ah# n# di z# ah# nangue ni t'ç#y#ih#, n# dá co'be ua ja ra hnini Atenas. N# nu ra Timoteo n'da rá 'y#h# Oj# ngue dadím p#hmbe ngue dí mambe rán ho ma'da'yo ra Cristo. 3 Nuna ra Timoteo di z# ah# ngue hin gui 'uehmb# b# ja rá 'yu Oj# nangue ran #nbi guín nuh#. Nguetho ya guí p#hmb# gue rá pähä Oj# ga nuh# ran #nbi nangue'a ga t#h#d# ra Cristo. 4 Guí p#hmb# 'be'a dá xi ah# nu'b# má m 'b#hmb#, ngue jatho guin nuh# ran #nbi tengu guín nuh# ya. 5 N# nu'b# him mi sä man'da nya'a ga t#'mi, dá p#hndä n'dihi b# ra Timoteo, nguetho dín nde

ga p#di 'be'a guí #th# nangue ni t'ç#y#ih#. Nguetho nugä dí su da dä ah# ra z#thu, n# säti thohe ra 'b#fi dá #t'ahe b# 'b#. 6 P# nuna ra Timoteo ya bí 'bärp# guep# guí 'b#hmb# n# dá h#mhbe ra nde nangue ni t'ç#y#ih# n# nangue nin huçcateh#. N# bi xije ngue nz#i #mm# guím b#n#je n# guín nde guin nuje, tengutho b# na ndegähe gan nu ahe. 7 Janangue'a ma z# cu ah#, madague'a dín nuhe ran #nbi ua, p# nu'b# má #hmbe ngue'a gadí zacuatho ni t'ç#y#ih#, 'bex bi hyu ma mb#ih#. 8 N# nugähe sä ga häthe # y#n #nbi dín nuhe ua, nguetho dí p#hmbe gue ya gadí thot'a ni t'ç#y#ih# nangue'a ra Hmu. 9 Thocua thohe dí xihmbe jamadi Oj# nangue'a ran johya gadí 'daje. 10 N# nu ra pa n# ra xui dí y#he Oj# nangue ah#, n# dí äp'ahe rá ts'edi Oj# ngue gan nu ah# mahøn'a. Nguetho dín nde ga x#n'nah# 'be'a gadí 'b#hmb# nangue ni t'ç#y#ih#. 11 N# dí äcähe Oj# ma Tah# n#'a ma Hmuh# ra Jesucristo gue di jaje ga mbähmbe b# gua nu ah#. 12 N# ma Hmuh# di ja ah# ngue 'da gdán huçctah# n'da ngu n'da ah#, n# gui hu#j# gätho mi'da, tengugähe ngue dadí huçc'ah#. 13 Gue nu'a ran huçcate i ja ah# dí zac'a ni mb#ih# n# di ja ah# n'dat'a Oj# guim b#mh#b#, n# gätho ma hoqui b# dán nu Oj# ma Tah# nu'b# bá #h mahøn'a ma Hmuh# ra Jesús din 'yoh# gätho x#m p#h#.

4

*Dam 'buhmbu a dí numan-
hoj Oja*

1 Nuya ma zu cu ah, dí xi ah nangue rá thuhu ma Hmuh ra Jesús gue gui thoj gui 'yothu 'be'a dá xän'nah. Ne gam 'buhmbu a dí numanho ah Oja, ne man'da gui thoj xän ho. 2 Ne guim bəmhbū ya 'be'a gätho dá xän'nah nangue rá thuhu ma Hmuh ra Jesús gue gui 'yothu. 3 Ne gue'a nde Oja gue gui dāfū gätho ni mbūih, ne hin gui 'yothu ran 'yomt'ēni. 4 Ne n'da ngu n'da ah nde'bu gui pāhmbū guin numansu ni xisu zehēh, janangue'a hin gui 'yothu ran 'yomt'ēni mi'da yū xisu. 5 Ne hin gui 'yōrpahū ran ts'o tengu i ōt'ū yū jā'i ngue hingui pā Oja. 6 Nde'bu xinga n'da ah gui 'yothu gui unba ni min'yohūhū ngue gui nutontofū rá xisu. Nguetho Oja di cos'ahū ran unbi 'bu gue'a gui 'yothu, tengu dá xi ah. 7 Nguetho Oja bi zongahū ga ōthū ran ho ne him bi zongahū ga ōthū ran ts'o. 8 Nu'a to'o fēsthoho ū yūn zofo im mangua, pē hin rām hmanse n'da ran 'yohū i fēsthoho pē rán t'ēdi Oja, ngue bi 'dajū rá Hogandāhi. 9 Nu Oja ya bi xän'nahū ngue gan huējū n'da ngu n'da ah, janangue'a hin'yū man'da ga xi ah. 10 Ne ya gá 'yuthū nin huēcatehū gätho yū cu i 'būpū ra hāi Macedonia. Pē dí xi ah mā zu cu ah ne man'da gui 'yuthū nin huēcatehū. 11 Ne nu ah o

gadím pate thohohū pē gui 'yōzehē ni 'bēfi zehēhū ne gui hyādumbūi gui hyomhbū 'be'a gdām 'buhmbū, tengu xtá xi ah. 12 Nu'bu ngubū gui 'yothū, da numanho ah ū hingui ēc'yēi, nguetho hin gui āthū 'be'a gui homhbū.

*Ba ēh mahōn'a ma Hmuhū
ra Jesucristo*

13 Nuya ma zu cu ah dín nde ah gui pāhmbū 'be'a din ja ū yū 'yēc'yēi xän du, janangue'a hin da du ni mbūihū tengu ū yū jā'i nte mán ho i tō'mi, ngue hingui pā Oja. 14 Ne tengu bu na ēc'yēihū ngue bi du ra Jesús ne bi dāmbēni a, ne ngutho bu dá ēc'yēihū da dāmbēni ū yū 'yēc'yēi xän du, ne di jap Oja gätho din 'yohū ra Jesús nu'bu bá ēh mahōn'a. 15 Guehna rām hman ra Hmu dí xi ahū ya, nujū dyū 'yēc'yēihū gue dí 'būthohū 'bū bá ēh mahōn'a ra Hmu, hin dam 'bet'ohū ga texhū mahēts'i, pē nu'ū yū 'yēc'yēi xän du dim 'bet'o ū. 16 Nguetho guesē ra Hmu ba cāh mahōn'a mahēts'i, ne ēmmē ts'ēdi da ma nangue rá ts'ēdi nu'bu bi zōn ra pa da man Oja. Ne rá ngūrpā m'behni mahēts'i ēmmē nts'ēdi da ma. Ne gätho na ngūni ra ximhāi da t'ō a rá thūxi Oja. Ne gätho ū to'o xī 'yēc'yēi, ngue xän du, da dāmbēni, ne gue'ū rá mbūdi da ndexpū mahēts'i. 17 Ne dim 'bejua ū yū 'yēc'yēi ngue i 'būtho, 'dat'a da zixcāhū, ne dan c'athū ra Hmu bu i ja yū gūi ne dam 'buhmbū ra

Hmu gátho y_u pa mazai. ¹⁸ Nε guehna dá xi ah_u gnín hyurpa ni mbuih_u n'da ngu n'da ah_u.

5

¹ Ma z_u cu ah_u, hingui jatho ga xi ah_u jam'b_u da z_{on} u y_u pa din ja u an ts'änni din ja.

² Nguetho nu ah_u guí pahmb_u x_un ho ngue njongui pa_{di}, o gue ra pa o gue ra xui ba εh ra Hmu. Tengu'b_u hingui pa a n'da jam'b_u ba ε'a n'da ra bε. ³ Nε nu'b_u da man u hing y_u 'yεc'yεi gue gátho i

'b_umanho nε nte mán ts'o din ja, 'bex ba εh ran ts'embi da 'y_{ot}' Oja ngue hin dim pommi u. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi z_{on} ra ora dim 'b_uh rá t'uhni, nε hin hap_u sä da mbatho. ⁴ Pε nu ah_u ma z_u cu ah_u, hin di pi ah_u ngue tengu'b_u ba ε a n'da ra bε, nε hingan ts'arb_u da z_oh_o, nε di pi u i hup_u ja ra 'bexui. Pε guí t_omhb_u ra pa ba εh ra Hmu. ⁵ Nguetho gátho gah_u dí 'b_uhmb_u b_u ja ra 'bexui tengu'b_u ra xui. ⁶ Nde'b_u hin dam 'b_uhmb_u tengu'b_u dí a_hmb_u, tengu u mi'da, pε dí nuhmb_u nε dan 'yomf_εnih_u x_un ho. ⁷ Nu ra xui i a_h y_u ja'i nε ra xui di ho di mihni. ⁸ Pε nuj_u gue dí 'b_uhmb_u ja rán nεqui Oja, nde'b_u nzai din jaj_u ran 'yomf_εni x_un ho. Nε nuj_u jatho ga heh_u rá ts'edi Oja nangue ma t'εc'yεih_u, nε ran huεcate, nε ga t_omdah_u rán ho ma'da'yo ra Cristo gue gue'a dí p_oj_u, janangue'a hin da daj_u ra z_ith_u. ⁹ Nguetho Oja him bi zāngah_u ga nuh_u rán ts'embi a. Pε bi zāngah_u

ga hāmh_u a ran ho ma'da'yo ngue di p_oj_u ma Hmuh_u ra Jesuscristo. ¹⁰ Nguetho nu ra Jesuscristo bi du nanguej_u, ngue in nde 'darb_u dam 'b_uhmb_u a, madague'b_u xtá tuh_u o gue dí teh_u nu'b_u bá εh mah_on'a. ¹¹ Janangue'a damin hyurpa ni mbuih_u nε gam fāxh_u n'da ngu n'da ah_u tengutho guí o_{th}u ya.

Nu ra Pablo di un ran zofo
y_u 'yεc'yεi

¹² Nuya ma z_u cu ah_u, damin numansuh_u u gátho bi huan Oja ngue y_un ngurpi b_u, ngue xān'nah_u nε di 'da ah_u ran zofo nangue Oja. ¹³ Dami numanhoh_u u nε εmme guí huεj_u nangue ra 'bεfi i o_t'e nangue ah_u. Nε dami 'yes'h_u a gnín junth_u b_u guí 'b_uhmb_u.

¹⁴ Nuya ma z_u cu ah_u dí xi ah_u, dami xihmb_u u i danhyεi ngue hingui ho 'bε'a i o_t'e. Nε dami zεhmb_u to'o i tu yá mbui, nε dami zεhmb_u u ngue hinguin zaqui yá t'εc'yεi. Nε o gadín x_ombuih_u nangue gátho u, pε dami fāxh_u u. ¹⁵ Nε gan jamansuh_u hin guí cospah_u ran ts'o 'b_u i o_t'ah_u ran ts'o u 'da, pε gan 'y_orpah_u ran ho n'da ngu n'da ah_u, nε gátho i 'b_ucua ja ra ximhāi.

¹⁶ Nε daman johyah_u gátho y_u pa. ¹⁷ Nε 'yo guí εs'h_u gan yāh_u Oja. ¹⁸ Nε Oja guí xihmb_u jamadi 'bε'a gátho bi 'y_{ot}'ah_u. Nguetho gue'a in nde Oja a guí 'y_oth_u, gue ah_u guín 'yoh_u ra Cristo Jesús.

¹⁹ Nε 'yo guí sεrpah_u rá ts'edi rá Hogandāhi Oja dim pεp_u mbo ni mbuih_u. ²⁰ Nε 'yo

guí øman'uh_u 'b_u 'bo'o da
 ma, ngue dim pøngahy_u Oj_u.
 21 Dami b_umh_u gue 'b_u'a
 g_utho x_un ho o hin'na. Nu'b_u
 x_un ho, dami p_us'h_u. 22 Dami
 'uehmb_u g_utho 'b_u'a m_un ts'o.
 23 Nu Oj_u gue bi hoc'ah_u, n_u
 di ja ah_u g_utho ni mb_uih_u
 guim b_umh_u a. N_u di ja
 ah_u ni mb_uih_u n_u ni teh_u nte
 m_un ts'o din 'yoh_u nu'b_u bá
 ðh mahø'n'a ma Hmuh_u ra
 Jesucristo. 24 Nu Oj_u gue'a bi
 zon'nah_u, ngub_u da 'yøt'ah_u.
 Nguetho di j_u'ts'a im ma n_u da
 'yøt'e g_utho na.

*Ran zengua ran zegui ne
 rán japi Oj_u*

25 Ma z_u cu ah_u dami 'y_uf_u
 rá ts'edi Oj_u nanguec_uhe.
 26 Dami z_unguagah_u ts'_u u
 y_u cu nangue ran hu_ucate.
 27 Nuya dí xi ah_u nangue
 rán t'ðdi ma Hmuh_u, dami
 mamh_u ma søcu_ugä b_u 'b_ui
 g_utho y_u cu. 28 N_u gue'a
 ma Hmuh_u ra Jesucristo di
 j_up'ah_u. Hønt'a dí xi ah_u ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɛ yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja ra ɗahnini Tesalónica

Ran zɛngua

1 Nugä dra Pablo, nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí o't'ahɛ na ra sɔcuɔ gätho ahɛ gyɛ cuhɛ nangue ra Cristo guí 'bɛhmbɛ bɛ ra hnini Tesalónica, gue ahɛ guí 'bɛhmbɛ Ojɔ ma Tahɛ nɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ² Nu'a Ojɔ ma Tahɛ, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahɛ rán jɔpi nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ.

Di ɛnba ɛ yɛ ts'om'bäi 'bɛ bá pengra Cristo

³ Ma zɛ cu ahɛ jatho ga xihmbe Ojɔ jamadi nangue ahɛ. Nɛ xɛn ho ngue ngubɛ dí m bɛmhbe, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ɛc'yɛihɛ, nɛ man'da man'da gnín huɛctahɛ n'da ngu n'da ahɛ. ⁴ Janangue'a man'da jagähe ran johya nu'bɛ dí xihmbe mi'da yɛ 'yɛc'yɛi 'bɛ'a guí ɔthɛ. Nguetho hin gadín xɔmbɛihɛ nangue ni t'ɛc'yɛihɛ, madague'a hangu nangu yɛn ɛnbi guín nuhɛ nɛ'ɛ 'bɛ'a gätho i t'ɔt'ahɛ ya nangue guí tɛnhɛ ra Cristo. ⁵ Nangue a guí häthɛ yɛn ɛnbi, guí uhmbɛ gue jatho dí ɛnba Ojɔ ɛ to di ɛn'nahɛ, pɛ nu ahɛ gám pomhbɛ a. Nɛ

nu'ɛ yɛn ɛnbi guín nuhɛ ya, gue'a ní hoc'a ni mbɛihɛ Ojɔ tengu rán säui bɛ di manda Ojɔ. ⁶ Nɛ xɛn ho da 'yɔt' Ojɔ 'bɛ bi un ran ɛnbi ɛ to di ɛn'nahɛ. ⁷ Nɛ nu Ojɔ di japi din säya nin ɛnbi guí nuhɛ ya, nɛ ngutho da 'yɔrcahe 'bɛ bá ɛh mahɔn'a mahɛts'i ma Hmuhɛ ra Jesús, din 'yohɛ yúm 'bɛhni gue i ja yá ts'ɛdi, nɛ ban 'yohɛ ra sibi nts'utho. ⁸ Nɛ nu'bɛ bá ɛhɛ, di un ran ts'ɛmbi gätho to'o hingui pɔ Ojɔ, nɛ gätho to'o him bi 'yɔrpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ nu'ɛ to'o da nu ran ts'ɛmbi xamá mba da nu ran ɛnbi ngue njɛm'bɛ da guadi, nɛ ma 'ueque tho bɛ 'bɛh ra Hmu mahɛts'i, nɛpɛ hapɛ ja rá ts'ɛdi nuixte. ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi, gue'ɛ dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bɛ bi zɔn ra pa ba ɛhɛ. Nɛ gätho yɛ 'yɛc'yɛi da 'yɛspa a, nɛ ahɛ gan 'yohɛ ɛ, nguetho gá 'yɛc'yɛihɛ ran ho ma'da'yo dá xi ahɛ. ¹¹ Janangue a nzɔi dí yähe Ojɔ nangue ahɛ. Nɛ dí äfe di 'da'a ni mbɛihɛ ngue yán thehɛ ram 'bɛi bi zän'nahɛ. Nɛ nu'a Ojɔ di 'da ahɛ rá ts'ɛdi guí 'yɔthɛ ran ho guím bɛni guí 'yɔthɛ. Nɛ nangue ni t'ɛc'yɛihɛ, Ojɔ di zɛ ahɛ guí 'yɔthɛ rá 'bɛfi. ¹² Nɛ nangue'a 'bɛ'a guí 'yɔthɛ bɛya, nu'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo da t'ɛspi. Nɛ nu'a xín da 'yɛs'ahɛ, nangue rá mate zɛhɛ a Ojɔ nɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo.

2

Ran 'yohɛ ngue ra ngɛrpa

yõt'ats'oqui

1 Nuya ma z_u cu ah_u, dí xi ah_u ya 'be'a din ja nu'b_u bá ðh mahøn'a ma Hmuh_u ra Jesucristo, ngue di p_ercah_u 'darb_u dam 'b_uhmb_u. 2 'Yo gadí p_äh nin 'yomf_eñih_u 'b_u 'bo'o da xi ah_u, ya bi z_on ra pa ba ðh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mb_uih_u 'b_u 'bo'o da xi ah_u bi b_enba Oj_ä ngue ya ba ðh ra hmu ya. Ne 'yo guí ðc'y_eih_u 'b_u 'bo'o da hyä ah_u ngue da 'y_en ah_u dá o't'ähe ra s_ocu_ä dá mamhbe ya bi z_oh ra Hmu mah_ets'i. 3 Ne 'yo guí ðc'y_eih_u 'be'a gätho i man y_u j_ä'i. Nguetho him ba ðh ra Hmu asta gue'b_u go gätho y_u j_ä'i i 'b_ucua ja ra häi ngue hingui ðc'y_ei din s_uhmb_u Oj_ä. Ne him ba ðh ra Cristo asta gue'b_u din 'yo a n'da ran 'yoh_u ngue ra ngarpa 'yõt'ats'oqui, ngue m'bejua da t'érp_u ja ran _unbi maz_äi. 4 Ne nu'a ra ngarpa 'yõt'ats'oqui da z_äi gätho y_u 'y_ec'y_ei gue i th_ände Oj_ä, ne da z_u _u mi'da i th_ände h_ont'a go 'be'a i th_ände, nguetho in nde a dí mba nth_ände z_eh_e. Ne da y_urp_u ja n'da ra nij_ä ne da hyup_u, tengu'b_u gue'a Oj_ä a. 5 Ha hin guím b_emhb_u guehna dá xi ah_u nu'b_u má_m 'b_uhmb_u b_u. 6 P_e nuya guí p_ähmb_u 'be'a i s_äm_mi ngue ba ðh_e, nguetho hinga na s_on ra pa da man Oj_ä gue ba ðh_e. 7 P_e nuya _em_me x_un ngu dim p_ep_u y_u mb_ui y_u j_ä'i a rá ts'edi ra z_ith_u, ngue hin di nequi. P_e i pa nts'ämbi thoho rá ts'edi asta gue'b_u go bi z_on ra pa ngue Oj_ä di 'uec'a to'o i s_äm_mi.

8 Ne gätho da nu ran 'yoh_u ngue ra ngarpa 'yõt'ats'oqui. P_e nu'b_u bá ðh mahøn'a ra Hmu Jesús nuixtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yoh_u, ngue da huic thoho. 9 Ne nu'b_u bá ðh ran 'yoh_u ngue x_un ngu rá ts'edi ra z_ith_u in 'youi, ne da 'yõt'e x_un ngu y_u hm_epya, ne y_un t'öt'e nuixte ngue dí hyät' y_u j_ä'i. 10 Ne gätho 'be'a mán thäte da 'yõt'e, ngue da hyät' y_u j_ä'i i 'yo rá 'yu ram 'bedi, gue'_u him mín nde da 'y_ec'y_ei a maju_äni guep_u mí sä xtím p_oh_o. 11 Ne nu'_u gätho him bi nde da 'y_ec'y_ei a maju_äni Oj_ä, di japi da 'y_ec'y_ei y_u fehni ne da den'na ran 'yoh_u ngue ra ngarpa 'yõt'ats'oqui. 12 Janangue'a gätho _u him bi 'y_ec'y_ei a maju_äni p_e man'da dí ho ran ts'o, 'darb_u da nu rán ts'embi Oj_ä _u.

Nthahni dim p_oh_o

13 P_e nz_äi ga xihmbe jamadi Oj_ä nangue ah_u 'be'a gätho bi 'yõt'ah_u ma z_u cu ah_u, ngue di hu_ec'ah_u ra Hmu. Nguetho Oj_ä bi huahn'nah_u rá mb_udi thoho ngue di p_o ah_u. Ne nangue gá 'y_ec'y_eih_u a maju_äni, nu'a rá 'be_fi rá Hogand_ähi Oj_ä í bo ni mb_uih_u. 14 Ne bi huahn'nah_u Oj_ä ngue gá 'y_ec'y_eih_u 'b_u má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne bi z_än'nah_u Oj_ä gui comhb_u rá nuixte ma Hmuh_u ra Jesucristo. 15 Nuya ma z_u cu ah_u dami thoctah_u ni t'ðc'y_eih_u, ne 'yo gadí u_äns'h_u 'be'a guím b_emhb_u, ne 'yo gadí pumb_eñih_u 'be'a dá x_än'nah_u nu'b_u 'darb_u má_m 'b_uhmb_u,

ne'a 'be'a dá xi ah_u nu'bu má o't'ahe u y_u s_ocuá. ¹⁶ Nuya gue ma Hmu_u ra Jesucristo, gues_e a, ne Oj_a ma Tah_u, da hyut'a ni mb_uih_u maz_ai nangue rán hose Oj_a. Nu'a Oj_a di hu_ec'a ah_u, ne nangue rá mate bi jaj_u ga t_ohmb_u 'be'a di 'daj_u. ¹⁷ Ne nu'a Oj_a da hyu ni mb_uih_u, ne di zet'a ni mb_uih_u ngue gui mamhb_u ne gui 'y_oth_u 'be'a gátho x_un ho.

3

Gui 'yáfu Oj_a nanguecähe, en'a ra Pablo

¹ H_ont'a dí xi ah_u ya ma z_u cu ah_u, dami 'yáfu rá ts'edi Oj_a nanguecähe n'dahma din ja rá ts'edi rá m hman ra Hmu, ne da b_omanho h_onb_u go hap_u ga 'yomhbe. Ne gátho to'o da 'y_ode da hy_ani nangue ran johya, tengutho bin ja bu gui 'b_uhmb_u. ² Ne gui 'yáfu rá ts'edi Oj_a ngue da y_anje bu 'b_uh y_u ts'om'bäi ja'i, nguetho hinga gátho in nde da hy_an rá m hman Oj_a. ³ Nguetho nu'a ra Hmu nj_am'bu da hyegah_u pe nz_ai da mbä_u, ne i ja rá ts'edi ngue hin di japi di _un'nah_u ra d_aman'ts'o. ⁴ Ne nu'a ra Hmu di jaje dí p_ahmb_e ngue gadí thoctah_u gui _oth_u 'be'a gátho dí xi ahe. ⁵ Ne nu'a ra Hmu di ja ah_u man'da man'da gui p_ahmb_u rán hu_ecate Oj_a, ne di ja ah_u gui hy_ath_u 'be'a gátho gui thohmb_u tengutho bi 'y_ot'a ra Cristo.

Jatho gui 'y_ot'ni 'befi zeh_eh_u

⁶ Ma z_u cu ah_u dí xi ah_u nangue rá thuhu ma Hmu_u

ra Jesucristo, dami 'uehmb_u ts' u bu 'bu u ni cuh_u i d_anhy_ei, ngue hingui nde dim p_efi, gue' u hingui ten'na 'be'a dá x_an'nahe. ⁷ Ne nu'ah_u gui p_ahmb_u 'be'a gdám 'b_uhmb_u, tengu dá ut'ahe 'bu má m 'b_ucähe bu, ngue hin d_am 'b_und_anhy_ei thohogähe. ⁸ Ne x_ingui ts' u gá 'daje 'be'a dá homhbe. Pe d_am p_ehmb_e ra pa ne ra xui n'dahma bin ja 'be'a dá homhbe, ne x_ingui ts' u dá pa ahe. ⁹ Madague mí sä xcá ähmbe ngue xquí z_eje. Pe dá ndehe ga ut'ahe ra hm_epya gui 'y_oth_u. ¹⁰ Ne nu'bu má m 'b_uhmb_u bu, dá xi ah_u, ngue'bu 'bu a n'da hingui nde dim p_efi, hin din sihme 'bu, pe da z_a ra thuhu 'bu. ¹¹ Nguetho dí _ohmb_e gue 'bu i 'da ah_u hingui nde dim p_efi, pe di h_od_anhy_ei thoho ne ndetho din th_int p_u hin y_a 'befi. ¹² Nuya nangue rá ts'edi ma Hmu_u ra Jesucristo, dí xi u to'o hingui nde dim p_efi, ngue da hy_any_a zeh_e rá 'befi da 'y_ot'e, ne da hyonse 'be'a d_am 'b_ui. ¹³ Pe nu'ah_u ma z_u cu ah_u, o gadín x_omb_uih_u gui 'y_oth_u ran ho. ¹⁴ Nu'bu 'bu a n'da ah_u hingui nde da 'y_ot'a 'be'a dí xi ah_u, dami hy_eth_u 'bu, janangue'a da mb_e'ts' y_a sä. ¹⁵ Pe o gadín s_uhmb_u, pe gui unhd_u ran zofu tengu'bu ni cuh_u.

Ran z_egui ran zofu

¹⁶ Ne gues_e ra Hmu, h_ont'a sä da hyut'a ni mb_uih_u, h_ont'a go 'be'a gui thohmb_u gátho y_u pa. Ne nu'a ra Hmu gam 'b_uhmb_u gátho ah_u. ¹⁷ Nugä

dra Pablo dí o't'ä na ran
zengua i ja ua ya nangué ma
'yεsεgä. Tengu'bu ma firmagä
na, ngue gätho ya ma sœcuä.
18 Nuya nu'a ma Hmuhü ra
Jesucristo di jap'ahü, gätho
ahü. Ne hønt'a dí xi ahü a ya.

1 TIMOTEO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zɛngua

1 Nugä dra Pablogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangue rán t'ɛdi Ojɔ ma yantehɛ, nɛ ra Jesucristo, guesɛ'a ran ho dí tɔmhɛ a. ² Dí pɛnh'na n'da ra sɔcuɔ gra Timoteo, tengu'bɛ majuaɲi ma ts'ant'ɛ i, ngue ya dá xän'na ma t'ɛc'yɛihɛ. Nɛ dí äp Ojɔ ma Tahɛ di 'da'a rá mate nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɛi a ra Cristo Jesús ma Hmuhɛ.

Da mba ma hɛcpi ɛ n'dan'yo in xänbate

³ Nɛ tengu dá xi'a 'bɛ má mba bɛ Macedonia, nɛ ngutho dí xi'a ya, dami copɛ Éfeso, nɛ gui hɛcpa ɛ 'da bí 'bɛpɛ, ngue hinga n'dan'yo da ma 'bɛ in xänbate. ⁴ Nɛ dami xifi hin din xäh mi'da yɛ cuento gue 'be'a sä ɛmbi bi 'yɔt'ɛ ndu ma bombɔtahɛ maya'bɛ nɛ'bɛ ɛmmɛ ma 'be'a yú thuhu ɛ, ngue man'da di xant'ɛ yám hma. Nguetho nu'ɛ yám hma tengu ɛ, säti thoho ran 'yomfɛni di un'na n'da, pɛ hin di 'yomfɛniba n'da da 'yɛc'yɛi Ojɔ. ⁵ Pɛ nu'a ma 'bɛfihɛ dyɛ xänbatehɛ, ga xänba yɛ ja'i dan huɛjɛ. Nɛ gue'a ran huɛcate di nɛqui bɛ ma mbɛihɛ 'bɛ m'be't'e a, nɛ'bɛ zai dí ɔthɛ a di bɛngahɛ Ojɔ, nɛ'bɛ hɔnt'a Ojɔ dí m bɛmhɛ a. ⁶ Pɛ nu'ɛ 'da hinga

guehya yám hma dí n huɛca n'da i honi, pɛ bi 'uepɛ ja rá 'yu Ojɔ, janangue i tɛn yám hma säti thoho. ⁷ Nu'ɛ, ɛmmɛ i honi nde din xänbate nangue yán t'ɛdi Ojɔ bi man ra Moisés, pɛ hingui pɔdi 'be'a im ma. Sä i mants'ɛditho, pɛ nɛ hingui pɔdi 'be'a nam bɔn'ɛ yám hmansɛ i ma 'bɛ i man yán t'ɛdi. ⁸ Dí pɔhmbɛ gue xän ho ɛ yán t'ɛdi bi xi Ojɔ ra Moisés. Pɛ bi ts'än yán t'ɛdi Ojɔ gue dí mba ma hɛcpi ɛ yɛ dɔdits'oqui. ⁹ Nɛ gue'ɛ yán t'ɛdi dí mba ma hɛcpi ɛ to'o jase yán t'ɛdi zɛhɛ, nɛ'ɛ i festa yán t'ɛdi Ojɔ, nɛ'ɛ to hingui numansu Ojɔ, nɛ di ho da 'yɔt' yɛ ts'oqui. Nɛ'ɛ to hingui ɛspa Ojɔ, nɛ i tɛn ra ximhäi, nɛ i ho yá ta nɛ yá mbe, nɛ yɛ hyodu. Gue'ɛ da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɛ, nɛ hinga gue'ɛ hɔnt' Ojɔ mbɛni. ¹⁰ Nɛ bi ts'än yán t'ɛdi Ojɔ dí mba ma hɛcpi ɛ ɔt' ran 'yomt'ɛni, nɛ'ɛ din 'yasäbi yú min'yohɛhɛ tengu'bɛ n'da ra xisu, nɛ'ɛ i pɛ yú mijɔ'ihɛ, nɛ'ɛ i man yɛ fehni, nɛ i xih ra fehni yɛ zɛ'mi. Nɛ gätho ɛ n'dan'yo i ɔt'e xinda gue ra hoganxädi, nɛ gue'ɛ da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɛ, nguetho i xijɛ hin ga ɔthɛ yɛ ts'oqui. ¹¹ Pɛ nu'a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí pärcä ma mbɛihɛ Ojɔ a, nu'a mixte xän hotho a. Nɛ gue'a ran ho ma'da'yo bi xicá Ojɔ gam mangä.

I xi Ojɔ jamadi ra Pablo, nangue rá mate xän ngu

¹² Jamadi dí xih ma Hmuhɛ ra Jesucristo, nguetho bi huangui dram 'bɛhnigä, nɛ i

pađi ga ja'ts'i, nguetho di 'dac rám fäts'i ga øt'a i xiqui. ¹³ Pε nugä εmme dra nexmategä mam'bet'o, ne mí sangä a ra Cristo gue'bu go má unba u 'da yú 'yεc'yεi. Ne xíngui ts'u mí pačä 'be'a nam bøn'a mí øt'ä, nguetho him mí εc'yεigä ra Cristo. Pε Oja bi 'dac rá mate bi pungui. ¹⁴ Pε εmme xun ngu rá mate ma Hmuhu ra Cristo Jesús, bi jaqui dá dápä ma mbui a, ne bi jaqui εmme dá numanhogä a Oja ne dá huεc ma mija'i'be. ¹⁵ I ja ua n'da ram hma da zä ga paħmbu majuani, ngue bi zocua ja ra ximhäi a ra Jesucristo di pø'u yu ts'om'bäi tengugä man'da xun ts'o dá øt'ä. ¹⁶ Pε εmme xun ngu rá mate bi 'yørcä Oja, nguetho nde gätho da 'yut mi'da yu ja'i εmme ja rá yembui a ra Jesucristo. Ne tengu thohogä, ngutho da 'yørpa u to'o di dáp yú mbui a, ne'u din ja ra te mazai. ¹⁷ Janangue'a ga εspa mä Ojaħu gätho yu pa mazai. Nu'a, ra Hmutst'ut'abi mazai a, ne njongui sä da nu, ne njam'bu da guadi. Ne n'datho Oja, njo'o man'da, ne gätho i pađi. Ne hønt'a gam bεmhbu a ya. ¹⁸ Ne nuya gra Timoteo, tengu'bu ma ts'unt'u i, i ja ua a dí xi'a ya. Nu'i gra dofui nangue Oja, dami 'yøt' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a u yú pøngahya Oja. Janangue'a dami hyadumbui gui 'yεc'yεi rá hogamhma Oja, ne gui 'yøt'a 'be'a i xi'a 'bu in zop'a ni mbui. ¹⁹ Ne hin gui 'yøt'e tengu mi øt'u 'da

'bu mí zop yú mbui Oja, pε bi mbesta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onse yú mbui buya. ²⁰ Tengu mí øt'a ra Himeneo ne ra Alejandro. Pε dá juanba u, ne dá xifi bi mba ma dá bu 'buh ra zithu, di unbi, da bađi hin da zan Oja.

2

Da mba nt'äpi rám fäts'i Oja nangue gätho yu ja'i

¹ Ne i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yørpu ja ram peti. Ngue nu'bu gui yaħu Oja, gui xihmbu nangue gätho yu ja'i, gui 'yäfu rá mate nangue'u, ne gui xihmbu jamadi Oja nangue'a 'be'a bi 'yørpa n'da ngu n'da u yu ja'i. ² Ne'u yu ts'ut'abi ne gätho to'o ja yú ts'edi, dami 'yäfu rám fäts'i Oja nangue'u, ngue hin din ja yu sui ne xing ra dumbui, ne hin te gam bεmhbu, ne da zä bu ga øthu xun ho 'be'a bi man Oja buya. ³ Ne xun ho 'bu ga øthu a, nguetho gue'a numanho Oja mam pørpatehu a. ⁴ Nguetho in nde Oja da yañi gätho yu ja'i nangue rá ts'edi ra zithu ne di 'yomfēnibi nangue'a majuani. ⁵ Ne n'datho Oja i 'bui. Ne n'datho a i 'bä'inde ne din hocpate bu bí 'bu Oja, nu'a ra Jesucristo ngue bin ja'i a. ⁶ Nguetho bin dāse ngue gätho bi gurca ma ts'oquihu. Ne guehna ram hma bi xijhu Oja 'bu mi zøn ra pa bi ma. ⁷ Ne guehna ram hma í thangä gam mangä na, ne guehna bí 'bencä na, ne majuani hin dí fehnigä, ngue ma 'befigä ga xänba u hing yu judío, ga

japi di dāp yá mbai Oja, da yañi, ne da 'yɛc'yɛi a majuani. ⁸ Ne man'da dí xi'i, hɔnbu go hapu dim peti yu 'yɛc'yɛi, xtán hotho yá 'ye u yun 'yohu di 'ua'ts' 'bu din yañu Oja, ngue nte má cue da bɛni, ne xing ran ucate. ⁹ Ne dí xi'i 'be'a gui xih yu xisu, ngue hin din hoc zehɛ nangue ran 'yɛts'i, uague di hoc yá ya, uague ra oro o yu thebe o 'be'a xum hmadi da japi. Pe din hoc zehɛ nangue yá he rán säui n'da ra hogambu ne ra hogan'yomfɛni. ¹⁰ Ne da badi da 'yɔt' ra hogambu, ne gue'a ran hoqui rán säui n'da ra xisu i numansu Oja. ¹¹ Ne nubu ja nim petihu, da ndese yu xisu da sämbi, ne hin go din xänbate, ne gätho da 'yode. ¹² Ne dí xi'i hin dim 'bet'o yu xisu ngue da xänba yun 'yohu, pe din hɛtho. ¹³ Nguetho m'bet'o bi 'yɔt' Oja a ra Adán, ne m'bejua a ra Eva, janangue'a hingui sä dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴ Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bu mí xih ra zithu da 'yɔt' ra ts'oqui, pe nu ra Adán him mín nde xtá 'yɔt'e. ¹⁵ Janangue'a din unba 'bu xum 'buh yá t'uhni u yu xisu, pe da mbäx Oja u 'bu thocpa thoho i ɛc'yɛi, ne'bu din ja yän huɛcate, ne'bu din 'yomfɛni xun ho, n'dat'a Oja da bɛni.

3

Nda'u yun 'yohu din ngurpi

¹ Majuani a ram hma, nu'bu in nde din ngurpi n'da, in nde n'da ra 'bɛfi xun ho. ² Pe jatho

din hocja'i n'da ra ngurpi, ne nte da thɛnba n'da rá ts'oqui. Ne hɔnt'a n'da rá xisu da zi, ne da badi da zamzɛhe rá mbai ne din 'yomfɛni xun ho, ne di jamansu 'be'a i ɔt'e, ne di ho di un ran ts'äya bu ja rá ngu, ne da badi din xänbate nangue rá m hman Oja. ³ Ne njam'bu dim mihni, xín din ndesui, ne hin da 'yɔman'u a i sifi, ne xín din hecpate pe din hocpate, ne hin da nde xun ngu ra mbeti. ⁴ Ne da badi dim 'bet'o bu ja rá nguse, ne nu yá t'uhni da 'yɔt'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yá ta. ⁵ Nguetho nu'bu hingui paði dim 'bet'o bu ja rá nguse n'da ran 'yohu, hin da badi di jamansu yu 'yɛc'yɛi 'bu. ⁶ Ne hin din ngurpi n'da ra 'da'yo 'yɛc'yɛi, ts'arpu thoho din 'yɛts'i tengutho ra zithu, ne da dex'a Oja a. ⁷ Ne nu yu ngurpi da 'yɔt'e ngue da hnumansu, nepu 'bu u hingui yu 'yɛc'yɛi da 'yɔt'e 'be'a dí hnumansu, janangue'a njon di c'aman'u, ne hin da dap ra zithu buya.

Ndana ní ja'i dim fäxte

⁸ Ximangut'u yám fäts'ihu yu ngurpi, ngutho guexta'a jatho din hocja'i, ne 'da'angu da ma, ne hin dim mihni, xín din siyate nangue ra mbeti. ⁹ Ne da badi xun ho 'be'a gätho rán theui a ram hma ne din zam bu, ne zaɪ ɔt'a xi Oja 'bu in zop yá mbai. ¹⁰ Ne nde'bu 'be da hnu 'bu tenni xun ho, ne nubaya nu'bu hin te da thɛnbi, da zä da 'yɔt' ra 'bɛfi dim fäxte buya. ¹¹ Ximangutho

'b_u dim fäxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, p_e hin din c'äte, n_e xín dim mihni, p_e din 'yomf_eni x_un ho, n_e di ja'ts'i 'b_e'a gä øt'e. ¹² N_e nu n'da ran 'yoh_u 'b_u im fäxte, n'datho rá xisu da zi, n_e da b_adi dim 'b_et'o b_u ja rá ngu, n_e da 'yøt'_u yá t'uhni 'b_e'a da xifi. ¹³ Nguetho nu'b_u i øt'e x_un ho rá 'b_efi n'da ram fäts'i, da hnumanho b_uya, n_e man'da da hyut' ran zamb_ui nangue rá 'b_efi ra Cristo.

Mixte x_un ho a ram hma dí
εC'y_ei_h

¹⁴ Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'b_u dí m b_eni ga mba b_u n'dihi. ¹⁵ P_e xi'b_u him 'bex da zä ga mba b_u, p_e ya dá xi'i 'b_e'a x_un ho gui 'yøt'e nangue a rá ngu Oj_a. Ngue nu y_u 'y_ec'y_ei xa hyømba rá ngu Oj_a nangue yá mb_ui, ngue 'dat'a Oj_a i 'b_ui. N_e tengu'b_u rá ngu_u Oj_a guerp_u na f_adi x_un ho rá m hma Oj_a, n_e dí n y_amb_u a. ¹⁶ N_e gue'a ran ho ma'da'yo dí t_enh_u mixte x_un ho a,

ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja
ra häi 'b_u mín ja'i a,

p_e bin 'youi rá Hogand_uhi Oj_a
guerp_u í f_adi hin'y_u rá
ts'oqui a,

n_e bi nu _u yám 'b_ehni Oj_a
mah_ets'i.

N_e bi hmangua dí 'b_uhmb_u
hønb_u go hap_u 'b_uh y_u
ja'i gue 'dahma'dan'yo
b_u na ya.

N_e bi t'εc'y_ei ua ja ra ximhäi,
bi ts'ix mah_ets'i b_u bí ja rá
ts'edi Oj_a mixte b_uya.

4

Mi pq Oj_a da 'ue'u 'da

¹ Nu rá Hogand_uhi Oj_a m'b_et'o di b_engä ngue da 'uep_u ja rá 'yu Oj_a _u 'da. Ngue da 'yømanho _u yá nde _u y_u hyäte xänbate bin xädi nangue yám hman y_u z_ithu. ² Nu y_u hyäte hingui sä b_u da zop yá mb_ui Oj_a, nguetho bi ts'on yá mb_ui nangue y_u f_ehni z_ai im ma. ³ Ngue sä di hεcpa y_u ja'i, i xifi hin din th_ati, xín da zi 'da y_un ts'ihm_e, sä εn'_u. P_e bi zängah_u Oj_a ga h_amh_bu hønt'a go 'b_e'a mán ts'ihm_e 'b_u dí xihmb_u jamadi Oj_a, gue nu_u dy_u 'y_ec'y_ei_h, n_e dí p_ahmb_u nda'a maju_uni. ⁴ Nguetho gätho x_un ho 'b_e'a bi 'yøt' Oj_a, n_e hin'y_u 'b_e'a ga εmh_bu, p_e ga h_amh_bu n_e ga εmf_u jamadi Oj_a b_uya. ⁵ Nguetho maj_api ngue'a dí äf_u rán ja_ui Oj_a, n_e nu rá m hman Oj_a i εmbi x_un ho a.

Rá hogamb_efi ra Jesucristo
a ra Timoteo

⁶ Nu'i gra Timoteo, x_un ho 'b_u guim b_enba y_u cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam p_efi x_un ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi h_a'a ra ts'edi ni mb_ui a ra hogamh_uma dí εc'y_ei_h, ngue ra hoganxädi guí t_enni. ⁷ N_e o gui _urp_a ra güenda yám hman_e y_u ja'i säti tho ho n_e x_un ts'o. P_e dami hyädumb_ui nangue rá 'b_efi Oj_a. ⁸ N_e tengu 'b_u z_ai dadin cunh ma ja'i_h, n_e da hy_a ra ts'edi, n_e ngutho ga øth_u nangue ma mb_ui_h, da hy_a ra ts'edi 'b_u z_ai ga hambah_u nangue rá 'b_efi Oj_a.

Nε εμμε xηη ngu di muui 'bη ga humbahη, nguetho i ørcahη ran ho yη pa i jabη ya, ne gätho yη pa mazai. ⁹ Nε majuani na ram hman na, janangue'a nde'bη gätho ga øthη xηη ho. ¹⁰ Janangue'a dí häthη yηη ηnbi ne dí humbi dadím pηhmbη, guepη go da zä ga xihmbη xηη ho räm hma Oja yη ja'i. Ne da zä ga dāp yú mbui Oja baya, ne dim pøhø. Nguetho n'dat' Oja dí tømhbη i 'bui, nu'a in nde da yān'η gätho yη ja'i i 'bui, ne da yān'η to'o da 'yεc'yεi a. ¹¹ Nuya yηη xädi i ja ua, thocpa thoho gui hyadumbui εμμε gui bεnbi ne gui xänbi gätho yη cu bi 'bηpη. ¹² O to guídí japi da 'yη'ts'i' i ngue gra ts'ant'η thoho. Pε gui 'yut'η yη cu nangue yηη t'øt'e bi xijη Oja gue gui 'yøzehε xηη ho, gui jamansu 'bε'a gui ma, o 'bε'a gui 'yørpη. Janangue'a gui 'yuti din huεqui n'da ngu n'da, ne di ja'ts'i, ne da zamzehε yú mbui. ¹³ Pε gätho 'bη hin ná søngä bη, pε gui jamansu ni 'bεfi 'bη gui man räm hman Oja, ne'bη gadí un ran zofo yη ja'i, ne'bη guí xänbi 'bε'a nam bøn'a n'daxεqui gui xifi. ¹⁴ Damim pεfi xηη ho nangue a rá ts'edi Oja bi 'da'i, tengu bi xi'a η 'da yú pøngahyā Oja. Ngue bi bεn'na ni mbui Oja 'bη mí 'yāp rá mfäts'i nangue'e, ne bi gāx yú 'yε bη ja ni ya. ¹⁵ Thocpa thoho gui 'yøt'a dí xi'i, ne hønt'a gui hyadumbui gui 'yøt'a, ne nubaya da nu i gätho yη ja'i ngue bin te xηη ho ni mbui nangue rá 'bεfi

Oja guí øt'e. ¹⁶ Nε thocpa thoho gui hyadumbui gam fäse nangue ni mbui, ne gui jamansu 'bε'a gätho gui xi η 'bηpη nangue räm hman Oja. Nε nu'bη ngubη gui 'yøt'e, ne di ja'p'a Oja, ne'η gä mi'da yη ja'i guí xänbi.

5

Gafax ma cuhη

¹ O guí sη'a n'da ra dāc'yεi, pε dami zofo xηη ho, tengutho 'bη ni ta. Ne nu'η yη ts'ant'η gui 'yøt'e tengutho 'bη nin 'yohηη. ² Nε nu yη zi bømbe gui 'yøt'e tengutho 'bη ni mbe, ne nu yη hmute, gui 'yøt'e tengutho 'bη nin ju, ne hin guim bεn'a n'da ra 'yāsä nangue'η. ³ Nε nubη ja yam peti gui jamansuhη n'da ra bømbe 'bη xηη du rá ndø, ngue'bη njo'o to'o di jamansu. ⁴ Pε nu'bη n'da ra bømbe xηη du rá ndø, ne 'bηh yú t'ühni, o gue yú 'beto, da bādi rán t'ēdi Oja a di jamansu yú mbe, tengutho bi 'yørpa 'bη mín t'ühni. Ne gue'a in nde Oja. ⁵ Nε nu'bη n'da ra zi bømbe i nyāui Oja gä ra pa ne ra xui, ne hønt'a Oja im bεni, ne nu'bη njo'o to'o di jamansu, pε gui fāxhη a baya. ⁶ Pε nu mi'da yη xisu, xηη du yú ndø, ngue hinguim bεn Oja, ne i honi da 'yøzehε yú pähä zehε. Madague'bη i 'bui, pε tengu'bη xηη du bη nam bεn Oja. Hinga gue'η da mba ma jamansu bη ja ram peti η. ⁷ Nε nuya yηm hma i ja ua, gui xänba η yη cu, janangue'a njon da 'yεna

hingui ho øt'ɯ. ⁸ Ne nu'bu n'da hin di unni 'be'a di 'be a rá ta o gue rá mbe, o gátho mi'da yú meni, man'da xɯn ts'o rá mbɯi 'bu, xinda gue'bu hin xtá 'yɛc'yɛi, ne bi gø'n'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'ɯ ní hyoya bømbe gui hyuspa yú thuhu dim pɛpɯ ja ram pɛti. Hønt'ɯ pɛ'ts'a hyáte njeya ne ɛmmɛ bim 'bɯmanhoui yú ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangue yɯ hoga'befi i øt'e, ne bi jamansu xɯn ho yú t'ɯhni, ne zai di säyaba yɯ ja' i bu ja yú ngu, ne him bin 'yɛzɛhe pɛ bin 'yɛhe nangue yú mi'yɛc'yɛihɯ, ne bi hyurpa yú mbɯi to'o mi tu yú mbɯi, ne bin ɛhya bi 'yøt' mi'da yɯ hogant'øt'e. Ne guehya yɯ hyoya bømbe gui hyuspa yú thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pɛ nu mi'da yɯ xisu xɯn du yú ndø, nu'bu hingui ngu yɯ jeya pɛ'ts'i, hin gui hyuspa yú thuhu gue gui 'yɛmfɯ dim pɛpɯ. Nguetho ts'ɯrpɯ thoho da bɛni din thati, ne nu'bu din thati mahøn'a hin da 'yøt'a ra 'befi mí ma xtá 'yøt'e. Ne ra ts'oqui a nguetho him bi ja'ts'a bi ma. ¹³ Ne nu'ɯ, ts'ɯrpɯ thoho din dɯnhɛi yú mbɯi 'bu njo'o yú ndø, ne da hyá'da thoho yɯ ngu, ne høn nan c'ate di ja, im man'a hingui ho, ne sä din thjnt'i i øt'e ne hin rá 'befi bu. ¹⁴ Janangue'a man'da xɯn ho 'bu din thati mahøn'a, dim 'bɯh yú t'ɯhni, ne dim pɛpɯ ja yú nguse. Ne nu'bu din jabɯ da 'yøt'e, hin di c'aman'ɯju man sɯihɯ 'bu. ¹⁵ Nguetho i 'bu i 'da yɯ xisu xɯn du yú ndø,

ne ya xɯ mbengui ne i ten ra zjthu. ¹⁶ Ne dí xi'i mahøn'a, nu'bu 'bu a n'da ra cu ngue bi du rá ndø a rá mbe, jatho da mbɛpi, o gue rá nana bi du rá ndø, o gue rá meni, i jatho di jamansu, ne hinga gue'a ra mbeti pa ma pɛti bu ja ra nijá dí mba ma jamansu ɯ. Janangue'a dí gua'a ra mbeti bu ja ra nijá ngue hønt'ɯ njo'o to'o di jamansu da mba m'ɛpi bu. ¹⁷ Nu yɯ ngɯrpi bu ja ram pɛti, nu'ɯ to di ja'ts'i xɯn ho yú 'befi, da t'ɛspa ɯ, ne da mba m'bäts'i 'be'a di 'bedi. Ne nu'ɯ to i humbi din xänbate nangue rá m hman Ojá, man'da jats'ɛditho da t'ɛspi. ¹⁸ Nguetho nt'o't'i: "Nu yɯ uɯfanindani 'bu i uɯhi hingan thu't'i yú nde, pɛ da zä da za yɯ paxi i ja bu." Ne man'da ram hma i ja: "Nu'a to dim pɛfi ja rán t'ɛdi din ju't'i," i ɛna. ¹⁹ Ne hin gui 'yɯrpa ra güenda 'bu da mba ma yapi n'da ra ngɯrpi t'ɛmbi bi 'yøt' ra ts'oqui, hinda hønt'bu di yoho hyu ɯ di yapi gui 'yøh pɯya. ²⁰ Ne nu'bu majuani bi 'yøt' ra ts'oqui, da mba ma hecpi bu dim pɛti ɯ mi'da, n'dahma gátho din su. ²¹ Ne madague'bu gadín amigoui o hin'na, pɛ 'da'angu gui 'yørpe. Ne gue'a i jats'ɛdi dí xi'i gui 'yøt'a, nguetho in nu a Ojá, Ojá da badi 'bu gui ja'ts'i, ne'a ra Hmu, ra Jesucristo, in nu i, ne yú hogam 'bɛhni Ojá mahɛts'i in nu i. ²² Him 'bex gui un ra 'befi n'da ran 'yohɯ, 'be gui pɯhmbɯ 'be'a rá mbɯi. Nguetho nu'bu n'da gá un ra 'befi, ne da 'yøt' ra ts'oqui,

guí conhui rá ts'oqui a baya. Janangue'a gan 'yomfɛni xɛn ho, nɛ nte gan dupate baya. ²³ Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangue ni mbɛi xɛn ɛ, nɛ jant'a pɛnts' thoho, dami si zits'ɛtho ra vino, nɛ hinga hɔnt'a ra dehe gui si. ²⁴ Guim bɛmhbu ndana ɛ yɛn 'yohɛ da sih ra 'bɛfi bu ja ram pɛti, 'bu i 'da ngue mfɛdi i ja yú ts'oqui, nɛ 'bɛh mi'da ngue hinga mfɛdi i ja yú ts'oqui jague'bu da zɔn ra pa da thɛnba yú ts'oqui. ²⁵ Nɛ ngutho nangue ran hocjɛ'i i ɔt'a n'da, mfɛdi nangue yɛ jɛ'i. Nɛ nu'bu him 'bexque mfɛdi, pɛ m'bɛjua da fɛdi, nguetho hingui sá da 'yɛgui.

6

¹ Nu'ɛ yɛ 'yɛɛ bɛ 'bɛpɛ, da numansu ɛ yú hmu to i ɔrpa yú 'bɛfi. Nɛ nu'bu din jabɛ da 'yɔt'e, njon di c'aman'ɛ nangue Ojɛ nɛ njon di c'aman'ɛ rán xádi Ojɛ. ² Nɛ nu'bu yɛ 'yɛc'yɛi ɛ yú hmu yɛ 'yɛɛ, pɛ guexta'a da numansu ɛ yú hmu nɛ hin da zani ngue'bu mbɛni din cuhɛ ɛ. Pɛ man'da da bɛni da mbɛpi xɛn ho, nguetho rá mi'yɛc'yɛiui da mbɛpi, nɛ di huɛc'a rá hmu. Dami xánba na ram hma, nɛ thocpa thoho gui bɛnba ɛ.

Xɛn ngu dí tqhmbɛ nangue rá 'bɛfi Ojɛ nguetho i hurca ma mbɛihɛ

³ Pɛ i 'bɛ'i 'da yɛ xánbate n'dan'yo ram hma in xánbate, nɛ hin din thɛui a rá m hma ma Hmuhɛ ra Jesucristo ngue

majuɛni di zɛrca ma mbɛihɛ, nɛ hin din thɛui a ram hma ga dáp ma mbɛihɛ Ojɛ. ⁴ Pɛ nu'ɛ, bi ɛt' yú mbɛi nangue ran 'yɛts'i, nɛ nte i pɛdi. Nɛ ɛmme honi di dunba yɛm hma guepɛ i fɛpɛ ran ts'ɛya, ran heque, ran ts'ante, ran t'ɛt'ate, 'bɛ'a gátho im bɛn rá mbɛi. ⁵ Nɛ nu'ɛ thocpa tho din sɛi n'da ngu n'da ɛ, gue'ɛ bin ts'on yán 'yomfɛni, nɛ hingui sá da bɛdi ndana a majuɛni. Nɛ im bɛni xɛn ngu ra mbɛti da dɛha nangue rá 'bɛfi Ojɛ. Pɛ o guí ɔhmbɛ a i man ɛ. ⁶ Pɛ majuɛni xɛn ngu dí tqhmbɛ nangue rá 'bɛfi Ojɛ, i hurca ma mbɛihɛ, nɛ dí 'bɛmanhohɛ nangue Ojɛ. ⁷ Nguetho nte bá hɛhɛ 'bɛ mám 'bɛmhmbɛ ua ja ra ximhái, nɛ nte da zá ga hɛxhɛ 'bɛ bi zɔn ra pa ga tuhɛ. ⁸ Pɛ hin da du ma mbɛihɛ 'bɛ zɛ ts'ɛtho dí pɛs'hɛ yɛn ts'ihmɛ nɛ yɛ he. ⁹ Pɛ nu'ɛ to'o in nde dim mɛmbɛti, hingan ts'árpɛ thoho da thát'i da 'yɔt'a ra ts'oqui. Nɛ tengu'bu da mbanthu't'i rá mbɛi, nɛ man'da man'da nín xɛndi 'bɛ'a gátho da bɛn rá mbɛi. Pɛ ndetho din ɛnbazɛhɛ, nɛ din tonto rá mbɛi 'bɛ'a gátho honi, nɛ gue'ɛ yán t'ɔt'e ní zo bu ja ram 'bɛdi. ¹⁰ Nguetho nu'bu 'bɛ a n'da ɛmme in nde ra mbɛti, gue'a ní mbɛdi gátho yɛ ts'oqui bu rá mbɛi a. Nɛ nu'a ní ho ra mbɛti ɛ 'da, bi 'uɛpɛ rá 'yu Ojɛ, nɛ di ɛnba zɛhɛ rá mbɛi nangue ra dumbɛi.

I ɔt' ra hogatuhni nangue Ojɛ a ra Timoteo

11 Pɛ nu'i gra Timoteo, rá mbɛfi'i Ojɔ, dami 'uegue nangué yɛn ts'o i mangua. Pɛ gui hyumbi gui tɛn'na ran ho, nɛ hɔnt'a Ojɔ guim bɛni da mbäx'i'i, nɛ gui huɛc ni mija'ihɛ, nɛ hin gan xɔmbɛi, nɛ din ja ni yembɛi. 12 Xɛn ngu yɛ ja'i bi 'yɔ 'bɛ gmím ma xɛn ho ni t'ɛc'yɛi. Nɛ ngutho ya gui hyut'anzambɛi gui taha, tengu'bɛ n'da ra dofɛi i hät yɛn ɛnbi ngue da dah ran sɛi. Janangué'a da zä guim bɛnt'i xɛn ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. 13 Nɛ guim bɛni Ojɔ in nu i, nu'a di un yá te 'bɛ'a gätho i 'bɛi. Janangué'a gui hyut'anzambɛi nɛ hin gui su nin dɛte. Nɛ in nu'a ra Jesucristo ngue bi ma xɛn ho a majuɔni 'bɛ mí mba ma dăpi ra Poncio Pilato. 14 Janangué'a dí xi'i, jats'editho gui ja'ts'i gätho ra 'bɛfi bin 'da'i, nte gui ts'oni, nɛ njon da man ran ts'o nangué'a bɛya. Nɛ gue'a gui 'yɔt'a ya, gue'bɛ go bi zɔn ra pa di nɛqui ma Hmuhɛ ra Jesucristo. 15 Nguetho nu'bɛ bi zɔn ra pa nts'änni, Ojɔ ba pɛnhua ra Cristo mahɔn'a. Nɛ nu Ojɔ mixte xɛn hotho, nɛ ɛmmɛ di johya, nɛ i 'dase ngue di manda. Nɛ nu'a Ojɔ ra ts'at'abi xinda gue gätho mi'da yɛ ts'at'abi 'bɛi, nɛ nu'a ja rá ts'edi xinda gue gätho mi'da ja yá ts'edi. 16 Nɛ hɔnt'a Ojɔ njam'bɛ da du. Nɛ ɛmmɛ di nɛc thoho hapɛ bí 'bɛi, njon da zä da hyäm bɛ, nɛ njongui sä da nu Ojɔ. Nu'a ɛmmɛ

i t'ɛspi nɛ da 'yuh rá ts'edi mazai. Nɛ hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya. 17 Dami xi'ɛ yɛ mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ngue'ɛ to i ja yá mbɛti ua ja ra ximhäi, dami xifi hin din 'yɛts'i, nɛ xín da bɛni di muui yá mbɛti, nu'ɛ ts'ɛrpɛ thoho dim 'bɛdi. Pɛ dami xifi hɔnt'a Ojɔ da bɛni, ngue di muui xɛn ho, nɛ da badi bí nɛxpɛ 'bɛ Ojɔ gätho xɛn ho dí pɛs'hɛ, ndejɛ dan johyahɛ. 18 Pɛ dami xifi da 'yɔt' ran ho, nɛ man'da tengu'bɛ gue'a ná mɛmbɛti ɛ bɛya. Ngue hin din 'yɛya pɛ da gomhɛ yɛ ja'i 'bɛ'a pɛ'ts'i. 19 Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, ga pɛs'hɛ 'bɛ'a majuɔni di muui, nɛ ga nuhɛ xɛn ngu rán japi Ojɔ 'bɛ bi zɔn ra pa, nɛ majuɔni dam 'bɛmanhohɛ gätho yɛ pa mazai.

N'da ran zofɔ ran zɛgui

20 Nu'i gra Timoteo, dami jamansu xɛn ho ra 'bɛfi nangué rá m hma Ojɔ bi 'da'i. Nɛ dami 'uegue nangué'ɛ yɛm hma ɛmbi ní dɛn ran 'yomfɛni n'da, pɛ hingui ho ɛ. Säti thoho, nɛ n'dan'yotho ra 'yu i ut'a n'da. Nɛ nu'ɛ to'o bi dɛnni, bi 'bɛh rá 'yu Ojɔ. 21 Nɛ nuya Ojɔ di 'da ahɛ rá mate. Nɛ hɔnt'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablogä, Ojã bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yu ja'i a bi mam majuani Ojã, ngue di un ra temazaɪ u to di dãp yá mbüi ra Cristo Jesús. ² Dí pen'na ra sɔcuɔ gra Timoteo, dadí huɛc'a'i tengu'bu ma ts'unt'u i. Ne dí äp Ojã ma Tahu di 'da'a rá mate ne rán huɛcate ne da hyut'a ni mbüi, ne ra Cristo Jesús ma Hmuhä.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangue ra Jesucristo

³ Dí ɛmbä jamadi Ojã 'bu dí m bɛn'i, ra xui ne ra pa thocpa thoho, nguetho dí paɔi gui ɛc'yɛi xun ho tengugä, ngue dá ɔt'ä ra 'bɛfi bi 'dacä Ojã, ne nguetho mi ɔt'u mam bombɔtahe 'bu maya'bu. ⁴ Dí m bɛn'i gän zom 'bu mán xummi, ne bi däh ni guidä. Ne ɛmme dí n de ga nu i mahøn'a, ne din jagä ran johya xun ho 'bu ga nu i. ⁵ Dí m bɛn'i ngue hingui yoho ni mbüi. Pe gui ɛc'yɛi xun ho, tengubü na 'yɛc'yɛi ni ndømbe ra Loida ne'a ni mbe ra Eunice. ⁶ Janangue'a dí n de'e thocpa tho guim bɛni bi 'da'a rá ts'edi Ojã 'bu má cãx ma 'ye bu ni ya, ne dí xi'i gan ɛhya gui 'yɔt' rá 'bɛfi Ojã bi 'da'i. ⁷ Nguetho nu'a rá Hogandahi Ojã bi 'daju

hin di jaju dan suhu, pe di jaju ga huthu ran zambüi, ne dan huɛju n'da ngu n'daju, ne ga sam zehɛ ma mbüihü. ⁸ Janangue'a o gui pes' ni sä gui mamp'a rá m hmam ma Hmuhü, ne o gui su ngue dí ofädigä nangue Ojã. Pe ne'i dami hyät'i gui set yun unbi tengu thohogä, nangue rá m hman Ojã gui ɔt'e. Ne Ojã da mbäx'i'i. ⁹ Ne bi yanju Ojã ne bi mberca ma mbüihü, ne nubuya bi xiju ga ɔprahu rá 'bɛfi. Pe hin í yanju a rá 'bɛfi Ojã dí ɔthu, pe bi yanju 'bu má hamhbu rá mate. Ne gue'a bi zän zehɛ Ojã 'bu him maní 'yɔt' ra ximhäi, ngue da yanju ra Jesucristo. ¹⁰ Nuya bi nequi a mán ts'änni, ngue bi nequi ma yantehü ra Jesucristo, nu'a bi dãp rá ts'edi ran däte, ne bi jaju dán 'yohu rá 'yu ra te mazai. Ne gue'a i xiju rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹¹ Ne gue'a ram hma dá mangä, ne bá 'bɛngä, ne gue'a ram hma dá xänba u yu ja'i hing yu judío. ¹² Janangue'a dí sägä ran unbi ya. Pe hin dí pes' ma sä, nguetho dí paɔä a to'o dí ɛc'yɛigä, dí paɔi i ja rá ts'edi da mbɛsca ma tegä ngue dá dãpi, ga pømanho 'bu rán zegui. ¹³ Ne nangue ran ho ma'da'yo dá xän'ni'i, dami thoqui gui 'yɛc'yɛi ra Cristo Jesús ne dami 'yɔt' ran huɛcate bi 'da'i. ¹⁴ Ne dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangue rá Hogandahi Ojã i 'bupü mbo ma mbüihü. ¹⁵ Gui paɔi gätho bi 'ue'u yu cu ngue yu mɛngu

b_u Asia, bi 'uegue nanguecä, n_e ra Figelo n_e ra Hermógenes. ¹⁶ P_e nu'ü gätho 'b_up_u rá ngu ra Onesíforo, Ojå dí jãp'ü. Nguetho nu ra Onesíforo x_un ngu y_u nidj bi mbäxcagui, n_e him bi mbes' rá sä nanguue y_u cadena i thurcä. ¹⁷ N_e nu'b_u mi zocua Roma a, emm_e bi hyongui n_e bi djngui. ¹⁸ Nu ra Jesucristo di jãpi x_un ho 'b_u rán zegui ra pa, nguetho nu'b_u mám 'b_up_u Éfeso, n_e emm_e x_un ngu 'be'a gätho bi 'yörp_u ngue bi mbäx rá 'b_efi Ojå b_u a. N_e man'da gui pãdi xinda guecä.

2

Rahoga dof_ui nanguue ra Jesucristo

¹ P_e nu'i tengu'b_u ma ts'ant'ü i, gra Timoteo, dami hyã ra ts'edi nanguue rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. ² Nu ram hma gá 'yøde dá mangä, n_e x_un ngu'ü i man'a majuãni. N_e n'dat'a ram hma gui thocpa ra 'b_efi mi'da y_u hocjã'i, gui huan'nd_u to'o da zã da xänba ü mi'da. ³ Dami hyät y_un ünbi tengugä, nguetho gra hogadof_ui nanguue ra Jesucristo. ⁴ Nu ra dof_ui hingui sä xtán h_eti rá mb_ui, ngue x_un ngu mi'da 'be'a gätho da 'yøt'e tengu mi'da y_u jã'i thoho, janangue'a da zã da 'yøt'a i numanho rá hmu ngue bi c_u't' ran dof_ui. ⁵ Nu'a to'o nde da dah ran t'ëni, p_e hin da dã 'b_u hin da 'yörpa y_un t'ëdi a ran t'ëni. ⁶ Nu'a to dim p_ep_u ja ra häi da zi a

rá mb_udi din ja, janangue'a da hyumbi da 'yøt' rá 'b_efi, ngue da bãdi rá mb_udi i tãse rá 'b_efi nanguue rá mb_ui zeh_e. ⁷ Dami pãdi 'be'a dí xi'i, Ojå di 'yomfëni'i ngue 'be'a gätho gui 'yøt'e. ⁸ Thocpa thoho guim b_eni i 'b_u'a ra Jesucristo ya, bi dambëni 'b_u mi du, n_e nu'a n'da rá m bom'beto ra David. N_e gue'a ram hma dí mangä a. ⁹ Janangue'a dí sä ran ünbi ya, n_e dí ofädi, tengu'b_u drá ts'om'bäigä. P_e nu rá m hman Ojå hingui ofädi a. ¹⁰ N_e dí hät'i dí thocä a ra 'b_efi, madague'b_u pa ma unguigä, dín ndepe n_e'ü dim pø ü to'o gätho nthahni. N_e ga comhb_u rá ts'edi mixte a ra Cristo, gätho y_u pa mazãi. ¹¹ Majuãni a ram hma, ngue Nu'b_u dí m b_emhb_u tengutho 'b_u 'darb_u xcamá tuh_u ra Cristo, da zã 'darb_u dam 'b_uhmb_u 'b_u. ¹² N_e nu'b_u dí häth_u y_un ünbi, p_e 'darb_u ga comhb_u b_u ja rá ts'edi 'b_u. P_e nu'b_u dí cømhb_u a ra Cristo, n_e'a da gøn_u a. ¹³ Nu'b_u hin dí ëc'yëih_u gue majuãni a, p_e guexta'a majuãni a, n_e gätho da 'yøt'a bi ma da 'yøt'e.

Ojå da numanho ra hogambëfi

¹⁴ Dami b_enba ü bí 'b_up_u nanguehya y_um hman ya, nguetho in nu Ojå ü. Gui xifi hin din junt'i nanguue y_um hma. Nguetho säti tho 'b_u din junt'i, ndetho di ü't'ü to'o i øde. ¹⁵ N_e gan çhya gan xädi nguetho gra hogambëfi

nangue a ram hma majuani. Damin 'yomfēni gui hyoni 'be'a nam bōni n'da ngu n'da ram hma, ne gui pađi 'be'a pe u n'da ngu n'da yam hma, ne gui pepi xan ho. Janangue'a da numanho Oja a gui øt'e, ne hin gui pes' ni sä. 16 Ne gui 'uegue nangue yam hma säti thoho, nguetho nu'u hingui ho u, ne di japi emme din ts'om'bäi n'da. 17 Ne nu'u yam hma, tengu'bu ra saši din ndoqui, ne da 'ya rá ja'i n'da. Ngue tengu yam hma i man'a ra Himeneo ne ra Fileto. 18 Nu'u bi 'uegue nangue ram hma majuani, ne sä en'u ya bin ja ngue ya xan dambēni u yu 'yēc'yēi i 'bui. Janangue'a bi pärra yu t'ēc'yēi u 'da. 19 Pe nu rá 'befi Oja i ørpa yu 'yēc'yēi, hin da zä dim 'bedi, nguetho di jamansu u yu t'uhni Oja. Ne nu'u yu t'uhni Oja, ngue i man rá thuhu ra Cristo, i jatho da 'uepu ja ra ts'oqui. 20 Ne nuju dyu 'yēc'yēih, dí øthu tengu'bu dyam pefih bu ja rá ngu Oja. Ne tengu'bu xan ngu yam pefi bí ja bu. Nu'u 'da yu oro, ne yu t'axi, pegue ra za u 'da, ne ra jahäi u mi'da. Nu'u 'da emme pa nthoni, nu'u 'da hin e mahyoni. 21 Nu'bu n'da ra ja'i da 'uesε bu ja ra ts'oqui, da gohi xan ho, tengu n'da ram pefi i pa nthoni, da mba ma jamansu, ne da zä di pepi xan ho rá hmu bu ja rá ngu. 22 Janangue'a dami 'uegue nangue yu ts'oqui di ho yu ts'unt'u, pe gan ξhya gui 'yøt' ran ho in nde Oja. Ne gui hya ra ts'edi nangue guim bēn Oja, ne din ja nin huεcate,

ne n'dat'a guim bēmhb u gä mi'da i εc'yēi Oja, nangue'u m'be't'e yu mbui. 23 Ne gui 'uetho nangue ran junt'i im man'u to'o hin din 'yomfēni, nguetho ja gueru da mburu n'da ra sui. 24 Pe nu yu 'yēhe ra Hmu hingui sä din sui, pe din ja yu yembui nangue n'da ngu n'da u, ne din ξhya din xänbate, ne da hyät'i xan ho 'be'a da t'ørpe. 25 Ne nu'bu 'bu'a n'da n'dan'yo im bēni, jante thoho gui 'yuti, xøhma tho Oja di japi di päh rá mbui, da zōni da ba a majuani. 26 Ne da din ran 'yomfēni xan ho buya, nguetho da yāni nangue rá 'dihi ra zithu xi bent'i, mín nde a ra zithu xtä 'yørpa rá pähä.

3

I jatho dam fähmbu nangue'u yu ts'om'bäi

1 Nu'i Timoteo, dami pađi 'be'a din ja. Ba epu yu pa xan hej, nguetho dim 'buh yu ts'om'bäi. 2 Nguetho din huεc zehε, ne hønt'a ra mbeti da nde. Ne ná yat'a, ne din 'yεzεhe, ne din sante, da mbesta'a 'be'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hingui bēn ra mate bi t'ørpe, ne hingui numansu Oja. 3 Ne hin din ja yūn huεcate, ne njam'bu din hoh yu mbui, ne hønt'a go 'be'a da xih yu mi ja'ih, ne øzehε yu pähä zehε, ne njo'o to i su, ne i san'u i øt' ran ho. 4 Ne yu zandatetho, ne hingam 'be din 'yomfēni 'be'a da 'yøt'e. Ne mbēni ma guesε, ne di ho rán johya ra ximhäi xinda gue rá

pähä Oja. ⁵ I ja yán t'òt'e tengu yú t'èc'yèi, pè hingui nde da hyàn rá ts'edi Oja. Pè gui 'uegue nanguè. ⁶ Nè i pa b_u ja y_u ngu, i hât' y_u xisu, i xifi 'da'angu da 'yòth_u ngue' y_u xisu hinguin zaqui yú mb_ui, ngue'a x_un ngu yú ts'oqui i tu. Nè man'da ní ts'ixp_u ja ra ts'oqui. ⁷ Nè da 'yòmanho 'bè'a gá ním hma da sifi nè thocpa tho din xädi pè njam'b_u da b_u a majuani. ⁸ Tengui mi øt'_u ra Janes nè ra Jambres, ngue'a mim b_uadi _u, nè midín s_uhmb_u ra Moisés, ngue rá pøngahy_u Oja. Nè ngutho i øt' y_un 'yoh_u ya, din s_uhmb_u a ram hma majuani. Nè bi ts'on y_un 'yomf_uni, nè bim 'bèdi nanguè'a ra 'yu majuani. ⁹ Pè hingui ngu y_u pa da hyät'i, nguetho gätho da t'uti nte ní mbat'_u yäm hma, tengui bin jap'_u y_u b_uadi ngue ra Janes nè ra Jambres.

Rán zegui ran zofò

¹⁰ Pè nu'i Timoteo, gá tenni 'bè'a dá xän'na'i. Nè guí p_udi 'bè'a dám 'bücä, nè guí p_udi hanja dá øt'ä a. Guí p_udi 'bè'a dí èc'yèigä, nè gán nu njam'b_u dán xømb_uigä. Nè guí p_udi ja man huçate. ¹¹ Nè guí p_udi èmme bi mba ma ugui, nè gán nu 'bè'a mán unbi dá hât'ä. Nè guí p_udi 'bè'a gätho dá thocä b_u Antioquia, nèp_u Iconio, nèp_u Listra, ngue nu y_un ucpi dá nugä. Pè Oja bi y_ungui nanguè gätho _u. ¹² Nè majuani dí xi'i, to'o gätho da nde n'dat'a ra Cristo da denni, da mba ma ucpi _u. ¹³ Nu y_u ts'om'bäi nè y_u hyäte,

man'da man'da x_un ts'o 'bè'a da 'yòt'e. Nè 'da xtín hyäthoho. ¹⁴ Pè nu'i, dami thoqui 'bè'a gán xädi, guí p_udi gue majuani a, gue guí p_udi to'o bi xän'na'i. ¹⁵ Nè gue'b_u go gmín t'uhni, gá p_uh rá t'ohni Oja, i ja rá ts'edi bi b_uen'ni'i gá d_up ni mb_ui ra Jesucristo, nè gán y_uni. ¹⁶ Gätho rá t'ohni Oja bi b_uenba Oja nanguè rá mb_ui to'o bi 'yo't'i. Nè mahyoni di jaj_u ga p_uhmb_u 'bè'a rán 'yomf_uni Oja, nè da xij_u 'b_u hinga gue'a dí øth_u, nè gue'a dí pärca ma mb_uih_u a, nè da xängah_u ran ho ga øth_u. ¹⁷ Jananguè'a nte di 'bè a rá mb_uefi Oja, da zä b_u da 'yòt'e 'bè'a gätho x_un ho.

4

¹ Jananguè'a dí xi'i gra Timoteo, Oja in nuj_u, nè ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yòt' ran ts'ut'abi, di ju_unb_u _u 'b_ui nè'x_un du. In nuj_u, jananguè'a èmme dí xi'i: ² Dami mamp'a rám hma, èmme gan èhya guim ma, høn_ub_u go hap_u nè hønt'a go ní ora, pè guehma guí xifi n'da ngu n'da y_u ja'i. Dami h_ucpa y_u d_udits'oqui, japi da 'yè'ts' yú ts'oqui, nè guí z_uerpa yú mb_ui b_uya. Nè jante tho ho guí xänbi nè hin gan xømb_ui. ³ Gui hyumbi nguetho ba èp_u y_u pa njon da nde da 'yø'a ram hma di hocpa yú mb_ui, p_uegue da zonh'n_u mi'da y_u xänbate, da man _u 'da y_um hma man'da di hose. ⁴ Da goh yú mb_ui nanguè'a majuani, nè da d_uen'n_u y_um hma him majuani. ⁵ Pè nu'i thocpa

thoho gan 'yomfɛni xɛn ho. Dami hyät' yɛn ɛnbi, dami ja'ts'i xɛn ho a ni 'bɛfi, nangue rán ho ma'da'yo ra Jesucristo. ⁶ Nɛ nugä, mi ts'ɛtho da zɔn ra pa da guah ran t'unni nangue ma te dadí un Oja, da zɔn ra ora ga pɔngä ua, ngue ga tu. ⁷ Bi gua a ran taha dá øt'ä ya nangue'a ran taha xɛn ho, nɛ bi gua a ra 'dihi dá øt'ä. Dá jamansu ma 'bɛfi nangue ma t'ɛc'yɛi dá øt'e. ⁸ Nɛ nuya bí jabɛ a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngue rán theui a ran ho dá øt'ä. Nɛ di 'dacä 'bɛ bi zɔn ra pa. Nɛ hinga hɔngdä, nɛ gätho ɛ mi'da gue i xɔnni ba ɛh ra Hmu, nɛ'ɛ gätho din t'un ran ho ɛ.

Bi mba ma bɛnbi ra Timoteo

⁹ Nɛ nu'i, Timoteo, dami 'yøt' ra ts'edi gua ɛcua n'dihi. ¹⁰ Nguetho nu ra Crescente bi mba bɛ Galacia, nɛ ra Tito bi mba bɛ Damacia, nu'a go ra Demas bi mbasɛ bɛ ra hnini Tesalónica, ngue bi ho ra ximhäi in nu ya. ¹¹ Hønt'a ra Lucas dí 'bɛ'be ua. Bá si a ra Marcos 'bɛ guá ɛhɛ, nguetho ga hongua a. ¹² Nɛ dá pɛnh pɛ ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. ¹³ Pɛ nu'bɛ guá ɛhɛ, gua cɔngui ts'ɛ ma coto dá sopɛ Troas bɛ bí 'bɛh ra Carpo, nɛ'ɛ ma libro gua cɔngui ts'ɛ, pɛ man'da jats'edi gua cɔnga yɛ søcuɔ hinga nt'o'ti. ¹⁴ Nu ra Alejandro ra 'yøt'acobre, xɛn ts'o 'bɛ'a bi 'yørque. Oja di cospi nangue yán t'øt'e. ¹⁵ Damim fädi hin da 'yøt'e'e tengu bi 'yørcä, nguetho ɛmmɛ bi gorca ma

nde 'bɛ mán ya. ¹⁶ Nu'bɛ rá mbɛdi bi mba ma juɔngui njom bi mbäxcagui, pɛ gätho bi hyɛga thoho. Oja di punba ɛ. ¹⁷ Pɛ Oja dám 'bä'be nɛ bi zɛrca ma mbɛi, janangue'a dá ja'ts'i dá man'a rá m hman bɛ bí 'bɛ'ɛ hing yɛ judío. Nɛ Oja bi mbäxqui bi yɔngui nangue yú nde yɛ zate. ¹⁸ Nɛ Oja da yɔngui nangue gätho 'bɛ'a xɛn ts'o, nɛ 'bɛx da zixca bɛ mahɛts'i bɛ di manda. Ga ɛspahɛ Oja gätho yɛ pa mazai. Nɛ hønt'a gam bɛmhɛ a ya.

Yɛn zɛngua rán zɛgui

¹⁹ Dami zɛnguagui ts'ɛ ra Prisca, nɛ'a rá ndø, nu'a ra Aquila, nɛ'ɛ 'bɛpɛ rá ngu ra Onesíforo. ²⁰ Nu ra Erasto bí copɛ Corinto. Nu'a ra Trófimo dá sopɛ Mileto ngue xɛn ɛ. ²¹ Dami 'yøt' ra ts'edi gua ɛ 'bɛ hin ní yat' yɛ pa xɛn sɛ. I pɛnh'na ran zɛngua gätho yɛ cu i 'bɛcua, nu ra Eubulo nɛ ra Pudente, nɛ ra Lino, nɛ ra Claudia, nɛ gätho mi'da yɛ cu 'bɛcua, gätho i pɛnh'na ran zɛngua. ²² Nu ma Hmuhɛ ra Jesucristo da mbäx'a ni mbɛi, nɛ di 'da ahɛ rá mate Oja. Nɛ hønt'a dá xi'a ya.

TITO

Ra sɔcuɑ bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Tito

Ran zɛngua

1 Nugä drá Pablogä, dí pɛn'na ra sɔcuɑ i ja ua grá Tito. Nugä rá 'yɛhɛgä Ojɑ, nɛ ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Ga zedi da 'yɛc'yɛi ɯ bi huan Ojɑ, nɛ da bɑ a ram hma majuani, janangue'a da 'yɔt' ran hocjɑ'i nangue Ojɑ. 2 Guehna dí øt'ä nguetho dín ndep ɯ ga comhbɯ ra temazɑi ngue bi ma majuani Ojɑ 'bɯ rá mbædi ra ximhäi. Nɛ nu Ojɑ hingui sä da man ra fɛhni a. 3 Nɛ nuya bi zɔn ra pa ngue bi ts'änni da hman ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'dac man t'ɛdi gam mangä, ngue guesɛ Ojɑ ma yantehɯ. 4 Nɛ nu'i Tito, tengu'bɯ majuani ma ts'ant'ɯ i, ngue dá ja i gá 'yɛc'yɛi. Nɛ dí ɑp Ojɑ ma Tahɯ di 'da'a rán jɑpi nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbæi, nɛ ra Jesucristo ma Yantehɯ.

I pa nsifi ra Tito 'be'a da 'yɔrɩ Creta

5 Janangue'a dá soc'a bɯ ja ra häi Creta, ngue gui juadi hapɯ di 'be'a ra 'bɛfi. Ngue gui huan'ndɯ yɯ ngarbi n'da ngu n'da yɯ hnini bɯ guí 'bæi, ngue nu yɯ ngarbi nangue yɯ 'yɛc'yɛi, tengu dá xi'a mam'bet'o. 6 Gui huan'ndɯ to'o nte ma ts'oqui i thɩnbi, nu'a n'datho rá xisu i si, nɛ nu yú t'uhni bi dɑp yú mbæi

Ojɑ, nɛ hingui øt'a n'da ran tonto, xinga gue ram fɛ'ts'i i øt'ɯ yú t'uhni, janangue'a njon di yɑpi. 7 Nguetho nu yɯ ngarbi i 'yo yú güenda a rá 'bɛfi Ojɑ. Janangue'a da thahni to'o hingui øt' ran ts'o, nu'a hin din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin din cuɛ, nɛ xín dim mihni, xín din ndesɯi, xín din siyate ngue ra mbɛti. 8 Nɛ da thahni to'o di säyaba yú mijɑ'ihɯ bɯ ja rá ngu, nɛ di ho 'be'a gätho xɯn ho. Nɛ din 'yomfɛni ts'ɯ, nɛ 'da ni huɛcthoho gätho, nɛ da numansu Ojɑ nangue n'da ra hogambɯi, nɛ i samzɛhɛ rá mbæi hin din tonto. 9 Nɛ din zam bɯ ja ram hma majuani, nangue ram hma dadín xähmbɯ, janangue'a da zä da xänba ɯ bí 'bɩpɯ, da mbäts'i. Nɛ nu mi'da bí 'bɩpɯ, ngue'ɯ di ɯcpa räm hman Ojɑ, di bɛnbi hapɯ di 'be'ɯ, janangue'a da 'yɛc'yɛi. 10 Nguetho nu'ɯ to'o im ma da 'yøthoho yɯn t'øt'e mi xi Ojɑ yɯ judío maya'bɯ, i jatho da mba ma hɛcpi ɯ. Nguetho nte ní mbat'ɯ yám hma ɯ, nɛ i häte ɯ, nɛ i øt' yú pähä zɛhɛ. 11 Nɛ hɔnbɯ go hapɯ i cɩrɩpɯ ja yɯ ngu, i ɯt'ɯ gätho i 'bɩpɯ, nangue yám hmanse yɯ hyäte, ngue hingui sä da hma. Nɛ hɔnt'a ra mbɛti in nde. 12 Nɛ i øt'e tengu mi man'a n'da yú mɛngu zɛhɛhɯ bɯ ra häi Creta, ngue n'da ra bɑsɔcuɑ, bi ma: “Zɑi yɯ ndøbɛthani ɯ ma mɛnguhe ua, nɛ tengu yɯ zate ngue xɯn ts'o øt'ɯ, nɛ hɔnt'a da zi i honi, nɛ ɛmmɛ i dɑnhyɛi,” bi 'yɛna. 13 Nɛ majuani bi man'a

n'da yú mēnguh. Janangue'a gui hecpa u, n'damhma da bōmanho yú t'εc'yεi u i 'bup. 14 Ne gui xifi hin da 'yεc'yεibi yám hman se u yu judío, ne xín da numansup yú t'εc'yεi se yu ja'i, gue'u hinguin nde da 'yot'a majuani. 15 Nu'u to'o xun ho yú mbui, hont'a xun ho im bēni, pe nu'u to'o hin bi dāp yú mbui Oja ne xun ts'o yú mbui, nu'u, hin'yu 'be'a numanho u. Nguetho bin ts'on yán 'yomfēni, ne him bi zā bi 'yø'a bi xi Oja 'bu mi zop yú mbui. 16 Ne nu'u yu ja'i tengu u, εna ngue i εc'yεi Oja, pe n'dan'yo thoho yán t'ot'e, gueru ní fadi hingui εc'yεi u. Ne xun ts'o yú mbui nangue'a festhoho 'be'a sifi, hingui sā da 'yot' ran ho.

2

Ra Tito din xānbate nangue ra hoganxādi

1 Pe nu'i gra Tito, dami xānbi 'be'a nín t'ot'e rán theui a ra hoganxādi. 2 Nu yu zí ndø, dami xifi hin din iti, ne da 'yot'e ngue da hnumansu, ne da bēni xun ho 'be'a da 'yot'e, ne da 'yεc'yεi xun ho, ne da 'yot' ran huεcate, ne hin din xōmbui. 3 Ne'u yu zí bōmbe, dami xifi da numansu Oja hapu din 'yo, ne njon di c'aman'u, ne xín dim mihni, ne da 'yuh ra hoga'yu. 4 Ne nu yu zí bōmbe da xānba yu hmute di huεc yú ndø ne yú t'uhni. 5 Ne da xānba n'da ran 'yomfēni xun ho, hin din 'yomt'ēni, ne di jamansu bu ja yú nguse, din ja ra yembui, ne da 'yot'a

da xih yú ndø, n'damhma njon da zā da man ran ts'o nangue rám hman Oja. 6 Ne nu'u yu ts'unt'u, gui xifi din 'yomfēnise ts'u. 7 Ne nu'i Tito, dami 'yut'u mi'da 'be'a gātho guí øt'e, ngue dim 'būmanho. Ne n'dat'a guim bēni ngue gui xānbi 'be'a majuani, ne gui 'yot'e ngue da hnumanho'i 'bu guín xānbate. 8 Ne εmme xtán ho 'be'a gātho guim ma, n'damhma nte da thūn'na nim hma. Ne da mbe'ts' yú sā to'o nde da zūju, ne hin hapu dí mbu'a 'be'a da ma. 9 Ne'u yu 'yεhe i 'bup, dami xifi da 'yot'e gātho i xih yú hmu, ne hin da dāti, ne mpāhā thoho da 'yot'a i sifi. 10 Ne hin da bēpi 'be'a pe'ts' yú hmu, pe da 'yot'a gātho in numanho yú hmu. Ne nu'bu gātho din jabu da 'yot'e, gue'a dí necmanho ram hma nangue ma yāntehu Oja. 11 Nguetho bi nequi rá mate Oja ngue in nde di pø'u gātho 'bucua ja ra ximhāi. 12 Ne nu rá mate Oja di bēngahu ga hehmbu ran ts'om'bāi, ne ga hehmbu ma pāhā zehēhu. Ne di bēngahu ga sāmzehe ma mbuihu ne ga øthu ran hocja'i, ne gan numansuhu Oja gātho yu pa dí 'buhmbu ua ja ra ximhāi. 13 Ne di bēngahu ga tømhbū ja gue'bu bi nequi a ran johya dí tømhbū, ngue di nequi a ma Ojahū ra Jesucristo tate tho rá ts'edi, ne ma yāntehu a. 14 Ne bin dāse a ngue di 'bercahu gātho man ts'om'bāihu, ne da mberca ma mbuihu, da 'yot'e ngue yú t'uhni zehēgahu Oja,

ne di ξhyagahu nangue ran ho ya. ¹⁵ Ne guehna i ja ua gui xänba büya. Dami xänbi, gui 'yomfɛnip yu cu, ne gui heɛpi, nguetho bin 'da'a ran t'ɛdi xun ho gui 'yot'e. Ne o guidi japi da mbesta'a nim hma.

3

I sih ra Tito nda'a nin zofa da xänba yu 'yɛc'yɛi

¹ Ne nu'i gra Tito, dami benba u yu cu ngue da numansu ra ts'ut'abi, ne'u yam fäts'ihu ra ts'ut'abi gätho da numansu. Ne hin da 'yörpa ram fe'ts'i, pegue mpähä thoho da 'yot'e 'be'a gätho xun ho. ² Ne gui xifi njon ga c'aman'uhu, ne hin dan junthu, pe ma pähä zehehu da thacpahu. Ne din jajü ra yembai nangue gätho yu ja'i. ³ Guim bɛmhbu ngue nejü dán tontohu mám'bet'o, ne mi jase man t'ɛdihu, nejü dán hyäzehehu, ne gätho dán 'yɛɛehu rá ts'oqui ra ximhäi. Ne dá 'beh ma pahu nangue man ts'om'bäihu dá othu, ne dá seyabahu ma mija'ihu. Mi ts'anju ne xim mi santehu. ⁴ Pe bi zön ra pa bi nequi rá mate Oja ma yantehu, ngue bi 'yörpa ran huɛcate u yu ja'i. ⁵ Ne bi yanju Oja. Pe hin nangue yun t'ot'e xun ho dá othu, pe bi yanju nangue rán huɛcatese 'bu má omanhohu a. Bi 'daju ra 'da'yote 'bu mi mberca ma mbaihu, ne di 'buhmbu ma'dayo nangue rá Hogandahi. ⁶ Ne bi 'daju xun ho rá Hogandahi n'youi

xun gu rán japi ne rá ts'edi nguetho ra Jesucristo ma yantehu a. ⁷ Ngue bi hogahu nangue rá mate, janangue'a 'darbu dam 'buhmbu nangue ra temaza, ne gue'a dí tømhbü a ya. ⁸ Ne gätho majuani na im mangua. Gui hyah ni mbai gui xänbi xun ho yu 'yɛc'yɛi 'buhu, janangue'a da beni emme da hyumbi da 'yot'a ran ho. Nguetho xun ho a, ne da mbax yu mija'ihu büya. ⁹ Pe o guidin junthu nangue'u yum hma nte ní mbatho, ne hinguin junthu nangue 'be'u yu thuhu u yum bombota maya'bu. O guidin sühmbu nangue yun t'ɛdi midí un Oja yu judío, nguetho säti thoho 'bu dán sühmbu u. ¹⁰ Nu'bu 'bu a n'da n'dan'yo yum hma im ma ní dɛp'ahu yun junt'i, dami heɛpi. N'dandí o yondí gui heɛpi. Pe nu'bu hin da 'yode, gui hyethohu a. ¹¹ Nguetho nu'a xi'ahu yum hma ní dɛp'ahu yun junt'i, xí bøm bu ja rá 'yu Oja a, ne ot' yu ts'oqui, ne da nuse bu 'be'a xí 'yör büya.

Man'da i xih yu amigo ra Pablo

¹² Dí ɛna ga penhna ra Temio o gue ra Tíquico. Nu'bu bi zøm bu, 'yörqui ts'u ra mate gua ɛ'a n'dihi, dan c'at'ui bu ra hnini Nicópolis. Nguetho dín nde dam 'buhmbu bu 'bu bin ja yu pa xun se. ¹³ Dami fäts'i xun ho a ra Zenas, nu'a im pøngahya nangue yun t'ɛdi. Ne'a ra Apolos, dami zedi da dín'a mahyoni ngue da hyax 'bu bi mbɛ bu n'danni.

¹⁴ Nguetho nu y_u cu da b̄adi
 ngue dim p̄efi x_un ho nanguē
 y_u 'b̄efi z̄eh̄e, n'damh̄ma da
 z̄ä da mb̄äx_u mi'da di 'b̄e'a
 mahyoni. ¹⁵ Dami z̄engua
 gahe ts'̄u u bí 'b̄up̄u, ngue'u
 ma mi 'ȳeç'ȳeih̄u, ngue 'da
 xtán huç̄tah̄u. Ne dí äp Oj̄a
 da 'ȳents'ah̄u rán j̄api ḡätho
 ah̄u. Ne h̄ønt'a dí xi ah̄u ya,
 ne h̄ønt'a gam b̄emhb̄u a ya.

FILEMÓN

Ra sɔcuə bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Filemón

*Ra Pablo bi 'yorba ra sɔcuə
ra Filemón*

¹ Nguä drá Pablogä dí ofädigä nangue ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra sɔcuə ra Timoteo, nɛ ga pɛn'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohɯ i nangue rá 'bɛfi Ojə. ² Nɛ dadí zɛngua'be yɯ 'yɛc'yɛi ngue zəi dim pɛti bɯ ni ngu, nɛ ma cuhɯ ra Apia. Nɛ dadí zɛngua ra Arquipo man 'yohɯhɯ dín yəmhbɛ rá 'bɛfi Ojə. ³ Nu Ojə ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo di 'da'ahɯ rá mate nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

*Rán huɛcate nɛ rá t'ɛc'yɛi ra
Filemón*

⁴ Nɛ nu'i ma zɯ cu mahuɛqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangue'e nu'bɯ dí yə'be Ojə. ⁵ Nguetho dá øde 'bɛ'a guí ørpɯ guí 'bɯhmbɯ, ɛmmɛ i ja nin huɛcate nangue yú t'ɯhni Ojə bɯ. Nɛ dí øde ngue i ja ni t'ɛc'yɛi xɯn ho nangue ra Jesús ra Hmu. ⁶ Nɛ dí äcä rá ts'ɛdi Ojə ngue xɯn ngu yɯ jə'i da 'yɛc'yɛi ra Jesús nangue nim hma, nɛ da hyəni 'bɛ'a gätho ran ho di 'dajɯ ra Cristo Jesús. ⁷ Gueczɛhɛgä ɛmmɛ dadí johya, nɛ i hu ma mbɯi nangue nin huɛcate, ma zɯ cu i grá Filemón. Nguetho

xɯn ngu gá hyurpa yú mbɯi yú t'ɯhni Ojə.

*Bi t'äp ra mate ra Filemón
nangue rá 'yɛhɛ ra Onésimo*

⁸ Nuya madague a i ja man t'ɛdigä nangue ra Cristo ngue xcä manda i, ⁹ pɛ man'da xɯn ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yɔt'e nangue ran huɛcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán dəc'yɛigä, nɛ dí ofädigä nangue rá 'bɛfi ra Cristo Jesús. ¹⁰ Dí ä'a ra mate nangue ra Onésimo, nu'a tengu'bɯ ma t'ɯhni ngue ra Cristo, nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Cristo nangue dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹ Nu'ɯ 'da yɯ pa xɯ thogui, hin te madí muui ni 'yɛhɛ ra Onésimo. Pɛ nuya xɯn ho da 'yɔrcəui. ¹² Nuya ga pɛn'nahɯ ra Onésimo bɯ guí 'bɯi. Nɛ nu'bɯ bi mba a, da du ma mbɯi, nguetho ɛmmɛ dím bɛn a. ¹³ Nɛ dín ndɛpe xtán gocua ra Onésimo, sä xti zɛqui ts'ɯ, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bɯ da gue'a zɛhɛ xqui zɛqui. ¹⁴ Pɛ hin dín ndɛ gam ma ngue da gocua 'bɯ nte guím ma, nguetho nu'a ran huɛcate jatho da bɛnsɛ n'da, hin da t'ørba ts'ɛdi n'da a. ¹⁵ Pɛ nu'a bi 'yɔt'na bi 'dapɯ guí 'bɯi 'da yɯ pa, pɛ bi bɔmanho, nguetho bi hocpa rá mbɯi Ojə ya. Nɛ nuya gadín cuui mazəi na ya. ¹⁶ Hin gui sini nangue ni 'yɛhɛ thoho pɛ gui sini nangue ni zɯ cu nangue ra Cristo, nguetho nuna ma zɯ cuhɯ mahuɛqui. Nuya

man'da di nuui ya, nguetho hinga hont'a ni 'yehē, pē ni zə cu nanguē ra Cristo ma Hmuhə ya. ¹⁷ Nu'bə majuaŋi dadín amigoui xən ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bə xquí sin zehēgä 'bə xcá mbasēgä bə. ¹⁸ Nu'bə ja 'bē'a bi 'yot'e'e, uague i ja 'bē'a i tu'a'i, pē 'yo ma güenda ga juzehēgä. ¹⁹ Nugä ga firmagä, drá Pablogä, jananguē da fađi majuaŋi ga ju't'ä a rá güenda na. Jananguē'a hingui hēi gui sin ya nē gadín cuui. Pē nde'bə guin 'yomfēni ts'ə, nguetho guengä dá ja'a'i gá tŋ a ra temazaŋi 'bə gmí 'yēc'yēi ram hma dá xi'i. ²⁰ Nuya ma zə cu, 'yörqui ts'ə ra mate 'bē'a dí ä'a'i, nanguē guín 'youi ra Hmu. Nu'bə gui 'yut nin huēcate nanguē ra Onésimo, da hyu ma mbai 'bə. ²¹ Nugä dá o't'ä a ra sōcuə i ja ua ya, nguetho dí ēc'yēi ngue gui 'yot'e 'bē'a dí xi'a'i. Nē dím bēni hinga hont'a dí xi'a'i pē man'da ran ho guim bēnse 'bē'a gui 'yot'e. ²² Dami hoqui ts'ə hapə sä dan säyagä bə, nē dami 'yäfə Oja nanguēcä, nē Oja da 'yot'e da xogagui, da zä ga mbagä bə, gan nu'ahə bəya.

Oja di zengua i. ²⁵ Nē nu'a ma Hmuhə ra Jesucristo di 'da'ahə rán jaŋi a, gätho ahə. Nē hont'a dí xi a ya.

Yün zengua ra Pablo, nē bi ma da nu ran jaŋi a ra Filemón

²³ Nuya dí ofädi'be ra Epafra, nē'a di zengua i. Nē nu'a i ofädi nanguē bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo Jesús. ²⁴ Nu ra Marcos nē ra Aristarco nē ra Demas nē ra Lucas, nuya ma mimbēfihe nanguē rá 'bēfi

HEBREOS
Ra sɔcuã bi 'bɛnba
yɥ 'yɛc'yɛi, yɥ israel,
ngue na yã ra
hebreo ɥ

Bin 'yuse Ojã nangu'e a rá
Ts'unt'ɥ

¹ Nu'buɥ maya'buɥ thoho 'dahmi ts'ɥ buɥ í 'yu'a rán 'yomfɛni Ojã, nɛ 'dahma 'dan'yo buɥ á xi'ɥ yá pɔngahyã. Nɛ gue'ɥ bi xi a mam bombɔtahɥ ɥ, gue dyɥ is-raelɥ. ² Pɛ nuya rán zɛgui yɥ pa ya, bi jajɥ ga pãhmbɥ xɛn ho Ojã ya nangu'e rá Ts'unt'ɥ bi zɔcuã dí 'bɥhmbɥ. Nɛ guesɛ a rá Ts'unt'ɥ í 'yɔt' Ojã gãtho yɥ ximhãi, nɛ bi zãnni dim Hmu 'bɛ'a gãtho i ja. ³ Nɛ ní 'yɛpɥ bí 'bɥ Ojã rá Ts'unt'ɥ tengu'buɥ rá thai ra hyadi, gue'a di jajɥ ga pãhmbɥ a rán ho Ojã. Nɛ tengu 'bɥ ra sello, 'da angu da bɔni. Nɛ di 'yonse 'bɛ'a gãtho i ja a rá Ts'unt'ɥ Ojã, nangu'e rá hma i ja rá ts'ɛdi. Nɛ nu'buɥ mí juase bi hoga ma ts'oquihɥ ua, bi mbeng buɥ mahɛts'i 'darpɥ ní mandau i a tãte thoho i ja rá ts'ɛdi.

Man'da i ja rá ts'ɛdi rá
Ts'unt'ɥ Ojã xinda gue'ɥ yám
'bɛhni mahɛts'i

⁴ Nu rá Ts'unt'ɥ Ojã 'buɥ ya xí hogahɥ, bin t'un rá ts'ɛdi xɛn ho xinda gue'ɥ yám 'bɛhni mahɛts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'ɥ zɛhɛ Ojã a, i conhui rá ts'ɛdi rá Ta xinda gue'ɥ yám 'bɛhni. ⁵ Nguetho:
 Nu'i ma 'dats'unt'ɥ i,

dí 'da a ni ts'ɛdi ya,
 pɛ njãm'buɥ bi t'ɛmp'ɥ yám
 'bɛhni Ojã, pɛ hinda hɔnt'a rá
 Ts'unt'ɥ zɛhɛ. Nɛ:

Nugã dra Ta nangu'e ma
 Ts'unt'ɥ,
 nɛ xínga n'da rá m 'bɛhni Ojã bi
 'yɛmbi. ⁶ Pɛ nu Ojã 'buɥ mambá
 si ua ja ra ximhãi a rá Ts'unt'ɥ,
 nɛ bi 'yɛna:

Nu ahɥ gyɥm 'bɛhni hɥ
 mahɛts'i, gãtho gui
 thãndehɥ na ma
 Ts'unt'ɥ,

bi 'yɛn Ojã. Nguetho nu'a rá
 Ts'unt'ɥ go da t'ɛspa a buɥ na
 nu Ojã. ⁷ Pɛ nu yám 'bɛhni
 mahɛts'i, i ɔt' Ojã yá 'yɛhɛ
 thoho ɥ, tengu mán t'o't'i:

ɛmmɛ i tih yám 'bɛhni 'buɥ i
 ɔrpa rá 'bɛfi tengu 'buɥ
 yãn dãhi,
 nɛ di juadi 'bɛ'a gãtho hingui
 numanho Ojã tengu
 'buɥ yɥ sibi, nangu'e rá
 ts'ɛdi zɛhɛ Ojã.

⁸ Pɛ gue bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɥ
 Ojã:

Nu'i gra Ojã, thocpa thoho
 gam manda zɛhɛ
 mazãi,
 njãm'buɥ dim 'bɛh ni ts'ɛdi, nɛ
 guidí manda xɛn ho.

⁹ Nɛ bi 'yɛmbi:
 Nu'i gra Ojã, ɛmmɛ guí nu-
 manho a ran ho, nɛ 'bɛ
 xingui

ts'ɥ guí nde gui nu a ran ts'o.
 Janangu'e a ni Ojã gui man'da
 dá 'da'a ran johya
 xinda gue'ɥ gãtho mi'da ni cu
 gue ma 'yɛc'yɛi,
 bi 'yɛmbi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a rá
 Ts'unt'ɥ a Ojã:
 Nu'i gra Hmu, rá mbɔdi gá
 'yɔt' ra ximhãi,

ne gá 'yøzεε 'bε'a gä bí ja
mahęts'i,
bi 'yęn Oja.

¹¹ Ne nu'a ra ximhäi dim pädi,
ne mahęts'i, pε nu'i
gam 'bui mazqi.

Gätho yu din ts'oni tengu'bu
yu 'yahe.

¹² Ne tengu'bu di päh ní he
n'da,

din jabu 'bu gá päh ra ximhäi.
Pε nu'i njam'bu gam pädi
gätho yu pa,

ne njam'bu da gua'a ni te.

¹³ Ne, dami manda ua ja ma
ts'edi ui,

ja gue'bu ga ja i gui tap'u gätho
man suihu,

bi 'yęmp'a rá Ts'unt'u a Oja.
Pε njam'bu bi xi u yúm 'behni
Oja tengu a. ¹⁴ Gätho yúm
'behni bí penhua, tengu'bu
yün dahi gue hin dí nuhu, i
øt' yá 'yęεε Oja nangueju to'o
gätho nts'änni da hyän a ra te
njam'bu da guadi.

2

*Jatho ga urpahu ra güenda
a ni yanju Oja*

¹ Pε nu'a rá Ts'unt'u Oja bi
'yurcahu rá 'yu Oja, xinda
gue u 'bε'a mí hma maya'bu.
Janangue'a man'da εmme
jats'editho ga jamansuhu a
'bε'a dí øhmbu ya, n'dahma
hin ga 'behmbu a, ne xín
dam 'behmbu buya. ² Nu'bu
mí man'u yúm 'behni Oja
u yün t'edi Oja maya'bu, pε
guehma bi nu ran unbi a
rán säui a to bi mbesta a bi
ma. Pε nu'a rá hma Oja bi
man'a rá Ts'unt'u, man'da ja
rá ts'edi a. ³ Janangue 'be

xíngui ts'u ga ponju 'bu hin
dí urpahu ra güenda a rá m
hma mixte thoho. Ne gue'a
ram hma ní yanju Oja a. Ne
rá mbadi bi mansε ra Hmu
'bu mim 'bucua ja ra ximhäi.
Ne m'bejua bi xiju u yá xädi
gue bi 'yø a bi man ra Hmu.
⁴ Ne'a Oja bi 'yudi majuani
a ram hma 'bu mí 'yøt' yu
hmεpya ne xun ngu yün t'øt'e
mixte. Ne'bu mí 'daju ra ts'edi
nangue rá Hogandahi, tengu
mí ndese Oja bi darcahu. Ne
gue'a í 'yudi majuani a ram
hma.

*Nu ra Jesús njuqntho bin ja
tengu thohogahu*

⁵ Pε nuna rá ts'edi Oja gue
dí mangä, hinga nan ja xun
ho. Pε hinga gue'u yúm 'behni
mahęts'i di jap Oja di manda
bu ja ra 'da'yo ximhäi 'bu
bin ja rá ts'edi Oja xun ho
bu. ⁶ Pεgue bi zän Oja to'o di
manda bu, tengu bi si'a Oja
'bu mí t'änni 'bε'a di 'yęt'ui yu
jä'i:

'Bε'a gue ε dí pεhmbe gue
εmme guím bęnje,

ne dyu jä'i thohohe. Ne
man'da guidí jaman-
sujε.

⁷ Pε ja 'da yu pa gá jaje him mí
ja ma ts'edihe, xinda
gue'u nim 'behni bu
mahęts'i.

Pεgue gá sänni gui 'yęscahe,
ne gui 'dac ma ts'edihe.

Ne gá sänni ga mandahe 'bε'a
gätho i 'bui ne 'bε'a
gätho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸ Ne gätho gá sän'ndu mi'da
'bε'a gá gá 'yøt'e gue da
'yęc'yęigahe,

bi 'yɛm bɥ mán t'o't'i. Janangue'a hin'yɥ 'bɛ'a bi zänni gue hin ga mandahɥ, nguetho bi 'yɛna: “Gätho da t'ɛc'yɛi ɥ yɥ ja'i.” Pɛ hindaná nuhɥ gue gätho da 'yɛc'yɛigahɥ. ⁹Pɛ hinda hont'a ra Jesús, bin ja tengu mán t'o't'i, bi t'ɛspa 'bɥ mí du, bin t'un rá ts'ɛdi. Pɛgue xín ja 'da yɥ pa bin japi him mí ja rá ts'ɛdi xinda gue'ɥ yám 'bɛhni Ojã mahɛts'i. Janangue'a bi zã bi du nangue n'da ngu n'dajɥ, nangue rán huɛcate Ojã. Nɛ nu'a ran däte bi nu, gue'a í t'ɛspa a. ¹⁰Nu Ojã bi zãn'ndɥ gätho da hyonse. Nɛ bi nde bá si xɥn ngu yú t'ɥhni bɥ ja rá ts'ɛdi. Janangue'a xɥn ho a bi 'yot' Ojã gue bin ɥnba ɥ yú Hmu, guerpɥ bi zã bi yãnjɥ xɥn ho. ¹¹Nɛ nu'a ra hocpate nɛ'ɥ to'o mahoqui, nɛ n'dat'a yɥ Ta. Janangue'a hingui pɛ'ts' rá sã a ra hocpate da 'yɛmbi yú cu ɥ bi hoqui. ¹²Tengu mán t'o't'i, bi 'yɛna:

Ga xi ɥ ma cu gätho nangue'e, nɛ ga ɛs'i'i nubɥ ja rá m pɛti ma cu,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹³Nɛ man'da bi man ra Cristo: Dí tɔ'mi da mbãxcã Ojã.

Nɛ xø bi 'yɛna:

Dí 'bãhmbe ua ya yú t'ɥhni Ojã bi 'daqui,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹⁴Nujɥ yú t'ɥhni gahɥ a, dyɥ ja'i thohohɥ, ngue í ja ma ngøhɥ nɛ ja ma jihɥ. Nɛ a ra Jesús bin ja'i nɛ bin ja rá ngøc'yɛi tengu thoho gahɥ. Janangue'a bi zã bi du ngue í 'bɛrpa rá ts'ɛdi a rá hmu ran däte, ngue ra zĩthu. ¹⁵Nɛ guerpɥ da zã di 'uecpa

yú mbidi ɥ to'o i su ran däte gätho yɥ pa i 'bɥi. ¹⁶Nɛ mfãdi hinga gue'ɥ yám 'bɛhni Ojã mahɛts'i bi 'yørpa ra güenda da yãni, pɛgue guenjɥ dyɥ 'yɛc'yɛihɥ yám bom'bɛtojɥ ra Abraham, nde Ojã da yãnjɥ. ¹⁷Janangue'a nu ra Jesús njuãntho bin ja tengu thoho gahɥ, bi bɛni 'bɛ'a gätho dí m bɛmhɥ, bi zã 'bɛ'a gätho dí sãhɥ. Nu'bɥ hin xtín jabɥ, hin xtán zã xtí huɛgahɥ, hin xtán zã xtí juah rá 'bɛfi Ojã gue bi hoga ma ts'oquihɥ. Gue'a í t'ɛmbi bim hmumbãja a. ¹⁸Nɛ nuya da zã da mbãxcãhɥ to'o i ts'ã nangue yɥn ɥnbi, nguetho nɛsɛ a bi ts'ã nangue yɥn ɥnbi, nɛ bi hyät'i.

3

Nu ra Jesús man'da sã da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés

¹Nuya, ma hoga cu ahɥ, gue bi huan'nahɥ 'darpɥ dam 'bãhmɥ bɥ mahɛts'i a Ojã. Dami 'yøhmɥ ya nangue ra Jesús, nu'a ra pøngahyã nɛ ra hocpate nangue rá 'yu Ojã dí tɛnhɥ. ²Nu ra Jesús bi juah rá 'bɛfi bi un'na Ojã, tengutho ra Moisés bi juah rá 'bɛfi gue bi jamansu ɥ n'dam'bɥi yú t'ɥhni Ojã. ³Pɛ nu ra Jesús man'da sã da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés, tengu thoho ra ta bɥ ja n'da ra ngu man'da da t'ɛspi xinda gue'ɥ yú t'ɥhni. ⁴Pɛ madague'bɥ i ørpa rá 'bɛfi Ojã ɥ yɥ ja'i, tengu bi 'yot' ra Moisés, pɛ nu'a Ojã í øzɛhɛ gätho rá 'bɛfi. ⁵Nguetho rá 'yɛhɛ Ojã a ra Moisés, nɛ bi ja'ts' rá bɛfi bi jamansu gätho

yú t'uhni Ojã maya'bu. Ne nu rá 'befi ra Moisés bi 'yu i ts'uh a rá 'befi ra Cristo da 'yõt' 'bu bi zøhø. ⁶ Pe nu ra Cristo rá Ts'ant'uh Ojã a, ne bi jã'ts'i bim hmu nangue'uh n'dam'buí yú t'uhni Ojã. Ne guectahu ya n'dam'buí yú t'uhni gahu Ojã, 'bu dadí thoctahu dí pãhmbu majuañi a, ne'bu dadí thojuh a nãn johyahuh a ran ho dí tømhbuh.

Da zin yú t'uhni Ojã da hyurpa yú mbuí

⁷ Janangue'a i en'a rá Hogandãhi Ojã bu ja rá t'ohni: Nuya ra pa i jabu ya in zo ahuh Ojã. Pe emme xun ho 'bu gui 'yøhmbu a i xi ahuh.

⁸ Yo gadí ut' ni mbuíhu tengu bi 'yõt'uh mí ten ra Moisés, bi numan'utho Ojã 'bu mín 'yo bu ja ra uhái.

Ne bi zã Ojã u yu jã'i nangue 'be'a bi numanhose.

⁹ Nu nim bombøtahuh bi 'yørcã ran ts'ãte ne bi numan'uthogui 'bu nyote njeya mín 'yo bu ja ra 'yu, madague'bu bi nu xun ngu yun t'øt'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yẽn Ojã.

¹⁰ Janangue'a dán cuegã nangue'uh yu jã'i, nguetho thocpa thoho i 'uegue nangue yú mbuí,

hin jam'bu bi bã a ra 'yu dá xifi, bi 'yẽn Ojã.

¹¹ Janangue'a emme dán cuegã nangue'uh. Majuañi dá ma,

hin ga singã bu ja ra hãi u ngue da hyu yú mbuí, bi 'yẽn Ojã.

¹² Ma zi cu ahuh, pe dam fãhmbuh. Xi'bu n'da ahuh gui 'uehmbuh 'bu din ja ahuh ra ts'ombuí, gue gui 'yẽna hin gui nde gui 'yẽc'yẽihuh Ojã, i 'buí. ¹³ Pe n'da ngu n'da ahuh damim fãxhuh bu ja ra hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sã ga øhmbuh a im ma Ojã, yu pa ya. Ne nu'bu din jabu gui 'yøthu, xinga n'da ahuh da hyã ahuh yu ts'oqui, gue di 'bãt'a ni mbuíhu. ¹⁴ Nguetho dí combhuh a rán ho ra Cristo 'bu dí thojuh a ní hyu ma mbuíhu a, gue'bu go rán zegui tengu 'bu rá mbúdi dá tømhbuh. ¹⁵ Janangue'a i xijuh a rá t'ohni Ojã ya:

Emme xun ho 'bu gui 'yøhmbuh a rá nde Ojã gue in zo ahuh ya.

'Yo gadí ut' ni mbuíhu tengu bi 'yõt'uh 'da bi numan'utho Ojã, bi 'yẽna.

¹⁶ To'o u bi 'yøh rá m hma Ojã ne bi numan'uh tho. Ha hinga gue u yu jã'i bi yan Ojã nangue'a ra hãi Egipto mín 'yøhu ra Moisés. ¹⁷ Ne to'o bi un ra cue Ojã gãtho nyote njeya. Ha hinga guet'uh bi yan Ojã bu ja ra hãi Egipto, bi 'yõt' yu ts'oqui, janangue bi du bu ja ra uhái. ¹⁸ Ne to'o u majuañi bi t'ẽmbi hin da hyurpa yú mbuí Ojã. Ha hinga guet'uh him bi 'yẽc'yẽi Ojã. ¹⁹ Gam bẽmhuh ya hanja him bi zã bi zin Ojã u, nguetho him bi 'yẽc'yẽi Ojã u.

4

1 Nuya i jatho ga suh_u, janya i ja y_u pa i xij_u Oj_a da zinj_u b_u ja rá ngu ngue da hyurca ma mb_uih_u. Xøhma ts'arb_u thoho hin da zøni ga c_uth_u b_u. 2 Nguetho ne_u bi sij_u a ram hma gue dí c_ut'a n'da, tengu bi sih y_u j_a'i mí 'b_uh maya'b_u, gue'u bin 'yoh_u ra Moisés. P_e nu'u, him bi zä í ts'im b_u a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi b_a u gue maju_uni a. 3 P_e nu_u gue dí p_ahmb_u maju_uni a ram hma, guenj_u gue ga c_uth_u b_u da hyurca ma mb_uih_u Oj_a. Ne guerp_u him bi zä bi y_ut'u 'da, bi 'y_en Oj_a:

Janangue'a dán cu_egä nangu_e
u, ne maju_uni dá ma,

njam'b_u ga singä u gue da hyu
y_u mb_ui, bi 'y_en Oj_a.

P_e bi d_u'mi bi xih y_u j_a'i gue da zim b_u 'b_u mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi Oj_a, ne bin säya b_u, bi hyu rá mb_ui z_eh_e. 4 Teng_u bi ma rá t'ohni gue nub_u bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oj_a
'b_u mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi.

5 P_egue bi xi'u b_uya nangu_e'u
'da mín 'yoh_u ra Moisés:

“Njam'b_u ga singä u gue da hyu
y_u mb_ui,” bi 'y_en Oj_a.

6 P_e guehma 'b_ui to'o din säya b_u da hyu y_u mb_ui. P_e hinga gue'u 'da bi sifi maya'b_u, nguetho him bi 'y_ec'y_ei a ram hma. 7 P_egue bi 'yu Oj_a n'da ra pa mahø'n'a, gue ra pa i jab_u ya, teng_u bi ma ra David nangu_e u x_un ngu y_u

j_eya xí thogui 'b_u mí 'b_uh ra Moisés. Ne gue'a ram hma xí hmangua, gue _ena:

Nuya ra pa i jab_u ya in zo ah_u
Oj_a. P_e _emm_e x_un ho 'b_u gui 'yøhmb_u a i xi ah_u.

'Yo gadí u't' ni mb_uih_u teng_u
bi 'yøt'u 'da bi nu-man'u'tho Oj_a, bi 'y_en'a ra David.

8 Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix u y_u j_a'i. Bi säyabi b_u ja a ra häi Canaan bi un Oj_a, bin johya b_u. P_e nu'b_u da gue'a ran johya bi man a Oj_a, hin xtá ma mahø'n'a Oj_a nangu_e man'da ra pa 'b_u.

9 Janangue'a guexta'a i ja n'da ra x_equi í juadi x_un ho, guerp_u da hyurca ma mb_uih_u Oj_a, gue y_u t'ahnigah_u a. 10 Nu'u to'o da y_ut'i gue da hyurpa y_u mb_ui a Oj_a, din säya nangu_e gätho y_u 'b_efi u teng_u tho Oj_a bin säya nangu_e gätho rá 'b_efi bi hyu rá mb_ui 'b_u mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi. 11 Janangue'a nde'b_u _emm_e ga ndeh_u ga c_uth_u b_u. Hin ga øth_u teng_u u him bi 'y_ec'y_ei ram hma 'b_u mí xi Oj_a. 12 P_e nu'a rá m hman Oj_a dim p_efi teng_u'b_u ra theni yoho y_u h_et'i, p_e man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zørp_u mbo ní mb_ui n'da, i urcah_u 'b_e'a gätho dí m b_emh_u mbo ma mb_uih_u, 'b_e'a maju_uni dí n de ga øth_u, ngue nda'a bi b_engah_u Oj_a, ne nda'a dá b_ens_eh_u. 13 Xinga n'da u bi 'yøt'a Oj_a gue i sä da 'y_acpi 'b_e'a mb_eni, gätho i p_adi, ne di nequi b_u ja rá d_a a to i h_ascah_u ra güenda.

Nura Jesús ma hmumbäjäḥu xun ndoho rá ts'edi

¹⁴ Nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, i t'ēmbi ma hmumbäjäḥu nguetho ma hocpateḥa. Ne bi zøm bu mbo mahęts'i. Ne i fāxcaḥa a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui ga tenhdḥa a rām hma. ¹⁵ Nu ra Jesús ma hmumbäjäḥu i paḍi hinga gātho dí häthḥu dí sähḥu, nguetho bi zä 'be'a gātho dí sähḥu. Pe hin jam'bu bi 'yøt'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶ Janangue'a hin ga suḥḥu dan yaḥḥu Oja bu bí ja rá ts'edi, nguetho di huęgaḥḥu ne di pungahḥu, ne da mbāxcaḥḥu a ra ora dí homhbḥu a.

5

¹ Bi than'dḥu 'da yḥu ja'i israel 'bu maya'bu ngue dim hmumbäjä. Ne da 'yāp'a Oja nangue gātho mi'da. Ne midí thocpa Oja yú 'bøts'e nangue ḥu yḥu zu'uę bi tho, gue ní mba ma punbi yú ts'oqui yḥu ja'i. ² Ne nangue yḥu ja'i thoho ḥu yḥu hmumbäjä, hinga gātho bi 'yøt'e xun ho, ngutho ḥu mi'da yú mija'ihḥu. Janangue'a bi zä janate tho bi hoc'ḥu yḥu 'yāmbui ne yḥu 'yøt'ats'oqui. ³ Ne jatho rá mbudi midí un Oja n'da ra 'bøts'e ra mbäjä nangue yú ts'oqui zehę, tengu bi 'yøt'e nangue yú ts'oqui yḥu ja'i. ⁴ Njongui sä da 'yøt'e gue dim hmumbäjäse, ne hont'a Oja sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bu mí huahna ra Aarón. ⁵ Ne ngutho bin ja nangue ra Cristo, him bi manse gue dim hmumbäjäse, pe Oja bi un

ran t'ędi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Oja 'bu mí yęna:

Nu'i ma 'dats'unt'ḥu i, dadí 'da'a ni ts'edi ya.

⁶ Ne bi 'yęmbi mahøn'a:

Nu'i gam mbäjä gātho yḥu pa ya,

tengu ra hmępya bi 'yøt' ra Melquisedec,

bi 'yęn Oja bu ja rá t'ohni. ⁷ Nu ra Cristo 'bu mim 'buca ja ra häi, zai nan yaui Oja, bi 'yāp rá mfäts'i da daḥ'ḥu. Nts'edi bi mbafi ne bin zoni. Pe bi baḍi ja rá ts'edi Oja da yaḥ bu ja ran daḍe. Ne bi 'yø Oja 'bu mí nde din unse bu ja rá pähä Oja. ⁸ Nu'a ra Cristo, madague'bu rá Ts'unt'ḥu Oja a, pegue bin ja'i a, janangue'a bi xänba yun unbi 'be'a dí 'yørpa rá pähä Oja a. ⁹ Bin jabu bi 'yøt'e, janangue'a bi zøni bi ja'ts'i gātho rá pähä Oja. Ne bi zä bi un'na ra te mazai gue to'o gātho da 'yęc'yei a. ¹⁰ Nguetho bi huan Oja a gue dim hmumbäjä nangue dyḥu 'yęc'yeiḥḥu, tengu ra hmępya bi 'yøt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bu ga penju

¹¹ I ja xun ngu 'be'a dín nde ga xi ahḥu nangue a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pe xun he'i ga xi ahḥu nguetho hin guí honi guí paḥmbḥu. ¹² Ne xun ngu yḥu pa xḥu thogui gue mí ja ngue xquín xänbateḥu, pe guexta'a i jatho da si ahḥu ḥu yḥm hma hingui he'i nangue Oja. Nguetho gá cohi gán 'yāmbuiḥḥu. I jatho guí siḥḥu ra xi'ba tengu'bu gyḥu 'uereḥḥu, ne hin guí häthḥu guí siḥḥu

njuãntho ran ts'ihmε. ¹³ Nε nu'a gnán ts'ihmεhυ ra xi'ba, in ja tengu yυ 'uere, nε hinda ná pãhmbυ 'bε'a ra te gue dãm 'bυhmbυ njuãntho. ¹⁴ Pε nu ran ts'ihmε xυn ho nt'øt'e nangue yυ daja'i. Nε xυn te yá mbυi nangue zai din 'yomfεni, janangue'a pãdi nda'a xυn ho nε nda'a hingui ho.

6

¹ Janangue'a nde'bυ ga thoqui ga homhbυ gue dan daja'ihυ. Nde'bυ hinga hønt'a ga mamhbυ a rá mbυdi bi sãngahυ nangue ra Cristo. Nde'bυ hinga hønt'a ga mamhbυ gue ga pãh ma mbυihυ gue mí εna xtá hjojυ, nε hinga hønt'a ga mamhbυ ga dãp ma mbυihυ Oja. ² Nde'bυ hinga hønt'a ga mamhbυ ram hma dan xixyãhυ, nε nangue ran jãxa'yε, nε nangue da dãmβeni υ xυn du, nε nangue din ja ran juãnbi 'bυ rán zεgui, nde'bυ hinga hønt'υ ga mamhbυ ya, nguetho dí pãhmbυ nda'a υ. ³ Mbãhä ga thojυ 'bυ da zã da xoc'a ni mbυihυ Oja, nguetho i ja mi'da. ⁴⁻⁶ Nguetho nu'bυ hin ga thohmbυ, xøhma thoho da βeni da mbenc i 'da. Nε nubya him man'dandj da nde ba pengui mahøn'a. Nguetho nu'bυ mí numanho n'dandj rán nεqui Oja, nε bi zãmanho a bi un Oja, nε bin 'yohυ rá Hogandãhi Oja, nε bi zãmanho a rá hogamhma Oja, nε bi bã i ts'υ rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi din ja. Pε nu'bυ da mbengui, ya him

man'dandj da zã di hoc yá mbυi mahøn'a. Nguetho im βeni tengu'bυ da zã di cuat mahøn'a bυ ja ra pont'i a rá Ts'unt'υ Oja, nε di japi din thenda a ra Cristo. ⁷ Nguetho tengu'bυ n'da ra häi a ra ja'i, n'dandj ngu n'dandj din 'ye, i pøt'e, nε i pøts'e 'bε'a pa nthuhu bυ. Nε nu'a ra häi nu'bυ di japi din ja 'bε'a tupυ a ra mbεfi, da hyãn rán japi Oja a. ⁸ Pε nu'bυ hin di japi da bøx'a 'bε'a bi thupυ, nε hønt'υ yυ 'uini i ja bυ, nte di muui 'bυ. Nε hin da hnumanho a ra häi 'bυ. Nε nζεgui da mba nt'udi nangue ra sibi.

Bi zãngba ma mbυihυ a ra Jesús, dí tømhbυ a ran ho ya

⁹ Pε madague'bυ njabυ dá mamhbe, ma zi cu ahυ, pεgue dí hãxhe njuãni gan jahυ tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xυn ngu 'bε'a bi thupυ, nguetho bi hoc'a ni mbυihυ Oja. Nε xυn ndoho ran japi ba εhe, guin nuhυ. ¹⁰ Nguetho xυn ho øt' Oja ngue hin di pumbeni a ra 'bεfi gá 'yøthυ, nε ran huεcate gá 'yuthυ υ 'da ni cuhυ, nangue rá thuhu Oja, nε nangue a guí ødahυ ya. ¹¹ εmme dí ndehe gui thojυ gan εhyahυ, n'da ngu n'da ahυ, gue'bυ go rán zεgui ra pa. Janangue'a da zøni gui hyãmhbυ 'bε'a gãtho guí tømhbυ. ¹² Hin dí ndehe da yãndãnhyεi thoho ahυ, pε dami 'yøthυ 'bε'a mí øt'υ 'da 'bυ mí bãdi majuãni a rám hma Oja, nε bi hyät'i bi zet yá mbυi, janangue'a bi hyãn a ra herencia bi ma

majuḡani Oḡa. ¹³ Nu Oḡa 'bḡ mí xih majuḡani a ra Abraham, bi ma majuḡani nangue rá thuhu zεhε. Nguetho njo'o man'da xḡn ndoho rá ts'edi hinda hḡnse a. ¹⁴ Nε bi 'yεn Oḡa: “Majuḡani xḡn ngu ran ho ga 'da i, nε ga 'da i xḡn ngu nim bom'beto,” bi t'εmp'a ra Abraham. ¹⁵ Nu ra Abraham bḡya bi hyāt'i bi dḡ'mi, janangue'a bi hyḡni 'bε'a bi xi a Oḡa. ¹⁶ Nu'bḡ 'da yḡ ja'i im ma majuḡani 'bε'a da 'yḡt'e, i ndḡnba rá thuhu Oḡa, nε ya him ma hyom mi'da yḡm hma dí hoc'a, nguetho i fḡdi majuḡani a bi ma. ¹⁷ Nε'a Oḡa 'bḡ mí nde da 'yurcahḡ ngue majuḡani a rá m hma, bi man rá thuhu zεhε 'bḡ mí xijḡ ra herencia. Ngue guejḡnts'änni ga ḡmhḡ a. Janangue'a ga pḡmhḡ njḡm'bḡ di pä a bi xijḡ. ¹⁸ Janangue'a yoho bḡ dá pḡmhḡ, rá m hmanse nε rá thuhu zεhε, ga pḡmhḡ hin dim fεhni Oḡa, pε majuḡani da zinjḡ bḡ. Ngue guejḡ bá 'dahmbḡ bḡ mí ja xcá tuhḡ, dá benthḡ bḡ hapḡ da zinjḡ ya. ¹⁹ Janangue'a bi zinjḡ bḡ a ra Jesús, bi zḡngba ma mbḡihḡ bḡ mbo rá ngu Oḡa, njḡm'bḡ da hyεgahḡ. ²⁰ Nguetho m'bεt'o bi yḡrpḡ a ra Jesús. Nε bi xi a Oḡa ngue bi hogahḡ ngue da numanhojḡ bḡ. Gue'a nam bḡni ma hmumbḡjḡhḡ, ngue i 'bḡi mazḡi, tengu ra hmεpya bi 'yḡt' ra Melquisedec.

7

Bim mbäjä ra Jesús

tengu ra hmεpya bi 'yḡt'a ra Melquisedec

¹ Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi bḡ ja ra hnini Salem, nε bim mbḡjä nangue Oḡa mixtetho rá ts'edi. Nε nu ra Abraham 'bḡ mam bá tḡp'ḡ 'da yḡ ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'ḡp rán jḡpi Oḡa nangue a ra Abraham. ² Nε nu'a ra Abraham bḡya bi un'na ra Melquisedec a ná 'dεt'a gue xpí hyḡnba yḡn sḡihḡ, gue rán t'unni Oḡa a ná 'dεt'a. Nε nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma “ra hoga hmuts'ut'abi.” Nε nde da ma gue “ra hmuts'ut'abi di hocpa ra sḡi,” nε gue'a nam bḡn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³ Nε hinga mfḡdi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Nε hinga mfḡdi nda'a rá 'yḡ, nε hinga nt'o't'i gue'bḡ mí m 'bḡi o gue'bḡ mí du. Janangue'a tengu'bḡ rá ts'edi rá Ts'unt'ḡ Oḡa bḡ ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbḡjä gḡtho yḡ pa hḡn'bḡ go njḡm'bḡ. ⁴ Janangue'a sä ga pḡmhḡ ya gue xḡn ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'bḡ min ja, nguetho guesε ma ngḡrpa bḡtahḡ ra Abraham bi un'na ná 'dεt'a bá tḡp'ḡ yḡn sḡihḡ. ⁵ Nu rán t'εdi Oḡa bi xi ḡ yḡ t'ḡhni ra Leví gue yḡ mbḡjä yḡ israel, gue da hyḡcpa a ná 'dεt'a ḡ yḡ mēni, madague'bḡ yḡm bom'beto ra Abraham ḡ, pε nεse ḡ. ⁶ Pε nu ra Melquisedec, madague'bḡ hingui conhui rá 'yḡ ra Leví gue ra Abraham, pε bi un'na ná 'dεt'a gue'a bá tḡh ra Abraham. Nε nu ra Abraham,

madague'bu xñ ngu rá ts'edi bu nam beñ Oja, nguetho bi xifi majuani da 'yørpa a Oja. Pe man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'äp a ran japi a ra Abraham. 7 Ne mfaði nu'a di jap'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma japi. 8 Pe nu'u yú mbäjä ra israel zai midin t'un'na ná 'det'a, pe yu ja'i u, ne i tu u. Pe nu man'da ra mbäjä gue ra Melquisedec, i mam bu ja ra t'ohni tengu 'bu i 'bu'ho. 9 Ne da zä gam beñmbu ya, gue gätho rá 'yu ra Leví, gue yú mbäjä ra israel, gue i äp'a ná 'det'a u yú meni, gam beñmbu gue ne'u tengu'bu bin jut'u 'bu mí un'na ná 'det'a xequi a ra Melquisedec a ra Abraham. 10 Nguetho da zä gam beñmbu nangue ra Abraham, tengu'bu ya xmín 'yohu yám bom'betu 'bu mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'bu hin nám 'bu. 11 Bim mbäjä ra Aarón gue rá 'yu ra Leví, ne rá ngurpa bota a ra Abraham a. Ne gue'u bim mbäjä u nangue'u yu israel, tengu bi man yán t'edi Oja. Pe nu'bu da guehya yú 'befi gue ní yan Oja u yu ja'i, him mi jatho xti nequi man'da ra mbäjä gue n'dan'yo 'bu, tengu ra hmeɣpa bi 'yu a ra Melquisedec, ne hin nangue a ra Aarón. 12 Pe nu'bu mí mba ma pädi yu mbäjä, ne 'be'a mí øt'e, ne u yuñ t'edi mí tenni, mí jats'editho da mba ma pädi u. 13-14 Bi 'yēn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbäjä gue ra Cristo a, bim

'bu nangue man'da rá ts'ant'u ra Israel, gue hing rá 'yu yu mbäjä. Nguetho mfaði xñ ho gue ma Hmuhu bim 'bu nangue rá 'yu ra Judá. Ne nte bi ma yán t'edi ra Moisés, gue dim mbäjä a rá 'yu ra Judá. 15 Pe man'da gui pañmbu 'be'a dá mangä 'bu guim beñmbu nangue a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbäjä, nu'a ra Cristo a. 16 Ne hin nangue ra 'yu bi man u yuñ t'edi da zä dim mbäjä a ra Cristo. Ne xín nangue u yuñ t'edi mí ma 'be'a da t'øt'ua bi den'na, nguetho him mán ts'änni zai din ja u. Pegue bi zä bim mbäjä nangue a rá ts'edi a rá tesse njam'bu da zä da guadi. 17 Gue'a bi man Oja:

Nu'i gra mbäjä mazai, tengu ra hmeɣpa bi 'yøt'a ra Melquisedec, bi 'yēn Oja. 18 Gue'a án t'e'ts'a ra 'yu gue bi ts'än maya'bu, nguetho mbe nte midí muui a. 19 Nguetho njom bi zä bi hocpa yú ts'oqui u yuñ t'edi bin t'un ra Moisés. Pe bi nequi man'da xñ ho, gue i sixcahu bu bí 'bu Oja. 20 Ne man'da xñ ho ra 'yu nangue ra 'da'yo mbäjä, nguetho bi mansε rá thuhu Oja 'bu mí un rán t'edi a rá Ts'ant'u. 21 Pe nu mi'da yu mbäjä 'bu mín t'un yú 'befi, him bi hndønba rá thuhu Oja. Ne nanguehna ra hmumbäjä, bi mansε rá thuhuse Oja. Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Oja, bi 'yēmp'a rá Ts'ant'u zehc:

Nugä dra Oja, dí mansε ma thuhugä, ne hin ga pä a

dí ma.

Nu'i gam mbäjä gätho yu pa mazai,

tengutho ra hmeþya bi 'yøt'a ra Melquisedec,

bi 'yeñ Ojä. ²² Nu ra Jesús, da zä di ja'ts'a n'da ran hoqui man'da xun ho xinda gue'a mí ja mam'bet'o, nguetho dim hmumbäjä mazai a. ²³ Nu'u 'da yu mbäjä bi zøni xun ngu mí 'bui, nguetho i tu, ne him bi zä bi thoqui høn'bu go njam'bu. ²⁴ Pe nu ra Jesús hingui tu, janangue'a njo'o man'da sä da hyänba rá 'befi.

²⁵ Janangue'a da zä di hoqui xun ho u to'o da zøm bu 'bu Ojä ya, nanguue a ra Cristo. Nguetho i 'bui mazai, da zä thocpa thoho da 'yäp'a Ojä nanguue u to da zøm bu.

²⁶ Njuantho e gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homhbu. Nguetho xun hotho a, nte in dupatese him bi 'yøt' yu ts'oqui, ne him bi hyänba yüm 'bäi u yu ts'om'bäi, ne man'da i pa nt'espí gue i ja rá ts'edi bu mahets'i. ²⁷ Nu yu ja'i 'bu mim hmumbäjä di thoqui da mbøspa Ojä gätho yu pa, mbudi bi mbøspe nanguue yu ts'oqui zehε, ne m'bejua yu ts'oqui yu ja'i. Pe nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu u, ne n'dandj thoho bi mbøspa Ojä 'bu mi un rá tese, nguetho di muui mazai a. ²⁸ Nu rán t'edi Ojä bi man ra Moisés bi t'εmbi dim hmumbäjä u yu ja'i thoho, pe him bi hyät'i bi ja'ts'u yün t'edi Ojä. Pe nu'bu mí mansε rá thuhu Ojä,

bi ma gue dim hmumbäjä rá

Ts'unt'u zehε. Ne nu'a gätho bi ja'ts'u yun t'edi ne bi juadi, nte di 'beh ya. Ne gue'a rám poniuu a rán t'edi Ojä bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

8

Nu ra Jesús bin hocpate nanguue ra 'da'yon hogui

¹ Bí 'buru mahets'i a ma hmumbäjähu gue ma hocpatehu, 'darpu ní mandauu a tate thoho rá ts'edi. Ne guehna man'da jats'edi na dí xi ah. ² Ne dim mbäjä bu majuani i pa nthande Ojä bu mahets'i, tengu'bu ra nijä bi 'yøt' Ojä, ne him bi hyøh yu ja'i. ³ Gätho yu hmumbäjä u yu israel, bi ts'anni di un yu 'bøts'e nanguue u yu zu'uε bi tho, ne mi'da. Janangue'a ne a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni, nguetho ne a ra hmumbäjä a.

⁴ Pe hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Ne nu'bu xtín zangua ja ra häi, njam'bu xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'yu ra Leví a, ne hing yu zu'uε bi mbøx'a, tengu bi man rán t'edi Ojä bi man ra Moisés.

⁵ Ne nu'a ra nijä bu midím pe u yu mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmeþya thoho gue 'be'a ørpu mahets'i. Nguetho bi sih ra Moisés 'bu mí dæp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap'u i ja bu, ne 'be'a gätho gui 'yørupu, tengu thoho dá ut'a 'bu gmí 'buru ja ra t'øhø," bi 'yeñp Ojä. ⁶ Pe nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'befi εmme man'da xun ho xinda gue'u mi'da yu mbäjä. Nguetho din hocpate nanguue ran hogui

man'da x̄n ho 'b'e'a gätho i ma da 'yørcah̄. ⁷ Nu'b̄ xtán zä xtí hocpa n'da a rá mb̄di ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸ P̄e nu Oj̄a him bi zä bi numanho ȳ ja'i nangue a ran hogui mí ja, p̄e guexta'a ndupate b̄ na nu Oj̄a. Janangue'a bi 'ȳena: Da z̄on'a n'da ra pa

ga øt'ä n'da ra 'da'yon hoqui mah̄on'a nangue ȳ me israel n̄e ȳ me judá.

⁹ N̄e hin din ja tengu ran hoqui dá xi ̄ ȳm bomb̄ota

'b̄ mambá j̄cp̄ ra häi Egipto, n̄e dá jamansu.

Dá xifi xtí ja'ts'i, p̄e him bi hyät'i da 'ȳz̄eh̄e man hoqui dá xifi, gue man t'̄di dá xi a ra Moisés.

Janangue'a him bi zä dá numanho ̄, bi 'ȳn'a ra Hmu.

¹⁰ P̄e nu ran hoqui ga ørpa ȳ israel 'b̄ m'bejua mi'da ȳ pa, din ja tengu gam mangä ya.

Ga un man 'yomf̄eni b̄ ja ȳn 'yomf̄eni ̄,

n̄e ga japi mpähä thoho da dengui.

Janangue'a da numanhogui, n̄e ga øt'ä gue ȳ Oj̄agä ̄, n̄e din ja gue ma t'uhni z̄eh̄e ̄ b̄ya.

¹¹ N̄e hinga h̄eh̄i thoho 'bo'o da xänba ̄,

n̄e njon da sänbi gue da baqui, nguetho gätho da bac z̄eh̄e ̄, ȳ ngarp̄i o gue ȳ ja'i thoho.

¹² N̄e ga punbi nangue ran ts'o,

n̄e him man gam b̄ngä ̄ ȳ ts'oqui,

bi 'ȳn Oj̄a. ¹³ In jab̄ a ra 'da'yon hoqui, n̄e gue'a í t'̄mbi ra nyonhoqui a mí ja, gue ya bi juah rá 'b̄fi a, n̄e ní mba b̄ dim 'b̄edi 'b̄ mí man na.

9

N̄e cuaja ra häi mí ja rá ngu Oj̄a, n̄ep̄ mah̄ets'i

¹ Nu'a rá mb̄di ran hoqui, mí ja ȳn t'̄di nangue ȳn t'øt'e mí t'ørp̄a ja ra nij̄a ua ja ra ximhäi. ² N̄e nu'a ra nij̄a bi t'øt'e, bin ja n'da ra cuarto rá mb̄di, t'̄mbi x̄n d̄xqui,

guerp̄a mí ja rán 'd̄ogue ȳ lámpara, n̄e ra m̄exa gue i c̄x ȳ 'b̄øxthuh̄e. ³ N̄e mí ja man'da ná yoho ra cuarto gue nub̄a mbo, mán joti n'da ra 'b̄øt'e, guerp̄a mí t'̄mbi man'da x̄n d̄xqui. ⁴ N̄e nub̄a, mí ja b̄ ra m̄exa ra

oro guerp̄a mí z̄ø ra x̄ca xiza ȳmanho. N̄e a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho ȳ hyo. N̄e nub̄a mbo ra huada mí h̄ørp̄a n'da ra xaro gue ra oro, mí o b̄ zi ts'̄ ra h̄me i t'̄mbi ra maná.

N̄e a rá t̄h̄ø ra Aarón gue bi 'dogui, n̄e ̄ ȳ x̄ndo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'̄ ȳn t'̄di Oj̄a maya'b̄. ⁵ N̄e nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'̄mbi ran ts'äya ram punbate. N̄e mí t̄ørp̄a yoho ȳ p̄øte ̄ ȳ mbädi Oj̄a mah̄ets'i, mí com'p̄a mate ra xithe b̄ mí pa nsits'i ra ji dím punba ȳ ts'oqui ȳ ja'i. P̄e hinga x̄øt'a ga xi ah̄ 'b̄'e'a nam b̄on'̄ gätho ȳ h̄m̄ep̄ya mí ja b̄ mbo ra nij̄a. ⁶ Bin

oro guerp̄a mí z̄ø ra x̄ca xiza ȳmanho. N̄e a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho ȳ hyo. N̄e nub̄a mbo ra huada mí h̄ørp̄a n'da ra xaro gue ra oro, mí o b̄ zi ts'̄ ra h̄me i t'̄mbi ra maná.

N̄e a rá t̄h̄ø ra Aarón gue bi 'dogui, n̄e ̄ ȳ x̄ndo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'̄ ȳn t'̄di Oj̄a maya'b̄. ⁵ N̄e nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'̄mbi ran ts'äya ram punbate. N̄e mí t̄ørp̄a yoho ȳ p̄øte ̄ ȳ mbädi Oj̄a mah̄ets'i, mí com'p̄a mate ra xithe b̄ mí pa nsits'i ra ji dím punba ȳ ts'oqui ȳ ja'i. P̄e hinga x̄øt'a ga xi ah̄ 'b̄'e'a nam b̄on'̄ gätho ȳ h̄m̄ep̄ya mí ja b̄ mbo ra nij̄a. ⁶ Bin

N̄e a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho ȳ hyo. N̄e nub̄a mbo ra huada mí h̄ørp̄a n'da ra xaro gue ra oro, mí o b̄ zi ts'̄ ra h̄me i t'̄mbi ra maná.

N̄e a rá t̄h̄ø ra Aarón gue bi 'dogui, n̄e ̄ ȳ x̄ndo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'̄ ȳn t'̄di Oj̄a maya'b̄. ⁵ N̄e nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'̄mbi ran ts'äya ram punbate. N̄e mí t̄ørp̄a yoho ȳ p̄øte ̄ ȳ mbädi Oj̄a mah̄ets'i, mí com'p̄a mate ra xithe b̄ mí pa nsits'i ra ji dím punba ȳ ts'oqui ȳ ja'i. P̄e hinga x̄øt'a ga xi ah̄ 'b̄'e'a nam b̄on'̄ gätho ȳ h̄m̄ep̄ya mí ja b̄ mbo ra nij̄a. ⁶ Bin

N̄e a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho ȳ hyo. N̄e nub̄a mbo ra huada mí h̄ørp̄a n'da ra xaro gue ra oro, mí o b̄ zi ts'̄ ra h̄me i t'̄mbi ra maná.

N̄e a rá t̄h̄ø ra Aarón gue bi 'dogui, n̄e ̄ ȳ x̄ndo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'̄ ȳn t'̄di Oj̄a maya'b̄. ⁵ N̄e nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'̄mbi ran ts'äya ram punbate. N̄e mí t̄ørp̄a yoho ȳ p̄øte ̄ ȳ mbädi Oj̄a mah̄ets'i, mí com'p̄a mate ra xithe b̄ mí pa nsits'i ra ji dím punba ȳ ts'oqui ȳ ja'i. P̄e hinga x̄øt'a ga xi ah̄ 'b̄'e'a nam b̄on'̄ gätho ȳ h̄m̄ep̄ya mí ja b̄ mbo ra nij̄a. ⁶ Bin

N̄e a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gätho ȳ hyo. N̄e nub̄a mbo ra huada mí h̄ørp̄a n'da ra xaro gue ra oro, mí o b̄ zi ts'̄ ra h̄me i t'̄mbi ra maná.

N̄e a rá t̄h̄ø ra Aarón gue bi 'dogui, n̄e ̄ ȳ x̄ndo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'̄ ȳn t'̄di Oj̄a maya'b̄. ⁵ N̄e nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'̄mbi ran ts'äya ram punbate. N̄e mí t̄ørp̄a yoho ȳ p̄øte ̄ ȳ mbädi Oj̄a mah̄ets'i, mí com'p̄a mate ra xithe b̄ mí pa nsits'i ra ji dím punba ȳ ts'oqui ȳ ja'i. P̄e hinga x̄øt'a ga xi ah̄ 'b̄'e'a nam b̄on'̄ gätho ȳ h̄m̄ep̄ya mí ja b̄ mbo ra nij̄a. ⁶ Bin

jabu bi t'ot'e. Nu yu mbäjä thocho, thocpa thocho mí carpu a rá mbudi ra cuarto, gue mí ot' yá 'befi nangue ran dande bu ja ra nijä. ⁷ Pe nubu ná yoho ra cuarto man'da xun daxqui, hont'a ra hmumbäjä mí thopu, hont'a n'dapa thocho i tho a n'da jeya. Ne nu'bu mí yurpu, i thexpu rá ji yu zu'ue gue mí xixpu, nangue rá ts'oqui zehé 'bu rá mbudi, ne nangue yá ts'oqui yu ja'i 'bu ná yondi. ⁸ Nu'a rá Hogandahi Ojä di jajü ga pahmbu, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba bu bí 'bu Ojä 'bu gätho mí t'othocho ran dande bu ja a ra nijä ua ja ra ximhäi. Ne gue'a n'da ra hmepya bi 'yu a ra 'bø't'e mí corpu man'da xun daxqui, mí corpa bu u yu ja'i. ⁹ Gätho u yun t'ot'e mí t'orpu ja a ra nijä, n'da ra hmepya thocho nangue a njuantho i jajü ya. Nguetho yun t'unni ne yu 'bøts'e bi un'na Ojä, him bi zä bi hocpa bu mbo rá mbui u mi ot'e. Janangue mí pa njorpi bu u. ¹⁰ Nguetho hont'a mí man yun t'edi nangue yun ts'ihme midí hoqui, ne midín xat'i. Pe nu'u gue'u 'da yun t'edi gue i ja thi. Ne gue'a bi zän Ojä da 'yøt'u, ja gue'bu mam bá eh ra Cristo, ja bi nequi a majuani ra 'yu ja rá ts'edi a buya. ¹¹ Gue ya bá eh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbäjähu a, nangue ra 'da'yo nhoqui i ja ya. Ne nu'a ra nijä gueru dim pehna ra mbäjä ya, man'da xun ho, ne gueru majuani bu. Ne him bi 'yøt' yu ja'i, nguetho hing

ra ngugua ja ra ximhäi a. ¹² Pegue mahets'i bu bi yut' na ra Cristo ya, tengu ra hmepya bi 'yuh yu hmumbäjä 'bu mí yurpu man'da xun daxqui. Ne ya hin di un yá ji yu t'ude'yo o gue yu t'andani, pe bi un rá jise. Ne n'dandi thocho bi yurpu, ne bi yanju xun ho a. ¹³ Nu rán t'edi Ojä bi t'embu xun ts'o ní ngøc'yei n'da 'bu xí dä a n'da ra du. Ne bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro ne ra de'yo, ne rá 'bospi a ra t'usundani gue bi t'upu ja ra sibi. Ne gue'a dí hocpa ní ngøc'yei n'da a. Ja bi zä bi dande Ojä u buya. ¹⁴ Pe gam bəmhu man'da emme i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomfenihu midí uegahu nangue Ojä, n'dahma da zä ga ørpahu rá 'befi Ojä gue i 'bui. Nguetho hin'yu rá ts'oqui ra Cristo, ne bin unse bu 'bu Ojä, ra 'bøts'e gue mazai di muui bu nam beñ Ojä. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nangue ra 'da'yon hoqui 'bu mí du. Janangue'a gätho bi mba mahoqui ma ts'oquihu, gue gueju mí tenhdu rá mbudi ra yonhoqui. Hinga høngdahu, pe ne u mí 'bu 'bu hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Ne nubuya gätho bi zä dá comhu ran japi mazai gue bi xi Ojä u bi zohni. ¹⁶ Nu'bu i man'a n'da to'o da zocpa u 'be'a pe'ts'i, pe 'be da fadi 'bu majuani bi du, ja da t'ot'a xi ma buya. ¹⁷ Hingui sä da t'ot'a xi ma 'bu i 'butho, hinda høn'bu bi du. ¹⁸ In jabu bin

ja 'bɥ rá mbɥdi a ran hoqui bi man Ojɔ, gue bin ho 'bɥ mí mba m'bänbi rá ji n'da ra zu'uɛ, ja bi fɔdi majuani bi nu ran dɛte bɥya. ¹⁹ Janangue'a nu'a ra Moisés 'bɥ mí xih rán t'ɛdi Ojɔ gátho yɥ me israel, ne bi c'uaspa ra ji bɥya. Bi mit' ra thenga xidɛ'yo ne n'da ra t'u'yɛza gue n'youi yá paxi, ne bi garbɥ ja ra dehe n'youi rá ji ra t'undani ne rá ji yɥ chibo, bi c'uaspa bɥ ja rá sɔcuɔ i man rán t'ɛdi Ojɔ, ne gátho yɥ ja'i bi mba ma c'uaspi a ra ji bɥya. ²⁰ Nubɥya bi 'yɛna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Ojɔ nanguɛɥ. Nuya da zä di punga ma ts'oquihɥ," bi 'yɛn a ra Moisés. ²¹ Ne nubɥya bi c'ua'ts' ra ji bɥ ja rá nijɔ Ojɔ, ne 'be'a gátho mí ja bɥ mbo mí pa nthoni bɥ ja rán thande Ojɔ, gátho bi mboxpɥ yɥ ji. ²² Ne i mam bɥ ja rán t'ɛdi Ojɔ, gue gue'a ra ji í hoc'ɥ 'be'a gátho mí t'ɔt'e. Pɛ nu'bɥ hin dim fän ra ji, hin'yɥ ra punbi nanguɛ ra ts'oqui, i ɛm bɥ mán t'o't'i.

Í 'uec yɥ ts'oqui a ím 'bɔts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nijɔ, n'da ra hmɛpya thoho mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nanguɛ ɥ yá ji yɥ zu'uɛ mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bɔts'e man'da xɥn ho gue dí hogahɥ, tengu'bɥ dyá nijahɥ majuani bɥ mahɛts'i. ²⁴ Ne hinga guɛpɥ ja ra nijɔ bi 'yɔt' yɥ ja'i i 'bɥh ra Cristo ya, nguetho yɥ hmɛpya tho ɥ nanguɛ a majuani rá ngu

Ojɔ. Pɛ ɛ guɛpɥ mahɛts'i bi yɥt'i, i äp Ojɔ ya nanguɛɥ. ²⁵ Nu yá hmumbájɔ yɥ israel, jɛya 'bɥ njɛya mí cɥrpɥ ja ra cuarto man'da xɥn dɥxqui, midí un ra ji, pɛ hin rá jisɛ. Pɛ nu ra Cristo hinga thocpa thoho di un ra 'bɔts'e. ²⁶ Xi'bɥ xtín ja tengu yɥ hmumbájɔ, jɛya 'bɥ njɛya midí un ra ji. Mí jatho xɥn ngu yɥ nidi xtán du ra Cristo 'bɥ, gue'bɥ go rá mbɥdi ra ximhäi. Pɛ him bin jabɥ bi 'yɔt'a. Pɛ nuya n'dandí thoho bi zɔcua ra Cristo gue bin unse bim 'bɔts'e zɛhɛ, gue í 'uecpa yá ts'oqui yɥ ja'i. Ne guehya yɥ pa gue di ja'ts'a mí hma mám 'bet'o. ²⁷ Tengu yɥ ja'i, nts'änni n'dandí thoho da du, ne m'bejua da nu ran juanbi. ²⁸ Ne ngutho ra Cristo, n'dandí thoho bin uni bim 'bɔts'e, ngue bi 'uecpa yá ts'oqui ɥ xɥn ngu yɥ ja'i. Ne m'bejua ba pengua da zin ɥ i t'ɔ'mi, pɛ hin dí 'yɛhɛ dí 'uec yɥ ts'oqui mahɔn'a.

10

¹ Nu'a ran t'ɛdi bin t'un ra Moisés nanguɛ yɥ 'bɔts'e bi 'yɔt' yɥ mbájɔ, n'da ra hmɛpya thoho nanguɛ'a ran ho bá ɛhya. Ne hinga gue'a majuani ran ho a. Ne njam'bɥ bi zä bi mba ma hocpi yá ts'oqui ɥ mí ɔt' yɥ 'bɔts'e, madague'bɥ njɛya 'bɥ njɛya midí uni. ² Nu'bɥ da gue'ɥ yɥ 'bɔts'e xtán zä xtín hoc'ɥ, pɛ n'dandítho xtí uni, ne xtá 'yɛ'ts'a ní un yɥ 'bɔts'e 'bɥ. Ne ya xtám badi n'dandí thoho bi bo yá ts'oqui bɥya. ³ Pɛ nanguɛ yɥ 'bɔts'e bi uni gátho

y_u jey_a, bi japi da b_eni gue in dupate tho y_u ts'oqui.

⁴ Nguetho hinjam'b_u da zä di punba y_u ts'oqui n'da _u y_u ji y_u ndani ne y_u de'yo.

⁵ Janangue'a bi 'y_en ra Cristo 'b_u mí zocua ja ra häi, bi 'y_emp'a Oj_a rá Ta:

Hinga njuantho gue'_u y_u zu'u_e guí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'b_ots'egä, bi 'y_en'a ra Cristo.

⁶ Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue y_u zu'u_e bi t'up_u ja ra sibi, xínga gue'_u y_u 'b_ots'e nangue y_u ts'oqui.

⁷ Janangue dá *ε*ngä: “Bá *ε*cä ya ga *o*t'ä ni pähä ma Oj_a i, dam 'b_ots'e zeh_egä,

tengu män t'o't'i b_u ja nim hma,”

bi 'y_en'a ra Cristo. ⁸ Nu'a rá mb_udi bi mangua, hin nán johya Oj_a _u y_u 'b_ots'e gue y_u zu'u_e bi t'udi nangue y_u ts'oqui n'da, madague'b_u gue'a bi man'a n'da rán t'*ε*di a. ⁹ P_e x_o bi 'y_em mah_on'a b_uya: “Bá *ε*cä ya gue ga *o*t'ä ni pähä, ma Oj_a i, gue dam 'b_ots'e zeh_egä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya y_u 'b_ots'e mí ja, ne din ja n_u man'da ra 'b_ots'e. ¹⁰ Nu ra Jesucristo bi 'y_ot' rá pähä Oj_a, gue bi unse rá ja'i n'dandj thoho bi juadi. Janangue'a bi hogah_u Oj_a ya. ¹¹ Nu y_u mbäjä y_u israel mí *o*t'_u y_u 'b_efi gätho y_u pa, ne thocpa thoho midi un y_u 'b_ots'e, madague'b_u hinjam'b_u mí sä di hocpa y_u

ts'oqui n'da _u. ¹² P_e nu ra Jesucristo n'dandj thoho bin uni bim 'b_ots'e nangue ma ts'oquih_u, p_e him man'dandj din uni. Ne bí 'b_up_u 'darb_u ní mandauí Oj_a ya. ¹³ Ne guerp_u bí 'b_up_u ya, gue'b_u go bi dap'_u y_un s_uih_u. ¹⁴ Nguetho nangue n'dandj thoho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'_u to'o bi 'y_ot'e y_u mbeti.

¹⁵ Gues_e a rá Hogand_uhi Oj_a di jaj_u ga p_uhmb_u a mangua, 'b_u mí ma:

¹⁶ Nu ran hoqui ga *o*rpa y_u ja'i 'b_u m'b_ejua, din ja tengu na,

ga b_enba b_u ja y_u mb_ui ma pähä zeh_e, da ndese gue da dengui.

Nguetho ga un man 'yomf_eni b_u ja y_un 'yomf_eni _u.

¹⁷ Ne x_o bi 'y_em mah_on'a:

Him man'dandj gam b_engä y_u ts'oqui, ne xínga gue'_u y_um f_e'ts'i mí *o*t'_u,

bi 'y_en rá Hogand_uhi Oj_a.

¹⁸ Nangue Oj_a bi punga ma ts'oquih_u, hingui sä ga unhd_u m'i'da y_un t'unni dí punga ma ts'oquih_u.

Da zä ga s_omhb_u b_u 'b_u Oj_a

¹⁹ Ma zi cu ah_u, gam b_emhb_u nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o n'da ra ja'i thoho mí sä da y_urp_u man'da x_un d_uxqui, ne gue'a í t'u'a ra 'b_ot'e mí ndam b_u. P_e nuya bi zä dí c_uth_u b_u ja a rá ngu Oj_a mah_ets'i, man'da x_un d_uxqui. Ne dí c_uth_u nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogah_u. Ne hin dín suh_u ya.

²⁰ Ne dí c_uth_u nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'b_ui. Nguetho

bi 'uegah_u ra 'bø't'e mí ndam b_u ja ra goxthi, 'b_u mí unse rá ja'i ra Cristo ya. ²¹ Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbājāh_u, nanguej_u gue yát'uhni gah_u Ojā. ²² Janangue'a mbähā ga sōmh_u b_u 'b_u Ojā ya, n'dat'a gam bēmhb_u majuāni i ndej_u. Nguetho bi mberca ma mbūih_u nangue rá ji ra Cristo, hin gam bēmhb_u gue dín dupateh_u y_u ts'oqui ya. Ne tengu 'b_u am 'be't'egah_u a ra dehe x_un güe. ²³ Ne ga thoqui ga mamhb_u a ran ho dí tōmh_u, hin ga suh_u. Nguetho majuāni di ja'ts'a rām hma bi xij_u Ojā gue di pōj_u. ²⁴ Mbähā dan xānbah_u ga øth_u ran huçcate, ne 'da dán øhyadah_u ga øth_u a. ²⁵ Ne hin ga øth_u tengu øt'i 'da him mi sōm b_u ja mam pētih_u. Pēgue mbähā ga thoqui dam pētih_u, ne dan xānbah_u n'da ngu n'daj_u. Ne man'da ga humbi ga øth_u ya, nguetho ya mí ts'utho ba øh ra Hmu. ²⁶ Pē nu'b_u dí ndese ga thoctah_u y_u ts'oqui 'b_u ya má pāhmb_u a majuāni, tengu'b_u hin dá jamansuh_u a ra 'bøts'e xtím pungah_u. Pē ya hin'y_u 'be'a man'da sä ga umhb_u b_uya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquih_u. ²⁷ Pē hōnt'a ra mbidi gan nuh_u 'b_u, gue ran unbi dí co'ts'a Ojā, nangue ra sibi nts'utho 'b_u bi de, gue di jua u yūn sūih_u Ojā. ²⁸ Gam bēmhb_u tengu ran t'ēdi bin t'un ra Moisés, gue'b_u 'b_u a n'da i øt' ram fē'ts'i, ne di nequi yoho o gue hyu y_u testigo gue bi nu, bi tho a

ra ja'i b_uya, ne hin da mba ma huçqui. ²⁹ Pē ha hin dím bēmhb_u gue man'da nts'utho ran ts'embi ga nuh_u 'b_u dím bēni ga nemhb_u b_u häi a rá Ts'ant'u Ojā, ne dí ømh_u nte di muui a rá ji xtí hoga ma mbūih_u, ne'b_u dí numan'u tho a rá Hogandāhi Ojā gue mí øna xtí huçgah_u. ³⁰ Pē dí pāhmb_u a ra Hmu gue bi ma: "Nugā ma 'befi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yøt'e." Ne bi 'yēn ra t'ohni: "Da zemba yá t'uhni Ojā 'b_u di thoqui da 'yøt' ra ts'oqui." ³¹ Èmme nts'utho 'b_u da dīnba yá ts'oqui n'da a Ojā b_u ja ran juānbi, gue'a i 'būi. ³² Pē dami bēmhb_u 'be'a gá 'yøth_u u y_u pa x_u thogui, gue'b_u ja gmí tīmhb_u ran nequi. X_un ho gá 'yøth_u, jante tho gá hyāth_u y_un unbi x_un ndoho. ³³ Ne 'da ah_u bi mba nthenni ah_u, ne bi mba ma un'ni ah_u b_u ja yá hmi y_u ja'i. Ne mi'da ah_u gue hin gá suh_u da mba ma un'ni ah_u 'b_u 'darb_u gmí 'yoh_u u bi mba ma unbi. ³⁴ Ne hin gán suh_u gue gá zenguah_u u ni cuh_u 'bāp_u ja ra fādi, ne gán johya thohoh_u 'b_u mí thān'nah_u 'be'a gmí pes'h_u. Ne gá pāhmb_u ja ah_u b_u mahēts'i a man'da x_un ho, gue da hyāt'i mazāi. ³⁵ O guí es'h_u a gní hyuth_u nzambūi, janangue'a din 'da ah_u n'da ran t'unni x_un ndoho. ³⁶ Pē i jatho ga sēth_u ts'u, n'dahma da zā ga øth_u rá pähā Ojā, janangue ga hāmhb_u a bi ma majuāni di 'daj_u. ³⁷ Nguetho i mam b_u ja rá t'ohni Ojā: Mi ts'utho ba ø'a i ja gue ba

εχε,
ya hin da ya'a ba εχε, νε di 'da
ahα a guí tømhbα.

38 Νε nu'α to da 'yεc'yεi ma-
juαnigā, gue'α ga hocpa
yá ts'oqui, ga εmbi xαn
ho bαya, νε ga un'ndα
ra temazqi α.

Ρε nu'α bi mbengui hin ga nu-
manho α,

bi 'yεn Ojα. 39 Ρε nujα hinga
guejα dá penjα guερα xcá
nuhα ran αnbi mazqi. Ρε
dí εc'yεihα gue majuαni a
Ojα, janangue'a din jajα ra
temazqi.

11

*Νε gue'a ná εc'yεihα ma-
juαni a Ojα*

1 'Βε'a nam bøn'a na εc'yεihα
majuαni a Ojα. Nám bøni,
gue dí εc'yεihα majuαni ga
hαmhβα a ran ho bi xijα
Ojα. Νε nam bøni ga εc'yεihα
majuαni 'βε'a gātho i ma Ojα,
madague'bα hin dí nuhα
a.

2 Nu ma bombøtahα
bi hnumanho nguetho bi
'yεc'yεi majuαni a Ojα. 3 Dí
εc'yεihα majuαni bi 'yøt' Ojα
yα ximhäi, madague'bα hin
dá nuhα 'bα mí 'yøt'α. Nu'bα
mí 'yεna din ja, ya bin ja bαya,
gue bi 'yøt'e nangue α 'βε'a
him midí νεqui.

4 Nu'a ra
Abel bi un Ojα n'da ra 'bøts'e
xαn ho xinda gue a bi un a
ra Caín, nguetho bi 'yεc'yεi
majuαni a bi xi Ojα. Nu'bα mí
thαnba a rán t'unni ra Abel,
bi fadi bi numanho Ojα a. Νε
madague'bα bi du ra Abel, πε
tengu 'bα 'bαtho, gue urcahα
'βε'a mí øt'a, gue bi 'yεc'yεi

majuαni a Ojα. 5 Ngutho ra
Enoc, bi 'yεc'yεi mbo rá mbαi
a majuαni. Janangue'a bi
ts'ixpα ja rá ngu Ojα νε him
bi du. Νε him bi thingua ja ra
häi a, nguetho bi zix'a Ojα. Νε
i εn ra t'ohni: "Nu'bα hin ní
ts'its'i, bi hnumanho a." 6 Ρε
nu'bα i 'bα a n'da i nde da zøm
bα 'bα Ojα, πεgue da 'yεc'yεi
majuαni i 'bα a, νε da 'yεc'yεi
majuαni din t'un ran ho a to
i hon Ojα. Nguetho hingui
sä da numanho Ojα n'da 'bα
hingui εc'yεi a majuαni. 7 Bi
'yεc'yεi a ra Noé gue majuαni a
mí xi Ojα din ja a ra dαmbant'i,
madague'bα hin ní nu. Νε bi
'yøt'a ra dαbarco bi xifi, guερα
da yαn'α i 'bαpα rá ngu. Νε bi
'yεmbi xαn ho Ojα a nguetho
mí εc'yεi mbo rá mbαi a
Ojα. Νε gue'a í νεqui hing
yα 'yεc'yεi gātho ra ximhäi,
jαn í ts'emba α. 8 Bi 'yεc'yεi
majuαni Ojα a ra Abraham.
Janangue'a bi bøm 'bα mí
zon'na Ojα, gue da mba bα ja a
ra häi bi xi Ojα gue di unni. Bi
nεxpα ja rá häi zεhe, νε him
mí padi hapα man ní mba.
9 Νε nu'bα mí zøm bα, πε bin
'yøtho bα. Nguetho bi 'yεc'yεi
majuαni gue ja nín zαm bα rá
ngu Ojα mahεts'i. Janangue'a
bi hyøtho yα ngum'bøt'e bα.
Νε ngutho bi 'yøt'a ra Isaac
rá ts'ant'α, νε a ra Jacob rá
'beto, gue νε'α da gomhbα
ra herencia bi sih majuαni
ra Abraham. 10 Nguetho
nu ra Abraham mí tøm'i da
zøni nín zαm bα ja n'da ra
dαhnini gue mahεts'i, din ja
høn'bα go njαm'bα, gue bi bεn
Ojα νε bi 'yøzεhe. 11 Νε bi

'yɛc'yɛi majuɓani a ra Sara, nɛ gue'a í hyaŋ rá ts'ɛdi Oja a gue dim 'buh rá ts'unt'u. Nɛ him mí sã xtím 'buh rá t'uhni, gue ya xam bõmbe. Pɛ bim 'bu'a rá ts'unt'u, nguetho bi baði majuɓani da 'yõt'a bi man Oja. ¹² Nɛ nguetho ra Abraham, madague'bu ya xí thoh yu pa gue mí sã xtím 'buh yá t'uhni, pɛgue bi zõni bim 'buh yám bom'betõ emme xun ngu, tengu yu sõ mahɛts'i, o tengu yu 'bomu bu ja ra ndendeja, gue njongui hãt'i da mbede. ¹³ Nɛ gãtho u bi du 'bu him mani hyaŋ a ran ho bi xi Oja. Pɛ tengu'bu mí handi yatho bu bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí ɛc'yɛi mbo yá mbui gue majuɓani din t'unni. Janangue'a bin johya 'bu mí bɛni gue da nu a. Jananjabu bi mansɛ tengu'bu bi thotho ua ja ra ximhãi u. ¹⁴ Nɛ nu u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho nɛ i hon man'da ra hãi guɛpu din zai. ¹⁵ Nɛ nu'bu xtám bɛntho a ra hãi bu xpí bõn u, mí sã xtá mbeng mahõn'a u 'bu. ¹⁶ Pɛ mí nde n'da ra hãi man'da xun ho, gue nde da ma, ra hãi mahɛts'i. Janangue'a bin johya Oja gue da 'yɛmbi yá Oja u, nɛ bi hocpa yá hnini u. ¹⁷⁻¹⁸ Nɛ nu'bu mí ts'ãp rá mbui ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'u ra Isaac, da mbõspa Oja. Nɛ mí nde xtá 'yõt'e, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuɓani a Oja, madague'bu bi xifi dim 'buh yám bom'betõ 'bu bi xand ra Isaac. ¹⁹ Gue'a bi bɛn'a ra Abraham gue i ja rá ts'ɛdi Oja da xox u xun du.

Janangue'a tengutho 'bu bi dambɛni bu 'bu u xun du a ra Isaac 'bu mam bá si mahõn'a a rá ta. Nɛ n'da ra hmɛpya bi 'yõt' na. ²⁰ Nɛ nangue a bi 'yɛc'yɛi majuɓani ra Isaac gue da gomhbu rán ho Oja u yá t'uhni, janangue bi sih majuɓani ra Jacob nɛ ra Esaú gue da mba majapi. Nɛ bi sifi 'bɛ'a bi zãnba Oja n'da ngu n'da u. ²¹ Nɛ nguetho a ra Jacob, bi 'yɛc'yɛi majuɓani a ran japi bi man Oja. Nɛ ní mba bu da du, pɛ bi thocpa a ran japi u yá 'betõ, gue'u yá ts'unt'u ra José. Nɛ bi dãnde Oja 'bu mí dospa rá ya rá tõhõ a ra Jacob. ²² Nɛ a ra José bi 'yɛc'yɛi majuɓani a bi man Oja. Janangue'a nu'bu mí ts'utho da du, bi xi u yá mɛnguhu gue yu israel, gue da zõni da mbeng bu yá hãi zɛhɛ. Nɛ bi xifi da thux'a ra ánima 'bu bi bõm bu u, gue'a ra José xí du. ²³ Nɛ rá ta nɛ rá mbe ra Moisés 'bu mim 'buh ra Moisés, bi 'ya'a rá ts'unt'u an hyuzna. Nɛ him bi numansu a rán t'ɛdi ra ts'ut'abi gue mí ma xtí tho u yá ts'unt'u yu israel. Nguetho midí nɛqui din hocja'i, nɛ mí ɛc'yɛi majuɓani di jamansu Oja. ²⁴ Nɛ a ra Moisés guexta'a mí ɛc'yɛi majuɓani a Oja. Janangue'a nu'bu mín dãn'yohu, him mam bi nde da t'ɛmbi rá ts'unt'u a rá t'ixu ra ts'ut'abi bu Egipto, gue xtán zã xtín jase rá ts'ɛdi. Nɛ gue'a rá t'ixu a ra ts'ut'abi bi dìm bu mán t'ãgui nɛ bi tede. ²⁵ Pɛ man'da bi nde 'darbu bin unbah u yá t'uhni Oja a ra Moisés nu'u

yú mēnguh_u, xinda gue'bu xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba bu da guadi. ²⁶ Ne nu'bu mín 'yomfēni ra Moisés, man'da di muui 'bu n'dat'a yān ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'bu xtí manda 'be'a gätho mí ja bu ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Ojā m'bejua. ²⁷ Ne nangue bi 'yēc'yēi majuāni ra Moisés, janangue'a bi bōm bu ra häi Egipto, ne him bi zu a nán cue a ra ts'ut'abi. Pe bi hyut'an zambui, nguetho bi bādi in 'youi Ojā, madague'bu him mí nu. ²⁸ Pe bi 'yēc'yēi majuāni a bi xi Ojā a ra Moisés, janangue'a bi 'yōt'a bi xifi, ngue bi manda dí cots'i ra ji bu ja yú 'yojut'i yu israel. Janangue'a him bi thop yú mbūdi ts'unt'u u yu israel 'bu mam bá ēh rām 'behni Ojā. Gue'a t'ēmbi ndābaxjua bi dū'mi bi 'yōt'u. ²⁹ Bu mí 'yēc'yēi mbo yú mbui i ja rá ts'edi a Ojā u yu israel, janangue'a bi jap'a Ojā bi xocpa n'da ra 'yu bu ja ra dejā, gue bi tho u. Pe nu'bu mí 'yēna ne u xtá 'dax'u yu me egipto, gue'u mí cute, bi comp' ra dehe bi du u buya. ³⁰ Nu yu israel bi sifi di thē'ts'a ra dāhnini Jericó gätho nyoto pa, nguetho ma mbä't'i ra jado a ra hnini. Ne nu'a í 'yēc'yēi majuāni a Ojā, ne gue'a í yōt' ra jado a 'bu mí gua'a nyoto pa di thē'ts'i. Ne bi zā bi dāp ra hnini u yu israel buya. ³¹ Pe mí 'bup'u n'da ra xisu gue ra Rahab. Ne madague'bu man

ra 'yomt'ēni mam'bet'o, pe hinga ne a bi tho a 'bu mí tho yú mēnguh_u gue him mí ēc'yēi Ojā. Ne nu'a í zimmanho u yām 'behni yu israel, ne gue a í fādi mí ēc'yēi mbo rá mbui a Ojā. ³² Ne xūn ngu mi'da xtán zā xcá xi ah_u, pe hinga xōt'a yu ora ga xi ah_u, nangue ra Gedeón ne ra Barac, ne nangue ra Sansón ne ra Jefté, ne nangue ra David ne ra Samuel, ne gätho mi'da yu pōngahyā. ³³ Ne mí ēc'yēi majuāni Ojā u, ne gue'a í hyān rá ts'edi Ojā u, gue bi dāp yu jā'i mí 'bup'u n'danni mi'da yu häi 'bu mín sūhmbu. Ne bin ts'ut'abi xūn ho. Ne mí ēc'yēi majuāni a bi sifi, janangue'a gätho bi zā bi 'yōr buya. Ne nu'u mi'da mí ēc'yēi majuāni a Ojā, janangue'a him bi za yu dāzate. ³⁴ Ne him bin zō u mi'da bí thōtpu ja ra orno 'bu ēmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yēc'yēi a majuāni u. Ne him bi zā bi tho mi'da 'bu mí t'ēmbi xtá tho nangue ra juai. Ne nu'bu mí güent yú jā'i u mi'da, bi jap'a Ojā bi zaqui. Ne madague'bu him mí ja yú ts'edi u mi'da, pegue tengu'bu ya mí ja yú ts'edi 'bu mí 'yēc'yēi majuāni Ojā, ne gue'a í 'da u yu dofai yān sūih_u. ³⁵ Ne mí 'bu i 'da yu xisu 'da'a n'danni, gue xí du yú t'uhni. Pe bi dāmbēni u yú t'uhni 'bu mí 'yēc'yēi majuāni u yú mbe. Ne nu'u mi'da bi ndese bi tho nangue'a bi 'benza, ne him bi nde bi goh yú mbui guepu xtá mba ma thōgue, nguetho bi 'yēc'yēi majuāni da bōmanho bu ja

ran dāte u, da mba bu ja ra te man'da xun ho. ³⁶ Ne nu'a í 'yεc'yεi majuani u mi'da, ne gue'a í hyāt' yan ucpi gue bi t'ucpi, ne bi hyāt' 'bu mí mím 'benza, ne'bu bi thu'ti 'da nangue yu cadena ne bi jot'a fādi. ³⁷ Ne bi tho u 'da gue bi mba ma bat'ado. Ne nu'u mi'da bi thengui nde nangue ra thegui. Ne mi'da í tho ra juai 'bu mí sifi da mba ma thøgue. Ne mí 'yotho u mi'da, ne í huēhi thoho u, mí he yu xide'yo, nguetho pa ma ucpi. Ne mí sã ran u gue mí pa ma unbi. Ne gātho u bi hyāt'i, nguetho bi 'yεc'yεi majuani a Ojã. ³⁸ Ne him mí fādi gue man'da xun ho u, pe man'da di muui u xinda gue'u gātho ra ximhäi. Pe ha sã mí 'yotho bu ja yu uhäi 'bu mí 'dagui, nepu ja yu t'øhø. Ne mí 'buru ja yu hyādo nepu ja yu hyāhäi. ³⁹ Pe gātho bi hnumanho u nangue bi 'yεc'yεi majuani Ojã. Janangue'a i pa mfēni thoho u. Pe him 'bex bi hyān a bi xi a Ojã di unni. ⁴⁰ Nguetho xí zān Ojã 'be'a man'da xun ho da 'yøt'e nangueju, gue 'darbu ní hāmbu ran ho u mí 'buh maya'bu.

12

Thocpa thoho ga tenhdu a ma ngurpihu ra Jesús

¹ Janangue'a nuju i 'bui xun ngu yu jā'i gue xu 'yurcahu a majuani Ojã tengu ja dá xi ah. Janangue'a ga 'ueju ts'u gātho di paj, ne yu ts'oqui gue tengu'bu an thu'ti ma guahu, n'dahma ga hāthu dan tihmbu nangue'a ran

taha bin 'daju guepu go him min sã. ² Ne thocpa thoho ga hanthu a ma ngurpihu ra Jesús, janangue'a da zã n'dat'a ga øthu buya. Ne di jaj, ga øthu tengu bi 'yøzehe, gue bi 'yεc'yεi majuani a Ojã, ne gue'a í hyāt' ran unbi bu ja ra pont'i a. Ne nu'a ran dāte bi nu, yan dāte u yu ts'om'bāi, εmme ma ucpi a. Pe him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí pādi din ja ran johya m'beju nangueju. Ne nuya bí 'buru mahets'i 'darbu ní mandaui Ojã. Ne guepu i sixcahu bu. ³ Ne gam bεmbu tengu bi 'yøt' ra Jesús, bi hyāt' 'bu mí ts'ui, ne'bu bin unba bu 'buh yu ts'om'bāi. Janangue'a hin dan xømbuihu, ne hin gam bεmbu gue ga penj. ⁴ Pe nu ahinga ná εshu yu ts'oqui guepu gdí tuhu. Pe dami 'yes'hu u, madague'bu gdí tuhu 'da ah. ⁵ Ha gá pumbēnih a ran zofu gue i xij Ojã, gue yá t'uhni gahu a, tengu mam bu ja ra t'ohni bu i εna:

Ma ts'unt'u i, dami bēni 'be'a dí mbep'a a ni Hmu, gue'bu bi xi i hapu gá 'bedi.

Ne xín gui sãman'u 'bu bi zu i.

⁶ Nu'a ra Hmu i xānba u di huēqui,

ne i fe u gātho u i εmbi yá t'uhni.

⁷ Dami hyāthu u yum fei, nguetho gue'u i xān'nah u. Nu Ojã i εna yá t'uhni ah. Ne jo'o n'da ra t'uhni gue hin da xānba rá ta nangue yum fei. ⁸ Pe nu'bu hin da mbep'ahu Ojã, tengu u gātho

yá t'ahni i fei, nu'b_u, masque hin yá t'ahni ah_u 'b_u. Guín jah_u tengu ra t'ahni gue hinga mfádi to'o rá ta. ⁹ Nε man'da, nu'b_u mín t'ahnih_u, gue'b_u mí mbεgba ma tah_u dám 'b_uhmb_u ua ja ra häi, dá numansuh_u u. Hanja man'da hin dín umhb_u da mbεgbah_u Oj_u, rá Ta ma mb_uih_u, janangue ga t_umh_u ra te ma mb_uih_u. ¹⁰ Nu ma tah_u ua ja ra ximhäi bi mbεgbah_u 'b_u n'dandj, gue mí m bēni x_un ho. Pε nu Oj_u 'b_u i fεgbah_u, z_ui x_un ho i ørcah_u, gue di jaj_u xtán hothogah_u tengu a. ¹¹ Maju_uni hin dí εmh_u x_un ho a ram fei 'b_u ra ora dí säh_u a, nguetho x_un u. Pε nu'b_u bin hoh ma mb_uih_u nangue ram fei, nε dí 'b_umanhoh_u b_uya, nε i hu ma mb_uih_u.

Nts'utho 'b_u ga hehmb_u rá nde Oj_u

¹²⁻¹³ Janangue'a dan εhyah_u mahøn'a gue ga thoj_u a rá 'bēfi Oj_u, nε hin ga 'uehmb_u. Pε ga h_uxh_u ra 'yu x_un ju_uni. Nub_uya nu ni guah_u guí hεmf_u, mí εna xtá 'uagui, pεgue da ya_uni, da hy_u ra ts'edi mahøn'a. ¹⁴ Nε guí hyomhb_u hin guí d_umh_u n'da ra sui. Nε guí hyomhb_u ra hogamb_ui. Nguetho nu'a hin'y_u ra hogamb_ui hin da zä da nu a ra Hmu. ¹⁵ Nε 'da gdám fäxta nin 'yomfεnih_u n'da ngu n'da ah_u, janangue'a hin dim 'b_u i 'da ah_u hin da nde rá mate Oj_u. Nε xinga n'da ah_u din ja tengu n'da rá 'y_u ra ts'oqui, gue hin di nεqui 'b_u rá mb_udi, pε nu'b_u bi b_uts'e din x_undi, di ts'on u

mi'da b_uya. ¹⁶ Nε dam fähmb_u njon dan 'yomt'εnih_u. Nε xín ga samh_u a rá mate Oj_u, tengu bi 'y_ut' ra Esaú, gue í pä a ra t_uh_u a rán j_upi mí εna xtí un'na Oj_u, gue rá mb_udi ts'unt' u ra Isaac. ¹⁷ Nε guí p_uhmb_u 'be'a bi 'y_ut' ra Esaú, gue m'bεjua bi nde a ran j_upi mí εna xtí un'na rá ta. Pε him mam bi zä bi un'na. Nε ts'edi bin zoni, pε him bi d_uni 'be'a xtá 'y_ut' mahøn'a gue xtá hy_un'a. ¹⁸ Gam bεmh_u 'be'a bi 'y_ut' y_u israel, bi z_um b_u ja n'da ra t'øhø ua ja ra ximhäi, guerp_u bi dε ra sibi nts'utho, nε bi 'bexui y_u güi tengu 'b_u ra xui, nε bin ja ra ndønht_u 'b_u mi sih yán t'edi Oj_u u. Pεgue n'da ra hmεpya a tengutho b_u rá ngu Oj_u gue εmme x_un d_uxqui. ¹⁹ Nε bi 'y_uh ra th_uxi, nε rá nde Oj_u bi 'y_u u. Nε nu'b_u mí 'y_u a rá nde u y_u israel, εmme bi 'yäh ra mate gue hin da 'y_uh mahøn'a, nguetho εmme bin su. ²⁰ Him mí hät'i da 'y_u a ra nde bi xifi, bi 'yεna: "Xinga n'da ra j_u'i nε xing y_u zu'uε da zä da dācua, nu'b_u da dācua, 'bexque da tho, nε da mba ma 'yε'mado o gue da mba ma s_unza." ²¹ εmme nts'utho 'be'a bin ja b_u. Nεsε ra Moisés bi 'yεna: "Dí fet'i gue dín su." ²² Pε nuj_uya nju_untho rá hnini Oj_u b_u mahεts'i dí c_uth_u, i p_up_u ma mb_uih_u, gue Oj_u z_ui 'b_ui. Nε i t'εmbi ra t'øhø Sión a rá hnini Oj_u, nε i t'εmbi Jerusalén b_u mahεts'i. Nε dá s_umhb_u b_u 'b_uh yám 'b_uehni Oj_u mahεts'i gue y_u mahu_uhi

thoho, guep_u di munts'i i thande Ojã εmmε di johya. ²³ Nε dá cãth_u b_u an thuts'i ma thuhuh_u b_u mahεts'i, guep_u dãm pεtih_u gãtho to'o bi hyã ra herencia bi un Ojã. Nε dá cãth_u b_u bí 'b_u Ojã ra Zε'mi di juãbi gãtho. Nεp_u 'b_uh yá mbai u i tu, gue nu' u bi t'εmbi xãn ho 'b_u mí hoc'a Ojã. ²⁴ Nε dá cãth_u b_u 'b_uh ra Jesús ma hocpateh_u b_u bí 'b_u a i ørcah_u ran hoqui ma'da'yo. Nε dí cãth_u nangue rá ji ra Jesús 'b_u mí tho, í pungah_u Ojã a. Janangue'a man'da xãn ho i xij_u rá ji 'b_u mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'b_u mí tho, nu'a i ma di unba a to bi hyo a. ²⁵ Janangue'a i jatho dam fãhmb_u hin ga hεhmb_u a rá nde a in zoju ya. Gam bεmh_u him bi zã bi zo a ran unbi u bi mbεsta a rá nde Ojã, 'b_u mí ts'ocua ja ra ximhãi. Janangue'a 'be xingui ts' u da zã ga sohmb_u ran unbi 'b_u ga festah_u a Ojã, nguetho mahεts'i b_u in zoju ya. ²⁶ Nu'b_u mí man yãn t'εdi Ojã b_u ja ra t'øhø, bi japi bi 'yãn ra häi. Pε nuya i εn Ojã: "Man'dandj ga japi di 'yãni, pε hinga høn ra häi, pε nε mahεts'i," bi 'yεn Ojã. ²⁷ Nε nu'a 'be'a gãtho hingui d_u, da mba ma bant'i. Nε din zãm b_u u hingui sä da mba ma 'ueque, gue nu' u 'be'a gãtho bi zãn Ojã gue din zãm b_u. ²⁸ Nε bin 'daj_u b_u di manda Ojã gue hingui sä da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmb_u jamadi Ojã, nε ga thãndeh_u ngue ga numansuh_u nε ga suh_u. Nε gue'a

numanho a b_uya. ²⁹ Nguetho nu ma Ojãh_u di juadi 'be'a hingui numanho tengu ra sibi.

13

Ga øth_u a dí numanhoj_u Ojã

¹ O guí ε'ts'a gnãn huej_u n'da ngu n'da ah_u tengu'b_u guidín cuh_u. ² Nε guim bεmh_u gui säyabah_u ja ni ngumhb_u to'o da zøm b_u. Nε nu' u 'da njab_u mí øt'e, bi zin u 'da yãm 'behni Ojã bá nεxp_u mahεts'i nε him mí pãdi. ³ Nε dami bεmh_u u y_u ofãdi, ngue tengu'b_u n'da gnãn ofãdithoh_u. Nε guim bεmh_u u bi mba ma unbi, nguetho nε ah_u i ja ni jã'ih_u gue sä da mba ma un'ni ah_u. ⁴ Nε gãtho ah_u guin numansuh_u a ran thãti gá 'yøth_u ni xisuh_u, nε a bi 'yøt' u mi'da. Nε gam 'b_umanho nangue nin thãtih_u, njon di ts'on a. Nguetho di unba Ojã u to'o da 'yøt' ran 'yomt'εni, nε u hinga na din thãti, nε u xãn thãti nu'b_u i øt' ran 'yomt'εni. ⁵ Nε 'yo guí numanhoh_u xãn ngu ra mbeti. Pε gan johyah_u nangue hangu ts' u i ja ah_u. Nguetho: "Njam'b_u ga hεc'ah_u, thocpa thoho ga jamansu ah_u," bi 'yεn Ojã. ⁶ Janangue'a sä dan johyah_u 'b_u dí εmh_u: I fãxcah_u ra Hmu, nε hin ga suh_u 'be'a da zã da 'yørcah_u y_u jã'i. ⁷ Dami bεmh_u 'be'a bi 'yøt' u y_u ngurp_u gue bi xi ah_u rãm hman Ojã. Nε guim bεmh_u 'be'a bi bøni nangue ra te man nám 'b_u u. Nε gui thøj_u a bi

'yut'ah_u, nangué bi 'yεc'yεi majua_{ni} a Oja_u. ⁸ Nu ra Jesucristo hingui dim pädi, gue'b_u go maya'b_u, nehya ne gätho y_u pa høn'b_u go njam'b_u. ⁹ Janangué'a hin gan hyehmb_u da ts'ix ah_u b_u ma'ueni, guerp_u i hman y_um hma 'dahma 'dan'yo ne hingam fa_{di}. Pe nu'a ná bεmh_u rá mate Oja_u gue'a ní zac ma mbuih_u a, xinda gue'u y_un t'εdi gue 'be'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac yá mbui 'b_u supi 'b_u ja a i si. ¹⁰ Pegue i jaj_u n'da ran ts'ihmε, tengu ra hmεpya gue ra 'bøts'e mí øt' y_u mbäjä b_u ja ra nijä maya'b_u, him mí ja ran t'εdi da zi. ¹¹ Pe nu rá hmumbäjä y_u israel 'b_u mí mbøspa Oja_u nangué y_u ts'oqui, bi dεxp_u mbo a rá ji u y_u zu'uε, guerp_u ja ra cuarto man'da x_un dαxqui. Pe nu yá ngø u y_u zu'uε mí zø b_u ndehnini. ¹² Ne gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin unbi bi du b_u ndehnini b_u 'b_uh y_u israel. Ne gue'a rá jise í hoc y_u jä'i. ¹³ Pe ga mbähä ga tenhd_u b_u ndehnini b_u 'b_uh ra Jesús, tengu'b_u n'da na 'bengadah_u b_u ma'ueni. ¹⁴ Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'y_u ua n'da ma hninih_u gue din zäi x_un ho. Pe dí homhb_u ra dahnini gue njam'b_u da gua a, guerp_u nín zämhb_u b_u. ¹⁵ Ne nde'b_u thocpa thoho ga thāndeh_u Oja_u nangué ma ndeh_u, ne ga xihmb_u ra jamadi. Ne di thoc'a mam hmamhb_u a ra Jesucristo, tengu'b_u di un Oja_u ma 'bøts'eh_u. ¹⁶ Ne hin dam pumbεnih_u a na øth_u ran ho,

ne hin dam pumbεnih_u ga comhb_u 'be'a jaj_u, nguetho ne'u tengu'b_u y_u 'bøts'e i numanho Oja_u. ¹⁷ Ne gui 'yøth_u a xi a ni ngurpih_u, ne gui pähmb_u ja yán t'εdi da xi ah_u 'be'a gui 'yøth_u. Nguetho i fät'a ni mbuih_u u, ne i jatho di dāp Oja_u ra güenda nangué ah_u. Gui 'yøth_u a dán johya ni ngurpih_u, ne hin da du yá mbui. Nguetho nu'b_u hin gui 'yøth_u a, xín da bømanho ah_u 'b_u. ¹⁸ Yäfu rá m fäts'i Oja_u nanguecähe, nguetho n'dat'a dí m bεmhbe ga tenhde a, ne dí nde ga øthe x_un ho gätho. ¹⁹ Dí ä ah_u ra mate, gue εmmε gui 'yäfu Oja_u di jaqui ga mbagä b_u n'dihi.

I äp rán japi Oja_u u yá cu

²⁰ Nu Oja_u ra hocpate a, bi xoxp_u 'b_u u x_un du a ma Hmuh_u ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbuih_u. Ne nu'a rá ji í hoc'a ran hoqui njam'b_u da guadi. ²¹ Ne dí äp rá mate Oja_u da 'yøt'ah_u hin hap_u gui 'behmb_u, n'dahma da zä gui 'yøth_u rá pähä a. Ne dí äp rá mate da 'yørcah_u 'be'a gätho i nde a rá ts'edi ra Jesucristo. Ga numansuh_u Oja_u gätho y_u pa mazai. Ne hønt'a gam bεmh_u a. ²² Ma zi cu ah_u, dí ä ah_u ra mate hin gan xømbuih_u gui 'yøhmb_u na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ah_u hingui ngu 'be'a ma. ²³ Ja n'da ram hma dí nde ga xi ah_u, nu'a man 'yoh_uh_u ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'b_u da zøcua n'dihi, ga six 'b_u dá mba b_u. ²⁴ Zenguagah_u ts'u b_u gätho

ni ngarpih_u, ne gätho _u y_u cu
gue ma mi'yεc'yεih_u. Nehya
bá nεxp_u Italia i pεn'nah_u ran
zεngua. ²⁵Ne dí äp rän japi Oja
nangue gätho ah_u. Ne hont'a
dí xi ah_u ya.

SANTIAGO

Ra søcuã bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

¹ Nugã drá Jacobogã, rá 'yẽhẽgã Ojã ne ma Hmuhã ra Jesucristo. Ne hõnbu go hapu gá mbähã n'da ngu n'da ahã, dí zengua ahã ma meni ahã, ngue n'dat'ũ mam bombõtahu ˆ d'ẽ'mayoho yú ts'unt'ũ ra Israel.

Di 'dajũ ran 'yomfẽni Ojã

² Ma zi cu ahã, nde'bu dan johyahũ 'bu dí sãhũ yun unbi, hõnt'a go man unbi dín nuhũ. ³ Nguetho dí pãhmbũ nu'bu da ts'ac ma t'ẽc'yẽihũ, gue'a ní jajũ ga häthũ xun ho a. ⁴ Pẽ i jatho ga häthũ xun ho ne hin gan suhũ, ne gue'a dín te ma mbũihũ a, ne di hajũ xun ho ra ts'edi, ne nte ga 'bẽhmbũ buya. ⁵ Pẽ nu'bu hin dí pãhmbũ nda'a xun ho ga øthũ, ga äfu Ojã ran 'yomfẽni ne di 'dajũ a. Nguetho di unni xun ho to'o da 'yãpi, ne hin di japi da mb'ẽts' rá sä n'da. ⁶ Pẽ jatho n'dat'a gam bẽmhbu 'bu ja 'b'e'a dí äfu, ne hinga 'dahma'dan'yo gam bẽmhbu. Hin ga øthũ tengu rá t'øthe bu ja ra dãdãdehe, hõnbu go hapu ní 'yẽn ran dahi. ⁷ Nu ra jã'i i øt'e tengu a, sä im bẽni di un'na i äp a Ojã, pẽ nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bẽnsẽ, ne hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹ Pẽ ẽmmẽ di johya n'da zi hyo-
oia 'yẽc'yẽi, nguetho i pãdi

ẽmmẽ xun ngu di muui bu nan nu Ojã. ¹⁰ Ne'a ra mẽmbeti 'yẽc'yẽi, ẽmmẽ di johya 'bu mi bãdi hinga gue'a rá mbeti ní numanho Ojã a, ngue nu rá mbeti tengu yú døni ˆ yũ paxi i hõe. ¹¹ Ngue nu'bu xpãm bõx ra hyadi ẽmmẽ xun pa, di hmang yũ paxi ne i hõh yú døni buya, ne him man di necmanho. Din jabũ n'da ra mẽmbeti 'bu hõnt'a ra mbeti in numanho, madague'bu di thoqui dim pẽfi, pẽ di 'b'edi 'b'e'a gãtho i p'ẽts'i.

Ga häthũ 'bu bi ts'äjũ

¹² Nu'bu ga häthũ yun unbi, dan johyahũ buya. Nguetho nu'bu mi ts'äjũ ne dá häthũ, ya din 'dajũ ra temazã, tengu bi man Ojã di 'dajũ 'bu hõnt'a gam bẽmhbu a.

Dím bẽnsẽhũ yũ ts'oqui

¹³ Nu'bu 'b'e'a n'da da bẽni da 'yøt'a n'da ra ts'oqui, pẽ hin da 'yẽna Ojã bi bẽnbi. Nguetho xun ho Ojã ne hingui xifi da 'yøt' ra ts'oqui n'da ra jã'i, ne xín da zã da si Ojã da 'yøt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pẽ n'da ngu n'da yũ jã'i 'bu im bẽni da 'yøt' yũ ts'oqui, pẽ bin 'yørpazehẽ nanguẽ rán 'yomfẽni sã. ¹⁵ Ne nu'a 'b'e'a bi numanho sã, ne nu'bu mi bẽni da 'yøt'e, ne gue'a dí mbũxca yũ ts'oqui rá mbũ a. Ne nu'bu mi 'yøt' yũ ts'oqui mi bẽni, ne man'da bi thoqui bi 'yør buya, ne gue'a dí nu ran unbi mazã a buya. ¹⁶ Ma zi cu ahã, hin dan hyãzehẽhũ 'bu dí øthũ yũ ts'oqui, gue'a hin gam bẽmhbu Ojã di 'b'ẽcpahũ.

17 Nguetho x̄n hotho 'be'a gätho di 'daj̄u Oja, ne h̄ont'u gätho x̄n ho bí n̄exp̄u bí 'bu Oja, ngue bi zän ȳu nyot'i ua ja ra häi. Nu'u ja'bu di 'beh ȳn n̄equi 'bu x̄u 'bät'u, p̄e nu Oja n̄jam'bu di 'beh ran ho. 18 Rá pähä zeh̄e Oja bi x̄andgah̄u 'bu má h̄amhb̄u räm hma majuani, ne ȳt'uhni gah̄u a buya. Janangue'a man'da x̄n hoj̄u xinda gue'u mi'da gätho bi 'ȳot'e.

Dan xähmb̄u ram hma ne ga øth̄u ȳn theh̄u

19 Gue'a dí p̄ahmb̄u a, ma zi cu ah̄u. Janangue'a dan ðhya dan xähmb̄u a räm hma, xinda gue'bu go dan ȳas̄eh̄u, ogue ga ðmh̄u go dí p̄as̄eh̄u ngue dan junth̄u. 20 Nguetho nu'bu dadín junth̄u, hingui sä ga øth̄u 'be'a nde Oja. 21 P̄e ga ešh̄u a ná øth̄u ȳu ts'oqui, ne ran ts'o zai dá b̄emhb̄u. Ne hin dan 'ȳezeh̄eh̄u. Janangue'a da zä ga c̄u't' ma mb̄uih̄u a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä da thup̄u, ne din te bu. Ne gue'a dí p̄oçpa ma mb̄uih̄u a buya. 22 P̄e hinga h̄ontho dan x̄äthoh̄u ram hma. Nguetho dán hyäzeh̄eh̄u 'bu dí m̄ b̄emhb̄u hin'ȳu man'da ga øth̄u. P̄e i jatho thocpa thoho ga øth̄u ȳn theh̄u a ram hma dadín xähmb̄u. 23 Nguetho nu'bu dí ðmh̄u dadín xähmb̄u ram hma, ne hin dí øth̄u ȳn theh̄u, dadí pumb̄eni thoh̄u a dán xähmb̄u 'bu. Tengu'bu dí h̄eth̄u ran hȳädä ma hmih̄u, ne hin dí z̄amhb̄u bu. 24 Dá nuhma a ma hmih̄u, p̄e 'bex dá pumb̄enih̄u

'bu má 'uehmb̄u. 25 P̄e nu'bu dan z̄amhb̄u a ra 'da'yomhma, gue'a di z̄ej̄u ga øth̄u ȳn theh̄u a. Ne nu'bu zai dí øth̄u a, ne hin dí pumb̄enih̄u a, di j̄açpah̄u Oja buya nangue 'be'a gätho dí øth̄u. 26 Nu'bu sä ðna ørpa rá 'befi Oja n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzeh̄e 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'ȳørpa rá 'befi Oja 'bu. 27 P̄e nuna majuani rá 'befi Oja ma Tah̄u da numanho 'bu ga f̄axh̄u ȳu hyoya t'uhni, ne ȳu xisu x̄n du ȳá ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'bu dam f̄as̄eh̄u hin di ts'onga man 'yomf̄enih̄u rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandah̄u to'o gan numanhoh̄u

1 Ma zi cu ah̄u, nu'bu dí ðc'ȳeih̄u ma Hmuh̄u ra Jesu-cristo ngue mixte x̄n ho a, nde'bu ga øth̄u tengu i øt'a, ngue hin ga huandah̄u to'o dí n̄ numansuh̄u. 2 Xi'bu da z̄øm bu ja mam p̄etih̄u n'da ran 'yoh̄u i fo rá 'ȳe ram fo'ȳe ðmme x̄m hmadi, ne mahotho rá he. Ne da z̄øm bu n'da zi hyoya hingui ho rá he. 3 Ne man'da gan numanhoh̄u a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga ðmf̄u a mahotho rá he: "Nu'i n'ȳø, damin säya ts'u ua ja ran thuts'i," ga ðmf̄u. Ne nu'a zi hyoya buya: "Nu'e, damím 'bäh n̄u ogue dami hyuh n̄u häi ja rá hyo ran thuts'i," ga ðmf̄u a buya. 4 Ha hin dí m̄ b̄emhb̄u ngue yoho man t'øt'eh̄u 'bu dí samhb̄u a nan hyoya u 'da, ne nu'a

na membeti u 'da, gue'a na espahu u. Ne guexta'a ra ts'oqui dí øthü 'bü dí huan-dahü a dín numanhohü. ⁵ Ma zi cu ahü, damí 'yøhmbü na ga xi ahü. Ha him bi huan Ojå u xün ngu i hyoya bü na nu ra ximhäi, ngue da dñn a man'da di muui, ngue da gomhbü yün japi u di un yú t'ühni Ojå. Ne gue'a bi ma majuani di un'ndü to'o gätho da bæn a. ⁶ Pe nuya gá 'yäsabahü yu hyoya. Ha hin dí pähmbü ngue gue'u yu membeti di unghü, ne i six-cahü bü ja yu ngunts'ut'abi. ⁷ Ha hinga gue'u yu membeti dí øhmbü im man ra ts'ore nangué rá hoga thuhu ma Hmuhü ra Cristo. ⁸ Pe: "Ga huéc ma mijå'ihü tengutho bü na huéczehe ma jå'ihü." Guehna xün ho ga øthü na, nguetho rán t'ëdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i bü rá m hman Ojå. ⁹ Pe nu'bü hinga gätho yu jå'i dadí huéjü, ra ts'oqui a dí øthü 'bü, ne dín dupatehü a ran t'ëdi ngue im ma gätho 'da i gu bü dán huéjü. ¹⁰ Pe dín ndehü made tho ga øthü gätho rán t'ëdi Ojå. Pe madahønt'a n'datho rán t'ëdi Ojå hin dá øthü, ya dín dupatethü gätho rán t'ëdi Ojå 'bü. ¹¹ Ngubü dí ørpahü yün t'ëdi Ojå ngue bi 'yëna: "O guí øthü ran 'yomt'ëni," ne: "O guí hãcpahü rá te ni mijå'ihü," bi 'yëna. Madague'bü hin dí øthü ran 'yomt'ëni, pe dí hãcpahü rá te ma mijå'ihü, guemhma dín dupatethü gätho rán t'ëdi Ojå 'bü. Nguetho n'dat'a Ojå bi

ma gätho yün t'ëdi. ¹² Pe nu'a rán t'ëdi ra Cristo, gue'a di zejü ga øthü yün thehü. Ne gue'a rán t'ëdi dí 'yängahü Ojå a 'bü dá øthü o hin'na. Janangué'a ga jamansuhü a dím mamhbü në'a dí øthü. ¹³ Ne nu'bü him bi 'yøt' ran huécate n'da, ne hingui ngu 'be'a dí huéc Ojå a 'bü bi juanbi. Pe nu'bü bi 'yøt' ran huécate n'da, da bømanho 'bü bi juanba Ojå a.

Hingui ho 'bü nte n'youi yun t'øt'e rá t'ëc'yëi n'da

¹⁴ Ma zi cu ahü, 'be'a gue ní mba a i øt' i 'da sä ëna ja yú t'ëc'yëi, pe hingui øt'ü yün thehü. Hin da yan Ojå n'da 'bü sä ëna ja rá t'ëc'yëi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bü 'bü'a n'da ma cuhü ra 'yåhe ne sä ra thuhu. Ne ga ëmfü: "Ní mba, bá he ni he, ne bán sihme, da hyu ni mbüi," ga ëmfü. Pe nte dá unhdü 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ørpahü 'bü. ¹⁷ In jabü n'da 'bü hingui øt' yun t'øt'e rán säui rá t'ëc'yëi, nu rá t'ëc'yëi nte di muui, tengu'bü n'da ra du ngue hingui di 'yåni. ¹⁸ Pe nu'bü gui 'yënjü: "Nu'i ja ni hogant'øt'e, pe nugåhe dí ëc'yëi mbo ma mbüihe." Ne ga xi'ahü büya, damí 'yurca ni t'ëc'yëi ngue nte n'youi nin t'øt'ehü, gan nugå. Nugå da zå ga ut ahü yun t'øt'e dí øt'ä, janangué'a di nequi ma t'ëc'yëigå ngue majuani a. ¹⁹ Guí pähmbü i 'bü Ojå, pe hin dí gua a zi ts'ü. Nguetho në'u yu zñthu i pädi i 'bü Ojå, pe ëmmë di fet'i, nguetho yün säihü Ojå u. ²⁰ Gyú 'yåmbüihü, ha hin guí pähmbü ngue

xingui ts'u nte di muui ni t'ɛc'yɛihɯ 'bɯ hin te guí ɔthɯ. ²¹ Nde'bɯ gam bɛmhɯ ts'u nangue mam bombɔtahɯ ra Abraham. Ja bi nequi a xmi pɔ Ojɔ xɯn ho 'bɯ mi 'yɔt'a bi xifi, ngue bi gǎxɣɯ ja ra do a Isaac rá ts'unt'u, ngue ɛna xtá hyo xti un'na Ojɔ. ²² Nangue bi 'yɛc'yɛi mbo rá mbui, bin ja ra ts'edi bɯya ngue da 'yɔt'u yán thehɯ. Janangue'a rám pɛ ra t'ɛc'yɛi ɯ yɯn t'ɔt'e. ²³ Ne gue'a mi mam bɯ ja rám hman Ojɔ, bi 'yɛna: "Nu ra Abraham bi 'yɛc'yɛi a bi man Ojɔ, janangue'a bi 'yɛmp Ojɔ xɯn ho," ne bi 'yɛmbi rá amigo xɯn ho Ojɔ bɯya. ²⁴ Dí pǎhmbɯ ya, i ɛmp Ojɔ xɯn ho n'da ra jǎ'i 'bɯ ɔt' rán sǎui rá t'ɛc'yɛi, ne hinga sǎ da 'yɛna ɛc'yɛi Ojɔ. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zǎi min 'yomt'ɛni mam 'bɛt'ó. Pɛ bi 'yɛmp Ojɔ xɯn ho 'bɯ midí nequi rá t'ɛc'yɛi, 'bɯ mi 'yɔt'a ran ho bi 'yɔt'e, ngue bi jamansu ɯ yɯ 'yɛc'yɛi 'bɯ mi mba bá ǎspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hǎx 'bɯ mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfent'i ɯ. ²⁶ Ja ga pǎhmbɯ bɯya ngue hingui ho rá t'ɛc'yɛi n'da 'bɯ hingui ɔt'u yán thehɯ, tengu n'da ra jǎ'i xɯn du ngue hin'yɯ bɯ rá mbui.

3

Ga sǎmzɛhe ma jǎnihɯ

¹ Ma zi cu ahɯ, nde'bɯ hinga gǎtho dan xǎnbatehɯ bɯ ja ram pɛti. Nguetho dí pǎhmbɯ Ojɔ da nu 'bɛ'a dí ɔthɯ, ne

nuje, man'da da 'yǎngahe Ojɔ, xinda gue'bɯ hin xcán xǎnbatehe. ² Ne gǎtho gahɯ xɯn ngu yɯ nidi jǎ'bɯ dí ɔthɯ yɯ ts'oqui. Pɛ nu'bɯ 'bɯ'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xɯn te xɯn ho rá mbui a, ne i pǎdi di jamansu xɯn ho gǎtho i ɔt'a 'bɯ. ³ Tengu'bɯ dí cǎrbahɯ yán ts'are yɯ fani, da 'yɔt'a dí xihmbɯ bɯya, ne hinga hɔnt'a rá nde di 'bǎt'i, pɛ 'da dí 'bǎthoho. Ngutho 'bɯ i sǎmzɛhe rá jǎni n'da, ne hinga hɔnt'a rám hma da bǎdi da zǎmmi, pɛ da da bǎdi di jamansu xɯn ho gǎtho i ɔt'e. ⁴ Ne tengu ra dǎbarco, madague'a xɯ ndoho, ne ts'edi ran dǎhi i joni, pɛ ɛmme zicue a ní mba ma 'yoni, pɛ hɔnbɯ go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma jǎnihɯ, zicue, pɛ ɛmme xɯn ngu da bɔni nangue 'bɛ'a da ma. O tengu'bɯ n'da ra dɛspi zicue, pɛ ɛmme xɯn ngu 'bɛ'a da 'yudi, ne da zǎ da 'yu a n'da ra xǎnthɔ xɯ ndoho. ⁶ Nguetho ma jǎnihɯ tengu'bɯ n'da ra sibi. Ne man'da xɯn ts'o ɔt' ma jǎnihɯ xinda gue'a ma 'yɛhɯ ogue ma guahɯ. Ne gue'a ní ts'oni gǎtho dí ɔthɯ a, ne di xǎnd ran ts'o gǎtho ra ximhǎi, ngue di bɛnba a ra zǐthu. ⁷ Pɛ nu yɯ jǎ'i man'da da zǎ di maxubi hɔnt'a go má zate ne yɯ doja ne yɯ pozɯ ne yɯ hua. ⁸ Pɛ nu rá jǎni n'da, njo'o to da zǎ di hǎt ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozɯ, ɛmme in cue, ran dǎte a rá nde. ⁹ Nangue ma jǎnihɯ sǎ dí ɛmhɯ dí ɛspahɯ Ojɔ ma

Tah_u, pe ne dí äf_u ra 'yãnthi ma mija'ih_u. Pe nu'ü, bi zãn'na Ojã_u, bi ndepe dim 'bui tengu tho Ojã_u. ¹⁰ N'dat'a ma ndeh_u ná yãh_u 'b_u dí εspah_u Ojã ne'b_u dí äf_u ra 'yãnthi ma mija'ih_u. Pe ma zi cu ah_u, hingui sä ga øth_u tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darb_u da bøhmi ra dehe x_un ho a ra dehe x_un xã. ¹² O 'be'a di ja y_u za'ixi, ma zi cu ah_u, ha ne'ü y_u pëni i zãp_u. O xi n'da ra zãbot'i, ha zãp_u y_u ixi. Xingui sä 'darb_u da bøhmi ra dehe x_un ho a hingui ho.

Bí nexp_u bí 'b_u Ojã ran yomfëni x_un ho

¹³ Nu'b_u dí pãhmb_u ran 'yomfëni, pe ga uhmb_u 'b_u, nangue ran hocjã'i ga øth_u, ne hin dan 'yεzεhεh_u, guep_u da fãdi majuãni i ja man 'yomfënih_u. ¹⁴ Pe nu'b_u x_un ju dím bënba ma mija'ih_u nangue ran ts'eya, ne dadí mispah_u, ne sä dí εmhb_u ja man 'yomfënih_u, pe ra fëhni a dím mamhb_u 'b_u. ¹⁵ Pe nuna ra ts'on'yomfëni na him bí nexp_u bí 'b_u Ojã, pe bi nequida ua ja ra ximhäi, ne dá bënse ma mbuih_u, ne ra zithu bi bëngah_u tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'b_u dí øth_u ran ts'eya, ne dí n'nde dam mixteh_u, nu'b_u, dí øth_u gãtho y_u ts'oqui 'b_u, ne y_u säi. ¹⁷ Pe nu ran 'yomfëni di 'daj_u Ojã, n'dat'a gam bëmhb_u, ne ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, ne gan numanhoh_u ü, ne din ja man huεcateh_u, ne ga fãxh_u ü, ne hin da goh ma mbuih_u 'b_u ja a dí xihmb_u ü, ne hin ga häth_u ü. ¹⁸ Pe nu'b_u jante

thoho ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, dí øth_u tengu'b_u dí pomhb_u ra hmudã dí bøx ran ho 'b_u.

4

Hin ga øth_u rá pähä ra ximhäi

¹ Ha hin guí pãhmb_u hap_u di nequi ü y_un säi guí øth_u, ne y_un heque. Ha hinga gue'ü di ho ni mbui zεhεh_u a gnín sãhmb_u. ² Nu'a hin ní zã guí tĩmh_u a guín ndeh_u, gue'a gnín hote thohoh_u a. Ne gue'a ran ts'eya a gnín sãhmb_u 'ne gnín tunhd_u, nguetho hingui sä guí tãhmb_u a guín ndeh_u nangue ni pähä zεhεh_u. Pe hin guí tĩmh_u ngue hin guí äf_u Ojã. ³ Pe madague'b_u guí äf_u Ojã a guín ndeseh_u, pe hin di 'da'ah_u, nguetho hingui ho guím bëmhb_u, guín nde guí xãnd ni pähä zεhεh_u. ⁴ Sä guí εmh_u hønt'a Ojã guím bëmhb_u, ne ya guí ten thohoh_u ra ximhäi. Ha hin guí pãhmb_u gadín sãhmb_u Ojã 'b_u guín numanhoth_u ra ximhäi. ⁵ Uague guí εmh_u säti thoho bi man rá t'ohni Ojã ngue bi 'yëna: "Pe εmme dí n'ndepe da bëngui, janangue'a dá un ma Hogandãhi di huεc'ü, ne di jamansup yã mbui," bi 'yëñ Ojã. ⁶ Pe di zet'a ni mbuih_u Ojã, n'damhma da zã hønt'a guím bëmhb_u a. Janangue'a εñ Ojã, di un rá mate n'da 'b_u hin din 'yεzεhε, pe da z_u a n'da 'b_u din 'yεzεhε, i εñ rá t'ohni Ojã. ⁷ Damin unseh_u ya ngue di manda ah_u Ojã, ne dami sãhmb_u ra

zìthu, da 'dagui nangué'ah_u.
 8 Zai damim b_emhb_u ngue
 'darb_u guí 'b_uhmb_u Oj_a, n_e
 zai da hyut'a ni mb_uih_u b_uya.
 Dami 'yesh_u y_u ts'oqui guí
 øth_u, n_e hingui yoho da b_en
 ni mb_uih_u. 9 P_e i jatho da
 du ma mb_uih_u nguetho dyú
 ts'om'b_ui h_u. N_e dan zomhb_u,
 hingui sä dan thethoh_u. Nu
 ma thedeh_u dim pommi ra
 ts'oni, n_e nu man johyah_u
 dim pommi ra dumb_ui. 10 N_e
 ga øth_u ngue hin'y_u ma ts'edi
 zeh_uh_u b_u ja rá hmi Oj_a. Ga
 äf_u ra punbi, janangué'a di
 pungah_u n_e di jaj_u dan jo-
 hyah_u b_uya.

Hin dan c'aman'uh_u

11 Ma zi cu ah_u, o gadín
 c'aman'uh_u, nguetho nu'b_u
 gadín c'aman'uh_u, masque
 guím b_emhb_u hingui ho rán
 t'edi Oj_a i ñna dan hu_ej_u. N_e
 nu'b_u hin dí øth_u rán t'edi Oj_a,
 ñna gue'b_u jase man t'edih_u
 'b_u. 12 P_e hont'a n'da sä di
 'daj_u y_un t'edi, nguetho Oj_a
 a, n_e hont'a sä da y_an'a n'da
 n_e i sä di jua'a n'da. P_e ha dím
 b_emhb_u dy_u ojah_u ngue sä ga
 ñmh_u ja y_u ts'oqui 'da.

Hin dí hand b_u ní 'y_eh man zaquih_u

13 Mbähä dan 'yomf_enih_u
 ts'u ya, nguetho dí ñnthoh_u:
 "Nuya ogue nixudi ga mbähä
 n'danni, dam 'b_uhmb_u n'da
 jeya b_u, n_e dam p_ehmb_u,
 ga t_ahmb_u," dadín 'y_emf_u.
 14 P_e hingui sä gam mamhb_u
 tengu a, nguetho ya hin dí
 p_ahmb_u 'b_e'a ga øth_u, n_e hin dí
 hand b_u ní 'y_eh man zaquih_u.
 Tengu tho n'da ra güi, guín

nu, jab_u, n_e xø gán nu, hin'y_u
 b_u. Njarb_u n'da ra ja'i. 15 P_e
 nde'b_u ga ñmh_u: "Nu'b_u da
 nde Oj_a, dam 'b_uhmb_u ts'u,
 n_e din ja 'b_e'a da zä ga øth_u
 b_uya." Guehna gam mamhb_u
 na ya. 16 P_e dán 'y_ezeh_uh_u 'b_u
 hin dá äf_u Oj_a 'b_e'a da zä ga
 øth_u. P_e ra ts'oqui a. 17 Nu'b_u
 dí p_ahmb_u a ran ho, n_e hin dí
 øth_u a, ra ts'oqui a 'b_u.

5

N'da ran zofo i sih y_u membeti

1 Damin 'yomf_enih_u ts'u
 gy_u membetih_u, gan zomhb_u
 n_e ga mbahmb_u nguetho
 nts'utho ra 'y_anthi guin nuh_u.
 2 Nu'a 'b_e'a gä guí pesh_u
 tengu'b_u x_u 'ya b_u nam b_en
 Oj_a, n_e ni heh_u tengu'b_u x_un
 za y_u zu'u_e. 3 Nu ni mbetih_u
 x_un ts'om b_u na nu Oj_a a,
 nguetho nin ts'iyateh_u a gní
 t_imh_u u, n_e hin gá p_ahmb_u
 nda'a x_un ho xqui jaf_u. N_e
 gue'a dí jua ah_u a tengu'b_u
 ra sibi. N_e tengu'b_u guidí
 munsh_u a ran _unbi guin nuh_u
 'b_u ran z_egui. 4 Gá hyät ni
 mbefih_u hin gá juarpah_u y_an
 zäbi 'b_u min xop_u ni hu_ahih_u.
 N_e nu'a ran zäbi gá cønba
 ni mbefih_u, n_e gue'a dí yap
 ah_u a. N_e nu'a rá ts'oni ni
 mbefih_u bi 'yø Oj_a t_ate thoho
 rá ts'edi, n_e da hy_a ra güenda
 nangué'u. 5 Nu'ah_u gám
 'b_uhmb_u nangué nin johya
 zeh_uh_u nguecua ja ra ximhäi
 gy_u ziyateh_u. N_e bi zac ni
 mb_uih_u tengu n'da ra ts'adi.
 P_e gue'a dín ja'ah_u tengu'b_u
 ran thots'adi 'b_u rán z_egui

ra pa. ⁶ Ne nu'ah_u guí coth_u fädi _u nte in dupate, ne xø guí hoh_u b_uya, ne hin di mu.

Ga häth_u 'be'a i t'ørcah_u

⁷ Janangue'a ma zi cu'ah_u, nu'b_u i t'ørcah_u a, pe hin dan xømb_uih_u, ne ga tømhb_u gue'b_u go bá ðh ma Hmuh_u ra Cristo. Tengu'b_u dí tuhmb_u y_u hmudä ua ja ra häi, dí tømhb_u hønt'b_u go njäm'b_u ba ðh ra 'ye, di hoqui 'be'a gä xtá tuhmb_u b_uya. Ne din ja a mi numanhoh_u din ja b_uya. ⁸ Janangue'a ga seth_u hin dan xømb_uih_u, nguetho ya him maya'a ba ðh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ah_u, hin ga ðmh_u rá ts'oqui na n'da ma cuh_u 'b_u dín nuh_u y_un _unbi, ne xømhma di _ungah_u Ojå. Pe guim b_umh_u mi ts'utho da zø'a ra ze'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ah_u, gam b_umh_u gue bi hyät y_un _unbi _u yá pøngahyå Ojå, ne ngutho ga häth_u _u. ¹¹ Nguetho dí p_uhmb_u majari _u i hät y_un _unbi. Xtá øhmb_u ngue bi hyät y_un _unbi a ra Job, ne x_un ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Ojå x_un ngu rán huécate ne x_un ngu rá mate. ¹² Hnehi thoho hin ga uåspah_u rá thuhu Ojå a mam hmans_uh_u, xín ga ndønbah_u rá thuhu 'be'a man'da jaua ja ra häi ngue ga ðmh_u di zerca mam hmans_uh_u. "Ha guí ðc'y_uði a dí xi'i uague hin'na," ga ðmthohoh_u. Janangue'a hin di _ungah_u Ojå.

Dan yåh_u Ojå

¹³ Nu'b_u dín nuh_u ran _unbi, dan yåh_u Ojå 'b_u. O nu'b_u dadín johyah_u, dan tuhmb_u

n'da ra thuhu ngue dí _uspah_u Ojå. ¹⁴ Nu'b_u x_un _uj_u, ga xihmb_u y_u ngarbi b_u ja ram peti ba ðh_u da 'yåp rá mfäts'i ra Hmu, ne da jaj_u ra aceite nangue rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Ne Ojå di 'uec'a ran _u dí h_umf_u, nguetho dá ðc'y_uðih_u ngue maju_uni da y_unj_u 'b_u má äf_u a. Ne nu'b_u ma ts'oquih_u a dán hy_unhd_u, pe di pungah_u. ¹⁶ Ne dan xih ma ts'oquih_u n'da ngu n'daj_u, janangue'a da zä dan 'yåf_u rá mate Ojå n'da ngu n'daj_u, ne nu'b_u x_un _u n'da da yåm b_uya. Nguetho x_un ngu rá ts'edi da 'yøt' Ojå 'b_u da 'yåp a maju_uni n'dat'a Ojå im b_uni, ne gue'b_u di b_unba Ojå a i ädi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra jå'i thoho tengu gah_u, ne bi hyåh rá mb_ui bi 'yåp Ojå ngue hin din 'ye. Ne him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunj_uya ne n'dato zåna. ¹⁸ Ne xø bin yåui Ojå mahøn'a ngue bi 'yåp ra 'ye. Ne bá p_unh'na Ojå ra 'ye, ne bi bøx y_u hmudä ua ja ra häi b_uya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ah_u, nu'b_u n'da ra 'y_uc'y_uði da 'uep_u ja ra 'yu x_un ju_uni, ne nu'b_u da zä ba sih_u mahøn'a, ga p_uhmb_u ngue dá yånbah_u rá te a xí 'uegue. Ne madague'b_u x_un ngu yá ts'oqui, pe bi mba ma punbi.

1 PEDRO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

1 Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nahɔ ra sɔcuɔ gyɔ 'yɛc'yɛihɔ ra Cristo, n'da'a n'danni gá mbähä ja ra häi Ponto nɛpɔ Galacia nɛpɔ Capadocia nɛpɔ Asia nɛpɔ Bitinia. 2 Nu ma Tahɔ Ojɔ maya'bɔ thoho bi huancahɔ, nɛ bi zänni da 'yɔrcahɔ yú t'uhni gahɔ. Nɛ bi 'uega ma mbühɔ a rá Hogandəhi Ojɔ, nɛ bi mbän rá ji nanguejɔ a ra Jesucristo, guerpɔ nan zä ga øthɔ a i xijɔ. Dí äp'a Ojɔ ngue man'da gui hyámhbɔ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbühɔ bɔya.

Ga tafu ran dɔte

3 Jamadi Ojɔ, ngue nu rá Ta ma Hmuhɔ ra Jesucristo, nɛ rá Ojɔ a. Nguetho xɛn ngu rán huɛcate bi jajɔ däm 'bühmbɔ ma'da'yo. Nuya dí pəhmbɔ gan nuhɔ ran ho mazai, nguetho bi dəmbɛni ra Jesucristo. 4 Nɛ nuya dí tɔmhbɔ ɔ yɔ erencia di 'dajɔ Ojɔ ngue m'be'ts'i bɔ mahɛts'i, nɛ njəm'bɔ dim 'bedi, nɛ njəm'bɔ din ts'oni. 5 Nɛ nuya i fäjɔ Ojɔ nangue rá ts'edi, nguetho dí ɛc'yɛihɔ a. Nɛ ya i sänni da yənjɔ xɛn ho 'bɔ bi zøɔn ra pa ran zɛgui. 6 Nɛ nu'bɔ dí m bɛmhbɔ ya, nɛ guehya ní 'dajɔ ran johya, madague'bɔ

da du ma mbühɔ bɔ na sähu hønt'a go man ɛnbi 'da yɔ pa ya, 'bɔ da 'yɛn Ojɔ. 7 Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogui. Nɛ ngutho ma t'ɛc'yɛihɔ i ts'ä, nɛ man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di nɛcmanho ma t'ɛc'yɛihɔ 'bɔ bá peng ra Jesucristo, nɛ da numanhojɔ, nɛ di 'dajɔ ran ho, nɛ 'darbɔ dam 'bühmbɔ bɔya. 8 Nɛ nuya madague'bɔ hinga nán nuhɔ ra Cristo, pɛ ɛmme guín numanhohɔ a. Nɛ madague'bɔ hin guín nuhɔ a ya, pɛ guí pəhmbɔ majuani a. Janangue'a ɛmme dadí johyahɔ, tengu tho'bɔ ya dí 'bühmbɔ ra Cristo bɔ mahɛts'i. Nɛ hin di jua ɔ mam hmansɛhɔ gam mamhbɔ a ran johya. 9 Nguetho ya dí dɔ'mi dí həmhbɔ a dí tɔmhbɔ, ngue da yənjɔ Ojɔ. 10 Guehna bi 'yo't'ɔ yɔ pəngahyɔ maya'bɔ ngue da yənjɔ rá mate Ojɔ. Nɛ bi hyədumbɔi min nde xtám bədi xɛn ho 'be'a nam bøn a ram hma bi 'yo't'ɔ. 11 Min nde xtám bədi jəm'bɔ din ja a, nɛ nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandəhi ra Cristo mi o yú mbɔi. Nguetho bi bɛnbi da 'yo't'i 'be'a da 'yøt' ra Cristo 'bɔ bi zøhø, ngue da nu ran ɛnbi ngue da tho, nɛ da t'ɛspa 'bɔ m'bejua. 12 Pɛ bi xi Ojɔ ɔ yɔ pəngahyɔ ngue hin da bəse, xinga gue'ɔ yɔ jə'i mi 'bühmbɔ, pɛgue gue'a go i sijɔ a ya nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ nu'ɔ to bi xijɔ na, bi ma nangue rá Hogandəhi bá pɛnpa Ojɔ. Nɛ'ɔ yúm 'bɛhni

Ojã mahęts'i ęmme in nde da będi 'be'a nam bøn a i siju ya.

I xijũ Ojã ngue xtãn hojũ

13 Pę nuya dan sãhũ ga øthũ a rãn thehũ a dí tenhdũ, ngue ga sãmzehe ma mbũihũ 'be'a gãtho dím bęmhũ. Ne hont'a rá mate Ojã ga tømhbũ di 'dajũ 'bũ bá ęh ra Cristo. 14 Ne ga øthũ 'be'a i xijũ Ojã, tengu yũ t'ũhni i øt'a i xih yũ ta. Ne hin ga øthũ tengu mi øthũ mam'bet'o ngue ma pãhä zehẽhũ 'bũ nte mi pãhmbũ. 15 Pę gã xtãn hotho ga øthũ, nguetho xũn hotho Ojã ngue bi zoncahũ bi 'yøt'e yũ t'ũhni gahũ a. 16 Tengu nt'o't'i: "Xtãn hotho ahũ nguetho xũn hotho gã," bi 'yęn Ojã. 17 Pę nu'bũ dí yãhũ Ojã, dí ęmfũ ma Tahũ. Pę gam bęmhũ njuãntho da gurcahũ 'be'a dá øthũ n'da ngu n'dajũ. Janangue'a dam fãhmbũ ngue gan numansuhũ Ojã gãtho yũ pa dí 'bũhmbũ ua ja ra ximhäi. 18 Nguetho dí pãhmbũ bi yãnjũ Ojã nangue yũn t'øt'e bi xãnga ma tahũ sãti thoho. Pę hing ra mbeti í yãnjũ a, nu'a dim 'be'a. 19 Pę bi yãnjũ ra Cristo 'bũ mi du ngue bi mbãn rá ji, ne hont'a da zã di pø a n'da a. Nguetho xũn hotho ra Cristo, tengu n'da ra de'yo mi man Ojã maya'bũ ngue da 'bøts'e, pę gue'a hing ra mbedi ne xũn hotho. 20 Nu ra Cristo bi ts'ãnni din yãnte 'bũ hin ní 'yøt' ra ximhäi a Ojã. Ne ran zegui ya ja bi nequi ua ja ra ximhäi nanguejũ. 21 Ne nangue ra Cristo bi zøcua, gue'a dá ęc'yęihũ Ojã ya, ngue bi xox a ra Cristo 'bũ mi du,

ne bi 'yęspi. Janangue'a dí pãhmbũ majuaņi di 'dajũ rãn ho Ojã dí tømhbũ ya. 22 Nuya nangue rá Hogandãhi Ojã dá tenhdũ ram hma majuaņi, ne gue'a dán hojũ a. Ne gue'a dán zã ya majuaņi ga huęc ma cuhũ. Janangue'a mpãhä thoho dan huęjũ n'da ngu n'dajũ nangue gãtho ma mbũihũ. 23 Nguetho dãm 'bũhmbũ ma'da'yo nangue rãm hman Ojã da hyãt'i mazãi a, ne njãm'bũ di 'beh rá ts'edi a. Pę nu ma tehũ bi 'dac ma tahũ ne ma mbehũ, hinga gue'a da hyãt'i mazãi a. 24 Ne nt'o't'i: Tengu yũ paxi thoho yũ jã'i, ne gãtho xũn ho 'be'a pęts'i tengu yũ dønĩ yũ paxi. Pę nu yũ paxi di hmangui, ne yũ dønĩ i høe. 25 Pę nu'a rãm hman a ra Hmu njãm'bũ dim 'beh rá ts'edi. Gue'a ran ho ma'da'yo i siju a.

2

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

1 Jatho ga ęshũ gãtho ran ęcpate ne ra fehni ne'bũ yoho ma mbũihũ, ne ga ęshũ ran ts'eya ne ran c'ãte. 2 Ne tengu yũ 'uere ngue ma'da'yo bim 'bũi, ngue ęmme i hon ra xi'ba da zi, ne ngutho ga øthũ, thocpa thoho ga homhbũ rá hogamhma Ojã, ngue dín te xũn ho ma mbũihũ a. 3 Nguetho ya dá tømhbũ a rá mate Ojã nangue rãm hma, ne dá pãhmbũ ngue xũn ho a. 4 Ne man'da gam bęmhũ ga cuathũ ra Cristo xũn ho, nu'a bi 'dajũ ra te. Madague'bũ

i pa ma ꞑcpi, tengu'bu n'da ra gado di bunt'a n'da ra do, pe Oja bi huahni man'da di muui bu da thoh rá ngu.

⁵ Tengu'bu n'da ra do man'da di muui a ra Cristo bu ja ra ngu, ne nuju i pa ma cuati gahu buya, tengu'bu dyu dohu, da 'yøju rá ngu Oja ngue hin di nequi. Ne yu mbäjä gahu Oja, nguetho dí unhdu Oja yan t'unni gätho ma mbuihu. Ne di thocpa a rá Ta man t'unnihu a ra Cristo, janangue'a da numanho Oja u. ⁶ Ne nt'o't'i maya'bu bu ja rá hman Oja nangue 'be'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'yæn Oja:

Tengu'bu drá ngarpagado dá huahna n'da ra do man'da di muui, ne dá hørpu ja ma dongu bu Sión, nubu hapu ja ma ts'edi, bi 'yæn Oja.

Ne nu'a to'o da guat'a, hin da mbets' rá sä 'bu bi nu ran juanbi,

bi 'yæn Oja. ⁷ Neju xun ngu dadí muhu nguetho dí cuathu a ra Cristo. Pe madague'bu hin da guat'u 'da, pe guexta'a din ja tengu bi man Oja, ngue bi 'yæna:

Madague'bu him bi numanho u 'da yu gado a ra do,

pe da gopu ja ma dongu, ngue man'da di muui 'bu da thoh ma ngu,

bi 'yæn Oja. ⁸ Ne man'da mi hma:

Nu'a ra Cristo tengu'bu n'da ra do ngue di ferpu rá gua n'da, ne dim 'beru,

bi 'yæn ra t'ohni. Ne bi ts'anbi dim 'beru, nguetho hinguin

nde da 'yæc'yæi ram hma nangue ra Cristo.

Yu t'uhni gahu Oja

⁹ Pe nuju, Oja bi huancahu bi 'yørcahu tengu'bu n'da'bu gahu, ma'ueque ma mbuihu. Ne gätho gahu dyu mbäjä gahu bi 'dac ma ts'edihu Oja, ne yu mbeti gahu a. Nguetho in nde ga uhmbu ngue mixte xun ho Oja, ngue bá jugahu bu ja ra 'bexui mi 'buhmbu, ne bi zixcahu bu ja rán nequi mahotho ya. ¹⁰ Nu'bu mám'bet'o mi 'buhmbu tengu'bu dyu hyoya t'uhnihu, ne nuya dí 'buhmbu yu t'uhni gahu Oja. Pe nu mám'bet'o him mi pahmbu rá mate Oja, pe nuya dá hamhbu rá mate Oja ya.

Ga humbi ga øthu ngue yu mbefti gahu Oja

¹¹ Ma zi cu ah, emme dadí huæc'ahu. Janangue'a nts'edi dí xi'ahu ga øthu tengu'bu hin dyu menguhu ua ja ra ximhäi, hin ga øthu rá pähä ma nyon 'yomfenihu ngue i ørcahu ran sui ma mbuihu. ¹² Ne thocpa thoho dam fähmbu dan 'yomanhohu, nguetho in nuju u hingui pa Oja. Ne madague'bu i ønju dyu ts'om'bäihu, pe xømhma thoho da zøn ra pa da 'yæspa Oja 'bu bi nu ran hocjä'i dí ørpahu. Nguetho da zä da xocpa yu mbui Oja u. ¹³ Ne ga øthu a im man a ra ts'ut'abi ngue i 'bet'o ua ja ma häihu, janangue'a da hnumanhu ma Hmuhu ra Cristo buya. ¹⁴ Ne'u mi'da to'o gätho bi un yan t'edi ra ts'ut'abi, gätho ga æc'yæihu u. Nguetho i ja yu ts'edi di unba

u to'o øt' yu ts'oqui, ne da numanho u to'o øt' ran ho. ¹⁵ Nguetho ne'a Oja rá pähä a 'bu dí øthu a, ne gue'a dí 'ye'ts'u yun c'ate im man u yu 'yambui buya. ¹⁶ Nuya hingui ørcahu ra ts'edi ga tenhdu yun t'edi Oja, nguetho in ndeju mpähä tho ho ga tenhdu. Pe hin gam bεmhbu gue'a ní jajü ga øthu yu ts'oqui a, pe man'da ga øthu ngue yu mbefi gahu Oja. ¹⁷ Ne gan numanhohu gätho yu ja'i, ne ga huεc ma mi'yεc'yεi hu, ne gan numansuhu Oja, ne ga εspahu ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma häihu.

Ga øthu tengu bi 'yøt ra Cristo bin unbi nangueju

¹⁸ Gyü 'yεhεhu ne gyü mbefihu dami 'yεc'yεi ni hmuhu 'bu gadí zεhmbu u. Ne'u yu hocja'i ne'u yu ts'om'bäi 'bu di un'nahu, gätho guin numansuhu u. ¹⁹ Nguetho man'da da numanho ahü Oja 'bu gui hyäthu yun unbi 'bu nte man ts'o gá 'yøthu, pe bi un'nahu nangue guí tenhdu Oja. ²⁰ Pe nu'bu gan nuhu ran unbi nangue ma ts'oquihu, ne ga häthu, pe hin gam bεmhbu ga tåhmbu n'da ran ho nangue'a. Høntho dá jut ma ts'oquihu. Pe nu'bu ga häthu ran unbi nangue ran ho dí øthu, da numanhoju Oja. ²¹ Oja bi zänni ga häthu yun unbi tengu ra Cristo, bi nde bin unbi nangueju, ne bi 'yurcahu 'be'a ga øthu. ²² Nguetho nu ra Cristo njam'bu bi 'yøt' yu ts'oqui, ne njam'bu bi man yu fehni. ²³ Ne nu'bu mi ts'ani, njam'bu bi

dädi. Nu'bu mi mba ma uεpi, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yu ja'i, nguetho bi badi Oja da numanho a. ²⁴ Nu rá ja'i zεhe ra Cristo bi nu ran unbi nangue ma ts'oquihu 'bu mi 'dømp'u ja ra za. Ne gue'a í thøgahu ma ts'on 'yomfεnihü a, nguepu da zä ga øthu ran ho ya. Nu yun unbi bi zä 'bu mi tho, gue'a í yanju a. ²⁵ Nujü dá 'behmbu ra 'yu, tengu yu de'yo. Pe nuya bá penju bu 'buh ma mbände'yohu, nu'a i färca ma mbuihu.

3

Ran zofu bi sihyu xisu ne yü ndø

¹ Nu'ahu gyü xisuhu, gui 'yεspa ni ndøsehü n'da ngu n'da ahü. Ne nu'bu 'da ni ndøhu hinguin nde da 'yεc'yεi rá m hman Oja, pe nu'bu bi nu gui 'bushmanhohu, xømhma tho ho da zøni da 'yεc'yεi u, ne hinga hnehi tho ho ja a gui xihmbu 'bu hinguin nde da 'yøde. ² Nguetho da nu ahü gadím fähmbu ngue guín numansuhu Oja, ne hin gui 'yomt'εnihü. ³ Ne nu'bu guím beñi gan hoczεhehu, pe nangue ni mbuihu. Ne hin guim bεmhbu nangue 'be'a gä i ja'ahu thi ngue dí necmanho ahü, ogue ni yahu, ogue ni hehu gui hoju, ogue yu thebe, ogue yu ts'angu. ⁴ Pe gan hoczεhehu ngue ni mbuihu, ngue di necmanhotho bu dá nu Oja, ngue hin di nequi, ne nu'a njam'bu dim 'be a. Ngu'e'a hin gan 'yεzεhehu, pe gan johyahü nangue Oja. Ne εmme xun ngu di muui

b_u nam b_{en} Oj_a a. ⁵ N_e njab_u mi øt' y_u xisu mi 'b_uh maya'b_u, ngue gue'u y_u 'y_ec'y_ei mi numansu Oj_a, nu'u mi hocz_eh_e y_u mb_ui ngue mi numansu y_u ndø. ⁶ Tengu ra Sara bi 'y_ec'y_ei a rá ndø ngue ra Abraham, n_e bi 'y_em_bi rá hmu. Nuya tengu'b_u y_u t'j_{xu} ah_u ra Sara 'b_u guí øth_u 'b_e'a mi øt'e, ngue thocpa thoho gui 'yøth_u ran ho n_e nte gui suh_u. ⁷ N_e ngutho dí xi'ah_u, man 'yoh_u ah_u, dam 'b_umanhoh_u ma xisuh_u nangue ran 'yomf_eni bi 'daj_u Oj_a. Ga p_ah_mb_u hin'y_u y_u ts'edi y_u j_a'i _u y_u xisu, janangue'a ga f_ax_h _u. N_e gan numansuh_u _u, nguetho n'dat'a rá mate Oj_a i conhui rá xisu n'da ran 'yoh_u, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. N_e nu'b_u hin dam 'b_umanho ma xisuh_u, hin da 'yømanho ma ndeh_u Oj_a 'b_u.

Ga øth_u a di b_enga ma mb_uih_u Oj_a

⁸ N_e g_atho gah_u n'dat'a gam b_em_hb_u n'da ngu n'daj_u, n_e gam b_em_hb_u tengu'b_u 'da dá s_ah_u 'b_e'a i s_a a n'da. N_e dan hu_ej_u n'da ngu n'daj_u, n_e din ja ma yemb_uih_u, n_e hin dan 'y_ez_eh_eh_u n'da ngu n'daj_u. ⁹ N_e hin ga cospah_u ran ts'o 'b_u 'b_ui to da 'yørcah_u ran ts'o, xín ga cospah_u ran ts'ante 'b_u 'bo'o da zanj_u. P_e ga äf_u ran j_api tengu thoho i ørcah_u Oj_a, bi zoncah_u di 'daj_u rán j_api. ¹⁰ Nguetho nt'o't'i: Hønt'a go to'o in nde dim 'b_umanho, n_e da nu y_u pa x_un ho,

p_e i jatho da z_am rá j_ani nangue ran ts'o, n_e xín da man y_u f_eh_ui.

¹¹ N_e da h_ye a ran ts'o, da 'yøt' ran ho.

N_e hin da nde dim 'b_uh y_un s_uih_u, p_e ξ mm_e da h_y-oni 'b_ep_u dí hocpa rá mb_ui rá mij_a'iui.

¹² Nguetho nu ra Hmu in numanho _u to i øt' ran ho,

n_e i ømanho 'b_u ja a äpi, p_egue da z_u _u øt' ran ts'o,

bi 'y_en rá t'oh_ui. ¹³ P_e to'o maha di ω ngah_u 'b_u dan ξ hya ga øth_u ran ho. ¹⁴ P_e madague'b_u ga s_ah_u ran _u

'b_u dí øth_u ran ho, p_e gue'a man'da ná t_im_hb_u rán ho Oj_a

a. Janangue'a hin ga suh_u 'b_u in nde di pij_u _u 'da, xín da du

ma mb_uih_u. ¹⁵ P_e høn_utho gan numansuh_u ra Cristo mbo

ma mb_uih_u, ngue ma Hmuh_u a. N_e thocpa thoho dan s_ah_u

ga xihmb_u 'b_e'a dí ξ c'y_eih_u 'b_u 'bo'o da 'y_angah_u.

P_e jante thoho ga xihmb_u n_e gan numansuh_u _u. ¹⁶ N_e thocpa

thoho ga øth_u a di b_enga ma mb_uih_u Oj_a. Janangue'a da

mb_e'ts' y_u s_a to'o di c'_aman'_u ran ho dí øth_u 'b_u dí tenhd_u

ra Cristo. ¹⁷ Nguetho man'da x_un ho 'b_u gue'a ran ho ná

s_ah_u ran ω nbi, 'b_u da nde Oj_a, xínda gue'b_u ga s_ah_u ran ω nbi

nangue ma ts'oqui z_eh_eh_u. ¹⁸ N_e'a ra Cristo bin ω nbi, n_e

njam'b_u bi 'yøt' y_u ts'oqui. P_e n'dand_i thoho bi du nangue

ma ts'oquih_u, guej_u dy_u ts'om'b_aih_u, nguetho bi nde

da zixcah_u b_u bí 'b_u Oj_a. N_e maju_ani bi tho rá ngøc'y_ei,

p_e nu rá mb_ui guexta'a mi

'bui. ¹⁹ Ne nu rá mbui ra Cristo 'bui mi du, bi mba bi zop yú mbui u xun du ngue ofädi. ²⁰ Ngue yú mbui yu jä'i nangue u ngue him bi 'yεc'yεi Oja 'bui maya'bui thoho. Pe Oja mi tø'mi xtá 'yεc'yεi gätho ní 'yøt' ra barco ra Noé. Guepu bi zä bin yan u zi hyäto njä'i thoho, bi bong 'bui min ja ran ts'εmbi, nangue ra dehe ra dambant'i. ²¹ Ne nu ran xixya nam bøni, nejü däm pomhbui ran ts'εmbi nangue bi dambeni ra Jesucristo. Ne nu ran xixya hinguin nde da ma ngue i pa m'bet'e ma jä'ihui ngue ra häi, pe nam bøni dí äfu Oja di hoga ma mbuihui. ²² Ne nuya, nu ra Jesucristo bi mba mahets'i, darbui di mandau i bu ja rá ts'edi Oja. Ne nu'ui gätho yu ts'edi i 'bui i su a ra Cristo, nguetho hont'a i ja rá ts'edi xinda gue'ui yám 'behni Oja mahets'i ne yu zithu.

4

Dan darbui rá mate Oja

¹ M'bet'o thoho dan sähu din unba ma ngoc'yεihui tengu ra Cristo, ne gue'a ní täc yu ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin unba rá ngoc'yεi, him man da nde yu ts'oqui a. ² Ne gätho mi'da yu pa dí 'buihui ua ja ra ximhäi, hin däm 'buihui nangue ma pähä zehēhu, pe dam 'buihui ga øthu rá pähä Oja. ³ Dá xøt'a dá øthu rán t'øt'e ra ximhäi, midí hohui ran 'yomt'eni, ne mi øt' ma pähä zehēhu, ne mi minhdui, ne madin sixhui bu ja yu calle ne mi mbahmbui

bu, ne däm munshui bu däm minhdui, ne mi thandehui yu pøte, pegue Oja him bi zänni ga thandehui u. ⁴ Ne nu'ui 'buihua ja ra ximhäi hingu i sä da badi hanja hin dí øthu ran tonto tengu i øt'ui, janangue'a i sanjui u ya. ⁵ Pe Oja di unba u to i sanjui, nguetho di juanba Oja u 'bui ne'ui xun du. ⁶ Ne nu yu jä'i xun du ya, bi sih ran ho ma'da'yo 'bui mi 'bui, ngue'a í zä bi un Oja ra te yú mbui u, madague'bui ya xun du yú ngoc'yεi. Ne gue'a rán säui nangue yú ts'oqui, nangue gätho yu jä'i i tu. ⁷ Nuya bi zøn ra pa ran zegui. Janangue'a dan 'yomfēnihui xun ho, ne ga samzēhe ma mbuihui, ngue da zä thocpa thoho dan yāhui Oja buya. ⁸ Ne m'bet'o thoho ga øthu ngue emme dan huejui n'da ngu n'dajui. Nguetho nu'a to'o ja rán huεcate, di punba rá ts'oqui rá mijä'ui, madague'bui xun ngu yú ts'oqui. ⁹ Dan säyabahui n'da ngu n'dajui bu ja ma ngumhbui nangue ma pähä zehēhu. ¹⁰ Ne 'da däm fäxtahui n'da ngu n'dajui nangue rá 'befi Oja 'dahma 'dan'yo bin 'dajui, gue dan darbui a rá mate Oja 'dahma 'dan'yo ngue dá hāmhbui. ¹¹ Ne nu to bin t'un ra 'befi da mamp'a rám hman Oja, da ma tengu'bui da guesε Oja da ma. Nu to bin t'un ra 'befi da mbäx'ui mi'da, da mbäts'i nangue ra ts'edi xun ho bi un'na Oja. Ngue'a da nde dí 'yεspa Oja a 'be'a gätho øt'e, nangue dí tenhdui ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, ne i ja rá ts'edi gätho yu pa

mazaj.

Gan nuh_u ran unbi nangue dí tenhd_u ra Cristo

¹² Ma zi cu'ah_u, hin ga hyonya thohoh_u 'b_u i ts'äj_u y_un unbi nts'edi, n_ε hin ga ξmh_u, hague in ja a ya. ¹³ P_ε dan johya thohoh_u, nguetho dí comhb_u y_un unbi ra Cristo. N_ε nu'b_u bi nequi x_un ho rá ts'edi, man'da x_un ngu ran johya gan nuh_u b_uya. ¹⁴ Nu'b_u pa ma ugui gah_u nangue dí tenhd_u ra Cristo, p_ε majapi gah_u, nguetho mixte thoho rá ts'edi rá Hogandahi Oja dín nuh_u b_uya. N_ε madague'b_u di ucpa ra Cristo u 'da, p_ε nuju dí ξspah_u a. ¹⁵ P_ε nu'b_u gan hoteh_u n_ε gam p_εh_u, ogue n'da ran ts'o ga øth_u, ogue sä dan th_unth_u 'be'a øt' ma mijä'ih_u, ga p_ε'ts' ma säh_u 'b_u, n_ε gan nuh_u ran unbi nangue a ra ts'oqui dá øth_u. ¹⁶ P_ε nu'b_u dín nuh_u ran unbi nangue dí tenhd_u ra Cristo, hin ga p_ε'ts' ma säh_u 'b_u. P_ε ga ξmf_u jamadi Oja, ngue dí p_εhmb_u ngue dí tenhd_u ra Cristo. ¹⁷ Nguetho bi zøn ra pa ya di d_u'mi øt' rán ts'embi Oja. P_ε rá mb_udi thoho gah_u i ørcah_u ran ts'embi, ngue y_u t'uhni gah_u a. P_ε ts'atho dín nuh_u. P_ε nu' u hingui ξc'y_εi rá m hman Oja, x_un ngu 'be'a gä da nu u 'b_u bi zøn ra pa da 'yøt'e x_un ho rán ts'embi Oja. ¹⁸ N_ε ξmm_ε x_un ngu y_un unbi gan nuh_u b_u dí pøj_u Oja, ngue dy_u 'y_εc'y_εih_u, nguetho ja'b_u n'dand_u hin dí øhmb_u a i xij_u. N_ε 'b_uh mi'da 'be xingui ts' u nde da 'yøde, n_ε i san Oja.

N_ε nu' u hin da zä dim pø u. ¹⁹ Janangue'a nu'b_u dí säh_u y_un unbi bi zängah_u Oja, p_ε ga däh ma mb_uih_u Oja di jaman-suj_u. N_ε njam'b_u da hy_εgah_u, nguetho gue'a bi 'daj_u ra te. N_ε ga thoqui ga øth_u ran ho.

5

Di jamansu y_u de'yo Oja u y_u ngurbi

¹ Nuya n'da ram hma dí xi'ah_u, y_u ngurbi ah_u y_u 'y_εc'y_εi. N_εcä drá ngurbigä, dá nuse ra Cristo 'b_u mi du, n_εcä ga comhb_u ran japi din 'daj_u m'bejua. ² Ma mi ngurbi ah_u dy_u mbänd_ε'yoh_u, dí xi'ah_u ya, jatho ga jamansuh_u y_u de'yo Oja, nguetho 'yo ma güendah_u ga jamansuh_u u. N_ε hin gam b_εmh_u i t'ørcah_u ts'edi, p_εgue gam b_εmh_u ma pähä zeh_u ga øth_u. N_ε hin nangue a din jurgah_u ngue dy_u ngurbih_u, p_ε nangue a dín numanho seh_u a. ³ N_ε hin ga s_uthoh_u y_u t'uhni Oja hap_u dí 'b_uhmb_u n'da ngu n'daj_u, p_ε janate tho ga uth_u ra 'yu nangue man t'øt'e zeh_u. ⁴ N_ε nu'b_u bi nequi ma Hmuh_u dy_u mbänd_ε'yoh_u, di 'daj_u ran japi ngue ga t_εhmb_u, ngue hin jam'b_u din thegue. ⁵ Ngutho ah_u man 'yoh_u ah_u, dami 'y_εc'y_εih_u 'be'a im man y_u d_uc'y_εi ngue ni ngurbih_u. N_ε gätho ah_u gan umhb_u da si ah_u n'da ngu n'da ah_u. N_ε njam'b_u gan 'y_εzeh_u, nguetho: Da z_u Oja a din 'y_εt's'i, p_ε di un rá mate a to'o hin din 'y_εt's'i.

⁶ Janangue'a ga øth_u ngue hin'y_u ma ts'edi zeh_u bu ja rá hmi Oj_u, gam b_umb_u hønt'a ja rá ts'edi xinda guej_u. Janangue'a da 'y_uesca zeh_u Oj_u 'b_u bi zøn ra pa. ⁷ N_u ga xihmb_u Oj_u g_utho ma dumb_uih_u, nguetho di jamansuj_u a. ⁸ Damín äth_uh_u x_un ho, ngue damím f_uhmb_u, nguetho nu man s_uih_u ra z_uth_u i 'yo ua, teng_u n'da ra zate i 'yo, in cu_u, i honi to'o da za. ⁹ P_u dami s_uhmb_u a ra z_uth_u nangue rá ts'edi Oj_u guí _uç'y_uih_u. N_u gam b_umb_u ngue n'dat'_u y_un _unbi dín nuh_u ma mi'y_uç'y_uih_u ngue g_utho ra ximhäi. ¹⁰ P_u nu Oj_u _umm_u x_un ngu rá mate, bi zoncah_u ga comhb_u rá ts'edi mixte g_utho y_u pa maz_ui, nangue dí 'b_uhmb_u ra Cristo. P_u m'bet'o thofo dan _unba_uh_u ts'_u, ngue di hoga ma mb_uih_u Oj_u, n_u di h_ut ra ts'edi ma mb_uih_u, n_u di jaj_u dan z_umhb_u x_un ho b_u. ¹¹ Nu Oj_u nte h_um_ubi, g_utho da zä da 'yøt'e, g_utho y_u pa maz_ui. N_u gue'a gam b_umb_u a ya.

di zengua ah_u, teng_u'b_u ma ts'unt'_u na. ¹⁴ N_u z_ui gan zohmb_u n'da ngu n'da ah_u nangue ran huçcate. N_u dín nde da hyu ni mb_uih_u nangue guí t_unhd_u ra Cristo. N_u gue'a gam b_umb_u a ya. Hønt'a dí xi'ah_u ya.

Rán zegui ran zengua

¹² Dí p_unh'nah_u ra søcu_u i ja ua, ngue da g_ux a ra Silas, nuna n'da ma cuh_u ngue da zä ga _uç'y_uih_u a man a. Nuna ra søcu_u ja ua, hingui ngu 'be'a ma, n'da ran zofo thofo, n_u dí xi'ah_u maju_uni rá mate Oj_u a guí t_unhd_u. Janangue'a damín z_umhb_u b_u. ¹³ I p_unh'nah_u ran zengua ni cuh_u i 'b_ucu_u Babilonia, nthahni nangue Oj_u, teng_u ah_u. Nehna ra Xuua Marcos

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuɔ ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihɛ a bi zängahɛ Ojɔ. Nɛ 'da nan zimanhogdahɛ Ojɔ, nguetho 'da í hoga thohohɛ ra Jesucristo, nu'a ma Ojahɛ a nɛ mam pɔrpatehɛ a. ² Dí äp Ojɔ man'da gui pɔhmbɛ a, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ man'da gui hyámhɛ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbɔihɛ bɛya.

Nu Ojɔ i ɔrcahɛ dan jahɛ tengua

³ Nu rá ts'ɛdi Ojɔ bi 'dajɛ 'bɛ'a gätho ga homhɛ ngue dam 'bɛhmbɛ ra 'da'yom'bɛi, janangue'a bi zä bɛ dá tɛnhɛ Ojɔ. Nguetho dá pɔhmbɛ a bi zoncahɛ 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ bɛ bí ja rá ts'ɛdi mixte. ⁴ Nɛ nangue rá ts'ɛdi i ɔrcahɛ ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ɔrcahɛ dan jahɛ tengua, ngue in yɔnjɛ bɛ ja rá ts'o'yu ra ximhäi i ɔt' ran ts'iyate. ⁵ Nɛ nu'bɛ dí pɔhmbɛ in yɔnjɛ Ojɔ nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga ɔthɛ 'bɛ'a mangua 'bɛ. Ya dí ɛc'yɛihɛ rá mate bi hogahɛ. Pɛ hinga hɔnt'a, nuya ga ɔthɛ yɛ hogant'ɔt'e. Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ yɛ hogan t'ɔt'e, pɛ man'da ga homhɛ dan xähmbɛ ga pɔhmbɛ rá 'yu

Ojɔ. ⁶ Nɛ hinga hɔnt'a dan xähmbɛ rá 'yu Ojɔ, pɛ man'da ga sɔmzɛhɛ ma mbɔihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɔmzɛhɛ ma mbɔihɛ, nɛ man'da ga sɛthɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɛthɛ, nɛ man'da hɔnt'a Ojɔ gam bɛmhɛ. ⁷ Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ ngue gam bɛmhɛ Ojɔ, nɛ man'da ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga fäx ma mi 'yɛc'yɛihɛ, nɛ man'da ga huɛjɛ gätho yɛ ja'i. ⁸ Nɛ nu'bɛ ɛmmɛ ga humbi ga ɔthɛ ɛ im mangua, dyɛ hoga mbɛfi gahɛ a ma Hmuhɛ 'bɛ, nɛ da zä ga fäx ma mi ja'ihɛ bɛya, nguetho dí pɔh ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁹ Pɛ nu'bɛ hin ga ɔthɛ ɛ im mangua, hin dí cɛthɛ xɛn ho ran nɛqui ma mbɔihɛ 'bɛ. Nguetho dí pumbɛni thohɛ ngue m'be'te ma mbɔihɛ nangue yɛ ts'oqui mi ɔthɛ. ¹⁰ Pɛ ma zi cu'ahɛ, ɛmmɛ ga hɔdumbɛihɛ ga uhmbɛ ngue yɛ thahni gahɛ Ojɔ, ngue bi zoncahɛ a. Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, hin hapɛ ga tɔnjɛ 'bɛ. ¹¹ Nɛ din johya Ojɔ 'bɛ dá cɛthɛ bɛ di manda rá ts'ɛdi mazai a ma Yɔntehɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo bɛya. ¹² Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bɛn'nahɛ na mangua, madague'bɛ gui pɔhmahɛ a, nɛ gui zɔnthɛ bɛ ja ram hma majuani ngue bi si ahɛ. ¹³ Pɛ man'da xɛn ho 'bɛ ga thoqui ga 'yomfɛni ahɛ, ngue gätho yɛ pa dí 'bɛcä ua gätho ma ngɔc'yɛi, ga ja ahɛ guim bɛmhɛ a dá xi'ahɛ. ¹⁴ Nguetho mits'utho da zɔn ra pa ngue ga soh

ma ngøc'yēi, ngubū bi xicā ma Hmuhū ra Jesucristo. ¹⁵ Janangue ξmme dí humbi dí xi'ahū, n'damhma thocpa thoho guim bēmhbū a 'bū dá mbagā.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma dāsēhe

¹⁶ Nugā xtá xi'ahū nangue rá ts'edi ma Hmuhū ra Jesucristo, din ja 'bū bá ξcua mahø'n'a a. Hinga ngu mi'da yū jā'i im bēnse 'da yū cuento ngue ní hyāt'a n'da. Pē nu'a dá nuhe, gue'a dí m mamhbe a. Nē gue'a xtá xi'ahū a, nguetho dá nusehe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma dāsēhe. ¹⁷ Gue'bū má øhmbe n'dandī rá nde Ojā bí 'yēh mahēts'i mixte thoho, nē gue'a í 'yēspa a rá Ts'ant'ū 'bū mi 'yēna: “Guehna ma Ts'ant'ugā na, ngue ξmme dadí huēcā na, nē ní hyu ma mbūi na,” bi 'yēn Ojā. Nē bi japi ξmme bi necthoho. ¹⁸ Nē majuāni dá øhmbe rá nde Ojā bí 'yēh mahēts'i, nguetho 'darbū mi 'būhmbe ra Jesucristo bū ja ra t'øhø guepū bin yā. ¹⁹ Janangue'a man'da da zā ga pāhmbū majuāni a mi hmam bū ja yū søcuā yū pøngahyā maya'bū, ngue mi ma nangue ra Cristo ba ξhē, nē din ja rá ts'edi mixte. Nē nu ram hma man t'o't'i, xñn ho 'bū thocpa thoho ga honi ga pāhmbū, tengu'bū ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bēxui, gue'bū go bi zøn ra pa ngue da mbūdi gan nuhū yū hmēpya ngue udi ya ba ēpū ra Hmu, ga pāhmbū xñn ho 'bē'a man t'o't'i būya.

²⁰ Nē m'bet'o thoho ga pāhmbū ngue xinga n'da ra jā'i sā da bāse n'da rá t'ohni Ojā 'bū hin nangue a rá Hogandāhi di zēdi. ²¹ Nguetho nu'ū yū pøngahyā Ojā ma'ueque yū mbūi, him bi bēnse a ram hma bi 'yo't'ū, pē guese a rá Hogandāhi Ojā bi bēnbi 'bē'a bi 'yo't' 'bū mi 'yo't' rām hman Ojā ū.

2

Dim 'būh yū hyāte xānbate

¹ Nē mi 'būhmbū 'da yū hyāte pøngahyā yū jā'i israel maya'bū, nguetho ahū, gam 'būhmbū 'da yū hyāte xānbate. Nē yū zāndate tho, nguetho di cū't' yām hmanse 'bū im man rām hman Ojā. Nē nangue ū yām hma dí m 'bē'a n'da ū. Nē hingui ørpa rá pāhā a ra Hmu ngue bi gurba yū ts'oqui. Janangue a jā xñn dāmbēni, ya xím 'bēdi. ² Nē xñn ngu da dēn'na dí 'yøt' yū pāhāzēhe ū yū hyāte xānbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuāni. ³ Nē ξmme da nde da hyā ahū nangue yām hma mahotho, nguetho da nde gui juthū ū. Pē ya maya'bū thoho bi ts'ānni da nu yñn ūnbi ū, tengu øt'ū, nē guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbēni 'bē'a da nu. ⁴ Nguetho xinga gue'ū yām 'bēhni Ojā mahēts'i bi yām 'bū mi 'yøt' ra ts'oqui. Nē'ū bi hyøtpū ja ra 'bēxui, bi dāt'i con yū cadena, guepū bi got'ū, da dømp'ū ran juānbi. ⁵ Nē xím bi yān yū jā'i 'bū maya'bū a Ojā, hinda hønt'a

ra Noé, ngue bi 'yεc'yεi Ojā, ne bi xih yu jā'i xtā 'yōt' ran ho. Ne hōnt'u yotonjā'i min 'yohu ra Noé bi yān Ojā 'bu mam bá pēnh ra 'ye, bin ja ra dāmbunt'i gātho ra ximhāi nangue u yu ts'om'bāi mi 'būi. ⁶ Ximangutho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'ēmbi ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Ojā i urcahu 'be'a din jap u yu jā'i hinguin nde da den Ojā. ⁷ Pe bi yān a ra Lot ra hocjā'i a. Ne nu'a εmme madin xōmbūi nangue u yūn t'ōt'e u mi sänzehe 'be'a mi ōt'e. ⁸ Ne εmme madi unba rá mbūi a ra hocjā'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yūn t'ōt'e xun ts'o ne mi ōh yū ts'ore 'bu 'darbu mi 'buhmbu bu ra hnini Sodoma. ⁹ Janangue'a dí pāhmbu ja rá ts'ēdi Ojā i fārpa yū mbūi u to'o mbēn Ojā, hin da 'yōt'e tengu ōt' yu ts'om'bāi 'bu 'darbu i 'buhmbu. Ne i ja rá ts'ēdi Ojā da gorbū ja ran unbi u yu ts'om'bāi, ne ya in nu ya gātho yu pa tōmp'u ran juānbi u. ¹⁰ Ne nu'u 'da i ōrpa yū pāhā yū ngōc'yεi, man'da da nu ran unbi u. Pe di ts'on yū mbūi ngue i ōzehe yū pāhā zehe, ne i san ma Hmuhu ra Cristo. Nu'u yu zambūi u, ne yūn 'yεts'i u, i thenda u to'o ja yūn t'ēdi, ne hingui su. ¹¹ Pe nu yūm 'behni Ojā mahεts'i man'da i ja yū ts'ēdi ne yūn t'ēdi xinda gue'u yūn 'yohu i sante, pe i su di cōspa ran ts'ante u go i sante, nguēpu ja rá hmi Ojā. ¹² Tengū yu zu'uε i 'bucua ja ra ximhāi, i ts'ānba u

ngue da fent'i ne ma zā dim 'bedi, ne ngutho u yu hyāte xānbate. Ne i sani 'be'a hingui pādi. Ne nu'bu bi du, hōnt'a ran unbi mazāi da nu. ¹³ I ōt' ran ts'o, pe hōnt'a ran unbi da dāhā. Ne im bēni ngue ran johya 'bu di thoc'a ní 'yōt' yū pāhā zehe gā ra pa. Ne nu'u tengū yūn ts'oni ne yu mbēdi bu guidim petihu, nguetho di johya i ōt' yū pāhāzehe 'bu guí sihmehū u. ¹⁴ Ne hōnt'a ran 'yomt'ēni im bēm 'bu i hand yu xisu, ne njām'bu sā da 'ye'ts' yū ts'oqui. I hāt'u 'da hinga na εc'yεi xun ho, nguetho nu'u thocpa thoho yu ziyate. Pe Ojā di unba u. ¹⁵ Nguetho bi zoh ra 'yu xun juāni, bi mbase bu ma'ueni. Ne i ten ra 'yu mi ten ra pōngahyā Balaam, rá ts'unt'u a ra Beor, nu'a εmme madí ho din ju't'i nangue yu ts'oqui mi ōt'e. ¹⁶ Pe bi hecpa Ojā 'bu n'dandī, ngue bi japi bin yā rá fani hingui sā din yā. Pe bin yā rá fani ngue bi hecpa a ra pōngahyā, ngue hin da 'yōt'a ra ts'oqui mi εna xtā 'yōt'e. ¹⁷ Pe nuya yu hyāte ya, tengū n'da ra hyādo εna i po bu ra dehe, pe nte po bu. Ne tengū yu gūi i tuxta ran dāhi, sā εna din 'ye. Ne nts'ānni ra 'bexui man'da xam pothi da nu u, tengū u, gātho yu pa mazāi. ¹⁸ Nguetho εmme xu ngu 'be'a ma, pe hin'yū 'be'a nam bōni. Ne i hāt'yū jā'i mi εna xtā 'uepu ja ra ts'o'yu. Ne xō i xifi dá 'yōthu yu ts'oqui, ne εmme da 'yōrpa yū pāhā yū ngōc'yεi, ne im bēni nte din japi. ¹⁹ Ne

i xifi, mathøgue thoho ah_u, njon da zamp ah_u 'b_u gui tangahe, sä ξna. Pε i fehni _u, nguetho guesε _u i sam ra zithu _u. Nguetho nu'b_u bi dap ra ts'oqui n'da ra ja'i, ya rá 'yεhε ra zithu a b_uya, nε hingui sä da mba mathøgue nangue yú ts'oqui. ²⁰ Nguetho nu'b_u n'da ra ja'i bin ya_{ni} nangue rá ts'o'yu ra ximhäi, nangue bin xäh rá_m hma ma Hmuh_u mam pøteh_u ra Jesucristo, pε nu'b_u da mbengui mahø'n'a, hingui sä da bøm b_u ja y_u ts'oqui mahø'n'a a. Nε nub_uya man'da x_un ts'o da 'yøt'e xinda gue'a mi øt' 'b_u him mi pa_h ra Cristo. ²¹ Janangue'a nu'_u to bi mbenc 'b_u ya mi d_u'mi da ba'a ra hoga'yu, man'da x_un ho 'b_u hin xti d_u'mi, nguetho bi hyetho rá hogant'εdi Oja 'b_u mi sänbi. ²² Nε bi 'yøt'e tengu man't'o't'i: "Tengu'b_u n'da ra fo'yo bi zi mahø'n'a yú ts'odi xí zani. Nε tengu'b_u n'da ra ts'udi bi 'yo mahø'n'a ra bøhäi 'b_u xín hi."

3

Ra Cristo bi ma majuqni ba εh mahø'n'a

¹ Ná yoho na ra søcuq dí ot'ah_u ya, ma zi cu'ah_u. Nε nu gätho yoho y_u søcuq n'dat'a dí_m bēni man'da ga bēn'na ni hogan 'yomfēnih_u. ² N'damhma guim bēmhb_u _u y_um hma mi ma mam'bet'o _u yú pøngahyā Oja. Nε guim bēmhb_u mam hmamhbe dá xi'ahe, ma 'bäi gähe ma Hmuh_u ra Jesucristo, nε ma pørpateh_u a. ³ M'bet'o thoho ga pa_hmb_u 'be'a din ja 'b_u

rán zegui y_u pa. Di nequi 'da y_u 'y_uspate da dentho ho ra 'yu majuqni, gue'_u zai øt' yú pähä zεhε. ⁴ Nε da 'yεna: "Hap_u gán ya_h_u ngue bi xi'ah_u ra Jesucristo ba εh mahø'n'a, nε hin jam'b_u i sä ba εhε. Nε gue'b_u go mi 'b_u _u ndu ma ngurba bøtah_u maya'b_u thoho, guexta'a i ja, gue'b_u go rá mb_udi ra ximhäi," da 'yεna. ⁵ Pε nu'_u 'da i ξna, i ξna nguetho di pumbēni tho 'be'a bin ja maya'b_u, nε hinguin nde da ba_udi, ngue bi juah ra ximhäi Oja nangue ra dambant'i. Nguetho xí 'yøt' Oja mahεts'i nε ra ximhäi nangue rá_m hma. Nε bi japi bi bøx p_u ja ra dehe a ra häi, nε gue'a ra dehe ín 'yøt' ra häi. ⁶ Pε guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbant'i. ⁷ Nε nuya mahεts'i nε ra ximhäi ngue i ja ya, Oja i sänni di juadi mahø'n'a. Pε i tø'mi da zøn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran _unbi da 'yøt'a Oja a nangue y_u ts'om'bäi. ⁸ Ma zi cu'ah_u, hin ga pumbēni thoh_u ngue nu'a dí εmf_u n'da mahuqhi njeya, da zä da 'yεn Oja n'dapa tho b_u nam bēn a, nε nu'a dí εmf_u n'dapa thoho, da zä da 'yεn Oja n'da mahuqhi njeya b_u nam bēn a. ⁹ Nε hingui danhyēi Oja tengu im man i 'da, guemhma da 'yøt'e 'be'a bi ma da 'yøt'e. Pε i tøgbah_u Oja da zøni ga coh ma mb_uih_u, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmb_u. ¹⁰ Pε nu'b_u bá εh ra Hmu, tengu'b_u ba ε'a n'da ra bε 'b_u bin xui,

hinga mfädi 'be'a ma ora da zøhø. Ne di juadi gätho u di nequi mahęts'i, emme din thoni ndøspi, ne gätho 'be'a i ja da mbunt'i ngue nám pa. Ne gätho ra häi, ne gätho 'be'a bi 'yøt' yu ja'i ua ja ra häi, gätho din zø u. ¹¹ Janangue'a nte man ts'o da bęn ma mbuihu, ne thocpa thoho gan numansuhu Oja, nguetho dí pähmbu da mbunt' ra ximhäi ra sibi. ¹² Ne nuya dín dømdahu da zøn ra pa bi man Oja, ngue da 'yuh mahęts'i, ne dim 'bedi gätho jabu. Ne din hyegui 'be'a gätho i ja nanguie ra sibi. Ne dí xønhdu din ja n'dihi a. ¹³ Nguetho dí tømduhu ma'da'yo mahęts'i ne ra ximhäi, tengu bi ma majuani Oja, ngue din zäm bu ran ho. ¹⁴ Janangue'a, ma zi cu'ahu, nu'bu dí tømhu ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhoju ra Cristo 'bu bá ęhę da 'yøt' ran ts'ut'abi. Ne nte man ts'oni, ne nte man dupate da dįngahu 'bu bá ęh puya. ¹⁵ Ne gam bęmhbu ngue i set rá mbui Oja, i tøm'i dim pø'u 'bucua ja ra ximhäi. Tengu thoho bi 'yot'ahu ma zi cuhu ra Pablo nanguie rán 'yomfęni bi un Oja. ¹⁶ Ne mbe gätho yú søcuę bi 'yo't'i im ma tengu dí ot'ahu ya. Pe xun he'i da fädi 'be'a nam bøn'i 'da yam hma bi 'yo't'a ra Pablo. Ne 'bu'i 'da him bin xädi ne him bin zäm bu ja ram hma. Janangue'a nu'bu sä im man'a rá t'ohni ra Pablo, ogue mi'da yú t'ohni Oja, pe hinga gue'a bu na hma. Ne gue'a

ím 'be'i 'da a. ¹⁷ Pe nu'ahu guí pähmbu ngue ngubu da 'yøt'i 'da yu ja'i. Janangue'a gam fähmbu hin da zix'ahu bu rá 'yu Oja gmí zämhu, guepu i yę yu ja'i i honse yam hmansę. ¹⁸ Pe man'da damí pähmbu rá mate ma Hmuhu ra Jesucristo, ne ma pørpatehu a. Ne nu'a ga ęspahu a ya, ne gätho yu pa mazai. Ne gue'a gam bęmhbu a ya. Hønt'a dí xi'ahu ya.

1 XUUA

Ná n'da ra sɔcuã bi 'yo't'a rá 'bãiu ra Jesucristo ra Xuua

*Ram Hma ngue di 'daj̃ ra
'da'yote*

¹ Nu'a mí 'bũ 'bũ rá mbudi thofo, gue'a dá h̃e the ma dáhe, ñe dá øhmbe a bi ma, ñe dá nuhe x̃n ho, ñe dá thãhmbe ma 'ỹhe. Ñe gue'a ra Jesucristo a, rãm Hma Ojã ngue bi ma di 'daj̃ ra 'da'yote. ² Nguetho nu'a di 'daj̃ ra 'da'yote bin 'yuse gue bin ja'i, ñe dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuañi a bin ja, ñe dí xi ahũ ya gue zãj̃ x̃mí 'b̃i ñe zãj̃ dim 'b̃i. Mam bí 'b̃hmi rá Ta nguetho n'dat' Ojã a, ñe bin 'yuse ua dí 'b̃hmbũ. ³ Ñe nu'a dá nuhe ñe dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma ñe'ahũ gui p̃ahm̃ũ a, ñe gãtho dan yãmanhohũ a ra Ta ñe rá Ts'unt'ũ ra Jesucristo. ⁴ Guehna dí ot'ahũ na ya, n'damhma ñe'ahũ din ja ahũ ran johya x̃n ho.

Nu Ojã ran Ñequi a

⁵ Nu'a Ojã ran Ñequi a, nde da ma x̃n hotho a, ñe hin'yũ ra 'b̃exui nangue'a. Ñe gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, ñe gue'a dí xi'ahũ a ya. ⁶ Sã dí ãmh̃ũ dí yãmanhohũ ra Jesús, p̃e nu'b̃ũ guexta'a dí 'yohũ b̃ũ ja ra 'b̃exui, dí fehniũ 'b̃ũ, nguetho hín dí øthũ a rán sãui a majuañi. ⁷ P̃e nu'b̃ũ majuañi dí 'yohũ b̃ũ ja ran ñequi

guep̃ũ 'b̃ũ Ojã, hin'yũ 'b̃e'a ga ãhmbũ b̃ũ, ñe dí yãmanhohũ a 'b̃ũ, ñe nu rá ji ra Jesús rá Ts'unt'ũ Ojã, thocpa thofo i thugahũ gãtho ma ts'oquihũ a. ⁸ P̃e nu'b̃ũ sã dí ãmh̃ũ hin'yũ gahũ ra ts'oqui, dadín hyãz̃eh̃eh̃ũ 'b̃ũ, nguetho hin dá c̃t' ma mb̃iũ a majuañi. ⁹ P̃e nu'b̃ũ ga mamh̃ũ ma ts'oquihũ, gue hingui ho dá øthũ, da zã di pungahũ Ojã nangue ra Cristo bi gut'i, ñe da mbercahũ gãtho ran ts'o, tengu mím ma. ¹⁰ P̃e nu'b̃ũ sã dí ãmh̃ũ hin te dá øthũ yũ ts'oqui, dí nub̃eth̃anihũ Ojã 'b̃ũ, nguetho bi 'ỹn Ojã gãtho bi 'ỹt' yũ ts'oqui. P̃e x̃ngui ts'ũ dí c̃t' ma mb̃iũ rãm hman a 'b̃ũ.

2

*Ma hocpatehũ a ra Jesu-
cristo*

¹ Ma zi t'ũhni ahũ gue dyũ 'ỹc'ỹeihũ, dí ot'ahũ ra sɔcuã i ja ua, dadí h̃c'ahũ hin gui 'ỹøthũ yũ ts'oqui. P̃e nu'b̃ũ ga øthũ n'da ra ts'oqui, gue him majuañi dí numanhohũ, p̃e dí 'b̃ãhmbũ ma Hocpatehũ din hocpau i b̃ũ 'b̃ũh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocjã'i a. ² Nguetho gues̃e a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihũ. Ñe hinga h̃ongdahũ in nde di hogahũ, p̃e gãtho yũ ts'oqui ja ua ja ra ximhãi in nde di hoqui nangue bi du ra Cristo. ³ Nu'b̃ũ majuañi dí øthũ ỹn t'̃di Ojã, da zã ga p̃ahm̃ũ gue dí yãmanhohũ a b̃ya. ⁴ P̃e sã ãn i 'da: "Dí p̃acã Ojã," ãn ỹ, p̃e fehni ỹ ñe hingui ørpa ỹn t'̃di, ñe hin di c̃t' rá mb̃i

a majuaṇi. ⁵ Pε nu'bu i øt'a man Oja n'da, hinga ndetho bi huεc Oja n'da 'bu, pε bi bømanho a bi 'yørpe. Ga xi ahṁ ya 'bεpṁ dán zä ga paḁmbṁ 'bu majuaṇi dí 'bṁhmbṁ a ra Cristo. ⁶ Nguetho nu'bu εn'a n'da gue i 'bṁhmi ra Cristo, "jatho ga øt'ä tengu bi 'yøt' ra Cristo," da 'yεnse 'bu. ⁷ Ma zi cu ahṁ, nu ran t'εdi dí ot'ahṁ gue dan huεjṁ, him ma'da'yo a, pεgue guet'a ram hma mbṁdi bi sijṁ maya'bu, 'bu ra mbṁdi thoho dá paḁmbṁ ra Cristo. ⁸ Pεgue tengu 'bu ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthṁ ya tengu bi 'yøt' ra Cristo. Nguetho bi dṁ'mi di 'uegahṁ ra 'bexui ma mbṁihṁ ra nyot'i majuaṇi. ⁹ Nu'bu sä εn'a n'da i 'bṁpṁ ja ran nequi, ne i san rá cu, pε guexta bu ja ra 'bexui i 'bu 'bu. ¹⁰ Ne nu'a to'o di huεc rá cu, bin zṁm bu ja ran nequi a, ne nu'a hin hapṁ da danc'a. ¹¹ Pε nu'a to'o san rá cu, i 'bṁpṁ ja ra 'bexui a, ne i zṁm bu. Hinguí sä da baḁi nda'a xṁn ho, nguetho bi 'berpa ran 'yomfεni a ra 'bexui. ¹² Dí ot'ahṁ ma zi t'ṁhni ahṁ, nguetho dí paḁi xṁ pun'na ni ts'oquihṁ, bi hoc'ahṁ ra Cristo. ¹³ Ne nuya 'da ahṁ dyṁ dṁc'yεihṁ, dí ot'ahṁ nguetho dí paḁi guí paḁmbṁ a mí 'bṁi gue'bu rá mbṁdi thoho. Ne 'da ahṁ gyṁ ts'ant'ṁhṁ, dí ot'ahṁ nguetho dí paḁi gá tafṁ ra zṁthṁ. Ne xø dí ot'ahṁ ya gátho ahṁ ma zi t'ṁhni ahṁ, nguetho gátho gahṁ dá paḁmbṁ ra Ta. ¹⁴ Ne xø dí ot'ahṁ, dyṁ

dṁc'yεihṁ, nguetho dí paḁi gá paḁmbṁ a mí 'bṁi gue'bu rá mbṁdi thoho. Ne xø dí ot'ahṁ gyṁ ts'ant'ṁhṁ, nguetho dí paḁi i ja ni ts'εdihṁ gá tafṁ ra zṁthṁ, nangue rá m hman Oja thocpa thoho guím bεmhbu. ¹⁵ O guídí hohṁ rá pähä ra ximhäi, gue hin gui 'yøt' ni pähä zεhεhṁ. Nguetho nu'bu dadí ho ma pähä zεhεhṁ, hin dadi hohṁ Oja 'bu. ¹⁶ Nguetho nu'ṁ yá pähä ra ximhäi, gátho him bi zän Oja ṁ, 'be'a gä di ho ní ngøc'yεi n'da, ne ní dä n'da di ho 'be'a gátho in nu nde da mbεzεhε, ne'bu im bεni jase rán 'yomfεni n'da. Pε nu'ṁ bi nequidṁ ua ja ra ximhäi ṁ tengu ṁ. ¹⁷ Pε nu ra ximhäi ní mba bu da guadi, ne'ṁ yán 'yomfεni ra ximhäi da gua'ṁ. Pε nu'ṁ ørpa rá pähä Oja, dim 'bamanho gátho yṁ pa mazai.

Ba εh rán suiui ra Cristo

¹⁸ Ma zi t'ṁhni ahṁ, rán zegui ya. Ne xtá øhmbṁ ngue di nequi n'da rán suiui ra Cristo. Ne nuya bi mbṁdi bi nequi xṁn ngu yá mfäts'ihṁ a rán suiui ra Cristo. Janangue'a dí paḁmbṁ mbe rán zegui ya. ¹⁹ Ne gue'ṁ 'da xṁm bøngua dí 'bṁhmbṁ. Pε him majuaṇi ma mi'yεc'yεihṁ ṁ, nguetho nu'bu majuaṇi ma cuhṁ ṁ, hin xtá 'ue ṁ 'bu. Pε bi bøn'ṁ janangue'a bi 'yuse gue him majuaṇi ma cuhṁ ṁ gátho ṁ bi bøni. ²⁰ Pε nu ahṁ bi 'dajṁ rá Hogandṁhi Oja a ra Cristo. Janangue'a gátho gahṁ dí paḁmbṁ nda'a majuaṇi. ²¹ Dí ot'ahṁ na, pε hin dí εn'i hin guí paḁmbṁ a

majuani. Pe guí p̄hmbu a, ne guí p̄hmbu hinguin 'youi ra fehni a majuani. ²² Nu'a gue ɛna hing ra Cristo a ra Jesús, ɛ gue'a ra nḡrpa fehni a, ne rán sauiui Oj̄a, nguetho i ɛna hing rá Ts'unt'u Oj̄a a ra Jesucristo, ne x̄ngui ɛc'ȳeiba a rá Ta buya. ²³ Nguetho nu'a to'o hingui ɛc'ȳei ra Cristo rá Ts'unt'u Oj̄a x̄nga gue'a Oj̄a rá Ta i p̄adi. Pe nu'a to'o ɛc'ȳei rá Ts'unt'u ne'a rá Ta i p̄arpa a buya. ²⁴ Ne nu'a 'be'a ḡätho dá øhmbu ra mb̄adi dá p̄hmbu ra Cristo, ga thoqui gam b̄mhbu a. Nguetho nu'bu dí thoqui dím b̄mhbu a, z̄ai dí 'b̄hmbu a ra Ts'unt'u ne'a rá Ta buya. ²⁵ Ne bi x̄ij̄u majuani di 'daj̄u ra 'da'yote gue i ja ya ne n̄jam'bu da guadi. ²⁶ Guehna dí ot'ah̄u na, nguetho 'bu i 'da in nde da hyä ah̄u. ²⁷ Pe nu ah̄u, nu'a rá Hogand̄ahi bi 'daj̄u ra Jesucristo bin z̄am bu ma mb̄uihu a, ne gues̄e a i x̄angah̄u ḡätho 'be'a man Oj̄a. Janangue'a him mahyoni to'o da x̄angah̄u ȳun thehu. Ne nu'a i x̄angah̄u rá Hogand̄ahi Oj̄a majuani a, hing ra fehni a. Ne di b̄ngah̄u dan z̄amhb̄u bu 'b̄h ra Cristo. ²⁸ Ne nuya ma zi t'uhni ah̄u, damin z̄amhb̄u bu 'b̄h ra Cristo, n'damhma dan johyah̄u 'bu dá nuhu ne hin ga pes' ma sähu. ²⁹ Nu'bu dí p̄hmbu gue x̄un ho Oj̄a, ngutho ga p̄hmbu gue bim 'b̄i ma'da'yo nangue Oj̄a u to'o ḡätho i øt' ran ho.

3

Yú t'uhnigah̄u Oj̄a

¹ Dyú 'ȳɛc'ȳeiha, gam b̄mhbu gue ɛmme x̄un ngu rán huɛcate ra Ta, ngue bi 'ȳøt'e ngue yú t'uhnigah̄u a. Janangue'a hingui paj̄u u i ten ra ximh̄ai, nguetho n̄jam'bu mi p̄a Oj̄a. ² Ma zi t'uhni ah̄u, nuya yú t'uhnigah̄u Oj̄a. Ne hinga na urcahu hague dán jah̄u m'bejua. Pe nu'bu bi nequi 'be'a da 'ȳørcahu, dí p̄hmbu dan jah̄u tengu ra Cristo, nguetho da z̄ä ga p̄hmbu hague majuani in ja a ra Cristo. ³ Ne n'da ngu n'daj̄u 'bu dí t̄mhbu dan jah̄u tengu ra Cristo, janangue'a dadín hoc zeh̄e ma mb̄uihu, dín ndeh̄u da gohi x̄un ho tengu ra Cristo. ⁴ Nu'a to'o øt' ra ts'oqui i festho r̄an t'ɛdi Oj̄a, nguetho nu'a ra ts'oqui nam b̄oni ram f̄e'ts'i nangue ȳun t'ɛdi. ⁵ Pe dí p̄hmbu bi z̄ocua ra Cristo gue di 'berca ma ts'oquih̄u. Ne nu'a ra Cristo hin'ȳu rá ts'oqui a. ⁶ Nu'bu z̄ai 'b̄hmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'ȳøt' ȳu ts'oqui a. Pe nu'bu bin z̄am bu ja ȳu ts'oqui n'da, n̄jam'bu bi c̄t' rá mb̄i hague in ja a ra Cristo, ne n̄jam'bu bi ndepe di hocpa rá mb̄i. ⁷ Ma zi t'uhni ah̄u, njon gui jaf̄u da hyä ah̄u, nguetho h̄ont'u gue z̄ai øt' ran ho bi mba mahoqui u ne x̄un ho u tengu ra Cristo. ⁸ Pe nu'a z̄ai øt' ran ts'o, rá 'ȳɛhe ra z̄ithu a. Nguetho nu ra z̄ithu z̄ai øt' ra ts'oqui gue'bu go rá mb̄adi thofo. Ne gue'a i z̄ocua ja ra ximh̄ai rá Ts'unt'u Oj̄a, gue di ts'onba rá 'befi ra z̄ithu. ⁹ Nu'bu to'o bim 'b̄i mah̄on'a nangue

Ojå, hingan zåi øt y ts'oqui , nguetho í hyxta Ojå y ta gue ra hogambi. Hingui s din zm b ja y ts'oqui nguetho bim 'bi mahøn'a nangue Ojå. ¹⁰ Da z ga phmb nda' y t'hni Ojå n nda' y t'hni ra zth. Nguetho nu' to'o bin zm b ja ra ts'oqui, n hin di huc y cu, hing y t'hni Ojå .

Dan huj n'da ngu n'daj

¹¹ Nguetho guehna ran t'di bi sj 'b rá mbdi dá phmb ra Cristo, ngue dan huj n'da ngu n'daj. ¹² N hin ga øth a bi 'yøt'a ra Caín gue í hyxta a rm 'bi ra zth n bi hyo rn 'yoh. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mbi a, janangue'a bi hyo rn 'yoh ngue xn ho rá mbi a. ¹³ Janangue'a, ma zi cu ah, hin ga hyonya thohoh ngue'b di gah y j'i i tán ra ximhi. ¹⁴ P nuj dí phmb dá sohmb rá ts'di ran dte, n dá sømh b ja rá ts'di ra te. Guehna dí phmb nguetho dadí huc ma mi'yc'yih. Nu'a to'o hin'y rn hucate, bin zm b ja rá ts'di ran dte a. ¹⁵ Nu'a to'o di p rá cu, ra hyodu a. N dí phmb njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote mazi. ¹⁶ P nu ra Cristo bi 'yurcah 'b'a njuntho ran hucate, ngue bi dse rá te nanguej. N jatho ngutho ga øth, hin ga su ga d ma teh guep da z ga fx ma cuh. ¹⁷ P nu'a to'o i ja 'b'a i p'ts'i, n i pdi hin'y 'b'a da hyon a rá cu, n nu'b hingui ørpa

ran hucate, hinguim bni da numanho Ojå a 'b. ¹⁸ Ma zi t'hni ah, hinga høntho gam manthoh ran hucate, p guemhma ga øth a.

Dadín johyah 'b dí yh Ojå

¹⁹ N nu'b majuni dí øth ran hucate, janangue dí phmb y t'hnigah a Majuni, n gue'a nan johyah b ja rá hmi a. ²⁰ P nu'b ga junba zh ma mbih, p da hyurca ma mbih Ojå, madague'b i pdi 'b'a gtho dá øth, nguetho man'da ja rn hucate xinda guej. ²¹ Janangue'a ma zi cu ah, nu'b hin te dí tmh ja ma mbih a xn ts'o, dadín johyah ngue dí phmb dí ymanhoh Ojå, ²² n di 'daj 'b'a gtho dí f 'b dí yh, nguetho dí ørpah yn t'di, n dí ørpah gtho i numanho. ²³ N i ja ua yn t'di Ojå, gue ga c'yih rá Ts'nt', ra Jesucristo, n dan huj n'da ngu n'daj, tengu bi xj. ²⁴ N nu'a to'o i ørpa yn t'di, i 'bhmi Ojå n bim 'bp Ojå b rá mbi a bya. N dí phmb dí 'bhmb Ojå, nguetho gue'a di bngah rá Hogandhi bi 'daj.

4

Nda'a rm Hman Ojå, n nda'a rm hman a rn siui Ojå

¹ Ma zi cu ah, hingui s ga c'yih 'b'a gtho nm hma mbi rm hman Ojå. P i jatho ga phmb 'b majuni ngue gue'a rm hman Ojå, uague hin'na. Nguetho xn

ngu yu hyäte pøngahya i 'youa ja ra ximhäi. ² Ne nu'a jatho ga pøhmbu nda'a ním hma bi bænba rá Hogandahi Oja, nu'bu im ma ngue rá Thahni Oja ngue bin ja'i ne gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi bænba rá Hogandahi Oja a buya. ³ Pe to'o gätho ngue xna hin bin ja'i a rá Thahni Oja gue ra Jesucristo, pe nu'a ra hyäte a 'bu, nguetho bi thocpa rá m hman a rán suiui ra Cristo. Xtá øhmbu ngue din 'yo ua rá m hma, ne ya i 'yo ua rá m hman a ya. ⁴ Ma zi t'uhni ah, yá t'uhnigah Oja. Ya dá tafu u yu hyäte pøngahya, nguetho nu'a dí 'buhmbu, man'da ja rá ts'edi a xinda gue'a rán suiui Oja, ngue i 'bucua ja ra ximhäi. ⁵ Nu yu hyäte pøngahya, yá mbe fi ra ximhäi u, ne guecua ja ra ximhäi bi nequida yám hman u, janangue'a i ømanho ra ximhäi 'be'a im man u. ⁶ Pe nuju yá t'uhnigah Oja. Janangue'a hønt'a to'o i pa a Oja i ømanho ma hmamhu u. Pe nu'u ngue hin yá t'uhni Oja, hingui ømanho ma hmamhu u. Gueru na pøhmbu buya nda'a i ten'na majuani, ne nda'a i ten'na him majuani.

Ran huçcate a Oja

⁷ Ma zi cu ah, nde'bu dan hueju n'da ngu n'daju. Nguetho nu ran huçcate bí 'yepu 'bu Oja. Ne nu'a di huçc rá mijá'iui, gue'a bim 'bui ma'da'yo nangue Oja, ne dim pøhmi Oja a. ⁸ Pe nu'a hin'yu rán huçcate, hingui pa a Oja a, nguetho nu'a Oja ran

huçcate a. ⁹ Oja bi 'yurcahu ran huçcate 'bu mambá penhua ja ra ximhäi rá 'dats'unt'u bi yanju, n'dahma din jaj u ra 'da'yote. ¹⁰ Oja bi 'yurcahu ran huçcate ngue majuani, nguetho bá penhua rá Ts'unt'u ngue bin dæse bi gurca ma ts'oquihu. Ne mada hangu gam bæmhbu Oja, pe njam'bu da zä gam bæmhbu, tengu bu nam bænju. ¹¹ Ma zi cu ah, nu'bu emme xun ngu rán huçcate bi 'yørgahu Oja, nde'bu nej u dan hueju n'da ngu n'daju. ¹² Hingui sä gan nuhu Oja nangue ma dæhu. Pe mfadi bin zam bu ja ma mbuihu 'bu dadin hueju. Ne bi bømanho rán huçcate i øcahu buya. ¹³ Dí pøhmbu ngue dí 'buhmbu Oja, ne nu Oja bin zam bu ja ma mbuihu. Guehna dí pøhmbu, nguetho bi 'daju rá Hogandahi, ¹⁴ neje dí bæ'n'nahu nguetho dá nusehe rá Ts'unt'u Oja, ne dí mamhbe majuani bá penh Oja ua ja ra ximhäi gue da yanba yá te yu ja'i. ¹⁵ Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'unt'u Oja a ra Jesús, nu'a Oja bin zam bu ja rá mbui, ne nu'a ra ja'i xim mi 'buhmi Oja a. ¹⁶ Dín nuhu rán huçcate Oja, nguetho dí çc'yëibahu a. Nu Oja ran huçcate a. Nu'a to'o zai çc'yëi rán huçcate Oja, ne'bu zai di huçc rá mijá'iui, nu'a i 'buhmi Oja a, ne Oja bin zam bu ja rá mbui a. ¹⁷ Ne nangue dí 'buhmbu Oja dí pøhmbu xun ho rán huçcate. Janangue'a dan johyah 'bu bi zøn ra pa din ja ran juanbi. Nguetho

dí 'buhmbu tengutho ma Hmuh ra Cristo i 'buhmi Oja, madague'bu guexta dí 'buhmbu ua ja ra ximhäi. 18 Nu'a to'o i su ran juanbi, i su nguetho hinga na pađi xun ho ran huęcate i ępa Oja. Pe nu rn huęcate Oja di 'uec'a ra mbidi a. Pe nu'bu dn suhu, d ęmbu di unghu Oja 'bu. 19 D ęthu ran huęcate, nguetho m'bet'o bi huęghu Oja. 20 "D numanho Oja," s d ęmbu, pe dad ęp ma cuhu. D fehnih 'bu. Nguetho nu'bu hin dad huęc ma cuhu gue zant'a dn nuhu, hague dn z ga numanhohu Oja gue njam'bu dn nuhu. 21 Ne jaua rn t'ędi Oja, bi xij: "Nu'a to'o da numanho Oja, pe i jatho ngue ne'a r cu da numanho, ne di huęqui."

5

D tafu ra ximhäi nanguie ma t'ęc'yeih

1 Nu'u to'o gtho i ęc'yei gue bin ja'i Oja ne n'dat'a ra Jesucristo a, y t'uhn Oja u. Ne gtho to'o i numanho Oja ne'u y t'uhn Oja di huęc'u nguetho n'dat'a Oja y Ta. 2 Ne nu'bu majuani dn numanhohu Oja, ne'bu d ęthu yn t'ędi, d pahmbu buya ngue majuani dad huęc ma cuhu. 3 Ne nu'bu majuani dn numanhohu Oja, ga ęthu yn t'ędi, ne nu'u yn t'ędi hingui hi. 4 Nguetho nu'u to'o bim 'bui ma'da'yo nanguie Oja bin t'un ra ts'edi r mbui gue da đap ra ximhäi. Ne d tafu r ts'edi ra ximhäi nanguie d

ęc'yeih ra Cristo. 5 To'o ngue i tap r ts'edi ra ximhäi. Nu'a gue i ęc'yei ngue r Ts'unt'u Oja a ra Jesús.

R Hogandhi Oja di bęngahu r Ts'unt'u Oja a ra Jesús

6 Nu ra Jesucristo bi zocua ja ra häi. Bin xixy ra dehe a. Ne n'dat'a gue bi mbn r ji 'bu mi du a. Ne hinga hont'a ngue bin xixy ra dehe, pe ne bi mbn r ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, r Thahni Oja a. Gue'a im ma majuani r Hogandhi Oja nguetho hingui s dim fehni a. 7 Hyu u b 'buh mahęts'i im ma majuani gue r Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da r Hogandhi Oja, ne n'dat'a im man'u. 8 Ne hyu u i urcahu majuani ua ja ra ximhäi gue r Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo. Nu'a n'da, r Hogandhi Oja, nu'a n'da rn xixy ra Jesucristo, nu'a n'da, rn đate ra Jesucristo. Ne gtho u hyu n'dat'a i urcahu. 9 D ęc'yeih ym hman y ja'i 'bu majuani, pe man'da ja ts'edi tho ga ęc'yeih rm hman Oja. Ne bi man Oja gue r Ts'unt'u a ra Jess. 10 Nu'a to'o ęc'yei r Ts'unt'u Oja, i paęe mbo r mbui gue majuani a. Pe nu'a to'o hingui ęc'yei, i nubethani Oja a 'bu, nguetho hingui ęc'yei a bi man Oja nanguie r Ts'unt'u. 11 Ne i jaua a ram hma ngue bi ma, gue Oja bi 'daj ra 'da'yote mazi 'bu m ęc'yeih r Ts'unt'u. 12 Nu'a 'buhmi r Ts'unt'u Oja, i ja ra

te ma'da'yo a, pε nu'a hingui 'bɛhmi rá Ts'unt'ɛ Ojɔ, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pɔhmbɛ dí pεshɛ ra 'da'yote mazqi

¹³ Janangue'a dí ot'ahɛ gyɛ 'yεc'yεihɛ a rá Ts'unt'ɛ Ojɔ, n'dahma gui pɔhmbɛ i jajɛ ra 'da'yote. ¹⁴ Nε dadín johyahɛ gue dan yɔhɛ Ojɔ, dí pɔhmbɛ i numanhojɛ. Nε nu'bɛ din theui rá pähä Ojɔ a dí ähmbɛ, dí pɔhmbɛ i ømanho 'bɛ dí yɔhɛ a. ¹⁵ Nε nu'bɛ dí pɔhmbɛ ngue ømanho, ga pɔhmbɛ gue da 'yøt'a dí ähmbɛ 'bɛ. ¹⁶ Nu'bɛ dín nuhɛ n'da ma cuhɛ i øt' ra ts'oqui, ngue him má zä bi hyɔx ra ts'o'yu, ga äfɛ rá mate Ojɔ nangue a. Nu Ojɔ bɛya dí japi ba pengui to'o bi 'yøt' ra ts'oqui. Pε nu'bɛ 'bo'o má zä bi hyɔx ra ts'o'yu, pε hin dí εn ahɛ ga äfɛ rá mate Ojɔ nangue a. ¹⁷ Gätho ɛ hing yún thehɛ i øt'a n'da, ra ts'oqui a. Pε ja'bɛ øt' ra ts'oqui n'da him má zä bi hyɔx ra ts'o'yu, janangue'a ga äfɛ Ojɔ bɛya. ¹⁸ Dí pɔhmbɛ to'o gätho bim 'bɛi ma'da'yo nangue Ojɔ, hin dín zɔm bɛ ja yɛ ts'oqui a. Nguetho i fäh rá Ts'unt'ɛ Ojɔ a, nε hingui sä di 'uec'a ra zıthɛ bɛ 'bɛ Ojɔ a. ¹⁹ Nε dí pɔhmbɛ ngue yá t'ɛhnigahɛ Ojɔ. Nε dí pɔhmbɛ i o rá ts'edi ra zıthɛ ɛ gätho mi'da i 'bɛcua ja ra ximhäi. ²⁰ Nujɛ dí pɔhmbɛ bi zøcua ja ra ximhäi rá Ts'unt'ɛ Ojɔ, nε nu'a bi jajɛ dá pɔhmbɛ a majuɔni. Nε dí 'bɛhmbɛ a majuɔni nguetho dí 'bɛhmbɛ ra Jesucristo. Nε gue'a majuɔni Ojɔ a, nε gue'a

di 'dajɛ ra 'da'yote ma mbɛihɛ a gue njɔm'bɛ da guadi. ²¹ Ma zi t'ɛhni ahɛ, hin ga εc'yεihɛ yɛ hyäte ojɔ. Nε hønt'a dí xi ahɛ ya.

2 XUUA

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zɛngua

¹ Nugä dra dɔc'yei ngurpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ jaua, grá xisu, nthahni nangue Ojɔ, nɛ guí 'bɔhmbɔ bɔ ni t'ɔhni. Dadí huɛc'ahɔ ngue'a n'dat'a dí tɛnhdɔ ram Hma majuɔni. Nɛ hinga hɔngdä dadí huɛc'ahɔ pɛ nɛ'ɔ gätho mi'da ngue i pɔ a Majuɔni. ² Dadí huɛc'ahɔ, nangue'a ram Hma majuɔni bin zɔm bɔ ja ma mbɔihɔ nɛ njɔm'bɔ dim 'bɛpɔ a. ³ Ma zi cu ahɔ, 'da'angu dí m bɛmhɔ a ram hma majuɔni, nɛ dadín huɛjɔ. Janangue'a dí äp Ojɔ ma Tahɔ nɛ'a rá Ts'ɔnt'ɔ ra Jesucristo da gopɔ ni mbɔihɔ a rá mate, nɛ rán huɛcate, nɛ thocpa thoho da hyut'a ni mbɔihɔ.

Ga cohmbɔ bɔ ja rán xädi ra Cristo

⁴ Nugä ɛmmɛ dán johyagä 'bɔ má ɔcä ngue i tɛn'na ram Hman ɔ'da ɔ ni t'ɔhni, tengu i xijɔ ra Ta. ⁵ Nɛ nuya, grá xisu, nthahni nangue Ojɔ, n'da ran t'ɛdi dí nde ga bɛn'ni i. Nɛ him ma'da'yo na ran t'ɛdi gue ga xi i, pɛ tengu thoho bi sijɔ rá mbɔdi dá pɔhmbɔ ra Cristo, ngue dan huɛjɔ n'da ngu n'dajɔ. ⁶ Nu'a ran huɛcate nam bɔni, gätho ga ɔthɔ yán t'ɛdi Ojɔ. Nɛ gue'a rán t'ɛdi bí sijɔ rá mbɔdi gue thocpa

thoho dan huɛjɔ. ⁷ Guehna dí xi ahɔ na, nguetho xɔn ngu yɔ hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ɛna him bin ja'i a ra Jesucristo. Pɛ nu'ɔ häte ɔ, nɛ i tɛn rán sɔiui Ojɔ ɔ. ⁸ Pɛ jatho gam fähhmbɔ njon da hyä ahɔ, janangue'a hin dim 'bɛ a xtá pɛhmbɔ. Pɛ dami thojɔ xɔn ho ni 'bɛfiɔ, janangue'a gätho gui tɔhmbɔ 'bɛ'a in nde Ojɔ di 'da ahɔ m'bɛjua. ⁹ Pɛ nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Ojɔ 'bɔ. Pɛ nu'a to'o copɔ ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta nɛ rá Ts'ɔnt'ɔ a bɔya. ¹⁰ Nu'bɔ da zɔm bɔ n'da ɛna im man rá m Hman Ojɔ, pɛ nu'bɔ hin din theui rá m hman ra Cristo, hin ga säyabahɔ bɔ ma ngumhbɔ, xín ga äfɔ rá m fäts'i Ojɔ nangue a. ¹¹ Nguetho nu'a to i äp rá m fäts'i Ojɔ nangue a, tengu thoho 'bɔ i fäx'ɔ yán t'ɔt'e gue hingui ho.

Dím bɛni ga mba bɔ

¹² ɛmmɛ xɔn ngu 'bɛ'a dí nde ga xi ahɔ, pɛ masque hɔnt'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. Nguetho xɔmhma da zä ga mbagä bɔ, gan nu ahɔ bɔ, nɛ dan yɔhɔ bɔ, janangue a hin te ga 'bɛhmbɔ ran johya. ¹³ I penh'na ran zɛngua ɔ yú t'ɔhni a ni juhue, nɛ'a nthahni nangue Ojɔ a. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɔ ya.

3 XUUA

Ná hyu ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yɛi ngurpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ ma zi cu i Gayo, mahuequi i. Dadí huɛc'i i nangué ram Hma majuani dí ɛc'yɛiui. ² Dí äp Oja di ja i gui pømmanho, nɛ di zac ni ja'i, tengu nán zaqui ni mbäi. ³ ɛmmɛ dán johyagä nangué'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu guí 'bäi, ngue guí tɛn'na ram Hma majuani, nɛ nu'u gätho guí ɔt'e din theui a ram Hma. ⁴ Hin'yü man'da dán johyagä 'bu dí ɔde i tɛn'na ram hma majuani u dá xänbi.

Xün ngu rá mate ra Gayo

⁵ Ma zi cu i, xün ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhu, madague'bu hin guí pa u. ⁶ Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu guí 'bäi bi ma nangué'e. Nu'bu mám petihe bi xije ngue i ja nin huɛcate. 'Yørqui ts'u ra mate guí fäx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yän sähu da 'bäx'u yäm 'behni Oja. ⁷ Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nangué ra Jesucristo, nɛ hin te da 'yäp'u hingui ɛc'yɛi. ⁸ Janangué'a jatho ga jamansuh u. Nɛ nu'bu dí fäxhu u, dí comhb u ra 'befi nangué rám Hman Oja büya.

Nu ra Diótfes in hecpate

⁹ Dá penh'na n'da ra sɔcuɔ bu ja nim petihu. Pɛ nu ra Diótfes hinguin nde da 'yøde 'be'a dí mamhbe, nguetho in nde dim 'bet'o nanguesɛ. ¹⁰ Janangué'a, nu'bu dá mbagä bu, ga xi ah u 'bu däm petihu, 'be'a i ɔt'a ra Diótfes, ngue di c'aman'uje. Nɛ hinga hønt'a, nɛ hingui sin'u yäm 'behni ya ní nets'i, nɛ di hecpa u to'o ɛna da zin u, nɛ i høn a thi büya.

Im mamanho nangué ra Demetrio

¹¹ Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tɛnhdu u yän t'ɔt'e yu ts'om'bäi, pɛ ga humbi ga tɛnhdu yän t'ɔt'e yu hocja'i. Nu'u to'o zai ɔt' ran ho, bim 'bäi ma'da'yo nangué Oja. Pɛ nu'u to'o zai ɔt' ran ts'o hingui pa Oja u. ¹² Pɛ nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nangué'a. Nɛ nu yän t'ɔt'e gätho din theui a ram Hma majuani. Nɛcä n'dat'a dím mangä ngue xün ho a ra Demetrio. Nɛ guí paði ngue majuani dím mangä.

Rán zɛgui ran zengua

¹³ ɛmmɛ xün gu 'be'a dín nde ga xi'i, pɛ hønt'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. ¹⁴ Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagä bu ba nu i, nɛ dan yaui bu. ¹⁵ Oja da hyut'a ni mbäi. I penh'na ran zengua ni amigo 'bucua nɛ dami zengugahe ts'u n'da ngu n'da u guí 'bühmbu bu. Nɛ hønt'a dí xi ah u ya.

JUDAS

Ra sɔcuɑ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas

Ran zengua

¹ Nugä drá Judascä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ man 'yohugä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahɛ ra sɔcuɑ hɔnbɛ go hapɛ i 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ahɛ ngue Ojɑ bi huahn'nahɛ nɛ ɛmmɛ di huɛc'ahɛ, nɛ ra Jesucristo di jamansu ahɛ. ² Nɛ Ojɑ dí ndepe di 'da ahɛ rá mate xɛn ngu, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nɛ thocpa tho man'da gui hyɑmhɛ rán huɛcate Ojɑ.

Yɛ hyäte xänbate

³ Nu'ahɛ ma zɛ cu ahɛ dadí huɛc'ahɛ, mí ndegä ga o't'ahɛ nangue 'bɛ'a í pɔjɛ Ojɑ gätho gahɛ. Pɛ dí m bɛngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahɛ. Jatho gui hyuthɛ nzambɛi guin yɑmhɛ a rá m hma ma t'ɛc'yɛihɛ ngue bi 'dajɛ Ojɑ, dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, n'damhma njon da zä di pät'ahɛ 'bɛ'a guí ɛc'yɛihɛ. ⁴ Dí xi ahɛ na, nguetho i 'bɛ i 'da ɛ yɛ hyäte xänbate, gue'ɛ 'darbɛ gadím pɛtihɛ, nɛ him bi xi ahɛ ngue xɛn ts'o im bɛni da 'yɔt'e. ɛmmɛ xɛn ts'otho nɛ hinguin 'yohɛ Ojɑ ɛ. Nguetho sä i ɛn ɛ: "Sä gui 'yɔthɛ 'bɛ'a go guím bɛnsɛhɛ, nɛ hin di ɛn'nahɛ Ojɑ nguetho i ja rá mate," sä i ɛn ɛ yɛ hyäte. Him majuɑni i man ɛ, nɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi ma

Hmuhɛ ra Jesucristo gue'a di mandagahɛ. Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá m Hman Ojɑ 'bɛ'a ran ɛnbi da nu ɛ i ma tengu na. Nɛ Ojɑ da 'yɔt'e tengu bi ma. ⁵ Nuya dí nɛ ga bɛn'nahɛ 'bɛ'a gá pɑmhɛ má m'bet'o, ngue 'bɛ'a bi 'yɔt' Ojɑ maya'bɛ. Nu Ojɑ bi yɑn ɛ yɛ jɑ'i israhel gue bi gucpɛ ja ra häi Egipto, pɛ to'o gätho him bi 'yɔt'e 'bɛ'a nde Ojɑ, gätho Ojɑ bi japi bi du bɛ ma'ueni ɛ. ⁶ Nɛ nu 'da ɛ yɛm 'bɛhni mahɛts'i mí ja yá ts'ɛdi. Pɛ m'bɛjua bi 'bɛh yá ts'ɛdi 'bɛ mí ts'on yán 'yomfɛni. Janangue'a bá pɔm bɛ mahɛts'i guerpɛ mí 'bɛi. Nuya Ojɑ hin di japi da bɔm bɛ ja ra 'bɛxui guerpɛ 'bɛhya. Nguetho nu'ɛ tengu nthu't'i yɛ cadena bɛ, nɛ da gopɛ asta gue'bɛ go da zɔn ra pa din ja rán ts'ɛmbi Ojɑ nts'utho. ⁷ Nɛ'ɛ yɛ jɑ'i mí 'bɛpɛ ja ra hnini Sodoma nɛ ra hnini Gomorra nɛ yɛ hnini mbɛ 'darbɛ mí jahɛ, bi 'yɔt' ran ts'o. Bi 'yɔt' yɛn 'yomt'ɛni, nɛ yɛn 'yohɛ bi 'yɔrpa ran ts'o yá min 'yohɛhɛ, tengu 'bɛ ra xisu i 'bɛhmi, nɛ yɛ xisu mí ɔt'e tengu a. Pɛ nu Ojɑ bi juadi nangue ra sibi mahɛts'i. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi t'ɔrpɛ, Ojɑ bi 'yuh ra hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔrpa yɛ dɑdits'oqui. ⁸ Pɛ madague'bɛ i ja yɛ hmɛpya 'bɛ'a da 'yɔt' Ojɑ, pɛ nu yɛ hyäte xänbate guexta'a i ɔt'e tengu mí ɔt' yɛ jɑ'i bɛ ja ra hnini Sodoma. I ma guesɛ Ojɑ i uti 'bɛ'a da 'yɔt'e xɛn ho gue'bɛ i 'uɛ, nɛ i ɔrpa ran ts'o rá jɑ'izɛhɛ. Nɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi ra Hmu mahɛts'i, nɛ di c'ɑman'ɛ tho

yam 'behni mahęts'i. ⁹ Pε nu ra Miguel rá hmu yam 'behni mahęts'i, hingui ęt'e tengu i ęt'u yu hyäte xänbate. Nguetho nu'bu mín junt'ui ra zı̄thu nangué rá ja'i ra Moisés xun du, nu'a ra Miguel mí pađi ngue hingui ho 'bu dí ya'p'a ra zı̄thu ram hma xun ts'o. Janangué'a bi t'ęm thoho a ra zı̄thu: "Oja di hec'a'i." ¹⁰ Pε nu'u yu hyäte i man ran ts'o nangué yam 'behni mahęts'i, ne nangué 'be'a gue majuaņi. Pε nu'u hingui pađi 'be'a gue majuaņi. Hont'a i pađi tengu yu xa'yo ne yu buru, ne i ęt'e tengu u. Pε Oja di un yan unbi ne di jua u nangué ran ts'o i ęt'u. ¹¹ Huęcate u i ęt' yú pähä zehę tengutho bi 'yot'a ra Caín. Ne nu'u i nde da xänba yu ja'i 'be'a gue him majuaņi, tengu bi 'yot'a ra Balaam, n'damhma da dađi ra mbeti. Nu'u i feřthoho yán t'ędi a i ja rá ts'edi di mandagahu, tengu bi 'yot'a ra Coré. Ne'u da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹² Ne nu'bu guí ęt' nin ts'ihmehu, gue'a ra hme'pya gadín huęju n'da ngu n'da ahü, ne i sóm bu yu hyäte xänbate, nu'u tengu 'bu i pä't'a xun ts'o bu ja ni pahnihu. Ne nu'u xingui ts'u i pe'ts' yú sä da zi nangué yán johya zehę, ne xingui bęni 'be'a nam bön'a ran ts'ihme. Pε nu'u yu hyäte hin te i ja a di muui, tengutho yu güi hingui 'youi ra 'ye, ne ran dađi i tuts'i. Ne nu'u tengu tho n'da ra za njam'bu zuh yán dät'o. Tengutho n'da ra za xü 'yot'i bi yot'e. ¹³ Ne nu'u yu

hyäte xänbate 'bu i ya, i mbafi tengu 'bu ęmme mahyoni tho u yám hma. Tengu ra dehe bu ja ra dađeja ngue ęmme di hi 'bu i ęn ran dađi, pe hont'a 'be'a xun ts'o min 'youi ra dehe bi zopu ndendeja. Ne nu'u hingui sä da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu yu sө bi dađui, hin din ja ran yot'i mahon'a, da gohi ra 'bexui mazai. ¹⁴ Nu'a ra Enoc bim pongahya maya'bu 'be'a nín juanıbi da nu a n'da ngue i ęt'e tengu i ęt'u. Nu'a ra Enoc, ná cut'a a rá m bom'beto ra Adán, bi ma: "Dami 'yohmbu ya 'be'a da 'yot' ra Hmu mahęts'i. Ba ęhe din 'yohu yu miyone thoho u yám 'behni mahęts'i, ¹⁵ ngue di juanıba u gätho u i ęt' ran ts'o. Ne di unbi nangué 'be'a hingui ho bi 'yot'u, ne bi man ran ts'o nangué Oja gätho u ngue him bi 'yęc'yei Oja." ¹⁶ Ne nu'u yu hyäte xänbate i sani nangué dí ęt' mam 'buihu tengu i nde Oja. Ne i ma ęmbi ngue'a n'da ra ja'i rá ts'oqui a 'be'a nám 'bu u. Nu'u i ęt' ran ts'o tengu i ndese rá mbui u, ne din 'yęzehę. Ne i xih rán ho u mi'da yu ja'i ngue i honi 'be'a i ndese.

Nu ra Judas bi zqm yu 'yęc'yei ne bi xifi 'be'a da 'yot'e

¹⁷ Pε nu'ahu ma zü cu ahü, dadí huęc'ahu, o guí pumbęnihu 'be'a bi man u yú 'bäihu ma Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁸ Ya bi xi ahü ngue dim 'bu i 'da, gue'bu rán zęgui, ngue da den'nahü ne da 'yot' ran ts'o i ja bu mbo yú mbui u ne gue'a bi si ahü. ¹⁹ Ne

nu'a yu hyäte di damp u yu 'yεc'yεi din junt'i. Pe i sänzεhe 'be'a i øt'e, ne hinguin 'yohu rá Hogandahi Oja u. ²⁰ Pe nu'ahu ma zu cu'ahu, o gui øthu tengu i øt' yu hyäte, pe dami tenni xun ho ni t'εc'yεihu him ma thaspi, ne gue'a dán te ni mbuihu a buya. Ne dami japi di manda ahu rá Hogandahi Oja 'bu gui yahu Oja. ²¹ Dami 'yøthu ram 'bui xun ho ngue din theui rán huεcate Oja, ne dami tømhbü a ra pa ba εh ra Jesucristo ma Hmuhu, din ja rá yembui nangueju ne di 'daju ra temazai. ²² Dami japi da 'yεc'yεi to'o di 'yon yú mbui nangue Oja. ²³ Dami yam bu ja ran ts'o, tengu tho 'bu gá yam bu ja n'da ra sibi. Ne din ja ni yembui nangue u 'da, pe damin jamansuse ngue hin gui 'yøthu yan ts'o tengu i øt'u. Dami samhbu 'be'a i øt'u gue bi ts'on yú mbui u.

Iεspa Oja ra Judas

²⁴ Nu'a Oja i ja rá ts'edi di jaju hin ga øthu yan ts'o, ne di daju bu ja rá hmi mahoqui tho ma mbuihu. Ne εmme din jaju ran johya bu. ²⁵ Hønt'a n'datho Oja i 'bui, ne hønt'a i paði xun ho. Ne di pøju nangue 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo ma Hmuhu. Ne nu'a Oja i ja rá nuixte thoho, nu'a ra Hmuts'at'abi, ne di manda 'be'a gätho i ja a rá ts'edi, ne gätho mí ja, ne i ja ya, ne din ja mazai. Ne hønt'a dí xi'ahu ya.

APOCALIPSIS

Rán t'uti ra

Jesucristo bi nu ra

Xuua

*Rám hman ra Jesucristo bi
sih ra Xuua*

¹ Nu'a Ojã bi 'yut yá 'yêhê i 'bucua ja ra häi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pèhna n'da rám 'behni mahêts'i bi 'yurcã dra Xuuagã, rá 'yêhêgã, 'bè'a din ja. ² Nè nugã dra Xuuagã dí o't'ã ya 'bè'a gãtho dín nugã, nè'a rám hman Ojã nè'a rám hman ra Jesucristo i xiqui. Gãtho dí o't'ã ngue da fãdi 'bè'a majuãni din ja. ³ Din johya gãtho to'o da man'a 'bè'a nt'o't'i ua ja ra søcuã. Nè din johya to'o gãtho da 'yøde 'bè'a din ja. Nè din johya 'bè'a da 'yøt'e 'bè'a gãtho i mangua ja ra søcuã, nguetho him maya'a din ja 'bè'a gãtho nt'o't'i ua.

*I t'orpa ra søcuã yu 'yêc'yêi
bè ja yoto yu hnini*

⁴ Nugã dra Xuuagã dí ot'ahũ ra søcuã gãtho yu 'yêc'yêi dim pètibũ ja yoto yu hnini bũ ja ra häi Asia. Ojã di jãp ahũ nè da hyut'a ni mbũihũ, guet'a Ojã i 'bũi nè mi 'bũi, nè guet'a dim 'bũi mazãi. Nè rá Hogandãhi Ojã i juadi xũn ho rá ts'edi, gue i 'bũpũ hapũ di manda rá ts'edi Ojã, i pèn'nahũ rán jãpi. ⁵ Nè bí pèn'nahũ rán jãpi a ra Jesucristo, nè da hyut'a ni mbũihũ. Nu'a ra Jesucristo zãi i mam majuãni, nè rá mbũdi bi dãmbeñi 'bũ

mi du, nè dim hmuts'ut'abi nè di manda gãtho yu ts'ut'abi gue i 'bucua ja ra häi. Nu'a di huêgahũ nè bi yãnjũ nangue ma ts'oquihũ, bi mberca ma mbũihũ nangue ran ts'o, nangue rá ji bi mbãm 'bũ mi du bũ ja ra pont'i. ⁶ Nu ra Jesucristo bi 'dajũ ra ts'edi dan ts'ut'abihũ nè dam mbãjãhũ ga ørpahũ rá 'bèfi bũ i ja rá ts'edi Ojã rá Ta. Nè nu'a ra Jesucristo din ja rá nuixte nè rá ts'edi høn'bũ go njãm'bũ mazãi. Nè hønt'a gam bẽmhũ a ya. ⁷ Nuna ra Jesucristo guet'a ba êhê ban 'yohũ yu güi, nè gãtho yu jã'i da nu. Nè gãtho to'o bi ucpi da nu, nè gãtho yu jã'i i 'bucua ja ra ximhäi emme dín ja ra dumbũi 'bũ bi nu a. Majuãni njabũ din ja 'bũ bá êhê. Nè hønt'a gam bẽmhũ a ya. ⁸ Nu ra Cristo bi 'yèna: "Nugã ra mbũdi dãm 'bucã, nè njãm'bũ him mi 'bucã," èn'a ra Hmu mahêts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'bũi nè mi 'bũi, nè i 'bũi mazãi.

*Ra Xuua bi nu madã rá
ts'edi ra Cristo*

⁹ Nugã dra Xuuagã, ni cujũ nangue ra Cristo, dí ot'ahũ ra søcuã ya. Nuju dí comhũ yuñ unbi guín nuhũ nangue dí êc'yèihũ ra Hmu mahêts'i. Nu'a Ojã di manda bũ ja ma mbũihũ, nè ra Jesucristo bi 'dajũ ra ts'edi ngue hin dadí xømbũihũ 'bè'a dí nuhũ. Nè nugã dra Xuuagã dí ofãdigã bũ ja ra häi Patmos, n'da ra t'uhãi i ja bũ ja ra dehe nguetho dím mangã rám hman Ojã nè dí mangã nangue ra Jesucristo.

10 Nu'a ra pa domingo dán yá'be Oja, ne 'bex bi bęngä a rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Ne dá øcä n'da ra nde bu ja ma xuthä tengu'bu n'da ra thaxi, ęmme nts'edi thoho. 11 Ne nu ra nde bi 'yęna: "Nugä dra mbädigä ne hinjam'bu ngue him mi 'bucä, ne zai dí 'bucä." Ne nu'a ra nde bi xicä, bi 'yęna: "Gui 'yo't' ya 'be'a gätho gui nu, ne gui penpu 'buh yu 'yęc'yęi, gue'u dim peti bu ja yoto yu hnini bu ja ra häi Asia, gueru ja ra hnini Efeso, neru ja ra hnini Esmirna, neru ja ra hnini Pérgamo, neru ja ra hnini Tiatira, neru ja ra hnini Sardis, neru ja ra hnini Filadelfia, neru ja ra hnini Laodicea." 12 Ne nugä dra Xuuagä 'bex dá nyęgui ngue dín nde ga nugä to'o bin yá. Ne dá nugä yoto yu lámpara ngue ra oro yú gua. 13 Ne dá nugä i 'bä inde bu ja yu lámpara ra Cristo, ngue'a bin jã'i ua ja ra ximhäi, mi he ra pahni xam mba, i sörpu ja yú gua, ne man thu't'i rá tija n'da ran gat'i ngue ra oro. 14 Nu'u yú xtã tengu ra t'axca xide'yo, ogue tengu ra t'axcase. Ne nu yú dá ęmme bi hyät'i tengu'bu n'da ra sibi i sø. 15 Ne nu'u yú gua, ęmme di fexni tengu ra xit'ęgui ra bronce di hoc ra sibi ne i pa nthammi xan ho. Ne nu'a rá nde tengu yu dätthe xan ngu ne nts'edi di hi. 16 Ne mi o rán 'yęi yoto yu sø, ne bi bõxpu ja rá nde tengu n'da ra espada i yoho yú het'i ngue din juanbate. Ne nu'a rá hmi ęmme bi fexni

tengu rá ts'edi ra hyadi 'bu bi hyuxyadi. 17 Ne nu'bu má nugä, dá tängä bu ja rá gua tengu'bu ya xtã tugä. Pe nuna bi dosca rán 'yęi ne bi xiqui: "Yo guín su, nguetho nugä dra mbädigä ne dran zęguigä, ne hinjam'bu him mi 'bucä. 18 Nugä zai dí 'bui, guecä dá tugä pe nuya guí nu dí 'bucä ya, ne dam 'bucä mazai hõn'bu go njam'bu. Ne i ja ma ts'edi gue dadí manda hapu i pa u xan du. I jagä ran sogui ngue ga xocpa u 'da, ne ga jurpa u mi'da." 19 Ne bi xiqui, bi 'yęna: "Dami 'yo't' ya 'be'a gätho guí nu ya, ngue gätho i ja ya, ne'u gätho din ja m'bejua. 20 Ga xi a ya 'be'a ní hmeptya i ja bu man 'yęi, ngue yoto yu sø ne'u yoto yu lámpara ngue yu oro yú gua. Gue yoto yu sø, rá hmeptya u yoto yuam 'behni mahęts'i, gue di ze'u dim peti bu yoto yu hnini, ngue 'da'a n'danni yu hnini i 'bui. Ne nu'u yoto yu lámpara rá hmeptya u yoto yám peti yu 'yęc'yęi hapu zai dim peti."

2

Ram hma da hmam bu ja ra hnini Éfeso

1 Nu'a ra nde bi xicä ngue ga o't'a n'da ra søcuã, ga undä a ram 'behni ngue i fãx u yu 'yęc'yęi bu ja ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra søcuã da hmam bu 'buh yu 'yęc'yęi. Nu yám hmanse a gue i 'yo inde bu ja yoto yu lámpara, ne i o rán 'yęi yoto yu sø. 2 Ne nu'a ra nde bi xi'u yu 'yęc'yęi bu, bi 'yęna: "Dí pãcä 'be'a gätho gá

'yøth_u b_u, n_e dí p_ac_a hangu nangu ra 'b_efi gá 'yøth_u. N_e dí p_ac_a gue hin gán xømb_ui nangu_e ni 'b_efi_h. N_e dí p_ac_a ngue xingui ts'_u gadí jaf_u da 'yøt' ran ts'om'b_{ai} n'da. N_e gá 'y_{an}hd_u 'da y_{um} hman _u to'o _εna yú 'b_{ai}h_u ra Cristo, n_e gá p_ahmb_u y_u hy_{ate} tho_ho _u. ³ N_e dí p_ac_a gue hin gán xømb_ui_h ran _{un}bi gá nu_h, n_e ra 'b_efi gá 'yøth_u nangu_e gá 'y_εc'y_eig_{ah}, n_e xingui ts'_u gá 'y_e'ts' ni t'_εc'y_ei_h. ⁴ P_e i ja a_hu ts'_u gue hin dí numanhog_a, ngue gá 'y_es'h_u ts'_u a guí b_en_ju ya n_e hín gadín hu_εj_u. N_e hin guín jah_u b_u 'b_u ra mb_udi tho_ho gá 'y_εc'y_eig_{ah}. ⁵ Dami b_emhb_u ya hangu na ngu bi g_a'a ni t'_εc'y_ei_h 'b_u gmí 'y_es'h_u a gní b_en_ju n_e gá 'y_e'ts' nin hu_εcateh_u. Dami p_ah nin 'yomf_en_ih_u ya. Dami tho_ju a gmí øth_u rá mb_udi tho_ho. P_e nu'b_u guexta'a guí øth_u, ga 'uec_a n'da ra lámpara 'b_u, n_e him man ga ja a_hu tengu'b_u ra lámpara b_u guí 'b_uhmb_u, 'b_u hin gui hoc nin 'yomf_en_ih_u. ⁶ P_e i ja a_hu 'b_e'a x_{un} ho ts'_u, nguetho n'dat'a dí_m b_emhb_u gue hin dí_n numanhoh_u a i øt'_u y_u nicolaítas. ⁷ Nu'b_u i ja ni zaguh_u, guí 'yøhmb_u 'b_e'a da xi a_hu a rá Hogand_{ah}i Oj_a g_{ath}o g_yu 'y_εc'y_ei_h. N_e nu'_u to'o hin da th_api nangu_e ran ts'o, ga und_a ran t'_εdi da za y_{un} d_{at}'o b_u ja ra za t'_εm_bi rá za ra temaz_{ai}, gue i 'b_ap_u 'b_u Oj_a," bi 'y_en'a ra nde bi zoqui.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Esmirna

⁸ N_e xø bi 'y_engui: "Nuya gui 'yorpa ra søcu_a ram 'b_ehni gue i f_{ax} y_u 'y_εc'y_ei b_u ja ra hnini Esmirna. N_e gui xifi gue mam hmang_a, guec_a mi 'b_uc_a 'b_u ra mb_udi tho_ho n_e dam 'b_uc_a maz_{ai}, nug_a dá tug_a n_e dá ndants' mahø'n'a n_e dí 'b_uh_ya, gui 'y_ena. N_e nu'a ra søcu_a da hmam b_u 'b_uh y_u 'y_εc'y_ei b_u ra hnini Esmirna." ⁹ N_e _εn'a ra nde: "Dí p_ac_a 'b_e'a g_{ath}o nín _{un}bi guí s_{ah}u nangu_ec_a. N_e dí p_ac_a gue g_yu hyoyah_u b_u ja ra h_{ai}, p_e x_{un} ngu i ja a_hu nangu_e Oj_a. Nug_a dí p_ac_a gue di c'_aman'_u a_hu 'da y_u judío gue _εn_e maju_ani y_u judío _u, gue nde da ma yú t'_uhni Oj_a _u. P_e him maju_ani yú t'_uhni Oj_a _u, p_egue rá_m peti ra z_ith_u a i øt'_u. ¹⁰ N_e 'yo guí suh_u ran _{un}bi gue mi ts'_utho din ja a_hu. Gui 'yøhmb_u ya 'b_e'a din ja a_hu, ngue gui nu_hu r_{an} ts'_{ate} ra z_ith_u nu'b_u da jo a_hu 'da a_hu. N_e 'd_et'apa guin nu_hu y_{un} _{un}bi. N_e nu'b_u hin gui 'y_e'ts' ni t'_εc'y_ei_h madague'a guí tuh_u, gá t_ahmb_u x_{un} ho a ra te 'b_u. ¹¹ Nu'b_u i ja ni zaguh_u, guí 'yøhmb_u ya 'b_e'a i xi a_hu rá Hogand_{ah}i Oj_a g_yu 'y_εc'y_ei_h. N_e nu'_u to'o hin da th_api nangu_e ran ts'o, hin da mba b_u ja ran _{un}bi maz_{ai}, n_e hin di _{un}ba a ná yoho ran d_{ate}," bi 'y_en'a ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Pérgamo

¹² N_e bi xic mahø'n'a ra nde, bi 'y_ena: "Nuya gui 'yorpa ra søcu_a ram 'b_ehni ngue i f_{ax} _u y_u 'y_εc'y_ei b_u ja ra hnini

Pérgamo, gue da mam bu 'buh yu 'yεc'yεi. Ne gui 'yo't'i 'be'a dí mangä gue i jagä ra espada yoho yá het'i. ¹³ Nugä dí pãcä 'be'a guí øthü hapü guí 'buhmbü, guerpü di manda ra zithu. Ne dí pãcä gue hin gá hyehmbü ni t'εc'yεihü, xingui ts'ü gá cønjuh nu'bü mi mbantho bü a ma hoga'yεhε ra Antipas, guerpü 'buh ra zithu. ¹⁴ Pε i ja ahü ts'ü a gue hin dí numanhogä, nguetho i 'bü i 'da ahü i ten rán xädi ra Balaam, nu'a ran 'yohü gue bi xänba ra Balac 'be'a da 'yøt'e gue da hyät'ü yu israel. Nu ra Balac bi xih yu jã'i da den yün gopa yu hmite, ngue da zi 'be'a bi mbøspa ü, ne da 'yøt' ran 'yomt'εni. ¹⁵ Ne i 'bü i 'da ahü gue hingui nde da 'yε'ts' yün xädi yu nicolaitas, ne hin dí numanho 'be'a øt'ü. ¹⁶ Janangue'a dami päh nin 'yomfεnihü. Ne nu'bü hin'na, ga mbagä bü n'dihi ne ga s'ü nanguue mam hmangä, tengu ra espada gue i pøm bü ma ndegä," bi 'yεn'a ra nde gue bí 'yεh mahεts'i. ¹⁷ Ne bi thoqui bi xiqui, bi 'yεna: "Ne to'o i ja yá zagu, da 'yøde 'be'a xi'a rá Hogandähi Ojã yu 'yεc'yεi. Ne to'o hin da thapi nanguue ran ts'o, ga undä ra maná mahεts'i gue nt'ãgui. Ne ga undä n'da a n'da ra do xün t'axi guerpü nt'o't'i ma'da'yo rá thuhu zehε. Ne xinga gue'ü mi'da yu jã'i da bãdi 'be'a nt'o't'i bü, hønt'a to'o da hyäni," εn'a ra nde bí 'yεh mahεts'i.

Ram hma da hmam bü ra

hnini Tiatira

¹⁸ Ne bi xic mahøn'a, bi 'yεna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuã ram 'behni gue i fãx ü yu 'yεc'yεi bü ja ra hnini Tiatira, gue da hmam bü 'buh yu 'yεc'yεi. Gui 'yorpi 'be'a dí mangä rá Ts'ünt'ugä Ojã, gue i sø ma dä tengu ra sibi i the, ne nu'ü ma gua di fεxni tengu n'da ra bronce ra xit'εgui gue i pa nthämmi xün ho. ¹⁹ Dí pãcä 'be'a gätho guí øthü ne dí pãcä gue i ja nin huεcatehü ne majuãni guím bεnjü, ne ja a ni t'εc'yεihü xün ho. Ne dí pãcä gue guí øthü xün ho rá 'bεfi Ojã, ne hin gán xømbühü. Ne man'da xün ho guí øthü ya xinda gue'bü ra mbüdi tho gá 'yεc'yεihü. ²⁰ Pε i ja ahü ts'ü a hin dí numanhogä, nguetho gadí jafü in xänbate bü n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i εnse rá pøngahyã Ojã. Pε nu'a i xänba yu 'yεc'yεi bü da den yün ts'ihmε yu hmite, ne i xänba ran 'yomt'εni. ²¹ Nugä dá tø'mi a ra xisu ngue xtí päh rán 'yomfεni, pε hingui nde, i nde dí thocta a ra ts'on'yomfεni. ²² Janangue'a ga un ran ünbi nts'edi, gue din hyen'na ra xisu, ne'ü gätho to'o i tenni da nu ran ünbi nts'edi gue ga undä. Ne din jabü ga øt'ä nu'bü hin di päh yün 'yomfεni ü ne hin da hyeh ran ts'o i øthü a ra xisu. ²³ Ne nugä ga ho gätho yá t'ähni a ra xisu, guerpü da bã ü gätho yu 'yεc'yεi gue dí pãcä yün 'yomfεni yu jã'i, ne dí pãcä 'be'a gätho in nde yá mbü ü. Ne ga cos'ahü 'be'a gá 'yøthü n'da ngu n'da ahü. ²⁴ Pε mi'da ahü bü ja

ra hnini Tiatira gue hin gá tenhd_u rán xädi ra xisu, ne hin guí p_hmb_u rán xädi ra z_ithu tengu i man _u 'da gue _hna p_hdi x_hn ho rán xädi ra z_ithu. Ne nugä hin ga 'da ah_u man'da x_hn h_ei guí 'y_oth_u. ²⁵ P_e h_ont'a ga xi ah_u, guim b_enth_u x_hn ho ni t'ëc'y_ei_hu asta gue'b_u go bá ëcä mah_on'a. ²⁶ Ne nu'_u to'o hin da th_hpi nangue ran ts'o, ne'b_u di thoqui da 'y_ot'e 'be'a gätho dí ndegä asta gue'b_u go rán z_egui ra pa, ga undä ran t'ëdi di manda 'da y_u x_equi ra häi, ngue ga comhbe ra ts'edi bi 'dacä ma Ta. ²⁷ Ne'_u di manda gätho _u y_u ja'i ngue 'dahma 'dan'yo b_u na ya. Ne da 'yut ram fet'ëgui _u man saihe, tengu'b_u da x_en ra j_hhäi a ra bareta ngue din t_ext'i. Ne gue'a ra ts'edi bi 'dacä ma Ta. ²⁸ Nugä tengu'b_u dra D_hs_o. Ne to'o da 'y_ot'e 'be'a x_hn ho, dam 'b_uhmb_e 'b_u guá pengä. ²⁹ Ne nu'b_u i ja ni zaguh_u, guí 'y_ohmb_u 'be'a i xih rá Hogand_hi Oj_h y_u 'y_ec'y_ei," _hn'a rá Ts'ant'_u Oj_h.

3

Ram hma da hmam b_u ra hnini Sardis

¹ Ne x_o bi 'y_eng mah_on'a: "Nuya guí 'yorpa ra s_ocu_h ram 'behni i fäx _u y_u 'y_ec'y_ei 'b_ur_u ja ra hnini Sardis. Ne guí xih mam hmangä, ngue dí 'b_u'be rá Hogand_hi Oj_h i juadi x_hn ho y_u ts'edi. Ne i o ma 'y_e _u yoto y_u s_o. Ne nuna mam hma da hmam b_u 'b_uh y_u 'y_ec'y_ei. Nugä dí p_hcä 'be'a gätho guí _oth_u b_u. Nu ah_u guí mamh_u max_ots'e thoho,

ne sä guí _hmhb_u guí 'b_uhmb_u nangue Oj_h, p_e dí p_hcä, nu ah_u, tengu'b_u ya x_hn du ni teh_u. ² P_e daman nuhmb_u ya, ne dami zacuah_u a z_u ts'_u ni t'ëc'y_ei_hu bi bongui, n'damhma him maju_hni da du ni teh_u ngue gan _unba_hu mazä. Nguetho dí p_hcä gue hin guí _oth_u in nde Oj_h guí 'y_oth_u. ³ Dami b_emhb_u ya 'be'a bi sän'nah_u. Nuya dami p_hh nin 'yomf_eni_hu, ne dami tenhd_u 'be'a gá p_hmb_u rá mb_udi. P_e nu'b_u hin guí p_hh nin 'yomf_eni_hu, ga mbagä b_u tengu n'da ra b_e, ne hin guí p_hmb_u 'be'a má ora ga s_ongä b_u, ne ga _un'nah_u. ⁴ P_e i 'b_u'i 'da ah_u gue him bi ts'on y_u mb_ui. Ne nu'_u dan 'yohe _u, ne da hye _u y_u pahni x_hn t'axi nguetho y_un säh_u dan 'yohe," bi 'y_en'a ra nde bi 'y_eh mah_ets'i. ⁵ Ne bi thoqui bi xic ra nde, bi 'y_ena: "Ne nu'_u to'o hin da th_hpi nangue ran ts'o, da hye y_u pahni x_hn t'axi. Ne hin ga ts'onba y_u thuhu i huxp_u ja ra s_ocu_h i ma to'o i ja ra temaz_hi. Ne gam mangä gue ma mb_etigä _u, guerp_u ja rá hmi ma Ta, guerp_u i 'bäh y_um 'behni mah_ets'i. ⁶ Ne nu'b_u i ja ni zaguh_u, dami 'y_ohmb_u 'be'a i xih rá Hogand_hi Oj_h _u y_u 'y_ec'y_ei," _hn'a ra nde.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Filadelfia

⁷ Ne bi xiqui mah_on'a: "Nuya guí 'yo't' man'da ra s_ocu_h, guí un'na ram 'behni i fäx_u y_u 'y_ec'y_ei 'b_ur_u ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam b_u 'b_uh y_u 'y_ec'y_ei. Ne

gui xih mam hmangä gue xan hothogä, hin'y_u ma ts'oqui, ne hont'a majuqani dím mangä. Ne dí hã ran sogui ngue ra hmεpya i jagä ra ts'edi tengu ra hmεpya bi 'yu'a ra David. Ne nu'b_u ga xocpa n'da b_u ja ma ts'edi, njo'o n'da da zä da gurpi, ne nu'b_u ga jurpa n'da, njon da zä da xocpi. ⁸ Nugä dí pãcã 'be'a gätho guí øth_u b_u, ne dá xoc'ah_u rá 'yu Ojã man'da da zä gui 'yørcah_u ma 'befi, ne hingui sä n'da ra ja'i da got ra 'yu. Ne dí pãcã ngue hinguin zaqui ni t'εc'yεih_u, pe i ja ah_u ts'ε. Thocua thoho gá ten man xädigä, xíngui ts'ε gá hyεgah_u. ⁹ Pe nuya dami 'yøhmb_u ts'ε ya 'be'a din ja y_u ja'i b_u gue i ten ra zĩthu, nu'ε im ma gue y_u hogajudío ε, pe him majuqani y_u hogajudío, ngue hingui ten Ojã ε. Nugä ga japi din danyahmu b_u ja ni guah_u to'o i ten'na ra zĩthu, n'dahma da bã ε εmme ngue dádí huεc'ah_u gy_u 'yεc'yεih_u. ¹⁰ Ne nangue a dá xi ah_u, ne hin gán xømb_uih_u 'b_u mi mba ma un'ni ah_u, tengugä, janangue'a ga jamansu ah_u nu'b_u bi zøn ra pa din ja ran unbi nts'utho ua ja ra ximhäi, ngue da ts'ä gätho y_u ja'i i 'b_ucua ja ra ximhäi. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbagä b_u. Nde'b_u gan jamansuh_u gue hin gui jaf_u n'da di ts'on'na ni t'εc'yεih_u, ngue hin da zä gui hyãmhb_u 'be'a gá tãhmb_u. ¹² Ne nu'ε to'o hin da thãpi nangue ran ts'o, ga japi da hyãn a ra 'befi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu b_u

ja rá ngu ma Ojãh_u mahεts'i, ne njãm'b_u da bøm b_u. Ne ga o't'ä rá thuhu ma Ojã b_u ja rá ja'i, ne ga orp_u rá thuhu rá hnini ma Ojã, Jerusalén ma'da'yo, guet'a ra hnini ba çãp_u bí 'b_u Ojã mahεts'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o't'ä b_u ja rá ja'i ε. ¹³ Ne to'o i ja y_u zagu, dami 'yøhmb_u 'be'a i xih rá Hogandãhi Ojã ε y_u 'yεc'yεi," bi 'yεna.

Ram hma da hmam b_u ra hnini Laodicea

¹⁴ Ne bi xiqui mahøn'a, bi 'yεna: “Nuya gui 'yorpa ra søcuã ram 'behni i fãx'ε y_u 'yεc'yεi 'b_up_u ja ra hnini Laodicea, da hmam b_u a. Ne gui xih mam hmangä guecã zãi dím mam majuqani. Nugä dá øt'ä 'be'a gätho i ja ua ya gue bi zänd Ojã. ¹⁵ Nugä dí pãcã 'be'a gätho gá 'yøth_u b_u, xøgue guí 'yo indeth_u, yoho nin 'yomfεnih_u, ne 'da xni hoth_u. Man'da xcá numanho ah_u 'b_u n'dat'a ni t'εc'yεih_u xquí 'yøth_u, xtán ho ogue hin di ho. ¹⁶ Pe nugä dí san'nah_u a gá 'yøth_u, ne ga sox ah_u. ¹⁷ Guetho nu ah_u sä guí εmh_u gy_u mεmbetih_u 'be'a gätho guí homhb_u, ne guí εmh_u hin'y_u 'be'a man'da guí homhb_u. Pe nugä dí pãcã gue hin'y_u 'be'a i ja ah_u di muui. Pe huεcate ah_u, xøgue ndumb_ui thoho ah_u, tengu'b_u gy_u 'yãheh_u ne guí xädäh_u,” εn'a ra nde bí 'yεh mahεts'i. ¹⁸ Ne xø bi 'yεna: “Nugä gan zo ah_u ts'ε, gua εhmb_u ga 'da ah_u ra temazãi, tengu'b_u gui tãmhb_u ra oro mahoqui ngue ra

sibi, janangue'a majuꝁni gam mɛmbɛtiɦɛ. Nɛ ga 'da aɦɛ ran ho ni mbɛiɦɛ, tengu'bɛ gui tɛn yɛ pahni xɛn t'axi gui hyehɛ, janangue'a hin gui pɛ'ts' ni sɛɦɛ ngue hin'yɛ 'bɛ'a gđi comp' ni jɛ'ihɛ. Nɛ ga xoc'a ni dɛɦɛ, tengu'bɛ gui tɛmhɛɛ ra 'yɛthi gui cospa ni dɛɦɛ, janangue'a da zɛ gui nuɦɛ xɛn ho. ¹⁹ Nugɛ ga dɛmhya aɦɛ ts'ɛ, nɛ ga 'da aɦɛ ts'ɛ ran ɛnbi gɛtho to'o dadı huɛcɛ, n'damɦma di hoc'a ni mbɛiɦɛ. Janangue'a daman ɛhyahɛ gui pɛh nin 'yomfɛniɦɛ. ²⁰ Nuya gui 'yohmbɛ ts'ɛ, nguetho dı 'bɛcɛ bɛ ja ra goxthi, dın zo aɦɛ. Nɛ to'o da 'yoh ma ndegɛ nɛ da xogui, ga cɛrɛɛ, dam 'bɛ'be bɛ nɛ dam pɛ'be. ²¹ Nɛ to'o hin da thɛpi nangue ran ts'o, ga japi ga huxhe bɛ mahɛts'i, gueɛɛ i ja ma ts'ɛdi, tengutho 'bɛ mɛ tɛpɛ ran ts'o nɛ dı hux'be ma Ta bɛ mahɛts'i. ²² Nɛ to'o i ja yɛ zagu, da 'yoh a i xi a rɛ Hogandɛhi Ojɛ ɛ yɛ 'yɛc'yɛi," bi 'yɛn'a ra nde bi xiqui.

4

Ran thɛnde bɛ mahɛts'i

¹ Nɛ nu'bɛ mi jua a bi mam bɛya, dɛ ndo'ts'e, nɛ dɛ nugɛ nsoqui n'da ra jut'i mahɛts'i. Nɛ nu'a ra nde dɛ o'cɛ tengu thoho n'da ra thɛxi i yɛ nts'ɛdi, bi 'yɛngui: "Ba ɛcua nɛ ga ut'a'i 'bɛ'a jatho din ja m'bejua." ² Bex bi 'dacɛ ra ts'ɛdi rɛ Hogandɛhi Ojɛ gue bi zɛ dɛ nugɛ bɛ. Nɛ dɛ nugɛ bɛ mahɛts'i n'da ran thuts'i mahoqui xɛn ho, tengutho

bɛ hux yɛ hmuts'ɛt'abi. Nɛ mı huxɛ n'da. ³ Nɛ nu'a to'o mi hupɛ, di fɛxni tengu yɛ fɛxna sodo ra jaspe ogue ra cornalina. Nɛ bi go'ma ra 'bejɛni di fɛxni tengu ra fɛxna sodo ra esmeralda. ⁴ Nɛ bi mbɛs' pɛ ja ran thuts'i mi 'dɛte ma goho yɛn thuts'i, gueɛɛ mi hupɛ 'dɛte ma goho yɛ dɛc'yɛi. Gɛtho mi he yɛ pahni xɛn t'axi nɛ mi hu'ts' yɛ corona ra oro. ⁵ Nɛ gueɛɛ ja ran thuts'i mi hɛ inde, bi bɛm bɛ ra huɛi nts'ɛdi, nɛ ran gɛni ɛmme di thoni, nɛ yɛ nde. Nɛ nubɛ mi hu a n'da, mi ja bɛ yoto yɛ sibi gue mi xɛh yɛ t'ɛsibi, rɛ hmɛpya rɛ Hogandɛhi Ojɛ ɛ, gue i juadi xɛn ho yɛ ts'ɛdi. ⁶ Nɛ nubɛ mi hu a n'da, mi ja bɛ n'da ɛna ra dejɛ, nɛ ɛna ra xito. Nɛ dɛ nugɛ goho yɛn t'uti gue madim 'bɛt'a ran thuts'i, gue i 'bɛi. Nɛ gɛtho goho yɛn t'uti mi ja yɛ dɛ bɛ yɛ hmi nɛ yɛ xɛthɛ, nɛ gɛtho yɛ jɛ'i. ⁷ Nu'a n'da ran t'uti bi nɛqui tengu n'da ra zate ra leon, nɛ yoho bɛya bi nɛqui tengu n'da ra toro, nɛ nɛ hyu bɛya bi nɛqui tengu rɛ hmi ran 'yohɛ, nɛ nɛ goho bi nɛqui tengu n'da ra dɛpents'ɛ madı tɛnts' yɛ zahua, tengu'bɛ 'yo. ⁸ Nɛ gɛtho goho yɛn t'uti i 'bɛi, ja n'da ngu n'da 'dato yɛ hua. Nɛ gɛtho yɛ hua i ja xɛn ngu yɛ dɛ maxo'ts'e nɛɛ mbo. Nɛ ma pa nɛ ra xui bi dɛnde Ojɛ, xıngui ts'ɛ bin hɛ'a nɛn tuhu, nɛ bi 'yɛm 'bɛ mın tuhu:

Xɛn ho, xɛn ho, xɛn hotho Ojɛ nuixte rɛ ts'ɛdi,

gue'a mi 'bui ne i 'buhya, ne
guet'a i 'bui mazai.

9 Ne gátho goho yun t'uti bi
dãnde a gue mi hu inde bu,
bi 'yẽspa a Oja ne bi xifi ja-
madi Oja gue i 'buhya ne dim
'bui mazai hõn'bu go njam'bu.

10 Ne nu'bu mi dãnde Oja yun
t'uti, gátho 'dãte ma goho yu
dãc'yei bin dãnyahmu bu ja rá
hmi a i hu inde bu, ne bi
un'ndu yá corona ra oro gue
mi hu'ts'i. 11 Ne bi 'yẽna:

Nu'i ma Hmu ahe, ma Oja
ahe,

hõn'a thoho nin säui din ja
ni nuixte ne ni ts'edi,
ne hõn'a thoho nin säui
da numansu a u gátho i
'bui.

Nguetho gátho gá 'yõt'e 'be'a i
ja ya,

nangue ni pähä zehẽ, ne gue'a
ni pähä án ja'u 'be'a i ja
ya.

5

*Ra T'ude'yo rán säui di
tants'a ra søcuã*

1 Ne nugã dra Xuuagã dá
nugã a mi huxpu ja ran thuts'i
mi cã bu rán 'yei n'da ra søcuã
m'bants'i ne nt'o't'i maxõts'e
nepu mbo. Ne mi ja yoto
yún cuahmi bu ja ra søcuã.

2 Ne dá nugã n'da ram 'behni
mahõts'i xun zaqui, ne nts'edi
bi ma: "Ha 'bu a n'da rán säui
da xõc'u yún cuahmi i ja ua
ja ra søcuã, ngue di tants'i,"
bi 'yẽna. 3 Ne xínga n'da mi
'bupu mahõts'i, xínga n'da mi
'bupu ja ra häi, ne xínga n'da
mi 'bupu i 'bu u xun du rán säui
da xõc yún cuahmi ra søcuã
ngue da badi 'be'a nt'o't'i bu.

4 Ne nugã dra Xuuagã emme
dán zongã nguetho njongui
'bui rán säui di tants'a ra
sõcuã ngue da nu 'be'a nt'o't'i
bu. 5 Ne nu n'da ra dãc'yei
bi 'yẽngui: "O guí zoni," bi

'yẽngui, "nguetho 'bu'a n'da
t'ẽmbi ra León nangue rá 'yu
ra Judá, ne rá 'yu ra ts'ut'abi
ra David, nu'a him bi thapi
nangue ran ts'o, ne da zã da
xõc'u yún cuahmi ra søcuã."

6 Ne 'bex dá nugã n'da i 'bã
inde bu 'buh yun t'uti, ne'u
'dãte magoho yu dãc'yei. Ne
nu'a bi nequi tengu n'da ra
T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a
ra T'ude'yo mi ja yoto yá dani
ne mi ja yoto yá dã, gue'a ra
hẽpya rá Hogandahi Oja
gue í juadi xun ho yá ts'edi,
bã 'behni gátho ná ngani ra
ximhã. 7 Ne bi mba bu ne
bi gånba ra søcuã gue mi
ja bu rán 'yei n'da gue mi
hupu ja ran thuts'i. 8 Ne
nu'bu mi gånba ra søcuã, nu'u
'dãte magoho yu dãc'yei bin
dãnyahmu bu ja rá gua ra
T'ude'yo. Ne n'da ngu n'da
mi hã yá arpa'bida, ne gátho
mi ja yá ximbo ra oro mayuh
rán dega ra za i yumanho, ra
hẽpya gue ní mba nt'ẽspi
Oja, gue i ẽspa Oja u yá t'uhni.

9 Ne gátho bin tu a n'da ra
thuhu ma'da'yo, ẽn'u:

Hõn'a zehẽ i nin säui gui xõcua
yún cuahmi ra søcuã,
nguetho ya bi tho i, ne nangue
ni ji guí jut'u yu jã'i,
ngue gá 'yõrpa yá mbeti
Oja u

gátho u 'da gue 'dahma
'dan'yo bu na ya, ne
gátho u 'da gue 'dahma

'dan'yo yá 'ya, ne
gátho ɯ 'da gue 'dahma
'dan'yo yá häi mi 'bäi.

10 Ne gá un ni ts'edi din
ts'ɯt'abi, ne dim mbäjä
bɯ di manda rá ts'edi
Ojä,

ne di manda bɯ ja ra häi, bi
'yɛm 'bɯ min tuhu.

11 Ne nugä dra Xuuagä, 'bex
dá nugä ne dá ɔcä yá nde yɯm
'bɛhni mahɛts'i ɛmmɛ xɯn ngu
yɯ munts'i, ngue yɯ millone
thoho madím 'bä't'a mi hupɯ
ja ran thuts'i, ne yɯn t'uti ne yɯ
dɛc'yɛi. 12 Ne gátho yɯm 'bɛhni
mahɛts'i nts'edi bin tuhu, ne
bi 'yɛm 'bɯ min tuhu:

Nangue bi du ra Jesús ra
T'ɯdɛ'yo,

rán säui din t'un rá ts'edi, ne
'bɛ'a gátho di muui,

ne ran 'yomfɛni nuixte, ne ra
ts'edi nuixte,

ne da hyɛnba yám hman ɯ
i numansu. Ne da
t'ɛspi ne ɛmmɛ da
hnumanho.

13 Ne 'bex dá ɔcä bi mba
nt'ɛspi a huxpɯ ja ran thuts'i,
ne ra Jesús ra T'ɯdɛ'yo. Gátho
i 'bäi bi man'ɯ tengu n'dare
thoho:

Majäpi thoho ne i hnumansu
ngue nuixte thoho. Ne
din ja rá ts'edi xɯn ho,

ne gátho i 'bäi da 'yɛspi hɔn'bɯ
go njám'bɯ mazäi.
Njabɯ bi ma gátho i
'bɯpɯ mahɛts'i, ne pɯ ja
ra häi, ne'ɯ xɯn du, ne'ɯ
'bɯpɯ ja yɯ dejä, ngue
n'dat'a bi man'ɯ.

14 Ne gátho goho yɯn t'uti
i 'bäpɯ mahɛts'i bi 'yɛna:
"Nɛcähe n'dat'a dí m bɛmhbe
a," bi 'yɛn'ɯ. Ne gátho 'däte

magoho yɯ dɛc'yɛi mi 'bɯpɯ
bin dɛnyahmu i thɛnde a
hu'inde bɯ mahɛts'i, ne ra
T'ɯdɛ'yo.

6

Yoto yɯn cuahmi

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nu
ra Jesús ra T'ɯdɛ'yo bi xɔc'a rá
mbɯdi rán cuahmi ra sɔcuɛ ne
bi dɯ'mi di tɛnts'a ra sɔcuɛ. Ne
n'da ran t'uti bi xicä, ne nt'ode
rá nde tengu ran gäni: "Ba
ɛcua gua nuua," bi 'yɛngui.

2 Ne dá hɛtä bɯ, ne dá nu
n'da ra t'axca ndɔfani. Ne
nu'a mi huxpɯ mi hɛ n'da
ran sɛ, ne bi mba ma unni
n'da ra corona. Ne bi mba
bɯ zäi da dɛh yɯn säi din ja.

3 Ne nu ra Jesús ra T'ɯdɛ'yo bi
xɔc'a ná yoho rán cuahmi ra
sɔcuɛ. Ne dá ɔcä a bi mam
man'da ran t'uti, bi xicä: "Ba
ɛhɛ, gua nu," bi 'yɛngui. 4 Ne
dá nugä, bi bɔm bɯ n'da ra
thenga ndɔfani. Ne mi huxpɯ
n'da, ne bi mba ma unni ra es-
pada xɯm mba. Ne bin t'un'na
ran t'ɛdi gue di japi din sɯ'ɯ yɯ
jä'i gátho 'bɯpɯ ja ra ximhäi,
ngue din hyo n'da ngu n'da ɯ.

5 Ne nu'a ra Jesús ra T'ɯdɛ'yo
bi xɔcua ná hyu ran cuahmi,
ne xɔ dá ɔcä rá nde man'da
ran t'uti bi xicä: "Ba ɛhɛ, gua
nu," bi 'yɛngui. 'Bex dá nugä
bi bɔm bɯ n'da ra 'bondɔfani,
ne mi huxpɯ n'da mi hɛ ra
t'ent'i. 6 Ne dá ɔcä n'da ra
nde bi bɔm bɯ mi 'bäh yɯn
t'uti, bi 'yɛna: "Hɔnt'a n'da
kilo ra trigo da dän'a n'dapa,
ne hɔnt'i hyu kilo ra cebada
da dän'a n'dapa. Pɛ dami ja-
mansuhɯ ra aceite ne ra vino,

o gadí japi dim 'bedi.” 7 Ne nu'bu mi xoc'a ná goho ran cuahmi a ra T'ude'yo, dá ocä rá nde man'da ran t'uti, bi 'yengui: “Ba xhe gua nu,” bi 'yena. 8 Ne 'bex dá nugä bi bøm bu n'da ra ndofani xun c'axt'i ts'u. Ne mi huxpu a n'da t'ëmbi ran däte, ne mí ten'na ran däte n'da gue xí bøm bu 'bu u xun du. Nu'u bin t'un ra ts'edi di manda u ná goho bu 'buh yu ja'i gätho ra ximhäi. Ne nu'u bin ja ra ts'edi gue da hyo yu ja'i nangue ra espada, ne nangue din tumanthuhu, ne nangue ra gexë, ne yu zate da hyo yu ja'i. 9 Ne nu'bu mi xoc'a ná cut'a rán cuahmi ra söcuä a ra T'ude'yo, dá nugä bu n'da ra mexa gueru i pa m'böspe Oja, gue bim 'bøts'e zehë u yu 'yëc'yëi. Ne dá nugä bi hyupu 'bimexa yú te u gätho ítho a rá m hman Oja, ne bi ma nangue ra Cristo. 10 Ne gätho u mi hupu 'bimexa nts'edi bi 'yena: “Ma Hmu tətethoho ni ts'edi, ne xun ho i, ne ma-juani guím ma. Ham'mi pa gui tøm'i ngue gui 'yörpa ran juanbi u, ne gui cospa u yu ja'i 'bupu ja ra ximhäi 'be'a bi 'yörcahe,” bi 'yë'n'u. 11 Pe nu'u bin t'un yú pahni xun t'axi, ne bi sifi da døm'i ts'u 'da yu pa, ja gue'bu bi gua'u dí du a rá m hman Oja u yú mi'yëhehu, ngue tengu u. 12 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä ra T'ude'yo bi xoc'a ná 'dato rán cuahmi a ra söcuä. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yámhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gätho 'bex bi boqui tengu n'da ra 'bo'bø't'e, ne nu'a ra zana 'bex bi thengui

tengu ra ji. 13 Ne gätho yu sö bi däpu häi, tengu n'da ra za i høh yün dät'o 'bu i huän ran dahi. 14 Ne nubu xun c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengu'bu ra söcuä, bim 'bedi. Ne gätho yu t'uhäi mi ja bu ja ra dehe, pe ne'u gätho yu t'øhø, bi mba ma pädi bu mi ja. 15 Ne gätho yu ts'ut'abi bu ja ra häi, ne gätho yú ngurpi yu ja'i, ne gätho yu hmudofai, ne gätho yu membeti, ne gätho i jase yú ts'edi, ne gätho yu 'yëhe, ne gätho hing yu 'yëhe, bi mba bu dapo, mi honi haru din 'yani gueru ja yu hyänhäi, o gueru ja yu hyädo. 16 Ne gätho mi nde u da zemba yú yu do 'bu bi xo't' yu t'øhø ne da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxpu ja ran thuts'i mahëts'i, ne'a ra T'ude'yo. 17 Nguetho bi zøn ra pa ran unbi nts'utho, ne njon da zä da hyät ran unbi.

7

Rá 'bede u yu israel bu mahëts'i

1 Ne nubaya dá nugä goho yum 'behni mahëts'i, ne 'da a n'danni mi 'bäpu rá nyani ra ximhäi i sam'ma ran dahi i 'yo ua gue xingui ts'u din 'yo bu ja ra häi, o gueru ja ra dadeja, ne xinga gue di 'yan yu za. Ne'u yu dadeja hin di 'yani, di nequi tengu n'da ra xito xun juani thoho. 2 Ne dá nugä n'da ram 'behni mahëts'i bí 'yëpu ní böx ra hyadi, ne nu'a bá hyä a rá sello Oja ngue i 'bai, ne nts'edi bi mba't'u goho yüm 'behni Oja gue i 'bäpu yú nyani ra ximhäi. Gue'u

mi 'bäpɥ bin t'un ra ts'edi di ɯnba ra häi nɛ ra dɔdeja. ³ Nɛ nu'a ram 'behni mi ha ra sello, bi xi ɯ mi'da gue da dø'mi ts'ɯ, him 'bex di ɯnba ra häi o gue ra dɔdeja o gue yɯ za, ja gue'bɯ di selloba bɯ ja yú dɛ yɯ 'yɛc'yɛi a rá sello Oja. ⁴ Nɛ dá øcä hangu bi 'beh yɯ ja'i di jap ra sello yú dɛ, n'da ciento nɛ yote ma goho mahuahi, bi thɔsta ɯ yúm bom'beto yú ts'unt'ɯ ra Israel. ⁵ Bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Judá. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Rubén. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Gad. ⁶ Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Aser. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Neftalí. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Manasés. ⁷ Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi ɯ yúm bom'beto ra Simeón. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi yúm bom'beto ra Leví. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi ɯ yúm bom'beto ra Isacar. ⁸ Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi ɯ yúm bom'beto ra Zabulón. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi ɯ yúm bom'beto ra José. Nɛ bi thɔsta ɯ 'dɛ'mayo mahuahi ɯ yúm bom'beto ra Benjamín.

Yɯ ja'i mi he yɯ pahni xɯn t'axi

⁹ Nɛ nugä dra Xuuagä, dá handi nɛ dá nugä xɯn ngu yɯ ja'i nɛ njon da zä da mbede hangu na ngu dá nugä. Dá nu ɯ i 'bäpɥ gätho ɯ 'da gue

'dahma 'dan'yo bɯ na ya, nɛ gätho ɯ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yɯ, nɛ gätho ɯ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bɯi. Nɛ gätho ɯ mi 'bäpɥ mí hɛt'a mí huxpɯ ja ran thuts'i bɯ mahɛts'i, nɛ mi hɛt'a ra Jesús ra T'udɛ'yo. Gätho mi 'bäpɥ mi he yú pahni xɯn t'axi, nɛ mi cɔ yɯ xijam'boza. ¹⁰ Nɛ gätho nts'edi bi 'yɛna:

ɛmmɛ dín numanho ahe, ma Oja ahe,

tɔtetho ni ts'edi, nɛ'e gra Jesús gra T'udɛ'yo, dí ɛs'ahe ngue gá pøje, bi 'yɛn ɯ.

¹¹ Nɛ gätho yɯm 'behni mahɛts'i bi mbä'ts'a mi hupɯ made bɯ mahɛts'i, nɛ gätho 'däte ma goho yɯ dɔc'yɛi nɛ'ɯ gätho goho yɯn t'uti bi mbäs' thoho gätho mi 'bäpɥ, bin danyahmu, bi nye'mahäi, bi dande Oja i hu inde bɯ.

¹² Gätho bi 'yɛna:

Nɛcähe 'dat'a dím bɛmhbe, dí ɛs'ahe, ma Oja ahe, nuixte xɯn ho i.

Nɛ gätho guí paði. Zai dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørcahe. Dín numansu ahe, nɛ nte guí hɛmbi, pɛ i ja ni ts'edi xɯn ho, nɛ gam 'bɯi høn'bɯ go njam'bɯ mazai.

Nɛ høn'a tho dím bɛn ahe ya, bi 'yɛn'ɯ.

¹³ Nɛ nu n'da ra dɔc'yɛi bi 'yängä dra Xuuagä: “Ha guí paði hapɯ bá nɛx yɯ.” ¹⁴ Nɛ dá ɛmp'a ra dɔc'yɛi: “Nu'i guí paði.” Nɛ nu'a ra dɔc'yɛi bi 'yɛngui: “Nu'ɯ gue'ɯ bi 'yɛc'yɛi Oja 'bɯ mi ja ran ɯnbi

ndumbæi tho bæ ja ra ximhäi. Ne nu'a rá ji ra Jesús gue a í bo yá pahni æ, bi japi xtan t'axi. ¹⁵ Janangue'a i 'bähnnæ ja rá hmi Ojå yæ. Ne in 'yêhe ma pa ne ra xui ua ja rá nija Ojå. Ne gue'a i huxpæ ja ran thuts'i di jamansu yæ. ¹⁶ Ne him man'dandï din tumanthuhu yæ, ne him man'dandï din tuthe. Ne him man'dandï da nu ran ænbi nam pa ra hyadi, xinga gue æ mi'da xæm pa di ænbi. ¹⁷ Nguetho nu ra Jesús ra T'æde'yo gue i 'bæ inde bæ mahæts'i da 'yøt'e tengu 'bæ ra mbände'yo, ne da zixpæ hapæ i ja ra dehe gue di un ra te yá mbæi. Ne nu'a Ojå him man'dandï di japi din zoni."

8

Ná yoto ran cuahmi ne ra t'uts'i ra oro

¹ Ne nu'bæ mi xøcua na yoto yæn cuahmi ra søcuå, made ora njom bin yå bæ mahæts'i ne nte bi 'yæni. ² Nu'bæ mí gua'a bæya dá nugå yoto yæm 'behni mahæts'i zai i 'bæpæ ja rá hmi Ojå, ne bin t'un yæ thæxi n'da ngu n'da. ³ Ne dá nugå n'dan'yo ram 'behni mahæts'i, bi mba bim 'bæpæ ja rá mexa yæn t'unni, ne mi the n'da ra t'uts'i ra oro ne bi mba nt'unni xæn ngu rá ndega ra za din zø bæ, i yæman'u, ne nu'a rá 'bifi da mba ma uæspi yæm hma yæ 'yêc'yæi 'bæ i æspa Ojå. Ne gætho i zø bæ ja rá mexa ra oro gue i høpæ ja rá hmi a Ojå i hu inde bæ. ⁴ Ne nu'a ra 'bifi i næxpæ ja rá t'uts'i a ram 'behni, mauæts'i yæm hman yæ

'yêc'yæi 'bæ i æspa Ojå, ne bi zøm bæ bí 'bæ Ojå. ⁵ Ne nu'a ram 'behni bi yus' yæ dæspi bæ ja ra t'uts'i ra oro gue mi zø bæ ja ra mexa, ne bi 'yæm bæ ja ra ximhäi. Ne 'bex dá øcä nts'edi yæn gæni din thoni. Ne dá nu nts'edi yæ huæi bi c'uæti bæ ja ra ximhäi, ne bin ja n'da ra 'yæmhæi bæ.

Yæ thæxi

⁶ Nuya bim 'bæpæ yoto yæm 'behni mahæts'i i tø'mi da huixt' yá thæxi. ⁷ Ne rá mbædi ram 'behni bi huixt' rá thæxi, 'bex bi t'æn bæ hæi yæn do, ne ra sibi, mauæspi ra ji. Ne ná hyu xæqui ra hæi bin zø, bi gopæ mi yoxæqui ra hæi. Ne pæ na hyu xæqui bin zø yæ za ne yæ t'ei xæn c'ammi. Pæ bi gohi yo xæqui ngue him bin zø. ⁸ Ne na yo ho yæm 'behni bi huixt' rá thæxi, ne dá nu tengu n'da ra t'øhø xæn ndoho, i sø ne æmme ndøspi, ne bi mba nt'ent'i bæ ja ra dædejå. ⁹ Ne na hyu xæqui ra dædejå bi japi din ji. Ne gætho bi du æ mi 'bæpæ mbo ra dehe. Ne gætho yæ dæmbosa gue mi 'yo bæ bin ts'oni. Pæ bi go æ yoxæqui ra dædejå ngue him bin ts'oni. ¹⁰ Ne ná hyu yæm 'behni bi huixt' rá thæxi. Ne 'bex bi dæh mahæts'i n'da ra sø xæn ndoho ngue i zø ne æmme xeh yæ t'æsibi. Ne bi dæpæ ja ná hyu yæ dæthe ne ná hyu yæ mbøthe bæ ja ra ximhäi. ¹¹ Nu rá thuhu ra sø ngue bi dægui ra Ajenjo na. Ne guerpæ bi dæh ra sø gætho ra dehe æmme bi ju'ts'i. Ne xæn ngu yæ jå'i bi du ngue bi zi a ra dehe xæn ju. ¹² Ne nu ná

goho ram 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi boqui ná hyu xequi ra hyadi, ne'a ná hyu xequi ra zana bi boqui. Ne a ná hyu nets'i yu sø bi boqui. Ne mbe ngoho ora ra pa ne ra xui him bin ja ran nequi. ¹³ Ne drá Xuuagä dá nu n'da ram 'behni mahets'i mi 'yo inde bu mahets'i, ne emme nts'edi mbafi, bi 'yena: "Huécate, huécate, huécate yu ja'i 'buru ja ra ximhäi, nangué 'be'a din ja 'bu bi huixt' yu thaxi yu mi hyu yam 'behni mahets'i gue i 'bähne," bi 'yena.

9

¹ Ne ná cut'a yam 'behni bi huixt' rá thaxi ne dá nu n'da ra sø tengu n'da ram 'behni mahets'i ngue hingui ho, bi dāru mahets'i bi zōru ja ra ximhäi. Ne bin t'un'na n'da ran sogui da xoc ra hyahäi ngue emme xan he ne nts'utho, gueru i 'bu a ra zithu. ² Ne nu'bu mí xoc'a, bi bōm bu ra 'bifi xam pothi tengu 'bu fan ra sibi xan ndoho. Ne 'bex bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi ne bin uants'ui ran dāhi gātho ra ximhäi. ³ Ne xan ngu yu he'yaxi bi bōm bu ja ra 'bifi ngue bin 'yo gātho ra ximhäi. Ne bin t'un yu ts'edi da 'yot'e tengu ran unbi di un yu mbozu. ⁴ Ne bi sifi ngue hin di ts'on yu t'ei o gue yu za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hont'u yu ja'i di unbi gātho to'o him mi ja rá sello Oja bu ja yu dē. ⁵ Ne him bi japi da hyo yu ja'i, hont'a cut'a zana di unba yu ja'i, tengu i ot' yu mbozu 'bu i sa n'da. ⁶ Ne nu'u yu pa

gue i 'yo ua yu he'yaxi in nde yu ja'i da du pe hingui sä da du, hont'a ran unbi thoho da nu. ⁷ Ne nu yu he'yaxi di nequi tengu yu fani ena da mba ra sai, pe nu yu hmi tengu yu hmi yu ja'i, ne i hu'ts' yu corona yu oro. ⁸ Ne nu u mi ja yu xtā tengu n'da ra xisu, ne mi ja yu ts'i tengu yu ts'i ra dazate. ⁹ Ne nu u mi ja bu yu tiya tengu rá xi ra dāhua, pe xam me tengu ra t'egui. Ne di hi yu zahua tengu'bu yu carro i jat yu fani i tihī, emme di thoni tengu'bu i pa bu ja ran sai. ¹⁰ Ne nu yu 'yozu tengu yu mbozu, ne cut'a zana bin t'un ran t'edi di unba yu ja'i, nangué yu 'bite i ja yu 'yozu. ¹¹ Ne nu'a rá hmu u yu he'yaxi 'buru ja ra hyahäi ngue emme xan he, ne nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, ne nu'u yu griego embi ra Apolión. Pe nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'be'a gātho i ja. ¹² Nuya rá mbadi ran unbi bi thogui, pe ba eh mi yoho yan unbi. ¹³ Ne ná 'dato yam 'behni bi huixt' rá thaxi. 'Bex dá ocā n'da ra nde bi bōm bu ja yu dāni gue'u mi ja bu goho yu ts'at'i ra mexa ngue ra oro i hōru ja rá hmi Oja. ¹⁴ Ne nu a ra nde bi 'yemp'a ná 'dato yam 'behni mahets'i gue i ja bu rá thaxi: "Dami xoc'u goho yam 'behni mahets'i ngue nthu'ti bu ja ra dāthe Eufrates," bi t'embi. ¹⁵ Ne bi mba nsoqui, nguetho bi dō'mi da zōn ra ora, ne ra pa, ne ra zana, ne ra jeya da soc'u. Ne da mba u da hyo a ná hyu nja'i bu

'buh yu ja'i gätho ra ximhäi. 16 Ne yociento millone yu dofai i hux yu ndofani bi den'nda. Nugä dra Xuuagä dá ocä hangu na ngu bi mba. 17 Ne in ja bu 'bu má nugä yu ndofani, ne nu'u yu dofai madin togue bi dác yá tija ra t'egui ma cuhu xun theni, xun c'ammi ne xun c'axt'i. Ne nu'u yá ya yu ndofani tengu yá ya yu dazate. Ne bi bøm bu ja yá nde yu ndofani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. 18 Ne na hyu ram 'bede yu ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi bi du nangue rán unbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bøm bu yá nde yu ndofani. 19 Nu yu ndofani mi ja yá ts'edi nangue 'be'a bi bøm bu ja yá nde, ne mi ja ra ts'edi yá 'yozu, nguetho yá 'yozu i ja yá ya tengu yu pozu di unba yu ja'i. 20 Ne gätho mi'da yu ja'i gue him bi du, him bi päh yun 'yomfëni, pe guexta'a bi dande yu zithu ne'u yu hmite bi 'yøzehe, yun t'ot'e ra oro ne ra t'axi ne ra fexna t'egui, ne ra do, ne yu za, yu hmite u gue hingui nute ne hingui øhnahya, ne hingui sä din 'yo. 21 Ne xingui ts'u bi hyeh yun t'ot'e xun ts'o. Guexta'a bin hyodu ne bim badi ne bin 'yomt'ëni, ne bim pe.

10

Ra t'usocua i ca n'da ram 'behni Oja

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nugä man'da ram 'behni Oja bá cah mahëts'i, mi ja rá ts'edi. Ne bán 'youi n'da ra güi, ne mi comba ra 'bejani rá ya. Ne nu'a rá hmi bi yoxni tengu ra

hyadi, ne nu'u yá gua madi nequi tengu'bu n'da ra sibi. 2 Ne mi ca n'da ra t'usocua ma tants'i. Ne nu'a rán 'yeigua mí nemp'u ja ra dadeja, ne nu'a rá gahagua mi nemp'u ja ra häi. 3 Ne nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengu'bu i mba a ra dazate. 4 Ne nu'bu mi mbafi, 'bex dá ocä yoto yun gäni. Ne mí engä xcá o't'ä ra socua 'be'a dá nugä, pe 'bex dá ocä n'da ra nde mahëts'i bi 'yengui: "Yo guí o't'ya 'be'a bi ma yun gäni, nguetho hingui sä gui ma 'be'a bi man'u." 5 Ne dá nugä rá m 'behni Oja mahëts'i gue i 'bäpu ja ra deja nepu ja ra häi, bi 'ua'ts' rán 'yei bu mahëts'i. 6 Ne bi ndønba rá thuhu Oja i 'bui ne dim 'bui maza, gue bi 'yot' mahëts'i ne ra ximhäi ne ra deja ne gätho 'be'a i jabu. Bi ndønba rá thuhu, gue majuani hin da d'omi mi'da yu pa 'be'a din ja. 7 Ne ëna, nu'bu bi huixt' rá thuxi a ná yoto rá m 'behni Oja gue mi 'buhn, 'bex din ja buya 'be'a bi xi Oja yá pøngahya maya'bu gue din ja, gue him mám faði. 8 Ne nu'a ra nde mahëts'i bi 'yengä mahøn'a: "Nu'i, ní mba bu, bá can'a ra socua gue i ca'a rá m 'behni Oja mahëts'i i 'bänu ja ra deja ne ra häi." 9 Janangu'e'a dá mbagä bu mi 'bä'a ram 'behni mahëts'i, ne dá xifi gue di 'dac'a ra socua. Ne nu'a ram 'behni bi 'yengui: "Cani, ne gui sa. Ne nu'bu gá sa, tengu'bu ra t'afit'asa bu dán zä ni nde, pe nu'bu bi mba bu ni foho emme xtán ju buya." 10 Ne dá cangä ra socua

buya, ne dá sagä a. Ne bin ja tengu bi xicä ram 'behni, xü cühi 'bü má sagä, emme xün ü, pe guerü ma foho, emme xün ju. ¹¹ Ne bi xiqui: "Jatho gui mamp'a rá m hma Oja mahøn'a, hønü go hapü 'büh yü ja'i 'dahma 'dan'yo bü na yä ne 'da n'danni yü häi, nerü 'büh yü ts'üt'abi." Ne gue'a bi sicä a dra Xuuagä.

11

Yoho yü pøngahyá

¹ Ne nugä dra Xuuagä, bin 'dacä n'da ra t'eni gue ra za, ne bi t'engui: "Ní mba bü ja ra danija ne gui 'yeni hangu na ndoho ra ngu. Nerü ja ra mexa i pøx yün t'unni yü ja'i." Ne bi siqui ga pede hangu na ngu yü ja'i i thände Oja bü. ² Pe bi sicä: "O gui eni hangu na ndoho ra häi ma mbä't'i bü thi ja ra danija, nguetho bin t'un'dü yü ja'i 'dahma 'dan'yo bü na yä, gue'ü hingui pä Oja. Ne yote ma yozna din 'yo bü ne di ün'na rá hogahnini Oja." ³ Ne bi 'yengui: "Ga penhdä bü yoho ma pøngahyá, ne da hye yü he tengu'bü i tu yü mbüi. Ne n'da mahuähi yo ciento ne hyäte pa da man'a mam hmangä bü ü," en Oja. ⁴ Ne nu'ü yoho yü pøngahyá Oja, gue'ü mí u'ü yoho yü za ngue yü olivo, ne'ü yoho bü tøh yü lámpara gue i 'bäpü ja rá hmi ra Hmu mahëts'i, gue'a di manda gätho ra ximhäi. ⁵ Ne to'o im bëni di ünba ü yoho yün 'yohü gue yü pøngahyá Oja, da bøn ra sibi bü yü nde gue'a í zø'ü. Ne gue'a dí

du'ü gätho yün saihü yoho yü pøngahyá Oja. ⁶ Ne nu'ü yoho yü pøngahyá, din ja yü ts'edi ngue di japi hin din 'ye gätho yü pa gue dim pøngahyá bü. Ne din ja rá ts'edi gue gätho yü dehe di japi ngue din ji. Ne din ja yü ts'edi hönt'a go 'be'a man ünbi di ünba ra ximhäi, hönt'a go ní pa i nde. ⁷ Ne nu'bü mi gua'a rá 'befi Oja ü, 'bex bi bøm bü ja ra hyähäi emme xün he tengu n'da ran dätezate, rá m 'behni ra zithu emme nts'utho. Ne bi mba bü, bi zü'ü yoho yü pøngahyá Oja, ne bi dähä bi hyo ü. ⁸ Ne nu'ü yü ngøc'yëi ü yoho bi du, mi 'bem bü ja ra calle made ra dahnini, gue n'dat'a ra hnini guerü bi du ra Hmu mahëts'i bü ja ra pont'i. Ne nu'a ran ts'o bin ja bü ja ra dahnini 'da'angu nan ts'oui bin ja bü ja ra hnini Sodoma, nerü ja ra häi Egipto. ⁹ Ne nhyupa made bi mba yü ja'i gätho 'dahma 'dan'yo bü na yä gue bi nexpü gätho yü häi, bi hyët'ü 'bom bü xí du. Ne him bi japi bi mba nt'ägüi. ¹⁰ Ne gätho yü ja'i i 'bücua ja ra ximhäi bin johya 'bü mi du ü, ne nangue ran johya, bi un yün t'unni n'da ngu n'da, ne bi hyu yü mbüi ngue hin di paha mahøn'a ü yü pøngahyá Oja, nguetho bi nu ran ünbi nangue 'be'a bi 'yøpü ü. ¹¹ Pe nu'bü mi tho a nhyupa made mi 'bom bü, pe Oja bi un ra xehyá mahøn'a, ne 'bex bi ndants'ü, ne gätho to'o bi nu, emme bin su ü. ¹² 'Bex bá ë'a n'da ra nde mahëts'i nts'edi bin yä,

bi 'yεmp'ɥ: "Ba εcua ya," bi 'yεna. Ne bi ndex mahεts'i ɥ, in 'yohɥ n'da ra gūi. Ne gātho yán swihɥ mi 'bāpɥ bi nu 'bε'a bin ja. ¹³ Ne nu'bɥ mi mba ɥ yú pɔngahyá Ojá, 'bex bi 'yān ra hāi bɥ ja ra dāhnini, εmme nts'utho. Ne ná 'dεt'a ra xεqui ra hnini bin ts'oni, yoto mahuāhi yɥ jā'i bi du nangue nts'edi ra 'yānhāi. Ne nu'ɥ yɥ jā'i gue him bi du, εmme bin su, ne bi 'yεspa Ojá mahεts'i bɥya. ¹⁴ Nuya ná yoho yɥn ɥnbi bi thogui, ne 'bex ba ε'a ná hyu ran ɥnbi.

Ná yoto ra thɥxi

¹⁵ Ne nu'bɥ mi huixt' rá thɥxi a ná yoto ram 'bεhni mahεts'i gue mi 'bāpɥ, 'bexque nt'ode bɥ mahεts'i xɥn ngu yɥ nde nts'edi bin yá, bi 'yεna:

Nuya gātho ra ximhāi bi dā
Ojá ma Hmuhɥ,

ne'a ra Cristo bi huahni,
ne hɔnt'ɥ di manda bɥ hɔn'bɥ
go njam'bɥ mazai, bi
'yεn'ɥ yɥ nde i yá
mahεts'i.

¹⁶ Ne nu'ɥ 'dāte magoho yɥ dāc'yεi ngue mi hupɥ ja yán thuts'i di mbā't'a Ojá bɥ mi hudi, bin dānyahmu ne bi dānde Ojá. ¹⁷ Ne bi 'yεm 'bɥ mi dānde:

Nu'i ma Ojá ahe nte guí
hεmbi,

Nu'i zai guí 'bui, ne zai gmi
'bui,

nuya gá dɥ'mi gá 'berpa yú
ts'edi gātho mi'da,

ne da zā gui manda xɥn ho
'bε'a gātho i ja.

Dí xi ahe jamadi, ngue ya
gá 'yuh ni ts'edi tate
thoho.

¹⁸ Nu'ɥ yɥ jā'i i 'bāpɥ hɔnbɥ go
hapɥ i ja yɥ hāi εmme
bin cue

ngue ya bi zɔn ra ora da nu
ran ɥnbi.

Nuya bi zɔn ra ora da nu nin
juānbi, ne gātho ɥ xɥn
du.

Bi zɔn ra ora gue gui un'dɥ ya
'bε'a bi dā'ɥ ni 'yεhe ne
ni pɔngahyá.

Ne bi zɔn ra ora gue gui
un'dɥ yɥn t'unni gātho
bi 'yεc'yεi,

hɔnt'a go to'o i ja yú ts'edi, ne'ɥ
hin'yɥ yú ts'edi.

Ne bi zɔn ra ora, gue gui jua'ɥ
gātho to'o di ɥnba yú
mija'ihɥ, bi 'yεn'ɥ.

¹⁹ Ne nu'bɥ mi gua'a bi
man'ɥ yɥ dāc'yεi, dra Xuuagā
dá nugā nsoqui ra dānija
mahεts'i. Ne dá nugā ra
huada i hɔpɥ mbo, guerpɥ
m'bε'ts'i ran hoqui bi 'yɔt'ui
Ojá ɥ yú 'yεc'yεi. Ne bin ja
nts'edi ra huεi, ne bin thoni,
ne yɥn gāni, ne bin ja n'da ra
'yāmhāi, ne bi hyɔh yɥn do.

12

Ra xisu ne ra jarga

¹ Ne dá hant'a n'da ran
t'uti xɥn ndoho bɥ magats'i,
ngue n'da ra xisu mi he ra
hyadi ngue rá pahni, ne mi
tɔpɥ ja ra zāna. Ne mi hu'ts'a
n'da ra corona gue min 'youi
'dε'mayoho yɥ sɔ. ² Ne nu'a ra
xisu mi hāt'ɥhni a, ne εmme
mi mbafi ngue xɥn ɥ, ngue
nde dim 'bɥh rá t'ɥhni. ³ Ne
bi nequi bɥ man'da ran t'uti

tengu n'da ra jarga xun ndoho ne xun theni, emme nts'utho. Ne nu'a ra jarga mi ja yoto yá ya, ne n'da ngu n'da yá ya mi hu'ts' yu corona. Ne mi ja 'det'a yá dani. ⁴ Ne nu'bu mi uan'na rá 'yozu, bi hyom bu hai ná hyu nets'i yu so mi ja bu mahets'i. Ne nu ra jarga 'darbu mi 'bähmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'uhni 'bu bim 'bui. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'unt'u, rá t'uhni ra xisu buya. Ne guehna ra ts'unt'u din ts'ut'abi gätho yu hai, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bu mim 'bui, bi jamansu Oja, ne 'bex bi zixpu mahets'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bu ma'ueni gueru bi hocua Oja dim 'bui n'da mahuahi ne yociento ne hyate pa. Ne din ja bu 'be'a gätho da hyoni. ⁷ Ne nu bu mahets'i bin ja n'da ra dasui, nu'a rá ngarba m'behni Oja mahets'i ngue ra Miguel ne gätho u mi'da yüm 'behni Oja mahets'i, bin sahmbu a ra jarga ne'u gätho yá 'yeha a ra jarga. ⁸ Pe nu'a ra jarga him bi daha, ne Oja him bi japi dim 'buru mahets'i buya. ⁹ Ne bi thon'a thi bu mahets'i a ra jarga, guet'a ra c'eyä, ra zithu a, rá thuhu ra Satanás, gue i häte gätho ua ja ra ximhai gue'bu rá mbudi thoho. ¹⁰ Ne nubuya nugä dra Xuuagä dá ocä n'da ra nde mahets'i nts'edi bin ya bi 'yena: "Ya bi zon ra pa da yan'u yu 'yec'yei, ne da nu a rá ts'edi Oja, di manda rá ts'edi Oja u, ne a ra Cristo. Nguetho

ya bi thon'a thi bu mahets'i ra zithu ngue nzai madi yap'u ma cuhu bu ja rá hmi Oja ma pa ne ra xui. ¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bu ra De'yo, ní dap'a ra zithu u yu 'yec'yei, ne'bu i ma ngue ec'yei ra Jesús, ne'bu hingui su da du. ¹² Janangue'a dan johyahü gätho dí 'buhmbu mahets'i. Pe ndumbui thoho ahü gue gui 'buhmbu bu ja ra hai, neru ja ra deja, nguetho bi zom bu ja ra ximhai ra zithu, ne emme in cue. I padi him maya'a yu pa din ja rá ts'edi bu," bi 'yena ra nde dá ocä bin ya bu mahets'i. ¹³ Ne nu'bu mi nu ra jarga zithu ngue bá t'ent'ua hai, bi gu'a ra xisu gue bim 'buh rá ts'unt'u. ¹⁴ Pe nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yu zahua tengu n'da ra pents'u xun ndoho, ne bi zägui bi mba ma'ueni gueru him bi zä bi bent'a ra jarga. Ne bi mba ma jamansu bu hyu jeya made. ¹⁵ Nu ra jarga buya bi bon ra dehe rá nde, tengu'bu n'da ra dathe xun ndoho, ena xtán dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pe Oja bi xoc'a n'da ra hyahai gueru bi yu'a ra dehe bi bom bu rá nde ra jarga. ¹⁷ Pe nu ra jarga buya emme bi de ra cue nangue'a ra xisu, ne bi mba bi zu'u gätho mi'da ngue rá 'yu'a ra xisu, gätho u gue bi 'yot'a bi man Oja ne bi den'du 'be'a bi man'a ra Jesús.

13

*Ran t'uti bi bōxpū ja ra dejq,
ne ran t'uti bi bōxpū ja ra häi*

1 Nε bi mba bim 'bäpυ ja ndenthe a ra jarga zı̄thu. Nε nugä dra Xuuagä dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bōxpυ ja ra dādejā. Nε nuna ra zate mi ja yoto yú yā, nε 'dēt'a yú dāni, guepυ mi ja 'dēt'a yυ corona. Nε mán t'o't'i bυ yú yā yú thuhu zehε a ra zate εmbi gueε Ojā, nε bi ma mants'o nangue Ojā. 2 Nε nuna ra zate dá nu, gue bi bōxpυ ja ra dejā, tengu n'da ram hmasni, pε nu yú gua tengu yú gua yυ oso, nε nu υ yú nde, tengu yú nde yυ león. Nε nu'a ra jarga bi un zehε rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bōxpυ ja ra dejā. Nε bi un ran t'εdi di manda bυ hapυ i ja rá ts'edi ra jarga zı̄thu, εmme xυn ngu ra ts'edi mi ja a. 3 Nu'a n'da rá yā mi ja bυ n'da ra seni ngue mí εmbi dí du a, pε bi zä. Nε gätho yυ jā'i mi 'bucua ja ra ximhäi, bi denni, nε bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. 4 Nε nu υ yυ jā'i bi dānde ra jarga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xi bōxpυ ja ra dejā. Nε bi dānde ra zate, nε bi 'yεna: "Njo'o man'da tengu na, nε njo'o to'o da zä din sūhmi na." 5 Nε bin t'un rán t'εdi ra zate xí bōxpυ ja ra dejā, da man ra ts'ore xυn ts'o nangue Ojā. Nε bin t'un ran t'εdi din ja rá ts'edi yote ma yozna. 6 Nε nu'bυ mí nyā, εmme xυn ts'o bi ma nangue Ojā. Bi ndøm mánts'o rá thuhu Ojā, nεpυ bí 'bui, nε gätho υ i 'bυpυ mahεts'i. 7 Nε bin t'un ran t'εdi ngue din sūhmbυ yú t'uhni Ojā ngue di

japi di 'bε'υ. Nε bin t'un ra ts'edi ngue di manda gätho ná ngu yυ jā'i 'bucua ja ra ximhäi, gätho yυ häi, nε gätho 'dahma 'dan'yo bυ na yā yυ jā'i, gätho yυ hnini. 8 Nε gätho yυ jā'i bi dānde a. Pε him bi dānde υ xmán t'o't'i yú thuhu bυ ja rá sōcuā ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ude'yo gue'a bi tho. Nε ya mán t'o't'i bυ υ yú thuhu υ 'bυ má hin'yυ ra ximhäi, im ma to'o i ja ra temazāi. 9 Nu'υ to'o i ja yú zagu, dami 'yōhmbυ xυn ho ya. 10 Nu'a to'o di un ran υnbi yυ jā'i gue da got' ra fādi, nεεε a da nu ran υnbi ngue da mba njot'i. Nε to'o din hote ngue di sente, nεεε a da nu ran dāte ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gätho υ yú t'uhni Ojā, jatho hōnt'a da bεni gue yú yante Ojā, nε hin din xōmbui. 11 Nε nubuya dá nu man'da ran t'uti gue bi bōxpυ ja ra häi, nε mi ja yoho yú t'udāni tengu n'da ra t'ude'yo. Pε nu'bυ mín yā εmme nts'utho tengutho ra jarga zı̄thu. 12 Nε nu'a ran t'uti xí bōxpυ ja ra häi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xí bōxpυ ja ra dādejā ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá yā gue xí zä. Nε bi japi gätho i 'bucua ja ra häi da dānde ra mbudi ra zate. 13 Nε nu'a ran t'uti gue bi bōxpυ ja ra häi, bi 'yōt' yυn t'uti nts'utho, bi japi bá çah mahεts'i ra sibi ngue da nu yυ jā'i. 14 Nε bi hyät' yυ jā'i gätho 'bucua ja ra ximhäi 'bυ mi 'yōt' yυ hyonya nt'ōt'e. Nε hōn'bυ i 'bäpυ ja rá hmi ra zate xí bōxpυ ja ra dejā, bi zä

bi 'yøt'ɥ. Nε bi xih yɥ jɑ'i da 'yøt'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xí bøxpɥ ja ra deǰɑ, gue mí ja ra sɛni bɥ ja n'da rá yɑ, ngue xí zǎ. ¹⁵ Nε nu'a ran t'uti gue bi bøxpɥ ja ra häi, bin t'un ran t'ɛdi di japi dim 'bɥ a ra nyoguido nt'øt'e tengu ra zate bi bøxpɥ ja ra deǰɑ. Nε di japi din yɑ. Nε bi japi da mba ntho gǎtho to'o him bi dǎnde a. ¹⁶ Nε bi manda ngue gǎtho yɥ jɑ'i din ja rá hmɛpya ra nyoguido bɥ ja rá dɛ nɛpɥ ja rán 'yɛi, madague'a hønt'a go má jɑ'i, gǎtho i ja yá ts'edi nɛ'ɥ hin'yɥ yú ts'edi, gǎtho yɥ mɛmbɛti nε gǎtho yɥ hyoya, gǎtho yɥ 'yɛhɛ nε gǎtho ngue hing yɥ 'yɛhɛ, gǎtho yɥ jɑ'i jatho din ja ra hmɛpya. ¹⁷ Nε hingui sǎ n'da ra jɑ'i dim pä o gue din täi 'bɥ hin di nɛqui rá hmɛpya ra zate xí bøxpɥ ja ra deǰɑ, nu bɥ ja rá jɑ'i. Gǎtho jatho din ja ra hmɛpya ngue nam bøni rá thuhu, o rá número, rá hmɛpya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfɛnihɥ xɥn ho ngue gui pǎhmbɥ 'bɛ'a nam bøn'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento nε hyǎte ma 'dato, rá número n'da ra jɑ'i.

14

Bin tuhu ɥ bim pøhø

¹ Nε nubɥya dá nugǎ ra Jesús ra T'ɥdɛ'yo i 'bǎpɥ ja ra nyuni t'ɛmbi Sión. Nε mi 'bǎhmbɥ ra Jesús n'da ciento nε yote ma goho mahuǎhi yɥ jɑ'i ngue gǎtho i ja bɥ ja yá dɛ rá thuhu ra Jesús nε rá thuhu

rá Ta. ² Nε dá øcǎ n'da ra nde bɥ mahɛts'i nt'øde tengu yɥ dehe xɥn ngu ɛmmɛ di hi nε tengu ran gǎni nts'ɛdi di thoni. Nε dá øcǎ tengu'bɥ yɥ arpa'bida xɥn ngu i pɛi. ³ Nε nu'ɥ n'da ciento nε yote ma goho mahuǎhi bi yǎn Oǰɑ bɥ ja ra ximhäi, nε bin tupɥ n'da ra thuhu ma'da'yo bɥ ja rá hmi Oǰɑ gue'a i huxpɥ ja rán thuts'i, nε guɛpɥ 'bǎh yɥn t'uti i 'bɥi, nε yɥ dǎc'yɛi. Nε njo'o mi'da bi zǎ bi bɑ a ra thuhu. ⁴ Nε nu'ɥ, gǎtho xɥn hotho ɥ, gue hønt'a Oǰɑ mbɛni. Nε i ten'na ra Dɛ'yo hønɥ go hapɥ da mba. Nε nu'ɥ gue bi yǎm bɥ ja ra ximhäi bɥ 'bǎh mi'da yɥ jɑ'i, yɥn t'unni man'da xɥn ho bin t'un Oǰɑ nε ra Dɛ'yo. ⁵ Nε xinga n'da ra fɛhni bi thɥnbɥ ɥ, xøgue xingui ts'ɥ yú ts'oqui bɥ na nu Oǰɑ.

Nu'a bi man'ɥ hyu yǎm 'bɛhni Oǰɑ mahɛts'i

⁶ Nε nubɥya dá nugǎ man'da ram 'bɛhni mahɛts'i mi 'yo inde bɥ mahɛts'i, nε i cǎ ra søcuǎ nt'o'ti bɥ ran ho ma'da'yo hin njǎm'bɥ da guadi nε da mba gǎtho nangɥni ra ximhäi. Da mba bɥ gǎtho yɥ häi nε nu yɥ jɑ'i 'dahma 'dan'yo bɥ na yɑ da 'yøde hønt'a go to'o ní jɑ'i. ⁷ Nε nu'a ram 'bɛhni mahɛts'i nts'ɛdi bi 'yɛna: "Dami numansuhɥ Oǰɑ nε gui 'yɛspahɥ rá ts'edi nuǐxte a, nguetho ya bi zøn ra ora da 'yøt' rán juǎnbi Oǰɑ. Dami thǎndehɥ a ya, gue'a gue bi 'yøt' mahɛts'i nε bi 'yøt' ra ximhäi. Nε bi 'yøt' yɥ deǰɑ

ne bi 'yøt' y_u mbøthe," bi 'y_εna. ⁸ Ne nu'a man'da ram 'behni mah_εts'i mahøn'a bi den'na rá mb_udi m'behni, ne bi 'y_εna: "Ya bin theh rá ts'edi ra d_uh_ni_ni Babilonia ngue _εmm_ε mi ja rá ts'edi. Nguetho nu' u y_u ja' i mi 'b_up_u bi x_undi g_utho ra ximh_ui a ran 'yomt' _εni mí øzehe. Ne g_utho u bi 'yøt' ran ts'o tengu n'da ra iti gue com'ma rá s_εi g_utho mi'da," bi 'y_εna. ⁹⁻¹⁰ Ne nu'a ná hyu ram 'behni mah_εts'i bi den'na ná yoho, ne nts'edi bi 'y_εna: "To'o gue da d_unde ra zate gue bi b_øx_pu ja ra de_εa, ne ra nyoguido, ngue i ja rá hm_εp_ya b_u ja rá d_ε o guerp_u ja rá 'y_ε, da nu hangu nangu rá ts'edi rá cu_ε O_εa. Nu O_εa xingui ts' u da 'y_ε'ts'a ran unbi di un'nd_u nangue rá cu_ε. Ne da nu a ra Jesús ra De'yo ne y_u hogam 'behni mah_εts'i 'b_u bin t'un'na, ngue ra sibi n'youi ra d_εs_pi. ¹¹ Nu'a ra 'bifi i p_øm b_u nj_um'b_u din h_ε a h_ønt'b_u go nj_um'b_u maz_ui. Ne nu' u i 'b_up_u nj_um'b_u din h_ε a ran unbi i nu u ma pa ne ra xui. Gue' u g_utho bi d_unde ra zate x_i b_øx_pu ja ra de_εa, ne ra nyoguido, g_utho u i ja b_u ja rá ja' i rá hm_εp_ya ne rá thuhu ra zate. ¹² P_ε nu ah_u gy_u 'y_εc'y_εi_hu p_ε nde'b_u man'da gui hy_udumb_ui_hu gui thocni t' _εc'y_εi_hu ne gui hy_uth_u y_un unbi. Nguetho y_u t'ahni O_εa u g_utho di thoqui i øt' y_un t' _εdi ne di thoqui i _εc'y_εi ra Jesús," bi 'y_εn'a ná hyu rá m 'behni O_εa mah_εts'i. ¹³ Ne nub_uya bi 'y_εng_u man'da ra nde dá øc_u mah_εts'i: "Dami

'yo't' ya 'b_ε'a ga xi a i. Din johya thoho g_utho u x_un du 'b_u ya mí _εc'y_εi a ra Hmu Cristo mah_εts'i. Maj_upi thoho, _εn'a rá Hogand_uhi O_εa, nguetho din s_uya a rá 'b_εfi mi øt'e. Ne nu'a ran ho mi øt'ua ja ra ximh_ui u, ne nub_u mah_εts'i da nu rá muui b_u."

Rán sofo ra ximh_ui

¹⁴ Ne dá nu n'da ra g_ui x_un t'axi thoho ne mi hu inde b_u ja ra g_ui a n'da tengu n'da ra ja' i. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Ne mi h_u ra mbore theni _εmm_ε het' i. ¹⁵ Ne bá p_øm b_u rá d_unij_u O_εa mah_εts'i man'da rá m 'behni O_εa, ne nts'edi bi xi a mi hup_u ja ra g_ui: "Dami 'y_ørpa y_u ja' i b_u h_ui tengu'b_u da h_uec y_u uva x_un y_ux_pu ja ra nu_ud_ut' o. Nguetho ya bi z_øn ra ora gue gui p_ε'ts' u bin ja b_u ni hu_uhi," bi 'y_εn'a rá m 'behni O_εa. ¹⁶ Ne 'bex bi 'yøt'a mi hup_u ja ra g_ui tengu xi sifi. ¹⁷ Ne man'da ram 'behni bá p_øm b_u ja rá ngu O_εa mah_εts'i ne'a mi h_u n'da ra mbore theni _εmm_ε i het' i. ¹⁸ Ne x_ø bá p_øm b_u man'da rá m 'behni O_εa b_uya guerp_u ja rá m_εxa y_un t'unni O_εa, ne nu'a di manda da d_ε ra sibi b_u. Ne nts'edi bi xi a ram 'behni gue mi h_u ra mbore theni: "Dami 'yøt' ya tengu i øt' y_u ja' i 'b_u i h_εc y_u uva hingui ho nguetho bi z_øn ra ora gue da nu ran unbi u nangue rán ju_unbi O_εa," bi 'y_εna. ¹⁹⁻²⁰ Ne njab_u bi 'yøt' rá m 'behni O_εa, tengutho 'b_u di p_εt y_u uva ne da 'y_εn b_u ja ran the'mi da b_øn rán gui b_uya. Ne

tengutho ra ja'i i ne't'u yu uva da bon yan gui, ne ngutho da 'yörpa u to da zembi, da nu rá cue Oja emme nts'utho. Janangue'a ran t'uti ngue bi mbän rá ji. Ne bi 'yörpü ja ra ndehnini, ne emme xun ngu ra ji bi mbäni, hyuciento kilómetro nan janni, ne nan hē tengu 'bu da hycpü ja yá nde yu fani a ra ji bi 'yugui.

15

Yoto yam 'behni di manda yoto yan unbi

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da ran t'uti bu mahets'i, ne emme dá hyonya thoho. Mi 'bähmbu bu yoto yám 'behni Oja mahets'i, gue u di manda yoto yan unbi din ja ua ja ra ximhäi, ne nu'bu bi thoh yan unbi, ya bi thoh rá cue Oja buya. ² Ne dá nu n'da ra xito di nequi tengu ra deja, rá cahu xun theni tengu ra sibi. Ne gätho mi 'bäpü ja ra xito, gue'u gue him bi dände ra zate xí böxpü ja ra dehe, bi zedi, him bi dände ra nyoguido ngue ra pöte a, ne xim bin jap'a rá número o rá thuhu a. Ne n'da ngu n'da mi hä yu 'bida, ngue yu arpa xí un'na Oja u. ³ Ne gätho mi 'bäpü bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yēhe Oja, ne bin tuh rá thuhu ra Jesús ra De'yo. Bi 'yēn'u:

Nu'i ma Oja ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'edi, emme xun ho i, ne ma hyonya thoho nin t'öt'e.

Majuani nin t'öt'e xun hotho u. Nu'i grá hoga ts'ut'abi mazai.

⁴ Xinga n'da dim 'bui gue hin da dände i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe.

Hön'a thoho i xun ho i, ma Oja ahe.

Gätho hont'a go 'be'a má nde da dände i,

nguetho gätho ya bi nu ngue xun ho 'be'a gätho gui öt'e, bi 'yēn'u.

⁵ Ne nubaya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja bu mbo rá danija Oja bu mahets'i, guerpü m'be'ts'i yan t'ēdi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶ Ne yoto yám 'behni Oja ngue di manda yan unbi bu ja ra häi bi böm bu. Gätho i he yá pahni xun t'axi ngue ra lino, ne gätho bi du't' yá tija ra oro. ⁷ Ne nu'a n'da ran t'uti mí 'bäpü bi un'i yoto yu ximbo bi un'ndu yám 'behni Oja. Gätho ma yudi rá cue Oja, ne nu'bu 'dah mi'da da mbän u mí po bu ja ra ximbo, gätho yu ja'i i'buca ja ra ximhäi da nu rá cue Oja, gue i 'bui mazai. ⁸ Ne gätho rá nijä Oja bu mahets'i ma yudi rá ts'edi ne rá nuixte Oja tengu ra 'bifi 'bu i yupü mbo ra ngu. Ne xinga n'da sä da yarpü asta gue'bu bi gua'a rá 'befi u yoto yam 'behni gue di manda yoto yan unbi ua ja ra ximhäi.

16

Yu ximbo i po yan unbi ngue rá cue Oja

¹ Ne dá öcä n'da ra nde gue bi böm bu ja rá danija Oja. Ne nu'a ra nde bi xi u yam 'behni: "Dami fämhbü bu ja ra ximhäi rán unbi Oja nts'utho i po u

yoto ni ximboh, bi 'yena.
 2 Nu rá mbädi ram 'behni bi mbäm b_u ja ra ximhäi rá cue Ojå mí po b_u ja rá ximbo. Ne gätho y_u ja'i gue bin ja rá hmεpya a ra zate xí bōxp_u ja ra dehe, ne'a ra nyoguido ngue i thānde u, bi nu ran u ngue y_u sasi xun ts'otho.
 3 Nubuya ná yoho ram 'behni mahęts'i bi mbän a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, b_u ja ra dādejå. Nu'a ra dehe buya bin ja tengu rá ji n'da ra ja'i xun du. Ne gätho mi 'bup_u mbo ra dejå bi du. 4 Ne ná hyu ram 'behni mahęts'i bi mbän'a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo hap_u ja gätho y_u dāthe ne gätho y_u mbøthe. Gätho ra dehe mi po b_u bin ji. 5 'Bex dá øcå rá nde rá m 'behni Ojå gue'a bi unba y_u dehe bi 'yena: "Nu'i ma hoga Hmu, ma Ojå i, zai guí 'bui ne gmí 'bui, xun hotho gätho nin juānbi, nguetho rán säui u gá unbi. 6 Ya gá un ra ji da zi u, nguetho bi hyo u nim 'behni b_u häi ne ni pōngahyå. Nuya gá cospa ra pengui nangue 'be'a bi 'yøt'u," bi 'yena. 7 Ne dá øcå n'da ra nde bi bøm b_u ja ra mexa guerp_u mí ja yán t'unni Ojå, i ena: "Ma Hmu i Ojå nuixte ni ts'edi xun ho, njuantho a nin juānbi, ngue rán säui u," bi 'yena. 8 Ne nu'a ná goho rá m 'behni bi mbäm b_u ja ra hyadi a rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo. Ne emme bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin zø u mi 'bup_u ja ra ximhäi nangue nam pa ra hyadi. 9 Ne nu'u gue bi nu

ran unbi nangue rá ts'edi ra hyadi, bi ndømants'o rá thuhu Ojå, gue'a bi manda yan unbi, pe guexta'a him bi 'yęspa Ojå, him bi päh yán 'yomfęni u. 10 Nuya ná cut'a ram 'behni bi mbäm b_u rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, ne bi mbäm b_u hap_u i ja rá ts'edi ra zate xí bōxp_u ja ra dehe. Ne nup_u hap_u ja rá ts'edi, gätho xum 'bexui thoho b_u. Ne nu'u y_u ja'i gue i 'bup_u bi zase yú jani nangue ran unbi bi nu. 11 Ne bi c'amants'otho Ojå nangue yan u, ne nangue y_u sasi mí ja. Pe guexta'a him bi 'yę'ts'a ran ts'o mi øt'e, him bi päh yán 'yomfęni. 12 Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbäm b_u rá cue Ojå mi po b_u ja rá ximbo, bi mbäm b_u ja ra dāthe xun ndoho t'ęmbi Eufrates. Ne bi xå ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dāthe ngue da zå da thop_u y_u ts'ut'abi gue ní 'yęp_u ní bōx ra hyadi. 13 Ne nugå dra Xuuagå, dá nu hyu y_u ts'onthi di nequi tengu y_u 'ue, ngue bi bøm b_u ja rá nde ra jarga zithu, nep_u ja rá nde ra zate xí bōxp_u ja ra dejå, ne bi bøm b_u ja rá nde ran t'uti xí bōxp_u ja ra häi, gue ra hyäte pōngahyå. 14 Nguetho nu'u, gue'u yú ts'onthi ra zithu u i ja yú ts'edi ngue da 'yøt' y_u hyonya nt'øt'e. Ne nu'u bi mba b_u gätho ná nguni ra ximhäi, hønbu go hap_u 'bah y_u ts'ut'abi, ngue bi japi di pet y_u ja'i. Ngue din ja ra dāšui din sähmb_u Ojå. Ne nu'a ra pa din ja ra sai gätho da nu rá ts'edi Ojå nuixte. 15 Ne dá øcå rá nde ra Jesucristo ngue

bi 'yɛna: “Gui 'yøhmbu ya, nugä ba ɛcä tengu n'da ra bɛ. Hinga mɛädi njam'bu ga søhø. Din johya thoho u gue him bin aha pe bi jamansu yu he dá unni, janangue'a hin din 'yahe ne hin din 'yasä buya, ngue im benthø a ran hoqui dá ørpa u, janangue'a hin di nequi yú ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yú sä,” bi 'yɛna. ¹⁶ Ne gätho bim peti bu yu ts'ut'abi ne yu ja'i bu ja ra xequi t'ɛmbi Armagedón, ngue yú nde yu hebreo a. ¹⁷ Nuya ná yoto ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi huic ran dahi 'be'a mi po bu. 'Bex bi t'ø a n'da ra nde bi bøm bu ja rá nijä Oja mahɛts'i, guerp u i hu inde Oja. Ne nu'a ra nde bi 'yɛna: “Ya da guadi gätho man ts'embu,” bi 'yɛna. ¹⁸ Ne 'bex bi hyät'i nts'edi yu huei, ne nts'edi bin thoni yu ngäni. Ne bin ja n'da ra 'yanhäi nts'edi hin jam'bu bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'bu go mim 'bu u yu mbadi thoho yu ja'i. ¹⁹ Nu ra 'yanhäi bi xen'a ra dahhini Babilonia, hyu xequi bi bøni. Ne gätho mi'da yu hnini hønbu go hapu mi ja bi guadi. Ne bi bøn Oja gue xøn ts'otho mi øt' yu ja'i 'bapu ja ra dahhini Babilonia, ne nts'edi bi unba u, nangué rá cue nts'edi a, asta gue'bu go min theh rá cue Oja. ²⁰ Ne gätho yu t'uhäi i ja bu ja yu dejä bim 'bedi. Ne gätho yu nyuni ne yu t'øhø bim 'bedi, hin'yu buya. ²¹ Ne 'bex bi dæpu mahɛts'i yu do ɛmme nts'utho nguetho yote kilo nán hyu n'da ran do, bi

zu i 'da yu ja'i. Pe nu u yu ja'i bi c'amants'o Oja nangué ran unbi nts'edi bi nu nangué yu do.

17

Ra ngurpa 'yomt'ɛni xisu

¹ Ne nu'a n'da u yám 'behni Oja mahɛts'i gue'a mí ja n'da ra ximbo, bi xicä: “Ba ɛhe ga ut'a i rán juanbi Oja da nu ra 'yomt'ɛni xisu i hupu ja yu dehe 'dahma 'dan'yo bu gätho ra ximhäi. ² Nu'u yu ts'ut'abi bu ja ra ximhäi bi 'yøthu ran ts'o a ra 'yomt'ɛni xisu. Ne yu ja'i 'bæcua ja ra ximhäi bi xänba bu gue da 'yøt' ran ts'o guerp 'bu a ra 'yomt'ɛni xisu. Gätho mi øt' ran ts'o tengu'bu iti thoho,” bi 'yɛm 'bu mi xiqui. ³ Ne nubuya nu rá ram 'behni Oja bi zixcä bu ja n'da ra huenhäi ma'ueni njon mi 'bupu. Ne nu rá Hogandahi Oja bi jaqui gue dá handi, ne dá nugä a ra xisu i hux'a n'da ra zate xøn theni. Nu ra zate mi ja yoto yú ya ne 'det'a yú dani, ne nt'o't'i bu ja rá ja'i ɛna jase rá ts'edi, gue rá thuhu ɛna guese Oja. ⁴ Nu ra xisu mi he n'da ra hoc'bøt'e xøn japo ne xøn theni. Ne ɛmme madín 'yøt'e xøn ho nangué yu thebe ne yu fo'ye ra oro ne yu ts'angu ɛmme xum hmadi thoho, ne hønt'a go mi cuat rá pahni. Ne mi the n'da ra tasa ra oro. Pe gätho 'be'a mi po ra tasa ra hmeþya nangué gätho yu nts'o mi øt' ra xisu. ⁵ Ne nubya ja rá dɛ nt'o't'i bu rá thuhu: “Ra dahhini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'bu rá mbe

gätho y_u 'yomt'ɛni ne tengu'bu rá mbe gätho i øt' ran ts'o høn_u go hap_u i ja ra ximhäi," bi 'yɛn'a ra t'ohni. Pɛ hin da b̄asɛ n'da 'bɛ'a ním bøn'a. ⁶ Nɛ dá hant'a ra xisu, tengu 'b_u ðti thoho nangue yú ji _u gätho bi hyo 'b_u mi dɛn Oj_u nɛ' b_u mi mamp'a rá m hman ra Jesús. Nɛ nugä drá Xuuagä, dadí hyonya thoho 'b_u má nugä a n'da ran t'uti. ⁷ Nɛ nu rá m 'bɛhni Oj_u mahɛts'i bi xiqui: "O gadí hyonya thoho, nguetho ga xi a ya 'bɛ'a ni hmɛpya a ra xisu, nɛ 'bɛ'a ni hmɛpya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto yú y_u nɛ i ja 'dɛt'a yú d_uni. ⁸ Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, pɛ gue'a n'da mi 'b_ui, nɛ hingui 'b_uh ya, pɛ him ma ya'a ba ɛhɛ mahøn'a, da bøm b_u ja ra hy_uh_ui ɛmmɛ x_un hɛ. Nɛ m'bɛjua da nu ran d_utɛ x_un ho hin dim 'b_uh mahøn'a. Nɛ gätho y_u j_u'i ngue hinga nt'o't'i yú thuhu b_u ja ra sɔcu_u mahɛts'i, gue bi t'orp_u 'b_u ma hin'y_u ra ximhäi, di hyonya thoho 'b_u bi nu mahøn'a tengu b_u í hnu ra zate. Nguetho mi 'b_ui, nɛ njo'o ya, pɛ dim 'b_ui mahøn'a. ⁹ Nu' u to'o i ja y_un 'yomfɛni x_un ho, sä da b_udi 'bɛ'a ním bøn a ra hmɛpya. Nu yoto yú y_u ra zate ra hmɛpya ngue _u yoto y_u nyuni guerp_u i hu a ra xisu. ¹⁰ Nɛ ra hmɛpya gue' u yoto y_u ts'ut'abi, ngue y_u ts'om'bäi thoho. Bi du _u c_ut'a nɛ nu ná 'dato i 'b_up_u ya, nɛ ná yoto dim 'b_ui, pɛ hingan ya'a din ts'ut'abi.

¹¹ Nɛ nu'a n'da, ná hy_uto ra ts'ut'abi b_uya, gue'a gue mi 'b_ui, pɛ njo'o ya. Nu' b_u bá ɛh mahøn'a, di manda tengu _u yoto y_u ts'om'bäi ts'ut'abi, pɛ m'bɛjua da mba da nu ran _u nbi maz_ui. ¹² Nɛ nu' u yú d_uni ra zate gá nu, y_u hmɛpya ngue 'dɛt'a y_u ts'ut'abi din ja yú ts'ɛdi 'da y_u t' u ora tho nɛ da gomhb_u rá ts'ɛdi ra zate. ¹³ Nɛ gätho y_u ts'ut'abi 'dat'a da bɛni ngue di un ra ts'ɛdi di manda ra zate. ¹⁴ Nɛ gätho y_u ts'ut'abi da z_u'a ra Jesús ra Dɛ'yo. Pɛ nu'a ra Jesús da d_uha, nguetho ra Hmu a nangue gätho mi'da y_u hmu, nɛ ra hmuts'ut'abi nangue gätho mi'da y_u ts'ut'abi. Nɛ nu' u gätho din 'yoh_u ra Jesús 'b_u bi d_uh_u, gue' u bi zon Oj_u _u, nɛ bi huahni, nɛ him bi 'yɛ'ts'a ní dɛnni," bi 'yɛn'a ram 'bɛhni. ¹⁵ Nɛ nu rá m 'bɛhni Oj_u mahɛts'i xø bi xicä mahøn'a dra Xuuagä: "Nu y_u dehe gá nu guerp_u mi huh ra xisu, ra hmɛpya a nangue gätho mi'da y_u j_u'i i 'b_uh nang_uni ra ximhäi, gätho y_u häi gätho y_u nde 'dahma 'dan'yo b_u na y_u. ¹⁶ Nɛ nu y_u d_uni gá nu, ngue yú hmɛpya y_u ts'ut'abi, nɛ'a ra zate, m'bɛjua da z_u a ra 'yomt'ɛni xisu _u. Nɛ nu' u da hy_uɛpi 'bɛ'a gätho mi ja a ra xisu, nɛ da zap rá ngøc'yɛi a, nɛ da 'yu'ma ra xisu nangue ra sibi. ¹⁷ Nguetho Oj_u bi bɛnba y_u ts'ut'abi da 'yøt'e tengu mim bɛn Oj_u, ngue n'da ngu n'da _u di un rá ts'ɛdi ra zate di manda, asta gue' b_u go bin ja 'bɛ'a bi man Oj_u ngue

din ja. ¹⁸ Ne nu'a ra xisu gá nu b_u, rá hmεpya ra dāhnini gue'a di manda y_u ts'ut'abi a, nangue gātho y_u hāi i ja ua ja ra ximhāi," bi 'yεn'a ram 'behni.

18

Bi 'beh rá ts'edi ra dāhnini Babilonia

¹ M'bejua dá nugā man'da ram 'behni bá çah mahεts'i, ne εmme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán nequi, bi hyāt ra ximhāi 'b_u mi gāi, tengu ra hyadi. ² Ne εmme ts'edi bin yā, bi 'yεna: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dāhnini Babilonia. Ne hont'u y_u zīthu dim 'b_up_u, ne gātho y_u ts'onthi. Ne i 'b_up_u hont'a go 'be'a mán ts'o, ne y_u doja gue hingui ho øt'e, x_un ts'otho. ³ Nguetho nu y_u mεngu b_u bi xānba ran ts'o gātho y_u jā'i mi sōm b_u gue i 'b_uh ná ng_uni ra ximhāi. Ne gātho y_u ts'ut'abi bi gomhb_u ran ts'o ra hnini, ngue tengu'b_u ra 'yomt'εni xisu b_u. Ne x_un ngu y_u jā'i 'da n'danni y_u hāi, bim mεmbeti 'b_u mí mbāp'u 'be'a gātho bi numanhose y_u mεngu b_u ja a ra hnini," bi 'yεn'a ram 'behni. ⁴ Ne dra Xuuagā dá øcā man'da ra nde bí 'yεh mahεts'i, bi 'yεna: "Ba εhe gātho y_u jā'i ngue ma mbεtigā, dami pōm b_u ja ra dāhnini, gue hin gui cohma øt'eh_u ran ts'o i ja b_u, ne hin guin nuh_u ran _unbi gue da nu _u to'o da gop_u. ⁵ Nguetho nu'b_u sā da mba ma munts'i yán ts'o i t'ørp_u, tengu'b_u da z_uh nán hεts'i ra ximhāi mahεts'i. Ne nu'a

Ojā xingui ts'u bi pumbēni ran ts'o 'be'a bi t'ørp_u." ⁶ Ne bi sih yám 'behni Ojā b_uya: "Nuya dami cospah_u ra pengui tenguthoho bi 'yørpa mi'da, dami cospah_u ran _u gue gui yof_u mahøn'a. ⁷ Dami un ya ran _unbi ne nts'edi ra dumb_ui 'be'a rán theui bi 'yøt'e. Nguetho bi bēni maguese, ne bi 'yøt' y_u ts'oqui bi numanhose, ne x_un ngu 'be'a gātho bi hyonse. Tengu'b_u n'da ra xisu da manse mbo rá mb_ui, da 'yεna: "Nugā x_un ngu ma ts'edigā, hingan ts'ogui thohogā, ne njam'b_u din jagā ra dumb_ui," ngub_u bi ma. ⁸ Pe janangue'a da nu ran _unbi di und Ojā, ne gātho 'be'a din ja, 'da huεtho án ja gātho y_u 'yānthi. Ne da nu ra gēhe ne ra dumb_ui, ne di juadi nangue ra sibi. Nguetho tate thoho rá ts'edi Ojā ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yøt'e. ⁹ Ne nu y_u ts'ut'abi gātho y_u hāi gue zāi i comhb_u ran ts'o, gātho din zoni ne dim mbafi 'b_u i hand rá 'bifi ra dāhnini ngue i zø. ¹⁰ Ne gātho dim 'bāmanhε nguetho εmme i su da nu ran _unbi tengu in nu _u i 'b_up_u ja ra dāhnini. Ne da ma: "Huεcate, huεcate, nguetho mahotho ra dāhnini, ne εmme mi ja rá ts'edi, pe n'da huεtho gue bi ts'embi," da 'yεn'u. ¹¹ Ne gātho y_u mbā b_u ja gātho ra ximhāi din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dāmbi 'be'a da mbā. ¹² Ngue y_u oro, y_u t'axi, y_un 'yøt'e, y_u perla, ne ra 'bøt'e ra lino x_un ho, ra 'bøt'e ra seda, ra 'bøt'e x_un tudi x_un

jəpoi ne xən theni, ne gätho yu za gue muman'u, ne'u nt'ot'e yu do'yo, ne gätho u yu za nt'ot'e emme xəm hmadi, ne'u nt'ot'e ra bronçe ngue ra thenga fexna t'egui, ne'u nt'ot'e ra t'egui, ne'u nt'ot'e ra 'yaxi. ¹³ Ne zai mi 'bä bu yu canela, yu 'yęthi ngue in 'yohu yu tühü, ra t'üza muman'u, yu 'yęthi i yumanho, yu perfume, yu vino, yu aceite, ra hocjani, ra trigo, yun dani, yu de'yo, yu fani, yu carro, ne yu 'yęhe mi 'bä bu, nguetho mi 'bäp yu te yu jü'i tengu'bu i 'bä yu fani. ¹⁴ Ne da 'yęn'u yu mbä: "Gätho gue xən ho gmi honi bin thegue. Ne gätho yu mbeti ne gätho 'be'a mahotho ya bi mba. Him man'dandü guin nu mahøn'a tengu mi ja bu," da 'yęn'u. ¹⁵ Ne nu'u gue bim membeti ngue'u mim pä bu ja ra dahnini, dim 'bämanhę tho, nguetho i su da nu ran unbi, tengu in nu'u mi 'bäp. Ne emme din zoni, i tu yu mbai, nguetho njo'o da däi 'be'a i ja da mbä. ¹⁶ Ne da 'yęna: "Dumbai thoho nangue 'be'a bin ja ra dahnini, emme mi ja bu mahotho, ne mi ja bu yu 'böt'e ra lino, ne yu 'böt'e xən jəpoi, ne yu 'böt'e xən theni, ne madi nequi bu 'be'a mahotho gue yu oro ne yun 'yöt'e ne yu perla xəm hmadi. ¹⁷ Nuya nte jabu ya, n'da oratho ám 'bedi gätho emme xəm hmadi mi ja bu," da 'yęn'u mim pä bu. Ne gätho yu hmu yu barco ne'u gätho i hu bu, ne gätho yu mbefi di 'yon yu barco, mi 'bämanhętho.

¹⁸ Ne bi du yu mbai 'bu mi nu ra 'bifi i zö ra dahnini, ne bi 'yęna: "Hin'yü man'da ra hnini mahotho tengu nu." ¹⁹ Ne nu'u, bi 'yux yu yu fonthai, ra hmerya gue tu yu mbai, ne bin zoni ne bi mbafi, ęna: "Huęcate ra dahnini emme mi ja rá ts'edi, nguetho gätho gahu dyu hmuhu yu barco däm membetihü nu, ne xogue n'da oratho ám 'bedi gätho mi ja bu," bi 'yęn'u. ²⁰ Pe gan johyahu gätho ahü gue guí 'bühmbu ua mahęts'i, gan johyahu nangue 'be'a bin ja ra dahnini, bi ts'embi. Ne dan johyahe gätho gahe ma 'bäihe ra Cristo ua ja ra häi, ne gätho gyu pöngahyahu Oja, ne gätho gahu ngue dí tenhdü Oja, dan johyahu, nguetho ya bi cos'ahu 'be'a bi 'yöt'ahu yu jü'i mi 'bäp ja a ra dahnini. ²¹ Ne nubaya n'da rá m 'behni Oja mahęts'i ngue xən ngu rá ts'edi, bi güt's'a n'da ra do emme xən ndoho, ne nts'edi bi 'yem bu ja ra dadeja. Ne bi 'yęna: "Tengu thoho din ja ra dahnini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pe njam'bu da hnu mahøn'a, gätho n'da m'bedi thoho. ²² Ne hin da t'öpü mahøn'a yu mbe'bida, gätho u i pe yu arpa, ne gätho u i huixt yu thaxi, xinga gue'u yu hyaxi. Xinga n'da ran 'yohu dim pepü mahøn'a, ne njon din cam bu mahøn'a. ²³ Ne din çä'beixui thoho, him man'dandü mahøn'a di nequi bu yu sibi, ne njon da 'yöt' ran thati bu ngue din johya tengu mi ot'e. Nguetho man'da mi ja yu ts'edi u mi ot' yu 'befi

b_u xında gue'ü mi'da gätho ra ximhäi. P_e mi hät y_u ja'i 'b_u mi xänbi di ho y_u pähä zeh_e u gätho mi sòm b_u, bí nexp_u ná ng_uni ra ximhäi. ²⁴ N_e guerp_u bim fän y_u ji u y_u pøngahya Oja, n_e u gätho mi'da y_u t'uhni Oja, gue bi tho. P_e guerp_u bi tho u, n_e gue'a í ts'emba a ra dahnini," bi 'y_en'a rá m 'behni Oja.

19

¹ N_e nub_uya, dra Xuuagä dá øcä y_u nde n'da munts'i y_u ja'i i 'b_up_u mah_ets'i. N_e bi 'y_en'ü: "Dí _espah_u Oja, nguetho ma pørpateh_u a, n_e hønse ma Ojah_u i ja rá nuixte n_e tate thoho rá ts'edi. ² X_un ho rán ts'embi Oja, nguetho rán säui bi t'ørpa ra dahnini, tengu'b_u ra 'yomt'eni xisu, gue bi ts'onba y_u mb_ui gätho y_u ja'i ra ximhäi. N_e nuya Oja bi cospa u gätho to'o bi hyo y_u 'y_eh_e," bi 'y_ena. ³ N_e nts'edi bi mam mahøn'a y_u nde dá øcä: "Dí _espah_u Oja nguetho ya bi juah ra sibi a ra dahnini, n_e hin din h_e a nín 'yo rá 'bifi," bi 'y_en'ü y_u ja'i. ⁴ Nub_uya gätho 'däte magoho y_u dæc'y_ei ngue zai di mbä'ts'a Oja, n_e'ü goho y_un t'uti i 'b_ui, bin danyahmu b_u i hu a Oja, n_e bi dande. N_e gätho bi ma bi 'y_en'ü: "Necähe, ngub_u dím b_emhb_e dí _espahe Oja," en'ü.

Bi zin rá xisu ra D_e'yo

⁵ N_e dá øcä man'da ra nde bi bøm b_u guerp_u i hu a Oja, ngue bi ma: "Dami 'y_es_upa ma Ojah_u gätho u y_u 'y_eh_e. Dami 'y_espah_u gätho to'o i numansu

Oja, n_e'ü i ja y_u ts'edi n_e'ü hin'na," bi 'y_en'a ra nde. ⁶ N_e dá øcä y_u nde y_u ja'i x_un ngu, ngue di h_i tengu'b_u x_un ngu y_u dehe, n_e tengu'b_u bi thoni y_un gäni. N_e bi 'y_em 'b_u mi ya: "Dí _espah_u Oja, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojah_u tate thoho rá ts'edi. ⁷ Gätho dan johyah_u, n_e da hyu ma mb_uih_u, n_e ga _espah_u Oja ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zøn ra ora da zin y_u 'y_ec'y_ei ra Jesús, ra D_e'yo, tengu thoho n'da ran 'yoh_u din thät'ui rá xisu. N_e mahøntho da mba ra xisu, mahoqui thoho. ⁸ N_e bin t'un ran t'edi da hye ra pahni di fexni, gue ra lino xíngui ts'ü ts'o. Nu'a ra pahni x_un t'axi nam bøn_i ngue bi mba mahoqui y_u ts'oqui u y_u t'uhni Oja n_e nub_uya i øt' yún theh_u." ⁹ N_e nuna ram 'behni mah_ets'i bi xicä 'b_e'a ga øt' ya: "Din johya gätho to'o u bi ts'on b_u ja ran sihme nangue rán thati ra D_e'yo. Majuani rá m hman Oja na dí xi a ya," bi 'y_eng rá m 'behni Oja mah_ets'i. ¹⁰ N_e nub_uya dán danyahmu b_u ja rá gua ram 'behni mah_ets'i. P_e nu'a bi xicä: "O guín jab_u, nguetho nugä rá 'y_eh_e thohogä Oja tengu thoho i, n_e tengu ni cuh_u, gätho u i mamp'a rá m hman Oja nangue ra Jesús, gätho dadí jaf_u da fah ra Jesús," bi 'y_eng 'b_u mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndøfani

¹¹ N_e nub_uya, dra Xuuagä, dá nugä nsoqui mah_ets'i. N_e mi 'bäp_u n'da ra t'axca

ndøfani pa nthuts'i. Ne nu'a i huts'i, Majuḡani a rá thuhu, nguetho zai im mam majuḡani a. Ne di Ja'ts'a rá thuhu, janangue'a n'da ngu n'da di un'na rán sāui 'bḡ bi juḡnbi, ne xḡn ho 'bḡ i øt' ran sāi a. ¹² Ne nu'ḡ yá dá a mi huxpḡ, mi zø tengu ra sibi, ne mi jabḡ xḡn ngu yḡ corona bḡ ja rá ya. Ne nu rá thuhu nt'o't'i bḡ, hønse mi paḡi 'be'a rá thuhu. ¹³ Ne nu rá pahni mi he, bi zinni gätho ra ji, ne nu rá thuhu, ngue rá m Hman Oḡa a. ¹⁴ Ne nu'ḡ yḡ dofḡ mahḡts'i, gätho mi he ra t'axca lino mahotho, xingui ts'ḡ xḡn ts'o. Ne gätho mi hux yḡ t'axca ndøfani, ne bi den'na ra mbḡdi mi huxpḡ ja ra ndøfani. ¹⁵ Ne nu'a ra ngurbi i pøxpḡ ja rá nde n'da ra espada ḡmme het'i, ngue da ḡp yán sāihḡ 'bḡpḡ gätho yḡ häi bḡ ja ra ximhäi. Ne gätho di manda ḡ bḡya, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Ne tengutho ra ja'i bḡ ja ran the'ma gui'uva, i nen yḡ uva, ne ngutho da 'yørpa ḡ to da zembi, di un rá cue Oḡa nts'utho, ngue nu'a nte hḡmbi da 'yøt'e. ¹⁶ Ne nt'o't'i bḡ ja rá pahni ne rá xḡnthe rá thuhu, ngue ra Hmuts'ut'abi a ngue di manda gätho yḡ ts'ut'abi, ne rá thuhu, ngue ra Ngurpa Hmu a ngue di manda gätho yḡ hmu. ¹⁷ Ne dá nugä n'da rá m 'behni Oḡa mahḡts'i mi 'bäpḡ ja ra hyadi, ne nts'edi bi mba't'ḡ gätho yḡ doja mi 'yo bḡ magats'i, bi 'yḡmbi: "Gätho ahḡ gyḡ dojahḡ, ba ḡhmbḡ ya, nguetho Oḡa bi 'yøt'ahḡ n'da ra ḡants'ihme. ¹⁸ Ba ḡhmbḡ ya

gui sihḡ yḡ ngøc'yei yḡ ts'ut'abi ne yḡ hmudofḡ, ne'ḡ gätho mi ja yá ts'edi. Ne yḡ ndøfani ne gätho mi huts'i, ne gätho yḡ ja'i yḡ 'yḡhe ne gätho hing yḡ 'yḡhe, ne yḡ hmu uague yá mbefi," bi 'yḡm 'bḡ mi mba't' yḡ doja. ¹⁹ Ne dá nugä ra zate gue xí bøxpḡ ja ra ḡḡḡḡ, ne 'darbḡ bim petihḡ gätho yḡ ts'ut'abi ngue gätho yḡ häi, ngue da 'yørpa n'da ra ḡsḡi a mi huxpḡ ja ra t'axca ndøfani, ne'ḡ gätho mi tenni. ²⁰ Ne nu ra zate bḡya bi mba mfent'i a, ne'a ra hyäte pøngahyḡ bi fent'i, gue'a ran t'uti í bøx ra häi ne xí 'yøt' yḡ hyonya nt'øt'e bḡ ja rá hmi ra zate. Ne gue'a mi hät yḡ ja'i gätho to'o mi ja rá thuhu bḡ ja rá ḡ. Gätho yoho bi t'entpḡ ja ra sibi ra azufre, tengu n'da ra ḡḡḡ na ndoho a ra sibi. ²¹ Ne gätho yḡ ja'i mi ten'na ra zate, bi tho nangue ra espada mi pøxpḡ ja rá nde a mi huxpḡ ja ra t'axca ndøfani. Ne nu'ḡ yḡ doja bḡya bin niyḡ thoho nangue yḡ ngøc'yei.

20

N'da mahuḡhi njeya

¹ Ne nubḡya, dra Xuuagä dá nugä man'da rá m 'behni Oḡa mahḡts'i bá çai ne bá hyḡ rán sogui ra hyḡhäi ḡmme xḡn hḡ ne nts'utho, guerpḡ i 'bḡh yḡ zḡthu. Ne nu'a rá m 'behni Oḡa mi çḡ n'da ra cadena xḡn ndoho. ² Ne bi bent'a ra jarga, ne t'ḡmbi ra c'ḡyḡ, pḡ guet'a ra zḡthu, rá thuhu í Satanás. Ne bi mba nthḡt'i n'da mahuḡhi njeya nangue

ra cadena. ³ Ne nu'a rám 'behni Ojã býa, bi 'yentpũ ja ra hyãhãi a ra zĩthu. Ne bi go'mi, ne bi hyũt'a ran sogui, ne bi cuahmi xũn ho, ngue hin da zã da bõm bũ da hyãt yũ jã'i, asta gue'bũ bi gua'a n'da mahuãhi njeya. M'bejua da mba nso'ts'i 'da yũ pa. ⁴ Ne dá nugã man'da ra hmẽpya mahẽts'i, xũn ngu yũn thuts'i, ne nu to'o mi huxpũ bin t'un ran t'ẽdi da 'yõt' ran juãnbate, gãtho min 'yohũ Ʃ bi tho 'bũ mi ma i ẽc'yẽi ra Jesús, ne'bũ mi mamp'a rãm hman Ojã. Gue nu'ũ gãtho him mi thãnde ra zate xí bõxpũ ja ra dejã ne rá nyoguido. Ne nte mi ja bũ yú dẽ rá thuhu ra zate, xĩnga guepũ ja yú 'yẽ. Nu'ũ bi ndants' mahõn'a 'bũ mi du, ne bin 'yohũ ra Jesús bin ts'ũt'abi n'da mahuãhi njeya. ⁵ Ne guehya yú mbũdi bi xox Ojã bi t'urcã. Pẽ nu'ũ mi'da gue bi du, hin da dãmbeñi asta gue'bũ bi gua'a n'da mahuãhi njeya. ⁶ Ne di johya ne majãpi Ʃ gãtho Ʃ ra mbũdi da xox Ojã, ne hin da nu a na yoho ran dãte ngue ra sibi mazãi. Ne dim mbãjã nanguie ra Cristo bũ bí ja rá ts'edi Ojã, ne din 'yohũ ra Cristo ngue din ts'ũt'abi n'da mahuãhi njeya.

Da mba nthãpi ra zĩthu

⁷ Ne nu'bũ bi gua'a n'da mahuãhi njeya, da mba nsocui a ra zĩthu mi ofãdi. ⁸ Ne nu'a ra zĩthu býa da bõm bũ, xõ da hyãt mahõn'a yũ jã'i gãtho na ngũni ra ximhãi. Da mba bũ ja ra hãi Gog ne ra hãi Magog ne di japi dim

pẽti gãtho nanguie din ja ra dãsũi. Ne xũn ngu da dẽnni hingui sã da 'bede, tengu ra 'bomu 'bom bũ ndendejã, njon da hyãt'i da mbede. ⁹ Ne din 'yẽrpa tho ho bũ ní mba bi mbã'ts'i hapũ mi 'bũ Ʃ min 'yohũ Ojã, guepũ ja ra dãhnini di huẽc Ojã. Pẽ bá cãh mahẽts'i ra sibi bi juadi gãtho yũn sũihũ. ¹⁰ Ne nu'a ra zĩthu ngue bi hyãt'ũ, bi t'entpũ ja ra sibi i the ra azufre, tengu n'da ra dejã na ndoho, guepũ xí t'entpũ ra zate xí bõxpũ ja ra dãdejã, ne'a ra hyãte põngahyã gue ran t'uti xí bõxpũ ja ra hãi. Ne gãtho hyu da nu ran Ʃnbi nanguie ra sibi, ma pa ne ra xui hõn'bũ go njãm'bũ gãtho yũ pa mazãi.

Ran zẽgui ran juãnbi

¹¹ Ne drã Xuuagã dá nugã mahõn'a, gue n'da ran thuts'i xũn ndoho xũn t'axi, ne mi hupũ Ojã. Ne nu ra ximhãi ne mahẽts'i bim 'be 'bũ mi hyant'a mi hupũ, ne him man ja býa. ¹² Ne dá nugã gãtho Ʃ xũn du, hõnt'a go 'be'a ní jã'i, mi 'bãpũ ja rá hmi Ojã i hupũ. Ne bi mba ma tãnts'i yũ søcuã bũ, ne'a ra søcuã im ma to'o i ja ra temazãi. Ne gãtho bi mba ma juãnbi nanguie'a nt'o't'i bũ 'be'a gãtho bi 'yõt'a, nu'bũ mi 'bũi. ¹³ Ne gãtho Ʃ gue bi du bũ ja ra dejã, ne gãtho Ʃ mi'da bi du hõnbũ go hapũ, ngue gãtho i 'bũpũ 'bũ'ũ xũn du, bi bõm bũ, ne bim 'bãpũ ja rá hmi Ojã. Ne bi mba ma juãnbi nanguie 'be'a gãtho bi 'yõt' 'bũ mi 'bũi. ¹⁴ Ne nu'a ra xẽqui mi 'bũ'ũ xũn du, bi

t'entp_u ja ra sibi, tengu ra de ja na ndoho. Gue'a na yoho ran d_{ate} a. ¹⁵ Nε nub_u ja ra s_{ocua} gue im ma to'o i ja ra temaz_{ai}, nε nu'_u g_{atho} him man t'o't'i y_u thuhu b_u, bi t'entp_u ja ra sibi.

21

Ma'da'yo mah_{ets}'i nε ra ximh_{ai}

¹ Nε nub_uya, dra Xuuag_a, d_a nug_a man'da bi t'urc_a, ngue ma'da'yo mah_{ets}'i nε ma'da'yo ra ximh_{ai}. Nguetho ya bim 'b_{edi} 'b_e'a g_{atho} mi ja b_u mah_{ets}'i nε ra ximh_{ai}. Nε hin'y_u ra de ja b_u ja ra 'da'yo ximh_{ai}. ² Nε d_a nug_a b_a c_{ah} mah_{ets}'i guep_u b_i 'b_u Oj_a n'da ra hogahnini, gue'a ra Jerusal_{en} ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba d_{in} th_{at}'ui r_a nd_o. ³ Nε d_a o_c_a n'da ra nde nts'edi bin y_a, gue b_a nεxp_u ja ran thuts'i b_u b_i hu Oj_a, bi 'y_{ena}: "Dami hyand ya, bi g_{acua} mah_{ets}'i r_a ngu Oj_a," bi 'y_{ena}, nε nuya z_{ai} dim 'b_{uhmb}_u y_u j_a'i a. ⁴ Nε gues_e Oj_a di un ran johya, nε him man ja y_u guid_a y_u j_a'i, nε hin d_{in} ja ran d_{ate} mah_{on}'a b_u, nε hin d_{in} ja y_u dumb_u b_u. Nguetho g_{atho} 'b_e'a m_{an} _{un}bi mi ja, ya bi thogui. ⁵ Nε nu Oj_a ngue i hup_u ja ran thuts'i, bi 'y_{ena}: "G_{atho} ma'da'yo d_a o_t'_a ya." Nε bi xiqui, dra Xuuag_a: "Dami 'yo't' ya 'b_e'a d_i xi a i, nε s_a da t'_{ec}'y_{ei} nguetho maju_{ani} a." ⁶ Nε bi xiqui mah_{on}'a: "Ya bi guadi 'b_e'a g_{atho} d_a o_t'_a ya. G_{atho} d_a d_u'mi, nε ga juac_a

ra 'b_efi d_a d_u'mi. Z_{ai} d_{am} 'b_{uc}_a nε dam 'b_ui maz_{ai}. Nε nu'_u to'o i s_a ngue di 'b_e a ra te mahyoni thoho, tengu'b_u i tuthe, ga und_a ra te i juadi, tengu'b_u ra mb_{othe} im fonts'a ra dehe ga unni, nε hin da gurqui. ⁷ Nε to'o da d_{aha}, ga comhbe 'b_e'a g_{atho} i jag_a, nε ga o_t'_e ma t'_{uh}nig_a _u, nε dy_u Oj_{ag}_a _u. ⁸ P_e ga entp_u ja ra sibi _u to'o i su y_{un} _{un}bi 'b_u da dengui, nε'_u to'o yoho y_{un} 'yomf_{eni}, nε g_{atho} _u x_{un} ts'o y_u mb_ui, nε g_{atho} y_u hyodu, nε g_{atho} y_u 'yomt'_{eni}, nε g_{atho} _u in y_{ah}_u y_u z_ith_u, nε g_{atho} _u i th_{ande} h_{ont}'a go 'b_e'a gue him maju_{ani}, nε g_{atho} _u i man y_u fehni. G_{atho} ya da nu na yoho ran d_{ate}, da t'entp_u i z_o ra sibi ra azufre, tengu ra de ja na ndoho," bi 'y_{en} Oj_a.

Ma'da'yo ra hnini Jerusal_{en}

⁹ Nε x_o d_a nug_a man'da ra hmεpya bi t'urc_a. Nu'a n'da _u y_{am} 'b_{eh}ni Oj_a mah_{ets}'i gue min 'yoh_u 'dato y_{am} 'b_{eh}ni, gue'_u mi th_e y_u ximbo gue bi un y_{un} _{un}bi b_u ja ra h_{ai}, nε nu'a bi xiqui: "Ba _εh_e, ga ut'a ra hnini, tengu'b_u ra hmute bin th_{at}'ui ra D_e'yo." ¹⁰ Nε nu'a r_a Hogand_{ah}i Oj_a bi b_{eng}_a man'da mah_{on}'a, tengu'b_u bi zixc_a a r_{am} 'b_{eh}ni Oj_a b_u ja n'da ra t'_{oh}_o x_{un} h_{ets}'i, nε bi 'yurca ra hogahnini Jerusal_{en} ma'da'yo, bi g_{ah} mah_{ets}'i guep_u b_i 'b_u Oj_a. ¹¹ Nε nu'a ra hnini _εmm_e di yoxni nangue r_{an} hos_e Oj_a i 'b_up_u mbo. Nε di yoxni tengu ra do ra jaspe i p_{om}hyats'i.

12 Nε nu'a ra hnini mi ja bu ra mbä't'i, ra jado xun hets'i, goho yá ts'at'i. Nε nu'a ra mbä't'i, mi ja bu 'de'magoho yu dajut'i, ne n'da ngu n'da yu jut'i mi 'bäpü n'da rám 'behni Oja mahets'i, da mbäh ra goxthi. Nε nu'u 'de'mayoho yu jut'i, n'da a n'da nt'o't'i yá thuhu u 'de'ma yoho yá ts'ant'u ra Israel. 13 Nε n'da nguadi min ja hyu yu jut'i, hyu i xopü ní bōx ra hyadi, ne hyu i xopü ní yuh ra hyadi, ne hyu i xopü ra norte, ne hyu i xopü ra sur. 14 Nε nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'de'mayoho yu do, n'da'a n'da nt'o't'i yá thuhu u 'de'mayoho yun 'yohu gue yá 'bäihü ra Jesús, ngue ra De'yo. 15 Nε nu'a rám 'behni Oja mahets'i gue dán ya'be, mi ha n'da ra t'eni ra oro, tengubü ra metro, gue da 'yēn ra hnini, hangu na ndoho yu jut'i, ne yu fō't'e. 16 Nu'a ra hnini xun zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, ne 'da'angu nán jünni. Nε nu'a ram 'behni mahets'i bi 'yēn ra hnini, ne bi 'yu' ra güenda ngue yo mahuähi ne yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán jünni, ne 'da'angu nán hets'i. 17 Nε nu'a ram 'behni bi 'yēni hangu nán hets'i rá mbä't'i ra hnini, ne bi 'yu' ra güenda ngue hyäte ma goho metro. Nε bi 'yēni tengutho i øt' yu ja'i. 18 Nε nu'a ra mbä't'i nt'øt'e nangue yu do ra jaspe, pε nu ra hnini nt'øt'e nangue ra oro, tengubü ra xito a ra oro. 19 Nε nu'u 'de'mayoho yu dado mi fa'ts'a ra mbä't'i, xun

ngu nt'ut'i yu t'udo 'dahma 'dan'yo, ngue di fexni, xum hmadi di muui. Nu'a rá mbüdi ra dado nt'ut'i yu t'udo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dado nt'ut'i yu t'udo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dado nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dado nt'ut'i yu esmeralda. 20 Nε nu'a ná cut'a ra dado nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dado nt'ut'i yu cornalina, ná yoto ra dado nt'ut'i yu crisólita, ná hyäto ra dado nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dado nt'ut'i yu topacio, ná 'det'a ra dado nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'de'ma'da ra dado nt'ut'i yu jacinto, ná 'de'mayoho ra dado nt'ut'i yu amatista. 21 Nε gätho 'de'mayoho yá jut'i rá mbä't'i ra hnini nt'øt'e nangue yu perla gue xun t'axi, ne n'da'a n'da yu perla gue bi t'øt'e n'da ngu n'da ra jut'i. Nε nu'a ra calle xun ndoho bu mbo ra hnini nt'øt'e nangue ra oro xun ho, tengubü ra xito a ra oro. 22 Nε hin dá nugä n'da ra nijä bu, nguetho gätho rá nguse Oja a ra hnini, ngue ra Hmu tätetho rá ts'edi, ne ra De'yo, ne 'darpü i 'bühmbü u i 'bupü ja ra hnini. 23 Nε nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorpü, ogue ra zana, nguetho guesε Oja ne ra De'yo di yorpü. 24 Nε nangue'a ra nyot'i i ja bu, gätho di yot'u ne dim 'bümanho u yu ja'i dim 'bupü gätho yu häi ua ja ra ximhäi. Nε yu ts'ut'abi gätho yu häi dim 'büi di dä bu u yun ho xü 'yøt'e, tengubü di um bu yun t'unni xun ngu di muui. 25 Nε nsoquitho yu jut'i

gätho ra pa, ne njam'bu da mba njut'i, nguetho njam'bu din xui bu. ²⁶ Ne hont'a go 'be'a gätho di muui, gue bi zän Oja bi 'yot' yu ja'i 'dahma 'dan'yo yu häi ua ja ra ximhäi, ne gue'a da hyaxpu u, ni thim bu mbo ra hnini. ²⁷ Pe hin da yurpu ja ra hnini 'be'a xun ts'o, xing yu ts'om'bäi da yurpu, xing yu hyäte. Pe hont'u to'o bi 'yorpa rá thuhu ra De'yo bu ja rá søcuq, gue to'o gätho bi un ra temazai, hont'u da zä da yurpu.

22

Mi ts'utho ba eh ra Jesu-cristo

¹ Ne nu'a ram 'behni Oja xo bi 'yurca man'da mahon'a, dra Xuuagä. Ngue n'da ra dæthe mahoqui thoho ra dehe xun güe tengu ra xito, t'æmbi rá dehe ra temazai. Ne bi nexpu ja rán thuts'i Oja ne ra Jesús ra De'yo. ² Ne bi tho'inde bu ja ra calle xun ndoho bu ja ra hnini. Ne n'da n'danguadi mi 'bäpu yu za t'æmbi yu za gue di un ra te. Ne nu'u yu za din zædi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun dät'o din zæpu, janangue'a 'demayo nidj din zædi n'dajeya. Ne nu'u yu xi di un yun zaqui gätho yu ja'i. ³ Ne hin'yu 'be'a dí hnu rán ts'æmbi Oja bu. Pe din ja bu rá ts'ædi Oja ne rá ts'ædi ra Jesús ra De'yo. Ne gätho yu 'yæhe da dænde u ne da 'yörpa yu 'befi. ⁴ Ne nu'u dim 'bæpu da nu rá hmi Oja, ne gätho din ja rá thuhu Oja bu ja yu dæ. ⁵ Ne hin'yu bu

ra xui, janangue'a njon da hyom man'da ran nequi, xing ra hyadi, nguetho gues Oja ra Hmu di yozeh bu. Ne nu'u dim 'bæpu din ts'æt'abi gätho yu pa mazai. ⁶ Ne nu'a ram 'behni bi xicä: "Gätho ram hma gá 'yøde, majuani a, ne da zä da t'æc'yæi gätho. Nu'a Oja ra Hmu, gue'a di un rá Hogandæhi yu pøngahya, ya bá pæncä ua drám 'behnigä a, ngue ga xi ahæ 'be'a din ja, gue yu 'yæhe ahæ Oja. Ne him maya'a din ja," bi 'yæna. ⁷ "Dami 'yøhmbu ya," æn'a ra Jesús, "him maya'a gue gua æcä. Gan johyahæ gätho ahæ gue guí æc'yæihæ 'be'a din ja, nt'o't'i bu ja ra søcuq," bi 'yæna. ⁸ Ne nugä dra Xuuagä, majuani dá øde ne dá nugä 'be'a gätho bi t'urqui ngue dá o't'ä ua. Ne nu'bu mi gua'a 'be'a dá øcä ne 'be'a xí 'yurqui, dán danyahmu bu ja rá gua ram 'behni mahets'i bi 'yurqui gätho, dí æna gue ga thænde. ⁹ Pe nu ram 'behni bi xiqui: "O guí thændegui, nguetho nugä dra 'yæhægä tengu i, ne ni cuhæ mi'da yu pøngahya, ne gätho mi'da u gue i æc'yæi 'be'a gá 'yörpu ja ra søcuq. Hønse Oja gui thænde," bi 'yæna. ¹⁰ Ne xo bi xicä ram 'behni bæya: "O guí pes' thoho na gá 'yo't'i, ngue 'be'a din ja, nguetho him maya'a din ja. ¹¹ Ne nu'u to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da 'yot' ran ts'o, ne gätho to'o i øt' ran ts'om'bäi, thocua thoho da 'yot'e. Pe nu'u to'o i øt' ran ho, thocua thoho da 'yot' ran ho, ne to'o mahoqui thoho

yú mbúi thocua thoho gue xtán ho yú mbúi,” bi 'yɛn'a rá m 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i 'bɛ mi xiqui. ¹² Nɛ bi 'yɛngä ra Jesús bɛya: “Nɛ guehna dí xi ahɛ, him maya'a ba ɛcä. Nɛ n'da ngu n'da ga un rán theui 'bɛ'a gätho bi 'yɔt'e. ¹³ Nugä gätho dá dɛ'mi nɛ ga juacä ra 'bɛfi dá dɛ'mi, dra mbɛdigä nɛ dran zɛguigä, zɔi däm 'búi nɛ dam 'búi mazɔi. ¹⁴ Majɔpi thoho gätho mahoqui yú mbúi nangue Ojɔ, tengu'bɛ m'beni yú pahni. Janangu'e'a i ja yán t'ɛdi da yɛrɛ ja yú goxthi ra hnini. Nɛ nu'ɛ to'o da zä da yɛrɛ, da zä da zi yán dät'o yɛ za gue t'ɛmbi yɛ za di un ra temazɔi. ¹⁵ Pɛ hingui sä da yɛrɛ gätho ɛ ngue bi 'uegue nangue Ojɔ. Nɛ da gopɛ thi ɛ gätho i yɔhɛ yɛ zɔthɛ, nɛ gätho yɛ 'yomt'ɛni, nɛ gätho yɛ hyodu, nɛ gätho i thande 'bɛ'a him majuɔni, nɛ gätho yɛ jɔ'i gue di ho da man yɛ fehni, hingui sä da yɛrɛ ɛ. ¹⁶ Nugä dra Jesúsgä, dá pɛnhdä bɛ mam 'bɛhnigä gue da xi ahɛ gyɛ 'yɛc'yɛihɛ, gue 'bɛ'a gá 'yorpɛ ja ra sɔcuɔ. Nugä dram bom'betogä ra David, nɛ tengu'bɛ dra Dɔsɔ dín 'yo'be ran nɛqui,” bi 'yɛn'a

ra Jesús. ¹⁷ “Ba ɛhmbɛ gätho ahɛ,” ɛn'a rá Hogandɔhi Ojɔ, nɛ'a rá xisu ra Dɛ'yo ɛna. Nɛ'ɛ gätho gue i øde, da ma: “Ba ɛhmbɛ.” Nɛ ba ɛcua gätho i tuthe, nɛ gui sihɛ ra dehe gue di un ra temazɔi, nɛ hin gui juthɛ a.

Ran zofo ran zɛgui

¹⁸ Nɛ nuya dí xi ahɛ, gätho ahɛ guí nuhɛ ya yɛm hma i jaua, ngue i ma 'bɛ'a din ja, o gue ahɛ guí øhmbɛ 'bɛ i hman ya yɛm hma nt'o't'i ua, pɛ nu'bɛ guí ɛna gui hyus-pahɛ mi'da yɛm hma, pɛ da hyus'ahɛ Ojɔ ɛ yɛn ɛnbi im mangua ja ra sɔcuɔ 'bɛ. ¹⁹ O nu'bɛ guí ɛmhɛ him majuɔni 'da yɛm hma nt'o't'i ua, ɛna gue'bɛ gdí 'uejɛ ɛ, pɛ Ojɔ di 'uec'ahɛ yɛn jɔpi im mangua ngue hin di ja ahɛ gui cɛrɛ ja ra hogahnini, nɛ hin di ja ahɛ gui sifɛ yán dät'o a ra za di un ra temazɔi. ²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús gue bi man ya yɛm hma gätho i jaua, i ɛm bɛya, “Majuɔni ba ɛcä n'dihi,” bi 'yɛna. Nɛ gue'a dín nde'e, nɛ dí xi a i, ba ɛhɛ ma Hmu i Jesús. ²¹ Nɛ gätho ahɛ dín nde guin nuhɛ rán jɔpi a ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.